STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 11160

VELT BANDITEN

Leon Zolotkoff

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

װעלט באַנדיטען

ראמאן

אױס דעם פּאַריזער לעבען

פון

ל. זאלאטקאף

1919

היברו פּאבלישינג קאמפּאני

50 עלדרידזש סטריט, ניו־יארק

1טער קאפיטעל.

דיא בלוטיגע נאכט.

עס איז געווען א קאלטער ווינדיגער פריהמארגען אין דעצעמבער 1877, ווען איין אויפזעהער פון דעם בעקאנטען פאריזער בית עולמין „פער לאשעז“ איז געגאנגען מיט עטליכע פון זיינע לייט צו דער ארבייט. דיזע ארבייט איז בעשטאנען אין גראבען פרי־שע קברים, אוועקשטעלען מצבות, אפראמען דעם שנעע, און נאך אזעלכע זאכען. פארבייגעהענדיג א פיין־געבויטע קברים־שטיבל פון מארמאר שטיין איז איינער פון דיא ארבייטער פלוצלונג געבליעבען שטעהן מיט איין אויסגעשרייא פון ערשטוינען און שרעק.

— וואס איז דארט? האט א צווייטער ארבייטער געפרעגט.

— זעה! האט דיעזער געענטפערט אנווייזענדיג מיט דער האנד אויף דר׳ערד, צו זיינע פיס.

אויף דעם ווייסען שנעע איז געוועזען א גרויסער דונקעל־רויטער פלעק.

— טייפיל! דאס זעהט אויס וויא בלוט!

— דאס איז בלוט! האט דער ערשטער פערזיכערט.

— אבער פון וואנען קען דאס זיין?

א דריטער ארבייטער וואס איז דערווייל אויך אויפמערקזאם געווארען אויף דיא בלוט־פלעקען איז צוגעגאנגען נעהענטער צום טהיר פון קברים־שטיבעל און האט אויס־געשריען צו דיא איבריגע קאמראדן: „דאס קומט פון דאנען!“ דערבייא האט ער אנגעוויזען אויף א שפור (סליעד) פון בלוט וואס האט זיך געזעהן אויפ׳ן שווארצען שטיי־נערנעם שוועל פון קברים־שטיבעל.

— וואס זאל דאס בעדייטען? וואס קען דאס זיין? האבען דיא ארבייטער געפרעגט איינער דעם צווייטען.

— דער טייפעל זאל מיך צונעהמען אויב איך הייב גאר אן צו פערשטעהן, האט געזאגט דער ערשטער ארבייטער, אבער מיר מוזען דאס דערגעהן.

ער האט געבעטען איינעם פון זיינע קאמראדען זיך איינבויגען און ער האט זיך געשטעלט אויף זיין רוקען, נאכהער אויף זיינע אקסלען, און מיט איין שפרונג איז ער באלד געוועזען אויפ׳ן דאך פון קברים־שטיבעל, וואו עס האט זיך געפונען א קליין פענסטערל. אין דעם נעכסטען אויגענבליק האט ער שוין האסטיג געקלעטערט צוריק, ציטערנדיג און בלאס וויא א טויטער פאר אויפרעגונג.

דיא ארבייטער האבען איהם נייגיעריג ארומגערינגעלט.

— וואס איז דארט געשעהן, גאבריאל? האט דער אויפזעהער ענדליך גע־פרעגט.

— א פרוי!....

— וויא? איהר האט אינווייניג געזעהן א פרוי?

— יא.

— לעבעדיג?

— טויט!.... ערמאָרדעט!

אלע ארומשטעהענדע האבען אויפגעשווידערט.

ווען דיא ערשטע איבערראשונג איז אריבער און דיא לייטע האבען זיך עטוואָס בערוהיגט, האט דער אויפזעהער געשיקט איינעם פון דיא ארבייטער אום צו מעלדען דעם אינספעקטאָר פון פער־לאשעז פון דעם פאַרפאַל.

אין דעם זעלבען אויגענבליק האט זיך אויף דעם שמאלען שטעגיל וואס פיהרט צום קברים־שטיבעל בעוויזען א מאן אין א פיינעם לאנגען פעלץ מיט א ברייטען הוט אויפ'ן קאפ, האלטענדיג אין האנד א קראנץ פון פרישע בלומען. ביים אנבליק פון דיא ארבייטער האט ער לייכט אויפגעציטערט און האט אנגעהויבען צו געהן לאנגזאמער, זוכענדיג מיט דיא אויגען דעם קבר פיר וועלכען דער קראנץ איז בעשטימט. ער האט איהם אויך באלד געפונען, דען ער איז צוגעגאנגען צו א קבר, האט אבגעשארט דעם שנעע מיט זיין טאשענטוך, האט אנידערגעלייגט דעם קראנץ און האט זיך אראפגע־לאזען אויף דיא קניע.

— זעה נאר אויף יענעם בעזוכער וואס קומט אהער א שפראץ אויף טאג, האט איין ארבייטער בעמערקט, עס מוז איהם גאר ניט פריערען.

— ווער עס האט טרויער אין הארצען דער קימערט זיך ווייניג וועגען וועטער, האט גאבריאל פילאזאפיש געענטפערט. דער ארימער מאן בעווינט פיליכט א זוהן אדער א טאכטער.

— און אפשר א שעהנע פרוי.

— אלץ יא, אבער נאר ניט א שוויגער; אויף א שוויגער'ס קבר קומט מען ניט קניען.

— אפשר בעט ער אז זיא זאל צוריק ניט קומען.

דער אבגעשמאקטער וויץ האט געהאט זיין ווירקונג און דיא לייטע האבען גע־לאכט, אבער דיא מרית פון מענשען וועלכע האבען זיך געלאָזט הערן האבען געמאכט א ס ף צום געלעכטער. עס האט זיך בעוויזען דער אינספעקטאָר פון „פער־לאשעז" אין דער בעגלייטונג פון עטליכע אויפזעהער און ארבייטער.

— איז דאס מעגליך!? דאָ זאל זא וואס טרעפען? האט דער אינספעקטאר געהאלטען אין איין זיפצען. פינף און צוואנציג יאהר בין איך דא אינספעקטאר און אזא שרעקליכע זאך האט נאך דא קיינמאל געטראפען. דער בית הקברות ווערט אזוי גוט בעוואכט! איהר זאגט אז איהר האט געזעהן דיא לייבע פון א פרוי ליגענדיג אין דעם געוועלב? דיזע פראגע איז געשטעלט געווארען אן גאבריאל.

— יע, הערר אינספעקטאר.

— וויא אזוי ליעגט זיא דארט?

— זיא ליעגט פאר דער טהיר אין דער ברייט.

— פיכאָן, האט זיך דער אינספעקטאר געקעהרט צו איין אנדער ארבייטער, לויף שנעל אין מעלדע דאס דעם פאליציי־אינספעקטאר; ער מוז גלייך אהער קומען. מיר וועלען דא דערווייל אלעס צוגרייטען אוועגצושאפען דיא לייבע. דוא זאלסט

אבער אויפ'ן וועג קיינעם ניט דאכטען פון קיין זאך; איך וויל דא ניט האבען קיין רעדלאך.

דער ארבייטער איז מיט שנעללע טריט אוועגגעגאנגען. דער מאן מיט דעם בלומענקראנץ וואס האט געקניעט בייא דעם קבר ניט וויט האט זיך איצטער אויפגעהויבען, און מיט לאנגזאמע אונזיכערע טריט איז ער געגאנגען נעהענטער צו דיא ארבייטער. ער האט זייא העפליך בעגריסט און געפרעגט גאנץ שטיל: וואס האט דא פאסירט, מיינע הערען?

— אט האבען מיר שוין איינעם פון דיא נייגיעריגע, האט דער אינספעקטאר געזאגט מיט ערגערניס; נאר בעטראכטענדיג דעם פיינעם פעלץ פון דעם פרעגער, האט ער צוגעזעצט העפליך: א שרעקליכער צופאל, מיין הערר!

— דארף איך פרעגען, וואס?

— יא, מיין הערר; אט אין דעם קברים-שטיבעל הינטערן טהיר ליעגט איינע ערמארדעטע פרוי.

— איז דאס מעגליך? און דער מאן אין פעלץ האט אויפגעציטערט.

— יא, יא, עס איז שרעקליך! אבער דא קומט דער הערר קאמיסאר, פיליכט געפינט ער א שפור פון דעם מערדער.

מיט דיזע ווערטער איז ער שנעל געגאנגען דעם פאליציי-קאמיסאר אנטקעגען. יענער איז מיט עטליכע סערזשאנטען (זשאנדארמען) געגאנגען שנעל צום פלאטץ פון פערברעכען.

— איהר מוזט מיר ענטשולדיגען הערר בערטיע, האט איהם דער אינספעקטאר געזאגט, וואס איך האב אייך אזוי פריה געשטערט.

— וויא אייער שליח האט מיר געמעלדעט האנדעלט זיך דא פון א מארד אין דעם געוועלב?

— יא, הערר קאמיסאר, דיא ארבייטער האבען דערזעהן דאס בלוט פארן טהיר.

— מיר מוזען זיך פאר אלעם איבערצייגען וואס עס טהוט זיך דא אינוועניג; האט איהר דא א שלאסער?

— יא, מיין הערר. פראנסאא, האט ער זיך געווענדעט צו איין ארבייטער. עפען אויף דיא טהיר.

— צו בעפעהל, הערר אינספעקטאר.

דער ארבייטער האט ארויסגעצויגען א בונט שליסלען פון זיין בלויער בלוזע און האט פרובירט איינעם נאכ'ן אנדערן אין שלאס. דיא טהיר האט זיך ניט געריהרט פון ארט.

— מיינע שליסלען דרייען זיך ניט אין שלאס, האט ער ערקלערט. עס ווייזט אויס אז מען האט דא אריינגעשטופט אין שלאס א נאגיל אדער א שטיינדעל.

— דאן מוז מען דיא טהיר אויפברעכען, האט דער קאמיסאר בעפאהלען.

— האמערס און ברעכאייזענס זיינען באלד געוועזען בייא דער האנד, און וויא פיעל ארבייטער'ס זיינען דערבייא געוועזען האט יעדערער צוגעלייגט א פינגער. נאך

א פערטעל שטונדע פון שווערע ארבייט איז ענדליך דיא בראָנזענע שווערע טהיר גע־וועזען אויפגעבראָכען.

דער פּאָליציי־קאָמיסאר איז אריין צום ערשטען, און נאך איהם דער אינספּעק־טאָר. פון דיא ארבייטער האבען אויך עטליכע פּרובירט אריינגען, און אלע קעפּ האבען זיך אויסגעצויגען אום אריינצוקוקען אינעוויינינ. דער מאן אין פּעלץ איז ווידער צוגע־קומען נעהענטער און איז איצטער געשטאנען אין דער ערשטער רייהע. ביי דעם אנבליק פון דער לייכע איז ער געווארען בלאַס און האט ווידער א ציטער געטהאן.

— דער מאָרד איז דורכגעפיהרט געווארען מיט א דאָלך, האט דער קאמיסאר געזאגט בעטראכטענדיג דיא לייכע. און דער מערדער האט דיא אונגליקליכע צוויי מאָל געשטאָכען, זעהט! און דער קאמיסאר האט אנגעוויזען מיט דער האנד אויף איין טיעפע וואונד אין האלדז און אויף א צווייטע אונטערן ברוסט.

— זאל מען דיא לייכע פון דאנען צונעהמען? האט דער אינספּעקטאר געפרעגט.

— ניין, ביז מען האט דעם פּראטאקאל פערטיג געמאכט מוז זיא בלייב'ן דא. פּארלויפיג וועל איך אוועקשטעלען צוויי וועכטער פאר'ן שטיבעל. בריגאַדיר לעמיען! האט ער אויסגערופען דורכ'ן טיהר.

— צו בעפעהל, הערר קאמיסאר! האט א סערזשאַנט געענטפערט.

— שטעלט אוועק צוויי פון אייערע לייטע ביי דער טיהר אלס וועכטער, און איהר אליין גרייט זיך צו אוועקצוטראגען א פּאקעט נאך דעם פּאַליי־דע־זושיסטיס, (געריכטס־פּאַלאַטס).

נאך אייניגע מינוטען האט דער קאמיסאר בעטראכט דיא לייכע און דאן איז ער ארויס פון געוועלב מיט דעם אינספּעקטאר.

— אייך מיינע הערען, האט ער זיך געווענדעט צו דיא ארבייטער, מוז איך בעטען איהר זאלט מיר געבען אייערע נאמען און אדרעסען, דען איהר וועט געוויס אױפגעפאָדערט ווערען אלס עדות. דאָ ליעגט פאר אונז א שרעקליכעס געהיימניספאָ־לעס פערברעכען, און דאס געריכט וועט האבען צו זוכען. אבער איך גלויב, אז דאָ איז פריהער געשטאנען נאך א מאן אין א פּעלץ מיט א ברייטען הוט, האט ער צוגעזעצט זיך ארומקוקענדיג.

— ער איז אוועקגעגאנגען, האט איינער געענטפערט.

— דאס איז ניט אין ארדנונג, דאס האט ניט געדארפט זיין.

— אבער ער האט גאר ניט געזעהען, הערר קאמיסאר. האט דער אינספּעקטאָר ערקלערט. ער איז צוגעקומען שוין נאך דעם וויא מען האט ענטדעקט דיא לייכע.

אין ביורא פון אינספּעקטאר האט דער קאמיסאר אין א האלב'ע שטונדע פערטיג געמאכט אלעס געשריבענע וואס ער האט נעטהיג געהאט, און באלד איז אויך דער סערזשאַנט אוועקגעגאנגען מיט'ן פּאקעט צום געריכטס־פּאַלאַטס.

2טער קאַפּיטעל.

א צווייטער געהיימניספאָלער מאָרד.

דער אונטערזוכונגס־ריכטער גיבריי, צו וועמען דער בריעף פון פּאָליציי־קאמיסאר

איז געוועזען אדרעסירט, איז איצטער געוועזען זעהר בעשעפטיגט. מען האט איהם מיטגעטהיילט, דאס אויף ערנעסטין שטראסע ביי דעם הערן בינעט, דעם אייגענטהי־מער פון פיאקערס מיט פערד, איז געפונען געווארען אין א פיאקער איין ערמארדעטער מאן, און דער הערר גיבריי איז אהין אוועקגעפאהרען, אום דיא זאכע צו אונטערזוכען. דער בריגאדיער וואס האט יעצט געטראגען דעם בריעף צו איהם האט איהם דעריבער ניט געפונען אין פאליי־דעזשוסטיס און איז איהם נעגאנגען זוכען אין דער ערנעסטין שטראסע, קומענדיג אהין האט ער געפונען דעם ריכטער בעשעפטיגט, מיט אויספרעגען דעם קוטשער וואס איז ביי נאכט געפאהרען מיט דעם פיאקער, אין וועלכען דיא לייכע איז געפונען געווארען.

— וויא הייסט איהר? האט גיבריי געפרעגט דעם ערשראקענעם קוטשער.

— קלאָד לעאָנארד קאררע.

— וואו זייט איהר געבאָרען?

— דא אין פאריז, אין קארטיע לא שאפעל.

— וויא אלט זייט איהר?

— פינף און דרייסיג יאהר.

איין פראטאקאל־פיהרער האט אלעס פערצייכענט.

— האט איהר נעכטען געפיהרט דעם הערר בינעט'ס פיאקער נומער 5583? האט גיבריי געפרעגט.

— יא, מיין הערר.

— זייט איהר שוין לאנג קוטשער?

— פון מיין צוואנציגסטען יאהר אן.

— וויא לאנג זייט איהר אין דיענסט ביים הערן בינעט?

— פינף יאהר, אכט יאהר האב איך פריהער געדיענט אלס קוטשער ביי איינעם הערן סאמועל, פון וועלכען איך האב גוטע צייגניסע און צוויי יאהר ביי דער גרויסער פיאקער־קאָמפאניע פון פאריז.

— ווארום זייט איהר פון דארט אוועקגעגאנגען?

קאררע האט זיך געקראצט דיא פאטילניצע, וועלכעס איז ביי איהם געוועזען א צייכען פון גרויסער פערלעגענהייט.

— אלץ צוליעב מיין שלעכטער געוואָנהייט, הערר ריכטער, מיר געפעלט בעסער א קליין גלעזעלע ווין וויא א גרויס גלאז וואסער.

דער ריכטער האט ניט ווילענדיג א שמייכעל געטהאן.

— ווען זייט איהר נעכטען ארויסגעפאהרען?

— אום צוועלף אוהר מיטאג.

— ווען זייט איהר צוריקגעקומען?

קאררע האט זיך ווידער געקראצט דיא פאטילניצע און האט געשוויעגען.

— ווארום שווייגט איהר? קענט איהר זיך ניט דערמאהנען?

— איך האב עטוואס געהאט אין קאפ, הערר ריכטער, דאן קימערט מען זיך געוועהנליך ניט פיעל אום דיא צייט. איך גלויב אבער, אז עס איז געווען אונגעפעהר

צוויי אוהר פארטאג, אביסעל פריהער אדער אביסעל שפעטער, איך געדיינק אבער, אז עס האט אנגעהויבען צו שנייען.

— ווייס איינער גענוי ווען עס האט היינט ביי נאכט אנגעהויבען צו שנייען? האט דער אונטערזוכונגס ריכטער געפרעגט.

— אום האלב צוויי, הערר ריכטער, האט געענטפערט איינער פון דיא ארומ־שטעהענדע זשאנדארען. איך בין געגאנגען דיא נאכט אויף דער רונד, און בין פונקט אום האלב צוויי געקומען צוריק נאך דער וואכע.

— האט איך איינער געעפענט דעם טויער? האט דער ריכטער ווידער געפארשט ביי קאררע.

— ניין, איך האב אליין א שליעסעל. יעדער קוטשער פון הערר בינעט האט א שליעסעל צום טויער.

— וואס האט איהר דערנאך געטהאן?

— איך האב מיין פערד אוועקגעפיהרט צום שטאלל און מיין וואגען האב איך ארונטערגעשטופט אט־דארטען אונטערן דאך.

— לאמיר אלזא אננעהמען אז איהר זייט אום 2 אוהר געקומען, פון וואנען זייט איהר געפאהרען?

— פון ריע מאנטארגוע.

ריכטער גיבריי האט דערביי א וואונק געטהאן צו צוויי געהיימע פאליציי־אגענטען, זיי זאלען בעזאנדערס אויפמערקזאם אויסהערען דיזען טהייל פון פערהער. דיזע האבען ארויסגענומען נאטיץ־ביכלאך און האבען געצייכענט.

— וועמען האט איהר געפיהרט נאך ריע מאנטארגוע?

— צוויי פערזאן, צוויי הערריען.

— זיינען זיי אבגעשטיגען אין א האטעל אדער אין א פריוואט־הויז?

— איך בין געבליעבען שטעהן פאר א האטעל.

— האט מען אייך געזאגט דעם נאמען פון האטעל?

— ניין, הערר ריכטער. איך געדענק זעהר גענוי וויא איינער פון דיא הערריען האט צו מיר געזאגט: ריע מאנטארגוע! פאהרט לאנגזאם ארונטער דיא שטראסע, ווייל איך האב פערגעסען דעם נומער פון מיין האטעל, אבער איך וועל דערקאנען דאס הויז, און וועל אנקלינגען, און דאס האט ער אויך געטהאן.

— וואו האט איהר דיא ביידע הערריען אויפגענומען אין אייער וואגען?

— דא מוז איך אייך בעסער דערציילען כסדר, הערר ריכטער. איך האב אוועק־געפיהרט א פאאר פאסאזשירען, א הערר מיט א דאמע, נאך סאנט מאד, און בין מיר געפאהרען לאנגזאם צוריק. ביי דער ווייןהאנדלונג „צום גרינעם אנקער“ אויף דער אוועניו דע סאנט מאד בין איך געבליעבען שטעהן צו דערהאפען אביסעל דאס הארץ מיט א גלעזעלע. דארטען זיינען געשטאנען ביין טיהר נאך 2 פיאקערס און איך האב גערעכענט, אז דיא קוטשערס ווארטען געוויס א־נוועניג ביי א גלעזעלע אויף זייערע הערשאפטען, און איך קען נאך פיעלייכט אויף קריעגען א פאסאזשיר. איך בין אריין אין שיינק און האב דארט געטראפען א פאאר בעקאנטע קוטשערס ביי א גלעזעלע

און א פארטיע זאנזיבאר (אזא קארטענשפיעל). איך האב שוין שעהנע עטליכע טראָפּען אריינגעקנאקט, ווארום עס איז מיר געגאנגען אין שפּיעל, און 20 סוא טרינקגעלד האב איך אויך געהאט געקראגען פריהער. איך בין אלזא געוועזען שטארק פערטיעפט אין „זאנזיבאר". פּלוצלונג געהט צו דער ווירטה פון שיינק, און פרעגט אויב איינער פון אונז וויל אננעהמען א פּאסאזשיר. מיינע קאמעראדען זיינען וויא געזאגט געוועזען פערנומען, האב איך מיך אויפגעהויבען און בין ארויס דרויסען. דער פּאסאזשיר איז געשטאנען ביין טיהר און האט געזאגט: „קומט שנעל, איך האב קיין צייט ניט".

— קענט איהר ריכטיג אפּמאָלען וויא דער מאן האט אויסגעזעהען? האט דער ריכטער געפרעגט.

— גאנץ ריכטיג ניט, ווייל דער קאפּ איז מיר געוועזען אביסעלע אויף רעדלאך, אבער איך געדענק, אז ער איז געוועזען א יונגער מאן, מיט בלאָנדע האאר, מיט באַקענבארד און שנורבארד, און מיט פאנסנע אויפ'ן נאז.

— וואס איז ווייטער געוועזען?

— מיט איהם בין איך געפאהרען צום גאר די נארד (נארד־באהנהאף).

— ווען זייט איהר אויפ'ן באַהנהויף אָנגעקומען?

— א פיערטעל פאר איינס. איך געדענק, אז איך האב געזעהן דיא אוהר אויפ'ן באהנהויף.

— וואס האט אייער פּאסאזשיר געמאכט אויפ'ן באהנהויף?

— ער איז אריין אין ווארטע־זאאל און האט געווארט. אום איינס אוהר האב איך געהערט וויא דער צוג איז אנגעקומען, און אין א ווײלע ארום איז ער צו מיר ארויס מיט נאך א העררן,ביידע זיינען אריין אין מיין וואגען, און מיין פריהעריגער פּאסאזשיר האט מיר צוגערופען: „רוע מאָנטאָרגוע!" און האט מיר געזאגט וויא איך האב אייך דערצעהלט.

— וואס איז פּאַרגעפאַלען ווען איהר זייט שטעהן געבליעבען ביין האטעל אין רוע מאָנטאָרגוע, זיינען ביידע פּאסאזשירען אויסגעשטיעגען? דערמאהנט זיך נור ריכטיג.

— איך געדענק עס גאנץ קלאר, הערר ריכטער. ווען איך בין שטעהן געבליעבען איז דער בלאָנדער הערר, וואס איך האב אויפגענומען אין סאנט מאַד אוועניו, ארויסגעשטיעגען צו ערשט און זאגט צו מיר: „איך בין מיט אייך זעהר צופריעדען, איהר זייט גוט געפאהרען און איהר קריעגט 10 פראנק. דא האט איהר 40 פראַנק און גיט מיר ארויס 30". איך האב אבער קיינע 30 פראנק געהאט, און בין דעריבער אראפּגעשפּרונגען פון באָק און בין אריינגעלאפען ניט ווייט אין א שיינק און האב אויסגעוועכסעלט דאס 40־פראנק שטיק. קומענדיג צוריק האב איך געטראפען דעם בלאָנדען העררן ווארטענדיג אונטען ביין טיהר פון האטעל. „אבער האט איהר זיך געזאמט — זאגט ער — איך בין דא שיער דערפראָרען געווארען". איך האב איהם שנעל דערלאנגט זיינע 30 פראנק, בין ארויף אויפ'ן באָק פון מיין וואגען און בין געפאהרען אהיים.

— נוא, און דער צווייטער פּאסאזשיר?

— דעם האב איך ניט מעהר געזעהן. ער איז וואהרשיינליך ארויף אין האטעל ווען איך בין געגאנגען וועכסלען דאס געלד.

— יא, אזוי איז עס ריכטיג! האט זיך דער אונטערזוכונגס־ריכטער געווענדעט צו דיא ארומיגע לייטע. דער מארד איז בעגאנגען געווארען אין דער צייט וואס דער וואגען איז געפאהרען פון באהנהויף, און דיא רוהע פון דעם בלאַנדען פאסאזשיר בעווייזט מיט וועלכער פרעכהייט און קאלטבלוטיגקייט, און מיט וועלכער איבערלייגונג ער האט דאס פערברעכען דורכגעפיהרט.

דער פוהרמאן קאררע האט אויפגעעפענט דעם מויל, האט אויסגעגלאצט דיא אויגען און אנגעשטעלט דיא אויערן. ער האט נאך דערוויילע גאר ניט געוואוסט אום וואס דא האנדעלט זיך און דיא ווערטער פון דעם אונטערזוכונגס־ריכטער האבען איהם ערשטוינט און איבערגעשראקען. הערר גיבריי האט אבער פארטגעזעצט זיינע פראגען:

— האט איהר בעמערקט דיא שפראכע פון דעם בלאַנדען פאסאזשיר?

— זיין שטימע וואלט איך גלייך דערקאנט, און אין זיין אויסשפראכע האט ער מיר אויסגעוויזען וויא איין עלזאסער, אדער א דייטש, אדער פיעלייכט א רוסע.

— ווייסט איהר פאר וואס מען האט אייך אהער גערופען און פאר וואס איך פרעג אייך דאס אלעס?

— ניין הערר אונטערזוכונגס־ריכטער, און איך בעט אייך מיר דאס צו זאגען.

— פון דיאביידע העררען וואס איהר האט געפיהרט, האט איינער דעם צווייטען ערמאָרדעט.

— בארמהערציגער גאט! האט דער קוטשער אויסגעשריען און האט א גאטש געטהאן מיט דיא הענד.

— און איהר האט געבראכט אהער דעם ערמאָרדעטען אין אייער וואגען אליין ניט ווענדיג.

דער קוטשער איז געווארען בלאַס וויא א לייכע און האט אנגעהויבען צו ציטערן אן אלע גליעדער.

— בערוהיגט אייך, האט דער אונטערזוכונגס־ריכטער איהם געטרייסט, דער חשד איז אויף אייך קיין אויגענבליק ניט געפאלען, איהר זייט בעקאנט אין דער גאנצער נאכבארשאפט אלס איין עהרליכער מאן און ווען איהר וואלט נאך ניט געהאט דיא שלעכטע געוואהנהייט צו טרינקען מעהר אלס איהר קענט פערטראגען, וואלט איהר גאר געווען איין אויסגעצייכענטער מענש.

— מיינע העררען, האט דער אויפגעמונטערטער קוטשער געזאגט, מיט געפיהל צו אלע אנוועזענדע, דאס איז פאר מיר א לעקציאָן, וואס איך וועל אין מיין גאנצען לעבען געדענקען. אויב איך וועל מעהר אין מיין לעבען טרינקען וויא פיעל א מענש דארף ביין עסען, זאל איך איינגעהמען א מיתה משונה אַט דא אויפ'ן ארט.

— דאס איז זעהר א שעהנער נדר, און ווען איהר וועט איהם האלטען וועט זיין בעסער פאר אייך.

— יא, הערר ריכטער, איך שווער ביי אלעם הייליגען מיין נדר צו האלטען.

— קענט איהר שרייבען?

— יא, הערר ריכטער.

— גוט, מען וועט אייך איצטער פארלייענען אייער פראָטאָקאָל און א'הר וועט עס אונטערצייכנען.

קאררע האט אויפמערקזאם אויסגעהערט דעם פראטאקאָל, האט זיך אונטערגע־שריעבען מיט א פיינעם צוג און האט געפרעגט דעם ריכטער, אויב ער איז פרייא צו געהן.

— נאך איין אויגענבליק, האט גיבריי געענטפערט. איהר וועט נור דערקאנען דיא לייבע און דאן מעגט איהר געהן.

דיא בעאמטע, דיא עדות און דיא פאליציסטען וואס זיינען געוועזען אין צימער זיינען אלע אראפ אין הויף און זיינען ארונטער אונטערן דאך, וואו דער ערמאָרדעטער איז געלעגען אויף א שטרוי־מאטראץ. דער פאליציי־שעף וואס איז דערביי געשטאנען האט געגעבען א וואונק און איינער פון דיא פאליציסטען האט אראָפגענומען דיא דעקע פון דער לייבע.

— דערקאנט איהר איהם? האט דער אונטערזוכונגס־ריכטער געפרעגט ביי דעם קוטשער.

— איך דערקאן דעם גרויסען ווייסען שאָהל אבער ניט דעם מאַן. מיין פאסאזשיר האט געהאלטען דיא לינקע האנד אין א שלינגע (פעטליע).

— זשאָדלע! האט דער פאליציי־שעף געזאגט צו איינעם פון זיינע געהיימע פא־ליציסטען. זעהט נאך אויב דער מאן האט ניט דיא לינקע האנד פערוואונדעט.

— איך געפין קיין זאך ניט, האט דער געהיים פאליציסט געענטפערט נאכדעם וויא ער האט גענוי אונטערזוכט ביידע ארמס פון טויטען.

— דאס איז נאך א רעטעניס, האט דער אונטערזוכונגס־ריכטער בעמערקט. איבעריגענס, פיעלייכט וועט דיא מעדיצינישע אונטערזוכונג עטוואס מעהר געפינען; וואס דיא בינדע פעהלט איז קיין בעוויז; זיא האט פיעלייכט דער מערדער מיטגענומען. דיא לייבע קען איצטער געבראכט ווערען אין מאָרג (עפענטליכעס טויטענהויז). איהר, הערר קאררע, האט ער זיך געווענדעט צום קוטשער, וועט פונקט אום איינס אוהר זיין ביי מיר אין פאליי־דע־זשוסטיס, זאגט דעם טיהר־וועכטער, אז איהר קומט וועגען דיא זאכע פון רוע ערנעסטין. — דאָ איז אונזער ארבייט געענדיגט, מיינע העררען, און....

דער ריכטער איז געבליעבען שטיל, דען ער האט דערהערט וויא איינער האט דערמאהנט דעם נאמען פון פאליציי־שעף ביין טויער פון הויף, וועלכעס דער פאליציסט אויף דער וואכע האט געעפענט.

אין נעכסטען אויגענבליק האט זיך בעוויזען א זשאנדארם מיט א פערזיעגעלטען פאקעט אין דער האנד. דאס איז געוועזען דער שליח פון „פער־לאשעז", דורך וועלכען דער פאליציי־קאמיסאר פון יענעם קווארטאל האט מיטגעטהיילט פון דעם מאָרד אויפ'ן „פער־לאשעז".

— איך האב אייך איבערצוגעבען דיעזען בריעף פון העררן בערטיע דעם פאליציי־קאמיסאר פון „פער־לאשעז". איך האב אייך אין דער פרעפעקטור ניט געפונען, און אזוי וויא דיא זאכע איז וויכטיג האב איך אייך אויפגעזוכט דאָ.

מיט דיעזע ווערטער האט זיך דער בריגאדיער געווענדעט צום פאליציי־דירעקטאר, און האט איהם איבערגעגעבען דעם בריעף.

קיים האט דיעזער אויפגעריסען דעם קאָנווערט און האט איבערגעלעזען דיא ערשטע עטליכע צייהלען, אזוי האט זיך זיין געזיכט פערפינסטערט און זיינע געדיכטע אויגען־ברויען האבען זיך צוזאמענגעצויגען.

— וואס איז מיט אייך? האט ריכטער גיבריי געפרעגט.

— עס שיינט מיר האבען היינט א טאג פון בלוטיגע געהיימניסע. אויף דעם פער־לאשעז איז געפונען געווארען איינע ערמאָרדעטע פרוי אין א קברים־שטיבעל, און מען רופט אונז אהין, מיינע הערען.

— אין א קברים־שטיבעל? האט גיבריי איבערגעפרעגט.

— יא, און דער פאליציי־קאמיסאר האט געמוזט לאזען אויפברעכען דיא טיהר, אום דיא לייכע ארויסצונעהמען.

— שוידערהאפט! מיר האבען איצטער ניט מעהר דא צו טהאן, מיינע הערען, לאמיר געהן!

דיא בעאמטע האבען זיך אריינגעזעצט אין דיא וואגען, וועלכע האבען אויף זיי געווארט דרויסען. א פאאר פאליציסטען האבען אוועקגעפיהרט דיא לייכע אין מאָרג, און דיא בעאמטע מיט דיא געהיים פאליציסטען האבען זיך בעגעבען צום פער־לאשעז.

— ענדליך זייט איהר דאָ, מיינע הערען! האט זיי דער פאליציי־קאמיסאר בע־גריסט ביים טויער פון פער־לאשעז. איך האב אייך דא מיט גרויסער אונגעדולד ערוואַר־טעט, דען דאָ האנדעלט זיך וועגען זעהר א געהיימניספאלען מאָרד.

— איהר וואונדערט אייך וואס מיר האבען אונז אזוי פערזאמט, האט איהם דער פאליציי־שעף געענטפערט. אבער מיר זיינען בעשעפטיגט געוועזען ביז איצטער מיט א מאָרד אין רוע ערנעסטי, וועלכער איז ניט ווייניגער געהיימניספאל.

דער אונטערזוכונגס־ריכטער האט דערווייל גענומען דאס פראטאקאל וואס דער פאליציי־קאמיסאר האט אויפגעזעצט, און האט עס געלעזען.

— מערקווירדיג! זאנדערבאר! האט ער אויסגערופען. אבער לאמיר בעסער געהן צום פלאטץ פון פערברעכען, מיינע הערען.

— זאל איך לאזען רופען דיא ארבייטער וואס האבען אונטערגעצייכענט דעם פראטאקאל? האט דער פאליציי־קאמיסאר געפרעגט.

— זייער געגענווארט איז נעטהיג.

3טער קאפיטעל.

דער קבר דערצעהלט.

איין אויפזעהער איז גלייך געשיקט געווארען רופען דיא ארבייטער, וועלכע האבען געווארט אין א ווייןהאנדלונג, ניט ווייט פון פער־לאשעז. קומענדיג צום קברים־שטיבעל וואו דיא ערמאָרדעטע איז געלעגען, האבען זיי שוין דארטען געפונען אלע בעאמטע אין דער בעגלייטונג פון אינספעקטאר און א היבשע רעדיל נייגיעריגע, וואס האבען זיך דערווייל אנגעזאמעלט.

דער פאליציי־קאמיסאר האט אין קורצען דערצעהלט וויא אזוי און אונטער וועלכע אומשטענדע ער האט געלאזען אויפברעכען דיא טיהר, און האט אָנגעוויעזען אויף דיא בלוטפלעקען, וועלכע האבען געפיהרט צו דער ענטדעקונג פון מאָרד.

דער פאליציי־שעף האט בעפאהלען צו עפענען דיא טיהר און אלע בעאמטע זיינען אריין אין קברים־שטיבעל.

דאס גאנצע געביידע, וועלכע איז בעשטאנען פון מארמאָר־שטיין פון וויס־גרויער פארבע, איז פון אינוויינינג וויא פון אויסוויינינג געוועזען גאנץ איינפאך, אהן בעפוצונג אדער אויסקריטצונג אין שטיין. א פאאר קליינע פענסטערלאך אין דער פאָרם פון א קלעעבלאט וואס זיינען געוועזען אויסגעשניטען א פאאר מעטער פון דער ערד, און דאס פענסטערל פון דאך, האבען אריינגעלאזען ליכט. ביי דער וואנד אנטקעגען טיהר איז געשטאנען א קליינער שווארצער מארמאָר־שטיינענער אלטאר, מיט א מארמאָרנעם קליינעם טעמפעל אויף איהם. דערביי איז געשטאנען א קאנדעלאבער מיט 2 געלבע וואכס־ליכט. דארטען זיינען אויך געשטאנען 6 שווארצע הויכע שטוהלען מיט הויכע ריקענס צום אבשפארען זיך, און מיט אפגעבלאקירטע געשטיקטע קיסען. דריי זיינען געלעגען אומגעדרעהט און דיא איבעריגע דריי שטארק צורוקט אין אונאָרדנונג. דער מארמאָרנער פוסבאָדען איז געוועזען בעדעקט מיט אן אויסגעבלאקירטען טעפפיך. עס האט זיך געפיהלט איין גערוך פון פייכטקייט און שימעל און דער האלב־דונקעל וואס האט אינוועניג געהערשט האט געמאכט אויף יעדערן א שווערען איינדרוק.

ביי דעם אלטאר זיינען געלעגען עטליכע פערוועלקטע קרענצע און איינער נאך גאר א פרישער. דיא לייכע פון דער ערמאָרדעטער פרוי איז געלעגען ביים טיהר אויפ'ן ריקען, מיט אויסגעשטרעקטע הענד און געבאלטע פויסטען, מיט וויט אפענע אויגען און מיט א רויטליכען שוים אויף דיא ליפען. דער אויסדרוק פון שרעק און ענטזעטצען איז געוועזען צו זעהען אויף דעם ערשטארטען געזיכט. זיא האט אויסגעזעהען וויא א פרוי פון א יאהר פערציג, אנגעטהאן אין טרויער, מיט א קרעפהוט און א לאנגען שווארצען שלייער אויפ'ן קאפ.

אויפ'ן האלדז פון דער ערמאָרדעטער איז געוועזען א טיעפע וואונד, און וועלכע מען האט לייכט געקענט זעהען, דאס זיא איז געמאכט געווארען מיט א שארפען דרייעקיגען דאלך.

— לאמיר פאָרגעהן נאך דער ארדנונג, האט הערר גיבריי געזאגט, און פריהער פאר אלץ אונטערזוכען דיא קליידער פון דער ערמארדעטער.

דער געהיים פאליציסט זשאָדלע האט זיך אראפגעלאזען אויף דיא קניע נעבען דער לייכע און האט דורכגעשארט איהרע טאשען. ער האט קיין זאך ניט געפונען אויסער א טאשענטיכעל פון לינען.

— זעהט נאך אויב דאס טיכעל איז געצייכענט, האט גיבריי געזאגט.

— דאס טיכעל האט קיין צייכען, האט זשאָדלע געענטפערט ערשטוינט. פונקט וויא אין דער רוע ערנעסטין.

— פיעלייכט געפינט זיך א צייכען אין דיא אנדערע וועשע?

זשאָדלע האט געשיקט אויפגעעפענט דאס קלייד ביי דער טאיליע און האט

פאנאַדערגעבונדען דיא שניר פון קארסעט, וועלכעס איז געוועזען איבערשטרעמט מיט בלוט און דורכגעלעבערט אין דער לינקער זייט מיט א שארפען אינסטרומענט.

— דא האבען מיר נאך א צווייטע וואונד, האט ער געזאגט, וועלכע געהט ארונטער טיעף אין הערצען אריין, און איז געמאכט מיט דעם זעלבינען אינסטרומענט וויא דיא וואונד אין האלדז, אבער ביידע וואונדען זיינען גלייך צו יענער וואונד, וואס מיר האבען געזעהען ביי דעם ערמאָרדעטען אין רוע ערנעסטין וויא צוויי טראָפּען וואסער.

אלע בעאמטע האבען זיך ערשטוינט איבערגעקוקט און האבען אויפגעציטערט.

דער פּאליציי־שעף האט ארויפגעזעצט זיינע ברילען און האט זיך איינגעבויגען צו בעטראכטען דיא וואונדען.

— וואהרהאפטיג, זשאַדלע האט רעכט! דיא גלייכקייט איז מערקווירדיג! בע־מערקט עס נור מיינע הערען.

הערר גיברייו און דיא אנדערע האבען אויפמערקזאם בעטראכט דיא וואונדען, דער אונטערזוכונגס־ריכטער האט געזאגט: דיא עהנליכקייט ווארפט זיך מערקווירדיג אין דיא אויגען, און דאך איז עס כמעט גאר ניט צו גלויבען, דאס עס זאל זיין א צוזאַ־מענהאנג צווישען אזעלכע צוויי פערברעכען, וועלכע זיינען אזוי ווייט איינס פון אנדערן. בעמערקט דעם אויסדרוק אויף איהר געזיכט; זיא האט זיך שטארק געמוזט ראנגלען מיט דעם טויט.

— ניכער מיט דעם מערדער, האט זשאַדלע פארבעסערט; אבער זעהט וואס איך האב דא, האט ער צוגעזעצט אויפהויבענדיג א האנד פון דער לייכע. דא איז א וואונק, איין אנצוהערינס. זעהט איהר וויא דיא אונגליקליכע האלט אין איהר ערשטאַרטער האנד א בינדעלע האר? דאס האט זיא אויסגעריסען פון מערדער, זיך ראנגלענדיג מיט איהם. און זעהט נאך עטוואס: דאס האָר איז בלאָנד, און דער פּאסאזשיר וואס דער קוטשער קארעע האט אויפגענומען אויף סאַינט־מאַד אוועניו איז אויך געוועזען א בלאָנדער.

— איך מוז צוגעבען, דיא אומשטענדע טרעפען זיך צוזאמען זעהר אויפפאלענד, האט גיברייו מסכים געוועזען.

דיא אונטערזוכונג אויף דעם פּלאַטץ פון פערברעכען איז געוועזען צו ענדע. צוויי לייטע האבען אויף דעם בעפעהל פון גיברייו ארויפגעלייגט דיא לייכע אויף א באהרע (נאסילקעס), אום זיא אוועקצופיהרען אין מאָרג. ווען דאס איז געטהאן געווארען האט זיך דער אונטערזוכונגס־ריכטער געווענדעט צו דיא ארומשטעהענדע:

— מיינע הערען, מיר האבען דא פאר אונז א צווייטעס פערברעכען, וועלכעס איז ניט וויינינער געהיימניספאָל און ניט וויינינער שרעקליך וויא דער ערשטער. יענע פרוי איז געווים געקומען אהער בעטען, זיא האט זיך וואהרשיינליך אראָפּגעלאזען ווייר נענדיג אויף דיא קניע פאר דעם אלטאר, ווען דער מערדער איז איהר בעפאלען פון הינטען. דער קאמפף האט געמוזט זיין א שרעקליכער; דאס קען מען זעהען פון דעם בינדעל האָר און פון דיא אומגעוואָרפענע שטוהלען. וואס האט געקענט זיין דער גרונד צו דיעזען מאָרד? נאך מיין מיינונג איז דאס גיכער געטהאן געווארען מיט דער אבזיכט זיך נוקם צו זיין, אלס צו רויבען....

— הערר אונטערזוכונגס־ריכטער, גיט נאר א בליק אהער!

דיא ווערטער זיינען געקומען פון א צווייטען געהיימען פאליציי־אגענט הערר מאר־טעל, וועלכער איז דערביי געשטאנען און האט אלעס בעטראכט. זאגענדיג דיעזע ווער־טער האט ער אנגעוויזען מיט'ן האנד אויף דעם מארמארנעם קליינעם טעמפעל וואס איז געשטאנען אויפ'ן אלטאר, מיט א שליעסעל שטעקענדיג אין דעם שווערען טירל.

גיברייו איז צוגעגאנגען צום אלטאר און האט אויפגעעפענט דאס טירל.

— עס איז לעער, האט ער געזאגט. אבער וויא עס שיינט האט מען דא ניט לאנג עטוואס ארויסגענומען פון דאנען, עס איז נאך צו דערקאנען פרישע פינגער אין דעם שטויב.

— איך גלויב, אז דער איינציגער פלאטץ וואו מיר קענען געפינען וועלכע עס איז אויפקלערונג איבער דיא פערזאן פון דער פרוי איז דיא פאמיליע צו וועמען דער קבר מיט דער געביידע געהערן, האט דער פאליצי־שעף געראטהען.

דער פאליציי־קאמיסאר האט געשאקעלט דעם קאפ:

— איך האב עס אויך געגלויבט, אבער נאכדעם וויא איך האב מיך ערקונדיגט בעסער זעה איך, אז פון דער זייט קענען מיר גאר ניט ערווארטען.

— האט דיעזע קברים־שטיבעל גאר קיין איינענטהימער?

— דאס געביידע געהערט צו דער רוסישער פאמיליע פון דיא גראפען קוראוויאוו, וועלכע האבען פריהער א לאנגע צייט געלעבט אין פאריז און וואהנען איצטער וויעדער אין פעטערבורג. דא איז קיין טויטער בעגראבען, און קיינער האט קיין אורזאכע צו קומען אהער קניען, וויינען אדער בעטען.

— ווייסט איהר עס גאנץ געוויס?

— זעהר געוויס.

— אונבעגרייפליך!

— ווען איהר ערלויבט מיר וועל איך אייך איבער דיעזען פונקט אויפקלערען, איך האב יעצט געזעהען ביין הערן אינספעקטאר אלע דאקומענטען וואס האבען א שייכות צו דעם קבר.

— איך בעט אייך זעהר.

— דער פלאטץ און דאס געביידע געהערן דער גרעפליכער פאמיליע קוראוויאוו זייט 24 יאהר. דער גראף קוראוויאוו האט דעם פלאטץ דאן געקויפט אום צו בעערדי־גען זיינע פרוי, וועלכע איז דאמאלס געשטארבען. איהר קענט זיך נאך געוויס דערמא־נען אן דעם, ווייל דער טויט פון דער גרעפין קוראוויאוו האט דאן געמאכט זעהר פיעל אויפזעהען.

— א יא, איך דערמאהן מיך ווירקליך, האט דער פאליציי־שעף געזאגט נאך דעם וויא ער האט זיך א ווייל בעדענקט. איז דאן ניט עפעס גערעדט געווארען וועגען איין אייגענטהימליכען מארד?

— גאנץ ריכטיג.

— דיא גרעפין איז ווירקליך דאן בעערדיגט געווארען אין דעם שטיבעל, האט דער אינספעקטאר זיך אריינגעמישט. אבער אין א יאהר ארום האט דער גראף ערהאלטען

דיא ערלויבנים ארויסצונעהמען דיא לייכע און זיא איבערצופיהרען נאך רוסלאנד, וואו דיא גאנצע פאמיליע וואהנט פין דאמאלס אן.

— דיא זאכע ווערט אלץ מעהר און מעהר פארדרייט, האט גיבריי אויסגערופען. וואס האט געקענט פיהרען אהער דיא אונגליקליכע פרוי, וועלכע האט דא געפונען איהר טויט? האט זיא ניט ווער עס איז פון דיא אויפזעהער געזעהען אריינגעהענדיג?

— הערר אונטערזוכונגס־ריכטער, האט זיך איינער פון דיא ארומשטעהענדע אויפזעהער געמעלדעט: איך האב מיט צוויי טעג צוריק געזעהען אריינגעהענדיג א פרוי, און איך גלויב אז דאס איז דיא זעלביגע וואס איז יעצט א לייכע.

— וואס מאכט אייך אזוי דענקען?

— זיא איז געוועזען פון דעמזעלביגען וואוקס, און אויך אזוי אנגעטהאן.

— האט זיא געטראגען א קראנץ אין האנד? האט דער געהיימפאליציסט זשאדלע שנעל געפרעגט.

— ניין, איך ווייס בעשטימט דאס ניט, ווייל איך האב מיר בשעת מעשה גע־טראכט: דיא פרוי קען ניט בדלות ווערען ווען זיא ברייגנט צום קבר מעהר ניט וויא געבעט אליין.

— אבער אונטער דיא פארוועלקטע קרענצע איז דא איינער נאך גאר א פרישער, האט דער פאליציי־אגענט געזאגט ווייזענדיג אויפ'ן קראנץ.

— זעהר ריכטיג, האט דער אונטערזוכונגס־ריכטער צוגעשטימט. דערפון איז צו שליעסען דאס ענטוועדער דער אויפזעהער האט זיך געאיררט, אדער דער קראנץ איז פון אנאנדער פערזאן געבראכט געווארען. ליעגט ניט דא וועלכער טויטער בעגראבע אין דעם קבר?

— בעשטימט ניט, האט דער אינספעקטאר פערזיכערט.

דער אונטערזוכונגס־ריכטער איז געווארען אימער נאכדענקליכער.

— דיא פרוי האט אלזא געהאט א שליסעל, האט ער געמורמעלט פאר זיך. זיא האט געעפענט דיא טיהר, איז אריינגעגאנגען און איז דא פון דעם מערדער איבער־פאלען געווארען. דער שורקע איז נאך דער בלוטיגער טהאט ארויסגעגאנגען, האט צוגעשלאסען דיא טיהר און צוגענומען דעם שליסעל און האט נאך בעוויזען אריינצולייגען קליינע שטיינדלאך אין שלאס איידער ער איז אוועקגעגאנגען, דאמיט עס זאל שווער זיין צו עפענען ווען דיא טהאט זאל צו פריה ענטדעקט ווערען. אזוי שיינט עס געוועזע צו זיין. דיא פראגע איז נור, אויס וועלכען גרונד דער מארד איז בעגאנגען געווארען? יענער קאסטען אויפ'ן אלטאר וואס זעהט אויס וויא א קליינער טעמפעל, האט עטוואס געמוזט ענטהאלטען, וואס דער מערדער האט דורכאויס געוואלט קריעגען, און וואס דיא ערמארדעטע האט פערטהיידיגט. אבער וואס האט עס געקענט זיין? טרעפען קען מען דאס ניט. מען מוז געפינען וועלכען שפור, ביז איצטער טאפען מיר אלע אין דער פינסטער.

— פיעלייכט איז מעגליך אויסצוגעפינען וואו דער קראנץ איז געקויפט געווארען? האט דער פאליציי־קאמיסאר געפרעגט.

— דאס וועט זיין זעהר שווער, אין דער אומגעגענד פון פער־לאשעז זיינען דא

הונדערטער בלומענגעשעפטען און אלע פערקויפען דיא זעלבע קרענצע, און ביז 200 יעדע טאג, ויא קען א הענדלער געדענקען ווער עס האט פון איהם א קראנץ געקויפט?

אין דער צייט וואס דער פאליציי־דירעקטאר האט אזוי גערעדט, האט זיך איי אויפזעהער פון פער־לאשעז מיט נאך א מאן דורכגעדריינגט דורך דיא מאסע צושויער וואס זיינען געשטאנען ניט ווייט פון קברים־שטיבעל, און איז צוגעקומען צו דעם אינ־ספעקטאר.

— הערר אינספעקטאר, האט ער אנגעהויבען, דער הערר לעטעליע, וועלכער האט פון מיר ערפאהרען וועגען דעם מאורד דא אין דעם שטיבעל, זאגט מיר אז ער קען געבען דיא הערען פון געריכט איניגע ניצליכע מיטטהיילונגען.

אונטער דעם רעדיל בעאמטע איז געווארען א לעבהאפטע בעוועגונג. אלע אויגען האבען זיך געריכטעט אויף דעם פרעמדען, דער אונטערזוכונגס־ריכטער איז איהם אפילו געקומען א פאר טריט אנטקעגען, זאגענדיג: קומט אהער, מיין הערר, איהר זייט אונז ווילקאמען, און יעדע אויסקונפט וואס איהר וועט אונז געבען וועט מיט דאנק אנגענומען ווערען.

דער מאן, וועלכע דער אויפזעהער האט פארגעשטעלט אלס הערר לעטעליע און וועלכער האט אויסגעזעהען זעהר אנשטענדיג אין קליידונג וויא אין אויסזעהען האט געמאכט א טריט נעהענטער און האט געזאגט:

— געסטערן נאכמיטאג, אום דריי אוהר, האב איך געזעהען א יונגען מאן אריינ־געהענדיג אין קוראוויאו'ס קברים־שטיבעל.

דיזע מעלדונג האט איבערראשט אלע בעאמטע.

— וויא אזוי ווייסט איהר אז דיזע גרופט (קברים־שטיבעל) געהערט דער פאמי־ליע קוראוויאוו?

— דאס ווייס איך שוין אזוי לאנג וויא זיא עקסיסטירט, דען מיט 24 יאהר צוריק האב איך אליין מיטגעארבייטעט ביין בויען איהר. עס האט זיך דאן זעהר פיעל דערצעהלט פון דער ערמארדונג פון דער גרעפין, און דעריבער איז מיר דיא זאך געבלי־בען אין קאפ. אזעלכע זאכען געדענקט מען.

— און איהר ווייסט בעשטימט, אז איהר האט געסטערן געזעהען א יונגען מאן אריינגעהענדיג אין דיזער גרופט?

— יא, הערר ריכטער.

— דערצעהלט אונז אונטער וועלכע אומשטענדען איהר האט איהם געזעהען.

— איך בין אמאל געוועזען א מארמאר־ארבייטער, און איצטער האב איך מיין בלומען־געשעפט אין דער רוע דע לא ראקעט, ניט ווייט פון דאנען. געסטערן בין איך צוריקגעקומען, אין מיין געשעפט פון א גאנג, אלס איך האב געטראפען אין מיין לאדען א יונגען מאן, וועלכער האט געקויפט פון מיין פרוי איין קראנץ פון איממארטעלען.

— מיעלייכט איז עס דער זעלבער? האט גיבריי געפרעגט, נעהמענדיג דעם קראנץ פון זשאדלע'ס האנד.

— דאס קען איך אייך אוינענבליקליך זאגען, האט דער בלומענהענדלער גע־ענטפערט.

ער האט גענומען דעם קראַנץ, האט פארנאַנדערגעשאַרט דיא בלומען און גע־פרופט רייסען דעם פּאַדים מיט וועלכען זייא זיינען געבונדענע געוועזען.

— יא, דער קראַנץ איז בייא מיר געקויפט. איך מאַך דיא קרענצע אליין, און נאָר בייא מיר ווערען זייא אזוי געבונדען.

— דאס איז אלזאָ פעסטגעשטעלט, האט גיברייו געזאגט, ווערענדיג אימער פריילבער. דער יונגער מאַן האט אלזא געקויפט פון אייך דעם קראַנץ.

— יא, און האט בעצאהלט און איז אוועקגעגאנגען.

— און איהר זייט איהם נאָכגעגאנגען?

— נור גאַנץ צופעליג. איך האב געהאט אן אויפטראַג פון מיינעם א קונד אריינצוברייגען צווייא פרישע קרענצע אין זיין פאמיליען־גרופט, זעהט איהר יענע פיינע מצבה, דאס איז אונגעפעהר דרייסיג טריט פון דאנען, און ער האט אנגעוויזען מיט דער האנד וואו דאס איז.

— איך פערשטעה, איך פערשטעה.

— דער יונגער מאַן איז געגאַנגען פאר מיר טראַגענדיג דעם קראַנץ. איך בין גראדע פארבייגעגאנגען וויא ער האט אריינגעשטעלט דעם שליסעל אין טהיר. איך האב איהם אפילו געגריסט. ווען איך בין צוריקגעגאנגען האט נאך דער שליסעל געשטעקט אין טהיר, אבער דיא טהיר איז געוועזען צוגעמאַכט.

— געדיינקט איהר וויא דער יונגער מאַן האט אויסגעזעהן?

— פונקט וויא ער וואָלט איצטער פאר מיר געשטאנען. ער איז געוועזען א היבשער מאַן, פון מיטעלמעסיגען וואוקס, בלאס, מיט שווארצע אויגען, מיט בלאָנדע באקענבארד און א בלאָנדען קליינעם שנורבאָרד. ער איז געוועזען זעהר גוט גע־קליידעט.

דיא בעשרייבונג האט אלע אנוועזענדע איבערראשט און ערשטוינט.

— דאס איז דאך דאס זעלבע סיגנאַלעמענט (פּרימיטעס) וואָס דער קוטשער קאַרדע האט אונז געגעבען אין רוע ערנעסטין! האט דער אונטערזוכונגס־ריכטער אויסגערופען.

— איך האב עס יא גלייך געזאָגט, האט דער געהיימפאליציסט זשאָדלע גע־מורמעלט, דער מאַן און דיא פרוי זיינען ערמאָרדעט געווארען דורך דערזעלבער וואפע און דורך דערזעלבער האנד.

— האט איהר דעם יונגען מאַן אויך געהערט ריידענדיג?

— געוויס, ער האט מיין פרוי געגעבען א 40־פראַנק גאָלד־שטיק און האט פער־לאַנגט אויסגאבע.

— ווידער א 40־פראַנק שטיק? האט זיך גיברייו געוואונדערט. אלעס טרעפט צוזאמען.

— האט ער גערעדט גוט פראנצויזיש?

— זעהר גוט, אבער אביסעל וויא איין אויסלענדער.

— דאס איז אונזער מאַן! דיא זאכע איז יעצט פיעל איינפאַכער, אזוי וויא מיר האבען נור איין מאַן צו זוכען.

— אבער דער מאן איז אזוי ארומגערינגעלט פון געהיימניסען, האט זשאַרלע בעמערקט, דאס עס וועט אונז שווער זיין איהם צו געפינען.

— דאס וועלען מיר זעהען, דער יונגער מאן שיינט צו זיין דורכגעטריעבען דורך פייער און וואסער און העללע, אבער מיר זיינען עס אויך. דערווייל דארף מען נור פערזיעגלען דיא טיהר פון דער גרופט, און דיא לייכע מוז געשאַפט ווערן אין דער מאָרג.

צוויי לייטע פון פער־לאשעז האבען געבראכט א באהרע (נאסילקעס) און אין דער בעגלייטונג פון א פאליציסטען איז דיא לייכע אוועקגעטראָגען געווארען. דיא לייטע פון געריכט, דיא פאליציסטען און אלע עדות האבען זיך בגעגעבען אין ביורא פון אינספעקטאָר, וואו דאס פראָטאָקאָל איז פאָרגעלעזען, אנגענומען און אונטערצייכענט געווארען.

4טער קאפיטעל.

דער מערדער ביי דער ארבייט.

מיט איינינע שטונדען פריהער איידער דיא מארמאָר־ארבייטער אויפ'ן פער־לאשעז האבען ענטדעקט דיא ערמאָרדעטע פרוי, דאס הייסט אלזא אונגעפעהר 4 אוהר פאר־טאג, איז געזעסען אין א שעהנער אויפגעפוצטער און בעקוועמער וואהנונג א יונגער מאן ביי דעם העל־ברענענדען קאמין, מיט א פעקיל קליידער נעבען איהם אויף דער ערד. דיא וואהנונג האט זיך געפונען אין רוע דע נאווארין אויפ'ן צווייטען עטאזש און איז געוועזען איינגעריכטעט וויא פאר א אונפערהייראטעטען מאן. דער יונגער מאן האט געקענט אלט זיין א יאהר פיער־פינף און צוואנציג. זיין ניעדעריגער שטערן איז געוועזען ארומגעראהמט פון דונקעל־ברוינע האָר און געדיכטע ברויען (ברעמען), איבער דיא פיין־געשניטענע ליפען איז געוואַקסען א גאנץ דינער שנור־בארד, זיין געזיכטס־פארבע איז געוועזען מערקווירדיג בלאס און זיינע אויגען האבען געלויכטען מיט א מערקווירדיגען גלאנץ, און דער אויסדרוק פון זיי האט זיך זעהר שנעל געענדערט. א ווילע האבען זיי געקוקט צארט, מילד, און דעם נעכסטען אויגענבליק איז זייער בליק געוועזען ווילד און גרויזאם.

דאס פעקעל קליידער וואס איז געלעגען נעבען איהם איז בעשטאנען פון א פאר שווארצע הויזען, א שווארצע וועסטע, איין איבערציהער, א העמד, א קראוואטע, א וויסע בינדע און א רויטעם זיידענעם טאשענטוך.

דער יונגער מאן האט געהאלטען אין דער רעכטער האנד א צוואנג פון קאמין און אין דער לינקער א גוטע סיגארע, וועלכע ער האט לאנגזאם גערויכערט.

דיא אוהר אין צימער האט געשלאָגען פינף.

— שוין 5 אוהר, האט דער יונגער מאן געזאָגט צו זיך. וויא שנעל דיא צייט פערגעהט, מען מוז זעהן וואס גיכער ענדיגען דעם אויטאָ־דא־פע (דיא פערברענונג).

מיט דיזע ווערטער האט ער אויפגעהויבען צוערשט דאס רויטזיידענע טיכעל און האט עס אריינגעוואָרפען אין דיא העל־פלאקערנדע פלאמע פון קאמין. אין איין אויגענבליק איז זיא פערוואנדעלט געווארע' אין אש. דאן האט ער אויפגעהויבען דאס העמד. דער פאָרנט און דיא מאנזשעטען זיינען געווען אין בלוטיגע פלעקען. ער האט עס צוזאמענגעדרייט און אריינגעוואָרפען אין דיא פלאמע. דיא שווארצע ו[illegible]

וועלכע איז געקומען נאָך דעם האט געבערענט לאנגזאמער און האט מיט איהר שווערער איש געשטיקט דאס פייער. דער יונגער מאן האט מיט א בלעכענעם שויפעל אראָפּ־ גענומען דיא איש און אריינגעווארפען אין א זינקענעם עמער מיט וואסער וואס איז גע־ שטאנען דערבייא. דאן האט ער צוגעלייגט האלץ און אריינגעוואָרפען דיא הויזען. דער ראָק אין איבערציהער זיינען געוועזען צו גרויס אום אריינצוואַרפען אין קאמין; ער האט גענומען א שער און זייא צושניטען און האט דאן געווארפען שטיקערווייז אין פייער ביז אלעס איז פערברענט געוועזען.

ווען דאס איז געוועזען צו ענדע האט דער יונגער מאן ווידער אראפגעראמט דיא איש אין עמער אריין, האט צוגעלייגט האָלץ, האט ארומגעקוקט אויב עס איז ניט וואס געבליעבען, און צופריעדען מיט דער אונטערזוכונג האט ער געזאגט האלב־לויט: „דער אויטאָ־דאַ־פע איז צו ענדע, איצטער דארף מען נור נאך זעהן דיא שפורען אפצור ווישען אין דיא זאכע איז פערטיג!“

ער האט דעם עמער ארויסגעטראָגען אין קיך, האט איהם אויסגעגאסען אין דעם ארט וואו מען גיסט אויס אונרייגעס וואסער, האט אויסגעוואשען דעם עמער און איז אריין צוריק אין פראנט־צימער. דאן האט ער אנגעבערענט דעם שויפעל און ארויפגע־ לייגט עטליכע שטיקלאך צוקער, אום צו פערטרייבען דעם שלעכטען גערוך פון דיא פערברענטע קליידער. ער האט געעפענט א פענסטער, פלוצלונג האט ער עטוואס דערזעהען ליעגענדיג אויף'ן געזימס פון קאמין, נעבען דער אוהר און האט זיך געגעבע א פאטש אין שטערן:

— דער טייפעל! וויא אונפארזיכטיג איך בין! וויא אזוי האב איך דאס געקענט פערגעסען?!

— דאס זאגענדיג האט ער ערגריעפען א בלאנדע פאריקע, א בלאנדען שנור־ בארד און צוויי באקענבערד פון דערזעלבער פארבע און האט זיי שנעל אריינגעווארפען אין פייער. ער איז געשטאנען דערביי און האט געהערט וויא דיא האאר האבען גע־ קנאקט ביז עס איז מעהר ניט איבערגעבליעבען דערפון וויא איש. ער האט נאך א ווילע ארומגעטראגען דעם שויפעל מיט דיא צוקער, האט דאן צוגעמאכט דאס פענסטער, פארצויגען דעם פארהאנג און האט זיך אניעדערגעזעצט ביי זיין שרייבטיש. ער האט ארויסגענומען פון א פארטפעל א פאק פאפיערען און האט זיי אנגעהויבען צו סאר־ טירען ביים שיין פון דער לאמפע, דערנאך האט ער פעררויכערט איין אנדערע ציגארע און האט זיך א ניעדערגעזעצט אייניגע דאָקומענטען איבערשרייבען. אלס ער האט זיך פון דיעזער ארבייט אויפגעהויבען האט דיא אוהר געשלאגען אכט.

— יעצט האב איך אלעס קאָפּירט, האט ער געמורמעלט. אויסער דעם פאס, מיט וועלכען איך וויים ניט וואס אנצופאנגען.

ער האט אויפגעעפענט דאס ביכעל און האט איבערגעלייענט:

„יאָנאטהאן ווילד, געבארען אין לאנדאן, 49 יאהר אלט“. איך קען וועטען מיין קאפּ אז דאס איז א פאלשער נאמען. אבער יעדענפאלס וועל איך דעם פאס בעהאלטען צוזאמען מיט דיא אָריגינאל־דאָקומענטען. איצטער לאמיר זעהען וויטער. דאס זיינען קורצע נאָטיצען. דיא האב איך גענומען פון פער־לאשעז און דיעזע פון דעם מאן מיט

דער בינדע (פעטליע). מען דארף זיי ניט מישען, איך זאל זיך ניט טומלען. וואס שטעהט אין דיא אויפשריפטען פון פער־לאשען? „איך וואהן אין רוע דע גראמאנט, האטעל דע פעריבא, צימער נומער 17. איך ערווארט זיינע 12 טעג בעפעהלען פון V*****".

— וואס איז דאס פאר א סארט צייכען? האט זיך דער יונגער מאן אונטערבראכען. מיינט דאס דעם בוכשטאב „ווע" אדער מיינט עס א רעמישען 5? מיינט עס א שטאדט אדער א פערזאן? און צו וואס זיינען דיא שטערנלאך?

דער יונגער מאן לייענט ווייטער:

„פאפיערען אין ארדנונג. בעשטעטיגט פון געזאנדטען פון געזאנדטען אויף דעם נאמען זשול טהערמיס, בעלגישער אונטערטהאן פון בריססעל. איך ברויך געלד, וויא שוין פאר צווי טעג געזאגט. איך וואלט וועלען וויסען דעם גרונד פון זיין אין פאריז", און אונטערגעשריעבען איז V**, האט דער יונגער מאן צוגעזעצט, נור מיט צוויי שטערנלאך. דאס צעטעלע האב איך געפונען אין קברים־שטיבעל גאר צום סוף. מען האט עס אלזא נור מיט א טאג פריהער אהין אוועקגעלייגט. איצטער לאמיר זעהען דיא אנטווארט אויף דאס:

„איך וויס נור אייער זיין אין פאריז איז נעטהיג פיר וויכטיגע געשעפטען", האט דער יונגער מאן געלעזען. „איך האב ערהאלטען בעפעהלע; איך לאז אייך איבער אין קוראוויאזוס גרופט דיא נעטהיגע פאפיערן און הונדערט טויזענד פראנק".

— הא הא! דיא האב איך! האט דער יונגער מאן געלאכט צו זיך. דאס איז א גוטעס האנד־געלד אויף דיא מיליאנען, אויף וועלכע איך האף. נור לאמיר זעהן וואס שטעהט דארט ווייטער:

„דיא קוויטונג זאלט איהר לאזען אין קוראוויאזו'ס גרופט. היינט ביי נאכט אום איינס אוהר וועט קומען א ספעציעלער געזאנדטער (שליח מיוחד) פון V*****, עמפפאנגט איהם אויף דעם נארד־באהנהאף. איהר וועט איהם לייכט דערקענען, ווייל ער וועט טראגען זיין לינקע האנד אין א בינדע, איהר זאלט איהם אנריידען מיט דיא ווערטער: „קומט איהר פון שאנטיל?" דער שליח איז אונזער פריינד V**. ער בריינגט אייך א וויכטיגעס דאקומענט און בעפעהלע".

— אלזא, דער מאן וואס איך האב געפטר'ט איז „ווע מיט 2 שטערנלאך" לאמיר זעהען וואס איז דארטען פאר א וויכטיגער דאקומענט וואס ער האט מיט זיך געפיהרט.

דאס זאגענדיג האט דער יונגער מאן פאנאנדער געעפענט א פאפיער און האט געלייענט האלב־לויט, אקוראט וויא ער האט אליין געוואלט הערען וויא דאס קלינגט.

מיין טעסטאמענט (צוואה).

„איך אונטערצייכענטער, געזונד און אין פאלען בעזיטץ פון מיינע גייסטיגע קרעפטע, וואהנהאפט אין מיין הויז, אין רעגענט סטריט אין לאנדאן, שרייב יעצט מיין לעצטען ווילען. מיין פאטער און מוטער זיינען שוין לאנג טויט. איך בעזיטץ נור איין איינציגע שוועסטער. דיעזע שוועסטער וואלט איך גערן געליעבט, אבער איהר אויפפיהרונג האט מיך געצוואונגען זיך פון איהר צו ענטזאגען און צו פארלאזען פאריז און גאנץ פראנקרייך, אום ניט צו טראגען דיא שאנדע, וועלכע זיא האט מיר פערורזאכט.

איך האב אבער שפעטער ערפאהרען, דאס אין 1858 האט זיא געהייראטעט מיט זעהר איין אנשטענדיגען מאן וועלכען זיא האט בעטראגען, און פון דיעזער הייראט איז געבארען געווארען א טאכטער, וועלכע הייסט מיט דעם פארנאמען מאריע און מיט דעם פאמיליען־נאמען פון איהר פאטער ברעסאל.

„מיין פערמעגען בעשטעהט איצטער פון צוועלף מיליאן זיעבען הונדערט און פופציג טויזענד פראנק, אויסער מיין לאנדאנער הויז מיט אלע אויסשטאטונג, קונסט־זאכען א. ז. וו. מיין געלד ליעגט אין זיכערע באנק־בילעטען און דיא ליסטע פון אלעם אנדערע געפינט זיך אין דיא הענד פון מיין בעסטען פריינד מישל ברעמאנט, וועלכע איז בעשטימט מיין טעסטאמענט אין ערפיללונג צו בריינגען. מיין פערמעגען זאל אויף פאלגענדע וויזע פערטהיילט ווערען: ערשטענס, צו מאריע ברעסאל, דיא טאכטער פון מיין שוועסטער וואלענטין ברעסאל, געבארענע דהארוויל, זעכס מילליאן. צווייטענס, צו סימאנע דהארוויל, דיא אונגעזעצליכע טאכטער פון מיין שוועסטער, וועלכע איז געבארען געווארען פון איהר פערהעלטניס מיט דעם אדוואקאט פאול פאן גיברײ — זעכס מילליאן. דריטענס, דאס איבעריגע פון מיין פערמעגען, דיא זיעבען הונדערט פופציג טויזענד פראנק צוזאמען מיט מיין הויז אין רענענט סטריט און אלעס וואס איז דארין, געהט אין דעם בעזיטץ פון מיין געטרייען פריינד ברעמאנט פיר זיינע מיהע וועלכע ער נעהמט זיך אויסצוגעפינען מיין שוועסטער. פיערטענס, דיא איבערגאבע פון מיין פערמעגען ווערט דורכגעפיהרט דורך הערן ריטשארד סאנגסבי, אדוואקאט, פונקט אין א יאהר ארום נאך מיין טויט. פינפטענס, אויב איינע פון מיין שוועסטערס טעכטער איז טויט, בעקומט דיא איבערלעבענדע איהר טהייל אויך. זעכסטענס, אויב זיי זיינען ביידע טויט געהט מיין גאנצעס פערמעגען איבער צו מיין פריינד ברעמאנט. זיעבענטעס, אום מיינער שוועסטער דיא שאנדע צו ערשפארען בעט איך מיין פריינד ברעמאנט, ער זאל דיא נאכפארשונגען וועגען איהר אונגעזעצליכע טאכטער סימאנע פיהרען פערזענליך און גאנץ געהיים. געגעבען אין לאנדאן, דען 20־טען אויגוסט, 1876.

ארמאנד דהארוויל.

איין זאנדערבארער שמייכעלע האט געשפיעלט אויף דיא ליפען פון דעם יונגען מאן אלס ער האט דאס דאקומענט דורכגעלייענט.

— א וויכטיגעס פאפיער, האט ער געמורמעלט גאנץ צופריעדען. דאס וועט מיר איינבריינגען מילליאנען. לאמיר זעהען וואס שטעהט דא אין דיא אנמערקונגען ביי דעם טעסטאמענט:

„ערשטע אנמערקונג, אזוי וויא איך האב מיין שוועסטער געהאלטען פיר פעהיג, דאס זיא קען אומבריינגען איהר אונגעזעצליכעס קינד, האב איך דאס קינד פון איהר געלאזט צונעהמען דריי טעג נאך זיין געבורט, און האב עס איבערגעגעבען צור ערציהונג אין וויקפור־בריין, פראנקרייך, צו איינער פרוי קלאדין שארוועט. דאס מעדכען, וועלכע האט ערהאלטען דעם נאמען סימאנע דהארוויל, דארף יעצט אלט זיין 22 יאהר. ארמאנד דהארוויל.

„צווייטע אנמערקונג, אזוי וויא איך האב מיין שוועסטער שוין 10 יאהר ניט געזעהן און ניט געהערט פון איהר, וויים איך ניט וואס פון איהר איז געווארען, אבער עס

וועט ניט שווער זיין זיא אויסצוגעפינען נאך איהר מאן לודאָוויק ברעסאָל, ארכיטעקט, וועלכער האט געוואהנט אין פאריז.

— איצטער קומט דאס וויכטיגסטע, האט דער יונגער מאן געמורמעלט. דאס געהערט שוין צו דיא לייטע פיר וועמען דאס דאקומענט איז בעשטימט: „ארמאנד דהאָרוויל איז געשטארבען דען 30טען דעצעמבער 1876. עס איז וויכטיג צו האבען אין זינען, דאס אויב דיאביידע קינדער זאלען ניט אויסגעפונען ווערען ביז צו ענדע פון א יאהר, וועט דאס גאנצע פערמעגען פאלען אין דיא הענד פון V*****, וועלכער וועט עס פערטהיילען אין גלייכע טהיילען אונטער אלע *****. דיא נאכפארשונג איז זעהר נעטהיג".

דער יונגער מאן האט געשמייכעלט און זיין געזיכט האט אנגענומען א זאָנדער־בארען אויסדרוק.

— יעצט פערשטעה איך אלעס! דער בוכשטאב V בעדייטעט אלזא 5 און דאס זיינען 5 הערען, פון וועלכע דער ערשטער איז „ווע" מיט 1 שטערן, דער צווייטער — מיט 2 שטערן, דער דריטער — מיט 3, און אזוי ווייטער. דער גרויסער מייסטער צופאל האט מיר געלאזט אויסגעפינען א גוטע שפור. 12 מיליאָן מיט 750 טויזענד פראנקען — אויף מיך ווארט א היבשער גראָשען! אָה, מיינע הערען פון דיא פינף שטערנדלאך, איהר וועט מיר מיין חלק קובען מוזען געבען, איך האב איהם כשר פערדיענט! עס טרעפט א מענשען נור איין מאהל אין לעבען דיא געלעגענהייט צו מאכען זיין גליק, און דער איז א דומקאפּ ווער עס בענוצט ניט דיעזע געלעגענהייט.

ער האט צוזאמענגעפּאקט דיא פּאפּירען אין א מאפּע, וועלכע איז געלעגען אויפ'ן טיש און האט ווידער גענומען דיא בריעף=טאשע אין האנד.

— יעצט דארף איך נאר זעהען דיא אָריגינאלען גוט צו בעהאלטען. מען קען ניט וויסען וואס עס קען זיך מאכען.

ער האט נאכפארשענד ארומגעקוקט זיין צימער און האט זיך ענדליך ענטשלאָ־סען צו בעהאלטען דיא פּאפּיערע צווישען דיא פעק אלטע זשורנאלען, וועלכע זיינען געלעגען אויף דעם אויבערשטען פאך, פון זיין ביכער־שראנק. דארטען איז געלעגען אזא בארג מיט שטויב דאס עס וואלט קיינעם ניט איינפאלען דארט עטוואס צו זוכען. אלס ער האט דעם שראנק פערשלאָסען און האט אריינגעלייגט דעם שליסעל צו זיך אין דער טאשע האט עס געגעבען א קלונג פון הויז=גלעקיל. דער יונגער מאן איז געווארן עטוואס אויפגערעגט: „ווער קען דאס זיין?" האט ער געזאגט צו זיך אליין אביסעל דערשראָקען.

דיא גלאָקע איז ווידער געצויגען געווארען דריי מאהל איינס נאכ'ן אנדערען.

— אה, דאס איז אָקטאוויע! האט דער יונגער מאן געזאגט בערוהיגט און איז געגאנגען עפענען דיא טיהר.

5טער קאפּיטעל.

דער מערדער און זיין געליעבטע.

דער יונגער מאן האט געעפענט דיא טיהר און א הויך־געוואקסענע שלאנקע דאמע אין א זיידענעם קלייד און א העכסט־עלעגאנטען סאמעטענעם מאנטעל איז האסטיג אריין אין צימער.

— אָה, דאס ביסטו! האט דער יונגער מאן געזאגט צומאכענדיג דיא טהיר.

— אזוי נעהמסטו מיך אויף! האט דיא דאמע אויסגעשריען אין העכסטען צארן, זיך שטעלענדיג איהם אנטקעגען. וואו ביסטו געסטערן פערשוואונדען געווארען? דוא זאגסט מיר צו, צו ווארטען אויף מיר אין קאפע דע־לא רענייסאנס ביז א פיערטעל צו 12 און דוא ווערסט מיט איינמאל פערשוואונדען! איך בין געפאהרען ביי נאכט דיך זוכען דא און ביי מיר צו הויז, ניטא קיין מאריס, פערשוואונדען מיין מאריס פון גאט׳ס וועלט! איצטער לאזט דוא מיך צוויי מאהל קלינגען און ווען דוא עפענסט מיר אויף, זאגסטו „אה דאס ביזטו!“ דוא וועסט מיט מיר אזא שפאס ניט טרייבען, זאג מיר וואו ביסטו געוועזען? ווילסטו ריידען?

— וויא קען איך ריידען, אז דוא לאזט מיך צום ווארט ניט קומען, דוא פיהרסט מיר דא אויף א סצענע פון אייפערזוכט, וועלכע האט קיין זינען און לאזט מיר קיין ווארט ארייגריידען. איך פערזיכערע דיך, מיינע טהייערע, דאס איך האב אויף קיין אנדערער געווארט, אבער דיין בעזוך קומט מיר איצטער ניט צו דער ריכטיגער צייט.

— ווארום דען?

— ווייל איך מוז אוועקטראגען געשריעבענעס מאטעריאל אין דיא רעדאקציאן, דוא ווייסט יא דאך, אז איך בין רעפארטער.

— איך שפיי אויף דיינע גאנצע רעפארטעריי, קיינע דרייסיג טויזענד פראנקס איינקינפטע וועט עס דיר ניט ברייגגען.

— אבער מען מוז דאך לעבען!

דיא דאמע איז דערווייל אריינגעגאנגען אין ארבייטסצימער.

— פייער אין קאמין און ליכט! האט זיא אויסגערופען, דוא האסט אלזא דעם גאנצען פריהמארגען געארבייטעט?

— אפילו א שטיק נאכט אויך.

— דאריבער האסטו אן מיר פערגעסען?

מאריס, אזוי האט דער יונגער מאן געהייסען, האט געוואלט דיא בייזע געליעבטע אומארמען, זיא האט איהם אבער פון זיך אוועקגעשטויסען.

— ניין דוא זאלסט מיך ניט אומארמען ביז דוא וועסט מיר אפגעבען רעכנונג וואו דוא ביסט געסטערן פערשוואונדען געווארען.

— פאר אלעם זעטץ זיך א ניעדער און מיר וועלען ריידען; אזוי! ער האט זיא מיט צארטער געוואלד אריינגעזעצט אין פאטעל מיט דיא קליינע פיסלאך צו דעם ווארעמען קאמין.

— דוא טויגעניכטס, דיא מענער שמייכלען וויא קאטצען ווען זיי האבען א בייזעס געוויסען, האט זיא געזאגט מיט א האלב־פערצייהענדען טאן. איצטער דע־צייל, וואו ביזטו געוועזען? דוא ביסט פון מיר אוועקגעגאנגען האלב נאך 7 אוהר אבענדס.

— צו ערשט בין איך געגאנגען עסען ביי ברעבאנט און דערנאך האב איך ארום שפאציערט איבער דיא בולווארדס.

— דאס איז ליעגען! איך האב אויסגעלייגט אין קארטען און דיא קארטען האבען מיר געוויזען, אז דוא האסט געהאט צו טהאן מיט א בלאנדער.

— חא חא חא! האט מאריס געלאכט, דיא קארטען זאגען אונזין! איך קען קיי בלאנדע ניט ליידען.

— היינטיגען מאהל גיעב איך עס צו, ווייל דיא קארטען האבען מיר צופיעל גע־פלוידערט פון דיר. דיין קארט איז געפאלען צווישען דער דאמע פיק און דעם קעניג קארע, מיט דער פיק־טויז צו דער רעכטער זייט און דיא פיק־צעהן צו דער לינקער, דער קעניג קארע בעווייזט א רייזענדער, דיא פיק־טויז און פיק־צעהן בעווייזט פיעל אונ־אנגענעהמליכקייטען פיר דיך, ווייטער איז געווען דיא טרעף־טויז, דאס בעדייטעט געלד, דאס איז געלעגען צווישען קארע־זיעבען און הערץ־זיעבען, דאס בעווייזט מארד, געפענג־ניס און נאך אזעלכע זאכען. היינטיגען מאהל גלויב איך דיר, ווייל פון אזעלכע פלוי־דערייען קען איך ניט קלוג ווערען, אבער נאך אמאהל, זאג איך דיר, ועסטו מיר אזוי לייכט ניט אפקומען.

וויא ניט שרעקענדיג מאריס איז געווען וועגען קארטען־ווארפעריי, האט ער דאך געפיהלט וויא א שוידער אלס אקטאוויע האט איהם אזוי צוטרעפענד אלעס געזאגט. ער האט אבער פון דעסטוועגען געלאכט, ווען אויך געצוואונגען.

— לייג אוועק דיא נארישקייט מיט דיא קארטען, האט ער געזאגט און זיי מיר מוחל דיא זינד וואס איך האב ניט בעגאנגען. איך בין פון דיא בולווארדס געגאנגען אהיים, ווייל איך האב פיעל צו ארבייטען געהאט, איצטער ערלויב מיר זיך אנצוקליידען.

— ווילסטו אויסגעהן?

— יא, איך מוז געהן אין רעדאקציאן.

— און איך האב דיך געוואלט איינלאדען צום פריהשטיק.

— איך נעהם אן דיא איינלאדונג פיר מארגען. היינט ברויך איך געלד און דארף אפנעהמען וואס מיר קומט.

— אה, דוא קענסט עס מארגען טהאן. אויב דוא דארפסט געלד נעטהיג קען איך דיר בארגען 25 לואידאר (20 פראנק־שטיקער).

— איך דאנק, פון פרויען נעהם איך קיין געלד ניט אן.

— וואס קען מען מאכען מיט אזא עקשן וויא דוא ביזט!

— ווען דוא ווילסט זיין זעהר ליעבענסווירדיג, גנה ברייננ פון מיין שלאפצימער א פרישעס העמד און שטעל אריין דיא קנעפלאך.

— וואו איז דען דיין אלטע דיענערין?

— זיא איז אוועקגעפאהרען בעזוכען איהרע פאמיליע אויף 8 טעג.

— זעהר גוט! איך וויל פערטרעטען איהר שטעלע.

אקטאוויע האט זיך לאבענדיג אויפגעהויבען און איז אריין אין שלאף־צימער, וועהרענד מאריס האט דערווייל ארויפגעצויגען שטיעפעל און הויזען.

אקטאוויע איז געקומען אין פאריז אלס איין 17 יעהריגעס רייצענדעס מעדכען פון דער פראווינץ. ביי דעם הערען וואו זיא האט געדיענט האט זיא זיך געלאזט פער־פיהרען און האט געבארען א קינד, וועלכעס איז נאך עטליכע מאנאטען געשטארבען. איינמאהל אויפן קרומען וועג איז זיא געפאלען דערנאך טיעפער, דען דיא לוסט צו לעבען ברייט האט זיך ביי איהר אויפגעוועקט, ביז זיא איז געווארען א בעקאנטעס

מיטגליעד פון דער פאריזער האלב־וועלט. זיא האט געוואהנט גרויסארטיג, האט געהאט איין עקיפאזש מיט פערד, און האט געמאכט פיעל שולדען, און האט געהאט דיא אויסזיכטען צו בלייבען אמאל גאנץ ארעם און הילפלאז.

מאריס וואסייר, אזוי האט דער יונגער מאן געהייסען מיט'ן פולען נאמען, איז געוועזען בעגאבט און האט בעזעסען א שטארקע איינבילדונגס־קראפט, ער האט עס אבער בענוצט נור צום בייזען. דער וואונש רייך צו זיין, צו געניעסען, צו לעבען ברייט, האט אין איהם געברענט וויא א פייער. ער האט זיך פארגענומען רייך צו ווערען אום יעדען פרייז, ווען ער זאל אפילו איינשטעלען זיין לעבען, און ער האט זיין ווארט געהאלטען. ער האט זיך גערופען זשורנאליסט, ווייל ער האט מיטגעארבייטעט אלס רעפארטער אין עפעס א ווינקעל בלאט. איהם איז ניט אזוי פיעל געלעגען געוועזען אין פערדיענסט וויא אין דעם נאמען זשורנאליסט, וועלכע ער האט געפיהרט אויף זיין קארטע. ער האט קיין פערמעגען בעזעסען, ער פלעגט אבער יעדען מאנאט ערהאלטען א פענסיאן פון א פערזאן, וועלכע מיר וועלען שפעטער דערמאהנען.

אקטאוויע האט געליעבט מאריס'ן וויא דיא מייסטע פון דיזע פרויען פערשטעהען צו ליעבען, נאר צוליעב דער טהיערישער נייגונג צום גענוס. זיין ליעבע וויעדער איז געוועזען א קאפריז אדער אייטעלקייט. זיא פלעגט איהם נעהמען שפאציערען אין איהר עקיפאזש, זיא פלעגט איהם אומגעבען מיט לוקסוס און דאס פלעגט איהם שמייכלען. זיי פלעגען זיך אפט קריגען, רייסען און אפילו שלאגען, פלעגען אבער באלד וויעדער גוט ווערען. דער גאנצער אונטערשיעד צווישען זייביידען איז געוועזען, דאס אקטאוויע איז ביי איהר גאנצער פערדארבענהייט געוועזען אפענהערציג מיט איהם, דאגעגען ער פלעגט איהר קיינמאהל זאגען מעהר פיעל יעדער מענש מעג פון איהם וויסען, ניט ווייל ער פלעגט איהר ניט געטרויען, נור ווייל דאס איז שוין אזוי געלעגען אין זיין נאטור, צו זיין פארזיכטיג, זיך צו היטען פון פערראטה.

מאריס האט זיך שוין געהאט ארומגעוואשען, צוגעקעמט, און אקטאוויע איז נאך אלץ ניט ארויס פון שלאף־צימער מיט'ן העמד.

— ביסטו פערטיג מיט'ן העמד? האט מאריס געפרעגט.

— ניין מיין ענגעל, האט אקטאוויע געענטפערט ארויסגעהענדיג פון שלאף־צימער.

— ווארום ניט?

— ווייל איך געפין ניט דיינע מאנשעטענקנעפ.

— וואהרשיינליך האסטו ניט גוט געזוכט.

— איך האב געזוכט אומעדום.

— זעה נאך אין דיא שאלען אויפ'ן שרייב־טיש, איך געדענק בעשטימט, אז איך האב זיי דארט אין איינע פון דיא שאלען אריינגעווארפען.

אקטאוויע איז צוגעגאנגען צום שרייב־טיש און האט ארויסגעווארפען פון א פאיאנסענע שאל אלעס וואס איז אין איהר געלעגען: קנעפלאך, פעדערן, ציגארענשפיטצען און נאך אזעלכע זאכען.

— דא זיינען זיי! האט זיא אויסגערופען, ווען זיא האט אלעס דורכגעזוכט. אבער ניין! איך געפין מעהר ניט וויא איינעם.

מארים איז געווען האלב ערשטוינט.

— דאס איז אונמעגליך, האט ער געזאגט.

— אבער עס איז דאך אזוי, קום, זעה אליין, דאס איז איינער פון דיא קנעפּ וואס איך האב דיר געקויפט צו דיין נאמענס־טאג און וואס זיינען דיר אזוי גוט געפאלען געווען.

דער קנאפּ איז ווירקליך געווען שעהן, ער האט געהאט דיא פארם פון הוף־אייזען (פּאָדקאָווע) און 6 פיינע רובינען האבען פארגעשטעלט דיא 6 נעגיל.

— וואו האט דער אנדערער קנאפּ געקענט אהינקומען, האט מארים געפרעגט שטיל, ריידענדיג צו זיך אליין, האב איך איהם פערברענט צוזאמען מיט מיין העמד? האב איך איהם פערלארען אויף'ן פער־לאשעז אדער אין וואגען?

— עס איז ניט שעהן פון דיר צו פערליערען א קנאפּ וואס איך האב דיר גע־שענקט, האט אקטאוויע געזאגט.

— מיר פערדריעסט עס נאך פיעל מעהר וויא דיר און איך וואלט גערן געבען דריי מאהל זיין ווערטה ווען איך זאל דעם קנאפּ צוריק קריעגען, לאמיר איהם זוכען.

אקטאוויע און מארים זיינען געגאנגען אין שלאפצימער, האבען אויסגעזוכט אלע ווינקעלאך, האבען אבער קיין זאך ניט געפונען. מארים איז אזוי געווען ניעדערגעשלא־גען וועגען דעם פערלוסט, דאס אקטאוויע האט זיך געפיהלט זעהר געשמייכעלט דער־פון און האט איהם געטרייסט.

— עס זיך ניט אזוי אפּ דאס הארץ, דאס אונגליק איז ניט אזוי גרויס, האסטו אן אנדער פּאָר אנצוטהאן?

— יא; פערלמוטער קנעפּ.

— פערלמוטער קנעפּ! האט איהם אקטאוויע איבערגעקרימט, מיינסטו איך וועל דיך ארויסלאזען אין אזעלכע קנעפּ? דוא, נעהם מיינע, איך האב צו הויזע אנדערע. געפעלען זיי דיר?

מארים האט בעטראכט דיא קנעפּ, וועלכע זיא האט ארויסגענומען פון איהרע מאנשעטען: „פּראכטפאל!" רייך און איינפאך צוזאמען!

— איך שענק זיי דיר, מיין ליעבער.

— אבער....

— נאר קיין אבער און באסטא! איצטער ענדיג דיין טואלעט און דעם איינציגען קנאפּ וועל איך מיר נעהמען און וועל לאזען צומאכען איין צווייטען, ביי מיין יובעליר.

מארים האט איינגעווענדעט, ער האט אלעס בערעכענט אויף'ן טויזענדסטען פאל. ער האט דעם קנאפּ ניט געוואלט לאזען אין דיא הענד פון זיין געליעבטער, וויל ווען דער אנדערער קנאפּ זאל געפונען ווערען אויף'ן פּערלאשעז אדער אין וואגען, קען ער זיין געגען איהם א שרעקליכער עדות, אבער זעהר שטארק זיך שטעלען דאגעגען האט ער אויך ניט געוואלט, דען אקטאוויע וואלט געוויס איהם פערדעכטיגט איבער אזא מערקווירדיגע עקשנות, ער האט זיך דאריבער געמוזט נאכגעבען, וויא שלכט ער האט אויך דערביי געפיהלט.

אקטאוויע האט איינגעוויקעלט דעם קנאפ אין א שטיקעל פאפיער און האט איהם אריינגעלייגט צו זיך אין פארטמאָנע.

— וואו איז דיין הוט און דיינע האנדשוה?

— אין שלאפצימער.

ביז אָקטאוויע האט ארויסגעטראגען פון שלאף־צימער דיא געגאנטע זאכען האט מאריס געעפענט א קליינע שופלאדע פון זיין שרייב־טיש און ארויסגעחאפט א פעקיל באנקנאָטען, וועלכע ער האט אריינגעווארפען צו זיך אין טאשע פון אויבערציהער; דאן האט ער אנגעטהאן דיא הוט און האנדשוה, וועלכע אקטאוויע האט איהם דער־לאנגט, האט גענומען פון שרייב־טיש א פעקיל פאפיערן און איז מיט אָקטאוויע'ן ארויס פון צימער. אונטען, אראפגעהענדיג פון דיא טרעפ, האט מאריס איבערגעגעבען דעם שליעסעל פון זיין צימער צו דער אלטער הויז־מייסטערין, און איז איינגעשטיעגען אין דעם וואגען, וועלכער האט אונטען געווארטעט אויף אקטאוויע.

6טער קאפיטעל.

צוויי פון דיא פינף שטערן.

דיא לעזער געדענקען נאך געוויס, דאס אין דער צייט וואס דער מאָרד איז ענטדעקט געווארען אויף דעם פער־לאשעז, איז געוועזען דערביי א מאן אין א פיינעם פעלץ מיט א ברייטען הוט, וועלכער האט זיך אינטערעסירט פיר דעם פארפאל, און איז פערשוואונדען געווארען אזוי שנעל וויא דיא גרופע איז געעפענט געווארען און ער האט א בליק געטהאן אויף דיא לייבע פון דער ערמאָרדעטער פרוי. דיעזען מאן וועלען מיר מיט'ן לעזער אביסעל נאכגעהן, ווייל ער שפיעלט א וויכטיגע ראָליע אין דער ער־צעהלונג.

אלס ער האט א וואָרף געטהאן א בליק אויף דאס געזיכט פון דער ערמאָרדע־טער פרוי איז ער אויפגעציטערט געווארען, און האט זיך דאן צוריקגעצויגען פון פער־לאשעז לאנגזאם און רוהיג, וויא ער איז געקומען. קוים אבער איז ער ארויס פון טויער פון בית הקברות, האט ער אנגעהויבען צו לויפען מיט אזא האסט, וויא א יונגער מאן, דערזעהענדיג א פיאקער האט ער זיך אין איהם אריינגעזעצט.

— וואוהין? האט דער קוטשער געפרעגט.

— רוע בעראנזשע. שטעלט זיך אפ אויף דער עקע פון בולווארד־די־טאמפל.

דער קוטשער האט א טרייב געטהאן זיין פערד און אין 10 מינוטען איז דער וואגען געוועזען דארט. דער מאן איז אויסגעשטיעגען, האט בעצאהלט דעם קוטשער, איז ארונטערגעגאנגען מיט רוע בעראנזשע, און איז איינגעטרעטען אין דאס הויז נומער 18. דארטען איז ער דורכגעגאנגען א שמאָלען קארידאָר און איז אריינגעקומען אין א הויף און איז דאן ארויף אויף טרעפ. אויפ'ן דריטען עטאזש האט ער געעפענט א טיהר מיט א שליעסעל און איז אריינגעקומען אין א דונקעלעס צימער, פון דארט איז ער אריין אין א שפייזע־צימער און דאן אין א שלאף־צימער, וואו עס איז געשטאנען א בעט, א טואלעט־טיש, און 4 שטוהלען. דיא פענסטער זיינען געוועזען האלב פערהאנ־

גען. דער פארקעט איז געוועזען געמאָהלט אין גרויסע קאסטענס, עהנליך צו א קרומען דאמברעט.

דער מאן אין פעלץ האט פערשלאסען דיא טהיר, האט אפגערוקט דאס בעט פון אָרט, האט זיך אוועקגעשטעלט ביין וואנד און האט עטוואס א דריק געטהאן מיט'ן האנד. דא האט עטוואס פאסירט וויא א וואונדער. דאס געמאהלטע קעסטיל אויף וועלכען ער איז געשטאנען, האט זיך אין גאנצען אראפגעלאזען, און איידער דער מאן איז פערשוואונדען געווארען האט ער נאך בעוויזען דאס בעט צו צורוקען אויפ'ן פריהעריגען פלאטץ. דער מאן איז געוועזען אין פאלשטענדיגער פינסטערניס. אבער ווען דער שמאלער פאהרשטול האט זיך אבגעשטעלט האט ער געגעבען א דריק איין מעטאלענעם קנאפ וואס ער האט אנגעטאפט מיט דער רעכטער האנד, א טיהר האט זיך געעפענט און עס איז ליכטיג געווארען. דער מאן איז אריין אין דיא עפענונג, דיא טיהר האט זיך הינטער איהם געשלאסען, און דער פאהרשטול האט זיך אויפגעהויבען אזוי גיך וויא ער האט זיך בעפרייעט פון דיא לאסט, און האט אויטאָמאטיש צוגעמאכט דאס לאָך אונטערן בעט. דער מאן אין פעלץ האט זיך איצטער געפונען אין דעם עטאזש אונטער זיין וואהנונג, וועלכער האט אויך געהאט איין אויסגאנג אויף דעם בולווארד די טאמפל. דאס מיטעלע צימער פון דעם וואהנונג האט געהאט א מערקווירדיגעם אויסזעהען. עס איז גיכער עהנליך געוועזען צו א מאגאזין פון א מאסקען־הענדלער, אלס צו א וואהנונג. דאָ זיינען געהאנגען ארום דיא וועגד קליידונגס־שטיקער פון אלע מעגליכע פארמען, פון דעם ארבייטערס־בלוזע ביז צו דעם סענאטאָרס פראק, פון דער לאנגער זופיצע פון א גייסטליכען ביז צו דעם צופליקטען ראָק פון א בעטלער, דיא קליידער פון דעם נידעריגסטען דיענער און פון דיא רייכסטע העררען. אין א גרויסען שראנק זיינען געלעגען אויף פעכער אלערליי פעריקען, שנורבארד, באקענבארד און נאך אזעלכע זאכען, אין איין אנדערן ווידער זיינען געלעגען אלערליי היטלען, מיטצען או קאפעלושען פון אלע סאָרטען.

אין א מינוט האט דער מאן אראָפגעווארפען פון זיך זיין פעלץ און דיא קליידער, האט אָנגעטהאן א לאנגע זופיצע פון א גייסטליכען, א נידעריגען הוט מיט א ברייטען ראַנד, און האט אזוי פערקליידעט פערלאזען דאס צימער. ער איז אראפ צוויי עטאזשען און איז ארויס אויף בולווארד די טאמפל. א היבשע שטיקעל איז ער געגאנגען צופוס, דערנאך האט ער גענומען א פיאקר און איז געפאהרען מיט דיא בולווארדס ביז רוע גראמאנט. דארט איז ער ארויסגעשטיגען פון פיאקר און איז ווידער געגאנגען צופוס ביז צום האָטעל דע פעיבא.

— וואו איז צימער נומער 17 ? האט ער געפרעגט א שווייצאר.

— דארט אויף דער טרעפע לינקס, האט איהם יענער געענטפערט.

דער פאלשער גייסטליכער איז ארויף דיא אנגעצייגטע טרעפ, האט זיך אפגעשטעלט ביי דער טיהר וואס האט געטראגען דיא נומער 17 און האט אנגעקלאפט.

עס האבען זיך געלאזט הערען פון אינוויינג טריט און דיא טיהר האט זיך געעפענט. עס האט זיך בעוויזען דיא געשטאלט פון א מאן פון א יאהר 55, מיט גרויע האאר און מיט א גרויען לאנגען בארד. אלס ער האט דערזעהען דעם גייסטליכען, האט

ער געמאכט איין העכסט־פערוואונדערטעס געזיכט און האט געזאגט: איהר האט געוויס א טעות מיין הערר.

— איך גלויב אז ניט, האט דער פריעסטער געענטפערט מיט א העפליכער פערביייגונג, דען איך וויל זעהען דעם הערר זשול טהערמיס.

וויא דער אלטער האט נור דערהערט דיעזע שטימע האט ער ארויסגעלאזען איין אויסרוף פון פריידע און האט אויסגעשטרעקטביידע הענד צום גאסט.

— ווערדיע! האט ער אויסגעשריען.

דער גאסט האט שנעל צוגעלייגט דעם פינגער צום מויל, איז אריין אין צימער און האט צוגעמאכט דיא טיהר.

— וויא אונפארזיכטיג! האט ער געזאגט. ווייסט דוא דען ניט דאס דער נאמען „ווערדיע" דארף אזוי וויניג דערמאהנט ווערען וויא דיין נאמען „פיערר לאטירג".

— דוא ביזט גערעכט, אבער דיא פריידע דיך וויעדערצוזעהען האט מיך געמאכט פערגעסען אלע פארזיכטיגקייט. איך האב גאר ניט געהאפט אז דוא וועסט מיך בעזוכען.

— דוא ווייסט אלזא פון גאר ניט? האט ווערדיע געפרעגט.

— פון קיין זאך ניט! האט לאטירג געענטפערט. האט עטוואס אויסערגעוועהנליכעס פאסירט?

— קען מען דא ריידען אהן פורכט דאס איינער הערט אונז?

— קום אין מיין שלאפצימער, דארטען וועלען מיר קענען זיכער זיין דאס קיינער וועט אונז ניט הערען.

לאטירג האט אריינגעפיהרט זיין גאסט אין יענעם צימער און האט פערשלאסען דיא טיהר.

— דא קענסטו מיר גאנץ רוהיג אלעס זאגען. צוערשט דערקלער דיא אורזאכע פון דיין אונערווארטעטען בעזוך.

— ביסטו געסטערן געגאנגען צו קוראוויאוו'ס גרופט?

— יא.

— ביסטו געוועזען איינוועניג?

— ניין.

— ווארום ניט?

— ווייל מיין שליסעל האט ניט געעפענט דיא טיהר, און איך האב געטראכט דאס וואהרשיינליך האסטו ערהאלטען א בעפעהל צו ענדערן דעם שלאס, און איך האב ערווארטעט אויפקלערונג דאריבער.

— האסטו קיין זאך ניט בעמערקט ארום דעם געביידע?

— גאר ניט. עס איז געוועזען קאלט און דונקעל, און איך האב קיינעם אויפ'ן בית הקברות ניט געזעהען.

— האסטו ניט היינט ביי נאכט, אדער היינט פריה געהאט דעם בעזוך פון א שליח פון לאנדאן?

— צו מיר איז קיינער ניט געקומען. אבער איך מוז דיר זאגען דאס דיינע פראגען מאכען מיך אונרוהיג. זאג ארויס גלייך, וואס געהט פאר?

— איך וויל דיר מאכען דיא זאכע קורץ. עס האט איינער אויסגעפונען דעם פלאַן וואו מיר פלעגען אניעדערלייגען אונזער קארעספאנדענץ, און עס איז אלזא דאָ נאך א מענש וואס וויים אלע אונזערע געהיימניסע, מינדעסטענס דיא וואס בעציהען זיך אויף דאס לאַנדאנער געשעפט.

— דוא דיינקסט אז דאס איז א פאליציסט?

— ניין, דאס ניט, זאָנסט וואלט איך דיר גלייך געזאגט מיר זאלען פון דאַנען פערשווינדען, דער מענש וואס בעזיצט אונזער געהיימניס שיינט צו זיין א פלינקער יונג. אום צו קריגען דיא הונדערט טויזענד פראנק און דיא פאפיערען, וועלכע איך האב פיר דיר אוועקגעלייגט, האט ער זיך אפילו ניט צוריקגעשראקען פאר א מאָרד.

— איין מאָרד! האט דער אלטער אויסגערופען האסטיג.

— יא, ער האט געטויטעט דיא פרוי, וועלכע האט אוועקגעטראגען אויף פער־לאשעז דיא פאפיערן וואס איך האב ערהאלטען.

לאַטירג האט אויפגעשוידערט. „ער האט זשעני סטאל ערמארדעט?“

— איך האב געזעהען דיא לייבע אלס מען האט אויפגעבראָכען דיא טיהר פון דער גרופט פאר דיא פאליציי. איך בין געווארען אונרוהיג וואס זשעניע קומט ניט און בין היינט פריה געגאנגען זעהען אויפ'ן פער־לאשעז און האב גראדע געטראָפען וויא מען האט ענטדעקט דעם מאָרד.

ווערדיע האט ערצעהלט אלעס וויא דארט איז צוגעגאנגען.

— זשעניע האט אלזא געבראכט מיט זיך וויכטיגע פאפיערען?

— יא.

— וועלכע זיינען עס געוועזען?

— מיטטהיילונגען פון לאנדאן און הונדערט טויזענד פראנק.

— און וואס איז געווארען מיט מיין בריעף וואס איך האב פארגעסטערן געלאַ־זען אויפ'ן אלטאר אין דער גרופט?

— איז געגנב'עט געווארען גלייך מיט דיא אנדערע פאפיערען.

— און וואס האסטו געזאגט וועגען דעם אבגעזאנדטען פון לאנדאן?

— איך האב דיר געמעלדעט דאס ער קומט אן ביי נאכט אום 1 אוהר און בריינגט וויכטיגע פאפיערן וועגען דיא ירושה פון ארמאנד דהארוויל, וועלכע וועט אהן צווייפעל אריינפאלען אין אונזערע הענד.

— א ירושה?

— יא.

— א גרויסע?

— צוועלף מיליאן און איינינע הונדערט טויזענד.

— טייפעל!

— א שעהנער גראשען, ניט אמת, ברודער?

— א קעניגליכעס פערמעגען! און דוא האסט פון דעם שליח גאר ניט געהערט?

— ניין.

— וואס קען דאס זיין, וואס איז פון איהם געווארען?

— דער מערדער פון דער ארעמער זשעני סטאל האט פון מיינע פאפירען גע־קענט ערפאהרען דיא אנקונפט פון דעם שליח, אפשר האט ער איהם אויך אריינגעחאפט אין זיין נעטץ.

— ווער קען אבער זיין דער שורקע?

— איך האב מיר שוין דעם קאפ צובראכען קלערענדיג.

— איז דער שליח פון לאנדאן א זיכערער מענש?

— זעהר זיכער, מישעל ברעמאנט געברויכט נור זיכערע לייטע. דער שליח איז קיין אנדערער וויא פינף־פיער (*), גוסטאוו פעריער, וועלכער הייסט אויך יאנאטהאן ווילד....

— איינס איז זיכער, אז זשעני סטאל איז פון איינעם נאכגעשפירט געווארען.

— דאס איז ריכטיג און אונבעגרייפליך.

— מיר שטעהען אלזא אין געפאהר פון דער פאליציי איבערפאלען צו ווערען? האט לאטירג געזאגט מיט אונרוהע.

ווערדיע האט געשאקעלט דעם קאפ:

— ניין, פון דער זייט האבען מיר ניט וואס מורא צו האבען, אונז אויסגעפינען איז אונמעגליך, אבער מען וועט זוכען דעם מערדער....

— און פאנגט מען איהם מיט דיא פאפיערן, דאן וייס מען פון אונז אויך....

— דאס קען פאסירען, אבער מיר קענען דיא געפאהר פערמיידען. מיך אויס־צוגעפינען איז אונמעגליך, און דוא זאלסט ענדערען דיא וואהנונג און דעם נאמען. דוא האסט דאך פעססער?

— פון א האלב דוצענד לענדער, איך וועל מיך מאכען פאר א האלענדער. איך בין פון פאריז שוין 20 יאהר און האב קיין מורא ניט פאר'ן דערקאנען.

— עס טויג אויך ניט צו וואהנען אין א האטעל. דינג דיר א וואהנונג און וואהן פאר זיך.

— וואס קומט אבער ארויס דערפון, מיר זיינען מיאוס אריינגעפאלען! פינף און צוואנציג יאהר זיינען מיר אין קיין זאך ניט דורכגעפאלען, און פלוצלונג האבען מיר גע־פונען אונזער מייסטער. דאס איז ערגערליך.

— עט, מיר וועלען שוין מיט איהם פערטיג ווערען.

— אָה, ווען איך זאל איהם אריינקריגען אין מיינע פינגער! האט לאטירג אויס־גערופען און זיינע אויגען האבען ווילד אויפגעלויכטען.

— רוהיג, רוהיג, לאטירג! האט ווערדיע איהם צוגערופען.

— וויא קען מען דא רוהיג זיין ווען עס האנדעלט זיך אום 12 מיליאן פראנק? דאס מאכט אונגעפעהר צוויי און א האלב מיליאן אויף א טהייל! דאס וואלט אונזער לעצטעס געשעפט געווען און האלט אונז פערזיכערט אונזער לעבען אין רוהע. דאס מיר זאלען ניט דארפען ציטערן פאר דיא פאליציי, און וויא קען מען דא רוהיג בלייבען ווען מען בעדענקט דאס א שורקע צושטערט דאס אלעס!

(*) דער לעזער וועט זיך עראינערן דאס פינף־פיער בעדייטעט דער ציפער V מיט פיער שטערנדלאך, וואס האט בעצייכענט איינעם א געוויסען מיטגליעד פון דער באנדע.

— איך בעדענק דאס אלעס, און בלייב דאך רוהיג. צו וואס נוצט אויפרעגונג און צארן, מיין פריינד? לאמיר נור זיין פארזיכטיג, איידער מיר זוכען אויס דעם גנב קענען מיר גאר נישט טהאן.

— ווילען מיר איהם אמאל אויסגעפינען?

— איך גלויב בעשטימט.

— וויא איז עס מעגליך?

— גאנץ נאטירליך. אויב ער בענוגענט זיך מיט דיא הונדערט טויזענד פראנק, דאן צושטערט ער אלע פאפיערען און מיר האבען ניט פאר איהם וואס מורא צו האבען. אויב אבער ער וויל ציהען נוטצען פון דיא פאפיערען, וועט ער זיך דאך מוזען מעלדען צו אונז. מיר דארפען נור דערווייליג מיטטהיילען אלעס צו ברעמאנט אין לאנדאן, דאמיט ער זאל מאכען א קליינע ענדערונג אין דער דורכפיהרונג פון פלאן.

אין דעם אויגענבליק האט אין דעם פארדערצימער פון דער וואהנונג א קלונג געטהאן דאס גלעקיל.

— ווער קען דאס קלינגען? האט ווערדיע געפרעגט.

— פיעלייכט דער קעלנער, האט לאטירג געענטפערט. איך וועל געהן זעהען. דאס גלעקיל האט נאך א מאהל געקלונגען.

— אהא! זיי שיינען דארט קיין צייט ניט צו האבען, האט ווערדיע געזאגט און האט א טאפ געטהאן מיט'ן האנד אין דער טיעפער טאשע פון זיין פריעסטערליכע זופריצע אום צו זעהען אויב ער האט זיין רעוואלווער אין ארדנונג.

7טער קאפיטעל.

דער אונערווארטעטער גאסט.

לאטירג האט געעפענט דיא טיהר און האט דערזעהען פאר זיך א יונגען מאן, וועלבער האט אראפגענומען דעם הוט צום גרוס. דאס איז געוועזען מארים וואסייר.

— איהר האט געוויס א טעות, מיין הערר? האט לאטירג געזאגט. דיעזע פראגע פלעגט ער וויעדרהאלען יעדעס מאהל ווען איין אונבעקאנטער פלעגט אנקלינגען.

— ניין, האט מארים רוהיג געענטפערט. דא איז צימער נומער 17, און איך האב דאך, דוכט מיר, דיא עהרע צו ריידען מיט העררן זשול טהערמים פון בריסעל?

— מיין נאמען איז זשול טהערמים, האט לאטירג געענטפערט גאנץ ערשטוינט. וואס מעהר ער האט דעם יונגען מאן בעטראכטעט איז ער אלץ מעהר איבערציינגט געוועזען, אז ער האט איהם נאך קיין מאהל אין לעבען נים געזעהען.

— איך וויל אייך בעטען מיר צו ערלויבען א קורצע אונטעררעדונג, האט מארים ווייטער גערעדט. איך האב מיט אייך צו בעשפרעכען זעהר א וויכטיגע זאך.

דער פאלשער זשול טהערמים האט אנגעהויבען צו קוקען אביסעל מיט חשד.

— דא מוז דורכאויס זיין א מיספערשטענדניס, האט ער געזאגט. איך רייז צו מיין פערגניגען און האב אין פאריז קיינע געשעפטען. איהר האט וואהרשיינליך צו מיר איין עמפפעהלונגסבריעף פון א פריינד, זאנסט איז עס גאר ניט מעגליך דאס איהר

זאלט מיר וואס האבען מיטצוטהיילען. זעהט נאר אויב איהר האט ניט פערוועכסעלט דעם נאמען.

— ניין, איך האב דעם נאמען ניט פערוועכסעלט, האט מארים געשאָקעלט מיט'ן קאפּ. און אום אייך צו בערוהיגען און דיא זאכע קורץ צו מאכען וועל איך אייך זאגען, דאס איך קום פון פינך-פיער, דעם לאנדאנער שליח, וועלכען איהר האט ער־ווארטעט.

ווען לאטירג האט דערהערט דיא ווערטער האט ער אויסגעשטעלט אויף דעם יונגען מאן א פּאָאר אויגען, פונקט וויא ער וואלט איהם וועלען דורכבויערן מיט'ן בליק. מארים האט דעם בליק רוהיג אויסגעהאלטען.

— וואס זאל דאס בעדייטען? האט דער פאלשער טהערמים זיך געפרעגט. ער האט זיך אבער דאך ענטשלאָסען אריינצולאזען דעם וואונדערבאַרען גאסט אין צימער.

— קומט אריין, האט ער געזאגט. איך בין נייגעריג צו הערען וואס איהר האט מיר מיטצוטהיילען.

מארים איז איינגעטרעטען, האט זיך העפליך פערנייגט, און האט זיך שנעל ארומגעקוקט אין צימער.

— מיט וועמען האב איך דיא עהרע צו ריידען? האט לאטירג געפרעגט, בעט־טראכטענדיג דעם פרעמדען מיט דער גרעסטער אויפמערקזאמקייט.

— דאס וועט איהר גלייך פון מיר ערפאהרען, מיין הערר, אבער פריהער ערלויבט מיר אייך צו שטעלען א קליינע פראגע.

— זעהר גערן, וואס איז אייער פראגע?

— וואס איך האב אייך מיטצוטהיילען איז פון דער גרעסטער וויכטיגקייט פיר אייך, און קיין אנדערער וויא איהר דארף עס ניט הערען, מעג מען אין אייער צימער ריידען אהן מורא פון איינעם אונטערגעהערט צו ווערען?

לאטירג האט געעפענט דיא טיהר פון זיין שלאף־צימער און האט געזאגט:

— ווען דאס איז דער פאל דאן קומט געפעליגסט אריין אהער; דא קענען מיר ריידען אונגעשטערט און אהן מורא.

מארים איז אריין אין צימער, האט זיך אבער באלד א ציה געטהאן צוריק אלס ער האט אינעווייניג דערזעהען א פריעסטער.

— טרעט רוהיג אריין, האט זשול טהערמים איהם בערוהיגט. דאס איז מיין פריינד אבבע מערים, וועלכער איז אויך דער אינטימער פריינד פון יענעם מאן, פון וועלכען איהר ברייגגט מיר דיא מיטטהיילונג, פאר איהם האב איך קיינע סודות.

ווערדיע האט דעם יונגען מאן אנגעקוקט מיט אזא דורכדרינגענדען בליק, דאס ער האט זיך געפיהלט זעהר אונאנגעניעהם; אבער ער האט זיך פארגענומען דורכצופיהרען א פלאן און ער האט זיך ניט געלאזען איינשרעקען פון אזעלכע זאכען. ער האט געמאכט קוראזש, און זיך פערנייגט פאר'ן פריעסטער, וועלכער האט איהם זעהר קאלט אויף זיין גרוס געענטפערט.

— זעצט זיך, מיין הערר, און רעדט וואס איהר האט, האט איהם לאטירג געלאדען.

— אבער איך האב אייך איז אנהויב געזאגט דאס מיינע מיטטהיילונג איז בע־שטימט נור פיר אייך אליין, האט מאריס איינגעווענדעט.

— אבער אויך איך האב אייך דאך ערקלערט, אז דער הערר אבבע (גלח) איז מיין פריינד, פאר וועלכען איך האב קיין סודות ניט.

— דארף איך דערפון פערשטעהן דאס דער הערר אבבע איז אויך א מיטגליעד פון דיא פינף? האט מאריס געפרעגט שוין גאנץ קאלטבלוטיג.

ווערדיע האט ביי דיא ווערטער אויפגעציטערט און אויף זיין געזיכט האט זיך בעוויזען איין אויסדרוק פון שרעק.

— דיעזער הערר איז געשיקט אהער פון פינף־פיער, האט לאטירג זיך געאיילט צו בערוהיגען זיין פריינד.

— פון פינף־פיער? האט ווערדיע אויסגרופען. פינף־פיער איז אלזא אין פאריז?

און ווערדיע האט נאך מיט מעהר מיסטרויען און שרעק בעטראכט דעם יונגען מאן. מאריס האט זיך געמאכט ניט־זעהענדיג, און האט געענטפערט גאנץ רוהיג: „ער איז אין פאריז".

— האט איהר איהם געזעהען?

— איך האב איהם געזעהען.

— ווארום איז ער אליין ניט געקומען? און וויא אזוי ניט ער אייך איבער א שליחות, וועלכע ער דארף אליין בריינגען?

— ווארום? דער „דארום" איז זעהר איינפאך. פינף־פיער, דער לאנדאנער שליח מיט דעם נאמען יאָנאטהאן ווילד, איז טויט.

— טויט! האבען אויסגעשריען ווערדיע און לאטירג צוזאמען.

מאריס האט געשאָקעלט דעם קאפ: יא.

— און וויא איז ער געשטארבען?

— ער איז ערמאָרדעט!

— ערמאָרדעט! ער אויך! האט ווערדיע אויסגערופען. אָה, איך האב עס גע־פיהלט! עס איז נאך ווייניג געוועזען דיא אונגליקליכע זשעניע! און דער מערדער? האט ער געפרעגט האסטיג, צוטרעטענדיג נעהענטער צו מאריס'ן.

דער יונגער מאן האט געקוקט מיט א מאָדנעם שמייכעל, האט זיך פארנייגט פריהער צו ווערדיע, דערנאך צו לאטירג און האט דאן ארויסגערעדט מיט א טאָן אזוי קאלט וויא אייז: „דער מערדער בין איך".

— איהר? האבעןביידע אויסגערופען.

— וויא איך זאג אייך.

— עלענדער שורקע!

דיא לעבער פון צוויי רעוואלווערען זיינען אין איין אויגענבליק געוועזען אנגעשטעלט אויף דיא ברוסט פון דעם יונגען מאן. ער האט זיך אבער אפילו א קרים ניט געטהאָן. ער האט געצוקט דיא אכסלען און געלאכט:

— דיינקט איהר מיך איבערצושרעקען? האט ער געפרעגט. דאס וועט אייך געווים ניט געראָטהען, דען איך ווייס גאנץ גוט, אז איהר וועט אזא נארעשקייט ניט

בעגעהן מיך אומצובריינגען דאָ אין צימער. דאס קען אייך נאך אנמאכען פיעל אונאננעהמליכקייט, און איהר קענט נאך דורך דעם אריינבריינגען אין כעס דעם העררן מישעל ברעמאָנט, דעם פערוואלטער פון באנקיר דהארוויל'ס פערמעגען אין לאנדאן, פון וועלכען יעדער וועט קריעגען מעהר אלס 2 מיליאן — —

— איהר ווייסט אלזא אלע אונזערע געהיימניסע, האט איהם ווערדיע אונטערבראָכען.

— נוא, געוויס! ווענינסטענס דיא וועלכע געהערן צום לאָנדאנער געשעפט.

— און איהר קומט אליין זיך איבערגעבען אין אונזערע הענד? האט לאטירג געפרעגט.

— יא, מיינע הערריען, און איך האָף אז מיר וועלען איינער דעם אנדערן זעהר גוט פערשטעהן. איך וויים אז איהר ברענט פאר נייגירדע צו ערפאהרען, וואס פאר א נייעס יאָנאטהאן ווילד האט אייך געפיהרט פון לאָנדאן; דערפון וועלען מיר באלדריידען.... פריהער אבער וויל איך אייך זאגען עטליכע ווערטער פון זיך אליין, דאמיט איהר זאלט וויסען מיט ועמען איהר האט צו טהאן און וועגען וואס דא האנדעלט זיך.... לייגט אריין אייערע רעוואָלווערן צוריק, צו וואס נוטצען זיי אייך דאָ.... אלזא איך וועל אייך אנהויבען מיט א קליינע פאָררעדע.

הערדיע און לאטירג האבען לאנגזאם אריינגעלייגט זייערע רעוואלווערן אין זייערע טאשען און האבען אנגעקוקט זייער יונגען גאסט פונקט וויא חדר־אינגלאך קוקען אויפ'ן רבי'ן.

— ווען איך בין געבאָרען געווארען, — האט מארים אנגעפאנגען — בין איך זעלבסטפערשטענדליך אויך אוועקגעשטעלט געווארען, וויא אלע מענשען, אויף צוויי וועגען, איך זאל מיר איינעם אויסקלייבען, דעם גוטען אדער דעם שלעכטען וועג. איך האב מיר אויסגעקליבען דעם שלעכטען. וואו און וויא איך בין געבאָרען געווארען וויים איך עד היום ניט, אבער איך געדיינק אז איך בין אויפגעוואכסען ביי א פרעמדע־פרוי אין שטוב, וואו עס זיינען געוועזען אייגענע זעקס קינדער. ווער מיין מוטער איז ווייס איך ניט. קלעפּ האב איך געקראָגען פיעל מעהר וויא עסען, און וועגען מיינע זיטליכע ערציהונג האט זיך קיינער ניט בעקימערט. איך בין געוואכסען וויא איך האב געוואלט, און צו צוואנציג יאהר, ווען איך האב געענדיגט דיא שולע, האב איך געהאלטען עהרליכקייט אדער פאר דומהייט, אדער פאר פערשטעלונג. דיא פרוי וואס האט מיך אויסגעהאָדעוועט האט זיך מעהר וועגען מיר ניט געקימערט, אויסער וואס זיא פלעגט מיר צו געוויסע צייטען געבען א קליינע סומע געלד. נעהמען זיך צו איין ארבייט אדער צו א געשעפט — דערצו בין איך געוועזען צו פויל, און צו געשייט. איך האב געזוכט מיין גליק אויף אנדערע וועגען, האב מיך גענומען צום שפיעל, צום שווינדלען, און ביי מיין געשיקטליכקייט איז מיר געלונגען צו לעבען דערפון ניט שלעכט. אבער אזא לעבען איז מיר נמאס געווארען. וואס איז דאס פאר א לעבען ווען איך דארף ציטערן, דאס דיא קלענסטע אונגעשיקטליכקייט גיט מיר אריין אין דיא הענד פון דער פאליציי, און דאן בין איך פערלארען. איך האב געוואלט געפינען אזא אונטערנעהמונג וואס זאל מיך מיט איין שלאג מאכען צום רייכען מאן, און איך האב געווארט אויף א צופאל. דיזער

צופאל איז מיר ווירקליך אויך געקומען צו דער האנד און האט מיך אריינגעפיהרט אין א געהיימניס, וועלכעס קען ברייננען א גרויסען פארטהייל. איך האב געמוזט אפפערן א מאן און א פרוי אום דאס געהיימניס צו קריעגען, און איך האב עס געטהאן אהן ישוב הדעת, אבער דאך אזוי, דאס דיא פאליציי וועט מיך אויף קיין פאל ניט ענטדעקען.... איצטער, מיינע הערען, קאנט איהר מיך אין גאנצען וויא איך בין. איך טרעט אין דיא שטעלע פון דעם לאנדאנער שליח וואס איך האב אוועקגעראמט פון וועג, און ברייננ איבער אנשטאט איהם דיא פאפיערען, וועלכע ער האט געזאלט איבערגעבען אויפ'ן באהנהאף אן זשול טהערמים. דאס איז דער צוועק פון מיין קומען אהער.

מאריס איז ענטשוויעגען געווארען, און האט געווארט אויף אן אנטווארט פון דיאביידע הערען. אין דער צייט וואס ער האט אזוי גערעדט, דערצייקענדיג פון זיינע שרעקליכע פערברעכען מיט א ציניזמוס (גראבקייט) און מיט א קאלטבליטיגקייט, וועלכע איבערשטייגען אלעס וואס מען קען זיך פארשטעלען, האט איהם ווערדיע בעטראכטעט מיט ערשטוינען, כמעט מיט ערשטארונג. לאטירג דאגעגען האט איהם אנגעקוקט מיט דער גרעסטער נייגירדע, דיא פיינע מאניערן, דיא עלעגאנטע ערשיינונג, דיא שעהנע ציגע פון געזיכט און דיא זאנפטע אויגען מיט דער וואהלקלינגענדער שטימע פון דעם פאריזער באנדיט האבען פיר איהם געהאט עטוואס אנציהענדעס. ער האט אין איהם געזעהען איין אויסער־געוועהנליכען פערברעכער פון אונטערנעהמונגס־גייסט און אינטעליגענץ, פון וועלכען מען קען ערווארטען וואונדער.

— וויא אזוי האט איהר אויסגעפונען דיא שפור פון אונזער געהיימניס? האט איהם לאטירג געפרעגט.

— דאס וויל איך אייך גלייך ערקלערן, ווען איהר פערלאנגט עס מיינע הערען, אבער פריהער דיינק איך וועט עס אייך אינטערעסאנט זיין צו ערפאהרען וואס איך האב געטהאן מיט אייערע פאפיערען פון קוראוויאוו'ס גרופט וויא אויך מיט דיא וואס איך האב אפגענומען פון הערן יאנאטהאן ווילד; דא האט איהר זיי אלע.

מיט דיא ווערטער האט ער אויפגעעפענט דעם פאק פאפיערען, וואס ער האט מיטגענומען פון צו־הויז און האט עס איבערגעגעבען ווערדיע, און האט דאן צוגעזעצט: „איך מוז אייך אויך אפגעבען דיא הונדערט טויזענד פראנק, וועלכע זיינען בעשטימט פיר זשול טהערמים; דא זיינען זיי".

און מאריס האט אוועקגעלייגט א פעקיל באנקנאטען אויפ'ן טיש.

לאטירג און ווערדיע האבען אויפגעעפענט דיא מיילער פאר ערשטוינונג.

— איצטער שטעהט דיא זאכע אזוי, האט מאריס קאלטבליטיג פארטגעזעצט. איך האב צוויי פערזאנען אומגעבראכט אום אריינצוקריעגען אייער געהיימניס אין מיינע הענד, און דיעזער דאפעלטער מארד וועט אייך זיין א גוטע גאראנטיע דאס איך וועל אייך ניט פערראטהען. איך האב מיך אריינגעגעבען אין אייערע הענד. ווען איך זאל וועלען פערקויפען אייער געהיימניס צו וואלענטין דהארוויל, דאן וואלט איין ווארט פון אייך מיך ברייננען אויפ'ן עשאפאט, און דאס דארף איך אייך ניט זאגען דאס איך האב גאר קיין חשק ניט איצטער אזא רייזע צו מאכען. דאס איך האב זעהר איין

אויסגעברייטעטען געוויסען, א זיכערע האנד און דיא נעטהיגע ענטשלאססענהייט, אייך צו העלפען און אוועקצוראמען פון וועג דיא יורשים פון דהארוויל — דאס דארף איך אייך ניט זאגען. אזוי וויא איך האב דעם געעהרטען הערן יאָנאטהאן ווילד אוועקגע־שיקט אין א בעסערע וועלט, פעהלט איצטער איין מיטגליעד אין דער געזעלשאפט פון דיא פינף. דיא מיליאנען פון דעם פערשטארבענעם דהארוויל האבען פיר מיך א גרוי־סען רייץ. איך האב אימער געהאפט אלס מיליאנער צו לעבען און צו שטערבען. איך האב אלע מעלות, וועלכע זיינען נעטהיג אום דיא פלענער פון מישעל ברעמאָנט דורכ־צופיהרען, און איך וועל עס אויך טהאן, אבער מיט דער בעדינגונג, דאס איהר זאלט מיך אויפנעהמען אַנשטאט דעם טויטען אין דעם בונד פון דיא פינף.

לאטירג האט פאר בעוואונדערונג ניט געקענט ריידען, ער האט געשמייכעלט.

— איהר זייט זעהר פערוועגען! האט ווערדיע געזאגט.

— זעהר ריכטיג, האט מאריס געענטפערט. אבער דיא פערוועגענהייט מאכט מעגליך דאס אונמעגליכע.

— איהר ערקלערט אייך בערייט נאכצופארשען נאך דיאביידע קינדער פון וואלענטין דהארוויל, דעם פערשטארבענעם דהארוויל'ס שוועסטער?

— יא.

— און איהר ווילט נעהמען אויף זיך דיא ירושה פריי צו מאכען?

— געוויס; דיא ערבינען (יורש'טעס) צו בעזייטיגען.

לאטירג און ווערדיע האבען זיך אנגעקוקט.

דער אבבע מעריס האט ניט־ווילענדיג אויפגעשווידערט, אלס ער האט דיזען יונגען מאן פון קוים 24 יאהר, מיט דעם אָפענעם געזיכט, שעהנע מאניערן און אנגע־נעהמע שטימע געהערט ריידענדיג פון ערמארדען צוויי יונגע מיידלאך מיט דער זעלבער רוהע וויא ער וואלט ריידען פון אנצינדען א ציגאר.

— האט איהר געליעבטע? האט ער מאריס'ן געפרעגט.

— אין דעם אויגענבליק האב איך נור איינע.

— זייט איהר איהר זעהר געטריי?

— זיא איז זעהר שעהן און האט מיך ליעב, אבער ווען עס וועט נעטהיג זיין קען איך זיא אויך ברייגגען צום אפפער.

— מיר וועלען פון אייך קיינע אוננעטהיגע אפפער ניט פאָרדערן, האט ווערדיע געזאגט מיט א שמייכעל. אבער איהר זאלט קיינמאהל ניט פערגעסען, דאס דיא פרוי איז מייסטענטהיילס דיא אורזאכע, דורך וועלכע דער מאן פאלט אריין. אלע וועלכע האבען זיך געהאלטען פיר אונבעזיעגבאר זיינען מייסטענטהיילס געפאלען דורך פרויען.

— פון דער זייט איז ניטא וואס מורא צו האבען, האט מאריס געענטפערט. אזוי שנעל וויא זיא קען ווערן געפעהרליך פיר מיך, ברעך איך מיט איהר. איהר זעהט אלזא דאס איהר האט אין מיר א מאן מיט א פעסטער האנד און א פעסטען הערצען, וואס ווילם איהר נאך? ווען איהר וועט מיך האבען אויפגענומען אין אייער בונד, וועל איך עס אייך בעווייזען. יעצט ענטשליעסט אייך!

— נאך א פראגע, האט ווערדיע געזאגט. איהר האט פריהער געזאגט בעשטימט אז דיא פאליציי וועט אייך אויף קיין פאל ניט געפינען.

— איך בין זיכער אז ניט.

— וויא אזוי זייט איהר צו דעם פערברעכען געקומען? ווער האט אייך געבראכט אויף דיא שפור פון אונזער געהיימניס?

— איהר אליין, הערר אבבע מעריס!

— איך?! האט ווערדיע אויסגערופען וויא געטראפען פון א בליטץ.

— יא.

— דאס איז אונמעגליך!

— פריהער הערט, דערנאך וועט איהר זאגען אויב דאס איז מעגליך אדער ניט. דאס איז געוועזען מיט ניין טעג צוריק, אין וואלד פון וועגסען, געדיינקט איהר?

— ניין.

— דאן וועל איך אייך דערמאהנען, איהר האט געלייענט א בריעף און... ווערדיע איז אויפגעשפרונגען.

— איך האב דעם בריעף צוריסען אין קליינע שטיקלאך, דאס וויים איך גענוי.

— גאנץ ריכטיג.

— אויך בין איך געוועזען גאנץ אליין.

— דאס ניט, האט מאריס געענטפערט. דען איך בין געזעסען ניט ווייט פון אייך, הינטער א גרופע בוימער, און האב ערוואַרטעט מיינע אקטאַוויע. איך האב ניט געהאט וואס צו טהאן און האב געקוקט אויף אייך וויא איהר האט געלעזען דעם בריעף. דיא אַרט און וויזע וויא איהר האט עס געלעזען איז מיר אויפגעפאלען, איהר האט געזוכט מיט דיא פינגער אין בריעף און פון צייט צו צייט האט זיך אויף אייער געזיכט געוויזען איבעררא‌שונג און פריידע. ווען איהר האט דעם בריעף צוריסען און איהר זייט אוועקגעגאנגען, איז מיר ארויף אויפ'ן געדאנקען וואס איך האָב געהערט פון א קלוגען מאן, דאס א בריעף וואס איינער צורייסט נאכ'ן לעזען אין קליינע שטיקלאך און צו־שטרייט דיא שטיקלאך, האט אין ניין פעלע אונטער צעהן געוויס ענטהאלטען א וויכ־טיגע געהיימניס. געלאַנגעווילט האב איך מיך סיי־וויא־סיי, און איך האב מיר גענומען צוזאמענקלייבען דיא קליינע שטיקלאך. שעהנע עטליכע שטונדען ארבייט האט עס מיר געקאָסט צו הויזע ביז איך האב דיא שטיקלאך צוזאמענגעקלעפט אויף א פאפיער וויא עס געהער צו זיין.

— אבער דער בריעף האט דאך ענטהאלטען גאנץ אונבעדייטענדע זאכען, האט ווערדיע געזאגט.

— יא, אויפ'ן ערשטען אויגענבליק. אבער דאן האב איך מיך געפרעגט, צו וואס האט איהר אזא אונבעדייטענדען בריעף געדארפט אזוי זאָרגפעלטיג צורייסען אין אזעלכע קליינע שטיקעלאך. איך האב מיך אנגעהויבען צו צוקוקען נעהענטער און האב צופעליג בעמערקט, דאס מאנכע ווערטער אין דעם בריעף האבען איבער זיך א פּאָר פינטלאך, וויא פון א שפריץ מיט א פעדער. איך האב דיעזע ווערטער געפרופט איבערשרייבען און מיר איז ארויסגעקומען פאלגענדער אינהאלט: גרויסארטיגעס געשעפט. דיא

קאָרעספּאָנדענץ זאל געפיהרט ווערן וויא אימער דורך קוראוויאָוום גרופּט, אויף פּער־לאשעז מיידעט זיך אויס, און עס וועט קיין איבעראשונג מעגליך זיין. דער שליח פון לאנדאן * * * V וועט באלד זיין אין פּאריז.

מאָריס האט דיזעס געלייענט פון א פּאפּיער, וועלכעס ער האט יעצט אוועק־געלייגט פאר ווערדיע אויפ'ן טיש מיט דיא ווערטער: „דא האט איהר אייער צוריסע־נעם בריעף".

— דאס איז וואונדערבאר! האט לאטירג געזאגט בעטראכטענדיג דיא צוזאמענ־געקלעפּטע שטיקלאך.

— אונגלויבליך! האט ווערדיע מסכים געווען.

— איהר וועט צוגעבען, האט מאריס ווייטער גערעדט, דאס אזא בריעף האט דערוועקט מיינע נייגירדע אין העכסטען גראד. פאַר אלעם האב איך מיר פאַרגענומען אויסצוגעפינען קוראוויאָוו'ס גרופּט. עס איז געווען ניט גאנץ לייכט, אבער אימער אויספיהרבאר. איך האב מיר צוגעשניטען מיינע האר און מיין באָרד אויף דעם ענגלי־שען מאניער, האב מיך אנגעטהאן וויא איין ענגלישער טוריסט און בין געגאנגען צום פּער־לאשעז. דארטען האב איך מיך געווענדעט צו איין אויפזעהער אין א אומגעלומ־פּערטען פראנצויזיש מיט איין ענגלישען אקצענט און מיט ענגלישע שטיקלאך אונטער־געמישט, און האב איהם געבעטען דיא ערלויבניס צו בעטראכטען דיא מערקווירדיגקיי־טען פון דער טויטער שטאדט. דער מאן איז געווען אפילו אביסעל פערוואונדערט אבער אזא פערלאנגען אין מיטען ווינטער, אבער פון איין ענגלענדער איז עס געווען צו ערווארטען. ער האט מיר געגעבען איין פיהרער וואס איז מיט מיר געגאנגען פון איין בעריהמטען קבר צום אנדערן. ער האט מיר שרעקליך געלאנגווײלט מיט זיינע ערקלע־רונגען, און איך האב יעדעס מאל געפיהלפאל צוגעברומט: „אָה, יעס!" ענדליך האב איך איהם געגעבען צו פערשטעהן, אז איך וואלט וועלען זעהען דיא פאמיליען־גרופּט פון דיא גראפען קוראוויאָוו. ער האט מיך אהין צוגעפיהרט און האט מיר דערביי דערציילט א זעלטענע געשיכטע, וויא אזוי דיא גרעפין איז ערמארדעט געווארען פון א בעקאנטען מערדער, און דאס דיא לייכע פון דער גרעפין איז דא געלעגען א יאהר און איז נאכהער איבערגעפיהרט געווארען נאך רוסלאנד.

ביי דיא לעצטע ווערטער פון מאריס האט לאטירג אויפגעציטערט און האט זיך איבערגעקוקט מיט ווערדיע.

— איך האב מיין פיהרער בעצאהלט 10 פראנקען און בין מיר געגאנגען מיין וועג. דעם נעכסטען טאג האב איך אפּגעדריקט דאס שליעסעל־לאך פון קוראוויאָוו'ס גרופּט אין וואכס. אויפ'ן דריטען טאג האב איך שוין געהאט א שליעסעל און בין שוין געווען אינעווייניג. אויפ'ן פיערטען טאג האב איך שוין געהאט א שליסעל צום קליי־נעם טעמפּעל וואס שטעהט אויפ'ן אלטאר אין דער גרופּט, און פון דאן אָן האב איך יעדען טאג געלייענט דיא קאָרעספּאָנדענץ, וועלכע איהר האט געפיהרט דורך דיא גרופּט. איך פלעג עס דורכלעזען און זארגפעלטיג אוועקלייגען צוריק אויפ'ן ארט, דאס קיינער זאל ניט דערקענען.

— אבער ווארום האט איהר ערמארדעט דיא ארעמע פרוי, וועלכע האט אונז

געדיענט אלס איבערברייננגערין פון אונזער קארעספאנדענץ? האט ווערדיע געפרעגט.

— דאס האב איך גאר ניט בדעה געהאט; דער טויט פון דער ארמער פרוי האט מיר קיין פארטהייל געבראכט, אבער דורך איין אונגליקליכען צופאל בין איך דערצו געצוואונגען געווען, אום 3 אוהר נאכמיטאג בין איך וויא געוועהנליך אריינגעגאנגען אין דער גרופט, אום צו לעזען דעם בריעף וואס הערר זשול טהערמים האט דארטען דעם אבענד פריהער אניעדערגעלעגט. וויא איך שטעה אזוי ביים עפנען דאס טעמפעלע הער איך וויא אין טהיר דרעהט זיך א שליסעל. איך האב מיך אווארף געטהאן הינטערן אל־טאר מיך צו פערשטעקען, אבער עס איז שוין געווען צו שפעט. דיא פרוי איז אריינגע־גאנגען, האט מיך דערזעהען און האט געטהאן א געשריי פאר שרעק, דא האב איך מורא געהאט אז מיין גאנצער פלאן זאל ניט צושטערט ווערען, האב איך מיך אויף איהר א ווארף געטהאן און האב איהר פערזעצט א שטויס מיט מיין דאלך. אבער דאנערוועטער, האט זיא זיך מוטהיג פערטהיידיגט! איך בין קוים מיט איהר פערטיג געווארען, דאן האב איך פון איהר גענומען דעם בריעף מיט דיא באנקנאטען און האב פערלאזען דיא גרופט. פארן אוועקגעהן האב איך אין שלאס אריינגעלעגט עטליכע שטיינדליך, דאמיט הערר זשול טהערמים זאל ניט צו פריה ערפאהרען, דאס זיין געהיימניס איז פערראטהען. דאן בין איך געלאפען נאך הויזע און האב געלעזען דיא לעצטע נייעס פון דיא פינף. דארטען איז געווען אנגעצייכנט אז זשול טהערמים, דאס איין אבגעזאנדטער קומט פון לאנדאן, וועלכער וועט אויפקלערען אלעס. דיא געלעגענ־הייט איז געווען גינסטיג און איך האב בעשלאסען זיא אויסצונוטצען.

איך בין אוועקגעגאנגען נאך סאנט מאָד אוועניו און האב גענומען א פיאקער, וועלכער איז געשטאנען ביי א וויינהאנדלונג און בין אוועקגעפאהרען צום נארד באהן־הויף, לאנג ווארטען האב איך ניט געדארפט, דער צוג איז באלד אנגעקומען און איך האב דערקענט מיין מאן אן דעם ארם אין דער בינדע. איך בין איהם ענטגעגענגעקומען און האב איהם אנגערעדט מיט דעם ערקענונגסווארט. ער איז מיט פאלען פערטרויען געגאנגען מיט מיר אין פיאקער, וואס האט מיך ערווארטעט, אויפ'ן וועג נאך רוע מאנטארגע האב איך איהם געטעדט און האב צוגענומען דיא פאפיערען פון איהם. וואס ווייטער איז געווען ווייסט איהר שוין, יעצט בערעכענט אויב איך בין ווערטה אויפגענומען צו ווערען אין אייער בונד און ענטשליעסט אייך.

— איך מוז אייך מיין צוטרויען שענקען, האט לאטירג געזאגט איהם רייכענד דיא האנד, אייער ענטשלאסענהייט און ענערגיע געפעלט מיר.

— מוטהיג און ענטשלאסען זייט איהר! האט ווערדיע געמאכט דעם קאמפלי־מענט.

— אלזא, בין איך אייערער? האט דער יונגער מאן געפרעגט מיט פריידע.

— האלט, האלט! איהר געהט צו שנעל.

— וויא?

— איהר דארפט געדיינקען, דאס איך און טהערמים זיינען נור צוויי און עס זיינען דא נאך צוויי אויסער אונז וואס האבען אויך א דעה. איהר קענט זיין דערוויל אונזער ניטגליבער מיטארבייטער, ביז איך וועל מיך צוזאמענריידען מיט אונזערע

אַנדערע צוּוייא. לאַנג וועט עס ניט דויערן. אָהן זייא קענען מיר קיין נייען מיטגליעד אין אונזער בונד ניט אויפנעהמען, דאס איז איינער פון דיא וויכטיגסטע פאַראגראַפען פון אונזערע סטאַטוטען. נעהמט איהר עס אָן דערוויילע צו זיין אונזער מיטאַרבייטער?

— איך נעהם עס אָן.

— גוט. מאָרגען מאַכען מיר אונזער פּלאַן.

— דא האַנדעלט זיך דאָך וועגען אויסגעפינען דיא פאַמיליע ברעסאַל און סימאָ־נע? האט מאַרים געפרעגט.

— נאַטירליך, דיא נאָכפאָרשונגען מוזען אבער זעהר פאָרזיכטיג געמאַכט ווע־רען. יעצט ערלויבט מיר נאָך אַ פראַגע: דיא פּאַפּיערען וואס איהר האט אונז דאָ פאָרגעלייגט זיינען נור קאָפּירט?

— יא.

— און וואו זיינען דיא אָריגינאַלען?

— איך האב זייא בעהאַלטען.

— איהר טרויט אונז ניט, האט לאַטירג געזאָגט לאַכענדיג.

— נוא, עס פערשטעהט זיך, איך האב אייך דאָך ניט געקענט און בין מיך גע־גאַנגען איבערגעבען אין אייערע הענד. פּלוצלינג קומט אייך אריין דער געדאַנקען מיך אין גאַנצען צו בעזייטיגען. דיא אָריגינאַלען זיינען פיר מיך דאס בעסטע שוטץ־מיטעל. פּלייכט האב איך זייא פערזיעגעלט און איבערגעגעבען צו אַ דריטער פערזאָן מיט דער ביטע, דאס אויב איך קום ניט צוריק זאָל ער דערפון מאַכען אַ געברויך. איהר וועט דאָך צוגעבען דאס איהר אויף מיין שטעלע וואלט אויך אזוי געהאַנדעלט.

— איהר האט פאָלשטענדיג רעכט, האט ווערדיע געזאָגט. אבער דיא פּאַפּיע־רען זיינען געפעהרליך און איהר מוזט זייא גוט בעהאַלטען. דיא קאָפּיען וויעדער וואָס איהר האט געשריבען וועלען מיר בעהאַלטען.

— איצטער טרויט איהר מיר ניט, האט מאַרים פון זיין זייט געלאַכט.

— איהר זייט פאָרזיכטיג פיר זיך און מיר פיר אונז. איצטער וויל איך אייך נאָך געבען אַ גוטען ראַטה.

— איך זאָג אייך צו אין פאָראויס צו פאָלגען.

— בעהאַנדעלט אינז אימער מיט דער גרעסטער אָפענהייט. ווען איהר זאָלט אונז וועלען אַ מאָהל אָפּנאַרען קענט איהר האבען אַ פּסק.

— דיא דראָהונג איז איבריג ווייל עס איז אין מיין אינטערעסע דאס איך זאָל מיט אייך זיין אָפען און אויפריכטיג. בייא דיזער געלעגענהייט וויל איך אייך אויך פרעגען: דענקט איהר ניט דאס איינער קען דערקענען דיא לייכען אין מאָרג?

— ניין. זשעניע סטאַל איז ערשט צוויא וואָכען אין פּאַריז און פלעגט אימער ארויסגעהן פאַרשלייערט. יאָנאַטהאַן ווילד איז שוין צוואַנציג יאהר אין פּאַריז ניט געוועזען.

— וויא איז אייער נאַמען, יונגער מאַן? האט ווערדיע געפרעגט.

— מאַרים וואַסייר.

— איהר זייט 24 יאהר אַלט.

— אונגעפעהר.

— איהר וואָהנט?

— אין רוע דע נאווארין, נומער 9.

— מאָרגען וועט איהר פון מיר ערהאַלטען אַפּאָר צייל, דורך וועלכע איך וועל איך בעשטימען איין אונטעררעדונג, האט לאַטירג געזאָגט, נאכדעם וויא ער האט פער־צייכענט מאָריסעס אדרעסע.

— וואו? האט מארים געפרעגט?

— דאס וויים איך נאָך אליין ניט.

— פאר וואָס ניט דאָ?

— ווייל איך מוז נאָך היינט דיזעס האָטעל פערלאסען, דאס פאָרדערט דיא פאָרזיכטיגקייט, און וואו מיין נייע וואוינונג וועט זיין וויים איך נאָך ניט.

— האט איהר נויטהיג געלד? האט ווערדיע געפרעגט.

— יא, דען איך בין ארם, און דיא הונדערט טויזענד פראנק האב איך אייך צוריקגעבראכט.

דער פאַלשער אבבע מערים האט אויפגעפענט דאס פעקל באנקנאָטען און האט אפּגעצעהלט מאָריסען פינף און צוואנציג טויזענד.

— האט איהר גענוג?

— אויף דערווייל, יא.

— דערווילע זאָלט איהר אויפמערקזאם זיין אויף דיא שריטע פון דער פאָליציי און איהר זאָלט זעהר פאָרזיכטג זיין.

— זייט גאנץ רוהיג.

— פיר היינט האבען מיר אייך ניט מעהר צו זאָגען. אַלזאָ, אויף מאָרגען.

דיאביידע מיטגלידער פון דער געזעלשאפט פון דיא פינף האבען געדריקט מאָ־ריסעס האנד, וויא עס האט אויסגעזעהן, זעהר הערצליך, און מארים האט פערלאָזען דאס צימער 17 מיט א פרייליכען הערצען.

— יעצט בין איך אויפן לייטער, האט ער געמורמעלט אראָפּגעהענדיג דיא טרעפּ אין האָטעל דע פעי־באַ. איך וועל שוין אויבען דערגרייכען.

ווערדיע און לאַטירג זיינען נאָך געבליעבען א גאנצע שטונדע צוזאמען און האבען בעשפּראָכען זייערע געשעפטען, און דאן איז ווערדיע אוועקגעגאַנגען.

אזוי שנעל וויא לאַטירג איז געבליעבען אליין איז ער געגאנגען צום ביורא פון זיין האָטעל, האט בעצאהלט זיין רעכנונג און האט געשיקט רופען א פיאקער. ווען דיא זאכען זיינען געוועזען אויפגעלאדען האט ער געהייסען דעם קוטשער פאָהרען צום ליאָנער באהנהויף. דארטען האט ער איבערגעגעבען זיינע זאכען אויף בעוואהרונג און איז אליין אוועק צו פוס ביז צום פּלאטץ פון באסטיל, האט זיך געזעצט אין איין אָמניבוס (פערד־באהן) וואָס געהט אויף דיא בולווארדס. בייא רוע בעראנזשע איז ער אראָפּגעגאנגען און איז אריין אין הויז וואו ווערדיע וואוינט.

— וואו וואוינט דאָ הערר מארטין? האט ער געפרעגט דעם קאָנסיערזש (פּאָר־טיער, הויזמייסטער).

— אין געביידע אין הויף, דריטע עטאזש, דיא טהיר לינקס, איז געוועזען דער אנטוואָרט.

— איך דאַנקע, האט לאַטירג געזאָגט און איז אריין אין הויף.

פיר דעם לעזער וועט עס נויטהיג זיין צו וויסען, דאָס הערר מארטין איז קיין אנדערער געוועזען אלס ווערדיע. דיזע וואוינונג אין הויף האט ער געהאַלטען אונטער דעם נאָמען מארטין. אבער פון דער אַנדער זייט הויז וואס געהט ארויס צום בולווארד, אויף דער צווייטער עטאזש, האט געוואוינט אַ קליינער רענטיער מיט דעם נאָמען מארשע, וועלכער פלעגט לעבען זעהר צוריקגעצויגען, פלעגט זיך זעלטען ווייזען, פלעגט פינקטליך צאהלען זיין רענט און האט געלעבט זעהר אנשטענדיג. דיעזע וואוינונג האט עס ווערדיע פריהער פארלאָזען אלס גייסטליכער. וויא אזוי דאָס קומט איז גאַנץ איינפאך. מארטין און מארשע, וועלכע האבען בעוואוינט איין געביידע אבער צוויא עטאזשען, מיט צוויא פערשיעדענע איינגאַנגע, איז אייגענטליך געוועזען דיא זעלבינע פערזאָן, אַלץ דערזעלביגער ווערדיע. אבער ער איז קיינמאָל ניט אריין אין איין וואוינונג אין דיא זעלביגע קליידער און אין דיא זעלביגע פארמאסקירונג, וויא ער פלעגט ארויס דורכ'ן אנדער זייט. וויא אזוי ער האט דיאביידע וואוינונגען קינסטליך פעראייניגט, דאס האט שוין דער לעזער געזעהן.

צו איהם איז דאס לאַטירג אריינגעגאנגען, אבער פון דער מארטין זייטע. ער האט 2 מאָל שטיל געקלונגען און ווערדיע, וועלכער איז שוין איצטער געוועזען אָנגעטהאָן אין דיא קליידער וויא ער איז געוועזען אויפ'ן פער לאשעז, האט געעפענט דיא טהיר. אַ שטונדע האבען זייא ביידע וויעדער פערבראכט צוזאמען, און דאן איז לאַטירג וויעדער ארויס פון דער מארשע זייטע, אָנגעטהאָן אין אַ לאַנגע פּעלץ, מיט שווארצע געדיכטע האָאר עטוואס גרוילאך, און אַ זיידענע הויכע העט אויפ'ן קאָפּ. ווער עס האט איהם פריהער געזעהן וואָלט אין איהם אונמעגליך דערקענט דיא זעלביגע פערזאָן.

8טער קאפּיטעל.

דיא אונטערזוכונג.

דיא אונטערזוכונג פון דעם דאָפּפּעלמאָרד פון דער זייטע פון געריכט און פון דער פּאָליציי איז דערווייל געגאַנגען איהר וועג. דיא צוויא געהיימפּאָליציסטען זשאַדלין און מארטעל זיינען געבליעבען אין מאַרג בייא דיא לייכען, וועהרענד דער אונטערזוכונגס ריכטער גיברייי, דער פּאָליציי דירעקטאר און דיא אנדערע בעאמטע זיינען דערווייל אריין אין אַ רעסטאָראַן ניט וויט פון מאָרג, אום צו פריהשטיקען און צו ווארטען ביז דער אונטערזוכונגס ארצט וועט קומען. אונטערהאַלטענדיג זיך איבער דעם דאָפּעלמארד, האט דער פּאָליציי-דירעקטאָר ארויסגעזאָגט זיין מיינונג, אַז דער מערדער האט דערמיט אויכען געוועזען זיך נוקם צו זיין; דער געריכטס קאָמיסאר האט געזאָגט, אַז דער דאָפּפּעלמאָרד איז געוויס בעגאַנגען געווען פאַמיליען אנגעלעגענהייטען. דער אונטערזוכונגס ריכטער גיברייי האט מיט ביידען ניט איינגעשטימט, און האט געזאָגט, אַז דיא נאָכפאָרשונגען מוזען געהן אין אַ גאַנץ אַנדער זייט.

— אבער נאך וועלכער? האט דער פאליציי־דירעקטאר געפרעגט.
הערר גיבריי האט געמוזט צוגעבען, אז דאס וויס ער נאך אליין ניט.

פון דארט זיינען זיי געגאנגען נאך דער מארג און נאך אימער ערוואַרטענדיג דעם ארצט האבען זיי דערווייל אליין אונטערזוכט די לייכען נאך אמאהל, זשאַדלע האט בעריכטעט, דאס אין דער קליינער וועסט־טאַשע פון'ם ערמאָרדעטען, האט ער געפונען אין א קאָווערט א צוזאמענגעלייגטען בריעף־בויגען לעערעס פאפּיער, וועלכעס האט איז עטליכע ערטער געהאט קליינע איינשניטע. דאס איז בעטראַכטעט געוואָרען אלס אונבעדייטענד און זשאַדלע האט עס אוועקגעלייגט צוזאמען מיט דעם בינטעל בלאנדע האאר וואס מען האט געפונען ביי דער טויטער פרוי אין האנד. דער צווייטער געהיימפאליציסט מארטעל האט אויך בעטראַכטעט די לייכע פון'ם מאַן און האט ענט־דעקט, דאס אויף זיין לינקען ארם איז טעטאָווירט (איינגעשטאָכען) א לאָרבער־קראַנץ, צוויי געקרייצטע שווערדען מיט די ציפער 1849 אין מיטען. ער האט דארויף אויפ־מערקזאם געמאַכט אלע בעאַמטע.

— צו דערקענען דעם מאַן איז דאס יעדענפאלס א גוטער סימן, האט דער פּאָ־ליציי־דירעקטאָר בעמערקט.

— די צאהל בעווייזט געוויס דאס יאהר, ווען דער מאַן האט זיך טעטאָווירט און די צוויי שווערדען בעווייזען, אז ער איז געוועזען א סאָלדאַט, האט זשאַדלע ערקלערט.

דערווייל איז געקומען דער געריכטסאַרצט, וועלכער האט גענומען אונטערזוכען די לייכען. נאכדעם ווי דער דיענער פון מארג האט אראָפּגעוואַשען די וואונדען, האט דער דאָקטאָר פעסטגעשטעלט, דאס די וואונדען אין ביידע לייכען זיינען גלייך אין דאס זיינען וואהרשיינליך ביידע אָפּפער געפאלען פון דערזעלביגער האנד און פון דעמזעלבען דאָלך. אלס מען האט דעם דאָקטאָר מיטגעטהיילט די אויסזאַגע פון קארע, דאס דער ערמאָרדעטער האט געהאלטען די לינקע האנד אין א בינדע, האט דער דאָקטאָר אונטערזוכט די האנד, האט אבער קיין זאך ניט געפינען, וואס זאל דעם ערמאָרדעטען גענייטיגט צו טראָגען זיין האנד אין א פעטליע, דער אונטערזוכונגס־ריכטער איז געוועזען גאנץ ערשטוינט דאריבער.

ווען די אונטערזוכונג פון די לייכען איז געוועזען צו ענדע, האבען זיך די בע־אַמטע בעגעבען אין פּיאַקערס צו דער וויינהאנדלונג, אויף דער אַוועניו דע סאַנט־מאַד, וואו דער מערדער זאל האבען געדונגען קארע'ס פּיאַקער.

אין עטליכע ווערטער איז דער ווירטה פון דער וויינהאנדלונג בעקאַנט געמאַכט וואָרען מיט דער גאַנצער זאכע און אויף די ערשטע פראַגע, אויב ער געדיינקט נאך דעם פארפאל, האט ער געענטפערט:

— פאלשטענדיג! איך בין גראַד ארויסגעגאַנגען צומאכען די לאַדען פון מיינע פענסטער האב איך דערזעהן א מאַן, וועלכער האט בעטראַכטעט די דריי פּיאַקערס וואס שטעהען ביי מיין טהיר, ווען ער האט מיך דערזעהען, איז ער צוגעגאַנגען און האט מיך געפרעגט אויב איינער פון די פּיאַקערס איז צו פערדינגען. איך בין אריין און האב די פראַגע פארגעלעגט צו די דריי קוטשערס, וועלכע זיינען געזעסען ביים שפּיעל

און האבען געטרונקען, איינער פון זיי האט זיך אויפגעהויבען, האט בעצאהלט און א־
אוועקגעפאהרען מיט דעם העררן.

— האט איהר געזעהן זיין געזיכט?

— ניט אין גאנצען, דען ער האט געהאט זיין געזיכט איינגעוויקעלט אין א שאל.
אבער איך גלויב אז ער איז געווען בלאנד.

— האט ער גערעדט פראנצעזיש?

— זעהער גוט, אבער מיט א פרעמדען אקצענט.

— וויא שפעט איז עס געווען?

— א פיערטעל נאך 12, ווען איך מאך יעדע נאכט צו דיא לאדען.

מעהר האט דער ווירטה ניט געוואוסט צו זאגען און דיא בעאמטע מיט דיא פאליציי אגענטען זיינען ווידער אריין אין זייערע וואגען און זיינען געפאהרען צום באהנ־האף, וואו דער אונטערזוכונגסריכטער גיברייי האט זיך געווענדעט גלייך צום בעטריעבס־דירעקטאר (נאטשאלניק דוויזשעניא).

— איך וואלט זעהר גערן וועלען וויסען, ווער איז געווען דער צוג־פיהרער און דער קאָנט־ראָלער פון דעם צוג, וועלכער איז לעצטע נאכט געקומען פון קאלע נאך פאריז, האט גיבריי געזאגט נאכדעם וויא ער האט זיך פארגעשטעלט.

— דאס קען איך אייך אויגענבליקליך זאגען, האט דער בעטריעבס־דירעקטאר געענטפערט, נעהמענדיג פון פולט א גרויסעס בוך.

ער האט א בלעטער געטהאן און האט געזאגט:

— ביי מיר אין דיענסטבוך איז אנגעגעבען, דאס דער צוגפיהרער פון נעכטיגען צוג איז בוסען און דער קאנטראלאר פערנעט.

— קען איך פיעלייכט דיא לייטע זעהען און עטוואס פרעגען?

— געוויס הערר ריכטער.

דער בעטריעבסדירעקטאר האט ארויסגעשיקט א יונגע מיט איין אויפטראג און דיא גענאנטע לייטע זיינען באלד ערשיענען אין ביורא.

— ווער פון אייך מיינע הערען, האט געפיהרט דעם צוג וואס איז לעצטע נאכט אום איינס אוהר געקומען פון קאלע? האט געפרעגט גיבריי.

— איך מיין הערר, האט געענטפערט איינער, מיין נאמען איז דשארדש בוסען.

— זייט איהר אויף דער רייזע מעהרערע מאהל דורכגעגאנגען דיא קופע'ס פון דיא פאסאזשירען? האט דער אונטערזוכונגסריכטער געפרעגט.

— ניין מיין הערר, דאס איז דיא זאכע פון קאנטראלער פערנעט.

דער אונטערזוכונגס־ריכטער האט זיך געווענדעט צום צווייטען מאן און האט ווידערהאלט דיא פראגע, וועלכע יענער האט בעאנטווארטעט מיט יא.

— האט איהר אונטער דיא רייזענדע בעמערקט א העררן, וואס האט געטראגען דיא האנד אין א בינדע?

— יא הערר ריכטער, איך געדיינק זאגאר דאס מיר איז דערביי עטוואס אויפ־געפאלען, ווען איך בין צום ערשטען מאהל אריין אין קופע' וואו יענער רייזענדער איז געזעסען, האט ער דעם ארם געהאלטען אהן א בינדע וויא אלע מענשען, אבער א

קורצע צייט פאר'ן אנקומען אין פאריז האב איך איהם פלוצלונג דערזעהן מיט דער האנד אין א בינדע. איך האב איהם זאגאר געפרעגט איב ער האט זיך ניט אויפ'ן וועג פערוואונדעט אדער צוקלאפט א האנד און ער האט מיר געענטפערט, דאס ער ליידעט אפט פון כראנישען רהיימאטיזם אין ארם.

— דאס איז מיר זעהר וויכטיג צו ערפאהרען, האט דער אונטערזוכונגס־ריכטער געזאגט. דאס בעשטעטיגט וואס איך האב שוין פריהער געטראכט, אז דער מאן האט אויפ'ן ארעם גאר ניט געליטען, און דאס איז וואהרשיינליך נאר געוועזען איין ערקענונגס־צייכען. וואו האט יענער רייזענדער בעשטיגען דעם צוג?

— אין קאלע.

— האט ער געהאט באגאזש?

— ניין, העוור ריכטער. איך געדענק אז אויף זיין בילעט איז פון באגאזש גאר ניט געוועזען אנגעמערקט.

— קענט איהר מיר אפמאהלען וויא דער רייזענדער האט אויסגעזעהען?

— ער איז געוועזען א מאן פון איינינע און פופציג יאהר, פיין געקליידעט, גלאט ראזירט, אין א ברוינעם איבערציהער, א ווייסען האלדזטוך און א קליינעם רונדען הוט.

— דאס איז דער עמארדעטער, דיא בעשרייבונג שטימט, האט דער פאליציי־דירעקטאר אויסגערופען.

— ווייסט איהר פיעלייכט איוב דער רייזענדער וואהנט אין קאלע? איז ער ניט עפטער געפאהרען דיעזע שטרעקע? האט גיברייי ווייטער געפרעגט.

— דאס ווייס איך ניט, העהר ריכטער; איך האב איהם צום ערשטען מאהל געזעהען.

— האט ער גוט גערעדט פראנצויזיש?

— יא, וויא א פראנצויז.

— איך דאנק אייך מיינע העררען, מעהר האב איך אייך פארלויפיג ניט צו פרעגען.

דיאביידע אייזענבאהן־בעאמטע זיינען אוועקגעגאנגען.

— דאס איז אויך דער מאן וואס נעהמט צו פון דיא רייזענדע דיא בילעטען ביין שיהר פון באהנהויף, האט דער בעטריעבס־דירעקטאר אנגעצייגט גיברייי אויף א מאן.

— א, דאס איז גוט, האט גיברייי געענטפערט. איך דאנקע.

— געדיינקט איהר דאס מיט דעם צוג פון קאליי לעצטע נאכט איז אנגעקומען א מאן מיט א האנד אין א בינדע? — האט גיברייי זיך געווענדעט צום בילעטען־אפנעהמער.

— געוויס געדענק איך.

— אלס ער האט אייך געגעבען דעם בילעט און איז אריין אין ווארטע־זאל האט איהר ניט בעמערקט אויב איינער האט אויף איהם געווארט?

— יא, העהר ריכטער; א יונגער מאן האט אויף איהם געווארט זייט דרייא פיערטעל שטונדע, און ער האט איהם אנגערעדט גלייך וויא ער האט איהם דערזעהן.

— דריי פיערטעל שטונדע?

— יא, הערר ריכטער.

— האט איהר ניט א טעות?

— ניין, הערר ריכטער, איך בין גאנץ זיכער, דען מיט דריי פיערטעל שטונדען פריהער האב איך געשלאסען דיא טיהרען פון ווארטע־זאל נאך דעם צוג פון 12 מיט 15 מינוטען, און דאן איז דער יונגער מאן צו מיר צוגעקומען און האט מיך געפרעגט ווען קומט דער צוג פון קאליי. איך האב איהם געענטפערט: אום 1 אוהר. דארויף האט ער געזאגט: איך ווארט אויף א פריינד און האב מורא געהאט דאס איך קום צו שפעט.

דער אונטערזוכונגס־ריכטער גיבריי האט געקנייטשט דעם שטערן.

— דאס איז דאך זאנדערבאר, האט ער געזאגט. דיא שטונדען שטימען ניט מיט דער צייט וואס דער קוטשער קאררע האט אנגעגעבען.

— דא קען נאך זיין א פערוועכסלונג פון פערזאנען, וועלכע מען וועט מוזען אויס־געפינען, האט דער פאליציי־דירעקטאר בעמערקט.

מען האט געשיקט רופען דעם קוטשער קאררע, מען האט פערגליכען דיא צייט, דיא קענצייכען (פרימעטעס), אלעס האט געשטימט, אויסער וואס קאררע האט בעהויפטעט דאס ער איז געקומען צום באהנהויף א פיערטעל צו איינס, און יענער האט געזאגט א פיערטעל נאך 12.

איין געפעקטרעגער האט זיך אויך געמעלדעט און האט ערקלערט, אז ער האט געזעהען וויא דער יונגער מאן, אין א שאהל, מיט בלאָנדען באקענבארד און א פאנסנע איז געקומען צום באהנהויף א פיערטעל נאך 12, און האט איהם מיט א אויסלענדישען אקצענט געפרעגט אויב דער צוג פון קאליי איז דא.

— וויא עס שיינט האבען אלע רעכט, האט דער אונטערזוכונגס־ריכטער געזאגט. דער יונגער מאן איז וואהרשיינליך געקומען א פיערטעל נאך 12, איז געוועזען צו פריה; ער איז אוועקגעפאהרען נאך אוועניו סאנט־מאָר, האט דארטען גענומען קאררע'ס פיאקער און איז געפאהרען צוריק. דער בילעטען־אפנעהמער האט איהם אלזאביידע מאהל געזעהען.

— דאס איז מעגליך, האט דער בילעטען־אפנעהמער געזאגט. אבער מיר האט אויסגעוויזען אז איך האב איהם כמעט דיא גאנצע צייט געזעהען דא ארומגעהענדיג הין און צוריק.

דיא בעאמטע פון געריכט זיינען ביי דער מיינונג געבליבען.

— יעצט מיינע העררען, האט זיך דער אונטערזוכונגס־ריכטער געווענדעט צו דיא איבעריגע בעאמטע. אזוי וויא מיר האבען דא דעם קוטשער קאררע, וועט ער אונז פיהרען צום האָטעל, וואו ער האט זיינע פאסאזשירען, אדער ריכטיגער געזאגט, זיין פאסאזשיר ארונטער־געלאזען.

עס איז שוין אפילו געוועזען שפעט, אבער דיא בעאמטע האבען זיך דאך איינ־געזעצט אין זייערע וואגען און נאך 20 מינוטען זיינען זיי געשטאנען פאר דער טיהר פון דעם האטעל וואס קאררע האט אנגעוויזען, אין רוע מאָנטאָרגע.

דער ווירטה פון האטעל האט זיך זעהר דערשראקען אלס ער האט דערזעהען

אזוי פיעל בעאמטע ביי זיך. אבער ווען גיברייז האט איהם ערקלערט דאס מען זוכט ביי איהם נור איינינע אויפקלערונגען וועגען א זאכע, האט ער זיך בערוהיגט.

— זיינען אלע צימער אין אייער האטעל פארנומען? האט גיבריי געפרעגט.

— ניין, איך האב 12 צימער און נור 5 געסט.

— ווער זיינען זיי?

דער ווירטה פון האטעל האט גענומען זיין בוך און האט געלייענט:

— הערר טורטען אשילעס, האנדלונגס־רייזענדער, 50 יאהר אלט, וואהנט דא זייט 14 טעג, הערר בלאנשארד, 22 יאהר אלט, א שרייבער אין שטאדט־ראטה, וואהנט דא זייט א יאהר, הערר דאמיראן, וויינהענדלער, 60 יאהר אלט, הערר פערנעל און זיינע פרוי, מאָדע־הענדלער אין נאנזש, קומען אלע יאהר אין פאריז און שטעהען ביי מיר איין.

— אנדערע געסט האט איהר ניט?

— ליידער ניט.

— איז היינט פארטאג קיינער ניט געקומען צו אייך שלאפען?

— ניין, הערר אונטערזוכונגס־ריכטער.

— ווייסט איהר עס גאנץ גענוי?

— אויב איך וויים! ווער דען קען עס וויסען? איבעריגענס, דא איז מיין נאכט־קעלנער, ער וועט עס אייך בעשטעטיגען. הענרי, האט איהר היינט ביי נאכט וועמען אויפגענומען? האט דער ווירטה זיך געווענדעט צום קעלנער.

— ניין.

— איז ביי נאכט נאר קיינער ניט געקומען אין האטעל, ניט אנגעקלונגען?

— אנגעקלונגען? יא! איין הערר האט אנגעקלונגען אום האלב צוויי אוהר. איך בין געלעגען אין ערשטען שלאָף אלס איך האב דערהערט דיא גלאָק. איך בין ארויס־געשפרונגען פון בעט און האב א ציה געטהאן דעם דראָט וואס עפענט דיא טיהר און האב געווארט, ווער וועט דאָ קומען, אבער קיינער איז ניט אריין. איך האב געטראכט אז געוויס האט זיך א גאסעניונג געמאכט אזא שפאס, וויא דאס טרעפט א מאהל, או בין געגאנגען אפשליסען דיא טיהר, דאן קומט מיר אנטקעגען איין הערר און פרעגט מיך אויב עס זיינען ניט פארפאהרען צו אונז צוויי דאמען, א מוטער מיט א טאכטער פון איטאליען. ער האט זיי גערופען מיט'ן נאמען אמאט, אדער סאלענט, עטוואס עהנ־ליכעס. נאטירליך האב איך איהם געזאגט אז ניט, און ער האט זיך דאן טויזענד מאל ענטשולדיגט וואס ער האט מיך געשטערט פון שלאף און איז אוועקגעגאנגען. איך האב פערשלאסען דיא טיהר און האב מיך צוריקגעלייגט.

— וויא האט דער הערר גערעדט?

— ער האט גערעדט גוט פראנצויזיש, אבער וויא איין אויסלענדער.

— האט איהר געזעהען זיין געזיכט?

— נור טהילווייזע, וייל ער איז געווען פארוויקעלט אין א שאָל, אבער א טהייל פון זיינע האר און באקענבארד האב איך געזעהן און דיא זיינען געווען בלאנד, ער האט אויך געטראגען א פאנסנע.

— דאס איז דערזעלביגער! האט איהר פּיעלייכט געזעהן א וואגען פאר'ן טהיר?
— איך גלויב אז קיין וואגען איז פאר'ן טהיר ניט געשטאנען.
— דאן איז ער אריין אין האטעל ווען קאררע איז שוין אוועקגעפאהרען, אבער אנגעקלונגען האט ער געהאט פריהער אום צו עפנען דיא טהיר, דאמיט קאררע זאל מיינען אז דער צווייטער פאסאזשיר איז שוין אריין אינווענינ, דאס איז א דורכטריע־בענער, ערפאהרענער פערברעכער! מיט איהם וועלען מיר האבען א הארטע נוס צו קנאקען.

דיא לעצטע ווערטער האט גיברייו געזאגט צו דיא בעאמטע.

דערמיט איז אלזא געווען דיא אונטערזוכונג פיר דעם טאג צו ענדע און דיא בעאמטע האבען זיך צו שיידעט, יעדערער צו זיין פלאטץ.

— וואס האלט איהר פון דער גאנצער געשיכטע? האט דער געריכטסקאמיסאר געפרעגט דעם פאליציידירעקטאר א שטונדע שפעטער, אין פערפעקטור.

— עס איז זעהער א פערוויקעלטע געשיכטע, אין וועלכע א פארנעהמע פאמיליע וועט וואהרשיינליך פערמישט ווערען, נאך מיין אויסרעכנונג איז דיא פאמיליענגרופּט פון קוראוויאוו געווען דער אורט וואו לייטע פלעגען זיך געהיים פערזאמלען, אדער פלעגען בעהאלטען נייטיגע פאפּיערען, וויא מען זעהט פון דעם אפענעם טעמפעל מיט דיא סמנים פון פינגער אין שטויב. דער ערמארדעטער מאן און דיא ערמארדעטע פרוי האבען וויא עס שיינט ביידע געהאט א געהיימניס, וואס איז זעהער ניטצליך אדער זעהער געפעהרליך געווען פאר א דריטער פערזאן און דיא דריטע פערזאן איז דער מערדער.

— דער יונגער בלאנדער מאן מיט'ן פאנסנע.

— אהנע צווייפעל.

— פיעלייכט איז ער נור א בעצאהלטער מערדער?

— א בעצאהלטער מערדער איז ניט אזוי געשיקט און ניט אזוי געשייט, מיר וויסען פון איהם צו וועניג. אבער איך מוז גליך ארויסשיקען מיינע בעסטע לייטע איבער פאריז און א מאן מיט א פאטאגראפיע פון דעם ערמארדעטען נאך קאליי. איך בין איבערצייגט, דאס אזוי לאנג וויא מיר וועלען ניט וויסען ווער דיא ערמארדעטע זיינען, וועלען מיר קיין זאך ניט אויסגעפינען.

דער פאליציידירעקטאר האט געקלונגען און האט געלאזען אריינקומען דיא גע־היימפאליציסטען, וועלבע ער האט שוין פריהער בעשטימט. אין דער שפּיטצע זיינען געווען זשאדלע און מארטעל, ער האט זיי געגעבען דיא נעטהיגע אינסטרוקציאנען און עמפפאהלען דיא זאכע ענערגיש צו בעארבייטען.

9טער קאפיטעל.

דער ביטערער טראפען אין זיעסען בעכער.

מאריס האט פערלאזען לאטירג און ווערדיע מיט א פרייליכען הערצען איבער זיינע אייגענע גרויסע לייסטונג אין זיינע האפנונגען אויף רייכקייט, אויף מיליאנען איז נאך שטארקער געווארען, עס האט איהם אויך געשמייכעלט זיין עהרגייץ אנצוגעהערען צו

אזא מעכטיגע באנדיטען באנדע פון דיא פינף שטערן, וועלכע ער האט צופעליג ענטדעקט. ביסלאכוויז אבער האט זיך דיא פריידע ארונטערגעזעצט און א געוויסע אונרוהע האט איהם אנגעהויבען צו לאנגווײלען, דיא אורזאכע פון דיעזער אונרוהע איז געווען איין איינציגער געדאנק, איין איינציגע פראגע, וועלכע ער האט זיך אליין וויעדערהאלט יעדען אויגענבליק: „וואו האב איך אהינגעטהאן דעם צווייטען קנאפ פון מיין מאנשעט?“

ער האט איבערגעקעהרט זיין וואהנונג קאפויער, האט דורכגעזוכט וואו נור עס איז געווען צו זוכען און האט זיך טויזענד מאהל געשטעלט דיא פראגע: „האב איך דעם קנאפ פארברענט צוזאמען מיט מיין העמד? דאן אבער האב איך עס דאך געזאלט געפינען אין אש; האב איך עס פערלארען? דאן איז דיא פראגע, וואו? אויף פער־לאשעז אדער אין וואגען?“

דעם איבעריגען האלבען טאג האט איהם דער געדאנקען ניט אוועגגעלאזען און אויך בייא נאכט האט ער אונרוהיג געשלאפען צוליעב דעם. אבער אויף מארגען, אלס ער איז אויפגעשטאנען מיט דעם געדאנקען צו געהן צו אקטאוויע צום פרישטיק, וויא זייא האבען געהאט אפגערעדט, האט ער זיך אנגעהייבען צו בערוהיגען.

— אין גרונד גענאמען איז דאס זעהר נארעש פון מיין זייט צו מאכען זיך גרויע האר וועגען אזא דומהייט, האט ער געזאגט צו זיך אליין, ווען אפילו אין ערגסטען פאל דער קנאפ זאל געפונען ווערען פון דער פאליציי, וואס קען מען מיר מיט איהם בעווייזען? איך דארף נור פערהיטען דאס אקטאוויע זאל צום יובעליר ניט טראגען דעם קנאפ וויא זיא האט געזאגט. דאס מוז איך פערהיטען. וויא איך זאל ניט רעכנען, האב איך ניט וואס צו פירכטען. דיא פאליציי מעג זיין מיט טויזענד קעפ וועט זיא ניט פאלען אויף דעם ווער דער בלאנדער יונגער מאן איז געוועזען פון וועלכען זיא הערט בייא דער אונטערזוכונג. און וויא אזוי וועט זיא אויסגעפינען דאסביידע מארדטהאטען זיינען בעגאנגען געווארען פון איין פערזאן? זייא וועלען אקערן מיט'ן נאז דיא ערד, וועלען מאכען פיעל ליארם, וועלען אבער שליסליך דאך ניט געפינען. דיא פינף־סטערנים וואס איך האב געמאכט איז ניט דורכצודרינגען.

אזוי בערוהיגט איז ער אוועקגעגאנגען צו אקטאוויע, וועלכע האט געוואוינט אין רוע קאמארטען. אויפ'ן וועג, ניט וויט פון אקטאוויע'ס וואוינונג, האט ער אנגעטראפען איין עלעגאנט־געקליידעטען יונגען מאן, וועלכער האט איהם פריילאך אויסגעשטרעקט דיא האנד אנטקעגענען מיט דעם אויסרוף: האב איך אייך ענדליך דאך אמאהל געפונען! וואו שטעקט איהר דען? איך האב אייך שוין ניט געזעהן א גאנצען יאהרהונדערט!“

— איך ארבייט זעהר פיעל. האט מאריס געענטפערט.

— נאך אימער פיר דיא זעלביגע צייטונג?

— אימער נאך.

— רעפארטער אלזא?

— יא, אבער אויסער מיינע ארבייט אין דער צייטונג טהו איך אויך אנדערע ערנסטע ארבייט. איך שרייב איצטער פיר דאס טהעאטער, און איך האב אנגעהויבען א

דראמע—איך זאָג אייך עטוואָס געהיימניספאָלעס, שרעקליכעס. איך האב דיא גאַנצע פאָריגע נאַכט דורכגיא געארבייטעט.

— פאָרטרעפליך! מיר וועלען אייך אַלע קומען צפלאַדירען. איהר וועט שוין האבען ערפאָלג, איהר זייט דאָך איבעראַל בעליעבט. אבער דיא ארבייט קען אייך דאָך ניט פערנעהמען אלע אייערע טעג און אלע אייערע נעכט? ווערט איהר דאָך נאָך געפינען צייט אָנצונעהמען איינע איינלאַדונג?

— ווען?

— פיר היינט.

— צום טייפעל, דאס איז שלעכט צוזאמענגעטראָפען, מיין ליעבער ד'ארפעל, איך וואָלט אייער איינלאַדונג מיט פערגניגען אָנגענומען, אבער איך האב אָבגעמאַכט פיר היינט צו מיטטאָג און פיר דען אבענד זיך מיט איינעם צו טרעפען.

— געוויס מיט א דאמע, איך קען וועטען.

— וועטעט ניט, וואָרום איהר וועט געווינען.

— א שעהנע?

— מען האלט איהר פאר שעהן.

— א נייע ערָאבערונג?

— ניין, איין אַלטע בעקאַנטע.

— איך בין אזוי מאַכט ניט אויס אז איהר זאָלט אייער בעגעגעניס פון בייא נאַכט אָפלייגען, און בעסער קומען צו אונז. איך גיב אייך מיין עהרנוואָרט, איהר וועט זיך גוט אמוזירען. איך וועל אייך בעקאַנט מאַכען מיט א יונגען רוססען, וועלכען איך האב קענען געלערנט אין דער שוויץ, און וועלכער וויל איצטער בלייבען א פאָר יאהר אין פאַריז אום צו געניעסען דאס לעבען. איהר וועט אויך געפינען בייא מיר דעם קליינעם באראָן פאַסקאַל, גריוועל, טאַמערע. און אנדערע ליעבענסווירדיגע יונגע לייט. פון דיא דאַמען וועלען זיין בלאַנש טאַפּען, ריטא, לוציליע מאַבין, דיא שעהנע אָקטאַוויע....

— אָקטאַוויע פון רוע קאַמארטען? האט מאַרים איהם אונטערבראָכען ערשטוינט.

— געוויס.

— ווייסט איהר בעשטימט דאס זיא קומט?

— מינדעסטענס האט זיא צוגעזאָגט. קענט איהר זיא?

— א קליין ביסל קען איך אַלע דיעזע דאַמען.

— און אייער בעשיידענהייט לאזט אייך ניט צופיגען, דאס אלע דיעזע דאַמען פערגעטערן אייך און בעווייזען עס אייך.... קורץ, ענטשליעסט אייך. איך זאָג אייך עס וועט איין הערליכער אבענד זיין.

מאַרים האט איבערלעגט, דאס וויא באלד אָקטאַוויע האט צוגעזאָגט צו זיין בייא ד'ארפענעל וועט זיא געוויס געפינען איין אויסרייד איהם משלח צו זיין.

— עס איז אבגעמאַכט, האט מאַרים געענטפערט.

— בראַוואָ! איהר זייט א מענש מיט וועלכען עס לאָזט זיך לעבען.

— אום וועלכע צייט?

— פונקט 8 אוהר.

— איך וועל פינקטליך ערשיינען. אויף וויעדערזעהן!

— דיא יונגע לייט האבען זיך גערריקט דיא הענד און זיינען זיך צוגאנגען.

— איך בין נייגיעריג צו הערן וואס פאר א פיינעם אויסרייד אָקטאַוויע וועט מיר פאָרלייגען, האט זיך מאָרים געטראַכט ארויפגעהענדיג דיא טרעפ צו אָקטאַוויעס וואוינונג.

אָקטאַוויע האט פארנומען דעם ערשטען עטאַזש אין דעם הויז פון עקע רוע קאָמאַרטען און דיא בולוואַרדס. איהר גערומיגע וואינונג איז געוועזען רייך אויסמעבלירט, איבעראַל האבען זיך געזעהן טהייערע קונסטזאַכען, אים אלגעמיינען אבער איז אלעס געוועזען צוזאַמענגעוואָרפען אהן געשמאַק, און מיט דער איינציגער בערעכנונג צו מאַכען עפעקט.

אין דיזער שטונדע איז אָקטאַוויע געלעגען אויף א זאָפא אין איהר פראַכטפאָלען בודואַר, מיט א ראָמאַן אין איין האנד און א ציגאַרעטע אין דער אנדערער. אבער טראָטץ דיא בידע צערשטרייאונגס מיטלען האט זיך דאך געגענעצט פאר לאַנגווייל.

אַלס מאָרים איז איינגעטרעטען האט זיא א ווארף געטהאָן פון זיך דאס בוך און דיא ציגאַרעטע, און מיט איין שפרונג איז זיא געוועזען בייא איהם, מיט דיא ארעמס ארום האלדז, און האט אויסגערופען:

— דוא געליעבטער טויגעניכטס, פאר וואס קומסטו אזוי שפעט? איך ווארט שוין אויף דיר צווייא געשלאָגענע שטונדען.

— שימפף ניט, קעצעלע, איך וואלט פיעל געגעבען דערפאר ווען איך וואלט געקענט פריהער קומען. אזוי שנעל וויא איך בין פרייא געוואָרען בין איך געקומען צו דיר.

אָקטאַוויע האט ארויסגעשאָסען א פיינעם זיפץ, וויא דאס קענען נאָר דאמען.

— וואָס פעהלט דיר דען? האט מאָרים געפרעגט. געהט דיר עטוואָס ניט וויא דוא ווילסט?

— אך, איך האב א שווערען קומער, מיין טהייערער.

— דוא, מיין קאַנאַריקעל? וואס איז דען?

— דוא ווייסט וויא איך האב מיך געפרייט וואס איך וועל פערברייננגען מיט דיר היינטיגען אווענד....

— איך אויך; נוא שטעהט אונז עטוואָס אין וועג?

— אך, יא!

— אָ, איך פערשטעה, וואהרשיינליך האט זיך דיין בעקאַנטער גראַף געלאָזט מעלדען, און דיא שעהנע דאַנאַע ערוואַרטעט איהר יופיטער מיט דעם גאָלדענעם רעגען....

— ניין, מיין ליעבער מאַנעלע, דא האנדעלט זיך ניט פון גראַף, נאר פון א גאַנץ אנדער זאכע.

— יעדענפאלס פון א געלד-זאכע, האט מאָרים געזאָגט. ער האט דורכאויס געוואָלט זיין געליעבטע ארויספיהרען אויף א ליגען.

— אביסעל איז עס ווירקליך געלד־זאכע; קענסטו דעם קליינעם ארפעל?

— זעהר גוט; מיר זיינען גוט בעפריינדעט; איז ער געקומען פארלייגען הונדערט טויזענד פראנק א יאהר און זיין הערץ? האט מאריס געלאכט.

— דאס ניט, ווייל ער האט קיין געלד, אבער צום אבענד־עסען האט ער מיך געלאדען.

— און דאס רופסט דוא א געלד־זאכע?

— איך וועל דיר דערקלערן וויא אזוי. צום אבענד־עסען איז אויך איינגעלאדען א יונגער רוסישער גראף, וועלכער האט פיעל גיטער און א פאר הונדערט טויזענד רובעלס א יאהר איינקונפט. ער איז געוועזען מיט ד׳ ארפעל אין טהעאטער און האט מיך דארט געזעהען, און איך בין איהם געפעלען געווארען. ד׳ ארפעל האט איהם פערשפראכען מיט מיר בעקאנט צו מאכען, און היינט וועט ער איהם מיר פארשטעלען. דוא געדיינקסט געוויס וויא מיר האבען אפגעמאכט, דאס דוא זאלסט מיר ניט שטעהן אין וועג ווען עס האנדעלט זיך אום מיינע צוקונפט, און דא האנדעלט זיך נור אום מיינע צוקונפט: דיא רוסען הייראטהען.

— אויסגעצייכענט! איך ווינש דיר פון הערצען, דוא זאלסט דיא פארטיע געווינען, וואס מיין ארעמעס הערץ זאל אויך דערביי ליידען.

— זייא קיין קינד ניט! דוא וועסט אימער זיין מיין ליעבסטער, ווען איך זאל אפילו זיין רוסישע גרעפין.

— דיעזע האפנונג טרייסט מיך אביסעל.

— דאס אבענד־עסען פאנגט אן אום 8 אוהר. לאמוריי וועט מיך אהין בעגלייטען.

— לאמוריי? ווער איז ער?

— דוא קענסט ניט לאמוריי? ער איז פריהער געוועזען אונטער־אפיציער ביי דער קאוואלעריע און איצטער איז ער פעכטמייסטער. ער איז אומעדום א ואנצער קאבלעפיל, דוא געפינסט איהם אין יעדען טהעאטער, אויף יעדען באל, ביי יעדען שפיעל, און ביי יעדען דועל, און דאך זאגט מען אויף איהם אז ער איז ארעם. ער איז א זאנדערלינג. איך גלויב ער אונטערריכטעט ארפעל אין פעכטען און באקסען.

— איצטער, מיין שעפסעלע גרייט זיך צו, האט מאריס געזאגט. איך האב פאר דיר א גרויסע איבערראשונג.

— זאג שנעל, וואס איז עס?

— טראכט דעם וועלען מיר דאך היינטיגען אבענד צוזאמען פערברייננגען.

— ביסטו אויך איינגעלאדען?

— ד׳ ארפעל האט מיך דא איצטער געטראפען, האט מיר דערציילט אז דוא וועסט דארט זיין און האט מיך אויך איינגעלאדען. איך האב דעריבער דיא איינלאדונג אנגענומען.

— דוא האסט אלזא מיך דיא גאנצע צייט געמאכט צום נאררען.

— אביסעלע.

— דוא טויגעניכטס! האט אקטאוויע געלאכט. איך בין ענטציקט פון אזא צוזאמענטרעפען! אבער קיינע דומהייטען, מיין פריינד, זאלסט זיך דארט קיין זאך מיט

מיר ניט ערלויבען. דוא ביסט מיינער א בעקאנטער, און ניט מעהר. פערשטאנען?

— זייא גאנץ רוהיג, איך וויים וויא מיך צו בענעהמען. מעגסט דעם רוסען נעהמען פאר'ן דופק וויא דיר געפעלט.... איצטער זאג מיר וויא האסטו דעם נעכטי־גען טאג פארבראכט?

— ווארום פרעגסט דוא דאס?

— נור פאר נייגירדע.

— פון דיר ב'ן איך אוועק נאך הויז.

— ביסטו אין ערגעץ ניט געגאנגען?

— ניין.

— דוא ביסט אלזא נאך ניט געוועזען ביי דיין יובעליער?

— ביי מיין יובעליער? האט אקטאוויע איבערגעפרעגט גאנץ ערשטוינט. אך יא, וועגען דיין קראוואטען־רינג, האט זיא צוגעזעצט זיך דערמאהנענדיג. ניין, איך בין נאך ניט געוועזען, אבער ווען דוא ווילסט עס שנעל קענען מיר איצטער אהין צופאהרען.

— אין געגענטהייל, איך האב מיר איבערלייגט אז איך דארף עס ניט.

— ווארום ניט?

— וויל ער פאסט ניט צו דיא שעהנע קנעפ וואס דוא האסט מיר געשענקט.

— דוא האסט רעכט, איך וועל דיר בעשטעלען איין אנדער רינג צו דער קראוואטע.

— און דעם קנאפ ועסטו מיר געבען צוריק?

— איך בעט אום ענטשולדיגונג, דאס טהו איך ניט. דאס איז דאס איינציגע וואס איך האב פון דיר, און איך בעהאלט עס צום אנדענקען.

דיא הויפטזאכע האט מאריס אלזא אויסגעפיהרט. ער האט געוואלט דער קנאפ זאל ניט אריינפאלען צו קיין יובעליער אין האנד און דאס האט ער ערררייכט. עס וואלט איהם נאטירליך פיעל אנגענעהמער געוועזען, ער זאל דעם קנאפ צוריק קריעגען, אבער צו וייזען עקשנות איז דא ניט געוועזען קלוג.

— לאמיר ניט מעהר ריידען דערפון, האט ער געזאגט בלומר'שט גלייכגילטיג. ווען עס מאכט דיר פערגעניגען דען האלט איהם.

א היבשע וויילע האט נאך דאס פאר געפלוידערט, דאן האבען זיי זיך צוקושט, האבען גענומען אבשיעד ביז אבענד און מאריס איז געגאנגען נאך הויזע איבערצוטהאן דעם הוט און א קראגען, וועהרענד אקטאוויע האט זיך געשטעלט צום שפיעגעל מאכען איהר טואלעטע.

10טער קאפיטעל.

דיא נעסט פון א רויבפויגעל.

לאטירג אדער טהערמיס האט, וויא מיר ווייסען, פערלאזען דיא וואהנונג פון זיין קאמראד ווערדיע פאלשטענדיג איבערגעטהאן און פערענדערט. ער האט זיך געזעצט אויף'ן אמניבוס וואס געהט איבער דיא בולווארדס און איז געפאהרען ביז בולווארד

מאדליין, וואו ער איז אבגעשטיעגען און האט זיך אנגעהויבען אומצוזעהען, זיין אבזיכט איז געוועזען צו דינגען אדער צו קויפען א מעבלירטעס קליינעס הויז, ערגיץ וואו ארום פאבורג סאנט-האנארע. ווערדיע, וועלכער האט פאריז געקענט וויא זיינע פינף פינגער, האט איהם געראטהען נאך יענער געגענד אומצוזעהען, וויל דארטען איז איינע אנשטענדיגע בעפעלקערונג און דיא פאליציי שמעקט זעלטען אהין אריין.

צוויי שטונדען האט ער געזוכט, ענדליך האט ער דערזעהן אין רוע דע סורען א צעטעל אויף א טהיר מיט דער אויפשריפט: „א קליינעס הויז צו פערדינגען מיט פיינער מעבלירונג, נאכצופראגען אין רוע טראנשע, נומער 210.“

לאטירג איז געווען העכסט ערפרייט איבער דיעזען פונד (מציאה) און איז שנעל געגאנגען נאך דער אנגעצייגטער שטעלע. ער האט ארויסגעפונען אז דאס קליינע הייזיל וואס ער וויל דינגען און דאס הויז אין רוע טראנשע, וואו ער דארף זיך נאכפרעגען, געהערן צו איין מאן און דער הויזמייסטער (דווארניק) פון דיעזען לעצטען הויז האט גע־האט דעם אויפטראג צו אונטערהאנדלען מיט לייטע וועלכע וועלען דאס הויז דינגען. צו איהם האט זיך לאטירג אויך געווענדעט און דער הויזמייסטער איז איהם געגאנגען וויזען דאס הויז און דיא איינריכטונג.

דאס גאנצע הייזעל האט געהאט דיא קיך און צימערן פיר ווירטהשאפט אין קעלער, 3 פיין מעבלירטע צימער אין ערשטען עטאזש און נאך 3 אין צווייטען. דאס איז געשטאנען צווישען א קליינעם הויף און א קליינעם גארטען. דיעזער לעצטערער איז געווען אבגעטהיילט פון א גרעסערען גארטען דורך א געמויערטע וואנד, וועלכע איז אימער געווען בעדעקט מיט גרינע געוועקסע און בלעטער, יעצט אבער האבען זיך שטיקער וואנד ארויסגעזעהען און לאטירג האט ארומקוקענדיג בעמערקט א טהיר אין וואנד.

— צו וואס איז דיעזע טהיר? האט ער געפרעגט.

דער הויזמייסטער האט איהם ערקלערט, דאס דער גרויסער גארטען וועלכער געהערט צו א הויז וואס קומט ארויס אין רוע וויל־דועוועק, געהערט צו דעם זעלביגען מאן, וועלכער האט פריהער אליין בעוואהנט דאס קליינע הייזעל, דאן האט ער דיא טהיר געלאזט דורכשניידען אום צו קענען אריינגעהן אין גרעסערן גארטען, אבער זייט ער האט ארויסגעצויגען פון דאנען איז דיא טהיר פערשלאסען.

— ווער וואהנט אין יענעם הויז? האט געפרעגט לאטירג.

— דארט איז איין אנשטענדיגער פאנסיאן פון יונגע מיידלאך. דיא דירעקטארין פון דער אנשטאלט איז מאדאם דיבעף.

— וואס איז דיא מיעטהע (דירה געלד) פון דעם הייזעל?

— אכט טויזענד פינף הונדערט פראנק יעהרליך.

— איז ניט מעגליך בילינגער?

— איך גלויב ניט, איבריגענס וועט איהר ריידען מיט דעם ווירטה אליין. איך בין נור בעאויפטראגט צו אונטערהאנדלען, אבער א קאנטראקט מאכט דער ווירטה אליין, פיעלייכט וועט ער וואס ארונטערלאזען.

— געפינען מיר איהם איצטער צו הויז?

— דער ווירטה איז אימער או הויז, ער איז האלב פאראליזירט און געהט נור פון בעט צום שטול און זיין רייכקייט העלפט איהם ניט.

דער הויזמייסטער האט לאטירג געפיהרט צום ווירטה, דיזער האט פערלאנגט א קאנטראקט אויף דריי יאהר און וואס פון פרייז ניט ארונטערגעלאזען. לאטירג איז אויף אלעם בעשטאנען און האט איינגעצאהלט פאר א יאהר אין פאראוים און האט ערקלערט, אז ער ציהט נאך היינט אריין.

— איך וועל אייך יעצט געבען א קוויטונג, האט דער ווירטה געזאגט, דעם קאנטראקט קענען מיר אין א פאאר טעג שפעטער אונטערצייכנען. וויא איז אייער ווערטהער נאמען?

— וואלטער וואן ברעקע.

— איהר זייט א האלענדער?

— יא מיין העדר; שיפסקאפיטאן פון דער קעניגליך האלענדישער מארינע.

— וויא לייגט זיך אייער נאמען אויס?

לאטירג האט געעפענט דעם פארטאפעל וואס ער האט געטראגען מיט זיך, האט ארויסגענומען א פאפיער און האט עס איבערגעגעבען דעם ווירטה:

— דא איז מיין פאס וואו איהר געפינט אלעם וואס איהר ווילט וויסען.

דער הויבעזיטצער האט פערצייכענט נאמען און שטאנד פון דעם געגאנטען וואן ברעקע און האט איהם דערלאנגט צוריק דעם פאס מיט דער קוויטונג.

צוריקגעהענדיג האט לאטירג אריינגערוקט דעם הויזמייסטער א פאאר גאלדשטיקער אין האנד.

— א מיין העדר, דאס איז צופיעל! האט דער מאן געזאגט מיט שטראהלענדען געזיכט; ווינשט איהר איך זאל מאכען פייער אין דיא צימערן?

— טהוט דאס און בריינגט דיא שליסלען אהער; איך וועל זיי דא אפנעהמען.

— זעהר גוט, הערר וואן־ברעקע.

לאטירג האט זיך געזעצט אויף'ן אמניבוס און איז אוועקגעפאהרען צום ליאנער באהנהויף, וואו ער האט ארויסגענומען דיא געפעקע וועלכע ער האט דארטען פריהער געהאט געלאזען, א געפעקפיהרער מיט א וואגען האט עס איהם פון דארט אוועקגעפיהרט ביז רוע באנדי נומער 9, וואו לאטירג האט זיך איהם געהייסען אפשטעלען און ארויספליינען דיא זאכען. ער האט דעם געפעקפיהרער בעצאהלט און דער איז אוועקגעפאהרען. קוים איז דער וואגען געווען אפגעפאהרען א ביסעל האט לאטירג צוגערופען א קליינעם אינגעל וואס איז געגאנגען זינגענדיג פאר זיך דיא מארסיילעזע:

— קליינער, ווילסטו מיר רופען א פיאקער? דוא קריעגסט 40 סוא (2 פראנק).

דער אינגעל איז וויא א ווינד אוועקגעפלויגען און באלד איז געווען א פיאקער געברענגט, דאס אינגעל האט געקראגען זיין לאהן און איז אנטלאפען זינגענדיג. דיא הויזמייסטערין וועלכע איז גראדע ארוים און האט דערזעהן דעם פרעמדען מאן מיט דיא באגאזש, האט זיא איהם געפרעגט צו וועמען ער וויל, האט ער איהר דערצייילט, דאס ער איז א פרעמדער, איצטער ערשט צוגערייזט און דאס דער קוטשער וואס האט איהם געפיהרט, האט אויף'ן וועג חרטה געהאט, ווייל ער דארף איהם פיהרען צו ווייט,

נאך רוע טראנשע, ער האט זיך פיינט צו קריעגען און סקאנדאלען צו מאכען און דא־ריעבער איז ער אויסגעשטיעגען און נעהמט איין אנדערן פיאקער. דיא הויזמייסטערין האט געשימפט אויף דיא קוטשערס און האט דעם פרעמדען מאן געהאלפען ארייג־נעהמען זיין באגאזש אין פיאקער.

— רוע טראנשע! האט לאטירג צוגערופען דעם קוטשער.

— וועלכע נומער?

— בלייבט שטעהן ביי דער עקע.

דער קוטשער האט אנגעהאלטען אויף דער אנגעצייגטער שטעלע און לאטירג איז אריין צום הויזמייסטער פון נומער 210. ער האט געפונען נור דיא פרוי פון וועלכער ער האט ערפאהרען, דאס איהר מאן ערוואַרטעט איהם אין זיין וואהנונג, וואו ער בריינגט אלעס אין ארדנונג. לאטירג האט זיך צוריק ג׳זעצט אין פיאקער און איז צו־געפאהרען צו זיין וואהנונג, וואו דער הויזמייסטער האט איהם ערוואַרטעט.

— פערלאנגט הערר וואן ברעקע פיעלייכט איך זאל איבערציהען דאס בעט און אויסהייגגען דיא קליידער? האט דער הויזמייסטער דיענסטפערטיג געפרעגט, נאכדעם וויא דער באגאזש איז שוין געווען אין הויז.

— דאס איז נייטיג.

— אבער דער הערר קען זיך דאך אליין ניט בעדיענען.

— נאטירליך ניט, אבער א פריינד האט מיר פערשפראכען צו שיקען א דיענער און דיעזער וועט וואהרשיינליך באלד קומען.

— אויף יעדען פאל, הערר וואן ברעקע, האב איך אייך אנגעגרייט ליכט און א וואנגען האלץ.

— איך בין אייך זעהער דאנקבאר דאפיר. וואס קאסט דאס?

דער הויזמייסטער האט איהם דערלאנגט דיא רעכנונג און לאטירג האט איהם בעצאהלט.

אלס דער הויזמייסטער איז ארויס האט לאטירג פערשלאסען דיא טהירען און איז אויך אוועקגעגאנגען, אום צו געבען ווערדיע זיין אדרעסע. דארט האט ער אויך געשריעבען א פאר צייל׳ען צו מאריס וואסייר.

— וואס הערט זיך מיט דעם דיענער וואס דוא האסט מיר פערשפראכען? האט ער געפרעגט זיין קאמראד.

— פונקט אום זיעבען אוהר וועט ער ביי דיר זיין.

— קען איך מיך אויף איהם פערלאזען?

— וויא אויף מיר אליין.

— איז ער ניט א פלוידערזאק?

— ער איז שטום.

— דאס איז אויסגעצייכענט. אום זיעבען אוהר וועל איך זיין צו הויזע, איצטער בין איך הונגעריג, געהסטו מיט אין רעסטאראנט?

— ניין. עס איז זעהער וויכטיג דאס מען זאל אונז קיינמאל ניט זעהען צוזאמען.

ווען ד״א האסט מיר וואס צו זאגען, קומסט דוא צו מיר און ווען איך האב דיר וואס מיטצוטהיילען קום איך צו דיר.

— איינפערשטאנדען.

— אויף וויעדערזועהען!

— אויף וויעדערזועהען!

ווערדיע האט אוועקגעטראגען אויף דער פאסט א בריעף וועלכען ער האט אויפגעשריעבען יעצט און לאטירג איז אריין אין א רעסטעראן.

אום דריי פיערטעל זיעבען אבענדס איז לאטירג געווען בייא זיך צו הויזע און פונקט אום זיעבען האט עס געקלונגען ביי דער טהיר. לאטירג האט געעפענט און עס איז אדיין א מאן פון אנשטענדיגען אויסזעהען אין דער קליידונג פון א דיענער. ער האט לאטירג איבערגעגעבען א פאפיער אויף וועלכען דיעזער האט איבערגעליינט פאלגענדעס: „איך היים דאמיניק, איך בין שטום, אבער ניט טויב. העדר אבבע מעריס האט מיך געשיקט צום הערין וואן ברעקע אלס קאמערדיענער און איך וועל מיך בעמיהען איהם צופריעדען צו שטעלען.“

— קום אריין דאמיניק, דיין דיענסט פאנגט זיך אן, האט לאטירג געזאגט.

דאמיניק האט איבערגעצויגען דאס בעט, אויסגעהאנגען דיא קליידער, צוגעווארפען דיא וועלץ אויף דיא קוילען און האט אויפ'ן וואונק א פרעג געטהאן זיין הערין:

— דארפט איהר מיך נאך?

— אלס ער האט ערהאלטען דיא אנטווארט „ניין“, האט ער זיך צוריקגעצויגען פון זיין צימער.

קאפיטאן וואן ברעקע האט זיך אום 10 אוהר אניעדערגעלייגט, אום צו געניסען דיא רוהע, וועלכע ער האט זעהר נעטהיג געהאט, נאך אזא טאג פון אויפרעגונג און מיהע.

11טער קאפיטעל.

דאס בייזע אנצוהערנים.

דאס אבענד־עסען, צו וועלכען הוגא ד׳ ארפעל האט איינגעלאדען מאריס'ן, איז געגעבען געווארען אין דעם בעקאנטען פאריזער רעסטאראנט „ברעבאנט“, וואו עס פלעגען פערקעהרען אלערליי פארנעהמע לייט־געהער, בערזען־שפעקולאנטען, אריסטאקראטען, און אויך אלערליי קינסטלער, שריפטשטעלער, און בעקאנטע דאמען פון דער פאריזער האלב־וועלט, מיט איין ווארט, דאס וואס מען רופט „טו פארי“ (גאנץ פאריז). דער אבענד־עסען איז בעשטאנען פון לויטער פיקאנטע געריכטען, גוטע ווייגען און דאס גלייבען, וועלכע זיינען בעשטעלט געווארען פיר צוואנציג פערזאן. דיא טאפעל איז געווען געגרייט אין גרויסען זאל, וועלכער האט געהאט פון איין זייט איין עמפפאנגסצימער און פון אנדערן זייט איין טואלעטען־צימער פיר דאמען.

ד׳ ארפעל איז געוועזען א יונגער מאן פון א יאהר 30, פון א פיינער פאמיליע, אונפערהייראטעט, רייך, און א מענש וואס האט ליעב צו געניעסען, אבער ניט צו פיעל איבערן מאס. ער האט בעזאנדערס ליעב געהאט צו פערברייננגען איין אבענד אין געזעלשאפט

פון פרייליכע לייטע, און דיעזער אבענד איז איהם בעזאָנדערס געוועזען צום הערצען צוליב דיא אנוועזענהייט פון זיין רוסישען פריינד.

אלס ווירטה איז ד'ארפעל געקומען גאנץ פריה, אום דיא איינגעלאדענע צו עמפפאנגען און צו זעהן דאס אלעס זאל זיין אין אָרדנונג.

אונטער דיא ערשטע געסט איז אויך געוועזען מאָריס. זיין טיטעל אלס זשורנאליסט און זיינע פערבינדונג מיט א סקאנדאל-בלאט האט איהם איינגעבראכט דיא צוויפעלהאפטע עהרע פון דיעזע דאמען, וועלכע האבען איהם ארומגערינגעלט אום צו הערען פון איהם נייעס, און בעזאָנדערס עפעס א סקאנדאל. ער האט זייא ווירקליך דערצעהלט עטוואָס זעהר געפעפערטעס, און דיא דאמען האבען געלאכט.

א ביסעל שפעטער איז געקומען אָקטאוויע, געפיהרט פון לאמוריי, דעם אמאהליגען אונטעראָפיציער און איצטיגען פעכט-מייסטער. ער איז געוועזען א שעהנער קערל, הויך געוואקסען, שטארק ברונעט, מיט געוויקסטען שנורבארד און קורץ געשאָרענע שווארצע האָר. א בענדיל האט ער געטראָגען אין קנאָפּ-לאָך אלס צייכען פון מיליטערדיענסט, און האט זיך אין אלגעמיינען נאָך זיינע קליידער און מאניערען ניט שטארק געפאסט צו דיעזער געזעלשאפט.

— מאכט א ווארע, מיינע הערען, עס קומט דיא שעהנסטע פון דיא שעהנע, האט ער געזאָגט ארייַנפיהרענדיג אָקטאוויען.

דיא הערען האבען געפאטשט בראוואָ, דיא דאמען האבען זיך געקרימט.

מאָריס און אָקטאוויע האבען זיך געדריקט דיא הענד וויא לייטע וועלכע קענען זיך גאָר פון וויטען. זייא זיינען ביידע געוועזען גוטע שוישפיעלער און האבען געוואוסט זייערע ראָלען.

נאָך איניגע מינוטען איז אויך ערשיענען דער העלד פון דעם אבענד, דער גראף איוואן סאמילאָוו, צו וועמעס עהרע דער אבענד איז געגעבען געוואָרען.

הוגא ד'ארפעל איז איהם נעגאנגען אנטקעגען.

— זייט מיר הערצליך ווילקאָמען, ליעבער גראף, האט ער געזאָגט. און צופירענדיג איהם צו אָקטאוויע, האט ער צוגעזעצט: ערלויבט מיר, ליעבע אָקטאוויע, איך פאָרצושטעלען גראף איוואן סאמילאָוו, מיין פריינד און אייער בעוואונדערער.

דער גראף איז געוועזען א הויכער, שלאנקער יונגער מאן פון אונגעפעהר 24 יאהר, האט געהאט בלאנדע האר, בלאנדע באקענבארד, א פאָר דונקעל בלויע מעלאנכאָלישע אויגען, וועלכע האבען זעהר זאנפט געקוקט דורך דיא גלעזער פון זיין פאנסנע.

אָקטאוויע האט זיך מיט א זיסען שמייכעל פערנייגט און האט געגעבען דעם גראף דיא האנד, וועלכע דיעזער האט מיט פייער צוגעטראָגען צו דיא ליפען.

ד'ארפעל האט איהם אויך פאָרגעשטעלט פיר דיא אנדערע געסט, און ווען דיעזער פאָרמאליטעט איז געוועזען צו ענדע, האט זיך דער גראף ווידער געקעהרט צו אָקטאוויע.

— ווייסט איהר אז דער אויגענבליק איז דער גליקליכסטער פון מיין לעבען? האט ער געזאָגט, אלס ער איז מיט איהר געשטאנען אן א זייט ביי א פענסטער.

— דער גליקליכסטער זײַן אייער לעבען, האט זיא איבערגערעדט. ווארום?
— וויל איך בין מיט אייך.
— איך וועל זיך היטען אייך צו גלויבען.
— איהר גלויבט מיר ניט?
— ניין, הערר גראף; איהר האלט דאך מיך ניט פאר אזוי קינדיש. איהר קענט מיך ערשט-זייט פינף מינוטען.
— איך בין זייט אכט טאגע אין פאריז און האב אייך שוין דרייא מאל געזעהן, האט איוואן געזאגט.
— איז דאס וואהר?
— אויף מיין עהרענוואָרט. צום ערשטען מאל האב איך אייך בעוואונדערט, צום צווייטען מאהל האב איך אייך געליעבט....
— אזוי שנעל? האט איהם אָקטאוויע אונטערבראכען מיט א נייעם געלעכטער.
— איהר ווייסט גאנץ גוט, אז מאנכעס מאָל איז גענוג א פונק אום דיא גרעס־טע פלאמע ארויסצובריינגען, און איין בליק רייכט אויס, אנצוצינדען א הארץ. בייא אונזער דריטער בעגעגנונג האב איך אייך פערגעטערט....
— און וואס וועט דאס זיין היינט, בייא דער פערטער בעגעגנונג? האט אָקטא־וויע ווייטער געשפּאסט.
— וואס עס וועט זיין? איהר וועט מיך אין גאנצען פעררינקט מאכען, און איהר וועט מיר מאכען פיר אייער שקלאף.
— פון שקלאפען איז היינט אויס מאָדע.
— אבער איך וויל גערן טראָגען דיא קייטען; זייט מיינע העררין.
— העררין (מעטרעס) הייסט אויף פראנצויזיש אויך געליעבטע; דאס איז ערנסט, דאס מוז איך מיר נאך איבערלייגען.

דאס געשפּרעך איז געגאנגען ווייטער אין דעם זין. מאָרים האט פון דער זייט בעטראכט וויא אָקטאוויע שפּיעלט מיט דעם רוסען און האט געזאָגט צו זיך אליין: „זיא האט שוין דעם העכט מיט דיא גאָלדענע שופּען אין איהר נעטץ, זיא קען מאכען פון איהם וואָס זיא וויל, אבער ניט קיין מאַן“.

דיא איבעריגע דאמען האבען זיך געסוד'עט און האבען אויסגערעדט אויף אָק־טאוויען וואס אין קארט שטעהט. דאס דער רייכער אויסלענדער זאל איהר שיינקען זיינע גאנצע אויפמערקזאמקייט האט זייא שטארק פּערדראָסען.

דער אויבערקעלנער האט אָנגעמעלדעט אז דיא טישען זיינען גרייט.

— גראף פּאסקאל פעהלט נאָך, האט איינע פון דיא דאמען געענטפערט.

— דאן געהען מיר צום טיש אָהן איהם, האט ד'ארפעל געזאָגט. פּאסקאל איז איין אויסגעצייכענטער יונג, אבער זעהר אונפּינקטליך.

יעדער הערר האט געגעבען א דאמע דעם ארעם און מען האט זיך געזעצט ארום טיש. גראף איוואן סאמילאָוו, וועלכער איז געזעסען צווישען אלם עהרענגאסט. איז נאטירליך געוועזען אָקטאוויע'ס נאכבאר.

קוים האט מען דערלאנגט דעם ערשטען געריכט און אָנגעגאָסען דיא ערשטע

גלעזער, אלס דיא טהיר האט זיך געעפענט און פאסקאל איז איינגעטרעטען, וועלכער האט אויסגעזעהן גאנץ פערפראָרען. ער האט געטראָגען א ווארעמען הוט אויפ'ן קאָפּ, א פעלץ אין וועלכען ער וואלט זיך צווייא מאל קענען איינוויקלען, און דאַן א ווארעמער שאהל איבערן האלבען געזיכט.

צורופע, וויטצען און גלייכוועהרטלאך האבען זיך אנגעהייבען צו שיטען אויף זיין רעכנונג אלס ער איז איינגעטרעטען.

— ענדליך ביסט דוא דאָ! האט ד'ארפעל איהם פאָרגעוואָרפען. מיר האבען געמיינט דוא קומסט שוין היינט גאָר ניט.

— איך בעט מיליאָנען מאָהל אום ענטשולדיגונג, האט דער פרישער גאסט געזאָגט הוסטענדיג און כאפענדיג דעם אטהעם. איך וויים איך קום שפעט אבער זעהר וויכטיגע אומשטענדע האבען מיר צוריק־געהאלטען. ווען איהר וועט ערפאהרען וואס מיר האט צוריקגעהאלטען וועט איהר שטוינען, איך פערזיכער אייך.

וועהרענד ער האט אזוי גערעדט האט איהם דערוויילע א קעלנער אראפגענומען דעם פעלץ, דעם הוט און שאהל, און ער איז געבליעבען שטעהן אלס א קליינינקער, אויסגעדראָרטער, כמעט שווינדזיכטיגער מענשיל, אנגעטהאן נאך דער לעצטער מאָדע.

— נו, וואס האט דען אזוינס פאסירט? האט ד'ארפעל געפרעגט.

— פיליבצט א דועל? האט דער פעכטמייסטער געפרעגט מיט היטץ.

פאסקאל האט ווידער געהוסטעט און האט דאַן ארויסגערעדט:

— עס האנדעלט זיך וועגען א פערברעכען, אדער גיכער וועגען צווי פערברעכען.

— אום צוויי פערברעכען? האבען עטליכע שטימען איבערגעפרעגט.

— יא מיינע ליעבע, גוטע, עס איז עטוואָס שרעקליכעס, טייפלישעס, איך פערשטעה מיך אויף אזעלכע זאכען.

מאָרים וואסייר האט בייא דער נייעס געפיהלט וויא א שוידער איבערן לייב. ער האט פערשטאנען וואס פאסקאל וועט דא דערציילען.

— אום גאטעס ווילען, פאסקאל, דערציילט שוין, איהר זעהט דאס אז דיא דאַמען זיטצען וויא אויף קאהלען.

— דאס טהוא איך דאך אויך. דאָך! זעהט איהר, מיינע טהייערע, איך זיטץ מיר אזוי אין קאפע־הויז פון ווארייעטע און טרינק מיר לאנגזאם א גלעזעל ווארעם פונש און האב שוין בדעה צו געהן אהער, פלוצלונג הער איך וויא ביין צווייטען טישעל, ניט וויט פון מיר, דערציילט איינער דעם אנדערן דאס צווייא פערברעכען זיינען ענטדעקט געוואָרען פארטאג, איין לייבע איז געפונען געווארען אין א פיאקער אין רוע ערנעסטין, און דיא צווייטע אין דער גרופט פון א רוסישער פאמיליע אויף דעם פער־לאשעז.

גראף איוואן סאמילאוו וואס איז דיא גאנצע צייט געוועזען פערטיעפט אין א געשפרעך מיט אקטאוויע, האט בייא דיא לעצטע ווערטער אויפגעהויבען דעם קאָפּ און איז אויפגעציטערט.

— אויפ'ן פער־לאשעז? אין א גרופט? האבען דיא דאמען אויסגערופען מיט שרעק.

— יא מיינע דאמען, איך זאָג אייך עס איז וואס שרעקליכעס!

מאריס האט זיך געמאכט בלומרשט זעהר צערשטרייט. ער האט אבער צוגע־הערט מיט איינגעהאלטענעם אטהעם.

— ווייסט איהר פיעלייכט וויא הייסט דיא רוסישע פאמיליע אין וועמעס גרופע דיא לייבע איז געפונען געווארען? האט גראף סאמילאָוו געפרעגט.

— זיא איז ביים נאמען ניט גענאנט געווארען, האט פאסקאל געענטפערט.

— איך גלויב אבער, מיין ליעבער פאסקאל, אז דיא געשיכטע מוז זיין א היבשע ביסעל איבערטריעבען, האט ד׳ ארפעל געזאגט. זיא קלינגט צו דראמאטיש אום וואהר צו זיין.

— דורכאויס ניט, האט פאסקאל זיך פערטהיידיגט. דיא הערען פון וועמען איך האב עס געהערט זיינען גוט אונטעררייכטעט געוועזען.

— דאן דארף דאך וואס שטעהן דערפון אין דיא אבענד־צייטונגען.

— וואהרשיינליך שטעהט עס אויך.

— דאס וועלען מיר גלייך זעהען

א קעלנער האט ערהאלטען דעם אויפטראג צו ברייננען א צייטונג, און ער איז באלד צוריקגעקומען מיט דעם אבענד־בלאט „פראנס".

ד׳ארפעל איז אריבערגעפלויגען דאס בלאט מיט דיא אויגען. „דאָ שטעהט עס!" האט ער געזאגט, און האט אנגעפאנגען צו לעזען דאס וואס אונזערע לעזער איז שוין בעקאנט און האט געענדיגט מיט דעם, דאס דיא אונטערזוכונג האט פעסטגעשטעלט, דאסביידע מארדטהאטען קומען פון דערזעלביגער האנד. זיכערע צייכען ערלויבען דיא שפור פון דעם מערדער צו פערפאלגען, און ער וועט באלד געוויס אויך זיין אין דיא הענד פון דער יוסטיץ.

וועהרענד ד׳ארפעל האט דיעזע צייליען געלעזען האט מאריס געפיהלט א קאלטען שווייס אויף זיין שטערן. דאס איז געוועזען א בייזע אנצוהערעניס, פון וועלכע דער אטהעם האט איהם פארנומען, און עס האט איהם געקאסט איינע שרעקליכע אנ־שטרענגונג פון זיין ווילענסקראפט, אום צו פארבארגען דיא אויפרעגונג, וועלכע האט איהם ערגריפען. „וואס האב איך מורא צו האבען? — האט ער געזאגט אום זיך אליין צו בערוהיגען — איך האב קיינע צייכען פון מיין שפור געגעבען, דיא צייטונג זאגט ליי־גען, איך האב פאר קיין זאך ניט צו פירכטען".

— נון זעהט איהר אז איך האב רעכט! האט פאסקאל געזאגט.

— אהנע צווייפעל, אבער עס וואלט גלייכער געוועזען, איהר וואלט עס גאר ניט דערציילען, איהר האט דערשראקען דיא דאמען און דיא גאנצע פרעהליכע שטימונג איז פערשוואונדען, האט ד׳ ארפעל געענטפערט. לאמיר אוועקטרייבען דיא פינסטערע גע־דאנקען מיינע פריינדע און טרינקען א בעכער אויף דיא געזונדהייט פון גראף איוואן, און — עס זאל לעבען דיא פריידע!

דיא קליינע רעדע איז אלעמען געפעלען געווארען. און אלס מען האט געטרונקען פאר דיא געזונדהייט פון גראף איוואן האבען זיינע געזיכטסציגע ווידער אנגענומען א פרעהליכען אויסדרוק, דען דיא ערצעהלונג פון דעם מאָרד אויפ׳ן פער־לאשעז האט

איהם געהאט ערשטערט, און ער האט געדאנקט דיא פערזאמלונג פיר דיא ערוויזענע עהרע.

אָקטאַוויע האט איהם קיין צייט ניט געגעבען צו זיין מרה־שחורה'דיג. זיא האט איהם ארומגענומען מיט א נעטץ פון קאקעטעריא און האט זיך גענומען דאס פערגע־ניגען ארומצושאַרען אין פייער, וועלכעס זיא האט, וויא זיא האט געמיינט, ביי איהם אין הארצען אנגעצונדען.

באלד האט ארום טיש געהערשט דיא אויסגעלאסענסטע פרעהליכקייט, און אלס מ'איז אויפגעשטאנען האבען פיעלע פון דיא הערען געקוקט מיט גלאנציגע אויגען און זיינען געגאנגען איבערן זאאל פונקט וויא איבערן דעק פון א שיף אין דער צייט פון שטורם.

מען האט זיך געזעצט שפיעלען, וויא דער שטייגער איז. מארים האט אימער געהאט גליק אין שפיעלען און האט דיעזעס מאהל אויך געוואונען ביז צוויי טויזענד פראנק.

דער רוסע האט געפונען דיא שפיעל צו לאנגווייליג און האט עס פאָרגעצויגען זיך צו אונטערהאלטען מיט אָקטאַוויע'ן.

— ערלויבט איהר מיר איך זאל אייך בעגלייטען נאך הויז? האט ער זיא גע־פרעגט, אלס דיא געזעלשאפט האט זיך פארבערייטעט פאר טאג צום פאנאנדערגעהן.

— ניין, היינט ניט, ליעבער גראף.

— ווארום?

— דאס איז צו פריה.

— ווען דען?

— שפעטער.

— דאס איז צו אונבעשטימט. ווען עס באלד זיין?

— זעהר באלד, איך פערשפרעך עס אייך.

— ווען וועל איך אייך וויעדערזעהען?

— דאס וויים איך ניט.

— איך וויים עס. דאָ, אין דיעזען זאאל, היינט אבענדס.

אָקטאַוויע האט איהם עטוואס געוואלט ענטפערן, ער האט אבער איהר דערצו קיינע צייט געגעבען.

— מיינע דאמען און הערען, האט ער אויסגערופען זיך איפהויבענדיג. מיין פריינד ד'ארפעל האט מיר ערוויזען דיא עהרע מיך מיט אייך בעקאנט צו מאכען, און איך בין איהם זעהר פערבונדען דערפאר. מיר האבען דורך זיין פריינדליכע איינלאדונג פערלעבט איינינע שעהנדען אין פערגניגען, וועלכע זיינען נור צו שנעל פאראיבער, איך וואלט זיי גערן האבען ערנייערט. נאכדעם וויא איך בין געוועזען גאסט, ערלויבט מיר אויך צו זיין ווירטה. מיינע דאמען, מאכט מיר דיא פריידע, און איהר, מיינע הערען, ערוויזט מיר דיא עהרע, זיך היינט אבענדס וויעדער אהער צו פערזאמלען.

דיא איינלאדונג פון גראף איז מיט בייפאל אנגענומען געווארען.

ווערענד דיא געזעלשאפט האט זיך אנגעטהאן אין גארדעראָב־צימער, האט זיך אָקטאוויע צוגערוקט צו מאריס'ן און האט איהם איינגעראמט אין אויער: „איך װעל דיך בעזוכען היינט אבענדס, אום 5 אוהר".

— אבגעמאכט, האט מאריס געענטפערט. ווער בעגלייטעט דיך?

— לאמוריי. מיט איהם וועט מען מיר קיין זאך ניט חושד זיין.

ד'ארפעל און גראף סאמילאוו זיינען געוושען דיא לעצטע, וועלבע זיינען צוריקגעבליעבען אין דעם מענשען־לעערען זאאל.

— איהר זייט וויא איך זעה ווירקליך בעצויבערט פון דער שעהנער אקטאוויע, האט ד'ארפעל געזאגט.

— גלויבט עס ניט, מיין ליעבער.

— איהר האט דאך אבער דורכאויס געוואלט איהר פארגעשטעלט ווערען.

— נוא, פאר וואס ניט? זיא געפעלט מיר וויא א שעהנע בלומעלע, וואס מען ברעכט ארונטער פארבייגעהענדיג און מען שטעכט זיך אן אויפ'ן ראָק. איך וועל פון איהר מאכען א דאמע, וואס זאל זיין לויטער שיק, אבער פון ליעבע איז דא גאר קיין ריידע ניט, העכסטענס איז דא פאראנען איינגעליעבע.

— ווייסט איהר אז זיא וועט אייך פיעל געלד קאסטען?

— דאס מאכט ניט אויס; מיך צו רואינירען וועט איהר שווער זיין.

אזוי פלוידערנדיג זיינען דיא יונגע לייט געגאנגען אויפ'ן טראָטואר פון בולווארד פויסאָניער, באלד האבען זיי גענומען אבשיעד איינער פון אנדערן. דער וויקאָנט ד'ארפעל איז אוועק צו פוס נאך הויזע, וויייל ער האט ניט ווייט געוואוינט, ווערענד דער גראף האט זיך אריינגעזעצט אין וואגען וואס האט אויף איהם געווארט דיא גאנצע נאכט און איז געפאהרען צום גראנד האָטעל, וואו ער האט געוואוינט.

אלס ער האט זיך אויסגעקליידעט און זיך געלייגט אין בעט, איז איהם אקטאוויע שוין ניט מעהר אין זינען געלעגען, דערפאר אבער האט ער בשום אופן ניט געקענט פארטרייבען פון זיך דיא ערצעהלונג פון פאסקאל און האט זיך פארגענומען צו געהן מארגען אויפ'ן פער־לאשעז אום נאכצופראגען, אין וועלכער גרופע פון א רוסישער פאמיליע דער מאָרד איז בעגאנגען געווארען, מיט דעם געדאנקען איז ער איינגעשלאפען און איז זעהר אונרוהיג געשלאפען, געקוועלט פון בייזע טריימען.

מאריס האט גענומען א פיאקער און איז געפאהרען נאך הויזע.

דיא פאליציי פערזיכערט אז זיא האט דיא שפור פון מערדער, האט ער זיך געטראכט, עס זיינען דא גענוג דומקעפ וואס גלויבען דאס נור דערפאר וואס עס שטעהט געדרוקט. מיט אזעלכע פאסטקעס פאנגט מען נארען. זוכט, זוכט, קינדערלאך, איהר וועט אייך גוט דיא אויגען אויסקוקען.

מאריס איז געווען גאנץ צובראכען פון מיעדיגקייט. ער האט זיך שנעל אויסגעקליידעט, האט זיך געווארפען אויף זיין בעט און נאך צוויי מינוטען איז ער שוין געלעגען אין טיעפען שלאף.

12טער קאפּיטעל.
דיא געזוכטע אפּפּער.

אין דער צייט וואס דער דאפּעלמארד איז ענטדעקט געווארען, איז אין דער רוּע וואוען, ניט ווייט פון לוקסעמבורגער גארטען, געזעסען דער האלב בעריהמטער מאלער גאבריעל סערוועט, אין זיין הערליך אויסגעשטאטעטען אטעליער און האט געארבייטעט ביי א בילד. דאס בילד האט פארגעשטעלט א קליין שטיבעלע אונטערן דאך, וואו א יונגע פרוי ליעגט קראנק צו בעט אין דער עלענדסטען אומגעבונג, וועהרענד א בארמהערציגע שוועסטער פפלעגט זיא אין דער קראנקהייט. דאס בילד איז בעשטימט געווען פאר דער קינסטלער אויסשטעלונג; גאבריעל האט געהאלטען אין דער לינקער האנד דיא פּאלטער (פארבען־ברעטעל) און האט מיט דעם פּינזעל איבערגעמאהלען א פאלב פון דער וועטעריגס קלייד.

א לייכטער קלונג פון גלעקיל ביים טהיר האט דעם מאהלער אנגעמעלדעט, דאס עס קומט א פריינד. ער האט א ציה געטהאן א הענטיל ביים וואנד וואו ער איז געזעסען און דער דראהט וועלכער האט זיך געצויגען ביז אונטען האט געעפענט דיא טהיר. עס האבען זיך געלאזט הערען לייכטע שנעלע טריט אויף דיא טרעפּ, דיא טהיר פון אטעליער האט זיך געעפענט און עס איז ארייננעקומען א יונגער מאן, פון א יאהר ניינצעהן. ער איז געווען פון מיטלען וואוקס, שלאנק, מיט פיינע געלאקטע דונקעל־בלאנדע האָר, מיט א זעהר פיינעם, אינטעליגענטען אפּענעם געזיכט.

— גוט מארגען מייסטער, האט ער געזאגט צוטרעטענדיג צום מאהלער.

דיזער האט אונטערבראכען דיא ארבייט און האט איהם געריכט דיא האנד:

— גוט מארגען, מיין ליעבער אלבערט, דוא קומסט היינט אביסעל שפּעט.

— איך האב געווארט אויף מיין פאטער. מען האט איהם היינט גאנץ פריה אוועקגערופען צום יוסטיץ פּאלאסט און ער האט געזאלט באלד צוריקקומען; אבער ער האט זיך אזוי לאנג געזאמט, דאס איך בין אונרוהיג געווארען. איך בין הינגעגאנגען און האב איהם געפונען בעשעפטיגט מיט דער אונטערזוכונג פון א שרעקליכען דאפּעל מארד.

— א דאפּעלמארד! האט דער מאהלער אויסגערופען נייגיעריג און ערשטוינט, זיך אפּרייסענדיג פון דער ארבייט.

— יא מייסטער, און זעהר א געהיימניספאלער.

דער יונגער מאן האט אין קורצען דערציילט דיא ענטדעקונג פון דיא צוויי ערמארדעטע, אויפ'ן פּער־לאשעז און אין רוּע ערנעסטין.

דער מאהלער האט אויסגעהערט דיא ערצעהלונג מיט דער גרעסטער שפּאנונג, און האט אפילו געשוידערט אלס ער האט געהערט וויא אזוי דיא לייבען זיינען געפונען געווארען.

— דאס איז א ווירקליכע געשיכטע. דיא אונטערזוכונג וועט דיין פאטער פיעל צו שאפען מאכען, אבער איך גלויב אז הערר גיברייו וועט שוין זיינס אויסגעפינען.

— דאס האף איך אויך, האט אלבערט געזאגט אלס ער האט אנגעטהאן א סאמעטרעקיל און האט זיך פארבערייטעט צו שטעלען ארבייטען.

— זאל איך אין דעם לאנדשאפט ווייטער ארבייטען? האט ער געפרעגט.
— געוויס.
— האט איהר מיר אויף עטוואס אויפמערקזאם צו מאכען?
דער מאהלער האט זיך געשטעלט הינטערן יונגען מאן און איבער זיינע שולטערן האט ער איהם מיט דעם מאהלער־שטעקען אנגעוויעזען דיא שטעלען אויף וועלכע ער האט וואס געהאט אויסצוזעטצען און איז געגאנגען צוריק צו זיין בילד. לעהרער און שילער זיינען באלד ביידע פערטיעפט געווען אין דער ארבייט.
אלבערט גיברייי איז געווען איין העכסט בעגאבטער יונגער מאן, מיט 19 יאהר האט ער געהאט געענדיגט א מיטעלע שולע און איז געווארען סטודענט פון יוריסטישען פאקולטעט, זיינע אמביציאן איז געווען צו ווערען א מאהל א בעריהמטער אדוואקאט. ער האט אבער אויך געהאט טאלענט צו קונסט און בעזאנדערס צום מאהלען, אין זיינע פרייע שטונדען פלעגט ער געוועהנליך דערצו פערווענדען, אום זיך אין גאבריעל סער־וועטס אטעליער אין דיעזער קונסט צו איבען.
זיין פאטער, דער אונטערזוכונגס ריכטער גיבריי פלעגט איהם פּערגעטערן און ער ווידער האט אויך זיין פאטער געליעבט מיט דער גאנצער זעעלע. קיין מוטער האט ער ניט געהאט, דען דיא יונגע פרוי גיבריי איז געשטארבען ווען ער איז נאך געווען גאנץ קליין און ער מיט'ן פאטער האבען געלעבט איינער פאר'ן אנדערן.
אלס עס איז פאראיבער א היבשע ווילע וויא דער לעהרער מיט'ן שילער האבען רוהיג געארבייטעט, האט דיא טהיר גלאקע ווידער געקלונגען.
— דא קומט בעזוך! האט גאבריעל געזאגט.
ער האט א ציה געטהאן דעם דראטה און געעפענט אונטען דיא טהיר, אבער קיינער איז ניט ארויפגעקומען.
— דאס מוז א פּרעמדער זיין, וועלכער איז נאך ניט בעקאנט מיט דיא געוואהנ־הייטען פון הויז, האט גאבריעל געזאגט, ווילסט דוא נאכזעהען ווער דאס איז, ליעבער אלבערט?
— זעהער גערן, הערר סערוועט! האט דער יונגער מאן געענטפערט אוועק־לייגענדיג דאס פּינזעל און איז ארונטערגעלאפען דיא טרעפּ.
אין עטליכע סעקונדען ארום איז ער ארויפגעקומען צוריק אין דער בעגלייטונג פון א העררן מיט א יונגע מיידעל.
דער הערר איז געווען א מאן פון א יאהר 50, הויך און זעהער דיק, אבער פון פארנעהמען אויסזעהען. דאס פרישע געזיכט פון זיין בעגלייטערין האט געוויעזען אויף אונגעפעהר 18 יאהר, זיא איז געווען שלאנק און גראציעז וויא א נימפּע, האט געהאט בלויע אויגען און בלאנדעס האר און איז געווען שעהן אין פאלשטענדי'ן זיגן פון דעם ווארט.
דער מאלער האט זיך אויפגעהויבען אום דיא געסטע צו בעגריעסען.
— האב איך דיא עהרע צו שפּרעכען מיט דעם קינסטלער הערר סערוועט?
האט דער דיקער הערר געפרעגט.
— מיין נאמען איז גאבריעל סערוועט, האט דער מאהלער געענטפערט,

אנווייענדיג איף א פאר שטולען האט ער צוגעזעצט: נעהמען זיא געפעליגסט פלאטץ.

דער דיקער הערר האט זיך אראפגעלאזט אויף א שטוהל, דאסזעלבע האט אויך געטהאן דאס יונגע מעדכען, וועלכע איז רויט געווארען און האט אראפגעלאזען דיא אויגען, אלס זיא האט בעמערקט וויא אזוי דער יונגער גיבריי נעהמט פון איהר איין אויג ניט אראפ.

— וואס פערשאפט מיר דיא עהרע פון אייער בעזוך? האט סערוועט געפרעגט.

— איהר וועט עס לייכט טרעפען: איך וויל האבען דאס פארטרעט פון מיין טאכטער און אזוי וויא איך קום צו אייך, וועט איהר שוין פערשטעהן, דאס איך וויל האבען א קונסטווערק.

סערוועט האט זיך פערנייגט פאר דיעזען קאמפלימענט און איז געבליעבען שטעהן א ווילע נאכדענקליך.

— הינדערט אייך פיעלייכט עטוואס דיעזע בעשטעלונג אנצונעהמען? האט דער הערר געפרעגט.

— ניין, מיין הערר, איך נעהם גערן אן אייער אנטראג. מיט אזא מאדעל וויא אייער טאכטער דארף מען קענען א מייסטערווערק ליעפערען. אזא גליק טרעפט א מאלער ניט אפט.

— איהר נעהמט אלזא אן דאס פארטרעט? האט דאס מעדכען געפרעגט מיט פרייד.

— יא, מיין פריילין; איך דיינק נור אויב עס וועט פאר אייך ניט צו שווער זיין צו פאזירען (זיטצען פארן כאלע). אריבערצוטראגען מיינע גערעטשאפטען און וועוקצייג צו אייך איז צו אומשטענדליך; אויך קען איך שווער האבען אנדערסוואו דאס נייטיגע ליכט וויא איך בין געוועהנט בייא מיר.

— דאס פערשטעהט זיך יא פון זעלבער, האט דער דיקער הערר געענטפערט. איך בין ארכיטעקט און צעהל מיך אליין אויך א ביסל צו קינסטלער, און וויים אז יעדער קינסטלער ארבייטעט בעסער אין זיינע געוועהנטע אומגעבונג. איך האב גאר ניט אנדערש גערעכענט, דאס מיין טאכטער זאל קומען אין אייער אטעליער, אום צו זיטצען פאר אייך.

דער יונגער גיבריי, וועלכער איז דיא גאנצע צייט פון געשפרעך געזעסען בייא זיין בילד, אהנע צו ארבייטען, ווארפענדיג פארגנב'עטע בליקען אויף דאס שעהנע מעדכען, האט בייא דיא לעצטע ווערטער פון איהר פאטער געפיהלט איינע אנגענעהמע אויפרעגונג. דאס האט פאר איהם געהייסען, אז ער וועט האבען א שעהנע געזעלשאפטערין אין אטעליער.

— וויא פיעל זיטצונגען וועט נייטיג זיין? האט דער פאטער געפרעגט.

— פון צוועלף ביז פופצעהן.

— מוז מיין טאכטער קומען יעדען טאג?

— נור אין אנפאנג; דערנאך איז גענוג איינמאהל אין צוויי אדער דריי טעג.

— וועלכע שטונדע בעשטימט איהר?

— דאס הייננט אפ פון אייך. איך וועל מיך ריכטען נאך אייער פערלאנגען.

— איז צעהן אוהר מאָרגענס גוט?

— זעהר גוט.

בייא דיזע ווערטער האט אַלבערט נאָך אמאהל געפיהלט וויא זיין הערץ קלאַפּט שטארקער. צעהן אוהר מארגענס איז דיא שטונדע ווען ער קומט געוועהנליך אין אטעליער.

— ווען פאַנגט איהר אן, הערר סערוועט? האט דאס בלאָנדע מיידעל געפרעגט.

— וויא עס שיינט ווילט איהר וואס שנעלער, האט דער מאלער געלאכט

— איך זאל עס מיינען. פון מיינטוועגען פאנגט אן מארגען.

— מארגען איז אונמעגליך, וויל איך מוז דעם לייווענד פארברייטען, אבער איבערמארגען קענען מיר עס אָנפאַנגען. וואס פאר א טואלעט ווילט איהר?

דאס יונגע מיידעל האט אנגעקוקט דעם פאטער.

— מאריע איז ערשט ארויס פון פאנסיאן, האט דער דיקער הערר געענטפערט. און איך וואלט וועלען האבען אידר פארטרעט אין טואלעט פון א פאנסיאן־מיידעל פון דיא העכערע קלאסען. איך וויל עס מאכען מיין שוועסטער צום געשענק, און איך האָף אז דאס וועט איהר מאכען דיא גרעסטע פריידע.

— דער קאָסטיום איז זעהר גוט געוועהלט, האט דער מאלער בייגעשטימט.

— יעצט בלייבט מיר נאר איבער אייך צו געבען מיין אדרעסע, האט דער דיקער מאן געזאגט ארויסנעהמענדיג א קארטע פון זיין בריעף־טאשע. ער האט דיא קארטע איבערגעגעבען דעם קינסטלער וועלכער האט דארויף איבערגעלעזען: „לודאָוויק ברעסאָל, רוע דע ווערנעל, 25“.

הערר ברעסאָל האט זיך אויפגעהויבען און זיין טאכטער האט געטהאן דאס זעלבע. אבער ער האט נאָך ניט בדעה געהאט צו געהן. ער האט געוואלט בעטראַכטען א ווילע דיא בילדער אין אטעליער פון קינסטלער. פאר דעם גרויסען בילד וועלכעס סערוועט האט געהאלטען אין פערפערטיגען איז ער געבליעבען שטעהן. מאריע איז אויך צוגעטרעטען אהין און האט אין פארבייגעהן זיך בעגעגענט מיט א בליק פון דעם יונגען גיברייי, וועלכער האט איהר גאנץ פורפור־רויטה געמאכט.

— איהר מאכט געוויס דיזעס בילד פיר דיא אויסשטעלונג? האט הערר ברעסאָל געפרעגט דעם קינסטלער, וועלכער איז געשטאנען א ביסעל פון ווייטען.

— יא, הערר ברעסאָל.

— איך זאג אייך פאראויס גרויסען ערפאלג; עס איז איין הערליכעס בילד.

— איז עס אייער אויפריכטיגע מיינונג?

— אויף עהרענווארט, מיין הערר, און איך רייד זיך איין אז איך פערשטעה עטוואס דערפון. איך וועטטע אז מיין טאכטער דיינקט אויך אזוי. ניט וואהר, מאריע?

— אָ געוויס, עס איז שעהן, זעהר שעהן, נאר טרויעריג איז עס אויך! האט פריילין ברעסאָל געזאגט צוזאמענפאלטענדיג דיא הענד וויא צום בעטען. מיר ציהט צוזאמען דאס הערץ ווען איך זעה דעם שמערצליכען אויסדרוק אין דעם געזיכט פון דער ארעמער קראנקער.

— עס איזווירקליך טיעף ערגרייפענד, האט ברעסאל צוגעשטימט.

— עס איז אזוי ערגרייפענד וויא דאס לעבען, האט דער מאלער בעמערקט.
— וויא, דאס בילד איז אלזא קיין פאנטאזיע? האט מאריע געפרעגט.
— ליידער ניט.
— איהר האט עס געמאהלט פון לעבען?
— יא, מיין פריילין.
— דיזעס זיסע קראנקע געזיכט איז געמאהלט פון נאטור?
— יא, מיין פריילין.
— איך האף אז זיא איז ניט געשטארבען, האט מאריע געזאגט מיט ריהרונג.
— ניין, פריילין, זיא איז ארויס פון געפאהר און איהר צושטאנד בעסערט זיך מיט יעדען טאג. מיר האבען איהר וויא דורך וואונדער גערעטעט פון טוידט דורך דיא בעמיהונגען פון א גוטע נאכבארין און א קליינע געלד אונטערשטיטצונג, וועלכע מיר, מיין שילער הערר אלבערט גיברייא, וועלכען איך האב דיא עהרע אייך פארצושטע־לען, און איך, האבען איהר פערשאפט. זיא איז געבליעבען לעבען, אבער איהר צוקונפט שיינט זעהר א טרויעריגע צו זיין.
אלבערט גיבריי האט זיך בייא דער אונערווארטעטער פארשטעלונג טיעף פער־נייגט. הערר ברעסאל האט געענטפערט מיט א פערבייגונג און מאריע האט א בייג געטהאן דאס היבשע קעפיל.
— דאס יונגע מיידעל איז, וויא איך פערשטעה, אייער מאדעל? האט הערר ברעסאל געפרעגט.
— ניין, זיא איז א פלייסיגע נעטהערין, וועלכע האט פערלארען איהר געזונד בייא דער ארבייט, דורך וועלכע זיא האט זיך ערנעהרט. האט דער קינסטלער גע־ענטפערט.
— וואס פאר איין עלענד! האט מאריע טרויעריג געזאגט. יוויא אלט איז דאס ארעמע מעדכען?
— א צוויא־דרייא און צוואנציג יאהר.
— קען איהר פאמיליע גאר ניט טהאן פיר זיא? האט ברעסאל געפרעגט.
— זיא האט קיינע פאמיליע. זיא איז איינע פון יענע אונגליקליכע קינדער וועל־כע ווערען פערשטייסען פון דיא עלטערן ווען זייא זיינען נאך גאנץ קליין. עס געהערט דערצו פיעל מוטה און נאטירליכע ריינהייט פון הערצען, אום צו עררייכען דיזע יאהרען און ניט אראפצוגעהן פון גראדען וועג....
— איך וואלט אייך ערזוכט, הערר פערוועט, אנצונעהמען פאן מיר פיר דיזע אונגליקליבע א קליינע אונטערשטיטצונג, האט ברעסאל געזאגט זיך נעהמענדיג פיר זיינע בריעף־טאשע.
— דאס איז גאנץ איבעריג, דען זיא נעהמט קיינע שענקונג אן, האט דער קינסטלער ערקלערט. איך און מיין שילער האבען פערזוכט איהר צו געבען א קליינע סומע דערפאר וואס זיא האט אונז געדיענט אלס מאדעל, זיא האט עס אבער אויך קיין פאל ניט אנגענומען.
— וואס אלזא קען מען פיר איהר טהאן? האט ברעסאל געפרעגט.

— עטוואס דאך, האט זיך אלבערט גיבריי אריינגעמיישט. גיט איהר ארבייט. דיא געוויסהייט אז זיא איז בעזארגט מיט ארבייט וועט פערדאפלען איהרע קרעפטען.

— פאטער, מיר קומט א גוטער געדאנקען אין קאפ! האט אויסגערופען מאריע נעהמענדיג הערן ברעסאל פאר'ן האנד.

— וואס איז עס, מיין קינד?

— דיא וועש־אויפזעהערין אין אונזער פענסיאן האט געהייראטעט און האט אויפגעגעבען איהר שטעלע, וועלכע איז נאך ניט בעזעצט, פיעלייכט וואלט דיעזעס מעדכען געוועזען גוט דערפאר?

— זיא פאסט זיך אויסגעצייכענט פיר דיעזע שטעלע, האט גאבריעל אריינגעווארפען צווישען.

— איך גלויב זיא האט אויסזיכט דיזע שטעלע צו ערהאלטען, האט מאריע געזאגט, ווען זיא זאל עמפפאהלען ווערען דורך הערן סערוועט און דורך אונז. מאדאם דיבעף איז א גוטהערציגע פרוי, אין וועט זיך פיר דאס ארעמע מיידכען געווים אינטערעסירען. דיא שטעלע איז אויך א גאנץ גוטע, צוועלף הונדערט פראנק א יאהר מיט וואהנונג און קאסט, דאס וואלט דער ארעמער מעדכען געזיכערט איין רוהיגעס לעבען.

— איין קעסטליכער געדאנקען! האט גאבריעל אויסגערופען.

— וואס פיר א שעהנע טהאט, האט אלבערט גיברייט געזאגט מיט ריהרונג.

— דאס איז דאך אבער א גאנץ איינפאכע זאך, האט מאריע געזאגט פערשעמט. ווער וואלט ניט פערזוכט צו טהאן דאסזעלבע? פאטער, מיר בעזוכען נאך היינט מאדאם דיבעף.

— ווען דוא ווילסט, נאך היינט, אבער....

— איין אבער איז דאך נאך פאראנען?

— מיר מוזען דאך פריהער זעהען אויב דאס מעדכען איז אים שטאנדע אזא שטעלע אנצונעהמען, און אויב זיא וויל זיא איבערהויפט אננעהמען.

— עס איז אפילו קיין צווייפעל דאס זיא וועט אזא גליק ניט פארביילאזען, האט סערוועט געזאגט. אבער עס שאדעט אימער ניט, דאס איהר זאלט פריהער מיט איהר אליין ריידען. הערר גיבריי וועט געפעליגסט ארונטערגעהן און צושיקען צו איהר דיא הויזמייסטערין פון אונזער נאכבאר־הויז זיא אהער צו רופען. זיא איז נאך אפילו שוואך, אבער ארויסגעהן אויף א ווילע וועט איהר ניט שאדען.

אלבערט גיבריי איז ארונטערגעגאנגען און איז געקומען צוריק, און וועהרענד הערר ברעסאל מיט זיין טאכטער האבען נאך פארבראכט אונגעפעהר א פיערטעל שטונדע אין בעטראכטען דיא ווערקע פון סערוועט און פלוידערינדיג מיט איהם, איז דיא נערופענע ערשיענען. זיא איז אריין אין אטעליער, איהר בלאסעס ריהרענדעס געזיכט ארומגעוויקעלט אין א ווארמען גרויען טוך, אנגעטהאן אין א שווארצען לאנגען מאנטעל און האלטענדיג א קליין פעקל אין האנד.

אלס זיא האט דערזעהען דיא פרעמדע אין אטעליער איז זיא געבליעבען שטעהן און האט זיך געוואלט צוריקציהען, אבער הערר סערוועט האט איהר צוגערופען.

— קומט אריין פריילין סימאנע, זייט ניט אזוי שרעקעדיג.

— דער הערר גיבריי האט מיך געוויס געשיקט רופען ווענען זיינע טאשענטיכער, האט זיא געזאגט זיך קעהרענד צו אלבערט מיט א טאָן פון ענטשולדיגונג. איך האב זיי געהאט אויסגענעהט נאך היינט פריה, אבער עס איז מיר ניט מעגליך געוועזען ארויסצוגעהן ווענען דער קעלט....

א טרוקענער הוסט, וועלכער האט איהר אונטערבראכען, האט בעוויזען אז זיא דאַרף איבערהויפט ניט געהן אין קעלט.

— ניין, ליעבעס קינד, ווענען דיא טאשענטיכער האט איהר ניט געדאַרפט געהן, און ווענען דעם וואלטען מיר אייך ניט גערופען. נעהמט פלאטץ און רוהט זיך אויס פון וועג, דאן וועל איך אייך אלעס ערקלערן. מיר האבען דאָ פון אייך גערעדט און מיר ווילען זיך מיט אייך בעראטהען.

— פון מיר? מיט מיר? האט סימאָנע אויסגערופען, אויפהויבענדיג איהרע גרוי־סע אויגען מיט דעם אויסדרוק פון דער גרעסטער פערוואונדערונג אויף דעם מאלער.

— יא, פריילין, האט מאריע געענטפערט צוטרעטענדיג צו איהר מיט א שמייכעל אויפ'ן געזיכט. מיר האבען בעוואונדערט דאס בילד, צו וועלכען איהר האט גע־דיענט אלס אָריגינאל, און דאס האט אונז ארויפגעפיהרט אויף א געשפרעך ווענען אייך. ער האט אונז דערצעהלט פון דער קראנקהייט, וועלכע איהר זייט איבערגעקומען, פון אייער עלענדקייט, און פון אייער מוטה, מיט וועלכען איהר טראגט אריבער אייער אונגליק. דיעזע מיטטהיילונגען פון הערר'ן סערוועט האבען אונז ערפיעלט מיט דער גרעסטער סימפאטהיע צו אייך, און מיר האבען געקלערט ווענען א מיטעל וויא אזוי אייער צוקונפט צו זיכערן.

מאריע ברעסאָל האט דיעזע ווערטער גערעדט מיט אזוי פיעל טהיילנאמע און אזוי זאנפט, דאס זיא האט געמוזט געפינען דעם וועג צום הערצען פון איהר צוהערערין.

— איך דאנק אייך פון טיעפסטען הערצען פיר דיא טהיילנאמע, פריילין, און דעם הערר'ן סערוועט פיר דאס אינטערעסע וועלכעס ער נעהמט אין מיין שיקזאל. ער איז אזוי גוט צו מיר!....

זיא האט זיך אליין אונטערבראכען, דען דיא שטימע האט איהר ניט געוואלט דיענען פאר ריהרונג און פון איהרע אויגען האבען זיך אראפגעקייקעלט צוויי גרויסע טרערען איבער איהר געזיכט. אלס זיא האט זיך עטוואס בערוהיגט האט זיא פארט־געזעצט.

— יא איך האב פיעל געליטען, און איך האב געהאט שטונדען ווען איך האב ניט מעהר געגלויבט אין מיין לעבען. אבער דאס איז איצטער פאַרביי, איך קען ווידער ארבייטען און האב קיין רעכט מיך צו בעקלאגען.

— וואלט איהר אנגענומען א שטעלע אין א גוטע הויז, ליעבעס קינד? האט דער מאלער געפרעגט.

— זעהר גערן, הערר סערוועט, אבער איך האב מורא אז מיינע קרעפטען וועלען מיר נאך ניט ערלויבען צו ערפילען מיינע פליכטען וויא עס געהער צו זיין.

— איהר קלערט פיעלייכט פון דער שטעלע פון א קאמערמעדכען, און דעריבער זייט איהר אזוי אונזיכער, ווענען דעם איז קיינע רעדע. דיא יונגע דאמע דאָ וויל זיך

דיא מיהע נעהמען אייך צו בעזארגען א שטעלע אין א פּאַנסיאָן אלס אויפזעהערין איי־בער דיא וועשע.

סימאָנע'ס געזיכט איז געווארען רויט פון פריידיגער איבעררעשונג און איהרע פּייכטע אויגען האבען אויפגעלויכטען.

— אָה, דאס וואלט געוועזען אזוי שעהן! אבער איז עס מעגליך?

— זעהר מעגליך, מיין פריילין, האט מאריע געענטפערט. מיין פאטער און איך וועלען נאך היינט זעהען מאדאם דיבעף, מיין געוועזענע פּאַנסיאָנס-דאמע, וועלכע איז זעהר פריינדליך מיט אונז, און וועט אונזער עמפּפעהלונג געוויס אננעהמען. פיהלט איהר אייך פעהיג אזא שטעלע צו איבערנעהמען?

— אָה פריילין, איהר זייט אזוי גוט! וויא זאל איך אייך און אייער פאטער דאנקען! איך האלט מיך פיר פעהיג דיעזע שטעלע פּינקטליך צו האלטען און איך וואלט ביי אזא רוהיגען לעבען אין גאנצען געזונד געווארען.

— דאס איז אלזא אפּגעמאכט; מיר פאהרען פון דאנען גלייך צו מאדאם דיבעף און איך האָף אז מיר וועלען אונזער זאכע דורכפיהרען. וועגען אייער געהאלט וועט איהר מיט איהר אליין אפּמאכען. מאדאם דיבעף איז איינע אויסגעצייכנעטע פרוי און וועט זיין זעהר פריינדליך צו אייך.

— גיעב גאָט איהר זאלט עס דורכפיהרען! האט סימאָנע זיך געווענדעט צו הערין ברעסאָל. איך וועל אייך דאנקבאר זיין מיין גאנצעס לעבען.

— איך בעט אייך, רעדט ניט פון דאנקבארקייט, האט ברעסאָל געזאגט. מיין טאכטער וואלט אזוי גליקליך געוועזען ווען זיא זאל אייך קענען ניצליך זיין, דאס עס וועט אייך נאך קומען א דאנק. גיט אונז נור אייער אדרעססע, דאמיט מיר זאלען אייך גלייך קענען מיטטהיילען ווען מאדאם דיבעף וועט אייך וועלען זעהען.

— איך וואהן רוע קער, נומער 17.

— אייער נאמען?

— סימאָנע.

— קיין פאמיליען-נאמען? האט ברעסאָל געפרעגט.

— ניין, הערר ברעסאָל, קיין פאמיליען-נאמען, האט דאס ארעמע מעדכען גע־ענטפערט מיט אויפרעגונג, און איהרע אויגען זיינען ווידער פייכט געווארען.

מאריע האט איהר אנגענומען צערטליך פאר ביידע הענד.

— וויינט ניט סימאָנע, איך בעט אייך; איצטער דארפט איהר לאכען, אייער גליק קומט.

— איהר מעגט רעכנען אויף אונז, האט ברעסאָל געזאגט. אויך ווען דיא שטעלע ביי מאדאם דיבעף וועט שוין זיין פארנומען, וועלען מיר אייך קריעגען איין אנדערע.

— איך דאנק אייך מיין הערר, איך דאנק אייך פון הערצען.

הערר ברעסאָל האט געגעבען דעם מאהלער דיא האנד צום אבשיעד.

— אויף וויעדערזעהן, מיין ליעבער הערר סערוועט, מיר ערווארטען איינע נאכ־ריכט פון אייך. האפענטליך וועט איהר אונז ניט לאנג לאזען ווארטען.

— איך האָף אז ניט. איבערמארגען, גלויב איך, וועלען מיר אנפאַנגען דאס בילד.

פאטער און טאכטער האבען פארלאזען דאס אטעליער, דער מאלער און זיין שי־לער האבען זיי בעגלייטעט ביז צו דער טיהר.

— איין ליעבענסווירדיגעס מעדכען, איין גאלדענעס הערץ, האט דער מאהלער געזאגט.

— און וואס פאר א שעהנהייט! האט אלבערט צוגעזעצט, א בעצויבערענדע שעהנהייט, א קלאסישע שעהנהייט!

— אי, אי! וואס פאר א פייער! האט סערוועט געלאכט אנקוקענדיג זיין שי־לער. איך זעה זיא האט אויף דיר געמאכט א טיעפען איינדרוק.

— נוא וואס איז דער וואונדער? זיא איז א פראכט פון א מיידעל!

— און איך וועל איהר האבען צו פערדאנקען מיין גאנצעס גליק, איהר און אייך, הערר סערוועט, האט סימאָנע געזאגט. דען אהן אייך וואלט זיא דאך פון מיר ניט געקענט דיינקען.

— שטיל סימאָנע, קיין ווארט מעהר דערפון. אז איהר זייט שוין יא דא, וויל איך בענוטצען דיא געלעגענהייט און נאך איינינע שטריכען אין בילד אויסבעסערן. עס וועט נעהמען העכסטענס א האלבע שטונדע. אבער פריהער ענדיגט אייער געשעפט מיט אלבערט.

— דאס געשעפט וועט ניט לאנג נעהמען, האט סימאנע געזאגט ארויסנעהמענ־דיג א דוצענד פיינע טאשענטיכער פון א פעקיל. דא זיינען אייערע טאשענטיכער הערר גיבריי.

— דיא טיכלאך זיינען וואונדער שעהן אויסגענעהט, האט אלבערט געזאגט, וואס בין איך אייך שולדיג דערפאר?

— דריא פראנק, דאס איז דער פרייז.

— דאס איז צו וועניג פאר אזעלכע ארבייט, איהר זייט צו בעשיידען. איהר קריעגט דערפאר צעהן פראנק.

— אבער, מיין הערר....

— קיין אבער, איהר וועט מיר בעליידיגען ווען איהר וועט ניט נעהמען פון מיר וואס אייך קומט נאך מיין פערשטאנד.

סימאָנע האט צוגענומען דיא צעהן פראנק מיט א בליק פון דאנקבארקייט און פערלעגענהייט צוגלייך.

— ליעבער מייסטער, איצטער געה איך. איך האב נאך היינט א פארלעזונג אין דער רעכטס־שולע. אויף וויעדערזעהן.

— אויף וויעדערזעהן, אלבערט, גריס דיין פאטער פון מיר.

אלבערט האט גערייכט דיא האנד דעם מאלער, דערנאך סימאָנע, האט אוס־געביטען זיין ארבייטס־רעקיל אויף דיא גאס־קליידער און איז ארויסגעגאנגען.

— יעצט, ליעבע סימאָנע, זעצט זיך אויף אייער אָרט; איהר וועט האבען העכסטענס א האלבע שטונדע צו פאזירען.

13טער קאפּיטעל.

דיא פערוועכסלונג.

ווען מאַרים וואַסייר איז פאַרטאָג צוריקגעקומען פון אבענד־פעסט, וויא עס איז שוין פריהער ערצעהלט געוואָרען, האט ער זיך געלייגט שלאָפען. אבער קוים האט ער גערוהט דרייא שטונדען איז ער אויפגעוועקט געוואָרען פון א שטאַרקע קלינגערייא פון זיין טהיר־גלאָקע. ער האט זיך אויפגעכאַפּט ניט טוידט ניט לעבעדיג, איז אריינגע־שפּרונגען אין הויזען און פּאַנטאָפעל, און איז געגאַנגען אין פאָרדערציממער, וואו דיא טהיר איז דאָפּעלט פערשלאָסען געוועזען.

דער יונגער מאַן איז געוועזען פאַרבערייטעט אויף יעדע געפאהר, וועלכע איז יעדענפאַלס מעגליך געוועזען, ווען אויך עס האט ניט אויסגעזעהן אז זיא זאל קומען. פיר דען פאַל ווען דיא פּאָליציי זאל אין איהם ענטדעקען דעם דאָפּעלטען מערדער איז ער ענטשלאָסען געוועזען זיך ניט לעבעדיג ארויסצוגעבען, און האט אימער געהאט אין בעדייטשאַפט א געלאַדענעם רעוואָלווער.

— ווער איז דאָרט? האט ער געפרעגט.

— איך, הערר, וואַסייר, האט געענטפערט א פרויענשטימע.

— ווער איז דער „איך“?

— דיא קאָנסיערזש (הויזמייסטערין).

— וואָס ווינשט איהר?

— דער בריעף־טרעגער האט....

דער געראָויש פון עפענען דיא טהיר האט ניט געלאזט הערען דעם צווייטען טהייל פון דעם אנגעהויבענעם זאץ; אבער דיא הויזמייסטערין איז ניט געוועזען אזא פרוי וואָס זאל לאָזען א זאץ ניט געענדיגט. אלס מאַרים האט געעפענט דיא טהיר און צו־גענומען דעם בריף, האט זיא ווידערהאָלט:

— דער בריעף־טרעגער האט געבראַכט א בריעף אויף וועלכען עס שטעהט „זעהר איילינג“, און איך האב מיר דעריבער ערלויבט אייך אויפצו־וועקען פון שלאָף. איהר ענטשולדיגט מיר הערר וואַסייר.

— אָ, איך דאנק אייך, מאדאם בענאָט, איהר האט זעהר גוט געטהאָן, האט מאַרים געענטפערט.

ווען מאדם בענאָט איז אוועקגעגאַנגען האט מאַרים זאָרגפעלטיג צוגעשלאָסען צוריק דיא טהיר און האט אויפגעריסען דעם בריעף, וועלכער האט ענטהאַלטען פאָל־גענדעס: „היינט אום 12 אוהר מיטאגס, רוע דע סורען נומער 19. פרעגט אויף קאַ־פּיטאַן וואַן־ברעקע. פאַרברענט דעם בריעף. V***“.

— דאָס קומט אלזא פון טהערמיס וועלכער הייסט איצטער קאַפּיטאַן וואַן־ברעקע, האט מאַרים געזאָגט. דיא מיטלען וועלכע דיזע לייטע האבען זיינען געוואַלטיג, איך מוז זייא אנערקענען אלס מיינע מייסטערס.

ער האט איבערגעלייענט נאָך אמאָהל דעם בריעף, האט זיך אריינגענומען דיא נומער אין קאָפּ און האט דאַן אנגעצונדען א ליכט און פערברענט דעם בריעף. נאָך

דעם האט ער זיך שנעל אנגעטהאָן און איז אוועק מיט דיא בולווארדס אויפ'ן אָמניבוס.

אָנקומענדיג אויף בולווארד מאדלען האט ער נאכגעזעהן דיא אוהר. עס איז גע־וועזען עלף און ער איז אריין אין א קאפע־הויז, אום צו טרינקען א טאסע שאָקאָלאד און א בליק צו טהאן אין דיא מארגען־צייטונגען.

אלע צייטונגען האבען געבראכט במעט דאס זעלבע וואס דיא נעכטיגע אבענד־צייטונגען און האבען צוגעגעבען זייערע אייגענע מיינונגען. אלע האבען געענדיגט מיט דער ערקלערונג, אז דיא דאפעלטע אונטערזוכונג וואס ווערט געפיהרט פון ריכטער פאול גיבריי האט שוין פיעל וויכטיגעס ענטדעקט. איין צייטונג האט זאגאר געשלאָ־סען איהר ארטיקעל מיט דיא ווערטער: „אלס גוט אונטעררינכטעטעס בלאט, האבען מיר פיעל העכסט אינטערעסאנטע דעטיילס (פרטים) וועלכע מיר פערעפענטליכען ניט נור דערפאר, ווייל מיר ווילען ניט הינדערן דער יוסטיץ אין איהר ארבייט".

מארים האט געלאכט.

— מיט חלב פאנגט מען מייז. א דומקאפ קען אריינפאלען אין אזא נעטץ. ווען צייטונגען פערזיכערן אז זייא זאגען ניט וואס זייא ווייסען, איז א סימן אז זייא ווייסען ניט וואס זייא זאגען.

מארים האט אויסגעטרונקען זיין שאָקאָלאד, האט צוגעביסען און איז געגאנגען נאך דער רוע דע סורען, און איז אריין אין דיא בעצייכענטע נומער. דאמיניק דער שטומער דיענער האט געעפענט דיא טהיר.

— הערר קאפיטאן וואן־ברעקע? האט ער געפרעגט.

דער שטומער איז צוריקגעטרעטען אום איהם דעם איינגאנג פרייא צו מאכען, און איז איהם פאראויסגעגאנגען, און האט איהם אריינגעלאזען אין צווייטען צימער, וואו לאטירג איז געזעסען.

מארים וועלכער האט איהם פריהער געזעהן אלס זשול טהערמיס האט איהם איצטער ניט דערקענט, און האט געמאכט א טריט צוריק אין דער מיינונג אז ער האט געוויס געמאכט א טעות.

— קומט נעהענטער, ליעבער מארים, און נעהמט פלאטץ—האט איהם לאטירג צוגערופען, איהם אויסשטרעקענדיג א האנד צום גרוס.

— וויא? זייט איהר עס ווירקליך?—האט מאָרים אויסגערופען ערשטוינט.

— איך אליין. איהר האט מיך וויא עס וויזט אוים ניט דערקענט?

— איהר זייט אויך ניט צום דערקענען. ווען איך זאל ניט הערן אייער שטימע, וואלט איך אייך נאך איצטער אויך ניט דערקענט. אזא פערוואנדלונג איז עמת'ע צויבעריי.

— אייער פערוואונדערונג שמייכעלט מיר זעהר, ווייל איך זעה אז זיא איז אויפ־ריכטיג, אבער געשיקליכקייט איז קיינע צויבעריי. נאך דער בייזער געשיכטע וועלכע איהר האט אונז ארויפגעווארפען אויפ'ן האלדז, האב איך עס געפונען פיר נויטיג צו וועכסלען דיא הויט—ערלויבט מיר מיין אויסדרוק. ווייסט איהר אז מיר וועלען אָהן גנאדע גערעכענט ווערען פאר אייערע מיטשולדיגע ווען איהר זאלט אריינפאלען אין דיא הענד פון דער פאָליציי?

— זייט רוהיג און שלאָפט זיכער—האט מאָרים געענטפּערט—מיך וועט מען ניט חאפּען.

— מען מוז אלעס בעדענקען.

— נאַטירליך; עס איז אין אַלטער כלל: „פאָרזיכט איז דיא מוטער פון וויזהייט און פון זיכערהייט", אבער עס זיינען דא זאכען וועלכע זיינען דורכאויס אונמעגליך, און צו דיא זאכען געהערט אויך, דאס מיינע שפּור זאל אויסגעפונען ווערען.

דאס גלעקיל פון פאָרדערצימער האט געקלונגען.

— ווייסט איהר ווער דא קלינגט?—האט מאָרים געפרעגט.

— דאס קען קיין אנדערער ניט זיין וויא דער אבבע מעריס.

נאך איינינע אויגענבליקע איז ווירקליך אויך אריינגעקומען ווערדיע, נאך אימער אנגעטהאן אין דיא קליידער פון א גייסטליכען. לאטירג און מאָרים האבען איהם געריכט דיא האנד.

— איך מאך דיר מיין קאָמפּלימענט—האט ער געזאָגט—דוא האסט אויסגעזוכט א וואהנונג וויא מען דארף גאר ניט בעסער; דא ביסט דוא זיכער.

— און דאס הויז ליעגט אזוי אפּגעזונדערט, דאס עס איז אונמעגליך אז דיא שכנים זאלען אונז שפּיאָנירען.

— דאס איז וואס מיר דארפען.

— האסטו עטוואס ערהאלטען?—האט לאטירג געפרעגט.

— איך ערוואַרטע בריעף פון לאָנדאָן. דערווייל מוז מען אבער עטוואס טהאָן. נאר איידער מיר ריידען וועגען אונזער זאכע וויל איך פריהער ריידען אין ערנסט ווארט מיט אונזער מיטארבייטער.

— מיט מיר?—האט מאָרים געפרעגט פערוואונדערט.

— יא, מיט אייך.

— האב איך עטוואס געטהאָן, וואָס איך פערדין פאָרווירפע?

— איהר ווייסט עס ניט?

— בייא מיינער זעעלע, ניין!

— דאס איז נאך ערגער. דאס איז דאך דער גרעסטער וואהנזין, נאך אזא דראַמא וויא איהר האט אויפגעשפּיעלט יענע נאכט, זאלט איהר באַלד געהן דיא אנדערע נאכט און זיך בענעהמען וויא א נאַרר.

— איהר ווייסט דאָס?—האט דער יונגער מאַן געפרעגט פערלעגען.

— איך וויים אז איהר האט מיט יונגע הולטייעס און גאַלאַנטע דאַמען געגעסען, געטרונקען, געשפּיעלט און געוואונען; איך וויים אַז איהר זייט ערשט זעקס אוהר אין דער פריה געקומען נאך הויזע. איז דאס ריכטיג?

— יא, אבער וויא אזוי ווייסט איהר דאס?

— דורך מיינע פּאָליציי.

— איהר האט א פּאָליציי?

— יא, און אזא פּאָליציי וועלכע קען זיך מעסטען מיט דער פרעפעקטור (שטאדט פּאָליציי). מיר זיינען, וויא איהר ווייסט, זעהר גוט אָרגאַניזירט. איהר, מיין יונגער

פריינד, זייט א נייע בעקאנטשאפט פאר אונז און אונזער אינטערעס פארדערט עס פון אונז אז מיר זאלען האלטען איין אויג אויף אייך. איך מאך אייך אין פאראויס דא־רויף אויפמערקזאם, אז יעדעס ווארט וואס איהר רעדט, יעדער טריט וואס איהר מאכט בלייבען אונז ניט פערבארגען. איך ראטהע אייך דעריבער איהר זאלט ניט געהן פון הינטען ארום און ניט ציהען אויף זיך אונזער חשד. אונזערע אגענטען זעהען אייך אי־מער, איהר זאלט זיך דאס גוט אריינגעהמען אין זינען. יעצט — עטוואס אנדערש.

— דיא לייטע האבען א שרעקליכע מאכט, זיי וועלען מיך צורייבען — האט מאריס געקלערט. איין געפיהל פון אנגסט פאר עטוואס שרעקליכעס האט זיך אין איהם אויפגעוועקט, און איהם האט באלד פערדראסען וואס ער איז געווארן דער מיטוויסער פון אזעלכע געפעהרליכע געהיימניסע.

— הערט מיך צו אויפמערקזאם — האט ווערדיע פארטגעזעצט — און נעהמט זיך גוט אריין אין קאפ דיא ראלע וואס איהר האט צו שפיעלען. איהר מוזט זיך ארויסגע־בען פאר דעם פריוואט־סעקרעטער פון געוועזענעם שיפסקאפיטאן וואן ברעקע, וועלכער איז בעשעפטיגט מיט דער פערפאסונג פון א בוך וועגען דיא שיפ־פאהרט פון אלע לענדער און אלע צייטען, און איז געקומען נאך פאריז אום צו געפינען מאטעריאל אין דיא ארכיוען פון דעם מארינע־מיניסטעריום. פרעגט זיך איינער ווער האט אייך דיא שטעלע פערשאפט, דאן זאגט איהר אז איהר האט דעם קאפיטאן שוין פריהער געקאנט און אזוי וויא ער האט געוואוסט, אז איהר זייט געשיקט מיט דער פעדער, האט ער אייך פארגעשלאגען דיעזע שטעלע, וועלכע איהר האט אנגענומען. דער קאפיטאן וואן ברעקע איז זעהר רייך. דיעזע פאבעל (מעשה'לע) איז אזוי איינפאך און נאטירליך, דאס יעדער וועט עס גלויבען, און זיא דיענט אונזערן צוועק אויסגעצייכענט. פאר אלעם מאכט זיא אייך מעגליך צו קומען אהער יעדען טאג, אזוי וויא אייער אמט רופט אייך אהער. צווייטענס ווערט איהר א מאן מיט א שטעלונג, מיט מעהר אנזעהען אלס א רעפארטער פון א ביליגען בלעטיל, און ענדליך ווערט אייער אבוועזענהייט דורך דעם ניט אויפפאלענד, דען ווען מען זאל אייך מוזען שיקען אויף רייזען, דאן וועט עס הייסען, דאס דער קאפיטאן האט אייך אוועקגעשיקט עפעס א וויכטיגע נאטיץ פיר איהם צו זוכען. האט איהר מיך פערשטאנען?

— פאלקאמען, האט מאריס געענטפערט. און איך מאך אייך מיין קאמפלימענט, דיא ערפינדונג איז אויסגעצייכענט.

— איך האב אמאל גוטע איינפעלע, האט ווערדיע געשפאסט.

— און וואס האב איך צו טהאן? האט לאטירג געשפאסט.

— דוא געהסט גלייך אויף דיא האללענדישע געזאנדשאפט און דוא לאז וויזירען דיין פאס. עס איז זעהר נעטהיג עס זאל זיין אין ארדנונג. דעם סעקרעטער פון דער געזאנדשאפט זאלסטו לאזען גריסען פון אבבע מעריס.

— דאס איז אלעס?

— דערווייל אלעס, איך האב נאך עטוואס צו ריידען מיט אונזער יונגען פריינד. איהר זאלט פון היינט אן נאכפארשען דיא שפורען פון דער פאמיליע ברעסאל. אונזער ברעסאל איז געוועזען ארכיטעקט. אויב איהר געפינט איהם ניט אין אדרעססען־בוך, דאן

וועט איהר וועגען איהם ערפאהרען ביי זיינע קאָלעגען. אונטער ארכיטעקטען וועלכע געוויס אויך זיין אזעלבע וואס קאנען איהם. ווייטער מוזען מיר זיך אויך זעהען צו פער־שאפען דעם געבורט־שיין פון סימאנע. דאס וועט ניט שווער זיין; דאך האלט איך עס פיר ראטהזאמער מען זאל נאך דערווייל לאזען צורוה דיא נאכפארשונגען וועגען דאס יונגע מיידיל, ביז עס וועט שטילער ווערען דער לארם וועגען דיא ערמאָרדונג פון זשעני סטאהל און יאנאטהאן ווילד. שפעטער וועט מארים פאהרען נאך וויק־סור־בריין, וואו סימאנע איז אויפגעהאדעוועט געווארען; דערווייל אבער מוז מען נור זיין פארזיכטיג. האט איהר דיא מארגענציימונגען געלעזען?

— יא.

— וואס זאגען זיי?

— דאסזעלבע וואס געסטערן האבען געזאגט דיא אבענד־בלעטער, נייעס ברייגנט קיינע פון זיי. איך האב פון דיא צייטונגען פערשטאנען, אז דיא אונטערזוכונג איז נאך דערווייל קיין איינציגען טריט ווייטער געגאנגען.

— זייט איהר געוועזען אין דער מארג (טויטענהויז)?

— ניין, איך דענק צו געהן אהין גלייך פון דאנען.

— טהוט עס, דאס איז נעטהיג. איצטער וואלט איך וועלען אביסעל בעטראכטען דאס הויז, עס איז זעהר גוט אומעדום צו וויסען וואו איין און וואו אויס.

לאטירג האט געפיהרט זיינע געסט דורך אלע צימערן אונטען און אויבען און דאן אויך אין גארטען, ווערדיע איז אויך געווארען אויפמערקזאם אויף דיא טיהר אין מויער.

— וואס איז דאס? האט ער געפרעגט.

— דוא זעהסט דאך, א פערשלאסענע טיהר.

— וואוהין פיהרט זיא?

— אין א גארטען פון אנאנדער הויז, וועלכעס קומט ארויס אין רוע וויל ד'ע וועק.

— וואס איז דארטען פאר א הויז?

— א פאנסיאן פיר מעדכען, פון א מאדאם דיבעף.

— צו וואס איז דען פריהער דיא טיהר דורכגעהאקט געווארען?

— ווייל דיאביידע הייזער געהערען דעמזעלביגען אייגענטהימער.

— זעהר גוט, איך וועל בעזוכען דעם פאנסיאן און וועל זעהען וואס עס לאזט זיך מאכען פון אזא שכנות. מען דארף קיין זאך ניט בעטראכטען פיר צו קליין, אום עס צו בעטראכטען. האבען מיר אלעס געזעהען?

— אלעס.

— דאן קען יעדער פון אונז געהן זיין וועג. אויף וויעדערזעהען!

אין דערזעלביגער צייט וואס דיעזע דריי קאמראדען האבען זיך אונטערהאלטען, איז דער גראף סאמילאוו געפאהרען צום פער־לאשעז. דיא ערצעהלונג פון גראף פאס־קאל האט דיא פאריגע נאכט געמאכט אויף איהם א טיעפען איינדרוק, און ער איז

געוועזען געשפאנט צו ערפאהרען, וויא הייסט דיא רוסישע פאמיליע, אין וועמעס גרופט דיא מארדטהאט איז בעגאנגען געווארען.

אנקומענדיג צום הויפט־איינגאנג, איז ער ארויס פון פיאקער און האט גענומען דעם וועג, וועלכער פיהרט צו דער קוראוויאוו'שער גרופט. דער פער־לאשעז איז געוועזען זעהר בעלעבט, און וואס נעהענטער צו דער גרופט זיינען אלץ געווארען געדיכטער מענשען, ביז עס איז געוועזען אונמעגליך זיך דורכצושפארען. דער אויפלויף פון נייגיעריגע איז פעראורזאכט געווארען דורך דיא ציימונגען, וועלכע האבען געמעלדעט דיא שרעקליכע נייעס.

דער גראף האט זיך פארנומען מיט א זייטיגען וועג און איז געגאנגען ארום אין דער האפנונג, דאס פון דער אנדערער זייט וועט ער גיכער צוקומען. דארט זיינען ווירקליך געשטאנען וועניגער לייטע, אבער דער וועג איז דאך־געוועזען אבגעשפערט דורך פאליציסטען. איינער פון דיעזע לעצטערע האט דעם גראף פארשטעלט דעם וועג.

— דא דארף קיינער ניט דורכגעהן, מיין הערר.

— ווארום?

— עס איז אבגעשפערט.

דער גראף איז א ווילע געבליעבען שטעהן אין נאכדענקען און האט דאן געזאגט:

— איך וויל אייך ערקלערן, מיין הערר, אז איך געה אהער ניט פון נייגירדע; איך וויל בעזוכען א גרופט, וועלכע ליעגט אביסעל ווייטער אין דער אלעע. איז דאס ניט ערלויבט?

— היינט ניט.

— איהר קענט קיינע אויסנאהמע מאכען?

— איך בעדויערע, מיין הערר, איך האב דעם שטרענגסטען בעפעהל, קיינע אויסנאהמען צו מאכען.

— וואס איז דען געשעהן, פאר וואס איז דער וועג געשפערט?

דער העפליכער סערזשאנט האט איהם אין קורצען אלעס דערצעהלט.

— אין וועלכער גרופט איז דאס פערברעכען פארגעקומען?

— פון דער רוסישער פאמיליע קוראוויאוו.

דער יונגער רוסע איז געווארען בלייך וויא א לייבע, און איז געבליעבען שטעהן וויא ערשטארט. ערשט נאך א פאר מינוטען האט ער זיך צוזאמענגענומען, האט בעדאנקט דעם סערזשאנט פיר זיינע מיטטהיילונג, און האט זיך אומגעקעהרט.

— וואס פאר א נייעס רעטהזעל! האט ער געזיפצט אין דער העכסטער אויפרעגונג — אזוי וואס אונערהערטעס, אונגלויבליכעס, קען גאר דיא מענשליכע פאנטאזיע ניט אויסקלערן! איך מוז עס אבער אויסגעפינען, איך מוז עס וויסען!....

ער האט אנגעהויבען צו געהן גיכער, איז ארויס פון פער־לאשעז און האט אויפגעזוכט זיין וואגען. דער קוטשער איז געשטאנען אויף דער אנדערער זייט גאס, און גראף סאמילאוו איז שנעל אהין אריבערגעגאנגען, אום איינצושטייגען. אין דעם אויגענבליק וויא ער האט געעפענט דאס טירל פון פיאקר, איז א מאן מיט א הילצערנעם קרייץ

אויפ'ן אקסעל געבליעבען שטעהן פאר איהם מיט דעם אויסדרוק פון העכסטען איבער־ראשונג, און טרעטענדיג נעהענטער צום גראף האט ער געזאגט:

— ענטשולדיגט מיר, מיין הערר, איך האב אייך צו זאגען איין ווארט.

— וואס פערלאנגט איהר?

— איך וויל אייך נור איין פראגע שטעלען: האט איהר ניט פארגעסטערן ביי מיר אין מאגאזין געקויפט א קראנץ פון איממארטעלען?

— עס איז זעהר מעגליך, מיין הערר. געקויפט א קראנץ האב איך, אבער צו עס איז געוועזען ביי אייך ווייס איך ניט.

— איהר האט געטראגען דעם קראנץ צו קוראוויאוו'ס גרופט?

— מעגליך. צו וואס דארפט איהר עס וויסען?

— וויל נאכדעם וויא איהר זייט אוועקגעגאנגען האב איך בעמערקט אז איהר האט מיר געגעבען אן ענגלישעס גאלדשטיק פון 25 פראנק אנשטאט א 20־פראנק שטיק. איך האב אייך אלזא ארויסצוגעבען 5 פראנק.

— דאס איז ניט נייטיג. איך גלויב ניט אז איך האב געהאט איין ענגלישעס גאלדשטיק, נאר אויב עס איז אפילו אזוי, שיינק איך אייך דאס געלד....

— אבער מיין הערר....

— אויב איהר ווילט ניט, גיט עס אוועק איין ארעמאן—האט איהם דער גראף אונטערבראכען און איז אריינגעשפרונגען אין וואגען, צורופענדיג דעם קוטשער: צוריק אהין פון וואנען איהר האט מיך גענומען, פארט שנעל!

דער קוטשער האט א שמיטץ געטהאן זיין פערד און דער וואגען איז אוועק־געפארען.

— ווייט וועסטו מיך ניט אוועקפאהרען, דוא שורקע, איך וועל דיך שוין אניא־גען—האט געמורמעלט דער מאן וועלכער איז קיין אנדערער געוועזען אלס דער בלומען הענדלער לעטעליע. ער איז צוגעשפרונגען שנעל צו א פיאקער וואס איז געשטאנען ניט ווייט און האט א געשריי געטהאן צום קוטשער:

— צוואנציג פראנק טרינק־געלד, ווען איהר וועט נאכהאלטען יענעם פיאקער וואס איז ערשט אוועקגעפאהרען!

— דאס וועלען מיר מאכען, בירגער, צוואנציג פראנק מאכט זיך ניט אלע ווייל—האט דער קוטשער געענטפערט.

דער קוטשער האט געטריבען זיין פערד מיט אלע כחות, וועהרענד לעטעליע האט זיך ארויסגעבויגען דורכ'ן פענסטער פון פיאקער, און האט נאכגעקוקט מיט דיא אויגען דעם גראף'ס וואגען. ער איז געוועזען איבערצייגט אז ער האט דא דעם ריכטי־גען מערדער פון דיא ביידע לייבען.

— עס איז ניט מעגליך איך זאל האבען א טעות—האט ער גערעדט צו זיך אליין—איך האב איהם דערקענט אן זיין בלאנדעס האר, אן זיין פאנסנע און זיין שפרא־כע. און ער לייקענט גאר ניט אז ער האט געקויפט דעם קראנץ און האט איהם גע־טראגען אין קוראוויאוו'ס גרופט, ער גלויבט גאר ניט אז איך בין איהם חשוד; דיא זאך קען גאנץ שטיל אפגעמאכט ווערען. וואס פאר א גליק וואס איך האב איהם דא

דערטאפּט. איך געה איהם נאך ביז זיין וואוינונג, און ווען איך וויים נאר וואו ער וואוינט, דאן וועט שוין אלעס רעכט ווערען. איך וועל דער יוסטיץ און מיין לאנד ער־ווייזען א גרויסען דיענסט, אלע צייטונגען וועלען פון מיר ריידען, וואס פאר א טהייערע רעקלאַמע וועט עס זיין פיר מיין געשעפט!

אין רוע רוזשמאַן האט דער גראף געעפענט דאס פאָרדערסטע פענסטערל פון פיאקער און האט ארויסגעשריען צום קוטשער: „בלייבט שטעהן בייא ברעבאַנט"!

דער קוטשער האט א שאקעל געטהאן מיט'ן קאָפּ צום צייכען דאס ער האט פערשטאַנען.

וויא ניעדערגעשלאָגען און אונרוהיג איוואַן איז געוועזען, האט ער זיך דאך דער־מאָהנט דאס ער האט אויף אבענד איינגעלאדען א געזעלשאפט און דאס ער מוז בע־שטעלען איין אבענד־עסען פיר 20 לייטע.

בייא דעם בעצייכענטען הויז איז דער וואגען געבליעבען שטעהן, און דער גראף איז אריין אין רעסטאַראַנט.

— האלט דאָ! —האט לעטעליע גערופען זיין קוטשער—דער מאַן וואס איך פער־פאָלג איז אריין צו ברעבאַנט. מיר וועלען אויף איהם ווארטען.

— זעהר שעהן, בירגער.

— דער שורקע האט זיין וואגען ניט אוועקגעשיקט, וואהרשיינליך וויל ער ווייטער פאהרען—האט לעטעליע איבערלעגט—ער מוז געוויס פריהשטיקען, זופּען אויס־טערן, עסען געגזענע לעבערלאך און טרינקען וויין. זאל דיר וואויל בעקומען דוא מענ־שענפרעסער, היינט בייא נאכט וועסטו האבען א ביליגערן מאהלצייט.

דער יונגער רוסע האט דערווייל אלעס אין אָרדנונג געבראַכט, איז ארויסגעקו־מען, האָט צוריק בעשטיעגען זיין וואָגען, און איז אוועקגעפאָהרען צום גראנד האָטעל וואו ער האט געוואוינט. דאָרט איז ער ארוים פון וואַגען, האט בעצאהלט דעם קוט־שער, און איז פערשוואונדען אין גרויסען הויף.

לעטעליע איז דאָ אויך געבליעבען שטעהן און איז איהם נאָכגעגאַנגען. איין דיענער פון האטעל האט דעם רוססען בעגריסט ווען ער איז פארבייגעגאַנגען.

— קענט איהר דעם הערין? —האט לעטעליע געפרעגט דעם דיענער.

— איהר זעהט דאך אז איך קען איהם, וויא וואָלט איך איהם זאָנסט בע־גריסט?

— וואוינט ער אין גראנד האָטעל?

— וואס געהט עס אייך אָן?

אנשטאָט איין אנטוואָרט האט איהם לעטעליע אריינגערוקט א פראנק אין האנד.

— עס פערשטעהט זיך, ער וואוינט דאָ—האט דער דיענער געזאגט.

— איז ער איין אויסלענדער?

— יאָ איין רוסע.

— וויא הייסט ער?

— גראף איוואַן סאמילאָוו.

— בעסטען דאַנק.

לעטיליע האט איצטער געוואוסט אלעס וואס ער האט געוואלט וויסען:—

— גראף איוואן סאמילאוו, איין אייגענער געמאכטער גראף, וואהרשיינליך איין אנטלאָפענער גאַלערענשקלאַפע (קאַטאָרזשניק)—האט ער געברומט אריינשטייגענדיג צוריק אין וואגען.

— איהר האט אייערע צוואנציג פראנק פערדיענט, ליעבער קוטשער, איצטער פאָהרען מיר נאָך דער שטונדע; שנעל נאָך דער פרעפעקטור!

— איך האב דאס שוין פריהער געקלערט—האט דער קוטשער געמורמעלט— מיין גוטער בירגער איז אלזאָ א געהיים-פאָליציסט, און יענער יונגער מאן מוז געוויס זיין א פערברעכער!....

14טער קאפיטעל.

דאס אויג פון מלך המות.

אם נאכמיטטאג פון צווייטען טאג נאָך דער ענטדעקונג, אלס אונטערזוכונגס-ריכטער גיברייי איז געשטאנען אין בעגריף צו פארלאָזען דעם פאליי-דע-זשוסטיס אום צו געהן צו הויז, האט איהם דער פראָקוראר אריינגערופען צו זיך אין ביורא.

— האט איהר עטוואס נייעס ערפאהרען, מיין ליעבער הערר גיברייי?—האט דער פראָקוראר געפרעגט- זייט איהר שוין ארויף אויף וועלכע שפור?

— ליידער ניט—האט דער אונטערזוכונגס ריכטער געזיפצט.

— דיא זאכע שטעהט נאָך אימער אויף איין אָרט?

— עס איז מיר איינפאך א שאנדע דאס מודה צו זיין.

— עס ווערט נאָך אימער געטאפפט אין דער פינסטער?

— נאָך אימער. מיר וויל אפילו ניט געראָטהען זיך צו מאכען א מיינונג וועגען דיא גרינדע, וועלכע האבען צו דעם דאפפעלמארד בעוואָגען. אין אנפאנג האב איך גע-רעכענט אז מיר האבען דעם מערדער צו זוכען אין דיא הויכע קרייזען, אז דער דאָפפעל-מארד איז בעגאנגען געווארען וועגען פאמיליענאינטערעסען, אום צו בעהאלטען א שרעק-ליכעס געהיימניס.

— האט איהר דיעזע מיינונג געענדערט?

— יא.

— ווארום?

— וויל דאס ווייזט מיר אוים צווייפעלהאפט. דיא ערמארדעטע געהערען ניט צו דיא העכערע קלאסען. ביי דעם מאן איז דער ארעם טעטאָווירט (בעמאהלט פון איינ-גראווירונג) און ביידע, וויא ער אזוי דיא פרוי, טראגען ניט געצייכענטע וועשע.

— דאס איז דאָך אבער נאָך קיין בעוויז, אז אייער פריהעריגע מיינונג איז א פאלשע. דיא ערמארדעטע האבען געקענט זיין דיענער פון פאָרנעהמע הייזער.

— וואס פאר א נוטצען קען איינער האבען דורך דיא ערמארדונג פון איינפאכע דיענער?

— וויל זיי האבען פיעלייכט געטהאן עטוואס פאר זייערע הערען און האבען געוואוסט א געהיימניס, וועלכעס איז פאר איינעם שעדליך געוועזען און דעריבער האט מען זיי פון דער וועלט אבגעשאפט.

— הויז־בעדיענטע פון פאַרנעהמע לייט זיינען געוועהנליך בעקאנט צו זעהר פיעל לייטע, און מען וואלט זיי אין מארג געוויס דערקאנט.

— ווער זאגט אייך, אז מען האט זיי ניט דערקאנט?

— וועניגסטענס האט מיר קיינער דערפון ניט געמעלדעט.

— איז דער אנד־ראנג (סטיסק) אין מאַרג געוועזען גרויס?

— אונגעהייער! דיא פאליציסטען האבען דיא נייגיעריגע אריינגעלאזען מעהר ניט וויא זעכס אויף א מאהל.

— און אונטער דיא נייגיעריגע זיינען אימער פאליציסטען געוועזען אריינגעמישט?

— עס פערשטעהט זיך.

— ווער איז דארט געוועזען?

— זשאַדלע און מארטעל, צוויי זעהר טיכטיגע פאליציי־אגאנטען, וועלכע ווערען אויף דער פרעפעקטור זעהר הויך געשעצט.

— טיכטיגע אגענטען, דאס גיעב איך אייך צו, האט דער פראקוראר געענט־פערט — אבער דאך זיינען זיי ניט מעהר וויא געהיים־פאליציסטען פון גאנץ געוועהנ־ליכען שלאג. זיי זיינען זעהר געשיקט ווען זיי האבען צו טהאן מיט געוועהנליכע פער־ברעכער, מיט מערדער פון פראפעסיאן, וויל זיי קאַנען זייערע געוואהנהייטען, זייערע פערגעניגונגען, זייערע בעהעלטעניסען, און האבען א גוטעס אויג. פיר דאס וואס איך רוף דעם פאבריקשטעמפעל פון פערברעכען. אבער אין דעם פאל האב איך ניט פיעל פערטרויען אין זייער געשיקטליכקייט. זיי זיינען אליין ניט זיכער, זיי טאפען אין דער פינסטער און קומען ניט א טריט ווייטער. מיר האבען דא געדארפט האבען א מאן, וויא עס טרעפט נור זעלטען אונטער דיא געהיימאגענטען, וועלכער ווייס יעדע ראָלע צו שפיעלען, קען יעדעס געזיכט אננעהמען, און קען זיך בעוועגען אין דער גרויסער פארנעהמער וועלט וויא אונטער דעם אויסוואורף דער געזעלשאפט. זיי בעזיטצען דיא גאבע ארויסצוגעפינען דעם ריכטיגען פאדעם פון א גאנצען פלאנטער. ווי דערשמעקען דיא שפור פון פערברעכער פונקט וויא דער יאגדהונד זיין ווילד. אזא פאליציסטען האבען מיר דא געדארפט נעטהיג האבען.

— דאס איז ריכטיג! — האט דער אונטערזוכונגס־ריכטער צוגעשטימט — אזא וויא לעקאק, וויא זשאבען, וואלטען גאר גיך אויפגעהויבען דעם שלייער פון דער גע־היימניס. ליידער בעזיטצען מיר איצטער ניט אזעלכע קרעפטע.

דער פראקוראר האט זיך א ווייל פערטראכט.

— קאנט איהר מאדאם ראזיע? — האט ער פלוצלונג געפרעגט.

— מאדאם ראַזיע? — האט דער אונטערזוכונגס־ריכטער איבערגעפרעגט זוכענדיג אין זיין געדעכטניס — ניין.

— פיעלייכט געדענקט איהר זיא בעסער אונטערן נאמען עמא זשובערט? — האט דער פראקוראר ווייטער געפרעגט.

— דער נאמען קלינגט מיר בעקאנט.

— דאס איז דער נאמען פון א פרוי, וועלכע איז אמאל אנגעקלאגט געוועזען אלס מערדערין, זיא האט אבער בעוויזען אז זיא איז אונשולדיג. זיא איז פערוויקעלט געווארע

אין דער זאכע פון דעם ריכטיגען מערדער, און דעריבער, אזוי שנעל וויא זיא איז פרייגעשפראכען געווארען האט זיא געשווארען ראכע דעם שורקע, און אלע איהרע געדאנקען זיינען נור אויף דעם געוועזען אפגעליינט, וויא אזוי איהם צו געפינען און איבערצוגעבען דער פאליציי. אום איהם בעסער צו זוכען איז זיא געטרעטען מיט דער פאליציי אין פערבינדונג און האט ארויסגעוויזען פיעל טאלענט אלס פאליציסטין. עס איז איהר אויך געלונגען דעם מאן צו פאנגען, אבער ער האט זיך ארויסגעדרעהט פון אונטער דיא הענד פון דיא פאליציסטען וואס האבען איהם ארעטירט און איז פערשוואונדען געווארן. יענער מאן איז דאן פעראורטהיילט געווארען צום טויט אונטער דיא אויגען. עראינערט איהר אייך דאס?

— פאלשטענדיג!—האט גיברייי געענטפערט.

— דיא ארעמע פרוי איז איינע פון דיא ערליכסטע אכטונגסווערטהע פערזאנען וואס איך קען—האט דער פראקוראר פארטגעזעצט—נאך יענער געשיכטע איז זיא דאך נאך געבליעבען ביי דער פאליציי, ערשטענס ווייל דאס אויפרעגענדע פאליציי לעבען איז איהר וויא עס שיינט געפעלען געווארען, און צווייטענס, ווייל זיא האט דאך נאך געהאפט איהר בלוטפיינד נאך א מאהל צו דערטאפען און איהם ברייננגען אויפ'ן עשאפאט. אונטער דיא לייטע פון דער פאליציי האט מען איהר א נאמען געגעבען „דאס אויג פון מלאך המות“, ווייל פאר איהר איז כמעט קיין פארבארגענים ניט געוועזען, און פלעגט זיא נור ווארפען איין אויג אויף א פערברעכער, האט ער געמעגט זיין ווער וויסט וויא געשייט, איז ער געוועזען פערלארען. דיא געניאלע געהיימפאליציסטען זשאבען און לעקאק האבען זיא זעהר געאכטעט. ליידער אבער איז זיא זייט 5 יאהרען אויסגעטרעטען פין דער פאליציי.

— איז פיעלייכט מעגליך אז דיא פאליציי זאל זיא ווידער געווינען?

— איך צווייפעל זעהר, איך ווייס מען האט דאמאלס זעהר פיעל געארבייטעט זיא זאל בלייבען, אבער זיא האט פאר קיין פאל ניט געוואלט.

— פיעלייכט וואלט זיא זיך לאזען איבעררעדען צו ארבייטען נור פאר דעם פאל אליין?

— דאס קען שוין גיבער זיין; דאס וועט זיא פיעלייכט טהאן. אויף יעדען פאל קען מען דאס ביי איהר אנפרעגען, און ווען זיא ענטזאגט זיך מיטצוווירקען, וועט זיא מינדעסטענס געבען א גוטען ראטה.

— איז זיא אין פאריז?

— איך גלויב אז יא. מיט א יאהר צוריק איז זיא ביי מיר געוועזען אום זיך וועגען עטוואס צו בעראטהען. איך האב פאר איהר דיא גרעסטע אכטונג און זיא ווייס דאס אויך,

— זיי בעזיטצען גרויס איינפלוס אויף דיעזע פרוי?

— עטוואס, פיעלייכט קענען מיינע ווערטער ווירקען אויף איהר.

— אה איך בעט אייך, ווענדעט איהם אן, אייער איינפלוס, און זעהט אז עמא זשובערט זאל אונז קומען צו הילף. איך בעטראכט עס אלס א גוטעס צייכען, וואס

דאס איז אייך געקומען אויפ'ן געדאנקען. וואו זשאַדלע און מארטעל טאפען אין דער פינסטער, וועט זיא ברייגנען ליכט.

— איך וועל טהאן מיין מעגליכעס, און וועל פערזוכען נאך היינט איהר צו ריידען.

הערר גיבריי האט זיך געהאט אויפגעהויבען אום צו זאגען „איף ווידערזעהן" און צו געהן, אלס איין געריכטס־דיענער איז אריינגעקומען און האט געמעלדעט דאס דער פאליציי־דירעקטאר, דער פאליציי־קאמיסאר און נאך א מאן זיינען אין פאַרצימער. דער פראקוראר האט זיי גלייך געבעטען צו זיך.

— וואס ברייננט איהר, מיינע העררען? האָפענטליך גוטע נייעס? — האט זיי דער פראקוראר אנטקעגען גערופען.

— דא איז הערר לעטעליע, דער בלומען און קרענצע־הענדלער פון דער רוע דע לא ראָקעט — האט דער פאליציי־דירעקטאר אנגעפאנגען — דיזער הערר איז ערשט צו מיר געקומען און האט מיר געמאכט אזעלכע אויסזאגען, דאס ווען זיי זאלען זיך ערווייזען אלס וואהר וועלען מיר דעם דאָפּעלמערדער פון פער־לאשעז און רוע ערנעסטין האבען אין האנד אין פערלויף פון איין שטונדע.

— איז דאס מעגליך!? — האט גיבריי אויסגערופען, ניט גלויבענדיג זיינע אויערן.

— זייט איהר איבערצייגט אין אייער זאכע? — האט דער פראקוראָר זיך געווענדעט צו לעטעליע.

— זעהר איבערצייגט, הערר פראקוראר. איך האב דעם מאן דערקאנט אלס ער האט מיט צוויי שטונדען צוריק פארלאזען דעם פער־לאשעז און איז אוועקגעפאהרען אין א פיאקער.

— האט איהר זיך פיעלייכט טועה געווען דורך א צופעליגע עהנליכקייט?

— ניין, הערר פראקוראר, איך בין צו איהם צוגעגאנגען און האב מיט איהם געשפראָכען.

— פאר וואס האט איהר איהם ניט גלייך געלאזט ארעטירען?

— איך האב דערביי קיין פאליציסטען געזעהען, און ווען איך וואלט געמאכט ליאַרם וואלט נאך געווארען איין אויפלויף און דער באנדיט וואלט נאך געקענט פערשווינדען. איך האב דעריבער גענומען א פיאקער און בין איהם נאכגעפאהרען.

— ביז וואנען זייט איהר איהם נאכגעפאהרען?

— ביז צום גראנד האָטעל.

— וואהנט ער דארט?

— יא.

— וויא אזוי ווייסט איהר דאס?

— איך האב מיך נאכגעפרעגט ביי א דיענער פון האטעל.

— איז ער א פראנצויז אדער איין אויסלענדער?

— ער איז רוסע.

— רוסע! — האט גיבריי אויסגערופען — דאס ערקלערט זיין אויסלענדישען אקצענט, פון וועלכען אלע עדות האבען דערמאהנט.

— וויא הייסט ער?—האט דער פּראָקוראָר ווייטער געפרעגט.
— ער רופט זיך גראף סאמילאָוו.
— ווילט איהר אזוי פריינדליך זיין געהן מיט דיא אגענטען צום גראנד האָטעל און זיין מיט זייא ביז דער פערברעכער וועט געבראכט זיין אין זיכערהייט?—האט גיברי געפרעגט דעם בלומענהאנדלער—איהר מעגט פערלאנגען פיר אייער צייט בעצאהלט.
— רעדט ניט דערפון העררע אונטערזוכונגס־ריכטער—האט לעטעליע געענטפערט מיט שטאלץ—איך בין גאט זייא דאנק ניט ארעם און ווען עס וועט מיר געלינגען אי־בערצוגעבען א מערדער אין דיא הענד פון דער גערעכטיגקייט, וועל איך זיין גוט בע־לאהנט.
— איך דאנק אייך, העררע לעטעליע און גיעב אייך מיינע אנערקענונג פיר אייערע בעמיהונג און אונאייגענניציגקייט. דורך אייער פריינדליכע פערמיטלונג וועלען מיר באלד אים שטאנדע זיין צו געפינען דיא ערקלערונג פון א שרעקליכען בלוטיגען רעטהזעל.
— פערגעסט נור ניט צו מאכען א זאָרגפעלטיגע אונטערזוכונג אין צימער פון דעם רוסען אין גראנד־האטעל—האט דער פּראָקוראָר אויפמערקזאם געמאכט דעם פּאָ־ליציי־דירעקטאָר.
— וויא אזוי קען איך דאס פערגעסען! מיר מוזען זיך אבער בעאיילען, דען דער חברה מאן קען נאָך עפּעס דערשמעקען און פערשווינדען.
גיבריי איז געגאנגען אין זיין אמטס־צימער און האט אויסגעפערטיגט דעם האפטס־בעפעהל און דער פּאליציי־דירעקטאר האט געגעבען אינסטרוקציאנען זיינע לייטע. נאך א פערטעל שטונדע זיינען צוויי וואגען אוועקגעפאהרען פון פאליי־דע־זשיסטים (יוסטיץ־פּאלאסט) צום גראנד האטעל.

15טער קאפּיטעל.

דיא מוטער און דער זוהן.

ווען דיא דריי באנדיטען האבען זיך געשיעדען ביי לאטירג אין הויז, איז מאָריס אוועקגעגאנגען ערפילען זיין אויפגאבע, נאכצוזוכען דיא אדרעסע פון לודאוויק ברעסאל און צו שאפען א קאפּיע פון סימאָנע'ס געבורטס־שיין, דיא אונגעזעצליכער טאכטער פון וואלענטינע דהארוויל. ער איז אריין אין ביבליאטהעק פון פּאסאזש דע ל'אָפּערא, האט פערלאנגט אדרעסען־ביכער פון דיא לעצטע יאהרען, און האט געזוכט כסדר אויף צוריק. אין דעם אדרעסען בוך פון עלף יאהר צוריק האט ער געפונען דאס לודאָוויק ברעסאָל, ארכיטעקט, האט געוואוינט אויפ'ן בולוואַרד „פילל־די־קאלווער" נומער 17. דערפון האט ער פערשטאנען, אז וואהרשיינליך האט ער שוין פון דענסמאהל אן ניט מעהר געוואוינט אין פּאריז, וויל זאנסט האט זיין אדרעסע געדארפט זיין אין דיא ווייטערע ביכער אויך.

ער האט מיט פערדרוס אוועקגעשארט דיא ביכער פון זיך און איז אוועקגעפאָה־רען צו דער בעצייכענטער אדרעסע. ער האט צו זיין ערגערניס אויסגעפונען, אז דאס היוז איז זייט דאן שוין דריי מאהל פערקויפט געוואהרען, און דער קאָנסיערזש (הויזמיי־סטער) האט קיינמאל ניט געהערט דעם נאמען ברעסאל.

אויפגעבראכט און אונגעדולדיג האט ער זיך אריינגעווארפען צוריק אין זיין וואָגען און האט פערשאָלטען דיא לייטע וואס ציהען אום, און וואס ווערען פערפאלען גראד דאן ווען מען זוכט זיי.

איין האָפנונג איז איהם געבליבען, דאס ער קען נאך אויסגעפינען בייא ארכיטעקטען. ער האט זיך א האלב=דוצענד נעמען אויף גוט גליק פארצייכענט און איז געפאהרען פון איינעם צום אנדערן. פון דיא אלע זעקס האט נאר איינער געוואוסט עטוואס מיטצוטהיילען וועגען ברעסאָל. ער האט איהם זעהר גוט געקענט און ווייס דאס ער האט געערבט א גרויסעס פערמעגען און האט זיך צוריקגעצויגען פון געשעפט. אין דיא לעצטע יאהרען האט ער איהם ניט מעהר געזעהען. „איך גלויב ער מוז ניט זיין אין פאריז—האט דער ארכיטעקט ערקלערט—דען זאנסט וואלט איך דאך פון איהם אמאהל געהערט וויא פון א בעקאנטען קאלעגען".

מאָריס האט איינגעזעהן דאס אויף דעם וועג וועט ער גאר ניט מאכען, און ער מוז זוכען אנדערע מיטעל וויא אזוי אויסצוגעפינען דעם מאן פון וואלענטינע דהארוויל, דעם פאטער פון מאריע ברעסאָל.

דערווייל אבער איז ער געפאהרען צוריק צו זיך נאך הויז, דען ער האט זיך דערמאהנט אז אום 5 אוהר האט איהם אָקטאוויע פערשפראָכען ביי איהם צו זיין. ביי זיין טרעפ האט איהם דיא הויזמייסטערין געזאגט אויף זיין בעפראגען, דאס דיא „מאדאם" איז נאך ניט געוועזען, און ער איז שנעל ארויף אויבען, אום זיא צו ערווארטען. ביז זיא וועט קומען האט ער דערווייל אראפגענומען דיא בריעף=טאַשע פון זיין ביכער=שראנק וואו זיא איז געלעגען צווישען אלטע בלעטער און זשורנאַלען, און האט זיך איבערצייגט אויב אלעס ליעגט נאך אין ארדנונג און אויב דיא אָריגינעלע פאפיערען זיינען אלע דאָ, פון וועלכע ער האט געגעבען קאָפּיען צו ווערדיע און לאַטירג.

— וואו בעהאלט מען דאס?—האט מאריס זיך געפרעגט—עדגאר אללאַן פאָ בעווייזט, אז דיא זאכען וואס זיינן אם וועניגסטען בעהאלטען זיינען אם שווערסטען צו געפינען, דאך אבער שיינט מיר אז דיא בריעף=טאַשע איז שלעכט בעהאלטען; איך וויל זוכען אן אנדער אָרט.

ער איז אריין אין א פינסטערעס צימער וואו קליידער זיינען געהאנגען. דארט אין א ווינקעל איז געשטאנען א רייזע=קאפער. מאריס האט געעפענט דעם קאסטען, האט מיט א מעסערל אויפגעשניטען דעם לייווענד מיט וועלכען דער אויבערשטער דעק איז געוועזען אונטערגעשלאָגען, און האט אהין אריינגערוקט דיא בריעפ=טאשע. דאן האט ער פערשלאסען דעם קאָפער און איז געלאפען שנעל צוריק, דען אין דיעזען אויגענבליק האט דאס גלעקיל אין פארדערצימער געקלונגען.

אָקטאוויע איז אריין אין צימער מיט דיא ווערטער: „איך בין געקומען וויל איך האב דיר פערשפראָכען, אבער איך האב קיין אויגענבליק צייט מיך אויפצוהאלטען. איך האב דעם גאנצען טאג זעהר פיעל געהאט צו טהאן און מוז גלייך געהן נאך הויז מיך פארצובערייטען פיר דען אבענד פון גראף איוואן".

— דוא דיינקסט דאך עפּעס גאר צו פיעל פון גראף—האט מאָריס געזאגט מיט א מעלאנכאלישען שמייכעל.

— נאטירליך, ער איז אזוי רייך. ווען איך זאל איהם קענען מאכען ער זאל מיך הייראטהען! טייפעל! דאס וואלט געוועזען א מזל ברכה! קום, גיב מיר א קוס, און איך פערשווינד. אויף וויעדערזעהן ביי ברעבאנט! אין 2 שטונדען ארום!

זיא האט איהם געקוסט און איז אוועקגעגאנגען.

מאריס האט געמאכט א פיינע טואלעט, האט אנגעטהאן א ווארעמען איבער־ציהער און איז אוועקגעגאנגען צו פוס. ניט וויט פון דער קירכע נאטר־דאם דע־לארעט, איז ער געבליעבען שטעהן און האט נאכגעזעהן דיא אוהר:

— איך האב נאך א גוטע שטונדע צייט; וויא ווען איך זאל איצטער אבשטא־טען א בעזוך מיין גוטע פריינדין, מאדאם ראזיע? ווארהאפטיג איך טהוא דאס! זיא פרייט זיך אימער אזוי ווען זיא זעהט מיך.

אזוי איבערלעגענדיג האט ער זיך פארקעהרעוועט אין דער רוע דע־לא־וויקטואר, איז צוגעגאנגען צו נומער 32 און געפרעגט דיא הויזמייסטערין אויב מאדאם ראזיע איז צו הויז. דיא פרוי וועלכל האט איהם געקענט, האט איהם זעהר פריינדליך אויפגענו־מען און געענטפערט: „יא, הערר מאריס, מאדאם איז צו הויזע.

אויפ'ן צווייטען עטאזש האט מאריס געצויגען דעם גלאק, און דיא טהיר האט זיך גלייך געעפענט.

— דאס איז הערר מאריס—האט אויסגערופען דיא אלטע דיענסטפרוי, וועלכע האט אויפגעמאכט דיא טהיר. דיזער אויסרוף איז געווארען פיר איינעם וואס איז געוועזען אין דער וואוינונג. זיא האט דעם יונגען מאן געלאזען איינטרעטען און האט צוגעמאכט דיא טהיר הינטער איהם.

א פרוי פון א יאהר פינף און פערציג איז מיט א שטראהלענדען געזיכט און מיט געעפענטע ארעמס געקומען דעם גאסט אנטקעגען, האט ארומגענומען זיין קאפ מיטביידע הענד און האט איהם עטליכע מאהל געקוסט מיט מוטערליכער צערט־ליכקייט.

— מיין געליעבטעס קינד!—האט זיא אויסגערופען—איך האב היינט גאר ניט ערווארטעט דוא זאלס קומען. דוא ביסט שוין ביי מיר גאנצע זעקס טעג ניט געוועזען, דיא צייט איז מיר שרעקליך לאנגווייליג געוועזען.

— אויך מיר איז דיא צייט זעהר, זעהר לאנגווייליג געוועזען—האט מאריס גע־ענטפערט מיט א טאן פון אויפריכטיגקייט.

— איז דאס וואהר?—האט מאדאם ראזיע געפרעגט מיט לייכטענדע אויגען.

— אויף מיין עהרענוואָרט.

— פאר וואס־זשע ביסט דו ניט פריהער געקומען.

— ווייל עס איז מיר געוועזען אונמעגליך.

— וואס מען וויל, קען מען.

— איך פערזיכער אייך, איך האב ניט געקענט, און איהר מעגט מיר גלויבען און ענטשולדיגען, ליעבע פריינדין. איך האב פיעל פיר דיא צייטונג געארבייט און האב מיך נאך געהאט מיט אנדערע אנגעלעגענהייטען צו בעשעפטיגען.

— איז עס מינדעסטענס געוועזען עטוואס ניצליכעס?

— זעהר ניצליכעס, דאס איז איין געגענשטאנד וואס קען מיר פיעל איינברייננגען.

אזוי ריידענדיג האט איהם מאדאם ראזיע אריינגעפיהרט אין איהר בעקוועמעס שפייזע־צימער, וואו דער טיש איז נעשטאנען געדעקט.

— דאס איז זעהר גוט, מיין ליעבעס קינד, זעהר גוט! — האט זיא געענטפערט, ארומנעהמענדיג איהם פון דאס ניי — דוא דערצעהלסט מיר אלעס ביין טיש, דען דוא וועסט מיט מיר געהן עסען.

— ניין, מאדאם, צו מיין גרעסטען בעדויערן קען איך דאס ניט טהאן.

— ווארום?

— איך בין איינגעלאדען אויף היינט אבענד צו שפייזען מיט פריינדע בייא ברעבאנט.

— און מיט פריינדינען — האט מאדאם ראזיע צוגעזעצט מיט עטוואס אונרוהע. דאס איז וואהרשיינליך איינע פון יענע מאהלצייטען, וועלכע דויערן ביז נאך האלבע נאכט, און וואו מען שפיעלט ביז אין דער פריה.

— איהר מעגט זיין רוהיג, איך בין פערנינפטיג און געה פריה נאך הויז שלאפען.

— דוא זאגסט מיר דאס צו?

— גאנץ בעשטימט.

— זעה דיין פערשפרעכען צו האלטען, ליעבעס קינד, צוברעך ניט דיין געזונד און דיינע בחות אומזיסט. דוא זעהסט אויס זעהר אנגעגריפען און בלייך.

ווערענד מאדאם ראזיע האט דאס גערעדט האט זיא אויפמערקזאם בעטראכט דעם יונגען מאן׳ס געזיכט, וועלכעס האט ווירקליך געוויזען אלע צייכען פון מידיגקייט. אין איהרע בליקען האט זיך אפגעשפיעגעלט דער אויסדרוק פון צערטליכקייט, זארג און אונרוהע. זיא האט איהם אנגעקוקט מיט אזעלבע אויגען, וויא נור א מוטער איז אים שטאנדע צו קוקען אויף איהר געליעבטעס קינד. זיא האט געהאלטען זיין האנד אין איהרער און האט זיא צארט געדריקט.

מאדאם ראזיע איז געוועזען, וויא געזאגט, א פרוי פון א יאהר פינף און פערציג, זיא האט אבער אויסגעזעהן עטליכע יאהר אינגער און האט זיך זעהר גוט ערהאלטען. זיא איז געוועזען מיטעלגרויס און שלאנק געוואכסען. איהר געזיכט איז ניט געוועזען רעגעלמעסיג, אבער פיין געשניטען, אזוי, און דייבע האר פון קאשטאניען־פארבע האבען ארומגעראהמט דעם שעהנעם קאפ מיט דעם קלוגען אויסדרוק אין געזיכט. בעזאנדערס מערקווירדיג זיינען געוועזען איהרע אויגען. זיי זיינען ניט געוועזען גרויס אבער א בליק פון זיי איז געוועזען מערקווירדיג דורכדרינגענד.

— דוא האסט פיעבער, ליעבער מאריס — האט זיא געזאגט, אלס זיא האט געפיהלט וויא אזוי זיין האנד ברענט אין איהרער.

— אך, ניין, וואס איהר זאגט!

— צו וואס דארפסט דוא לייקענען? איך פיהל וויא דיא הויט איז טרוקען און דיין פולס איז עטוואס צו שנעל.

— עט, פיעלייכט עטוואס מיעד.

— דוא שטרענגסט זיך צו פיעל אן אין ארבייט וויא אין פערגעניגען.

— איך גיעב צו דאס אין דיא לעצטע טעג האב איך מיך עטוואס אנגעשטרענגט, דאס וועט אבער באלד איבערגעהן. איך וועל אייך יעצט מיטטהיילען א פרעהליכע בשורה, וועט איהר פארשטעהן פון וואנען איך בין אנגעשטרענגט. א ריכבער אנגעזעהענער האללענדער, א געוועזענער שיפס־קאפיטאן, וועלכען איך האב שוין פריהער אמאל געזעהען, איז יעצט געקומען נאך פאריז, אום צו זאמלען מאטעריאל אין דיא ארכיוועז פון מארינע מיניסטעריום פיר איין ווערק, וועלכעס ער האט צו מאכען אים אױפטראג פון זיין רעגיערונג. מיט צוויי טעג צוריק האב איך איהם צופעליג געטראפען און ער האט מיר געמאכט דעם פארשלאג אריינצוטרעטען צו איהם אלס סעקרעטער. דאס איז א שטעלע וואס קען מיר איינטראגען געלד איצטער און אויך פערזארגען אויף שפעטער. איך וועל אין קורצען ווערען זיין רעכטע האנד און וועל איהם אומעדום מוזען בעגלייטען.

— דיינקסט דוא גאר פאריז צו פערלאזען? — האט מאדאם ראזיע געפרעגט און איז בלאס געווארען.

— דאס איז נור אום קליינע רייזען צו מאכען, דער קאפיטאן אליין בלייבט פיר אימער אין פאריז.

— אך, דוא האסט מיך איבערגעשראקען — האט דיא ליעבענסווירדיגע פרוי אויסגערופען און האט פריי אויפגעאטהעמט — זעהסט דוא, מיין ליעבער מאריס, איך בין צו דיר אזוי געוואהנט און איך האב דיך ליעב פונקט וויא דוא וואלסט געוועזען מיין זאהן, און שוין דער געדאנקען אליין אז דוא דיינקסט אוועקצופאהרען, טרייבט מיר דיא טרערען אין דיא אויגען.

מאדאם ראזיע האט זיךווירקליך געווישט דיא אויגען מיט'ן טאשענטוך.

מאריס האט זיא אומארעמט.

— זייט גאנץ רוהיג וועגען מיר — האט ער איהר געטרייסט — איך שווער אייך אז איך וועל פאריז און פראנקרייך קיינמאהל ניט פערלאזען אויף א לאנגע צייט, עס וועט מיר שווער זיין צו פארלאזען א פריינדין, וועלכע האט ביי מיר פערטרעטען דיא שטעלע פון א מוטער, וועלכע איך האב קיינמאהל ניט געקאנט.

דער יונגער מאן האט גערעדט דיעזע הערטער מיט אזא טיעפער בעוועגונג, דאס זיין שטימע האט געציטערט. אויב דאס איז געוועזען אויף ריכטיג אדער ניט איז נאטירליך א פראגע, אבער מאדאם ראזיע איז ענטציקט געוועזען. זיא האט געדריקט איהרע ליפען אויפ'ן שטערן פון איהר גאסט און האט אויסגערופען:

— אך, מיין ליעבעס, ליעבעס קינד! וויא גליקליך וואלט געוועזען דיין מוטער, ווען זיא זאל דיך זעהן אזוי גוט, אזוי ליעבעפאל און פלייסיג.

אבער אום זיך ניט צו לאזען הינרייסען פון איהרע געפיהלען, וועלכע זיא האט וואהרשיינליך ניט געוואלט ארויסווייזען, האט זיא פלוצלונג געביטען דעם טאן:

— אלזא, ווערסט דוא סעקרעטער ביי דעם האללענדישען קאפיטאן?

— מארגען בעטרעט איך מיין שטעלע.

— וויא הויך איז דיין געהאלט?

— אכט טויזענד פראנק א יאהר.

— דאס איז דאך גאנץ שעהן! צוזאמען מיט דיא זעכס טויזענד פראנק וואס דוא קריעגסט יעהרליך פענסיע איז דאס א גאנץ שעהנע סומע.

— איך וועל שפארען געלד.

מאדאם ראזיע האט געשמייכעלט, וויא איינער וואס גלויבט ניט.

— א יונגער מאן וואס האט ליעב פערגעניגען קען ניט פיעל שפארען און דוא וועסט מיר ניט איבעל נעהמען אויב איך וועל אביסעל צווייפלען אין דעם וואס דוא זאגסט. איך האב אויך גאר ניט דאגעגען, דוא זאלסט זיך מאכען פערגעניגען, אבער אלץ מיט א מאס. דיא ארבייט איז א פארטרעפליכער מיטעל דאצו און איך פריי מיך וואס דוא ביסט פלייסיג, אדער דיינקסט דוא פיעלייכט גאר צו הייראטהען? האט מאדאם ראזיע געענדיגט עטוואס אונרוהיג.

— ניין דערפון דענק איך נאך גאר ניט, ווען מען נעהמט א פרוי מוז מען זיך ענטזאגען פון דעם פרייען פערגעניגטען לעבען און דערצו האב איך גאר קיין חשק ניט, איך זאג אייך דעם אמת. פיעלייכט שפעטער, אבער עס איז נאך דא צייט.

— אזא זאך מוז זעהער גוט בערעכענט ווערען — האט מאדאם ראזיע געזאגט אין טיעפען ערנסט.

— ווען איך זאל צו 35 אדער 40 יאהר געפינען א רייכע פרוי, דאן וועט היי ראטהען זיין א גוטער פלאן פאר מיך.

— אבער ביז דאמאלס איז נאך לאנג צו ווארטען.

— איך האב צייט — האט מאריס געלאכט.

ער האט ארויסגענומען זיין אוהר און איז אויפגעשטאנען.

— דוא ווילסט שוין געהן? האט מאדאם ראזיע געפרעגט.

— איך מוז, אום אכט אוהר געהט מען דארט צום טיש און עס איז צעהן מי־נוטען צו אכט, איך וועל זאגאר אביסעל פערשפעטיגען.

— ווען זעה איך דיך וויעדער?

— אזוי שנעל וויא מיר איז מעגליך.

— דאס איז אונבעשטימט.

— נון גוט, אין צוויי דריי טעג.

— זאגסט דוא מיר דאס צו?

— יא.

מאריס האט אומארמט מאדאם ראזיע, וועלכע האט איהם זיינע קיסע צעהנ־פאך צוריקגעגעבען. זיא האט איהם בעגלייטעט ביז צו דער טרעפע און האט איהם נאכגעקוקט ביז ער איז פערשוואונדען, דאן איז זיא צוריקגעקעהרט אין איהר צימער, האט זיך א ווארף געטהאן אויף א שטוהל, האט בעדעקט איהר געזיכט מיטביידע הענד און האט אנגעהויבען צו שלוכצען.

ביסלאכווייז האט זיא זיך בערוהיגט, דאס קראמפפהאפטע שלוכצען האט אויפ־געהערט, דיא טרעהרען האבען אויפגעהערט צו רינען און אויף'ן געזיכט איז געוועז אויס־געדריקט איין צוג פון טיעפען שמערץ, וועלכע דיא ארמע פרוי האט לאנג געמוזט אין זיך טראגען, ווען ער איז אמאהל געקומען צו אזא אויסברוך.

יא, יא, שפעטער! האט זיא וועהמוטהיג געמורמעלט צו זיך אליין און האט אויפגעציטערט וויא פון א בייזען געדאנקען — ווען ער זאל זיך פערהייראטהען, וואלט איך איהם מוזען ענטדעקען דאס שרעקליכע געהיימניס, איך וואלט איהם מוזען דערצעהלען, אז ער איז געבארען אין געפענגניס, דאס זיין פאטער איז א פערוואָרפענער, איין מערדער, איין אנטלאָפענער קאטארזשניק, וועלכער רופט זיך פיערר לאטינג און דאס זיין מוטער עמא זשובערט, וועלכע הייסט יעצט ראזיע, האט פופצעהן יאהר געדיענט דער פאליציי. איהם דאס דערציילען!.... מיין גאט! וואלט מיך דיעזעס טהייערע קינד נאך געקענט ליעבען? וואלט ער מיך ניט פעראכטען און פלוכען?

עס האט געקלאפט אין איהר טהיר.

— אריין! — האט זיא גערופען.

דיא דיענערין האט אריינגעשטעקט דעם קאפ דורך'ן טהיר און האט געפרעגט: זאל איך דערלאנגען צום טיש, עס איז שוין שפעט?

— יא מאטהילדא, דוא מעגסט געבען צום טיש.

מאדאם ראזיע האט זיך געזעצט צום טיש און האט גענעסען איינזאם איהר מאהלצייט.

16טער קאפיטעל.

פון באל צום געפענגניס.

עס איז געוועזען האלב נאך פיער אוהר נאכמיטאג, ווען דער פאליציי דירעקטאר, געריכטס-קאמיסאר, אונטערזוכונגס-ריכטער און א פאר אגענטען מיט דעם בלומענהענדלער פון רוע-דע-לא-ראקעט זיינען אין צוויי פיאקערס אוועקגעפאהרען פון געריכטס-פאלאסט. ביי דער גראנד אָפערא האבען זיי אויסגעשטיעגען און זיינען געגאנגען צום גראנד האטעל צו פוס אום קיין אויפזעהען צו מאכען. איינער פון דיא אגענטען האט ערהאלטען דיא אינסטרוקציאן צו געהן מיט'ן פאליציי-דירעקטאר אין דיא וואהנונג פון גראף; אלע אנדערע זאלען ווארטען דרויסען און זאלען קומען דאן ווען זיי וועלען גערופען ווערען.

דער פאליציי-דירעקטאר איז אליין אריין מיט'ן געריכטס-קאמיסאר אין ביורא פון גראנד האטעל.

— שטעהט ביי אייך איין א רייזענדער וועלכער רופט זיך גראף סאמילאוו? האט ער געפרעגט דעם געשעפטס-פיהרער וואס איז געוועזען אין ביורא.

— יא, מיין הערר — האט דער געפראגטער געענטפערט.

— איז ער צו הויזע?

— דאס קען איך אייך גלייך זאגען.

ער האט א דריק געטהאן א קנעפעל און האט דאן געפרעגט דורך א שפרעך-רעהר (טרובע): „איז גראף סאמילאוו צו הויזע?" ער האט געהאלטען א ווילע זיין אויער ביים רעהר און האט זיך דאן געווענדעט צום דירעקטאר.

— גראף סאמילאוו איז פאר א האלבע שטונדע צוריק אויסגעגאנגען.

— גוט. ווילט איהר אזוי פריינדליך זיין, מיר וויזען אייער פרעמדענבוך?

דער געשעפטספיהרער האט דעם פרעמדען אנגעקוקט גאנץ ערשטוינט.

— מיט וועלכען רעכט פֿערלאנגט איהר עס?

— איך בין דירעקטאר פון דער זיכערהייטס-פּאליציי.

— דאס איז וואס אנדערעס. הערר איז דאס בוך, הערר דירעקטאר.

— זייט אזוי פריינדליך מיר איבערצולעזען וואס עס איז אנגעמערקט אין בוך וועגען דעם גראף.

דער געשעפֿטספיהרער האט אויפגעשלאגען דאס בוך און האט געלעזען:

— גראף איוואן סאמילאוו, רוסישער אונטערטהאן, קומט פון סט. פעטערסבורג; פאפיערע אין ארדנונג.

— ווען איז ער אנגעקומען?

— אם זעכצעהנטען דעצעמבער, פאר אכט טאגען.

— האט איהר דעם גראף שוין פריהער געקענט?

— ניין, הערר דירעקטאר.

— ער איז אלזא צום ערשטען מאהל אין פאריז?

— מינדעסטענס איז ער צום ערשטען מאל אין גראנד האטעל.

— ווייסט איהר וואו ער געפינט זיך אין דעם אויגענבליק?

— וויא אזוי קען איך דאס וויסען, ווען איך האב אפילו ניט געוואוסט דאס ער איז אויסגעגאנגען.

— ווייסט איהר וואו ער פערקעהרט?

— ניין הערר דירעקטאר, צופעליג איז מיר בעקאנט, דאס געסטערן אבענדס האט ער צוגעבראכט מיט פריינדע ביי ברעבאנט און איז געקומען פארטאג אין האטעל.

— וועלכעס צימער בעוואהנט ער?

— ער האט דא א גאנצע וואהנונג וועלכע איז מיט נומער 54 בעצייכענט.

— איך וועל אייך בעטען איהר זאלט געבען בעפעהל מען זאל מיך אהין פיהרען.

דער געשעפטספיהרער איז געבליעבען שטעהן מיט איין אפענעם מויל און אויס-געגלאצטע אויגען:

— אבער מיין הערר....

— איהר האט ניט וואס מורא צו האבען — האט איהם דער פאליציי-דירעקטאר אונטערבראכען — דאס וועט אייך קיינע אונאננעהמליכקייט ניט פעראורזאכען. איך געה מיט דעם הערן געריכטס-קאמיסאר און מיר האנדלען געזעצליך. דא איז דער פערהאפטס-בעפעהל געגען גראפען איוואן סאמילאוו און איך וועל מיט איין אגענ-טען דארט פארנעהמען איינע אונטערזוכונג.

— נאטירליך איך מוז געהארכען, אבער איך גלויב אז דא מוז זיין א מיספער-שטענדניס, א פערוועקסלונג אין דיא פערזאנען.

— איך גלויב דאס ניט.

— עס איז אונמעגליך, גראף סאמילאוו איז איין דורך און דורך א פארנעהמער מאן, איז זעהר רייך, וויא ער שיינט און עס קען ניט זיין ער זאל עטוואס האבען בע-גאנגען....

— דעסטא בעסער פאר איהם, האט דער פאליציי-דירעקטאר איהם ווידער

אונטערבראכען – ווען ער האט קיין זאך ניט בעגאנגען און האט א ריינעס געוויסען, דאן האט קיינער פאר איהם קיין מורא צו האבען, דאן וועט איהם גאר ניט געשעהן.

דער געשעפטספיהרער האט דריי מאהל געדריקט א קנעפיל פון א גלעקיל און א קעלנער איז ערשיענען.

— פיהרט דיזען העררן און דיא לייטע וואס געהען מיט איהם צו דיא צימערן פון גראף סאמילאוו און לאזט פאר זיי עפענען דיא טיהרען.

דאן האט ער זיך געווענדעט צום דירעקטאר און האט איהם שטיל איינגעראמט אין אויער: „איך בעט אייך זעהר, הערר דירעקטאר, צו האנדלען מיט נאכזיכט פיר דאס געשעפט. א פאליצייסקע אונטערזוכונג האט א שלעכטען קלאנג, און פיר אזא האטעל וויא אונזערעס קען עס האבען דיא ערגסטע פאלגען".

— זייט אונבעזארגט, עס וועט דערפון קיין סקאנדאל ניט ארויסקומען; דאגעגען וועל איך אייך בעטען, ווען דער יונגער רוסע זאל צוריקקעהרען, זאלט איהר איהם אין אויגענבליק דא אויפהאלטען און מיר שיקען אנזאגען. איהר זאלט איהם אבער קיין ווארט דערפון ניט זאגען וואס דא געהט פאר.

— איהר קענט אייך אויף מיך פערלאזען, הערר דירעקטאר.

— איך פערלאז מיך אויף אייך. עס איז מעהר אלס וואהרשיינליך, דאס דער גראף סאמילאוו איז איין הויכסט געפעהרליכער פערברעכער....

— ער א פערברעכער! ?

— אזוי וויא איך זאג אייך. איהר וועט זיך ביז צו א געוויסען גראד מאכען צום מיטשולדיגען, ווען איהר זאלט איהם געבען געלעגענהייט צו אנטלויפען.

— איך וועל מיך געווים היטען אזוי וואס צו טהאן! מיין גאט, מיין גאט! וועמען מעג מען שוין היינטיגע צייטען גלויבען ?!

דער קעלנער האט ארויפגעפיהרט דיא בעאמטע אויפ'ן ערשטען עטאזש, און א צווייטער האטעל-דיענער האט פאר זיי געעפענט דיא טהיר פון גראף'ס וואהנונג.

דיא בעאמטע האבען זיך אומגעקוקט, האבען אבער קיין זאך ניט געפונען וואס זאל דערוועקען פערדאכט.

דער פאליציי-דירעקטאר האט בעטראכט דיא רעק מיט דיא וועסטען, וועלכע זיינען געהאנגען אויף א רונדען קליידער-סטענדער (וויעשאלקע), האט געזוכט פיליכט איז ערגעץ־וואו דא א פלעק פון בלוט, ער האט אבער קיין זאך ניט ענטדעקט. ניט מעהרער איז ענטדעקט געווארען אין דיא מעבעל. אלע שופלאדען זיינען געוועזען לעער.

צוויי רייזעקאפער, וועלכע האבען אויסגעזעהען וויא נאך גאר ניט אויסגעפאקט פון דער רייזע, זיינען געעפענט געווארען, האבען אבער ענטהאלטען ניט מעהר אלס קליידער און וועשע. וועלכע זיינען געצייכענט געוועזען מיט דיא רוסישע בוכשטאבען И. C. מיט א גראפען-קרוין איבער זיי. קיין וואפען, קיין בריעף, קיין פלעק האט זיך געפונען, קורץ, קיין זאך וואס זאל האבען א בעצוג אויף דאס בעגאנגענע פערברעכען.

דער פאליציי-דירעקטאר האט גערופען א קעלנער, האט איהם געהייסען צוזאמענפאקען אלע קליידער צוריק אין דיא קאסטענס, און אראפשאפען זיי אונטען אין ביורא. דיא בעאמטע אליין זיינען אויך ארונטערגעגאנגען.

— אונזער אונטערזוכונג איז צו ענדע—האט דער פּאָליציי-דירעקטאָר געזאָגט צום געשעפטספיהרער פון האטעל—איך גיב אייך איבער דיא קאָפּער און מאך אייך פאר זיי פעראנטוואָרטליך. איהר דאַרפט זייא קיינעם ניט ארויסגעבען אָהן א שריפט-ליכען בעפעהל פון קרימינאל-ריכטער.

— זעהר גוט, הערר דירעקטאָר, זיי וועלען ניט אנדערס אויסגעליפערט ווערען.

— איך פערלאָז מיך אויף דעם. איהר דאַרפט ניט זיין אונרוהיג וועגען דיא אגענטען וואס שטעהען פאר דער טהיר, עס וועט אלעס רוהיג אפּלויפען און דער גוטער רוף פון אייער האָטעל וועט דערביי ניט ליידען.

דער געשעפטספיהרער האט זיך פארנייגט און געדאנקט.

דיאביידע בעאמטע האבען זיך געווענדעט צו זשאָדלע און לעטעליע, וועלכע זיינען געשטאנען ניט ווייט פון אריינגאנג אין האטעל.

— דאַרף איך פרעגען אויב דער הערר פּאָליציי-דירעקטאָר האט עטוואס געפונען ביי דער אונטערזוכונג?—האט זשאָדלע געפרעגט.

— ניט א האָר פון א שפּור. מיר האבען דא צו טהאָן מיט א פערברעכער וועלכער דענקט אָן אלעם און זעהט אלעס און איז זעלטען פאָרזיכטיג.

— אויך ניט פון דיא קליידער אין וועלבע דער קוטשער קאררע האט איהם געזעהן?

— גאר ניט.

— קיין וואפען?

— גאר ניט, ניט א ברעקיל.

— לאמיר איהם פריהער נאר האבען, וועט ער שוין ריידען, נאר איך האב מורא, אז אויב דער שורקע האט עטוואס דערשמעקט פון דעם וואס לעטעליע האט מיט איהם גערעדט אויפ'ן פער-לאשעז דאן האט ער שוין פינף מאָל צייט געהאט צו פערשווינדען.

— א מיר וועלען איהם קריעגען—האט דער געריכטס-קאָמיסאר געענטפערט— מיר האבען טעלעגראפירט זיין סיגנאלעמענט (פּרימיעטעס) נאך אלע וואקזאלען און אלע גרענעצען. ווייט וועט ער ניט אוועקגעהן.

— איך האב אייך געזאָגט אז ער איז היינט געוועזען ביי ברעבאנט, פיליכט איז ער איצטער אויך דאָרטן?—האט לעטעליע געזאָגט.

— דאָס איז מעגליך.

— זשאָדלע, זעצט זיך אריין אין וואגען און פאהרט צו צו ברעבאנט. דאָרט פרעגט זיך נאָך אין איין גאנג א יב דער רוסע איז אין הויז בעקאנט, און אויב ער עסט דאָרטן רעגעלמעסיג.

דער פּאָליציי-אגענט איז שנעל אוועקגעפאהרען.

עס איז אריבער א האלבע שטונדע, דריי פערטעל שטונדע, א גאנצע שטונדע, דער גראף סאָמילאָוו איז ניט געקומען און זשאדלע אויך ניט.

— געדולד, געדולד!—האט דער פּאָליציי-דירעקטאָר געטרויסט דיא אונגעדול-דיגע בעאמטע און בעזאנדערס לעטעליע. דער ערפאהרענער און געשיקטער בעאמטער

האט געוואוסט אז דיא קראפט און דער ערפאלג פון דער פּאָליציי בעשטעהט הויפּט־זעכליך אין זייער געדולד און אויסדויער. פיעל פערברעכער וואלטען זיך געוויס דורכ־געגליטשט ווען ניט דיעזע געדולד.

דיא מינוטען האבען זיך געשלעפּט, איין אייז־קאלטער נאָרדווינד האט אנגעהוי־בען צו בלאָזען און דיא גאַז לאַנטערנען האבען זיך אָנגעצונדען אויף דער גאנצער ליניע פון דיא בולוואַרדס.

ענדליך איז זשאָדלע געקומען.

— נו?—האט דער פּאָליציי־דירעקטאר געפרעגט אזוי שנעל וויא ער האט דער־זעהן דעם פּאָליציי־אגענט.

— מיר האבען איהם, הערר דירעקטאָר.

— איז דאס נאר א האָפנונג אדער א געוויסהייט?

— א געוויסהייט.

— בראַוואָ! וואוהין געהען מיר?

— צו ברעבאַנט.

עס איז געוועזען א פערטעל נאך אַכט אוהר.

אויף דעם בולווארד פּאָסאָניער און בעזאָנדערס אין רעסטאָראַן ברעבאַנט האט עס געקאָכט וויא אין א קעסעל.

אין דעם זעלביגען סאלאָן וואו מיט איין אבענד פריהער איז פערזאמעלט געוועזע דיא געזעלשאפט פון ד'ארפעל, האבען זיך היינט געפונען דיא געסט פון גראף סאמי־לאָוו, דאס הייסט, דיא זעלביגע העררען און דאמען וואס האבען טהיילגענומען אין דעם נעכטיגען פעסט. נור צווייא פערזאנען האבען נאך געפעהלט: מאָריס, וועלכער איז אימער געוועזען דיא פּינקטליכקייט אליין, און גראַף פּאסקאל, וועלכער איז פון געוואוינ־הייט ניט געוועזען פּינקטליך, אָבגלייך ער האט גאר ניט געטהאָן.

דיא אונטערהאלטונג, וועלכע האט זיך געדרעהט ארום דיא נייעס פון פאריזער לעבען, איז געוועזען זעהר לעבהאפט. דיא קליינע סקאנדאלגעשיכטען, נייע טהעאטער־שטיקער, און דיא ערווארטעטע מאסקענבעלע אין זאל פון גראנד־אָפּערא, האבען דיא לייטע שטארק אינטערעסירט.

דער ווירט און גאסטגעבער מיט פריילין אָקטאוויע זיינען געוועזען דיא איינציגע וועלכע האבען זיך ניט בעטהייליגט אין דער אונטערהאלטונג. דער גראַף איז געזעסען נעבען דער שעהנהייט אויף א זאָפהא און האט זיך צוגאָסען אין קאָמפּלימענטען איבער איהר טואלעט ערשיינונג און אנדערע מעלות, וועהרענד זיא האט געקוקט מיט א האלב־שפּעטישען און א האלב־ערמונטערנדען שמייכעל און האט איהם צוגעהערט.

— ווער עס זאל אייך אזוי הערען ריידענדיג וואלט ווירקליך געקענט מיינען אז איהר זייט אין מיר פארליעבט—האט זיא פלוצלונג געזאָגט.

— קיין פאלשע שבועה וואלט יענער ניט בעגאַנגען, ווייל דאס איז אויך דיא ריינסטע וואהרהייט. צווייפעלט איהר פּילייכט אין דעם?

— גאר אין גאנצען.

— איהר גלויבט ניט אין מיינע ליעבע?

— איך גלויב זעהר שטארק אין אייער גאלאנטעריע, אבער אין אייער ליעבע— נאך ניט א ברעקיל.

— איהר גלויבט ניט מיינע פערזיכערונגען, מיינע שווירע?

— פאלשע מינצען, וועלכע א גאנץ נאאיווע וואלט פיעלייכט אנגענומען פיר עכטע.

— איך פערזיכער אייך דאס איך בין דיא אויפריכטיגקייט אליין, און איך פער-געטער אייך.

— דאס זאגט יעדער מאן צו יעדער פרוי — עס פערשטעהט זיך, צו יעדער שעהנער פרוי.

— איך בין איינע אויסנאהמע פון דיעזער רעגעל.

— ליעבער גראף, עס וועט אייך קאסטען פיעל מיהע מיר דאס איינצורייידען.

— שטעלט מיך אויף דער פראָבע, איך וועל זיא זיכער אויסהאלטען. איך געה אויף אלעס איין, אונטערוואַרפט מיך אונטער אלע אייערע בעדינגונגען, נור אום איהר זאלט מיר שאפען איין אנשטענדיגען פלאטץ אין אייער הערצען.

— דער מאן וועלכער וויל דיזען פלאטץ פארנעהמען, מוז איהם ערשבערן.

— וויא אזוי?

— ער זאל זיך אין פאראוים ביינען פאר אלע מיינע פאנטאזיען און קאפריזען.

— איך פערלאנג ניט וויטער אלס מיך צו ביינגען.

— נעהמט אייך אין אכט! מיינע קאפריזען און לוינען זיינען געפעהרליך. איך האב זעהר שטארק ליעב קליינע עלעגאנטע הייזער, איינריכטונגען נאך דער מאָדע, גוטע פערד, אנטיקע קונסט־זאכען, מאָדערנע בילדער, טואלעטען פון דיא ערשטע קינסטלער, און וואס מיר איז נעכטען געפעלען געוואָרען, געפעהלט מיר היינט ניט מעהר, און מוז וויעדער עטוואס אנדערעס האבען.

— אין דער הינזיכט שטימען מיר מערקווירדיג. אייערע שעהנע וויסע צעהנד־לאך מעגען זיין ווער וויים וויא שארף, וועלען זיי דאך ניט אויפרייבען מיינע איינקינפטע פון מיינע קופערמיינען אין אוראל.

— אזוי רייך זייט איהר?

— זעהר רייך.

— אום וועלכע צייט שטעהט איהר אויף פון טיש?

— איך דיינק, געגען האלבע נאכט.

— ווערט נאך טיש געשפיעלט?

— וואהרשייליך, אבער דאס געהט אונז ניט אָן. איך האב קיין לוסט צום שפיעלען.

— גוט, דאן פלוידערן מיר.

— פון וואָס?

— פון ערנסטע זאכען. מיר וועלען בעשטימען דיא פונקטען פון א קליינעם גע־זעלשאפטליכען אָפמאך צווישען אונז.

— אבגעמאכט.

איוואַן האט זיך צוגעבויגען צו אקטאוויע און האט איהר געוואלט געבען אַ קוש אויף דיא נאַקעטע שולטער, אבער זיא האט איהם שנעל אויסגעמיידעט:

— קיין האנד־געלד, מיין ליעבער! אונזער אפמאַך איז נאָך ניט פערטיג. פריי־הער מוזט איהר דיא בעדינגונגען אננעהמען.

אין דעם אויגענבליק איז מארים און פאסקאל אריין אין סאלאָן. דער קליינער קאָפּ פון גראף פאסקאל איז געווען בעהאלטען אונטער אַ גרויסען קראַגען פון פעלץ און שאַהל.

— אַך, מיינע ליעבע גוטע — האט ער געזיפצט — איך בין געוויס, אז היינטי־גער אבענד האט מינדעסטענס פירציג גראד קעלט, שטאַרקער אלס אין סיביר, ניט וואהר, הערר גראף? אום זיך ניט צו שיידען מיט זיינע היימישע געוואהנהייטען, האט אונז אונזער ליעבער פריינד סאמילאָוו מיטגעבראכט אין זיינע קאסטענס אייז פון דער נעווא און האט דא אנגעמאכט אזא קעלט.

ווערענד דער גראף פאסקאל האָט אזוי געשפּאַסט האט זיך מארים בעגניגט צו בעגריסען דעם גראף מיט אַ פערביינונג און איהם צו דריקען דיא האנד פארביי־געהענדיג.

דער אָבערקעלנער האט אנאנסירט אז דער טיש איז פערטיג.

יעדער הערר האט געגעבען איינער דאַמע דעם אַרעם און דיא גאַנצע געזעלשאַפט איז איינגעטרעטען אין דעם גלענצענד בעלייכטעטען שפּייזע־זאַל, וואו דיא געסט האבען זיך געזעצט צום פּראַכטפאלען אראַנזשירטען טיש.

אזוי שנעל וויא דיא זופּע איז סערווירט געווען, האט פאסקאל גלייך אנגעהויבען:

— ווייסט איהר, מיינע ליעבע, דאס איך בין היינט געווען אין איין אַרט וואס איז איצטער זעהר שיק? (אין דער מאַרג) טרעפט וואו? אבער איך זאג אייך איהר וועט ניט טרעפען. איך בין געווען אין דער מאַרג! איז דאס ניט אַ גרויסאַרטיגע אידעע? איך האב געזעהן דיא פרוי פון פער־לאשעז און דעם מאַן פון רוע ערנעסטי. עס איז מערקווירדיג, זעהר ערשיטערנד, אויף מיין עהרענוואַרט! עס געהט איבער אַ קעלט איבערן לייב ווען מען זעהט עס. שטעלט אייך פאר דיעזע אונגליקליכע. —

— גענוג, גענוג, מיין חכם! — האט איהם פריילין אדעלא אונטערבראכען — געשיכטען פון דער מאַרג זיינען קיינע אונטערהאַלטונג ביים טיש, דאס נעהמט צו דעם אפּעטיט.

— דעם אפּעטיט וויל זיך קיינער ניט פערדאַרבען — האט פאסקאל געלאַכט — איהר האט אייגענטליך רעכט. לאמיר איבערלאזען דיא פינסטערע געשיכטען אויף איין אנדערעס מאהל; איך האב שוין ביי נאכט געהאט דורך זיי בייזע חלומות.... אבער וואס איז דאס!?....

דיא לעצטע ווערטער האט פאסקאל אויסגעשריען וויא ניט מיט זיין קול, האל־טענדיג דיא אויסגעגלאצטע אויגען צו דער טהיר, דען ווערענד ער האט גערעדט, האט זיך געעפענט דיא טהיר און עס איז ערשיענען דער געריכטס־קאמיסאר אנגעטהאן אין דער שערפּע פון זיין אמט, דעם פאליציי־דירעקטאר, לעטעליע און מעהרערע אגענטען.

ביי אנבליק פון דיזע אונגעבעטענע געסט האט זיך אויף יעדענס געזיכט אויס־געמאהלט דער אויסדרוק פון שטוינען און שרעק.

מאריס איז געווארען וויים וויא קרייד, זיינע גליעדער האבען אנגעהויבען נערוועז צו ציטערן און ער האט זיך מיטביידע הענד געמוזט האלטען פעסט אן טיש אום ניט אומצופאלען.

אך, ווען איך קען ארויס פון דאנען! האט ער געטראכט.

אנטלויפען איז אבער געווען אונמעגליך. דיא אגענטען האבען געהאט דיא טהירען בעזעצט; זיי האבען געוויס ערהאלטען דען בעפעהל קיינעם איינציגען ארויסצולאזען.

איך בין געפאנגען — האט מאריס געטראכט — מיט מיר איז אויס! אבער וועניגסטענס לעבענדיג זאלען זיי מיך ניט קריעגען. איך האב מיין לעבען איינגעשטעלט און האב פערלארען דעם שפיעל, איך וועל בעצאהלען, ווען עס קען ניט אנדערס זיין, וויל איך שטערבען, אבער ניט אויף'ן שאפאט.

ער האט גענומען א מעסער פון טיש און האט זיך געמאכט בערייט אריינצו־שטעכען זיך אין דער ברוסט, אזוי שנעל וויא איין אגענט וועט איהם לייגען דיא האנד אויף דעם שולטער.

דאס אלעס איז פארגעגאנגען אין פערלויף פון אייניגע מינוטען.

א שווערע, אונערטרעגליכע שטילקייט האט געהערשט אין זאאל, מען האט ניט מעהר געהערט וויא דאס שווערע אטהמען פון דיא פערזאמעלטע, וועלכע האבען מיט שרעקליכער שפאנונג געקוקט דיא איינברעכערס.

דער יונגער רוסע האט זיך געלאסען אויפגעהויבען, איז צוגעגאנגען צו דיא הערען וועלכע זיינען געשטאנען ביי דער טהיר און האט זיך געווענדעט צו דעם מאן מיט דער דרייפארבינגען ברייטען שערפע (לענטע), ווייל ער האט געטראגען דעם צייכען פון א בעאמטען

— ווער זייט איהר מיין הערר, און וואס ווילט איהר דא?

— איך בין געריכטס־קאמיסאר — איז געוועזען דיא אנטווארט — און איך וויגש צו וויסען, וועלכער פון דיא הערען רופט זיך דא גראף סאמילאוו.

— גראף סאמילאוו בין איך — האט דער גראף געענטפערט רוהיג.

— ער איז עס — האט לעטעליע אריינגעשושקעט דעם געריכטס־קאמיסאר אין אויער. דיעזער איז צוגעגאנגען נעהענטער צום גראף, און האט פארטגעזעצט:

— אין נאמען פון געזעץ ארעטיר איך אייך, הערר גראף.

ווען א בליטץ וואלט איינגעשלאגען אויפ'ן טיש ארום וועלכען דיא געסט זיינען געזעסען, וואלט עס ניט געהאט קיין שרעקליכערע ווירקונג אויף זיי וויא דיעזע עטליכע ווערטער. איין אנגסט־געשריי האט זיך ארויסגעריסען פון יעדערינס מויל. דער איינציגער וואס האט עמפפונדען א געפיהל פון ערלייכטערונג איז געוועזען מאריס. דער שרעק וואס האט איהם צוזאמענגעפרעסט דיא ברוסט ביז צום ערשטיקען, איז בילאז־וויז פערשוואונדען; ער האט ווידער אויפגעאטהעמט, זיין האנד וועלכע האט געהאל־טען קראמפפהאפט צוזאמענגעדריקט דעם שטיל פון מעסער וואס ער האט געהאפט פון טיש האט זיך לאנגזאם אויפגעעפענט און דאס מעסער איז ארויסגעפאלען.

דער יונגער רוסע איז זעהר בלייך געוואָרען.

— מיך ארעטירען!? — האט ער אויסגערופען מיט שטאלץ — איהר מוזט געוויס זיין אויסער זינען, הערר געריכטס־קאמיסאר. מיט וועלכען רעכט, און מיט וועלכער פאלמאכט פערהאפטעט איהר מיך?

— מיט דער פאלמאכט פון א געזעצליכען פערהאפטס־בעפעהל, וועלכען איך טראג מיט זיך.

ד'ארפעל האט עס געהאלטען פיר פאסענד זיך אריינצומישען.

— הערר געריכטס־קאמיסאר, קיינער האט ניט מעהר רעספעקט פאר'ן געזעטץ אלס איך, אבער אין דעם פאל מוז איך מיר ערלויבען אייך אויפמערקזאם צו מאכען, אז דא מוז געוויס זיין א טעות, א פערוועכסלונג פון נאמען אדער דאס גלייכען. אונזער פריינד שטעהט העכער פון יעדען פערדאכט....

— שווייגט מיין הערר, מיט אייך האב איך איבערהויפט ניט וואס צו ריידען — האט איהם דער קאמיסאר אונטערבראכען.

— אין וואס בעשולדיגט מען מיך? — האט דער רוסע געפרעגט, וועלכער איז פון אויסען געוועזען זעהר רוהיג, אבגלייך זיינע ליפען און הענד האבען געציטערט.

— דאס האב איך אייך ניט מיטצוטהיילען.

— איך וויל עס אבער וויסען.

— האט נאר געדולד, איהר וועט עס באלד ערפאהרען, אויב איהר ווייסט עס נאך ניט.

— איך שווער אייך אז איך וויים עס ניט.

— מעג זיין.

— קענט איהר מיר דאס ניט זאגען?

— דער אונטערזוכונגס־ריכטער וועט עס אייך זאגען, קומט!

— וואס ווילט איהר מיט מיר מאכען?

— פאר אלעם וועלען מיר אייך איבערגעבען אונטער דער אויפזיכט פון דער פאליציי.

— פון דער פאליציי! האט דער רוסע ווידערהאלט מיט עקעל.

— איהר וועט דארט ניט לאנג בלייבען. קומט מיט אונז.

— איך מוז נאטירליך געהארכען. איהר זייט די שטארקערע, אבער איך פראָטעסטיר מיט מיין גאנצער קראפט געגען אזא אונערהערטע האנדלונג. איהר בעגעהט איינע פייגע, שענדליכע טהאט ווען איהר בעגעהט אזוי מיט א פרעמדען אונשולדיגען מאן; די שאנדע דערפון וועט אויף אייך צוריקפאלען.... מיינע ליעבע געסט און פריינדע — האט ער זיך געווענדעט צו די פערזאמעלטע — דער שענדליכער אירטהום, דורך וועלכען איך האב איצטער צו ליידען קען ניט לאנג דויערן, איך זאג אייך ניט אדיע, נאר „אויף באלדיגעס ווידערזעהען!"

ער האט זיך פארנייגט פאר אקטאוויע, וועלכע איז געזעסען וויא ערשטארט זהענדיג וויא איהרע זיסע חלומות פלאטצען וויא גלאנציגע זייפענבלאזען פאר איהרע

אויגען, און האט איהר איינגערומט אין אויער: „אויף מארגען, האף איך"..... הערר קאמיסאר, איך בין בערייט אייך צו פאלגען.

— קיין צווייפעל, ער איז אונזער מאן — האט זשאדלע געזאגט צום פאליציי־דירעקטאר — אבער ער קען זיך זעהר גוט בעהערשען, עס וועט קאסטען א היבשע ביסעל מיהע ביז מען וועט עטוואס פון איהם ארויסקריעגען.

— אה עס מאכט ניט! דיא פרעכסטע ווערען שטיל און לאזען זיך בויגען, ווען מען נעהמט זיי גוט אין פערהער. דער אונטערזוכונגס־ריכטער וועט שוין געפינען מיטעל איהם צו מאכען ריידען.

ביי ברעבאנט האבען דיא הערען דערוויילע אנגעטהאן זייערע איבערציהער, דיא דאמען האבען זיך איינגעוויקעלט אין זייערע פעלצען, און זיינען זיך צוגאנגען. קיינער האט קיינע לוסט געשפירט פארטצוזעטצען דען אבענד נאך אזא פארפאל מיט דעם גאסטגעבער.

אלס מען האט דעם יונגען רוסען ארייגעלאזען אין א קאלטע לעערע צעללע פון געפענגניס, האט ער געפרעגט דעם פיהרער: „דא זאל איך צוברייגען דיא נאכט?"

אויף דיעזע פראגע האט ער קיינע אנטווארט ערהאלטען. דיא טיהר איז הינטער איהם געשלאסען געווארען. ער איז געבליעבען אליין.

דער געריכטס־קאמיסאר און פאליציי־דירעקטאר האבען זיך פון דארט בעגעבען גלייך צום יוסטיץ־פאלאץ, וואו דער אונטערזוכונגס־ריכטער האט נאך אימער אונגעדולדיג געווארט אין זיין ביורא, אום צו ערפאהרען אויב עס איז געלונגען דעם מערדער צו ארעטירען.

— גוטען אבענד, מיינע הערען, האבען מיר דעם פויגעל? — האט דער אונטערזוכונגס־ריכטער זיי אנטקעגענגערופען.

— מיר האבען איהם! — האט דער געריכטס־קאמיסאר געענטפערט.

— ער איז ארעטירט.

— זייט א שטונדע.

— וואו האט איהר איהם געפאקט?

— ביי ברעבאנט, וואו ער האט געשפייזט אין א פארנעהמער לוסטיגער געזעלשאפט. דער שורקע פערקעהרט מיט לייטע פון דער פיינסטער געזעלשאפט.

— וויא איז עס צוגעגאנגען?

דער פאליציי־דירעקטאר האט אומשטענדליך דערציילט וויא דיא פערהאפטונג איז צוגעגאנגען.

— האט איהר דיא אדרעסען פון דיא געסט פון דעם אמת'ן אדער פאלשען גראף?

— ניין, אבער מיר ווייסען אלע נאמען, און ווען עס וועט נעטהיג זיין קען מען זיי אלעמען אויסגעפינען.

— דער מענש איז אין געפענגניס?

— נאטירליך.

— איז ער אין אייער געגענווארט אונטערזוכט געווארען?

— נעווים.

— האט זיך דערביי עטוואס וויכטיגעס געפונען?

— ביז יעצט נאך ניט; מיר האבען אבער זיין בריעף־טאשע נאך ניט געעפענט און מיר ברייננען זיא צו אייך, צוזאמען מיט זיין פּארטמאָנע, אוהר און רינגען.

— גיט אהער דיא בריעף־טאשע, מיר וועלען צוזאמען דורכזעהען וואס זיא ענטהאלט.

דער פּאליציי־דירעקטאר האט אוועקגעלייגט אלע זאכען אויפ'ן שרייב־טיש פארן אונטערזוכונגס־ריכטער, בעמערקענדיג:

— דיא קאפער און דיא זאכען פון דעם פערהאפטעטען האבען מיר איבערגע־לאזען אין ביורא פון האטעל, אונטער דער אויפזיכט און פעראנטווארטליכקייט פון גע־שעפטס־פיהרער פון האטעל. איז עס נעטהיג זיי אהער צו ברייננען?

— ניין, דאס האט ביז מארגען צייט. היינט וועלען מיר זעהען וואס דיא בריעף־טאשע ענטהאלטעט.

דיא גרויסע בריעפטאשע איז געווען פון רויט־ברוינעם רוסישען לעדער און איז זען ארומגעזוימט מיט פיינע זילבער־ארבייט און האט געהאט אויפ'ן זילבערנעם שלאס א שעהנעם אויסגראווירטען מאָנאָגראם פון דיא דריי רוסישע בוכשטאבען И. С. К. מיט א גראפען־קרוין איבער זיי.

הערר גיבריי האט זיא אויפגעעפענט. אין איין טאשע זיינען געלעגען פינף און צוואנציג פראנצויזישע באנקנאטען, צו טויזענד פראנק יעדערע, צוויי בריעף אין רוסי־שער שפראכע, און אייניגע וויזיטענקארטען מיט דעם נאמען איוואן סאמילאוו. אין דער אנדערן טאשע איז געלעגען א שליסעל.

הערר גיבריי האט גענומען דעם שליסעל אין האנד, האט איהם א ווייל בע־טראכט און האט דאן אויסגערופען: „דאס איז דאך דער שליסעל צו קוראוויאוו'ס גרופט!“

דער פּאליציי־דירעקטאר האט אויך דעם שליסעל א ווייל בעטראכט און האט צוגעשטימט: „איך גלויב ווירקליך איהר האט רעכט“.

— מיר קענען אונז גלייך דערפון איבערצייגען, — האט דער אונטערזוכונגס־ער פארטגעזעצט — דער שלאס פון דער בראָנזענער טיהר איז ארונטערגענומען ליעגט דא אונטער דיא בעווייז־שטיקער אין מיין ביורא.

ער האט מיט דיא ווערטער ארויסגענומען דעם שלאָס פון א שופלאָדע פון זיין שרייבטיש און האט געפּרופט דעם שליסעל. דער שליסעל האט געשלאסען לייכט וויא מען דארף גאר ניט בעסער.

— איהר זעהט אז איך האב קיין טעות. דאס איז דער שליעסעל צו דער גרופט און איצטער הערשט מעהר קיין האר צווייפעל, אז מיר האבען דעם מערדער.

— דיא בעווייזע זיינען מערקווירדיג קלאר — האט דער פּאליציי־דירעקטאר גע־זאגט.

הערר גיבריי האט ווייטער געזוכט אין דער בריעפטאשע, אבער ער האט ניט־

מעהר געפונען, דער גערי̈כטסקאמיסאר האט דערוויל גערעהט דיא בריעף אויף אלע זייטען.

— פערשטעהט איהר רוסיש? — האט גיברײ געפרעגט לאבענדיג.

— ניין.

— מיר מוזען דיא בריעף לאזען איבערזעטצען, עס איז פיעלייכט וויכטיג צו וויסען וואס אין זיי שטעהט.

— דאס זאל מארגען געשעהן.

— וועט איהר פארהערען דעם געפאנגענעם נאך היינט? האט דער פאליציי־דירעקטאר געפרעגט.

הערר גיברײ האט נאכגעזעהען זיין אוהר.

— עס איז שוין באלד עלף אוהר — האט ער געזאגט — און מארגען איז אויך א טאג. איך גלויב איבערהויפט, אז דיא אונטערזוכונג וועט ניט לאנג דויערן. דיא בעווייזע זיינען אזוי שטארק, דאס ער וועט אונמעגליך קענען לייקנען.

— אויף דעם זאלט איהר ניט פיעל האפען, הערר אונטערזוכונגס־ריכטער — האט דער פאליציידירעקטאר געזאגט.

— ווארום דען?

— דער מענש וועט אייך פון דעסטוועגען נאך א הארטע נוס צו קנאקען. ער האט א חוצפה, וויא איך האב עס נאך אין מיין לעבען ניט געטראפען, גיט אכטונג, ער וועט זיך פערטהיידיגען וויא א לייב.

— דעסטא בעסער — האט גיברײ געלאכט — וואס שווערער דער קאמפף איז דער זיעג אלץ געשמאקער.

דאס פארטמאָנע וועלכעס האט ענטהאלטען עטליכע גאלדשטיקער און א פאר באנקנאטען צו 500 פראנקס, איז אויך געווען פון רוסישען לעדער אין זילבערנער איינ־פאסונג און האט געהאט דיזעלביגע בוכשטאבען И. С. К. איינגראווירט אלס א מאָ־נאָגראם (דורכגעפלאכטענע בוכשטאבען). דיזעלביגע בוכשטאבען מיט דער גראפען־קרוין זיינען אויך געווען אויף זיין גאלדענער אוהר.

— דעם מערדער האבען מיר, דאס איז קיין צווייפעל — האט דער פאליציי־דירעקטאר געזאגט, איך זעה אבער נאך אימער ניט דעם בעוועג־גרונד צום פערברעכען.

— דאס וועלען מיר באלד ערפאהרען — האט דער אונטערזוכונגסריכטער גע־ענטפערט — נאך אלעם וואס איך זעה שיינט עס, אז מיין פאראויסזעטצונג איז ריכטיג. איהר וועט זעהען אויב דיא אורזאכע איז ניט א פאמיליענגעהיימניס און א געהיימניס פון א זעהער פארנעהמער פאמיליע.

— האלט איהר דעם פערברעכער ווירקליך פאר א פארנעהמען רוסען? — האט דער געריכטסקאמיסאר געפרעגט.

— איך וויים ניט, אבער וואהרשיינליך איז עס. דיא בעריהמטעסטע פערברעכער פון אלע צייטען זיינען פון הויכער געבורט.

— נאך איינמאהל האט דער פאליציידירעקטאר בעטראכט דיא זאכען.

— מיר פאלט איין א מערקווירדיגע זאך — האט ער געזאגט.

— וואס, נעמליך? האט גיבריי געפרעגט.

— איך גלויב אז דיא דריי זאכען וואס מיר האבען דא, זיינען ניט זיין אייגענטהום.

— וואס ברייגגט אייך אויף דעם געדאנקען?

— א גאנץ איינפאכער אומשטאנד. אונזער געפאנגענער הייסט אדער רופט זיך איוואן סאמילאוו, וועהרענד אויף יעדער פון דיא דריי זאכען געפינט זיך נאך א דריטער אנפאנגס־בוכשטאב .K וואס זאל דיעזעס בעדייטען?

— איהר האט רעכט; איך וועל זעהען מיר צו פערשאפען איינע אויפקלערונג דאריבער.

— האט איהר אונז נאך וועלכע אינסטרוקציאנען צו געבען? — האט דער גע־ריכטסקאמיסאר געפרעגט.

— יא. איך וואלט וועלען אז דער געפאנגענער זאל גלייך ביי דעם ערשטען פער־הער צוזאמענגעבראכט ווערען מיט דיא עדות. איך וועל לאזען אויסמאכען דיא פאר־לאדונגען און איהר וועט זארגען, אז זיי זאלען גלייך אין פריהמארגען צוגעשטעלט ווערען צו דיא לייטע.

— דאס זאל געשעהן.

דער פאליציידירעקטאר און דער געריכטסקאמיסאר האבען גענומען אבשיעד און הערר גיבריי האט גלייך נאך זיי אויך פערלאזט דעם יוסטיץ פאלאסט.

17טער קאפיטעל.

דער געפאנגענער און זיין געהיימנים.

גראף איוואן סאמילאוו איז געוועזן איבערצייגט, אז ער איז דאס אפפער פון א מיספערשטענדניס, פון א צופעליגער עהנליכקייט אין געזיכט אדער אין נאמען און האט מיט זיכערהייט ערווארטעט, דאס גלייך אויף מארגען, נאך דעם ערשטען פערהער וועט ער ארויסגעלאזט ווערען פריי וואו ער וועט דאן פאדערן, רעכענשאפט פון יענע וועלכע האבען איהם אזוי שענדליך בעהאנדעלט.

טראטץ דיעזער ערווארטונג און טראטץ דעם וואס זיין געוויסען האט איהם קיינע פארווירפע געמאכט, האט ער דאך געפיהלט א געוויסע אונרוהע, ער האט צו זיך גע־זאגט, אז דיא גערעכטיגקייט מאכט אויך איהרע פעהלער און ער האט זיך דערמאהנט איינינע בעקאנטע פעלע, ביי וועלכע אונשולדיגע לייטע האבען געמוזט ליידען פיר דיא זינדע פון אנדערע.

מיט שיידערן האט ער זיך געפרעגט, וואס פאר א פערברעכען קען דאס זיין אין וועלכען מען בעשולדיגט איהם און צו האט איהם ניט דער צופאל אמאהל פערוויקעלט אהן זיין וויסען אין א פינסטערע, בלוטיגע טהאט און וואס פאר א בעווייזע עס קענען זיין געגען איהם און צו וועט ער קענען וויעדערלעגען.

ער האט פערבראכט א שרעקליכע נאכט, פון דעם אויגענבליק ווען דיא טהיר האט זיך הינטער איהם געשלאסען ביז דער טאג האט אנגעהויבען צו גרויען האט ער ניט צוגעמאכט קיין אויג. דיא מינוטען האבען זיך פאר איהם געצויגען וויא שטונדען און ער איז געווארען פערצווייפעלט פאר שרעקליכער איינזאמקייט און לאנגווייליע. ער

וואלט מיט פערגעניעגען אוועקגעגעבען א גרויסען טהייל פון זיין פערמעגען, ווען ער זאל נור קענען מאכען, אז מען זאל איהם שנעלער פיהרען צום פערהער.

ווען עס איז גוט טאג געווארען האט ער דערהערט וויא דער שליסעל דרעהט זיך אין טהיר־שלאס פון זיין צעלע. דיא טהיר האט זיך געעפענט און דער וועכטער פון געפענגניס איז אריינגעקומען, אום זיך צו איבערציינען וואס דער געפאנגענער מאכט.

איוואן סאמילאוו האט דעם מאן פערווארפען מיט פראגען, האט אבער קיינע אנטווארט ערהאלטען, אזוי וויא עס איז וואהרשיינליך געווען דער בעפעהל מיט איהם ניט צו ריידען.

דאס הארטנעקיגע שטומזיין האט דעם פארצווייפעלטען יונגען גראף שיער פערריקט געמאכט און עס האט איהם געקאסט מיהע צו אונטערדריקען אין זיך דעם אויסברוך פון צארן.

א'ם 9 אוהר איז איהם געבראכט געווארען פריהשטיק, וועלכעס ער האט ניט אָנגעריהרט.

צוויי שטונדען שפעטער האט זיך געעפענט דיא טהיר פון דאס ניי און דער אויפזעהער איז אריינגעקומען, דיעזעס מאהל אין דער בעגלייטונג פון צוויי סאלדאטען פון דער פאריזער גארדע, וועלכע דיענען געוועהנליך אלס וואכע צום געפענגניס.

— וואס ווילט איהר פון מיר? האט דער רוסע געפרעגט.

— איהר זאלט פארגעפיהרט ווערען פאר'ן אונטערזוכונגסריכטער.

— ענדליך! — האט דער יונגער גראף אויסגערופען אויפאטהמענדיג.

ער האט זיך גלייך געטהאן א קעהר צום טהיר מיט דיא ווערטער: „איך בין בערייט.“

— ווארט, ווארט מיין זאהן — האט דער אויפזעהער געזאגט מיט א בייזען געלעכטער, אזוי שנעל געהט עס ניט, פריהער מוזען מיר דיך א ביסעלע אויספוטצען.

לאכענדיג מיט א שפאטישער מינע האט ער איפגעהויבען דיא האנד אין וועלכער ער האט געהאלטען א שטאלענע קייט מיט האנד־שעלעס (נארוטשניקי, הענד־קאפס).

סאמילאוו האט איהם אנגעקוקט און האט פערשטאנען וואס דאס מיינט.

— וואס פעהלט דען נאך? האט ער געפרעגט.

— א קליינינקייט, דיא ארעמבענדער, אדער האנדשעלען, אום צו זאגען דייטליכער.

דער גראף איז געווארען בלייך וויא דער טויט.

— האנדשעלען וויל מען מיר אנטהאן! האט ער אויסגערופען מיט א ציטערנדע שטימע — פאר וואס האלט מען מיך דען? דאס וועל איך אויף קיין פאל ניט צולאזען! אויף קיין פאל!

— נוא, נוא, קיינע פאקסען געמאכט! — האט דער אויפזעהער ערנסט געזאגט, דא ווערט ניט רעזאנירט, נור געהארכט. איך האב מיך צו האלטען שטרענג אן מיינע אינסטרוקציאנען און איך וואלט מיין איינענעם פאטער אנטהאן האנדשעלען, ווען דיא פארשריפט זאל אזוי הייסען. אלזא, קיינע מינעס געמאכט! ווען איהר לאזט זיך ניט מיט גוטען, וועט מען עס אייך אנטהאן מיט בייזען. אהער דיא הענד און שנעל!

דער גראף האט דעם ווילדען ארעסטאַנטען־טרייבער אנגעקוקט און איהם איז ווידער ארויפגעקומען אויף'ן געדאנקען, דאס בעוואוסטזיין פון זיין שוואכקייט ענטקעגען זיי און דאס ער וועט ענדליך דאך אונטערליעגען מיט שאנדע, ווען ער זאל זיך ענטקעגען שטעלען. דאס בעסטע וואס ער האט געקענט טהאן, איז זיך אונטער־צוגעבען. דען אויף דעם אופן איז עס פיעלייכט מעגליך געוועז צו מאכען וואס גיכער איין ענדע צו זיין לאגע.

ניט ריידענדיג א ווארט, אבער מיט דעם אויסדרוק פון טיעפסטער פעראכטונג, האט ער אויסגעשטרעקט דיא הענד, אבער טראָטץ דער גלייכגילטיגקייט וועלכע ער האט געזוכט מיט אלע זיינע כחות ארויסצוווייזען, האט ער דאך געמוזט אויפציטערן אלס דאס קאלטע שטאהל פון דיא האנדשעלען האט בעריהרט זיין האנד.

אין איין אויגענבליק זיינען דיא האנדשעלען געוועזן אנגעטהאן.

— פארוועטס! — האט איינער פון דיא סאלדאטען קאמאנדירט.

מיט איין סאלדאט פון פאָרינט און דעם אנדערן פון הינטען, איז דער גראף גע־פיהרט געווארען דורך לאנגע קארידארען, ענגע טרעפ, ארויף און אראפ, ביז ער איז ענדליך געקומען אין א גאלעריע אויף וועלכער עס איז געוועזן דער אריינגאנג אין קאנ־צעלאריע פון אונטערזוכונגס־ריכטער.

א טהיר האט זיך געעפענט און דער סאלדאט פון פאָרינט איז געבליעבען שטעהן אין קארידאר, אריינלאזענדיג דעם גראף. ער האט אריבערגעטרעטען דיא שוועלע און איז געשטאנען פאר גיבריי וועלכער האט זיך בעשעפטיגט מיט איבערקוקען פאפיערע און אקטען. און א זייט, ביי א קליינעם טישעל איז געזעסען דער פראטאקאל־פיהרער.

דער גראף האט בעגריסט מיט א שאקעל דעם קאפ.

דער אונטערזוכונגס־ריכטער האט אבגעקוקט דעם בעשולדיגטען פון אויבען ביז אונטען, דאן האט ער אנגעקוקט דאס געזיכט פון דעם מענשען, וועלכען ער האט גע־האלטען פאר א גרויסען פערברעכער. ער האט איהם בעטראכטעט מיט דעמזעלביגען אויסדרוק, מיט וועלכען א דאקטאר קלייבט זיך צו אריינצושניידען א שארפע זאָנדע אין א טיעפער וואונד, אום צו זעהען וואס אינעווייניג טהוט זיך.

דאס בלייבע געזיכט פון דעם געמיינטען מערדער האט אבער קיין זאך ניט אויסגעדריקט, אויסער גלייכגילטיגקייט און קאלטקייט — קאלט ווי א שטיין.

— שטעה איך פאר מיין ריכטער, מיין העהר? — האט איוואן געפרעגט מיט שטאָלצער העפליכקייט.

— איהר שטעהט פאר דעם ריכטער, וועלכער האט דיא פליכט אייך צו פער־הערן, און איהר, איהם צו ענטפערן — האט גיבריי געענטפערט.

— ענטפערן! — האט דער רוסע איבערגערעדט — פאר וואס זאל איך דען ניט ענטפערן? איך האב קיין זאך ניט צו בעהאלטען. אבער פריהער וואלט איך דאך וועד־לען וויסען, מיט וועלכען רעכט האבען אייערע פאליציסטען געוואגט מיך צו ארעטירען, צו ווארפען מיך אין געפענגניס און מיר אנצוטהאן דיא שרעקליכע שאנדע צו שמיעדען מיינע הענד אין קייטען, פונקט ווי א איך וואלט געוועזען א גנב אדער א מערדער.

דער אונטערזוכונגס־ריכטער האט פון גראף קיין אויג ניט אראפגענומען דיא

גאנצע צייט וואס ער האט דיזע ווערטער גערעדט. אין דער פעסטער איבערצייגונג, אז ער האט פאר זיך דעם דאפעלמערדער פון פער־לאשזע און רוע ערנסטין, איז ער גאנץ ערשיינט געוועזען איבער דיא קאלטבלוטיגקייט און זעלטענע אונפערשעמטקייט פון דיעזען מענשען.

— מיינע פאליציסטען — האט גיברייא געענטפערט זעהר שארף — האבען אויס־געפיהרט נור דיא בעפעהלע, וועלכע זיינען זיי געגעבען געווארען אין נאמען פון דער בירגערליבע געזעלשאפט וועלכע איז טיעף בעליידיגט געווארען דורך א פערברעכער, דיא פאליציסטען ערהאלטען דיא בעפעהלע דורך דיא פערטרעטער דער יוסטיץ.

— און ווער איז דיעזער פערטרעטער?

— איך.

— זעהר גוט, דאן וועל איך מיך ביי אייך אליין בעקלאגען איבער דיא שענדליכע ארט וויא אזוי אייערע געזעצע זיינען אויסגעפיהרט געווארען, איבער דיא בעהאנדלונג וועלכע מען האט מיר, א פרעמדען אין דעם לאנד, געוועזען. און אייער לאנד, רעכענט מען עס פיר דאס גאסטפריינדליכסטע אין דער וועלט! מען האט מיך געססטערן אבענדס ארויסגעריסען פון מיטען מיינע פריינדע, וועלכע איך האב איינגעלאדען צו א פרעהלי־כער פערזאמלונג. אום א מאן אין מיין שטעלונג צו פערהאפטען אונטער אזעלכע אומשטענדען, מוז מען געוויס האבען א גוטען גרונד. אום איהם צו בעהאנדלען וויא א רויבער אדער א מערדער, דארף מען איהם קענען בעשולדיגען אלס רויבער אדער מערדער, און וואס בעשולדיגט מען מיך?

הערר גיברייא האט געשוויגען. אזא זאך איז איהם נאך קיינמאהל גאר ניט פאר־געקומען. דאס האט געהייסען פארבייטען זיך מיט דיא ראליען, אנשטאט אראפצולאזען דעם קאפ אין דעם בעוואוסט זיין פון זיין שווערען פערברעכען, בעקלאגט ער זיך גאר, דער שורקע, און ער האט נאך א חוצפה צו שטעלען דעם ריכטער פראגען! דאס איבערשטייגט אלעס.

איין אויסדרוק פון ערגער און פערראכטונג האט זיך בעוויזען אויף דעם געזיכט פון אונטערזוכונגס־ריכטער, און דער גראף, וועלכער האט עס בעמערקט, איז געווארן אונרוהיג דורך דאס מעהר וויא דורך אלעס אנדערע, וואס איהם האט ביז איצטער פאסירט.

— דאס שיינט זעהר ערנסט צו זיין — האט ער געמורמעלט צו זיך אליין — האלט איהר מיך ווירקליך פאר א פערברעכער, הערר ריכטער?

גיברייא האט געוואלט דערגעהן א גרונד מיט איין קלאפ. ער האט דעריבער אוועקגעלייגט אין א זייט אלע געוועהנליכע פראגען, און אריינקוקענדיג דעם געמיינטען פערברעכער גלייך אין דיא אויגען, האט ער געזאגט: „וואס האט איהר געטהאן דעם נייצעהנטען פון דיעזען מאנאט, דאס הייסט מיט דריי טעג צוריק, פון דריי אוהר נאכמיטאג ביז צוויי אוהר אין דער נאכט?

— הערר ריכטער — האט דער גראף געענטפערט גאנץ קאלט — איהר קריגט פון מיר קיין ווארט ארויס, איידער איהר וועט מיר ניט זאגען, אונטער וועלכע בע־שולדיגונג שטעה איך פאר אייך.

— צו פרעגען האב איך, איהר האט צו ענטפערן.

— דאס איז ריכטיג. איהר מעגט מיר ניט װעלען זאגען דאס װאס איך װיל װיסען, אבער איהר קענט מיך ניט צװינגען צו ריידען:

— דער אויסװאורף האט איין אייזערנעם װילען; װען איך גיעב איהם ניט נאך בלייבט ער שטום — האט דער אונטערזוכונגס־ריכטער איבערלעגט — איך דיינק איך מאך א סוף דערצו. נו גוט — האט ער געזאגט אויף'ן קול — איהר װערט בעשולדיגט אין מארד.

דיא העכסטע פערװאונדערונג און ערשטוינען האט זיך בעװיזען אויף'ן גראף'ס געזיכט.

— אין מארד! — האט ער אויסגערופען — איך, איך בין בעשולדיגט אין מארד! מיין װערטהער הערר, איהר קענט עס ניט מיינען אין ערנסט, װען אזא בעשולדיגונג װאלט ניט געװען אזוי שרעקליך, װאלט זיא געװען איינפאך צום לאכען.

— רעספעקט פאר'ן געזעטץ, מיין הערר, דאס פערלאנג איך פון אייך! — האט גיבריי בעפאהלען.

— א גערעכטיגקייט װעלכע קען אזוי װייט פערקריכען, איז קיינע גערעכטיגקייט, האט דער רוסע געענטפערט — קענט איהר מיר פיעלייכט אויך זאגען װעמען איך האב ערמארדעט?

— צװיי פערזאנען, א מאן און א פרוי.

— צװיי פערזאנען נאך! — האט דער רוסע געענטפערט מיט א ביטערן שמייכעל, דיא זאכע װערט מיר אזוי שפאסיג, דאס איך פרעג זיך אליין פאר װעמען איך שטעה, פאר א ריכטער אדער פאר א משוגע'נעם.

גיבריי האט זיך מיט מיהע איינגעהאלטען, ניט אויפצוהעבען א האנד.

— איהר זאלט זיך נעהמען אין אכט — האט ער געשריען אין שרעקליכער אויפרעגונג — יעדע געדולד האט א גרענעץ און איהר זאלט זיך ניט צופיעל שפיעלען מיט מיר. אזעלכע רייד זאלט איהר ניט װאגען מיט מיר צו רעדען, ניט אלס ריכטער און ניט אלס פריװאטמאן. נעהמט אן איין אנדערן טאן און איבערצייגט מיך פון אייער אונשולד, אזוי װיא איהר בעהויפטעט, אז איהר זייט אונשולדיג. אויב ניט לאז איך אייך צוריקפיהרען אין געפענגניס און װעל װארטען ביז איהר װעט רוהיגער װערען, איידער איך װעל פארטזעטצען מיין פערהער (דאפראס). עס איז אין אייער אייגענעם אינטערעסע, איהר זאלט אנדערש ריידען.

איװאן סאמילאװ האט איינגעזעהען, אז עס איז נור דא איין מיטעל װיא אזוי זיך צו בעפרייען פון דער לאגע, אין װעלכער איין נעהיימניספאלער צופאל האט איהם אריינגעשלעפט אין דאס איז — צולאזען זיך בייגען נאך דיא פארדערונגען פון דיזער לאגע. ער האט זיך דאריבער אנגעטהאן א כוח צו אונטערדריקען זיין שטאלץ און האט געזאגט מיט אייזערליכע רוהע: נו גוט, פרעגט נור, הערר ריכטער, איך װעל אנטװארטען:

— װיא הייסט איהר?

— איװאן ניקאלאי גראף סאמילאװ.

— פון וועלכער נאציאן?
— איך בין רוסישער אונטערטהאן.
— וואו זייט איהר געבארען?
— אין סט. פעטערבורג.
— ווי אלט זייט איהר?
— פינף און צוואנציג יאהר.
— האט איהר נאך פאטער און מוטער?
— ניין, זיי זיינען ביידע טויט. — ביי דיעזער אנטווארט האט די שטימע פון גראף'ן עטוואס געציטערט.
— וואו וואהנט איהר געווערנליך?
— אין פעטערבורג.
— וויא לאנג זייט איהר אין פאריז?
— ניין טאגע.
— וואו זייט איהר פארפאהרען?
— אין גראנד האטעל.
— קומט איהר גלייך פון רוסלאנד?
— ניין, איך קום פון לאנדאן. אהין בין איך געקומען פון אנטווערפען. אין לאנדאן האב איך מיך צוויי וואכען אויפגעהאלטען.
— האט איהר א פאס?
— יא.
— וויא קומט דאס, וואס ער געפינט זיך ניט אין אייער באגאזש און ניט אין אייער בריעפטאש?
— ער ליעגט אין דער רוסישער געזאנדשאפט.
— צו וועלכען צוועק רייזט איהר דען?
— צו מיין פערגעניגען.
— זייט איהר רייך?
— יא.
— זעהר רייך?
— רייך גענוג, אום צו בעפריעדיגען אלע מיינע ווינשע.
— פון וואנען האט איהר דאס פערמעגען?
— איך האב עס געערבט פון מיינע עלטערן.
— בעזיצט איהר איין רעכט אויף אייער גראפענטיטעל?
— יא, מיין פאמיליע געהערט צום אדעל זייט יאהרהונדערטע.
— האט איהר פריינדע אין פאריז?
— דאס הייגגט אפ דערפון וואס איהר פערשטעהט אונטער פריינדע. אויב איהר מיינט דערמיט יענע פערזאנען אונטער וועלכע איך האב מיך געפונען צו דער צייט, ווען מען האט מיך ארעטירט, דאן זאג איך: „ניין". דיעזע לייטע מיט אויסנאהמע פון איינעם, זיינען מיינע גאנץ ייע בעקאנטע.

— ווער איז דער איינער וואס מאכט דיא אויסנאהמע?

— וויקאמט (גראף) ד'ארפעל, איין עדעלמאן אין וואהרסטען זינע פון ווארט, פאר וועלכען איך האב דיא גרעסטע אכטונג.

— איז ער א פאריזער?

— יא, הערר ריכטער.

— וואו האט איהר איהם קענען געלערנט?

— אויף רייזען.

— זייט איהר פריהער אמאל ניט געוועזען אין פאריז?

— יא, הערר ריכטער, בין אבער דאן געוועזען נאך גאר א קליין קינד.

— איך קום איצטער צוריק אויף מיין פריהעריגע פראגע: וואס האט איהר געטהאן נאכמיטאג און אבענדס אם נייצעהנטען דעצעמבער?

גראף איוואן האט א ווייל גענקלערט און האט געענטפערט:

— אזוי ווייט וויא איך קען מיך דערמאהנען, האב איך אום עלף אוהר פערלאזען מיין האטעל, און בין געגאנגען צו מיין פריינד ד'ארפעל, וועלכער האט מיך איינגעלאדען צו פריהשטיק, דערנאך בין איך געגאנגען שפאציערען איבער פאריז, האב אין א רעסטאראן אויף דיא בולווארדס געגעסען מיטאג, און האב דאן בעזוכט דאס טהעאטער, דיא וואריעטע.

— זייט איהר דיא גאנצע צייט געוועזען אליין?

— יא.

— ביז צום אבענד?

— ביז צום אבענד.

— צו וועלכען צוועק האט איהר אזוי שפאציערט?

— צו גאר קיין צוועק. איך האב „פלאנירט“ (זיך ארומגעשלעפט) וויא מען זאגט אין פאריז, האב געזוכט ארוסגענאמען צייט, האב גערויכערט ציגארעטען און געקוקט אין דיא שויפענסטער.

— און דערמיט האט איהר פארבראכט אייער גאנצע צייט?

— איך גלויב אזוי.

— איהר זאגט ליגען! — האט דער אונטערזוכונגס־ריכטער טרוקען אויסגערופען.

— מיין הערר! — האט דער רוסע געשריען, פערגעסענדיג וואו ער געפינט זיך.

— איהר זאגט ליגען! — האט גיבריי ווידערהאלט — דער איינציגער פונקט, וועלכער איז דער וויכטיגסטער אין דער אנוועגדונג פון אייער צייט, — דעם האט איהר פערשוויעגען.

— ניין, הערר ריכטער — האט דער גראף געענטפערט שוין ווידער גאנץ רוהיג. אויב איך האב עטוואס דורכגעלאזען, איז דאס נאר דערפאר ווייל איך האב עס וואהרשיינליך פערגעסען.

הערר גיבריי האט געצקוקט מיט דיא אכסלען.

— דיינקט איהר אז איהר וועט מיר דאס איינרעדען? איהר זייט געוועזען אויפ׳ן פער־לאשעז, ווילט איהר דאס לייקענען?

דער גראף האט א ציטער געטהאן און האט געווארפען איין ענגסטליכען בליק אויף דעם אונטערזוכונגס־ריכטער.

— לייקענט איהר? — האט גיבריי ווידערהאלט.

— ניין, איך האב קיין גרונד מיינע האנדלונגען צו בעהאלטען. איך בין געוועזען אויפ'ן פער־לאשעז.

— צו וואס זייט איהר אהין געגאנגען?

— אבער הערר ריכטער, דער פערלאשעז איז איינע פון דיא גרעסטע זעהנס־ווירדיגקייטען אין פאריז. עס איז דאך גאנץ נאטירליך דאס א פרעמדער זאל אהין געהען.

— איהר ווילט מיך נארען; איך וועל אייך זאגען וואס איהר האט דארט גע־מאכט. איהר האט אין בלומענלאדען אין רוע־דע־לא־ראקעט געקויפט א קראנץ און איהר זייט דערמיט געגאנגען גלייך צו דער בעשטימטער גרופט, אין וועלבע איהר זייט אריינגעגאנגען, איז דאס וואהר?

— דאס איז וואהר!

— אין דער גרופט האט איהר געהאט אפגערעדט מיט א פרוי זיך צוזאמענ־צוטרעפען.

— דאס איז ניט ריכטיג, ניט וואהר! — האט דער גראף אויסגערופען.

— דיא אונגליקליכע איז געקומען און איהר האט זיא ערמא־דעט — האט דער אונטערזוכונגסריכטער ווייטער גערעדט, ניט אכטענד — אויף דעם גראף'ס ווערטער.

איוואן סאמילאוו האט אנגעקוקט דעם הערר'ן גיבריי מיט דעם אויסדרוק פון שרעק און ערשטוינונג. ער האט געציטערט אין גאנצען קערפער און אויפגעהויבען דיא געשמידעטע הענד אין דער הויך, וועהרענד איין אנגסטגעשריי האט זיך ארויסגעריסען פון זיין ברוסט.

— הערר, מיין גאט! איהר בעשולדיגט מיך אז איך האב בעגאנגען דעם מארד אין קוראוויאוו'ס גרופט!

אין גיברייי'ס אויגען האט עס אויפגעבליצט פאר פריידע, דער אנגעקלאגטער האט זיך אליין פערראטהען:

— אה, איהר האט געוואוסט אז דיא גרופט געהערט דער פאמיליע קוראיאוו, איהר זייט מיר צו קלוג ווען איהר זעהט איין, אז דאס איז גלייך צו א געשטענדניס. מאכט א סוף דערפון, דער לייקענען וועט אייך ניט העלפען. זייט איהר מודה אז איהר האט דיא פרוי אריינגענארט אין דער גרופט : זייט איהר מודה אז איהר האט בעגאנ־גען דעם מארד?

— מודה זיין? איך זאל מודה זיין, אז איך האב בעגאנגען א מארד אן א שוואכע פרוי וואס קען זיך ניט וועהרען? אין געגענטהייל, איך לייקען דאס מיט אלע קרעפטען, מיינע גאנצע זעעלע עמפערט זיך געגען אזא בעשולדיגונג!.... יא, איך בין אויף דעם פערלאשעז געוועזען! איך בין אין דער גרופט פון דער פאמיליע קוראוויאוו איינגעטרעטען.

— איהר האט אויך דעם שליסעל צו איהר — האט דער אונטערזוכונגסריכ־טער אונטערבראכען.

— איך האב דעם שליעסעל דערצו און איהר האט איהם געוויס געפונען אין מיין בריעפטאש, אבער איך פערזיכערע אייך, איך שווער אייך ביי אלעס וואס מיר איז הייליג, אז איך האב דארטען קיינעם ניט געטראפען. איך האב מיך אלין גע־פרעגט צו וועלכען צוועק איז זיא אין דער גרופט אריינגעדרונגען, ווער דיא ערמארדערטע פרוי איז געוועזן? יא, העררר ריכטער, דאס אלעס איז מיר פאלשטענדיג אונבעקאנט און דאך האט איהר מיך געלאזט פערהאפטען און איהר האט מיר דיא ערגסטע שאנדע אנגעטהאן און איהר בעשטעהט דארויף, אז איך זאל פעראנטווארטליך זיין פאר א פערברעכען פון וועלכען איך ווייס ניט וואס צו זאגען.... איך זוך מיר מיט אלע מעג־ליכקייט צו ערקלערען דאס רעטהזעל (רעטענים), איך צוברעך מיר דעם קאפ קלערענדיג. עס איז אבער אומזיסט, איך געפין קיינע אויפקלערונג דאריבער. איך בין שפיעל־באל פון א שרעקליכען אירטהום און ווען דיעזער אירטהום דויערט לאנג, דאן ווער איך וואהנזיניג. שוין איצטער שיינט מיר, אז דאס איז מעהר אלס מיינע כחות זיינען אימ־שטאנדע אריבערצוטראגען.

העדר גיבריי האט געקוקט אויף זיין ארעסטאנטען און האט צוגעהערט מיט אזא שפאנונג, פונקט וויא מען הערט געוועהנליך אין טהעאטער א גוטען שוישפיעלער. נאכדעם וויא דער גראף האט געענדיגט האט גיבריי עטליכע סעקונדען געשוויעגען און דערנאך האט ער איהם געפרעגט: — וואס האט איהר אין קאראוויאו'ס גרופט געהאט צו טהאן?

— איך האב אהין אוועקגעטראגען דעם קראנץ וואס איך האב געקויפט.

— אבער אין דער גרופט איז דאך קיינער ניט בעערדיגט געווארען?

— דאס האב איך ניט געוואוסט — האט דער גראף געענטפערט פערלעגען.

— געהערט איהר דורך געבורט אדער דורך הייראטה צו דער פאמיליע קוראוויאוו?

— ניין! — האט סאמילאוו האסטיג געענטפערט.

— דאן האט אייער אנטווארט קיין האפט און איהר קענט ניט פערלאנגען, אז מען זאל אייך גלויבען. איהר זאגט איהר זייט אריינגעגאנגען אין גרופט אוועקצולייגען א קראנץ, און איהר זאגט אז איהר האט געוואוסט דאס קיינער איז דארטען בעערדיגט געווארען, אבער ווען איהר געהערט זיך ניט אן מיט דער פאמיליע קוראיאוו וויא אזוי האט איהר א שליעסעל צו דער גרופט און צו וואס טראגט איהר אהין קראנצע? זייט נור לאגיש! איך וויל אייך געבען א מיטעל וויא אזוי אייער שולד צו בעוויזען, זאגט ווער האט אייך געגעבען דעם אויפטראג אהין צו בריינגען א קראנץ?

— איך קען אייך נור ענטפערן, דאס איך האב דיא פרוי ניט געזעהן און ווייס ניט פון וואס צו זאגען, איך האב דאס פערברעכען ערשט ערפאהרען אויף מארגען, פון דיא צייטונגען, פונקט וויא גאנץ פאריז.

גיבריי האט געמאכט איינע אונגעדולדיגע בעוועגונג.

— הערט זיך דאך אויף צו ווידערשפרעכען — האט ער אויסגערופען — איהר ניט צו, אז איהר זייט געוועזן אין דער גרופט און איהר לייקענט, אז איהר האט דארט געזעהען א לייכע!

— יא, דאס לייקען איך. אום דריי אוהר בין איך געגאנגען אויף דעם פערלאשעז און אום האלב פיער בין איך שוין געגאנגען צוריק.

— וואס האט איהר דארט געוואלט?

— איך האב עס אייך שוין געזאגט.

— איך האב אייך אויך שוין בעוויעזען וויא נארעש אייער ערקלערונג איז. עס ליעגט קלאר אויף דער האנד, אז איהר האט געהאנדעלט אין אויפטראג פון א פרעמדען ווילען. וואו איז דיעזער ווילען? וויא אזוי קומט איהר צום שליעסעל פון דער גרופט? וואס פאר א גרונד האט איהר געהאט, אהין צו טראגען א קראנץ?

— דאס איז מיין זאך.

דיעזער אנטווארט איז געגעבען געווארען קורץ און טרוקען און דער טאן האט דעם אונטערזוכונגסריכטער פיעל מעהר געזאגט אלס דיא ווערטער.

— מיינע פערמוטהונג (השערה) שיינט דאך ריכטיג צו זיין. אז דא ליעגט פאר א פאמיליענגעהיימנים — האט גיבריי ביי זיך געטראכט און האט דאן געזאגט לויט: „נין, עס איז ניט אייער זאכע אליין, דאס איז אויך דיא זאכע פון קרימינאל־געריכט און איהר מעגט זיין זיכער, אז עס וועט ניט לאנג דויערען, ביז מיר וועלען וויסען אלעס וואס איהר ווילט פון אונז בעהאלטען.

— פיעלייכט — האט דער רוסע געמורמעלט.

— שוין איצטער איז דער בעוויז קלאר, אז איהר האט דער פרוי ערמארדעט אין דער גרופט, און נאכהער אויך דעם מאן, וועלכען איהר האט אפגענומען פון באהנהאף אין וועלכער איז דורך אייך אומגעקומען אין וואגען פאהרענדיג צו דער רוע מאנטארגע.

— אזוי, דעם האב איך אויך ערמארדעט! — האט איוואן געזאגט מיט א בייזען שמייכעל.

— לייקענט איהר אז איהר האט איינעם ערווארטעט אויפ'ן באהנהויף.

— איך לייקען דאס גאר ניט, ווייל דאס איז וואהר. איך האב ערווארטעט א פריינד, וועלכער איז אנגעקומען פון לאנדאן.

— וואס האט איהר מיט דעם פריינד געטהאן?

— ער האט געמוזט גלייך פארטאג פערלאזען פאריז אום צו געהן נאך דער שווייץ, און איך האב איהם בעגלייט צו א האטעל ניט ווייט פון ליאנער באהנהויף.

— וויא הייסט דאס האטעל?

— דאס וויס איך ניט.

— אום וועלכע שטונדע האט איהר אייער פריינד פערלאסען?

— געגען צוויי אוהר פארטאג.

— איז דיעזער פריינד געוועזען אייערער א לאנדסמאן?

— יא.

— וויא הייסט ער?

— גראף סערגעי ניקאלאיעוו.

— איהר זאגט ער איז געפאהרען נאך דער שווייץ?

— יא, געוויס.

— וואוהין?

— נאך גענף (זשענעווא).

— האט ער אייך געזאגט וויא לאנג ער בלייבט דארטען?

— פיערצעהן טאגע.

— אין וועלכען האטעל האט ער דארטען געוואלט אבשטייגען?

— אין האטעל באָ־ריוואזש.

— איך וועל באלד טעלעגראפירען צום געריכט אין גענף און וועל שנעל ערפאהרען וויא פיעל אמת עס איז דא אין אייערע אויסזאגען. אבער פריהער וואלט איך אייך בעטען מיר צו ערקלערן וויא אזוי דאס איז מעגליך, אז איהר זאלט האבען בעגלייטעט אייער פריינד אום צוויי אוהר פארטאג ניט וויט פון ליאנדער באהנהויף, און פונקט אין דיא זעלביגע צייט אויך זיין אין איין אנדער האטעל, אין רוע מאָנטאָרגע, וואו איהר האט גערעדט מיט א קעלנער?

— עטוואס אונערקלערליכעס קען איך ניט ערקלערן — האט דער גראף געענטפערט — דיא וואס האבען אייך געזאגט אז זיי האבען מיך געזעהן אין רוע מאָנטאָרגע, האבען אייך בעטראגען.

— צו וואס זאלען זיי דאס טהאן?

— אדער זיי האבען זיך אליין בעטראגען.

— ווילט איהר מיר אפשר איינריידען א באָבע־מעשה פון עהנליכקייט? — האט גיבריי געפרעגט איראניש.

— איך וויל אייך קיין זאך ניט איינריידען, איך ערקלער נאר דיא ערוועהנטע טהאטזאכע: פיר פאלש, פיר גרונדפאלש, און איך וועל אזא זאך קיינמאהל ניט צוגעבען.... איבעריגענס קענט איהר יא טעלעגראפירען צו גראף סערגעי ניקאלאיעוו נאך גענף, האָטעל באָ־ריוואזש, און איהר וועט דעם בעוויז ערהאלטען אז איך האב אייך קיין ליגען געזאגט.

— דאס וועל איך נאטירליך טהאן, אבער מיט גרויסער פאָרזיכט. ווער פערזיכערט מיך אז יענער רוסע איז ניט אייער מיטשולדיגער, און עס איז פיעלייכט איין אפגערעדטע זאך צווישען אייך?

— הערר ריכטער, ערלויבט מיר אייך א פראגע צו שטעלען.

— איהר קענט פרעגען, אבער אויב איך צו ענטפערן אדער ניט — דאס הייננט נאטירליך אפ פון מיר.

— איהר שיינט מיך צו בעשולדיגען אין א דאפעלטען פערברעכען, אבער דיא גרינדע וועלכע איהר האט ביז איצטער פארגעפיהרט זיינען ניט שטארק גענוג, איהר מוזט געוויס אנדערע גרינדע נאך האבען; קענט איהר מיר זיי ניט זאגען?

— דיא אויסזאגען פון עדות וואס האבען אייך געזעהען, וועלכע וועלען אייך דערקאנען.

— ערלויבט מיר אין דעם צו צווייפלען, הערר ריכטער, דאס קענען זיי ניט, אויב זיי זיינען ניט בעטריגער אדער בעטראגענע.

דער אונטערזוכונגס־ריכטער האט א דריק געטהאן א קנעפיל און א געריכטס־דיענער איז אריינגעקומען. דער ריכטער האט איהם דערלאנגט א שטיקעל פאפיער מיט א פאאר נאמען דארויף געשריעבען, און ער איז ארויסגעגאנגען. אין נעכסטען אויגענבליק איז אריינגעקומען דער קוטשער קאררע, פון דער רוע ערנעסט'ן, האלטענדיג זיין פעלצהוט צוזאמענגעדרעהט אין האנד. זיין ברייטעס גוטמוטהיגעס געזיכט איז פון אויפרעגונג געוועזען נאך עטוואס רויטער וויא געוועהנליך. הערר גיבריי האט איהם אפילו קיין צייט ניט געגעבען צו בעגריסען, ווייזענדיג מיט דער האנד אויף דעם יונגען רוסען, האט ער געזאגט: זעהט אייך אן דיעזען העררן, קאררע, דערקאנט איהר איהם?

קאררע האט אויסגעשטעלט זיינע אויגען אויף דעם גראף, האט איהם א היבשע צייט בעטראכט מיט דער גרעסטער אויפמערקזאמקייט און האט דאן אויסגערופען: „אויב איך דערקען איהם!? איך זאל עס דיינקען! דאס איז דאך דער הערר מיט'ן פאנסנע, מיט דיא בלאנדע האר און באקענבארד, וועלכען איך האב געפהרט צום נארדבאהנהויף. וואו ער האט ערווארטעט א פריינד און פון דארטען האב איך איהם מיט'ן פריינד געפיהרט צו רוע מאנטארגע. ער האט מיר געגעבען דאס 40 פראנק שטיק צום וועקסלען פאר'ן טהיר פון האטעל. דאס איז ער, ביי מיינער זעעלע!.

— וואס וועט איהר איצטער זאגען? — האט גיבריי געפרעגט דעם גראף.

— איוואן סאמילאוו איז געווארען נאך בלאסער וויא ער איז געווען, זיינע אויגען האבען געקוקט שטאר וויא פערגליווערט.

— איך האב אויף דעם צוזאגען, הערר ריכטער, דאס דער קוטשער שיינט צו גלויבען וואס ער זאגט, אבער ער האט א טעות. איך זעה אלץ מעהר און מעהר איין, אז איך בין פערהאפטעט וועגען דעם פערברעכען פון איין אנדערן און איך בין דאס אפפער פון א שרעקליכען אירטהום (טעות).

אלס דער קוטשער האט דערהערט דיא שפראכע פון געפאנגענעם, האט ער אויסגערופען: „עס איז ניט נור דערזעלביגער וואוקס און געזיכט. עס איז אויך דיא זעלביגע שטימע; עס וואלט מיר גענוג געווען צו הערען דיא שטימע אליין, אום איהם צו דערקענען.

— לייקענט איהר נאך? האט הערר גיבריי געפרעגט.

— ביי גאט, איך לייקען דאס און וועל קיינמאהל ניט אויפהערען דאס צו לייקנען — האט דער רוסע געענטפערט.

— איהר מעגט געהן — האט דער ריכטער געזאגט צו קאררע.

הערר גיבריי האט פארגערופען דעם צווייטען עדות. דאס איז געווען דער בעאמטער פון אייזענבאהן, וועלכער האט אויך דעם גראף דערקענט אלס יענעם יונגען מאן, וועלכען ער האט געזעהן ווארטענדיג אין נארדבאהנהאף אין דער נאכט פון נייניצעהנטען אויף'ן צוואנציגסטען דעצעמבער.

אלע אנדערע עדות האבען אויך דערקענט אין דעם גראפען דעם יונגען מאנן, וועלכען זיי האבען געזעהן אדער אויף אוועניו סאנט־מאד, אדער אויף'ן באהנהאף, אדער אין רוע מאנטארגע. בעזאנדערס שווער איז געפאלען אויף'ן גראף דיא אויסזאגע פון האטעלקעלנער פון רועמאנטארגע.

דער גראף האט זיך עטליכע מאהל געחאפט פאר'ן קאפ. איז דאס געווען א שווערער טרוים, איז דאס פיבערהיטץ, אדער וואהרהייט?

— צו וואס זאלט איהר נאך לייקענען? — האט איהם גיבריי גערעדט אין גע־וויסען — אלע וואס זיינען מיט אייך יענע נאכט געקומען אין בעריהרונג דערקענען אייך אויף'ן ערשטען בליק, אלעס קלאגט אייך אן, אלעס פעראורטהיילט אייך....

— אלעס קלאגט מיך אן, דאס מוז איך צוגעבען — האט דער גראף געענטפערט, אבער דער אנשיין קען בעטריעגען, דיא אנקלאגע איז פאלש. איך בין נאך ניט פער־אורטהיילט און דיא זאכע וועט זיך נאך אויפקלערען.

— דאס קענט איהר אליין טהאן.

— וויא אזוי?

— איהר זאלט מיר ערקלערען אויס וועלכען גרונד זייט איהר געגאנגען אין קורא־וויאו'ס גרופט?

— איך זאג עס נאך אמאהל, איך האב קיין זאך צו ערקלערן.

— איהר זאגט, „איהר הייסט גראף איוואן סאמילאוו — האט גיבריי געפרעגט, נעהמענדיג פון טיש איינע אוהר.

— אזוי זאג איך, ווייל דאס איז אזוי.

— ווילט איהר מיר ערקלערען וואס בעדייטעט דער דריטער בוכשטאב K. וועל־כער געפינט זיך איינגראווירט אויף אייער אוהר, בריעפטאש און פארטמאנע?

דער רוסע האט געשוויעגען.

— איהר ווילט ניט ענטפערן?

— ניין.

— ווען איהר האט אזוי פיעל סודות, איז א סימן אז איהר האט וואס צו בע־האלטען. זעהט איהר דען ניט איין, אז אייער שווייגען איז גלייך וויא איהר וואלט זיך מודה געווען אויף אייער דאפעלטעם פערברעכען?

— מיין דאפעלטעם פערברעכען! — האט סאמילאוו אויסגערופען מיט ביטער־קייט — ווען איהר דיינקט יא, אז איך האב עס בעגאנגען, קענט איהר מיר ניט זאגען, הערר ריכטער, וואס עס האט מיך דעצו בעוואגען?

— דאס וועט דיא אונטערזוכונג שוין ארויסברייינגען.

— איך צווייפעל דארין.

— איך בין דארין איבערצייגט. איך וועל אייך איצטער לאזען פארלייענען דאס פראטאקאל און איהר וועט עס אונטערצייכנען.

דאס פראטאקאל איז געלעזען געווארען און איוואן סאמילאוו האט עס אונטער־צייכענט, אזוי גוט וויא ער האט עס געקענט טהאן מיט א געפעסעלטער האנד. דער ריכטער האט געגעבען 8 צייכען אפצופיהרען דעם געפאנגענעם צוריק אין זיין געפענגניס.

17טער קאפיטעל.

דעם גראף'ס געהיימניס ענטדעקט.

נאך איידער דיא סאלדאטען האבען בעוויזען ארויסצופיהרען דעם געפאנגענעם, האט זיך געעפענט דיא טהיר און עס איז אריינגעקומען דער געריכטס־קאמיסאר מיט

א געריכטס־דיענער. ער האט עטוואס אין דער שטיל געזאגט צום אונטערזוכונגס־ריכטער און גיברייי איז איבערראשט געווארען, דאן האט ער זיך געווענדעט צום דיענער מיט דעם בעפעהל:

— לאזט אריין דיאביידע העררען;

— דער דיענער איז ארויס און באלד איז ער אריין צוריק מיט דער אנמעלדונג פון פירסט פוקין, דעם ערשטען סעקרעטער פון דער רוסישער געזאנדשאפט און ווי־קאמט ד'ארפעל.

ווען גראף איוואן האט דערהערט דיא ביידע נאמען, איז זיין בלאסעס געזיכט געווארען פורפור־רויט, און אין זיינע אויגען האט עס אויפגעלויכטען.

הערר גיברייי איז אויפגעשטאנען און איז געגאנגען דיא ביידע העררען ענטקעגען.

פירסט פוקין איז געוועזען א מאן פון א יאהר פינף און פופציג, דער עבטער־טיפ פון א רוסישען אריסטאקראט. א לאנגער ווייסער בארד האט ארומגענומען זיין געזיכט, וועלכעס האט אויסגעדריקט פריינדליכקייט און גוטסקייט. אויף דער לינקער זייט פון זיין ברוסט האט ער געטראגען א ציילע מעדאילען כמעט פון גאנץ אייראפא.

פירסט פוקין האט געגריסט דעם אונטערזוכונגסריכטער און האט זיך דאן גע־קעהרט צו גראף סאמילאוו און האט איהם געגעבען דיא האנד. וויקאמט ד'ארפעל האט דעם גראף אומארעמט.

— רוהיג, רוהיג, מיין ליעבער זאהן! — האט ער געזאגט צום יונגען גראף אלס ער האט געזעהן וויא זיינע אויגען האבען זיך אנגעפילט מיט טרעהרען; — דער אונ־בעגרייפליכער אירטהום דורך וועלכען איהר זייט אהער אריינגעפאלען, וועט באלד געוויס אויפגעקלערט ווערען.

— מיין פירסט — האט גיברייי זיך געווענדעט צו פוקין — דארף איך אננעהמען דאס אייער יעצטיגער בעזוך איז פעראורזאכט דורך דיא פערהאפטונג פון דיעזען יונגען מאן?

— יא, מיין הערר ריכטער — האט דער סעקרעטער פון דער געזאנדשאפט גע־ענטפערט — אבער פאר אלזים וויל איך אייך בעטען א געפעליגקייט.

— מיט וואס קען איך אייך דיענען?

— לאזט אראפנעהמען דיא האנדשעלען פון מיין פריינד און לאנדסמאן, גראף איוואן סאמילאוו.

— דאס זאל אויגענבליקליך געשעהן.

גיברייי האט א ווינק געטהאן און דיא האנדשעלען זיינען ארונטערגענומען געווארען.

פוקין און ד'ארפעל, וויא אויך דער געריכטס־קאמיסאר האבען זיך א ניעדער־געזעצט, און דער פירסט האט ווייטער גערעדט:

— איך האב איצטער ערשט ערפאהרען דורך וויקאמט ד'ארפעל פון דער פער־האפטונג פון גראף, וועלכער איז דער זאהן פון איינעם פון מיינע פריינדע און איך בין גלייך אהער געקומען. איך הויב ניט אן צו וויסען אום וואס דא האנדעלט זיך, איך ווייס ניט אונטער וואס פאר איין אנקלאגע מיין יונגער פריינד איז פערהאפטעט גע־ווארען, איך מוז אייך אבער אין פאראויס זאגען, דאס לויט וויא איך קען דעם גראף,

קען איך גאראנטירען מיט מיין פערזאן פיר זיינע, מיט מיין עהרע פיר זיינע און איך בעט אייך אונטער מיין פערזעהנליכער בירגשאפט איהם דערוויילע אין פרייהייט צו זעטצען.

— אויך איך בירג מיט מיינע פערזאן — האט ד׳ארפעל געזאגט.

הערר גיברייא האט געקנייטשט דעם שטערן, און אויף זיין געזיכט האט זיך בעוויזען דער אויסדרוק פון דער פיינליכסטער פערלעגענהייט. דאס פערלאנגען פון דעם רוסישען פירסט און דעם פראנצויזישען עדעלמאן איז איהם זעהר אונאנגענעהם געווען, ער האט ניט געוואלט זיין אונגעפעליג אנטקעגען זיי, אבער צו ערפילען זייער וואונש האט איהם זיין אמט פערבאטען.

— ערלויבט מיר, מיין פירסט, איך זאל אייך פריהער בעקאנט מאכען מיט דער בעשולדיגונג וועלכע איז געגען אייער לאנדסמאן געמאכט געווארען — האט ער געזאגט.

— דערציילט, הערר ריכטער.

— איוואן סאמילאוו ווערט בעשולדיגט אין א דאפעלמארד.

— אין א דאפעלמארד! האבעןביידע העררען אויסגערופען.

— יא, און דיא בעווייזע וועלכע זיינען דא לאזען כמעט גאר ניט צווייפלען אין דעם.

— דיא בעווייזע! — האט דער רוסישער געזאנדשאפטס־סעקרעטער אויסגערופען, און האט א בליק געטהאן אויף איוואן, אויף וועמעס געזיכט עס האט געשפיעלט איין איראנישער שמייכעל.

— הערר ריכטער, איהר ווייסט בעסער וויא איך, דאס מאנכעס מאהל בעטריגען אפילו דיא שטארקסטע בעווייזע, און איך בין איבערצייגט, אז דיא בעווייזע געגען מיין פריינד קענען נור אזעלכע זיין. איוואן סאמילאוו איז וועגען דיא שולד פון איין אנדערן פערהאפטעט געווארען.

— איך האב עס דעם הערען ריכטער כמעט מיט דיא זעלביגע ווערטער שוין געזאגט — האט דער יונגער רוסע געזאגט זעהר געלאסען.

— איך האב פון אייך פערלאנגט דיא בעווייזע פון אייער אונשולד — האט גיברייא געענטפערט — עס איז נור פון אייך אפגעהאנגען, מיר זיי צו געבען, און איהר האט עס ניט געטהאן. איהר האט נור אלעס געלייקענט און קיין זאך ניט ווידערלייגט.

— איך וואלט אייך זעהר דאנקבאר זיין, הערר ריכטער — האט פוקין געזאגט, ווען איהר זאלט מיך בעקאנט מאכען מיט דער גאנצער אנגעלעגענהייט; און איך זאג אייך דערפאר צו, צו ווירקען אויף מיין פריינד און איהם צו ערקלערען, אז עס איז זיינע פליכט אייך צו געבען אלע אויפקלערונגען, וועלכע איהר פערלאנגט פון איהם.

גיברייא האט נאמירליך געהאט דאס רעכט ניט צו ערפילען דעם וואונש פון פירסט פוקין, ער האט עס אבער יא געטהאן, און האט אין קורצען דערציילט דיא גאנצע געשיכטע פון דיא ביידע מארדטהאטען פון אנפאנג ביז צו ענדע.

דער פירסט האט צוגעהערט מיט אימער שטייגענדען ערשטוינען.

— און איהר בעשילדיגט דעם גראף סאמילאוו אין דער ערמארדונג פון דער פרוי אויף דעם פערלאשעז, און פון דעם מאן אין רוע מאנטארג? — האט ער אויסגערופען גאנץ אויסער זיך.

— ניט איך בעשולדיג איהם, נור דיא פאקטען, מיין פירסט. גראף סאמילאוו איז געוועזען אויפ'ן פער־לאשעז, אין קוראוויאוו'ס גרופט, און ער וויל ניט זאגען, וואס איהם האט אהין געפיהרט. עס איז אלזא פאראנען א פערדאכט....

— ער וויל אייך ניט זאגען דעם גרונד וואס איהם האט אהין געפיהרט — האט דער פירסט אונטערבראכען.

— אויף קיין פאל. איך האב איהם מעהרערע מאהל דערצו אויפגעפאָרדערט.

— דאס איז אבער נאריש, און איך וועל....

— פירסט, אום נאטעס ווילען! — האט גראף סאמילאוו איהם אונטערבראָכען, אויסשטרעקענדיג צו איהם דיא הענד — בעדענקט אז דא האנדעלט זיך פון א פאמי־ליענגעהיימניס....

— אבער, מיין זאהן, ווען עס האנדעלט זיך פון אזא שרעקליכער בעשולדיגונג, דאן הערט יעדעס בעדענקען אויף. איהר מוזט דיא וואהרהייט זאגען, דיא גאנצע אונ־ב.שרעגקטע וואהרהייט. איהר מוזט געווים עהנליך זיין צו דעם שענדליכען מערדער, דאס קען מען פערשטעהן פון דיא אויסזאגען פון דיא עדות. דער שיין איז געגען אייך, דאס קען מען ניט אפלייקענען. צושטערט דיזען שיין, זאל ליכט אריינקומען אין דער זאכע. ערלויבט מיר צו זאגען דעם העררן אונטערזוכונגס־ריכטער אייער ריכטיגען נאמען און איהם בעקאנט מאכען מיט דעם צוועק פון אייער זיין אין פאריז, און צוליעב וועלכע אורזאכע איהר זייט געגאנגען אין דער פאמיליענגרופט פון קוראוויאוו אויפ'ן פער־לאשעז. זאל איך ריידען?

א ווייל:ע איז דער יונגער גראף געשטאנען שטיל, זיך שלאגענדיג מיט דער דעה, און דאן האט ער געענטפערט.

— רעדט, פירסט, ווען עס קען ניט אנדערש זיין. איך בעט אבער דעם העררן ריכטער ניט צו ערלויבען קיינע זייטיגע פערזאן אדער אונטערבעאמטען דערביי צו זיין.

דער ריכטער האט צושטימענד א שאָקעל געטהאן דעם קאפ און האט א ווינק געטהאן צום פראטאקאל פיהרער און צום סאלדאט וואס איז געשטאנען וואכע, דאס צימער צו פערלאזען.

— הערר ריכטער — האט פירסט פוקין אנגעהויבען נאכדעם וויא דיא טיהר האט זיך הינטער יענע געשלאסען — אום ריין צו וואשען מיין פריינד און לאנדסמאן פון דער שרעקליכער בעשולדיגונג, וועט עס גענוג זיין, גלויב איך, ווען איך וועל איהם אייך אנרופען ביים ריכטיגען נאמען. איהר וועט אלעס פערשטעהן ווען איהר וועט ער־פאהרען, דאס ער הייסט ניט נאר איוואן סאמילאוו, זאנדערן איוואן סאמילאוו גראף קוראוויאוו.

— גראף קוראוויאוו? — האט גיבריי פערוואונדערט געפרעגט.

— יא, הערר ריכטער, ער איז דער לעצטער פון זיין געשלעכט. גראף איוואן איז ווירקליך געגאנגען נאכמיטאג פון נייצעהנטען דעצעמבער נאך דעם פער־לאשעז, אום צו בעזוכען דיא גרופט פון זיין פאמיליע. זיין פאטער, מיין אלטער פריינד, האט מיר איניגע צייט פאר זיין טויט געגעבען דעם שליסעל צו דער גרופט מיט דער ביטע, דאס איך זאל יעדעס יאהר, צום יאהרצייט פון דער גרעפין, אנעקלייגען דארטען איין

בלומען=קראנץ. נאר אזוי וויא דיזעם מאהל איז גראף איוואן אין פאריז, האט ער גע=וואלט ערפילען דיא פפליכט פון קינדערליעבע און האט דעריבער גענומען פון מיר דעם שליסעל צו דער גרופט, וואו זיין מוטער איז א לאנגע צייט געלעגען.

גראף איוואן האט בייא דיזער ערצעהלונג אראפגעלאזען דעם קאפ און האט געזיפצט.

— דיא גרעפין קוראוויאוו, מוז איך אייך זאגען, איז אונטער מערקווירדיגע אומ=שטענדע געשטארבען—האט פירסט פוקין ווייטער ערצעהלט—און דער אלטער גראף האט זיין זוהן בעקאנט געמאכט מיט דער גאנצער זאכע.

— איך דערמאהן מיך ווירקליך אן דיא גאנצע געשיכטע, איך בין שוין דאמאלס געוועזען פאליציי=קאמיסאר—האט דער אלטער געריכטס=קאמיסאר בעמערקט.

— פאר וואס האט איהר דאס מיר מיט אזא עקשנות פערשוויעגען?—האט דער אונטערזוכונגס=ריכטער געפרעגט—א פרומע פליכט האט אייך געפיהרט צום גראב פון אייער מוטער; דיזער גרונד, און אייער ריכטיגער נאמען, וואלטען געמאכט א שטאר=קען בעווייז פיר אייער אונשולד, ווערענד אייער שווייגען האט בעוויזען פונקט פאר=קעהרט. ווארום האט איהר ניט גערעדט.

— גראף איוואן האט געמיינט אז ער מוז שווייגען—האט פוקין געזאגט.

— ווארום?

— דאס וועל איך אייך איצטער דערציילען. ווען זיין ריכטיגער נאמען זאל בע=קאנט ווערען, קען דאס איהם פיליכט ברייננען אין געפאהר.

— אין געפאהר?—האט הערר גיברייא איבערגעפרעגט פערוואונדערט.

— יא הערר ריכטער.

— וואס פאר א געפאהר?

— זיין לעבען קען זיין אין געפאהר.

— וויא אזוי און דורך וועמען?

— דורך דיא זעלביגע מערדער וועלכע האבען אומגעבראכט זיינע עלטערן. מיט דרייא=און=צוואנציג יאהר צוריק האט דער גראף מיט דער גרעפין בעוואוינט א גרויסעס הויז אין דער רוע סאנט דאמיניק. דער אלטער גראף קוראוויאוו האט געהאט א גע=וויסען פיער לאטירג, וועלכער איז איהם עמפפאהלען געווארען פון א הויכען העררן אין רוססלאנד, אלס קאמערדינער. דיזער לאטירג האט ערמארדעט דיא גרעפין און וויא מען האט געזאגט האט ער פון איהר געגנב'עט דיאמאנטען און ציערונג פאר א פאר הונדערט טויזענד פראנקען. ביי דער גרעפין האט דאן געדיענט אלס קאמער=מעדכען איין יונגעס מעדכען וועלכע פיער לאטירג האט פערפיהרט, און אויף דיזעס אונגליקליכע מעדכען האט דער מערדער עס פערשטאנען ארויפצו=ווארפען דעם פערדאכט, און זיא איז ווירקליך פערהאפטעט געווארען און געשטעלט געווארען פאר'ן געריכט. איהרע אונשולד איז אבער שנעל בעוויזען געווארען און זיא איז ארויס פריי. דעם ריכטיגען מערדער האט מען אבער ניט געכאפט, און מען האט איהם אונטער דיא אויגען פער=אורטהיילט צום טויט. דיא זאכע האט דאן געמאכט זעהר פיעל אויפזעהן און איז פיעל בעשפראכען געווארען. דיא פיינדע פון גראף האבען עס אפילו געוואגט איהם צו

בעשולדיגען, דאס ער אליין האט דיא גרעפין געלאָזען ערמאָרדען, אום זיך פריי צו מאַכען און ווידער צו הייראַטהען. אבער דיא אויסזאגען פון דער אונשולדיג אנגעקלאַגטער יונגער מיידעל, עמא זשובערט, האבען דיעזע שענדליכע פערליימדונגען אָפּגעלייקענט.

— מיר קענען עמא זשובערט—האט גיברייא אריינגעווארפען אין מיטען—זיא איז איינע הָכבסט עהרליכע פרוי וועלכע פערדיענט אכטונג און איז ניט פעהיג אויף א פערברעכען.

— גראף דימיטרי קוראוויאָוו האט שפעטער ווידער געפונען דיא זעלביגע עמא זשובערט אונטער גאנץ אנדערע פערהעלטניסע—האט פירסט פוקין ווייטער גערעדט—ער האט אויך ערפאהרען אז פיער לאַטירג איז געוועזען נור דאס ווערקצייג, דער שליח, פון א גרויסען אריסטאָקראטישען פערברעכער, פון דעמזעלביגען וואס האט לאַטירג געגעבען דיא עמפפעהלונג צום גראף. דיזער גרויסער הערר איז ליידענשאַפטליך פערליעבט געוועזען אין דער גרעפין, און איז פון דיזער טוגענהאפטער פרוי צוריקגעוויזען געווארען מיט פעראכטונג. זיינע פערברעכערישע ליעבע האט זיך פערוואַנדעלט אין פערברעכערישען האַס, וועלכער האט זיך פאר קיין זאך ניט אָפּגעשטעלט.

— און דאס געריכט האט פון דעם אלעם גאר ניט ערפאהרען!—האט גיבריי אויסגערופען.

— זיי זיינען אבער דאך וואהר—האט פירסט פוקין געזאגט—גראף קוראוויאָוו האט דורך א צופאל, ערשט מיט אנדערטהאלבען יאהר צוריק, אריינגעקראגען אין האנד בריעפע, וועלכע האבען קלאָר בעוויזען אין וואס פאר א בעציהונג יענער הויכער הערר איז געשטאַנען צום מערדער לאַטירג. עס איז אויספערקויפט געווארען אלטע צובראָכענע מעביל פון איינעם פון דיא גיטער וועלכע געהערן צו יענעם אריסטאקראט, און איין אלטע קאמאָדע פון 16טען יאהרהונדערט איז אריינגעפאלען צום גראף. אין דיעזער קאמאָדע זיינען געלעגען דיא בריעף. דער גראף האט געמאַכט איינע אבשריפט פון זיי און איז דערמיט אוועק צום שעף פון דער רוססישער געהיימפּאָליציי. יענער האָט ניט אנדערס געפאָרדערט דיא אָריגינאלען און דער גראף האט געוואָרפען א חשד, אז ער מיינט עפּעס דערמיט, און נאך אין דעם זעלביגען אבענד האט ער ערפאהרען, אז דיזער שעף פון פּאָליציי איז אָפּהענגיגג מיט זיין שטעלע פון יענעם אריסטאקראטען. ער האט עס דערצעהלט זיין זוהן נאך דעם זעלביגען אבענד און אויף מארגען האט מען איהם געפונען טויט אין זיין בעט.

דיא דאקטארען האבען געזאגט אז ער איז געשטאָרבען וויל עס האט ביי איהם געפּלאַצט איין פולס-אדער; דער יונגער גראף אבער האט פערשטאַנען אום וואס דאָ האנדעלט זיך, אלס ער האט געזוכט דיא אָריגינאל-בריעפע און האט זיי ניט געפונען. דער גראף איז ערמאָרדעט געווארען, אום צו קריעגען יענע געפעהרליכע בריעף. דאס פערברעכען איז געלעגען קלאָר אויף דער האנד, אבער דיא שפור איז אונמעגליך געוועזען אויסצוגעפינען. דער זעלביגער הערר וואס האט אין פאריז געלאזט ערמאָרדען דיא גרעפין, האט אין פעטערסבורג געדונגען דעם מערדער פארן גראף. און דאך ווען דער יונגער גראף וואלט געוואגט אזא בעשולדיגונג געגען יענעם מאן אריינצוברייגען

אהן א בעוויז, וואלט מען איהם געהאלטען פאר פערריקט. גראף איוואן האט זיך דאן געשווארען אויפ'ן טויטען קערפער פון זיין פאטער, ניט צו רוהען און ניט צו ראסטען, ביז ער וועט אויסגעפינען לאטירג און איהם איבערצוגעבען אין דיא הענד פון דער גערעכטיגקייט, דען דורך איהם וועט שוין זיין אויפטראג-געבער אויך אריינפאלען שוין א יאהר וויא מיין יונגער פריינד פאהרט ארום איבער איירָאפא, דערווייל אבער נאך אהן ערפאלג. אבער ווען דער צוועק פון זיין רייזע זאל בעקאנט ווערען, דאן איז זיין לעבען ניט זיכער. דעריבער רייזט ער אויך אונטער דעם נאמען סאמילאוו וועלכער איז קיינעם ניט בעקאנט. איך וואלט אייך געבעטען, הערר ריכטער, ניט נור זיין געהיימניס צו היטען, אבער אויך, ווען מעגליך, איהם א פראנצויזישען פאס צו פערשאפען, וועלכער וואלט איהם שיטצען געגען דעם דאלך פון מערדער.

פירסט פוקין איז זעהר ווארם געווארען דערציילענדיג, און ווען ער האט געענדיגט, האט אייניגע סעקונדען געהערשט א פיינליכע שטילקייט, דורך דעם טיפען איינדרוק וואס דיא ערצעהלונג האט געמאכט אויף דיא צוהערער.

— איך וועל אייך פון הערצען בעהילפליך זיין — האט גיבריי געזאגט — דיא אונשולד פון גראף איוואן סאמילאוו שיינט מיר בעוויזען צו זיין, אבער איידער איך האב דאס רעכט איהם אין פרייהייט צו זעטצען, האב איך נאך אייניגע פראגען אן איהם צו שטעלען.

— איהר קענט פרעגען הערר ריכטער — האט דער יונגער רוסע אויסגערופען — איך שווער אייך צו ענטפערן אזוי אויפריכטיג וויא איך וואלט געענטפערט מיין פאטער.

— איהר זייט אין דער נאכט פון ניינצעהנטען אויפ'ן צוואנציגסטען געגאנגען צום נארד-באהנהאף אום צו בעגעגנען גראף ניקאלאיעוו?

— יא, און איך האב איהם פון דארט בעגלייט צו א האטעל ניט וייט פון ליאנער באהנהאף.

— דאס קען איך בעשטעטיגען — האט פירסט פוקין געזאגט — איך וויים אז סערגיי ניקאלאיעוו איז געגאנגען נאך דער שווייץ, און האט פאריז נור בעריהרט אויף דער דורכרייזע.

— קענט איהר מיר ערקלערן וויא אזוי דאס קומט, וואס דער שליסעל פון אייער פאמיליענגרופט געפינט זיך אין פרעמדע הענד?

— ניין, דאס קען איך ניט ערקלערן — האט איוואן געענטפערט — ווען איך זאל ניט האבען געפירכטעט דאס מען וועט פערשטעהן ווער איך בין, וואלט איך מיך שוין לאנג געהאט געווענדעט צו דער פאליציי מיט דער ביטע, מיר דיעזעס רעטהזעל צו בעשיידען. דיזער פאקט האט מיך שווי געהאט בעאונריהיגט.

— אבער דא ליעגט פאר נאך איין אונבעגרייפליכערער צושטאנד — האט גיבריי געזאגט.

— וועלכער?

— דיא עהנליכקייט צווישען אייך מיט'ן מערדער. אפילו אייער אקצענט אין ריידען איז דיא עדות אויפגעפאלען און זיי ערקלערן אלע, דאס אזוי האט גערעדט דער מערדער.

— וואס קען איך דארויף אנטווארטען? — האט דער גראף געזאגט — אויב דיא עהנליכקייט איז ווירקליך פאראנען. דאן איז זיא איין שפיעל פון צופאל, וויא מען האט געזעהן אין אלע צייטען און אלע לענדער. און וואס מיין אקצענט בעטרעפט, זא בע־וויזט עס נאר דאס דער מערדער איז אויך איין אויסלענדער פונקט וויא איך.

— מען מעג אויך דענקען אז דער מערדער האט מיט אבזיכט געענדערט זיין שטימע און האט זיך פארמאסקירט — האט פירסט פוקין געזאגט.

— דאס איז אויך לייכט מעגליך — האט גיבריי צוגעשטימט.

— נור וויא דיא זאכע איז — האט גראף איוואז אויסגערופען און האט אויפ־געהויבען א האנד — איך שווער אייך ביי דעם אנדענקען פון מיין מוטער און מיין פאטער, וועלכע זיינען געפאלען דורך א מערדערס האנד, דאס איך האב אייך געזאגט דיא וואהרהייט און איך בין אונשולדיג. דער צופאל האט צונויפגעבראכט א גאנצען בארג פאלשע בעווייזע געגען מיך און ווען ניט דיעזע צוויי גרויסמוטהיגע פריינדע זאלען מיר ניט קומען צו הילף, וואלט איך פיעלייכט ערליעגען אונטער דער שווערען לאסט... נאך עטוואס הערר ריכטער, אום איהר זאלט בעסער וויסען וויא אזוי איך האב צו־געבראכט דעם נאכמיטאג פון ניינצעהנטען אויף'ן צוואנציגסטען דעצעמבער. פונקט אום דיא צייט וואס דאס פערברעכען איז בעגאנגען געווארען אין דער רוע מאָנטאָרגע, האב איך בעגלייט מיין פריינד גראף ניקאלאיעוו צו א האטעל, ניט ווייט פון ליאָנער באהנהויף, א פיערטעל נאך צוויי בין איך שוין געווען צוריק אין מיין האטעל און האב מיר געלאזט געבען אבענד־עסען.

— איך גלויב אייך, הערר גראף, — האט גיבריי געענטפערט — איך וועל אייך אבער זאגען, דאס אין אייער אייגענעם אינטערעסע איז עס נייטיג, אז איך זאל דיעזע אויסזאגען נאך אונטערזוכען און פעסטשטעלען זייער וואהרהייט. דיא אונטערזוכונג אבער וועט צוגעהען אזוי שטיל, דאס זיא וועט אייך קיינע אונאנגענעהמליכקייט פער־שאפען.

— איך דאנק אייך הערר ריכטער, איך ווייס וויא אייער נאכזיכט צו שעטצען און אנצוערקענען.

— נאך א פאר ווערטער: איהר זאגט אז איהר רייזט נור מיט דעם צוועק אום אויסצוגעפינען דעם מערדער לאטירג?

— יא, הערר ריכטער.

— וויא אזוי האפט איהר איהם אויסצוגעפינען, ער האט דאך שוין געוויס מעהר וויא איין מאהל געביטען זיין נאמען?

— איך קען איהם פון אויסזעהען.

— וואו האט איהר איהם דען געזעהן און ווער האט אייך איהם געוויזען?

— איך בין געווען פאר צוויי יאהרען מיט מיין פאטער אין בערלין און ער האט מיר איהם געוויזען און האט דאן זיך אומגעקוקט נאך א זשאנדארם אום דעם שורקע צו ארעטירען. דער לומפ האט עס בעמערקט און איז פערשוואונדען.

— פון דענסמאהל אן האט איהר איהם ערגעץ וואו געטראפען?

— ניין, הערר ריכטער, איך האב אבער פון איהם געהערט.

— ווען פאר צוויי מאנאטע.

— וואו?

— אין גענף (זשענעווא). איך בין אבגעשטיגען אין האטעל „צור קראנע“ און האב דורכגעבלעטערט דאס פרעמדענבוך אייער איך האב מיך איינגעשריעבען, און שטעלט אייך פאר מיין ערשטוינונג, אלס איך האב דערזעהן אין בוך דעם נאמען פיערר לאטירג.

— ער האט זיין ריכטיגען נאמען איינגעשריעבען? האט גיבריי אויסגערופען.

— יא, הערר ריכטער.

— דאס איז גאר ניט וואהרשיינליך, דאס אזא געאיבטער פערברעכער זאל בעגעהן אזא אונפארזיכטיגקייט; דאס איז פיעלייכט געווען איין אנדערער מיט דיעזער פאמיליע.

— איך האב עס אנפאנגס אויך אזוי געגלויבט, אבער וויא די האטעלדיענער האבען מיר דעם מאן בעשריעבען, איז ער דערזעלביגער וואס מיין פאטער האט מיר געציינט אין בערלין.

- האט ער אין בע... ן אויך געהייסען לאטירג?

— ניין, לויט וויא מיין פאטער האט דערנאך ערפאהרען פון דער פאליציי האט ער זיך דארטין גערופען פראנץ מילער, איין האנדעלסרייזענדער פון דער דייטשער שווייץ און האט געהאט א פאס מיט פאפיערען אין ארדנונג.

— עס שיינט אז ער גיט זיך אין יעדער שטאדט אנאנדער נאמען — האט דער אונטערזוכונגס ריכטער געזאגט; — וויא פיעל צייט האט עס געדויערט פון לאטירג'ס אוועקפאהרען פון יענעם האטעל אין גענף, ביז אייער אנקומען?

— דריי טעג.

— וואהין איז ער פון דארטען געררייזט?

— נאך בריסעל; אזוי מינדעסטענס האט ער אנגעגעבען.

— זייט איהר איהם נאכגעפאהרען?

— געוויס, דארט האב איך ערפאהרען דאס א רייזענדער וואס איז געקומען פון דער שווייץ און האט זיך גערופען „פאן אמבורגער,“ איז אבגעשטיגען אין „גענטער האף“ און איז דארט געשטאנען פיער און צוואנציג שטונדען, זיינע קענצייכען (פריַמעטעס) וויא מען האט מיר געשילדערט זיינען געווען דיעזעלביגע וויא פון פיערר לאטירג. דארט האב איך זיין שפור ניט מעהר געפונען, יאבער איך גלויב, אז ער איז אין פאריז.

דער אונטערזוכונגסריכטער האט צווייפלענדיג געשאקעלט דעם קאפ:

— הערר גראף, איך האב מורא איהר האט אויף זיך גענומען איינע אויפגאבע, וועלכע איהר וועט ניט קענען דורכפיהרען. וויא ווילט איהר דאס אויספיהרען, וואס די פאליציי האט ניט געקענט אויספיהרען גלייך נאך דער ערמארדונג פון דער גרפינין? דיעזער שורקע וועקסעלט זיין געשטאלט און גליטשט זיך דורך די פינגער, דאן ווען מען גלויבט אז מען האט איהם שוין אין האנד. זיין פריהעריגע געליעבטע, עמא זשובערט, אויף וועלכער ער האט ארויפגעווארפען די שולד פון דער גרעפין'ס מארד, האט איהם

יאהרענלאנג פערפאלגט, פונקט וויא א יאגד הונד זיין ווילד, נור איינמאהל איז זיא געקומען אזוי נאהנט צו איהם, דאס זיא איז געגאנגען צו איהם מיט פאליציי אויף זיין וואהנונג. דאס איז געווען געווען אין עדינבורג, שאטלאנד. אבער ווען דיא פאליציי איז געקומען, איז דיא נעסט געווען לעער און דער פויגעל איז געווען אוועקגעפלויגען.

— וואס דער עמא זשובערט איז ניט געראטהען, מוז מיר יא געראטהען — האט גראף איוואן געענטפערט — איך וואלט אבער דאך וועלען רעדען מיט דיעזער פרוי אום אייניגע איינצעלהייטען פון איהר צו ערפאהרען.

— אין דעם וואלט איך אייך פיעלייכט געקענט בעהילפיג זיין, הערר גראף — האט דער אונטערזוכונגסריכטער געזאגט — איך מוז איהר סיי וויא סיי לאזען רופען אהער.

— איהר? האט דער גראף אויסגערופען — צו וואס דען?

— דער אירטהום דורך וועלכען איהר זייט אהער אריינגעפאלען, האט אייך בעקאנט געמאכט מיט דעם פאל מעהר וויא געוועהנליך; איך מעג אייך דעריבער דערציילען, דאס דער דאפעלמארד האט שוין מיעד געמאכט אונזערע בעסטע אגענטען און מיר קענען קיין שליסעל געפינען צו דעם געהיימניס. דיעזע עמא זשובערט איז אין דער פאליציי בעקאנט אלס א זעלטענע בריה אין אזעלכע זאכען, זיא האט געדיענט דער פאליציי אלס אגענטין און איז בעקאנט געווען אונטער דעם נאמען „דאס מלאך־המות'שע אויג,“ דערפאר וואס פאר איהר איז קיין פארבארגענעס ניט געווען. מיר האפען דאס מיט איהר הילפע וועלען מיר פיעלייכט גיכער אויסגעפינען א שפור.

— איך זאג אייך נאך א מאהל, הערר ריכטער, אז מיר וואלט זעהר ליעב געווען מיך מיט דיעזער פרוי צו בעראטהען — האט גראף איוואן געענטפערט. דער מאן וועלכען זיא האט אזוי לאנג פערפאלגט, איז אונזער געמיינשאפטליכער פיינד, ער האט אונז ביידען פיעל אונגליק געבראכט, און מיט פעראייניגטע קרעפטען וועלען מיר איהם געפינען, און ניט נור איהם, זאנדערן אויך דעם אנדערן פערברעכער, וועלכער האט בעשמוצט אונזער פאמיליענגרופט מיט אונשולדיג פארגאסענעם בלוט און האט מיר שיער געלאזט בעצאהלען מיט מיין לעבען פיר זיין פערברעכען.

— גוט, הערר גראף. קענט איהר קומען אהער מארגען אום דריי אוהר. עס פערשטעהט זיך פון זעלבער דאס איהר זייט פריי. נעהמט געפעלינגסט אייער אוהר, בריעפטאשע און דיעזען שליסעל.

פירסט פוקין און גראף סאמילאוו האבען הערצליך געדאנקט דעם ריכטער און אין דער בעגלייטונג פון וויקאמט ד'ארפעל האבען זיי פערלאזען דעם פאליי־דע־זשוסטיס.

— דער אירטהום איז זעהר צו בעדויערן, ליעבער הערר גיבריי — האט געזאגט דער געריכטס־קאמיסאר, וועלכער איז אליין געבליעבען ביים אונטערזוכונגס־ריכטער.

— דאס איז וואהר, אבער דאך איז עטוואס גוטעס דערפון ארויסגעקומען; דורך גראף סאמילאוו זיינען מיר געקומען אויף דיא שפור פון א גרויסען פערברעכער.

— ווען דער יונגער רוסע זאל זיך אין דער הינזיכט פערבינדען מיט עמא זשובערט, איז זעהר מעגליך אז דאס וועט זיי געלינגען. איך וויל גלייך שרייבען אן עמא זשובערט אין נאמען פון פראקוראר.

— פערגעסט ניט אז זיא הייסט מאדאם ראזיע. האט איהר דיא אדרעסע?

— יא. איך וויל אייך עראינערן, הערר גיבריי, ארונטערצוגעהן אין קאנצעלאריע און צו געבען דיא ערלויבנים ארויסצוגעבען דעם גראף זיינע זאכען אין גראנד האטעל.

— דאס טהו איך גלייך. וויס מען פיעלייכט אויב איינער האט דערקענט דיא לייכען אין דער מאָרג?

— וואהרשיינליך נאך ניט, וויל זאנסט וואלט מען אייך ראפּאָרטירט.

— מען מוז זארגען דיא לייכען צו ערהאלטען אזוי לאנג וויא מעגליך.

— דיא ערצטע האבען געטהאן דארין זעהר מעגליכעס.

— בעט דעם פאליציי־דירעקטאר ער זאל מיר צושיקען דיא ראפּארטען פון זיינע אגענטען, און לאָזט אין היינטיגע אבענד־צייטונגען צוריקרופען דיא נאָטיץ פון היינטיגע מארגען־צייטונגען, דאס דער מערדער איז פערהאפטעט געווארען.

— דאס וועל איך גלייך בעזארגען.

— איז דער נאמען פון גראף סאמילאוו נאך אין קיין צייטונג געשטאנען?

— ניין.

— דאס איז נאך בעסער. מען דארף איבערהויפּט אפלייקענען דיא גאנצע פערהאפטונג, און נור צו לייטע וואס וויסען דארף מען ערקלערן אז דאס איז געוועזען א טעות, און עס איז גאר צו קיין פערהער געקומען.

— דאס וועל איך מיר אלעס גוט מערקען.

— דא האט איהר דיא שליעסלען צום גראף סאמילאוו'ס קאָפערס.

דער געריכטס־קאמיסאר איז אוועקגעגאנגען אום אויסצופיהרען דיא בעפעהלע, פון דעם אונטערזוכונגס־ריכטער.

דיא צייטונגען האבען אין דער פריהווירקליך געהאט געבראכט דיא נייעס דאס דער דאפּעלמערדער וואס האט גאנץ פאריז אין אויפרעגונג געבראכט, איז פערהאפטעט געווארען, אבער אזוי וויא זיי האבען דאס ניט פון דער פאליציי אליין ערפאהרען, האבען זיי זיך געהיט צו בריינגען א נאמען אדער אפילו צו שטעלען אנפאנגס־בוכשטאבען. דיא פערהאפטונג פון גראף איז דעריבער נאר בעקאנט געוועזען צו דיא לייטע וואס זיינען געוועזען לעצטע נאכט ביי ברעבאנט, און צו א פּאָר אין גראנד האטעל.

נאכדעם וויא פירסט פוקין האט אבשיעד גענומען פון גראף און וויקאמט ד'ארפעל זיינען דיעזע ביידע אריין צוזאמען פריהשטיקען און האבען מיט אבזיכט אויסגעקליעבען דעם רעסטאראנט „ביגואט", וואו ד'ארפעל האט געהאפט צו טרעפען אייניגע פון דיא פריינדע, וועלכע זיינען לעצטע נאכט געוועזען מיט זיי ביי ברעבאנט. זיי האבען דארטען ווירקליך געפונען דעם גראף פאסקאל, הערען פאן גרעוועל און הערען פאן טעמעריי. זיי האבען דעם גראף סאמילאוו הערצליך בעגריסט, און ער וויעדער האט זיי דערציילט אין קורצען, אז מען האט איהם פערהאפטעט דורך א פערוועכסלונג און דאס דיא פאליציי האט אויסגעשטעלט א נאז ווען זיא האט איינגעזעהן איהר טעות. וואס דיא בעשולדיגונג איז געוועזען האט ער נאטירליך ניט דערמאהנט.

גראף פאסקאל האט זיך פשוט געלאָבט מיט דעם אבענטייער.

— איך האב א בריליאנטע אידעע — האט ער געזאגט — איך לויף גלייך צו אלע אונזערע בעקאנטע און איך לאד זיי איין אלעמען אויף היינט אבענד צו ברעבאנט, וואו מיר זיינען שוין צוויי אבענדע געוועזען צוזאמען. דאס וועט זיין גרויסארטיג. נעמט איהר עס אן, ליעבער גראף?

ד'ארפעל האט איהם געגעבען א ווינק ער זאל עס אננעהמען, און סאמילאוו האט איהם נאטירליך געפאלגט. דער קליינער פאסקאל האט זיך גלייך געווארפען אין וואגען אויף זיינע איינלאדונגען, וועהרענד סאמילאוו האט געענדיגט זיין פריהשטיק מיט ד'ארפעל און האט דאן צוריק בעצויגען זיינע וואהנונג אין גראנד האטעל. דיא קאפער זיינען שוין דארטען געשטאנען אויף זייער ארט און דיא לייטע פון האטעל האבען שוין געהאט ערפאהרען פון דעם טעות פון דער פאליציי.

18טער קאפיטעל.

נאך א באנדיטען-פערזאמלונג.

מאריס וואסייר איז אן דיעזען פריהמארגען פריה אויפגעשטאנען און האט געשיקט נאך עטליבע מארגענצייטונגען. ער האט געהאפט צו געפינען ניט נאר דיא נייעס פון דער אונטערזוכונג אין דעם דאפעלמארד, זאנדערן אויך דיא אורזאכע פון גראף סאמילאוו'ס נעכטיגע פערהאפטונג. וויא גרויס איז געוועזען זיין ערשטוינען אלס ער האט געלייענט דיא דונקעלע מיטטהיילונגען כמעט אין אלע צייטונגען, דאס דער דאפעלמערדער איז אין דיא הענד פון דער פאליציי. וויא דער מערדער הייסט און וואו מען האט איהם ארעטירט איז ניט דערמאהנט געווארען מיט קייןווארט. אבער גראד דיעזעס שווייגען האט מאריס'ן געבראכט אויף'ן געדאנקען, דאס דער מערדער, פון וועלכען דיא צייטונגען ריידען דאס ער איז אין דיא הענד פון דער פאליציי, מוז זיין קיין אנדערער, אלס דער גראף סאמילאוו.

וואס האט זיי געקענט ברייננגען צו אזא טעות? — האט ער זיך געפרעגט.

פלוצלונג אבער איז איהם ארויף אויף'ן געדאנקען, דאס דיא בלאנדע האר און דער בלאנדער שנורבארד און באקענבארד וואס ער האט זיך אנגעטהאן יענעם אבענד, דער פאנסנע וואס ער האט זיך דאן ארויפגעדריקט אויף'ן נאז און זיינע קליידער, האבען איהם געמוזט זעהער עהנליך מאכען צו גראף סאמילאוו.

איך האב מיך דאן געוויס זעקס מאהל בעקוקט אין שפיעגעל און ווירקליך, מיר שיינט אז איך בין איהם עהנליך געווען. דערביי האב איך גערעדט אויף אזא לשון, וועלכער האט געמוזט עטוואס עהנליכקייט האבען מיט זיינעם. קיין צווייפעל מען האט איהם אנגענומען פיר מיך. דיא עדות האבען איהם וואהרשיינליך דערקענט אלס מיך בראווא, איך בין גערעטעט!

עס זיינען דאך אבער דא פיעל יונגע לייט, בלאנדע מיט פאנסנע, וויא אזוי איז מען גראד אויף'ן רוסען געפאלען? — האט ער זיך געפרעגט אפשפארענדיג אויף'ן האנד פארטראכט; דאס קען איך ניט בעגרייפען!.... אבער וואס געהט עס מיך אן! ער איז אונשולדיג און איהם וועט מען געוויס גאר ניט טהאן; ער וועט שוין קענען בעווייזען וואו ער איז געווען יענעם אבענד און מען וועט איהם לאזען לויפען, און דיא פאליציי

הייבט אן צו זוכען נאר פון דאס נייע. דיא שפיר־הינד פארבלאנדזען ווידער אויף פאלשע וועגען, נאך דעם בלאנדען יונגען מאן און זיי קומען צוריק מיט ליידיגען.

זעהער בערוהיגט און ערפרייט פון דעם שלום וואס ער האט געצוויגען, האט זיך מארים אנגעטהאן און איז געגאנגען נאך דער רוע דע סורען, וואו ער האט אנגעטראפען ווערדיע אדער אבבע מעריס און לאטירג אלס קאפיטאן וואך ברעקע.

— גוטען טאג, מיין יונגער פריינד! — האט איהם דער לעצטערער בעגריסט.

— גוטען טאג, קאפיטאן.

— גיעבט עס וואס נייעס?

— זעהער פיעל.

— טייפעל!.... גוט אדער שלעכט?

— פארטרעפליך, גלויב איך.

— לאזט אונז הערען.

מארים האט איין קורצען דערציילט וואס עס איז פארגעקומען לעצטע נאכט ביי ברעבאנט און האט דאן געזאגט וואס ער מיינט וועגען דעם.

— איך דיינק וויא איהר — האט לאטירג געזאגט — אז אלעס געהט גוט, און איך גלויב אז אונזער אבבע מעריס דענקט אויך אזוי. דיא הערערען פון געריכט זיינען פערקראכען קיין בויבעריק און איהר זייט זיכער פון יעדער פערפאלגונג. עס קען אויך גאר ניט אנדערס זיין, אזוי וויא איהר האט איבערהויפט זעהער פארזיכטיג געהאנדעלט. איך דיינק מיר קענען רוהיג פארטזעטצען אונזערע פארשונגען נאך דיא ניכטען (פליי־מעניצעס) פון ארמאנד דהארוויל. האט איהר שוין אנגעהויבען אייער נאכפארשונג נאך לודאוויק ברעסאל?

— יא.

— האט איהר געהאט ערפאלג?

— דערווייל נאך ניט.

מארים האט דערציילט וויא אזוי ער האט נאכגעפארשט נאך ברעסאל.

— דיא אדרעסע פון דעם אמאהליגען ארכיטעקט וועט זיין שווער צו געפינען, אבער אונמעגליך איז עס ניט—האט ווערדיע געזאגט.—לאמיר דיא זאכע א ווייל בעטראכטען. דאס איז איינע ארבייט וועלכע פארדערט געדולד, און צו וועלכע מיר וועלען זיך נעהמען ערשט דאן, ווען איהר וועט צוריקקומען פון וויק־סור־בריין, וואוהין איהר מוזט רייזען אום נאכצופארשען נאך דער אונגעזעצליכער טאכטער פון וואלענטינע, נאך סימאנע. האט איהר אייך פערשאפט א קאפיע פון איהר געבורטס־שיין?

— נאך ניט, איך האב נאך דערצו קיין צייט געהאט.

— דאן מאכט עס היינט און זייט פארבערייטעט צו פאהרען נאך וויק־סור־בריין אין העכסטענס צוויי טעג.

— איך בין פארבערייטעט צו יעדער צייט. איצטער וואלט איך אייך וועלען שטעלען א פראגע.

— וועלכע?—האט ווערדיע געפרעגט.

— האט איהר שוין ערהאלטען וועלכע נאכריכטען פון לאנדאן?

— מארגען קען איך ערשט ערהאלטען א בריעף פון לאנדאן; איהר מעגט אבער גאנץ זיכער זיין דאס מישעל ברעמאנט וועט אייערע דיענסטע אננעהמען. איך האב אייך איהם אזוי געשילדערט, דאס ער וועט פון אייך ענטציקט זיין אייך צו האבען אין אונזער בונד. איהר קומט מיט איין שלאג אין אזא שטעלונג וועלכע ניט יעדערער קען דערלאנגען; זעהט אייער גליק צו פערדיענען.

— איך גלויב ער וועט עס פערדיענען! האט אויסגערופען לאטירג, וועלכער האט מאריס'ן אלץ מעהר און מעהר ליעב געוואונען—איך בין איבערצייגט דער ליעבער יונגע וועט מיך ניט מאכען צום ליגנער.

— דאס האף איך אויך—האט ווערדיע געזאגט—אבער ער איז יונג. ווען ער זאל זיך נאר נעהמען אין אכט פאר ווייבער! דיא פרוי איז דער שטיין איבער וועלכען מאנכער איז שוין געפאלען און האט זיך פארשפארט אויפצוהויבען.

— זייט גאנץ רוהיג! האט מאריס אויסגערופען—פון דער זייט איז פונקט אזוי ווייניג געפאהר צו ערווארטען וויא פון איין אנדער זייטע. איך ליעב דיא פרויען, דאס לייקען איך ניט, אבער נאר וויא מען ליעבט שעהנע צאצקעס; איך בלייב אימער בעל הבית איבער מיין אייגענעם הערצען, און האב דיא טיעפסטע פעראכטונג געגען אלע געפיהלפאלע נארישקייטען.

— דאס געפעלט מיר—האט אבבע מעריס געזאגט מיט א שמייכעל—איז דאס אבער ריכטיג אזוי?

— איך שווער עס אייך. וואס פאר איין אינטערעסע האב איך דען אייך צו בעטריעגען.

— דאס ניט, אבער איהר קענט זיך אמאהל אליין בעטריעגען.

— דערפאר האט קיין מורא איך שטעה פיר זיך.

— אויף מארגען, מיין ליעבער זוהן.

— וואו?

— היער.

— אום וועלכע צייט?

— אימער אום צעהן אוהר.

מאריס האט גענומען אבשיעד און איז פון דארטען געגאנגען גלייך צו דער סיינע־פרעפעקטור (דיא שטאדט־פערוואלטונגס סטאציאן פון דעם סיינע־קווארטאל) אום דארטען אויסצוגעפינען אין דיא רעגיסטריר־ביכער (סקאקעס) דיא געבורט פון סימאנע. אזוי וויא אין דער צייט פון דער קאמונע זיינען דיא מייסטע ארכיווען פארברענט געווארען, האט עס ציעמליך לאנג געדויערט ביז ער האט געפונען וואס ער האט געזוכט. ער האט עס אבער דאך געפונען און אויף איבערמארגען איז איהם א קאפיע דערפון פערשפראכען געווארען.

ווען דער יונגער מאן איז גלייך נאך דעם געקומען נאך הויז האט איהם דער הויזמייסטער דערלאנגט א קארטע, וועלכע גראף פאסקאל האט איבערגעלאזען מיט דער איינלאדונג צו ברעבאנט נאך דיעזען אבענד.

— דאס פאסט מיר אויסגעצייכענט!—האט ער אויסגערופען—איך האב ווירק־

ליר ניט געוואוסט וואס איך זאל מיט זיך אליין אנהייבען צו טהאן היינטיגען אבענד. איך וועל איך דארט עטוואס נעהערעס ערפאהרען איבער דיא פערהאפטונג פון גראף סאמילאוו.

אין דער זעלבינגער צייט האט זיך דער פאלשער אבבע מערים אונטערהאלטען מיט זיין קאמראד לאטירג, נאבדעם וויא מארים איז אוועקגעגאנגען.

— דוא בעגייסטערסט זיך זעהר פיר דעם יונגען—האט ווערדיע געזאגט—דאס זעהט מען קלאר, אבער דוא דארפסט זיך אין אכט נעהמען, ברידערל!

— ווארום דען?

— מארים איז זעהר געשיקט, דאס וועל איך צוגעבען, אבער ער בעזיצט נאך ניט דיא נייטיגע רוהע און פעסטקייט, וועלבע קומט דורך יאהרען פון ערפאהרונג, ער קען זיך נאך ניט גוט בעהערשען און איך האב מורא, מיר קענען אמאהל אריינפאלען דורך זיינע איינע אונפארזיכטיגקייט.

לאטירג האט געצוקט דיא אקסלען.

— איך האב דאס דיר שוין איין מאהל געזאגט און זאג עס דיר נאך א מאהל, אז איך האב צו מארים דעם פאלשטענדיגסטען פערטרויען. חאטש ער איז יונג, בעזיצט ער דאך איינע זעלטענע קאלטבליטיגקייט, קיין זאך דערשרעקט איהם ניט, קיין זאך מאכט איהם ניט אונרוהיג. ער האט איינענשאפטען וועלבע מען געפינט נור ביי גליק־זובער פון הויכען סארט. ער דערמאהנט מיר מיך אליין, וויא איך בין געווע־זען מיט יאהרען צוריק. און איך גלויב אז איך בין אימער געוועזען פארזיכטיג.

— ברודערל, דוא האסט א שלעכטען זכרון, דוא פערגעסט קוראוויאוו'ס געשעפט.

— איך פערגעס גאר ניט, אבער איך האב מיר קיין זאך ניט פארצרוואַרפען. איך האב אלעס זעהר גוט פארגעזעהן, און נאר איך־איינציגעס טייפלישעס בריאה וואס דיא פאליציי האט מיר אויף מיין האלדז געיאגט האב איך ניט ריכטיג אבגעשאצט.

— יא, דיא עמא זשובערט, דוא האסט דאמאלס געהאט א געליעבטע און היינט האט מארים. דיין געליעבטע האט דיך דאן שיער געבראכט אויף'ן שאפאט און ווער ווייס וואס מארים קען האבען דורך זיין געליעבטע.

— גלויבסט דוא עס וועט איהם איינפאלען איהר צו פערטרויען אונזער געהיימניסס?

— ניין, דאס גלויב איך ניט, אבער דוא ווייסט וויא שלוי דיא ווייבער זיינען. פון א ווארט מאבען זיי א קווארט. זאלען זיי נאר עטוואס מערקען, אזוי ארבייט שוין גלייך זייער פאנטאזיע אוים א גאנצע קאמבינאציאן. דוא זאגסט מארים איז קאלטבליטיג; האבען מיר דען בעוויזע, אז ער איז עס אונטער אלע אומשטענדע? איך זאג ניט אז איך געטרויע איהם ניט, איך ווייס אז מען קען זיך אויף איהם פערלאזען, אבער דיא איינפאכע פראקטיק פערלאנגט עס, אז מיר זאלען אויף איהם האבען איין אויג. בעדיינק אז ער בעזיצט אונזער געהיימניס און דיא קלענסטע אונפארזיכטיגקייט פון איהם קען אונז פערניכטען; בעדיינק אז ער קען מיט א קלייניגקייט מאבען, די...

זאלען קיינמאהל ניט קומען צו דאַרווילס ירושה, וועלכע דאַרף אונז מאַכען פאר רייכע לייט, דאס מיר זאלען אונזערע עלטערע יאהרען רוהיג קענען אַבלעבען.

— האסטו מורא אז מאַריס קען בעגעהן אַ דומהייט?

— אפען גערעדט, יאַ.

— וואַרום?

— ווייל דיא קאַלטבלוטיגקייט וועלכע דוא לויבסט אין איהם, האט איהם נעכטען געלאזען אין שטיך.

— ביי וועלכער געלעגענהייט?

— ווען דער יונגער רוסע, גראף סאַמילאָוו, איז אינמיטען זיינע פריינדע פערהאַפטעט געוואָרען, האט מאַריס שרעקליך געציטערט. ער האט געגלויבט, אז דיא פאליציסטען זיינען געקומען פון זיינעטוועגען, ער איז געוואָרען בלייך און האט געהאַפט אַ מעסער פון טיש אום זיך צו פערטהיידיגען.

— אום זיך צו רעטען — האט לאַטירג פאַרבעסערט — איך בין איבערציינגט, אז מאַריס וועט זיך גיכער צעהן מאהל מאַכען דעם טויט, איידער איין מאהל געהען אין געפענגניס. אבער זאג מיר וויא אזוי ווייסט דוא, וואס עס האט זיך געסטערן ביי נאַכט צוגעטראגען ביי ברעבאַנט? ביסט דוא פיעלייכט אויך דאָרט געוועזען?

— ניין, אליין בין איך דאָרט ניט געוועזען, אבער דער צאַהלקעלנער נאָעל פון ברעבאַנט איז מיינער אַ גוטער רעפּאָרטער.

לאטירג איז אויפגעשפרונגען.

— דוא רעדסט פון פאַרזיכט, פון קלוגהייט און דוא אליין געהסט און האסט צו טהאָן מיט אזעלכע לייטע! — האט ער אויסגערופען — אזאַ אונפאַרזיכטיגקייט וואלט איך פון דיר ניט ערוואַרטעט.

— זיי רוהיג, מיין פריינדעל, דער קעלנער פון וועלכען איך רייד ווייס ניט ווער איך בין, ניט וויא איך הייס, ניט וואו איך וואהן און ניט וואס מיינע פלענער זיינען, ער ווייס נור אז איך ווייס אַ געהיימניס פון זיין פערגאַנגענעם לעבען, וועלכער קען איהם אַוועקשיקען הינטער שלאס און ריגעל. דער מענש איז ניט מיין פערטרויטער, נור מיין שקלאַפע.

— איך וויל עס דיר גערן גלויבען, אבגלייך עס איז דאך געפעהרליך צו האבען צו טהאָן מיט אזעלכע לייטע. אבער לאמיר צוריקקעהרען צו אונזער געשפרעך. דוא מיינסט אלזאַ, אז מען טאָר איהם ניט פיעל טרויען.

— ניט איהם, זאנדערן זיין יוגענד טאָר מען ניט פיעל טרויען. זאל ער נאָר אַ מאהל אין רויש פון וויין אָדער פון ליעבע ארויסריידען איין אונבעזאָנענעס וואָרט, און מען דערקענט אין איהם גלייך דעם לאַנג געזוכטען מערדער. ער ווערט פערהאַפטעט, דער אונטערזוכונגס־ריכטער ווייס שוין גאַנץ געשיקט וויא אזוי איהם צו פאַרוויקלען, ביז ער קריעגט ארויס פון איהם דאס צוויי מיטגליעדער פון דיא פינף שטערן געפינען זיך אין פאַריז, און איינער פון זיי איז אַ מערדער וואס איז פעראורטהיילט געוואָרען צים טויט בלא ראיה, און דער אנדערער הייסט אַבבע מאַריס, וועלכער איז איין אנטלאָפענער גאַלערענשקלאַפע (קאָטאָרזשניק), דאן וועט זיך אנהויבען אַ יאָגען, אַ זוכען,

און ענדליך וועט מען אונז פאנגען וויא דיא נארען און אויפהייגנען, וואס דאס פאסט געוויס ניט פיר מיך און ניט פיר דיך.

— וואס איז דיא מעשה מיט דיר? ביסטו אויף דיינע אלטע יאהרען געווארען א האז אדער דוא האסט מורא פאר גייסטער? — האט לאטירג געלאכט — פון אלין וואס דוא זאגסט האבען מיר ניט צו פירכטען, מינדעסטענס דוא ניט. לאמיר אננעהמען דעם פאל, מען שפירט נאך דעם אבבע מעריס און מען קומט צו זיין וואהנונג. מען קלאפט און ער עפענט ניט. מען רופט א שלאסער, דערווילע לאזט זיך דער אבבע מעריס ארונטער אויף זיין בעהאלטענעם פאהרשטול אונטען, אין ערשטען עטאזש, ער טהוט זיך איבער אין אנדערע קליידער און געהט זיך רוהיג אוועק מיט דער רוע בערואנזשע. ווער קען עס איינפאלען אז דאס איז ווערדיע, דער אמאהליגער גאלערענשקלאפע?

— ביים טייפעל, דוא האסט רעכט! מיינע פלענער זיינען אימער גוט. דער בעסטער בעוויז דערפאר איז, דאס איך בין שוין פופצעהן יאהר אין פאריז, איך האב אונטער דער צייט שעהנע עטליכע געשעפטען דורכגעפיהרט וואס האבען איינגעבראכט אונזער פעראיין א שעהן ביסעל געלד, און אלעס איז אוועק גלאט, וויא מען דארף גאר ניט בעסער. איך בין אויך ניט בעזארגט וועגען מיך, נור וועגען דיך.

— וועגען מיך? האט לאטירג איבערגעפרעגט גאנץ ערשטוינט.

— געוויס.

— אבער וויא אזוי, צום טייפעל, זאל דיא פאליציי דארויף פאלען, מיך צו זוכען אין דער הויט פון קאפיטאן וואן־ברעקע?

— ווייל דיא פאליציי וויים זעהר גוט, אז דאס בעסטע בעהעלטעניס איז אין איין אנדער פערקליידונג.

— אבער דאך גלויב איך איז עס אונמעגליך. פערגעס ניט אז פון דענסמאהל אן, צייט איך האב געמאכט דאס געשעפט מיט דער גרעפין קוראוויאוו, זיינען שוין אריבער דריי און צוואנציג יאהר, און פון דענסמאהל אן בין איך אויסגעוועזען גאנץ אייראפא און האב אין יעדען לאנד געהאט איין אנדער נאמען, אין איטאליען האב איך געהייסען יוליא פעפי, אין שפאניען אנטאניא מערקוצצא, אין דייטשלאנד פראנץ מילער, אין בעלגיען וואן־אמבורגער, אין לאנדאן דזשאהן טהאמפסאן, אין שאטלאנד וויליאם דיוק, און אין דער שווייץ האב איך אפילו מיר ערלויבט דריי מאנאטע צו רופען זיך מיט מיין ריכטיגען נאמען. דאס האב איך געטהאן מיט דער אבזיכט אום צו מאכען גלויבען דיא פראנצויזישע פאליציי, אויב זיא זוכט מיך נאך, דאס איך וואהן אין דער שווייץ. אין רוסלאנד האב איך געהייסען פאוועל טראגאוו, איבעראל האב איך געהאט ריכטיגע פעסער, און אין דער גאנצער צייט האט מיר נאר איין מאהל פאסירט אז מען האט מיך דערקאנט.

— ווער איז עס געוועזען?

— דער גראף קוראוויאוו אליין, אין בערלין. ער האט מיך געוואלט לאזען פערהאפטען, אבער ווען דיא פאליציי איז געקומען, בין איך שוין ניט געוועזען. זיי רוהיג, מיך פאקט מען ניט אזוי שנעל.

— צו זיכער דארף מען ניט זיין, מען דארף אימער קוקן מיט אפענע אויגען.

— דאס איז ריכטיג.

— געדיינקסטו דאס ליעד פון דער קליינער מייזיל, וואס האט נור געהאט איין נארע און האט זיך דעריבער-געלאזען פאנגען?

— וואס ווילסטו זאגען דערמיט?

— איך וויל זאגען אז מיר מוזען אכטונג געבען צו געפינען דא א הינטער טהיר.

— איך האב אויך שוין וועגען דעם געטראכט.

— ביסטו אויך געפאלען אויף דיא טהיר וועלכע פעראייניגט דיין גערטיל מיט דעם גארטען פון יענעם הויז, פון פאנסיאן, וואס קומט ארויס אין רוע דע־לא־וויל־ד'עוועק?

— עס פערשטעהט זיך.

— מיר מוזען זוכען איין אויסגאנג דורך יענע טהיר, פיר דען פאל פון איין איבער־ראשונג. איז דיא טהיר נור פון דיין זייט פערשלאסען, אדער געפינען זיך אויך ריגעל פון דער אנדערן זייט?

— דאס ווייס איך ניט.

— מיר מוזען דאס וויסען.

— וויא אזוי זאלען מיר דאס ערפאהרען?

— דאס איז מיין זאך. פריהער לאמיר נאך אמאהל בעזעהן דיא טהיר פון דיין זייט.

— זעהר גוט, קום.

דיא ביידע באנדיטען זיינען אריין אין גארטען. דער פאלשער גייסטליכער האט גענומען בעטראכטען דיא טהיר און דעם שלאס פון איהר.

— האסטו דעם שליסעל? — האט ער געפרעגט.

— ניין.

— דאן לאז דיר איינעם מאכען.

— דאס איז ניט אזוי פארזיכטיג.

— עס וואלט געווען נארעש צו רופען אהער א שלאסער, דען דאס קען גלייך איינעם אויפפאלען, אבער אראפצונעהמען דעם שלאס און אוועקפיהרען איהם ערגענץ וואו, איין עק שטאדט, צו א שלאסער, דאס קען ניט שאדען.

— איך פארשטעה.

— דאן בלייבען נור נאך דיא פאר־רוקערס וועלכע זיינען זעהר פאודאסט, אבער א פאר טראפען בוימעל וועלען זיי באלד וויעדער בריינגען אין ארדנונג, נעהם אראב דעם שלאס היינט ביי נאכט.

— איך וועל עס טהאן.

— וויא מיר שיינט עפענט זיך דיא טהיר אין דיין זייט — האט דער גלח געזאגט.

— יא, אבער עס איז ארום אזוי פערוואקסען, דאס מען וועט ניט קענען עפנען.

האט לאטירג געענטפערט.

— אזוי שנעל וויא דער פראָסט וועט פאַלען, זאָלסטו אוועקשטעלען עטליכע ציי־לען פעסער פאַר'ן טהיר, און זאָלסט ארומשטעללען דיא פלאַנצען ארום.

— דאס איז שוין אלעס רעכט, דוא האסט אבער דערביי איין זאך פערגעסען— האט לאַטירג געשמייבעלט — דוא האסט פערגעסען אז דא האנדעלט זיך ניט נאר וויא אזוי אריינצוקומען אין גאָרטען פון פאַנסיאָן, זאָנדערן אויך וויא אזוי ארויסצוקומען פון דאָרטען.

— איך האב עס ניט פארגעסען. דעם פאַנסיאָן מוז איך נאך היינט וועגען דעם בעזוכען.

— מיט וואס פאר איין אויסרייד?

— וועגען דעם זאָלסטו ניט זאָרגען. מיינע קליידער פון א גייסטליכען וועלען מיר לייכט פערשאַפען דעם אייגאַנג אהין.

— קומסט דוא צו מיר דערנאָך?

— געוויס. איך וועל דיר גלייך מיטטהיילען וואס איך האב דארט געזעהן.

ווערדיע האט זיך געווענדעט צום אוועקגעהן, אבער איידער ער האט לאַטירג פערלאָזען האט ער זיך נאך אמאהל געקעהרט צו לאַטירג מיט דיא ווערטער: דיינק נאך וועגען דעם וואס איך האב דיר געזאגט, גיב אכטונג אויף מאָריס.

— דער יונגער מאן שיינט דיר אלזאָ געפעהרליך?

— ער קען פאר אונז געפעהרליך ווערען.

— אויב דאָס איז דער פאַל וואלט איך איהם אוועקראמען פון אונזער וועג. ווען עס האנדעלט זיך אום דיא זיכערהייט פון אונזער פערבינדונג איז פיר מיך קיין אפפער צו שווער, אבגליין, דעם אמת זאָגענדיג, האב איך דעם יונג זעהר גערן. ער האט אנלאַגען צו ווערען גרויס אין אונזער פאַך.

— איהם פעהלט אבער פּאַרזיכט. איך דיינק ניט אוועקצוראמען איהם פון וועג, אבער מיר מוזען האבען איין אויג אויף איהם. מאָרגען ערוואַרטע איך א תשובה אויף מיין בריעף פון לאָנדאָן. איך בין נייגיעריג צו וויסען וואס וועט מישעל ברעמאָנט זאָ־גען אויף אונזער נייעם קאָמפּאַניאָן.

— איך ווארט אויך מיט אונגעדולד אויף דעם בריעף.

— איך געה אלזאָ פון דאנען גלייך אין פאַנסיאָן. וויא הייסט דיא דירעקטאָרין פון דער אנשטאַלט?

— מאַדאַם דיבעף.

— זעהר גוט, אויף ווידערזעהן.

ווערדיע איז אוועקגעגאנגען און לאַטירג האט הינטער איהם געשלאָסען דיא טהיר.

19טער קאפיטעל.

דער רויבפויגעל אין טויבעננעסט.

דער אמאָהליגער ארכיטעקט לודאָוויק ברעסאָל, איז מיט זיין טאָכטער פון מאַה־לער סערוועט גלייך אוועקגעפאהרען נאך דער רוע דע־לא־וויל־ד'עוועק, אום צו ריידען מיט דער מאַדאַם דיבעף וועגען סימאָנע.

דיא פאָרשטעהערין פון דער מעדכענשולע איז געוועזען העכסט ערפרייט איבער דעם בעזוך פון איהר ליעבלינג-שילערין מאַריע אין בעגלייטונג פון איהר פאָטער און האט זעהר אויפריכטיג געפרעגט, מיט וואס זיא קען זיי דיענען. מאַריע האט זיך נאכגעפרעגט וועגען דיא שטעלע פון דער אויפזעהערין פון דיא וועשע און האט ערפאהרען, דאס זיא איז נאָך דערווייליע ניט פאַרנומען, און איז נאר פארלייפיג אויסגעפיהרט דורך איינע לעהרערין, ביז א פאַסענדע פערזאן וועט זיך געפינען.

הערר ברעסאָל איז דאן ארויס מיט זיין עמפּפעהלונג, האט גערעדט פון סימאָנע אין דיא וואַרעמסטע אויסדריקע, און מאַריע האט פון איהר זייט געהאָלפען בעטען מיט טרערען אין דיא אויגען דיא שטעלע פיר סימאָנע.

מאַדאַם דיבעף האט קיין אויגענבליק געטראַכט, און האט זיך ערקלערט בערייט צו רופען סימאָנע צו זיך און מיט איהר פערזענליך צו ריידען.

— גיט מיר געפעליגסט איהר אַדרעסע—האט זיא געזאָגט—איך וועל נאָך היינט צו איהר שרייבען.

דער פאטער און דיא טאָכטער האבען הערצליך געדאנקט דיא ליעבענסווירדיגע פרוי און זיינען געפאהרען נאָך הויזע מיט דעם פריילינכען בעוואוסטזיין אז זיי האבען געטהאָן א גוטע זאך. מאַריע האט גלייך געשריעבען א בריעף אן סימאָנע און האט איהר מיטגעטהיילט דעם רעזולטאט פון איהר בעזוך ביי מאַדאַם דיבעף, און דאס זיא וועט פון יענער ערהאַלטען א בריעף.

סימאָנע האט ווירקליך אויך ערהאַלטען דיא איינלאַדונג פון מאַדאַם דיבעף פיר דעם נעכסטען טאג און איהרע פריידע איבער דאס אונערוואַרטעטע גליק איז געוועזען ניט צו בעשרייבען. זיא האט זיך געפיהלט וויא נייא בעלעבט. צום ערשטען מאהל צייט זיא געדיינקט זיך האט זיא פאַר זיך געזעהן דיא מעגליכקייט צו געפינען א רוהיגעס זיכערעס לעבען, אָהן נויט און אָהן א שווערען קאַמפּף.

אויף מאָרגען נאכמיטאג האט זיא אנגעטהאן איהרע בעסטע קליידער און איז אוועק נאָך דער רוע דע-לא-וויל-ד'עוועק, אום צו זיין אין פּאַנסיאָן צו דער בעשטימטער שטונדע.

זיא איז נאָך געוועזען קערפּערליך שוואך, און דיא אויפרעגונג וועלכע זיא האָט געפיהלט דורך דיא גרויסע ענדערונג אין איהר לעבען, האבען זיא זעהר מיעד געמאַכט. פיעל מאָל איז זיא געבליעבען שטעהן, אום אַטהעם צו ציהען. איהר איז געוועזען אזוי טרויעריג, אזוי באַנג צו מוטה, פּונקט וויא איהר הערץ וואלט פיהלען עטוואס שלעכטעס אין דער צוקונפט. זיא האט זיך אליין פאָרוויפע געמאַכט פאַר אזא נאַרישעס געפיהל, און האט זיך דאָך ניט געקענט העלפען. עס האט גענומען עטליכע מינוטען ביז זיא האט עס געבראַכט איבער זיך צו ציהען דאס גלעקיל ביים טהיר פון פּאַנסיאָן.

אז זיא האט ענדליך אנגעקלונגען האט זיך געעפענט דיא טהיר און א מאַן אין א גרויען ראָק מיט פערזילבערטע קנעפּ האט זיך בעוויעזען. דאס איז געוועזען דער הויזמייסטער פון פּאַנסיאָן, וועלכער האט איצטער געדיענט אלס שווייצער. אבער ווען ער פלעגט אויסטהאָן דעם ראק מיט דיא זילבערנע קנעפּ און אָנטהאָן זיין וואָלענעם

זשאקעט, פלעגט ער זיך פערוואנדלען אין א גערטנער, און אין זומער צייט פלעגט ער זעהר געשיקט געהן ארום דיא בלומען אין גרויסען גארטען פון פאנסיאן.

— וואס ווינשט איהר פריילין? האט ער געפרעגט זעהר העפליך.

— איך האב ערהאלטען א בריעף פון מאדאם דיבעף, איך זאל קומען אין פאנ-סיאן אום צוויי אוהר נאכמיטאג — האט דאס יונגע מיידיל געענטפערט, ארויסנעה-מענדיג דעם בריעף פון דער טאשע און ווייזענדיג דעם הויזמייסטער.

— עס איז ניט נעטהיג — האט ער געענטפערט אפשטופענדיג פון זיך דעם בריעף גאנץ זאכט — מיין פרוי ועט איך פיהרען צו מאדאם, קומט אריין געפעלינגסט, דארא!

אין קארידאר האט זיך געעפענט א טהיר און א פרוי פון א יאהר פופציג, מיט א דיקען גוטמיטהיגען געזיכט האט זיך בעוויעזען אויף'ן שוועל.

— דארא — האט דער הויזמייסטער געזאגט — דא איז א פריילין וואס האט איין איינלאדונג פון דער מאדאם אויף צוויי אוהר צו קומען. פיהר זיא ארויף צו מאדאם.

— גלייך.

פרוי דארא האט געפיהרט דאס מיידיל דורך א גרויסען פארצימער און האט אנגעקלאפט שטיל אין א טהיר.

— אריין! — האט געענטפערט א פרויענשטימע.

דיא הויזמייסטערין האט געעפענט דיא טהיר און האט אנגעמעלדעט:

— מאדאם, דא איז געקומען א פריילין, אן וועלכע מאדאם האט געשריעבען.

— זאל זיא אריינקומען.

דיא הוידמייסטערין האט צוריקגעטרעטען, האט געלאזען דאס יונגע מיידיל פארביינעהן און האט צוגעמאכט הינטער איהר דיא טיהר.

סימאנע האט זיך געפונען אין א קליינעם ארבייטס-צימער, וואו מאדאם דיבעף איז געזעסען ביי א קליינעם שרייב-טיש און האט זיך בעשעפטיגט מיט'ן דורכקוקען פאפיערן. זיא איז געוועזען א פרוי פון א יאהר פערציג, בלאנד און בלאס, ניט שעהן און ניט העסליך, מיט א גאנץ געוועהנליכען געזיכט, אבער דער אויסדרוק פון גוטסקייט און פריינדליכקייט האט איהר געזיכט שעהנער געמאכט. אויף סימאנע האט זיא גלייך געמאכט א גוטען איינדרוק.

סימאנע האט בעגריסט דיא דאמע מיט גרויסער פערלעגענהייט און מיט א קלאפענדען הערצען. אין איהרע גרויסע אויגען האט זיך אפגעשפיעלט זאנפטמוטה און ביטע. דיא ערפאהרענע לעהרערין האט זיך פון ערשטען אויגענבליק געבילדעט א גוטע מיינונג פון דער מיידיל.

— זעצט זיך, מיין קינד, — האט זיא געזאגט, ווייזענדיג אויף א שטוהל.

סימאנע איז געוועזען זעהר מיעד און האט גערן געפאלגט דיא איינלאדונג.

— איהר הייסט סימאנע? — האט מאדאם דיבעף אנגעהויבען דאס געשפרעך.

— יא, מאדאם.

— דער מאהלער, הערר סערוועט, און הערר ברעסאל מיט זיין טאכטער מאריע.

מיינע ליעבע שילערין, נעהמען אין אייך גרויסען אנטהייל, און האבען אויך מיר זעהר ווארעם עמפפאהלען.

— איך וויים עס, מאדאם, און בין דיעזע גוטהערציגע לייטע דאנקבאר פון הערצען, ווען אויך זייער עמפפעהלונג זאל ניט ווירקען.

— ניין, מיין קינד, זייער עמפפעהלונג ווירקט יא — האט מאדאם דיבעף געזאגט נאך פריינדליכער וויא פריהער. דיא קלינגענדע שטימע און דיא איינפאכע ווערטער פון דער אונשולדיגער מיידעל, זיינען איהר זעהר געפעלען געווארען — מען האט מיר וועגען אייך דיא בעסטע אויסקונפט געגעבען און מיר קיין זאך ניט פערשוויעגען. איך וויים, דאס איהר האט קיין פאמיליע און ווייסט ניט ווער אייער פאמיליע איז, איך וויים אויך וועלבע ליידען איהר האט דיא לעצטע צייט געהאט אויסצושטעהן, און מיט וועלבען מוטה און עהרליכקייט איהר האט געקעמפפט געגען אייער שיקזאל. דאס איז זעהר שעהן און מען דארף צופריעדען זיין ווען מען קען פאר אייך וואס טהאן.

— אָה מאדאם, איהר זייט זעהר, זעהר גוט — האט דיא מיידיל געשטאמעלט מיט א פערשטיקטער שטימע פון טרערען — עס מאכט מיך גליקליך אייך צו הערען אזוי ריידען פון מיר.

— קענט איהר נעהען?

— יא, מאדאם, איך קען אויך צושניידען, אויסבעסערן, שטיקען און פלעטען. איך פערשטעה אויך א קלייד פערטיג צו מאכען, ווען דער שניט איז ניט צו שווער.

— איהר ווייסט דאך געוויס אום וואס פאר א שטעלע עס האנדעלט זיך, דיינקט איהר, אז איהר וועט זיא קענען פערטרעטען?

— איך גלויב יא, מאדאם. איך וואלט זאנסט ניט געוואגט זיך צו מעלדען פיר דיעזע שטעלע.

— גוט, מיין קינד, איהר זאלט דיא שטעלע האבען.

— אָה מאדאם, וואס דאס איז פאר א גליק!

— איצטער בלייבט מיר נאר איבער אייך צו זאגען וואס אייער נעהאלט איז. איהר קריעגט הונדערט פראנקען א מאנאט, מיט וואהנונג און קאָסט.

— איך האב פיעל וועניגער ערווארטעט, מאדאם, מיר האט קיינמאהל ניט געטרוימט, דאס איך וועל קריעגען אזא שטעלע.

— עס פרייט מיך וואס אייך געפעלט. פון היינט אן קענט איהר אייך בעטראכטען אלס איינע פון דעם הויז.

— וויא זאל איך אייך דאנקען מאדאם! — האט סימאָנע געמורמעלט, וועהרענד טרערען זיינען איהר ג׳זרונען איבערן געזיכט. דאס זיינען געוועזען טרערען פון פריידע.

— דאנקט מיר ניט, מיין קינד, ווען איצטער זייט איהר מיר פערפפליכטעט, וועל איך אייך שפעטער זיין. איך האב א שטעלע צו פערגעבען, און איהר דארפט ארבייט, דיא זאכע איז גאנץ איינפאך. ווען דיינקט איהר קענט איהר דיא שטעלע אנטרעטען?

— איך גלויב מאָרגען פריה. איך וואלט עס גלייך געקענט, אבער דעם היינטיגען

טאג וויל איך בענוצען, אום צו דאנקען מיינע וואהלטהעטער, וועלכע האבען זיך פון מיינטוועגען אזוי פיעל בעמיהט.

— דאס איז זעלבסטפערשטענדליך. מארגען אלזא קומט איהר, אין אבענדס קענט איהר שוין שלאפען דא.

— זעהר גוט מאדאם, איך וועל זיין צו דער רעכטער צייט.

— יעדען זאנטאג קענט איהר זיך נעהמען איינינע פרייע שטונדען צו בעזוכען אייערע פריינדע, און יעדען מאָנאט האט איהר איין טאג א פרייען, דאן קענט איהר בעזוכען פריינדע און זיך בעוועגען אין פרייער לופט.

ביי דיעזע ווערטער האט עס געקלאפט אין טהיר.

— ווער איז דארט? — האט מאדאם דיבעף געפרעגט.

דיא הויזמייסטערין האט אריינגעשטעקט דעם קאפּ דורך'ן טהיר און האט געמעלדעט: „מאדאם, א גייסטליכער איז געקומען, וועלכער ווינשט צו ריידען מיט אייך.“

— לאזט איהם אריין.

אין עטליכע סעקונדען האט דיא הויזמייסטערין אריינגעלאזען דעם אבבע מעררים וועלכער האט זיך פערנייגט מיט א פרומע מיענע אויף'ן געזיכט — מאדאם דיבעף האט איהם צוגערוקט א שטוהל און איינגעלאדען צו זיטצען און ווערדיע האט זיך נאך אמאהל פארנייגט און האט זיך א נידערגעזעצט אין דערזעלביגער צייט אויך בעטראכטענדיג סימאָנע, וועלכע האט זיך אויפגעהויבען ווען ער איז איינגעטרעטען.

— איך בין גליך פריי, הערר אבבע, — האט מאדאם דיבעף געזאגט און האט זיך געווענדעט צו סימאָנע, וועלכע איז געשטאנען שוין ביין טהיר — אויף ווידערזעהן, מיין קינד, קומט מארגען פריה מיט אייערע זאכען.

— יא מאדאם, איך דאנק אייך נאך אמאהל פון הערצען.

מיט א פרייליכען הערצען האט סימאָנע פערלאסען דעם פּאנסיאָן, אום איהר וואהלטהעטער, דעם מאהלער סערוועט מיטצוטהיילען דיא פריילאכע נייעס, דאס מאדאם דיבעף האט זיא אנגענומען.

— וואס פערשאפט מיר דיא עהרע פון אייער בעזוך, הערר אבבע? — האט זיך מאדאם דיבעף געווענדעט צו אבבע מעררים, אזוי שנעל וויא סימאָנע איז ארויס געגאנגען.

— א גאנץ איינפאכע זאך, מאדאם, איך האב צו אייך א קליינעם אויפטראג.

— צו מיר? — האט מאדאם דיבעף געפרעגט גאנץ פערוואונדערט — פון וועמען?

— אם-דאס וועל איך באלד האבען דיא עהרע אייך צו דערציילען — האט אבבע מעררים געענטפערט און האט געמאכט זעהר עכטע הכנות צו דערציילען אלעם באריכות, איך מוז אייך פאר אלעם זאגען, מאדאם, דאס איך וואהן ניט אין פּאריז. איך בין נור א דורכרייזענדער און מיינע פּפליכטען רופען מיך באלד צוריק צו מיין געמיינדע, אין דעפּארטמענט ארדעש. דער פּאסטוך געהערט צו זיין סטאדע און איך דארף ניט מיסברויכען דיא געפעלינקייט פון א קאלעגען, וועלכער פערטרעט מיך אין מיין אבוועזענהייט.

דער פאלשער גלח האט געמאכט א קורצע פויזע און האט זיך ארומגעקוקט.

— דאס פערשטעהט זיך — האט מאדאם דיבעף צוגעשטימט, נור אום עטוואס צו זאגען, אזוי וויא זיא האט נאך אלץ ניט פערשטאנען וואהין דאס פיהרט אייגענטליך.

— דיא מיטגליעדער פון מיין קירכע זיינען ארמע לייטע, — האט ווערדיע ווייטער דערצעהלט — נור איינער פון זיי מאכט א גוטע אויסנאהמע. ער איז געווען ארעם, האט אבער ערהאלטען א ירושה וועלכע ברייננט איהם איין 15—20 טויזענד פראנק א יאהר. דיעזער מאן האט איין איינציגע טאכטער, א מיידעל פון צעהן יאהר, וועלכע ער פערגעטערט. אבגליין אליין איז ער אונוויסענד, וויל ער דאך זיין טאכטער לאזען אויסבילדען און דוקא אין פאריז, וויל אין פאריז זיינען דא בעסערע פאנסיאנען וויא אין דער פראווינץ און ער וויל קענען זאגען: „מיין טאכטער איז ערצויגען אין פאריז.“

דער אבבע האט וויעדער געמאכט א פויזע און מאדאם דיבעף האט צוגעשאקעלט דעם קאפ. איצטער האט זיא שוין אנגעהויבען צו פערשטעהן, אום וואס דא האנדעלט זיך.

— אלזא האט דיעזער זאהן פון מיין געמיינדע נאכגעפרעגט ביי דיא פאריזער, וואס קומען צו אונז אים זומער, וועלכע פאנסיאן איז דער בעסטער אין פאריז, און מען האט איהם אנגערופען אייער פאנסיא. אזוי וויא ער האט געהערט אז איך געה נאך פאריז, איז ער צו מיר געקומען און האט מיך געבעטען, דאס איך זאל אייער פאנ־סיאן בעזוכען און זאל איהם מיטטהיילען פון אלעס, וויא עס ווערט געלערנט און אויך צו דאס הויז איז געזונד פיר קינדער און נאך אזעלכע זאכען. דאס איז, מאדאם, מיין אויפטראג און דער צוועק פון מיין קומען צו אייך.

— דיא אויסבילדונג אין מיין פאנסיאן איז זעהער אומפאסענד — האט מאדאם דיבעף געזאגט מיט שטאלץ, — מיין פאנסיאן ווערט בעטראכטעט מיט רעכט אלס איינער פון דיא בעסטע און פיעלע פון מיינע שילערינען זיינען יעצט לעהרערינס, אדער פארשטעהערינס פון פאנסיאנען. האט דאס קינד, פון וועלכען איהר רעדט, גוטע פעהיג־קייטען.

— זעהר גוטע, מאדאם.

— דאן וועט זיא געוויס פיעל ערווערבען דא.

— וויא איז ביי אייך מיט דער רעליגיעזער ערציהונג, מאדאם?

— רעליגיאן ווערט דא פלייסיג אונטעררריכטעט, אבער ניט צופיעל. מיר ווילען ניט פארבערייטען דיא יונגע מיידלאך פאר נאנען (מינישקעס), נור פאר גוטע מוטערס און הויזפרויען.

— דאס איז אלעס גראדע וויא געוואונשען, מאדאם, איצטער בלייבט מיר נור נאך צו פרעגען וועגען דיא געזונדהייטליכע זייט פון פאנסיאן.

— אין דער הינזיכט האט ניט מיין פאנסיאן זיין גלייכען אין פאריז — הערר אבבע. דאס געביידע איז איין אלטע וואהנונג פון איין אדעליגע פאמיעליע מיט גרויסע זאאלען און לופטיגע שלאף־רוימען. דאס הויז האט א פראכטפאלען גרויסען גארטען אין דיא שילערינען האבען וואו זיך צו בעוועגען אים זומער. ווען איהר ווינשט, הערר אבבע, קען איך אייך דורכפיהרען דורך דיא צימער און דורכ'ן גארטען.

דארויף האט דער באנדיט נור געוואַרט.

— איך נעהם אן אייער ליעבענסווירדיגען פארשלאג, אבגלייך איך האב מורא אז איך רויב פון אייך צו פיעל צייט. עס איז מיר זעהר אנגענעהם, ווען איך קען מיך פערזענליך פון אלץ איבערצייגען.

— מיר פאנגען אן מיט דיא לעהר־זאלען, הערר אבבע, ניט וואהר?

— מיט פערגניגען, מאדאם.

מאדאם דיבעף האט געפיהרט דעם פאלשען גייסטליכען דורך דיא גוט־בעהייצטע רוימען, וואו קינדער זיינען געזעסען ארטיג פאר זייערע לעהרערינען. דאן זיינען זיי דורכגעגאנגען דיא שלאף־זאלען פון דיא קינדער. איבעראל האט געהערשט מוסטער־האפטע אָרדנונג און דער אבבע האט ניט אויפגעהערט צו ריהמען אלעס וואס ער האט געזעהן.

נאכדעם וויא אלעס אין הויז איז שוין געוועזען בעזעהן, האט איהם מאדאם דיבעף אריינגעפיהרט אין גארטען. ארומגעהענדיג איבער א ברייטער אלעע האט ווערדיע ניט אראפגענומען קיין אויג פון יענער שטעלע, וואו ער האט גערעכענט אז דארט מוז זיין דיא טהיר, וועלכע פעראייניגט דעם גאָרטען מיט'ן גאָרטען פון לאטירג. דיא וואנד איז אין גאנצען געוועזען פארוואקסען מיט עפיי (געוועקסע וואס פלעכטען זיך) און ער האט פון וויטען ניט גוט געקענט זעהן ווערדיע איז אבער ניט געוועזען א מענש וואס פאלט שווער אויף איין המצאה.

— דער גאָרטען איז זעהר גרויס—האט ער געזאגט—איך גלויב אז ער האלט וויינינגסטענס 60 אויף 50 מעטער.

— דאס וועט א ביסל איבערטריבען זיין — האט מאדאם דיבעף געזאָגט.

— איך גלויב ניט, מאדאם. איך בין אימער שטאָלץ אויף מיין אויגענמאָס, און איך זאָג עס אייך באלד גאנץ גענוי.

ער איז אוועקגעגאנגען צום וואנד פון הויז, האט זיך דאָרט אוועקגעשטעלט און האט גענומען געהן מיט גלייכע אָבגעמאָסטענע טריט, צעהלענדיג אין דער הויך, צו דער ענטגעגענגעזעצטער וואנד, גלייך צו דער פערשלאָסענער טהיר.

— דאס איז א זאָנדערלינג (טשודאק) — האט מאדאם דיבעף געלאכט צו זיך אליין — ער שיינט אבער צו זיין א בראווער מאן.

ווערדיע איז געבליעבען שטעהן ביי דער טהיר איין אייגענבליק, האט זיא בע־טראכט און זאָגאר א טאפ געטהאָן מיט דער האנד. „זיא איז פון דער זייט ניט פער־שלאסען און קען לייכט געעפענט ווערען, דאס איז אלץ וואס איך האב געוואָלט וויסען", האט ער געטראכט ביי זיך.

צוריקקעהרענדיג צו מאדאם דיבעף האט ער געזאגט: „איך האב דאך ניט אין גאנצען געטראפען, דיא לייגנ איז עטוואס מעהר וויא 60 מעטער, אבער נאר מיט א קלייניגקייט.

— איהר האט ווירקליך א זעלטענעס אויגענמאָס — האט מאדאם דיבעף געזאגט.

— יא, דאס איז איינע פון מיינע שטארקסטע זייטען, מאדאם, איך מאך אייך

מיין קאָמפּלימענט, איך בין ענטציקט פון אלץ וואס איך האב געזעהן, און וועל אָב־שטאטען זעהר א גינסטיגען בעריכט פון אייער פּאנסיאָן.

— איך דאנק אייך אין פאָראוים.

— וויא איז דער פּאנסיאָנס־פּרייז, מאדאם?

— פון טוויענד ביז אכצעהן הונדערט פראנק א יאהר. דאס הייננט אָפּ פון דעם אלטער פון דער שילערין.

— זעהר גוט, מאדאם.

— ווינשט איהר פיליכט א פּראָספּעקט (קאטאלאָג).

— דאס איז ניט נייטיג, מאדאם. וואס איך האב געזעהן געדיינק איך אויסגע־צייכענט און איך בין איבערציינט דאס שוין אין עטליכע טעג ארום וועט איהר ער־האלטען א בריעף פון מיין בייכטקינד (קירכענמיטגליעד), מיט דער מיטטהיילונג, דאס זיין טאָכטער קומט צו אייך.

— זיא וועט מיר זעהר ווילקאָמען זיין, הערר אבבע.

אזוי ריידענדיג האט דיא דאמע בעגלייט ווערדיע ביז צום טהיר, וואו ער האָט געזאָלט ארויסגעהן. דא האט ווערדיע אריינגעשטעקט דיא האנד גאנץ אונבעמערקט אין הינטערטאש פון זיין גייסטליכען ראָק און האט דיא האנד ארויפגעלייגט אויפ׳ שלאָס פון טהיר פּונקט וויא צו עפענען זיא. אליין האט ער זיך צוריק אומגעקעהרט מיט׳ן געזיך צו מאדאם דיבעף.

— איך האב אייך נאך ניט געזאגט מיין נאמען, מאדאם. איך בין דער אבבע פּערראָלאס פון ביוו־עגי. מיין בייכטקינד הייסט דעגים שאַפור, און זיין טאכטער הייסט אנאסטאסיא.

— זעהר אנגענעהם, אבבע פּעראָלאס.

דיעזע פארשטעלונג האט ווערדיע געמאכט אום צו געווינען עטוואס צייט, וועה־רענד וועלכער ער האט ארויפגעדריקט א שטיקעל וואקס אויפ׳ן שליסעל־לאָך, און האָט עס אונבעמערקט אריינגעשפּעלט צו זיך אין דער הינטערסטער טאשע.

פינף מינוטען שפּעטער איז ער ווידער געוועזען ביי לאטירג.

— נו, וואָס האָסט דוא אויסגעריכטעט? — האט איהם דיעזער געפרעגט.

— פיר דעם שלימסטען פאל איז דא געזיכערטער ריקצוג — האט ווערדיע מיט־געטהיילט — דיא גארטענטהיר איז פון דער אנדערן זייט ניט פערשלאָסען, און דיא טהיר וואס קומט ארויס נאך דער רוע דע־לא־וויל־ד׳וועק לאָזט זיך לייכט עפנען.

— דערצו דארף מען דאך אבער האבען א שליעסעל; איך קען דאך ניט בעטען דעם הויזמייסטער ער זאל מיר עפענען, דאן ווען איך וועל מוזען דורך דארטען געהן.

— דעם שליסעל קענסט דו זיך בעשטעלען, דא האסט דו דעם אבדרוק פון שלאָס. ווערדיע האט דערלאנגט זיין קאמראד דאס שטיקל וואקס.

— דוא ביסט ווירקליך איין פּרעכטיגער יונג, וועלכער דיינקט אן יעדעם פּיצעלע —האט איהם לאטירג געמאכט דעם קאָמפּלימענט—גלייך היינט אבענדס געה איך צו דער ארבייט.

זיי האָבען אָבגערעדט זיך מאָרגען צו טרעפען, און ווערדיע האט גענומען אָבשיעד.

20טער קאפּיטעל.

דיא ראבּענמוטער.

סימאנע האט געפונען סערוועט אליין אין זיין אטעליער און האט איהם געדאנקט אין ריהרענדע ווערטער פיר דיא פריינדליכע פערווענדונג ביי מאדאם דיבעף, דורך וועלכע זיא האט ערהאלטען אזא איינטרעגליכע שטעלע. סערוועט איז געוועזען העכסט ערפרייט דאס זיא איז ענדליך בּעזארגט מיט א רוהיגען לעבּען.

— איך וואלט זעהר גערן אויך נעגאנגען אבשטאטען מיין דאנק אן העררן ברעסאל, אבער איך פירכטע, ער קען דאס מיר פיעלייכט איבעל נעהמען, ער קען עס פיעלייכט בעטראכטען אלס צודרינגליכקייט — האט סימאָנע געזאגט.

— ניין, איך זעה ניט איין ווארום, איך גלויבּ זיי וועלען זיך דארט פרייען.

— דאן וועל איך גלייך געהן אהין, דען מארגען פריה מוז איך שוין זיין אויף מיין שטעלע.

— אויב איהר געהט, וויל איך אייך בעטען א געפעלינקייט.

— אָה, העדר סערוועט, מיט פערגעניגען; וואס איז עס?

— איך האב איצטער־ערשט אויפגעשריעבען איינינע צייל,ען אן העררן ברעסאל, אום איהם צו מעלדען אז דער ליינוואנד איז פערטיג און איך בעט פריילין מאריע מארגען צו קומען פיר דיא ערשטע זיטצונג. אייגענטליך האט דער בריעף געקענט געהן דורך פאסט, אבער דורך אייך איז עס בעסער. פיעלייכט איז עס נעטהיג מיר זייער אנטוואָרט צוריקצובריינגען.

— אייער אויפטראג זאל ריכטיג דורכגעפיהרט ווערען.

— דא איז דער בריעף, ליעבעס קינד. ווען איהר זייט אויף דער שטעלע און איהר האט אמאהל צייט, בעזוכט מיר אזוי אפט וויא איהר קענט. עס וועט מיך פרייען אייך צו זעהען.

— איך דאנקע, העדר סערוועט, איך דאנקע. זייט אזוי פריינדליך און לאזט אויך דעם העררן גיבריי פון מיר גריסען.

— דאס וועל איך מארגען געווים טהאן.

סימאנע האט גענומען אבשיעד און איז אוועק נאך דער ריכטונג פון העדר ברע־סאל'ס וואהנונג.

דער געוועזענער ארכיטעקט האט געוואהנט אין זיין איינענעם הויז אין רוע דע ווער־נייל, וועלכעס איז פון דרויסען געוועזען זעהר איינפאך, אבער איינגעריכטעט מיט אלע מעג־ליכע בעקוועמליכקייטען. ברעסאל איז געוועזען א מענש וואס האט ליעב געהאט א רוהיגעס לעבּען. אבגלייך ער איז געוועזען גאנץ רייך, האט ער דאך געהאט נור ווענינ דיענער, האט ניט געמאכט קיין בעלער און קיינע אבענדען און האט נור געזעהן ביי זיך צו הויז נערן איינינע נאָהענטע פריינדע, וועלכע ער פלעגט הערצליך אויפנעהמען.

אבער אזא רוהיגעס לעבּען איז ניט געוועזען נאך'ן געשמאק פון מאדאם ברעסאל, געבארען ,וואלענטינא דהארויל, וועלכע פלעגט צוליעב דעם אויך קיינמאהל ניט לעבּען אין פריעדען מיט איהר מאן און פלעגט איהם אימער רופען „איין בער.“ אזוי וויא צו

הויז פלעגט דער מאן ניט צולאזען קיינע רוישענדע אבענדע, לוסטיגע געזעלשאפטען א. ד. ג., פלעגט זיא אימער אויסגעהן אליין זוכען פערגעניגען און לודוויק ברעסאל האט עס אזוי געלאזען געהן, ווייל איהם איז נמאס געווארען מיט איהר צו שטרייטען וועגען איהר זוכט נאך פערגעניגען.

מעהר אלס איינמאהל זיינען אנגעקומען צו איהם סקאנדאלעזע געשיכטען אין וועלכע זיין פרוי איז געווען פערמישט און וועלכע פלעגען איהם פערשאפען פיעל קרענק־ונג, ער פלעגט עס אבער אימער טראגען אין זיך ווייל ער האט געוואוסט ער וועט זיין ווייב ניט איבערמאכען און ער האט שוין לאנג געהאט פערלארען יעדעס געפיהל פון ליעבע אדער אכטונג צו איהר.

— יאהרענלאנג האט ער עס אזוי געלאזען געהן, ענדליך אבער איז געקומען דער טאג ווען דיא לאגע האט זיך געמוזט ענדערן, דאס איז געווען דער טאג ווען מאריע איז צוריקגעקומען פון פאנסיאן. איצטער האט ער זיך געזאגט, דאס דיא דומהייטען פון זיין פרוי פאלען ניט אויף איהם אליין, אבער אויך אויף זיין געליעבטער טאכטער, און דעריבער האט ער זיך ענטשלאסען צו ריידען מיט מאדאם ברעסאל איין ערנסט ווארט.

וואלענטינא ברעסאל איז געווען אלט שוין גוטע פירציג יאהר, האט אבער אויס־געזעהן ניט מעהר וויא דרייסיג. זיא איז געווען בעצויבערנד שעהן פיר א פרוי אין איהרע יאהרען, אבער וויא שעהן זיא איז געווען פון אויסען, אזוי פערדארבען איז זיא געווען אים אינערן. זיא האט בעזעסען א נארישען שטאלץ, איז געווען ניידיש (בעל מקנא) און אייטעל וויא א קינד און וואלט אלעס אויפגעאפפערט פיר געגוס און פער געניגען.

זיא האט געהייראטהעט לודוויק ברעסאל נור דערפאר וואס זיא האט איינגעזעהן אז ער האט דיא בעסטע אויסזיכטען רייך צו ווערען אוּנצו געווינען אנזעהן, און זיא אליין וועט קענען פיהרען א לעבען וויא זיא וויל. אלס זיא האט געבארען א טאכטער, איז זיא געווען פול פערדרוס דאריבער, אנשטאט זיך צו פרייען מיט דעם גליק פון א מוטער. זיא האט גערן ארויפגעווארפען דיא פליכטען פון א מוטער אויף פרעמדע פלייצעס און איז אליין געגאנגען ווייטער זוכען איהר פערגעניגען. פריהער האט זיא פאר איהר גענומען איין אמע און א ווערטערין און דערנאך האט זיא געזעהן איהר אוועק צוגעבען אין א פאנסיאן.

אבער דיא יאהרען זיינען שנעל אריבער און מאריע איז געווארען אכטצעהן יאהר אלט און איז צוריקגעקומען אין הויז פון דיא עלטערן. וואלענטינא האט מיט שרעק געקוקט אויף דיעזער שעהנער בלומע, וועלכע פערדונקעלט איהר מיט איהר שעהנהייט און דערמאהנט איהר, אז זיא איז אלט. זיא האט בעגעגנט איהר טאכטער מיט א קאלטקייט, וועלכע איז געווען זעהר נאהענט צו פיינדשאפט.

איך מוז זעהן פטור ווערען פון איהר אזוי שנעל וויא נור מעגליך — האט זיא צו זיך אליין געזאגט, — און דאס איינציגע מיטעל דערצו איז, זיא צו פערהייראטהען שעהן איז זיא — ליידער — רייך איז זיא אויך, חתנים וועלען ניט פעהלען, מען דארף נור האבען דיא געלעגענהייט זיא מיט זיי צוזאמענצוברייגנגען. אין דער געזעלשאפט וואו

איך בין קען איך זיא ניט פיהרען, — נאך דאס פעהלט מיר! — דער פאטער וועט עס אויך ניט צולאזען, אבער געזעלשאפט אהער צו ברייננגען, דאס וועט ער מוזען ערלויבען, וואס ער האט ניט געוואלט טהאן צוליעב מיר וועט ער מוזען טהאן צוליעב זיין טאכטער.

פעסט ענטשלאסען מיט'ן מאן דאריבער צו ריידען, איז זיא איהם געגאנגען זוכען אין זיין צימער וועלכעס זיא פלעגט זאנסט זעהר זעלטען בעטרעטען. אלס זיא האט געעפענט דיא טהיר פון זיין צימער איז איהר מאריע געקומען אנטקעגען.

— אָה, מאמא, דאס איז זעהר פיין פון דיר, דאס דוא בעזוכסט אונז א מאהל דא — האט מאריע אויסגערופען אומארמענדיג זיא — ביסטו שוין לאנג צו הויז?

— צייט א האלבע שטונדע — האט מאדאם ברעסאל געענטפערט צוריקגעבענדיג איהר א קאלטען קוש — איך האב עטוואס צו ריידען מיט'ן פאטער.

— פון וויכטיגע זאכען, וויא עס שיינט — האט מאריע געזאגט און האט צוזאמענגעקנייטשט שעלמיש דאס שעהנע געזיכט.

— יא.

— דאס הייסט אזוי פיעל, אז איך דארף דערביי ניט זיין; זעהר גוט, ווען עס קען ניט אנדערש זיין געה איך אין ביבליאטהעק, און ווען איהר וועט האבען געענדיגט אייער אונטערהאלטונג, וועל איך קומען צוריק; אבער לאזט מיך ניט צו לאנג ווארטען.

האט מאריע געליעבט איהר מוטער? נאטירליך יא. זיא האט געהאט איין צו גוטעס אונשולדיגעס הערץ אום ניט צו האבען פיר איהר מוטער קינדליכע צונייגונג, אבער אין טיעפסטען הערצען האט זיא זיך געמוזט מודה זיין, אז צווישען איהר ליעבע צום פאטער און איהר ליעבע צו איהר מוטער איז א גרויסער, גרויסער אונטערשיעד. זיא האט געוואוסט אז איהר פאטער פערגעטערט זיא, וועהרענד דיא מוטער איז אימער גלייכגילטיג צו איהר, און דיעזע גלייכגילטיגקייט האט זיא אימער געקרייגקט; אבער זיא האט געזוכט צו בעהאלטען דיעזען קומער אפילו פון זיך אליין.

אלס מאריע איז ארויסגעגאנגען האט ברעסאל אויפגעהויבען א בליק אויף זיין פרוי און האט מיט שפאנונג געווארט, וואס קען זיא איהם האבען צו זאגען. אין הערצען האט ער זיך געפרייט, דאס זיא אליין גיט איהם דיא געלעגענהייט מיט איהר זיך דורכצוריידען וועגען דעם וואס ער האט שוין לאנג געוואלט.

— דוא ביזט געוויס ערשטוינט, מיין פריינד — האט וואלענטינא אנגעפאנגען, דאס איך קום צו דיר ריידען וועגען ערנסטע זאכען.

— ערשטוינט? ניין, איך בין דערפרייט וואס אונזערע ווינשע בעגעגנען זיך. איך האב אויך בדעה צו ריידען מיט דיר וועגען ערנסטע זאכען. וועגען וואס האנדעלט זיך ביי דיר?

— וועגען אונזער טאכטער.

— מערקווירדיגער צוזאמענטרעפען! איך האב אויך געוואלט ריידען מיט דיר וועגען אונזער טאכטער.

— ווילסטו מיר ערלויבען איך זאל דיר פריהער ארויסזאגען מיינע געדאנקען?

— מיט פערגעניגען. וואס האסטו מיר צו זאגען?
— מאריע איז אכטצעהן יאהר אלט.
— זייט צוויי מאנאטע.
— זיא איז איין גוטעס קינד.
— איין זעלטענעס קינד, איהר זעעלע און איהר גייסט זיינען פונקט אזוי שעהן וויא איהר קערפער.

וואלענטינא האט געטהאן א קורצען געצוואונגענעם לאך. דיא שבחים אויף מאריע, וועלבע ברעסאל האט ארויסגערעדט מיט אזא בעגייסטערונג, זיינען איהר ניט געוועזען אנגענעהם צו הערען.

— זיא איז א וואונדער, איך וויל עס דיר גערן צו געבען ווען דאס מאכט דיר פערגניגען — האט זיא געזאגט איראָניש — אבער מאריע איז שוין ארויס פון פאנ־סיאן, און עס איז צייט וועגען איהר צו דענקען; וואס רייוקסט דוא מיט איהר צו טהאָן?

— מיינע ליעבע פריינדין, דוא האסט פערלאנגט דאס ווארט און איך האב עס דיר געגעבען. לאמיר פריהער הערען וואס דוא דיינקסט וועגען דעם, נאכהער וועסטו הערן מיינע געדאנקען.

— זאל זיין אזוי. איבעריגענס זיינען מיינע געדאנקען דיא נאטירליכסטע אין דער וועלט, און איך וועל מיך זעהר וואונדערן אויב דוא וועסט ניט דיינקען אזוי וויא איך. מאריע איז אכטצעהן יאהר אלט, איז שעהן, יונג און בעגאבט; נון, דיזעס ליעבענסווירדיגע מעדכען מוז ווערען א גליקליכע פרוי; איך דיינק מיר מוזען זיא פער־הייראטהען.

— אזוי יונג?

— אכטצעהן יאהר איז דאס געוועהנליכע אלטער. מיידלאך מיט נאך הייראטען זעלטען שפעטער.

— איך נעהם מיך ניט אונטער אנצוהענגען מיין טאכטער א מאן; איך וויל זיא זאל אליין וועהלען; איך וועל מיך נאר צופריעדענשטעלען דערמיט וואס איך וועל איהר בעהילפליך זיין ביין וועהלען.

— אין דעם פונקט שטימען מיר ביידע אימער איין — האט מאדאם ברעסאל געענטפערט.

— נון?

— ווען מען וויל אויסקלייבען מוז דאך זיין פון וואס.

— געוויס.

— דוא וועסט דאך ניט פערלאנגען דאס אונזער טאכטער זאל זיך אויסקלייבען א מאן פון דיא עטליכע פריינדע פון מיטעלע יאהרען וואס קומען צו דיר?

— וואס ווילסט דוא דערמיט זאגען?

— איך גלויב דוא דארפסט פערשטעהן.

— דיינקסט דוא פיליכט צו פיהרען מאריע אין יענע געזעלשאפט אין וועלכע דוא געהסט אליין? — האט ברעסאל געפרעגט שטרענג.

— דאס פאלט מיר גאר ניט איין. איך וויל אז דוא זאלסט איינפיהרען דיי טאכטער אין געזעלשאפט, ניט איך. דאס טהוט א פאטער.

— דוא ווייסט דאך אבער אז איך געה אין ערגעץ ניט.

— דאס וויים איך; איך וויים אבער אויך דאס, אז מיר האבען וועלבע פליכטען צו אונזער טאכטער. מאריע מעג זיין ווער ווייס וויא בעגאבט און גוט ערצויגען, פעהלט איהר דאך דיא געשיקטליכקייט זיך צו בעוועגען אין יענער געזעלשאפט צו וועלכער זיא געהערט דורך איהר שטאנד און פערמעגען. מאריע מוז ווערען א פרוי פון דער גרויסער וועלט, און מיר דארפען איהר דערצו העלפען. האב איך רעכט אדער ניט?

— יא און ניין — האט ברעסאל געענטפערט אביסל פערלעגען, ווייל אין דיא אויסאיינאנדערזעטצונגען פון זיין פרוי איז דאך געוועזען עטוואס ריכטיגעס. — ווען איך וואלט געזוכט פיר מיין טאכטער א גרויסען אריסטאָקראט אדער איין בעריהמטען מאן וואלסט דוא פיעלייכט רעכט געהאט. איך בין אבער אימער געוועזען איין איינפאכער בירגער, וואס האט געארבייט און האט ערענטליך פערוואלטעט זיין פערמעגען, און איך פערלאנג פיר מיין טאכטער ניט בעסער. דיא עהרענפאלע מענער וועלכע דוא רופסט מיינע עטליכע פריינדע האבען זיהן, אונטער וועלכע עס וועט זיך געפינען מעהר וויא איינער וואס פאסט פיר אונזער טאכטער.

— דאס וויל איך גאר ניט בעשטרייטען, אבער אונזער קינד מוז דאך מאכען דיא בעקאנטשאפט פון דיעזע יונגע לייטע. מיר קענען דאך ניט נעהמען אונזער טאכטער ביי דער האנד און זיא פיהרען פון הויז צו הויז, און זאגען: דאס איז אונזער טאכטער וועלכע מיר ווילען פערהייראטהען; געפעלט זיא אייך, מעגט איהר זיך שדכ'נען צו איהר.

דאס בילד איז נאטירליך געוועזען זעהר איבערטריעבען, אבער עטוואס ריכטיגעס איז דאך דארין געוועזען. לודוויק ברעסאל האט עס איינגעזעהן און האט זיך געביסען דיא ליפען. ער האט ניט ערווארטעט דאס דיא געשיקטע וואלענטינא וועט אנהייבען דאס געשפרעך אויף דעם אופן און וועט איהם צושפארען צום וואנד. „וואס טהוט מען?" האט ער געפרעגט, און דיא פראגע איז געריכטעט געוועזען מעהר צו זיך אליין אלס צו זיין פרוי.

— וואס מען טהוט? אוים ליעבע צו דיין טאכטער מוזט דוא אויפגעבען דיין האָקען אין שטוב, דאס איז אלעס.

— איך זאל געהן אין געזעלשאפט? — האט ברעסאל געשריען.

— אויך ניט דאס, רוף געזעלשאפט צו זיך; עפען דיין הויז.

— פיר דיינע פריינדע, פיר לייטע וואס געפעלען דיר?

— איך רייד ניט פון מיינע פריינד, נאר פון דיינע מיט זייערע זיהן. דאָס וועט יסל ארויסשלעפען פון דיין שלאָפמיטץ, אבער דאס שאדעט גאר ניט.

ויעט דאס גאנצע הויז וועט זיך אלזא אומכעהרען קאפויר און אונזער לעבען וועט גאנצען מוזען ענדערן! מיר איז דאס צו שווער.

על דיר דארין העלפען. דער ווינטער האט זיך ערשט אנגעפאנגען,

איך נעהם מיך אונטער צו מאכען אלע נייטיגע פערענדערונגען אין אכט אדער צעהן טעג, און דאן בלייבען נאך גאנצע צוויי מאנאטע פיר געזעלשאפטס־לעבען.

— דאס וועט אונז אבער אפעסען די הויט מיט די ביינער — האט לודאוויק ברעסאל געזיפצט.

— דוא דארפסט זיך שעמען צו ריידען וועגען געלד. דוא ביסט גענוג רייך און דוא פארלעבסט ניט וויא פיעל דיין פערמעגען בריינגט דיר.

— דוא ווייסט גאנץ גוט, אז איך שפאר נור פיר מיין טאכטער.

— צו וואס וועט איהר דאס ניטצען, ווען דוא ווילסט זיא ניט פערהייראטהען.

דא האט עס געקלאפט אין טהיר. מאריע האט זיא געעפענט און האט אריינ־געשטעקט איהר שעהנעס קעפּיל דורכ'ן שפּאלט.

— האט איהר שוין אייערע וויכטיגע געשעפטען געענדיגט? — האט זיא גע־פרעגט.

— ניין, מיין קינד — האט ברעסאל געענטפערט.

— מוז איך אלזא צוריקגעהן אין ביבליאטהעק?

— ניין, אין געגענטהייל, קום נעהענטער אהער. דיין מוטער און איך האבען פערשיעדענע מיינונגען אין איין פונקט, און דוא זאלסט צווישען אונז ענטשיידען.

— אָ, דאס איז דאך הערליך! — האט מאריע אויסגערופען אריינגעהענדיג אי'ן צימער — קיין שעהנערן אויפטראג וויא אייך אין הארמאניע צו בריינגען קען שוין גאר ניט זיין.

— אין דעם פאל קענסטו דאס טהאן. זאג מיר ליעב קינד, וואלסט דוא וועלען געהן אין געזעלשאפט, און וואלט דיר דאס געפעלען, ווען איך זאל אין אונזער הויז געבען בעלער און אבענדע?

— ווען דוא האסט לוסט דערצו, דארפסט דוא מיך ניט פרעגען דעריבער — האט מאריע געזאגט — וואס דוא טהוסט איז מיר רעכט, ליעבער פאטער.

— דאס הייסט ניט אפען אנטווארטען, נאר אויסמיידען די אנטווארט. לאז מיך אין גאנצען ארויס פון זינען, און זאג מיר, אויב דוא וואלסט וועלען אז דאָ זאל יעדע וואך זיין א קאנצערט, א טענציל און דאס גלייבען, און אויב דוא וואלסט גערן אנגענומען איינלאדונגען צו אזעלכע פערגעניגונגען?

— דוא ווילסט איך זאל דיר גאנץ אפען אנטווארטען? — האט מאריע געזאגט מיט א שמייכעל.

— גאנץ אפענהערציג.

— ווען דוא ווילסט ניט אנדערש, וועל איך דיר זאגען, דאס אזא זאך וואלט מיר זעהר גוט געפעלען; איך בין ניט קיין ווילדע און האב ליעב צו זיין אין געזעל־שאפט.

— דאס הייסט, א קאבינעט לעבען וואלט דיר געפעלען?

— יא, פאפא.

— ועמען זאלען מיר איינלאדען?

— דאס ווייס איך ניט. דאס מוזט דוא מיט מאמא בעשטימען.

— האסט דוא גאר קיינעם ניט פאָרצושלאָגנע, וועמען מיר זאלען איינלאדען? — האט הערר ברעסאָל געפרעגט.

— איינעם וויס איך! — האט מאריע אויסגערופען האסטיג — דעם מאהלער וואס מאכט מיין בילד. וואלסט דוא איהם אויפנעהמען?

— געוויס — האט ברעסאָל געענטפערט — ער איז א בעריהמטער מאָלער און א ליעבענסווירדיגער מענש. פאר אזא מאַן עפענט מען גערן דאס הויז.

מאריע'ס געזיכט האט דערביי אויסגעדריקט עטוואס פערלעגענהייט, דען אלס זיא האט פארגעשלאגען איינצולאדען דעם מאָלער סערוועט, האט זיא ניט אזוי פיעל געמיינט איהם אליין, וויא דעם יונגען גיבריי וועלכען זיא האט בייא איהם געטראָפען, אבער ארויסצוזאגען דאס איז אוהר זעלבסטפערשטענדליך געוועזען צו שווער.

— איך וועל אויסמאכען א ליסטע פון נעמען, און וועל עס פארלייגען דיין פאטער — האט וואלענטינא געזאגט — ווען דיין פאטער איז שוין יא געקומען צום שכל, וועלען מיר שוין אין דעם פונקט אויך צו רעכט קומען.

— אָ, געוויס! — האט מאריע פריילאך געפאטשט מיט דיא הענד — דאס איז א פרעכטיגע אידעע; לאז דיך אומארמען, פאפא.

— גוט, גוט, טאָכטער — האט ער געזאגט אלס זיא האט איהם געקוסט — אז דוא געפינסט דיא אידעע פאר פרעכטיג, האב איך ניט דאגעגען, און מען דארף נור זעהן דיא ענדערונגען אין אונזער הויז דורכצופיהרען וואס שנעלער.

— מען מוז איינריכטען איבעראל וואנד-לייכטער — האט וואלענטינא געזאגט שטראהלענדיג פאר פריידע וואס זיא האט אויסגעפיהרט..

— איך וועל עס בעזארגען — האט ברעסאָל געזאָגט אומעטיג. אין הארצען האט איהם פערדראסען וואס מאריע האט ענטשיעדען וויא זיין פרוי וויל, אבער דיא זאכע איז געוועזען פארפאלען.

דאס געשפרעך איז אונטערבראכען געווארען דורך דיא ערשיינונג פון א דיענער.

— דא איז א בריעף פון הערר סערוועט — האט ער געזאגט — א יונגעס מעדכען האט עס געבראכט, און בעט, דאס זיא וויל ריידען מיט העררן און פריילין ברעסאָל.

— דאס איז סימאָנע! — האט מאריע פריילאך אויסגערופען — מוטער, דאס איז יענע ארעמע, גוטע, פלייסיגע מיידיל, וועלכע איז נעביך אזוי קראנק געוועזען, און מיר האבען זיא עמפפאָהלען צו מאדאם דיבעף.

— דוא האסט זיך פיר זיא אינטערעסירט, קומט זיא איצטער בעטען ביי דיר אונטערשטיצונג — האט וואלענטינא געזאגט מיט פעראכטונג — דוא ווערסט זיא נאטירליך ניט עמפפאנגען.

— מיר וועלען זיא נאטירליך יא עמפפאנגען — האט הערר לודאוויק ברעסאל דערקלערט מיט פעררדרוס — זיא איז איין ארעם קינד, וועלכע מוז זעהר שווער ארבייטען פיר איהר לעבען, אבער מען דארף זיך דאך ניט שעמען מיט איהר אויפצונעהמען זיא אין א הויז. פיהרט אריין דאס מעדכען — האט ער געזאגט צום דיענער.

הערר ברעסאל האט דערוויילע געעפענט דעם בריעף פון הערר סערוועט און איז איהם דורכגעפלויגען מיט דיא אויגען.

— דאס איז פיר דיך, מאריע, דער מאלער ערווכט דיך מארגען צו קומען.

— אויסגעצייכענט! האט זיא אויסגערופען מיט גרויסער פריידע.

דער דיענער האט אריינגעטראגען א ברענענדע לאמפע (דען עס איז שוין גע־וועזען גוט פינסטער) און הינטער איהם איז אריינגעקומען סימאנע, מיט דעם אויסדרוק פון פערלעגענהייט אויף'ן שעהנעם בלאסען געזיכט. מאריע האט איהר געאיילט אנטקעגען:

— פריילין סימאנע, עס איז זעהר ליעבענסווירדיג פון אייך וואס איהר האט מיר דיעזען בריעף געבראכט.

— איך האב איהם זעהר גערן געבראכט, פריילין; דער בריעף האט מיר פער־שאפט דיא געלעגענהייט צו זיין ביי אייך אין הויז; איך וואלט עס זאנסט ניט געוואגט.

— דאס איז ניט רעכט, מיין קינד — האט הערר ברעסאל פריינדליך געזאגט. מיר פרייען זיך אייך דא צו זעהן; קומט איהר פון מאדאם דיבעף?

— יא, הערר ברעסאל.

— האט זיא אייך אנגענומען? — האט מאריע געפרעגט.

— יא, פריילין.

— דאס מאכט מיר פיעל פריידע. ווען בעטרעט איהר דיא שטעלע?

— מארגען פריה. איך האב דעריבער נאך היינט געאיילט צו קומען אהער אום אייך אויסצודריקען מיין דאנק.

— דאס פרייט מיך — האט הערר ברעסאל געזאגט — און איך בעט אייך צו קומען אהער אזוי אפט וויא איהר קענט.

— איך האף אז איהר וועט עס טהאן — האט מאריע צוגעזעצט.

— איהר זייט א יתומה, ניט וואהר, מיין קליינע — האט געזאגט וואלענטינע, וועלכע האט ביז איצטער געקוקט אויף איהר קאלט, כמעט מיט פעראכטונג.

סימאנע האט זיך א האפ געטהאן וויא דערשראקען ביי דיעזער פראגע. דער טאן, וועלכער האט געקלונגען קאלט און אונפריינדליך, האבען זיא ניט אנגענעהם בעריהרט.

— יא, מאדאם, — האט זיא געענטפערט שטיל — איך גלויב, איך בין א יתומה. איך ווייס ניט ווער מיינע עלטערן זיינען און אויב זיי לעבען נאך.

— אזוי, אזוי, איהר זייט אלזא אונגעזעצליך געבארען?

— יא, מאדאם, — האט סימאנע געענטפערט און איהר בלאסעס געזיכט איז געווארען פורפור־רויט.

— וואס געהט עס דיך אן? — האט הערר ברעסאל זיך אריינגעמישט, אום צו מאכען א סוף צו אזא פיינליכער אונטערהאלטונג.

— לאז מיר אביסעל פלוידערן מיט דער מיידיל — האט וואלענטינא געענטפערט און האט זיך ווידער געקעהרט צו סימאנע:

— וויא אלט זייט איהר?

— איך גלויב צוויי און צוואנציג יאהר.
— זיינט איהר געבארען אין פאריז?
— איך ווייס ניט.
— וואו זיינט איהר ערצויגען געווארען?
— אין דער פראווינץ.
— ביי וועמען?
— ביי א פרוי צו וועלכער מען האט מיך איבערגעגעבען.
— פון אייערע עלטערן, וואהרשיינליך?
— איך ווייס ניט. מיין פפלעגע־מוטער (אמע) איז א בויערין. זיא האט מיר דערציילט דאס א מאן האט מיך צו איהר געבראכט ביי נאכט, אבער וואס ער איז מיינער געוועזען ווייס זיא ניט.

אלס סימאָנע האט ארויסגערעדט גאנץ אונשולדיגער ווייזע דיעזע ווערטער האט וואלענטינע אויסגעשטעלט א פּאָר אויגען און האט צוזאמענגעצויגען דיא ברויען, פונקט וויא א מענש וואס ווערט פלוצלונג מיט עטוואס שרעקליכעס איבערראשט.

באלד אבער האט זיא איהרע אינערליכע אויפרעגונג אונטערדריקט, און האט ווייטער פארטגעזעצט איהרע פראגען: „האט איהר דיעזען מאן נאך א מאָל געזעהן?"

— ניין, מאדאם, קיינמאהל ניט.
— האט ער דער בויערין מינדעסטענס געזאגט וויא זיא זאל אייך רופען, און האט ער איהר וואס בעצאהלט פאר אייער פפלעגע?
— ער האט איהר יא געגעבען געלד, איך ווייס אבער ניט וויא פיעל. ער פלעגט אין דיא ערשטע יאהרען צושיקען געלד, דערנאך האט ער אויפגעהערט. אין איין בריעף האט ער געשריבען, אז זיא מעג מיך רופען סימאָנע.

וואלענטינע וואלט נאך גערן ווייטער געפרעגט, אבער זיא האט עס ניט געוואגט צו טהאן אין דער געגענווארט פון איהר מאן. דיא קורצע ערצעהלונג פון דער יונגער מיידיל האבען אין איהר דערוועקט עראינערונגען, וועלכע האבען שוין פון צוויי און צוואנציג יאהר געשלאפען. איהר האט זיך אויף קיין פאל ניט געוואלט גלויבען, דאס דיעזע סימאנע זאל זיין דיא פרוכט פון איהר ערשטען פעהל־טריט, איהר קינד, וועלכעס איהר ברודער דהארוויל האט פון איהר ענטפיהרט; אבער דיא עהנליכקייט פון דער מיידיל מיט איהר אנדער טאכטער מאריע האט ניט־ווילענדיג דערוועקט אין איהר דיעזע נייגירדע.

— דאס איז אלעס זעהר אינטערעסאנט און הערט זיך וויא א ראמאן — האט וואלענטינע בעמערקט — פיעלייכט געפינט איהר נאך א מאהל אייער פאמיליע. אויף יעדען פאל ראטהע איך אייך, מיין פריילין, איהר זאלט זיך אזוי אויפפיהרען, דאס מיין מאן און מיין טאכטער זאלען קיין חרטה ניט האבען וואס זיי האבען זיך פאר אייך אינטערעסירט.

סימאנע איז געווארען רויט און איהרע אויגען האבען זיך געפילט מיט טרערען. דיא רייד פון מאדאם ברעסאל, און בעזאנדערס איהר טאָן, האבען איהר שטארק געקריינקט.

לודאָוויק ברעסאָל, וועלכער האט געוואלט פאררינטען דעם בייזען איינדרוק וואס זיין פרוי האט געמאכט אויף דאס ארמע מעדכען, האט זיך ארייגגעמישט.

— פריילין סימאנע איז איין עהרליכעס מעדכען, וועלכע האט בעוויזען אז וועגען איהר איז קיין מורא צו האבען. איהרע אויפפיהרונג וועט געוויס אין דער צוקונפט זיין אזוי ריין וויא אין דער פערגאנגענהייט. לעבט וואהל, מיין קינד, און פערגעסט ניט, דאס מיר וועלען זיך אימער פרייען אייך ביי אונז וויעדער צו זעהן.

נאך גאנץ פערווירט האט סימאָנע געשטאמעלט עטליכע ווערטער צום דאנק און איז ארויסגעגאנגען פון צימער מיט מאריע, וועלכע האט זיא בעגלייטעט ביז צום טהיר.

— ווארום ביסטו געוועזען אזוי הארטהערציג געגען דאס יונגע מעדכען? — האט הערר ברעסאל געפרעגט זיין פרוי.

— איך האב נור געזאגט דיא וואהרהייט, וויל דיין שיצלינג שיינט צו זיין א געשיקטע אינטריגאנטין, וועלכע בעטריעגט דיך מיט איהר פרומען אויסזעהן.

— ווארום זאלסטו אימער חושד זיין אויף שלעכטס?

— וויל איך בין ניט אזוי נאאיוו (פשוט) וויא דוא ביסט.

— פיליכט וויל דוא גלויבסט ניט אין עהרליכקייט — האט ברעסאל געמורמעלט — נאר לאמיר ריידען פון עטוואס אנדערס, איך בין נאך מיט דיר ניט פערטיג, איך האב דיין וואונש נאכגעגעבן....

— ניט מיינעם, נור מאריא׳ס וואונש.

— זאל זיין אזוי, איך האב נאכגעגעבן. איך ענטזאג מיך פון מיין רוהיגעס לעבען און געה אין א געזעלשאפט פאר וועלכע איך האב קיין רעספעקט און קיינע נייגונג. איך מוז עס טהאן, וויל איך זעה קיין אנדערן וועג, מיין טאכטער צו פערהייראטהען. מירביידע לעבען זייט יאהרען איינער נעבען אנדערן, אבער ניט איינער מיט דעם אנדערן, איך גיעב דיר דיא פאלע פרייהייט צו טהאן וואס דוא ווילסט. וויא אזוי דוא האסט דיעזע פרייהייט בענוצט, דערפון וויל איך ניט ריידען. ווען סקאנדאל־געשיכטען זיינען געקומען צו מיר, האב איך פערשטאפט דיא אויערן. איצטער אבער מוז דאס אנדערס ווערען. פערגעס ניט דאס דא בין איך ביי מיר אין הויז און ווען מיר קומען ביידע אין א פרעמדעס הויז, זאלסטו זיך אויפפיהרען וויא עס געהער צו זיין. דוא זאלסט זיך היטען צו מאכען, אז מענשען זאלען לאכען פון מיר צוליעב דיר. איך זאג עס דיר איין מאהל פאר אלע מאהל, אויב דוא ווילסט ניט אז דער בער, וויא דוא רופסט מיך, זאל ניט ווייזען זיינע לאפעס.

וואלענטינא איז געשטאנען מיט בליצענדע אויגען און האט געהאט ברעה אָנצוהויבען א תשובה, אבער הערר ברעסאל האט איהר ניט געלאזען ריידען: — „צו וואס זאלסטו מיר ענטפערן און מאכען סצענעס? לאמיר לעבען אין פריעדען אזוי לאנג וויא מיר האבען איין צוועק פאר אונז, דיא פערהייראטהונג פון אונזער טאכטער. ווען דאס קינד וועט זיין פערהייראטהעט וועלען מיר נאך דאן האבען צייט גענוג, צו בעהאנדלען איינער דעם אנדערן וויא א פיינד, אויב מיר וועלען איינזעהן, דאס לעבען בשלום איז אונמעגליך, ביסטו צופריעדען

— יא.

— זעהר גוט.

— דוא ווערסט אלזא לאזען מאכען אלע נייטיגע פארבערייטונגען?

— פון מארגען אן זאל עס געשעהן און אין עטליכע טעג וועט אלעס פערטיג זיין.

מאדאם ברעסאל האט זיך געפיהלט אלס זיעגעריןן. זיא האט עררייכט איהר צוועק דאפעלט: ערשטענס פערשאפט זיא פיר איהרע אנבעטער (פּאַקלאַניקי) צוטריט צו איהר מאנס הויז און צווייטענס, האט זיא דיא בעסטע אויסזיכט פטור צו ווערען פון דער טאכטער וועלכע שטעהט איהר אין וועג.

21טער קאפיטעל.

דאס ווידערזעהן.

דער קליינער פאסקאל האט אויך ביי אקטאוויע איבערגעלאזען א קורצען בילעט מיט דער איינלאדונג צו ברעבאנט פיר דענזעלבען אבענד. אבער אָקטאוויע איז געווען אין אזא אויפגערעגטען צושטאנד, דאס זיא האט זיך באלד ענטזאגט צו געהן. נאך דעם וויא אלע איהרע גאלדענע פלענער פון דיא מיליאנען זיינען צעררונען געווארען דורך דיא פערהאפטונג פון גראף איוואן, האט זיא א גאנצע נאכט מיט קיין אויג ניט צוגעטהאן און ווען זיא איז אויפגעשטאנען אין דער פריה, האט זיא זיך צוקריעגט מיט דער קאמערפרוי, האט געשריען אויף דיא קעכין אז דער פריהשטיק טויג ניט פאר'ן הונד און האט אויסגעזידעלט דעם קוטשער, וועלכער איז געקומען נעהמען איהרע בע־פעהלע. דאן האט זיא זיך פארשלאסען אין איהר בודואר און האט פארזאגט, אז מען זאל קיינעם ניט אויפנעהמען און מען זאל איהר ניט שטערן. דעריבער האט עס דער קליינער גראף פאסקאל אויך ניט געקענט צוקומען צו איהר. אבער אלס דיא קאמער־פרוי האט איהר געבראכט דאס בילעט וואס פאסקאל האט איבערגעלאזען, האט זיא עס דורכגעלייענט און אריינגעווארפען אין פייער, מיט דער ערקלערונג: „איך געה ניט."

דיא קאמערפרוי איז געבליעבען שטעהן פאר איהרווירטהין.

— אויף וואס ווארטעסט דוא נאך? — האט אקטאוויע געפרעגט.

— וועט מאדאם שפייזען צו הויזע?

— וואס האסטו מיך צו פרעגען? געה!

— דיא קעכין וויל דאס וויסען, מאדאם.

— נעה ארויס און לאז מיך צו רוה, זאג איך דיר.

— זעהר גוט, מאדאם.

דיא קאמערפרוי איז ארויסגעגאנגען און האט זיך געביסען דיא ליפען אום ניט צו לאכען אויף'ן קול.

אום האלב זיעבען אוהר אבענדס האט אקטאוויע שטארק געקלונגען. דיא קאמער־פרוי איז ערשיענען און האט' געפרעגט מיט דער גרעסטער רוהע און העפליכקייט: „וואס בעפעהלט מאדאם?"

— האט מען געמאכט פאר מיך אבענד־עסען?

— ניין, מאדאם, איהר האט קיין זאך ניט בעפאהלען.

— גום, איך וועל שפּיזען אנדערסוואו, קליידע מיך אָן.
— וועלכעס קלייד וויל מאדאם?
— דאסזעלבע קלייד וואס איך האב נעטראגען נעכטין.
— זאל איך לאזען זאגען דעם קוטשער ער זאל איינשפּאנען?
— ניט נייטיג, איך וועל מיר נעהמען א פיאקער. און הערצו, מיין מיידעל — האט זיא פּלוצלונג געזאגט מיט א גאנץ אנדער קול — איך בין היינט פריה געווען א ביסל גראב, ניט וואהר?
— ניט א ביסל, מאדאם, נאר זעהר פיעל. מאדאם איז געווען שרעקליך בייז און האט מיך זעהר בעליידיגט, אבגלייך איך האב קיין בייזעס געטהאן.
דאס קאמערמעדכען האט ארויסגענומען א טאשענטוך און האט צוגעלייגט צו דיא אויגען, אויף וועלכע עס איז ניט געווען קיין סימן פון פייכטיגקייט.
— וויין ניט, מיין מיידעלע, וויין ניט; דוא ווייסט דאך וויא איך בין; ווער איך אויפגעבראכט, שריי איך און אין א ווייל ארום געדיינק איך ניט מעהר דערפון. איך וויל דיך פערגיטיגען מיט מיין וויאָלעטען קאסטיום, ער איז נאך כמעט גאר ניי.
— אויך דעם הוט וואס געהערט דערצו?
— אויך דעם הוט.
— אָ, איך דאנקע, מאדאם.
— איך האף, איצטער ביסטו צופריעדען?
— צופריעדען?! איך בין גליקליך!
— קליידע מיך יעצט שנעל אָן.
— אין פינף מינוטען זייט איהר פערטיג.
— אָקטאוויע האט געטרילערט א מעלאָדיע פון איין אָפּערעטע, דיא מרה שחורה איז פערשוואונדען געווארען.
א פירטעל פאר אכט אוהר איז דיא יונגע דאמע איינגעשטיעגען אין א וואגען און האט בעפאהלען דעם קוטשער צו פאהרען צו ברעבאַנט.
אונגעפעהר א דוצענד פּערזאנען זיינען שוין געווען פערזאמעלט אין האל ביים שפּייזע־זאל און האבען געפּלוידערט.
אלס אָקטאוויע איז איבערגעטרעטען דיא שוועל, האט זיא ארויסגעלאזען א פריידענגעשריי. גראף איוואן סאמילאוו, וועמען זיא האט זיך איצטער פארגעשטעלט שמאכטענדיג אין קערקער, איז געשטאנען מיט'ן ריקען צום קאמין און האט לאכענדיג דערציילט דאס מיספערשטענדניס, צוליב וועלכעס ער איז פערהאפטעט געווארן און האט צוגעבראכט א נאכט אין געפענגניס.
אונטער דיא צוהערער האט זיך אויך געפונען מאָריס. ער האט צוגעהערט דיא ערצעהלונג פון רוסען מיט דער גרעסטער אויפמערקזאמקייט און האט זיך אליין געמאכט דעם קאמפּלימענט, דאס זיין פערמוטהונג (השערה, פאראויסזעצונג) איז געווען ריכטיג. דיא פּאליציי האט זיך פארשלאגען אויף א גאנץ פאלשען וועג און זוכט א מערדער ניט אנדערס וויא מיט בלאנדע האר און בלאנדע באקענבארד. מיט פריידע האט ער זיך נאך אמאהל פערזיכערט, דאס אויף איהם קען קיין פערדאכט פאלען.

דאס אבענד־עסען איז פאַראיבער זעהר לוסטיג. ביז האלבע נאכט איז מען געבליעבען ביים טיש, דאן איז מען זיך צונאנגגען.

דער גראף איז געגאַנגען בעגלייטען אָקטאַוויע, אום ביי איהר אין הויז צו אונטערצייכנען דעם פערטראַג, פון װעלכען זיא האט מיט איהם דעם פאריגען אבענד געשפּראכען.

מאַרים האט זייא ביידען געזעהן אוועקפאָהרענדיג, און איז געוועזען העכסט צופריעדען דאריבער. ער האט איינגעזעהן, אז דיא לעהרען פון אבבע מערים זיינען ריכטיג. און דאס אין דיא מייסטע פעללע זיינען מענשען נור דורך ווייבער אריינגעפאלען. ער איז געוועזען צופריעדען צו ברעכען זיין פערהעלטניס מיט אָקטאַוויע, און איהר בעקאנטשאפט מיט'ן גראף איז איהם געקומען וויא געוואונשען.

אויף מארגען אום צעהן אוהר איז מאַררים ווידער געגאנגען נאך דער רוע דע סורען וואו ווערדי איז אויך געוועזען. דיעזער האט ערהאלטען א בריעף פון לאנדאן װעגען מארים, און איז געקומען מיטטהיילען לאַטירג דעם אינהאלט. מישעל ווערמאַנט האט בעוואונדערט דיא שלויהייט און געשיקטהייט פון דעם יונגען באנדיט, האט אבער אין דער זעלבער צייט אויך בעדויערט, וואס ער האט זיך געקענט אריינברעכען אין דאס געהיימניס פון דיא „פינף שטערן”, און מען איז געצוואונגען איהם אויפצונעהמען, נאר אזוי וויא דאס איז שוין פארפאלען, האט ער געראטהען. מען זאל איהם שיקען גראדע דארט וואו עס איז אם מייסטען געפעהרליך, און מען זאל אימער האלטען איין אָפּענעם אויג אויף איהם, און הויבט ער אן צו ווערען געפעהרליך, זאל מען איהם איינפאך זעהן צו פטר'ן.

— וויטער האט מישעל ווערמאַנט עמפפאהלען מען זאל ארבייטען וואס שנעלער אין דער אנגעלעגענהייט פון דהארוויל'ס ירושה; דיא ביידע ערבינען (יורש'טעם) זאלין וואס שנעלער פערשווינדען און דיא „פינף שטערן” וועלען זיך קענען טהיילען דיא מיליאָנען.

— וויא שטעהט עס? — האט מארים געפרעגט גלייך וויא ער איז אריינגעקומען

— איז דער ערוואַרטעטער בריעף געקומען פון לאנדאָן?

— יא

— איז ער גינסטיג פיר מיך?

— וויא קען ער דען זיין אנדערס נאך אזא גינסטיגען בעריכט וויא איך האב פון איך געגעבען? איהר זייט אויפגענומען. פון היינט אן האט איהר א גלייכען אנטהייל אין דיא איינקינפטע און ארבייטען פון אונזער פערבינדונג. יעצט מוזען מיר וואס שנעלער דורכפיהרען דיא אנגעלעגענהייט פון דהארוויל'ס ירושה. מישעל ווערמאנט ראטהעט אונז צו ארבייטען שנעל. האט איהר דיא אבשריפט פון סימאָנע'ס געבורטסשיין פון דיא רעגיסטער־ביכער אין שטאדט־ראטה?

— מארגען פריה וועט עס מיר א שרייבער פון דארט געבען.

— אזוי שנעל וויא איהר האט עס זאלט איהר פאהרען נאך וויק־סור־בריין.

— זעהר גוט, מיר שיינט אבער א ביסל געפעהרליך דאָרטען נאכצופרעגען אַזוי

אָפּען ווען דיא געשיכטע פון דער ירושה זאל דערנאך בעקאנט ווערין, קען דיא זאכע ווערען געפעהרליך. ווען קען איך דיא שריפט פארליינען?

— נאטירליך ווערט איהר דאס טהאן נאר ווען עס וועט זיין א נויט.

— וויא מיינט איהר דאס?

— ווען צום ביישפּיעל דיא פרויא זאל לייקנען אז זיא האט אמאהל צונענומען צו זיך א קינד, דאן וועט איהר אויפטרעטען געגען איהר מיט דיזען שיין. ווייסט איהר דעם נאמען פון יענער פרוי, וועלכע האט סעמיאָנע צוגענומען?

— קלאָדין שארוועט. עס איז נור נאך איין פאל פאראויסצוזעהן: וואס טהוט מען ווען דיא פרויא איז געשטארבען?

— מעגליך איז עס, דאנן וועט איהר מוזען נאכפראגען בייא פערוואנדטע פון דיזער פרוי. עס איז אויך מעגליך אז דאס מעדכען אליין לעבט נאך אין וויק־סור־בריין.

— וואו זיא זאל ניט זיין, איך מוז זעהן זיא צו געפינען; ווען מיר קאָרעס־פּאָנדירען?

— ניין, ניין! קיינע בריעפע! איין בריעף קען אריינפאלען אין ניט ריכטיגע הענד, און אריינשלעפּען איינעם אין א צרה. איהר וועט דארט יעדענפאלס ניט לאַנג פערבלייבען און מיר וועלין צייט האבין זיך דורכצוריידען דאן ווען איהר וועט צוריק־קומען. האט איהר געלד?

— איך האב נאך דערוויל גענוג.

— דאן קענט איהר אויסלייגען און ווען איהר קומט צוריק לייגט איהר פאר אייער רעכנונג, און איהר קריעגט וואס אייך קומט.

— האט איהר מיר נאך וואס צו זאגען?

— ניין.

— דאן נעהם איך אבשיעד פון אייך און מארגען פעררייז איך.

— גליקליכע רייזע אונד גוטען ערפאלג.

מאריס איז פון דארטען אוועקגעגאנגען צו מאדאם ראָזיע גלייך פון דער רוע דע סורען. ער האט זיא אפילו ערשט מיט א פאר טעג צוריק בעזוכט, אבער ער האט ניט געוואלט פערלאסען פאריז איידער ער וועט איהר זאגין „זיי געזונד“, ווען ער איז אריינגעקומען איז זיא גראד געזעסען ביים פריהשטיק און האט איהם איינגלאדען מיט־צו שפּייזען

— איך דאנקע — האט ער געענטפערט — איך קום נאר אום אייך צו זאגען „אדיע“

— דוא פעררייזט פון פאריז? — האט מאדאם ראָזיע אויסגערופען און איז בלאס געווארען — געהסט דוא מיט דיין האלענדער אויף רייזען.

— ניין איך געה אליין, אבער נור אויף דרייא טעג.

— וואוהין געהסט דוא דען?

— נאך האווער — האט ער שנעל געענטפערט. — איך מוז דארטען אין מארינע ארכיוו נעהמען איינינע נאטיצען, וועלכע מיין קאפיטאן האט זייער נייטיג.

מאָריס האט עס געהאלטען פאר קלוג און פארזיכטיג, איהר ניט צו זאגען דעם

נאמען פון זיין „קאַפּיטאַן", און ניט דעם ציעל פון זיין רייזע. מאדאם ראַזיע האט איהם אלעס געגלויבט, ווייל זיא האט קיינע אורזאכע געזעהען, ווארום ער זאל איהר זאגען ליגען, און דאך איז זיא געוועזען עטוואס אונרוהיג צו ליב זיין אוועקפאהרען, וויא א מוטער־הערץ פיהלט געוועהנליך.

— איז דאס וואהר אז דוא וועסט זיך מעהר ניט זאמען וויא דריי טעג?—האט זיא געפרעגט.

— גאנץ געוויס.

— א רייזע פיר דרייא טעג איז קיינמאהל ניט געפעהרליך, אבער דאך וועל איך דיך בעטען מיר צו שרייבען פון דיין אנקונפט; דוא וועסט מיך דערמיט זעהר בערוהיגען.

מאַריס האט זיך געביסען דיא ליפען, ער האט געוואלט זיין פארזיכטיג און איז א ביסעל אריינגעפאלען. ווען ער זאל שרייבען פון האווער דעם בריעף, וועהרענד דער שטעמפעל פון פאסט וועט בעווייזען וויקסור־בריין וועט זעהר שלעכט פיר איהם אויספאלען. ער האט געמוזט זעהן זיך ארויסצודרעהען דערפון.

— ווען איהר ווילט דוראויס קען איך פאר אייך עטליכע צייל אויף פאסט אויפגעבען, אבער עס איז לעבערליך צו קארעספאנדירען בייא א רייזע פון צווייא טעג; איך ווייס אפילו ניט אויב עס וועט נעהמען דריי, ווייל איך קען מיינע ארבייט דארט טהאן אין א פאר שטונדען, און גלייך פאהרען צוריק.

— איבריגענס האסטו אויך רעכט — האט איהם ראַזיע געענטפערט — ווען דוא בלייבסט אבער מעהר וויא צווייא טעג זאלסטו מיר שרייבען.

— דאס פערשפרעך איך אייך האט מאַריס געזאגט.

— ווילסטו היינט ביי מיר צו אבענד עסען? — האט דיא גוטע פרוי געפרעגט.

— זאג עס מיר ניט אָפּ, עס איז שוין אזוי לאנג וויא מיר האבען קיין אבענד צוזאמען פערבראכט.

— איך נעהם אָן דיא איילאדונג מיט דעם גרעסטען פערגעניגען, היינט אבענד בין איך גאנץ פריי.

— ווירקליך! אָ, וויא מיך פרייט עס! קום ניט צו שפעט.

— איך וועל זיין פונקט אום זעקס אוהר.

— דוא ביסט איין גוטעס קינד און זאלסט דערפאר בעלאָהנט ווערען. איך וועל מאכען א מאָהלצייט וויא דוא האָסט ליעב, דוא ליעבער נאשער, אלץ קליינע געשמאַקע געריכטען.

מאַריס האט געלאכט.

— דיא קליינע פיינע געריכטען וועלען מיר זעהר גוט שמעקען. אבער איך קום ניט צוליב זיי נאר צוליעב אייך, מיין גוטע פריינדין.

נאך איידער מאדאם ראַזיע, האט צייט געהאט צו ענטפערן אויף דיעזע זיסע חניפה'לע, האט עס געקלונגען ביים טהיר, און דיא דיענסטפרוי איז באלד אריינגעקומען מיט א בריף אין האנד.

— איין קאָמיסיאנער האט געבראכט אַ בריף פיר אייך, מאדאם.

מאדאם ראזיע האט גענומען דעם בריעף פון איהר האנד, האט א בליק געטהאן אויף דיא אדרעסע און האט אויפגעציטערט. זיא האט אויף דער עקע פון קאנווערט בעמערקט א צייכען, וועלכען נור דיא פערטרויטע אין געהיים־פאליציי פערשטעהען.

— דאס איז ניט וויכטיג—האט זיא געזאגט האלב לויט, וויא צו זיך אליין, און האט קלומרש'ט גלייכגילטיג א ווארף געטהאן דעם בריעף אויפ'ן טיש א צוגעמאכטען — דאס האט נאך צייט.

מאריס האט קיין זאך ניט בעמערקט אין דער בעוועגונג פון זיין פריינדין, וועלבע איז איהם געוועזען וויא א מוטער. ער איז אויפגעשטאנען און האט גענומען זיין הוט.

— דוא געהסט שוין? — האט ראזיע אויסגערופען.

— איך האב נאך פיעל צו טהאן; איך מוז זיין אין רעדאקציאן.

— אלזא, אויף היינט אבענד?

— יא, פונקט אום זעקס בין איך דא.

זיי האבען זיך צוקושט און דער יונגער מאן האט פערלאסען דאס הויז.

22טער קאפיטעל.

דער ווייטער בליק פון „מלאך־המות־אויג“.

וויא נאר דיא טהיר האט זיך צוגעמאכט הינטער מאריס, האט מאדאם ראזיע גענומען פון טיש דעם בריף מיט ציטערנדער האנד, האט אויפגעריסען דעם קאנווערט און האט ענטפאלטעט דאס בלאט פאפיער פון אינוויינינג.

— פון קרימינאל־געריכט — האט זיא געזאגט — וואס זאל דאס בעדייטען? וואס ווילען זיי ווידער פון מיר?

זיא האט איבערגעלייענט דיא פאלגענדע ציילען:

„אויף בעפעהל פון העררן פראקוראר פון דער רעפובליק פיר דאס סיינע דעפארטאמענט, ערזוכט דער אונטערזוכונגס־ריכטער פאול ניברייי מאדאם ראזיע, צו ערשיינען אין זיין אמטס־צימער אין יוסטיץ־פאלאסט היינט אום איינס אוהר. זעהר וויכטיג.

פאול ניברייי“.

צום אונטערזוכונגס־ריכטער? — האט זיך מאדאם ראזיע געפרעגט — צו וואס רעדן? וואס וויל מען פון מיר? קיינע ערקלעהרונג! עס איז נור א ביטע, וועלבע זעהט אויס וויא א בעפעהל. דיזער בריעף מאכט מיר אונרוהיג. קען איך מיך קיינמאהל ניט בעפרייען פון דער לאסט וועלבע איך האב פיעל יאהרען געטראגען? איך בין אבער פריי און פון קיינעם ניט אפהענגיג. וואס וועט זיין ווען איך זאל ניט געהן?

זיא האט זיך איינינע אויגענבליקע דיא זאכע איבערלעגט און האט דאן געזאגט:

— ניט געהן טויג אויך ניט. אנשטאט איבערצוקלעהרען טויזענדער זאכען, וועל איך בעסער צוגעהן און ערפאהרען, וואס מען וויל פון מיר.

מיט דעם ענטשלוס האט זיא געענדיגט איהר מיטאג, האט זיך אנגעטהאן אין

האט געגעבען איהר דיענסטפרוי דעם אויפטראג וואס צו מאכען צום אבענדעסען און איז דאן ארויס פון שטוב. ביי נעכסטער פוהר־סטאציאן האט זיא גענומען א פיאקער און איז געפאהרען צום פאליי־דע־זושטיס.

זיא האט פון לאנג אן געוואוסט דיעזעס געביידע מיט אלע איהרע קארידארען, און געגנע און איז דעריבער געגאנגען גלייך צו יענער גאלעריע, וואו עס האט זיך געפונען דאס צימער פון אונטערזוכונגס־ריכטער און האט זיך געלאזען מעלדען צו איהם. הערר גיבריי, וועלכער האט געהאפט אויף עמא זשובערט'ס פינקטליכקייט, האט זיא שוין ערווארטעט. עס ווארען אויך דערביי דער געריכטסקאמיסאר און דער פאליציי־דירעקטאר. דיא הערדען האבען געוואלט קומען צו א פערשטענדניס מיט איהר, איידער דער גראף סאמילאוו וועט קומען און דעריבער האבען זיי איהר בעשטעלט אויף צוויי שטונדען פריהער וויא איהם.

אלס מאדאם ראזיע האט דערזעהן דיא אלע הערדען צוזאמען האט זיא גלייך פערשטאנען, אז דא מוז זיך וועגען עטוואס זעהר וויכטיגעס האנדלען און איז געווארען זעהר אונרוהיג.

— ליעבע מאדאם — האט זיך דער פאליציי־דירעקטאר צו איהר געווענדעט — מיר האבען זיך שוין צוויי יאהר ניט געזעהן און עס פרייט מיך זעהר זיך מיט אייך ווידער צו טרעפען. איך האב איין צו גוטעס אנדענקען אן אונזערע פריינדשאפטליכע בעציהונגען, און איך וואלט פון הערצען ווינשען דיעזע בעציהונגען ווידער צו ערנייערן.

— ווידער צו ערנייערן? — האט מאדאם ראזיע געפרעגט מיט שטוינען און שרעק — איז דער בריעף פון הערדן אונטערזוכונגסריכטער געשריעבען געווארן צו מיר אין דיעזער אבזיכט?

דיא רייהע צו ענטפערן איז געווען אן הערדן גיבריי, ער איז אבער געווען פאר־זיכטיג גענוג ניט ארויסצוזאגען אלעס מיט אמאלל, ווייל ער האט געוואוסט, אז דאס וועט מאדאם ראזיע אויפברייגגען. ער האט איהר העפליך צוגערוקט א שטוהל מיט דיא ווערטער: „פאר אלעם זעצט זיך, מאדאם, מיר האבען א לאנגען געשפרעך צווישען זיך."

מאדאם ראזיע האט שוין פערשטאנען אום וואס דא האנדעלט זיך און דאס הערץ איז איהר געזונקען פון אנגסט. צוליעב איהר זאהן מאריס האט זיא מורא געהאט פאר אלעס, וואס ערינערט דאס זיא איז געווען געהיימפאליציסטין. זיא האט זיך דעננאך צוזאמענגענומען און האט זיך כלומר'שט גאנץ רוהיג געזעצט אויף דעם אנגע־באטענעם שטוהל.

— האט איהר דיא לעצטע טעג געלעזען דיא צייטונגען, מאדאם?

— געוויס, דאס טהוא איך יעדען פריהמארגען.

— דאן ווייסט איהר דאך געוויס פון דעם דאפעלמארד וואס האט גאנץ פאריז פערזעצט אין אויפרעגונג?

— יא איך האב געלעזען, אבער איז ניט דער מערדער פערהאפטעט געווארען?

— איינער איז פערהאפטעט געווארען, אבער נור דורך איין אירטהום. פאלשע בעווייזע האבען איין אונשולדיגען עהרענהאפטען מאן געבראכט אין פערדאכט און ער

איז ארעסטירט געווארן. אבער ביי דער ערשטער אונטערזוכונג האט זיך ארויסגעשטעלט זיינע פאלשטענדיגע אונשולד און ער איז גלייך בעפרייט געווארן.

— דאס איז איין זעהר אונאנגענעהמער אירטהום — האט מאדאם ראזיע געזאגט.

— אונאנגענעהם און בעדויערנסווערטה, אבער ווער איז שולדיג? דיא עדות האבען אלע בעהויפטעט אז דאס איז ער און האבען ארויפגעפיהרט דיא פאליציי-אגענטען אויף א פאלשע שפור (סליעד).

— דער שאדען איז דאך אבער געוויס ווידער גוט געמאכט און דיא אגענטען וועלין שוין איצטער וואהרשיינליך לייכט געפינען דעם ריכטיגען וועג? — האט מאדאם ראזיע געפרעגט.

הערר גיבריי האט געשאקעלט מיט'ן קאפ:

— אויף דעם האבען מיר קיין האפנונג — האט ער געזאגט.

— ווארום ניט?

— ווייל מיר געפינען פיעל שוועריגקייט און שטעהן פאר איין רעטהזעל, צו וועלכען מיר געפינען קיין בעשייד. מיר טאפען אין דער פינסטער און האבען קיין צייכען וואס זאל אונז פיהרען. מיר האבען געשיקטע אגענטען, דאס איז וואהר, אבער קיינער פון זיי קען זיך גלייבען צו יענע קרעפטען וועלכע מיר האבען פריהער געהאט און צו וועלכע איהר האט אויך געהערט.

עמא זשובערט האט אויפגעציטערט. איהר מיינונג איז אלזא ריכטיג, מען וויל זיא צוריק מאכען פאר א פאליציסטין.

— איהר שאצט מיינע פערדיענסטע צו הויך — האט זיא געזאגט — אויך בין איך דאמאלס געוועזען איננער, טהאטקרעפטיגער און אונטער גאנץ אנדערע פערהעלטניסע, וויא איהר וועט זיך געוויס ערינערן.

— איך זאג אייך — האט דער פאליציי-דירעקטאר אויסגערופען — דאס ווען דיעזער פאל וואלט פארקומען אין אייער צייט, וואלטען מיר ניט אומזיסט געארבייטעט. איהר פעהלט אונז.

— איהר האט זשאדלע און מארטעל.

— א האלב דוצענד זשאדלעס און נאך אזוי פיעל מארטעלס וועגען ניט אריבער איין עמא זשובערט, וועלכע האט ערהאלטען דאס צונעמענעס „דאס אויג פון מלאך המות“ פיר איהר פעהיגקייט צו זעהן דארט וואו אנדערע זעהען ניט. זאגט אונז וואס דענקט איהר פון דער זאכע?

— איך דענק גאר ניט דערפון.

— גאר ניט? דאס איז אונמעגליך.

— דאס איז גאנץ נאטירליך. א מיינונג וואלט איך מיר נור דאן געקענט בילדען ווען איך וואלט געוועזען ביי דער אונטערזוכונג, וואלט אויסגעהערט דיא עדות און וואלט דורכשטודירט אלע איינצעלהייטען פון דעם פאל. איצטער אבער, ווען איך ווייס נאר וואס דיא צייטונגען בעריכטען, קען איך מיר קיינע מיינונג בילדען דאריבער, אבגלייך איך האב נור פון געוואהנהייט פיעל נאכגעדאכט איבער דיעזען פאל.

— אבער דאך, עטוואס האט איך דאך געמוזט אויפפאלען אדער איינפאלען ביין לעזען; זאגט עס אונז; דאס קען אונז פיעליכט דיענען.

— מיר איז נור איין זאך אויפגעפאלען.

— וואס?

— אז דער מערדער מוז זיין א גרויסער דומקאפ.

דיא דריי הערען זיינען געזעסען אין דער גרעסטער שפאנונג און האבען צוגע־קוקט, וויא אזוי דיעזע פרוי ווערט אליץ ווארמער און פעראינטערעסירטער אין דער זאכע אליין ניט מערקענדיג, פונקט וויא איין אלטעס קריעגס־פערד ווען ער דערהערט פויקענדיג א מארש, און האבען ערוואַרטעט דעם אויגענבליק ווען דיא פאליציסטין וועט זיך אין גאנצען ארויסווייזען.

ביי דיא ווארטען וואס עמא זשובערט האט ארויסגערעדט, האבען זיך דיא הערען פערוואונדערט אָנגעקוקט. זיי האבען פשוט ניט געגלויבט זייערע אייגענע אויערן.

— דער מערדער א דומקאפ? — האט דער אונטערזוכונגסריכטער אויסגערופען.

— געוויס, נאך גאר איין אנפענגער, אהן פראקטיק. ווען ער וואלט געווען עט־וואס געשיקטער, א פראפעסיאָנעלער פערברעכער, וואלט ער דאך ניט בעגעהן צווייא מארדטהאטען אין א פערלויף פון ניין שטונדען מיט דעמזעלביגען אינסטרומענט. דיא גלייכקייט פון דיא וואונדען, וועלכע בעוויזט אז זיי זיינען געמאכט געווארען דורך איין האנד, נעהמט צו פון מערדער דיא שאנצען צו ענטרינען.

— זיא האט רעכט, מיר האבען גאר ניט געטראכט דערפון — האט דער אונטערזוכונגס־ריכטער געמורמעלט.

— ווייסט איהר דעם בעוועג גרונד פון דעם פערברעכען? האט עמא זשובערט געפרעגט.

— אהא, ווען מיר וואלטען איהם געוואוסט — האט דער אונטערזוכונגס־ריכטער געענטפערט — דאס איז פאר אונז א געהיימניס, וועלכען מיר געפינען ניט אויס אויב איהר וועט אונז ניט ביישטעהן מיט אייער ראטה און מיט אייערע ערפאהרונגען.

— מיט מיין ראטה און ערפארונגען? — האט עמא זשובערט ווידערהאָלט.

— אדער, וואס עס וואלט נאך בעסער געוועזען, ווען איהר זאלט דיא גאנצע זאכע נעהמען אין דער האנד.

עמא זשובערט האט אנגעקוקט דיא דרייא הערען און האט געשמייכעלט.

— איך האב פון ערשטען ווארט פון אונזער אונטעררעדונג געוואוסט אום וואס עס האנדעלט זיך, און דעריבער בין איך ניט ערשטוינט.

און וואס ענטפערט איהר דארויף? האט דער אונטערזוכונגס ריכטער געפרעגט.

— איהר ווייסט צוליעב וועלכע גרינדע איך בין אמאהל איינגעטרעטען אין דיענסט פון דער פאליצייא. מיך האט געטריעבען דערצו דער דורסט נאך ראכע. איך האב געהאַפט נאך אמאהל מיך נוקם צו זיין און דעם מאנן וואס האט מיך צווייא מאהל בערויבט אום מיינע עהרע, האט מיך געמאכט צו זיין מיטשולדיגע אהן מיין וויסען, און ער, דער פאטער פון מיין זאהן וועלכער איז געבארן געווארען אין געפענגניס, איז א

אור היילטער מערדער. מיינע בעשעפטיגונג האט פיר מיך געהאט א גרויסען רייץ און איך האב מיך איהר איבערגעגעבען מיט אלע קרעפטען פון מיין זעלע. איהר ווייסט אויך ווארום איך האב דיעזע בעשעפטיגונג אייפגעגעבען. איך האב א זאהן און דיעזער זאהן איז אויסגעוואכסען. איך האב מורא געהאט ער קען א מאהל ערפאהרען דאס זיינע מוטער געהערט דער געהיימפאליציי, און אזוי וויא דאס איז פאר א פרויא, קיינע געוועהנליכע בעשעפטיגונג, וועט ער נאך אנהויבען צו פארשען נאך דער אורזאכע דערפון און וועט ערפאהרען, אז ער איז דער זאהן פון א שרעקליכען מערדער. דאס האב איך געוואלט פערהינדערען, און עס איז מיר ביז איצטער געלונגען. מיין זאהן האט קיינע אהנונג פון זיין פערגאנגענהייט. אין מיר זעהט ער נור מאדאם ראָזע, דיא פריינדין פון זיין מוטער וועלכע איז פריה געשטארבען, און וועלכע האט געבעטען מיך פארן טויט פיר איהם צו זארגען. ווען איך זאל איצטער אננעהמען אייער פארשלאג, דאן איז ווידער אויס מיט מיינער רוהע, און איך וועל ווידער ציטטערין, מיין זאהן זאל ניט ערפאהרען, און דאס געהט איצטער איבער מיינע קרעפטען.

— איהר נעהמט אן דיא זאכע געפעהרליכער וויא זיא איז — האט גיבריי געזאגט.

— ניין, הערר אונטערזוכונגס־ריכטער, איך זעה דיא זאכע אין איהר ריכטיגען ליכט.

— וואוינט אייער זון ביי איך?

— אָ ניין, וואס פאלט איך איין! מיין זאהן בעטראכטעט מיך נור אלס יוגענד פריינדין פון זיין מוטער, וויא קען דא זיין א גרונד ער זאל וואוינען ביי מיר? ער האט זיינע אייגענע וואוינונג.

— ווען אזוי קען ער דאך ניט וויסען וואס איהר טהוט. איהר זייט פריי אזוי וויא ער.

— אבער ער בעזוכט מיך אָפט און ער וועט זיך וואונדערן איבער דיא פלעצליכע ענדערונג אין מיין רוהיגעס לעבען. פון דער פערוואונדערונג ביז צום פערדאכט איז נאר איין טריט; אויך ווייס איך אז איך וועל מיך שנעל פערראטהען דורך דיא שטענדיגע אנגסט און אויפרעגונג.

— וויא אלט איז אייער זאהן?

— דריי־און־צוואנציג יאהר.

— ער איז רעפאָרטער ביי א צייטונג און בילדעט זיך אלס ליטעראט, אויסער דעם איז ער סעקרעטער ביי א רייכען הענדלער, א געוועזענעם שיפס־קאפיטאן, וועלכער שרייבט א ווערק איבער שיפפאהרט. מיין זאהן זאמעלט פיר איהם מאטעריאל און בעסערט אויס זיין סטיל.

— נאך אלעם דעם וואס איהר זאגט, איז אייער זאהן קיין קינד מעהר, נאר א מענש וואס קען דיא וועלט.

יא, איך בעוואונדערע זאגאר אמאהל זיינע פריהצייטיגע ענטוויקלונג. ער איז געשיידט ניט נאך זיינע יאהרען.

— אזא בעגאבטער יונגער מאנן וועט זיך ניט פיהלען געקריינקט דורך דעם

האס זיין מוטער דיענט דער מענשליכער געזעלשאפט מיט דער געפאהר פון איהר אייגענעם לעבען; אין גענענטהייל, ער וועט שטאלץ זיין דאריבער.

— אך, הערר אונטערזוכונגסריכטער — האט מאדאם ראזיע געזיפצט — איהר קענט דאך דעם פאראורטהייל וועלכער הערשט געגען דיא פאליציי; וויא דום ער איז, אזוי שטארק איז ער ביי דער וועלט אנגענומען. ווען מאריס זאל אמאהל ערפאהרען, דאס איך האב דעם נאמען „דאס אויג פון מלאך המות" דאן איך וועל מעהר ניט וואגען איהם אין דיא אויגען צו קוקען.

— ער וועט עס ניט ערפאהרען, און דאן דארפט איהר נאך איינס בעדענקען: צו דען זאלען אייך אזעלכע געדאנקען צוריקהאלטען פון דער דורכפיהרונג פון א גרויסער אויפגאבע? מיר וועלען אייך געבען פאלשטענדיגע פרייהייט אין האנדלען, מיר פערלאנגען ניט איהר זאלט ווידער אננעהמען אייער שטעלע. איהר זאלט ניט איינטרעטען אלס רעגולערער סאלדאט, נור אלס פרייוויליגער זאלט איהר קעמפפען. מיר בעטען אייך איהר זאלט זיך בעשעפטיגען מיט דער זאכע וועלכע האט פערזעצט גאנץ פאריז אין שרעקען און מיר ערווארטען דאס פון אייך. עס זאלען אויך אלע פארזיכטס־מאס־רעגלען גענומען ווערען, אז אייער זאהן זאל אייער טהעטיגקייט ניט ערפאהרען. מיר וועלען אייך געבען איין אנדערע וואהנונג וואו איהר זאלט ערהאלטען דיא ראפארטען און וואו איהר וועט זיך קענען צוזאמענטרעפען מיט דיא אגענטען וועלכע זיינען אייך אונטערגעארדנעט. מען וועט אייך עפענען איין אונבעשרענקטען קרעדיט אויף דער פרעפעקטור און אין פאל ווען איהר וועט דעם מערדער געפינען, וועל איך אויסווירקען פיר אייך איינע בעלאהנונג פון פינף־און־צוואנציג טויזענד פראנק.

— אייער פארשלאג איז זעהר שמייכעלהאפט און האט זעהר פיעל פערלאקענדעס — האט מאדאם ראזיע געזאגט.

— זא נעהמט איהר עס אן! — האט הערר גיברייי פריילאך אויסגערופען.

— ניין, מיין הערר, איך מוז עס צוריקווייזען.

— איהר טהוט אונרעכט, זאגאר געגען אייער זאהן.

— וויא אזוי?

— אויס דאנקבארקייט צו אייך וואלט מען אייער זאהן מיט פערגניגען פראטעזשירט. דער פראקוראר, דער פאליציי־דירעקטאר און זאגאר דער יוסטיץ־מיניסטער אליין וואלטען איהם ערוויעזען פראטעקציאן.

— איך בעט אייך, הערר גיברייי, איך בעשווער אייך, דרינגט ניט אין מיך, איך קען ניט אננעהמען אייער פארשלאג.

— ניין, איך וועל אייך ניט אפלאזען, מיר זאגט דאס הערץ, דאס איהר וועט געפינען דיא לעזונג פון דעם שרעקליכען געהיימניס. דאס פערברעכען שיינט איין שרעקליכעס פאמיליענגעהיימניס צו זיין, וויא אמאהל דיא ערמארדונג פון דער גרעפין קוראוויאוו.

עמא זשוב ערט איז געווארן בלאס.

— דיעזער נאמען דערמאהנט מיך אן אלעס וואס איך האב געליטען — האט זיא געזאגט.

— איך וויל אייך ניט דערמיט עראינערן אן דיא ליידען וועלכע איהר זייט אונ־שולדיגערווייזע אויסגעשטאנען — האט גיבריי געענטפערט — דער נאמען קוראוויאָוו, איז מיר געקומען אויף דיא ליפען, וויל דיא ערמאָרדעטע פרוי איז געפונען געוואָרען אין דער גרופט פון דער פאמיליע קוראוויאָוו.

— קוראוויאָוו'ס גרופט! — האט עמא זשובערט אויסגערופען אהן איין אָטהעם. דאס איז מערקווירדיג! דיא ציימונגען האבען דערפון גאר ניט געשריעבען.

עמא זשובערט האט אראפגעלאזען דעם קאפ אויף דער ברוסט און האט גע־מורמעלט: „מערקווירדיג!.... מערקווירדיג!....“

הערר גיבריי האט מיט דער גרעסטער שפאַנונג בעאָבאכטעט יעדע בעוועגונג פון דער אמאהליגער פּאַליציסטין און האט געלעזען אין איהרע אויגען, וואס פאר א שטורם פון געפיהלען דיזעז שמערצליכע עראינערונגען דער פערגאנגענהייט האבען אין איהר ערוועקט. איהם איז ארויפגעקומען דער געדאנקען פון דעם אומשטאנד נוטצען צו ציהען און צו שמיעדען דאס אייזען אזוי לאנג וויא עס איז נאך הייס.

— ווען מען זאל אייך געבען דיא מיטעל, אדער ווען איהר זאלט האבען דיא אויסזיכט צו געפינען פיער לאַטירג, וואלט איך דאס בעוועגען איינצוגעהן אויף אונזער פארשלאג?

ביי דעם נאמען לאַטירג האט עמא זשובערט אויפגעציטערט. איין ווילדעס פייערל האט אויפגעפלאקערט אין איהרע אויגען, איהרע ברויען האבען זיך פינסטער צוזאמענגעצויגען, איהרע ליפען זיינען וויים געוואָרען און איהרע הענד האבען געציטערט. „לאַטירג! — האט זיא אויסגעשריען מיט א הייזעריגער שטימע — „איהר האט גע־זאגט לאַטירג?“

— יא, און מיר ערקלערן זיך בערייט אייך צו דיענען, ווען איהר וועט אונז דיענען.

— און איהר האט געפונען דיא שפור פון פיער לאַטירג?

— דער יונגער גראף קוראוויאָוו פערפאָלגט איהם שוין א היבשע צייט.

— דער יונגער גראף קוראוויאָוו? — האט מאדאם ראָזיע געפרעגט, פאלענדיג פון איין ערשטוינען אין דאס אנדערע.

— יא, דער זוהן פון דער ערמאָרדעטער גרעפין. ער זוכט דעם שורקע צו קריע־גען און פון איהם דיא שריפטליכע בעקענטניס צו ערהאלטען דאס ער האט בעגאנגען דעם מאָרד אין אויפטראג פון אנ'אנדערן.

— דער זוהן פון דער ערמאָרדעטען זוכט פיער לאַטירג און האט זיינע שפור? — האט עמא ראָזיע איבערגערעדט.

— דער יונגער גראף דארף באלד אהער קומען; איהר קענט איהם זעהן און ריידען מיט איהם. איהר קענט זיך מיט איהם בעראטהען.

— איז דאס מעגליך! איך וועל פון איהם ערהאלטען מיטטהיילונגען פיר וועל־כע איך וואלט גערן בעצאהלט מיט דעם בלוט פון מיין הערצען.

— מיר וועלען אייך מיט איהם בעקאנט מאכען, אזוי שנעל וויא איהר ער־

קלערט זיך בערייט אַנצונעהמען אונזער פארשלאג — האט דער אונטערזוכונגס־ריכטער ערקלערט.

— איך נעהם עס אן, איך נעהם עס אן! — האט עמא זשוברט אויסגערופען אין אויפרעגונג — ווען דער גראף קען מיר געבען דיא מעגליכקייט מיך נוקם צו זיין אן מיין מערדער, דאן טהוא איך וואס איהר פערלאנגט פון מיר.

— ער קען דאס.

— דאן בין איך פון דעם אויגענבליק אן אייערע.

— ענדליך! — האט דער פּאָליציי־דירעקטאָר מיט פריידע אויסגערופען.

— אבער מיט דער בעדינגונג, דאס איך בעהאלט מיינע פאָללע פרייהייט, און קען האנדלען אונטער איין אַנגענומענעם נאמען וויא מיר געפעלט, און קען אויסקלייבען אונטער דיא אַגענטען, וועך מיר געפעלט — האט מאדאם ראזיע צוגעזעצט.

— דאס איז זעלבסט פערשטענדליך.

— איך בין פון קיינעם ניט אַבהענגינג.

— ניין, איהר האט דיא בעפעהלע צו געבען.

— איהר גיט מיר א וואוינונג צו מיין געברויך?

— קענט איהר יענע וואוינונג אין דער רוע מעזלע? — האט דער פאליציי די־רעקטאר געפרעגט.

— יא.

— איז זיא געאייגנעט פיר אייך?

— פארטרעפליך.

דיא דריי הערען האבען זיך טריאומפירענד אַנגעקוקט. נאך פיעל מיהע האבען זיי דאך זייער צוועק עררייכט.

— יעצט מיינע הערען, לאזט מיר אלעס וויסען וואס אייך איז שוין בעקאנט— האט עמא זשוברט געזאגט.

— איך וועל אייך שטעלען צו פערפיגונג אלע אקטען וועלכע זיינען ביז איצטער אין דעם פאל צוזאמענגעשטעלט געווארן.

— יא, דיא וועל איך גערן דורכלייענען, און דאן וועל איך אייך פיליכט אויס־פרעגען וועגען מאנכע אייגצעלהייטען, אויב זיי וועלען מיר אויפפאלען.

הער גיבריי האט ארויסגענומען א דיקען פאַק אקטען און האט עס געלייגט אויפ׳ן טיש, ביי וועלכען זיין סעקרעטאר זיצט געוועהנליך. מאדאם ראזיע האט זיך ביי דעם טיש אניעדערגעזעצט.

— איך האב קיין בליישטיפט און קיין פאפיער ביי מיר — האט זיא געזאגט — קענט איהר מיר געפעליגסט וועלכעס געבען?

גיבריי האט איהר דערלאנגט א נאטיץ־ביכל מיט א בליישטיפט.

וועהרענד עמא זשוברט האט געלייענט דיא אקטען און זיך געמאכט נאטיצען, האבען זיך דיא דרייא הערען צוריקגעצויגען אין א ווינקעל פון צימער און האבען זיך אונטערהאלטען וועגען זייער גרויסען נצחון.

— ווען ניט דער נאמען פיער לאטירג, וואלטען מיר ביי איהר ניט אויסגעווירקט

— האט דער פאליציי־דירעקטאָר געזאָגט — האָס און האפנונג אויף נקמת האבען או״
געהאָלפען.

— וועלכען געפיהל מיר האבען עס צו פערדאנקען איז גאנץ גלייך, אבער גענוג, מיר האבען זיא, און דאס איז דיא הויפטזאכע. האט איהר געגעבען דעם בעפעהל צו ברייגגען דעם וואגען אין וועלכען דיא לייכע איז געפונען געווארען, נאך דער פרעפעקטור?

— יא, הערר גיברייע, דער וואגען איז באלד געבראכט.

עמאַ זשובערט האט פון דיעזער אונטערהאלטונג קייןווארט געהערט. דיא ארבייט וועלכע וואלט פיר אנ׳אנדערן געוועזען לאנגוויילינג און טרוקען איז פיר זיא געווארען אנציהענדער און שעהנער מיט יעדער מינוט. אין איהרע אויגען האט געגליהט איין ווילדעס פייער, איהרע וואנגען האבען געברענט, איהר אָטהעם איז געווארען האסטיג. זיא האט זיך ווידער געפיהלט פונקט וויא אין יענער צייט, ווען זיא איז געוועזען אין שטענדיגער בעוועגונג, ווען זיא האט ארויסגעפונען דיא וויכטיגסטע שליסע פון קליינע ערשיינונגען, און האט אהן ראסט און אהן רוהע פערפאלגט דיא פערברעכער, וועלכע האבען געזוכט זיך צו ענטציהען פון דעם ארם דער גערעכטיגקייט.

א גאנצע שטונדע האט זיא געלעזען מיט פיבערהאפטער האסט, ענדליך האט זיא אומגעדרעהט דיא לעצטע זייטע און האט אויפגעהייבען דעם קאָפּ.

— איך האב מיך אויבערפלעכליך בעקאנט געמאכט מיט דיא אקטען — האט זיא געזאגט — דאס איז אבער נאך ניט גענוג; איך וויל דעריבער ערזוכען דעם הערן אונטערזוכונגס ריכטער, ער זאל מיר ענטוועדער דיעזע אקטען מיטגעבען נאך הויז אדער ער זאל מיר ערלויבען צו קומען אהער זיי דורכשטודירען, ווען אויך נאך דיעזע נאכט.

— דיא אקטען מוזען דא זיין — האט הערר גיברייע געענטפערט — אבער מיין צימער שטעהט אייך אימער אפען.

— איך וועל קומען היינט אבענדס.

— האט איהר ביי דער ערשטער אויבערפלעכליכער בעקאנטשאפט מיט דיא אקטען עטוואס ענדעקט, וואס זאל אייך קענען געבען ליכט?

— ניין, דערווייל איז נאך אלעס דונקעל; נאר אין דעם בין איך געוויס, אז דיא ביידע מארד טהאטען קומען פון איין האנד; איין מארד איז דיא פאלגע פון דעם אנד׳ געוועזען. דיא פרוי אין דער קוראָוויאָוו־גרופּע איז מיט ניין שטונדען פריהער ערמאָ״ דעט געווארן אלס דער מאן אין רוע ערענסטין. דערפון שליעס איך, דאס דער צווייטער מאָרד איז פעראַנלאסט געווארן דורך דעם ערשטען. דיא פרוי האט עטוואס געזאלט ברייגגען נאך דער גרופּע, וואהרשיינליך א בריעף, וועלכער האט געמעלדעט דיא אנקונפט פון דעם מאַן. דער ארם אין דער בינדע איז וואהרשיינליך געוועזען איין ערקענונגס־צייכען. דער מערדער האט איהם עמפפאנגען און האט איהם ערמאָרדעט. בערויבט האט ער וואהרשיינליך פון איהם נור פּאַפּיערען וועלכע זיינען געוועזען וויכטיג פאר׳ן מערדער, אזוי וויא דער פּאָרטמאָנע איז געבליעבען ביי דעם ערמארדעטען אונ־

בעריהרט. דאס אלעס איז אזוי קלאָר, דאס א קינד קען דאס פערשטעהן פון דיא אקטען.

דיא דריי הערדען האבען עמא זשובערט צונעהערט מיט דעם גרעסטען ערשטוי־נען. אבגלייך זיא האט בעהויפטעט אז איהרע בעהויפטונגען קען אפילו א קינד ארויס־ציהען פון דיא אקטען, האבען זיי עס דאך בעטראכטעט אלס דעם ערשטען שטראהל אין דער פינסטערניס.

— פאלט אייך עטוואס איין, וואס האט געקענט זיין דער בעוועג־גרונד צו דעם פערברעכען? — האט דער געריכטס־קאמיסאר געפרעגט.

— ניין, דאס נאך ניט; ווען איך זאל האבען דעם בעוועג־גרונד צום פערברעכען, דאן האב איך שוין אויך דעם פערברעכער. פאַר אלעס מוזען מיר וויסען ווער דיא ערמאָרדעטע זיינען, דערפון לאזט זיך פיעל ערקלערן. איך מוז דיא ביידע לייכען זעהן.

— שוין יעצט?

— יעדענפאלס נאך היינט. פון דיא אקטען זעה איך, דאס ביי דעם ערמארדע־טען זיינען געפונען געווארען אוהר און קייט, און א פּאָרטמאָנע. עס איז זעהר וואהר־שיינליך אז דער ערמאָרדעטער האט אויך געהאט ביי זיך א בריעפטאַשע, דען א רייזענדער ועט ניט פאהרען פון קאליי נאך פּאריז אהן א וויזיט־קארטע, אהן א קאנ־ווערט ביי זיך, סיידען ער האט אבזיכטליך געזוכט צו בעהאלטען ווער ער איז.

— דיא וועשע איז ביי דעם ערמאָרדעטען אויך ניט געצייכענט — האט דער אונטערזוכונגס־ריכטער געזאגט.

— ביי אונפערהייראַטהעטע מענער טרעפט עס אפילו זעהר אָפט דאס זיי טראָ־גען ניט־געצייכענטע וועש, אבער דאך וועלען מיר נאך דיעזע פראגע בעטראכטען. קען איך זעהן דיא אוהר און דיא פּאָרטמאָנע?

— געוויס.

הערר ניבריי האט ארויסגענומען דיא פערלאנגטע זאכען און האט עס געלייגט פאר איהר אויפ'ן טיש. זיא האט אויפמערקזאם בעטראכטעט דאס פּאָרטמאָנע פון אינווענינג און פון דרויסען:

— דאס פּאָרטמאָנע איז א גאנץ ביליגע סחורה און האט העכסטענס געקאָס־טעט דריי פראנקען. עס האט אויך שוין לאנג געדיענט, דען דאס לעדער איז שוין אפּ־געשיילט, א מאן פון דער גוטער געזעלשאפט וואלט אזא פּארטמאָנע ביי זיך ניט גע־טראגען. אין גאנצען ליעגט 327 פראנק. ווען דער מאן האט געהאט דיא אבזיכט צו בלייבען לייננער אין פאריז, האט ער ענטוועדער געהאט ביי זיך נאך געלד, אדער ער האט געהאט אנווייזונגען וואו געלד צו קריעגען. דאס אלעס מוז מען אויס־געפינען.

עמא זשובערט האט אוועקגעלייגט דאס פּארטמאָנע און האט גענומען דיא אוהר. זיא האט געעפענט דאס טירל פון דיא ווערק און האט גענוי בעטראכטעט:

— עס איז א שעהנע שווייצער־אוהר אויף 8 שטיינער. אבער אזעלכע אוהרען געפינט מען איבעראל, זיי ווערען פערקויפט אין דיא הונדערט־טויזענדער שטיק, צו

300 פראנק א שטיק. קיינע גראוווירונג איז צו זעהן אויף דער איינפאסונג, דערפון קען מען גאר ניט ארויסגעפינען. האט מען מעהר גאר ניט געפונען ביי דער לייבע?

— ביי דעם מאן גאר ניט, אבער ביי דער פרוי צווישען דיא פינגער האט מען געפונען א בינדעלע האאר — האט דער אונטערזוכונגס-ריכטער ערקלערט.

— דאס איז וויכטיג, ווילט איהר עס מיר געפעלינגסט ווייזען?

— דא איז עס — האט הערר גיברייו געזאגט, ארויסנעהמענדיג פון זיין שרייב-טיש דאס בינדעלע האאר, איינגעוויקעלט אין א פאפיער.

עמא זשובערט האט פאנאנדערגעפאלטעט דאס פאפיער און האט דאס בינדע-לע האאר שיער פערשלונגען מיט דיא אויגען.

— האט איהר ביי דער האנד א פערגרעסער-גלאז? — האט זיא געפרעגט.

— יא. — און הערר גיברייו האט ארויסגענומען פון זיין שרייב-טיש א שטארקע פערגרעסער-גלאז, מיט וועלבע קונסט-קענער בעדיענען זיך געוועהנליך ביים בעטראכטען אלטע בילדער.

עמא איז צוגעגאנגען צום פענסטער אום מעהר ליכט צו האבען און האט פינף מינוטען לאנג בעטראכטעט דאס האר דורך א פערגרעסער-גלאז.

— האט דער ארצט געזעהען דיעזע האר? — האט זיא געפרעגט.

— יא.

— וואס האט ער געזאגט וועגען דעם?

— ער האט געזאגט וואס מיר זאגען, דאס דיא ארעמע פרוי האט זיך געוועהרט געגען מערדער און האט איהם דאס האאר אויסגעריסען.

עמא זשובערט האט געשמייכעלט מיט שפאט:

— צו פיעל שכל האט דער ארצט ניט, דאס זעהט מען גלייך, — האט זיא געזאגט.

— וויא מיינט איהר דאס? — האט הערר גיברייו געפרעגט זעהר ערשטוינט.

— ער האט אייך געזאלט זאגען, דאס אזוי גוט וויא דיא ערמארדעטע האט געהאלטען דיעזע האאר, האט זיא אויך געקענט האלטען א גאנצע פערריקע.

— א פערריק! — האט דער אונטערזוכונגס-ריכטער ערשטוינט אויסגערופען.

— יא, א פערריק. דער מערדער האט זיך פערקליידעט און אזוי וויא ער איז וואהרשיינליך ברינעט האט ער אנגעטהאן א בלאנדע פערריקע און האט אייך אין גאנצען אראפגעשלאגען פון טראפ.

וויא ערנסט דיא זאכע איז געוועזען האט זיך עמא זשובערט דאך קוים איינגע-האלטען פון לאכען, אלס זיא האט געזעהן וואס פאר א דומע ערשטוינטע געזיכטער דיעזע דריי הערערן האבען געמאכט.

— זעהט נור גענוי דיא האאר — האט זיא ווייטער גערעדט — זיי האבען קיין ווארצלען ניט, מען האט זיי קיינמאהל ניט געריסען, נור געשארען, אום פון זיי צומאכען א פערריק.

דיא דריי הערערן האבען איינער נאך'ן אנדערען גענומען דאס פערגרעסער-גלאז

און האבען בעטראכטעט דאס בינטעלע האאר און האבען בעשטעטינט מאדאם ראזיע'ס בעהויפטונג.

— מיר מוזען אנפאנגען דיא אונטערזוכונג נאר פון פארינט — האט דיא פאָליציסטין געזאגט — דיא עדות האבען זיך אפגענארט פונקט וויא איהר אליין און פון זייערע אויסזאגען קען מען זיך קיין ציטעס ניט מאכען. אבער דאס שאדעט ניט; איז איינמאהל דער פאלשער וועג דערקענט געווארען, וועלען מיר שוין דעם ריכטיגען געפינען. נאך איינס: פון דיא אקטען איז צו זעהן, דאס ביי דער פרוי איז אויך דיא וועש ניט געצייכענט?

— אזוי איז עס.

— דיעזער פונקט איז זעהר וויכטיג. ביי פרויען איז עס א זעלטענהייט, אז זיי זאלען לאזען זייער וועש אונגעצייכענט, סיידען זיי האבען עפעס א גרונד דערפאר. אין דיא יאהרען וואס איך האב געדיענט דער פאָליציי האב איך געמאכט דיא ערפאהרונג, דאס לייטע וועלכע געהערן צו א באנדע, מענער וויא פרויען, זיינען אימער בעמיהט קיינע צייכענס ביי זיך צו טראגען, וועגען זייער פערזעהנליכקייט און ווען זיי האבען יא געהאט א צייכען, איז עס אימער געווען א פאלשער, אום דיא פאליציי אבצונארען.

— וואס שליעסט איהר דערפון? — האט גיבריי געפרגט.

— דערווייליע נאך גאר ניט, אבער איך וועל מיך ניט וואונדערן אויב מיר וועלען אויסגעפינען, דאס דיא ביידע ערמארדעטע זיינען מיטגליעדער פון א באנדע. איך מוז יעצט דיא לייכען בעטראכטען.

23טער קאפיטעל.

פעראייניגט דורך ראבע.

אלס עמא זשובערט האט געענדיגט דיא לעצטע ווערטער האט דיא אוהר אין צימער געשלאגען דריי און אין דעמזעלבען אויגענבליק איז דער טהיר־וועכטער איינגעטרעטען און האט געמעלדעט דעם גראף איוואן סאמילאוו, וועלכער ווארט אין קארידאר. הערר גיבריי האט בעפאהלען איהם גלייך ארייינצופיהרען און האט זיך געווענדעט צו עמא זשובערט:

— דער יונגער מאן וועלכער וועט גלייך אריינקומען, איז דער גראף קוראוויאָוו. איהר זאלט איהם אבער דערווייליע רופען נור גראף סאמילאוו.

מאדאם ראזיע האט צוגעשאקעלט מיט'ן קאפ, דען ריידען האט זיא ניט געקענט פאר גרויס אויפרעגונג. דיא פערגאנגענהייט איז וויעדער אין איהר לעבעדיג געווארען. דיא מעגליכקייט צו זעהן דעם זאהן פון דער שעהנער ערמארדעטער גרעפין, האט זיא איבערראשט.

זיא האט געקענט גראף איוואן נור אלס קינד, ווען ער פלעגט נאך שפיעלען אויף'ן שויס ביי זיינער מוטער. דאס בילד פון דעם יונגען גליקליכען פאר וועלכע האבען זיך אזוי צערטליך געליעבט, איז איהר וויעדער ארויף אויף'ן געדאנקען. זיא האט זיך ערינערט דעם שמערץ פון דעם יונגען גראף קוראוויאָוו, אלס ער האט בעוויינט זיינע רייצענדע פרוי, דיא מוטער פון זיין קינד, וועלכע א מערדערהאנד האט פון איהם ענטריסען. און דיעזער מערדער איז געווען איהר, עמא זשובערט'ס געליעבטער, דער פאטער

פון איהר קינד, וועלכעס זיא האט נאך דאן געטראגען אונטערן הערצען, זאגאר פיר זיין מיטשולדיגע האט מען זיא געוואלט מאכען!

איהר הערץ האט געקלאפט פונקט וויא עס וואלט וועלען צושפרינגען און מיט מיהע האט זיא זיך געהאלטען אום ניט ארונטער צו פאלען פון איהר שטוהל. דיא אנוועזענדע האבען בעמערקט דיא שרעקליכע בלאסקייט פון איהר געזיכט.

— נעהמט זיך צוזאמען — האט גיברייו איהר אויפגעמונטערט — איהר האט קיינע אורזאכע זיך אזוי אויפצורעגען יעצט.

מאדאם ראזיע האט איבער זיך געהאט א גרויסע געוואלט. זיא האט זיך געפאסט און ווען גראף סאמילאוו איז אריין אין צימער האט זיא שוין אויסגעוויזען גאנץ רוהיג.

דער יונגער מאן האט זיך פערנייגט פאר דיא אנוועזענדע און איז צוגעגאנגען צום הערין גיברייו, וועלכער האט איהם געדרייכט דיא האנד.

— איך האף, איך האב אויף מיך ניט געלאזען ווארטען — האט דער יונגער רוסע געזאגט.

— ניין הערר גראף — האט דער אונטערזוכונגס־ ריכטער געענטפערט און האט צוגעזעצט: דא איז דיא פרוי פון וועלכער מיר האבען געסטערן געשפראכען.

עמא זשובערט'ס אויגען זיינען פייכט געווארען, אלס זיא האט דערזעהן דעם יונגען גראף, וועלכער האט מיט זיינע געזיכטסציגע עראינערט אן דיא יונגע גרעפין. זיא האט זיך דערמאהנט אן איהר געליעבטען מאריס, וועמעס פאטער עס איז געוועזען דער אבשייליכער מערדער פון דער גרעפין.

— מאדאם — האט דער יונגער רוסע אנגעהויבען זיך קעהרענדיג צו דער פאַ־ ליציסטין — אייער אנבליק דערוועקט אין מיר זעהר טרויעריגע עראינערונגען. ער דער־ מאהנט מיך אן דיא צייטען פון מיין קינדהייט, ווען איהר זייט געווען מיינע ליעבע פריינדין, דען איך עראינערע מיך אן זייער פונקט וויא אן מיין מוטער. איך וויים וואס איהר האט אונשולדיגערווייזע אויסגעליטען און וויא איהר האט געקעמפפט געגען פער־ לייםדונג און איך בין העבסט ערפרייט איבער אונזער צוזאמענטרעפען. איך האף, אז איהר וועט זיך מיט מיר פעראייניגען אין דעם קאמפף, וועלכען איך וויל אונטערנעהמען געגען אונזער געמיינשאפטליכען פיינד. פיעלע יאהרען האט מען איהם געזוכט אהן ער־ פאלג, אבער איך גלויב אז איך האב יעצט געפונען זיין שפור.

— הערר גראף — האט עמא זשובערט געענטפערט מיט א בעוועגטער שטימע, דיא פריידע וועלכע איך געניעס היינט איז גלייך צו יענער וועלכע איך האב דורכגעלעבט מיט דרייזאן־צוואנציג יאהר צוריק, אלס דיא געשווארענע האבען מיך ערקלערט אונ־ שולדיג פון דעם אבשייליכען פערברעכען. איהר, דער זאהן פון יענער פרוי, וועלכע איך האב אזוי הייס בעוויינט, איהר ערקלערט מיך נאך אמאהל פריי. איך דאנק אייך פון דער טיעפסטען זעעלע. איך שווער אייך, צו זיין אייער געהילפין. איך וועל אריינגעבען פיערר לאטירג אין אייערע הענד, ווען איך זאל אפילו וויסען דאדורך צו גרונדע צו געהען.

— איך דאנק אייך — האט גראף איוואן געזאגט איינפאך און האט איהר גע־רייכט דיא האנד.

— איהר זאגט איהר האט דיא שפור פון פיערר לאטירג — האט זיא פלוצלונג געפרעגט מיט א גאנץ ערנסטע, געשעפטסמעסיגע שטימע — קענט איהר איהם?

— גראף איוואן האט איהר אין קורצען דערציילט וואס ער האט שוין פריהער געהאט דערציילט דעם אונטערזוכונגסריכטער וועגען לאטירג און מאדאם ראזיע האט איהם צוגעהערט מיט דער גרעסטער שפאנונג.

— איהר גלויבט ער איז יעצט אין פאריז? — האט זיא געפרעגט.

— איך בין כמעט איבערצייגט.

— וואס גיט אייך דיא איבערצייגונג?

— נור איינע אהנונג. מיין הערץ זאגט מיר אזוי.

— אויב ניט מעהר וויא דאס, איז דאס נאך ניט געוויס, אבער מעגליך איז עס, איז לאטירג אין פאריז, דאן ברייגג איך דאס ארויס, איהר מעגט זיך דארויף פערלאסען. גיט מיר נור איבער דיא אנגעלעגענהייט אין האנד און ערלויבט מיר איך זאל אייך רופען דאן ווען איך וועל דארפען אייערע טהעטיגקייט.

— דאס איז זעלבסטפערשטענדליך; איך שטעה צו אייער פערפיגונג.

— איך האב נאך מיט אייך פיעל צו ריידען, דען איך דארף נאך האבען אויס־קונפט איבער אייניגע זאכען, וועלכע איהר קענט מיר געבען.

— ווען און וואו?

— דאס ווייס איך ניט, אבער איך וועל צו אייך שרייבען.

— איך וואהן אין גראנד האטעל; פערגעסט אויך ניט, דאס איך הייס יעצט גראף איוואן סאמילאוו.

— יעצט — האט זיך עמא זשובערט געווענדעט צום אונטערזוכונגס־ריכטער — וועל איך אייך וויעדערהאלען מיין פערלאנגען, הערר גיבריי: איך וויל זעהן דיא לייכען.

— מיר פאהרען גלייך צו דער מארג — האט הערר גיבריי געענטפערט און האט א דריק געטהאן א קנעפעל. דעם איינטרעטענדען דיענער האט ער בעפאהלען צו ברייגגען צוויי פיאקערס.

— איהר בעשעפטיגט זיך מיט דעם דונקלען פערברעכען אין וועלכען מען האט מיך בעשולדיגט? — האט גראף איוואן געפרעגט.

— יא — האט דיא פאליציסטין געענטפערט. איך האב עס אויף מיר גענומען און בין צופריעדען וואס איך האב עס געטהאן. ווער ווייס אויב דיעזער געהיימניספאלער דאפעלמארד וועט ניט פיהרען צו דער ענטדעקונג פון לאטירג.

— וויא? — האט דער אונטערזוכונגס־ריכטער אויסגערופען — גלויבט איהר, אז לאטירג האט עפעס א שייכות מיט דעם פערברעכען?

— איך ווייס עס ניט; מיר איז דער געדאנקען ערשט אריין אין קאפ אלס איך האב ערפאהרען, אז דיא לייבע פון דער פרוי איז געפונען געווארן אין דער גרופט פון דער פאמיליע קוראוויאוו.

— וואס האט דאס פאר א צוזאמענהאנג?

— פרענט מיך ניט — האט זיא געענטפערט — איך וועל אייך שפעטער אלעס ערקלערן.

— איך האב אין אייך פאלשטענדיגעס פערטרויען און וועל געדולדיגווארטען.

דער דיענער האט געמעלדעט אז דיא וואגען ווארטען דרויסען און מאדאם ראזיע האט פערלאסען דעם יוסטיץ־פאלאסט אין דער בעגלייטונג פון אונטערזוכונגסריכטער, פאליציידירעקטאר און פאליצייקאמיסאר.

ענדע פון דעם ערשטען טהייל.

דיא וועלט באנדיטען.

צווייטער טהייל.

1טער קאפיטעל.

דאס מלאך המות אויג אן דער ארבייט.

— עס איז שוין געווען נאכט אלס מאדאם ראזיע איז איינגעטרעטען אין מארג, פאר דער גאזבעלייכטונג האט זיא אנגעפאנגען גענוי צו אונטערזוכען דיא לייכען. פריהער האט זיא בעטראכט דעם מאן. זיא האט גענומען זיין האנד און האט זיא בעטראכטעט.

— קיינע מאזאליעס (שוויעלען) דער מאן איז אלזא קיין ארבייטער — האט זיא געזאגט — אבער דיא פארם פון זיינע פינגער און דער שניט אויף דער רעכטער זייט, בעווייזען אז ער איז פריהער אמאהל געווען איין ארבייטער.

דיא פאליציסטין האט ווייטער געזוכט און האט פלוצלונג ארויסגעלאזען פון זיך א געשריי פון איבערראשונג.

— וואס איז געשעהן? — האט הערר גיבריי געפרעגט.

— א צייכען צום דערקענען! דער ארם איז טעטאווירט, און דעם צייכען מוז מען דעם מאן דערקענען. ער איז געווען וואהרשיינליך סאלדאט אדער געפאנגענער. נור אין קאזארמע און אין געפענגניס ווערען אזעלכע זאכען פראקטיצירט. זיינען דיא לייכען פאטאגראפירט געווארען?

— יא — האט דער פאליציי-דירעקטאר געענטפערט.

— דאן בעט איך מיר צו געבען דיא בעסטע בילדער. יעצט — צום צווייטען אפפער.

נאך א קורצער אונטערזוכונג האט מאדאם ראזיע אנגעהויבען איהרע אויסאיינאנדערזעצונג:

— דיא פרוי איז איינע אויסלענדערין, דאס זעהט מען נאך'ן שניט פון איהר געזיכט; זיא מוז זיין איינע ענגלענדערין, אויב מען זאל אורטהיילען נאך איהר רויטליכען האאר, לאנגע צעהנער, ברייטע פיס און נאך דער פארם פון איהר קינלאדע (מא-דע). איהרע הענד זיינען וויא ביי איין ארבייטערין.

דיא אגענטין האט געערדט שנעל, נאך אנאנד, אין איבערציינגענדען טאן און איהרע דריי בעגלייטער האבען זיא אויפמערקזאם צוגעהערט.

— איך וואלט זאגען, אז דיעזע פרוי האט אין פאריז געדיענט — האט זיא פארטגעזעצט איהרע ערקלערונגען — דער מאן וויעדער, וועלכער קומט פון קאליי, איז וואהרשיינליך אהין געקומען פון ענגלאנד און האט וואהרשיינליך געפיהרט מיט זיך וועלכע וויכטיגע פאפיערען און דיעזע פאפיערען — (דיא אגענטין האט א היבשע ווילע

געקלעהרט ביי דעם זאטץ און האט דאן זיך איבערגעשלאגען): דא שטעקט נאך איין אנדערער צווישען און דיעזער אנדערער איז דער מערדער. דיעזער האט גענומען דיא פאפיערען פון דער קוראוויאָוו'שער גרופט און פון דארט איז ער געגאנגען בעגעגנען דעם רייזענדען, און האט פון איהם גענומען נאך פאפיערען. אזוי האט עס געמוזט זיין, דערוויילע טאפ איך נאך אין דונקלען, אבער עס וועט שוין ווערען העל.

— איהר גלויבט אלזא, אז יענער דריטער איז דער מערדער? — האט דער פאָליציי־דירעקטאָר געפרעגט.

— יא.

— איז ער וואהרשיינליך געוועזען איין אויסלענדער.

— פון וואס נעהמט איהר דאס? — האט דיא אגענטין לעבהאפט געפרעגט.

— דערפון וואס אלע עדות האבען אויסגעזאגט, אז ער האט גערעדט וויא איי אויסלענדער.

— לאמיר לאזען דיא עדות צו רוה — האט זיא געזאגט — זיי האבען אויך געזאגט, אז דער יונגער מאן איז בלאנד. דער אקצענט קען פונקט אזוי פאלש זיין וויא דיא האאר. דער מערדער האט אלעס בערעכענט און דיא איינציגע אונגעשיקליכקייט, וועלכע איך האב ביז איצטער ארויסגערופען, איז, וואס ער האט ביידע אפפער ער־מאָרדעט מיט דערזעלבינער וואפע. איך וויים ניט אויב ער איז יונג, אבער יעדענפאלס שטעל איך מיר איהם פאר, וויא א מענשען אין פאלער קראפט א מאן פון פינף און צוואנציג יאהר, וויא דיא עדות זאגען איז אביסעל צו יונג פיר אזא פערברעכען, סיידען ער געהערט צו יענע אונגעהייערן פון מענשליכע פערברעכער־נאטורן, וועלכע זיינען גאט זיי דאנק א זעלטענהייט.

ווידער האט זיך עמא זשובערט איינגעבויגען איבער דער לייכע און האט בע־טראכטעט דיא וואונדען.

— עס איז קיין צווייפעל — האט זיא געזאגט — ביידע לייכען זיינען אומגעקומען פון איין האנד און דער גרונד צו זייער ערמאָרדונג איז איינער. ווען מען זאל געפינען ביי איינער פון דיא לייכען וועלכע פאפיערען, נור איינע צייעל, נור איין ווארט. אבער עס איז קיין סימן געפונען געווארען, ניט וואהר?

— קיין סימן — האט דער אונטערזוכונגס־ריכטער געענטפערט.

— הערר אונטערזוכונגס־ריכטער — האט זיך דער אויפזעהער פון מארג ארייך געמישט — איך האב אייך איבערגעגעבען א צוזאמענגעלייגטעס, צושניטענעס שטיקעל פאפיער, וועלכעס האט זיך געפונען אין דער טאשענאוהר פון דעם ערמאָרדעטען, האט איהר עס געצייגט מאדאם ראזיע?

— וואס ניצט עס? — האט הערר גיברויי געזאגט, — דארט שטעהט קיין ווארט דארויף.

— דאס קען מען ניט וויסען — האט דיא אגענטין געזאגט — דיא זאכען דארפען ניט געאורטהיילט ווערען נאך זייער אויסערליכען אויסזעהען פונקט וויא דיא מענשען. איינער זעהט אויס גאנץ אונבעדייטענד און איז דאך זעהר וויכטיג, האט איהר דאס פאפיער ביי זיך?

— ניין אין מיין ביורא.

— דא האבען מיר ניט מעהר צו טהאן; איך וועל אייך יעצט בעגלייטען צום יוסטיץ=פאלאסט און וועל בעזעהן דאס פאפיער.

— זאלען דיא לייכען מארגען בעשטאטעט ווערען? — האט דער אויפזעהער געפרעגט.

— ניין. איך דארף זיי נאך האבען.

— אבער איך מיין אז דיא לייבע פון דער פרוי קען מען ניט לייגנער האלטען.

— דאן קענט איהר זיא בעשטאטען און דער מאן זאל נאך ליעגען אייניגע טעג, ביז דענסמאהל האף איך אויסצוגעפונען ווער ער איז.

דיא פיער פערזאנען האבען פארלאזען דיא מארג. דעם גאנצען וועג איז מאדאם ראזיע געווען פערזונקען אין געדאנקען און האט ניט געהערט וואס עס געהט פאר ארום איהר. דער גאנצער פייער פון טהעטינקייט, וועלכער איז געלעגען אין איהר פערשטיקט זייט זיא איז ארויסגעטרעטען פון דער פאליציי, האט איצטער ארויסגעשאסען אין א לאדערנדער פלאמע. זיא האט איבערלייגט, געדעכענט, פערמוטהעט און האט אנגע־שטרענגט איהרע געהירן אויף דאס אייסערסטע. דער אונטערזוכונגס־ריכטער האט דערקענט וואס אין איהר געהט פאר.

— איך זעה אייך בעשעפטיגט וואס אין געדאנקען — האט ער געזאגט — וואס זוכט איהר ארויסצוגעפינען?

— איך וואלט וועלען פארשטעהן אין וויא ווייט האט גראף קוראוויאוו צו טהאן מיט דער זאכע.

— גלויבט איהר איבערהויפט, אז ער האט וואס צו טהאן דערמיט?

— ביי מיר איז קיין צווייפעל, דען וויא אזוי קומט עס דאך אין קוראוויאוו'ס גרופט? און צו וואס האט מען דיעזע גרופט אויסגעקליבען צום פלאטץ וואו צו האלטען פאפיערען?

— איהר גלויבט אלזא אז דער גראף האט דאך עטוואס צו טהאן דערמיט? — האט ניברייי געפרעגט גאנץ ערשטוינט.

— ער האט דערמיט צו טהאן, ער ווייס עס אבער אליין ניט. וויא קומט מען צו וועהלען דיעזע גרופט און וויא קומט מען צום שליעסעל?

— פיעלייכט האט דאס נור צופעליג אזוי געטראפען — האט דער דירעקטאר בעמערקט.

— פיעלייכט האט מען דיעזע גרופט אויסגעקליעבען דערפאר וואס מען האט געוואוסט, אז דארט איז קיינער ניט בעשטאטעט און דעריבער קומט אהין קיינער ניט.

— האלט מיין העררן! — האט עמא זשובערט אויסגעשריען גאנץ ענטציקט — אייערע אייגענע ווערטער בעשטעטיגען מיינע אנזיכט. דיא גרופט איז לעער, אבער ווער ווייס דאס? אלס מען האט דיא גרעפין פון דארט ארויסגענומען אום איבערצו־פיהרען נאך רוסלאנד מיט דריי־און־צוואנציג יאהר צוריק, איז עס געטהאן געווארען אהן אויפזעהן און דיא צייטונגען האבען קיין ווארט דערמאהנט דערפון. דער וואס האט יעצט בענוצט דיא גרופט, האט עס געמוזט וויסען און דעריבער האט ער קיין מורא

געהאט, אז איינער וועט איהם שטערן. אבער ווער האט עס אלעס אזוי גענוי געקענט וויסען?

— דער גראף איוואן האט עס נאטירליך אלעס געוואוסט — האט דער געריכטס קאמיסאר געמורמעלט.

— אך ניין! — האט איהם מאדאם ראזיע איבערגעשלאגען אונגעדולדיג — דער יונגער רוסע האט עס געוואוסט, אבער זיין פערזאן האט דערמיט ניט צו טהאן, ער איז אונשולדיג און ווייס פון אלעם וואס דא איז געשעהן ניט איין האר. אבער עס איז דא נאך איינער, א שרעקליכער שורקע, וועלכער האט געוואוסט, דאס דיא גרופט איז לעער, וויל וואו ער איז געוועזן האט ער זיך געזוכט צו פערשאפען אלע נייעס וועלכע האבען זיך בעצויגען אויף דיא גרעפין קוראוויאוו. דאס איז דער עלענדער שורקע. איך פעראכטע איהם!

— לאטירג! — האבען דיא בעאמטע אלע צוגלייך אויסגערופען.

— קיין בעוויז דערפאר האב איך ניט, אבער דאך וואלט איך קענען שווערען, אז דאס איז אזוי. ווען מיר קומט א געדאנקען אזוי קלאר אין קאפ, דאן איז ער אימער ריכטיג. אין מיינע פריהערינגע אונטערזוכונגען האב איך ערפאהרען, דאס פיערר לאטירג געהערט צו א מארד און רייבער־באנדע, ווער זאגט אונז, אז מיר שטעהען ניט איצטער אנטקעגען דיעזער באנדע, צו וועלכער לאטירג געהערט געוויס אויך? עס איז קלאר דאס ער האט אויסגעקליעבען קראוויאווס גרופט אלס דעם פלאטץ צו קארעס־פאנדירען מיט זיינע קאמעראדען און קיין בעסערן פלאטץ האט ער ווירקליך ניט געקענט געפינען. ווער קען דאס איינפאלען חושד צו זיין א מאן אדער א פרוי, וועלכע קומען מיט א טרויעריגער מינע און מיט א קראנץ אין דער האנד, צו בעזוכען א קבר?

אלעס וואס עמא זשובערט האט גערעדט איז געוועזן אזוי קלאר, אזוי לאגיש, דאס קיינער פון דיא בעאמטע האט געפונען עטוואס איינצו־ווענדען. „דאס אויג פון מלאך המות“ האט זיך ארויסגעוויעזען אין פאלער מאכט. מיט צוויי שטונדען צוריק איז דיא זעלטענע פרוי געשטאנען פאר א פינסטערן רעטענים און שוין האט אנגעהויבען צו ווערען ליכט אין דער זאכע.

— לאטירג רייזט אין אויסלאנד — האט דיא אגענטין וויטער איבערלעגט — לויט ער איז אין פערשיעדענע לענדער געוועזן, וואהרשיינליך אום צו זעהן זיינע קאמע־ראדען; ער קומט נאך בריסעל און געהט נאך פאריז, אום צו בעגעהן וואהרשיינליך א נייעס פערברעכען, אדער צו בעשטעלען אז איין אנדערער זאל עס בעגעהן. א, ער איז עס! — האט זיא אויסגערופען ווילד — איך וויל גלויבען, אז גאט אליין נעהמט מיינע זאכע אין דער האנד און פארהעלפט מיר צו דער ראכע!

אלס דיא וואגען זיינען געבליעבען שטעהן ביין פאליי־דע־זשיסטיס האט עס גע־שלאגען האלב זעקס. דא האט זיך מאדאם ראזיע דערמאהנט, אז זיא האט איינגעלאדען מאריס'ן אויף זעקס אוהר.

— איך מוז מיך בעאיילען — האט זיא געזאגט — דען איך ערוואַרטע איינעם ביי מיר אין הויז אום זעקס אוהר.

— נור נאך איינינע מינוטען.

אלע זיינען שנעל אריין אין הערר גיברייס צימער. דיעזער האט ארויסגענומען פון זיין שרייבטיש א קליינעם קאנווערט מיט דעם שטיקעל פאפיער וואס איז געפונען געווארען ביין ערמאָרדעטען און האט עס איהר דערלאנגט. אלס זיא האט דאס שטיקל פאפיער פונאנאנדערגענומען, האט זיא אזש אויסגעשריען פאר פרייד — דיעזעס פאפיר האלט איהר פאר אונבעדייטענד?! — האט זיא געזאגט.

— האט עס א בעדייטונג?

— נאך וועלכע!.... פילייכט איז עס דאס ליכט אין דער פינסטערניס.

— וואס זעהט איהר אויף דיעזען פאפיער?

— איך בין ערשטוינט דאס איהר זעהט ניט. דערקענט איהר ניט אין דיעזע איינשניטע א מיטעל צום געהיימען קארעספאָנדירען? איך קען דיעזע שריפט; אמאהל פלעגען זיך דיפלאָמאטען דערמיט בענוטצען, איך האב דעם שליעסעל דערצו. דאס האב איך געלערנט פון א פערברעכער, פון דיא הויכע קלאסען, וואס האט א מאהל געדיענט אין דער ענגלישער געזאנדטשאפט אין פאריז. זעהט איהר דען ניט, אז איהר האלט אין האנד דעם שליעסעל צום געהיימניס?

— איז דאס מעגליך?

— געוויס; מאָרגען וועל איך אייך זאָגען דיא בעדייטונג פון איהם. דאס בעשטעטיגט מיינע אננאהמע, אז מיר שטעהען פאר א געהיימער באנדע. מיט פינף־און־צוואנציג יאהר צוריק האב איך אמאהל געזעהן ביי לאטירג אזא מין סאָרט פאפיער, און האב עס אויך געהאלטען פיר אונבעדייטענד. פון דאמאָלס אָן האב איך פיעל געלערנט. לאטירג מוז זיין אין פאריז, און אויב ער איז איצטער דא ניטא, וועט ער וואהרשיינליך קירצליך צוריקקעהרען אהער, ווייל ער גלויבט זיך פאָלשטענדיג זיכער. ער דיינקט אז קיינער קען איהם ניט און קיינער בעדארף איהם ניט. דער שורקע מאכט חשבן אהן מיך. איך ביטע אום דיא ערלויבניס מיטצונעהמען דיזעס שטיקעל פאפיער, דען איך מוז רוהע האבען אום עס צו שטודירען.

— איהר קענט עס נעהמען, מאדאם.

— דיא קוראוויאָוו'שע גרופט וועל איך מאָרגען בעזוכען.

— איך וועל אייך בעגליטען.

— ווייטער מוז איך דעם וואגען בעזוכען, אין וועלכען דיא לייכע איז געפונען געוואָרן.

— דער וואגען שטעהט אויף דער הויף פון דער פרעפעקטור.

— זעהר גוט. וועלכע אגענטען האבען זיך ביז איצטער בעשעפטיגט אין דער זאכע?

— זשאָדלע און מארטעל — האט דער פאליציי־דירעקטאר געענטפערט.

— איהר וועט אזוי פריינדליך זיין געבען דעם אויפטראג צו דיא ביידע און צו א האלב דוצענד אנדערע פאָליציסטען, זיי זאָלען מיר אויסמאכען פון אלע האָטעלביכער א ליסטע פון אלע געסט וועלכע האבען אבגערייזט אם איין־און־צוואנציגסטען. דאס איז מיר זעהר וויכטיג.

— דאס זאל געשעהן.

— מאָרגען אום צעהן אוהר ערוואַרט איך זשאַדלע און מאַרטעל אין דער וואוי־נונג אין רוע מעזלע. ניט מיר געפעלינסט דעם שליעסעל צו דיזער וואוינונג.

— איהר קריעגט איהם גלייך.

— איך וועל זיי דאָרט געבען מיינע אנווייזונגען און וועל דאַן קומען אהער אום צו נעהן מיט אייך צום פער־לאַשעז.

— איך וועל אייך ערוואַרטען — האט הערר גיבריי געענטפערט.

— קענט איהר מיר געבען דיא פאָטאָגראַפען פון דיא לייבען.

— דא זיינען זיי; קלייבט אייך אויס דיא בעסטע.

— דיא אַגענטין האט אויסגעקליעבען א פּאָר בילדער, האט פון פּאָליציי־דירעקטאָר געגומען דעם שליעסעל צו דער וואוינונג אין רוע מעזלע און האט פאַרלאָזין דעם פּאַליי־דע־זשוסטיס. דעם ערשטען פּיאַקער וואס זיא האט דערזעהן האט זיא אנגעהאַלטען און האט געזאָגט דעם קוטשער: רוע דע־לא־וויקטאָאַר — א פראַנק טרינק־געלד, שנעל!

זיצענדיג אליין אין פּיאַקער האט זיא איבערלייגט איהר לאגע ערנסט, און האט מעהר געטראַכט פון איהר מאַריס אלס פון דעם פערברעכען וועלכעס האט בעשעפטיגט גאַנץ פּאַריז.

— איך האב קיין מוטה געהאַט צו זאגען ניין — האט זיא געטראַכט, דען נאך לעבט דער האַס אין מיין ברוסט און איך וויל מיך נוקם זיין אָן דעם עלענדען שורקע פיר מיין צובראָכענעס לעבען.... אבער פיליכט וואָלט איך דאך בעסער געטהאָן ווען איך וואָלט געזאָגט „ניין”? ווען מיין מאַריס זאָל אמאָהל ערפאַהרען דאס איך געהער דער געהיימפּאָליציי, וואָלט ער מיך דען געקענט ליעבען? וואָלט ער מיך נאך געקענט אכטען? יעדענפאַלס מוז איך מיך זעהן צו היטען, ער זאָל עס ניט ערפאַהרען. אונ־טער דער מאַסקע פון דער רוהיגער בכבוד'ער מאַדאַם ראָזיע וועל איך בעהאַלטען „דאס אויג פון מלאך־המות”, וויא דיא פּאָליציי רופט מיך, און וועל זעהן מיין זאך דורכצופיהרען.

פון דעם געגענשטאַנד זיינען איהרע געדאַנקען אַרויפגעשפּרונגען אויף איין אנדערן.

— איך גלויב איך האב קיין טעות ניט—האט זיא געטראַכט—לאַטירג שפּיעלט דאָ דיא הויפּטראָלע, און עס איז ניט מעהר וויא רעכט, דאס איך זאָל איהם פּאַקען. בין איך דאך שולדיג עווינע דאנקבאַרקייט דעם גראַף איוואַן, וועלכער האט מיך גע־מעגט פערפּלוכען אלס דיא געליעבטע פון זיין מוטערס מערדער. איך וועל איהם העלפען אראָפּרייסען דיא מאַסקע פון יענעם אריסטאָקראַטישען מערדער, ביי וועמען לאַטירג האט געדיענט אלס וועדקציע.

דער וואַגען איז געבליעבען שטעהן. וויא שנעל ער איז אויך געפאַהרען, האט ער דאך א פּערטעל שטונדע פערשפּעטיגט. מאַריס האט זיא שוין ערוואַרטעט אין זאַאַל, און אלס ער האט זיא דערזעהן איז ער איהר געקומען אנטקעגען, האט איהר געקוסט אויף ביידע וואַנגען און האט געזאָגט פריילין: היינט קענט איהר מיר קיינע פאָרווירפע מאַכען, ליעבע פריינדין, היינט האט איהר מיך געלאָזען וואַרטען.

— איין מאהל איז קיין מאהל — האט מאדאם ראָזיע געענטפערט אין דעמ־זעלבינגען טאָן. דאן האט זיא גענומען דעם שעהנעם קאָפּ פון דעם יונגען מאן אין איהרעביידע הענד, און האט געפּרעסט איהרע ליפּען צו זיין שטירן.

ארעמע פרוי, אונגליקליכע מוטער! דער מאן וועלכען זיא האט אזוי צערטליך אומארמט איז געוועזען דער מערדער וועלכען זיא געהט זוכען אום איהם צו ברייננען אויפ'ן עשאפאט. און דיעזער מערדער איז איהר זוהן! איהר שארפער בליק האט איהר דא ניט געהאלפען, קיין אינערליכע שטימע האט איהר דאס ניט אונטערגעזאגט.

— איך בין לייננער אויפגעהאלטען געווארן אלס איך האב געמיינט — האט זיא געזאָגט אראָפּווארפענדיג פון זיך דעם הוט און מאנטעל—נעהם מיר דאס ניט איבעל.

— איהר דארפט זיך ניט ענטשולדיגען ליעבע פריינדין, איך זינדיג פיעל עפטער אנטקעגען אייך.

— דער טיש איז געגרייט — האט דיא דיענסט געמעלדעט.

עמא זשובערט האט גענומען איהר זאהן אונטערן ארעם און האט איהם גע־פיהרט אין שפּייזע־זאל, וואו דער טיש איז געוועזען פיין סערווירט. דאס אבענד־עסען האט פיין געשמעקט, אבער האט ניט צו לאנג געדויערט, און אום ניין אוהר האט מארים גענומען אבשיעד פון זיין ליעבער פריינדין.

— געדיינקסט דוא נאך דיין פערשפּרעכען — האט דיעזע איהם געפרעגט אלס זיא האט איהם בעגלייטעט צו דער טהיר.

— וועלכעס פערשפּרעכען?

— מיר צו שרייבען, ווען דייז רייזע זאל זיך פארציהען מעהר אלס צוויי—דרייא טעג.

— איך וועל עס ניט פערגעסען.

— איך רעכין אויף דעם, און דוא ועסט מיר אנמאכען פיעל הארץ־קלעמענעס אויב דוא ועסט עס ניט טהאָן.

מאָרים איז פון דאנען גלייך אוועק אויף זיינע וואהנונג אין רוע דע נאָווארין, וואו ער האט געהאפט צו ערהאלטען וועלכע נאכריכטען פון אָקטאָוויע. אבער דיא קליינע פארשוין האט איהם פון זיך ניט געלאזט הערן אדער זעהן. איבער דיא ערשטער ערבעראונג פון דעם יונגען רוסישען מיליאָנער האט זיא איהר געליעבטען אין גאנצען פערגעסען, און דיעזער האט זיך אין הערצען געפרייט וואס זיא האט איהם פריי געמאכט.

ער האט איינגעפּאקט דיא זאכען וועלכע ער האט מארגען נויטיג געהאט מיט־צונעהמען נאך וויק־סור־בריין, און האט זיך געלייגט שלאפען.

24טער קאפּיטעל.

א דייטליכער ווינק.

אזוי שנעל ויא מאָרים איז אוועקגעגאנגען האט מאדאם ראזיע אָנגעטהאן דעם מאנטעל און הוט און האט געקלונגען.

— מאדליין — האט זיא געזאגט צו דער איינטרעטענדער דיענסט — איך מוז אויסגעהן און וועל פיליכט קומען שפּעט; ווארט ניט אויף מיך און געה צו בעט, איך נעהם מיט א שליעסעל.

— זעהר גוט, מאדאם.

מאדליין האט שוין פופצעהן יאהר געדיענט ביי מאדאם ראזיע, האט קיינמאהל ניט געוואוסט וואס איהר ווירטהין טהוט, און האט זיך אויך ניט בעקימערט וועגען דעם. זיא האט אלעס געפונען גאנץ נאטירליך און האט איהר ווירטהין זעהר גע־אכטעט.

צוואנציג טריט פון איהר הויז האט מאדאם ראזיע געטראָפען א פיאקער פון וועלכען זיא האט זיך געלאזען פיהרען נאך דער רוע מעזלע. זיא איז אויסגעשטיגען, איז געגאנגען א פאר הונדערט טריט צו פוס און האט דאן איינגעקעהרט אין א גע־שעפט. דארטען ווידער איז זיא ארויף מיט א טרעפען דריי שטאק הויך, און איז באלד געשטאנען אין א קאָרידאָר מיט עטליכע טהירען. דארט איז געווען שטאק־פינסטער, אבער א קליינע טאשענלאנטערנע וועלכע מאדאם ראזיע האט מיט געהאט, האט איהר בעלויכטען דיא טהיר וועלכע זיא האט געזוכט. זיא האט דיא טהיר אויפגעשלאסען, איז אריינגעטרעטען און האט דיא טהיר ווידער פערשלאסען הינטער זיך. וויא עס שיינט איז איהר דיעזע וואהנונג געוועזען בעקאנט, דען זיא איז גלייך געגאנגען אין קיך, וואו אלעס איז געוועזען אין דער בעסטער ארדנונג, און האט אנגע־צונדען א לאמפע וועלכע איז געשטאנען איבערן קאמין. אונטען אין קאמין איז געלעגען א בינטעל האלץ אין גוטער ארדנונג, וויא איינצוהייצען, און אלס דיא בעזוכערין האט צוגעלייגט א ברענענדעס צינדהעלציל האט עס גלייך אויפגעפלאקערט. דאן איז זיא ארייַן אין איין אויסגעפוצטען שלאף־צימער, וואו דאס בעט איז געשטאנען פיין אויסגעבעטט. פון דארט איז מאדאם ראזיע אריין אין א צימער וואו גרויסע שרענקע (אלמערס) מיט שיעב־טהירען זיינען געשטאנען איינער נעבען אנדערן.

דיא פאליציסטין האט ארויסגערוקט דיא טהירען פון א פאר שרענקע און עס האבען זיך בעוויזען וויבליכע קליידער פון אלערליי פארמען און געשטאלטען, פון דער קאָסטבארע טואלעטע פון א וועלט־דאמע, ביז צו דער לומפיגער קליידיל פון א בעט־לערקע. „עס איז נאך אלעס אין גוטער אָרדנונג“ — האט זיא געמורמעלט — „קיין זאך איז ניט פערדארבען.“

זיא האט צוגעמאכט דיא שרענקע און איז געגאנגען צוריק אין זאל און האט זיך געזעצט פאר א שרייב טיש, אויף וועלכען עס זיינען געלעגען אנגעווארפען פאפיערע, פעדערן און אלע שרייב־מאטעריאלען פון אלע פארבען און מאָסען. דא האט זיא ארויס־גענומען פון קאָנווערט דאס שטיקעל פאפיער וואס הערר גיבריי האט איהר געגעבע און האט עס גענומען שטודירען.

דאס שטיקעל פאפיער וועלכעס איז געלעגען פאר מאדאם ראָזיע'ס אויגען שפיעלט א גרויסע ראָלע אין דיעזער ערצעהלונג, עס איז דעריבער נייטיג דער לעזער זאל זיך מאכען א בעגריף, וויא אזוי עס האט אויסגעזעהן. דיא איינשניטע פון דעם פאפיער קען מען פארשטעלען דורך פאלגענדע צייכענס:

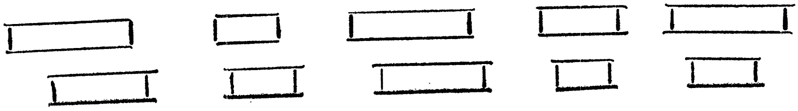

מאדאם ראזיע האט א ווײלע געהאלטען דאס פאפיער איבערן לאמפ און אײנער נאך דעם אנדערן האבען זיך בעוױזען בוכשטאבען און צײלען, ביז דאס גאנצע פאפיר איז געװארען װיא בעדעקט מיט א שריפט פון געלבליכער פארבע, אזוי דאס, זיא האט ליכט איבערגעלעזען פאלגענדעס:

בראדא, 20 דעצעמבער, 1876

„ליעבער פריינד! היינט פריהמארגען האב איך געהאט א בעזוך פון אונזער (ר״יזענדען), ער טראגט איין (ארם אין בינדען) צוליעב א שווערען אונפאל וואס האט איהם געטראפען געסטערן אום (מיטערנאכט) אויף דעם (נארד־באהנהויף). ער האט געהאט ביי זיך א וועקסעל אויף דריי (הונדערט טויזענד פראנקען) אויף דיא באנק פראנק פון פאריז. איך גלויב עס איז (ניט נייטיג) דאס געלד גלייך צו פערווענדען איך בין דער מיינונג (דאס ער זאל זיי ברייננגען) גלייך (אויף אייער) ריכטיגען (בעשטים מונגס־פלאטץ), אויף דער באנק־דע־פראנס. (ערווארטעט איהם יעצט) און מיך שפעטער דאנערסטאג פון נעכסטער וואכע.“

אייער J. T.

מען האט דעם בריף געקענט לעזען ניט אנװארמענדיג איהם אויף דער לאמפען נור אזוי פאר'ן שיין; אבער מאדאם ראזיע האט געלאזען דיא שריפט הערפארטרעטען, אום דייטליכער צו אונטערזוכען. דיא ווערטער וועלכע זיינען דא איינגעקלאמערט און אויסגעשפרייט, זיינען אין בריעף אויסגעקומען צווישען דיא איינשניטע. מאדאם ראזיע האט דיעזעס פאפיער ארויפגעלייגט אויף איין אנדערעס, א ריינעס פאפיער און האט מיט א שפילקע (שטעקנאדעל) דורך געצייכענט, דיא איינשניטע דאן האט זיא דיא איינגעשניטענע שטיקלאך פון איהר װײסען פאפיער אין גאנצען אויסגעשניטען און האט עס ארויפגעלעגט אויף דעם בריעף. דורך דיא לעכער האבען דאן ארויסגעקוקט דייטליך פאלגענדע ווערטער, וועלכע האבען זיך געלייענט וויא א טעלעגראמא:

„רייזענדען, ארם אין בינדע, מיטערנאכט, נארדבאהנהויף, הונדערט טויזענד פראנקען, ניט נייטיג ער זאל זיי ברייננגען אויף אייער בעשטימונגספלאטץ, ערווארטעט איהם יעצט.“

מאדאם ראזיע האט איהר ארבייט פערטיג געהאט. זיא האט איצטער געגלויבט הערען גיברייי צו איבערצייגען, דאס זיא האט זיך ניט אפגענארט אין איהרע בערעכנונגען. זיא האט נאך א ווײלע שטודירט דיא נאטיצען וואס זיא האט ארויסגענומען פון דיא אקטען, דאן איז זיא אויפגעשטאנען, האט אנגעצונדען איהר טאשען לאנטערנע, האט אויסגעבלאזען דיא לאמפע און האט פארלאזען דאס הויז, צושליעסענדיג דיא טהיר ביים ארויסגעהן.

ערשט נאך האלבע נאכט איז זיא געקומען צו זיך נאך הויזע און איז געגאנגען צו בעט. זיא האט אונרוהיג געשלאפען און איז פריה ארויסגעשפרונגען פון בעט. דיא גוטע מאדליין, איהר דיענסט־פרוי, איז געװען ניט װעניג ערשטוינט אלס מאדאם ראזיע האט פון איהר אזוי פריה פערלאנגט פריהשטיק.

— מאדאם װילען אויסגעהן? — האט זיא געװאגט צו פרעגען.

— יא — האט מאדאם ראזיע געענטפערט.

— זאל איך מאכען מיטאג?

— ניין, איך האב געשעפטזאכען צו בעזארגען און וועל וואהרשיינליך עסען ערגיץ וואו מיטאג.

— וועט מאדאם דא עסען אבענדס?

— איך דיינק יא.

— וואס בעפעהלט מאדאם?

— קאך וואס דוא ווילסט.

— זעהר גוט, מאדאם.

מאדליין האט געבראכט שאָקאָלאַט, בוטער און ברויט, מאדאם ראזיע האט האסטיג געגעסען און אום ניין אוהר האט זיא פארלאזען איהר וואהנונג. אזוי שנעל וויא א פיאקער האט זיא געקענט פיהרען איז זיא געווען אין רוע מעזלע, וואו מיר האבען זיא געזעהן לעצטע נאכט, דאס הויז האט געהערט צו דער פאליציי און דער הויז־מייסטער איז געווען א געוועזענער פּאָליציסט, וועלכער האט געקענט עמא זשובערט און האט זיך ניט געוואונדערט אלס ער האט זיא געזעהן ארויפגעהן דיא טרעפּ.

אינוועניג אנגעלאנגט האט זיא ארויסגענומען פון איינעם פון דיא שרענקע נאָגען קליידער (קליידער פון א מיגישקע) און האט עס גלייך אנגעטהאן. דאן האט זיא זיך געזעצט פאר א שפּיעגעל און געפּארבט איהר געזיכט מיט אלערליי געזיכט־פארבען, ביז זיא איז ניט מעהר געווען צו דערקענען, זיא האט דיא ארבייט פון פארבען פער־שטאנען בעסער וויא מאנכע שוישפּילערין.

גלייך נאך צעהן האט עמא זשובערט דערהערט דיא גלאָקע ביים טהיר און האט געעפענט דיא טהיר. פאר איהר זיינען געשטאנען זשאַדלע און מארטעל. אלס זיי האבען דערזעהן פאר זיך א נאָגע, האבען זיי צוריקגעטרעטען גאנץ ערשטוינט:

— ענטשולדיגט אונז, שוועסטער, האט זשאַדלע געזאגט, מיר האבען געמאכט א פערזעהן אין דער טהיר.

עמא זשובערט האט געלאכט:

— ניין מיינע פריינדע, עס איז קיין פערזעהן, טרעט איין געפעלינסט.

זשאַדלע האט ניט דערקענט דאס געזיכט, האט אבער דערקענט דיא שטימע, און מיט א פריידענגעשריי איז ער איינגעטרעטען און הינטער איהם מארטעל: „דאנער־וועטער, מאדאם ראזיע, איהר קענט וואס בעווייזען!“ — האט ער געזאגט — אלס שוישפּיעלערין וואלט איהר אייער גליק געמאכט.

— דאס איז צום שטוינען! — האט מארטעל צוגעשטימט — פיער־און־צוואנציג שטונדען וואלט איך מיט אייך זיין צוזאמען און וואלט אייך ניט דערקענט.

— עס טהוט מיר הנאה וואס איך האב ניט פארגעסען מיין האנדווערק — האט עמא זשובערט געזאגט, רייבענדיגביידע אגענטען דיא האנד.

— מיר וועלען אלזא נאך א מאל צוזאמען ארבייטען? — האט זשאדלע געפרעגט מיט צופריעדענהייט.

— יא, מיין פריינד, עס האנדעלט זיך וועגען זעהר א שווערען פאל. דיא הערען האבען מיך געבעטען זיי צו העלפען.

— דאס איז א גוטער געדאנקען — האט מארטעל אויסגערופען — וואו איין אנדערער זעהט ניט דיא האנד פאר דיא אויגען, דארט זעהט איהר פאַרטרעפליך. ניט אומזיסט האט מען אייך א נאמען געגעבען „דאס אויג פון מלאך המות". איהר זייט א מלאך המות פאר דיא פערברעכער.

— זייט איהר שוין פערטרויט מיט דער זאכע? — האט זשאַדלע געפרעגט.

— יא, און אויב עס פעהלען מיר נאך איינצעלהייטען, וועל איך זיי פון אייך ערפאהרען.

— מיר שטעהען אייך צו דיענסטען.

— ברייננט מיר דיא ליסטע פון דיא רייזענדער, וועלכע זיינען אפגעפאהרען פון דיא האטעלס אין דעם טאג נאך דעם פערברעכען.

— זייט נעכטען האבען מיר נאך ניט בעוויעזען אלע האטעלס דורכצוזוכען, אבער דא האט איהר דיא ליסטע פון דיא האָטעלס וועלכע מיר האבען בעוויזען צו בעזוכען געסטערן ביז מיטערנאכט.

— פון וויעפיעל קווארטאלען?

— נור פון אכט. ביז אבענדס וועלען אריינקומען פון דיא איבעריגע צוואנציג.

— האט איהר פיעל נאמען?

— נור צוואנציג, דיא האָטעל-בעזיטצער בעקלאגען זיך, דאס ווענינ לייטע קומען יעצט אריין.

— גיט מיר דיא ליסטע און זעהט איך זאל היינט ערהאלטען דיא איבריגע. איך קען מיינע נאכפארשונגען ניט אנפאנגען, ביז איך וועל אלעס האבען, פארלייפיג וויל איך פון אייך וועלכע אויסקונפט האבען.

— צו דיענען, מאדאם ראזיע.

— זיינען איצטער דא אין דיא געפענגניסען פיעל ריקפעליגע? אזעלכע וואס (זיינען שוין פריהער אמאהל געזעסען).

— ביז הונדערט אונגעפעהר.

— איך מוז האבען זייערע נעמען. קענט איהר מיר אויך אָנגעבען איינינע נעמען פון אזעלכע פארשוינען מיט וועלכע איך האב מיך אמאהל בעשעפטיגט און וועלכע זיינען איצטער פריי, אבער איהר האלט נאך איין אויג אויף זיי?

— איך ווייס אזעלכע אויך — האט זשאַדעל געענטפערט — וויא צום ביישפיעל סילוויאן קאַרני און גאלובעט.

— זעהר גוט. לאזט דיא ביידע לייטע גוט בעאבאכטען און לאזט מיר וויסען וואס זיי טהוען און וואו זיי פארקעהרען.

— דאס וועט ניט שווער זיין — האט זשאַדלע געענטפערט — גאלובעט איז איין אלטער פערד-בייטער און מען טרעפט איהם אויף יעדען פערד-מארקט.

— פיר היינט איז עס גענוג — האט עמא זשובערט געזאגט — איך געה נאך דער פערפעקטור, אויף ווידערזעהן היינט אבענד!

— אויף ווידערזעהן!

דיא פאָליציסטען זיינען אוועקגעגאנגען אויספיהרען דיא ערהאלטענע בעפעהלע

און מאַדאם ראָזיע איז געשטאַנען אַ האַלבע שטונדע שפּעטער פאַרן פּאָליצי־דירעקטאָר. דאַ האָט זיך נאָך אַמאָהל ווידערהאָלט דיעזעלבע סצענע פון ניט ערקענען, וויא צווישן זשאַדלע און דער נאַנע.

— צו וואָס איז דיעזע פערקליידונג? האָט דער דירעקטאָר געפרעגט.

ווייל אין דער נאַנע וועט קיינער ניט דערקענען „דאָס איז פון מלאך המות.“ איינע נאַנע ערוועקט נירגענדס קיין חשד, איהר געגענוואַרט פאַלט קיינמאָהל ניט אויף, סיי אין פּאַלאַץ און סיי אין דעם אָרעמאַן'ס קעמעריל.

— דאָס איז וואָהר.

— ווילט איהר אַזוי גוט זיין לאָזען אַנזאָגען דעם הערין אונטערזוכונגס־ריכטער, אַז איך בין דאַ? מיר מוזען צוזאַמען אונטערזוכען דעם וואַגען פון דער רוע טרנעסטין און דאַן פאָהרען נאָך דעם פּער־לאַשעז.

— דאָס טהוא איך גלייך.

ער האָט אָוועקגעשיקט אַ שליח און האָט ווידער זיך געקעהרט צו דער נאַנע.

— האָט איהר גערעדט מיט זשאַדלע און מאַרטעל?

— יאָ. איך האָב זיי איצטער ערשט געגעבען איינע וויזונגען.

נאָך צעהן מינוטען איז געקומען ניבריי אין דער בעגלייטונג פון געריכטס־קאָמיסאַר, וועלכע זיינען אויך ערשטוינט געוועזען פון עמא זשובערט'ס פערקליידונג.

אַלע פיער זיינען אַרונטער אין הויף פון דער פּרעפעקטור, וואו דער וואַגען איז געשטאַנען פערזיעגעלט. הערר ניבריי האָט אַרונטערגענומען דעם זיעגעל און דיא אונטערזוכונג האָט זיך אָנגעפאַנגען.

— איז אַלעס אַזוי געבליעבען וויא אין דער צייט ווען מען האָט דיא לייבע גע־פונען? — האָט דיא נאַנע געפרעגט.

— יאָ.

— האָט מען געזוכט אונטערן קיסען?

— איבעראַל.

טראָטץ דיעזע פערזיכערונגען איז דיא אַגענטין אַריין אין וואַגען און האָט מיט דיא שפּיטץ פינגער אונטערזוכט יעדעס שפּעלטעלע, יעדעס קנייטשעלע אין דעם פּאָלסטערונג, פון וואַגען, האָט אויפגעהויבען דעם קיסען און האָט געזוכט אונטען מיט פיינליכער גענויאיגקייט. דעם אונטערזוכונגס־ריכטער האָט עס עטוואָס נערוועז געמאַכט.

— אָ, מאַדאם ראָזיע — האָט ער געזאָגט — מיר האָבען דאָס שוין אויך אַלעס געטהאָן און האָבען דאָך קיין זאַך ניט געפונען.

— דאָס איז דערפאַר וואָס איהר האָט ניט גרינדליך געזוכט — האָט זיא גע־ענטפערט וועהרענד זיא האָט זיך איינגעבויגען און האָט אויפגעהויבען עפּעס אַ געגענשטאַנד.

— וואָס איז דאָס? — האָבען אַלע דריי אויסגערופען.

— עטוואָס זעהר וויכטיגעס וואָס איהר האָט ניט דערזעהן. קוקט עס אָן מיינע הערען, וואָס זאָגט איהר דערצו?

דאס איז געוועזען א גאלדענער מאנזשעטען־קנאפּ אין דער פאָרם פון א חופּה־אייזען (פּאָדקעווע), מיט 6 רובינען אנשטאט דיא נעגעל. אין וואגען איז עס געלעגען אין א לעביל, וואו א מאהל האט געשטעקט א דינער נאגיל און איז געוועזען בעדעקט מיט שמוטץ, דעריבער איז עס ניט לייכט געוועזען צו דערזעהן.

— דאס איז העכסט וויכטיג — האט דער אונטערזוכונגס־ריכטער געזאגט — און איך בעגרייף ניט וויא אזוי מיר האבען עס געקענט פארזעהן.

— דאס איז פון עכטען גאלד — האט עמא זשובערט גערעדט בעטראכטענדיג דעם קנאפּ — ער איז עלעגאנט געמאכט, און שטאמט געוויס פון א געשיקטען פּאַריזער יובעליר.

— האט איהר בעמערקט אז איינער פון דיא רובינען פעהלט?

— יא, ער איז געוויס דורכגעפאלען דורך א שפּאלטע אין וואגען; איך מוז אבער אויך מודה זיין אז דיעזער פינד (מציאה) מאכט מיר אין גאנצען פערווירט.

— ווארום?

— ווייל דיעזער קנאפּ פּאסט ניכער פיר איין עלעגאנטען רייכען יונגען מאן, און איך האב מיר דעם מערדער אנדערש פאָרגעשטעלט. דער קנאפּ מוז פהאָטאָגראפהירט ווערען און א קאָפּיע מוז צוגעשטעלט ווערען צו יעדען יובעליער אין פאריז. מען דארף אבער נור זאגען, אז דא האנדעלט זיך וועגען איין איינפאכע גניבה. מיר וועלען אויסגעפינען דעם פערקויפער און פון איהם וועלען מיר געוויס פיעל וויכטיגעס ערפאהרען. זאל איך בעזארגען דיא פאטאָגראפיען און דיא פערטהיילונג?

— מיר וועלען אייך זעהר דאנקבאר זיין — האט גיברייי געענטפערט.

עמא זשובערט האט דעם קנאפּ אריינגעלייגט צו זיך אין פּאָרטמאָנע און האט געשלאסען דיא טהיר פון וואגען.

— יעצט מיינע העררען, צום פערלאשעז — האט זיא געזאגט.

אין דיעזען אויגענבליק איז ערשיענען דער גראף סאמילאוו אין הויף פון דער פּרעפעקטור, און האט בעגריעסט דיא העררען. דיא פערקליידעטע נאָנע האט ער נאטירליך ניט דערקענט, ביז מען האט זיא איהם פארגעשטעלט.

— איהר געהט צו מיר, העדר גראף? — האט גיברייי געפרעגט.

— איך קום פון אייך עטוואס פערלאנגען.

— ווען עס שטעהט אין מיינער מאכט וועט עס מיך פרייען אייך צו טהאן א געפעליגקייט. אום וואס האנדעלט זיך עס?

— אום דיא גרופּט פון מיין פאמיליע. ערלויבען זיא מיר אייניגע אויסבעסערונגען פארצונעהמען אין דעם געביידע.

— מיר האבען יעצט בדעה אהין צו געהן. אויב איהר ווילט, קענט איהר אונז בעגלייטען; נאכהער וועל איך אייך קענען זאגען אויב איך קען אייער ביטע ערפילען, אדער עס מוז נאך אזוי בלייבען ביז דיא אונטערזוכונג וועט זיין צו ענדע.

— איך דאנקע, איך געה מיט אייך.

דער גראף האט איינגעשטיענען און האט בעפאָהלען דעם קוטשער נאכצופאהרען יענעם פיאקער, אין וועלכען דיא אנדערע זיינען געזעסען.

ביין ארייננעהן אין טויער פון פערלאשעז האבען דיא בעאמטע מיטגענומען פוו ביורא (קאנצעלאריע) פון דער פערוואלטונג איין אויפזעהער און א שלאָסער און זיינען געגאנגען צו דער גרופט. הערר גיברייי האט אראפּגענומען דיא זיעגעל, דער שלאָסער האט געעפענט דיא טהיר און אלע זיינען איינגעטרעטען.

עמא זשובערט איז אריבערגעפלויגען דאס גאנצע איננערע פון דער גרופט מיט דיא אויגען און האט דאן אפּגעשטעלט איהר בליק אויף דעם מארמאָר-שטיינענעם אלטאר מיט דעם קליינעם טעמפּעלע וואס איז געשטאנען אויף איהם.

— דאס טירל פון דעם טעמפּעלע איז געווען אָפען, ווען איהר זייט צום ערשטען מאהל אריין אהער? — האט זיא געפרעגט דעם אונטערזוכונגס-ריכטער.

— געוויס — האט ער געענטפערט.

— דארט איז עטוואס אוועקגעלייגט געווארען, עס איז ענטשטאנדען א קאמפּף צווישען דער אונגליקליכער פרוי מיט דעם מערדער, וועלכער איז פלוצלונג ערשיענען. דער קאמפּף איז געווען א שווערער, דאס זעהט מען פון דיא אומגעווארפענע שטוהלען און צערבראכענע ליכט אויף דעם באָדען; אבער איין זאך קען איך אויף קיין פאל ניט בעגרייפען. ווען דיא זאכען וואס דער מערדער האט פון דאנען ארויסגענומען וואלטען געווען בעשטימט פאר איהם און ער וואלט דיא פרוי ערמאָרדעט וועגען איין אנדערע אורזאכע, צו וואס-זשע וואלט ער נאך בעדארפט ארייןלייגען דאס שטיינדעל אין שלאָס? סיידען ער האט מורא געהאט דאס נאך אינער, וואהרשיינליך יענער פאר וועמען דיא בריעף זיינען בעשטימט, וועט באלד קומען, אלזא מוז מען זאגען, דאס דער מערדער געהערט ניט צו יענע וואס האבען קאָרעספּאָנדירט דא אין דער גרופט, זאנדערן איז אליין איין „דריטער,“ איין אונגעבעטענער און דיעזער דריטער האט עס פערלארען דעם קנאפּ אין וואגען פון רוע ערנעסטין.

— איהר ענדערט אלזא אייער מיינונג וועגען דיא באנדע פון וועלכע איהר האט געגלויבט, אז זיי האבען בעגאנגען דעם דאָפּעלמאָרד? — האט גיברייי געפרעגט.

— ניין, ניט אין גאנצען — האט עמא זשובערט געזאגט — איך גלויב אבער, אז דער דריטער איז געווען ניט פון דער באנדע, פיעלייכט גאר א געגנער פון דיא באנדע, וועלכע האט זיך געזוכט אנצואייגנען שריפטען אדער זאכען, וועלכע דיא באנדע האט געהאט אין האנד און האט עס דא אויפּגעוואהרט.

— צו פערמוטהונגען און פאראויסזעטצונגען איז קיין שיעור ניטאָ — האט גיברייי געזיפצט — זעהט איהר זאלט אייך ניט פעראירען.

— איך זוך דיא וואהרהייט — האט מאדאם ראָזיע געענטפערט — און איך קען אייך פערזיכערן, דאס איך וועל מיך ניט פעראירען און אויב יא, וועל איך דאך צוריק קומען אויף דעם ריכטיגען וועג.

דיא בעאמטע און גראף איוואן האבען זיך צוריקגעצויגען און האבען איבערגלאזען דיא אגענטען אליין צו זוכען איבעראל. א לאנגע צייט האט זיא מיט דיא אויגען דורכגעטאפּט יעדען צאָל פון פוסבאָדען, אלס פלוצלונג האט זיא אויפגעשריען פאר פריידע, האט זיך א ווארף געטהאן אויף דיא קניע און האט עטוואס אויפגעהויבען.

— וואס האט איהר געפונען? — האט דער אונטערזוכונגס ריכטער געפרעגט.

— דעם רובין, וועלכער פעהלט אין קנאָפּ.

— ווירקליך?

— דא קענט איהר זעהן — און זיא האט איהם איבערגעגעבען א בלויען שטיינדיל אזוי גרויס וויא א האנף־קארן (קאנאפּליע), דאן האט זיא ארויסגענו־מען פון פּאָרטמאָנע דעם קנאָפּ און האט דאס שטיינדיל אריינגעפּאסט — דא זעהט איהר, אז דער אייגענטהימער פון קנאפּ איז דער מערדער; איך האב עס פריהער גערעכנט. עס וואלט געוועזען ניט נאטירליך, דאס א מענש זאל ניט עטוואס פון זיך פערליערען פון דיא קליידער אדער ציערונג, ביי אזא שווערן קאמפּף וויא ער האט דא געהאט.

גראף איוואן האט גענומען דעם קנאפּ אין האנד און האט איהם אויפמערקזאם בעטראכטעט דורך זיין פּאנסנע:

— א פיינע שטיקעל ארבייט — האט ער געזאגט.

— און זעהר לייכט צו דערקענען — האט עמא זשובערט צוגעזעצט, אלס זיא האט דעם קנאפּ צוריק אריינגעלייגט אין איהר פּארטמאנע.

— זייט איהר היינט אבענד אום עלף אוהר פריי? — האט זיא געפרעגט דעם גראף?

— פאלשטענדיג.

— קענט איהר מיר געבען אייער צייט היינטיגען אבענד?

— מיט פריידען.

— אלזא היינט אבענד, אום עלף אוהר, זאלט איהר מיר ערווארטען אין א וואגען אויף דער עקע פון רוע מעזלע און רוע סא־מארטען.

— איך וועל זיין צו דער בעשטימטער שטונדע אויף דעם בעצייכענטען פּלאטץ— האט דער רוסע געענטפערט.

— גוט, אויף וויעדערזעהן, הערר גראף; מיינע הערען, דא האבען מיר ניט מעהר צו זוכען.

— אבער איהר האט דאך מיר פערשפּראכען היינט וועלכע מיטטהיילונג צו מאכען איבער יענע איינגעשניטענע פּאפּיער; האט איהר עטוואס ארויסגעבראכט דערפון?

— געוויס! איך האב שיער פערגעסען אן דעם; ווען איהר ווילט מיך בעגליי־טען צום ביורא פון אויפזעהער, וועל איך עס אייך פּארלייגען.

— קאָמט, איך געה.

— קענט איהר מיר יעצט ערלויבען מיין פערלאנג? — האט דער גראף געפרעגט ניבריי אלס זיי האבען פארלאזען דיא גרופּע.

— איך זעה קיין גרונד מעהר ווארום איך זאל עס אייך ניט טוהאן. הערר אויפזעהער, איהר וועט ערלויבען דיא ארבייטער פון גראף דיא קוראוויאָורגרופּע אויס־צובעסערן.

— איך דאנקע, מיין הערר — האט דער רוסע געענטפערט—אויף וויעדערזעהן, מיינע הערען; אויף הייטע אבענד, מאדאם.

אלס עמא זשובערט איז איינגעטרעטען אין ביורא פון אויפזעהער פון פער לאשעז אין דער בעגלייטונג פון דיא דרייא בעאמטע, האט זיא ארויסגענומען פון דער טאשע דאס איינגעשניטענע פאפיער, וועלכעס זיא האט לעצטע נאכט געוואַרמט אויף דער לאמפע, און האט עס געגעבען דעם אונטערזוכונגס־ריכטער.

— וואס איז עס פאר א שריפט? — האט ער געפרעגט ערשטוינט, דרייענדיג דאס פאפיער אויף אלע זייטען.

— דאס איז געשריבען מיט מילך אדער זאלץ־וואסער — האט עמא זשובערט געענטפערט.

— מערקווירדיג; איך האב געוואוסט אז מען קען אזוי שרייבען, אבער מיר איז עס ניט איינגעפאלען ביי דעם פאפיער. איהר האט עס אלזא אפגעוואַרמט?

— יא. לעזט עס נאר איבער, הערר גיברייי.

דער אונטערזוכונגס־ריכטער האט איבערגעלייענט לויט דעם אונז בעקאנטען בריעף און האט געזאגט נאנץ ענטטוישט:

— א שלעכט געשריעבענער בריעף פון א קויפמאן — האט ער געזאגט.

— פאלט אייך קיין זאך ניט אויף?

— ניין.

— לעזט עס נאך א מאהל, זוכט נאך.

— און ווען איך זאל עס נאך צעהן מאל לעזען, איך געפין דא גאר ניט.

שמייכלענדיג האט עמא זשובערט גענומען דעם בריעף פון אונטערזוכונגס־ריכטער האט איהם געלייגט אויפ'ן טיש, און אויף איהם האט זיא ארויפגעלייגט איהר איינענעם פאפיער, וואס זיא האט אויסגעשניטען. דער גאנצער בריעף איז געבליעבען פערשטעלט און עס האבען זיך נור ארויסגעוויזען דיא ווערטער וועלכע זיינען אין בריעף געווען ארום געשניטען.

— וואס לעזט איהר יעצט? — האט עמא זשובערט געפרעגט.

דער אונטערזוכונגס־ריכטער האט זיך איינגעבויגען איבערן טיש און האט געלעזען:

„רייזענדען, ארם אין בינד, מיטערנאכט, נאָרדבאנהויף, הונדערט

„טויזענד פראנקען, ניט נייטיג ער זאל אייך בריינגען אויף אייער בע־

„שטימונגס פלאטץ ערוואַרמעט איהם יעצט“.

— יעצט בעגרייף איך! — האט הערר גיברייי אויסגערופען — איהר האט פאל־קאמען רעכט געהאט; אזוי וואהרשיינליך האבען דיא באנדיטען אונטער זיך קאר־רעספאנדירט.

— זיי האבען זעהר קלוג געטהאן, דיא חברה־לייט האט דיא פאליציי־אגענטין געזאגט — אבער עס קען זיין אז גראד דורך זייער קלוגהייט האבען זיי זיך פערראטהען.

— וויא אזוי? דאס פערשטעה איך ניט.

— דיא צוקונפט וועט עס אייך בעווייזען.

מיט דיא ווערטער האט עמא זשובערט גענומען אבשיעד, און דיא בעאמטע האבען צוריקגעקעהרט נאך דעם יוסטיץ־פאלאסט.

25טער קאפיטעל.

איין געפאנגענעס הערץ.

וועהרענד דער צייט וואס דאס אלעס איז פארגעקומען, איז סימאנע געוועזען שוין פאלשטענדיג איינגעלעבט אין איהר שטעלונג, אין פאנסיאן פון מאדאם דיבוף אין האט זיך געפיהלט גאנץ גליקליך. זיא האט פערשטאנען איהר שטעלע אויסגע־צייכענט אין דיא ארבייטערינען אונטער איהר, פון וועלכע מאנכע זיינען צווייא מאהל אזוי אלט געוועזען וויא זיא, האבען איהר געפאלגט און געליעבט.

אין הויז פון לודוויק ברעסאל: אין דער רוע ווערנעל, זיינען איצטער פארגע־גאנגען דיא אומענדערונגען, וועלכע זיינען נייטיג געוועזען, אום דאס הויז פאסענד צו מאכען פיר דען עמפפאנג פון געזעלשאפט. אלס געוועזענער ארכיטעקט האט הערר ברעסאל געקענט דיא בעסטע ארבייטער, און ער האט יעצט מעהרערע פון זיי געהאט ביי דער ארבייט, אונטער זיין איינענער אויפזיכט. דיזע אומענדערונג, אדער איבער קוהרענים אין זיין הייזליכען לעבען, וויא ער אליין פלעגט עס רופען, האבען איהם אויפגענומען זיין גאנצע צייט, אזוי דאס ער פלעגט יעצט פיעל וועניגער צייט פאר־ברייגגען מיט זיין טאכטער צוזאמען אלס פריהער. יעדען טאג פלעגט ער מאריע פיהרען צום מאהלער סערוועט, און פלעגט זיא נאכהער קומען אפנעהמען. צוויי שטונדען פלעגט זיא אלזא יעדען טאג צוברייננען אין דער געזעלשאפט פון מאהלער און פון זיין שילער דעם יונגען אלבערט גיברייא, וועלכער האט קיינמאהל ניט פערפעהלט צו זיין דערביי ווען זיא פלעגט פאזירען (זיצען) פאר זיין לעהרער. זעהר אפט פלעגען זיך דיא יונגע לייטע, מאריע און גיבריי, אויסטוישען געדאנקען, אנזיכטען, מיינונגען, און פון דעם ערשטען אויגענבליק האבען זייא זיך געפיהלט זעהר נאהענט איינער צום אנדערן. זייא פלעגען ריידען מאנכעס מאהל וועגען גאנץ גלייכגילטיגע זאכען, וועגען דאס געמאהלטע בילד, וועגען מוזיק און אנדערע קונסטע, און דאס גלייכען, אבער זייערע אויגען און הערצער פלעגען זיך דאן זאגען פיעל אנגענעהמערע, פיעל אינטערעסאנטערע זאכען, און זיי האבען עס ביידע גלייך געפיהלט, אבגלייך זיי האבען עס זיך קיינמאהל מיט ווערטער ניט ארויסגערעדט, אפילו ניט קיין אנשפיעלונג געמאכט.

איין פריהמארגען נאכדעם וויא מאריע איז שוין א פאר טאג „געזעסען" צו איהר בילד, איז צווישען לעהרער און שילער פארגעקומען פאלגענדער געשפרעך:

— עס איז שוין צעהן אוהר, קומט היינט פריילין ברעסאל ניט מעהר? — האט אלבערט גיבריי געפרעגט. ארבייטענדיג צערשטרייט ביי זיין בילד.

— מיר שיינט עס, דאס ווען דו האפסט צו זעהען מיין ליעבענסווירדיגען מאדעל ווערט דיר דיא צייט לייגגער וויא געוועהנליך — האט דער מאהלער געלאכט.

— דאס איז אויך ריכטיג — האט אלבערט געענטפערט פערלעגען — איך האב זעהר ליעב דיעזען אפענעם, גוטען כאראקטער; איך ליעב דאס איינפאכע, גוטע. רייצענדע מיידיל.

— דוא ליעבסט זיא? דאס קלינגט זעהר אונבעשטימט, וויא פערשטעהסט דוא דאס [illegible] ליעבען?

— איך פערשטעה עס אזוי וויא איהר — האט אלבערט געשטאמעלט.
— דאס איז נאך א פראגע.
— זיינען דען פאראגען צווי ארטען ליעבע?
— מעהר וויא צוויי און דוא דארפסט עס וויסען פונקט אזוי וויא איך; דוא ווילסט נאר איצטער ניט דיינקען וועגען דעם. האסט דוא ליעב פריילין ברעסאל וויא מען ליעבט איבערהויפט א יונגעס אנגענעהמעס מעדכען, וועלכע קאקעטירט ניט, און מיט וועלכע עס איז אנגענעהם צו פלודערין, און דיא אונטערהאלטונג מיט איהר מאכט דיר פריידע, אדער דוא האסט ליעב מאריע, ווייל זיא האט אין דיין הערצען ארויסגערופען יענעס געפיהל, וועלכעס איז זאנדערבאר און דאך זעהר בעשטימט, און פון וועלכען דוא קענסט דיינקען אז ער וועט בלייבען פיר אימער, אדער מינדעסטענס פיר א לאנגע צייט? ליעבסט דוא זיא וויא א ליעבענסווירדיגען קאמראדען, אדער דערפאר וואס זיא איז דיא שיינע מאריע?

מייסטער, איהר ברייננט מיך אין פערלעגענהייט, ווען איהר פרעגט מיך וועגען דאס וואס געהט פאר אין מיין טיעפסטער זעעלע, איך וויל אייך אבער דעננאך ענטפערן אזוי גוט וויא איך קען און וועל דערביי גאנץ אופריכטיג זיין. וואס איך האב געפיהלט אלס איך בין צום ערשטען מאהל געשטאנען אנטקעגען מאריא ברעסאל, דאס קען איך אייך ניט זאגען, איך בין ניט פעהיג צו צערגליעדערן און צו ווייזען וואס אין מיר איז דאן פארגעגאנגען... אבער זייט איך האב זיא געזעהן אין געבורט, וואלט איך וועלען זיא אימער זעהען און הערן; ווען זיא איז דא בין איך גליקליך, גאנץ גליקליך.... מיין הערץ שפרינגט פאר פריידע און מיינע אויגען זעהען נור זאנענשיין! און ווען זיא געהט אוועק נעהמט זיא מיין הארץ מיט זיך, אלעס ארום מיר ווערט לעער, און מיר איז אזוי וויא דער אטהעם וואלט מיר אויסגעגאנגען!

— צום טייפעל, דאס איז א בייזע געשיכטע! — האט דער מאלער אויסגערופען מיט א געלעכטער, אבער זיין געלעכטער האט געקלונגען עטוואס וויא געמאכט, ווייל אין גרונד איז ער געוועזען עטוואס געריהרט פון אלבערטס בעקענטניס — דוא ביסט דאך ווירקליך פערליעבט אין מיינע קונדין, דאס איז געפעהרליך!
— פיר וועמען?
— פיר דיך. דיין לאגע קען זעהר בעדענקליך ווערן. אויב דיעזע ליעבע איז ווירקליך מעהר אלס איינע איינבילדונג, דאן זאלסט זעהן זיך גלייך דערוואייטערין פון איהר.... נור דיא אבוועזענהייט קען אזא זאך העלפען, און דוא פערגעסט עס דאן וויא א טרוים.
— ווארום זאל איך עס טהאן? זיינען דען דא וועלכע הינדערניסע צווישען מיר און מאריא ברעסאל!
— דאס ניט. ווען אייערע עלטערן זאלין ניט זיין אין וועג קען עס זעהר לייכט זיין א גלייכע זאך, אז איהר זאלט הייראטהען, אבער דאך איז דא איין הינדערניס.
— וועלכער?
— אייער אלטער. איהר זייט ביידע דאך צו יונג, אום צו דיינקען פון הייראטהען.
— גוט, אבער מיר קענען דאך ווארטען, ווען מיר ליעבען זיך געגענזייטיג?

— איך גלויב ניט אין דאס פערשפּרעכען צו ווארטען, צווישען א גאנץ יונגען מאנן און א גאנץ יונגער מיידיל; איינער ברעכט אימער דאס פערשפּרעכען, און פו דיא אפּגעלייגטע חתונות ווערט געוועהנליך גאר ניט. איבריגענס געהערן צו א חתונה צוויא פּערזאָנען, און דערווייל ווייסט דוא נור פון איין צד, דען דוא האסט נאך קיין בעווייז אז זיא ליעבט דיך אויך.

אלבערט האט געזיפצט, און גאבריעל סערוועט האט פארטגעזעצט:

— און ווען זיא זאל זיך היינט־מארגען ווירקליך איינריידען אז זיא האט דיך ליעב, דיינקסט דוא אז דוא קענסט עס נעהמען ערנסט? זיא איז ערשט ארוים פון פּאנסיאָן — און דוא אליין, דער צוקינפטיגער אדוואָקאט און מאלער — ביסט דער־ווייל דאך ניט מעהר וויא א גרויסער אינגעל.

— א אינגעל! — האט אלבערט אויסגערופען גאנץ בעליידיגט.

— איך מיין ניט צו בעליידיגען דיינע איינענליעבע, איך בעציה מיך נור אויף דיינע יאהרען. און אזא אלט ענדערן זיך יונגע לייטע, און עס קען זיין אז מארגען וועסטו מאריע ניט מעהר ליעבען.

— ניין, מייסטער, איך וועל זיא אייביג ליעבען, איך קען שווערען דארויף!

דער אלטער האט וואס געוואלט ענטפערן, אבער אין דעם אויגענבליק האט עס געקלונגען ביא דער טהיר.

אלבערט איז געווארען רויט און בלאס, און האט געשטאמעלט: „דאס איז זיא!"

— א שלעכטער סימן! — האט דער קינסטלער געזאגט, צופינטלענדיג איהם מיט דיא אויגען.

איינע מינוטע שפּעטער איז הערר לודאָוויק ברעסאָל איינגעטרעטען מיט זיינער טאכטער אין אטעליער. גאבריעל סערוועט איז זיי געגאנגען אנטקעגען.

— הערר סערוועט — האט מאריע געזאגט, רייכענדיג איהם דיא האנד — צוקריעגט זיך מיט מיין פאטער דערפאר וואס איך קום היינט צעהן מינוטען שפּעטער, איך בין ניט שולדיג.

אלבערט האט זיך אויך אויפגעהויבען, און נאך גאנץ אויפגערעגט פון דעם געשפּרעך מיט דעם מאלער, האט ער דיא איינטרעטענדע בעגריסט, טיעף רויט־ווערענדיג.

מאריע האט רוהיג געענטפערט דעם גרוס.

— דאס קינד האט רעכט! — האט הערר ברעסאָל געלאכט. — איך האב עס פערדיענט.

— קריעגען וועל איך מיך מיט אייך ניט, אבער בעשטראפען וועל איך אייך — האט דער מאלער געענטפערט, דריקענדיג דיא האנד פון זיין גאסט.

— מיט וואס דען?

— דערמיט וואס איך וועל אייער טאכטער צעהן מינוטען לייגער פערהאלטען און וועל אליין שפּעטער עסען מיטאג וויא געוועהנליך.

— הערר סערוועט, דערמיט טהוט איהר מיר א גרויסען געפאלען, דען איך מח

געהן צו מיין טאפעציערער, און איך האב מורא אז איך וועל דארטען צו לאנג מוזען בלייבען, און מאריע וועט סיי־וויא־סיי מוזען עטוואס ווארטען.

— דאס איז נאך בעסער — האט דאס מעדכען לוסטיג געזאגט — איך בין אין גוטער געזעלשאפט און וועל הערען פון עטוואס אנדערעס אלס פון טאפעטען, פאר־האנגען, קרוין־לייכטער, וועגד ארויסנעהמען, טהירען ארויסנעהמען און נאך אזעלכע זאכען. איהר דארפט וויסען מיינע הערען — האט זיא זיך געווענדעט צו דעם מאלער מיט׳ן שילער — דאס פון געסטערן אן ווערט ביי אונז צו הויז פון קיין אנדער זאך גערעדט....

— זיא איז נאך גערעכט — האט הערר ברעסאל זיך בעקלאגט אין שפאס — שטעלט אייך פאר מיינע הערען, איך האב אזוי פיעל יאהרען געלעבט וויא א מאן וואס האט ליעב רוהע, און יעדעס רושענדע פערגעניגען האט אויף מיך ארויפגעיאגט א שרעק, איך פלעג לויפען פון בעלער און אבענדען וויא פון פייער, און פלוצלונג האט מאדאם ברעסאל זיך אריינגענומען אין קאפ, אריינצופיהרען איהר ערוואקסענע טאכטער אין געזעלשאפט, און דיא טאכטער האט געמאכט איין האנד מיט איהר מוטער, און מען לייגט מיר ארויף דיא לאסט צו ענדערן מיינע געוואהנהייטען, צו עמפפאנגען גע־זעלשאפט וועלכע איז מיר גאנץ גלייכגילטיג, און איבערקעהרען מיין הויז קאפויר מיט דיא פיס. זאגט, בין איך ניט א בעקלאגענס ווערטהער מענש?

— דורכאויס ניט, מיין בעסטער הערר ברעסאל! איך דיינק גאר ניט אייך צו בעקלאגען — האט דער מאלער געענטפערט — איהר מוזט אייך אין געגענטהייל שעטצען גליקליך, ווען איהר ערפיעלט וואס דיא דאמען האבען א רעכט צו פערלאנגען.

— אזוי! איהר האלט אויך זייער צד?

— אהנע צווייפעל!

— יעצט וועל איך אייך בעשטראפען דערפאר, מיין ליעבער מייסטער. אין פיער־צעהן טעג וועלען זיך ביי אונז אנפאנגען דיא געזעלשאפטליכע אבענדע, פאר וועלכע איך האב אזוי שטארק מורא; איך האף איהר וועט מיר ערוייזען דאס פערגעניגען און דיא עהרע אנצונעהמען מיינע איינלאדונג?

— איך טהו עס מיט דעם גרעסטען פערגעניגען, הערר ברעסאל.

מאריע האט ארויסגענומען א טאשענביכעל מיט א דעקעל פון עלעפאנביין, און נעהמענדיג דעם בליישטיפט אין האנד, האט זיא געזאגט: „איך פערשרייב אייך אלס דען ערשטען אויף דער איינלאדונגס־ליסטע“.

— טויזענד דאנק, מיין פריילין.

אלבערט האט צוגעהערט דאס געשפרעך און זיין הערץ האט געקלאפט אין דער ברוסט, פונקט וויא עס וואלט וועלען צושפרינגען; ער איז געווארען אויפפאלענד בלאס. מען האט פאר איהם אין דיא אויגען איינגעלאדען גאבריעל, און אהן איהם, וואס ער וואלט גערן אוועקגעגעבען א האלבעס לעבען אום איינגעפיהרט צו ווערען אין דאס הויז פון מאריע׳ס עלטערן — אן איהם דיינקט מען גאר ניט! אויב דאס איז אבזיכטליך געטהאן, דאן מוז עס איהם זעהר בעליידיגען. אבער וועלכען גרונד האט מען איהם

אויסצושליעסען? פאר צארן און פערדרוס זיינען איהם כמעט טרערען ארויס פון דיא אויגען.

מאריע האט שוין געהאלטען ביין צומאכען איהר טאשענביכעל, אלס איהר פאטער האט אויסגערופען: „וויא צערשטרייט דוא ביסט מיין קינד!“

— וואס איז דען? — האט דאס יונגע מיידיל געפרעגט.

— דוא לייגסט צוריק דיין נאָטיץ־בוך אין דער טאַשע און האסט פערגעסען צו פערשרייבען העררן אלבערט גיבריי, דעם נאמען פון אונזער ווערטהען מייסטער.

מאריע איז רויט געווארען ביז אונטער דיא וואורצלען פון דיא האר, וועהרענד איהר הערץ האט געשפיערט איינע אונענדליכע פריידע. זיא האט דיא גאנצע צייט געטראכט פון אלבערט, האט אבער ניט געוואגט דיא איינלאדונג אויסצושפרעכען, גראדע דערפאר וואס איהר הערץ האט עס אזוי שטארק געוואונשען.

— דער פעהלער איז ווידער גוט געמאכט, האט מאריע געזאגט אריינשרייבענדיג אלבערט'ס נאמען.

— וויא זאל איך אייך דאנקען, מיין הערר? — האט דער יונגער מאן אנגעהויבען.

— וויא? דערמיט וואס איהר וועט ניט דורכלאזען קיין איינציגען פון מיינע אבענדע — האט הערר ברעסאָל געענטפערט.

— איך וועל מיך היטען איינען צו פארפעהלען.

— גלויבט איהר דאס אייער, הערר פאטער וואלט אונז ערוויעזען דיא עהרע אנצונעהמען איינע איינלאדונג, ווען איך זאל איהם איינע שיקען?

— אויף דאס קען איך לײדער קײנע אנטווארט געבען, הערר ברעסאָל. מיין פאטער איז בעאמטער און איז בעשעפטיגט דעם גאנצען טאג און מאנכעס מאהל נאך אויך א שטיק אין דער נאכט, און ער געהט גאנץ ווייניג אין געזעלשאפט. אבער אויב ער קומט אדער ניט, וועט ער זיך יעדענפאלס פרייען מיט דער אויסצייכנונג, מיט וועלכער איהר וועט איהם בעעהרען.

— איך וועל איהם אלזא יעדענפאלס איינלאדען, און ווען ער מאכט פיר אונז איינע אויסנאהמע, וועט עס מיך פרייען.... אבער איך שטעה דא און פלוידער און דיא צייט פערגעהט. איך וועל אייך יעצט לאזען מאהלען, הערר סערוועט; איך געה צו מיין טאפעצירער.

מיט דיא ווערטער האט ברעסאָל גענומען אבשיעד, האט געקושט זיין טאָכטער אויף דער שטערין, און איז אוועקגעגאנגען.

26טער קאפיטעל.

אויף דער שפור.

לאטירג און ווערדיע האבען זיך נאך אימער גוט געהיט, מיט דער פאר־זיכטיגקייט פון קלוגע פעלדמארשאלען, וועלכע זוכען אויסצומיידען יעדע איבעררראשונג. וועהרענד מארים איז אוועקגעפאהרען נאך וויק־סור־בריין, האבען זייא דערווייל בעשלאסען אליין אויך נאכצופאָרשען נאך לודאוויק ברעסאָל, און האבען געמאכט פלע־נער וויא אזוי דיעזע ארבייט דורכצופיהרען. זייא זיינען געגאנגען זעהר פאָרזיכטיג צו

דער ארבייט, דאס האט אבער ניט געהינדערט מאדאם ראָזיע פארטצוזעטצען איהרע נאכפאָרשונגען און צו קומען אויף דיא שפּור פון איהר שרעקליכסטען פיינד.

פון פּער־לאשען, וואו מיר האבען זיא פריהער געזעהן, איז זיא געגאנגען צוריק נאך רוע מעזלע, אום אנצוטהאן איהרע אייגענע קליידער און איהר אייגענעם געזיכט. דאן האט זיא געפריהשטיקט אין א קליינעם רעסטאראן אויף דיא בולווארדס, און איז פון דארטען אוועקגעגאנגען צו א פאטאגראף, וועלכער פלעגט אפט ארבייטען פיר דיא פאליציי. זיא האט איהם איבערגעגעבען דעם מאנזשעטען קנאָפּ מיט דער בעשטעלונג איהם גלייך צו פאטאגראפירען, און איהר צו געבען צוויי הונדערט עקזעמפּלארען פון דעם בילד.

פון דאנען האט זיא געמאכט נאך א בעזוך אין מאָרג און האט נאך אמאהל אונטערזוכט דיא קליידער פוןביידע ערמאָרדעטע גאנץ גענוי, אבער האט גאר נישט ענטדעקט. דערנאך איז זיא אוועקגעפאהרען צו זיך נאך הויז, האט זיך איינגעשלאסען אין איהר צימער און האט גענומען נאכדענקען וועגען דיא זאכע. אום זעקס אוהר אבענדס האט זיא געגעסען און איז פון דארט אוועקגעגאנגען נאך דער רוע מעזלע, וואו זיא האט בעשטעלט אויך זשאָדלע און מארטעל.

— דיעזע ביידע האבען אויף זיך ניט געלאזעןווארטען און צו דער בעשטימטער שטונדע זיינען זיי געקומען מיט דער ליסטע פון אלע וואס האבען אבגערייזט פון דיא האטעלס אם 21טען דעצעמבער. מארטעל האט נאך אויסערדעם געבראכט דיא מיט־טהיילונג, וואו דיא געוויזענע שטרעפלינגע (ארעסטאנטען) גאלובעט און קאָרני פער־קעהרען און וואו מען קען זיי טרעפען.

עמא זשובערט האט דיא אלע פאפּיערען אוועקגעלייגט פאר זיך אויף'ן פולט און האט דאן געזאגט: „איך וועל זיי דורכשטודירען אויפמערקזאם."

— איז דאס אלעס פיר היינט? — האט זשאָדלע געפרעגט.

— אלעס.

— וואס האבען מיר מארגען צו טהאן?

— איהר ליעבער זשאָדלע, וועט קומען אהער מיך אפּנעהמען מארגען פריה אום צעהן אוהר.

— און איך? — האט מארטעל געפרעגט.

— איהר געהט נאך דער רוע מאָנטאָרגע און אונטערזוכט דיא גאנצע אומגע־גענד פון האטעל, וואו דער קוטשער איז געבליעבען שטעהן מיט דעם ערמאָרדעטען. זעהט נאך אויב דארט איז ניטאָ דערביי א רינשטאָק־קאנאל, ווייל אהין, קען זיין, האט דער מערדער אריינגעווארפען זיין דאלך.

— זעהר גוט, מאדאם.

— יעצט קענט איהר געהן, ביז אויף מארגען 6 אוהר אבענדס; זשאָדלע קען דא נאך בלייבען.

מארטעל האט גענומען אבשיעד, און מאדאם ראָזיע האט געשלאָסען דיא טהיר הינטער איהם. דאן האט זיא זיך געזעצט צום פולט אויף וועלכען דיא פאפּיערען זיינען

געלענגען און האט געזאגט צו זשאַדלע: „לאָמיר צוזאַמען אונטערזוכען דיא נעמען פון דיא רייזענדע, וועלכע האבען פארלאזען פאריז אַן 21-טען".

— וואס ווילט איהר דערמיט אויסגעפינען? — האט זשאַדלע געפרעגט, אלס מאדאם ראָזיע האט אנגעהויבען דיא בלעטער דורכציוזעהען.

— דאס איז דאך גאנץ איינפאך: אויב דער מערדער האט געוואוינט אין אַ האָטעל, האט ער געוויס פון דאָרט ארויסגעצויגען נאך דעם פערברעכען, אין דער האָפנונג אפצו־ווישען זיינע שפור. אַ נאמען ניט וויא עס געהער צו זיין, איינע אויפפאלענדע בעצייכנונג פון דער פערזאן דארף דערוועקען אונזערע אויפמערקזאמקייט. אין האָטעל וועלען מיר דאן ערהאלטען אַ ריכ־טיגערע בעשרייבונג פון דער פערזאן און מיר וועלען פערפאָלגען דיא שפור.

— ווען אבער דער מערדער איז ניט מעהר אין פראנקרייך, וואס וועלען מיר דאן טהאן?

— דאן וועלען אונז אונזערע אגענטען אין לאנדאן, בעלגיען און דייטשלאנד מוזען העלפען; אים ערגסטען פאל וועלען מיר אליין מוזען פאהרען.

— גלויבט איהר, אז דער מערדער איז איין אויסלענדער?

— איך גלויב דאס אלטע קאטאָרזשניקעס זיינען אין דער זאכע בעטהייליגט. אזעלכע לייטע זיינען זעהר געשיקט, האבען מייסטענטהיילס גוטע נאכגעמאכטע פאפירען און וואהנען געוועהנליך אין אויסלאנד.

— איהר האט, וויא איך זעה, אַ גאנץ בעשטימטען פערדאכט?

— יא.

— דאן לאָמיר זוכען.

דיא בלעטער זיינען אויסגעליינט געווארען נאך דיא שטאדט־קווארטאלען. יעדעס בלאט פאפיער איז געווען איינגעטהיילט דורך ליניען אין שפאלטען מיט פאָלגענדע איבערשריפטען: נאמען פון האטעל, נאמען פון רייזענדע, זיין שטאנד, יאהרען, געבורטס־אָרט, ווען ער איז אָנגעקומען, וועלכע פאפירען ער האט געהאט, א. ז. וו.

זשאַדלע האט פארגעלעזען. אין ערשטען קווארטאל זיינען געווען צוויי נאמען פון אבנערייזטע אם איין־און־צוואנציגסטען, אַ ליאָנער האנדעלס־רייזענדער און אַ יונגע פרוי פון דער פראָווינץ, אבער דערביי איז קיין זאך אויפגעפאלען. אין צווייטען קווארטאל זיינען געווען פיער נאמען; דיא ערשטע דריי זיינען אריבער גלאט, אבער אלס זשאַדלע האט איבערגעלעזען דעם פיערטען נאמען: האָטעל פעי־באַ, רוע גראַמאָנט, זשול טהער־מיס, הויזבעזיטצער אין איקסעל, בעלגיען, פופציג יאהר אלט, אָנגעקומען 8טען דעצעמ־בער, אוועקגעפאהרען דעם איין־און־צוואנציגסטען, פארגעלייגטע פאפירען: אַ בעלגישער פאס ארויסגעגעבען אין בריסעל אם 5 דעצעמבער — אלס עמא זשובערט האט דאס אויסגעהערט, האט זיא אויסגערופען: „האלט, ווער איז דער פויגעל?"

— וואס איז דא דען פערדעכטיגעס? — האט זשאַדלע געפרעגט.

— דאס וואס דער זשול טהערמיס איז פון בעלגיען.

— ניט מעהר וויא דאס?

— דער פערברעכער אויף וועלכען איך האב אַ חשד איז מיט פיער וואכען צוריק

געוועזען אין בעלגיען. אהין איז ער געקומען פון דער שווייץ. מארגען וועלען מיר וויסען, אויב דא איז עטוואס אדער ניט. צייכענט אייך אויף דעם נאמען מיט אלע אנגאבען, וועלכע געהערען צו איהם; געהט דאן צום פאליציי־שעף און בעט איהם ער זאל גלייך טעלעגראפירען צו אונזערע אגענטען אין בריסעל, ער זאל ערפאהרען, אויב א פאס אויף זשול טהערמים איז אויסגעשטעלט געווארען אם פינפטען דעצעמבער און זאל גלייך ענטפערן.

זשאָדלע האט זיך דאס אלעס פערצייכענט און האט דאן געפרעגט: זאלען מיר נאך ווייטער זוכען?

— ניין, איך וועל עס אליין טהאן; איהר זאלט נור זארגען דאפיר, אז דיא דעפעשע זאל מארגען אפגעהן וואס פריהער, אויב היינט איז שוין צו שפעט.

זשאָדלע האט גענומען זיין הוט און דיא אגענטין האט נאך דאן צוגעזעצט:

„איהר קענט מיר טהאן נאך א געפעליגקייט: אן דער עקע פון רוע מעזלע און רוע סאן־מארטען וועט איהר געפינען א וואגען; געהט צו איהם צו און זאגט דעם מאן וואס זיצט אינוועניג: הערר גראף, מעןווארט אויף אייך.“

— ניט מעהר?

— ניין, דער הערר וועט אויסשטייגען און איהר וועט אזוי פריינדליך זיין איהם צו ברייגנען אהער; איהר קענט איהם דאס איז דער גראף סאמילאוו.

זשאדלע האט זיך פערנייגט און איז אוועקגעגאנגען, וועהרענד עמא זשובערט האט זיך פערטיעפט אין דיא פאפירען. זיא האט אבער קיין זאך ענטדעקט און איז דורכגעלאפען אלע בלעטער אויבערפלעכליך. אלס זיא איז שוין באלד געוועזען צו ענדע דערמיט, האט זיא דערהערט קלינגען ביין טהיר און באלד זיינען אויך איינגעטרעטען גראף סאמילאוו מיט דעם פאליציי אגענטען. דער גראף איז אריין אין צימער וועהרענד זשאָדלע האט זיך גלייך אומגעקעהרט און איז געגאנגען נאך דער פרעפעקטור.

— איהר מוזט מיך ענטשולדיגען, הערר גראף — האט עמא זשובערט געזאגט נאכדעם וויא זיא האט איהם געשטעלט א שטוהל ביים קאמין — וואס איך האב אייך בעאונרוהיגט אזוי שפעט ביי נאכט. איהר בעגרייפט געוויס וויא נעטהיג עס איז צו פארדעקען אונזערע בעציהונגען מיט דעם טיעפסטען געהיימניס, דאמיט אייערע פיינדע זאלען אויף אייך ניט אויפמערקזאם ווערען, און דאמיט קיינע מענשענזעעלע זאל ערפאהרען, דאס איך בין צוריק איינגעטרעטען אין דיענסט פון דער פאליציי.

— איך וויים דיא גרינדע, ווארום איהר ווילט עס, און איך רעספעקטיר זיי — האט דער גראף געענטפערט — און איך שטעה אין גאנצען אייך צו דיענען.

— איך וועל אייער פריינדליכקייט געברויכען, הערר גראף; אבער איך ערווארטע פון אייך ניט נור אויסקונפט און מיטטהיילונגען פון דאס וואס איהר וויסט, נור איך וויל אייך איבערגעבען א גאנצע ראָלע צו שפיעלען אין אונזער דראמא. וואס איך קען ניט טהאן, דאס וועט איהר קענען.

— ערקלערט עס מיר מאדאם, אום וואס האנדעלט זיך דא?

— איך האב אייך שוין איין מאהל געזאגט און זאג עס אייך נאך א מאל, דאס איך האלט פיערר לאטירנ אין פערדאכט, אז ער האט א טהייל אין דעם דאפעלמאָרד

וועלכער בעשעפטיגט אונז יעצט. פון געסטערן אָן האב איך דיא זאכע בעטראכט פון אלע זייטען, און מיינע איבערצייגונג אין דער הינזיכט איז נאך שטארקער געווארען, אבגלייך קיין ריכטיגע בעוויזע האב איך נאך ניט. איך גלויב אז ווען אונז זאל נור געראטהען איהם ארייגצוקריגען אין אונזערע הענד, וואלטען מיר באלד אויך געהאט זיינע מיטשולדיגע.

— מיט וואס קען איך אייך העלפען? האט גראף סאמילאוו געפרעגט.

— ערשטענס קענט איהר מיר איינעגע זאכען אויפקלערן. איהר האט דיא בעשרייבונג פון דעם מאן, וועלכער האט זיך אין בערלין גערופען פראנץ מילער, און האט געהאט דיא חוצפה זיך צו רופען מיט זיין ריכטיגען נאמען אין האָטעל מאָנט־בלאנק אין גענף.

— דיא בעשרייבונג איז אין ביידע ערטער כמעט דיא זעלבינע. יעדער איינער פון דיא ביידע מענער, וועלכע איך האלט אויך פאר איינעם אזוי וויא איהר, ווערט בעשריעבען אלס מאן פון פופציג יאהר, מיטעל גרויס, רעגעלמעסיגע ציגע פון געזיכט, עטוואס געבויגענע נאז, און אלס א מאן וואס ליעבט גוט אריינצועסען און צו שפיעלען א קערטיל.

— דאס איז ער! דאס איז ער! — האט עמא זשובערט אויסגערופען — דאס בילד איז זעהר עהנליך. ווייסט איהר עטוואס פון זיינע האר?

— ווייס און לאָקיג; אזוי איז אויך דער באָרד וועלכען ער האט געטראגען אין גענף; אין בערלין איז ער געוועזען אהן א באָרד.

— לאָקיגעס האר האט ער אימער געהאט, אבער אמאָל זיינען זיי געוועזען ברוין. איהר זאגט אלזא דאס אין בריסעל האט איהר פערלארען זיינע שפור.

— יא, אין האטעל דע גאנד, וואו ער האט זיך פערשריעבען אלס וויליאם טהאמפסאן, ענגלישער אונטערטהאן.

— דיא קענצייכען זיינען געוועזען דיא זעלבינע?

— צוג פאר צוג.

— ניט שוין־זשע זאגט מיר דאס הארץ, דאס וויליאם טהאמפסאן און זשול טהערמיס פון האטעל פעי־בא איז איינע און דיא זעלבע פערזאן?

— אבער ווען אזוי קענט איהר איהם דאך לייכט פאקען! — האט דער רוסע אויסגערופען פערוואונדערט.

— אזוי ווייט זיינען מיר נאך ליידער ניט געקומען, העדר גראף; אבער ווען איך זאל מארגען ערפאהרען אז מיר זיינען אויף דער ריכטיגער שפור, וועלען מיר יעדענפאלס זיין מיט א טריט נעהענטער צום ציעל.

— ווייסט איהר מאדאם דאס איך בין זעהר רייך? — האט דער רוסע אָנגעהויבען נאך א קורצען שטילשווייגען.

— יא, אבער צו וואס זאגט איהר דאס יעצט? האט עמא זשובערט געענטפערט גאנץ ערשטוינט איבער אזא פלעצליכע ווענדונג.

— דאס וויל איך אייך ערקלערען. מיין היילינגסטער וואונש איז מיר יעצט, מיך נוקם צו זיין פיר מיינע טהייערע מוטער, פיר מיין געליעבטען פאטער און ניט אן דעם

שורקע לאַטירג אליין, נור דורך איהם אן יענעם גרויסען און מעכטיגען פערברעכער, וועלכער האט איהם געשיקט. דיא פערהאפטונג פון פיערר לאַטירג איז ביי מיר אזוי וויכטיג דאס איך בין בערייט איך אויסצוצאהלען א האלב מיליאָן פראנקען אן דעם טאג ווען דיעזער שורקע וועט זיין אין דיא הענד פון דער פּאָליציי און איך בעט אייך דאס אנצונעהמען ניט אלס בעלאהנונג, נור אלס צייכען פון דאנקבארקייט.

— הערר גראף, אזא אנערביעטען איז....

— פיעל וועניגער וויא אייער פערדיענסט, האט איהר דער רוסע איבערגעשלאגען דיא רייד — אבער איך בעט אייך עס אנצונעהמען.

— דיא איינען פון דער געהיימפּאָליציסטין האבען אויפגעלויכטען, זיא איז ניט געוועזען געלד־גייציג, אבער אין דעם אויגענבליק האט זיא געטראכט פון איהר געליעבטען מאריס, וועלכען זיא וועט רייך און גליקליך מאכען.

— איך נעהם עס אן — האט זיא געזאגט גאנץ בעוועגט — אבער איך פערזיכערע אייך, ניט פיר מיך, נור פיר מיין זאהן. איהר האט דערמיט געזיכערט זיינע צוקונפט און איך וועל אייך מיין לעבלאנג דאנקבאר זיין.

— אייער זאהן? — האט דער רוסע איבערגעפרעגט — איהר זאהן?

— א גוטען, היבשען יונגען מאן, וועלכען איך פערגעטער און וועלכער האט מיך ליעב, אבער ער וויים ניט דאס איך בין זיין מוטער.

— איהר וועט מיך מיט איהם בעקאנטמאכען.

— ווען איהר ערלויבט עס, הערר גראף, וועל איך מיר נעהמען דיא פרייהייט, אייך מיין מאריס פאָרצושטעלען אזוי שנעל וויא ער קומט צוריק, דען אויגענבליקליך איז ער פעררייזט.

— איך בעט אייך זעהער דארום, אבער לאמיר צוריקקעהרען צו דעם, וואס אונז בעשעפטיגט. איהר האט פריהער געזאגט דאס איהר ווילט מיר אנפערטרויען א ראָלע; אין וואס בעשטעהט עס?

— שפיעלט איהר קארטען?

— יא און ניין; ביי געלעגענהייט שפיעל איך וויא יעדער איינער, אבער ניט זעהר גערן, מיינע ליידענשאַפט איז דאס ניט.

— דאך וועט איהר מוזען בעזוכען דיא שפיעל־הייזער פון פאריז און דארטען שפיעלען.

— צו וואס דען?

— אום אנצוטרעפען מיט פיערר לאַטירג.

— קומט ער דארט?

— געוויס; ער איז א ליידענשאַפטליכער קארטען־שפיעלער און דער שפיעלער איז וויא א פערליעבטער: ער וועט זיך אויסזעטצען דער גרעסטער געפאהר, אום צו בעפריעדיגען זיינע ליידענשאַפט, און אזוי וויא לאַטירג ווערט אין דיא העכערע קרייזען ניט צוגעלאזען, דאן געהט ער געוויס אין דיא שפיעל־הייזער.

— אבער מיר זיינען דיעזע הייזער גאנץ אונבעקאנט, איך מוז דאך איינעם האבען וואס יאָל מיך אהין פיהרען — האט דער גראף געזאגט.

— האט איהר ניט אונטער אייערע בעקאנטע איינעם א לעבעדיגען יונג, וועלכער קען פאריז פון דיעזער זייטע?

— איך האב דא נור איין גוטען בעקאנטען, א געבארענעם פאריזער, דעם וויקאמט ד'ארפעל.

— איך האב דעם נאמען געהערט. איך גלויב ער איז דער ריכטיגער מאן פיר אייך. איבריגענס קען איך אייך געבען א ליסטע פון אלע פלעטצער, וועלכע איהר האט צו בעזוכען; עס קען זיין, אז איהר וועט מיך אויך טרעפען אין איינעם פון אזעלכע ערטער.

— אייך, מאדאם? — האט דער גראף אויסגערופען.

— יא. און ווע איהר זאלט מיך אין אזא ארט דערקענען, וואס עס איז אייגענטליך ניט צו גלויבען — טארט איהר מיט קיין איינציגע מיענע ארויסוויזען, אז איהר קענט מיך.

— איך וועל דאס האבען אין זינען.

— יעצט, הערר גראף, זייט איהר פון מיר פריי. היינט האב איך אייך ניט מעהר צו זאגען און וועל אייך בעגלייטען צו אייער וואגען.

עמא זשובערט האט זיך איינגעוויקעלט אין א ווייסען פעלץ האט פארדעקט איהר געזיכט מיט א געדיכטען שלייער און האט פארלאזען דאס הויז מיט'ן גראף. דיעזער האט זיך אנגעבאטען איהר צו בעגלייטען נאך הויזע, אבער זיא האט זיך דערפון ענטזאגט, האט גענומען א וואגען און איז געפאהרען נאך הויזע. זיא איז געווען אין א פיעבערהאפטער אויפרעגונג: פון איין זייט דיא האפנונג ענדליך צו ערררייכען דיא לאנגע געוויינשטע נקמה און פון דער אנדערן זייט דיא אויסזיכט איהר געליעבטען זאהן רייך צו מאכען, האבען אהן אויפהערונג געבראכט איהר בלוט אין וואלונג.

— קיינע רוהע, קיין שטילשטאנד פון וואפען! — האט זיא געמורמעלט — היינ־טיגעס מאהל מוז איך זיעגען.

אויף מארגען אום צעהן אוהר פריה איז זיא שוין ווידער געווען אין דער רוע מעזלע, וואו זשאדלע איז אויך באלד אונטערגעקומען. דער אנצוג און דאס אויסזעהן פון דעם פאליציסטען האבען זיך זייט געסטערן אין גאנצען פערענדערט. ער האט איצטער אויסגעזעהן וויא א דיקער בעלגיער, וויא מען טרעפט עס אפט צו זעהן אין דיא ביער־ברויערייען פון בריסעל.

— זעהר גוט — האט איהם עמא זשובערט געמאכט דעם קאמפלימענט — דיא פערקליידונג איז געלונגען.

— איך פערשטעה וואהין איהר ווילט מיך פיהרען און איך גלויב, אז דארטען איז דיא מאסקע פון א בעלגיער וויא געוואונשען.

— דאס בעוויזט, אז איהר האט גריטען. מיר קענען נאטירליך אזוי אויך מאכען אונזערע נאכפארשונגען אין האטעל פעי־בא. אלס פאליציסטען, אבער וואס וועניגער אויפזעהן צו מאכען איז אלץ בעסער. איז דיא דעפעשע געשיקט געווארען?

— נאך ביי נאכט; ביז אבענד וועלען מיר האבען אנטווארט.

— האט איהר א צייטונג ביי זיך? — האט עמא זשובערט געפרעגט.

— יא, ווארום?

— זעצט זיך און לייענט ביז איך קום צוריק.

— איהר ווילט מיך פארלאזען?

— ניט אויף לאנג.

עמא זשובערט איז אריין אין קאסטיום־צימער, וואו מיר האבען זיא שוין פריהער אמאהל געזעהן און נאך צעהן מינוטען איז זיא ווידער געשטאנען ביי זשאדלע, מיט א רייזע־טאש אין האנד, א בעלגיערין פון קאפ ביז פוס.

— כאפערלאט! (דאנער־וועטער) מיר קומען פון בריסעל — האט זשאדלע גע־לאכט נאכמאכענדיג דיא פראנצויזישע שפראכע פון דיא בעלגיער.

— היינט פריה געקומען, מיין מאן — האט עמא זשובערט געענטפערט, מיט דעמזעלבינען לשון — יעצט קענען מיר געהן.

א האלבע שטונדע שפעטער האט א פיאקער געבראכט דיא ביידע פאליצסטען צום טהיר פון האטעל פעי־בא אין דער רוע גראמאנט.

איין קעלנער איז געקומען דיא פרעמדע אנטקעגען.

— ווייסט דוא, מאן, איז דא האטעל פעי־בא? — האט זשאדלע געפרעגט.

— יא, מיין הערר, דאס איז היער; פערלאנגען דיא הערשאפטען צימער?

— יא, פיר עטליכע טעג — האט עמא זשובערט ערקלערט.

— מיר האבען זעהר שעהנע צימער, מאדאם — האט דער קעלנער אנגעהויבען.

אבער עמא זשובערט האט איהם איבערגשלאגען דיא רייד:

— פריהער ווילען מיר וויסען אויב דא איז עס וואו אונזער פריינד איז פאר־פאהרען, וועלכע האט אונז דיזעס האטעל רעקאמאנדירט, ווייסט דוא, ער וואהנט נאך דא געוויס.

— א בעלגיער?

— יא, פון בריסעל.

— פיעלייכט הערר היימאן?

— ניין, הערר טהערמיס.

— א געוויס, הערר טהערמיס, מיט ווייסע לאקיגע האר, א גוטער הערר.

— דאס איז אונזער פריינד; שטעהט ער נאך דא?

— ניין, מאדאם, הערר טהערמיס האט פעררייזט מיט א פאר טעג צוריק.

— נאך בריסעל?

— ניין, מיין הערר, איך האב איהם געבראכט א פיאקער און ער האט אוועק־געשיקט זיינע זאכען צום ליאנער באהנהויף.

זשאדלע און מאדאם ראזיע האבען זיך איבערגעקוקט.

— דאס איז דומם, זעהר דומם, ווייסט דוא מאן — האט עמא זשובערט זיך בע־קלאגט — מיר האבען אזוי געהאפט איהם צו זעהן; ער האט געזאגט דאס ער וועט ווענינסטענס פיער וואכען בלייבען אין פאריז.

— מיר ווייזט אויס אז ער האט דא געוואלט בלייבען לענגער — האט איהם דער קעלנער פערענטפערט — דען ער האט זיך דא איינגעריכטעט א גאנצע וואהנונג,

אבער איינמאהל האט ער ערהאלטען א בעזוך פון צוויי הערען, וועלכע האבען זיך ביי מיר נאכגעפרעגט וואו זיין צימער איז און דעמזועלבינען טאג איז ער אבגערייזט.

— צוויי הערען וועלכע מיר קענען געוויס, אויב דאס זיינען זיינע פריינדע — האט זשאַדלע בעמערקט.

— דאס וויים איך ניט — האט דער קעלנער געענטפערט — איינער איז געוועזען איין אבבע (גלח) און דער אנדערער א יונגער מאן.

— איין אבבע!? — האט זשאַדלע אויסגערופען.

— נוא יא, זיין פעטער אבבע גולדען, וויסט דוא. האט עמא זשובערט אונטער־נעהאפט, אם ניט צופיעל ערשטוינען ארויסצו־ווייזען — דער יונגער מאן איז געוועזען בלאנד, ניט וואהר?

— דאס קען איך אייך ניט זאגען מאדאם, אויף דער טרעפ איז געוועזען דונקעל און ער איז שנעל ארויפגעלאפען און האט געקלונגען ביי נומער 17, וואו הערר טהערמיס האט געוואהנט.

— זיינען דיא צימער יעצט לעער?

— יא, מאדאם.

— גוט, מיר וועלען זיי נעהמען. וואס אונזער פריינד געפעלט, געפעלט אונז אויך. פיהרט אונז ארויף, מיר וועלען זיי אנזעהן און שיקען נאך אונזערע זאכען פון'ם באהנהויף.

זשאַדלע האט נאטירליך צוגעשטימט און דער קעלנער האט גענומען דעם שליסעל און האט ארויפגעפיהרט דיא געסט צו דיא צימער, אין וועלכע לאטירג האט געוואהנט צוועלף טעג. אלעס איז דארט געוועזען אין ארדנונג און דער קעלנער האט דיא געסט געלאזען אליין אין צימער מיט דער בעמערקונג, דאס אויב דיא הערשאפטען ווינשען עטוואס זאלען זיי נור קלינגען, וועט ער שוין דערהערען.

קוים איז דער קעלנער ארויס און האט צוגעמאכט הינטער זיך דיא טהיר, האט זיך עמא זשובערט גלייך א ווארף געטהאן אויף'ן קאַמאָד און האט גענומען אונטער־זוכען דיא שופלאדען מיט פיעבערהאפטער האסט, איינע נאך דיא אנדערע.

— טהוט אויך דאסזעלבע הערר זשאַדלע, — האט זיא געזאגט — זוכט וויא וויט איהר קענט, פיעלייכט האט ער עטוואס פערגעסען וואס פיר אונז קען זעהר וויכטיג זיין.

— וואס וואלט איהר איינענטליך געפינען? — האט זשאַדלע געפרעגט נאכדעם וויא ביידע האבען א היבשע ווייל געזוכט.

— וויס איך? א „גאר ניט,“ וואס קען הערן אין אונזער האנד צו א שרעקליכען „עטוואס,“ א שטיקעל בריף, א קאנווערט פון א בריף, אדער זא עטוואס.

— זייט איהר דען זיכער, אז זשול טהערמיס איז דער מאן אויף וועלכען איהר האט א פערדאכט?

— יא דיא בעשרייבונג פון קעלנער פאסט זעהר ריכטיג.

— האט איהר א שטיקעל אהנונג ווער דער פריעסטער איז, אדער ווער דער יונגער מאן איז?

— קיין האר; דאס איז א פונקט וועלכער וועט זיך שפעטער אויפקלערן; יעדענ־פאלס איז דאס געווען א פאלשער פריעסטער.

— זשול טהערמיס האט זיך פון אונז ארויסגעדרעהט!

— ווער זאגט עס?

— ער האט דאך פארלאזען פאריז.

— פון וואנען ווייסט איהר דאס?

— ער איז דאך געפאהרען צום ליאָנער באהנהויף.

— חא חא חא! — האט עמא זשובערט געלאכט — דאס איז שוין איין אלטע המצאה, מיין ליעבער זשאַדלע, אוועקצופאהרען צום באהנהויף מיט דער אבזיכט כלומר'שט צו פערבייזען און טאקי באלד זיך אומצוקעהרען צוריק.

— צום טייפעל דאס איז זעהר מעגליך!

— מיר וועלען דאס שוין ערפאהרען; דא זיינען מיר פערטיג און קענען געהן. אוננוטציג איז אונזער בעזוך ניט, דען דערוויל האבען מיר דעם בעוויז, דאס אונזער מאן האט געהאט מיטשולדיגע.

אין ביורא פון האטעל האט מאדאַם ראזיע געגעבען דעם קעלנער צעהן פראנק און האט געזאגט: „מיר פאהרען צום באהנהויף און קומען נאך א שטונדע צוריק."

דער קעלנער האט נאטירליך שטארק בעדוירט וואס אזעלכע פריינעביגע געסט זיינען ניט צוריקגעקומען און האט זיך בעקלאגט אויף דיא קאפריזען פון דיא וויבער.

הונדערט טריט וויט פון האטעל האבען זיך דיא פאליציסטען געשיידען. זשאַדלע האט ערהאלטען דעם אויפטראג צו געהן אויף דיא בעלגישע געזאנדשאפט, אום פרעגען, אויב א פאס אויף דעם נאמען זשול טהערמיס איז דארט וויזירט געווארן, וועהרענד מאדאם ראזיע איז אוועקגעפאהרען צום ליאָנער באהנהויף און האט זיך דארט גלייך געווענדעט צום פאקמייסטער, וועלכער האט דיא אויפזיכט איבער דיא געפעקע וועלכע ווערען אויפבעוואהרט אויף'ן באהנהויף.

זיא האט איהם ערקלערט ווער זיא איז און דאס זיא פערפאלגט דיא שפור פון א פערברעכער. דער פאקמייסטער האט געקנייטשט דעם שטערן, האט געזוכט זיך צו דערמאהנען אייב ער האט ניט געזעהן אזא מאן וויא דיא געהיימפאָליציסטין האט איהם געשילדערט, ער האט אבער קיין זאך ניט דערמאהנט זיך. „וויא קען איך עטוואס געדיינקען?" — האט ער געזאגט, איך זעה צופיעל מענשען און איך בעקימערע מיך נור אום דיא נומערן פון דיא געפעקע און ניט אום דיא מענשען.

דאס איז געווען א גרויסער פעהלשלאג פיר מאדאם ראַזיע. זיא האט שוין גע־האלטען דעם פאדעם אין האנד און פלוצלונג האט ער זיך איבערגעריסען און פער־שוואונדען. וואו זאל זיא איהם ווידער זוכען? זעהר בעטריעבט איז זיא געקומען אויף דער פרעפעקטור, וואו זיא האט מיטגעטהיילט אלעס וואס זיא האט געטהאן.

דיא ענטטוישונג וועלכע זיא האט געהאט אין איהר האפנונג וואס איז צוקראָכען געווארען, האבען זיא ניט ענטמוטהיגט, אין געגענטהייל, דאס האט זיא נאך מעהר אויפגעמונטערט, און זיא האט זיך ענטשלאסען צו זיעגען איבער אלע הינדערניסע, מעג איהר קאָסטען אפילו איהר לעבען.

דער פּאָליציי־שעף האט זיא אויפמערקזאם אויסגעהערט און האט דאן געזאָגט: איך וואָלט אייך ראטהען, מאדאם, איהר זאלט איצטער פּרובירען אנהויבען פון אַנ־ אנדער זייט, דען ווער בעווייזט אייך דאס דיעזער זשול מהערמים איז ווירקליך פּיער לאַטירג?

— ער איז עס! — האט מאדאם ראזיע פערזיכערט — דיא אנטוואָרט פון ברי־ סעל וועט עס בעווייזען; איך האב פערלאָרען זיינע שפור, אבער איך וועל זיא צוריק געפינען, אדער איך בין ניט מעהר דאס אויג פון מלאך המות.

— און ווען דאס איז אפילו ער — האט דער פּאָליציי־שעף געזאגט, אליין ניט גלויבענדיג — ווער איז אבער דער פּריעסטער און דער יונגער מאן?

— דאס ווייס איך ניט; דערווייליע איז מיר נאך אלעם דונקעל, אבער גלויבט מיר, עס וועט זיך אלעם ארויסגעפינען.

— אייער איבערציינונג איז אלזא, דאס לאַטירג, (ווען דאס איז ער), איז אַם איין און צוואנציגסטען דעצעמבער ניט אוועקגעפאהרען נאך ליאָן?

— דאס איז מיינע פעסטע איבערצייגונג.

אין דעם אויגענבליק איז איינגעטרעטען א דיענער און האט דעם פּאָליציי־שעף איבערגעגעבען א דעפּעשע.

— דאס איז דיא אנטוואָרט אויס בריסעל — האט ער געזאגט אלס ער האט דיא דעפּעשע געעפענט, און דאן האט ער געלעזען: „אין בריסעל איז קיין פּאַס אויס־ געשטעלט געוואָרען אויף דעם נאמען זשול מהערמים, אין איקסעל איז ער אונבעקאנט; פאלשער פּאַס“. — איהר האט רעכט — האט דער פּאָליציי־שעף צוגעזעצט.

— יא, איך בין געווען אויף דער ריכטיגער שפור! — האט עמא זשובערט אויס־ גערופען מיט ערגער—דער שורקע האט זיך מיר ארויסגעדרייט פון אונטער דיא הענד; אבער צום גליק איז נאך ניט אלעם פערלאָרען. איך ליעפערע אייך אויס פּיערר לאַ־ טירג, ווען דאס זאל מיר אפילו קאָסטען דאס לעבען.

— וויא ווילט איהר עס איצטער אנפאנגען?

— דאס ווייס איך נאך ניט, אבער איך וועל עס געפינען, איך וועל וויסען, איך פערזיכער אייך.

עמא זשובערט האט גענומען אבשיעד און איז פון דארטען אוועקגעגאנגען צום פּאָטאָגראַף, וואו זיא האט געפונען דיא אבבילדונג פון קנאָפּ פערטיג. זיא האט גע־ הייסען אפשיקען דיא בילדער צו דער פּאָליציי, כדי זיי זאלען פון דארטען פאנאנדער־ געשיקט ווערען צו דיא יובעליערן. איינער פון זיי וועט דאך וואהרשיינליך דערקענען זיינע ארבייט און וויסען צו וועמען ער האט דעם קנאָפּ פערקויפט.

פון פּאָטאָגראַף איז זיא אריין אין א רעסטאָראן און האט עטוואס געגעסען, דע־ זיא איז נאך גאנץ ניכטער געווען. פון דארט האט זיא צוריקגעקעהרט אין דער פּאָ־ ליציי־וואוינונג פון רוע מעזלע, וואו זיא האט א היבשע צייט איבערלעגט וואס זיא האט צו טהאן, אין דערזעלבינער צייט האט זיא אויך דורכגעקוקט דיא ריסטען פון געוועזענע ארעסטאַנטען וועלכע זשאַדלע האט איהר געבראכט אויף איהר פערלאַנגען.

אויף איינער פון דיא ליסטען האט זיא געפונען דיא נעמען גאלובעט און קאָרנו.

וועלכע זיינען שוין פריהער דערמאהנט געוואָרען, מיט דער אויספיהרליכער בעשרייבונג ווען און וואו זיי פערקעהרען, און ווען מען קען זיי געפינען. וואס זייא טהוען אד"ג. אויף דיזער ליסטע האט זיא זיך פארטראכט ביז זיא איז אונטערבראכען געוואָרען דורך דיא ערשיינונג פון זשאַרלע און מארטעל.

זשאַרלע איז געקומען פון דער בעלגישער גרענץ מיט דער מיטטהיילונג, דאס א פאס אויף דעם נאמען זשול טהערמים איז דארט ווירקליך וויזירט געוואָרען אם אכטען דעצעמבער; מארטעל איז געקומען מיט ליידיגע הענד. ער האט געפונען א רינשטאָק־קאנאל ניט ווייט פון האָטעל אין רוהע מאָנטאָרגע, האט דעם קאנאל גוט אונטערזוכט, האט אבער קיין זאך ניט געפונען. ביידע אגענטען האבען געשפירט אז דיא זאכע שטעהט שלעכט און האבען ניט געוואגט אנצוקוקען מאדאם ראָזיע. פלוצלונג האט דיעזע זיך אויפגעהויבען:

— אויף מאָרגען, מיינע העררען — האט זיא געזאגט — אויף דער פרעפעקטור.

דיא ביידע מענער האבען זיך פערנייגט און זיינען אוועקגעגאנגען, וועהרענד עמא זשובערט האט זיך ווידער פארטיעפט אין איהרע פלענער.

27טער קאפיטעל.

מארים זוכט און געפינט.

מיר האבען געלאזען מאָרים'ן שלאפענדיג, נאכדעם וויא ער האט שוין אלעס געהאט פערטיג צו דער רייזע נאך וויק־סור־בריין. ער האט ניט לאנג געשלאָפען, דען אויך אין שלאף האבען איהם בעשעפטיגט דיא פינסטערע פלענער, וועלכע ער האט אונטערנומען דורכצופיהרען. ער האט זיך אויפגעכאפט גאנץ פריה, און איז אוועקגעפאהרען צו א רעסטאָראן וועלכער איז געווען אנטקעגען דעם פאָליציי־געביידע, וואו ער האט געזאלט ערהאלטען א קאָפיע פון סימאָנע'ס געבורטס־שיין. ער האט עס אויך ערהאלטען, און נאכדעם וויא ער האט זיך געלאזען געבען א פיינעם פריהשטיק, איז ער אוועק געפאהרען צו ליאָנער באהנהויף, און נאך עטליכע שטונדען רייזע מיט דער באהן איז ער געווען אין וויק־סור־בריין. א קליינער דיליזשאַנס האט איהם געבראכט פארן טהיר פון א האָטעל, וואו ער איז אבגעשטיעגען און האט גענומען א צימער.

מארים האט זיך ארומגעוואשען, האט אוועקגעשטעלט זיין קאָפער אין א ווינקעל, און איז אראפגעגאנגען אונטען אין דער גרויסען קיך, וואו דיא ווירטהין האט זיך בעשעפטיגט ארום פייער.

— איך מאך צורעכט אבענד עסען פאר אייך, מיין העררע — האט זיא געזאגט — איהר וועט האבען זופע, פיש, ביפשטיק מיט קארטאָפעל, פאנקוכען און קרעבסע; צום דעסערט וועט איהר האבען פרוכט־טאָרט, קעז און ראָזינען. זייט איהר צופריעדען?

— א פראגע דאס איז! מיר לויפט דאס שפייעכץ פון מויל.

— ווילט איהר עסען אין קליינעם זאל, אדער דא אין דער קיכע?

מאָרים האט ניט לאנג געקלעהרט. אין קיך האט ער געהאט דיא געלעגענהייט זיך דורכצושמועסען מיט דער ווירטהין, און דאס איז פיר איהם זעהר וויכטיג געוועזען.

— איך וועל עסען דא — האט ער געזאגט — ביים פייער פון קיך איז פרייליכער.

— וואס וועט איהר טרינקען, מיין הערר?

— אייער בעסטען וויין וואס איהר האט.

— מיר האבען קאלטע סאינט־זשאק, זעכס יאהר אלט, אלע פרעמדע הערר־שאפטען טרינקען איהם גערן.

— דאן וועט איהר מיר געבען א פלאשע קאלטע סאינט־זשאק.

אין דיעזען האטעל, וועלכער האט געהייסען האטעל דע־שוואל־רוזש (צום רויטען פערד) פלעגען געוועהנליך פארפאהרען געשעפטס־רייזענדע, אבער ענדע דעצעמבער איז ניט געווען דיא צייט דערפאר און דיא מייסטע צימער זיינען געשטאנען לעער. דיא ווירטהין וועלכע האט נעקענט אלע איהרע געסט, האט זיכער געוואוסט, דאס מארים איז ביי איהר צום ערשטען מאהל. זיא האט זיך געפרעגט, ווער קען זיין דיעזער הערר, וועלכער האט אויסגעזעהן מעהר וויא רייכער עלעגאנטער פאריזער פון דער גרויסער וועלט, אלס א געוועהנליכער האנדעלס־רייזענדער.

וועהרענד זיא האט אבטונג געגעבען אויף דאס פייער פון קיך און אויף דיא ארבייט פון דער קעכין, האט זיא כלומר׳שט גאנץ גלייכגילטיג א פרעג געטהאן: „איהר קומט וואהרשיינליך צום ערשטען מאהל אין אונזער געגענד, מיין הערר, דען איך האב קיינמאהל דיא עהרע ניט געהאט אייך דא צו זעהן.“

מארים איז געווען זעהר צופריעדען וואס דער געשפרעך האט זיך אזוי אנגעפאנגען און האט זיך בעאיילט צו ענטפערן:

— יא מאדאם, צום ערשטען מאהל און איך בעדויערע עס, דען דיא געגענד שיינט מיר וואונדערשעהן צו זיין, אבגלייך אין ווינטערצייט געהט דריי פירטעל פון דיא שיינקייט פון יעדער לאנדשאפט פערלארען.

— אבער ווען איהר זאלט קומען, מיין הערר, אום זומער אהער און זעהן אונזערע פעלדער; עס איז ווערטה דיא מיהע. פון פאריז זיינען מאהלער געקומען אהער און זאגאר פאטאגראפען!

— עס איז גאר קיין וואונדער, דיא געגענד איז זעלטען.

— איהר רייזט געוויס פיר אייך גרויס געשעפט, ניט וואהר מיין הערר?

— ניין, מאדאם.

— אלזא צום פערגעניגען?

— ניט גאנץ.

— אין געשעפטען אלזא?

— יא, מאדאם, און איך וואלט וועלען.... פיעלייכט קענט איהר מיר זאגאר וועלכע אויסקונפט געבען?

— מיט דעם גרעסטען פערגעניגען, אויב עס איז נור מעגליך.... דא קומט אייער זופע, מיין הערר.... אום וואס האנדעלט זיך עס?

— קענט איהר אין וויק־סור־בריין אדער אין דער אומגעגענד איינע פרוי מיט דעם נאמען שארוועט?

— שארוועט? עס זיינען דא עטליכע שארוועטס, איך האב אפילו עטליכע פערוואנדטע מיט דעם נאמען; וועלכע שארוועט מיינט איהר?

— דער פון האב איך קיינע אהנונג.... אייער זופע איז פאָרטרעפליך.

— עס פרייט מיך, ווען מיינע שפייזען שמעקען אייך.... ווייסט איהר פיליכט דעם פאָרנאמען פון דער פרוי שארוועט, אויף וועלכע איהר פרעגט זיך נאך פיליכט וואלט איך אייך קענען געבען בעשייד.

— קלאָדין.

— איז דאס פיליכט א פרוי וואס נעהמט קליינע קינדער אויסצוהאָדעווען?

— זעהר ריכטיג, מאדאם.

— אָ, איהר קען איך! א גאנץ עהרליכע פרוי. אבער צייט איהר מאנן איז גע־שטארבען וואוינט זיא ניט מעהר אין וויק־סור־בריין, נאר אין א קליינעם דאָרף פיזי, ניט ווייט פון דאנען.

— וויא ווייט איז עס?

— העכסטענס פיער מייל, דריי פירטעל שטונדע צו פוס; איהר קענט מאָרגען מאבען א שפאציער־גאנג אהין, דער וועג איז זעהר גוט.

— דאס וועל איך טהאן.

— וויא געפינט איהר דיא פיש, מיין העדר?

— פאָרטרעפליך!

— דאס איז קיין וואונדער; דיא קרעבסע און שלייען פון אונזער טייך זיינען בע־ריהמט. ווילט איהר דער קלאָדין שערוועט איבערגעבען א קינד אויף האָדעוואניע?

— נעהמט זיא נאך אן וועלבע קינדער?

— געוויס, אבער נור גאנץ קליינע.

— זיא איז דאך אבער ניט מעהר גאנץ יונג?

— א יאהר פופציג וועט זיא אלט זיין, ניט מעהר.

— איז זיא זעהר ארם?

— וואס רעדט איהר, מיין הערר? זיא איז ניט רייך, אבער זעהר וואהלהא־בענד. זיא האט גרונד־אייגענטהום, א הייזיל, א גארטען, און האט אלעס עהרליך פערדיענט.... דא איז אייער ביף־סטעק מיין הערר.

— ער זעהט אוים זעהר אפעטיטליך, אבער אייער וויין שמעקט גאר איין אנטיק, גיט מיר נאך א פלאשע, געפעליגסט.

דאס געשפרעך איז אונטערבראכען געווארען דורך דיא ערשיינונג פון עטליכע געסט, דען דיא גרויסע קיכע פון האטעל פלעגט אויך דיענען ווינטער אלס פערזאמ־לונגס־פלאטץ פיר דיא שטענדיגע בעזוכער פון האטעל, וועלכע פלעגען קומען אהער טרינקען א גלעזעל וויין און שפיעלען קארטען. מארים איז געוועזן העכסט צופריעדען מיט דער אונטערברעכונג, דען ער האט אייגענטליך שוין געוואוסט אללעס וואס ער האט געוואלט וויסען. ער האט געענדיגט עסען, האט אויסגעטרונקען זיין קאפע, האט פער־רויכערט א ציגאר און איז געגאנגען צום בעט, וואו ער איז פאר מידינקייט באלד איינגעשלאפען.

דעם נעכסטען מאָרגען איז ער אויפגעשטאנען אום 9 איהר, האט גוט געפריה־שטיקט און איז ארויסגעגאנגען „וועגען געשעפט". א בויער האט איהם אנגעוויזען

דעם וועג נאך פיזי, און אין דריי פירטעל שטונדע איז ער געווען אין דארף, וואו פרוי קלאדין שארוועט האט געוואוינט.

עס איז איהם נאטירליך ניט שווער געווען צו דער פרעגען זיך וואו שארוועט האט געוואוינט אין דארף, דען זיא האט יעדער איינער אין פיזי געקענט, און נאך צעהן מינוטען איז ער שוין געשטאנען אויפ'ן הויף פון פרוי שארוועט'ס וואוינונג. ער איז דורכגעגאנגען דעם הויף און האט אנגעקלאפט אין טהיר פון א גאנץ פיינעם הויז, וועלכעס האט אבגעטהיילט דעם הויף פון פרוכט-גארטען. צו זיין רעכטער האנד האט זיך געזעהן א שייער, א שטאל און א געביידע פיר אלע מעגליכע לאנדווירטהשאפט, וועלכע זיינען יעצט געשטאנען איינזאם און פארלאזען.

— העריין! — האט געענטפערט א שטימע פון אינווייניג.

ער האט געעפענט און איז איינגעטרעטען אין א גרויסע שטוב, וואו עס איז געשטאנען א קאמין פון גרויען שטיין. אויסגעטריקענטע וויינשטאק-צווייגלאך האבען גע-קנאקט אין פייער, און צוויי רויטע קינדער מיט דיקע בעקלאך האבען זיך געקוליעט דערביי. ביים איינטריט פון א פרעמדען, האט זיך דיא ווירטהין אויפגעהויבען, דיא קינדער האבען זיך דערשראקען צוריקגעצויגען אין א ווינקעל און האבען געקוקט אויף דעם גאסט מיט פארגנב'עטע בליקען, און א יונגע מיידיל וועלכע האט אויסגעזעהן צו זיין א דיענסט מיידיל ביי פרוי שארוועט, האט זיך געזעצט ביין פענסטער און האט געצי-רעוועט זאקען מיט דיקע וואלל.

— וואס ווינשט איהר מיין הערר? — האט דיא ווירערין געפרעגט.

— האב איך דאס פערגעניגען צו ריידען מיט מאדאם שארוועט?

— איך בין קלאדין שארוועט.

— איהר האט ביז פאר פינף יאהרען געוואהנט אין וויק-סיר-בריין?

— יא, מיין הערר; מיט וואס קען איך דיענען?

— מאריס האט א בליק געטהאן אויף דאס דיענסט-מיידיל און האט געענטפערט: איך האב מיט אייך צו ריידען אין א וויכטיגע אנגעלעגענהייט און וואלט בעסער וועלען אונטער פיער אויגען.

מאדאם שארוועט איז געווען עטוואס פערלעגען, נור אזוי וויא דער פרעמדער האט אויסגעזעהן גוטמיטהיג און איז געווען פיין געקליידעט, האט זיא זיך ניט לאנג מישב געווען און האט זיך געווענדעט צו דער דיענסט: „נעהם דיא קינדער און געה צו מאטהע זשיראר; זאג איהם אויב ער וויל מארגען באקען זאל ער שיקען דעם טייג.“

דאס מיידיל האט עטוואס געמורמעלט צו דיא קינדער און איז אין א ווייל ארום מיט זיי ארויסגעגאנגען.

מאדאם שארוועט האט צוגעטראגען א ניעדריגען שטוהל צום קאמין און האט איינגעלאדען מאריס זיך צו זעטצען. דאן האט זיא געשטעלט דיא פראגע, וועלכע איז געוועהנליך ביי דיא בויערן פון יעניר געגענד: „איהר טרינקט דאך געוויס א גלאז וויין?

— איך דאנק אייך מאדאם, ניין — האט מאריס געענטפערט זיך זעצענדיג — איך האב געפריהשטיקט.

— איהר ווילט ריידען מיט מיר וועגען א וויכטיגע אנגעלעגענהייט, מיין הערר? וואס האנדעלט עס זיך?

— וועגען א קינד וועלכעס איז אייך אנפערטרויט געווארען; מען וויל וויסען וואס פון דעם קינד איז געווארען?

— פון וועלכען קינד? איך האב אזוי פיעל קינדער געהאט אויף האדוואַניע דאס אהן א נאמען קען איך ניט וויסען פון וועלכען קינד איהר רעדט.

— א קליינע מיידיל מיט דעם נאמען סימאָנע.

— סימאָנע! — האט פרוי שארוועט אויסגערופען — פון יענער קליינער מיידיל וואס איז מיר געבראכט געווארען איינמאהל ביי נאכט אין 1854?

— איך זעה איהר האט א גוטען זכרון — האט מאַריס געשפּאסט און זיין געזיכט האט אויסגעדריקט צופריעדענהייט — דאס איז געוועזען אם 17 נאוועמבער פון יענעם יאהר ווען אייך איז געבראכט געווארען דאס קינד פון דריי טעג און איז אייך איבער געגעבען געווארען צוזאמען מיט 30 טויזענד פראנק.

מאדאם שארוועט איז אויפגעציטערט געווארען פאר שרעק אלס זיא האט דער הערט דיא סומע און האט אראפגעלאזען דעם קאפּ. זיא האט זיך אבער דאך אויף אזוי פיעל צורעכט געפונען, אום קיין ווארט בעשטימט צו זאגען וועגען די א דרייסיג טויזענד פראנק.

— יא, עס איז געוועזען אם 17טען מיין הערר — האט זיא געזאגט מיט א געצוואונגענער שטימע—איך דערמאהן מיך פונקט וויא דאס וואלט ערשט נעכטען געוועזען. אום ניין אוהר אבענדס, ווען עס איז געוועזען שטאָקפינסטער און עס האט געדרעגענט, האט זיך פלוצלונג געעפענט דיא טהיר און א מאן איז אריינגעקומען, ניט אנקלאפּענדיג, איך בין געזעסען מיט מיין מאן און מיט מיין טאכטער און מיט צוויי קינדער וואס איך האב דאן געהאט אויף האדוואַניע (פּפלעגע). מיר זיינען אלע צעציטערט געווארען און מיין מאן האט געחאפּט א גראבליע (היי־גאבעל) אום אונז צו פערטהיידיגען, אבער דער מאן האט פאנאנדער געעפענט דיא פאָלעס פון זיין נאסען מאנטעל און האט ארויסגענומען איין גוט איינגעוויקעלטעס קינד.

— סימאָנען! — האט מאַריס אונטערבראָכען.

— יא, מיין הערר. דא ברינג איך אייך א מיידעל, האט ער געזאגט, וואס האט ניט קיין פאטער און ניט קיין מוטער, זיא הייסט סימאָנע און איז איינגעטראגען אין רעגיסטער פון דיא נייגעבארענע אין פאריז; איך טרוי עס אייך אן און איהר זאלט עס אויפהאָדעווען, ביז איך וועל זיא פון אייך פאָרדערן.

דאן האט ער גערעדט מיט מיין מאן און איז אוועקגעגאנגען אין שלאגס־רעגען, אבגלייך מיר האבען איהם געבעטען ער זאל ביי אונז נעכטיגען.

דיא דרייסיג טויזענד פראנק וועלכע זיינען איהר געגעבען געווארן מיט דעם קינד האט זיא ניט דערמאהנט; עס האט אויסגעזעהען, אז איהר איז עס זעהר ניט אנגענעם געוועזען צו דערמאהנען.

מאריס האט זיך געמאכט וויא אין בעס און האט געקנייטשט דעם שטערן.

— ניין, מאדאם, וואס איז פון דער סימאָנע געווארען?

— אח, מיין הערר, זייט פינף יאהר האב איך פון איהר ניט געהערט.
— וויא איז עס מעגליך? האט דער יונגער מאן אויסגערופען מיט אמת'ער אנגסט. איהם האט אויסגעוויזען דאס זיינע גאנצע ארבייט וועט דא באלד געהן פער־לארען — האט איהר דען דאס מעדכען ניט ביי זיך בעהאלטען?
— ניין, מיין הערר.
— איהר האט דאך אבער ערהאלטען דרייסיג טויזענד פראנק דאס מיידעל צו ערציהען?
— סימאָנע איז ערצויגען, מיין הערר, זעהר גוט ערצויגען; זיא קען לעזען, שריי־בען און רעכענען ניט ערגער פון הערען נאָטאַריוס פון וויק־סור־בריין, און איז אויך א גוטע נעטהערין. אבער מיט דער יוגענד קען מען ניט פיעל מאכען ווען זיא עקשנ'ט זיך איין. ווען זיא האט געהערט פון מיידלאך וויא שעהן פאריז איז, און דאס זיא קען דארט אויך קריעגען א שטעלע, האט זיא זיך איין טאג צוזאמענגעשמעקט מיט מיין אייגענער טאָכטער און איז מיט איהר אוועק.
— קורץ, סימאָנע האט אייך פערלאזען?
— ליידער יא. דאס האט אונז געקאסט געננוג קימער.
— און איהר האט זיא געלאזען געהן?
— וויא אזוי האב איך איהר דען געקענט הינדערן? איך בין ניט איהר מוטער און האב קיין רעכט דערצו.
— האט איהר איהר וועניגסטענס געגעבען איהר געלד?
— איהר געלד, וועלכעס געלד? האט זיא ניט געגעסען, ניט געטראגען קיין קליי־דער און ניט געלערנט אין דיא זיעבצעהן יאהר? פון דיא דרייסיג טויזענד פראנק איז קיין העלער געבליעבען, אין געגענטהייל...
— דערפון וועלען מיר שפעטער ריידען, ענטפערט מיר אויף מיינע פראגע: סימאָנע איז אלזא אין פאריז?
— יא, מיין הערר, זייט פינף און א האלב יאהר. זיא איז אוועק מיט זעקס חדשים פריהער איידער מיין מאן איז געשטארבען.
— ווייסט איהר וואס זיא טהוט אין פאריז?
— דיא ערשטע עטליכע מאָנאטע האב איך עס געוואוסט, מיין טאכטער פלעגט מיר שרייבען, אבער פון דענסמאהל אן האב איך פון איהר ניט מעהר געהערט; מיין טאכטער האט זיך מיט איהר צוקריעגט און זיי טרעפען זיך ניט מעהר.
— וואו האט סימאנע דאמאלס געוואהנט?
— זיא האט געארבייט אין א דאמען-קליידער מאגאזין, אבער וואו, ווייס איך ניט, מיין טאכטער האט עס מיר ניט געשריעבען.
— האט אייך סימאנע א מאהל געשריעבען?
— ניין, קיין איינציגעס מאהל.
— דאס איז מערקווירדיג. איין קינד צו וועלכען איהר זייט זיעבצעהן יאהר געווען מוטער, האט דאך אייך גע־אלט ליעבען וויא איין אייגענעס מוטער. האט איהר זיא פיינליכט שלעכט בעהאנדעלט?

— שלעכט בעהאַנדעלט, באַרמהערציגער גאָט! — האָט מאַדאַם שארוועט אויסגערופען בעליידיגט — אקוראט וויא איינער וואלט אמאהל געקענט האבען דעם מוטה איהר עטוואס צו טהאן, דיא גיטע זיסע קינד!

— איהר ווייסט אלזא ניט וואו זיא איז?

מאדאם שארוועט האט געשאקעלט מיט'ן קאפ: ניין.

— אויך ניט וואס זיא טהוט?

— איך הויב ניט אן צו וויסען.

— אבער איהר קענט דאך עס ערפאהרען!

— וויא אזוי?

— דורך אייער טאכטער. ווען אייער טאכטער איז אין פאריז דאן שרייבט איהר, אז עס איז זעהר וויכטיג סימאנע אויסצוגעפינען. ווען זיא איז אפילו מיט איהר צוקריגט, וועט זיא אייך דאך ניט ענטזאגען זיך אומצוזעהן וועגען איהר, און אייך שיקען איהר אדרעסע.

מאדאם שארוועט האט זיך צו-ווײנט און צו חליפעט.

— מיין גאָט, וואס פעהלט אייך? — האט מאַריס געפרעגט בלומערשט מיט טהיילנאהמע.

— מיינע טאָכטער! — האט דיא פרוי געשטאמעלט מיט אופריכטיגען שמערץ — מיינע טאָכטער, אך, מיין הערר, איך ווייס ניט וואו זיא איז און וואס פון איהר איז געווארען. שוין דריי יאהר וויא זיא האט מיר קיין ווארט געשריעבען. ווער האט זיך דאס געקענט פארשטעלען, וויא האב איך דאס פון איהר געקענט ערווארטען!? א מיידעל אזוי שעהן, אזוי קלוג, אזא ליעב קינד, און האט געלערנט גלייך מיט סימאָנע, פּלייכט נאך מעהר, און פּלוצלונג.... אזא סוף, אזא סוף! מיינע א טאָכטער זאל אראפּ פון וועג!....

— ווייסט איהר עס דען געוויס? — האט מאַריס געפרעגט.

— ליידער צו געוויס. זיא האט געביטען איהר שטעלע פינף מאל אין צוויי יאהר האט זיך דערנאך געלאזען פארפיהרען פון איינעם פון איהרע הערען, און האט נאך נעהאט דיא העזה מיר צו צושיקען איהר קינד נאך וויק-סור-בריין. צום גליק איז דאס קינד געשטארבען אין א מאָנאט ארום, און פון דענסמאהל אן איז זיא וויא אין וואסער אריין.

— האט איהר פון קיינעם ניט געהערט וועגען איהר?

— ליידער יא. איינמאהל האט דער זאהן פון אונזער נאטאריוס דערציילט, דאס ער האט מיין זשאַנעטע געטראפען אין פאריז אין א גרויסארטיגען קאפע-הויז אויף דיא בולווארדס מיט א גאנצע געזעלשאפט פון פראנטען, און זיא הייסט ניט מעהר זשאַנעטע, נאר אקטאוויע, דיא שעהנע אָקטאוויע! דיא חצופה!

מאריס איז אויפגעשפרונגען פון שטוהל, פונקט וויא א שלאנג וואלט איהם א ביס געטהאן פון הינטען.

— אָקטאוויע! איז דאס דער נאמען וואס דער זאהן פון אייער נאָטאריוס האט געהערט?

— יא מיין הערר!

— ער האט זיך געוויס ניט טועה געווען, אז דאס איז אייער טאכטער?

— אָ ניין, ניין מיין הערר! עס איז ניט מעגליך ער זאל זיך טועה זיין. ער קען ושאַנעטע פון קינדווייז אויף און ער האט דערנאך פיעל מאהל געזעהן ביי מיר איהר פאָטאָגראַפיע וואס זיא האט מיר געשיקט. עס איז מיר אַ שאַנדע דאס בילד צו היינגען אויפ׳ן וואנד און איך האלט עס בעהאלטען. נור איך אליין גיעב א מאהל א בליק אויף איהר און וויין זיך גוט אוים.

— קענט איהר מיר פיעלייכט וועיזען דאס בילד?

— ווארום ניט? איהר ווייסט דאך שוין סיי־וויא־סיי וויא מיט איהר שטעהט.

פרוי שאַרוועט האט זיך מיט דיעזע ווערטער אויפגעהויבען און איז צוגעגאנגען צו אַ שווערען הילצערנעם שראנק, וועלכען זיא האט אויפגעעפענט און האט ארויס־גענומען צ׳ווי בילדער, פון וועלכע זיא האט איינע דערלאנגט מאָריס׳ן מיט דיא ווערטער

„דאס איז זיא, מיין הערר, זעהט נור וויא שעהן זיא איז!“

מאריס איז געווען מעהר אויפגערעגט אלס ער האט געוואלט לאזען מערקען. דער נאמען אָקט״אוויע האט אויף איהם מערקווירדיג געווירקט. ניט־שוין־זשע איז זשאנעט שאַרוועט זיין געליעבטע? איהם איז קיינמאהל ניט איינגעפאלען זיא צו פרעגען פון וואנען זיא שטאַמט. נור אויב עס איז ווירקליך אזוי, דאן האט ער דיא בעסטע אויס־זיכטען צו געפינען סימאָנע. אקטאוויע וועט איהם שוין וועלכע אויסקונפט געבען, „זיא איז עס!“ האט ער געטראכט ביי זיך, אלס ער האט בעט־אכטעט דיא פאָטאָגראַפיע און דאן האט ער געזאגט לויט: „ווירקליך א שעהנע מיידיל, און עס איז גאר קיין וואונדער ניט, וואס זיא האט אין פאריז געפונען אויף זיך אזוי פיעל בעלנים. יונג און שעהן איז זיא, און לעבען ווילט זיך, דאן קען מען ניט וויעדערשטעהן דיא אלע פער־לאָקונגען פון לוקסוס און גלאנץ. א ביסעל איז עס אייער שולד אויך. איהר האט אייער זשאַנעט ניט געזאלט לאזען נאך פאריז, וואו דיא טוגענד פון יעדער פרוי איז אין גע־פאהר. פון סימאָנע איז וואהרשיינליך אויך געווארען אזא תכלית.“

לאטירג און ווערדיע וואלטען זיך געוויס געהאלטען פאר דיא זייטען פון געלעכטער ווען זיי וואלט׳ען זיך צו געהערט וויא אזוי מאריס זאגט מוסר און רעדט פון טוגענד. ער איז געווען אויסגעצייכענט אין דיעזער ראָלע, אבגלייך זיא האט צו איהם גאר ניט געפאסט.

פרוי שאַרוועט האט זיך געווישט דיא אויגען.

— אך, ווען מיין פערשטארבענער ארעמער מאן וואלט מיר געפאלגט, וואלט אזא סוף ניט אויסגעגאנגען און קיין איינציגע פון זיי וואלט נאך פאריז ניט געגאנגען.

— איז דאס צווייטע בילד סימאָנעס? — האט מאריס זיא אונטערבראכען, אלס ער האט דערזעהן דיא צווייטע פאָטאָגראַפיע.

— יא מיין הערר.

פרוי שארוועט האט דערלאנגט מאָריס׳ן דאס צווייטע בילד, מיט דער בעמער־קונג: זיא איז ניט מיאוס, אבער צו מיין טאכטער קומט זיא ניט.

— וואס פאר א רייצענדע קעפעלע! — האט ער געטראכט ביי זיך אלס ער האט

בעטראכטעט דאס בילד און האט צוגעזעצט לוים: „קענט איהר מיר אפלאזען דאס בילד?"

— צו וואס דען?

— ביי דיא נאכפאָרשונגען נאָך סימאָנע וועט דאס בילד מיר העלפען זיא אויס־צוגעפינען. עס איז ניט מעהר וויא רעכט איהר זאלט מיר בעהילפיג זיין אין זוכען זיא, דען ווען איהר וואלט זיא בעסער געהיט וואלט איך זיא יעצט ניט דארפען זוכען.

— איהר גלויבט אז דיעזע פאָטאָגראפיע וועט אייך העלפען אויסצוגעפינען סימאָנען?

— איך האָף אזוי.

— דאן וואלט איך פיעלייכט געקענט מיט דעם אנדערן בילד אויסגעפינען זשאנעטע?

— ווארום ניט?

— דאן נעהמט אייך סימאָנעס בילד, מיין הערר און פיעלייכט וועט איהר מיר אמאהל שרייבען, אויב זיא האט מיר מוחל געווען, וואס איך האב מיין מאן ניט גע־שטערט זיי אוועקצולאזען.

— איהר גיט אלזא צו דאס איהר האט ניט ריכטיג געהאנדעלט אנטקעגען איהר?

— איך ניט, מיין הערר, נור מיין ארעמער מאן.

— איהר ווייסט דאָך, "אז איהר זייט פעראנטווארטליך פיר דאס קינד, פיר וועלכעס מען האט אזוי געצאהלט.

— דאס שמיצינע געלד איז אלץ שולדיג. מיין מאן האט אלע מאל מורא געהאט אז מען וועט פון איהם פאָרדערן רעכנונג.

— דאס קען איך נאָך פון אייך היינט אויך פאָרדערן. איך האב דאס רעכט אייך צו פראגען וואס איהר האט געטהאן מיט דיא דרייסיג טויזענד פראנק און וואו איז סימאָנע אהינגעקומען? אבער איך וויל זעהן פיליכט קען איך אליין אויסגעפינע־סימאָנע אן דאן וועל איך מיט אייך פון קיין געלד ניט ריידען אונטער איין בעדינגונג.

קלאדין שארוועט, וועלכע איז דיא גאנצע צייט וואס מאריס האט גערעדט געזעסען אין איינע אנגסטען, האט זיך אנגעהאפט אן דיא לעצטע ווערטער וויא אן איין אבן־טוב:

— אונטער וועלכער בעדינגונג? האט זיא געפרעגט.

— דאס איהר זאלט קיינעם אין דער וועלט ניט זאגען וואס איך בין ביי אייך געווען.

— איך שווער אייך, מיין הער, דאס איך וועל קיינעם ניט זאגען.

— ווען מען וועט אייך אבער פרעגען וואס איך האב פון אייך געוואלט, וואס וועט איהר זאגען?

— דאן וועל איך זאגען, אז איהר האט מיר געוואלט געבען א קינד אויף האָדע־וואניע, איך האב אייך אבער ענטזאגט, אזוי וויא איך האב שוין צוויי.

— דאס איז גאר ביין וועג.

— יעצט וויל איך אייך עטוואס בעטען — האט מאדאם שארוועט נעזאגט פאר-שעהמט און שרעקענדיג זיך.

— וואס איז עס? אבער מאכט עס שנעל, דען עס איז שוין שפעט און איך מוז געהען.

— נור איין אויגענבליק; געהט איהר צוריק נאך פאריז?

— יא.

— איך וואלט אייך קענען געבען דיא אדרעסע פון דעם הויז וואו מיין טאכטער איז צולעצט געווען. דארטען וואלטען זיא פיעלייכט געקענט ערפאהרען וואו זיא איז און אויף דעם אופן אויך סימאָנע געפינען, און....

— און אייך שרייבען וואס פון אייער טאכטער איז געווארען — האט מאָריס געענדיגט.

— יא, מיין הערר, — האט מאדאם שארוועט געשטאמעלט אין טרעהרען — איך וואלט עס געקאָסט וועניג מיהע און מיך וואלט עס גליקליך געמאכט. וויא פער-דארבען זיא איז, איז זיא דאך מיין קינד. פיעלייכט וואגט זיא ניט מיר צו שרייבען און ווען זיא וועט וויסען אז איך פערצייהע איהר, וועט זיא מיר גליך ענטפערן.

— איך וועל אייער ביטע ערפילען.

— אָ איך דאנק אייך, מיין הערר. איהר זייט זעהר גוט, דאס דערקענט מען גלייך און אייער געזיכט. איך וועל אייך נור וויזען דעם בריעף וואס זשאנעט האט מיר צום לעצטען מאהל געשריעבען, דארט שטעהט איהר אדרעסע פון דאמאלס.

זיא איז ווידער געגאנגען צום שראנק און האט ארויסגענומען א פעקעל מיט בריעפע און האט עס איבערגעגעבען מאריס'ן, מיט דיא ווערטער: „דא וועט איהר עס געפינען."

דער יונגער מאן האט דורכגעבלעטערט דאס פעקעל בריעפע ביז ער האט ענדליך איבערגעלעזען אויף איינעם דאס דאטום: „15 מערץ 1873" איז דאס דער בריעף?— האט ער געפרעגט.

— יא, דאס איז דער לעצטער, דא מוז זיין דיא אדרעסע.

זעהר צופרידען איז מאריס איבערגעלאפען מיט דיא אויגען דיא איהם בע-קאנטע האנדשריפט, אלס פלוצלונג האט ער א ציה געטהאן דעם אטהעם האסטיג, וויא איינער וואס ווערט שטארק איבעררראשט. מאדאם שארוועט איז אויפמערקזאם געוואָרן דארויף און האט געפרעגט: „וואס געפינט איהר דארט מיין הערר? פיעלייכט איז דאס ניט דער בריעף, ווילט איהר אזוי פריינדליך זיין און מיר דאס פאָרלעזען?

— „מיינע ליעבע מאמא — האט מאָריס געלעזען — דוא קאנסט מיר שרייבען אויף מיין אדרעסע, ביי הערן לודאוויק ברעסאל, רוע דע ווערנעל, נומער 25".

— דאס איז עס! — האט מאדאם שארוועט בעשטעטיגט.

מען קען זיך לייכט פארשטעלען דאס ערשטוינען פון מאריס. ער איז געקימען נאך וויק-סור-ברייען אום צו זוכען סימאָנע, און א זאנדערבארער צופאל האט איהם ארייג-געשפיעלט אין דיא הענד איינע אדרעסע, וועלכע ער האט אומזיסט געזוכט אין פאריז. זיין רייזע איז ווירקליך נעווען זעהר ערפאלגרייך, דען ער האט איצטער געהאט דיא

שפור פון ארמאנד דהארוויל׳ס ערבינעו, וועמ׳ס פערמעגען פון איבער צוועלף מיליאָנען וועט מוזען אריינפאלען אין דיא הענד פון זיין באנדע, אויב זיי, דיא יורש׳טעס, וועלען שטארבען פריהער, איידער דיא ירושה דארף צוטהיילט ווערען. זיינע אויפרעגונג איז געוועזן אונגעהייער, ער האט זיך אבער דאך בעהעררשט און האט געזאגט בלומרשט גאנץ רוהיג:

— איך וועל מיר דיא אדרעסע פערצייכנענע, זיא קען מיר ווירקליך צו נוטץ קומען.

דיא דיענסטמיידיל מיט דיא צוויי פפלעג-קינדער פון מאדאם שארוועט האבען יעצט צוריקגעקעהרט, און מאריס האט פערלאזען דאס הויז מיט דעם פערשפרעכען, דאס ער וועט איהר מיטטהיילען איבער זיין נאכפאָרשונג. פון דארט איז ער צוריק געגאנגען נאך וויק-סור-בריין, און צוריק נאך פאריז. ביי זיך צו הויז האט ער געוועכסעלט דיא קליידער און איז אוועקגעגאנגען צו אָקטאוויע, דען פיר רוע דע סורען, ביי לאַטירג איז שוין געוועזן צו שפעט.

אָקטאוויע איז געוועזן צו הויזע; ער האט אריינגעשיקט זיין קארטע, אבער דער דיענער, וועלכער איז איהם גאנץ אונבעקאנט געוועזן, אזוי וויא אָקטאוויע האט געוועכסעלט איהר גאנצען דיענסטפערסאָנאל, האט איהם ארויסגעבראכט דיא קלארע תשובה: „מאדאם איז היינט ניט צו שפרעכען“.

28טער קאפיטעל.

עמא זשובערט ווארפט איהר נעטץ.

דיא רוע פאָס-סאן-וויקטאָר איז איינע פון דיא אלטע פאריזער גאסען, וועלכע זיינען נאך ניט אומגעבויעט געווארען, און מען קריעגט נאך דארט צו זעהן א היבשע צאהל הייזער פון דעם אלטען פאריז. אין איינעם פון דיזע הייזער האט זיך געפונען א שיינק. מיט א ניעדריגען באלקען (דעקע), מיט פאררויכערטע שמוציגע וועגד, און מיט א דיקער לופט, וועלכע ריעכט מיט שארפען טאבאק-זאפט. א קעכין וועלכע האט אויסגעזעהן אזוי שמוציג וויא איהרע טעפּ. האט צובערייט׳עט שפייזען פיר דיא געסט, דער ווירטה פלעגט אויסשיינקען זיין וויין, וועלכער פלעגט מעהר ברענען וויא געבען א געשמאק אין מויל, און דיא פאליציי פלעגט איממער האלטען אָפען איין אויג אויף דיזע ווירטהשאפט מיט איהרע פערדעכטיגע קונדען.

דיא שיינק איז בעשטאנען פון דריי צימער: אין ערשטען איז געזעסען אויף זיין טהראָן דער אייגענטהימער ווינצענט בילארין, מיט דעם ביינאמען „סקעלעט,“ און עס זיינען געשטאנען טישען פון זעהר צווייפעלהאפטער ריינקייט, וואו געוועהנליכע געסט פלעגען טרינקען. אין צווייטען צימער איז געוועזן דיא קיך מיט א דוצענד שמוציגע טישען צום עסען און אין דריטען צימער איז שוין בלומר׳שט געלעגען א טעפּיך און עס זיינען נור געשטאנען צוויי טישען. דאס איז געוועזן פיר „פיינע“ געסט, פיר אזעלכע וואס ווילען זיך ניט מישען מיט׳ן „פעבעל.“

דער שיינקווירטה איז געוועזן א הויכער מאן און זעהר מאגער און דערפאר האט ער אויך ערהאלטען דעם ביי-נאמען „סקעלעט.“ ער איז געוועזן רייך אבער שרעקליך

גייצינ. ער האט גוט פערשטאנען זיין געשעפט און געקענט זיינע קונדען, דעריבער פלעגט ער זיך ווענינ קימערן אום דיא לעבענסווייזע פון זיינע געסט. ווען דיא פאָליציי פלעגט ביי איהם פארשען, פלעגט ער זעהר ניט גערן ענטפערן. „וואס עס געהט פאר אויסער־האלב מיין שענק, קימערט מיך ניט" — פלעגט ער ענטפערן קורץ.

מיר פיהרען אונזער לעזער אום אכט אוהר אבענדס אין דיעזע שענקען, וועלכע טראגט דעם פערלאָקענדען נאמען „צום גרויסען וויינבעכער." אלע טישען אין אלע דריי צימער זיינען געווען בעזעצט: לומפענזאמלער, הויזירער, ארומשלעפער־מוזיקאנטען מענער וויא פרויען און נאך אזעלכע לייטע. אלע האבען געהאט גרויסען הונגער און ווענינ געלד און האבען זיך געלאבט מיט דיא ביליגע שפייזען פון „סקעלעט." אין דעם פיינסטען צימער, וועלכען דיא געסט פלעגען רופען אין שפאס „מיניסטער־צימער," זיינען ביי איין טיש געזעסען צוויי לייטע, וועלכע זיינען שוין דא אין דער ערצעהלונג אמאהל דערמאהנט געווארען; דאס זיינען געווען דיא אמאהליגע ארעסטאנטען גאלובעט און קאָרני. ביין אנדערן טיש זיינען געזעסען דריי לייטע, וואהרשיינליך אויך פון דער־זעלביגער סאָרטע.

אונזערע צוויי בעקאנטע האבען זיך געלאזען וואהל געהן. זופע, געהאקטע רינד־פלייש, אייער־קוכען און נאך אזעלכע מאכלים פון „סקעלעט" קיך זיינען געפלויגען אויף'ן טיש און דיא גלעזער האבען זיך לעבען זיי אלע ווילע אנגעפילט און אויסגעליידיגט. ביי דעם אנדערן טיש האבען דיא לייטע גענאסען א ביליגערע מאהלצייט.

דיא לייטע האבען זיך זעהר לעבהאפט אונטערהאלטען צווישען זיך און דאס טהעמא פון זייער געשפרעך איז נאטירליך געווען דער דאָפּעלמאָרד פון פערלאשעז און רוע ערנעסטין, אזוי וויא גאנץ פאריז האט ניט אויפגעהערט דאריבער צו ריידען. יעדערער פון דיא אנוועזענדע אין „מיניסטער־צימער" פון דער ווירטהשאפט האט ארויסגעזאגט זיינע אנזיכטען איבער דיעזעס פערברעכען און א זייטיגער מעניש וואלט גלייך געקענט פערשטעהן, אז זיי ריידען וויא „פאך־מענשען" וועלכע פערשטעהען „איין עסק."

— איך האב מורא מען וועט דיא גאנצע מעשה פארשטיקען — האט איינער פון דיא דריי געזאגט — דיא אקטען ווערן געשלאסען און דערמיט באסטא! דאס האט געמוזט טהאן איינער פון דיא גרויסע; געוועהנליכע גאלגען־קאנדידאטען ארבייטען ניט מיט אזעלכע גרויסע שטעך־נאדלען (דאָלכען) און ניט אין קברים־שטיבלאך פון גרויסע לייט, אדער אין פיאקערס. וואס דענקסט דוא גאלובעט?

— דאס קען זיין — האט דער אנגערעדעטער געענטפערט — אבער עס קען אויך זיין, אז דאס האט געטהאן א געאיבטער, וועלכער האט זיך דיא זאכע פריהער גוט איבערלייגט.

— דאס גלויב איך אויך — האט קארנו מסכים געווען צושאקלענדיג מיט'ן קאפ, ווען מען האט דיא ביידע לייט געעפענט איין אָדער, איז דאס ניט געווען פאר א קלייניג־קייט.

אין דעם אויגענבליק איז אריינגעקומען אין צימער א פרוי פון א יאהר פופציג מיט א שרעקליך רויטער נאָז, איינגעוויקעלט אין איין אלטע טוך און טראָגענדיג א

היבשען פעקיל אין האנד. נאך איהר גאנצען אויסזעהן האט מען גלייך אין איהר געקענט דערקענען א פערקופערקע פון אלטע קליידער.

— איז דא נאך פאראנען א פלאטץ פיר א דאמע, מיינע שעפסאלאך? — האט זיא געפרעגט מיט דער גוטמוטהיגער מונטערקייט, וויא מען טרעפט עס ביי דיא פאריזער פערקויפערקעס.

— אהער, אהער באבעלע — האט איינער פון דיא דריי מענער ביין גרעסערן טיש געענטפערט — קומט נור אריין, דיא שעהנע ווייבעלאך זיינען קיינמאהל ניט איבעריג און איהר זייט דאך איינע פון דיא אנטיקען, וויא איך זעה, פיעלייכט האט איהר נאך איין איבערציהער צו פערהאנדלען, וועלען מיר נאך מאכען געשעפטע אויך.

— דאס איז אויסגעצייכענט, מיין הענדעלע — האט דיא קליידער-הענדלערקע געלאכט — דוא זעהסט מיר אויס א גאנצער פראנט! רוק זיך א ביסעלע או: לאז מיר נעהמען פלאטץ ביי דיין הערצען, פון דער לינקער זייט.

ביי דיא ווערטער האט זיא אויפגעעפענט דיא טהיר פון „מיניסטער-צימער“ און האט ארויסגעשריען אין קיך אריין: „ברייננט מיר א פאנקוכען, א ראגו, מיט קארטאפעל און א פלעשעלע!“

— נוא, מיין שעפסעלע, וואס פערלאנגסט דוא? — האט זיך דיא הענדלערקע געווענדעט צום יונגען מאן וואס האט זיא איינגעלאדען, אלס זיא האט זיך א ניעדערגעזעצט און אוועקגעלייגט נעבען זיך דאס פעקיל — דוא ווילסט א מאנטעל? עטוואס ווארמעס? דאס וואלט ביי דיא קעלט געווען בעסער פיר דיך אלס דיין בלוזע, ליידער האב איך נור הויזען און וועסטען!

— שאדע, מיר וואלטען געקענט מאכען א געשעפט — האט דער „פראנט“ געענטפערט, ווערהענד זיא האט אזוי גערעדט און געשפאסט, האט דיא הענדלערקע, וועלבע איז קיין אנדערע געווען וויא אונזער בעקאנטע עמא זשובערט, ניט אראפגענומען קיין אויג פון נאלובעט און קארנו, ביין אנדערן טיש, וועלבע האבען יעצט געענדיגט אויסליידיגען דאס פיערטע פלעשעל. „דאס זיינען זיי“ — האט זיא ביי זיך געטראכט, „איך וועל זיי דערקענען אפגעשונדענע.“

זיא האט זיך אנגעגאסען א גלאז ווין פון א פלאש וואס מען האט איהר צוגעטראגען, האט אנגעשלאגען מיט איהרע טיש-קאמעראדען און אריינגעקעהרט דיא אבשייליכע משקה מיט איין אטהעם און האט זיך מטהיג גענומען צו דיא מאכלים, וואס מען האט איהר א ניעדערגעשטעלט.

— איהר האט א גוטען אפעטיט — האט איינער פון דיא געסט בעמערקט.

— וואס איז דאס פאר א חידוש, קינדערלאך מיינע, האט דיא הענדלערקע געענטפערט מיט א רחמנות פנים — ווען מען עסט ניט א גאנצען טאג און מען האט קיין איינציגע מינוט פיר זיך.

— אזוי גוט געהט דאס געשעפט?

— גוט? אין געגענטהייל, אזוי שלעכט! מען מאכט איצטער א נייעם אנצוג פאר 35 פראנק, היינט וואס קען שוין אונזער איינער פערדיענען אן איין אלטען אנצוג? נאלובעט וועלבער האט ניט ליעב געהאט לאנג צו שווייגען, האט געפונען פיר

פאסענד צו בעמערקען: איין אנצוג פיר 35 פראנק איז גאנץ גוט, מיט איהם קען מען שוין פארבלענדען דיא דאמען.

— אבער אויף אונזערע קאסטיומען—האט עמא ושובערט נעענטפערט — אויף אונזערע סחורה וויל מען ניט מעהר קוקען.

— קויפט איהר אויך נייע זאכען? — האט סילוויאן קארנו געפרעגט.

— איך קויף אלעס וואס געהערט צו מיין פאך — האט דיא הענדלערקע געענטפערט מיט א פול־געפאקטען מויל און איך זאג אייך, קינדער, איך בין א גוטע פרוי, איך וועל פון אייך ניט פערלאנגען איהר זאלט מיר וויזען דיא רעכנונג פון שניידער וואס האט זיי גענעהט.

— פיעלייכט קען איך אייך אויך וואס געבען צו פערדיענען — האט גאלובעט בעמערקט.

— בעסטען דאנק. אויף אייער געזונדהייט קאמעראדען!

— אויך אויף אייערע.

מאדאם ראזיע האט זיך נאך אמאהל אנגעגאסען א גלאז פון דער פליסיגקייט, וועלכע דער „סקעלעט" פלעגט רופען וויין, דיא זעקסס גלעזער האבען זיך אנגעקלאפט און זיינען אויסגעליידיגט געווארן. דאן האט זיא ארויסגעצויגען פון דער טאשע א צייטונג און האט אנגעהויבען פאר זיך צו לעזען.

— אהא, איהר ווארפט אוועק דיא אונטערהאלטונג מיט אונז און איהר נעהמט זיך גאר צו א צייטונג! — האט איהר דער יונגערמאן אין בלוזע פארגעווארפען — וויא עס שיינט אינטערעסירט איהר זיך שטארק פיר דיא פאליטיק.

— דיא פאליטיק קען מיר געהן צו אלע שווארצע יאהרען! — האט דיא הענדלערקע געענטפערט פערעכטליך — מיך קימערט גאנץ וועניג ווער עס איז אויבען־אן, ווייסע, בלויע, רויטע אדער שווארצע, דיא שטייער מוזען מיר סיי־וויא־סיי בעצאהלען, איך לייען נור דיא פיינע מעשות וואס עס פאסירט אין שטאדט, איך זאג עס זיינען דא געשיכטע וואס מאכען, אז דיא האר שטעלט זיך קאפויר.

— ווייסט איהר אויך דיא מעשה פון פער־לאשעז?

דיא פאליציי־אגענטין האט זיך געמוזט אנשטרענגען, אום ניט ארויסצו־ווייזען איהרע אינערליכע בעוועגונג פאר פריידע, דאס מיט עטליכע ווערטער איז זיא גלייך געווען אם ציעל.

— א קינדערלאך מיינע! — האט זיא אויסגערופען, צוזאמענלייגענדיג דיא הענד, דאס איז א געשיכטע! עס געהט מיר איבער א קעלט איבערן לייב ווען איך דיינק נור פון איהר! הערט נור וואס עס קען זיך פארלויפען א מעשה! א מאן מיט א פרוי,ביידע במעט אין איין צייט ערמארדעטע, זיא אין א קברים־שטיבעל און איהם אין א וואגען! דער מאכער מוז האבען איין אייזערנעם קאפ אויף זיינע פלייצעס אזא זאך אזוי צו בארעכנען!

— העלפען וועט עס איהם דאך ניט, ער וועט דאך ווערען מיט א קאפ קירצער, האט ערקלערט דער יונגער מאן אין בלוזע.

— דערצו מוז מען איהם אבער דאך פריהער האבען! — האט דיא הענדלערקע איינגעווענדעט.

— דאס ווערט שוין געשעהן! — האט גאלובעט געזאגט.

— וויא קען מען איהם פאנגען, אז דיא פאליציי אליין וויים ניט, ווארום אז ניט וואלט זיא איהם דאך שוין געהאט? — האט מאדאם ראַזיע געפרעגט.

— ווען מען זאל נור דערזעהן ווער איינער איז פון דיא ערמארדעטע, וועט מען שוין דעם העכט פאנגען — האט געזאגט דער יונגערמאן אין בלוזע.

— טויזענד טייפעל! — האט גאלובעט אויסגערופען — איך בין ניט אזוי געשייט וויא דיא פיינע שפיר־הונדע פון דער פאליציי, אבער מיט דער געשיכטע וואלט איך גיכער פערטיג געווארען וויא זיי.

— איך האב געהערט אז מען וויים שוין ווער דער מאן איז אין מארג — האט עמא זשובערט ראפארטירט — מען זאגט ער איז געווען סאלדאט און דערנאך קאמער־דיענער ביי א פארנעהמען העררן.

גאלובעט האט אויסגעבראכען אין א לויטעם געלעכטער.

— חא חא חא! דער סאלדאט! דער א קאמערדיענער! ער איז אזוי געווען סאלדאט וויא איך פעלדמארשאל און קאמערדיענער וויא איך מארקיז.

מאדאם ראַזיע'ס אויגען האבען ווידער אויפגעפונקעלט.

— ווען איהר וויסט עס אזוי גענוי, האט איהר איהם דאך געוויס געמוזט קענען, האט זיא געזאגט כלומר'שט גאנץ בתמימות.

סילוויאן קארנו האט גגעבען זיין קאמראדען אונטערן טיש א דריק מיטן פוס, וועלכעס האט בעדייטעט אין איבערזעטצונג אויף ווערטער: „דו מיאוסער פלוידער־זאק, וועסט שווייגען אדער ניט!“

גאלובעט האט אויך פערשטאנען, אז זיין קאמראד מוז האבען רעכט און דאס ער קען זיך ארויסריידען א נארישקייט. ער האט זיך דעריבער געאיילט צו פארריכטע, וואס ער האט פערדארבען און האט געענטפערט: „א ניין, קענען קען איך איהם ניט, ווען איך וואלט איהם געקענט וואלט איך דאס שוין לאנג מיטגעטהיילט, אבער יעדער איינער מעג דאך האבען זיין מיינונג און איך מיין, אז ער איז ניט געווען קיין סאלדאט און ניט קיין קאמערדיענער.“

— דוא פארדרייד נור דיא ציין — האט עמא זשובערט ביי זיך געטראכט — דוא וועסט שוין ריידען ווען איך וועל דארפען, — דאן האט זיא צוגעזעצט לויט: — זאל ער זיין ווער ער איז, אבער קיין גליק האט ער געוויס ניט געהאט, ווען מען האט איהם אזוי שנעל אוועקגעפטר'ט, וויא ער איז נור געקומען אין פאריז.

— געוויס ניט — האבען דיא קאמראדען צוגעשטימט.

עס איז געווארען א ווייל שטיל און דיא אונטערהאלטונג איז געווען געבראכען. דאס האט אבער עמא זשובערט ניט געוואלט, זיא האט דעריבער צוזאמען געלייגט איהר צייטונג מיט דיא ווערטער: „דאס וועל איך מיר רוהיג דורכליינען אין בעט און וועל האבען גוטע חלומות. דערווייל אבער לאמיר ריידען פון וויכטיגערע זאכען. זאגט מיר קינדער, וואס איז וועגען אייערע קליידער וואס איהר ווילט פערקויפען?“

— דערצו איז אבער היינט שוין צו שפעט.
— נייע קליידער קויף איך ביי ליכט אויך.
— מיר פאסט אבער מארגען בעסער.
— וויא איהר ווילט; זאל איך צו אייך קומען?
— בעסער ניט; דיא וועגט זיינען ביי מיר דין און איך האב פיינד, אז מיינע נאכבארען זאלען וויסען וואס ביי מיר געהט פאר. דעריבער קען איך אייך היינט אויך צו מיר ניט פיהרען.
— איך פערשטעה! אבער וואו זאלען מיר זיך טרעפען?
— טאקי דא, אום אכט אוהר פריה.
— איך וועל שוין זיין פינקטליך און כדי אייך צו ווייזען וויא גערן איך מאך מיט אייך געשעפטען, וועל איך אייך היינט מכבד זיין מיט א פלאש שנאפס.

זיא האט געקלאפט אין טיש און בעשטעלט דיא שנאפס.

סילוויאן קארנו האט זיך אריבערגעבויגען צו גאלובעט:

— דוא בעגעהסט היינט נור דומהייטען — האט ער איהם איינגערוימט אין אויער — דיא אלטע איז אביסעל פאר כוסה'ט און עס וואלט פאר אונז גלייכער געווען אפצומאכען דאס געשעפטיל נאך היינט.

— איך האב קיין לוסט צו שלעפען זיך ביי נאכט מיט א פעקיל.

מאדאם ראזיע האט דערווייל אנגעגאסען, האט אנגעשלאגען דאס גלעזעל מיט דיא קאמראדען און האט אויסגערופען: „איהר זייט אלע גוטע יונגען און מיך פרייט אייער בעקאנטשאפט; אויף אייער געזונד!"

— אויף אייער געזונד! — האבען אלע געענטפערט.

עמא זשובערט האט בעצאהלט דיא רעכנונג, קארנו און גאלובעט האבען געטהאן דאסזעלבע, וועהרענד דיא איבריגע דריי זיינען נאך געבליעבען מאכען א קערטיל.

— מארגען פריה אום אכט אוהר, מיין ענגעל — האט זיא געזאגט צו גאלובעט ביין ארויסגעהן פון דער ווירטהשאפט.

— מארגען פריה! געהט איהר איצטער נאך הויז?

— געוויס און עס איז אסור צו פריה — האט דיא פאלשע הענדלערקע געענטפערט און האט זיך געמאכט שכור'לאך—איך בין היינט א גאנצען טאג ארומגעלאפען, האב ניט וועניג געטרונקען און מיר דוכט זיך, אז אלע הייזער ווילען טאנצען פאלקא.

— וואו וואהנט איהר דען?

— אין דער רוע סאינט־לואיז־אן־איל — האט עמא זשובערט געענטפערט אויף גוט גליק.

— דאס איז גאר ניט שלעכט! — האט גאלובעט אויסגערופען — מיר וואהנען אין דער רוע פאמדסאדטעט און קענען אייך ברייגגען אויף'ן וועג. גיט מיר אייער ארם.

דיא פאליציסטין האט זיך דאס צוויי מאהל ניט געלאזט זאגען. באלד האט זיא אריינגעשטעקט איהר האנד אין גאלובעט'ס ארם און האט געזאגט „קומט!"

נאך פינף מינוטען גאנג איז גאלובעט געבליעבען שטעהן

— דא זיט איהר באלד צו הויזע — האט ער געזאגט צו דער הענדלערקע — פיהלט איהר זיך איצטער אביסעל זיכערער אויף דיא פיס?

— יא, דיא קעלט האט מיך אביסעל אויסגעניכטערט. איך דאנק, קאמראדען, גוטע נאכט, אויף ווידערזעהן!

— אויף ווידערזעהן! — האבען דיאביידע מענער געענטפערט.

עמא זשובערט האט פערסעהרט אין דער נעכסטער קווער־שטראסע, וועהרענד דיא ביידע מענער זיינען אוועק גלייך מיט דער שטראסע.

— א גוטע נאכט, אלטע מכשפה — האט גאלובעט געלאכט אלס ער האט זיא געזעהען פערשווינדען — מארגען טרינקען מיר א גלעזיל ווין אויף דיין געזונדהייט.

ביי דיא ווערטער האט ער ארויסגעצויגען א פארטמאָנע פון דער טאשע, האט געשנאלצט מיט דער צונג פאר פערגעניגען, און האט גענומען בעטראכטען ביין שיין פון א לאנטערנע, וואס דער פארטמאָנע ענטהאלט.

— דוא האסט זיא אונטערזוכט? — האט קאָרנו געלאכט.

— עס פערשטעהט זיך, מיין חכם! דאס איז ביי מיר עהרענזאכע, ביי אזעלכע פעפערפושקעס ניט איבערצולאָזען קיין געלד, זיי גיבען דאס אום דער טייפעל וויים זיי אויף וואס!

— וויא פיעל איז עס?

— פינף געלבע און קליינגעלד.

— שטעק איין אין טאשע און ווארף דאס פארטמאָנע אין וואסער.

גאלובעט האט איהם געפאלגט, דען זיי זיינען געגאנגען ביי דער סיינע (פאריזער טייך), און דאן האט ער צוגעזעצט: מיר מוזען זיך היטען זיך ניט צו טרעפען מיט איהר מארגען; מיר האבען פיעלייכט געטהאן א נארעשקייט וואס מיר האבען איהר געזאגט וואו מיר וואהנען.

— אָה, דומהייטען! — האט קאָרנו געזאגט — דיא אלטע וויים ניט וואו זיא איז אין דער וועלט און וועט האבען גענוג מיהע ביז זיא וועט געפינען איהר אייגענע טהיר. מארגען וועט זיא קיין זאך ניט געדענקען.

אזוי לאבענדיג זיינען ביידע שורקען געקומען נעהענטער צו זייער וואהנונג.

עמא זשובערט איז דערווייל אנגעקומען מיט איין אנדער קווער־גאסע צו דער רוע פאס־סאן־טעט, וואו גאלובעט האט איהר געזאגט אז ער וואהנט, און האט נאך בעוויזען צו זעהן ביין שיין פון דער לבנה וויא דיא ביידע חברה־לייט פארקעהרען זיך אין א הויף. אין נעכסטען אויגענבליק איז זיא געווען דארט און האט געזעהן וויא דיא ביידע מענער הויבען זיך אויף צו זייער וואהנונג אויף א שמאָלען טרעפ.

— שורקע, דוא האסט מיך בערויבט! — האט עמא זשובערט געזאגט צו זיך. אבער איך וועל זיך מיט דיר אָפרעכענען היינט ביי נאכט.

סילוויאַ קאָרנו און זיין קאמראד האבען בעוואהנט א צימער אין דריטען שטאק פון איין אלטען פינסטערן הויז. עמא זשובערט האט זיך געמערקט דאס הויז און איז שנעל אוועקגעגאנגען.

אום איינס אוהר ביי נאכט האט גאלובעט דערהערט קלאפענדיג אין טהיר און

האט זיך אויפגעהאפט ניט טויט ניט לעבעדיג און האט זיך געריבען דיא אויגען, און האט גענומען וועקען סילוויאן קארנו.

— וואס איז? האט יענער געפרעגט פארשלאפען.

— מען קלאפט ביי אונז אין טהיר און איך זעה ליכט דורך דיא שפאלטען פון טהיר.

— טייפיל! וואס זאל עס בעדייטען!

— וועט איהר עפענען אדער ניט?! — האט א שטימע גערופען פון דרויסען.

— דאס מיינט מען אונז — האט גאלובעט געזאגט ציטטערנדיג.

— פיעלייכט איז עס א טעות פון איין איינוואוינער, פרעג ווער דארט איז — האט קארנו געטרייסט.

— וועט איהר ענטפערן, אדער ניט? — האט דיא שטימע ווידער גערופען פון יענער זייט טהיר.

— ווער איז דארט? — האט גאלובעט ענדליך געפרעגט.

— אים נאמען פון געזעטץ, עפענט!

— אלע טייפעל! דיא פאליציי! — האט קארנו אויסגערופען ארויסשפרינגענדיג פון בעט, און ארויפהאפענדיג דיא הויזען.

— איצטער פאקען זיי אונז, מיין חכם! — האט גאלובעט געזיפצט.

— אויב איהר עפענט ניט, ברעכען מיר דיא טהיר! — האט עס פון דרויסען גערופען.

— ווארט איין אויגענבליק, מיר האבען דא קיין פייער ניט.

— דאס האבען מיר! מאכט נור אויף!

ציטטערנדיג מיט אלע גליעדער האט סילוויאן אויפגעמאכט דיא טהיר. עס איז אריינגעקומען דער איינגעטהימער פון הויז מיט א ליכט אין דער האנד, און הינטער איהם א פאליציי־קאמיסאר מיט עטליכע פאליציסטען. קארנו און גאלובעט זיינען געזעסען דערשראקענע אויף זייערע בעטען, ווערהענד דער פאליציי־קאמיסאר האט זיך געווענדעט צום עלטערן פון דיא באנדיטען: „הייסט איהר סילוויאן קארנו?"

— יא, הערר קאמיסאר.

— און איהר הייסט נארציס גאלובעט?

— יא, הערר קאמיסאר.

— דאן פערהאפט איך אייך ביידען אים נאמען פון געזעטץ.

— פערהאפטען! — האט סילוויאן אנגעהויבען מיט א וויינענדיגען קול. — אבער הערר קאמיסאר, איהר בעגעהט איין אירטהום, מיר זיינען בעקאנט אין גאנצען קווארטאל אלס פריעדליכע ארבייטער, מיר קומען יעדען אבענד פריה נאך הויזע און ריהרען ניט אן א פליעג אן וואנד, פרעגט נור אונזער ווירטה וועט ער אייך זאגען...

— דאס איז אלץ אומזיסטע פלוידעריי — האט דער בעאמטער איהם אונטערבראכען — ציהט זיך אן און קומט.

דיא ביידע קאמראדען האבען געמוזט פאלגען. ביים אנציהען זיך האט גאלובעט

געטראכט: איך קען וועטן, דאס האט אונז די קליידער-הענדלערקע צוגעריכט, די אלטע מכשפה!

אין דערזעלבער צייט האט דער קאמיסאר געלאזט אונטערזוכען דאס צימער. עס זיינען געפונען געווארען עטליכע נייע אנצייגע, וועלכע האבען, וויא עס שיינט, גע־הערט צו דער אויסלאגע פון א קליידער-האנדלונג. די פאליציסטען האבען עס פער־פאקט און מיטגענומען. דיביידע חברה-לייט האט מען אנגעטאהן האנד-שעלען, און צוואנציג מינוטען שפעטער האבען זיי זיך שוין געפונען אין אלגעמיינעם זאל פון גע־פענגנים.

— אט זיינען מיר אין פאסטקע! — האט נאלובעט געזאגט צו זיין קאמראד — און אלץ צוליב די פערפלוכטע אלטע העקסע.

— עס איז שלעכט ברודער! מיר זיינען געוועזענע שטרעפלינגע, און דאס קלענסטע וואס מיר קריעגען איז פון 13 מאנאטע ביז פינף יאהר.

— ווענינסטענס האט די פאליציי אונזערע ממתקים ניט געפונען, און מיר וועלען קענען קריעגען דערפאר א טראפען, צו שוואכען דאס הארץ.

ענדליך האבען זיך די ביידע חברים צוגעטולעט אויף א נארע וואו זיי האבען א גאנצע נאכט שטיל געפלוידערט. אויב מען האט זיי פערהאפטעט וועגען די גע־גנב'עטע קליידער, אדער וועגען די אלטע הענדלערקע, דאס האבען זיי ניט געוואוסט. אויף דיעזע האבען זיי ניט געקענט גלויבען, ווייל זיא איז געוועזען בעטרונקען. זיי האבען זיך צוזאמענגערעדט וועלכע אנטווארט זיי זאלען געבען דעם ריכטער, דאמיט זיי זאלען זיך ניט וויעדערשפרעכען.

אויף מארגען אום צעהן אוהר פריה איז געקומען א געפענגניס-וועכטער און האט זיי געפיהרט צום ריכטער אין בעגלייטונג פון א פאר סאלדאטען.

הערר גיבריי האט געלעזען אייניגע פאליציילעכע ראפארטען אלס די ארעס־טאנטען זיינען איינגעטרעטען. דיעזע זיינען געוועזען בלאס, און האבען געדרעהט זייערע היטלען אין זייערע הענד.

ענדליך האט גיבריי אויפגעהויבען דעם קאפ און האט זיי אנגעקוקט.

— וויא ער בעקוקט אונז פון קאפ ביז די פיס! ווען ער טרעפט אונז נאך אמאל וועט ער אונז דערקענען — האט נאלובעט ביי זיך געטראכט.

— וועלכער פון אייך הייסט נאלובעט? — האט דער ריכטער געפרעגט.

— איך, הערר ריכטער — האט נאלובעט געענטפערט זעהר אונטערטהעניג.

— איהר זייט שוין אמאל געזעסען, אייערע אקטען וויזען, איהר זייט שוין פיעל מאל פעראורטהיילט געוועזען.

— אך, הערר ריכטער, איך האב ווענינ גליק געהאט.

— דריי יאהר אין פאסי, זעקס מאנאטע אין ראקעט, צוויי יאהר אין סאנ־פעלאזשיע, איין יאהר אין מאזאס — איך זעה איהר שטעהט אויף א הויכע שטופע פון פערברעכען.

נאלובעט האט אראפגעלאזען דעם קאפ און דער ריכטער האט זיך געווענדעט צום צווייטען:

— איהר הייסט סילוויאן קאַרנו?
— יא, הערר ריכטער.
— וויא אלט זייט איהר?
— צוויי און פופציג יאהר.
— איהר האט נאך מעהרער פערבראכט אין געפענגניס וויא אייער קאמראד; איהר האט זיעבצעהן יאהר צוגעבראכט הינטער שלאס און ריגעל?
— זיעבצעהן און א האלב — האט קאַרנו אויסגעבעסערט.
— איהר זייט דארונטער געוועזען פינף יאהר אין פּאַסי?
— יא, הערר ריכטער.
— דארט זייט איהר בעקאנט געווארען מיט גאלובעט?
— יא.
הערר גיברייי האט א ווילע געשוויגען און האט זיך דאן ווידער געווענדעט צו קאַרנו: „געדיינקט איהר נאך אייערע קאמראדען פון פּאַסי?“
— ניט אלע, אבער איינגע.
— קענט איהר מיר אַנרופען וועלכע נאמען?
דער אויסדרוק פון אונטערטהעניגקייט איז פערש... ...ען פון סילוואנ'ס געזיכט. ער האט אנגעקוקט דעם אונטערזוכונגס-ריכטער גלייך אין דיא אויגען, און האט זאגאר געשמייכעלט. „הא הא הא! — האט ער געזאגט צו זיך אליין — איך זאל ווערן מוזיקאנט! ווען דער ריכטער דארף מיך מוז ער מיר אויך צו ניטץ קומען!“
אויף גנבים-לשון הייסט „מוזיקאנט“ איינער וואס זאגט אויס פון חדר.
— נו, ווארום ענטפערט איהר ניט? — האט גיברייי געפרעגט.
— עס איז שווער צו ענטפערן.
— ווארום?
— ווייל אין פּאַסי רופט מען אלעמען נור מיט נומערן און צונעמענים; קיין ריכטיגען נאמען הערט מען ניט. געזיכטער איז עטוואס אנדערש, דיא געזיכטער ליעגען אלע דא — און סילוואן האט אנגעוויזען מיט'ן פינגער אויפ'ן שטערן.
— אין געזיכט, אלזא, וועט איהר דערקענען? — האט דער ריכטער געפרעגט ארויסנעהמענדיג א פאָטאגראפיע פון זיין שרייב-טיש — קענט איהר אויך דיעזען מאן? סילוואן האט אויפמערקזאם בעטראכטעט דאס בילד:
— איך קען ניט ריכטיג דערקענען, דיא געזיכטס-ציגע זעהען אוים פונקט וויא פארווישט, פונקט וויא ער וואלט געוועזען טויט.
— דאס איז ער אויך! דאס איז דאס בילד פון א מאן וואס איז ערמאָרדעט געווארען, און וואס איהר מוזט איהם קענען.
דיא לעצטע ווארטען האבען סילוואן קארנו אזוי איבערגעשראקען, דאס ער האט אנגעהויבען צו ציטערן אם גאנצען קערפער.
— מיין גאט! בין איך בעשולדיגט אין מארד? — האט ער אויסגערופען.
— דערווייליע נאך ניט — האט דער ריכטער געענטפערט — איך פרעג נור

ווער איז דער מאן, וועלכען איהר קענט געוויס. אזוי וויא איהר ווייסט, וועט איהר עס מיר זאגען.

— אבער איך קען איהם ניט; וואס לייגנער איך קוק איהם אן, אלץ וועניגער קען איך מיך דערמאָהנען, דאס איך האב איהם אמאל געזעהען.

הערר גיברייא האט געשמייכעלט:

— געסטערן האט איהר גאנץ אנדערש גערעדט — האט ער געזאגט.

— געסטערן! — האט סיליוואן איבערגעפרעגט גאנץ פערוואונדערט.

— יא, געסטערן, אין דער ווינשענקע פון „סקעלעט", צום גרויסען וויינבעכער.

— פון אלע זייטען ארומגענומען — האט קאַרנו געמורמעלט און האט א ווארף געטהאן א בליק אויף גאלובעט, וועהרענד דער אונטערזוכונגס־ריכטער האט ווייטער געפּרעשט: „אויב איהר דערקענט ניט דיא פאָטאָגראפיע, וועט איהר פיעלייכט דער־קענען דיא לייבע?"

— פון וועלכער לייבע רעדט איהר, מיין הערר? אין עס פון יענער וואס איז גע־פונען געוואָרן אין וואגען, וויא דיא ציימונגען שרייבען?

— פון דערזועלביגער; האט איהר דיא לייבע געזעהען און דעם מאן דערקענט?

סילוויאן קאַרנו האט עטוואס געוואלט ענטפערן, אבער הערר גיברייא האט איהם ניט געלאזען קומען צום ווארט.

— איהר האט איהם דערקענט, איך ווייס עס! — האט ער געזאגט.

— אבער....

— אונטערברעכט מיך ניט און הערט אויס וואס איך וועל אייך זאגען! איהר זייט היינטיגע נאכט פערהאפטעט געוואָרען ווענען א גניבה פון קליידער.

— איך בין אונשולדיג וויא א נייגעבאָרענעס קינד.

— פאָרלויפיג האבען מיר נאך קיינע בעווייזע געגען אייך!

— איהר זעהט אלזאָ!

— אבער אונז וועט ניט שווער זיין דיא בעווייזע צו קריעגען; דעריבער איז אזוי: וועט איהר טהאן וואס איך וועל פון אייך פערלאנגען און איהר וועט מיר ב ידע דיענען עהרליך, אהן ה נטערגעדאנקען און איהר וועט מיר זאגען ווער דער מאן אין דער מאָרג איז, דאן לאז איך פיעלייכט דיא זאכע פאלען און אונטערצייכנע אייער פריילאסונג!

קאַרנו האט זיך געשלאגען מיט דער דעה, אבער גאלובעט האט זיך ניט געקענט איינהאלטען און האט ארויסגעפלאצט:

— אָ, הערר מאגיסטראט, ווען עס האנדעלט זיך נור פון דעם, אייך ניצליך צו זיין, וועט ער זיך ניט לאנג עקשנ'ען. ער רעספעקטירט צו הויך דיא גערעכטיגקייט, אום אייך ניט בעהילפיג צו זיין ביי אייערע נאכפאָרשונגען. יא, הערר ריכטער, ער קען דעם מאן אין דער מארג, ער האט עס מיר אליין געזאגט און פון איהם ווייס איך אויך.

מען זעהט אז דעם ריכטערס ווערטער: „איך וועל פיעלייכט דיא זאכע לאזען פאלען" האבען ניט פארפעהלט זייער ווירקונג.

— ווילט איהר יעצט ריידען? — האט ער זיך געווענדעט אויף דאס נייע צו סילוויאן קאַרנו.

— יא, הערר ריכטער, גאלובעט האט רעכט, „אלעס טהאן פאר דיא גערעכטיג־קייט" איז מיין העכסטער פרינציפ! איהר קענט אויף מיך רעכנען, אבער איך קען ניט גלייך ענטפערן, איך גלויב אז איך האב דעם מאן דערקענט, איך מוז איהם אבער נאך אמאהל גאנץ גענוי בעטראכטען, אום מיך צו איבערצייגען, אז איך האב קיין טעות ניט.

— דאס קען זעהר לייכט געשעהן — האט הערר ניבריי גענטפערט און האט געקלינגעלט.

ער האט געגעבען א בעפעהל און דיא וואכע איז ערשיענען, וועלכע האט פריהער דיאביידע גנבים בעגלייטעט:

— נעהמט דיעזען בריעף — האט זיך דער ריכטער געווענדעט צום סאלדאטען, און גיט עס איבער דעם שרייבער פון מארג, וואוהין איהר האט אויך צו פיהרען דיא ארעסטאנטען. אזוי שנעל וויא איהר האט אייער זאכע געענדיגט, זאלט איהר דיעזע לייטע בריינגען אהער צוריק.

— מיר האבען זיך גאר נישט קשה'דיג ארויסגעדרעהט — האט גאלובעט איינ־געשושקעט זיין חבר אויפ'ן וועג — מיר ווערען פריי!

— אויב דער ריכטער וועט האלטען ווארט; פארגעס ניט, אז ער האט נאר געזאגט „פיעלייכט."

— ער וועט האלטען ווארט, דיא לייטע מאכען ניט אזא שפאס! ווען ער האט איין מאהל זיין ווארט געגעבען איז עס אזוי גוט פונקט וויא אלע נאטארען פון פאריז וואלטען עס בעשטעטיגט. ביסט דוא אויך זיכער, אז דער מאן איז ווירקליך פון פאאס, וויא דוא האסט מיר געזאגט דאן, ווען מיר האבען זיין לייכע געזעהן אין מארג?

גאנץ זיכער, און איך וועל דאס באלד נאך זיכערער וויסען.

ווען זיי זיינען געקומען אין מארג, האט מען זיי גלייך געפיהרט אין טויטענזאל. סילוויאן האט בעטראכטעט דיא לייכע, האט אונטערזוכט דיא טעטאווירונג (איינשטע־כונגען) אין לינקען ארעם פון ערמארדעטען און האט עס ערקלערט פיר זיינע ארבייט, דא האט ער בעטראכטעט בעזאנדערס או פמ:רקזאם זיין נעזיכט פוןביידע זייטען, און האט געזאגט: „איך האב מיך ניט געאיררט! ביי א געשלעג מיט געפאנגענע אין פאאסי האט איהם א געפאנגענער איינגעביסען אין אויער און מען האט איהם דערנאך א צייט קורירט; דא זעהט מען נאך דיא צייכענס פון דיא וואונדען — און סילוויאן האט אפגעבויגען דאס אויער פון דער לייכע און האט בעוויזען דיא סמנים פון ביידע זייטען.

— דאן זיינען מיר פערטיג! — האט גאלובעט פריילוך אויסגערופ'ן — מארש!

בעגלייטעט פון דער וואכע זיינען זיי צוריק געגאנגען צום געריכטס־פאלאסט. אויפ'ן וועג האט גאלובעט שטיל געזאגט צו קארנו: „וויא מיינסט דוא ווען מיר זאלען איינטרעטען אין דער פאליציי און זאלען איהר וועלען דיענען, וואלט מען אונז בע־צאהלט?

— גאנץ געוויס! ווען מען ענטזאגט זיך פון דער איינענער מלאכה קען מען דאך

פון לופט ניט לעבען! מען קריעגט א געהאלט און דערצו נאך געשענקע, חאפט גנבים און אנטלאפענע.

— דאן נעהם איך אן דיא שטעלע! און איך קען איינעם א פיינעם הערן, וועלכען איך וואלט דעם ערשטען ארייגעפאקט אין חודער־מודער, אזוי שנעל וויא איך וואלט איהם נור בעגעגענט.

— וועמען מיינסט דוא?

— איך מיין יענעם פארשטעלטען אבבא, וועלכען מיר האבען ניט לאנג געטראגען אין זשאַנוויל־לע־פּאָנט און איך האב ביי איהם געבעטען פינף פראנק און ער האט מיר ניט געוואלט געבען און האט מיר געוואלט פארריידען דיא ציין, אז איך האב איהם ניט דערקענט, אז איך האב א טעות און ער איז גאר איין אנדערער! אָ, איך האב איהם שוין גוט דערקענט, דעם חברה־מאן! איך האב דאן ניט געוואלט מאַכען קיין לערם, וויל איך האב קיין גליק און איך וואלט געווים אויך ארייגעפאלען, אבער איך וואלט איהם שוין געפאקט! מיר וואלט עס זעהר ליעב געווען איינצוטרעטען אין דיא פאָליציי; מיר זיינען שוין ניט קיין יונגע לייטע און מען מוז זיך וואס בעזארגען אויף דיא עלטערע יאהרען.

מיט שטראהלענדע געזיכטער זיינען ביידע ארעסטאנטען ערשיענען פאר'ן אונטערזוכונגס־ריכטער.

— נו, וואס הערט זיך? — האט דער בעאמטער געפרעגט.

— עס איז ריכטיג! — האט גאלובעט געענטפערט; ער איז געווען א בעסערער ריידער וויא זיין קאמראד — דער מאן איז דערקענט געווארען.

— האט איהר ניט א טעות?

— אונמעגליך! האט קארנו געענטפערט — איך האב איהם גוט געקאנט. ער איז מיט מיר צוזאמען געווען אין פּאָאסי אין 1849. דיא צוויי געקרייצטע שווערדע מיט דעם לאַרבערקראַנץ מיט דער צאהל פון יאהר האב איך איהם אליין איינגעשטאַכען אין ארם. ער און נאך איינער האבען געקראגען אכט יאהר פיר איין מאָרד־פערזוך.

— וויא איז זיין נאמען?

— גוסטאוו פעררייע. ער איז געווען א גוטער חברה־מאן און איך וואלט אסור געגלויבט אז ער וועט זיך אזוי לאזען קאלט מאכען.

— וויא האט געהייסען דער אנדערער פון וועלכען איהר זאגט אז ער איז מיט איהם צוזאמען פעראורטהיילט געווארען?

— מישעל ברעמאַנט!

— איז דער מישעל ברעמאַנט געווען א געוועהנליכער פערברעכער?

אָ, ניין, ער איז געווען א גאנצער באראָן, האט גערעדט עטליכע שפּראכען און איז געווען גוט ערצויגען. ער האט נור פינף יאהר בעקומען און האט געהערט צו דערזעלבינער באנדע וויא גוסטאוו פעררייע.

הערר גיברייי איז געווארען אויפמערקזאם.

— א באנדע, זאגט איהר? איז ביי זיי געווען א באנדע?

— יא, הערר ריכטער!

— פון וואנען ווייסט איהר עס?

— צווישען קאמראדען מיט וועלכע מען לעבט אזוי לאנג ערפאהרט מען מאנ־כעס. איך האב אמאל ניט-ווילענדיג זיי געהערט ריידען מיט איינאנדער וועגען זייערע געשעפטען און איך ווייס, אז זיי פלעגען צווישען זיך אם מייסטען פערקעהרען אין גע־פעננגיס און פלעגען זיך היטען פון אנדערע.

— זיינען זיי געווען פיעל מיטגליעדער?

— נור פינף.

— ווייסט איהר נאך וויא זיי האבען געהייסען?

— געוויס: גוסטאוו פעררע, מישעל ברעמאָנט, ווערדיע מיט דעם צונעמענים „דער גלח" ווייל ער פלעגט זיך דאס רוב פערשטעלען פאר א גייסטליכען ווען ער איז געווען פריי, שאַווען און לאַטירג, מיט דעם צונאמען „דער לאָקענקאָפּ" ווייל זיין האָר גרייזעלט זיך.

— וועלכע פון דיא פינף פערזאנען קענט איהר אם בעסטען? — האט דער ריכטער געפרעגט.

— נור מישעל ברעמאָנט און גוסטאוו פעררע. דיא איבעריגע זיינען אויך געווען אין פּאָאַסי אבער נאר א קורצע צייט מיט מיר צוזאמען און איך געדיינק זיי ניט גענוג. לאַטירג איז קיינמאהל ניט געזעסען אין פּאָאַסי, ער פלעגט אבער קומען בעזובען ברע־מאָנט און פעררע אין דיא בעזוך־טאגע, ווען אויך זעלטען, און דאן פלעג איך איהם אמאהל זעהן, אבער צו וואלט איך איהם יעצט דערקענען ווייס איך ניט.

— איך קען „דעם גלח" — האט געגלויבט זיך אריינגעמישט — מיט דריי יאהר צוריק האב איך איהם געטראפען אין זשאָאַנוויל־לע־פּאָנט און איך האב איהם דער־קענט.

— לאַטירג קענט איהר ניט?

— ניין.

— פון וואנען ווייסט איהר אזוי גענוי, אז דער טאן אין מארג איז גוסטאוו פעררע? — האט גיברייי געפרעגט.

— ווייל ערסטענס האט ער זיין געזיכט און צווייטענס דערקען איך דיא טעטאָ־ווירונג, ווייל דאס איז מיינע ארבייט און דריטענס, האט ער דיא צייכענס פון דיא וואונדען אויף'ן לינקען אויער. איהר קענט אייך איבערציינגען, אין דיא ריכטיגקייט פון מיינע אויסזאגען, ווען איהר זאלט ארויספאָדערן דיא קענצייכען (פּרימיטעס) פון גוסטאוו פעררי פון פּאָאַסי.

— דאס איז רעכט.

— איז דער הערר אונטערזוכונגס־ריכטער צופריעדען מיט אונז? — האט געגלו־בעט געפרעגט זיך צושמייכלענדיג.

— געוויס.

— דאס וויל איך מיר איבערלייגען.

— סילוויא און געגלויבט האבען געמאכט זייערע געזיכטער מיט א בליק פון שרעקליכער ענטטוישונג.

דער אונטערזוכונגס־ריכטער האט געקלינגעלט, דיא וואכע איז ערשיענען און דיאביידע ארעסטאנטען זיינען צוריק אפגעפיהרט געווארן אין געפענגניס.

קוים האט זיך דיא טהיר הינטער זיי געשלאסען האט זיך געעפענט איין טהיר פון איין אנדער זייט און עס זיינען אריינגעקומען דער פאליציי שעף און עמא זשובערט.

— איהר זעהט, מיינע הערען, איך האב מיך ניט געאיררט — האט דיא פאליציסטין געזאגט — גלויבט איהר איצטער, אז עס עקזיסטירט א גאנצע באנדע פערברעכער, צו וועלכער דער מאן פון מארג געהערט? וואהרשיינליך איז ער פון איינעם פון זיינע קאמראדען ערמארדעט געווארן, פיעלייכט פון לאטירג אליין, אדער פון יענעם שורקע וואס פארשטעקט זיך אונטער דער מאסקע פון א גייסטליכען; דיא פינסטערע געזעלשאפט לעבט און ארבייטעט אין מיט'ן פאריז; יעדענפאלס האט זיא געוויס נייע פערברעכען אין אויסזיכט; מיר דארפען דעריבער קיין צייט פערליערען, מיר מוזען זיי ערגרייפען און אונשעדליך מאכען.

— איך בין אויך פון דערזעלבער אנזיכט און מיר שיינט עס, דאס נייע פערברעכען ווערען פארבערייטעט. מיר מוזען פערדאפלען אונזערע אויפמערקזאמקייט. ליידער וועט אונז ניט העלפען דאס, וואס מיר האבען ערפאהרען, צו קומען אויף דיא ריכטיגע שפור.

— הערר גיבריי, זאל איך אייך מאכען א פארשלאג? — האט עמא זשובערט געזאגט.

— איך בעט אייך זעהר.

— איהר מוזט ניט נור האלטען אייער פערשפרעכען וואס איהר האט געגעבען דיא ביידע וואגאבונדען, נור זיי מוזען אייפגענומען ווערען אין דער פאליציי.

— קענען זיי אייך דארט אויף וועלכע וויזע ניטצען?

— זעהר פיעל! מען קען כמעט ניט אויסקומען אהן זיי.

— אבער מיט וואס?

— איינער קען ווערדיע, דעם פאלשען פריעסטער, דער אנדערער קען מישעל ברעמאנט. איהר זעהט, אז איך געדיינק דיא נאמען אויסגעצייכענט. ווערדיע איז פאר דריי יאהרען געזעהן געווארן, עס איז זעהר אנצונעהמען, דאס ער איז יעצט מיט מישעל ברעמאנט אין פאריז. דיעזע צוויי וואגאבונדען וועלכע מיר האבען, וועלען זיי דערקענען. נאך איינס און איך קענען פיערר לאטירג. עס וואלט געווען זעהר אונוואהרשיינליך, אז מיר זאלען מינדעסטענס איינעם פון זיי ניט איינפאנגען, ווען זיי זיינען נור אין פאריז. איהר זעהט אלזא, מיינע הערען, דאס גאלובעט און קארנו זיינען פיר מיר נייטיגע העלפער. איך פארשטעה זעהר גוט וויא אונאנגענעהם אייך איז צו שטעלען אזעלכע לייטע אין דיענסט פון דער גערעכטיגקייט, אבער אזעלכע זאכען האבען שוין פאסירט און זיי זיינען אמאהל נויטהווענדיג.

הערר גיבריי האט זיך געווענדעט צום פאליציי־שעף:

— איהר האט דא נאטירליך אויך איינע שטימע, וואס דיינקט איהר?

— איך מיין, אז דיא זיכערהייט פון דער געזעלשאפט פאָרדערט פון אונז אנצווענדען יעדעס מיטעל, דורך וועלכעס מיר קענען קומען צום ציעל. אונטערצייכענט דיר

פריילאסונג פון דיאביידע מענער, וועלכע איך וועל לאזען איבערוואכען. זיי וועלען אונז גערן און פלייסיג דיענען, וויל עס איז זייער פארטהייל.

פאול ניבריי האט אויפגעשריעבען איינינע ווערטער אויף א פאפיער און האט עס איבערגענעבען דעם פאליציי־שעף מיט דיא ווערטער: היער, דאס איבעריגע איז אייער זאכע; לאזט דיא קערלס קומען און אונטערהאנדעלט מיט זיי. איך ערווארטע מיט אונגעדולד ווען וועט שוין אירגענד וועלכע שפור אויסגעפונען ווערן, וויל איינינע צייטונגען האבען שוין אנגעהויבען צו ריידען פון אונזער נאכלעסיגקייט און אהנמאכט.

— איך וועל טהאן מיין בעסטעס—האט דער שעף געענטפערט און איז געגאנגען מיט מאדאם ראזיע נאך דער פרעפעקטור.

אהין זיינען אויך געבראכט געווארן גאלובעט און קארנו. ביידע זיינען זעהר אונרוהיג געוועזן און האבען אומזאנסט זיך צובראכען דיא קעפ טראכטענדיג, וואס קען זיין דיא אורזאכע וואס מען פיהרט זיי נאך דער פרעפעקטור. באלד זיינען זיי געשטאנען פאר דעם פאליציי־שעף מיט מאדאם ראזיע, אין וועלכער זיי האבען נאטירליך דערקענט דיא קליידער־הענדלערקע.

דיא ערשטע ווערטער וואס דער שעף האט זיי געזאגט, איז געוועזן: „גאלובעט, קארנו, איהר זייט פריי!“

דיא ביידע קאמראדען האבען פריי אויפגעאטהעמט.

— אבער אונטער איין בעדינגונג! — האט דער שעף געענדיגט זיין ערקלערונג.

— איך פערשטעה שוין! — האט גאלובעט זיך אנגעכאפט — מיר זאלען ווערען מוזיקאנטען, אנשטאט האזען זאלען מיר ווערען יעגער! דאס איז דאך אימער געוועזן אונזער טרוים! איך און קארנו האבען זיך שוין לאנג פארגענומען צו ווערען עהרליכע לייט! איהר מעגט זיין זיכער, הערר פאליציי שעף, אז איהר וועט מיט אונז צופריעדען זיין! מיר וועלען שוין קוקען מיט אפענע אויגען און אונזערע אמאהליגע קאלעגע וועלען האבען ביי אונז קאלט און ווארם! עס וועט שוין זיין, אז אך־און־וועה צו אלע גנבים און זייערע העלפער.

עמא זשובערט האט ניט ווילענדיג געמוזט לאכען ווען זיא האט זיך דערמאהנט אן איהר פארטמאנע און האט געהערט וויא גאלובעט האט זיך אזוי גיך איבערגעקעהרט.

— ווען איהר וועט אונז ארענטליך בעדיענען וועט איהר צופריעדען זיין; זעצט זיך! — האט דער שעף געזאגט.

פאר גרויס ערשטוינען און איבערראשונג איבער אזא זעלטענע בעהאנדלונג, איז גאלובעט וויא קארנו שיער ארויס פון דיא כלים און האבען ניט געוואוסט אויף וואס פאר א וועלט זיי זיינען. פון האסט האבען זיי זיך ביידע א זעטץ געטהאן אויף דעמזעלבינען שטוהל און דער פאליציי־שעף האט געמוזט לאכען.

דיא אונטערעדונג מיט דעם פאליציי־שעף האט געדויערט א גאנצע שטונדע. אלס דיא ביידע ווייסע־חברה'ניקעס האבען פערלאזען דיא פרעפעקטור, האבען זייערע געזיכטער געשטראהלט פאר פערגעניגען, דאס לעבען האט זיי אויסגעזעהן זעהר שעהן, דיא צוקונפט האט זיך זיי געמאהלט מיט דיא שענסטע פארבען און זיי האבען פריי־

לאך געקלונגען מיט דיא הונדערט פראנקען, וועלכע יעדערער פון זיי האט ערהאלטען אלס האנדגעלד.

דיא פאליציי האט ערהאלטען נייע בעפעהלע און אנווייזונגען. פאריז האט געזאלט גאר פון דאס ניי דורכגעזופט ווערען מיט דער גרעסטער אויפמערקזאמקייט און היבשע בעלאהנונגען זיינען אויסגעזעצט געווארען פיר יעדען וואס וועט ברייגגען אויסקונפט, וואס זאל פיהרען צו דער פערהאפטונג פון מערדער פון פער־לאשעז, אדער פון איינעם פון זיינע מיטשולדיגע.

29טער קאפיטעל.

אויף דעם באלל אין אפערנהויז.

מיעד און בייז איז מארים צוריק געקומען נאך הויז, אין דער האפנונג דאס ער וועט מינדעסטענס ערהאלטען א בריעף פון אקטאוויע, ער האט זיך אבער אויך אין דעם געטוישט. אין איין אנדער צייט וואלט ער זיך געפרייט דאס צווישען איהם און אקטאוויע איז אלעס אפגעבראכען, אבער איצט, ווען ער האט פון איהר נייטיג געהאט וועלכע אויסקינפטע, וואס נור זיא קען איהם געבען, האט ער שטארק פאראיבעל גע־האט אויף קלאדין שארוועט'ס טאכטער. ער האט זיך אבער בערוהיגט מיט דער האפ־נונג, דאס מארגען וועט ער וואהרשיינליך ערהאלטען פון אקטאוויע א בריעף מיט דער בעשטימונג פון פלאטץ, וואו זיי זאלען זיך צוזאמענטרעפען. מיט דיעזער האפנונג האט ער זיך געלעגט אין בעט און איז אונגעשטערט געשלאפען ביז מארגען.

ווען ער האט זיך אין דער פריה אויפגעהאפט, האט ער אונגעדולדיג געווארט אויפ'ן בריעפטרעגער. אום ניין אוהר איז ער ארויס פון טהיר און האט אראפגעשריען צום הויז־מייסטער'ס פרוי: „מאדאם בענאא, האט איהר א בריעף פיר מיך?"

— ניין הערר וואסייר — האט געענטפערט א הייזעריגע שטימע פון אונטען — זאנסט וואלט איך איהם אהער נעהאט ארויפגעבראכט.

מארים האט געווארט ביז עלף אוהר, אבער קיין זאך איז ניט געקומען.

— דארט האט געמוזט עטוואס אונגעוועהנליכעס טרעפען מיט איהר — האט ער זיך געזאגט — אבער וואס קען דאס זיין? דאס בעסטע וואס איך קען טהאן, און דאס איינציגע מיטעל דאס צו ערפאהרען איז, דאס איך זאל געהן אהין און מיך ער־קונדיגען.

ער האט זיך שנעל אנגעקליידעט און איז אוועקגעגאנגען פריהער נאך דער רוע סורעז, וואו דער קאפיטאן וואן ברעקע, און דער אבבע מערים האבען ערווארטעט זיין צוריקקומען מיט אונגעדולד. אלס ער איז ארייגגעקומען האבען איהם דיאביידע מיט פריידע בעגריסט, און ווערדיע, וועלכער האט יעצט ניט געטראגען דיא קליידער פון א גייסטליכען, נאר פון א געוועהנליכען בירגער, האט געזאגט:

— נו, ליעבער פריינד, וויא איז געגאנגען דיא רייזע?

מארים האט ביידע קאמראדען געדריקט דיא הענד און האט געענטפערט:

— איך קען מיך ניט בעקלאגען, דען איך האב דערטאפט צוויי האזען מיט איין מאהל.

— אוןביידע אניעדערגעלייגט אויף דער שטעלע? — האט ווערדיע לאַכענדיג געפרעגט.

— איינעם אניעדערגעלייגט און דעם אנדערן אנגעשאָסען — האט מאַריס לאַכענדיג געענטפערט.

— וואס הייסט עס? — האט לאַטירג געפרעגט פערוואונדערט.

— דאס הייסט, איך האב געזוכט סימאָנע און האב געפונען דיא פאַמיליע ברעסאַל, וואס איך האב אם ווענינגסטען ערוואַרטעט דארטען אויסצוגעפינען.

— ווירקליך?

— אזוי וויא איך זאג אייך!

און מאַריס האט דערציילט מיט אלע איינצעלהייטען, וויא אזוי דאס איז צוגעגאנגען אין וויק־סור־בריין און ביי דער וויטווע שאַרוועט.

— דאס געהט דאך גאר פאָרטרעפליך — האט ווערדיע געזאגט זיך רייבענדיג דיא הענד פאר פערגניגען — ווען דיא שעהנע אָקטאַוויע זאל נור פארזיכטיג אויסגעפרעגט ווערען, אזוי דאס זיא זאל קיין חשד האבען, קען מען ווערטען צעהן געגען איינס דאס איהר וועט ערפאהרען סימאָנעס אדרעסע.

— איך האף עס אויך, אבער איין הינדערניס שטעהט מיר נאך אין וועג — א הינדערניס וועלכע איך האב אם ווענינגסטען ערוואַרטעט. פאר מיין אוועקפאהרען האט מיך אָקטאַוויע שיער מיעד געמאכט מיט איהר צערטליכקייט, האט זיא זיך איצטער אריינגעלאזען אין א נייע ליעבע, אדער גיבער פיליבט אין א נייעם קאפריז, און עס איז מיר ניט מעגליך צו איהר צו צוקומען, סיידען איך זאל פיליבט בעלאגערן איהר טהיר.

— דאן טהוט עס, ליעבער פריינד, יעצט איז דיא הויפטזאכע צו זעהן אָקטאַוויע, דערנאך קענט איהר מיט איהר ברעכען. אויך מוזען מיר זיך גלייך נעהמען צו דער פאַמיליע ברעסאַל.

— דערצו מוזען מיר דאך אבער אויך וויסען דיא שטארקע און דיא שוואכע זייטען פון דיא ברעסאַל׳ס, דאס הייסט, מיר מוזען וויסען ווער דיא ברעסאַל׳ס זיינען, וועלכע געוואהנהייטען זיי האבען, וועלכע טוגענדען און וועלכע לאַסטער, און וויא זיי לעבען, און נאך אזעלכע זאכען. דאס אלעס האב איך געוואלט ערפאהרען דורך אָקטאַוויע, וועלכע האט דארטען פריהער געדיענט אלס קאַמער־מעדכען, איידער זיא איז געווארען „דיא שעהנע אָקטאַוויע“.

— דאס קען מען אויך אויף אנדערע וועגען אויסגעפינען — האט לאַטירג בעמערקט.

— יא — האט מאַריס געענטפערט — מען קען זיך נאכפרעגען ביי דעם און ביי יענעם, אבער פון איין זייט איז דאס אביסעל געפעהרליך, און פון אנדערן זייט איז דאס אונווטציג, ווייל דער און יענער געבען אפטמאהל בעשייד פונקט קאַפויר, און ענטפערן וויא זיי געפעלט.

— אונזער יונגער פריינד האט רעכט — האט ווערדיע געזאגט — ער מוז זעהן אָקטאַוויע און זיא אויספרעגען, און זיך ריכטען נאך דעם וואס מיר וועלען פון איהר ערפאהרען. זעהט צוזאמענצוטרעפען מיט דער מיידיל אזוי שנעל וויא איהר קענט.

— עס פערשטעהט זיך דאס איך וועל זיא זעהן, עס איז אבער זעהר ניט אנגע־נעהם אפצוהייגנען פון דיא קאפר זען פון א פרוי דאן ווען מען איז שוין באלד ביין ציעל.

מיט דיא ווערטער האט מאריס גענומען אבשיעד פון זיינע קאמראדען און איז אוועקגעגאנגען נאך דער רוע קאמארטען, צו אקטאוויעס וואוינונג.

— איז מאדאם צו הויז? — האט ער געפרעגט דעם בעקאנטען הויזמייסטער אונטען.

— יא — האט דיעזער געענטפערט.

מאריס איז שנעל ארויף דיא טרעפ און האט געקלונגען. איין זעהר פארנעהמער קאמערדיענער, וועלכען ער האט פריהער קיינמאהל ניט געזעהן, האט געעפענט און האט זיך ענטזאגט אפילו זיינע קארטע אפצוגעבען, אבגלייך מאריס האט איהם פרר בירט געבען פינף וואידאר (20־פראנק־שטיקער).

— דאס זעהט אויס אז זיא האט מיט מיר אין גאנצען געבראכען — האט מאריס צו זיך געזאגט — אדער עס זיצט ביי איהר פיעלייכט דער גראף צו פריהשטיק?

ער האט דערלאנגט זיין קארטע דעם קאמערדיענער נאך א מאהל און האט געזאגט: „איך לאז מיין קארטע ביי אייך, איהר וועט איהר ביי א געלעגענהייט אפגעבען".

— זעהר גוט מיין הערר.

מאריס איז אראפגעגאנגען פון דיא טרעפ פלוכענדיג דיא קאפריזען פון אלע חוה'ס טעכטער, וועלכע פערגעטערן אונז היינט, און מאכען צו דיא טהירען פאר אונזער נאז גלייך דעם אנדערן טאג. אזוי וויא עס איז שוין געוועזען ארום צוועלף אוהר האט ער זיך בעשלאסען צו געהן עסען מיטאג ביי זיין גוטער פריינדין, מאדאם ראזיע. זיא וועט זיך געוויס פרייען איהם וויעדער צו זעהען און איהם צו אומארמען. ער איז אריין אין איהר וואהנונג אין דער רוע דע לא וויקטאאר, אבער צו זיין גרויסען ערשטוינען איז מאדאם ראזיע ניט געוועזען צו הויז.

אויף זיין נאכפראגען האט איהם דיא אונשולדיגע מאדליין דערצעהלט, דאס מאדאם ראזיע געהט אויס אלע טאג און קומט שפעט נאך הויזע און זעהט אויס צו זיין זעהר בעשעפטיגט. מאריס האט ביי זיך געטראכט, דאס וואהרשיינליך האט מאדאם ראזיע וועלכע געשעפטס־זאכען, און האט איהר געלאזען זאגען דאס ער וועט וויעדער קומען. פון דארט איז ער ארום אויף דיא בולווארדס און איז אריין אין א רעסטאראן אום צו פריהשטיקען.

ביי א פענסטער איז געזעסען דער קליינער גראף פאסקאל, וועלכער האט יעצט אויסגעזעהען נאך בלייכער און מאגערער וויא אימער, דען ער איז געוועזען אין דיא וויימע גראדען פון שווינדזוכט, און האט זיך אונטערהאלטען מיט א פריינד.

— אויך איהר זייט דא, מיין ליעבסטער? האט ער אויסגערופען אין זיין שלעפּ־פעדיגער שטימע, רייכענדיג מאריס'ן דיא האנד; — וויא געהט עס אייך?

— און אייך?

— מיר זעהר גוט, איך דאנקע! איך בין געזונד וויא איין אייזען! דאס איז שען

וואס מיר האבען זיך געטראפען! וואס איז איינענטליך מיט אייך געווארן? מען זעהט אייך נירגענדס. מויערט איהר אייך אויך אזוי איין וויא אָקטאַוויע?

— אָקטאַוויע מויערט זיך איין? — האט מאַרים געפרעגט.

— פּאַלשטענדיג! אדער ריכטיגער, זיא ווערט איינגעמויערט.

— פון וועמען דען?

— אבער, מיין בעסטער, ווייסט איהר דען גאַר ניט? פון גראף איוואַן, נאַטירליך! דער גוטער יונגע שינט צו זיין אייפערזיכטיג וויא א טיגער. דיא אייפערזוכט איז זעהר ניט אין דער מאָדע, זעהר ניט פּאַרנעהם, דאס איז א קראנקהייט פון וועלבע איך וועל שוין ניט שטארבען.

דער קליינער מאַגערער גראף, וועלכער איז איינגעגאַנגען מיט יעדען טאג פון דער שווינדזוכט, און וועלכער פלעגט ביי יעדער געלעגענהייט פערזיכערן דאס ער איז שטארק וויא אייזען איז אונטערבראָכען געווארען אין זיין ריידען דורך א שטארקען הוסט־אנפאל, וועלכער האט בעוויעזען קלאַר, אז דער יונגער גראף וועט קיין צייט האבען צו שטארבען פון אייפערזוכט, און דיא שווינדזוכט וועט גיכער איהם בייקומען.

דאס מיטאג־עסען איז פאַראיבער זעהר מונטער, און ערשט נעגען פינף אוהר איז מאַרים צוריקגעקעהרט צו זיך נאך הויז, וואו איהם האט ערווארטעט איינע איבערראַשונג.

דיא הויז־מייסטערין האט איהם איבערגעגעבען א בריעף פון אָקטאַוויע. מיט דער גרעסטער האַסט האט ער איהם געעפענט און איבערגעלייענט פאָלגענדעס:

„מיין ליעבער גוטער יונגע!

„איך בין ניט מעהר פריי, דען מיט דעם הייראַטהען ווערט עס גאַנץ „ערנסט ביי אונז. אבער איך וויל דיך זעהען. קום איבערמאָרגען אויף דעם באל „אין אָפּעראַ־הויז, איך וועל טראַגען א ראָזא דאָמינאָ (א מאַסקענבאַל־קלייד) „מיט א ווייסער שלייפע אויף דער לינקען שולטער און א צווייטע שלייפע אויף „דער ברוסט. אויף וויעדערזעהען!

„דיינע אָקטאַוויע, פיר אימער!“

— איך האב אלזא א טעות געהאט ווען איך האב געמיינט אז זיא האט מיט מיר אין גאַנצען געבראָכען — האט מאַרים געלאַכט צו זיך אליין — אָקטאַוויע איז נאך אימער פערליעבט אין מיר און איך וועל פון איהר ערפאַהרען אלעס וואס איך וויל.

ער האט גלייך מיטגעטהיילט דעם קאַפּיטאַן וואַן־בּרעקע דעם בריעף פון אָקטאַוויע און האט איהם געבעטען ער זאל עס אויך מיטטהיילען ווערדיע, און דאן האט ער מיט אונגעדולד ערוואַרטעט דיא צייט פון זיין צוזאַמענקונפט מיט זיין געליעבטע.

מיט דעם באל אין אָפּעראַ־הויז אויף וועלכען אקטאַוויע האט מאַרים'ן בעשטימט, איז ערעפענט געווארען דער סעזאָן פון מאַסקענבעללער אין פּאַריז. גאַנץ פּאַריז האט געוואָלט דערביי זיין, און דיא לאָזשען זיינען זעהר טייער פערקויפט געווארען, וויא דאס איז געוועהנליך יעדעס יאהר. מארים האט בעצאַהלט דרייסיג לואידאָר (600 פראַנק) פיר א לאָזשע אום צו האבען דיא מעגליכקייט צו ריידען מיט אקטאַוויע אונטער פיער אויגען.

שבת אבענדס האט מאַרים אנגעטהאָן א שוואַרצע דאָמינאָ מיט גרינע שלייפע;

איבער זיין באלל־אנצוג און איז אוועקגעפאהרען צו דער גראנד אָפּערא. לאַטירג און ווערדיע זיינען שוין דארטען געווען און האבען איהם ערוואַרטעט. זיי האבען אויך גע־טראגען אזעלכע דאָמינאָס און אזעלכע מאסקען וויא ער, און אן דיא ג־ויסע בונטע שלייפען וועלכע זיי האבען געטראגען אן דער רעכטען שולטער האט מען זיי לייכט גע־קענט דערקענען.

— איז זיא שוין דא ? — האט מאַריס זיי געפרעגט אזוי שנעל וויא ער האט זיי געפונען.

— ניין, מיר האבען ווייניגסטענס נאך ניט געזעהן קיין ראָזא דאָמינא מיט ווייסע שלייפען.

— לאמיר אונז שיידען און אויפפּאסען. אלע האלבע שטונדע זאלען מיר זיך דא צוזאמענטרעפען, און אזוי שנעל וויא איהר דערזעהט אזא דאָמינא זאלט איהר מיר גלייך מיטטהיילען.

— אבגעמאכט !

א געדיכטע מאסע מענשען האט זיך געדרענגט אויף דיא פּראכטפאלע טרעפּ און קארידארען פון דעם הערליכען אָפּערא־הויז, און האבען בעלאגערט דיא לאָזשען. דאס אָרקעסטער האט געשפּיעלט וויא א שטורם און גאנצע וואָלקען פון שטויב האבען זיך ערהויבען צווישען דיא צאהל רייכע גלאז־פלאמען.

אין איין ראהם פון א טהיר איז געשטאנען א דאמע אין א שווארצען דאָמינא מיט רויטע שלייפען, מיט א רויטע מאסקע אויפ'ן געזיכט, און צוויי מאסקירטע לייטע אין קאָסטיומען פון פארצייטיגע ערצטען, זיינען געשטאנען נעבען איהר פון ביידע זייטען. זיא איז געשטאנען אונבעוועגליך, בעאָבאכטענדיג מיט פונקלענדע אויגען פון אינטער דער מאסקע אלעס וואס עס געהט פאָר ארום איהר. אלס זיא האט דערזעהן דעם שווארצען דאָמינא ריידענדיג מיט דיא אנדערע צוויי, האט זיא עטוואס אייפגעציטערט און האט געמורמעלט פאר זיך אליין: „דער יונגער מאן האט דעם וואוקס און דעם טריט פון מאַריס, ניט שוין־זשע איז ער דא אויך פאראן ? “

אונזער לעזער האט געוויס שוין דערקענט מאדאם ראָזיע. דיא ביידע פארצייטיגע דאָקטוירים וואס האבען זיא בעגלייטעט, זיינען געווען דיא ביידע נייע פּאליציסטען סילוויאן קארנו און גאלובעט, וועלכע זיינען געווען זעהר אויפמערקזאם אויף אלעס ארום, טראָטצדעם וואס דער אונגעוועהנטער אנבליק האט זייא אין אנפאנג אזוי וויא גע־בלענדעט.

עמא זשובערט, וועלכע האט קיין זאך ניט פערנאכלעסיגט, וואס האט זיא נאר געקענט פיהרען אויף דיא שפור פון דער פערברעכער־באנדע, האט עס געהאלטען פיר נייטיג בייצו־וואהנען דעם ערשטען מאסקען־באל אין אָפּערא־הויז, וואו עס קומען זיך צוזאמען אונטער דיא מאסקען, לייטע פון אלע קלאסען פון דער געזעלשאפט.

דיא דריי מענער האבען זיך צוטהיילט, און אין דעם אויגענבליק האט עס מאַ־דאם ראָזיע דערזעהן דעם יונגען מאן, וועלכער האט איהר אויסגעוויזען וויא מאַריס. דער יונגער מאן אליין האט נאַטירליך קיין ברעקעל געדאנקען ניט געהאט דער פון אז מאַדאם ראָזיע איז אזוי נאהענט צו איהם. זיינע פריינדע אויף א מאסקענבאלל ! ווען

אזא גערדאנקען וואלט איהם צופעליג יא אריינגעקומען אין קאפּ, וואלט ער זיך אליין געווים אויסגעלאכט.

מארים האט א ווילע געבלאנדזעט דורך דיא מאסע מאסקירטע מענשען, וועןאויך ניט אהן שוועריגקייטען, ענדליך אבער איז ער מיעד געווארען און איז אריין צו זיך אין לאזשע. פיעלייכט זיצט אקטאוויע אויך ערגעץ — וואו אין א לאזשע אין דעמ־זעלבינגען עטאזש — האט ער ביי זיך געטראכט. ער האט געקוקט דורך זיין אפּערא־גלאז אין אלע לאזשען אזוי וויט וויא ער האט נאר געקענט, האט בעטראכטעט יעדעס דאָמינא וואס האט נאר געהאט עטוואס עהנליכקייט צו אָקטאוויע'ס בעשרייבונג, אבער אומזיסט, ער האט אָקטאוויע ניט ענטדעקט. ער האט פערלארען דיא געדולד און האט געוואלט פערלאזען דיא לאזשע אבער דיא ענגשאפט אין דיא קארידארען איז געוועזען אזוי ענג, דאס ער האט געמוזט א היבשע ווילע ווארטען אין טהיר פון זיין לאזשע, און ווארטען אויף א געלעגענהייט זיך אריינצומישען אין דיא מענגע.

פּלוצלונג האט זיך א מאן אין א שווארצען דאָמינאָ דורכגעשטופּט דורך דיא מאסע, ארבייטענדיג מיט דיא עלענבויגענס אין דער ריכטונג פון מאָריסעס לאָזשע. דאס איז געוועזען פיערר לאטירג.

— זיא איז איצטער־ערשט געקומען אין דער בעגלייטונג פון צוויי פרויען — האט ער געזאגט צו מאָרים אזוי שנעל וויא ער איז נור צוגעגאנגען צו איהם.

— וואו געפינט זיא זיך?

— איך האב געזעהען מען האט איהר אויפגעשלאָסען א לאָזשע אויף דער רעכ־טער זייטע.

— גוט, איך געה צו איהר.

— איך וועל אייך נאכגעהן פון הינטען ניט וויט פון אייך. אזוי שנעל וויא איהר דארפט מיך זאלט איהר מיר געבען א צייכען.

— וואס איז געווארען פון אבבע מערים?

— ער שטעהט וואכע ביי איהר לאָזשע.

עס פערשטעהט זיך אז דער שמועס איז געפיהרט געווארן גאנץ שטיל.

איצטער האט זיך אויך מארים געשטופּט מיט דיא עלענבויגענס דורך דיא מאסע מענשען, נאך דער ריכטונג פון דעם בעצייכענטען אָרט; וויא נאר ער איז אהין צוגע־קומען, איז אָקטאוויע ארויסגעגאנגען פון איהר לאָזשע. דער יונגער האט איהר פאר־שטעלט דעם וועג.

— איך בין עס — האט ער געזאגט גאנץ שטיל.

זיא האט אויפגעציטערט ביין קלאנג פון זיין שטימע, האט גענומען זיין ארם און האט האסטיג געפרעגט: „האסט דוא א געשלאָסענע לאָזשע?“

— יא, דוא ביזט דארט זיכער פון יעדען פרעמדען בליק.

— זא קום שנעל אהין.

— שנעל! — האט מאָרים איבערגעזאגט לאכענדיג — דאס איז לייכטער צו זאגען וויא צו טהאָן.

ער האט זיך אבער דאך גענומען דורכברעכען א וועג, שלעפענדיג אָקטאוויע מיט זיך, ביז ער איז ענדליך געקומען צום ציעל.

ווען ער איז פארביינעגאנגען דיא פרוי אין שווארצען דאָמינאָ מיט דיא ביידען ערצטע פון דיא זייטען, האט דיעזע געזאגט מיט לויטער אבער פערשטעלטער שטימע: „מאָרים מיט גליק!"

דער יונגער מאן איז געגאנגען ווייטער, זיך ניט אומקוקענדיג און ניט ענטפערנדיג.

— מען האט דיך דערקענט — האט אָקטאוויע געזאגט צו איהם.

— יא, און דאס וואונדערט מיך זעהר, דען איך האב געמיינט אז איך בין זעהר גוט מאסקירט, אבער דאס שאדעט ניט.

— דאס שאדעט זעהר פיעל, מיין בעסטער. דער גראף איז איפערזיכטיג וויא א טיגער, און ווען ער זאל זיך דערוויסען אז איך האב עפעס מיט דיר געשעפטען ווערט מיין גאנצער פלאן פון הייראטהען מיט איהם צו וואסער. לאמיר דעריבער טהאן קלוג און זיך שיידען אזוי שנעל וויא מיר וועלען האבען געפלוידערט א צעהן־פופצעהן מינוטען.

אזוי וויא מאָרים האט זיך ניט געיאָגט נאך א לאנגע אונטעררעדונג און האט נור געוואלט ערפאהרען דאס וואס איהם האט יעצט אינטערעסירט, האט ער ניט געהאט דאגעגען. אין נעכסטען אויגענבליק זיינען ביידע אריין אין דער לאָושע, און וועלבער מען האט פון זאל אוים ניט געקענט אריינקוקען, אזוי וויא דיא פאַרהאַנגען זיינען צום טהייל געוועזען פארצויגען.

— אה, וויא גוט עס איז צו האבען א פינף מינוטען פרייהייט, נאכדעם וויא מען איז שוין אין גאנצען אָפגעוואהנט דערפון! — האט אָקטאוויע אויסגערופען, אלס זיא האט אראָפגעוואָרפען פון זיך דיא מאסקע און דעם קאפּשאָן פון דעם דאָמינאָ, און אומאַרעמט מאָרים'ן.

— ביסטו א שקלאפין?

— פאַלשטענדיג! אבער דוא דארפסט מיך ניט בעדויערען, איך האב עס אליין געוואלט. דוא פערשטעהסט מיך ניט?

— ניט איין האר.

— דיא זאכע איז דאך גאנץ איינפאך, איך וויל דיר עס ערקלערן: איך האב מיר אויסגעארבייטעט א פאַלשטענדיגען פלאן און ווען איך זאל האנדלען נאך איהם וועל איך גאר אין א קורצע צייט מוזען קומען צו מיין ציעל, און דעם גראף איבערצייגען, דאס איך האב איהם ווירקליך ליעב און צוליעב איהם האב איך אפגעבראכען אין גאנצען מיט דער פערגאנגענהייט. דערצו איז עס נעטהיג איך זאל אין ערגעץ ניט געהן און זאל מיינע אלטע פריינדע ניט עמפפאנגען. דעריבער וויז איך מיך אין ערגיץ ניט און האלט מיין טהיר געשלאסען פיר יעדען.

— דאס איז זעהר א לוסטיגעס לעבען, מוז איך דיר זאגען — האט מאָרים אויסגערופען.

— איך לאנגווייל מיך צו טויט, אבער דיא האפנונג אויף דיא גלענצענדע צו־

קונפט האלט מיך אויף. ווען דער גראף וועט זיך איבערצייגען דאס איך פערגעטער איהם, וועט ער מיך הייראטהען און ווען ער איז איינמאהל מיין מאן....

אָקטאַוויע האט זיך אליין אונטערבראָכען, איבערלאזענדיג פיר מאָריס'ן אליין צו פארשטעהן וואס דערנאך וועט זיין, און האט דאן פאָרטגעזעצט:

— יעדענפאלס דארפען מיר זיך איצטער זעלטען זעהן און איך גלויב, אז דוא זעהסט אליין איין וויא גוט מיינע גרינדע זיינען דערצו.

— פאָרטרעפליך! דוא האסט פאָלשטענדיג רעכט! וויא קומט עס אבער, וואס דער גראף האט דיך אליין געלאזען געהן צום אָפּערא־באל?

— אין דער רוסישער געזאנדשאפט איז היינט איין אבענד און ער מוז זיך דארטען וועניגסטענס לאזען זעהן, ער קען אבער יעדען אויגענבליק אהער קומען און מיך זוכען... איבריגענס פון מיר האבען מיר שוין גענוג גערעדט, לאמיר ריידען פון דיר א ווילע. וואס האסטו געמאכט זייט איך האב מיין טהיר געמוזט שליעסען פאר דיר?

— איך האב געמאכט א קליינע רייזע נאך האוור.

— צו דיין פערגעניגען?

— ניין, אין געשעפטען און שטעל זיך פאר, איך האב דארט געטראפען איינעם וואס האט דיך אין פאריז געזעהן מיט א קורצע צייט צוריק און וואס קען דיך זעהר גוט. ער האט מיר פיעל געשפראכען פון דיר.

דאס געזיכט פון דער יונגער דאמע האט אויסגעדריקט עטוואס אונרוהע, אלס מאריס האט געשפראכען דיזע ווערטער.

— איינער וואס קען מיך? — האט זיא געפרעגט.

— יא.

— ווער איז ער דען?

— איין נאָטאר.

— איך בין אבער מיט קיין נאָטאר אין פאריז ניט בעקאַנט.

— איך האב דיר נאר ניט געזאגט, אז ער איז א פאריזער.

— ווער דען איז עס געוועזן?

— דער עהרענווערטהער פערטרעטער פון גערעכטיגקייט פון וויק־סור־בריין.

מאריס האט ביי דיא ווערטער אנגעקוקט אָקטאַוויע און האט בעמערקט וויא עס בייטען זיך דיא קאָלאָרען אין איהר געזיכט.

— אה, דער האט פון מיר גערעדט?! — האט זיא אויסגערופען בלומר'שט גאנץ גלייכגילטיג.

— געוויס; ער זאגט אז דוא ביזט זעהר שעהן! ביי דער געלעגענהייט — ביסטו געבארען אין וויק־סור־בריין?

— יעדער מענש מוז דאך ערגיץ־וואו געבארען ווערען!

— דאס איז איין אמת וואס מען קען ניט אפלייקענען.

— וואס האט דיר דער נאָטאר פון מיר געזאגט?

מאָריס האט זיך געמאכט וויא ער האט קיין חשק ניט צו דערציילען.

— אבער, מיין גאָט, איך וויים ניט אויב.... האט ער אנגעהויבען.

— אלוא שלעכטעס?

— אבער....

— איך קען עס מיר דענקען. וואהרשיינליך האט ער דיר דערצעהלט, אז איך האב פארלאזען מיין פאמיליע, אום צו לעבען דא אין פרעהליכקייט און לוסטיגקייט און איך האב נאך אוועקגעשלעפט מיט זיך מ'ין מילך־שוועסטער סימאָנע. ניט וואהר ער האט עס דיר ערצעהלט?

— איך קען עס ניט לייקנען, האט מאריס געזאגט מיט א שמייכעל און העכסט צופריעדען וואס דיא אונטערהאלטונג האט זיך אויסגעדרעהט פונקט אזוי וויא ער האט עס געוואלט.

— איך הער איהם וויא דעם קאָטער, דעם אלטען בעל־עבירה'ניק — האט אָקטאוויע געזאגט — שעהנע געשיכטען האט ער געמוזט ארויסברייגגען!

— ער האט עס אזוי וויט געבראכט, ביז איך האב איהם געהייסען שווייגען. איך האב איהם געזאגט, אז איך קען פריילין אָקטאוויע און זיא איז איינע אנגעזעהנע דאמע אין יעדער הינזיכט און אין מיין געגענווארט זאל ער זיינע געשיכטען ניט דער־צעהלען. צו זיין גליק האט ער מיר געפאלגט, דען איך האב שוין געהאט בדעה איהם צו שיקען מארגען מיינע סעקונדאנטען און איהם פאָרדערן צו א דועל,

— דוא ביזט א פרעכטיגער יונגע! וואס וויים אזא דומער קליינשטעטילדיגער שטוב־זיטצער פון לעבען! איבריגענס האט ער אויך אורזאכע אויף מיך בייז צו זיין.

— וויא אזוי?

— דער אלטער יצר־הרע'ניק האט זיך שטארק געשדכנ'ט צו סימאָנע און איז געוועזן בייז וויא א טיגער ווען איך האב זיא מיט זיך אוועקגעפיהרט פון וויק־סור־בריין.

— מיר האט עס אויך אזוי אויסגעוויעזען; נאטירליך האט ער מיר ניט געזאגט דעם ריכטיגען גרונד פון זיין בעס, ער איז נור בלומר'שט געוועזן בעזארגט וועגען דיא טוגענד פון דיין מילך־שוועסטער. וואס איז פון איהר געווארען? האט זיא אויך געענ־דערט איהר נאמען? האט זיא געמאכט איהר גליק?

אָקטאוויע האט געצוקט דיא אקסלען:

— סימאָנע און גליק! — האט זיא געזאגט — יענע אין צו קינדיש דערצו. ווען איך בין אראָפּ פון דרך הישר, וויא אונזער נאָטאר פלעגט זאגען, האט זיא זיך ער־לויבט מיר צו זאגען מוסר און מיר צו ריידען פון מיינע עלטערן, פון עהרע און נאך אזעלכע נארישקייטען. דאס האט מיך געמאכט בייז, דען מיר איז מיאוס געווארען צו לעבען אימער ביי אנדערע און איך האב געוואלט זיין פריי און לעבען וויא עס געהער צו זיין. איך האב מיך דעריבער מיט איהר צוקריעגט און מיר זיינען זיך צוגאנגען.

— שוין לאנג?

— אונגעפעהר פיער יאהר.

— דוא האסט זיא מעהר ניט געזעהן?

— גאָט צו דאנקען, ניין; איך האב געהאט גענוג פון איהרע פרעדיגטען.

— האסטו פון איהר ניט מעהר געהערט?

— קיין ווארט, קיינע זילבע.

— פון וואס לעבט זיא דען ?

— פון איהר ארבייט.

— פון וועלכע ארבייט ?

— זיא איז געווען א נעטהערין און א שטיקערין, און זעהר געשיקט, דאס מוז איך צוגעבען.

— וואו האט זיא דען געארבייטעט ?

— ווען מיר זיינען זיך צוגאנגען האט זיא געארבייטעט אין א מאגאזין אין דער רוע וויוויען ; אבער זיא איז אימער געוועזען א שוואכע, פיעלייכט איז זיא שוין גע־שטארבען.

וויא עס האט אויסגעוויעזען האט אקטאוויע פון איהר ניט מעהר געוואוסט און מאריס האט אויך איבער סימאנע ניט מעהר געקענט ערפאהרען פון אקטאוויע.

— וואס האט ער דיר נאך דערציילט, דער נארעשער נאטאר ? האט זיא גע־פרעגט — האט ער גערעדט פון מאמא ?

— יא, ער האט מיר דערציילט, דאס מאדאם שארוועט וואוינט ניט מעהר אין וויק־סור־בריין, נאר אין א דארף, ניט ווייט פון דארט.

— זיא וואוינט אין פיזי ; זיא האט דארטען א שטיקעל גוט, זיא איז ניט ארעם, מיין מאמא, איך מוז איהר אמאהל ווידער שרייבען ; זיא וועט זעהר שטאלץ זיין ווען זיא וועט הערן פון מיין הייראט, ווען זיא וועט זיין, דיעזע לייטע אין דער פראווינץ מיי־נען אז מען האט ניט חתונה און מען געניעסט אזוי דיא וועלט איז מען נאר קיין מענש ניט.

— שרייבט זיא דיר ?

— ניין, זיא ווייס ניט מיין אדרעסע. זייט איך האב פארלאזען דיא ברעסאלס ווייס זיא ניט וואו איך וואוין.

דיא אויגען פון יונגען מאן האבען אויפגעלויכטען ; אקטאוויע האט איהם ווידער ארויפגעפיהרט פונקט אויף דאס וואס ער האט געוואלט.

— דיא ברעסאלס ? — האט ער איבערגעפרעגט — וואס הייסט דאס ?

— דאס זיינען דיא לייטע ביי וועלכע איך האב געוואוינט אלס געזעלשאפטערין— האט אקטאוויע נעענטפערט רויט ווערענדיג — דאס זיינען געווען א זאנדערבארע פאמיליע, מיין ליעבער.

— וויא אזוי ?

— דער מאן איז איין אלטער און זייער רייכער ארכיטעקט, וועלכער האט גע־הייראטהעט אוים ליעבע א דאמע פון דער האלב־וועלט, זיא בעטריגט איהם און ער ווייס ניט, אדער מאכט זיך ניט־וויסענדיג. איבריגענס איז מאדאם ברעסאל זעהר שעהן, אבגלייך זיא איז ניט מעהר יונג, און איז שרעקליך קאקעט. דער מאן ליעגט אימער צו הויז, ביי זיין ארבייט, אדער אמאל שפיעלט ער א פיקעט מיט א פאר אלטע פריינד, וועהרענד זיא געהט איבעראל, אויף אלע בעללער, אין אלע טהעאטערס, מען טרעפט זיא אומעדום, און עס וואונדערט מיך וואס דוא קענסט זיא ניט.

— דערצו האב איך געוואלט מעהר לעבען אין דער גרויסער וועלט וויא איך טהו עס! האבען זיי קיינע קינדער?

— א טאכטער! א רייצענדעס מיידיל, אבער דיא מוטער בעטראכטעט זיא אלס אונגליק פאר זיך. נאך דאמאלס ווען איך בין ביי זיי געווען און דיא מיידיל איז נאך געווען אין פענסיאָן האט זיא איהר שוין געהאסט. איצטער מוז זיא איהר גאר ניט קענען אנזעהן, זיא מוז שוין אלט זיין א יאהר אכטצעהן.

— זעהט מען זיא גאר אין ערגעץ־ניט מיט דער טאָכטער?

— גאָט בעוואהרע! דער אלטער פאטער וואלט דער טאָכטער קיינמאהל ניט ערלויבט ארויסצוגעהן מיט דער מוטער. זיא שלעפט זיך ארום אומעדום אליין. און איך וועל מיך ניט וואונדערן אויב איך וועל זיא דא היינט דערזעהן.

— דא אויף דעם אָפּערא־באלל?

— געוויס; צו מיין צייט פלעגט זיא קיינמאהל ניט פארפעהלען, און איך בין איבערצייגט אז זיא טהוט איצטער אויך ניט אנדערס. ווען איך זאל ניט מורא האבען דאס מיין רוססע וועט קומען און וועט בייז ווערען ווען ער זאל מיך ניט געפינען אין זיין לאָזשע, וואלט איך מיך דורכשפאציערט מיט דיר דורכ'ן זאל און וואלט זיא דיר אנגעצייגט.

— דואָמוזט דאך אבער פריהער וויסען וויא אזוי זיא צו דערקענען?

— דאס וועט מיר ניט שווער פאלען — האט אָקטאוויע געזאגט.

— זיא וועט דאך אבער ניט קומען אהער אהן א מאַסקע? — האט מאָריס ווייטער געפרעגט.

— דאס ניט, אבער איך קען איהר מאַסקע. זיא טהוט אן א דאָמינא און א מאַסקע ווייל דאס איז שוין אזוי דיא מאָדע, זיא מאַכט עס אבער אזוי, דאס אלע איהרע פערעהרער זאלען זיא דערקענען אויפ'ן ערשטען בליק. אויך איז איהר קאָסטיום אימער דערזעלבינער: איין העל־בלויער דאָמינא מיט דריי געלבע בענדער אויף דער שולטער, און א ווייסע מאַסקע איינגעפאסט אין בלוי. מיר וועט עס שפאס מאַכען איך זאל זיא דיר ווייזען, און דוא קענסט זיא ערגערן מיט א האלב־דוצענד נעמען פון איהרע פערעהרער, וועלכע איך קען דיר אויסרעכענען.

מאָריס האט קיין הייסערן וואונש געהאט וויא צו מאַכען דיא בעקאנטשאפט פון מאדאם ברעסאָל, דען וועהרענד ער האט אויסגעהערט וואס אָקטאוויע האט איהם דערציילט, האט ער געבוירענט פאר אונגעדולד אלעס נייטינע צו ערפאהרען, און זיין פּלאן וואס גיכער אויסצופיהרען.

— אבער ליעבע פריינדין, דיין בעשרייבונג איז מיר פאָלשטענדיג גענוג אום דיא דאמע צו דערקענען — האט ער געזאגט.

— געוויס, געוויס, אן דעם האב איך אין גאנצען פערגעסען! בלויער דאָמינא, געלבע בענדער, ווייסע מאַסקע מיט הימעלבלויען זוים — קיין בעסערן סימן דארפסט דוא גאר ניט. זוך אויף דיא שיינע וואלענטינע ברעסאָל און דערצייל איהר פון הערצאָג דואָרסיוואל, פון גראף לוסאן, פון דיקען ראטאן, פון דעם קליינעם ביזאק, פון פּאול

אוריל, און זשאָרזש דורען — דוא וועסט זיא ארויסברייגגען פון דיא כלים פאר ער שטוינען. געדיינקסט דוא דיא נעמען ?

— איך וועל זיי אויפשרייבען.

— גוט, און דאן פיהר מיך אין מיין לאָזשע צוריק.

— איך וועל דיך בעסער איבערגעבען צו מיינעם א פריינד, וועלכער ערוואַרטעט מיך אין קארידאר, און איך וועל געהן אין גארדעראָב אומבייטען מיין קאָסטיום.

— וויא דוא ווילסט.

— מאַרים האט געעפענט דיא טהיר און איינער פון דיא שוואַרצע דאָמינאָס איז אויף א צייבען פון מאַרים צוגעקומען, האט זיך פערנייגט פאר אָקטאוויע און איהר געגעבען זיין ארעם, און איז דאן פערשוואונדען מיט איהר אין געדרענג. מאַרים האט אין גארדעראָב איבערגעביטען זיין שווארצע דאָמינא אויף א פערלגרויע. צוריקגעהענדיג האט ער זיך ווידער געמוזט פארביישארען יענע פיגור מיט דער רויטער מאסקע, און איהם האט ווידער אויסגעוויזען דאס זיא קוקט איהם נאך פון אונטער דער מאסקע. „דיא פרוי מוז מיך קענען, האט ער געטראכט ביי זיך, זיא האט מיך אנגערופען ביים נאמען; ווער קען דאס זיין? — איך הויב ניט אהן צו פערשטעהן“.

דערמיט איז ער אוועקגעגאנגען אין דעם אויגענבליק אלס זשאָדלע, אין דער מאסקע און דאָמינאָ פון א הארלעקין (האָף־נאר) איז צוגעקומען צו עמא זשובערט.

— ניעבט עס וואס נייעס? — האט זיא געפרעגט.

— ניין — האט זשאָדלע געענטפערט — האט איהר וואס צו בעפעהלען?

— פיר היינט ניט מעהר; זוכט אויף מארטעל און זאגט איהם אז ער איז אויף פריי. אויף ווידערזעהען מארגען אום צעהן אוהר אין ביוראָ פון פאליציי־שעף.

דער האָף־נאר האט געגריסט און איז אוועקגעגאנגען, וועהרענד עמא זשובערט האט זיך אויך געקעהרט צו דער גרויסער טרעפ, אום צו געהן נאך הויזע, אזוי וויא זיא איז געוועזען איבערצייגט, דאס וואהרשיינליך וועט זיא שוין דא דיעזען אבענד קיין זאך ניט ענטדעקען. אבער פלוצלונג איז זיא געבליעבען שטעהן, דען זיא האט דערזעהן קומענדיג דעם גראף איוואן מיט ד'ארפעל.ביידע זיינען געוועזען אהן מאסקעס און אין באל־קאָסטיומען.

עמא זשובערט האט דעם גראף פארשטעלט דעם וועג. „העדר גראף, איך בעט אייך אויף איין וואָרט“.

דער גראף, וועלכער האט זיא ניט דערקענט, האט געמאכט איינע אבוועהרענדע בעוועגונג מיט דער האנד, און האט געזאגט: „איך האב קיין צייט, שעהנע מאסקע“.

מאדאם ראָזיע אבער האט אנגענומען דעם רוסען פאר'ן ארעם און האט איהם איינגעראָמט אין אויער עטליכע ווערטער. דיעזער האט זיך גלייך געווענדעט צו ד'ארפעל און האט געזאגט: „ליעבער פריינד, איהר האט דיא נומער פון מיין לאָזשע; אין איין אויגענבליק בין איך ביי אייך“.

דאן האט ער עמא זשובערט געררייכט זיין ארם און האט זיא געפיהרט צו א קאבינעט.

— זיית דריי טעג האב איך איך ניט געזעהען — האט עמא זשובערט געזאגט מיט א פאָרוואורף.

— איך האב איך גאר ניט געהאט מיטצוטהיילען, מאדאם.

— האט איהר געטהאן וואס איך האב פון אייך פערלאנגט?

— יא, מאדאם. יעדען אבענד טרייב איך מיך ארום מיט ד'ארפעל אין אלע לעבער און שפיעל־הייזער פון פאריז, איך האב אבער אין ערגעץ ניט געטראָפען דעם, וועמען איך זוך.

— זאל אייך דאס ניט מיאוס ווערן, האט געדולד און הארט אויס. איהר מוזט איהם א מאל טרעפען אין א שפיעל־הויז.

— האָפט איהר דאָ וועלכע שפור צו געפינען? — האט גראף איוואן געפרעגט.

— איך בין געקומען אהער אהן בעזאנדערע פלענער, נור מיט דער אננאהמע, דאס גראדע אין געדרענג געפינט מען א מאהל אם בעסטען יענע, וועלכע דענקען דאס זיי זיינען דארטען אם זיכערסטען פארבאָרגען.

— אלזא, מוטה און געדולד.

— אָה, האט קיין מורא ניט, מיר וועלען זיי ביידע ניט פעהלען.

גראף איוואן האט געדריקט דער דאמע דיא האנד און האט דאן אויפגעזוכט ד'ארפעל, וועלכען ער האט געטראָפען אויף דער ברייטער טרעפע, פלוידערענדיג מיט עטליכע פריינדע.

— איך מוז געהן אפנעהמען אָקטאוויע — האט ער איהם געזאגט שטיל — ווילט איהר מיט אונז שפייזען?

— היינט ניט; ווען איך בין שוין איינמאהל דא, בלייב איך שוין.

— אלזא, אויף וויעדערזעהען מארגען!

— אויף מארגען.

דיא מענער האבען זיך צוטהיילט, און דער רוסע איז אוועקגעגאנגען צו אָקטאוויע.

— ענדליך! — האט דיזע איהם צוגערופען אלס ער איז איינגעטרעטען אין דער לאָזשע — איהר קומט שפעט, מיין ליעבער איוואן, דיא צייט איז מיר זעהר לאנג געוואָרן.

— איהר לאנגווײלט זיך? — האט דער גראף געפרעגט.

— וויא זאל איך מיך אמוזירען, ווען איהר זייט ניטא? אויסער דעם געפעלען מיר ניט דיזע גערוישפאלע פערגעניגונגען.

— איך וויל אלעס וואס איהר ווילט — האט דער גראף געענטפערט גאלאנט.

אקטאוויע האט זיך אויפגעהויבען, האט גענומען אבשיעד פון דיא פריינדינען, וועלכע האבען זיא בעגלייטעט, האט גענומען דעם אָרעם פון גראף און ביידע האבען פארלאזען דיא לאָזשע.

הארט ביי דער טרעפע איז זיי מאדאם ראָזיע פארביינעגאנגען. אלס זיא האט דערקענט דיא ראָזא דאָמינאָ, וועלכע זיא האט מיט א שטונדע צוריק געזעהן שפאַציערענדיג מיט מאָריס'ן, איז זיא העכסט ערשטוינט געוואָרען. „וויא קומט דאס וואס

ער און דער גראף קענען ביידע דיא זעלבינע פרוי? דער ווסע איז רייך און מאריס איז שעהן! וואהרשיינליך בעטריגט זיא דעם גראף צוליב איהם.

זיא איז צוריק געגאנגען אין הויפט־זאל, האט בעטראכט דיא קאסטיומען און שטודירט דיא מאסקירטע געזיכטער, טהיילווייזע נור פון געוואוינהייט, דען עמא זשובערט איז ווידער אריין אין איהר ראלע פון א פאליציסטען מיט דער גאנצער זעלע. דיא שווארצע דאמינא מיט דיא פארבינע בענדער זיינען איהר פארביי געגאנגען. זיא האט זיי אויפמערקזאם בעטראכטעט, אבגלייך דיא מאסקען וויא דיא דאמינאס זיינען גאר ניט אויפפאלענד געוועזען. אויך ווערדיע און לאטירג זיינען א ווייל געבליעבען שטעהן, אום צו בעטראכטען דיא דונקעלע געשטאלט, וועלכע האט ארויסגעקוקט אויף זיי פון אונטער דער רויטער מאסקע מיט א פאר פונקלענדע אויגען.

— ווארום זעהט אונז דיעזע פרוי אזוי נייגיעריג אן? — האט דער פאלשער פריעסטער געפרעגט זיין קאמראד.

— פילייכט וויל זיא אונז עראבערן? — האט לאטירג אויסגעלאסען געשפאסט.

— זיא קוקט אונז אזוי אויפמערקזאם אן, פונקט וויא זיא וואלט וועלען טרעפען וויא מיר זעהען אויס אונטער דיא מאסקעס — האט ווערדיע געזאגט.

— מיר בעגעגענען איהר שוין צום צווייטען מאהל און יעדעס מאהל פערפאלגט זיא אונז מיט איהרע בליקען.

דיא ביידע מענער זיינען זיך געגאנגען ווייטער, אבער ווען זיי האבען זיך אומגעקוקט, האבען זיי נאך בעמערקט וויא דיא אויגען פון דער רויטער מאסקע זיינען אויף זיי געריכטעט.

— איך האב דיא ביידע דאמינאס געזעהן ריידענדיג מיט מאריס'ן — האט מאדאם ראזיע צו זיך געזאגט — דאס מוזען זיין זיינע פריינדע; מיינע אויפמערקזאמקייט אויף זיי מאכט זיי גאנץ ערשטוינט, ווייל זיי ווייסען ניט דעם גרונד דערפון.

דיא ביידע מענער זיינען ארויף העכער אין אמפיטעאטר, פון וואנען זיי האבען געקענט בעזעהן דעם זאל, וועלכער איז יעצט געוועזען וויא איין אמייזען־געסט (מוראווייניק).

פינף מינוטען שפעטער האט זיי געטראפען מאריס. ער האט זיך זיי געגעבען צו דערקענען אין זיין פרישען דאמינא, און האט זיי אפגערופען אן א זייט, צו א פענסטער.

— וואס הערט זיך? — האט ווערדיע געפרעגט.

— איך האב זיך דורכגעשמועסט מיט אקטאוויע.

— האט זיא אייך געגעבען דיא נייטיגע אויסקונפט?

— ניט אין גאנצען. זיא האט סימאנע שוין לאנג פון דיא אויגען פערלארען. זיא ווייס ניט וואס זיא טהוט איצטער, ניט וואו זיא וואהנט, און ווייס איבערהויפט ניט אויב זיא לעבט נאך. אין דער הינזיכט האט מיך מיין ערווארטונג אביסעל אפגענארט, דערפאר אבער האב איך געוואונען אין איין אנדער זייט.

— אין וועלכען?

— איך האב ערהאלטען גענויע אויסקונפט איבער דיא פאמיליע ברעסאל, און

איך וועל האָפענטליך האבען דיא מעגליכקייט צו ווערען איין איינגעהער בייא דיר אין הויז.

— וויא אזוי?

— ערלויבט מיר פריהער דעם זאל צו אונטערזוכען איידער איך וועל אייך ענט־פערן. עס איז זעהר מעגליך דאס איך וועל דאָ דערקענען מאדאם ברעסאל, נאך דיא קענצייכען וואס אָקטאַוויע האט מיר מיטגעטהיילט, און דאן מאך איך גלייך מיט איהר בעקאנטשאפט.

— ווער וועט אייך פארשטעלען פאר איהר?

— קיינער ניט; עס שיינט אז צו דיעזער דאמע איז לייכט צו־צוקומען; אויך מעג מען זיך אין א מאסקע פיעל ערלויבען.

— ווארום האט איהר געענדערט אייער קאסטיום?

— אום זיך צו בעפרייען פון דיא בליקען פון א פרוי אין א שוואַרצען דאָמינאָ מיט א רויטער מאסקע, וועלכע האט מיך דערקענט, אבגלייך איך ווייס ניט ווער זיא איז.

— א שוואַרצע דאמינא מיט א רויטער מאסקע — האט לאַטירג וויעדערהאָלט — דאס מוז זיין דיא זעלבינע וואס האט געקוקט אזוי אויפמערקזאם אויף אונז מיט בונק־לענדע אויגען.

— זייט איהר גאנץ זיכער דאס זיא האט אייך דערקענט?

— גאנץ זיכער, זיא האט גערופען מיין נאמען, און דאס געפעהלט מיר גאר ניט דאָ נאכגעשפירט צו ווערען.

— דיעזע אונבעקאַנטע הויבט מיר אויך אָן צו ווערען אביסעל פערדעכטיג. זיא פערפאָלגט אונז צו פיעל מיט דיא אויגען.

— זיא האט מיך מיט אייך געזעהען און דאס האט איהרע נייגיערדע דער־וועקט — האט מאָריס געזאגט — אזוי גלויב איך מוז דאס זיין; איך וואלט זעה־נערן מיט איהר גערעדט און זיא אויסגעפאָרשט....

— ווער לאזט אייך ניט?

— איך האב מורא זיא וועט מיך דערקענען אָן דער שטימע. אויסערדעם מוז איך מיך בעשעפטיגען מיט מאדאם ברעסאל; אבער איך גלויב אז איינער פון אייך וואלט עס געקענט טהאן.

— ווילסט דוא עס בעזאָרגען? — האט ווערדיע לאַבענדיג געפרעגט לאַטירג.

— יא, ווארום דען ניט?

— אבער זייט פאָרזיכטיג — האט מאָריס געזאגט — שטעכט ארויף איין אנ־דער שלייף אויפ'ן שולטער און פערזוכט אויסצוגעפינען ווער דיא דאָמינאָ איז וואס מאכט מיך אזוי אונרוהיג. איך פארלאָז אייך איצטער און געה צו מיין אויפגאבע.

— ווען טרעפען מיר זיך וויעדער?

— מארגען, אין דער רוע דע סורען.

מאָריס האט צוריקגעקעהרט נאך דער לאָזשע און פון דארטען אויס האט ער

געוואָרפען זיינע בליקען נאך אַלע ריכטונגען אונטען אין זאַל, זוכענדיג א דאַמינא פון הימעלבלויער פאַרבע מיט געלבע בענדע און א ווייסע מאַסקע.

פלוצלינג האט ער ענציקט אויסגערופען: „זיא איז דא!“ אויף דער אנדערן זייטע פון זאַל האט ער דערזעהן א קאַסטיום, וויא אַקטאָוויע האט איהם בעשריבען, ער האט שנעל פארלאזען זיין לאָזשע, האט זיך דורכגעשפארט דורך דיא מענגע, און האט שנעלל עררייכט זיין ציעל. דיא דאַמע אין בלויע דאָמינא, וועלכע איז אין דער טהאט קיינע אנדערע געוועזען אלס מאדאם ברעסאַל, איז געשטאנען אין מיטען פון א גאנצע רעדעל מענער, וועלכע האבען זיך איהר געדרייט ניט בעזאָנדערס גאַלאַנט.

— איהר אירט אייך, מיינע הערען, איך בעט אייך לאַזט מיך צו רוה — האט וואלענטינא געזאגט צו דיא ארומשטעהענדע עטוואס אויפגעבראכט, אלס מאָריס איז צוגעקומען אהין.

— ניין, ניין, ניין! — האבען דיא יונגע לייטע אויסגעלאַסען געברומט — מיר אירען זיך ניט!

און איינער פון זיי, וועלכער איז געוועזען עטוואס מבושם'דיג, האט צוגעזעצט: דוא ביסט פאַקיטאַ, דיא קעניגין פון איידטאַנץ אין רוע בלאַנש, און איך גיב דיר מיין וואָרט דאַרויף, דוא וועסט מיט אונז שפייזען. דיא שפייזע-קאַרטע איז הערליך, אַלעס מיט טריפעלאַך.

— איך זאג אייך נאך אמאל, מיין הערר, איך בין ניט פריילין פאַקיטאַ.

— דאס שאדעט ניט, פאַקיטאַ אדער ניט פאַקיטאַ, דוא וועסט מיט אונז שפייזען, מאך אונז דיא פריידע.

— איך שפייזע ביי זיך.

— גוט, דאן לאַדע אונז צו זיך.

— איך וועל מיך היטען דאס צו טהאָן.

— דוא קענסט דאך אבער אליין ניט שפייזען?

— איך האב א גאַסט.

אין אלגעמיינעס שאַלענדעס געלעכטער האט דיעזע אנטוואָרט ארויסגערופען ביי אלע ארומשטעהענדע. דער נאמען גאַסט ווערט אין דער פאַריזער „האלב-וועלט“ זעהר צוויי דייטיג פערשטאַנען.

מאָריס האט איינגעזעהן, דאס ווען ער זאל דיא דאַמע אין דעם איינענבליק בעפרייען פון דיא אונפערשעמטע גראָבע יונגען, וואלט זיא איהם זעהר דאַנקבאַר געווען. שנעל ענטשלאָסען האט ער זיך דורכגעשפארט צו דער דאַמע.

— דער גאַסט, דער גאַסט! — האבען אלע ארומשטעהענדע געברומט און טאַקע מיט א בעקאַנטען ניגון — „דאס איז דער גאַסט פון דער דאַמע“!

— דער גאַסט פון דער דאַמע שטעהט דא פאר אייך! — האט ער אויסגערופען און האט האסטיג אפגעשטופט דעם שפאַס-מאַכער וועלכער איז געשטאַנען אם נעהנטסטען צו דער דאַמע — איהר זייט עטוואס צו פרייליך, מיין הערר, וויא איך זעה, און וואלט אייך בעסער ראַטהען צו געהן צו בעט! קומט, מאדאם!

אין אויגענבליק האט מאדאם ברעסאַל אנגעקוקט גאנץ ערשטוינט דיא אונבע-

קאנטע מאסקע וועלכער האט זיך אליין געמאכט פאר איהר רעטטער. ער האט גע־ האט דיא שטימע און דיא האלטונג פון א וועלטמאן און איז איהר געקומען צו הילפע, פון איהם וועט זיא זיך אין פינף מינוטען שפעטער ווידער בעפרייען, האט זיא גע־ טראכט, דערווייל אבער קומט איהר זיינע הילפע צו דער רעכטער צייט. מיט דיעזען געדאנק האט זיא שנעל אנגענומען דעם ארעם וועלכען מאָריס האט איהר אנגעבאָטען.

אבער דאס רעדעל פון דיא פרייליכע יונגע לייט איז ווידער געשטאנען צוזאמענ־ געשלאָסען ארום זיי. און דער יונגער פרייליכער דאמעניעגער, וועלכען מאָריס האט פריהער אפגעשטופט, האט א דרעה געטהאן זיין היטעל אן א זייט, וויא איינער וואס גרייט זיך צו צו א געשלעג, און האט פערטרעטען מאָריס'ן דעם וועג: „וואס זאָל דאס בעדייטען! — האט ער אויסגערופען — איך בין געווען דער ערשטער, און האב פרי־ הערע רעכטע וויא איהר, אזוי געהאט דיא זאך ניט אב!"

מאָריס האט דעם שפרעכענדען אריינגעקוקט דורך דיא מאסקע שארף אין דיא אויגען און האט געזאגט רוהיג, אבער אין א שארפען, שניידיגען טאָן: „מיין קליינער הערר, איבערלייגט פריהער וואס איהר געהאט טהאן; זייט איהר איין ארומשלעפער אדער א מאן פון ערציהונג? אין ערשטען פאל וועל איך אייך בעווייזען, דאס איך האב שטודירט דיא באָקס־קונסט ביי דיא בעסטע ענגלישע און פראנצויזישע לעהרער, און אין צווייטען פאל וועל איך אייך מאָרגען פאָרלייגען א כיבוד פון א פיינעם שטאָך מיט א שארפען דעגען, און איך פערזיכערע אייך, דאס איך האב איינע אונגליקליכע האנד פיר מיינע געגנער. אויף יעדען פאל אבער זאלט איהר יעצט דעם וועג פריי מאכען פיר מיך און מאדאם, און איך פערזיכער אייך אז דאס איז דאס געשייטעסטע וואס איהר קענט טהאן.

דיעזע קליינע רעדע האט געמאכט א טיעפען איינדרוק אויף דיא צוהערער. דיא אויסזיכט אויף א פויסט־געשלעג איז פאר זיי געוועזען ניט מעהרער אנציהענד וויא דיא אויסזיכט אויף א דועל. דער יונגער מאן מיט דער קריעגערישער האלטונג האט געברומט אונטערן נאז עטליכע גראבהייטען און האט אבגעטרעטען.

דער וועג איז געוועזען פריי.

מאדאם ברעסאָל, וועלכע האט געפיהלט איהר הערץ קלאפען שטארקער וויא געוועהנליך, האט מאָריס'ן מיטגעצויגען מיט זיך, קלאמערנדיג זיך פעסט אן זיין ארעם און האט געשטאַמעלט: „איך האב אזוי מורא געהאט!"

— פאר וואס, מאדאם?

— דאס דיא אונפערשעמטע זאלען מיט אייך ניט אנהויבען קיין געשלעג.

— איהר האט געזעהן דאס איך בין בערייט געוועזען צו ענטפערן.

— און דאס אלעס צוליעב א פרוי, וועלכע איהר קענט אפילו ניט!

— מוז מען דען א פרוי קענען, ווען מען זעהט דאס זיא איז אין נויט און מען מוז זיא פערטהיידיגען? דיא פפליכט פון יעדען מאן איז איהר בייצושטעהן.

מאָריס האט שטארקער געפרעסט וואלענטינא'ס האנד צו זיך און האט דאן צו־ געזעצט: ווער זאגט אייך, איבעריגענס, דאס איך קען אייך ניט מאדאם?

זיין שטימע איז געוועזען קלאנגפאל, זאנפט און צערטליך ווען ער האט געוואלט,

פיר וואלענטינא, וועלכע האט געהאט א שטארקע פאנטאזיע און איז ליכט אויפגע־רעגט געווארען, האט דיעזע שטימע געקלונגען וויא מוזיק.

— איהר קענט מיך? — האט זיא געפרעגט, אנקוקענדיג דורכ'ן מאסקע איהר קאוואליער מיט גרויסע פלאמענדע אויגען.

— גאנץ געוויס! — האט דער יונגער מאן געענטפערט.

— ליגנער!

— איך שווער אייך אז איך זאג דיא וואהרהייט.

— דען זאגט מיר מיין נאמען!

אזוי ריידענדיג זיינען ביידע אנגעקומען צו דער לאזשע וועלכע מארים האט געהאט פיר זיך. ער האט זיא געעפענט און האט געזאגט: „טרעטען זיא איין, מאדאם, דאן זאג איך עס אייך!"

— דאס געהט ניט! — האט וואלענטינא אויסגערופען טרעטענדיג צוריק.

— דאס איז פיעל בעסער וויא צו פלוידערן אין זאל, וואו יעדער איינציגער דער־קענט אייך.

מאדאם ברעסאל האט נור פון פארמע־וועגען זיך געלאזט בעטען, דען אין דער ווירקליכקייט האט זיא שוין לאנג אויפגעהערט צו אונטערשיידען צווישען דאס וואס פאסט און וואס פאסט ניט, און האט עס יעצט אויך בעוויזען דאדורך וואס זיא איז איינגעטרעטען מיט מארים אין זיין לאזשע. דער צופאל אויף דעם מאסקענבאל איז געוועזען גראב נאך איהר געשמאק. דיא פראגע וועלכע האט זיא אם מייסטען בעשעפ־טיגט איז געוועזען, מיט וועמען האט זיא דא צו טהאן, מיט איין אלטען אדער א נייעם אנבעטער? אין העפטיגער אויפרעגונג האט זיא זיך א ווארף געטהאן אויפ'ן דיוואן פו דער לאזשע.

מארים האט זיך אניעדערגעזעצט נעבען איהר, האט אנגענומען איהר האנד, האט עטוואס ארויפגעשארט דעם ברייטען ארביל פון איהר דאמינא און האט צוגע־דריקט זיינע ליפען צו דעם ווייכען ארעם, דארט וויא דיא לאנגע האנדשוה און דיא ארעמבענדער האט איהם געלאזען אונבעדעקט.

— מיין הערר, וואס אונטערשטעהט איהר זיך צו טהאן? — האט זיא אויסגע־רופען מיט גוט־געשפיעלטער עמפפערונג.

— איהר זעהט עס דאך, איך קיססע אייער ארעם.

— האב איך עס אייך ערלויבט?

— ניין, איהר האט עס מיר אבער אויך ניט פערבאטען.

— דאן פערביעט איך עס אייך יעצט; לאמיר בעסער ריידען!

— איך פערלאנג ניט מעהרער וויא דאס, אבער מיט דער איינציגער בעדינגונג, דאס אונזער געשפרעך זאל אנהויבען מיט דיא ווערטער: „איך האב אייך ליעב!"

— איהר האט מיך ליעב?

— ליידענשאפטליך!

מאדאם ברעסאל האט אנגעהויבען צו לאכען.

— זייט פינף מינוטען און נאך איידער איהר האט מיך געזעהן!

— אזוי לאנג וויא איך קען אייך, דאס איז שוין א יאהר.

— איך גלויב אייך קיין ווארט.

— ווארום צווייפעלט איהר אין מיר?

— איהר ווייסט אפילו ניט מיין נאמען.

— זייט איהר אין דעם אזוי זיכער, וואלענטינא?

מאדאם ברעסאל האט אנגעהויבען צו ציטערן וויא אונטער דעם איינפלוס פון אין עלעקטרישען שטראם. איהר נאמען, וויא ער איז אויסגעשפראכען געווארען פון דיעזער צערטליכער שטימע, האט אויף איהר געמאכט א זאנדערבארען איינדרוק. ווארום דאס איז אזוי, האט זיא אליין ניט געוואוסט, דען זיא האט שוין מעהר וויא איין מאהל געהערט דיעזען נאמען און פון מעהר אלס איין מונד און זיא האט קיינמאל געפיהלט אזוי וויא יעצט.

— איז דאס ווירקליך וואהר? — האט זיא געשטאמעלט, — איהר קענט מיך?!

— זייט א יאהר, וויא איך האב אייך געזאגט. שוין א יאהר וויא איך פאלג אייך מיט דיא אויגען פון וויטען, וויא איך זעה אייך פארבייגעהען שעהן און אנציהענד פיר יעדען און איך האב אלץ געווארט אויף דיא טהייערע געלעגענהייט וואו איך זאל מיך קענען טרעפען מיט אייך, אום אייך מיינע געפיהלען צו ענטדעקען. ענדליך האב איך זיא געפונען! איך האב דערקענט אייער שטימע, אבגלייך איך האב זיא זעלטען געהערט און האב געדאנקט דעם צופאל וואס האט מיך געפיהרט צו אייך.

— אבער ווען איהר קענט מיך, ווייסט איהר דאך אויך דאס....

— דאס איהר זייט פערהייראטהעט — האט זיא מאריס אונטערבראכען — איך וויים עס, אבער וואס געהט מיך אן דיעזער מאן, וועלכער האט אייך קיינמאהל ניט פערשטאנען און וועלכער האט אייך קיינמאהל ניט געליעבט און האט אייך ניט געקענט ליעבען? וואס קימערט מיך לודוויק ברעסאל? זייט איהר דען געשאפען פיר דען מאן, וועלכער ליעבט נור זיך און זיין צימער און קימערט זיך ניט וועגען אייך קיין האר? וויא קען דער גלענצענדער שמעטערלינג אויסהאלטען גלייך מיט דעם בער אין דער נארע? לאמיר ניט דענקען פון איהם, נור פון אונז. איך האב אייך ליעב, וואלענטינא און וועל אייך אימער ליעבען! ווילט איהר מיך אויך ליעבען?!

— אייך ליעבען?! — האט וואלענטינא אויסגערופען גאנץ פערוויררט — אבער איך קען אייך דאך גאר ניט! פיעלייכט מיינט איהר דאס ערנסט, עס איז דאך אבער אויך מעגליך דאס איהר זייט א ליץ, וועלכער וויל זיך לוסטיג מאכען איבער מיינע לייכטזיניגקייט און וויל אונזער צוזאמענטרעפען בענוצען פיר עפעס א סקאנדאל געשיכטע.

— אה, דאס גלויבט איהר אליין אויך ניט! — האט מאריס אויסגערופען — האט דען מיין שטימע ניט דעם טאן פון אויפריכטיגקייט פון ליעבע?

מאריס האט גוט געוואוסט דיא מאכט פון זיין שטימע.

— אייער שטימע בעוועגט מיך און פערווירט מיך, אבער דארויף וויל איך ניט קוקען; עס זיינען דא מענערשטימען וועלכע בעטריגען. איך זאג אייך נאך אמאהל, איך קען אייך ניט! ווער זייט איהר? אויב איהר ליעבט מיך, וויא איהר זאגט, זייט

א יאהר, און איהר פאלגט מיר איבעראל, האב איך דאך מיך ערגיץ־וואו געמוזט טרעפען, אין א טהעאטער, אין דוא־דע־באלאן בײ דיא רענען (סקאטשקי) אדער אנדערס וואו. לאזט מיר זעהן אייער אנגעזיכט, וועלכעס איז מיר געוויס בעקאנט; אייער געזיכט וועט מיר זאגען, אויב איך מעג איך טרויען, אייערע אויגען וועלען מיר פערראטהען אויב איך מעג גלויבען אין דיא ליעבע פון וועלכער איהר רעדט.

— וועט איהר אויך ארונטערנעהמען אייער מאסקע? — האט מאריס ליידענשאפטליך געפרעגט — וועט איהר מיר אויך לאזען בעטראכטען דיא שעהנע ציגע וועלכע איך זעה אזוי גערן?

— יא, האט וואלענטינא געשטאמעלט אויפגערעגט.

מאריס האט ארונטערגענומען דיא מאסקע. איין ליכטשטראהל איז פון זאל געפאלען אויף זיין געזיכט. מיר וויסען דאס זיינע ציגע זיינען געווען רעגעלמעסיג שעהן פארנעהם, און דאס ער האט נאך דערצו געהאט איין אויסדרוק, וועלכען נור ווענינ פרויען קענען רוהיג אויסהאלטען און זיך ניט אונטערגעבען. וואלענטינע האט געפיהלט וויא איהר הערץ שפרינגט פאר פריידע, בײ דעם אנבליק פון דעם הערליכען מענער־קאפ, וועלכער האט אויסערדעם נאך איצטער געקוקט וויא א פערליבטער. איהר בליק האט זיך איינגעזויגען אין דיא דונקעלע אויגען פון דעם יונגען מאנן, און אין איהר זעעלע איז ענטשטאנדען א פלאמע.

א שמייכעל האט געשפיעלט אויף מאריסעס ליפען אלס ער האט בײ זיך געטראכט: „איך גלויב, איך שפיעל מיין ראלע ניט שלעכט, אבער איך וואלט שוין וועלען זעהן אויב זיא איז ווערטה אזא ראלע". ער האט אויסגעשטרעקט דיא האנד נאך וואלענטינע'ס מאסקע, אבער זיא האט איהם דיזע בעוועגונג ניט געלאזען אויספיהרען, דען זיא האט בליטץ־שנעל אליין ארונטערגעריסען דיא מאסקע פון זיך.

מאריס איז אויפגעשפרונגען. אזא פאלקאמענע, אזא פערפיהרערישע שענהייט האט ער ניט ערווארטעט. ער האט איינגעגראבען זיין בליק אין וואלענטינע'ס אויגען, זייערע קעפ האבען זיך צוגערוקט, זייער אטהעם האט זיך צוזאמענגעשמאלצען, און זייערע ליפען האבען זיך בעריהרט.

צום ערשטען מאל אין איהר לעבען איז וואלענטינע ערגריפען געווארען פון א ווירקליכער ליידענשאפט, און שליעסענדיג איהרע אויגען האט זיא געמורמעלט; „יא, דוא ליעבסט מיך, איך גלויב עס, איך פיעל עס! דען איך וועל אויך דיך ליעבען!

מאריס האט זיא גענומען אין זיינע ארעמס און האט זיא צוגעדריקט צו זיין ברוסט. דאס איז שוין ניט מעהר געווען קיין געמאכטע ליידענשאפט, נור א ווירקליכע, ער האט זיא געפיהלט. אין דעם אויגענבליק האט עס צוויי מאל געקלאפט נאך אנאנדער אין דער טהיר פון דער לאזשע. דער יונגער שורקע און דיא אויסגעלאסענע פרוי האבען אויפגעציטערט און האבען זיך צוגעהערט, און מאריס האט זיך אויפגעהויבען אום צו זעהן ווער עס קלאפט. ער האט עס אייגענטליך שוין געוואוסט איידער ער האט געעפענט, דען ער האט דערקענט דעם קלאפ, אבער ער האט עס געמאכט אזוי וויא ער וואלט ניט וויסען.

— וואס גיבט עס? — האט ער געפרעגט האסטיג, אלס ער האט געעפענט דיא טהיר און האט פאר זיך דערזעהן ווערדיע.

ווערדיע האט איהם איינגעראמט עטוואס אין אויער און מאָריס איז געווארען וויים וויא קאלך. דאן האט ער זיך געווענדעט צו וואלענטינע און האט געזאגט: „איך מוז אייך איין אויגענבליק פערלאזען, איך בין אבער גלייך ביי אייך צוריק!“

ער האט ארויפגעחאפט צוריק דיא מאַסקע, האט צוגעשלאסען דיא טהיר פון דער לאָזשע און האט האסטיג אוועקגעשלעפט ווערדיע מיט זיך.

אין דער צייט וואס דיעזע סצענע האט זיך אפגעשפיעלט אין מאָריסעס לאָזשע, צווישען איהם און וואלענטינא. האט אין איין אנדער זייט פון גרויסען אָפערא־זאל פאַסירט איין אנדער זעלטענער צוזאמענטרעפען.

לאַטירג, וועלכער האט שטארק געוואָלט דערגעהן ווער יענע געהיימניספאָלע רויטע מאַסקע איז, וואס האט דערקענט מאָריס, און וואס האט אזוי שאַרף נאך גע־קוקט איהם און ווערדיע, האט זיך געלאזען זיא אויפזוכען איבערן זאל, וועהרענד ווער־דיע איז איהם נאכגעגאנגען פון וויטען, ניט וועניגער נייגיעריג וויא לאַטירג עטוואס צו ערפאהרען וועגען דיא פרוי אין שווארצען דאָמינא מיט דער רויטער מאַסקע.

א היבשע צייט האט דער פאלשער קאפיטאן וואן־ברעקע געזוכט אומזיסט, און ווערדיע האט ביי זיך געטראכט, אז דיא געהיימניספאָלע מאַסקע האט וואהרשיינליך שוין פארלאזען דעם זאאל און איז געפאהרען אהיים, וואס ער אליין וואלט אויך גערן געטהאן, אזוי וויא ער איז געווען שרעקליך מיעד. אבער לאַטירג האט פלוצלונג בעמ־ערקט דיא געזיכטע, וועלכע איז געשטאנען אן א זייט, בעטראכטענדיג דיא בעוועגונג. ווערדיע האט זיך אפגעשטעלט ניט וויים פון דארטען, ביי א גרופע פון מאַסקען, און האט פארגנב'עט געקוקט אויף לאַטירגס בעוועגונגען און אויף דיא רויטע מאַסקע אין שווארצען דאָמינא.

לאַטירג איז צוגעגאנגען צו דער רויטער מאַסקע און האט זיא איינפאך ארומגע־האפט ארום טאַליע. שנעל האט זיך דיעזע א דרעה געטהאן, און זיך פריי מאכענדיג מיט א שטארקער בעוועגונג, האט זיא אויסגערופען אין צאָרן: „וואס איז דאס פיר איינע אונפערשעמטהייט?! לאזט מיך צו רוה, מיין העדר, איהר האלט מיך געוויס פיר איינע אנדערע!“

און ניט וואַרטענדיג אויף דיא אנטווארט אדער ענטשולדיגונג פון דעם אונפער־שעמטען יונג, האט זיא זיך א דרעה געטהאן פון איהם מיט דער אבזיכט אוועקצוגעהן אביסעל ווייטער; פלוצלונג אבער איז זיא געבליעבען שטעהן וויא צוגעשמידט, איהר איז איבערגעלאפען א קעלט איבערן לייב און קאלטע שוויס־טראָפען האבען ארויסגע־שלאָגען אויף איהר שטערן, און זיא האט אראפגעלאזען דעם קאָפּ אום ניט צו לאזען מערקען איהרע אויגען דורך דיא מאַסקע, וועלכע האבען אויפגעפלאמט דורך דיא שרעקליכע אויפרעגונג.

דיעזע ווירקונג האט געמאכט אויף דיא געהיימפאָליציסטין דיא שטימע פון לאַ־טירג, וועלכער האט זיך פון איהר כעס ניט געלאזען אפשרעקען, און האט געענטפערט אויף איהר פאָרוואורף: אַי, אַי, מיין פארשוין, אויף א מאַסקענבאל דארף מען ניט

זיין אזוי שטרענג און אזוי „ניט ריהר מיך אָן". איהר זייט אליין, און איך בין אליין, לאָמיר פיהרען אונזער איינזאמקייט זאַלבענאַנד; לאָמיר פלוידערן אביסעל! ווילט איהר?

לאַטירג האט ניט בעמערקט דיא ווירקונג וואס זיין שטימע האט געמאַכט אויף דיא דאַמע אין שווארצען דאָמינאָ, אבער ווערדיע וועלכער האט זיא גוט בעאָבאַכטעט פון דער זייט, האט יא עטוואס בעמערקט, און האט ביי זיך געטראַכט: „וואס האט ער איהר דארטען אזוינס געזאגט וואס זיא האט אויפגעציטערט?"

— איך בין זיכער דאס איהר זייט א שעהנע רייצענדע און ליעבענסווירדיגע דאַמע, און איך בין א וועלטמאן — האט לאַטירג ווייטער גערעדט, אין דער אבזיכט, אנצוהויבען א לאנגע אונטערהאלטונג — און דעריבער וועט איהר מיר ניט ענטזאגען מיך אויסצוהערען און מיר צו אנטוואָרטען. איך האב דאָ מיט איינעם געמאַכט א וועטטע, און נאר איהר אליין קענט מיר זאגען אויב איך האב געוואונען אדער פערלאָרען.

עמא זשובערט איז געבליעבען שטום. ווען דיא רויטע מאסקע וואלט איצטער ארונטער געפאלען, וואלט מען דערזעהן איין שרעקליכעס געזיכט. זיא האט אויך קיין וואָרט געהערט פון דעם וואס לאַטירג האט איהר געזאגט, זיא האט נור געהערט איינס, דעם טאָן פון זיין שטימע, וועלכע האט איהר געקלונגען וויא א טויטענגלאָקע. איהרע ציין האבען געקלאפפערט וויא פון קעלט און זיא האט געזאגט צו זיך אליין: „טרוים איך? בין איך וואהנזיניג? ער רעדט מיט מיר? ער? לאַטירג? אדער האט ניט נאך איינעם געגעבען פונקט דיא זעלביגע שטימע?"

לאַטירג האט דערווייל גערעדט ווייטער:

— ווארום שווייגט איהר, שיינע מאסקע? איך בעט איך, זייט אזוי גינציג מיר צו ענטפערן, דא האנדעלט זיך אום א וועטע פון הונדערט לואידאָר. איך האב געוועט דאס איהר זייט איינע אנשטענדיגע, עהרליכע דאמע, איינע איפערזיכטיגע פרוי, וועלכע איז געקומען אהער ניט צו איהר פערגניגען, נור אום צו דערטאפפען א לייכטזיניגען מאן. האב איך געוואונען אדער ניט?

עמא זשובערט האט זיך געפיהלט אין א פערצווייפעלטער לאגע. זיא איז איצטער געווען פאָלשטענדיג איבערציינט, דאס דער מאן וועלכער רעדט מיט איהר איז לאַטירג, איהר טויטפיינד, וועלכען זיא האט אזוי לאנג געזוכט אומזיסט. זיא האט איהם איצטער כמעט אין האנד, און דאך איז זיא מאכטלאָז, דען זיא האט אליין אוועקגעשיקט פון זיך זשאָרלע און מארטעל, און איז צו ווייט אוועקגעגאנגען פון קאָרנו און גאַלובעט. טויזענד צומישטע געדאנקען האבען זיך געדרייט ביי איהר אין קאָפּ, אבער אויף קיין איינציגען פון זיי איז זיא געבליעבען שטעהן. וואס בעשליעסט מען? וואס טהוט מען? רופען? ווער וועט איהר דען הערען אין אזא געדרענג? און ווען איינער זאל יא דערהערען וועט מען דאס אננעהמען פאר א מאסקענשפאס. ניט שוין־זשע זאל זיא צוליב דעם ארויסלאזען פון האנד לאַטירג, נאכדעם וויא א געטליכער צופאל האט איהם אריינגעשיקט צו איהר אין דיא הענד אריין? זיא האט איהם געמוזט אפשניידען דעם ריק צוג, זיא האט געמוזט זיך האלטען אן איהם, ביז דער אויגענבליק וועט קומען ווען זיא וועט קענען האנדלען.

זיא האט שנעל געווארפען א בליק ארום זיך, און זיא וואלט זעהר פיעל געגעבען

דאן ווען זיא וואלט דערזעהן דיא צווי פארצייטיגע ערצטע וועלכע האבען זיא בעגלייטעט, אבער זיא האט נור געזעהן פאר זיך גלייכגילטיגע שפאציער־געהער און לוסטיגע מאסקען. איין אויגענבליק האט זיא געפיהלט דאס זיא איז גאנץ נאהענט צו פאלען אין אהנמאכט. אבער זיא האט זיך צוזאמענגענומען מיט אלע איהרע קרעפטען און אין דער נעכסטער מינוטע האט זיא זיך שוין געקענט פאלשטענדיג בעהערשען. אבגלייך זיא האט געציטערט פאר אויפרעגונג האט זיא דאך אריינגעלייגט איהר ארעם אין דעם ארעם פון מאן, וועלכען זיא האט געהאלטען פיר לאטירג, און האט ביי זיך געטראכט: „איך וועל באלד וויסען אויף קלאר אויב איך האב א טעות אדער ניט; מיין טויטפיינד האט געהט א צייכען פון א שניט אויפ'ן דיקען פינגער פון זיין לינקער האנד.

— איהר האט אלזא געוועטעט דאס איך בין א פערהייראטהעטע פרוי, וועלכע איז געקומען אהער פון אייפערזוכט זוכען איהר מאן? — האט זיא זיך געווענדעט צו איהם מיט א פערשטעלטער שטימע.

— יא; האב איך געוואונען דיא וועטטע?

— פיעלייכט.

— דאס איז קיין אנטווארט.

— וואס האט דען אייער געגנער געוועטעט?

— דאס איהר זייט געקומען אהער זוכען עפעס א גוטען צופאל.... האט ער פערלארען?

אנשטאט צו ענטפערן האט עמא זשובערט ווייטער געפרעגט:

— איהר האט געוועטעט אין הונדערט לואידאר, ניט וואהר?

— יא.

— שפיעלט ביי אייך דיעזע סומע א גרויסע ראלע?

— ניין, ביי מיר איז דיא וועטע נור א נצחון־זאך; איך בין רייך, און ווען איך זאל דיא וועטע געווינען וויל איך עס מיט פערגעניגען טהיילען מיט אייך.

— ער איז עס דאך! — האט עמא זשובערט צו זיך אליין געזאגט — עס איז אונמעגליך דאס איין אנדערער זאל האבען פונקט דיא זעלביגע שטימע, און זיינע האט זיך אין דריי־און־צוואנציג יאהר קיין האר געענדערט.

— זייט איהר איינפערשטאנדען? — האט לאטירג נאך אמאל געפרעגט — האב איך געוואונען אדער פערלארען?

עמא זשובערט האט געוואלט אנווענדען אלע איהרע גייסטיגע קרעפטען, אום אויסצוציהען דיא אונטערהאלטונג אזוי לאנג וויא נור מעגליך. ווער קען וויסען אויב איין אונערווארטעטער צופאל וועט איהר ניט קומען צו הילף, אויב זיא וועט נור געווינען צייט.

— וויא אזוי זאל איך אייער וועטע ענטשיידען? — האט זיא געפרעגט.

— דורך איין ווארט: האב איך געוואונען אדער פערלארען?

— מיין ווארט וועט ניט העלפען — האט זיא געענטפערט, שאקלענדיג דעם קאפ — אייער פריינד וועט האבען רעכט צו פאדערן א בעסערן בעווייז וויא מיין ווארט.

— דאן זיינען דאך דא פאראנען גוטע לייטע וועלכע קענען אייך?

— אָ, יא, איך האב שוין דא מעהרערע געטראָפען.

— זעהר גוט, דאן נעהמט ארונטער אייער מאסקע, און מיר נעהמען די ערשטע מאסקע וועלכע וועט אייך בעגריסען! פארבייגייענדיג, און מיר מאכען זיי פיר אונזער ריכטער.

— דאס איז אונזינן! — האט זיא געענטפערט.

— ווארום?

— איך וועל דאך ניט טהאן אזא נארעשקייט און ווייזען יעדען מיין געזיכט, אויב איך בין געקומען אהער מיט דער אבזיכט צו איבערראשען מיין מאן. אייער וועטע איז וויא עס ווייזט אויס, נור אום מיך צו פאנגען, אבער איך בין ניט אזוי דום אריינצופאַלען אין זאק. איהר ווילט מיך נור בעוועגען ארונטערצונעהמען די מאסקע, אום זיך צו איבערצייגען, אויב איך בין יונג און שעהן.

— דאס איהר זייט שעהן איז ביי מיר קיין צווייפעל, דערפון בין איך איבערציינט.

— דאס גלייב איך ניט.

— דאס איז פון אייך א נארישקייט; איך בין איבערציינט, דאס ווען איך וועיז אייך מיין געזיכט וועט איהר זיך דערשרעקען.

עמא זשובערט האט קיין ליגען געזאגט, דען איהר געזיכט איז אונטער דער מאסקעווירקליך געווארן בלאס וויא דער טויט. האס, און דער דורשט נאך ראכע אין די פורכט צו פערליערען לאטירנ פון די הענד, האבען איהרע געזיכטסציגע אין גאנצען ענטשטעלט.

— איך גלויב אייך דאך ניט — האט דער באנדיט געזאגט — איך בין איבערציינט, אז איהר זייט שעהן און ליעבענסווירדיג, דען איך האב א בעוויז דערפאר.

— א בעוויז? — האט מאדאם ראָזיע איבערגעפרעגט מיט שטוינען.

— מיין הערץ שלאגט שטארקער נעבען אייך און דאס איז מיר דער בעסטער בעוויז, דען נעבען א העסליכער פרוי האט עס מיר נאך קיינמאהל פאסירט.

עמא זשובערט האט אנגעהויבען צו לאכען:

— ווירקליך? — האט זיא געזאגט — איך וואונדער מיך נור וואס איהר אין אייערע יאהרען קענט נאך זיין אזוי גאלאנט וויא א יונגער מאנן.

— ווער זאגט אייך דען דאס איך בין ניט קיין יונגער מאן? מיינע שטימע? מיינע האלטונג?

— ניין, קיינע פוןביידען, אבער איך בין א וואהרזאגערין.

— קענט איהר אויך וואהרזאגען אהן קארטען?

— אָ געוויס; איך קען אונטערשיידען אייער געזיכט און אייער געשטאלט פון אונטער דאָמינא און דער מאסקע; ווען איך זאל מיר א ביסל מיהע געבען וואלט מיר ניט שווער זיין אייך צו זאגען ווער איהר זייט און אייך אויפדעקען אייער פערגאנגענהייט און אייער צוקונפט.

— דאס איז אונמעגליך.

— וויא, איהר גלויבט ניט אין מיינע וויסענשאפט אלס וואהרזאגערין?

— אויב אזוי וועל איך אייך באלד בעווייזען אייער טעות; גיט מיר אייער האנד!
— וועלכע?
— דיא לינקע.
— דיא איז נעהנטער צום הערצען; היער איז זיא.
— נעהמט אראפ דיא האנדשוה.

לאטירג האט אזוי געטהאן און האט דער דאמע געררייכט א ווייסע פעטע האנד מיט קורצע דיקע פינגער.

עמא זשובערט האט גענומען דיא האנד און האט זיא אונטערזוכט. ביי דיעזער ארבייט האט זיא עטוואס אויפגעציטערט אויף דאס נייע, אבגלייך זיא האט זיך גוט בעהערשט: „ער איז עס! איצטער האב איך איהם און ער זאל שוין פון מיינע הענד ניט ארויסקומען!“

— נון, וואס זעהט איהר אויף מיין האנד? — האט לאטירג געפרעגט.
— זעהר פיעל.
— מיר וואלט זעהר ליעב געווען עטוואס דערפון צו ערפאהרען.
— איהר זייט אלט איבער פופציג יאהר, איהר האט ווייסע געקרייזעלטע האר, איהר האט פיעל געררייזט, האט שטארקע ליידענשאפטען און....

מאדאם ראַזיע איז געבליעבען שטיל.

— נוא, און וואס ווייטער? האט געפרעגט לאטירג ניט וועניג איבעררראשט.
— ווייטער קען איך אייך ניט זאגען, מינדעסטענס דא קען איך אייך דאס ניט זאגען.
— וואוהין ווילט איהר פאהרען?
— ערגייץ־וואו, וואו מיר זאלען זיין אליין און קיינער זאל אונז ניט שטערן.
— א בעזאנדערעס צימער וועט זיך שוין געפינען; איהר וועט מיר דיא עהרע ערווייזען מיט מיר צו שפייזען.

מאדאם ראַזיע האט אויסגעזעהן אונענטשלאסען.

— טהוט עס מיר, מאדאם — האט לאטירג געבעטען — איהר האט פאר מיר ניט וואס צו פירכטען, אלס וואהרזאגערין דארפט איהר דאך דאס וויסען!
— גוט איך נעהם עס אן.
— מיר געהען אלזא?
— וואס איז דיא איילעניס? גיט מיר אייער ארם און לאמיר זיך נאך אמאהל דורכשפאַציערען דורכ'ן זאל און דאן געהען מיר.
— איך שטעה צו דיענסטען.

וויעדער האט עמא זשובערט גענומען ציטערנדיג דעם ארעם פון פערברעכער, אוןביידע האבען זיך פערלארען אין דער מעננע.

דער לעזער פערשטעהט געווים וואס עמא זשובערט איז אויסען געוועזען מיט דעם שפאַציערגאַנג איבער'ן זאל. זיא האט געהאָפט צו טרעפען פיעלייכט איינעם פון דיא פאָליציסטען, וועלכע זיא וואלט קענען געבען א צייכען, וועלכען נור א געהיימ־

פאָליציסט קען פארשטעהן, און וועלכער וואלט גענוג געוועזען צוזאמענצובריינגען ארום איהר א האלב דוצענד אגענטען פון דער געהיימפאָליציי.

ווערדיע האט פון ווייטען אלעס צוגעזעהן און איז געווען זעהר מיסטרויאיש געגען דיא פרוי אין שווארצען דאמינאָ מיט דער רויטער מאסקע. איהר בענעהמען זיך מיט לאטירג איז איהם פארגעקומען זעהר פערדעכטיג. צו וואס האט לאטירג ארונטערגענומען דעם האנדשוה און איהר געוויעזען דיא האנד? ווארום האט דיעזע אונבעקאנטע אויפגעציטערט אלס זיא האט דיעזע האנד ערגריפען? גאנץ גלאט איז דא דיא זאכע געווים ניט. ווערדיע איז זיי נאכגעגאנגען פון ווייטען און האט ניט אראפגעלאָזען פון זיי דיא אויגען, אלס פלוצלונג האבען א פאָר ווערטער וואס זיינען געשפּראָכען געוואָרן פון צוויי מענער אין קאָסטיומען פון פארצייטיגע דאקטוירים, צוגעצויגען זיינע גאנצע אויפמערקזאמקייט. ער איז געבליעבען שטעהן וויא א צוגעשמיעדטער, און שטעלענדיג זיך צו דיא ביידע מענער מיט'ן ריקען, האט ער כל מר'שט אויפמערקזאם געקוקט אויף דיא פארביינגעהענדע מאסקען, וועהרענד אין אמת'ן איז ער געוועזען מיט אלע חושים אָנגעשטרענגט אום קיין וואָרט צו פערליערען פון דעם וואס דיא ביידע מענער האבען געשפּראָכען.

— אָהאָ! — האט געזאגט איינער, וועלכער איז געוועזען אונזער בעקאנטער גאלובעט — דא האט זיך אונזער באלעבאָסטע ארויסגעפונען א קאוואליער; דעריבער האט זיא דאס אונז אזוי שנעל געהייסען געהן! זיא ווייזט אוים צו זיין א פרעהליכע שטיקעל סחורה, אונזער באלעבאסטע!

— זיי קענען יענע פרוי — האט ווערדיע געזאגט צו זיך אלס ער איז געבליעבען שטעהן.

— און צו וואס האט זיא אונז געשלעפּט אהער? — האט געזאגט דער צווייטער פארשטעלטער ארצט, וועלכער איז געוועזען קאָרנו — דא וועט זיא דעם העלדען פון פער־לאשעז ניט געפינען.

— דאס טהוט ניט, דא איז גאנץ שיין, און מיר מאכט עס שפּאַס איבעראל ארייגעלאָזען צו ווערען. ביי אזא באלעבאָסטע וואלט איך גערן געדיענט אייביג, דורך איהר קומען מיר אומעדום און זעהען אלעס!....

ווערדיע איז מעהר דאָ ניט געשטאנען, דען ער האט אלעס געוואוסט וואס ער האט געוואלט וויסען. ער האט בעגריפען אז דיא ביידע מענער זיינען פאליציסטען, וועלכע שטעהען אונטער דעם בעפעהל פון יענער פרוי, וועלכע שפּאַציערט יעצט ארום מיט לאטירג.

דער פאלשער קאפּיטאן וואן־ברעקינ געפינט זיך אין א גרויסער געפאהר, דאס האט ווערדיע איינגעזעהען. ער איז גלאפען אהן אטהעם הינטער דער פּאָר, אום לאטירג ארויסצורייסען פון דיא הענד פון זיין בעגליימערין, ער האט זיי אבער ניט געזעהן, זיי זיינען געוועזען פערשוואונדען אין געדרענג.

שנעל איז ווערדיע ארויפגעלאפען דיא טרעפּ און איז אריין אין קארידאָר פון'ם ערשטען עטאזש. פארביינעהענדיג מאָרים'עס לאָזשע, האט ער צוויי מאהל א קלאפּ געטהאן אין טהיר. דאס זיינען געוועזען דיא צווייא אונערווארטעטע קלעפּ אין טהיר,

וועלכע האבען מאָריס'ן אין וואַלענטינע'ן אזוי איבערגעשראָקען אין זייער אומאַרמונג אין דורך וועלכע מאָריס איז ארויסגעלאָפען פון לאָושע, איבערלאָזענדיג וואַלענטינאַ'ן אליין.

— מיר מוזען זיי זוכען און געפינען — האט מאָריס געזאָגט ציהענדיג ווערדיע מיט זיך; לאַטירג טאר ניט ארייננפאַלען. עס איז געוועזען א בייזער געדאַנקען צו מאַכען דיא בעקאַנטשאַפט פון יענער פרוי.

דיאביידע מענער זיינען געגאַנגען פאָרווערטס, שטויסענדיג און שטופענדיג יעדערען וואס איז זיי געקומען אין וועג, אזוי דאס מען האט זיי געהאלטען פיר בעטרונקען.

— געהט איהר אויף איין זייט און איך אויף דער אנדערן — האט ווערדיע געזאגט, און דערמיט האבען זיי זיך צוטהיילט.

אין א פיערטעל שטונדע שפּעטער האבען זיי זיך צוזאמענגעטראָפען.

— גאר ניט! — האט מאָריס פערצווייפעלט געמעלדעט.

— גאר ניט! — האט ווערדיע פון זיין זייט געענטפערט.

— ענטטוישט און שווייגענדיג זיינען דיא ביידע קאמראדען געגאנגען נעהענטער צום אויסגאנג, אלס ווערדיע האט פלוצלונג אויפגעשריען פאר פרייד.

— וואס איז? האט מאָריס געפרעגט.

— זעהט דארטען! — און דער פאלשער פריעסטער האט אנגעוויעזען מאָריס'ן אויף דיא פרוי אין שווארצען דאמינאָ, וועלכע האט געווארט ביים אויסגאנג, ביים טהיר פון גארדעראָבע, וועהרענד לאַטירג האט זיך אנגעטהאן זיין איבערציהער.

עמא זשובערט האט נאך אימער געקוקט ארום זיך אין דער האָפנונג צו דערזעהן א פאָליציסטען, און אזוי וויא זיא איז זיכער געוועזען דאס לאַטירג וועט זיך שוין פון איהרע הענד ניט ארויסדרייען, האט זיא איהם איין אויגענבליק ארויסגעלאזען פון דיא אויגען, אום צו געפינען הילפע. און גראד אין דעם אויגענבליק האט זיך ווערדיע דורכגעשטופּט דורך דיא מענגע, איז האַסטיג צוגעלאָפען צו לאַטירג און האט איהם אראפּגעריסען דיא בונטע בענדער פון שלייער פון זיין דאמינא, דאמיט מען זאל איהם ניט לייכט דערקענען, און האט איהם איינגעראַמט אין אויער: „א-טלויף פון דער פרוי, אדער אלעס איז פערלאָרען!“

— ווארום? — האט דער באנדיט געפרעגט פערוואונדערט.

— זיא געהערט דער פאָליציי, קום!

שנעל וויא א בליטץ זיינען ביידע פערשוואונדען אין געדריינג, און דיא געהיימפאָליציסטין, וועלכע איז ערשטוינט געווארען איהם ניט מעהר צו געפינען ביים אויסגאנג פון גארדעראָבע, האט זיך א ווארף געטהון זיי זוכען. זיא איז געלאפען נאך אלע ריכטונגען, פערצווייפעלט, דערשראָקען, פערניכטעט.

— ער האט מיך פארשטאנען — האט זיא געמורמעלט אין איהר פערצווייפלונג — ער איז פון מיר אוועק, האט זיך אויסגעדרייט! איך האב איהם געהאט און פערליערע איהם ווידער! איך גלויב דער טייפעל שיצט דעם שורקע.

זיא האט זיך געווארפען אין פאָליציי־ביורא וועלכעס האט זיך געפונען אין

געביידע פון דער גראנד־אָפּערא, האט דעם קאָמיסאר אין קורצען פערציילט דעם פּאָר־פאל, אגענטען זיינען גלייך אויסגעשיקט געווארען נאך אלע ריכטונגען, אבער צו שפּעט! פיר היינטיגעס מאהל איז פיערר לאַטירג געוועזן געדעטעט.

מאָריס, וועלכער האט פון וויטען צוגעזעהן וויא אזוי, ווערדיע און לאַטירג זיינען פערשוואונדען פון זאַל, האט זיך בערוהיגט אומגעקעהרט צו וואלענטינע, וועלכע האט איהם אונגעדולדיג ערווארטעט.

לאַטירג איז אוועק נאך דער רוע דע סורען, וועלכע ער האט אהן הינדערניס ערדייכט, וועהרענד ווערדיע האט זיך אומגעקעהרט צום באל, אום פון זיינער זייט צו שפּיאָנירען, און צו ערפאהרען ווער דיא פרוי איז אייגענטליך. דאס איז איהם אבער ניט געלונגען, דען צו פיעל זיך שפּיעלען מיט'ן פייער האט ער אויך מורא געהאט.

30טער קאַפּיטעל.

צווישען ליעבע און האסס.

א וואָך איז פערפלאסען נאך דיעזען אבענד אין דער גראנד־אָפּערא. לאַטירג און ווערדיע האבען זיך עטליכע טעג נאך דעם זעהר געהיט און האבען זיך כמעט ניט געוויזען אויף דער וויסער וועלט. אויך מאָריס האט זיך אויסגעהיט צו געהן צו אָפט נאך דער רוע דע סורען, אין דער שטענדיגער פורכט, דאס דיא פּאָליציי שפּירט איהם פיעלייכט נאך. נור אזוי וויא אללעס איז געבליבען שטיל און עס האט זיך קיינע געפאהר געוויזען פיר קיינעם פון דיא באנדע, האט מען בעשלאָסען, דאס מאָריס זאָל אנהויבען זיינע ארבייט געגען מאריע ברעסאָל. דיא פראגע, ווער דיא פרוי מיט דער רויטער מאסקע איז געוועז, האט דיא דריי מענער שטארק בעאונרוהיגט. ניט־שוין־וויסענדיג האט זיא דערקענט לאַטירג? צו וואס האט זיא דען געזעהן זיין האנד? האט זיא איהם געוואָלט דערקענען אן א צייכען? אבער טראָטצדעם האבען זיי זיך דאך ענדליך בערוהיגט, דען לאַטירג איז ניט געוועזן אין פאריז זייט דריי־און־צוואנציג יאהר, צייט דעם פערברעכען אן דער גרעפין קוראוויאָו, און ער האט ניט פאר וואס מורא צו האבען, ווייל עס איז שוין איין פעראלטערטעס פערברעכער, וועלכעס קען ניט בעשטראפט ווערען געריכטליך. אויף דעם אופ'ן בערוהיגט, האבען זיי זיך צוריק גענומען פיר דיא אויספיהרונג פון דעם פּלאן, וועלכען מישעל ברעמאָנט האט זיי פאָרגעצייכענט.

מאָריס האט זייט יענעם אבענד געזעהן צוויי מאהל וואלענטינע, וועלכע, האט זיך אין דער ווירקליכקייט אין איהם ליידענשאפטליך פערליעבט און האט עס איהם אויך געלאזט מערקען.

אין הויז פון דער פאמיליע ברעסאל זיינען דערווייל דיא פאָרבערייטונגען און איינריכטונגען פיר דיא געזעלשאפטליכע אבענדען פערטיג געווארען, הערר ברעסאל און זיינע טאכטער האבען נור איינגע איינלאדונגס־קארטען פערשיקט, וואלענטינא, דאגעגען, האט דיא איינלאדונגען געהאָרפען רעכטס און לינקס.

אויף מארגען האט געזאלט שטאטפינדען דיא ערשטע טאנץ־געזעלשאפט און מאָריס'ס הערץ האט געהאָנצט פאר פרידע, ווען זיא האט פון דעם געדאכט. זיא האט געהאפט צו זעהן ביי זיך אין הויז איהר ליעבענסווירדיגען מאחלער און בעזאנדערס

דעם שילער, אלבערט גיבריי, וועלכער איז איהר ליעב געווארען, אליין ניט וויסענדיג וויא אזוי.

דעם טאג פון דיזען אבענד, איז דער אונטערזוכונגס־ריכטער הערר גיבריי גע־קומען שרעקליך מיעד צו זיך נאך הויזע; דיא ארבייט פון דעם דאפעלטען פערברעכען האט איהם שרעקליך מיעד געמאכט. ער האט זיך צוריקגעצויגען צו זיך אין ציטער, האט אָנגעשפארט דעם שווערען קאפ אן ביידע הענד און האט גענומען גריבלען אויף דאס נייע אין דעם שווערען רעטעניס. באלד איז אריינגעקומען זיין זאהן און האט איהם צושלאגען זיינע פינסטערע געדאנקען.

— פאטער — האט דער יונגער מאן געזאגט דריקענדיג דעם פאטער דיא האנד, איך קען וועטען, אז דוא שטעקסט ווידער ביז איבער דיא אויערן אין דעם אבשייליכען פראָצעס, וועלכער גיט דיר אזוי פיעל זארגע און לאזט דיר ביי נאכט ניט שלאפען.

— דוא האסט רעכט מיין קינד—האט דער אונטערזוכונגס־ריכטער געענטפערט.

— קענסט דוא ניט לאזען דיינע זארגען אין פאליי־דע־זושיסטים.

— ניין, זיי שלעפען זיך נאך וואו איך געה! אזוי לאנג וויא דאס געהיימניס איז ניט ענטדעקט קען איך מיך פון דיא זארגען ניט פריי מאכען.

— האסט דוא דען נאך גאר ניט געפונדען, קיינע שפור?

— מיר האבען א שפור און קומען דאך ניט ווייטער.

— האסט דוא פערלאָרן דעם מוטה?

— ניין, איך בין נור אבגעמאטערט. מיר האבען צו טהאן מיט געשיקטע פער־ברעכער. וועלכע וועלען פריהער אדער שפעטער דאך אריינפאלען אין אונזערע הענד. אויף דעם אָפערנבאל איז דאס שוין נאך א האָר געשעהען, אבער זיי האבען זיך אויס־געדרעהט.

— עס וואלט געוועזען דאס קלינסטע פיר זיי ווען זיי זאלען זיך אליין אויסליפערן — האט אלבערט געשפאסט — אבער אזוי פיעל גרויע האָר דארפסט דו זיך דערפון ניט מאכען. זיי בעאמטער אין דיין ביורא, אבער צו הויז דארפסט דוא האבען רוהע וויא אלע מענשען; לאמיר פלוידערן.

— זעהר גוט, פלוידער; ווען עס האלט שוין יא ביים פלוידערן וויל איך דיך פרע־גען עטוואס — דער אונטערזוכונגס־ריכטער האט ביים דיזע ווערטער גענומען צוויא איינלאדונגס־קארטען פון טיש — קענסט דוא א פאמיליע ברעסאָל?

— יא, פאטער, — האט דער יונגער מאן געענטפערט רויט ווערענדיג.

— הערר לודאוויק ברעסאל גיט מארגען איין אבענד אין זיין הויז, רוע דע ווער־נייל, און האט מיר צוויא איינלאדונגען, איינע פיר דיך, און דיא אנדערע פיר מיך.

— איך האב געוואוסט דאס ער וועט דיך איינלאדען.

— וויא אזוי? קענסט דוא דען דעם הערן ברעסאָל אזוי גענוי?

— אין דיא לעצטע צייט זעה איך איהם כמעט טעגליך. ער איז א געוועזענער ארכיטעקט, א רייכער און פארטרעפליכער מאן, און האט א הימלישע טאכטער.

אלבערט איז פלוצלונג געבליעבען שטאָקען; דען ער האט בעמערקט וויא פער־וואונדערט זיין פאטער האט איהם ביי דיא לעצטע ווערטער אָנגעקוקט.

ווארום ביסטו ענטשוויגען געווארן? — האט דער פאטער געפרעגט.

איך בין פערטיג.

— וואו האסט דוא דעם הערן מיט דער הימלישער טאכטער סענען געלערנט? — האט גיבריי וויטער געפאָרשט.

— ביי גאבריעל סערוועט, מיין פריינד און לעהרער — האט אלבערט געענט־פערט — פריילין מאריע ברעסאָל פאָזירט יעדען טאג אין אונזער אטעליער (קונסט־ווערקשטאט).

— דאס יונגע מיידיל הייסט אלזא מאריע? — האט דער פאטער איבערגע־פרעגט.

— יא, ניט וואהר, א שיינער נאמען?

— און זיא איז נאטירליך אזוי שעהן וויא איהר נאמען?

— פיעל שעהנער! א קעפיל פון איין ענגעל און א פראָפיל וויא ראפאעל פלעגט עס מאהלען, דערביי איז זיא גוטמיטהיג, זאנפט און איינפאך.

— קורץ, זיא האט אלע גוטע אייגענשאפטען און אלע טוגענדען — האט דער אונטערזוכונגס־ריכטער בעמערקט מיט שפאט — מיין הערר זאהן מיט זיינע נייצעהן יאהר איז אלזא פערליעבט!

— פאטער! — האט אלבערט אויסגערופען פערלעגען און צושמייכלענדיג זיך.

— פערליעבען זיך אין דיינע יאהרען איז דיא גרעסטע דומהייט.

— ווארום?

— ווייל דוא ביסט נאך א קינד.

— פאטער, איך בין איין מאנן, טראכטעדעם וואס איך בין נור נייצעהן יאהר אלט. אין עטליכע מאנאטע, מאך איך מיין עקזאמען און איך קען דיך פערזיכערן דאס איך וועל גלענצענד דורכקומען! נאך אין א יאהר בין איך דאקטאר דער יורי, אדוואָ־קאט, און וועל האפענטליך אויך האבען קונדען, דען דער נאמען וועלכען איך טראג איז בעקאנט און געאכטעט אין פאריז. דורך מיינע אויפפיהרונג און פיליכט אייך דוך מיין טאלענט וועל איך אימשטאנדע זיין מיר פערטרויען צו פערשאפען. צווייפעלסט דוא אין דעם?

— ניין, איך צווייפעל ניט אין דיינע צוקונפט; איך בין איבערצייגט אז דורך דיין טאלענט און דיינע ארבייט וועסט דוא האבען ערפאָלג.

— נון, זעהסטו, פאטער — האט איהם אלבערט אונטערבראָכען — האב איך ניט דאס רעכט צו דענקען פון איין גוט ערצויגענע שעהנע מיידיל, פון איין אנשטענ־דיגער פאמיליע, וועלכע זאל ווערען מיינע פרוי, דאן ווען איך טרעט אויף אלס זעלבסט־שטענדיגער מענש און וועלכע זאל דיך ליעבען אזוי וויא איך? מאריע וועט נאך פיעלייכט נאך גיכער אים שטאנדע זיין וויא איך, צו פערטרייבען דיא וואלקען פון דיין שטירן.

— דוא דענקסט אלזא פון הייראטהען?

— איז דאס ניט דער ציעל פון יעדען מאן?

— פון יעדען מאן, נאטירליך, אבער מיט נײנצעהן יאהר איז מען נאך קיין מאן! וויא אלט איז דען פריילין ברעסאָל?

— אכטצעהן יאהר, אבער זיא איז פאָלשטענדיג ענטוויקעלט. זיא האט איין הערץ וויא גאלד און איינע זעעלע פון הימלישער ריינקייט און גוטסקייט. יעדעס מאל וואס איך זעה מאריע דערמאהן איך מיך אן מיין מוטער, וועלכע מיר בעווײנען נאך ביז היינט.

דיא לעצטע ווערטער האבען אין הערצען פון פאטער דערוועקט שווערע עראינ־נערונגען און האבען איהם זעהער טיעף בעוועגט.

— דוא ליעבסט אלזא ווירקליך דאס יונגע מיידיל, מיין זאהן?

— מיט אלע קרעפטען פון מיין זעעלע.

— דוא דארפסט זיך גוט אין אכט נעהמען.

— פאר וועמען?

— זעהר אפט בעטריעגט מען זיך אליין, ווען מע פאָלגט דיא ערשטע נייגונג פון הערצען. דער טרוים פון דער ערשטען ליעבע נארט מייסטענטהיילס דעם טרוימער.

— איז דאס מעגליך?

— ניט נור מעגליך, נור דאס איז א רעגעל און ווען מען זעהט איין דעם טעות צו שפעט און מען געפינט, אז דער געגענשטאנד פון דער ליעבע איז ניט ווערטה גע־ליעבט צו ווערען, דאן ליידעט מען שרעקליך פיעל.

אלבערט איז געווארען ניט ווילענדיג אויפמערקזאם אויף דעם ביטערן טאָן, מיט וועלכען זיין פאטער האט דיעזע ווערטער געזאגט און האט דעריבער מיט א געוויסער פערלעגענהייט געזאגט: „אויב איך האב קיין טעות ניט, פאטער, שיינט מיר נאך דיינע ווערטער, דאס דוא האסט שוין א מאהל געהאט אזא ביטערע ערפאהרונג.

— דוא האסט ריכטיג ערראטהען, מיין קינד און דריבער ציטער איך אזוי וועגען דיך.

האסט דוא שוין אלזא איינע געליעבטע איידער דוא האסט געהייראטהעט מיט מיין מוטער?

— ווען איך בין געווען אין דיינע יאהרען, אזוי אונערפאהרען וויא דוא, פאַנטאַס־טיש־פערליעבט מיט דעם ערשטען פייער פון דער יוגענד, האב איך פערגעטערט א יונגע מיידיל, אין וועלכע איך האב ענטדעקט אלע גוטע איינענשאַפטען און אלע טוגענ־דען, וויא דוא אין דיין מאריע. איך האב זיא געהאלטען פיר ריין און בעשיידען, מילד און גוט קורץ, פיר איין ענגעל.

— און זיא האט דיך ניט געליעבט?

— אָ יא, וועניגסטענס האט זיא מיר געשווארען דאס זיא ליעבט מיך און וויא האב איך געקענט אין דעם צווייפלען, ווען זיא האט זיך מיר אין גאנצען איבערגעגעבען! וואס נאך פאר א בעוויז פון ליעבע און צערטליכקייט האב איך געקענט פערלאנגען? דאך איז דיעזער בעווייז געווען א ליעגען! זיא האט זיך געוויעזען אלס איינע אויסגע־לאסענע פערדארבענע פרוי. ניט דורך ליעבע, זאנדערן דורך א קאפריז איז מיר דאס

מיידיל געפיהרט געווארן אין מיינע ארעמס. דאס האב איך דערנאך ארויסגעפונען און אויף דער שטעלע פון ליעבע איז געקומען פעראכטונג.

— פעראכטונג? — האט דער יונגער מאן איבערגעפרעגט מיטליידיג.

— יא, דען יענע וועלכע איך האב געליעבט און וועלכער איך וואלט געגעבן אנגע-באטען מיין האנד, איז מיר פלוצלונג פערשוואונדען, ניט קימערנדיג זיך, אין וועלכער פערצווייפלונג זיא לאזט מיך איבער. איך האב געוואוסט, דאס זיא דארף ווערן מוטער און האב זיא איבעראל געזוכט, אום פון איהר אוועקצונעהמען דאס קינד, וועלכעס האט מיר געהערט און וועלכען איך האב געוואלט געבען מיין נאמען, האב זיא אבער אין ערגיץ־ניט געקענט געפינען. איינמאהל האב איך יא עטוואס פון איהר ערפאהרען, אבער אלעס וואס מען האט מיר פון איהר מיטגעטהיילט איז געווען, דאס זיא פיהרט זיך שלעכט אויף; דאס זיא איז א מוטער און האט א קינד, אדער האט געהאט א קינד — דאס האט קיינער געוואוסט.

— וואס איז אבער פון דעם קינד געווארען?

— איך זאג דיר יא, דאס האט קיינער ניט געוואוסט; איך מוז אננעהמען דאס וואלענטינא — אזוי האט געהייסען דיא שענדליכע — האט דעם לעבענדיגען בעווייז פון איהר פעהלטריט געלאזען פערשווינדען, אום אמאהל אפצונארען איין עהרליכען מאן, אדער אום צו קענען געהן אויף דעם שמוציגען וועג, וועלכען זיא האט זיך אויסגעקליבען, דיא יעניגע וועלכע איך האב אמאהל געליעבט איז היינט פיעלייכט איין אויסגעלאסענעס פרויענצימער.

— אבער דאס איז שרעקליך! — האט אלבערט אויסגערופען ענטזעצט.

— און דאך איז עס לײדער וואהר.

— האט דיא אונגליקליכע גאר קיין פאמיליע ניט געהאט?

— זיא האט געהאט א ברודער, איין זעהר אנשטענדיגער מאן, וועלכער האט פיעל געמוזט לײדען דורך דיא שאנדע וואס זיין שוועסטער האט איהם אנגעמאכט.

— האסט דוא זיך ביי איהם ערקונדיגט?

— דאס האב איך ניט געקענט טהאן. מיט וועלכען רעכט האב איך געקענט קומען צו איהם פרעגען וועגען זיין שוועסטער? דער שיין איז געווען געגען מיך, מען וואלט מיך געקענט אנקלאגען, דאס איך האב פערפיהרט איין יונגעס אונשולדיגעס מיידיל. אויסערדעם איז אויך דיעזער ברודער פערשוואונדען, וויא מען האט דאן געזאגט האט ער פערלאזען פראנקרייך, און פון דענסמאהל אן האב איך פון איהם ניט מעהר געהערט. דיעזע ביטערע ערפאהרונג אין מיין ערשטער יוגענד האט אויף מיר זעהר א ביטערן איינדרוק געמאכט, און האט מיך אין גאנצען צובראכען. איך האב אויפגעהערט צו גלויבען אין ליעבע און טוגענד, און ערשט ווען דער גוטער שיקזאל האט מיר צוגע-שיקט דיין מוטער, האב איך מיך איבערצייגט, דאס אויף דער וועלט זיינען דא ענגעל פונקט אזוי וויא טייפעל. איך ווינש פון הערצען, דאס דיא ערפאהרונג וועלכע האט מיר אזוי טהייער געקאסט, זאל דיר ניטצען, מיין ליעבער אלבערט. איבערלעג עס דיר! אויף ניט האט מען קיינמאהל קיין חרטה ניט, און מען פערשאפט זיך זעהר פיעל ענט-טוישונג ווען מען פאלגט בלינד דעם הערצען.

— דאס מיידיל פון וועלכע איך רייד איז ריין און אונשולדיג וויא איין ענגעל— האט דער יונגער מאן געזאגט.

— אזוי האב איך אויך געזאגט.

— זיא איז אונפעהיג צו מאכען א פעהלטריט.

— דאס האב איך אויך געגלייבט.

— פאטער, דוא זאלסט איבער איהר ניט אורטהיילען ביז דוא וועסט זיא זעהן; איך וואלט זעהר וועלען דוא זאלסט זיא זעהן.

— זיא זעהן! וואו זאל איך זיא דען זעהן? ווייסט דוא דען ניט, דאס צייט דיין מוטער איז געשטארבען געה איך ניט מעהר אין געזעלשאפט?

— איך ווייס עס, אבער דא האנדעלט זיך אום מיינע צוקונפט, אום מיין גליק, און איך בין זיכער, אז דוא וועסט צוליעב מיך איין מאהל ברעכען דיין געוואהנהייט. דוא וועסט מיט מיר געהן צו העררן ברעסאָל, וואו דוא וועסט אויך טרעפען אונזער פריינד גאבריעל סערוועט. איך וואלט זעהר וועלען אז דוא זאלסט מאכען דיא בעקאנטשאפט פון מאריע און איהר פאטער.

— האט זיא אויך א מוטער?

— יא, אבער זיא קען איך נאך ניט.

— בעגלייטעט זיא ניט איהר טאכטער אין גאבריעלס אטעליער?

— ניין, איך האב זיא קיינמאהל ניט געזעהן. אָ, פאטער, דוא זאלסט מיט אייגענע אויגען זעהען און אורטהיילען, אויב דיא יענינע וועלכע איך ליעב איז עס ווערטה צו זיין דיינע טאכטער. זאג מיר צו, מיך צו בעגלייטען אהין; מיר וועלען דאַרטען ניט לאנג בלייבען.

— דוא ווייסט וויא מיר איז שווער דיר עטוואס צו ענטזאגען.

— דוא געהסט אלזא מיט?

— איך זאג עס דיר צו.

— איך דאנק דיר, פאטער, דוא ביזט ווירקליך זעהר גוט. גלייך נאכ'ן עסען געה איך צו סערוועט און טהייל איהם מיט דיא גוטע נאכריכט.

אלבערט האט אומארמט דעם פאטער און ביידע זיינען אריין אין שפייזע-צימער.

אויף מארגען אבענדס האט דאס שטילע הויז פון לודאוויק ברעסאָל געראַשט פון בעזוכער און האט געשטראהלט פון הונדערטער פלאמען. דיא גרויסע זאלען וועלכע זיי-ען יעצט געווען געפילט מיט געסט, האבען געמאכט עהרע דעם גוטען געשמאק פון דעם געוועזענעם ארכיטעקט. דיא איינריכטונג איז געווען פון זעלטענעם לוקסוס און רייכקייט, וועלכע האבען מעהר וואהרשיינליך געשטאמט פון מאדאם ברעסאָלס פערלאנגען צו גלענצען, אלס פון העררן ברעסאָלס בעשיידענהייט.

דער גרויסער טאנץ-זאל איז געווען פערציערט פון בלומען און פיעלע אנדערע פלאנצונגען, וועלכע האבען דעם זאל פערוואנדעלט אין א ריכטיגען גארטען.

אין דער איינלאדונג איז נור דערמאהנט געווארען „א טענציל" ביי קלאוויער-מוזיק; וואלענטינא אבער האט געפונען אז טאנץ-מוזיק אויפ'ן קלאוויער האט ניט קיין

טעם, און האט בעסער אנגאזשירט פיר דעם אבענד א קליינעם אבער א גוטען ארקעסטער.

דיא שפיעלטישען זיינען געווען אויסגעשטעלט אין צוויי קלענערע זאלען, און אין וואלענטינע'ס בודואר. דיא רייכע בופעטס זיינען געווען אראנזשירט אין שפייזע־זאל.

געגען צעהן אוהר אבענדס איז דיא פעסטליכקייט געווען אין פאלען גאנג, און מאדאם ברעסאל, האט עס אויסגעוויעזען, מאכט פון זיך עטליכע. זיא איז געווען איבעראל, האט אלעס געזעהן, האט אלעס געארדנעט, האט יעדען געענטפערט, און האט מיט א ליעבענסווירדיגען שמייכעל אנגענומען אלע זיסע קאמפלימענטען וועלכע האבען זיך געשאטען אויף איהר פון אלע זייטען. אויך לודאוויק ברעסאל האט זיך אפגעגעבען מיט זיינע געסט, אדער בעסער געזאגט, מיט דיא געסט פון זיין פרוי. אבער ער האט זיין ראלע געשפיעלט קאלט, אהן פריידע, אהן ווילען, נור אום יוצא צו זיין.

וואס גאריע אנבעטרעפט, איז זיא ווירקליך געווען דיא רייצענדע יונגע קעניגין פון אבענד. איהר געזיכט האט געשטראהלט פון פריידע, אבער פון צייט צו צייט פלעגט זיא א בליק טהאן צו דער טהיר ביי יעדען גאסט וואס פלעגט ערשיינען, און פלעגט שווער אויפאטהמען, וויא מיט א שטילען זיפץ. זיא האט אונגעדולדיג ערווארטעט אלבערט גיבריי, וועלכער איז געווארן איהר ליעבסטער פריינד זייט זיא האט בעזוכט דאס אטעליער פון גאבריעל סערוועט.

מיט ניט וועניגער אויפמערקזאמקייט האט אויך וואלענטינע געקוקט נאך דער ריכטונג פון דער טהיר. אויך זיא האט, וויא עס האט אויסגעוויעזען, איינעם ערווארטעט, און איז זאגאר צו־ווייל געווארן עטוואס אונרוהיג פאר אונגעדולד. אום דיא צייט צו פערקירצען איז זיא צוגעגאנגען צו א רעדעל פון דאמען און העררען, אום טהייל צונעהמען אין זייער געשפרעך. דאס הויפט־טהעמא איז גאנץ נאטירליך געווען דער דאפעלמארד פון פערלאשעז און רוע ערנעסטין, פון וועלכען גאנץ פאריז האט נאך געהאלטען אין ריידען. עס זיינען געפאלען זעהר פערשיעדענע מיינונגען, דארונטער מאנכע זעהר קאמישע. איין דאמע האט גאר אפגעלייקענט דיא גאנצע מעשה און האט געזאגט אז דיא פאליציי אליין האט אויסגעטראכט דיא געשיכטע, דאס וואהרשיינליך האט דיא רעגיערונג עטוואס בדעה צו טהאן, וואס דער עולם דארף נאך ניט וויסען, און מען וויל דאס אפפיהרען דיא אויפמערקזאמקייט פון פאלק אין אנאנדער זייט. וואלענטינע האט פון יוצא־וועגען אויך געוואלט זאגען איהר מיינונג אין דער זאכע, אלס פלוצלונג האט זיא דערהערט דיא אנמעלדונג פון שווייצער ביין טהיר.

— הערר טאררים וואסייר!

מאדאם ברעסאל האט א ציטער געטהאן; איהרע אויגען האבען אויפגעליכטען איהרע ליפען האבען געשמייכעלט, און איהר געזיכט איז איבערפלויגען געווארן מיט א לייכטער רויטקייט. זיא האט פארלאזען שנעל דאס רעדעל לעבען וועלכען זיא איז געשטאנען, און איז געגאנגען דעם יונגען מאן אנטקעגען. זיא איז צוגעקומען צום טהיר אין דעם אויגענבליק אלס לודאוויק ברעסאל האט זיך פערניינט פאר'ן גאסט, וועלכען ער האט יעצט געזעהן צום ערשטען מאל אין זיין לעבען.

— מיין פריינד — האט זיך וואלענטינא געווענדעט צו איהר מאן — הערר מא־

ריס וואסייר איז א גוטער בעקאנטער פון וויקאָמט דוארפעל, וועלכען דוא קענסט אויך.

מאָריס האט זיך פערנייגט און האט מיט א שנעלען בליק גוט בעטראכטעט דאס געזיכט פון הוידהעררן.

— זעהר ערפרייט, מיין העדר, זעהר געעהרט אייער בעקאנטשאפט צו מאכען— האט לודאָוויק ברעסאָל געמורמעלט צו יעדען פרישען אונבעקאנטען גאסט, און מיט דיא זעלביגע ווערטער האט ער אויך עמפפאנגען מאָריס'ן.

— עהרע און פריידע זיינען א יף מיינער זייטע — האט מאָריס געענטפערט מיט א פראגע וועלכע איז ניט וועניגער אלט און אפגעדראָשען וויא דיא ערשטע.

— ניט מיר אייער ארעם, הערר וואסייר — האט וואלענטינע יעצט געזאגט — איך וויל אייך פאָרשטעלען צו מיין טאָכטער.

— איך האב אייך דאס געוואלט בעטען, מאדאם — האט מאָריס געענטפערט.

אלס זיי זיינען עטליכע טריט אפגעגאנגן ; פון טהיר, האט וואלענטינא אנגעהויבען : פאר וואס קומט איהר אזוי שפעט, איך בין שוין געוועזן גאנץ אונגעדולדיג.

— גלויבט מיר אז איך האב נאך ערגער געלאנגוויילט. גראדע ווען איך האב געוואלט געהן אהער, בין איך אפגעהאלטען געווארן דורך איין בעזוך.

— וואהרשיינליך פון א שיינער פרוי ?

— איהר האט א טעות ; פון א רעדאקטאָר וועלכער האט פערלאנגט עטוואס געשריעבענעס.

— ווירקליך ?

— איהר דארפט אין מיר ניט צווייפלען, איהר וויסט וויא איך ליעב אייך !

עטליכע געסט, וועלכע האבען געוואוסט ווער וואלענטינע איז, האבען זיך געגנזייטיג צוגעוואונקען אלס זיי האבען דערזעהן וויא זיא געהט מיט מאָריס : „דאס איז דער נייעסטער ליעבלינג“.

ענדליך האבען זיך דיאביידע צוזאמענגעטראָפען מיט מאריע, וועלכע איז זיי געקומען אנטקעגען.

— דוא זוכסט מיך, מאמא ? — האט דאס מיידיל געפרעגט.

— יא, מיין קינד ; איך וויל דיר פאָרשטעלען העררן וואסייר, וועלכער האט מיר פערשפראָכען צו זיין אויף יעדען פון אונזערע אבענדע.

— מאריע האט זיך גראציעז פערנייגט און האט דאן געפרעגט : טאנצט איהר, מיין הערר ?

— יא, מיין פריילין !

— דאן פארצייכען איך אייער נאמען אויף מיין קארטע פיר א וואלצער, פיר דען עלפטען. איך וועל אייך שוין אנזאגען ווען עס וועט קומען דערצו.

— איך וועל אייך זעהר דאנקבאר זיין, מיין פריילין, בין העכסט ערפרייט.

וואלענטינא האט פאר כעס געקנייטשט מיט'ן שטערן.

— געה יעצט מיין קינד, — האט זיא געזאגט מיט א געצוואונגענעם שמייכעל— איך מוז העררן וואסייר נאך פאָרשטעלען צו מעהרערע אנדערע לייטע.

מאריע האט זיך נאך אמאל פערנייגט, און איהר מוטער האט מאָריס מיטגע-

צווינען אן א זייט, אין איינעם פון דיא קלענערע זאלען, וואו וויסט־שפּיעלער זיינען גע־זעסען ביי דיא טישען, פּאַרטיעפּט אין זייערע קאַרטען:

— איך האָף אז איהר וועט ניט האַלטען אייער פערשפּרעכען וועלכעס איהר האט געגעבען מיין טאָכטער — האט זיא געזאגט.

— וועלכעס פערשפּרעכען? דעם וואַלצער? — האט ער לאַכענדיג געפרעגט.

— געוויס; איהר זייט געקומען צו מיר און איך וויל אייך מיט קיינעם ניט טהיילען.

— זייט איהר אויפעררזיכטיג אויף פריילין מאַריע?

— אייפערזיכטיג אויף דיא קליינע באַקפיש (נערראָסטאָק)? — האט וואַלענ־טינא מיט פעראַכטונג געענטפערט — ניין, זיא איז צו אונבעדייטענד אום צו ציהען אויף זיך אויפמערקזאמקייט, און איך בין גאנץ ווייט דערפון, איך זאל האבען פיר זיא יענע אבגעשמאַקטע בעוואונדערונג, וועלכע איהר פאטער האט פיר איהר.

וואַלענטינאס טאָן האט געמאַכט, דאס מאַריס האט אנגעשפּיצט זיינע אויערן:

— וויא מיר שיינט האט איהר קיינע בעזאָנדערע צערטליכקייט פיר פריילין מאַריע?

— ניט א ברעקיל! אלעס איז דאָ אונטערוואָרפען אונטער איהר ווילען, זיא רעגיערט איהר פאטער, און איך בין גאר ניט, אבגלייך איך האב געזאָלט זיין דיא ווירטהין פון דעם הויז. מיין מאַן אָפּפערט מיך צו מיין טאָכטער, און ווען ער האט זיך ענטשלאָסען זיין הויז צו עפענען פיר געזעלשאַפט, האט ער עס ניט געטהאָן צוליעב מיר, נור ווייל מאַריע האט אזוי געוואָלט. וו א קען איך ליעבען א קינד, וועלכעס נעמט פון מיר צו מיין רעכט, שטעלט מיך אין שאָטען און מאַכט מיך אַלט!

— נאַטירליך ווערט איהר דורך איהר ניט איינגער — האט זיא מאַריס אונטער־בראָכען גאנץ טרוקען — ביי אייער שעהנהייט וואָלט מען אייך העכסטענס געקענט האַלטען פיר דרייסיג יאהר אַלט, ווען אייער טאָכטער וואָלט ניט דערביי געוועזען.

דאס איז געוועזען א שרעקליכער קלאַפּ, און וואַלענטינע איז בלאס געוואָרען.

— נעבען מאַריע זעה איך אלזא אויס אַלט? — האט זיא געפרעגט מיט א ציטערנדער שטימע.

— דאס ניט, אבער וועניגער יונג.

— איך האב אייך אהער ניט געזאָלט איינלאַדען — האט וואַלענטינא געזיפצט איך האב געטהאָן איין אונרעכט אייך צו ווייזען מיין טאָכטער. דיעזעס אבשייליכע קינד איז דער תּלוּך פון מיין לעבען; איך וועל גליקליך זיין נור דאַן ווען איך וועל פון איהר פריי ווערן! יעצט ליעבט איהר מיך ניט מעהר נאָכדעם וויא איהר האט זיא גע־זעהען, ניט וואָהר?

— איהר ווייסט אז דאס איז אונמעגליך!

— איז דאס וואָהר?

— איך ליעב דיך מיט אלע קרעפטען פון מיין הערצען — האט מאַריס גע־ענטפערט ליידענשאַפטליך.

— און איך פערגעטער דיך! — האט וואַלענטינע געשטאַמעלט.

— דיא מוטער וועט איהרע טאכטער ניט פערטהיידינען ווען זיא קומט אין גע־פאהר — האט מאַרים ביי זיך געטראכט.

דאס שפייזעצימער, וואו דיעזע אונטערהאלטונג צווישען מאַרים און וואלענטינא איז פארגעקומען, האט געהאט צוויי טירען, איינע צום הויפט־זאל און דיא אנדערע צו א קליינעם צימער. אהער האט וואלענטינע געפיהרט יענע דאמען, וועלכע האבען גע־האט עטוואס אין אָרדנונג צו ברייננגען אויף זייערע קאסטיומען, א בלומע צו בעפעסטיגען, א קנעפעל צו צושפילען, אדער זיך אָפצופרישען מיט עטוואס פודער נאך א הייסען טאַנץ. דיעזעס צימער וויעדער האט געהאט א טיר וועלכע האט געפיהרט צום קאָרי־דאר, וואו עס האט זיך געפונען דיא טעפ פיר דיא דיענערשאפט. מאַרים האט עס שנעל אלעס איבערגעקוקט און האט זיך דאס גוט געמערקט.

— וועמען געהערט דיעזעס פראכטפאָלע צימער? — האט מאַרים געפרעגט, צוריקשלאָגענדיג דעם פיינעם פאָרהאנג און טרעטענדיג אין צימער.

דא זיינען געהאנגען שפיעגלען וועלכע האבען צוריקגעשטראהלט דיא גאנצע גע־שטאלט און אויף א ווייסען מארמאָר־טיש זיינען געלעגען אלע קלאפערגעצייג פון דער קאָקעטען־וועלט.

וואלענטינע האט מאַרים'ן ערקלערט דאסזעלבע וואס מיר האבען יעצט דער־קלערט דעם לעזער. מאַרים האט אויך בעמערקט, דאס דיא טהיר וועלכע פיהרט צום שפייזצימער האט אינוועניג א ריגעל.

— וויא שעהן דא איז! — האט ער ענדליך געזאגט — מען זעהט גלייך דאס א פרוי פון געשמאק האט דאס אלעס איינגעריכטעט.

— מיר מוזען אבער פון דאנען אוועקגעהן, מיין פריינד — האט וואלענטינא געזאגט — עס טויג ניט מען זאל אין זאל בעמערקען, אז מיר זיינען דארט ניטאָ און מען זאל וועגען אונז רעדען. דיא וועלט איז אזוי שלעכט! זיי קענען נאך זאגען, דאס איך בין אין דיר פערנארט — האט זיא לאַבענדיג צוגעזעצט.

אין סאלאָן האט מאַרים געטראפען דעם וויקאנט ד'ארפעל וועמען ער האט גע־דריקט דיא האנד; אן דעם ארעם פון וויקאָנט האט זיך נאכגעהאנגען דער קליינער פאסקאל, זיך שטיקענדיג און הוסטענדיג און פערזיכערנדיג יעדערן, דאס ער איז שטארק וויא אייזען.

נייע געסטע זיינען ערשיענען און וואלענטינא איז זיי געגאנגען אנטקעגען.

— איהר זייט אלזאָ בעקאנט געוועזען מיט דער שעהנער ברעסאָל? — האט גע־פרעגט ד'ארפעל.

— געוויס, שוין זייט א יאהר! — האט מאַרים געלאכט.

— אלע טייפעל! אבער קענט איהר האלטען א סוד! ערשט דא מוז מען ער־פאהרען וויא נאהענט איהר זייט מיט דער שעהנער פרוי, וועלכע שפארט זיך אָפּ אזוי שמאכטענדיג אן אייער אָרעם.

— מאַרים האט געשמייכעלט.

— האט זיא ניט א טאָכטער צו פערהייראַטהען? — האט ער געזאגט.

— א פּראַכטפּאַלעס מיידיל'מיט א ריעזיגען נדן — האט פּאַסקאל אריינגערעדט. ד'אַרפעל האט געגעבען מאַריס'ן א פריינדליכען קלאַפּ אויף'ן שולטער.

— איהר זייט מיר א חכם פון חכם-לאנד! — האט ער געלאכט — איהר שרכן'ט זיך צו דער מוטער אום צו בעקומען דיא טאָכטער! דאס איז ניט ניי, אבער גוט איז עס. מיינען בעסטען גליקוואונש.

— איך פערדיען זיי אפילו ניט, אבער איך נעהם זיי אן — האט מאַריס געענטפערט פריילוך.

דיא שטונדען זיינען לוסטיג אריבער איינע נאך דיא אנדערע, עס איז שוין געוועזען ציעמליך שפעט און מאַריא איז מיט יעדער שטונדע געווארן אימער אונרוהיגער. זיא איז געקומען און געגאנגען, האט אלע ווייל געריכטעט איהר בליק צום טיר פון הויפּט-איינגאנג, אבער אלבערט גיבריי איז ניט געקומען.

וואלענטינע און מאַריא, מאַריס וואסייר און לודאָוויק ברעסאַל האבען זיך אלע איינגעפונען אין גרויסען זאל, אבער ניט איינער נעבען אנדערן, אלס א שוייצער האט אנגעמעלדעט: הערר גאבריעל סערוועט, הערר פּאול גיבריי, הערר אלבערט גיבריי.

דריי פּערזאָנען האבען אויפגעציטערט ביין קלאנג פון דעם נאמען: מאַריא פון פריידע, וואלענטינא פון שרעק, און מאַריס פאר ערשטוינען. מאַריס'עס פריידע דארף קיינע ערקלערונג. מאַריס האט געציטערט ביים אנבליק פון דעם אונטערזוכונגס-ריכטער, וועלכער האלט פיעלייכט אין האנד דעם שיקזאל פון מערדער פון פּערלאשעז, און דער מערדער איז ער. דיא אורזאכע פון וואלענטינעס שרעק וועט זיך דער לעזער אויך געוויס ערראַטען. דער נאמען גיבריי האט אין וואלענטינע'ס הערץ געמוזט דערוועקען דיא עראינערונג אן יענעם מאַן, וועלכען זיא האט אמאל געליעבט און פערלאָסען נור אוים קאפּריז, וועלכען זיא האט שוין זייט 20 יאהר געהאט פערלאָרן פון דיא אויגען, און פיר וועמעס קינד זיא איז געוועזען מוטער. זיא איז געווארן בלאס וויא א לייכע און איז קוים איינגעשטאנען אויף דיא פיס. איינער פון דיא געסט האט עס בעמערקט, און האט געאיילט זיא צו שטיצען: „וואס פעהלט אייך, מאדאם?"

דיעזע ווערטער האבען וואלענטינא געבראכט צו זיך; מיט דער אנשטרענגונג פון איהר גאנצער ווילענסקראפט האט זיא זיך צוזאמענגענומען און האט זאָגאר געשמייכעלט, אלס זיא האט געענטפערט: „אָ, איך דאנקע, דאס איז נור פון דער היטץ אין זאל, עס איז שוין פאָראיבער".

לייכט און גראציעז איז זיא געגאנגען ווייטער, קלערענדיג ביי זיך: „ניט-שוין-זשע איז דאס דערזעלבינער פּאול גיבריי? וויא קומט ער אין מיין הויז? ווער האט איהם איינגעלאדען? ברעסאַל מוז איהם קענען! וויא אונאנגענעהם דאס איז, זיך מיט דיעזען מאַן צוזאמענצוטרעפען נאך אזא לאנגע צייט!"

מיט שרעק האט זיא געטראכט פון דעם אויגענבליק, ווען איהר מאַן וועט איהר פאָרשטעלען דעם הערון גיבריי. זיא וויים דאס זיא האט זיך אונטער דער צייט ניט זעהר פיעל פערענדערט, דער שפּיעגעל זאגט עס איהר, און גיבריי מוז זיא דערקענען גלייך אויף'ן ערשטען בליק. וויא וועט זיא דיעזען בליק אריבערטראגען? וועט זיא קענען פארבארגען איהרע אונרוהע, איהרע אויפרעגונג? און וויא וועט זיא דאס קענען דער-

קלערען איהר מיסטרויאישען מאַן, ווען ער וועט איהר פערלעגענהייט בעמערקען? אבער דאס איז נאך ניט אלעס! וועט איהר אמאהליגער געליעבטער ניט ריידען פון דער פערגאנגענהייט? וועט ער זיך ניט נאכפרעגען נאך דעם קינד, וועלכעס איהר ברודער דהארוויל האט פון איהר געריבט, אום עס פון דער גרויזאמער מוטער צו רעטען? וויא זיא האט דיא זאכע ניט בעטראכט, האט זיא אלץ געפונען איהר לאגע אלס א זעהר שוועריגע, און פול פון געפאהר. פון דעסטוועגען אבער האט זיא ביי זיך בעשלאָסען ניט צו פערליערען דעם מוטה און צו געהן דרייסט אנטקעגען דעם שטורם וועלכער האט געזאלט אויסברעכען.

דאס אלעס איז פארגעגאנגען אין וואלענטינעס קאָפּ אין א פערלויף פון א פּאר מינוטען. זיא האט זיך דערהוילט פון איהר שרעק און פערווירונג און האט געוואָרפען א בליק אויף דיא נייע געסט. זיא האט געזעהן פון וויטען איהר מאַן פּלוי-דערנדיג מיט זיי, און יעצט איז אויך מאריע צו זיי צוגעקומען. פריינדליך האט זיא געגעבען דעם מאהלער סעריוועט און אלבערט דיא האנד, און האט געמאכט דעם פיינסטען קניקס וואס זיא האט געלערנט אין פּאנסיאָן פאר הערין פּאָול גיבריי, וועל-כער האט זיא בעטראכטעט מיט ניינירדע און סימפּאטהיע.

דער אונטערזוכונגס-ריכטער האט נור געדארפט איינינע מינוטען אום זיך צו מאכען א בעגריף איבער לודאָוויק ברעסאָל, און דער אורטהייל איז געוועזן פיר ברעסאָל זעהר גינסטיג. „ער שיינט צו זיין איין זעהר רעכטשאפענער בירגער", האט גיבריי ביי זיך געטראכט, „איין פּאָרטרעפליכער פאמיליענפאטער; וואס מאריע אנבעטרעפט, האט אלבערט קיין האר איבערטריעבען, ווען ער האט זיא געפונען רייצענד".

אין פיעבערהאפטער אויפרעגונג איז וואלענטינא געבליעבען שטעהן הינטער א וואזע מיט בלומען, און האט אלעס גענוי בעאָבאכטעט. זיא האט געזעהן וויא אלבערט האט געדייכט איהר טאָכטער זיין אָרעם, און מיט וואס פאר א גליקליכען שטראהלענ-דען געזיכט זיא האט דעם אָרעם אנגענומען. אויך אלבערט'ס געזיכט האט געשטראהלט פאר פריידע.

מאדאם ברעסאָל האט געפיהלט וויא א קעלט געהט איהר איבערן לייב. איינער האט צו איהר גערעדט, זיא האט אבער קיין וואָרט דער פון געהערט. א הר מאַן האט געוואָרפען זיין בליק דורכ'ן זאל, זוכענדיג זיינע פרוי, אום איהר פאָרצושטעלען דיא נייאנגעקומענע געסט; ענדליך האט ער זיא דערזעהן און איז צו איהר געגאנגען. זיא האט אראפּגעלאָזען דיא אויגען צו דער ערד און איז געבליעבען וויא צוגעשמידט אויף איהר פּלאַץ. זיא האט געזעהן איהר מאַן, גיבריי, מאריע און אלבערט קומענדיג צו איהר, און עס איז ניט געוועזען קיין ענטרינען, זיא האט געמוזט אריבערקומען דיא פאָרשטעלונג.

געהענדיג האט מאריע איינגעראָמט אלבערט'ן אין אויער: איהר וועט דאָ יעצט מאכען דיא בעקאַנטשאפט פון מיין מוטער; זייט מיט איהר ליעבענסווירדיג; איך וואלט אזוי וועלען איהר זאלט ווערען מיט איהר גוטע פריינד.

אין דעם טאָג, וויא מאריע האט דיא ביטע אויסגעשפּראָכען, האט זיך געהערט עטוואס אונרוהע; אבער דער יונגער מאַן, וועלכער האט געפיהלט מאריע'ס אָרעם אין

זייעם, און האט דיא גאנצע וועלט ארום זיך געזעהען אין א ראָזיגען גלאנץ, איז אויף מאריע'ס טאָן ניט אויפמערקזאם געווארען.

מאריס, וועלכער איז פון דער נאטור געוועזען א גוטער בעאָבאכטער, האט אלעס געזעהן פון זיין פלאטץ. ער האט בעמערקט ויא גאבריעל סערוועט האט בעקאנט געמאכט ניבריי מיט ברעסאָל, ער האט געזעהן דיא פלאמען פון לעבע אויפליכטענדיג אין מאריע'ס אויגען, אלס זיי האבען געקוקט אויף דעם יונגען ניבריי, ער האט אויך בעטראכט וויא אזוי דער הויז=ווירטה זיכט וואלענטינען מיט דיא אויגען, און ער האט זיך ניט געקענט אפוואונדערן אויף דיא זאָנדערבארע האלטונג פון וואלענטינע. ווארום איז זיא אזוי בלאס און צערשטרייט? ווארום בעווענט זיא זיך אזוי אונזיכער? — האט ער זיך געפרעגט, און האט אנגעהויבען נאך אויפמערקזאמער אלעס צו בעטראכטען.

אלס ברעסאָל מיט דיא געסט זיינען געוועזען נור איניגע טריט וייט פון וואלענטינע, האט זיא זיך דאך צוזאמענגענומען, און האט מוטהיג אויפגעהויבען דעם קאפ. „פיעלייכט האט ער מיך דאך פערגעסען“ — האט זיא זיך געטראכט. — „פיעלייכט דערקענט ער מיך דאך ניט!“

דער אונטערזוכונגס=ריכטער איז איהר פארגעשטעלט געווארען. דיעזער האט זיך פערנייגט, ניט בעטראכטענדיג געניי איהר געזיכט, און איז געבליעבען גאנץ רוהיג.

לודאָוויק ברעסאָל האט איהר דאן אויך פאָרגעשטעלט גאבריעל סערוועט, זאגענדיג: „הערר סערוועט, וועמעס נאמען און טאלענט דוא האסט שוין געהערט, מאהלט יעצט דאס בילד פון אונזער מאריע, וועלכעס וועט זיין איין הערצליכעס קונסטווערק“.

— דיא הערען זיינען מיר ווילקאָמען! — האט וואלענטינע געענטפערט שוין גאנץ בערוהיגט. זיא האט פרייער אויפגעאטהעמט, אלס זיא האט איינגעזעהן דאס ניבריי איז געבליעבען גאנץ רוהיג און איז ניט אויפגעשפרונגען ביים קלאנג פון איהר שטימע. זיא האט זיך גערעכענט, דאס וואהרשיינליך האט ער פערגעסען וויא זיא האט אויסגעזעהן, אדער ער דיינקט פיעלייכט דאס זיא איז עטוואס עהנליך צו יענער וואס ער האט אמאָל געקאנט.

— און איך, מאמא, שטעל דיר פאָר א שילער פון העררן סערוועט — האט מאריע זיך ארייננגעמישט — הערר אלבערט ניבריי, וועלכער ווינשט הערצליך דיינע בעקאנטשאפט צו מאכען.

— עס פרייט מיך! — האט מאדאם ברעסאָל מיט א שמייכעל געענטפערט.

אלבערט האט זיך פערנייגט, ער האט געפונען אז מאדאם ברעסאָל איז מערקווירדיג שעהן, אבער ניט בעזאנדערס אנגענעהם.

ביי דיא לעצטע ווערטער פון וואלענטינא האט דער אונטערזוכונגס=ריכטער דאך אויפגעציטערט, און האט געריכטעט א שטארען, דורכדרינגענדען בליק אויף דיא דאמע, וועלכער ער איז פארגשטעלט געווארען. דיא שטימע האט אין איהם דאס דערוועקט, האט עטוואס בעריהרט אין זיין אינערן. ניט=שיין=זשע איז דאס וואלענטינע דהארוויל? איז דאס מעגליך אז זיא שטעהט איהם איצטער אנטקעגען?

אויף וואלענטינע האט אויפגעהויבען איהרע אויגען, און זיערע בליקען האבען

זיך בענגענט. הערר ניבריי איז געווארען טויטענבלאס און האט זיך א חאפ געטהאן מיט דער האנד פארן שטערן, אויף וועלכען א קאלטער שוויס האט ארויסגעשלאגען אין גרויסע טראפענס. איהם האט זיך אויסגעדוכט, דאס ער זעהט א בייזען טרוים.

— איך האב צו פריה געהאפט — האט וואלענטינא געטראכט און האט אויך לייכט אויפגעציטערט — ער דערקענט מיך דאך!

— איך עזעל וואס איך בין! — האט מאריס זיך אליין געשימפפט — פאר וואס האב איך דאס פריהער ניט איינגעזעהן, איך וויים דאך דיא גאנצע מעשה! דער שטרענגער אונטערזוכונגס־ריכטער דערקענט אין מאדאם ברעסאל דיא געליעבטע פון זיין יוגענד! דאס קען נאך מאכען אונזער זאכע פיעל פערוויקעלטער. צום גליק וויים ער ניט וואו סימאנע איז און אויב זיא איז דא.

דיא ערשטע ערשיטערונג איז שוין וואלענטינע פריהער איבערגעקומען, און דערי בער האט זיא זיך פריהער צורעכט געפונען אלס ניבריי. פאר אלעם האט זיא געמוזט זעהען דאס ברעסאל זאל קיין זאך ניט מערקען פון דעם שטומען שפיעל און האט זיך דעריבער געווענדעט צו ניבריי, וועלכער איז געשטאנען וויא א פערשטיינערטער:

— איהר שיינט ליידענד צו זיין, מיין הערר, — האט זיא געזאגט מיט דעם אויסדרוק פון דער אויפריכטיגסטען טהיילנאהמע — דיא היטץ איז אזוי שטארק, דאס איך בין אליין שיער אין אהנמאכט ניט געפאלען. דארפט איהר פיעלייכט עטוואס פרישע לופט?

— איך דאנקע, מאדאם — האט ניבריי געענטפערט מיט אונזיכערער שטימע. דאס איז גאר ניט, נור עטוואס מיעדיגקייט, פיעלייכט אויך דיא היטץ; אבער עס איז שוין פאראיבער!

— ווירקליך, פאטער? — האט אלבערט געפרעגט מיט בעזארגניס.

— יא, געוויס, איך בין ווידער גאנץ ביי זיך.

— דוא ביזט פלוצלונג אזוי בלייך געווארן, דאס איך האב מיך דערשראקען.

— זיי רוהיג, מיין זאהן, איך פיהל ווידער גאנץ גוט.

ביי זיך אבער האט הערר ניבריי געטראכט: „עס איז ניט מעגליך! דאס מוז געוויס זיין איינע עהנליכקייט וועלכע האט מיך געמאכט גלויבען אז דאס איז זיא. וויא קען וואלענטינא דהארוויל זיין דיא פרוי פון איין בראווען מאן און האבען א רייצענדע טאכטער און פיהרען א גליקליכעס פאמיליענלעבען? וויא קומט דיזעצו יענע פערדאר־בענע, לאסטערהאפטע פרוי, וועלכע קען זיך אפילו ניט ענטשולדיגען מיט דער ליעבע? ניין, דאס מוז ניט זיין זיא“.

— דא קומען צוויי אלטע פריינדע, ליעבע וואלענטינא — האט הערר ברעסאל זיך געווענדעט צו זיין פרוי, איך מוז זיי עמפפאנגען, און איך לאז דיר איבער הערן ניבריי.

מיט דיא ווערטער איז ער געגאנגען צוריק צום טהיר, ווערענד ניבריי האט ווידער לייכט אויפגעציטערט. ער רופט זיא „וואלענטינא“, איך האב מיך אלזא ניט געאירט, דאס איז זיא!

דאס אָרקעסטער אין קליינעם זאל דערביי האט אנגעהויבען דעם פאָרשפּיעל צו א קאַדריל.

— הערר גיבריי! — האט מאריע אויסגערופען צו אלבערט מיט קינדליכער פריידע — דאס איז דער טאַנץ וואס איך האב אייך פערשפּראָכען, מיר מוזען שנעל געפינען א וויז־א־ווי (אַנטקעגען־פּאר). קומט שנעל!

און דיא ביידע יונגע ליט זיינען פערשוואונדען, אויסזעהענדיג איינער גליקליכער פון אנדערן.

— דאס מיידיל וועלכעס אַלבערט ליעבט און וויל הייראַטהען, איז דיא טאָכטער פון דער פרוי — האט דער אונטערזוכונגס־ריכטער געזאגט צו זיך מיט ביטערקייט — וואס פאר א בייזער שפּאס פון צופאל!

וואלענטינא האט געפּרופט מאכען א גוטע מיענע צום בייזען שפּיעל, און האט געזאגט צו איהר אמאהליגען געליעבטען:

— ווילט איהר מיר רייכען אייער אָרעם, הערר גיבריי?

דער אונטערזוכונגס־ריכטער, וועלכער איז אלס בעאמטער שוין צוזאמענגעטראָפען מיט גענוג פרעכהייט און פערוועגענהייט, האט זיך ניט געקענט גענוג אפּוואונדערן איבער דיא פרעכהייט פון דיעזער פרוי, און זיא האט איהם איסגעוויעזען צו איבער־שטייגען אלעס וואס איהם איז ביז איצטער פאָרגעקומען. אליין ניט פיהלענדיג האט ער איהר אויסגעשטרעקט זיין אָרעם; קוים אבער האט ער דערפיהלט איהר אָרעם אין זיינעם, האט ער ליכט אויפגעשווידערט, און עס איז איהם דונקעל געווארען אין דיא אויגען. מאדאם ברעסאָל איז גענאנגען עטוואס פאָרווערטס און ער האט זיך געלאזען פון איהר פיהרען, און נאך אמאל האט ער זיך געפרעגט, אויב ער איז וואך אדער ער טרוימט.

מים איין מאל איז וואלענטינע געבליעבען שטעהן און מיט דער אנמוטהיגסטער בעוועגונג האט זיא זיך צוגעבויגען צו איהר קאוואליער און האט איהם שטיל געזאגט: „הערר גיבריי, מיר האבען זיך פיעל צו זאגען איינער דעם אנדערן!“

— איהר דיינקט אזוי, מאדאם? — האט ער געענטפערט און האט זיא אנגע־קוקט ערשטוינט.

— איך וויים עס גאנץ בעשטימט, אבער קיינער דארף אונז ניט הערן; קומט, הערר גיבריי!

און דער אונטערזוכונגס־ריכטער האט זיך ווידער געלאזען פיהרען פון מאדאם ברעסאָל, צו דעם פּלאטץ וואו קיינער זאל זיי ניט הערן.

מאָריס האט דיא גאנצע צייט קיין אויג ניט אראפּגעלאזען פון זיי ביידען. אלס וואלענטינע האט זיך צוגעבויגען צו גיבריי אום איהם עטוואס צו זאגען, האט מאָריס גלייך פערשטאנען אום וואס דא האנדעלט זיך, ער האט געוואוסט ווער ביידע זיינען איינער צום אנדערן און האט ליכט פערשטאנען, דאס נאך אזא איבערראַשונג וויא יעדערער פון זיי האט יעצט געהאט, מוז צווישען זיי קומען צו איין ערקלערונג. ער האט זיך דעריבער שנעל אריינגעהאפּט אין קלענערן שפּיעל־זאל, וואו יעצט איז קיינער ניט געוועזען, אזוי וויא אלע האבען טהייל גענומען אין דיא טענץ, אדער בעאָבאכטעט דיא

טענצער, און פון דארטען איז ער אריין אין קליינעם טואלעטען־צימער, וואו ער האט זיך שנעל פערבארגען אונטער א דיוואן. קוים איז ער געלעגען אונטען זיינען אריינגעקומען וואלענטינע מיט ניברוי אין שפּיעל־זאל, און די טהיר האט זיך הינטער זיי צוגעשלאָסען.

— דא קענען מיר זיך דורכריידען אז קיינער זאל אונז ניט הערן — האט וואַלענטינע בעמערקט.

מאָרים האט געהערט יעדעס וואָרט. „דא זיטץ איך מיר אין דער ערשטער רייהע, און די שוישפּיעלער וועלען מיר אויפפיהרען א פיין שטיקעל — האט ער גע־לאַכט צו זיך אליין — קיין בעסערן פלאַטץ האב איך מיר גאר ניט געקענט ווינשען“.

א ווייכע זיינען ביידע געשטאנען שטיל, דאן האט הער ניברוי אנגעפאנגען זעהר ערנסט און לאנגזאם: „איך האב מיך אלזא ניט געאיררט, מאדאם! וואס מיר האט אויסגעוויזען אונמעגליך איז ווירקליך וואהר!“

— איהר האט אייך ניט געאיררט — האט מאדאם ברעסאַל געענטפערט — מיר האבען זיך איינער דעם אנדערן דערקענט אויף׳ ערשטען בליק, אבגלייך צוויי־און־צוואנציג יאהר זיינען פערפלאסען זייט מיר האבען זיך צום לעצטען מאל געטראָפען. איך בין וואלענטינע דהארוויל, פערהייראטהעט, איינע אנגעזעהענע, עהרענהאפטע פרוי און מוטער. איהר זייט פאול ניברוי, דער יונגער אדוואָקאט פון אמאל, וועלכער האט געהאט די בעסטע אויסזיכטען צו ווערען בעריהמטער יוריסט, און איז עס אויך געוואָרען.

— מאדאם! — האט איהר ניברוי אונטערבראָכען.

— איך בעט אייך, לאזט זיך מיך פריהער אויסריידען. א צופאל, וועלכער האט זיך אונז ביידען ניט געחלומט און וועלכען מיר האבען ביידע געוויס ניט געוואונשען, האט אונז דא היינט צוזאמענגעפיהרט. איהר האט געהאט גענוג זעלבסט־בעהערשונג זיך ניט צו פערראטהען און אויך איך האב געהאט די נעטהיגע רוהע. דאס איז געווען א גליק פיר אונז, דען נעבען מיר זיינען געשטאנען מיין מאן און מיינע טאכטער, ער איין פאָרטרעפליכער, ווירדיגער מאן, וואס איך וואלט אויף קיין פאל ניט וועלען פערליערן זיין צוטרויען און מיין טאָכטער, איין אונשולדיגעס קינד, וועלכעס האט איין הערץ אזוי גוט וויא איהר געזיכט איז שעהן און פערדיענט געליעבט און אנגעבעטעט צו ווערן. איך האב עס צו פערדאנקען מיין מאן, מיין טאכטער און מיין אינערליכען אומוואנדלונג, דאס איך עראינערע מיך יעצט נור רויט־ווערענדיג מיינע פערברעכערישע דומהייטען פון א מאהל און איך וואלט גערן אוועקגעבען א טהייל פון מיין לעבען, ווען איך זאל קענען יענע עראינערונג פון מיין פערגאנגענהייט אין גאנצען אויסמעקען. פאר אייך שטעהט יעצט ניט וואלענטינע ד׳הארוויל יענע שוואכע, לייכטזיניגע חוה׳ס טאכטער וועלכע האט אייך געליעבט, אדער האט מינדעסטענס געגלויבט, אז זיא ליעבט אייך, זאנדערן א פרוי, וועלכע איז דורך נאכדענקען געזעצט געווארן, דורך חרטה אויף די פערגאנגענהייט פעסט געווארן און וועלכע איז פרוי און מוטער. איך וויים דאס איהר זייט איין עהרענמאן, הערר ניברוי און האף דאס איהר וועט עס וויסען צו שעטצען. דעריבער האב איך אויך געזוכט צו האבען מיט אייך דיעזע אונטעררעדונג. איך פער־

לאנג פון אייך אין נאמען פון אייער עהרע, איהר זאלט עס פערגעסען פונקט וויא איך האב עס פערגעסען, דאס מיר האבען זיך אמאהל געקענט. ווילט איהר מיר דאס צר זאגען, הערר גיבריי?

— ניין, מאדאם! — האט גיבריי גענטפערט קאלט.

דערשראָקען האט איהם וואלענטינע אָנגעקוקט.

— איהר ענטזאגט מיר דאס? — האט זיא געשטאמעלט.

— פיעלייכט שפעטער וועל איך אייך דאס צוזאגען, פריהער אבער וויל איך אייך עטוואס פראגען.

— מיך פראגען? — האט וואלענטינע איבערגעפרעגט קנייטשענדיג דיא שטירן, איהר ווילט מיך פראגען אלס אונטערזוכונגס־ריכטער? איך בין קיינע אנגעקלאגטע.

— זאל אייך דאס דאכטען, אז איהר זייט עס יא.

— דאס קען איך ניט; אבער וואס ווילט איהר מיך פראגען?

— איין זאנדערבארער צופאל האט מיך געבראכט אהער אין הויז און האט מיך צוזאמענגעפיהרט מיט א פרוי, וועלכע איך האב אמאהל ליידענשאפטליך געליעבט; אבער פון דענסמאהל אן בין איך פיעל ערפאהרענער געווארען, האב מעהרער דערקענט דיא וועלט און דיא מענשען און איך וואלט אן דיעזע פרוי געוויס שוין לאנג אין גאנצען פערגעסען, ווען ניט א געוויסער אומשטאנד זאל שטענדיג דערוועקען אין מיר דיא פיינליכע ערָאינערונג. איהר קענט מיך אבער פון דיעזער שמערצליכער ערָאינערונג בעפרייען. איהר פערשטעהט שוין געוויס, וואס איך מיין! דיא שוואכע לייכטזיניגע חוה'ס טאכטער, ויא איהר אליין דריקט זיך אוים — געפין איך וויעדער פערהייראטהעט צו א רעכט־שאפענעם מאן, אליין געאכטעט און מוטער פון א רייצענדער טאָכטער. מיין גרעסטען רעספעקט פאר אלעם וואס פערדיענט רעספעקטירט צו ווערען: איין אייביגעס שטיל־שווייגען, איין אייביגעס פערגעסען וועל איך גערן צו שווערן, אבער מיט איין בעדינגונג: דיא נעגענווארט, דער „איצטער“ זאל מיר הייליג זיין, דיא פערגאנגענהייט געהערט מיר. מאדאם ברעסאל האט ניט פאר מיר וואס מורא צו האבען, אזוי שנעל וויא וואלענטינע דהארוויל, מיין אמאהליגע געליעבטע, וועט מיר ענטדעקען, וואס האט זיא געמאכט מיט אונזער קינד?

וואלענטינע האט האסטיג אויסגעשטרעקט דיא רעכטע האנד און האט געוואלט ענטפערן, אבער גיבריי האט איהר ניט געגעבען קיין צייט דערצו. „עס זאל אייך ניט איינפאלען מיך צו נארען — האט ער געזאגט — עס וועט זיין אומזיסט אייער מיה. איהר זאלט מיר ניט וועלען איינרעדען, דאס איך האב א טעות, דאס איהר זייט דאן אנטלאפען פון מיר, אום זיך נור צו רעטען פון מיין אייפערזוכט און נאך אזעלכע זאכען. איך וועל איינפאך זאגען, אז דאס איז ליעגען, דען איך האב בעווייזע, אז א קינד האט עקזיסטירט.

— בעווייזע? — האט וואלענטינע איבערגעפרעגט, אָנקוקענדיג דעם אונטער־זוכונגס־ריכטער מיט צווייפעל און מיסטרויע.

— יא, בעווייזע? איך האב פערפאלגט אייער שפור און האב אייך ערשט פיעל שפעטער פערלארען פון מיינע אויגען. איך האב אויסגעפאָרשט דיא פרוי, ביי וועמען

אין הויז איהר האט דאס קינד געבארען אין וועלכע איהר האט געבעטען זיא זאל דאס קינד לאזען פערשווינדען, וויל עס קען אייך אמאהל זיין אין וועג.

מאדאם ברעסאָל האט איינגעזעהן אז מיט לייקענען וועט זיא דא ניט מאכען.

— איהר ווייסט אלזא אלעס! — האט זיא געזאגט — ווען אזוי ווייסט איהר דאך אויך געוויס דאס מיין טאָכטער איז מיר דאן גערויבט געווארען דריי טעג נאך איהר געבורט?

— איך האב ווירקליך אויך געהערט דאס אייער ברודער האט פון אייך צוגע־נומען דאס קינד און האט פארלאזען פראנקרייך.

— בין איך אלזא שולדיג אין א פערברעכען?

— יא, דען איך האב דיא באבע־מעשה קיינמאל ניט געגלויבט.

— און זיא איז דאך וואהר. איך האב באלד נאך דעם ערהאלטען א בריעף פון מיין ברודער אין וועלכען ער האט מיר געשריעבען, דאס ער האט צוגענומען פון מיר מיין טאָכטער, אום איהר צו ערשפּארען א צוקונפט פון שאנדע און פיר זיא צו זאָרגען.

— האט איהר יענעם בריעף? — האט ניבריי געפרעגט לעבהאפט.

— וואס פאלט אייך איין? איך וועל דאך ניט האלטען אזא בריעף וואס קען מיך אמאל פערראטהען!

— אייער בעהויפּטונג איז אלזא מיט איין ליגען מעהר.

— איך שווער אייך אז דאס איז דיא וואהרהייט!

— זאל זיין אזוי, אבער וואס איז דאן פארגעקומען אין אייער הערצען? האט איהר גאר ניט געשפירט קיין מוטער־געפיהל אין זיך? פאר וואס האט איהר קיינמאל ניט צוריקגעפאָדערט אייער קינד פון אייער ברודער?

— איך זאג אייך נאך אמאל וואס איהר האט מיר איצטער געזאגט: ארמאנד דהארוויל האט פארלאזען פראנקרייך.

— וואס איז דען? איהר האט איהם דאך געקענט שרייבען?

— איך האב ניט געוואוסט וואו ער געפינט זיך.

— דאן האט איהר געקענט קומען צו מיר! איך וואלט איהם אויפגעזוכט און וואלט פון איהם צוגענומען מיין קינד.

— איך האב ניט געוואוסט....

— ליגען, ניט מעהר וויא ליגען! אייער ברודער נעהמט פון אייך צו אייער טאָכטער, און איך קימערט גאר ניט וואס פון איהר איז געווארען! צוויי און צוואנציג יאהר פערגעהען, און איהר האט ניט דיא קלענסטע אהנונג, און איהר דיינקט גאר ניט וואס פון דעם קינד איז געווארען. האט איך אייער געוויסען גאר ניט דערמאָהנט דערפון? א פרוי אהן א זעעלע איז ניט ווערטה געוועזען צו ווערן נאך א מאל מוטער! בעווייזט מיר דאס אייער ברודער האט ווירקליך גערויבט מיין טאכטער פון אייך, אדער איך וועל אייך אנקלאגען....

— און וואס קענט איהר מיך בעשולדיגען? — האט וואלענטינא געפרעגט ציטערענדיג.

— דאס איהר האט ערמארדעט אייער קינד.

זייערע בליקען האבען זיך צוזאמענגעטראָפען.

— איהר ווילט מיך אנקלאגען פיר איין קינדערמאָרד? — האט זיא אויפגעשריען.

— יא.

וואלענטינא האט געציקט דיא אכסלען.

— וואס וועט אייך דאס נוצען: ערשטענס איז דיא אנקלאגע פאלש, און צווייטענס איז דאס שוין פאַרעלטערט און פאַרגעסען.

— דאס איז וואהר, לויט געזעטץ נאך איז דיא זאכע פאַרעלטערט, אבער פרייען זאלט איהר זיך ניט צו פריה! עס זיינען דא אנדערע וואפפען אייך צו טרעפען; איך דארף נור וועלען, וועל איך אייך פערניכטען! איהר געניסט איצטער אלגעמיינע אכטונג, ניט וואהר? מען האלט אייך פיר איינע ערליכע פרוי! וואס וועט בלייבען פון אייער עהרליכקייט און פון דער אַכטונג ווען איך זאל ריידען? פון אייער הויכער שטעלונג וועלכע איהר האט זיך ערצוואונגען וועט איהר זיך שנעל אראפקוילען צו אלגעמיינער פעראכטונג! איהר האט א מאנן — אבער וואס געהט ער מיך אן! איהר האט א טאָכטער! וואס קימערט עס מיך, איך האב געהאט איין אנדערע, וועלכע האט מיר געהערט! וואס איז פון איהר געווארן? איך וויל זיא האבען! איז זיא ניט פון אייך אומגעבראכט געווארן, דאן זאל זיא מיר צוריק געגעבע ווערען! איך וועל אייער ברודער אויפזוכען און איהם צווינגען מיר דיא וואהרהייט צו זאגען! אין דער שטעלונג אין וועלכער איך געפין מיך יעצט, פעהלען מיר קיינע מיטעל און קיינע העלפער, און עס וועט מיר ניט לאנג נעהמען אויסצוגעפינען ארמאנד דהארוויל. און ווען איך הער פון איהם דאס מיין טאָכטער איז טויט, דאן וויל איך זאגען אייער מאַן ווער איהר זייט.

— דאס וועט איהר ניט טהאן! — האט וואלענטינא געשריען.

— איך שווער אייך ביי מיין עהרע דאס איך וועל עס טהאן! ביז איך וועל מיין טאָכטער געפינען, טויט אדער לעבעדיג, וועל איך פערגעסען דאס איך האב אייך וויעדער געזעהן, און וועל שווייגען. איך פערלאז איצטער אייער הויז און וועל אייער שוועלע ניט מעהר איבערטרעטען, ביז איך וועל קומען אייך צו שטראָפען. איידער איך געה אבער וויל איך אייך זאגען וואס מיך האט אהער געפיהרט — דיא ליעבע!

— דיא ליעבע!? — האט מאדאם ברעסאָל איבערגעפרעגט אין העכסטען ערשטוינען.

— יא, דיא ליעבע פון מיין זאָהן צו אייער טאָכטער!

— אייער זאָהן ליעבט מאריע?

— ער ליעבט זיא מיט אלע קרעפטען זיינער זעעלע! ער האט געוואלט איך זאָל זיא זעהן, און איהם צוליעב בין איך אהער געקומען. איך האב זיא געזעהן, און מיך איבערציינגט, דאס זיא האט דאס הערץ פון איהר פאטער. אבער זיא איז אייער טאָכטער! זיא איז זאנפט, צערטליך און גוט! אבער זיא אין אייער מאָכטער! זיא איז ריין און בעשיידען, אבער זיא איז אייער טאָכטער! אזו אלבערט גיברייו וועט קיינמאהל ניט הייראטהען דיא טאָכטער פון וואלענטינע דהארוויל ווען אפילו ער זאל שטארבען דער פון.

— איהר וועט דאך אבער אייער זאָהן ניט זאגען, ווארום ער זאל עס ניט טהאָן, ווארום ער זאל מאריע ניט הייראטהען — האט וואלענטינע געשטאמעלט — איהר וועט דאך ניט ארויסרופען אזא שרעקליכען סקאנדאל, אום מיך צו בעגראבען אונטער דער לאסט פון א שטראפבארע פערגאנגענהייט!

— איך האב איך שוין געזאגט, דאס ביז צום טאג פון דער שטראפע וועל איך שווייגען. מיר האבען זיך מעהר ניט וואס צו זאגען, מאדאם. מיר קעהרען צוריק אין זאל וויא לייטע וואס זעהען זיך צום ערשטען מאל. און איך נעהם פון אייך אבשיעד.

מיט א בלייכען רוהיגען געזיכט האט גיבריי געדייכט וואלענטינען זיין ארעם און זיא האט ארויף געלייגט אויף איהם איהר קאלטע האנד. לאנגזאם האט זיא געעפענט דיא טהיר און האט זיך פערלאָרן מיט איהר בעגלייטער אין דער געזעלשאפט, וועהרענד זיא האט ביי זיך געטראכט: „דיעזער מאן וועט זיך ניט לאָזען ביינגען און וועט מיך צו גרונדע ריכטען, אבער איך וועל מיך שטארק פערטהיידיגען!"

אזוי שנעל וויא גיבריי און וואלענטינע האבען פארלאזען זייער אונטערערדונגס־פלאטץ, איז אויך מאָריס ארויסגעשפרונגען פון אונטערן דיוואן וואו ער איז געלעגען פערשטעקט. „זוכט נור, זוכט, העדר אונטערזוכונגס ריכטער — האט ער געטראכט — איהר מעגט אייך זוכען, אבער איך האָף אז איך וועל געפינען סימאָנע דהארוויל גיכער וויא איהר! דאן ווען איהר וועט האלטעןביין געפינען, וועט זיא שוין זיין אויף יענער וועלט, און איהר וועט האבען דעם בעוויז, דאס ניט איהר מוטער האט זיא ערמאָרדעט".

אזוי טראכטענדיג האט זיך מאָריס אויך אריינגעמישט צווישען דיא שפאציע־רענדע אין גרויסען זאל.

מאריע האט געטאנצט מיט אלבערט א קאדריל, נאכהער א פאָלקא און האט יעצט נעהאלטען אין טאנצען מיט איהם א מאזורקא. זיא האט גאר ניט געטראכט פון אומבייטען איהר קאוואליער אויף איין אנדערן, און בעזאָנדערס נאך ווען דיעזער איז געוועזען זעהר געשיקט. מען איז זאגאר געווארען אויפמערקזאם אויף זיי און מען האט איינגערעמט אין אויער, דאס מאריע ברעסאָל לאָזט ניט אפ פון זיך דעם יונגען זאָהן פון דעם בעריהמטען אונטערזוכונגס־ריכטער, וועלכער איז בעאויפטראגט מיט דער אונטערזוכונג פון דעם בעריהמטען „פערלאשעז־דאפעלמאָרד".

אינמיטען גרויסען זאל האט הער גיבריי נאך אמאל זיך פערנייגט פאר וואלענטינע און איז געגאנגען נאך דער ריכטונג צו דער גארדעראבע, וועהרענד זיא האט זיך בעמיהט צו אונטערדריקען איהר אונרוהע און צו ווייזען א מונטערעס געזיכט. דאן האט זיא מיט דיא אויגען דורכגעזוכט דעם גאנצען זאל ביז זיא האט דערזעהן מאָריס'ן און איז צו איהם צוגעגאנגען.

נאך דער מאזורקא האט זיך מאריא געווענדעט צו אלבערט: „איך בין אזוי מיעד, און דא איז היים, מיר געהען פיעלייכט זיך עטוואס אויסרוהען, ניט וואהר?"

— איך וויל אלעס וואס איהר ווילט!

— דאן קומט, איך פיהר אייך אין א פלאטץ וואו מיר קענען אונגעשטערט פלוידערן. האט איהר בעמערקט וויא לייטע האבען אונז בעאבאכטעט? וויא עס שיינט

איז עס געוועזען אויפפאלענד וואס מיר האבען דרייא מאל נאכאנאנד געטאנצט, און דאך איז עס געוועזען גאנץ נאטירליך!

מאריע האט רעכט געהאט, דען עס זיינען ווירקליך שוין געמאכט געווארען עטליכע בעמערקונגען איבער דעם פארצוג וועלכע דיא טאכטער פון הויז ניט דעם זאהן פון אונטער־זכונגס־ריכטער, און מען האט זיך געשטויסען אז דא וועט אין קורצען זיין א פערלאבונג.

— עס איז דאך גאנץ נאטירליך! — האט מאריע ווייטער גערעדט — מיט אייך קען איך מיך שוין אזוי לאנג, מיר זעהען זיך טאג־טעגליך ביי הערן סערוועט, וועהרענד דיא אנדערע יונגע לייטע זיינען מיר גאנץ אונבעקאנט.

— וואהרשיינליך ערגערן זיך דיא יונגע לייטע וועגען דעם פארצוג וועלכען איך געניעסע יעצט — האט אלבערט געזאגט.

— רעכט אויף זיי — האט מאריע געלאכט — איך זוך ניט זיי געפעלען צו ווערן, ווייל זיי געפעלען מיר ניט.

— ווארום דען, מיין פריילין? איך האב בעמערקט פיעלע יונגע לייטע אויף דיעזען אבענד וועלכע האבען זיך אויפריכטיג מיהע געגעבען אייך צו געפעלען.

— גראדע דערפאר געפעלען זיי מיר ניט. זייערע שמייכלערייען איבערשטייגען יעדע גרענצע פון אנשטאנד. ווען איך זאל זיי גלויבען מוז איך מיך האלטען פאר א וועלט־וואונדער.

— ווען איך זאל ניט מורא האבען דאס איהר וועט ווערען בייז, וואלט איך געזאגט דאס זיי האבען רעכט.

— אזוי, איהר ווילט זיין זייער ריטער און זיך אננעהמען זייער קריוודע?! — האט מאריע געלאכט.

— ניין, איך בין נור אויפריכטיג.

— איך האלט אייך אויך דערפאר, און דעריבער בין איך ניט בייז.

אזוי פלוידערינדיג האבען דיא יונגע לייטע געלאנגט צו דער טיהר פון קלענערן זאל, וועלכען פאול ניבריי און וואלענטינא ברעסאל האבען איצטער ערשט פארלאזען.

— קומט, הערר ניבריי, — האט מאריע איהם איינגעלאדען עפענענדיג דיא טהיר — דא איז ניט אזוי הייס וויא אין זאל.

ביידע זיינען איינגעטרעטען און האבען גענומען פלאטץ אויף א דיוואן, וועלכער איז געוועזען ארומגעשטעלט מיט בליהענדע אראנזשען־בוימער. איף דעמזעלבינען פלאטץ זיינען מיט א וויילע פריהער געזעסען מאדאם ברעסאל און הערר ניבריי.

וואס פאר איין זעלטענער געגענזאטץ! זאהן און טאכטער אנשטאט פאטער און מוטער! דיא ריינע קינדליכע ליעבע וואס איז פול מיט האפנונג און פערטרויען, אנשטאט דיא פיינליכסטע עראינערונגען און איביגען האס! דיא שטראהלענדע צוקונפט אנשטאט דיא פינסטערע פערגאנגענהייט!

איינע אנגענעהמע קיהלקייט האט געהערשט אין דעם צימער, און דיא לופט איז געוועזען געפילט מיט דעם ריח פון בלומען.

— הערר גיברייו — האט מאריע אנגעהויבען מיט א שטילער שטימע — איך וויל אייך עטוואס פרעגען, וועט איהר מיר ענטפערן אויפריכטיג?

— איך זאג אייך דאס צו.

— ווען אפילו אייער אויפריכטיגקייט זאל מיר פערארזאכען שמערץ?

אלבערט האט זיך געשלאגען מיט דער דעה.

— זאגט עס מיר צו — האט מאריע געבעטען.

— גוט, איך וועל אין יעדען פאל אויפריכטיג זיין.

— איך דאנק אייך! אלזא, וויא איז אייך געפעלען געווארען מיין מוטער?

— עס איז ניט אזוי שווער צו ענטפערן אויפריכטיג אויף דיזע פראגע: איך געפין אז מאדאם ברעסאל איז זעהר שעהן, אבער זיא איז פיעל וועניגער אנציהענד וויא איהר.

מאריא האט געמאכט איינע אונגעדולדיגע בעוועגונג און האט געענטפערט:

— ניט דאס האב איך אייך אייגענטליך געפרעגט. יעדערער זאגט, אז מיין מוטער איז שעהן, פיעל שענער וויא איך. דען איך האב ניט אזעלכע רייגע און אזעלכע רעגעלמעסיגע געזיכטסציגע וויא זיא. דיא פראגע פון שעהנהייט לאמיר אין גאנצען דורכלאזען, איהר זאגט מיר בעסער וואס פאר איין איינדרוק האט אויף אייך מיין מוטער געמאכט.

— וואס זאל איך אייך זאגען? איך בין געוועזען פערוואונדערט איבער דעם געגענזאטץ צווישען איהרע קאלטע אויגען און איהר ליעבענסווירדיגען שמייכעל; איך האב געהאט דעם איינדרוק וויא איך זעה עטוואס בעהאלטען אין איהר בליק אין דעם לייכטען שפאט וועלכער האט געשפיעלט ארום איהרע ליפען. ווען איהר האט מיך פארגעשטעלט פאר איהר, זיינען איהרע ווערטער געוועזען העפליך, אבער דער קאלטער אויך־מיין־דאנקטאן פון איהר שטימע האט געקלונגען ניט פריינדליך. איין אויגענבליק האט עס מיר אויסגעוויזען דאס מאדאם ברעסאל איז ניט צופריעדען וואס איך שטעה נעבען איהר.

— וואס רעדט איהר דא?! — האט דאס יונגע מיידיל אויסגערופען אין שרעק.

— איך שילדער אייך נור דעם איינדרוק וואס איך האב ערהאלטען, וויל איהר האט עס פון מיר פערלאנגט....

— מיין מוטער געפעלט אייך אלזא ניט?

— איך האב פיעל מעהר מורא, אז איך געפעל איהר ניט.

— אבער ווארום? מיין מוטער קען דאך אייך נאך גאר ניט, האט גאר ניט געוואוסט פון אייער עקזיסטענץ, וויא אזוי קען זיא עטוואס האבען געגען אייך?

— ערקלערן קען איך מיר דאס נאטירליך ניט — האט אלבערט געענטפערט לעבהאפט — אבניייגונג קען אזוי וועניג בערעכענט ווערען וויא דיא ליעבע! ווארום האב איך געפיהלט מיין הערץ ציהען, און מיין גאנצע זעעלע געקעהרט צו אייך, אלס איך האב אייך צום ערשטען מאל געזעהן אין סערוועטס אטעליער? ווארום האב איך געציטערט, אלס איך האב געהערט דעם קלאנג פון אייער שטימע? ווען איהר זאלט פערלאנגען דער פאר איינע ערקלערונג קען איך אייך זיא ניט געבען!

— און איך קען עס! — האט מאריע געענטפערט, ווערענד דיא לייכטע רויט-קייט און דיא אראפגעלאזענע אויגען האבען גראדע בעוויזען אז זיא קען דאס ניט.

— לאזט מיך הערן! — האט אלבערט געבעטען אין זיסער אויפרעגונג.

— דאס איז געוועזען צוניינונג, פריינדשאפט.

— זאגט בעסער אז דאס איז געוועזען דיא ערוואכענדע ליעבע וועלכע האט מיך ערגריפען — האט אלבערט ליידענשאפטליך אויסגערופען — דען איהר ווייסט דאך דאס איך ליעב אייך!

מאריע האט געוועכסעלט דיא פארבע פון איהר געזיכט, איז געווארן אבוועכס-לענד בלאס און רויט, און אויפהויבענדיג איהרע שטראהלענדע אויגען אויף אלבערט, האט זיא געזאגט זעהר שטיל: „מיר זיינען נאך ביידע זעהר יונג, און קענען נאך ניט דאס לעבען, פיעלייכט טהוען מיר אונרעכט אזוי צו ריידען!“

— ניין, מאריע! — האט אלבערט געענטפערט, ציהענדיג דאס רייצענדע קינד צו זיך — עס איז אמת, מיר זיינען יונג, אבער דאס איז נאך בעסער פיר אונזערע ליעבע! מיר האבען נאך לאנגע יאהרען פון גליק פאר אונז, ווען דוא וועסט ערשט ווערען מיין פרוי.

— דיינע פרוי! א וואס פאר א זיסער טרוים! — האט זיך געהערט שטיל, וויא איין הויך, איבער מאריעס ליפען.

איהר שיינער קאפ האט גערוהט אויף אלבערט'ס ברוסט, און ער האט זיא ליי-דענשאפטליך געקושט אויף איהרע אויגען און שטערן, ווערענד זיא האט ווידערהאלט ציטערנדיג און גאנץ שטיל: „דיינע פרוי!“

— מיין פאטער איז היינט געקומען אהער מיט דער איינציגער אבזיכט דיך צו זעהן, און צו מאכען דיא בעקאנטשאפט פון דיינע עלטערן — האט דער יונגער מאן דערציילט — דען איך האב איהם דערציילט פון מיין ליעבע צו דיר און פון מיינע פלע-נער אויף דיא צוקונפט, דאמיט ער זאל גאר אין קורצען בעטען דיינע האנד פיר מיך ביי דיינע עלטערן.

— און דוא גלויבסט אז מיין מוטער איז פון דיר ניט צופריעדען — האט זיא געזאגט מיט אונרוהע — וואס וועט זיין ווען זיא וועט ניט וועלען צושטימען?

— דאס וועט אונזער פערבינדונג ניט צושטערן, דען איך גלויב אז דיין פאטער איז פיר אונז, און ער וועט זיין ווילען דורכפיהרען.

— דוא האסט רעכט, אלבערט, מיין פאטער איז גוט, ער לעבט נור פיר מיך און מיין מוטער....

— דיין מוטער וועט מוזען נאכגעבען — האט איהר אלבערט אונטערבראכען — דוא ליעבסט מיך דאך, מאריע?

— אויב איך ליעב דיך! פון גאנצען הערצען, מיט דער גאנצער זעלע!

— קענסט נאכדעם געהערן א מאהל צו איין אנדערן?

מאריא איז בלאס געווארען ביי דעם געדאנקען.

— בעסער שטערבען! — האט זיא געזאגט.

— דוא ליעבסט מיך אלזא גענוג הייס, אום דיינער מוטער צו ווידערשטעהן?

— מיר שיינט דאס איך וואלט פעהיג געוועז אויפצוטרעטען געגען דיא גאנצע וועלט פיר דיך, זעלבסט געגען מיין פאטער.

— דאן האבען מיר ניט וואס צו פירכטען! דיא צוקונפט געהערט אונז; דוא וועסט זיין מיינע געליעבטע פרוי! — און ווידער האט דער יונגער מאן זיא געצוואונגען צו זיין ברוסט און צום צווייטען מאהל האבען זיינע ליפען בעריהרט איהרע צארטע הויט.

— מיר מוזען געהן צוריק אין זאל! — האט מאריע געזאגט זיך אויפהאפענדיג.

— קום, געליעבטע!

פריילין מאריע האט גענומען אלבערטס ארעם און בערוישט פון ליעבע, גליק און האפנונג, האבען זיי זיך ווידער געמישט אונטער דיא געסט.

פאול גיברייא האט פאר'ן אוועקגעהן נאך געהאט דיא געלעגענהייט זיך צו אונטער־האלטען א היבשע צייט מיט לודאוויק ברעסאל. דער געוועזענער ארכיטעקט האט זיך געפיהלט צופעציגען צום בעאמטען, וועלכער איז נאך געוועזען אין דיא בעסטע יאהרען, ט אטין דעם וואס ארבייט און זארגען האבען איהם געמאכט אויסזעהן פיעל עלטער.

נאך דעם שרעקליכען אויפטריט וועלכען ער האט קיין טעות געהאט אין זיין אורטהייל אין בעצוג אויף דעם הויזווירטה. זיין אונטעררעדונג מיט איהם, האט איהם איבערצייגט, דאס ער האט פאר זיך איין אויפריכטיגען, עהרליכען מאן און דאס דיא אבענדע און פעסטליכקייטען וועלכע ווערען געגעבען אין זיין הויז, האבען נור דעם איינציגען צוועק, צו געפינען א פאסענדען מאן פיר דיא טאכטער, פון וועלכער דיא מוטער וויל זיך אום יעדען פרייז בעפרייען. אלס טאלענטפאלער אונטערזוכונגס־ריכטער, האט גיברייא בעוועסען דיא קונסט אויסצופרעגען איינעם אזוי געשיקט, דאס יענער זאל ניט מערקען וויא ער בעשטעהט איין עקזאמען. מיט דעם אפענהערציגען ברעסאל איז עס נאר ניט שווער געוועזען און אין פערלויף פון א האלבע שטונדע האט ער ערפאהרען אויף אומוועגען, דאס וואלענטינע איז א בעזע פרוי, וועלכע האט איהם אפט בעטראגען, וו לכע בעזיצט קיין הערץ און האסט איהר איינענע טאכטער, נור אום אייפערזוכט פיר איהרע שעהנהייט.

גיברייא האט פון הערצען בעדויערט דעם בראווען מאן און מאריע, וועלכע האבען ביידע פערדיענט צו האבען א בעסערע פרוי און מוטער וויא וואלענטינע. נאכדעם גע־שפרעך מיט ברעסאל האט ער אויפגעזוכט אלבערט'ן, וועלכער איז געשטאנען בייא מאריע'ס זייט. ליעבע און גליק האבען איהם געשטראהלט פון געזיכט. דער ריכטער האט ניט וועלענדיג צוזאמענגעצויגען זיינע ברויען און א פינסטערער אויסדרוק איז גע־לעגען א יף זיין געזיכט צוזאמען מיט לודאוויק ברעסאל איז ער צוגעגאנגען צו דעם יונגען פאר:

— מיין ליעבער יונגע, מיר מוזען געהן א היים — האט ער זיך געווענדעט צו אלבערט'ן.

— שוין, הערר גיברייא? — האט מאריע געפרעגט מיט דעם אויסדרוק פון בע־דויערן, אויף איהר שעהנעם געזיכט — עס איז דאך נאך ניט האלבע נאכט?

— איהר האט רעכט, מיין פריילין, — האט דער בעאמטער געענטפערט — אבער מיינע צייט געהערט ניט מיר, איך בין פערווארפען מיט ארבייט און דעריבער

זעהר מיער; ווען איך זאל ניט עטליכע שטונדען רוהען, וועלען מיר פעהלען דיא קרעפ־טען מיינע פפליכט צו ערפילען.

אלבערט האט זיך פערטיג געמאכט צו נעהמען אבשיעד פון מאריע, וועהרענד הערר ברעסאל האט געזאגט; איך וואג עס ניט אייך צוריקצוהאלטען, איך ווייס דאס ווען דיא פפליכט רופט, מוז מען געהארכען, אבער זאגט מיר ווענינגסטענס צו, דאס איהר וועט מיין נעכסטען אבענד ווידער בעזוכען און וועט מיך מיט אייער אנוועזענ־הייט בעעהרען.

— איך קען אייך קיין בעשטימטען צוזאג ניט געבען — האט דער אונטערזוכונגס־ריכטער געענטפערט עטוואס פערלעגען — שוין היינט האב איך געזינדיגט געגען אלע מיינע געוואהנהייטען און איך ווייס ניט אויב איך וועל זיין פריי.

— אבער אייער זאהן איז דאך פריי? — האט מאריע שטיל ארויסגערעדט מיט אראפגעלאזענע אויגען און א פערלעגענע מיענע.

דער אונטערזוכונגס־ריכטער איז געווען אין דער גרעסטער פערווירונג. וואס זאל ער ענטפערן אויף דיעזע פראגע? איינע הייראטה צווישען אלבערט און מאריע האט ער געהאלטען פיר אוממעגליך, אוים גרינדען וועלכע זיינען דעם לעזער בעקאנט. זאל ער דען זיין זאהן ערלויבען צו בעזוכע דיעזעס הויז, נאכדעם וויא ער קען זיין פער־העלטניס צו דיעזער רייצענדער מיידיל? פון דער אנדערן זייט ווידער, ער זאל איהם פערביעטען אהער צו געהן איז אויך ניט מעגליך. ער איז איהם דאך מינדעסטענס געבען א גרונד דערפאר, און דאך האט ער נאך פארלויפיג ניט געוואלט. ער האט זיך דעריבער בעגניגט מיט דער קורצער אנטווארט: „מיין זאהן מוז פריי, מיין פריילין!“

דיעזע קורצע, שארפע אנטווארט, וועלכע איז אויסגעשפראכען געווארען אין א קאלטען טאן, האט מאריע געטהאן א שטאך אין הערצען, וועהרענד אלבערט, וועלכער איז אין גאנצען געווען פערזונקען אין זיין ליעבעסטרוים, האט אין דער אנטווארט קיין זאך ניט בעמערקט וואס זאל איהם מאכע אונרוהיג. ער האט צערטליך געדריקט מאריע'ס האנד, וועלכע ער וואלט זעהר גערן געצויגען צו זיינע ליפען, האט עס אבער ניט געוואגט.

— איהר וועט האבען דיא גוטע אונז צו ענטשולדיגען ביי מאדאם ברעסאל — האט ניברייע ווייטער געזאגט — איך וואלט איהר ניט וועלען שטערן אין איהרע פליכ־טען אלס ווירטהין.

— דא קומט מיין מוטער! — האט מאריע אויסגערופען, אלס זיא האט דערזעהן וואלענטינע צוקומענדיג נעהנטער — מאמא, הערר גיבריי פערלאזט אונז!

— עס פרייט מיך אייך נאך אמאל צו זעהן פארן אוועקגעהן, הערר גיבריי — האט וואלענטינע געזאגט רוהיג און העפליך — איך האף איהר וועט אונז נאך אמאל בעעהרען.

ניברייע האט זיך שווייגענדיג פערניינט און האט צוזאמען מיט אלבערט פערלא־זען דעם זאל. מאריע האט זיא א ווייל נאכגעקוקט, וועהרענד אויפ'ן הערצען איז איהר געווארען שווער, און דיא פייכט־געווארענע אויגען האבען געלאזט מערקען דיא אנגסטע פון איהר זעעלע. „עס פערלאזט מיך מיין גליק, און איך ווייס ניט ווען איך

זעה איהם ווידער" האט זיא געזיפצט פאר זיך גאנץ שטיל. אין דערזעלבינער צייט האט אויך דער אונטערזוכונגס־ריכטער געזיפצט: „ווארום האט מיין זאָהן געמוזט בע־געגנען גראד דיא טאָכטער פון דיעזער פרוי? ווארום ליעבט ער גראד זיא? דאס איז א בייזער צופאַל".

— פאטער — האט זיך מאריע געווענדעט צו הערךן ברעסאַל, איהם נעהמענדיג פאר'ן האנד, נאכדעם וויא וואלענטינע האט זיך ענטפערנט — געפינסט דוא ניט דאס הערר גיברייי'ס מיענע איז געוועזען א פריינדליכערע ביין ארייננקומען אהער, אלס ביין אוועקגעהן פון דאנען? מיר שיינט, דאס ווען ער איז געקומען האט ער אויסגעזעהן פריינדליך און מונטער, דאגעגען ווען ער איז אוועק געגאנגען האט ער געקוקט ערנסט און שטרענג. קענסט דוא דיר דאס ערקלערן?

— ניין, מיין קליינע נארעלע, — האט ברעסאַל געענטפערט לאכענדיג — דען איך האב קיין זאך ניט בעמערקט.

— דוא דיינקסט אלזא דאס איך האב מיך געאירט?

— יא, טאָכטער.

— איך ווינש פון הערצען עס זאל אזוי זיין! האט דאס יונגע מיידיל געטראכט. זיא האט זיך געזוכט צו בערוהיגען, אבער דער אבענד האט איהר פון דעם אויגענבליק אן אנגעהויבען אויסצוזעהן לאנגווייליג און פוסט.

ארום צוויי אוהר פארטאָג האבען זיך דיא מייסטע געסט גענומען קלייבען אוועק־צוגעהן, און מאַרים איז צוגעגאנגען צו מאדאם ברעסאַל, אום פון איהר צו נעהמען אבשיעד.

ווען זעה איך אייך ווידער? האט ער געפרעגט גאנץ שטיל, אלס ער האט גע־מאכט א טיעפע העפליכע פערביינונג.

— ווארט א ווייל! — האט זיא געענטפערט און האט איהם געגעבען א צייכען איהר נאכצוגעהן. זיא איז צוגעגאנגען צו לודאָוויק ברעסאַל און האט געזאגט מיט א זעהר פריינדליכער מיענע: „האסט דוא מאָרגען עטוואס נייטיגעס צו בעזאָרגען, צו וואס דוא קענסט מיך אדער מאריע ברויכען?"

— קיין האָר! — האט ברעסאַל געענטפערט.

— דאָ, גלויב איך, וועט אונז קיין זאך ניט הינדערן אנצונעהמען דיא פריינד־ליכע איינלאדונג פון הערךן וואסייר, וועלכער וויל אונז מארגען בעגלייטען צום שליט־שוה־לויפען (גליטשען) אויפ'ן אייז אין באָא־דע־ווענסען?

— ווען דאס מאכט דיר און מאריע שפאס, דאן שטעהט אייך קיין זאך ניט אין וועג.

— געהסט דוא פיעלייכט אויך מיט?

— אך, ניין! נאך אזא אבענד פון פערגעניגען און מיהע וואלט איך מיך בעסער וועלען אויסרוהען; איך בין ניט מעהר יונג.

— אלזא, הערר וואסייר, מיר ערווארטען אייך דא מארגען אום צוויא אוהר נאכמיטאג — האט זיך וואלענטינע געווענדעט צו מאַריס'ן — ווען איהר קומט, געפינט איהר אונז שוין פערטיג, און מיר געהן צוזאמען.

— און פיעלייכט וועט איהר אויך דיא פריינדליכקייט האבען מיט אונז צום אבענד־עסען צו שפייזען, ווען איהר וועט דיא דאמען צוריק בעגלייטען נאך הויז.

וואלענטינע האט געגעבען מאריס'ן א לייכטען וואונק דיא איינלאדונג אנצונעמען, און ער האט איהר נאטירליך זעהר גערן געפאלגט. ער האט זיך פערניינט פאר הערין ברעסאל און געדאנקט.

אין דעם אויגענבליק איז אונטערגעקומען דער מאהלער סערוועט, אום פון דיא פעסטגעבער אבשיעד צו נעהמען. וועהרענד לודאוויק ברעסאל האט געדריקט זיין האנד, האט וואלענטינע איינגעראמט מאריס'ן: דא האט איהר דיא אנטווארט אויף אייער פריהעריגע פראגע; מיר וועלען זיך מארגען אום צוויי אוהר ווידער־זעהען.

— יא, אבער אימער אין דער געזעלשאפט פון אייער טאכטער! — האט מאריס געזאגט מיט א פערדריעסליכער מינע.

— איך מוז דאך זעהן עטוואס נוטצען פון איהר צו האבען — האט וואלענטינע געזאגט — דערווייל האט איהר אריינגעשטעלט א פוס דא אין הויז, און שפעטער וועט אייך ניט שווער זיין צו ווערען ביי אונז א בן־בית. דוא ווייסט דאך וויא איך ליעב דיך! האט זיא צוגעזעצט מיט א שמייכעל.

מאריס האט געדריקט הערין ברעסאל פריינדליך דיא האנד, האט זיך העפליך פערניינט פאר וואלענטינע און נאכהער פאר מאריע, און איז געגאנגען.

דיא זאלען זיינען שוין געוועזען גאנץ לעער, און דיא דיענער זיינען געקומען דיא ליכט אויסצולעשען און ארדנונג צו מאכען. לודאוויק ברעסאל האט אפגעצויגען דעם אטהעם וויא איינער וואס האט זיך בעפרייעט פון א שווערער לאסט, האט אומארעמט מאריע'ן, האט געוואונשען „גוטע נאכט" ביידע דאמען, און איז געגאנגען צו זיין צימער.

אויך וואלענטינע האט זיך צוריקגעצויגען אין איהר צימער, און אזוי שנעל וויא זיא האט זיך אויסגעקליידעט, און האט פון זיך אוועקגעשיקט דאס קאמערמעדכען, האט איהר געזיכט אנגענומען א פינסטערן שטרענגען אויסדרוק.

— אה, דיעזער אבשייליכער, דיעזער פערהאסטער גיברי! — האט זיא געקריצט מיט דיא ציין — נאך א מאהל קומט ער מיר אין וועג וויא איין געשפענסט, וויא א בייזער גייסט, און אלץ צוליעב מאריע'ן! אונגליקליכעס קינד! זיא לאזט זיך אריין אין א ליעבשאפט מיט דעם זאהן פון מיין טויטפיינד! צו וואס האב איך דיך נאר אויף דער וועלט געבראכט, און ווארום קען איך מיך פון דיר ניט בעפרייען?

וועהרענד דיא אוננאטירליכע מוטער האט לייכטער געמאכט איהר ברוסט דורך דיעזען אויסברוך פון צארן, איז מאריס געגאנגען, איינגעוויקעלט אין א פיינעם פעלץ, און רויכענדיג א גוטע ציגאר, ביז צום פלאטץ קארוסעל. ער האט דעם גאנצען וועג געזוכט א וואגען און ניט געפונען, און איז זיך אזוי געגאנגען ווייטער צו פוס. „איך בין אלזא וואלענטינע'ס פריינד — האט ער געטראכט — און וועל באלד אויך זיין דער פריינד פון איהר מאן, און פון דער גאנצער פאמיליע. — דאס איז אויסגעצייכענט, אויף מיין ווארט! עס וועט מיר ניט שווער זיין מאריען צו פטר'ן, האף איך, איך בין וואהר־אפטיג ניט אזוי אונגעשיקט, דאס עס זאל מיר איצטער ניט געלינגען! אלעס געהט

וויא געשמירט, און דיא מיליאָנען פון דהאַרוויל זיינען ביי מיר אזוי גוט וויא אין דער טאַשע!"

פלוצלינג אבער האַט ער געמאַכט מיט דער האַנד איינע אונגעוואָלדיגע בעוועגונג אין דער לופט, פונקט וויא ווען איינע אונאַנגענעהמע ערינערונג איז איהם געגאַנגען דורכ'ן קאָפּ.

— דיא בייזע בענעגנים צווישען ניבריי און וואַלענטינע, דאָס איז א ביין אין האַלדז! — האָט ער אויסגערופען — דאָס קען אַרויסברינגען פיעל שווערע פּערוויקלונגען, ווען ער זאָל זיך ווירקליך נעהמען זוכען נאָך אַרמאַנד דהאַרוויל, וויא ער האָט איהר געסטראַשעט!.... איבעריגענס, וואָס איז דא פאַראַנען מורא צו האָבען? דהאַרוויל איז אין ענגלאַנד געשטאָרבען, און איידער ער וועט אויסגעפינען זיינע שפּור, וועט אַריבער א היבשע צייט, און ביז דאַן וועל איך שוין געוויס האָבען געפּטרט מיט סימאָנע. דערווייַלע איז ווירקליך ניטאָ וואָס מורא צו האָבען!

דיא געדאַנקען פון דעם יונגען מאַן האָבען יעצט גענומען איינע אַנדערע ריכטונג.

— א זאָנדערבאַרע פּרוי איז דיעזע וואַלענטינע! פון וואַנען איז איהר איינגעפאַלען צו געהן זיך גליטשען אין באָא־דע־ווענסען אונטער מיין שוטץ, און דערצו נאָך מיט איהר טאָכטער! דיא אונשולדיגע קליינע זאָל איהר דיענען אלס איין אויסרייד — וואָס פאַר א גראָבער שפּאַס איבער דאָס געפיהל פון מוטערליעבע! זאָל זיין אזוי! מיר וועלען זיך גליטשען, און זיך היטען ניט צו פאַלען.

פלוצלונג איז מאָרים געבליעבען שטעהן און האָט זיך אַרומגעקוקט. א פינסטערער פּלאַן איז מיט א מאָהל אַריינגעקומען אויף זיינע געדאַנקען, און ער האָט איהם אליין אזוי איבעראַשט, דאָס ער האָט זיך אומגעקוקט אין אלע זייטען, פונקט וויא ער וואָלט מורא געהאַט, דאָס איינער א פאַרבייגעהער קען נאָך איבערלייענען דעם פּלאַן ביי איהם אויפ'ן געזיכט.

— וואָרום ניט? — האָט ער געמורמעלט צו זיך אליין — דאָס איז א פּראַכטפאָלער מיטעל!

ער האָט שנעלער אָנגעהויבען צו געהן ווייטער, דען עס האָט גוט גענומען פריערען, און ער האָט אָנגעהויבען צו פיהלען דיא קעלט דורכ'ן פּעלץ. אין רוע דע ריוואָלי האָט ער געפונען א פיאַקער, וועלכער האָט איהם אין צוואַנציג מינוטען געבראַכט נאָך דער רוע דע סורען. דא האָט ער אָנגעקלונגען אין דעם קליינעם הויז, אין וועלכען עס האָט געוואָהנט דער זאָגענאַנטער קאַפּיטאַן וואַן־ברעקע.

ערשט אין עטליכע מינוטען, אַרום האָט לאַטירנ געפרעגט פון אינעווייניג: „ווער קלינגט דאָרטען?"

— איין פריינד!

— וואָו וואָהנט דיעזער פריינד?

— רוע דע נאָו אַרין.

— גוט!

איין שלייסגל האָט זיך אומגעדרעהט, איין ריעגעל האָט זיך אומגערוקט, דיא טהיר האָט זיך געעפענט, און מאָרים איז געשטאַנען פאַר דעם פאַלשען וואַן־ברעקע

וועלכער האט געציטערט פון קעלט און האט געקלאפט א צאהן אן א צאהן, טראטץ דעם וואס ער האט געטראגען א הארעמען שלאף־ראק.

ער האט שנעל צוגעשלאסען די טהיר אזוי שנעל וויא מאריס איז געוועזען אי־נעווענינ און האט אונרוהיג געפרעגט: „איז איין אונגליק געשעהן?"

— אין געגענטהייל!

די ביידע מענער זיינען איינגעטרעטען אין צווייטען צימער, וואו דער שטומער דיענער, דאמיניק, וועלכער איז אויפגעשטאנען גלייך מיט לאטירג ביין ערשטען קלונג פון גלעקעל, איז שוין געשטאנען פאלשטענדיג אנגעקליידעט און האט ערווארטעט די בעפעהלע פון זיין הערן.

— ציהט גלייך אן א קאסטיום פון א מויערער, אדער א ברוקירער, און גיט מיר אויך אזא אנצוג; מיר מוזען געהן; אויפ'ן וועג וועל איך אייך אלעס דערציילען.

— וויא? איצטער געהן? — האט לאטירג געפרעגט ערשטוינט.

— יא!

— עס איז דאך אבער נאכט?

— דעריבער איז עס!

— אבער וואוהין געהען מיר?

— אונטערוועגס וועט איהר אלעס ערפאהרען.

— פאר וואס ניט גלייך?

— ווייל די צייט איז קורץ. איהר זעהט, איך געה נאך אין א באלל־אנצוג; דיינקט איהר, איך וואלט פון פערגעניגען־וועגען קומען אהער אין אזא שטונדע און אין אזא קעלט? מיר דארפען קיינע צייט פערליערען מיט אונניטציגע רייד. לאמיר דאס מאכען שנעלער!

— דאן, קומט! — האט לאטירג געזאגט אהנע וויטער צו פרעגען — קום מיט אונז דאמיניק — האט ער צוגעזעצט.

דער שטומער דיענער האט בעגלייטעט די ביידע מענער צום שלאפצימער פון פאלשען קאפיטאן.

— שנעל, קליידער אהער! — האט לאטירג געגעבען דעם בעפעהל — צוויא ארבייטער־קאסטיומען.

דער שטומער האט צוגעשאקעלט מיט'ן קאפ, האט געעפענט א שראנק, און באלד זיינען די געווינשטע קליידער געקומען צום פארשיין. אין עטליכע מינוטען איז די פערקליידונג געווען פערטיג.

— אונז פעהלט אבער נאך עטוואס — האט מאריס בעמערקט.

— וואס דען?

— איך האב געזעהן ביי אייך א קעסטיל מיט אלערליי געצייג, וואו איז עס?

לאטירג האט געווארפען א פראגענדען בליק אויפ'ן שטומען דיענער. דיזער האט פערלאזען דאס צימער, און איז באלד צוריקגעקומען מיט א קעסטיל געצייג פון פער־שיעדענע ארבייטער. מאריס האט גענומען זובען אונטער די אינסטרומענטען און האט

ארויסגעשלעפט א קליינע האנד־זעגיל. „דאס איז דיא הויפטזאכע“ — האט ער גע־זאגט — „אבער איך מוז האבען נאך א באַהרער און איין אייזען“.

דאָמיניק האט איהם געהאלפען זוכען, און דיא צוויי אינסטרומענטען זיינען אויף באלד געפונען געוואָרען.

— האט איהר א שטיקעל חלב, אדער אנדערע פעטס ? — האט מאָריס גע־פרעגט. דער שטומער איז ווידער ארויסגעגאנגען און האט באלד אריינגעבראכט א קליינע פלעשיל מיט בוימיל.

— דאס וועט געהן — האט מאָריס געזאגט — בינדט מיר ארום דאס פלעשיל מיט א טיכעל, און גיט מיר א קניילכיל מיט פאָדעם אין דער טאשע. — דאס פלעשיל האט ער איבערגעגעבען לאַטירג, וועהרענד ער אליין האט גענומען דאס האנד־זעגיל מיט׳ן באַהרער אונטערן בלוזע.

לאַטירג האט מיט אויפרעגונג און שטוינען בעטראכט מאָריסעס האנדלונגען, און האט זיך צוברעכען דעם קאָפּ קלערענדיג וואס דאס קען בעדייטען.

— געהען מיר ? — האט ער ענדליך געפרעגט — און דארף איך איצטער פרעגע, וואוהין ?

— צום באָא־דע־ווינסען !

לאַטירג האט שיער א שפרונג געטהאן אין דער לופטען פון ערשטוינונג.

— צום באָא־דע־ווינסען ? — האט ער איבערגעפרעגט, פונקט וויא ער וואלט זיינע אויערן ניט גלויבען.

— יא, מיין ליעבער קאפּיטאן.

— אבער וואס וועלען מיר דארטען טהאן ?

— דאס וועט איהר גלייך זעהן ! איצטער וואס ווייניגער גערעדט ! קומט !

— נאך איין אויגענבליק !

לאַטירג האט ארויסגענומען צוויי פערשיעדענע שליעסלען פון א קאמאָד־שוב־לאדע, האט זיי אריינגעשטעקט אין דער טאשע און איז געגאנגען מיט דעם יונגען מאן, איבערלאָזענדיג איהם דיא פיהרערשאפט אין דעם אונטערנעהמען, וועלכעס איז איהם לאַטירג, אין גאנצען אונבעקאנט געוועזען.

ביידע האבען פארלאזען דאס קליינע הויז אין רוע דע סורען, און זיינען געגאנגען צרפוס ביז בולווארד מאדליין.

31טער קאפּיטעל.

דער נאסער, קאלטער קבר.

אויף דעם בולווארד מאדליין האבען דיא ביידע באנדיטען בעמערקט צוויא פיאקערס. דיא קוטשערס זיינען געזעסען אויף דיא „בעקע“, איינגעוויקעלט אין אלע מטנליכע ווארעמע זאכען, און האבען געדרימעלט, און דיא פערד האבען געשווידערט פון קעלט אונטער זייערע דעקען.

מאָריס איז צוגעגאנגען צו איינעם פון ד׳א קוטשער׳ס, האט איהם געצייגען פאר׳ן מאנטעל אום איהם אויפצרוועקען, און האט דאן געפרעגט מיט דעם אקצענט פון א פראָווינציאל: „העי, ברידער׳ל, קען אייער קעלביל נאך שפרי־זען ?“

— וואו ווילט איהר דען פאהרען ? — האט דער קוטשער געפרעגט, זיך רייבענדיג דיא אויגען.

— גאר ניט ווייט, נאך גראנד-פענט — האט מאַרים געלאכט.

— און דאס רופט איהר ניט ווייט ? — האט דער קוטשער געפרעגט ערשטוינט.

— פאהרט נור, עס וועט זיין א פיינעס טרינק-געלד !

— שטייגט איין !

מאַרים האט געעפענט דאס טירל פון פיאקער און האט אריינגעשטופט אינווענינג לאַטירג, מיט דיא ווערטער : „קלעטער אריין, מיין אלטער חברה-מאן.“

וועןביידע זיינען שוין געזעסען אינווענינג האט לאַטירג אנגעהויבען פון דאס נייע : „וועט איהר מיר ענדליך ערקלערן ?“

— איך וועל אייך קיין זאך ערקלערן ! זעהט וואס איך טוה און איהר וועט אלעס פערשטעהן ! איצטער מוז איך אבער נאך עטוואס איבערלעגען און בעדענקען ; לאמיר דעריבער בלייבען שטיל יעדערער אין זיין ווינקעל ; אויסער דעם רייד איך ניט גערן פון געשעפטען אין א געדונגענעם וואגען, דאס איז געפעהרליך !

לאַטירג איז נאַטירליך געוועזען זעהר צופריעדען און איז שיער משוגע געווארען קלערענדיג, אבער מאַרים האט קיין וואָרט גערעדט דיא גאנצע צייט פון דער רייזע. ערשט נאך א שטונדע איז דער וואגען געבליעבען שטעהן ביי דער גראנד פענט.

מאַרים האט א פורקע געטהאן זיין בעגלייטער : „דא קריכען מיר ארויס און מיר געהן צו פוס !“ — האט ער געזאגט.

דער קוטשער האט ערהאלטען זיין געצאהלט און זיין טרינקגעלד, ווערענד דיא ביידע מענער זיינען שנעל אוועק צו פוס און ערסט נאך צוואנציג מינוטען האבען זיי ערגייכט דעם פארק פון ווענסען. עס איז געוועזען אונגעפעהר פיער אוהר פארטאָג און דאס וועטער איז געוועזען שרעקליך קאלט און אונפריינדליך.

לאַטירג מיט זיין קאמעראדען זיינען געגאנגען מיט'ן ברעג פון דער אָזערא, ביז זיי זיינען צוגעקומען צו א הילצערנער בריק, וועלכע האט פערבונדען דעם ברעג מיט א קליינער אינזעל, אויף וועלכער עס איז געשטאנען א פאוויליאָן. א ווילע איז מאַרים געגאנגען שנעלער, איבערלעגענדיג עטוואס און איז ענדליך געבליעבען שטעהן.

— דא זיינען מיר אויף'ן פלאטץ — האט ער געזאגט — מיר מוזען געהן אויפ'ן אייז.

— אויף'ן אייז ? — האט זיך לאַטירג געוואונדערט — דאס איז דאך געפערליך !

— איצטער געפעהרליך ? — האט מאַרים געלאכט — דאס אייז איז געוויס פון צוועלף ביז פופצעהן סאַנטימעטער דיק ביי אזעלכע פרעסט און וועט קענען אויסהאלטען א וואגען. קומט !

דער יונגער מאן איז ארויף אויף'ן אייז, האט זיך אבער געהיט ניט אויסצוגליטשען זיך. לאַטירג איז געגאנגען הינטער איהם גאר אהן חשק. מאַרים איז געגאנגען פעסט און זיכער, ווערענד דער קאפיטאן וואן-ברעקע האט זיך מיט מיהע געהאלטען אין גלייכגעוויכט און יעדען אויגענבליק איז ער געווען אין געפאהר צו פאלען פאָרנט אדער פון הינטען.

ענדליך זיינען זיי צושלאָגען צו דער קליינער אינזעל מיט דעם פּאַוויליאָן. ביי׳א טאָג זעהט מען דאָרטען די׳א וועכטער און די׳א דיענער פון די׳א לייטע וואָס קומען זיך גליטשען; איצטער אבער איז דאָרטען קיין סימן פון לעבען ניט געווען צו ענטדעקען.

— דאַ לאָמיר זיך צו־זעטצען און זיך נעהמען צו דער ארבייט — האָט מאַריס געזאָגט — אבער נור קיין גערויש ניט מאַכען.

— קען אונז ניט ווער עס איז זעהן? — האָט לאַטירג געפרעגט.

— ביי דער דונקעלהייט איז ניט צו פירכטען.

— אבער וואָס ווילט איהר דען ארבייטען?

— דאָס וועט איהר באַלד זעהן.

ריידענדיג מיט לאַטירג האָט זיך מאַריס אומגעקוקט אין אלע זייטען, רעכטס און לינקס האָט ער בעמערקט גרופּען פון פעלזען, וועלכע זיינען קינסטליך אויסגעלעגט געוואָרען, אום צו מאַכען די׳א לאַנדשאַפט שענער און צווישען די׳א נעהנסטע צוויי גרופּען פון גראַניט שטיינער האָט ער בעמערקט א דורכגאַנג פון אונגעפעהר צוועלף מעטער ברייט.

דאָרט! — האָט ער געזאָגט צו זיך אליין — שנעל צו דער ארבייט!

ער איז אויפגעשטאַנען, איז געגאַנגען צו יענעם פּלאַטץ און האָט נאָך אמאָהל געוואָרפען א בליק ארום זיך. אזוי ווייט וויא מען האָט געקענט זעהן איז אלעס געווען איינזאַם און שטיל אונטער דעם גרויסען שווערען הימעל. ער האָט ארויסגענומען די׳א זעג און דעם באָהרער פון אונטער דער בלוזע און האָט זיך אראָפּגעלאָזען אויף די׳א קניע.

לאַטירג איז איהם נאָכגעגאַנגען און האָט ביי זיך אין הארצען געקלעהרט, דאָס דער נייער מיטגליעד פון די׳א פינף שטערן איז געווים אראָפּ פון זינען.

— גיט מיר דאָס פלעשיל בוימעל — האָט מאַריס בעפאָהלען.

לאַטירג האָט עס איהם געגעבען. מאַריס האָט איינגעריעבען דעם באָהרער אין בוימעל, האָט די׳א שפּיטצע אנגעשטעלט אויפ׳ן אייז און האָט אנגעהויבען צו בויערן. דאָס אייז האָט געקנאַקט און געטראַסקעט.

— דאָס געהט ניט, דאָס מאַכט צו פיעל גערויש — האָט מאַריס געמורמעלט, איהר גיעסט בעסער פון פלעשיל טראָפּען־ווייז אין לאָך, וועהרענד איך דרעה מיט׳ן באָהע־אייזען.

לאַטירג האָט געפאָלגט און עס האָט אויפגעהערט צו קנאַקען. מאַריס האָט גע־דרעהט שנעלער, דאָס אייזען איז וואַרם געוואָרען, דאָס אייז האָט געשמאָלצען און אין צוויי מינוטען איז דאָס לאָך געווען פאַרטיג און דאָס וואַסער האָט פון אונטען ארויף געקוואָלען.

— די׳א זעג! — האָט מאַריס פערלאַנגט.

לאַטירג האָט איהם דערלאַנגט די׳א זעג און האָט געשפּאָסט:

— וויא איך פערשטעה האָט איהר געמוזט מאַכען א קאָנטראַקט מיט די׳א רעסטאָראַנס פון פּאַריז, זיי צו צושטעלען אייז און איהר ווילט קאָנקורירען מיט די׳א אייז־פאַבריקאַנטען?

— איהר האט געטראפען! — האט מאריס געלאכט און האט אנגעהויבען זינגען. לאטירג האט ווידער געטריפט בוימעל און דיא זעג האט שטיל געארבייטעט. און ווענינער וויא א שטונדע האט ער ארויסגעזעגט א פיער־קאנטיגע שטיק אייז אזוי גרויס וויא א מעטער און דיא בוימעל וואס לאטירג האט געטריפט האט עס ניט געלאזען צוריק צופריערען.

— דאס איז געטהאן! — האט מאריס געזאגט.

— אלעס פערטיג? — האט לאטירג געפרעגט.

— נאך ניט! איצטער מוזען מיר זעהן, אז דאס שטיק אייז זאל ארונטער אונטערן וואסער. לאמיר פארקאטשען דיא ארבעל!

לאטירג האט געפאלגט.ביידע מענער האבען אנגעשטרענגט זייערע קרעפטע אום דאס אייז פון איין זייט אויפצוהויבען. פון מאריסעס שטערן האט גערונען דער שוויס, טראָטץ דער שטארקער קעלט. נור נאך פיעל מיהע איז זיי געלונגען דאס שטיק אייז ארונטער־צו־שטופען אונטערן וואסער, און דאס וואסער האט זיך אויסגעגלייכט מיט'ן אייז.

— יעצט שנעל, אוועק פון דאנען! — האט דער יונגער מאן געזאגט — דיא קאָמעדיע איז אויס!

— וועל איך אבער א מאָהל ערפאהרען וואס דאס האט צו בעדייטען? — האט לאטירג געפרעגט צום צעהנטען מאָל.

— איצטער יא.

— לאמיר שוין א מאהל הערן!

— שטעלט זיך פאָר אז איהר קומט אהער אום זיך צו גליטשען אויף שליטשוה און איהר קומט אהער צו דעם פלאַטץ; וואס וועט געשעהן?

— גאר ניט, איך וועל אריבערשפרינגען.

— אזוי דיינקט איהר?

— גאנץ געוויס!

— אבער אויבען וועט פערפראָרען זיין העכסטענס איין סאנטימעטער דיק, און דאס אייז ברעכט אונטער אייך?

לאטירג האט אויפגעשידערט.

— איהר האט רעכט, אבער ווער וועט דא קומען זיך גליטשען?

— קענט איהר ניט טרעפען?

— ניין!

— דאן וועל איך דאס אייך זאגען! מאריע ברעסאל, איינע פון דהאָוויל'ס יורש'טעס. ניט איהר צו, אז דער געדאנקען איז גוט?

לאטירג האט דעם יונגען מאן אנגעקוקט מיט בעוואונדערונג.

— איהר זייט א זשעניע!

— נעהמט זיך אין אכט! — האט מאריס געשפאסט — איהר וועט מיך מאַכען שטאָלץ!

— איהר האט א רעכט דאס צו זין! ווייסט איהר אבער גאנץ גענוי דאס מאריע ברעסאל קומט אהער?

— גאנץ גענוי, דען איך אליין וועל זיא אהער פיהרען.

— איך גלויב אבער אז דיא שליטשוה־גליטשערס קומען אויף דעם פלאטץ ווע־ניגער, וויל אלע גליטשען זיך געוועהנליך אויף דער אפענער אזערא.

— דעריבער האב איך דעם פלאטץ אויסגעקליעבען — האט מאריס געענט־פערט — וויל אויפ'ן מיטען אייז קען נאך אמאל איינער אריינפאלען איידער מיר קומען צו, וועהרענד דא קומט זעלטען איינער, און מיר וועט עס ניט שווער זיין דאס יונגע מיידיל אהער צו פארנארען.

— איז דאס וואסער גענוג טיעף? — זאט לאטירג געפרעגט.

— גוט וואס איהר האט מיר דערמאה־ט, דאס קען איך באלד וויסען!

ער האט ארויסגענומען דאס קניילכיל פאדעם, האט אנגעבונדען דאס באהר־אייזען און אראפגעלאזען דורך דיא עפענונג אין וואסער, און האט גלייך ארויסגעצויגען צוריק.

— זעכס פוס טיעף! — האט מאריס געמעלדעט — איבער גענוג! און ווען זיא זאל אפילו דורכקומען מיט'ן לעבען, וועט זיא דאך ניט אריבערטראגען אזא קאלטע וואנע. אויך וועט דיא מוטער שוין אזוי פפלעגען דיא טאכטער, דאס זיא וועט פאר־שפארען אויפצושטעהן!

— מען וועט דאך אבער דערנאך זוכען ווער עס האט אויסגעשניטען דאס אייז?

— וואס שאדעט דאס אונז? ווער קען אונז דען אנקלאגען?

— קיינער, דאס איז וואהר!

— מען וועט מיינען דאס גנבים־פישער האבען דאס געמאכט, אדער דאס לייטע האבען עס געטהאן, וואס ליעבען צו מאכען אזעלכע בייזע שפעסע פון פערגניגען־וועגען, וועהרענד מיר טהוען אזעלכע זאכען נור פון נוטצען־וועגען, און דאס איז, וויא איך דיינק א גרויסער אונטערשיעד.

— איהר האט רעכט, און איך בעוואונדער אייך איצטער מעהר וויא איממער!

— בעוואונדערט מיך וויפיעל איהר ווילט, אבער לאמיר געהן נאך הויז; איך בין טויט־מיעד.

— מיר שיינט דאס עס הייבט אן צו פאלען א האגעל — האט לאטירג בעד־מערקט אויסשטעלענדיג דיא האנד, אום זיך צו איבערצייגען.

— דאס איז גראד וויא געוואונשען; דער האגעל וועט בעדעקען דאס לאך אין אייז, אז עס וועט אונמעגליך זיין עטוואס צו מערקען.

אזוי שנעל וויא זיי זיינען אראפ פון אייז און זיינען געקומען אויפ'ן ב־רעג, האט לאטירג געפרעגט: „וועלכען וועג געהן מיר?"

— לאמיר געהן מיט דער אוונו פאנט־מאר; נעכטען איז געווען שבת, א טאג פון חתונות און דארט האבען מיר מעהר אויסזיכטען צו טרעפען א פיאקער ביי דיא האכצייטס־זאלען.

דיעזע האפנונג איז אויך ערפילט געווארען; דיאביידע מענער האבען זיך

פארשטעלט פאר שכור'לאך און זיינען אריין אין א וואגען, וועלבער האט זיי געפיהרט ביז רוע דע־לא־וויל־ד'עוועק. ווען זיי זיינען אויסגעשטיעגען האט דיא אוהר געשלאגען פינף. דיא שטראסע איז געוועז לעער פון מענשען.

— שנעל, נאך דער רוע דע סורען! — האט מאַריס געזאגט.

— ניין, איך בין אבזיכטליך אהער אפגעשטיעגען; איהר געהט מיט מיר, איך וועל אייך פיהרען.

לאטירג איז געבליעבען שטעהן פאר'ן טהיר פון א גרויסען געביידע; דאס איז געוועזען דער פאנסיאָן פון מאדאם דיבעף. דער אלטער באנדיט האט ארויסגענומען פון טאשע א שליעסעל, וועלבער איז געוועזען גוט איינגעהלט, און האט מיט איהם געעפענט דיא פאַרטקע אין טויער. לאטירג איז איינגעטרעטען און מאַריס איז איהם נאכגעגאנגען.

— געהט אויף דיא שפיטץ־פינגער — האט לאטירג איינגעשושקעט מאַריס'ן.

מיט איינגעהאלטענעם אטהעם זיינען זיי פארביי געגאנגען דיא קליינע וואוינונג פון הויזמייסטער און זיינען אריין אין גארטען. לאטירג איז גלייך געגאנגען צו דער טהיר אין דער ענטגעגענגעזעצטער וואנד, וועלכע איז געוועזען בעדעקט טהיילווייזע מיט פאר־פראָרענע שטעקלאך פון געוועכסע, און האט זיא געעפענט מיט א צווייטען שליעסעל, איין אויגענבליק שפעטער זיינען ביידע שרעקליכע קאמראדען געשטאנען אין גארטען פון הויז, פון דער רוע סורען.

— איז דאס ניט פאַרטרעפליך? — האט לאטירג געפרעגט זיך רייבענדיג דיא הענד — ווען אונז זאל דראָהען א געפאהר אין דער רוע דע סורען, דאן געהן מיר זיך רוהיג ארויס נאך דער רוע דע לא־וויל־ד'עוועק, וואו עס קען דער פאָליציי קיינמאל ניט איינפאלען צו זוכען.

— זעהר גוט! — האט מאַריס בעשטעטיגט — דאס איז איין פאַרציגליכער געדאנקען.

זיי זיינען איינגעטרעטען אין הויז; מאַריס האט זיך שנעל איבערגעקליידעט, האט אנגעטהאן דעם פעלץ, האט צוגעריכטעט א ציגאר, נאכדעם וויא ער האט אויס־געטרונקען א גוטע גלאז קאָניאק. און איז געגאנגען צום בולווארד מאדליין, וואו ער האט גענומען א פיאקער און איז געפאהרען נאך הויזע.

וויא מאַריס, אזוי אויך לאטירג, האבען דיעזען טאג נאטירליך זעהר שפעט גע־שלאפען, אזוי וויא ביידע זיינען געוועזען שרעקליך דורכגעפראָרען און מיעד. זייא זיינען ביידע אויפגעשטאנען ערשט ארום מיטאג־שטונדע. דער ערשטער גאנג וואס לאטירג האט געמאכט, אזוי שנעל וויא ער האט זיך אנגעטהאן, איז געוועזען צו ווערדיע, וועמען ער האט מיטגעטהיילט דעם פאַרפאל פון לעצטע נאכט, און האט געלויבט מאַריס'ן אלס זשעניע. ווערדיע דאגעגען, וועלבער האט ניט געהאט קיין נאטור זיך אזוי לייכט צו בעגייסטערן, האט געענטפערט גאנץ רוהיג:

— דער יונגער מאן שיינט ווירקליך צו האבען טאלענט; אלס דיכטער פון מע־לאָדראַמען פיר א טהעאטער פון דיא בולווארדס, וואלט ער געהאט פיעל ערפאָלג. דער פערזוך צו דערטרינקען דיא ערבין איז זעהר גוט געזעצט אין סצענע, און וועט

היינט געבען איין אויפרעגענדען ספעקטאקל. שפייז מיט מיר צו מיטאג, מיין ברודערל, און דאן וועלען מיר געהן אנזעהן דיא גליטשערס פון ווענסען.

— טהייערער געדאנקען! — האט לאטירג אויסגערופען — עס וועט זיין א היבשע ביסל אויפרעגונג דערביי, און דאס האב איך זעהר ליעב!

מאַריס וויעדער האט קיינע בעשטימטע זאך געהאט צו טהאן אלס ער איז אויפגעשטאנען, דען צו ברעסאל האט ער ערשט געזאלט געהן אום איין אוהר, און אום זיך א גאנצע שטונדע און מעהר ניט צו לאנגווייליען, האט ער בעשלאָסען אבצושטאטען א בעזוך זיין בעסטער און אויפריכטיגסטער פריינדין, מאדאם ראָזיע.

צייט דעם ערווייננים אויף דעם אָפּערנבאל האט עמא זשובערט געארבייטעט מיט פיבערהאפטער טהעטיגקייט. זיא איז נור געווען שרעקליך אויפגערעגט איבער איהר מיסערפאָלג, אבער דעם מוטה האט זיא ניט פארלאָרען. איין זאך האט זיא געוואוסט בעשטימט, אז לאטירג איז אין פאריז, און דא דארף זיא איהם זוכען. זיא האט נאטירליך גלייך געגעבען דעם דירעקטאָר א בעריכט פון אלץ וואס איז פאָרגעפאלען, און דיעזער האט גלייך געגעבען א בעפעהל אויסצושטעלען דיא געשייטעסטע אגענטען אין אלע וואקזאלען, מיט דיא קענצייכען פון לאטירג. סילוויאן קאָרנו און גאלובעט זיינען געווען ניט וויינינער פלייסיג. מיט דעם אויפריכטיגען וואונש צו געפעלען זייערע פאָרגעזעצטע, האבען זיי זיך פערטיעפט אין זייער בעשעפטיגונג מיט אלע זייערע כחות. אויסערדעם איז זיי דער בערוף פון א געהיימפּאָליציסטין געפעלען געווארען, און האט זיי אויך נוטצען געבראכט.

עמא זשובערט האט מען אומעדום געזעהן, זיא איז איבעראל געוועזען, אין אלע מעגליכע פערקליידונגען און טראכטען — אבער אלץ ארבייט איז געוועזען אומזיסט. אויף דער פרעפעקטור האט מען שוין אנגעהויבען דיא געדולד צו פערליערען, אבער עמא זשובערט האט נאך אלץ ניט פערלאָרען דעם מוטה.

אן דעם טאג ווען מאָריס האט געזאלט בעגלייטען מאדאם ברעסאָל און מאָריע צום שליט־שוה־לויפען אין ווענסען, איז מאדאם ראָזיע געגאנגען נאך דער פּאָליצייוואוינונג אין רוע מעזלע, אום צו הערען דעם רעפּאָרט פון איהרע אגענטען און צו געבען נייע בעפעהלע. דאן איז זיא שנעל געגאנגען נאך הויזע און נאך אמאל צו שטודירען אלע נאָטיצען וועלכע בעציהען זיך אויף דעם פאל. אום עלף אוהר האט זיא זיך געוואלט אנידערזעטצען צום פריהשטיק, אלס עס האט פלוצלונג געקלונגען ביים טהיר.

— ווער קען אזוי פריה קומען? — האט זיא זיך געפרעגט. זיא האט ניט לאנג געדארפט ווארטען אויף דיא אנטוואָרט, דען מאדליין האט אנגעמעלדעט אז מאָריס איז געקומען. צייט ער איז צוריקגעקומען פון וויק־סור־בריין האט ער מאדאם ראָזיע געזעהן ניט מעהר וויא איין מאל, דעם אבענד פאר'ן געהן צום אָפּערנ־באל, נאכהער איז ער ביי איהר צוויי מאל געווען און האט זיא ניט געטראָפען צו הויז. מאדאם ראָזיע איז דעריבער העכסט דערפרייט געוועזען איבער דעם אונערוואַרטעטען בעזוך, און האט אויסגערופען: זיי מיר ווילקאָמען, ליעבעס קינד! וויא לאנג איך האב דיך שוין ניט געזעהן! איינענטליך האב איך אויף דיך געמענט זיין בייז.

מאָריס האט זיא ארומגענומען און האט זיך געקושט מיט איהר, און האט דאן

געזאגט שמייכלענדיג: ווען מיר האבען זיך ביז איצטער ניט געזעהען איז דאס אייער שולד, ליעבע פריינדין!

— וויא אזוי?

— איך בין דא צוויי מאהל געוועזען, אבער איהר זייט געוועזען אויסגעגאנגען וועגען געשעפט־זאכען; מיר שיינט אז איהר זייט אין דיא לעצטע צייט פיעל פארנומען אויסען הויז.

מאדאם ראזיע האט לייכט אויפגעציטערט; איהר האט אויסגעוויזען, אז מאָריס האט לעצטע ווערטער געזאגט וויא מיט א שטעכווערטיל. ניט־שוין־זשע האט ער עט־וואס אנגעהויבען חושד צו זיין וועגען איהר ענדערונג אין איהר אויפפיהרונג? האט ער אָנגעהויבען וואס צו פערשטעהן? האסטיג האט זיא געענטפערט: ווירקליך, דיא לעצטע צייט האב איך געמוזט ארומלויפען, חלאפּאטשען און זיין אימער אויסען הויז. איך האב א פראָצעס וועלכער מאכט מיר פיעל פערדרוס. עס האנדעלט זיך וועגען א קליינער ירושה, וועלכע איז מיר צוגעפאלען אין דער פראָווינץ און מען וויל עס מיר שטרייטיג מאכען און איך מוז דעריבער האבען צו טהאן מיט געריכט און מיט אלערליי אדוואָקאטען און דיא גאנצע זאכע איז מיר איבערדריסיג. גליקליכערווייזע וועט דיא זאכע אין קורצען זיין געענדיגט, וויא איך האף און איך וועל וויעדער רוהיג קענען זיטצען אין מיינע פיער וואנד, וויא איך האב עס ליעב; דאן וועסט דוא מיך אימער געפינען צו הויז. ווילסט דוא מיט מיר פריהשטיקען?

— זעהר גערן, אבער איך מוז באלד אוועקגעהן!

— איך וועל דיך לאנג ניט אויפהאלטען! דאס פריהשטיק איז פערטיג און מיר קענען גלייך געהן צום טיש.

מוטער און זאהן זיינען באלד געזעסען איינער אנטקעגען אנדערן. דיא מוטער האט דעם געליעבטען זאהן פארשלונגען מיט דיא אויגען און האט געהאט דאס גרעסטע פערגעניגען זעהענדיג מיט וואס פאר איין אפּעטיט ער עסט.

— וואס טהוסט דוא יעצט, מיין קינד? — האט זיא געפרעגט.

— אימער דאסזעלבע, ליעבע פריינדין. איך ארבייט פלייסיג פיר מיין האָלענדי־שען קאפּיטאן, וועלכער איז איין זעהר בראווער מאן.

— דוא זאלסט ניט צו פיעל ארבייטען.

— זייט אהן זארג, איך בין שטארק און געזונד.

— נאטירליך, ארבייט אליין איז קיינמאל ניט געפעהרליך, אבער דאס פערגע־ניגען! וויא פיעל נעכט דורכ'ן וואך שלאפסט דוא ניט?

— נור זעהר וועניג.

— דאס טהוסט דוא זעהר גוט, מיין קינד. נעכט אהן שלאף שאדען זעהר צום געזונד! ביסט דוא געוועזען אויף דעם ערסטען אָפּערן־באל?

עמא זשובערט האט געשטעלט דיא פראגע, אום זיך צו איבערצייגען, דאס זיא האט קיין טעות געהאט, אלס זיא האט איהם דערקענט אויפ'ן באל.

— יא, פריינדין, איך בין דארטען געוועזע; איהר זעהט אלזא דאס איך בין מיט אייך אָפענהערציג, דען איך האב עס דאך לייכט געקענט לייקענען אויך.

— האסט דו זיך דארט מינדעסטענס גוט אמוזירט? — האט זיא וויטער געפארשט.

— אָ יא, מאנכע קאָמישע זאכען זיינען פאָרגעקומען, איבער וועלכע מען מוז לאכען.

— אויף דעם בין איך אויך א בעלן! דערצייל מיר אויך.

— צום ביישפיעל, איין דאמע אין א שווארצען דאָמינאָ מיט רויטע בענדער און אין א רויטער מאסקע האט מיך דערקענט, איך וויס ניט וויא אזוי און האט מיך גערופען ביין נאמען, אלס איך בין איהר פערביינעגאנגען. דערנאך האט זיא מיר נאכגעקוקט דעם גאנצען אבענד.

— ווייסט דוא ווער זיא איז?

— ניין; אין זאל האט זיך דערנאך פערברייטעט דיא נייעס, דאס א וייבליכער שפיאָן פון דער פּאָליציי איז געוועזען אין זאל. אבער איך גלויב ניט, אז דאס איז זיא. איך האב ניט צו טהאן מיט דיעזער ניעדריגער סארט מענשען און עס קען ניט זיין, אז א פּאָליציי־אגענטין זאל מיר נאכקוקען.

מאדאם ראזיע איז בלאס געווארן. דיא ווערטער האבען איהר דורכגעבויערט, פונקט וויא א מעסער דורכ'ן הערצען. איהר אייגענער זאהן האט איהר געווארפען דיא שווערסטע בעליידיגונג אין געזיכט.

מאָריס האט צופעליג א בליק געטהאן אויף זיין פריינדין און האט בעמערקט דעם אויסדרוק פון איהר געזיכט.

— וואס איז אייך ליעבע פריינדין!? — האט ער אויסגערופען דערשראָקען — איהר זייט בלייך וויא קאלך.

עמא זשובערט האט צוזאמענגענומען אלע איהרע קרעפטען, אום ניט צו פאלען אין אהנמאכט און האט געענטפערט מיט א שוואבער שטימע: „עס איז גאר ניט, מיר פעהלט נור א ביסל פרישע לופט.“

מאָריס איז אויפגעשפרונגען און האט האסטיג אויפגעעפענט א פענסטער; דער קאַלטער לופטשטראָם, וועלכער איז געדרונגען אין צימער, האט דיא פּאליציסטין וויעדער געבראכט צו זיך און אלס דער יונגער מאן האט זיך צוריקגעזעצט צום טיש איז זיא שוין געוועזען פאלשטענדיג בערוהיגט.

— איז אייך איצטער בעסער? — האט ער צערטליך געפרעגט און האט זיא געקיסט. דיא ארעמע פרוי האט שיער ניט אויפגעשלוכצט פון דיעזער צערטליכקייט. אבער זיא האט זיך בעצוואונגען און האט געענטפערט: „מיר איז פיעל בעסער, אבער דער קאפּ איז מיר א ביסל שווער.“

— שלאפט א שטונדע, דאס איז דיא בעסטע רפואה דערצו.

— מוזט דוא שוין געהן?

— יא, עס איז האלב איינס! אבער מאָרגען קום איך אהער זעהן וואס איהר מאכט.

— דוא ביזט איין גוטעס קינד.

— זאל איך ארײנשיקען מאדליין?

— ניין עס איז ניט נעטהיג, גיב מיר נאך א קוש צום אבשיעד און לעב וואהל.
קוים האט זיך דיא טהיר צוגעמאכט הינטער מאָריס'ן, האט דיא ארעמע פרוי אויסגעבראכען אין א קראמפפהאפטען שלוכצען: „א ווייבליכער פּאָליציי־שפּיאָן" — האט זיא ווידערהאלט מאָריסעס ווערטער — „ער האט ניט צו טהאן מיט דער ניעדריגער סאָרט מענשען, האט ער געזאגט. מיין ארעמער זאָהן! ווען ער זאָל דאס ווי־סען, אז דער ווייבליכער פּאָליציי־שפּיאָן בין איך! ניין, ער זאל עס קיינמאהל ניט וויסען, דען איך וועל אומקומען פון שאנדע!"
דיא ארמע מוטער האט בעהאלטען איהר געזיכט אין דיא הענד און האט זיך גוט אויסגעוויינט.
מאָריס איז דערווילע אנגעקומען אין הויז פון דער פאמיליע ברעסאָל, וועלכע ער האט געפונען ביים טיש, ברייזנענדיג צו ענדע זייער מיטאג־עסען.
מאריע האט שוין געהאט פערגעסען דעם פיינליכען איינדרוק וואס אויף איהר האט געמאכט דער אלטער גיברייזט מיט זיין האלטונג, און האט זיך געפרייט איבער דעם יעצטיגען גאנג, דען זיא האט זיך זעהר גערן געגליטשט אויף שליט־שוה.
מאריע האט מיט אפּעטיט געגעסען, האט דאן אנגעטהאן, א ווארעמע קלייד, גענוג קורץ, אום עס זאל איהר ניט שטערן ביים גליטשען זיך, האט אנגעטהאן א פּעלץ־מאנטעל, א פעדער־הוט, האט ארויסגעזוכט דיא שליט־שוה און איז געגאנגען אין זאל צו איהרע עלטערן.
אין הייף האט שוין ערווארטעט איין געשפּאנטער פיאקער.
מאדאם ברעסאָל איז געווען זעהר אויפגערעגט, און האט זיך בעמיהט צו זיין זעהר ליעבענסווירדיג געגען איהר מאנן. דיזער איז געוועזען כמעט ערשטוינט איבער איהר בענעהמען און האט זאָגאר געקוקט אויף דעם מיט מיסטרויען. און ער האט אויך רעכט געהאט, דען דיא פריילינקייט איז פערארזאכט געווען דורך דיא פאָרשטעהענדע שפּאציער־רייזע מיט דעם זאָהן פון דער געהיים־פּאָליציסטין.
— איהר זייט דאך פּינקטליך גאר אויס וועלט! — האט מאדאם ברעסאָל גע־מאכט מאָריס'ן דעם קאָמפּלימענט, אלס ער איז ערשיענען — איהר זעהט, מיר זיינען אויך פערטיג.
מאָריס האט נאטירליך געענטפערט, דאס ביי אזא געלעגענהייט איז דיא פּינקט־ליכקייט ניט א פליכט, נור א פריידע, האט דאן אלעמען געדריקט דיא האנד, האט געקוישט עטליכע גלייכגילטיגע פראזען מיט דעם הערן פון הויז, און האט דאן מאדאם ברעסאָל גערייכט זיין ארעם, אום זיא צו בעגלייטען צום וואגען וועלכער האט זיי ער־ווארטעט.
עס איז געוועזען זעהר קאלט און דער הימעל איז געווען בעדעקט, אבער דער טאג איז פון דעסטוועגען געווען גוט צום שליט־שוה־לויפען, דען עס האט ניט געשניעט, און דער פראָסט האט געמאכט דיא רייזע אהין זעהר אנגענעהם.
אין דער צייט פון דער רייזע האט זיך מאָריס ארויסגעוויזען פון דער ליעבענס־ווירדיגסטער זייטע. זיינע פריילינקייט איז געווען וויא איינע אונערשעפּפליכע קוועלע, דען עס האט איהם קיינמאל ניט אויסגעפעהלט גייסט און וויטץ, אום צו מאכען זיינע

פלוידעריי אַנגנעהם. מאָריע האט מיט פערגעניגען נעהערט זיינע אַנעקדאָטען און גלייכווערטלאך פון פאריזער לעבען, און מאָריס איז איהר געפעלען געווארען אלס אנגנעהמער געזעלשאפטער.

דיא דרייא פאסאזשירען זיינען אלע געוועזען אין דער בעסטער שטימונג אין דער גאנצער צייט פון דער פאהרט. מאָריס האט אנגעוויעזען דעם קוטשער וואו ער האט צו ווארטען, דאמיט זיי זאלען איהם ניט דארפען זוכען, ווען זיי וועלען געהן צוריק. אלס זיי זיינען אויסגעשטיעגען האט מאָריס וויעדער געדרייבט מאדאם ברעסאָל זיין ארעם, און אלע דרייא זיינען געגאנגען צו דעם פלאטץ אויפ'ן אייז, וואו זיי האבען געזעהן פון וויטען א פאר צעהנדליג גליטשערס, און נאך אזוי פיעל צושויער, וועלכע זיינען געשטאנען דערביי אויפ'ן ברעג.

דיא אורזאכע דערפון וואס דיא צאהל פון שליט־שוה־לויפער איז דעם טאג געווען וועניג, איז, ערשטענס, ווייל דאס וועטער איז געוועזען צו קאלט, און, צווייטענס, ווייל דיא מייסטע שליט־שוה־לויפער, וועלכע זיינען זעהר געשיקט אין דער קונסט, ציהען עס פאָר צו גליטשען זיך אין בוא־דע־בולאָן, וואו דיא צאהל פון צושויער און בעוואונדערער איז איממער פיעל גרעסער, און נור דיא בעשיידענע גליטשערס געהן נאך וועגסען, וואו עס איז פיעל איינזאמער.

מאָריס איז געוועזען מעהר צופריעדען וואס דיא צאהל פון דיא גליטשערס איז היינט אזוי קנאפ. ער האט געהאלפען דיא דאמען אנטהאן זייערע שליט־שוה, און אלע דריי זיינען ארויף אויפ'ן אייז.

אלס דער וואגען האט אנגעהאלטען און מאָריס איז בעשעפטיגט געוועזען מיט דיא דאמען, האט ער פארזעהן וויא צוויי לייטע אין לאנגע פעלצען זיינען איהם פארבייגעגאנגען, גוט איינגעוויקעלט און פארשטעלט האלבע געזיכטער. דערזעהענדיג מאָריס'ן האט איינער דעם אנדערן געגעבען א שטורך מיט'ן עלענבויגען, און דער אנדערער האט אויפגעבליקט און האט צופריעדען א שאָקעל געטהאן מיט'ן קאָפּ. אונזערע לעזער דערקענען אין זיי געוויס לאַטירג און ווערדיע, וועלכע זיינען געקומען צוזעהן, וויא אזוי זייער יונגער קאמראד וועט דורכפיהרען זיין פלאן.

מאָריע איז אין אנפאנג געוועזען עטוואס אונזיכער אויפ'ן אייז, באלד אבער האט זיא זיך צורעכט געפונען און איז געשיקט און גראציעז געפלויגען ביי דער זייטע פון איהר מוטער, וועלכע איז פון איהר זייט געפלויגען מיט מאָריס'ן אום דיא וועטטע, אום צו זעהן ווער עס געהט שנעלער.

מאָריס האט זיך א לאָז געטהאן נאך דער ריכטונג פון דיא גרופען שטיינער מיט דיא קינסטליכע וואסער־פעלע, וועלכע האבען איצטער געשטומט פארפראָרענערהייט, צו יענעם אָרט, וואו עס האט זיך געפונען דער נאסער קבר, וועלכען ער האט אָנגעגרייט פיר דאס שעהנע אונשולדיגע מיידיל. א בייזער שמייכעל האט געשפיעלט אויף זיינע ליפען, אונטער דעם פיינעם שנור־בארד, וועהרענד ער מיטביידע דאמען זיינען צוגעקומען ניזהעגטער צו יענעם פלאטץ.

פון דער אנדערן זייט זיינען זיי געקומען אנטקעגען צוויי יונגע לייטע, זיך גליטשנדיג זעהר עלעגאנט און געשיקט. מאָריע האט א בליק געטאהן אויף זיי גאנץ

גלייכגילטיג, אלס פלוצלונג האט איהר הערץ אנגעהויבען שטארקער צו קלאפען, דען איהר האט זיך אויסגעדוכט אז איינער פון זיי איז אלבערט גיבריי. זיא האט אנגעהויבען צו געהן לאנגזאמער, פאר אויפרעגונג, זוכענדיג מיט דיא אויגען זיך צו איבערצייגען אויב זיא האט ניט א טעות. דאס האט פעראורזאכט וואס זיא איז געבליבען הינטער שטעליג הינטער מאַריס און וואלענטינע.

— ווארום בלייבסט דוא פון הינטען? — האט מאדאם ברעסאַל געפרעגט זיך אומקוקענדיג, — קום מיט אונז.

מאַריע האט געפאָלגט ניט זעהר גערן, דען יענער שליפשוהלויפער האט צוגעצויגען איהרע גאנצע אויפמערקזאמקייט. יענע ביידע יונגע לייטע זיינען יעצט פארבייא געפלויגען וואלענטינע און מאַריס, און זיינען געקומען נעהענטער צו מאַריע, וועלכע האט אויפגעשריען פאר פריידע. „אלבערט!" — האט זיא גערופען. זיא האט יעצט דערקענט דעם יונגען זאהן פון אונטערזוכונגס־ריכטער.

— וואס פאר א גליקליכעס צוזאמענטרעפען, מיין פריילין! — האט ער געזאגט מיט דעם אויסדרוק פון אנגענעהמער איבערראשונג.

— אזוי גליקליך און אזוי אונפערהאָפט! — האט זיא געזאגט.

— וועלכער צופאל, בריינגט אייך אהער?

— איך בין דאָ מיט מיין מוטער און מיט הערין וואסייר; דארט קומען זיי; אבער וויא קומט איהר נאך ווענסען?

— איך האב דא בעזוכט מיין פריינד, איין אפיציער פון דער ארטילעריע, און אונז איז איינגעפאלען זיך א ווילע צו גליטשען.

אין דער ווירקליכקייט איז דאס צוזאמענטרעפען ניט געווען גאנץ צופעליג. דער מאהלער סערוועט האט גראדע געהערט, אלס ער האט אבשיעד גענומען פון ברעסאַל, וויא אזוי וואלענטינע האט גערעדט צו איהר מאן פון דעם גליטשען זיך מארגען אין ווענסען. פון איהם האט עס אלבערט ערפאהרען אין אטעליער, און האט דעריבער געמאכט דעם בעזוך צו זיין פריינד, נור אלס אויסרייד. נאטירליך האט עס מאַריע'ן ניט געזאגט.

— איז אויך אייער פאטער מיט אייך? — האט מאַריע געפרעגט נאאיוו.

— ניין — האט אלבערט געענטפערט מיט א שמייכעל — און איך מוז מודה זיין, אז איך קען מיר מיין פאטער ניט פאָרשטעלען אין דער ראָלע פון א גליטשער.

— האט ער אייך געסטערן גאר נישט געזאגט, אלס איהר זייט פון אונז אוועקגעפאָהרען?

— ניין, ווארום פרעגט איהר דאס?

— איצטער לאמיר ניט ריידען דערפון! דא קומט מיין מוטער! מאָרגען אין אטעליער וועל איך אייך אלעס זאגען.

וואלענטינע און מאַריס זיינען צוגעקומען. אלס זיי האבען דערזעהן אלבערט האבען ביידע געמאכט א פערדריעסליכעס געזיכט.

— הערר גיבריי! — האט וואלענטינע אויסגערופען און האט געמאכט כלומרשט א פריינדליכעס געזיכט, וועהרענד אלבערט האט זיא העפליך בעגריסט. — איך פריי

מיך איבער דעם צופאל אייך דאָ צו טרעפען! אבער איך וויל אייך ניט שטרען אין פערגעניגען, גריסט פון מיר אייער הערן פאטער.

דאס האט זיא ארויסגערעדט וועהרענד זיא האט זיך לאנגזאם פארבייגעגליטשט, האט דאן א שאָקעל געטהאן מיט׳ן קאפּ און איז אוועק ווייטער, נאכדעם וויא זיא האט בעוויזען צו צורופען איהר טאכטער: „קום, מאריע!“

— מיר וועלען איצטער לויפען צום וואסער־פאל און זעהען ווער פון אונז קומט אהין דער ערשטער! — האט מאריס פאָרגעשלאָגען.

— גוט! — האט מאריע געענטפערט, האט פריינדליך א שמייכעל געטאהן צו אלבערט, און האט זיך אוועקגעגליטשט.

אלבערט אבער האט געהערט וויא מאריס האט געזאגט דיא ווערטער „צום וואסערפאל,“ און האט געקלערט ביי זיך: „ווען אזוי איז גוט, דאן זעה איך מאריע׳ן נאך א מאהל!“

שנעל האט ער געגעבען זיין פריינד א צייכען איהם נאכצוגעהן, און האט זיך אויך א לאָז געטהאן צו דיא קינסטליכע שטיינגרופען, אבער פון דער אנדערער זייט, אזוי דאס ער זאל דערנאך ארויסקומען פונקט אנטקעגען מאריען. ער איז געפלויגען אזוי ראש, דאס זיין פריינד, דער אפיציער אין ציוויל־קליידער, האט איהם מיט מיהע געקענט נאכהאלטען.

מאריע האט געשוועבט מיט זעלטענער גראציע פאָרוועררטס. מאריס איז געווען שוין אביסעל פאָראויס, אבער זיא האט איהם איבערגעיאָגט, וועהרענד וואלענטינע איז געבליעבען א היבשע שטיק הינטערשטעליג. דיא צושויער אויפ׳ן ברעג האבען זעהר געשפאנט נאכגעקוקט דיא דריי גליטשערס, וועלכע זיינען געפלויגען אום דיא וועטטע; איינער האט געוועטעט אז דער יונגער מאן וועט קומען דער ערשטער, איין אנדערער וויעדער האט געוועט אויף דיא שעהנע יונגע גליטשערקע, און עטליכע שטימען האבען גערופען: „דאָ קומט זיא, זיא קומט!“

דיעזע צורופע האבען געשמייכעלט מאריע׳ס אייטעלקייט און האבען זיא אנגע־שפּאָרנט צו פליהען נאך שנעלער און זיא האט פערדאָפּעלט איהר אנשטרענגונגען. מאָריס איז שוין יעצט געווען הינטער איהר און וויא עס האט אויסגעזעהן האט ער אנגעהויבען מיעד צו ווערען, האט זיך אבער אלץ ניט אונטערגעגעבען און איז געפלויגען הארט הינטער מאריע.

דיא טאקטיק פון באנדיטען איז געווען זעהר א ריכטיגע. עס איז דורכאויס נייטיג געווען, אז מאריע זאל קומען דיא ערשטע צום נאסען קבר.

לאטירג און ווערדיע זיינען געשטאנען מיט אָפּערא־גלעזער און האבען דיא דריי גליטשערס ניט פערלארען פון דיא אויגען.

— אט נעהמט זיא אהין! — האט לאטירג שטיל געזאגט צו ווערדיע, אויף מיין ווארט, מיין הערץ שלאגט האסטיגער!

— איז זיא שוין נאר דערביי? — האט ווערדיע איבערגעפרעגט.

— שטיל זיא קומט צום אָרט!

העכסטענס פופציג טריט זיינען געווען צווישען מאריע און דער געפ־הרליכער

שטעלע און מאָרים איז געקומען הינטער איהר אימער לאנגזאמער, וועהרענד זיא איז מיט יעדען פינטעל פון אויג געקומען נעהענטער צום אָרט, וואו דער טויט האט איהר ערוואַרטעט.

ווערדיע, לאטירג און מאריס האבען איינגעהאלטען דעם אטהעם פון שפּאַנונג דער ערוואַרטונג.

פּלוצלונג אבער האט זיך פון אנדערן זייט בעוויזען אלבערט, וועלכער איז מונטער געפלויגען אנטקעגען מאריע, מיט דעם איינציגען צוועק, נאך אמאהל זיך מיט איהר צו בעגעגנען. ער איז געפלויגען וויא א בליטץ און איז אויך געקומען נעהנטער צו דער עפנונג אין אייז פון דער אנדערער זייטע.

מאריס האט אויפגעציטערט: „וועט דיזער מאן אָנקומען אהין פריהער וויא מאריע און וועט איינברעכען אין לאך, וועלכעס איז בעשטימט פיר זיא און וועט אויף דיעזע וויזע איהר אנווייזען דיא געפאהר און זיא רעטען? אדער וועלען זיי ביידע דערטרונקען ווערען? אה, דאס איז גיברייז! ווען זיי זאלען ביידע גלייך אומקומען, וואלט געווען דיא גלייכסטע זאך!“

דאס יונגע פאר איז זיך געקומען נעהנטער מיט יעדער צעהנטיל סעקונדע און האבען זיך שמייכלענדיג צוגעשאָקעלט מיט'ן קאפּ. פּלוצלונג האט דורכגעדרונגען דיא לופט, א צווייפאבער ווילדער, הערצרייסענדער, מארך־ערשיטערנדער געשריי, וועלכער האט אָפּגעקלונגען וויט איבערן אייז און אויף דיא ברעגעס.

אלבערט האט איינגעבראכ'ן אין דאס אָפענע לאך און מאריע, וועלכע האט פערלארען דאס גלייכגעוויכט, איז אומגעפאלען אויפ'ן ראנד פון דער עפנונג און איז געבליעבען ליגען אויפ'ן אייז.

— טויט און טייפעל! — האט מאריס געפלוכט שטיל קריצענדיג מיט דיא ציין, ער האט זיא גערעטעט; איצטער מוז איך אנהויבען אלץ פון דאס נייע.

האסטיג איז ער צוגעשפּרונגען צו מאריע, וועלכע איז געלעגען אין אָהנמאכט; אין דעמזעלביגען אויגענבליק האט ער בעמערקט וויא אלבערט האלט זיך מיט ביידע הענד אן ראנד איידלאך מיט אלע כחות, ארויסשטעקענדיג פון וואסער ביז אן דיא שולטערן. אויך מאדאם ברעסאל איז שנעל צוגעפלויגען צום פלאטץ פון אונגליק, און הינטער איהר איז געקומען דיא גאנצע מענגע שליט־שוה־לויפער און צושויער, וועלכע זיינען געווען נים וויים.

— וואס איז געשעהן? וואס געהט דא פאָר?

— דאס אייז האט געבראָכען אונטער הערן גיבריי — האט מאָריס געענטפערט — און אייער פריילין טאָכטער איז שיער אויך אריינגעפאלען, און איז געפאלען אין אהנמאכט פון שרעק!

וואלענטינע, וועלכע איז קיינמאהל נים געווען בעזאנדערס צערטליך, האט עס מינדעסטענס בעטראכטעט אלס פאסענד זיך צו ציינען אלס צערטליכע מוטער:

— אהנמעכטיג, מיין אָרעם ליעב קינד! — האט זיא געזאגט מיט א געשטיקטער שטימע — א, מיין גאָט, מיין גאָט!

דאן האט זיא זיך איינגעבויגען איבער מאריע, אום זיא אונטערצוהאלטען, און האט פלוצלונג אויסגעשריען: „בלוט! פון וואנען קומט דאס בלוט?!"

וואהרשיינליך איז זיא געפאלען מיט'ן קאפ אן א שטיין פון דיא ארומיגע שטיי־גרופען — האט מאַריס געזאגט — דיא וואונדע איז אבער זעהר א לייכטע. מיר מוזען דעם וואגען אהער שאפען.

— איך וויל איהם רופען בירגער! — האט איינער פון דיא צושויער געזאגט — וואו שטעהט ער?

— הארט ביים רעסטאראַן.

וועהרענד דיעזער איז אוועקגעלאפען רופען דעם וואגען האט מאַריס איינגעטונקט א ברעג טאשענטוך אין דיא קאלטע וואסער און האט דערמיט אפגעוואשען מאריע'ס וואונד, וועלכע האט זיך ווירקליך ערוויעזען אלס זעהר אונבעדייטענד.

דאס אלעס איז פאַרגעגאנגען אין פערלויף פון א פאר מינוטען, וועהרענד וועלכע אלבערט'ס קאמראד, דער ציוויל־געקליידעטער קאוואלעריע־אפיציער, האט ארויסגעצויגען דעם אייגגעבראָכענעם פריינד פון דער געפעהרליכער פאזיציאן, פון מויל פון נאסען קבר, וועלכער האט איהם שוין געהאלטען ביין פערשלינגען.

— איז פריילין ברעסאָל פערוואונדעט? — איז געוועזן זיין ערשטע פראגע.

— גאנץ אונבעדייטענד, זעהר ווייניג — האט מאַריס געענטפערט.

— אבער דוא? — האט דער אָפיציער נעפרעגט.

— דיא שולטער טהוט מיר שרעקליך וועה.

— דוא ציטערסט פון פראָסט — האט דער יונגער אָפיציער געזאגט — לאָמיר איצטער ניט פלוידערן און דיך ברייגגען אין בעט, דאס איז קיין שפאס!

אלבערט האט בעגריסט וואלענטינע, האט געוואָרפען א צערטליכען בליק אויף מאריע, וועלכע איז לאנגזאם צו זיך געקומען, און איז אוועק מיט זיין פריינד.

דער וואגען איז צוגעפאהרען אזוי נאהענט וויא מעגליך צום אייז, מאַריס האט צוגעטראגען אהין מאריע, וועלכע איז נאך גאנץ שוואך געווען, און האט געלאזען וואַלענטינע איינשטייגען פריהער. אין דעם אייגענבליק וויא ער האט אויך געוואלט אריינ־געהן אין וואגען, האט איהם איינער פון דיא ארומשטעהענדע צושויער ארויפגעלייגט דיא האנד אויפ'ן אָרעם און האט געזאגט: א טרויעריגער אונפאל, מיין הערר, א פערגעניגונגס־פארטיע וועלכע איז פאר דער צייט אויפגעבראכען.

דער יונגער מאן האט זיך דערשראָקען אומגעקעהרט, ער האט דערקענט לאטירג טראטץ דער פערקליידונג אין דעם פערקליידעטען געזיכט.

— ווירקליך זעהר ניט אנגענעהם, מיין הערר, — האט ער געענטפערט לויט, און דאן האט ער צוגעזעצט גאנץ שטיל: „דיא פארטיע איז אפגעלייגט."

דאן איז ער אריין אין וואגען, האט גענומען פלאטץ אנטקעגען מוטער און טאכטער און דער וואגען איז געפאהרען.

דיא נייעס פון דעם אונפאל האט זיך שנעל פערבריי͏טעט; אין דעם אויגענבליק וואס דער וואגען איז אפגעפאהרען זיינען געקומען צולויפען עטליכע וועכטער פון אוּן א מיט בעזאָרגטע געזיכטער.

— איינגעבראכען? אונזין! — האט איינער פון זיי געזאגט — דאס איז ניט מעגליך, דאס אייז איז איצטער וועניגסטענס פופצעהן סאנטימעטער דיק און קען אויס־האלטען א פאר פערד.

— דאן זעהט אליין נאך — האט געזאגט א צושויער, ווייזענדיג אויף דאס אָפענע לאָך.

דער ווינכטער האט בעטראכט דיא עפענונג און האט אזש אויפגעשפרונגען פאר צאָרן.

— דא זיינען היינט ביי נאכט געווען פיש־גנבים! — האט ער ערקלערט.

— איז דאס מעגליך? — האט א צווייטער וועכטער געפרעגט — אין אזא נאכט?

— איך קען וועטען. זיי האבען היינט ביי נאכט ארויסגעשלעפט דיא פיינסטע פיש און האבען עס היינט פריה פערקויפט אין פיש־מארקט. דא האבען געמוזט זיין עטליכע פון זיי. מען מאכט געוועהנליך א לאָך אין אייז און מען לאזט אריין דאס נעטץ, וועהרענד דיא אנדערע לויפען ארום און קלאפען מיט דיא פיס אין אייז. דורך דעם גערויש ווערען דיא פיש נישטערט, זיי דערפיהלען דיא פרייע לופט, און שווימען מאַסענווייז צו דער עפענונג. דאן האט מען נור ארויסצוציהען דאס נעטץ און מען האט פיש וויא פיעל מען וויל.

דיא ערקלערונג האט געקלונגען זעהר וואהרשיינליך, דען ווער עס האט געוואוסט פון פאנגען פיש, האט פארשטאנען אז דאס איז זעהר מעגליך. דיא זעלביגע מעטאָדע ביין פיש־פאנגען געברויכען אויך דיא איינגעטהיימער פון דיא פישערייען. לאטירג און ווערדיע האבען אויך געהערט דיעזע ערקלערונג, און זיינען געבליעבען העכסט צופריעדען. אבער געהענדיג צוריק נאך הויזע האבען זיי געמורט זעהר פערדריעסליך איבער אלבערט גיברייו, וועלכער האט זיך אונטערגעדרייט און צושטערט אזא אויסגעצייכענטען פלאן.

— לאָמיר זיך טרייסטען מיט דער האָפנונג, דאס אונזער יונגער פריינד וועט דערביי ניט בלייבען שטעהן — האט ווערדיע געזאגט — פיר מיך איז שוין מאריע ברעסאָל אזוי גוט וויא ניטא, איך בעטראכט זיא שוין וויא א געפטר'טע. ווען מיר זאלען שוין אזוי ווייט האלטען מיט סימאָנע וויא מיט איהר, וואלטען מיר שוין אונזער חלק ירושה באלד געקענט האבען אין האנד.

— איך דיינק, אז מיט דער הילפע פון דער פאָטאָגראפיע וועלכע מאָריס האט גענומען פון קלאָדין שארוועט אין וויק־סור־בריין, וועט עס ניט שווער זיין סימאָנע צו געפינען.

— געפינען וועלען מיר זיא, אבער לייכט איז עס ניט, פאריז איז אזוי גרויס!

— דוא גיבסט אלזא דיא זאכע ניט אויף?

— אויפגעבען? קיינמאהל ניט! אין געגענטהייל, איך בין פול האָפנונג, דאס דיא זאכען וועט אין קורצען דורכגעפיהרט ווערען.

דער שרעק און דער יאמער געשריי פון דעם גוטען אלטען ברעסאָל, אלס זיין געליעבטע טאכטער איז איהם געבראכט געווארען פערוואונדעט נאך הויזע, איז גאר ניט צו בעשרייבען. צום גליק האט דער דאקטאר, וועלכער איז באלד גערופען געווארן,

בערוהיגט דעם ערשראקענעם פאטער מיט דער פערזיכערונג, אז דיא וואונדע איז אזוי אונבעדייטענד, דאס מאריע ברויכט אפילו ניט זיך צו לייגען אין בעט, און עס איז גע־נוג זיא זאל א פאר טעג ניט ארויס פון שטוב. מאריע אליין איז מיט דיעזער פעראָרד־נונג גאר ניט צופריעדען געוועזן, דען זיא האט זיך באלד געפיהלט וויעדער גאנץ פריש און געזונד, און דורך דיעזע פעראָרדנונג האט זיא ניט געקענט בעזוכען סערוועטס אטעליע, און האט אויך ניט געקענט זעהן אלבערט גיבריי.

אלבערט וויעדער איז געלאפען מיט זיין פריינד צו איהם נאך הויזע, אין וועלכען ניט וויט פון אָזורא. דער שנעלער גאנג אין דיא נאסע קליידער האט איהם דער־וואָרמט, און דאס איז געוועזן צו זיין גליק, דען דיא ערוואָרמונג האט איהם געראטעוועט פון א לונגענענטצינדונג, וועלכע מוז קומען פון אזעלכע אונפעלע. דיא שולטער אבער האט איהם פעראורזאכט שרעקליכע שמערצען.

אלס ער איז אנגעקומען אין דער וואוינונג פון זיין פריינד האט איהם דיעזער געהאָלפען זיך אויסקליידען און זיך לייגען אין בעט; דאן האט ער שנעל געשיקט נאך דעם מיליטער־ארצט, און דיעזער איז אויך באלד געקומען. ער האט אונטערזוכט אל־בערט'ס שולטער און האט ערקלערט, דאס דער ארם איז אויסגעלונקען, אבער דאס איז פיעל שמערצליכער אלס געפעהרליך. ער האט מיט ווייניג מיהע דעם ארעם צוריק־געבראכט אין אָרדנונג, און האט בעפאהלען אלבערט צו רוהען.

— קען איך ניט צוריקקעהרען נאך הויז? — האט דער קראנקער געפרעגט.

— היינט אויף קיין פאל ניט.

— און מאָרגען?

— דאס וועט זיך מארגען פריה ענטשיידען, ווען איך וועל אייך וויעדער בעזוכען.

— וועט דיין פאטער ניט אונרוהיג זיין? — האט דער פריינד געפרעגט.

— ניין; ער וויים איך בין געגאנגען צו דיר און ער וועט דיינקען, דאס איך בין ביי דיר געבליעבען נאכטען, וויא דאס האט שוין פאסירט.

— זאל איך איהם ניט מיטטהיילען פון דעם אונפאַל?

— צו וואס זאל מען איהם אומזיסט דערשרעקען? אויב ער וועט מוזען וויסען, זאל שוין בעסער זיין מאָרגען, נאך דעם בעזוך פון דאקטאר.

אלבערט האט איינגענומען מעדיצין און האט דיא גאנצע נאכט גוט געשלאָפען. אויף מארגען פריה האט איהם דער דאקטאר ערלויבט צו געהן אהיים, אונטער דער בעדינגונג דאס ער זאל נאך א פאָר טעג רוהען.

דער אפיציער האט איהם געהאָלפען זיך אנקליידען, אזוי וויא דער שמערץ אין שולטער האט איהם געמאכט שווער זיך צו בעוועגען, דאן איז ער איינגעשטיעגען מיט זיין פריינד אין א פיאקער און ביידע זיינען אוועקגעפאהרען נאך פאריז.

אלס זיי זיינען אנגעקומען נאך דער רוע רענן, וואו גיבריי האט געוואהנט, איז דער אונטערזוכונגס־ריכטער שוין ניט געוועזן צו הויז. אלבערט האט געהייסען מאכען פייער אין זיין צימער און האט זיך געלעגט אין בעט.

— איז דא געוועזען ווער? — האט ער געפרעגט זיין דיענער.

— איין הערר האט זיך אויף איך נאכגעפרעגט, הערר גיבריי, ער האט איבער־געלאזען זיין קארטע.

אלבערט האט גענומען דיא קארטע און האט איבערגעלייענט דעם נאמען פון לודאוויק ברעסאל.

— ווען איז ער דא געוועז? — האט ער געפרעגט.

— היינט פריה.

— האט איהם מיין פאטער עמפפאנגען?

— ניין, הערר גיבריי איז שוין געוועזן זייט א שטונדע אויסגעגאנגען.

— האט ניט הערר ברעסאל געזאגט דאס איינער איז ביי איהם קראנק?

— ניין, דער הערר האט קיין זאך ניט געזאגט.

— וואס קען איך דערפון פערשטעהן? — האט אלבערט געפרעגט זיין פריינד, נאכדעם וויא דער דיענער איז אוועקגעגאנגען.

— קיין זאך וואס זאל דיך בעאונרוהיגען — האט דער אפיציער געענטפערט — ווען פריילין ברעסאל וואלט געוועזן ליידענד, וואלט דעם פאטער ניט געלעגען אין קאפ אהער צו קומען. דיא וואונדע פון דער יונגער דאמע איז ווירקליך געוועזן זעהר אונבעדייטענד.

אלבערט האט זיך דערמיט בערוהיגט און ער האט רעכט געהאט, דען מאריע איז געוועזן פאלשטענדיג הערגעשטעלט גלייך דעם אנדערן טאג.

מאריס איז געקומען אויף מארגען זיך ערקונדיגען וואס דיא יונגע דאמע מאכט, און האט ארויסגעוויעזען זעהר פיעל טהיילנאהמע. לודאוויק ברעסאל האט איהם פון הערצען געדאנקט פיר זיינע פריינדשאפטליכע דיענסטע, וועלכע ער האט מאריען ער־וויזען ביין אונפאל, און דער באנדיט האט ניט רויט־ווערענדיג אויסגעהערט דעם דאנק און האט איהם מיט א פערבייגונג אנגענומען.

פון דאנען איז מאריס אוועקגעגאנגען נאך דער רוע דע סורען, וואו ער האט געפונען לאטירג און ווערדיע. זיי האבעןביידע געוואונשען דעם יונגען מאן גליק צו זיין געוואגטען אונטערנעהמען, אבגלייך ער איז איהם ניט געלונגען.

— איהר האט געהאט ניין־און־ניינציג שאנסען פיר אייך, און איינע געגען אייך, האט דער פאלשער פריעסטער געזאגט. דאס שיקזאל איז געוועזן געגען אייך.

— ווען ניט דער פערפלוכטער גיבריי, וואלט דיא קליינע שוין איצטער געוועזען אונטערן אייז — האט מאריס געזאגט מיט כעס.

— לאמיר אלזא שנעל אויסטראכטען איין אנדער מיטעל — האט ווערדיע אויפגעפאָרדערט — מישעל ברעמאנט אין לאנדאן הויבט אן צו פערליערען דיא געדולד.

— מיין קאפ ארבייטעט, אבער עס נעהמט צייט. עס איז ניט קיין קונסט איינעם אפצוראמען פון וועג, ווען מען קימערט זיך ניט וואס דיא פאליציי וועט דיינקען דערפון. דא אבער מוז עס נור זיין א צופאל, און ניט מעהר. ווען דיא פאליציי זאל ווערען אויפ־מערקזאם אז דא איז א פערברעכען, טויג נישט. זיא קען נאך נעהמען נאכזוכען, ווער דיא אומגעבראכטע איז, פון וואנען זיא שטאמט ביז'ן צעהנטען דור, און דאן קען דיא מעשה מיט דער ירושה לייכט ארויפשווימען פון אויבען. אזוי שנעל וויא מיר קומט א

צוויטער געדאנקען אין קאפּ, וועל איך מאכען נאך א פערזוך. לאזט מיר זיך איבער־לייגען, טראכט איהר אבער אויך נאך; דריי קעפּ זיינען אימער בעסער וויא איינער.

— פארשטעהט איהר וואס פון דער כירורגיע? — האט ווערדיע געפרעגט.

— ניט פיעל, וויא יעדער מעהר אדער וועניגער געבילדעטער מענש.

— געדיינקט איהר א געשיכטע מיט א פרוי, וועלכע האט אומגעבראכט איהרע קינדער דורך א שטאך מיט א נאָדעל אין קאפּ?

— איך ערַאינער מיך זעהר גוט, דען איך האב עס אויפמערקזאם געלעזען אין דיא צייטונגען. דער שפּיטץ נאָדעל פלעגט בעריהרען דעם מארך, און עס פלעגט קיין בּראַפּען בקוט זיך ווייזען, און מען פלעגט מיינען אז דער טויט איז געקומען דורך א מארך־ערשיטערונג.

— נו, איז דאס פיליכט א פּלאַן פיר אונז?

מאַרים האט געצוקט דיא אכסלען:

— וויא קען איך דאס דורכפיהרען? בין איך דען איהר מאן, איך זאל קענען צו־קומען צו איהר ווען זיא שלאפט? ניין דאס געהט ניט.

— וויא וואלט געווען מיט גיפט? — האט ווערדיע געפרעגט.

— דאס איז דאסזעלבע וואס אנצוקלעבען א צעטיל אויף דער לייבע מיט׳ן נאמען פון מערדער.

— דאַן מוזען קלערען ווייטער — האט לאטירג געזאגט.

א היבשע ווײלע זיינען אלע געווען שטיל, אלס פּלוצלונג האט זיך מארים גע־טהאן א קלאפּ מיט דער האנד אין שטירן און האט אויסגערופען: „זוכט ניט ווייטער, איך האב געפונען!“

— איהר האט געפינען דאס אונמעגליכע? — האט ווערדיע געלאכט.

— ניין, דאס מעגליכע!

— לאמיר הערען.

— פריהער מוז איך מיין פּלאַן אין גאנצען פערטיג האבען, אז ניט וועט ער אייך ניט זיין קלאר גענוג.

— נור איין ווארט: — האט לאטירג בעמערקט — איז עס לייכט אויסצופיהרען אדער שווער?

— זעהר שווער, אבער דאס האב איך ליעב. איך וויל טרעפען הינדערניסע און זיי בעזיעגען.

— ווען געהט איהר איבער פון דער טהעאָריע צו דער פּראַקטיק?

— בּיי דעם נעכסטען אבענדפעסט אין ברעסאַל׳ס הויז, דאס איז אלזא צו ענדע דער וואך.

— אויב אזוי איז עס ניט לאנג צו ווארטען.

— וואס מאריע אנבעטריפט, איז ניט לאנג, אבער סימאָנע, וואס מאכט מען מיט סימאָנע?

— איך האב איהר שפּור ביז אין דעם וועש געשעפט אין דער רוע סאן מארט׳ען,

וואו זיא האט געארבייטעט — האט ווערדיע ערקלערט — אבער דארטען האב איך זיא פערלארען.

— אנאנסירען אין א צייטונג קענען מיר נאך איהר נאטירליך ניט — האט מאריס געזאגט נאכדענקליך — דאס וואלט געווען זעהר ניט קלוג.

— פיעלייכט וואלט מען געקענט פארשפארען דיא גאנצע געשיכטע און מאכען א פאלשען טויטענשיין — האט ווערדיע פארגעשלאגען.

מאריס האט געשאקעלט דעם קאפ: „אונמעגליך! — האט ער געזאגט — דער טויטענשיין געהט אין אויסלאנד און וועט מוזען ערהאלטען פיעלע אונטערשריפטען און דערצו נאך דיא בעשטעטיגונג פון ענגלישען קאנסול. אויך איז עס א בעשטימטע זאך, אז פעלשונגען ציהען אימער דעם פעלשער אין פערדערבען.

— דאן געפינט סימאנע, אויב איהר ווילט דיא ירושה! — האט ווערדיע געזאגט ערנערליך.

— געוויס וועלען מיר האבען דיא ירושה! — האט מאריס געענטפערט — איהר דארפט ניט צווייפלען, איך גלויב אין מיין גליק. לאזט מיך נור ערשט פערטיג ווערען מיט מאריע ברעסאל, דאן וועל איך מיך בעשעפטיגען מיט סימאנע. וואס דיינקט איהר אבער קען ארויסקומען פון דער דראהונג, וועלכע דער אונטערזוכונגס־ריכטער האט געמאכט וואלענטינע ברעסאל?

— איך האב זעהר פיעל נאכגעדאכט וועגען דעם — האט ווערדיע געענטפערט, אבער איך בין געקומען צו דער איבערצייגונג, דאס זיינע נאכפארשונגען נאך ארמאנד דהארוויל וועלען איהם צו קיין זאך ניט ברייננען.

— ווארום ניט? ער קען ביי אלע קאנסולאטען נאכפרעגען און עס איז זעהער מעגליך, דאס אונזער קאנסול אין לאנדאן האט געקענט ארמאנד דהארוויל.

— מישעל ברעמאנט האט מיר וועגען דעם געשריעבען און ער האט דאס שוין פון זיין זייט פארווארענט. פון דער זייט איז ניטא וואס מורא צו האבען.

— אויף יעדען פאל מוזען מיר גיבריי צופארקומען — האט מאריס ענטשיעדען, ווען מיר האבען דיא ירושה אין האנד, מעג ער דערנאך טהאן וואס ער וויל.

איבערגעהענדיג מיט אמאהל אויף איין אנדער געגענשטאנד, וועלכער איז איהם ארויף אויפ'ן געדאנקען, האט ער געפרעגט: „האט איהר אונטער דיעזער צייט עטוואס מעהר ערפאהרען פון דעם שווארצען דאמינא מיט איהרע בעגלייטער אין דיא קאסטיומען פון פערצייטיגע דאקטורים?“

— דאס איז זעהר אונאנגענעהם — האט מאריס געזאגט — מיר מוזען יעדענ־פאלס קוקען מיט אפענע אויגען און ארבייטען פלייסיג.

דערמיט האבען דיא דריי באנדיטען גענומען אבשיעד איינער פון'ם אנדערן.

32טער קאפיטעל.

דיא ליידען דורך ליעבע.

דיא בעגעגנים צווישען פאול גיבריי און וואלענטינע דהארוויל, האט דערוועקט אין זיין הערצען אלע פיינליכע ערינערונגען פון אלע ליידען וואס ער האט דורך זיא

אריבערגעטראגען, און צו גלייכער צייט איז אין איהם אויך ענטשטאנדען דער וואונש צו געפינען זיין קינד. דיא קלענסטע האפנונג, דאס פיליכט לעבט זיא נאך, האט זיין הערץ געמאכט קלאפען שטארקער. אלבערט איז געווען זיין איינציגעס קינד, און צייטענווייז האט ער זיך געפיהלט איינזאם. א טאכטער וואלט איהם געווים פיעל פריידע געמאכט אין לעבען, און דערצו נאך דאס קינד פון זיין ערשטער יוגענדליכער ווען אויך ענטמוישטער ליעבע!

מיט דעם געדאנקען האט ער פארלאזען דאס הויז פון ברעסאל, און א גאנצע נאכט האט ער ניט צוגעטהאן מיט איין אויג קלערענדיג אלץ, וויא אזוי צו געפינען דיא שפור פון דהארוויל, וועלכער האט מיט דריי־און־צוואנציג יאהר צוריק פארלאזען פראנקרייך. וואוהין האט ער זיך געווענדעט? לעבט ער נאך? עס איז קוים מעגליך עטוואס אויסצוגעפינען — האט ער געטראכט — אבער איך וועל עס פרובירען.

צוגלייכער צייט האט איהם אויך בעאונרוהיגט איין אנדערער געדאנק - דיא ליעבע פון אלבערט צו וואלענטינעס טאכטער. דיעזער געדאנקען האט איהם פערזעצט אין שרעק. אבער וויא אזוי קען ער צערשטערן אין א יונגען הערצען דיא ריינע און הייסע ליעבע, וועלבע האט זיך שוין אזוי טיעף איינגעווארצעלט? הערר גיבריי האט גוט געקאנט זיין זאהן און האט געוואוסט, דאס ביי זיין גאנצער עהרליכקייט און ערגעבענהייט צום פאטער, איז ער דאך מאנכעס מאהל זעהר זעלבסטשטענדיג און א גרויסער עקשן. ער האט אויך געוואוסט דאס אלבערט האט זיך איבערגעגעבען דער יוגענדליעבע מיט אלע קרעפטען פון זיין זעעלע און עס איז אימער פאראנען געפאהר, דאס מיט דעם פערזוך ארויסצורייסען פון זיין הערץ דיא ליעבע, קען מען נאך ברעכען זיין הערץ. און דאך ער ניט צולאזען, דאס זיין זאהן זאל הייראטהען דיא טאכטער פון יענער וואלענטינע דהארוויל, דיא פאלשע געליעבטע און פערברעכערישע מוטער.

נאך א לאנגער שלאפלאזער נאכט איז גיבריי געקומען צו דעם דאפעלטען ענטשלוס, איבעראל, צו זוכען נאך ארמאנד דהארוויל, און צו קעמפפען מיט אלע מיטעל געגען אלבערט'ס ליעבע צו מאריע.

אין יוסטיץ־פאלאסט האט ער זיך איינגעשלאסען אין זיין קאבינעט, האט זיך אנגעשפארט מיט'ן קאפ אן ביידע הענד, און האט וויימער געטראכט איבער זיינע פלענער. ער האט געוואוסט אז וואלענטינע שטאמט פון שאלאן־סור־מארן אין פראנקרייך; ער האט דעריבער געשריעבען צו דעם דארטיגען בירגערמייסטער (מעיר) און האט איהם געפרעגט, אויב ער וויים וואו ער האלט זיך יעצט אויף ארמאנד דהארוויל. דאס געטהאן, האט ער זיך ווידער גענומען צו זיינע אמטליכע ארבייט. ער האט געהאט א לאנגע אונטערעדונג מיט דעם פאליציי־דירעקטאר, און געגען פינף אוהר איז ער געגאנגען נאך הויז.

— איז מיין זאהן שוין צו הויז? — האט ער געפרעגט דעם דיענער.

— יא, מיין הערר, ער ליעגט אין בעט.

— אין בעט? איז ער קראנק? — האט דער בעאמטער דערשראקען געפרעגט.

— קראנק ניט, אבער ער האט געהאט א קליינעם אונפאל; דער יונגער הערר האט מיך געבעטען אייך זאגען, איהר זאלט אזוי פריינדליך זיין צו איהם צוקומען.

דער ריכטער האט שוין ווייטער ניט געהערט, דען ביים ווארט „אונפאל“ איז ער שוין געלאָפען צום צימער פון זיין זוהן. אלס ער איז אונטערגעגאנגען האט זיך אל־בערט'ס פריינד, דער יונגער ארטילעריע־אפיציער, אויפגעהויבען פון זיין זיטץ, און האט איהם געגריסט.

אלבערט האט אויסגעשטרעקט דיא האנד צו זיין פאטער. דער שטראהלענדער בליק און דער מונטערער שמייכעל האבען בערוהיגט דעם ערשראקענעם פאטער, ער האט אבער דאך געפרעגט מיט א ציטערנדער שטימע: „וואס איז פארגעפאלען ליעבער זוהן?

— אה, גאר ניט פאטער, איך בין געפאלען אויפ'ן אייז, אדער ריכטיגער איין איין איינבורך; עס איז נור געווען א צו קאלטע באד פיר דיזע צייט, און איך האב מיר א ביסעל א לונק געטהאן דיא שולטער.

— דער אונפאל שיינט מיר ערנסט צו זיין — האט הערר גיברייי אויסגערופען.

— ער האט געקענט ערנסט ווערן, מיין הערר — האט אלבערט'ס פריינד אריינ־גערעדט — צום גליק אבער וועט ער קיינע שלעכטע פאלגען האבען, און וועט נאך האבען אויף זיך א גוטע טהאט, דיא רעטונג פון א מענשענלעבען.

— וועמעס לעבען? — האט דער ריכטער געפרעגט, דריקענדיג דעם אפיציער'ס האנד.

— דאס לעבען פון א וואונדער שעהנער יונגער דאמא, וועלכע דוא קענסט אויך — האט אלבערט געזאגט, און האט דעם פאטער אלעס דערצעהלט וויא אזוי דאס איז צוגעגאנגען.

אלס גיברייי האט דערהערט דיא נאמען פון וואלענטינע און מאריע ברעסאַל, האט זיין געזיכט אויסגעדריקט גרויסע אונצופריעדענהייט.

— האסט דוא געהאט מיט דיא דאמען אפגערעדט זיך דארטען צו טרעפען? — האט ער געפרעגט זיין זאהן.

— דורכאויס ניט — האט אלבערט געענטפערט, אלס ער האט בעמערקט וויא זיין פאטער קנייטשט דיא שטירן — איך האב נור געהערט פון מייסטער סערוועט, דאס דיא דאמען וועלען געהן שליט־שוה־לויפען נאך ווענסען, אין דער בעגלייטונג פון העררן וואסייר. איך האב סיי־וויא־סיי געהאט בדעה צו בעזוכען פריינד אקטאַוו, און בין מיט איהם ארוים אויפ'ן אייז, וואו מיר האבען ווירקליך אויך געטראפען דיא דאמען מיט דעם העררן.

— ווער איז ער, דער הערר וואסייר? איא האב ערגעץ־וואו געהערט דעם נאמען, קען מיך ניט עראינערן וואו.

— איך גלויב ער איז זשורנאליסט; ער איז געוועזען אויף דעם אבענד בייא ברעסאַל.

— וועלכער ארצט האט דיך בעהאנדעלט?

— א מיליטער־ארצט וועלכען פריינד אקטאַוו האט גערופען; ער האט געזאגט, אז דער פאל איז גאר ניט ערנסט און אין א פאר טעג בין איך ווידער פריש און

געזונד. איך האָב אפילו צו בעזוכען דעם נעכסטען אבענד אין רוע דע ווערנייל.

צום צווייטען מאהל האט הערר ניבריי געמאכט א פערדריעסליכע מיענע, און אלבערט האט עס אויך דיעזעס מאהל בעמערקט.

— וואס איז מיט דיר, פאטער? — האט ער געפרעגט — יעדעס מאהל וואס איך דערמאָהן דעם נאמען ברעסאָל, שיינסט דו זעהר אונצופריעדען צו זיין.

ווען דער יונגער אפיציער וואלט ניט געוועזען דערביי, וואלט דער ריכטער געוויס אויך באלד געהאט איינע ערקלערונג מיט זיין זאהן איבער דעם געגענשטאנד, אבער דיא געגענווארט פון א דריטע פערזאָן האט איהם געשטערט, דעריבער האט ער גע־ענטפערט נור קורץ: „איך גלויב ניט אז דיינע בעציהונגען צו יענער פאמיליע זאלען זיין פיר דיך בעזאנדערס גליקליך".

אלבערט האט לייכט אויפגעציטערט, וועהרענד דער פאטער האט ווייטער גע־זאגט: „דער אונפאל אין פארק פון ווענסען איז דער בעסטער בעוויז דאפיר".

— דאס קענסט דו ניט מיינען אין ערנסט, פאטער! — האט אלבערט גע־ענטפערט — פון ווען אָן ביזט דו דען געוואָרען אבערגלויביש און שרעקעדיג.

— איך בין ניט אבערגלויביש און ניט שרעקעדיג, אבער איך גלויב, אז עס זיינען דא לייטע, וועלכע ברייננען אונגליק.

— דער גרויסער שריפטשטעלער באלזאק האט אויך אזוי געגלויבט — האט דער יונגער אפיציער אריינגערעדט.

אלבערט האט געוואלט געבען דעם געשפרעך איין אנדער ווענדונג און האט געזאגט: „איך וויל אויפשטעהן!"

— ווערט עס דיר ניט שאדען? — האט דער ריכטער געפרעגט מיט צערטליכער אונרוהע.

— גאנץ געוויס ניט, דען איך פיהל מיך גאנץ גוט. אָקטאוו בלייבט צום עסען דא, איך האב הונגער וויא א וואלף און צום גליק האט מיר דער דאָקטאר ניט פער־אָרדנעט וועניג צו עסען.

אלבערט האט זיך אנגעקליידעט כמעט אליין און האט ביים טיש ווירקליך בע־וויעזען דאס ער האט הונגער, דיא מאהלצייט איז פאראיבער זעהר פריילאך. אום ניין אוהר אבענדס האט דער יונגער אפיציער גענומען אבשיעד פון זיין פריינד און פון'ם ריכטער און איז געגאנגען צוריק נאך ווענסען.

הערר ניבריי און זיין זאהן זיינען איצטער געוועזען אליין. אלבערט האט דיעזען אויגענבליק אונגעדולדיג ערווארטעט.

— פאטער, יעצט זיינען מיר אליין — האט ער אנגעהויבען ענטשלאָסען — און איך ווייס, אז דו ווילסט מיט מיר רעדען וועגען דיא פאמיליע ברעסאָל.

— דוא האסט רעכט, מיין זאהן, איך האב דיר עטוואס ערנסט מיטצוטהיילען, אדער איך גלויב עס וועט בעסער זיין איך זאל נאך דערוויילע דיא מיטטהיילונג אב־לענען אויף אנאנדער צייט. דוא ביזט ליידענד און שוואך און דוא דארפסט רוהע האבען. ווען דוא וועסט זיך האבען אויסגערוהט וועלען מיר קענען ריידען.

— פאטער, דוא דערשרעקסט מיך! — האט אלבערט אויסגערופען — דיא

געוויסהייט איז אימער בעסער וויא איבערצוטראכטען, ווען זיא זאל אפילו זיין ווער ווייס וויא ביטער. איך בין ניט מעהר קיין קינד און ווייס מיך צו בעהערשען. זאג מיר קורץ און אָפען, וואס מאכט דיך אונרוהיג.

— איך האב מורא איך וועל דיר זעהר פיעל שמערצען פערשאפען.

— איך האב מוטה זיי אריבערצוטראגען; איך הייב שוין אן צו פערשטעהן, מאריע ברעסאָל איז דיר ניט געפעלען געווארען.

— ניין, אין געגענטהייל, געגען דאס ארעמע שעהנע קינד האב איך גאר ניט.

— דאן ווילסט דוא אלזא ניט וועגען איהר ריידען מיט מיר?

— דאך פון איהר.

— פאטער, איך בעט דיך, רייד ארויס קלאר; איך קען עס ניט איבערטראגען. איך ליעב מאריע ברעסאָל, דוא ווייסט עס, איך האב עס דיר געזאגט, וואס האסט דוא איהר פאָרצוּוואַרפען? איך מוז און וויל עס וויסען!

העררי גיברייי האט געפיהלט וויא זיין הערץ ווערט צוזאמענגעפרעסט ביי דעם אנבליק פון דער פערצווייפלונג פון זיין זאָהן. אנשפארענדיג דעם קאָפּ אן זיין האנד, איז ער א ווײַלע אזוי געבליעבען זיטצען, קוקענדיג פאר זיך, און האט דאן געזאגט: „עס מוז זיין, איך טאָר עס דיר ניט פארשווייגען!“

— פאטער! — האט אלבערט ווייטער געבעטען — ענטפער מיר, רייד מיט מיר, ווארום שווייגסט דוא? האסט דוא מיר דען זאָ עטוואס שרעקליכעס מיטצוטהיילען?

דער ריכטער האט אויפגעהויבען זיין קאָפּ און האט אריינגעקוקט זיין זאָהן אין דיא אויגען: — „דוא ליעבסט דאס יונגע מיידיל ליידענשאפטליך? — האט ער געפרעגט.

— איך ליעב מאריע פון גאנצען הערצען, פון דער גאנצער זעעלע, מיט אלע מיינע קרעפטען, און איך ווייס אז אהן איהר וועל איך קיין גליק אויף דער וועלט ניט געניעסען.

העררי גיברייי האט געציקט דיא אכסלען: „דוא זאגסט אז דוא ביסט מעהר קיין קינד, און רעדסט דאך וויא א קינד.

— פאטער, איך פערזיכער דיך, דאס איך פיעל אזוי; אהן מאריע איז מיר דאס לעבען ניט זים.

— פון ליעבע שטארבט מען ניט! מען ליידעט, אבער מען לעבט ווייטער, דיא שמערצליכסטע וואונדען היילען מיט דער צייט.

— מיינע וועלען ניט היילען, און איך וועל דורך זיי פערבלוטען.

— דאס איז נארישקייטען, ליעבער יונגע, דיא היטץ געהט פאָריבער. איך וויל דיר בעווייזען, דאס פון דיעזער שטונדע אן מוזט דוא אויפהערן צו דיינקען אן מאריע ברעסאָל.

אלבערט איז געווארען בלייך וויא דער טויט: „אויפהערן צו דענקען אן מאריע“?! — האט ער אויסגעשריען.

— און זיא פערגעסען! — האט העררי גיברייי צוגעזעצט, און האט דערביי געציטערט, אלס ער האט געזעהן זיין זאָהן ציטערן.

— דוא קענסט אליין אין דעם ניט גלויבען, מיין פאטער — האט אלבערט שטיל ארויסגערעדט — דוא ווייסט אז דאס איז אונמעגליך.

— עס מוז זיין!

— אבער ווארום ווילסט דוא מיר ברעכען דאס הערץ? וואס האסט דוא דער־פון וואס דוא קוועלסט מיך אזוי? לאז מיך װעניגסטענס וויסען ווארום איך לייד? פערדיענט ניט מאריע געליעבט צו ווערען פון איינעם אנשטענדיגען מאן?

— איך האב דיר געזאגט פריהער, דאס געגען מאריע האב איך קיין האר, איך האלט זיא פיר אונשולדיג און ריין וויא איין ענגעל.

— ווארום אלזא ווילסט דוא מיר פערביטען מאריע צו ליעבען? איז איהר פא־טער א שלעכטער מענש? האט ער זיין נאמען בעפלעקט, זיין פערמעגען גענגב'עט?

— ניין, אויך הערר ברעסאל איז איין רעכטשאפענער מאן, אין איינע פערבינ־דונג מיט איהם וואלט מיר געוועזען זעהר ליעב. ווען זיא זאל נור מעגליך זיין, זיא איז אבער ניט מעגליך.

— פאטער, איך זאג דיר, איך ווער וואהנזיניג! — האט אלבערט אויסגעשריען, קוים צוריקהאלטענדיג זיין צארן, — דוא שטעלסט מיך פאר א רעטענים און זאגסט מיר ניט וואס דאס בעדייטעט! מיין פערשטאנד קען ניט בעגרייפען דיינע קאלטע גרוי־זאמע ווערטער, פיר וועלבע איך זעה קיין גרונד, קיינע אורזאכע.

— הער מיך אוים מיין זאהן! — האט פאול ניבריי אנגעהויבען נאך א קורצען שטילשווייגען — פריהער זאלסט דוא אלעס וויסען און דאן אורטהיילען.

— רייד, פאטער, איךווארט אויף דיינע ווערטער וויא אויף מיין טאדעס אורטהייל.

— דוא געדיינקסט וויא איך האב דיך געווארנט פאר א צו שנעלער ליעבע און האב דיר דערציילט א טרויעריגעס ביישפיעל פון מיין אייגענער יוגענד?

— איך עראינער מיך זעהר גוט; וואס האט עס אבער צו טהאן מיט מאריע?

— געדיינקסט דוא אויך דאס איך האב ניט געוואלט געהן צום אבענד צו ברע־סאל און האב עס נור דיר צוליעב געטהאן?

— איך געדענק דאס זעהר גוט און בין דיר נאך זעהר דאנקבאר דערפאר.

— נו, מיין זאהן, שטעל זיך איצטער פאר מיין שרעק, מיין ענטזעטצען, אלס איך בין געקומען אין דער הויז פון דער פאמיליע מיט וועלבער דוא ווילסט זיך פערבינ־דען און האב דארטען ענטדעקט איין אונגעהייר.

— איין אונגעהייר? — האט אלבערט געפרעגט ערשטוינט.

— דאסווארט איז ניט צו שטארק! איך האב געפונען יענעם אבשייליבע בע־שעפעניס, וועלבעס איך האב אמאל אזוי היים געליעבט. דאמאלס האט זיא געהייסען וואלענטינע דהארוויל, היינט רופט זיא זיך מאדאם ברעסאל, און איז דיא מוטער פון דיינער מאריע!

אלבערט איז אויפגעשפרונגען, איז אבער צוריקגעפאלען אויף זיין שטוהל און האט זיך געהאפט מיט דער האנד פארן ברוסט:

W.

— מאריע דיא טאכטער פון יענער פרוי? — האט ער געמורמעלט מיט דומפ־פער שטימע.

— פערשטעהסט דוא יעצט, מיין ארעמעס קינד, ווארום איך האב דיר געזאגט אז דיינע הייראט איז אונמעגליך, און דוא קענסט מאריע ניט ווידערזעהן און דארפסט זיך צווינגען זיא צו פערגעסען?

א היבשע ווילע האבען פאטער און זאהן געשוויעגען. פלוצלונג אבער האט אלבערט אויפגעהויבען דעם קאפ: „אזוי בין איך אלזא פעראורטהיילט — האט ער גערופען — און מאריע איז פעראורטהיילט מיט מיר! זיא איז ריין, אבער איהר מוטער איז א פערוואָרפענע! און דעריבער מוזען מיר אונז שיידען פיר אימער! איז דאס גע־רעכט? איז דאס פערנינפטיג אז קינדער זאלען האבען צו ליידען פיר זינדע וועלכע זייערע עלטערן האבען בעגאנגען? טויזענד מאהל ניין! אנטקעגען דעם וועל איך מיך שטעלען!

— אלבערט! — האט הערר גיבריי פארוואורפספאָל גערופען.

— איך שטעל מיך אנטקעגען דעם מיט מיין גאנצער קראַפט! — האט דער יונגער מאן ליידענשאפטליך געשריען; דיא שאנדע פון דער מוטער זאל ניט פאלען אויף דיא ריינע שטערן פון דער אונשולדיגער מיידיל. און ווער זאגט דיר דען, דאס דיעזע מוטער האט ניט לאנג שוין חרטה געהאט אויף איהרע פערגאנגענהייט, און האט שוין לאנג ניט אפגעווישט יענע פערגאנגענהייט דורך איין עהרליכעס לעבען?

— זאל זיין אזוי, איך וויל עס צוגעבען — האט גיבריי געענטפערט — אבער דאַן זאל זיא מיר זאגען וואס האט זיא געמאכט מיט מיין קינד? אזוי שנעל וויא זיא ניט מיר מיין קינד צוריק וועל איך עס איהר פערצייהען.

— האסט דוא פון איהר דיין קינד געפאָדערט?

— יא.

— און וואס האט זיא דיר געענטפערט?

— דאס איהר ברודער, ארמאנד דהארוויל, האט דאס קינד פון איהר צוגענומען.

— ווארום גלויבסט דוא איהר דאס ניט?

— דוא פערטהיידיגסט יענע פרוי? — האט הערר גיבריי אויסגערופען ערשטוינט און אונרוהיג.

— איך פערטהיידיג זיא ניט, איך וויל נור זאגען, פיעלייכט זאגט זיא דיר דיא וואהרהייט. נאר ווען אפילו ניט, און זיא אליין איז א פערברעכערין, וואס איז איהר טאכטער שולדיג?

— דוא וואגסט נאך צו דענקען פון הייראטהען מאריע נאך אלעם דעם וואס איך האב דיר דערצעהלט?

— ווארום ניט? דאס מיידיל פערדיענט געליעבט צו ווערן פון מיר און פון דיר.

— זיי פארזיכטיג, אלבערט, איך פאָדער פון דיר וואס דוא ביזט מיר שולדיג, רעספעקט און געהארזאם.

— איך פערלאנג פון דיר דוא זאלסט זיין גערעכט! ווען איך זאל מאריע ניט ויעדערזעהן, טראטץ דעם וואס איך האב איהר געשווארען איבינגע ליעבע און ווען איך

זאל מיט איין מאהל אויפהערען צו בעזוכען דאס הויז פון איהרע עלטערן, זא וועט דיעזעס גלייך אויפוועקען פערדאכט אין הערצען פון איהר בראווען פאטער און ער וועט פערלאנגען איינע אויפקלערונג, וועלכע וועט בריינגען צו שרעקליכע ענטדעקונגען. דוא וועסט שטערן דעם פריעדען פון דיעזען אונשולדיגען מאן, נאך איידער דוא האסט אין דיינע הענד דיא בעווייזע פיר דאס פערברעכען, אין וועלכען דוא בעשולדיגסט וואלענ־טינע. דאס איז ניט רעכט און דוא, וואס דוא ביזט אימער דיא גערעכטיגקייט אליין, דארפסט ניט וועלען, אז דיין זאהן זאל זיין אונגערעכט.

— איך פערלאנג פון דיר פאלשטענדיג אבצוברעכען דיין פערהעלטניס צו מאריע ברעסאל און עס מעג דערפון ארויסקומען וואס עס וויל.

— דוא פעראורטהיילסט מיך אלזא צו פערצווייפלונג?

— פערצווייפלונג איז שוואכקייט און דוא זאלסט זיין שטארק וויא א מאנן, וועלכער וויס טהייער צו האלטען זיינע עהרע און זיינע ווירדע.

— פאטער דוא טעדטעסט דיין קינד! — האט דער יונגער מאן ארויסגערעדט מיט א פערשטיקטער שטימע. זיין קאפ איז געזונקען ריקווערטס און דיא בלאסקייט פון זיין געזיכט איז געווארן זעהר אויפפאלענד.

— אלבערט, אלבערט! — האט הערר ניבריי גערופען און האט געאיילט צו זיין זאהן. אבער אלבערט האט ניט געענטפערט. דיא גרויזאמקייט פון זיין פאטער, דיא אויפרעגונג, דער שמערץ און דערצו נאך דיא שוואכקייט וועלכע איז געקומען נאכדעם אונפאל אויפ'ן אייז, האבען איהם איבערוועלטיגט און ער איז געבליעבען אין אהנמאכט.

ניבריי האט געקלינגעלט נאך זיין דיענער אוןביידע האבען דעם אהנמעכטיגען געטראגען צום בעט. נאך עטליכע מינוטען איז ער געקומען צו זיך, אבער עס האט זיך ביי איהם בעוויעזען שטארקע היטץ.

א דאקטאר איז גערופען געווארן און דיעזער האט ערקלערט, דאס אלבערט'ס צושטאנד איז ניט געפעהרליך, אבער ער קען געפעהרליך ווערן. „זייער זאהן איז נערוועז — האט ער געזאגט צו העררן ניבריי — אלעס מאכט אויף איהם איין איינ־דרוק, ער מוז פאלשטענדיג רוהע האבען. א צו העפטיגע אויפרעגונג קען איהם קאסטען דאס לעבען.

אין גרויסער אונרוהע איז ניבריי געזעסען דיא גאנצע נאכט ביים בעט פון זיין זאהן; געגען מארגען איז דער קראנקער געווארען בעסער, אבער דער דאקטאר האט וויעדער פארגעשריעבען פאלשטענדיגע רוהע און פארזיכט אין עסען.

הערר ניבריי האט ניט מעהר גערעדט וועגען דעם געגענשטאנד, וועלכער האט ארויסגערופען דיא קראנקהייט ביי זיין זאהן; ער האט אלבערט'ן אומארעמט און איז דאן געגאנגען נאך דעם יוסטיץ־פאלאסט, וואו זיינע פפליכט האט איהם גערופען.

ביי דעם געדאנקען, דאס ער וועט מאריע ניט מעהר זעהן, האט דעם יונגען מאן ערגריפען איין שרעקליכעס וועה. ער איז געוועזען שרעקליך בייז אויף זיין פאטער פיר זיינע הארטהערציגקייט און אונגערעכטיגקייט. לאנגזאם און טרויעריג איז פאר איהם דער טאג אריבער. געסטערן איז הערר ברעסאל געקומען זיך ערקונדיגען וואס ער מאכט, וועט ער היינט וויעדער קומען? פיל[ייכט] איז מאריע אזוי ליידענד אן איהר

וואונדע, דאס דער ארעמער פאטער קען פון איהר ניט אוועק געהן און ער דענקט ניט פון אנדערע זאכען.

אזוי איז געקומען דער אבענד. הערר ברעסאל איז ניט געקומען און האט אויך קיינעם פון זיך ניט געשיקט.

אום פיער אוהר איז פאול גיבריי געקומען נאך הויז, גראדע אין דער צייט אלס דער דאָקטאָר האט געמאכט זיין צווייטען בעזוך.

אלבערט'ס אונרוהע וועגען מארי איז געווארען שטארקער מיט יעדען אויגענבליק, דיא היטץ איז שטארקער געווארן, און דער דאָקטאָר האט אונצופריעדען געשאָקעלט דעם קאָפּ. הערר גיבריי האט בעמערקט דעם אויסדרוק פון דאָקטאָר'ס געזיכט און איז בלאס געווארען.

דער דאָקטאָר האט פערשריעבען איין אנדער מעדיצין און האט זיך געווענדעט צום פאטער: „איך וואלט מיט אייך וועלען עטוואס ריידען, הערר גיבריי".

מיט א בעדריקטען הערצען האט גיבריי אריינגעפיהרט דעם דאָקטאָר צו זיך אין צימער, און האט געפרעגט: „דער צושטאנד פון מיין זאָהן שיינט אייך זעהר ערנסט צו זיין, ניט וואהר?"

— איך מוז עס צוגעבען.

— אבער איהר וועט דאך דיא קראנקהייט בעקעמפפען?

— איך האב מורא אז דיא וויסענשאפט קען דא ניט פיעל אויסריכטען. דער יונגער מאן שיינט צו ליידען גייסטיג, און מיר איז דיא אורזאכע דערפון ניט בעקאנט. אויב זיין קערפער זאל געהיילט ווערען, מוז דיא היילונג אנפאנגען פון גייסט. פיעלייכט וויסט איהר דיא אורזאכע? אהן אייער הילפע וועל איך דא גאר ניט מאכען.

הערר גיבריי האט געשוויעגען, וועהרענד דער ארצט האט פאָרטגעזעצט שוין מיט מעהר בעשטימטהייט: „איך פערשטעה אז איך האב דיא דיאגנאָזע ריכטיג פעסטגעשטעלט (דערקענט דיא קראנקהייט), דער חולה איז אין א קריטישער לאגע, און איהר מוזט עס האבען אין זינען, הערר גיבריי".

דער מיט איז דער דאָקטאָר אוועקגעגאנגען.

דער אונטערזוכונגס-ריכטער איז ערגריפען געוואָרען פון שרעקליכער אונרוהע און אנגסט. ער האט זיין זאָהן געליעבט צערטליך, און וואלט גערן פיר איהם געאָפּפערט זיין לעבען, ווען עס וואלט נייטיג געוועזען, ער איז אבער ניט געווען אים שטאנדע נאכצוגעבען ביי א פראגע, וויא איהם האט אויסגעוויעזען, דאס זיין עהרע שטעהן אויפ'ן שפיעל. דאס הערץ פון אונגליקליכען פאטער האט געקעמפפט א שווערען קאמפף.

ער האט צוריקגעקעהרט צום קראנקען, וועלכער איז נאך אימער געלעגען אין פיבער, און איז געזעסען ביי זיין בעט, פערטיעפט אין ביטערע געדאנקען, ביז דער דיענער האט איהם געמעלדעט, דאס דער טיש איז געגרייט צום אבענד־עסען.

ער האט עטוואס געגעסען מיט גרויסער מיהע, און נאכדעם וויא ער האט דעם איבריגען טהייל פון אבענד צוגעבראכט ביין זאָהן'ס בעט, איז ער נאכהער אליין געגאנגען רוהען, האט אבער א גאנצע נאכט ניט צוגעטהאן מיט איין אויג, און נור געגען מאָרגען איז ער איינגעשלאפען.

אלס דער דאָקטאָר איז געקומען אויף מאָרגען, האט ער געפונען דאס דיא היטץ ביי אלבערט איז פיעל שוואכער, אבער דאס הערץ קלאפט זעהר אונרעגעלמעסיג. ער האט פערשריעבען א רעצעפט, און האט דעם פאטער נאך אמאל ערקלערט, דאס עס ווייזט זיך ביין פאציענט איין אנפאנג פון א הערץ־ליידען, און ווען מען זאל עס ניט דערהאפען גלייך, קען עס ווערען זעהר פאטאל.

וועהרענד גיבריי איז געוועזען פערנומען מיט'ן דאָקטאָר האט איהם א דיענער דערלאנגט א קארטע וועלכע ער האט בעטראכט, און האט געמאכט איינע בעוועגונג מיט דער האנד, וועלכע האט אויסגעדריקט פערדרוס. „איך קום גלייך", האט ער געזאגט דעם דיענער.

אלבערט האט פון וויטען בעמערקט דיא פערענדערונג אין זיין פאטערס געזיכט, אלס ער האט אנגעקוקט דיא קארטע, און האט געזאגט מיט א ביטענדער שטימע: „פאטער, אויב דער בעזוכער איז ברעסאל, לאז איהם אריינקומען, איך מוז איהם זעהן, איך מוז נאכריכט האבען פון....."

ער איז ענטשוויעגען געוואָרן. דער געדאנקען פון דער שיידונג איז וויעדער אויפגעקומען אין זיין קאָפּ מיט זיין גאנצער שרעקליכקייט ביי דעם נאמען פון דער געליעבטער, וועלכע ער האט געוואלט ארויסריידען. זיין הערץ האט געקלאפט, פונקט וויא עס וואלט וועלען צושפּרינגען.

דער דאקטאר איז צוגעלאפען צום קראנקען און האט זיך געווענדעט צום אונטערזוכונגס־ריכטער במעט שטרענג: „לאזט דעם הערן איינטרעטען; איך מוז זעהן וועלכען איינדרוק זיינע געגענווארט וועט מאכען אויפ'ן קראנקען".

— אבער איך קען דאך ניט.... — האט גיבריי אנגעפאנגען.

ער האט געוואלט זאגען, דאס ער קען ניט אויפנעהמען דעם פאטער, און דיא טאָכטער לאזען, און האט זיך אליין אונטערבראָכען. אלבערט האט אבער פערשטאנען, און צואמענליינענדיג דיא הענד האט ער געבעטען: „פאטער, זיא איז געקומען, זיא איז דא!...."

— קומט, דאקטאר! — האט דער ריכטער געזאגט און האט דעם ארצט אריינגעפיהרט צו זיך אין צימער.

— אום וואס האנדעלט זיך דאָ? — האט דער דאקטאר געפרעגט.

— אלבערט האט געטראפען, פריילין ברעסאָל איז דא מיט איהר פאטער.

— נון?

— ער ליעבט דאס מיידיל, און איך קען דיא ליעבע ניט צולאזען וועגען פאמיליען־אנגעלעגענהייטען; איך האב אנדערע פלענער.

— נעהמט אייך אין אכט, אייערע פלענער וועלען ניט דורכגעפיהרט ווערען, ליעבער הער גיבריי, דען איהר וועט טויטען אייער זאהן.

— איז דאס מעגליך? — האט גיבריי אויסגערופען מיט שרעק.

— זעהר מעגליך!

— איך האב אימער געמיינט אז מעהר ניט וויא אין ראמאנען שטארבט מען פון ליעבע.

— פון ליעבע שטארבט מען ניט, זאנדערן פון הערצליידען, אבער דורך אונגליק־ליכע ליעבע ווערט א הערצליידען פעראורזאכט. ווען איהר זאלט וויעדערשטעהן דעם וואונש פון זיין הערץ, וועט דיזעס הערץ איהם טויטען. ער האט איין זעהר עמפפינד־ליכעס הערץ.

— דאן מוז איך אלזא נאכגעבען, אום ניט צו זיין זיין מערדער! — האט דער ערשראָקענער פאטער געזאגט — איך מוז אלזא האנדלען געגען מיינע איבערצייגונג און געוויסען, און צוגעבען אזא אבשייליכע פערבינדונג!?

— איך קען אייך נור אזוי פיעל זאגען, אז איהר האט דאס לעבען פון אייער קינד אין אייערע הענד.

— דאן געהט געפעלינגסט צוריק צו איהם.

— וואס ווילט איהר טאהן?

— איך וויל דיא בעזוכער עמפפאנגען און זיי פיהרען צום קראנקען.

דער דאקטאר איז געגאנגען אין אלבערט'ס צימער, וועהרענד הערר גיברייו האט זיך בעגעבען אין זאל, וואוהין דער דיענער האט דיא בעזוכער אריינגעפיהרט. פארן טהיר איז ער געבליעבען א ווײלע שטעהן אונענטשלאסען. אין איהם איז פארגעגאנגען א שרעקליכער קאמפף, צווישען זיין ליעבע צו זיין קינד, און זיין פפליכט צו זיין איינענער עהרע, „אָ דוא עלענדע!“ — האט ער גערופען, און האט דארונטער געמיינט וואלענ־טינע — „ווארום האב איך דיך געטראָפען!“ ער האט דאן מעכאניש אויפגעעפענט דיא טהיר און איז אריבערגעטרעטען דיא שוועלע.

ביין זיין ערשיינען, האבען זיך ברעסאל און מאריע אויפגעהויבען פון זייערע פלע־צער. דער אלטער מאן איז איהם געגאנגען אנטקעגען און האט איהם געדייכט דיא האנד, און דאן האט גיברייו בעגריסט די בלייכע, ציטערנדע מאריע, וועלכע האט קוים געוואגט זיך צו ריהרען פון אָרט.

— ענטשולדיגט אונז, הערר גיברייו, וואס מיר זיינען בעשטאנען דארויף אייך צו זעהן — האט ברעסאָל אנגעפאנגען — מיינע טאָכטער און איך זיינען געווען אין גרוי־סער אונרוהע! מיר זיינען געסטערן געווען ביי העררן סערוועט און האבען געהאפט צו טרעפען העררן אלבערט, אדער וועניגסטענס פון איהם עטוואס צו הערען. הערר סער־וועט האט אבער פון איהם ניט געהערט, און דאס האט אונז זעהר אונרוהיג געמאכט. איז ער ווירקליך קראנק?

— איך דאנק אייך טויזענד מאהל פיר דיא טהיילנאהמע — האט הערר גיברייו געענטפערט — מיין זאהן'ס לאגע איז עטוואס בעאונרוהיגענד.

— בעאונרוהיגענד! — האט מאריע איבערגערעדט מיט שרעק — הערר אלבערט איז אלזא ווירקליך קראנק? דער פאל אין דאס אייזיגע וואסער, וועלכער האט מיך גערעטעט, ברייננט איהם אין געפאהר! אָה, זאגט מיר אלעס, מיין הערר, איך בעט אייך!

לודאָוויק ברעסאָל האט אנגעקוקט זיין טאכטער מיט גרויסע אויגען. ער האט געוואוסט וויא בעשיידען זיא איז אימער, און וויא שטיל, און אזא אויפטרעטען פון איהר זייט איז איהם געווען אונערוואַרטעט.

— אלבערט איז ערנסט קראנק, פריילין — האט דער בעאמטער געענטפערט.
— אך, מיין גאט! — האט מאריע אויסגערופען, און האט זיך ניט געקענט צוריקהאלטען פון שלוכצען.
— מאריע, ליעבעס קינד, בערוהיג זיך! — האט זיא ברעסאל געטרייסט — דוא ביזט דיא אורזאכע פון הערדן גיברייס קראנקהייט, דוא האסט עס דאך אבער ניט געוואלט, דוא האסט דיר קיין זאך ניט פארצו-ווארפען.
און זיך קעהרענדיג דאן צום אונטערזוכונגס-ריכטער, האט ער צוגעזעצט:
— קענען מיר פיעלייכט הערן אלבערט איין אויגענבליק זעהען?
הערר גיבריי האט אין ערשטען אויגענבליק געוואלט דיא ביטע ענטזאגען, אבער זיין בליק איז געפאלען אויף מאריע, וועמעס זיסעס געזיכט עס האט אויסגעדריקט דעם טיעפסטען שמערץ. דאס האט איהם אויך דערמאהנט אן אלבערט'ס ליידען און אן דיא לעצטע ווערטער פון דאקטאר, און דעריבער האט ער געענטפערט: „איך גלויב מיין זאהן וועט זיך פרייען אייך צו זעהן". זיין שטימע האט געקלונגען קאלט און אונפריינדליך, אבער מאריע האט זיך דארום ניט געקימערט, זיא האט נור געהערט דאס דיא ביטע פון איהר פאטער איז ערפילט געווארן.
— ווילט איהר אזוי פריינדליך זיין? — האט גיבריי ווייטער געזאגט — איך וויל אייך פיהרען אין אלבערט'ס צימער, דער דאקטאר איז יעצט ביי איהם.
וועהרענד דער ארצט אליין האט זיך צוריקגעקעהרט צו אלבערט, האט איהם דיעזער פארוואָרפען מיט פראגען וועגען דיא בעזוכער, אבער דער דאקטאר, וועלכער האט ניט געוואוסט וויא דער ריכטער וועט ביי זיך בעשליעסען, האט געזוכט אויסצו-מיידען אלבערט'ס פראגען, האט געענטפערט, דאס ער האט קיינע בעזוכער געזעהן, און דאס דער פאטער וועט באלד אריינקומען, פון וועמען ער וועט אלעס ערפאהרען. קוים אבער האט אלבערט דערהערט דיא טריט פון עטליכע פערזאָנען, און האט אומ-געקעהרט דיא אויגען צום טהיר, האט דער ארצט שנעל ארויפגעלייגט דיא האנד צו איהם אויפ'ן הערצען. דאס הערץ האט געשפרונגען פונקט וויא א געפאנגענער פויגעל, וועלכער וויל צוברעכען זיין שטייג. דער חולה איז אויך געווארן שרעקליך בלאס.
— רוהע, אום גאָטעס ווילען, רוהע! — האט דער דאקטאר דערמאָהנט.
— אָ, דאס איז מאריע! — האט אלבערט געזאגט גאנץ שטיל — זיא קומט!
דיא טהיר האט זיך געעפענט; הערר גיבריי איז איינגעטרעטען, בעגלייטעט פון ברעסאָל און זיין טאָכטער.
דאס מיידיל איז צוגעשפרונגען צום קראנקען, איז אבער דאך געבליעבען שטעהן מיט פארב אין געזיכט און אראפגעלאָזענע אויגען. בלייך און שוואך וויא ער איז געווען, האט אלבערט אויסגעשטרעקט זיין האנד צו איהר, און פון ביידענס אויגען האבען גע-רונען טרעהרען. דאן האט דער יונגער מאן ערגריפען דיא האנד פון זיין פאטער, און האט געשמאָלעט: „אָ, איך דאנק דיר, דוא ביסט אזוי גוט! איך בין אזוי גליקליך!"
— עס געהט אויסגעצייכענט! — האט דער דאקטאר איינגעשושקעט דעם ריכטער אין אויער — וואס דיא וויסענשאפט קען ניט בעווייזען, וועט דאס מיידיל בעווייזען!

דיא טיפעפ בעוועגונג פון ביידע יונגע לייטע האט אפילו דעם גלייכגילטיגען דאקטאר געהאפט ביין הארצען. ער האט גענומען מאריעס האנד און האט זיא צוגע־פיהרט צום קראנקען.

ביידע פאטערס האבען אנגעקוקט מיט ריהרונג זייערע שיינע קינדער, וועלכע האבען וויא עס האט אויסגעוויעזען נור איינער פאר'ן אנדערן געוואלט לעבען, און ניט־ווילענדיג האבען זיך אויך זייערע בליקען געטראפען.

אין גיבריי'ס הערצען האט דיעזער עהרליכער און ליעבעפאלער בליק פון אלטען ברעסאל דערוועקט ווייבערע געפיהלען.

דער בעזוך האט ניט מעהר געדויערט וויא פינף מינוטען, ווייל לייגגער האט דער דאקטאר ניט ערלויבט, אבער מאריע האט פארלאזען דאס צימער שטראהלענדיג פאר גליק, און אלבערט איז געווען וויא ניי בעלעבט.

אין וואגען האט זיך מאריע א ווארף געטהאן אויף איהר פאטער און האט איהם אומארעמט מיט ליידענשאפטליכע צערטליכקייט.

— וואס איז מיט דיר, קינד? — האט דער גוטער לודאוויק געפרעגט — דוא ביסט היינט א גאנץ אנדערע וויא אימער.

— פאטער! — האט מאריע געשטאמעלט, בעהאלטענדיג איהר געזיכט אויף איהר פאטערס ברוסט — מערקסט דוא עס ניט? איך האב איהם זעהר, זעהר ליעב!

33טער קאפיטעל.

דיא שלאנג אין ברעסאל'ס הויז.

מאריס איז געווארן א שטענדיגער בעזוכער פון ברעסאל'ס הויז. ער האט גענא־סען דיא אכטונג פון פאטער, און אזוי וויא ער האט ארויסגעוויעזען זעהר פיעל בעדויערן פיר אלבערט גיבריי, האט ער אויך געוואונען דיא פריינדשאפט פון מאריע. דיא קאפ־ריזנע וואלענטינע, איז אין איהם גאר אין גאנצען געווען פארנארט. זיא האט זיך איהם איבערגעגעבען מיט ליעב און זעעלע, און פלעגט זיך מיט איהם בעראטהען אין אלע איהרע אנגעלעגענהייטען.

אם נעכסטען שבת האט געזאלט זיין דער צווייטער אבענד־פעסט אין ברעסאל'ס הויז, און מאריס האט פארגעשלאגען צו פערוואנדלען דיא זאלען אין ווינטער גארטענס. מען דארף נור קריעגען אלערליי פלאנצונגען אויף ניי־געלד און דערמיט אויסצופוטצען דיא זאלען. לודאוויק ברעסאל האט ניט־ווילענדיג נאכגעגעבען, דען דיא סומע וועלכע דאס האט געדארפט קאסטען האט איהם אויסגעוויעזען צו גרויס.

מאריע האט צוגעזעהן דיא אלע פארבערייטונגען צום פעסט אהן פריידע, אהן פערגעניגען, אזוי וויא זיא האט געוואוסט, דאס אלבערט וועט ביי איהם ניט קענען זיין, אבגלייך ער איז געווען אויף דעם וועג צור בעסערונג. איהר וואלט פיעל ליעבער געווען ווען מען וואלט דעם אבענד אין גאנצען אפלייגען, אבער מאדאם ברעסאל האט דערפון ניט געוואלט הערן.

מאדאם ברעסאל האט ניט געוואוסט פון דעם בעזוך, וועלכען איהר מאן און טאכטער האבען אבגעשטאטעט דעם אונטערזוכונגס־ריכטער און דיעזע האבען עס אויך

איהר ניט געזאגט, ווייל לוראוויק ברעסאָל פלעגט איבערהויפט זיין אונעהרליכע ווייב ניט בעריכטען פון זיינע געגנע און מאריע האט דערפון אויך ניט גערעדט, אום קיין קריעג צו מאכען צווישען פאטער און מוטער. אויך האט זיא געפיהלט, אז איהר מוטער איז ניט פריינדליך צו אלבערט גיברייי. אין דיא אונטערעדונג מיט דעם אונטערזוכונגס־ריכטער און זיינע דראָהונגען (סטראַשונקעס), האט מאדאם ברעסאָל מיט איהר גע־וועהנליכען לייכטזינן שוין לאנג פערגעסען.

מאריס האט מיטגעהאָלפען ביי דיא פארבערייטונגען צום אבענדפעסט און האט געטהאן דערביי מעהר וויא אללע, פונקט וויא דאס ואלט געווען ביי איהם אין הויז. מאדאם ברעסאָל האט אלעס איבערגעלאזען צו איהם. דעם טאג פריהער, איידער דער אבענדפעסט האט געזאלט זיין, זיינען אלע זאלען געווען פערוואנדעלט אין א ריעזיגען ווינטערגארטען, אין וועלכען עס האבען זיך געפיהלט אלע זיעסע ריחות פון דיא פיינסטע זידליכע פלאנצונגען.

אין דעמזעלבען טאג איז מאריס געגאנגען נאך דער רוע סורען, וואו ער האט געטראפען, וויא געוועהנליך, לאטירג מיט ווערדיע צוזאמען. דיעזע ביידע האבען ביי־זאמען געארבייטעט דיא לעצטע צייט, אום אויסצוגעפינען דיא שפור פון סימאָנע.

— גיבט עס וואס נייעס? — האט ווערדיע געפרעגט דעם יונגען מאן.

— ניין; אבער האט איהר נאכגעדאכט וועגען מיין פלאן, וועלכען איך האב נעכטען דערצעהלט? געפינט איהר איהם אויספיהרבאר?

— געוויס, אבער שווערליך איז ער א ביסל, בעזאנדערס גלויב איך וועט ניט לייכט זיין צו קריעגען דעם הויפטגעגנשטאנד, וועלכער מוז דערביי דיא וויכטיגסטע ראלע שפיעלען.

— דאס איז ניט שווער; איך קריעג איהם אין פאָנטיינבלאָ.

— נעהמט אייך אין אכט!

— איך וועל פאָרזיכטיג זיין! און איבריגענס, ווער עס וואגט ניט, געווינט ניט.

— דאן געהט און זייט אין דער רוע ווערנייל גליקליכער, אלס אין וועגסען אויפ'ן אייז.

— דאס האף איך! אלבערט גיברייי איז קראנק און ער קען מיר ניט שטערן ביי דער דורכפיהרונג פון מיין פלאן.

— געהט איהר היינט אדער מארגען נאך פאָנטיינבלאָ? — האט לאטירג גע־פרעגט.

— מאָרגען.

— זעהן מיר זיך נאך ווען איהר קומט צוריק?

— איך וויים ניט אויב איך וועל דערצו האבען צייט. אבער גלייך נאך דעם פעסט קום איך און לאז אייך מעלדען אלעס וואס עס האט דארטען פאַסירט. אויף וויעדערזעהן!

— אויף וויעדערזעהן און מיט גליק! האט ווערדיע געוואונשען.

מאריס האט זיינע קאמראדען געדריקט דיא האנד און איז אוועקגעגאנגען. ווען ער איז געקומען נאך הויזע האט ער צו זיין גרעסטען ערשטוינען געפונען ביין הויזמייסטער

א בריעף פון אָקטאוויע. זייט דעם באל אין אפערא־הויז האט ער פון איהר ניט געהערט און ער פון זיין זייט האט אפילו ניט פערזוכט מיט איהר ווידער צוזאמענצוקומען, אזוי וויא זיא וואלט איהם אין זיינע פלענער געשטערט. „וואס קען זיא פון מיר פערלאנגען?“ האט ער געטראכט, וועהרענד ער איז ארויפגעגאנגען דיא טרעפ צו זיין וואהנונג.

אויבען אין זיין צימער האט ער געעפענט דעם בריעף. ער איז געוועזן קורץ און האט ענטהאלטען פאָלגענדעס:

„איך האב דיר מיטצוטהיילען איינינע ערנסטע זאכען, אבער איך קען ניט קומען „צו דיר, וויל דערמיט קען איך ריזקירען מיינע צוקונפט. ביי מיר אין הויז ווערט אום „האלבע נאכט אויסגעלאָשען דיא גאז־בעלייכטונג; קום אלזא א האלבע שטונדע שפעטער. איך וועל דיר צושיקען צוויי שליעסעל, איינעם צו דער הויז־טהיר און איינעם צו „מיין וואינונג. קענסט אריינגעהן אין הויז ניט־וועקענדיג דעם פארטיער (טהיר־וועכטער) „עס איז קיינע געפאהר“.

מאָרים האט געמאכט א זויערע מיענע: „קומען היימליך, אינמיטען נאכט, וואס איז דאס פאר א פאנטאזיע! און ווען דער טהיר־וועכטער חאפט זיך אויף און שרייט: „חאפט א גנב!“ דאן מאך איך מיך לעבערליך! איך געה נישט!“

דערמיט האט ער אריינגעווארפען דעם בריעף אין פייער. באלד דארויף האט איהם דיא הויזמייסטערין געבראכט א קליינעס קעסטעלע, וואס א דיענסטמאן האט פיר איהם אפגעגעבען. דאס קעסטעלע האט ענטהאלטען דיאביידע שליעסעל, פון וועלבע אָקטאוויע האט געשריעבען. מאָרים האט ארויסגענומען דיא שליעסלען און האט פארברענט דאס קעסטעלע.

דאס איז אפילו זעהר לאנגווייליג, אבער איך גלויב אז איך וועל דאך געהן — האט ער איבערלייגט — וואהרשיינליך האט זיא שוין געזארגט דערפאר אז מיר זאל קיין זאך ניט פאסירען.

מארים האט אריינגעשטעקט דיא שליעסעל אין דער טאשע און איז אויסגעגאַנגען. צוערשט האט ער געגעסען אין א רעסטאראן, דאן איז ער געגאנגען אין וואריעטע־טהעאטער, נאך דעם טהעאטער האט ער פארויכערט א ציגאר, און איז זיך לאנגזאם אוועקשפאציערט נאך דער רוע קאמארטען, צו אָקטאוויע'ס וואינונג.

אלע פאָרהאנגען זיינען געוועזן אראפגעלאזען, אלע טיהרען פערשלאסען, און עס האט זיך קיין שיין פון א ליכט געזעהן דורך דיא פענסטער. פאָרזיכטיג האט מאָרים געעפענט דיא טהיר, האט זיא שטיל ווידער פערשלאסען און האט אנגעהויבען צו געהן שטיל אויף דיא טרעפ. קוים איז ער עטליכע טרעפ ארויפגעגאנגען האט זיך אויבען געעפענט א טהיר, און אָקטאוויע האט זיך בעוויזען מיט א ליכט אין דער האנד.

— שנעל! — האט זיא שטיל געזאגט — עס איז זעהר שעהן פון דיר וואס דוא קומסט. איך מוז דיך וועגען עטוואס בעטען.

— איך פרעה מיך ווען איך קען פיר דיך עטוואס טהאן, אבער עס וואלט גלייכער געוועזן איך זאל ניט קומען, עס איז ניט קלוג אזוי צו קומען!

— אין גענענטהייל, זעהר קלוג! גראף איוואן איז אויף א פאר טעג פעררייזט, דיא דיענסטלייטע שלאפען אויפ'ן אויבערשטען שטאק, און דא זיינען אלע ריענעל פער־רוקט פון אינעווענינ און קיינער קען אונז ניט איבערראשען. מיר קענען זיך דא ער־מארדען און קיינער וועט ניט קומען.

— איך בין נור פון דיינטוועגען געווען אונרוהיג. אבער זאג וואס קען איך פיר דיך טהאן?

— דוא קענסט מאכען אז גראף איוואן זאל מיך שנעלער הייראטהען.

— זעהר גערן, אבער וויא?

— דוא שרייבסט אריין אין איינע פון דיא בעקאנטעסטע צייטונגען איין ארטי־קעל, אין וועלכען דוא זאגסט, דאס עס איז איצטער א מאדע ביי פארנעהמע הערען פון אויסלאנד, צו הייראטהען שעהנע פאריזערינען פון דיא טהעאטערס אדער פון דער „האלב־וועלט“. דוא וועסט אויך צוזעטצען דאס אזעלכע הייראטהען זיינען מיטגע־טהיילס גליקליך, און דוא וועסט אויך אנפיהרען איינינע ביישפיעלע.

מארים האט געלאכט. „אנפיהרען ביישפיעלע, דאס איז לייכט צו זאגען! וואו זאל איך זיי נעהמען, איך וויים קיין איינציגען ביישפיעל!“

— דאן טראכט אוים איינינע.

— גלויבסט דוא אז דער גראף וועט זיך ריכטען נאך דעם ארטיקעל?

— איך האף אזוי; ער מוז אימער אנגעטריעבען ווערען, דער גוטער רוסע, ווען מען שטופט איהם, געהט ער פארווערטס.

— דוא מענסט בעטראכטען דיא זאכע אזוי גוט וויא געטהאן.

— דוא ביזט דער אלער־ליעבסטער יונגע.

— איז דאס אלעס וואס דוא האסט מיר צו זאגען?

— יא, אבער איך מוז דיר נאך ווינשען גליק צו דיין ערפאלג ביי וואלינטינע ברעסאל. וויא עס שיינט שטעהסט דוא זיך מיט איהר גאנץ גוט?

— פון וואנען ווייסט דוא דאס? — האט מארים געפרעגט.

— פון דעם קליינעם באראן פאסקאל — האט אקטאוויע לאכענדיג געזאגט — זאג אליין, בין איך ניט א גוטע, דאס איך בין אפילו ניט אייפערזיכטיג? מען זאגט אויך אז דוא שדכנ'סט זיך צו דער מוטער אום צו קריענע דיא טאכטער; קיין שלעב־טער איינפאל איז דאס ניט, דען דיא קליינע ברעסאל איז רייך און מוז אויך זעהר שעהן זיין, אויב זיא איז אויסגעוואקסען אזוי וויא זיא איז געווען מיט פיער יאהר צוריק, ווען איך בין נאך געווען געזעלשאפטערין ביי זיי אין הויז. אה, יא, איך האב מיך דער־מאהנט: טרעף מיט ווענעמען איך האב מיך באגעגענט דא ניט לאנג, מיט א פערזאן פון וועלכער איך האב מיט דיר גערעדט?

— איך קען אונמעגליך טרעפען.

— מיט מיין מילך־שוועסטער!

— סימאנע!? — איז מארים אויפגעשפרונגען.

— יא.

— ווען דען?

— לעצטען זאנטאג.

— זיא איז אלזא אין פאריז.

— נאטירליך, וויא דען וואלט איך זיא געקענט זעהן! אבער וואס איז מיט דיר, דיא נייעס וועגען סימאָנע מאכען דיך אזוי אויפגערעגט?!

מארים האט אליין ניט בעמערקט וויא אין דער ערשטער מינוט פון איבער־ראשונג האט ער זיך געלאזען הינרייסען. ער האט זיך דעריבער געביסען די ליפען און האט געענטפערט כלומר'שט גאנץ גלייכגילטיג: ווארום זאל מיך דיא נייעס אויפרעגען? איך וואלט פון סימאָנע ניט געוואוסט, ווען ניט דער נאָטאר פון וויק־סור־בריין זאל מיר האבען דערמאהנט פון איהר. דוא האסט זיא דאן געהאלטען פיר טויט.

— דאס איז זיא ניט; זיא האט זאגאר אויסגעזעהן בעסער וויא אימער.

— האט זיא איהר גליק געמאכט?

— איך גלויב ניט; זיא איז געוועזען געקליידעט זעהר איינפאך, ווען אויך זעהר זויבער.

— וואס האט זיא פון זיך געזאגט?

— זיא האט זיך געמאכט פונקט וויא זיא דערקענט מיך ניט; איך אבער האב אנגעהויבען צו איהר צו רעדען.

— וואו האסט דוא זיא דען געטראפען?

— אויף דעם בולווארד מאדליין.

— זיא האט דיר נאטירליך געזאגט פון וואס זיא לעבט, וואו זיא וואהנט?

— אָ, דוא קענסט זיא ניט, דאס זאגט זיא קיינמאהל ניט; זיא האט מיר דער־ציילט, אז זיא איז געוועזען קראנק און איז שיער געשטארבען פון הונגער, אבער איין מאלער האט איהר געהאלפען און ער האט זיא געברויכט אלס מאָדעל צו א בילד, וועלכעס ער האט געמאכט פיר דיא אויסשטעלונג.

— ארמעס קינד! — האט מארים געזאגט מיט א רחמנות קול.

— אָ, עס איז אויף איהר גאר ניט אזא רחמנות, וויא דוא מיינסט! פון דענס־מאהל אן איז איהר גאנץ גוט געגאנגען, דער מאלער האט איהר פערשאפט א שטעלע, איך וויים אבער ניט וואו און עס איז מיר אויך גלייכגילטיג.

— וויא הייסט דען דער מאלער, וועלכער האט איהר אזוי פיעל געהאלפען?

— איך וויים ניט; איך האב זיא געפרעגט, אבער זיא האט מיר ניט געוואלט זאגען, און ווען איך האב דערנאך געזאגט אין שפאס, אז דער קינסטלער מוז זיין איהר ליעבהאבער, איז זיא אנטלאפען געווארען אין כעס. דוא פערשטעהסט נאטירליך, דאס איך וועל איהר ניט נאכלויפען.

— ווענינגסטענס וויים איך איצטער געוויס דאס סימאָנע איז אין פאריז — האט מארים געטראכט, — און אזוי שנעל וויא איך בין פערטיג מיט מאריע ברעסאל נעהם איך מיך צו איהר.

דיא אונטעררעדונג איז געוועזען געענדיגט. דער יונגער מאן האט פערלאזען זיין אמאליגע געליעבטע און האט צוריקגעקעהרט אין זיין וואינונג.

אום 8 אוהר איז ער ווידער אויפגעשטאנען, האט אנגעצויגען א גאנץ איינפאַך

בען אנצוג מיט א רונדען ברוינעם פילץ=הוט, האט גענומען א רייזע=טע־ האט אין איהר אריינגעלייגט א קליינע אייזערנע קעסטעלע וועלכע האט געהאט נען אין עטליכע ערטער, און איז אוועקגעפאהרען צום ליאָנער באהנהאָף. דארטען ז. ער גוט געפרישטיקט, האט געטרונקען א פלאשע וויין און האט דאן גענומען א בילעט נאך פאָנטיינבלאָ.

פינף מינוטען שפעטער איז דער צוג אפגעגאנגען.

אום האלב צוועלף איז מארים אנגעקומען נאך פאָנטיינבלאָ. אזוי ווי ער איז שוין דארטען פריהער אָפט געוועזען, האט ער ניט געבלאָנדזשעט, און איז פאר אללעם אריין אין א קאפע, וואו ער האט זיך געלאזט געבען א גלאז גראָג.

פאָנטיינבלאָ איז אין ווינטער זעהר שטיל, און ווען ניט די סאלדאטען וועלכע שטעהן דארט וואלטען אריינגעבראכט אביסל לעבען, וואלט מען געקענט מיינען דאס מען איז אויף א בית חיים. אויך דאס קאפע־הויז, וואו מארים איז איינגעטרעטען, איז געוועזען פוסט; נור א פאר לייטע האבען געשפיעלט ביי א טיש א פארטיע פיקעט, וועהרענד זיי האבען געטרונקען זייער קאפע.

מארים האט ארויסגענומען פון דעם קליינעם רייזע־טעשיל דאס אייזערנע קעס־טעלע און האט עס אריינגעלייגט אין דער טאשע. דאס רייזע=טעשיל האט ער צוריק־געלאזען אין קאפע־הויז אויף א פאר שטונדען, און איז אליין אוועקגעגאנגען נאך דער ריכטונג פון די הייזער וואו עס וואוינען די געמיזע־גערטנער און די פישער, וועלכע וואוינען דארטען פיעל. מארים האט אנגעקלאפט אין טהיר פון איינעם פון דיעזע הייזלאך.

איינע אלטע בויערס־פרוי האט געעפענט און געפרעגט וואס ער פערלאנגט.

— ענטשולדיגען זיא מיר, ליעבע פרוי, — האט דער יונגער מאן געפרעגט פון זיין זייט — געהערט דיעזעס הויז דעם פאטער דעניס?

— דעניס? — האט די אלטע איבערגעפרעגט פערוואונדערט — וואס איז ער דען?

— ער איז א שלאָנגעניעגער.

— ניין, איך קען דא קיינעם ניט אונטער דעם נאמען. דא זיינען פאראנען עט־ליכע שלאַנגעניעגער, אבער קיין איינציגער פון זיי הייסט דעניס.

— וויא דען הייסען זיי?

— איינער הייסט בערטין, ער וואוינט אין דער שטאדט, אין דער רוע דע פּ ריז; וויאָלעט וואוינט דא ניט ווייט, ביים וואלד.

— דאן האט מען מיר געוויס געמוזט אנגעבען איין פאלשען נאמען, דען דער וואס איך זוך וואוינט הארט ביים וואלד.

דאס איז וויאָלעט. מיין העדר. איין גוטער יעגער, קיינער געפינט ניט אזוי פיע־שלאַנגען וויא ער. ער וואוינט ניט ווייט, געהט ארונטער רעכטס.

— איך דאנקע, גוטע פרוי.

— צו דיענען, מיין הערר.

מארים איז געגאנגען מיט'ן ווענ וואס דיא אלטע האט איהם בעצייכענט, דער מעהר וויא דאס איז ער ניט אויסען געוועזן אויסצוגעפינען איין אדרעסע.

דיא שלאנגען יעגעריי אין פאנטיינבלא איז געוועזן א געשעפט, וואס האט זיך זעהר גוט בעצאהלט. נאטירליך איז עס אפטמאהל זעהר געפעהרליך, אבער עס בעצאהלט זעהר גוט, דען דיא קאנקורענץ איז אין דיעזען געשעפט גאנץ קליין, און דיא אפטייקערס צאהלען גוטע פרייזען פאר וויפערן, וועלכע זיי פערברויכען צו מעדיצין. דיא הויפטזאך דיא שלאנגען קומט נאטירליך פאר ווינטער, ווען דיא שלאנגען ליעגען ערשטארט אין זייערע נארעס; אבער דאך טרעפט אפט דאס א שלאנג בייסט דעם יעגער ווען ער איז ניט פארזיכטיג גענוג און פיעלע זיינען שוין דורך אונפעלע געשטארבען.

אין וואלד פון פאנטיינבלא זיינען דא פיעל שלאנגען, וועלכע האבען זייערע נעסטען אין דיא קוסטעס און אין דיא שטיינער. בעזאנדערס פיעל געפינען זיך דארטען וויפערן, און גראדע פון דער גיפטיגסטען זארטע.

פאר א קליינעם הייזעל פון איין שטאק, וועלכעס האט זעהר זויבער אויסגעזעהן, איז מארים געבליעבען שטעהן. ער האט אנגעקלאפט, דיא טהיר האט זיך געעפענט און ער איז אריינגעטרעטען אין פארהויז און פון דארטען אין א גרויסען פיינעם צימער, וואו איין אלטער מאן און איינע פרוי האבען געזעסען זייער מיטאג ביים קאמין.

— זייט איהר הער וויאלעט, דער שלאנגעניעגער? האט מארים געפרעגט.

— יא, מיין הערר.

— דאן האב איך מיך אלזא צו אייך צו ווענדען.

— ווילט איהר וואס קויפען פון מיר?

— יא.

— אין פינף מינוטען בין איך פערטיג מיט מיין עסען; זיא ערלויבען דאך, מיין הערר?

— ביטע.

— זעטצען זיא, מיין הערר.

ביים עסען האט דער שלאנגעניעגער געפרעגט:

— ברויכט איהר נאטערן אדער וויפערן?

— וויפערן, אדער פיעלמעהר, נור איין וויפער, איינע איז מיר גענוג.

— איהר דארפט עס געוויס האבען אלס מאדעל צו א בילד?

— גאנץ ריכטיג.

— איך האב עס גלייך פערשטאנען, אז דער הערר מוז זיין א קינסטלער. דארפט איהר איין „ער" אדער א „זיא?"

— דאס קען איך ניט זאגען; איז עס ניט גאנץ גלייך?

— ניין, מיין הערר; ביי דעם „ער" זיינען דיא רינגען שארפער געצייכענט און קומען בעסער ארויס ביים נאכמאהלען; ער איז אבער פיעל געפעהרליכער און ווע ליכט וויטהענד.

— שאדעט ניט, איך וועל מיך גוט אין אכט נעהמען.

— האט איהר א זיכערע קעסטעלע, וואו דאס טהיר ביי זיך צו בעהאלטען?

מאָרים האט ארויסגענומען דאס מעטאלענע קעסטעלע פון דער טאשע: „איך גלויב דאס וועט גוט זיין“ — האט ער געזאגט.

— דאס איז זעהר גוט — האט דער יענער געזאגט — דאס טהיער וועט האבען לופט און אויף דעם קאלטען מעטאל וועט זיך עס ניט אויפחאפען פון ווינטערשלאף. עס וועט ניט שאדען איהר זאלט נאך אריינלייגען עטוואס מאָך, אבער איך וואלט אייך ניט ראטהען דאס צו האלטען אין דער טאשע, ווען דיא שלאנג איז אינעווענינ.

— ווארום ניט?

— ווייל דיא ווארמקייט פארטרייבט גלייך דעם לעטארגישען שלאף פון דער וויפער, און איהר מוזט אויך זעהן צו האלטען דאס טהיער אין א קאלטען צימער, ביז צו דעם אויגענבליק ווען איהר וועט עס געברויכען.

— איז עס געפעהרליך אין דער ווארמקייט?

— זעהר געפעהרליך, מיין הערר! ווען דיא וויפער חאפט זיך אויף און געפינט זיך איינגעשלאסען ווערט זיא וויטהענד, און אזוי שנעל וויא איהר וועט עפענען דאס קעסטעלע, וועט זיא זיך א ווארף טהאן צו אייער געזיכט אדער צו דיא הענד, און איהר ווייסט דאך וואהרשיינליך אז דער ביס פון א וויפער איז טעדטליך.

— אויב מען ברענט ניט גלייך אויס דיא וואונדע — האט מאָרים פערבעסערט.

— אדער ווען איינער זויגט עס ניט גלייך אויף דער שטעלע אוים. אבער אויס־ברענען איז זעהר שמערצליך, און צום אויסזויגען מוז מען האבען א מענשען וואס זאל עס וועלען טהאן, אבער ניט יעדערער טהוט עס. מיך האט אמאל א וויפער געביסען, און מיינע פרוי האט דיא וואונד אויסגעזויגען און האט מיך גערעטעט.

— האט איהר דערפון גאר ניט געהאט צו ליידען? — האט מאָרים געפרעגט.

— אָ, געוויס; דריי וואָכען בין איך געוועזען זעהר קראנק, געלב וויא א מעהר און אהן אפעטיט, דאס איז אבער איבערגעגאנגען.

— האָפענטליך וועל איך דערפון ניט ליידען.

— איהר מוזט אבער פאָרזיכטיג זיין, איך דערמאהן אייך נאך אמאל. איך האב מיט איינינע צייט צוריק פערקויפט א וויפער צו א פריילין פרעמיע, וועלכע איז געוועזען א בילד־שיינע דאמע און א קינסטלערין, און איך האב איהר טויזענד מאל פארזאגט דאס זעלבע וואס אייך, און זיא האט מיר דאך ניט געפאלגט און האט געהאלטען דיא שלאנג אין ווארעמען צימער, און אזוי שנעל וויא זיא האט געעפענט האט איהר דיא שלאנג געביסען אין האנד געלענק.

— און דיא יונגע דאמע איז געשטאָרבען דער פון?

— יא, מיין הערר, אונטער דיא שרעקליכסטע קוואלען.

— יעצט שלאפען אבער אייער וויפערן?

— געוויס; יעצט איז קיינע געפאהר פאראנען, אבער געפעהרליך איז עס אימער ווען מען איז ניט פאָרזיכטיג.

אזוי ריידענדיג האט דער שלאנגעניענער אנגעטהאן א פאר הויבע שטיפעל, א יאָק מיט אונטערשלאג פון לעדער, און א פאר דיקע לעדערנע האנדשוה.

— איצטער בין איך זיכער — האט ער געזאגט — ווען א וויפער זאל מיך איצטער בייסען, וועלען מיך איהרע ציינער ניט דערגרייכען.

— אבער אייער געזיכט איז ניט בעדעקט.

— ביי דער קעלט קען קיין וויפער ניט שפרינגען אזוי הויך.

— וואו האלט איהר זיי דען?

— אין קעלער, וואו איך האב פאר זיי איינגעריכטעט בעקוועם.

— קענען זיי זיך ניט אמאל ארויסגנב'ענען?

— אונמעגליך; זיי זיינען פארדעקט מיט א געדיכטען גיטער פון דראָט; אויב איהר ווילט מיך בעגלייטען, קענט איהר זעהן וויא איך וועל ארייגלייגען דיא וויפער אין אייער קעסטעלע.

— זעהר גערן — האט מאָרים געענטפערט, איבערגעבענדיג דעם שלאַנגעניעגער דאס מעטאַלענע קעסטעלע.

דער שלאַנגעניעגער האט נאך ארייגעלייגט עטוואס מאָך אין קעסטעלע און איז מיט מאָרים ארויס אין גארטען, און וועהרענד מאָרים איז געבליעבען דרויסען, איז ער אליין ארונטער אין קעלער און נאך עטליכע אויגענבליקע איז ער וויעדער ערשיענען מיט א טויטער וויפער אין האנד.

— דאס איז איין „ער“ — האט ער געזאגט — א פרעכטיגעס עקזעמפּלאַר, זעהט נור וויא זאַנפט דער בחור שלאפט, אבער ווען איהר לאזט איהם נור איין שטונדע אין א ווארעמען צימער, קענט איהר וואס דערלעבען, אבער ניט קיין גוטס.... נו, מיין אלטער, אריין אין שטייגיל!

מאָרים האט עטוואס אויפגעשוידערט, אלס דער שלאַנגעניעגער האט צוזאמענגעדרייט דיא שלאנג און ארייגעלייגט אין קעסטעלע, מיט דיא ווערטער: „גליקליכע רייזע, פיהר זיך גוט אויף!“

דער יעגער האט צוגעשלאסען דאס קעסטעלע און האט עס איבערגעגעבען מאָרים'ן.

— היער, מיין הערר, איהר מעגט זיך ריהמען אז איהר האט א פיינעס עקזעמפּלאַר. איהר געפינט קיין בעסערעס אין גאנצען זשאַרדען־דע־פּלאַנט (פּאַריזער זאָאלאגישער גארטען).

— וויא פיעל בין איך אייך שולדיג? — האט מאָרים געפרעגט.

— צוואנציג פראַנקען, מיין הערר; דאס איז שוין דער פרייז אזוי אימער.

דער יונגער מאַן האט ארויסגענומען א גאָלדשטיק פון זיין פּאָרטמאָנע און האט עס איבערגעגעבען דעם יעגער.

— בעסטען דאנק, מיין הערר — האט דיעזער געענטפערט — וויקעלט איין דאס קעסטעלע אין טאַשענטוך און טראגט עס אזוי אין האנד.

מאָרים האט איהם געפאלגט. אין קאַפּע־הויז האט ער דאס קעסטעלע ארייגעלייגט אין רייזעטעשיל און איז געגאנגען צום באַהנהויף. אום פינף אוהר נאכמיטאג איז ער שוין געווען צוריק ביי זיך צו הויז, אין רוע נאַווארין.

— צוואנציג פראַנקען איז ניט פיעל אום פּטור צו ווערען פון א יורש'טע פון זעכס

מיליאָנען — האט מאָריס געמורמעלט, ארויסנעהמענדיג דאס קעסטעלע פון רייזע־טעשיל. ער האט דאן ארויסגעשטעלט דאס קעסטעלע דורכ'ן פענסטער, איז דאן גע־גאַנגען אין א רעסטאָראַן עסען, און איז גלייך נאָך דעם עסען אוועקגעגאנגען נאך דער רוע דע סורען, אום מיטצוטהיילען זיינע קאַמראַדען, וואס ער האט ערפאהרען פון אָקטאַוויע וועגען דיא געזוכטע סימאָנע.

אונגעפעהר אום דיא זעלביגע צייט איז לודאָוויק ברעסאָל צוריקגעקעהרט מיט מאריע פון א בעזוך ביי גיברייי. דער יונגער אַלבערט איז געווען אויסער געפאהר און זיינע ערשיטערטע געזונדהייט האט זיך ביסלעכוויז אנגעהויבען צו בעסערן. אבער אן דעם צווייטען אבענד־פעסט אין הויז פון ברעסאָל האט ער דאך נאך ניט געקענט טהיילנעהמען; דער אַרצט האט עס איהם בעשטימט פערבאָטען.

פאול גיברייי האט שרעקליך געליטען. ער האט פון איין זייט איינגעזעהן, דאס ער קען זיין ווילען ניט דורכזעטצען, אויב ער וויל ניט שטעלען דאס לעבען פון זיין איינ־ציגען זאָהן אין קאָן; פון דער אנדערן זייט ווידער האט איהם שרעקליך געפּאָלטערט דער געדאנקען, דאס ער וועט ווערן א מחותן מיט וואלענטינע דהארוויל, זיין אמאליגע געליעבטע, וועלכע ער בעשולדיגט אין א קינדערמאָרד. וואלענטינע האט זיך ערקונ־דיגט ביי איהר מאן, אין דער געגענווארט פון מאריע, אויב ער האט וועלכע נאכריכטען פון אלבערט גיברייי. מאריע איז געווארען רויט וויא פרפור, ווערענד לודאוויק האט דיפּלאָמאַטיש געענטפערט: „איך האב געלאזען נאכפראגען און איך האב געהערט אז עס געהט איהם בעסער, אבער ער איז נאך זעהר שוואך. מיר קענען איהם אויף אונזער נעכסטען אבענד ניט ערווארטען".

וואלענטינע האט פרייער אויפגעאטהעמט. דער געדאנקען, דאס זיא וועט זיך ווידער טרעפען מיט פאול גיברייי האט זיא געווארפען אין שרעק, טראָטץ דעם וואס זיא איז געווען זעהר לייכטזיניג. פון דיא בעזוכע פון איהר מאן מיט איהר טאכטער ביי גיברייי האט זיא ניט געוואוסט און זיי ווידער האבען איהר אויך קיין זאך ניט דער־ציילט, וועגען דיא אורזאכען וועלכע זיינען שוין דעם לעזער בעקאנט.

— וועט קומען דער קינסטלער, גאבריעל סערוועט? — האט וואלענטינע גע־פרעגט.

— ער האט מינדעסטענס צוגעזאגט — האט לודאָוויק געענטפערט.

— דאס איז מיר זעהר ליעב. לייטע פון וועלכע דיא וועלט רעדט, געבען צו א גלאַנץ דעם הויז, אין וועלכען זיי קימען און ביז איצטער האבען אונז געפעהלט בעריהמטע לייטע. איך וועל סערוועט בעטען ער זאל איינפיהרען ביי אונז נאך עטליכע פריינדע, אזעלכע וואס ווערען אפט דערמאהנט אין דיא צייטונגען. אונזער אבענד וועט זיין פראכטפאָל! איך האב נאך וועלכע נייע איינלאַדונגען אויסגעשיקט. מיר וועלען האבען ביי אונז אייניגע זעהר עלעגאנטע און פארנעהמע יונגע לייט, דיא סמעטענע פון דער פאריזער יוגענד; מאריע וועט צופריעדען זיין!

— אך. פון מיינעט וועגען מעגען דיעזע פראנטען ניט קומען און איך וועל וואהר־שיינליך ביי אונזער נעכסטען אבענד זעהר ווענעג טאנצען.

— ווארום דען? — האט וואלענטינע געפרעגט ערשטוינט.

— ווייל זיי זיינען אלע זעהר אבגעשמאקט און נאריש.
— דוא איבערטרייבסט, מאריע.
— ווירקליך ניט, מאמא,
— דיינע טענצער זיינען דאך ניט אלע גלייך און איך גלויב, אז דוא האסט דאך וועלכע געפונען, וואס זיינען דיר א ביסעל געפעלען געוואהן.

ביי דיזע ווערטער האט לודאָוויק ברעסאָל אויפגעהויבען דעם קאפ פון זיין ציי־טונג און האט א בליק געטהאן אויף זיין טאכטער, וועלכע איז עטוואס רויט געווארן. ער האט איהר א פינטעל געטהאן מיט דיא אויגען וויא איינער זאגט: „גיב זיך ניט ארויס,“ וועהרענד וואלענטינע האט ווייטער געפרעגט: נוא, דוא שווייגסט?

מאריע איז געבליעבען שטום.

— דיין שווייגען בעוויזט מיר, אז איך האב קיין טעות ניט — האט מאדאם ברעסאָל געזאגט נאך א קורצען שטילשווייגען — און איך בין איבערצייגט, אז דוא האסט שוין געוועהלט.

וואלענטינע האט פון פאול גיברייו אליין שוין געהערט, דאס זיין זאָהן ליעבט מאריע, און זיא האט אויך געוואוסט, דאס דעם גאנצען אבענד דאן האט מאריע געטאנצט נור מיט אָלבערט; זיא האט נור געוואלט זיך איבערצייגען וויא וויט דאס האלט צווישען זיי. זיא האט פערשטאנען, אז דיזע ליעבע קען פיר זיא ברייגנען פיעל אונ־גליק, דען דער אונטערזוכונגס־ריכטער וועט געוויס זיין זאהן אלעם דערציילען, אום איהם אפצוהאלטען פון אזא הייראטה. זיא האט דעריבער געוואלט דיעזע ליעבע דער־שטיקען גלייך אין אנהויב און וואלענטינע האט שוין געהאט א פארטיגען פלאן אויס־געארבייטעט, וועלכער זאָל איהר איהרע רוהע אין גאנצען צוריקגעבען.

מאריע האט זיך עטוואס בערוהיגט פון דער אויפרעגונג, וועלכע דיא פראגען איהר מוטער האבען אין איהר דערוועקט און האט געענטפערט: דוא האסט א טעות, מאמא, עס זיינען געוויס דא ליעבענסווירדיגע מענער אונטער דיא יונגע לייטע, אבער איך האב זיי אזוי ווייניג בעטראכטעט, דאס איך געדענק קיין איינציגען נאמען און קיין איינציגעם געזיכט.

— איינס פון דיאביידע, מאריע, ענטוועדער דוא איבערטרייבסט, אדער דוא שטעלסט צו הויכע אנשפריכע, דער וויקאָמט ד'ארפעל, צום ביישפיעל, איז זעהר ליעבענסווירדיג.

מאריע, וועלכע האט פערשטאנען וואוהין איהר מוטער ציעלט, האט געענטפערט: „געוויס, ער האט אבער צו פיעל הנאה פון זיך אליין“.

— דער יונגער באראן פאסקאל?

— דער דארף קיין פרוי, נור א קראנקענוועכטערין, האטש ער פערזיכערט אימער אז ער איז שטארק וויא א מויער.

— העררר גיברייו, דער זאהן?

ביי דעם נאמען האט וואלענטינע אריינגעקוקט מאריען טיעף אין געזיכט, אבער מאריע האט זיך קיין ריהר ניט געטהאן און האט געענטפערט גאנץ קאלט: „ער איז א פיינער יונגער מאן, אבער אביסעל צו ערנסט“.

— פאר א מאן איז דאס ניט קיין חסרון; איבעריגענס קען ער איבערהויפּט ניט זיין אנדערש אלס זאהן פון א בעאמטען און אליין א קינפטיגער בעאמטער.

— דוא האסט רעכט, אבער איך וויל נאך איבערהויפּט ניט הייראטהען.

בּרעסאָל האט זיך פארשטעלט מיט דער צייטונג און האט שטיל געלאכט איבער דיא שלויהייט פון זיין טאכטער. וואלענטינע אבער האט ארויסגעפּלאצט:

— דוא ווילסט ניט הייראטהען!? דאס איז אונזין! אין דיין עלטער מוז מען דערפון דיינקען; וואס וואלסט דוא זאגען ווען איך זאל פיר דיך אויסקלייבען?

— דוא, מאמא? — האט מאריע געפרעגט ערשטוינט און דערשראקען.

— יא, איך.

ברעסאָל האט עטוואס בייז ארויפגעקוקט אויף זיין ווייב, וועהרענד מאריע האט געפרעגט: „פון וועמען רעדסט דוא דען?"

— דוא קענסט לייכט טרעפען! איך רייד פון א יונגען מאן וועלכער איז גייסט־פאָל און גוט ערצויגען און וועלכער וועט זיך שאפען איינע גרויסע שטעלונג אין דער ליטעראַטור. דאס איז א יונגער מאן, וועלכער געפעלט אונז, און וועלכען מיר געפעלען זעהר, און דעריבער בעזוכט ער אונז אזוי אָפט.

— דאס איז דאך הערר וואסייר! — האט מאריע געזאגט.

— געטראָפען! וואס דענקסט דוא וועגען איהם?

— איך הער איהם גערן פּלוידערן; ער אמוזירט מיך.

— ער געפעלט דיר אלזא?

— איך קען ניט זאגען אז ניט.

— דוא וואלסט אלזא גערן געווארען זיין פרוי?

מאריע האט געוואלט האסטיג ענטפערן „ניין", אלס איהר פאטער האט זיך אריינגעמישט: „האט דיר הערר וואסייר עטוואס גערעדט וועגען דעם?" — האט ער געפרעגט וואלענטינען, קנייטשענדיג דעם שטערן — „האט ער ביי דיר פערלאנגט דיא האנד פון אונזער טאכטער, אדער רעדסט דוא גלאט אזוי אין דער וועלט אריין?"

— פערלאנגט מאריע'ס האנד האט ער פון מיר ניט, און אויב ער וואלט עס יא געטהאן, וואלט ער זיך פריהער געווענדעט צו דיר; אבער איך האב פערשטאנען פון זיין בענעהמען זיך, איך האב געלעזען אין זיינע אויגען, דאס ער בעזוכט אונזער הויז צוליעב אונזער טאכטער.

דיא ארעמע מאריע האט געציטערט אם גאנצען קערפער, אבער דעם פאטער'ס ווערטער האבען זיא עטוואס בערוהיגט: „זעהר שעהן — האט ער געזאגט — זאל זיך הערר וואסייר אליין ערקלערן, ווען ער געפינט עס פיר גוט; יעדענפאלס איז מאריע איהר איינענער בעל־דעה, און זיא מעג אויסקלייבען וויא זיא וויל".

— דערמיט בין איך אויך איינפערשטאנדען — האט וואלענטינע געזאגט — אבער מען מעג דאך עטוואס בעשפּרעכען; וואלט דיר וואסייר געווען אנגענעהם אלס שוויגערזאהן?

— דאס ווייס איך נאך ניט, דערצו מוז איך איהם גענויער קענען.

— אזוי — האט וואלענטינע געטראכט — ער שפארט זיך ניט איין פארקערט, איז א גוטער סימן; מארים מעג אלזא האפען!

דערווייל איז געווארען נאכט, און אלע דריי זיינען געגאנגען אין זייערע שלאפ־צימער. וואלענטינע איז געווען איבערצייגט, אז זיא האט דיא זאכע גוט אנגעהויבען, און האט זיך געפרייט איבער איהר אייגענעם איינפאל. מאריע האט זיך ניט שטארק גענומען צום הארצען דיא פלענער פון איהר מוטער, ווייל זיא האט געוואוסט אז איהר פאטער האלט מיט איהר. לודאוויק ווידער האט ביי זיך געטראכט: „וואס קען וואלענטינע מיינען דערמיט, וואס זיא וויל מיר ארויפווארפען דעם וואסייר פאר מיין שוויגערזאהן? א זשורנאליסט, כלומר'שט, וועלכען קיינער קען ניט, מען ווייס ניט ווער ער איז, און ניט פון וואנען ער איז געקומען, און וועלכער געפעלט מיר ניט גלייך פון אנהויב אן! איך וועל דאס מוזען דערגעהן!“

אויף מארגען פריה זיינען נאך געקומען דיא טאפעציערער און דיא גערטנער אום נאך צו פערענדיגען וואס עס איז נייטיג געווען אין אויפפוטצען און אויסשטעלען דיא פלאנצען, און מארים מיט דעם אלטען ברעסאל האבען אכטונג געגעבען אויף דיא ארבייט. לודאוויק האט אין הארצען צוגעגעבען, דאס מארים האט א פיינעם געשמאק, און ער דיינקט אן אלעם און ווייס אין יעדער זאך וואו איין און וואו אויס. אויך האט ער איהם געפונען זעהר אונטערהאלטענד און האט איהם געמאכט דעם קאמפלימענט, אז מיט איהם קען מען זיך ניט לאנגווייטען. קורץ, ער האט אויף איהם אנגעהויבען צו קוקען מיט א בעסערע אויג.

ברעסאל האט דעם יונגען מאן געוואלט צוריקהאלטען צו מיטאג, דער האט זיך אבער ענטשיידען ענטזאגט מיט דעם אויסרייד, אז ער האט וויכטיגע געשעפטען צו בעזארגען, און איז אוועקגעגאנגען.

אום ניין אוהר האט ברעסאל'ס הויז אין גאנצען געשטראהלט, און דיא געסטע האבען זיך אנגעהויבען צו קלייבען אין דיא זאלען, וועלכע זיינען פערוואנדעלט געוועזען אין גערטנער. מאדאם ברעסאל איז געווען שטראהלענד־שעהן אין איהר טואלעט, וועלכע האט געלאזט ערראטהען אלע איהרע קערפערליכע שעהנהייטען.

מאריע איז געווען געקליידעט עלעגאנט, אבער איינפאך; זיא האט אויסגעזעהן זעהר אומעטיג און פארשטערט. דער געדאנקען, דאס אונטער דיא אלע לייטע געפינט זיא ניט איהר אלבערט, האט איהר קיין איינציגען אויגענבליק ניט אפגעלאזען. איהר מוטער האט זיא אין גאנצען פערדונקעלט; זיא האט עס געוואוסט, האט זיך אבער וועניג דערפון אפגעגעסען דאס הארץ.

וואס מעהר געסט עס זיינען זיך צוזאמענגעקומען, האט זיך אלץ לויטער געהערט דער בייפאל איבער דיא פראכט פון דער איינריכטונג און איבער דעם גוטען געשמאק פון דער ווירטהין. איינער נאך דעם אנדערן זיינען זיך אויך צוזאמענגעקומען דיא בעקאנטע געסט: ד'ארפעל, פאסקאל, סערוועט. דער לעצטערער האט בעגריסט דעם ווירטה און דיא ווירטהין און האט זיך דאן געלאזען איבערן זאל, זוכענדיג מאריע. דיעזע אין איהם באלד געלאפען אנטקעגען: „אה, הערר סערוועט! — האט זיא אויסגערדפען — האט איהר וועלכע נאכריכטען פון הערן ניבריי?

— יא, אויסגעצייכענטע! איך האב איהם היינט פריה געזעהן. עס געהט איהם אימער בעסער, און ער האט מיך געבעטען אייך איבערצוגעבען זיינע הערצליכסטע גריסע. אויב דער וואָלקען וועלכער ליעגט אויף אייער שטירן איז פון זיינטוועגען, מעגט איהר דיא חמאָרע פארטרייבען, דען איהר האט וועגען גאר ניט צו זאָרגען; עס איז קיין גרונד דערצו פאראנען.

— איהר זייט זעהר גוט, און איך דאנק אייך! — האט מאריע געענטפערט.

— אלס בעלאָהנונג פיר דיא גוטע נאַבריכט וועט איהר מיט מיר טאנצען דעם וואלצער — האט סערוועט געזאגט.

— מיט פערגעניגען!

דער קינסטלער האט געלייגט זיין ארעם אויף דער טאליע פון דער יונגער דאמע, אוןביידע זיינען פערשוואונדען צווישען דיא טאנצענדע פאארען.

אבער טראָטץ דעם פריילינבען טאנץ, האט זיך מאריע געפיהלט זעהר איינזאם און געדריקט, אליין ניט וויסענדיג ווארום, און האט זיך קיין אָרט ניט געפונען אין דעם לוסטיגען, ליכטיגען, פראכטפאָלען זאל.

אין דעם העל־בעלייכטעטען הויף פון הויז זיינען געשטאנען דיא וואגען פון דיא געסט. דיא קוטשערס זיינען ארומגעגאנגען און האבען זיך געקלאפט מיט דיא ארעמס ארום ברוסט, אום זיך צו דערוואָרעמען, וועהרענד דיא דיענער האבען געפלוידערט פון פאָליטיק און פון זייערע הערשאפטען. יעדען אויגענבליק האבען אריינגעראָלט פרישע וואגען, דיא פאסאזשירען זיינען אויסגעשטיעגען און דיא וואגען זיינען געבליעבען אויפ'ן גאס, אזוי וויא אין הויף איז שוין מעהר קיין פלאץ געוועז. אין דער צייט וואס מאריע האט געטאנצט מיט דעם מאלער איז צוגעפאהרען א פיינער געדונגענער פיאקער; אויפ'ן באָק זיינען געזעסען א קוטשער מיט א דיענער, מיט זייערע געזיכטער איינגעוויקעלט גוט אין זייערע פעלץ־קראגענס. פון פיאקער איז אויסגעשטיעגען מארים. דער דיענער האט געעפענט און צוגעשלאָסען דאס טהירל פון פיאקער.

— איהר ווייסט וואו איהר האט מיך צו ערווארטען — האט וואסייר געזאגט צום קוטשער, און זיך קעהרענדיג צום דיענער האט ער געזאגט; „און איהר געהט מיט מיר!"

דער וואגען איז אוועקגעפאהרען און דער דיענער איז נעגאנגען מיט'ן יונגען מאן. אנשטאט ארויפצוגעהן אויף דיא גרויסע פאראדנע טרעפ, וועלכע פיהרען צו דער גאר־דעראָבע, האבען זיך ביידע דורכגעשטופט דורך דיא פיעלע פיאקערס אין הויף און האבען זיך ארויפגעהאפט אויף דיא ענגע טרעפ, וועלכע איז בעשטימט פיר דיא דיענער־שאפט און וועלכע פיהרט צום טואלעט־קאבינעט. דער גאנג איז געווען גאנץ דונקעל און איינזאם, אזוי וויא דיא דיענערשאפט האט היינט ניט געהאט וואס צו טהאן. דער יונגער מאן מיט זיין דיענער האבען ערדייכט דאס קאבינעט אהנע איינעם צו בעגעגנען.

— ניט מיר דאס קעסטעלע — האט מארים געזאגט.

דער דיענער האט ארויסגענומען פון זיין לאנגען איבערראָק דאס קעסטעלע, וועלכעס איז דעם לעזער שוין בעקאנט און האט עס איהם געגעבען.

— איצטער געהט און שטעלט זיך אין א פלאץ וואו איך זאל אייך לייכט קענען געפינען — האט מארים געזאגט.

דער דיענער האט א שאָקעל געטהאן מיט'ן קאפּ און איז פערשוואונדען.

אזוי שנעל וויא ער איז געווען אל'יין האט ער צוגעלייגט דאס אויער צום טהיר פון קאבינעט און האט זיך צוגעהערט. אלעס איז געווען שטיל און נור פון וויטען האט מען געהערט דעם שאל פון מוזיק. ער האט לייכט געעפענט דיא טהיר, האט זיך אריינ־גענליטשט און האט שנעל א בליק געטהאן דורך א שפאלט פון טיעפען פארהאנג, אויב איינער קומט ניט פון קליינעם זאל. ער האט קיינעם ניט געזעהן און איז שנעל צוגעגאנגען צו א קובעל מיט פלאנצען, וועלכע איז געווען דיק בעדעקט מיט מאך און האט א דריק געטהאן אויפ'ן שלאס פון זיין קעסטעלע. דאס דעקעל איז אויפגעשפרונגען, פאר'ן שיין פון דיא פלאמען האבען דיא רינגען פון דער שלאנג געלויכטען מיט א אונ־היימליכען גלאנץ. דיא וויפער האט דערפיהלט דיא ווארמקייט און האט געמאכט א שוואכע בעוועגונג. שנעל האט מארים אומגעדרעהט דאס קעסטעלע, האט ארויסגע־ווארפען דיא שלאנג אויפ'ן מאך און האט א שפרונג געטהאן צום טהיר צוריק.

— וואך אויף און טעדטע זיא! — האט ער געמורמעלט.

ער איז ארונטער דיא טרעפּ און האט אונטען געטראפען דעם דיענער, מיט וועלכען ער האט געוועקסעלט עטליכע ווערטער.

— וויא שטעהט עס? — האט יענער געפרעגט גאנץ שטיל.

— עס איז געמאכט! דא איז דאס קעסטעלע, געהט צום וואגען צוריק.

— זאל איך ווארטען?

— יא, ביז איך קום ארויס.

דער דיענער, וועלכער איז קיין אנדערער געווען אלס דער אונז בעקאנטער ווערדיע איז ארויס פון הויף, ווערענד מארים איז יעצט ווידער ארויף דורך דיא פאראדנע טרעפּ און באלד דארויף איז הערר וואסייר אנגעמעלדעט געווארען אין זאל צו דיא אנוועזענדע.

דער יונגער מאן האט בעגריסט ברעסאָל און מאדאם, וועלכע האבען זיך געפונען אין ערשטען זאל, אום צו עמפּפאנגען זייערע געסט.

לודאָוויק האט איהם געדריקט דיא האנד, ווערענד מאדאם ברעסאל האט געזאגט מיט א פיעלבעדייטענדען שמייכעל אויף דיא ליפּען: „וויא שפּעט איהר קומט, הערר וואסייר!“

— צו מיין גרעסטען בעדויערן, מאדאם; איך האב נאך געמוזט קארריגירען איין ארטיקעל אין דער רעדאקציאָן.

— ניט מיר אייער ארעם און בעגלייטעט מיך דורך דיא זאלען — האט זיא געזאגט — איהר וועט הערן וויא מען לויבט אייער געשמאק, דען איהר האט אלעס צוזאַמענגעשטעלט.... איך האב עטוואס מיט אייך צו רעדען — האט וואַ־לענטינע אנגעהויבען אלס זיי זיינען שוין געווען א ביסעל ווייטער.

— ווילט איהר מיר מאכען פארווירפע? — האט מארים געפרעגט לאבענדיג.

— ניין, דאס וואלט איך איצטער ניט געקענט ווען איך זאל אפילו וועלען

שטעלט אייך פאָר, איך האב געפונען א מיטעל, וואס פארשפארט אונז צו שיידען זיך און מיר וועלען אימער קענען זיין איינער נעבען אנדערן. אבער אומשטענדליך וועלען מיר דערפון ריידען שפעטער; דערוויל וויל איך אייך עטוואס זאגען, איך האב אבער מורא דא פון איינעם געהערט צו ווערען. קומט מיט מיר אין טואלעטען-קאבינעט, וועלכעס איהר האט אומגעוואנדעלט אין א ווינטערגארטען, דארטען וועלען מיר זיכער זיין.

מארים האט אויפגעציטערט. געהן אין יענעם צימער און זיך אויסזעטצען דעם טויט! ניין, דאס האט איהם ניט געפאסט.

— לאמיר ניט אזוי שנעל פערשווינדען — האט ער געזאגט — דאס בריינגט אונז אין לייטישע מיילער; לאמיר בעסער צוגעהן דא אין ווינקעל צום פענסטער.

מארים האט צוגעפיהרט וואלענטינע צום אנגעצייגטען פענסטער, וואו זיי האבען זיך אריינגעשטעלט אזוי, דאס קיינער האט ניט געקענט הערן וואס זיי ריידען, וויל צוויי טריט פון זיי האט געוואלצט דיא מעגנגע טענצער.

— איצטער זאגט, אום וואס האנדעלט זיך עס? האט ער געפרעגט.

— פון היינט אן מוזט איהר זעהר אויפמערקזאם זיין געגען מאריע און מוזט זיך ארום איהר דרייען וויא אנדערע יונגע לייט.

— איך ארום אייער טאכטער? — האט מארים געפרעגט ערשטוינט, דענקענדיג דאס פיעלייכט וויל זיא איהם אויספרובירען — און איהר קענט מיר געבען אזא ראטה? דאס איז דאך דער גרעסטער וואהנזין!

— דאס איז גאר קיין וואהנזין! איך וויים גאנץ גוט אז איהר האט מאריע ניט ליעב, און דאס איהר ליעבט מיך, אבער גראדע דערפאר, צוליב אונזער ליעבע, פערלאנג איך אז איהר זאלט איהר שפיעלען דיא קליינע קאָמעדיע.

— איך וויל אייך פאָלגען, אבער איך וואלט דאך וועלען וויסען....

— פאר וואס איך פערלאנג דאס פון אייך? איהר וועט עס ערפאהרען אזוי שנעל וויא מיר וועלען זיין אליין.

— האט פיעלייכט הערר ברעסאָל א שטיקעל חשד געווארפען אויף אונז?

— דערווייל נאך ניט, אבער דאס קען געשעהן, און איך וויז אייך אן דאס בעסטע מיטעל וויא אזוי דיעזען חשד אויסצומיידען. איהר מעגט זיך דארויף ריכטען, דאס ער וועט אייך אין קורצען אויספרעגען וועגען אייער פאַמיליע, אייערע איינקינפטע, און אייערע אויסזיכטען פיר דיא צוקונפט, און איהר דארפט אנגרייטען א תשובה.

מאָרים איז נאך מעהר ערשטוינט געווארען דאריבער: „וואס זאל דאס אלעס בעדייטען? — האט ער געפרעגט.

— נאך אמאל, דא איז ניט דער פלאטץ פיר א לייננערע ערקלערונג. פאָרלויפיג דארפט איהר נור וועגען דעם ניט דיינקען, וויא אזוי צו מאכען אז מיר זאלען קענען זיין צוזאמען. איך וועל אייך ערווארטען אין טואלעטען-צימער און אייך זאגען וואס איהר מוזט וויסען.

מאָרים האט געציטערט. „וויא זאל איך איהר פערהינדערן אריינצוגעהן אהין וואו דער טויט ערווארטעט זיא". — האט ער געטראכט; — „גיט אכטונג — האט

ער געזאגט אין דער הויף — בענעהט קיינע אונפאַרזיכטיגקייט"; וואו איז הערר ברעסאַל?

— ער איז אין שפּיעל-זאַל.

— פריהער איבערצייגט זיך אויב ער איז דארטען, און מאכט אזוי אז ער זאל אייך זעהן, און דאן ערשט זאלט איהר ווארטען ביז איך וועל קומען אייך אפנעהמען.

— האט איהר פאר עטוואס מורא?

— יא, איך האב מורא אז מען זעהט אונז צו אָפט בייזאמען. איהר ווייסט אזוי גוט וויא איך וויא דיא וועלט איז שלעכט. עפּעס א בייזער ווימין, א שטעכווערטיל קען דערגרייכען דאס אויער פון הערין ברעסאַל, און אונזער זיכערהייט וועט זיין אין געפאהר. לאָמיר ניט געבען דער פערליימדונג קיין וואפען געגען אונז!

— איהר האט פיעלייכט רעכט! ווען נעהמט איהר מיך אפּ פון שפּיעל-זאַל?

— אזוי שנעל וויא איך וועל זעהן אז דיא פאַרזיכט ערלויבט.

וואלענטינע האט געדריקט מאַריסעס האנד, האט איהם צוגעווארפען א גליהענדען בליק, און איז געגאנגען אין שפּיעל-זאַל, אום צו זעהן אויב איהר מאן זיצט נאך ביים שפּיעל-טיש.

— וואס קען זיא דערמיט מיינען? — האט מאַריס געטראכט — פאר וואס וויל זיא איך זאל מיך דרייען ארום איהר טאָכטער? דיינקט זיא ווירקליך איך זאל הייראַטהען מאַריע? דאס מוז זיין איינער פון איהרע פלעצליכע פּלענער, וועלכע זיא בעשאפט געוועהנליך היינט און צושטערט זיי גלייך מאָרגען. אבער דאך פאלט מיר עטוואס אויף, וואס איך האב נאך ביז איצטער קיינמאל ניט געטראכט: ווער בין איך אייגענטליך און פון וואנען שטאם איך ארוים? איך מוז ענדליך האבען איינע ערקלערונג איבער דאס געהיימניס פון מיין געבורט, און מוז מיין פריינדין, מאדאם ראָזין, וועגען דעם פראגען. זיא מוז מיר געבען אויסקונפט וועגען דעם, זיא דארף עס וויסען!

מאַריס האט א בליק געטהאן אויף זיין אוהר. זיא האט געצייגט צוועלף.

— עס איז צייט! — האט ער געמורמעלט — לאָמיר זיך איצטער נעהמען צו מיין ליעבע יורש'טע פון ארמאנד דהארוויל'ס פערמעגען.

34טער קאפּיטעל.

דיא אונערווארטעטע רעטונג.

אלבערט ניברוי האט זיך זעהר אונגליקליך געפיהלט דעם גאנצען טאג וואס ביי ברעסאַל האט שטאטגעפונדען דער אבענד. מיט איין פאלען צוטרויען וואס ער האט געהאט צו מאַריען'ן האט ער דאך ניט געקענט רוהיג בלייבען ביי דעם געדאנקען, דאס זיא איז אומגעבען פון א גאנצע קאָמפּאניע יונגע לייט, בעוואונדערער, שמייכלער, אנבעטער, און האט געפיהלט עטוואס אייפערזוכט. ער איז נאך זעהר יונג געווען, אבער אזוי פיעל האט ער שוין געוואוסט, דאס וויא ווייניג קאָקעט א מיידיל איז, הערט זיא דאך גערן, ווען מען זאגט איהר אז זיא איז שעהן. דאס אלעס האט איהם געמאכט פיהלען זעהר שלעכט.

אלבערט האט געבעטען זיין דאקטאר ער זאל איהם ערלויבען אויסצוגעהן

מינדעסטענס אויף איין שטונדע, אבער דער דאקטאר האט איהם ענטשיעדען ענטזאגט. און ער האט נאטירליך געמוזט פאָלגען, וויא אונגערן ער האט עס אויך געטהאן.

געגען ניין אוהר האט זיך דער אלטער גיבריי צוריקגעצויגען אין זיין צימער. ער האט געליטען זעהענדיג וויא זיין געליעבטער זאהן ליידעט, האט אבער געהאפט דאס אלבערט וועט באלד זיין הערגעשטעלט, אזוי וויא דער דאקטאר האט איהם פערזיכערט דאס עס איז קיינע געפאהר מעהר פאראַנען.

געגען אבענד ווערען געוועהנליך אלע קראנקע עטוואס פיבערישער, און דערזעלביגער פאל איז אויך געוועזן מיט אלבערט'ן. אלס ער איז איינגעשלאפען מיט דיא טרויעריגע געדאנקען וועגען מאריע'ן, האט ער זעהר שווער און אונרוהיג געשלאפען, און איז געקוועלט געווארען פון בייזע טרוימען וועגען זיין געליעבטער. באלד האט זיך איהם אויסגעדוכט אז ער זעהט איהר אין דיא ארעמס פון אנאנדערן, און באלד ווידער האט זיך איהם פאָרגעשטעלט, דאס מאריע איז קראַנק, און נאך אזעלכע זאכען. ער האט זיך אויפגעהאפט מיט א געשריי און האט זיך ווילד ארומגעקוקט אין צימער. דיא היטץ איז ביי איהם געוועזן צימליך שטאַרק און דער קאפ שווער, אבער ער האט אויף דעם ניט געקוקט און איז ארויסגעשפרונגען פון בעט. אין דעם ערשטען אויגענבליק איז ער קוים איינגעשטאנען אויף דיא פיס, אבער דיא קראפט פון זיין ווילען האט געזיעגט איבער דיא שוואכקייט פון זיין קערפער. „איך מוז געהן צו איהר, איך וויל איהר זעהן!“ האט ער געמורמעלט, ציטערנדיג פון פיבער. ער האט זיך אנגעטהאן אזוי שנעל וויא דיא שוואכקייט פון זיין קערפער האט איהם ערלויבט, דאן האט ער זיך איינגעוויקעלט אין א פעלץ און האט ארומגעוויקעלט א ווארעמע שאַהל ארום האלדז.

ער האט זיך מיהע געגעבען צו עפענען זיין טהיר אזוי שטיל וויא נור מעגליך, און מיט איינגעהאלטענעם אטהעם איז ער אויף דיא שפיטץ-פינגער דורכגעלאפען עטליבע ציטער, ביז ער איז ארויס פון שטוב. אין פארהויז איז געוועזן פינסטער און אונטען ביי דיא טרעפ האט דער פארטיער (טהיר-וועכטער) געשלאפען. אלבערט האט געעפענט דיא טהיר און איז ארויסגעגאנגען.

— איך בין פריי, איך בין פריי! — האט ער מיט פריידע אויסגערופען.

ער האט געוואלט לויפען, אבער וויא ווארם ער איז געוועזן אנגעצויגען האט ער דאך דערפיהלט דיא שטארקע קעלט, און נאך עטליבע טריט האט ער זיך געמוזט אפּשטעלען. צום גליק איז פארביי געפאהרען א ליידיגער פיאקער, וועלכען ער האט בעשטיגע און איז אוועקגעפאהרען נאך דער רוע דע ווערנייל.

דארטען איז מארים וואסייר צוגעגאנגען צו מאריע'ן אין דעם אויגענבליק אלס דער מאהלער סערוועט האט זיא צוגעפיהרט צו א שטוהל נאך א טאַנץ. דערזעהענדיג מאריס'ן איז זיא איהם פריינדליך געגאנגען אנטקעגען און האט איהם געגעבען דיא האַנד. דער שורקע האט גענומען דיעזע האנד און האט זיא הערצליך געדריקט.

— זייט איהר שוין לאנג היער, הערר וואסייר? — האט מאריע געפרעגט.

— שוין א היבשע ווילע.

— איהר זייט ביי אונז היינט פריה געוועזן און'האט ניט געוואלט אננעהמען דיא איינלאַדונג פון מיין פאטער צו בלייבען צו מיטאג, דאס איז אונרעבט.

— צו מיין גרעסטען בעדויערן האָב איך עס ניט געקענט אננעהמען, איהר דאַרפט עס מיר ענטשולדיגען.

— איך פערצייהע עס אייך.

— בעווייזט מיר עס.

— וויא קען איך עס אייך בעווייזען?

— דערמיט וואס איהר וועט מיט מיר טאַנצען דיא נעכסטע מאַזורקא; ווילט איהר?

— זעהר גערן; לאָמיר פריהער א ווײלע ארומשפּאַציערען.

מאָריס האט איהר גערייכט זיין ארעם און ביידע זיינען געגאַנגען דורך דיא זאַלען. מאַריע האט א ווײלע געפּלוידערט מיט איהם, האט אויך געוועכסעלט עטליכע ווערטער מיט לייטע וועלכע זיינען זיי געקומען אנטקעגען. אָבער איהרע געדאַנקען זיינען געווען ביי אַלבערט.

— נאָך דער מאַזורקע מוז זיא געהן אהין, אין יענעם צימער — האט מאָריס איבערלעגט — איך וועל איהר עטוואס פון איהר קאָפּף־פּוטץ ברײנגען אין אונאָרדנונג אזוי דאס זיא זאָל מוזען האָבען א פּאר שפּילקעס אדער א פּאר האָר־נאָדלען.

פון אָרקעסטער האט זיך געלאָזט הערען דער פאָרשפּיעל צו דער מאַזורקא, און דיא פּאָרען האָבען זיך אויסגעשטעלט. מאָריס איז געווען איין אויסגעצייכענטער טענצער, און אויך מאַריע האט געטאַנצט מיט גראַציע. דיא געזעלשאַפט האט בעוואונדערט דאס שיינע פּאר און זייערע שיינע בעוועגונגען.

צום ענדע פון טאַנץ האט מאָריס שוין אזוי געוואוסט איינצוריכטען, דאס זיי האָבען זיך אפּגעשלאָגען אן א צווייטע פּאר, און זיין מאַנשעטענקנאָפּ האט זיך פּארטשעפּעט אן א לענטע וואס איז אראָפּגעהאַנגען פון מאַריעס קאָפּף־פּוטץ. מאַריע האט לייכט אויפגעשריען און האט זיך מיט דיא הענד א חאַפּ געטהאן צום קאָפּ.

מאָריס האט זיך געמאַכט פערצווייפעלט, און האט געבעטען טויזענד מאָל אום ענטשולדיגונג.

— אָ, איהר האט זיך ניט וואס פּאָרצרוואָרפען — האט איהם מאַריע געטרייסט — דער אנדער טענצער וואס האט אייך אנגעשטויסען איז אין דעם שולדיג. ער האט עס אָבער אויך ניט געטהאן מיט אבזיכט.

— און איהר זייט ניט בייז אויף מיך דערפאַר?

— גאַנץ געוויס ניט — האט מאַריע געענטפערט, און איז אוועקגעגאַנגען.

מאָריס האט איהר נאָכגעקוקט מיט דיא אויגען; ער האט לייכט אויפגעציטערט אַלס ער האט געזעהן דאס שיינע מיידיל פערשווינדען הינטער דעם שווערן פאָרהאַנג פון דעם טואַלעטענצימער. „נו, וואס איז דען? — האט ער געמורמעלט — ווער עס וויל דערגרייכען דעם עפּעל דאַרף ניט מורא האָבען צו ברעכען א צווייגיל“.

ער האט זיך געקעהרט צום שפּיעל־זאַל, וואו ער האט געטראָפען לודאָוויק ברעסאַל מיט וואַלענטיניען ביים ארויסגעהן פון דאָרטען. ער האט זיי געוואָלט עטוואס זאָגען, אָבער אין דעם אויגענבליק האט ער דערהערט וויא דער דיענער ביים טהיר האט געמעלדעט: „העררר אַלבערט ניבריי!“

— שוין ווידער ער! — האט מאַריס געטראַכט — היינטיגעס מאָל אָבער קומט ער צו שפּעט!

אַלבערט איז געווען בלאַס ווי א לייב און איז קוים איינגעשטאַנען אויף די פיס. לודאָוויק ברעסאַל איז איהם געלאָפען אַנטקעגען, ווערענד וואַלענטינע האט דעם נייעם גאַסט אַנגעקוקט פון וויטען גאַנץ דערשראָקען.

— אָבער, מיין ליעבער אַלבערט, ווארום זייט איהר אויסגעגאַנגען? — האט הערר ברעסאַל אויסגערופען — דאָס איז דאָך דער גרעסטער וואַהנזין! איהר קענט דאָך קוים שטעהן אויף די פיס!

— אַך, וועלכע שרעקליכע געדאַנקען! איך האב ניט געקענט איינליגען.... די היטץ, דער שווערער טרוים!.... איך האב געמוזט געהן.... וואס מאכט פרייליין מאַריע?

— זי איז מונטער ווי א פיש, זי האט דא איצטער געטאַנצט.

— און איך בין געווען אזוי אונרוהיג! מיר האט זיך געדוכט, דאָס זי איז אין געפאַהר.

— וואס זאָל דאס בעדייטען? — האט מאַריס זיך געפרעגט, ווערענד אין אַנגסט־שווייס איז איהם אויסגעשלאַגען איבערן גאַנצען קערפּער — האט מיר ווער נאָכגעשפּירט?

— איהר זייט אין פיבער, ליעבער אַלבערט — האט לודאָוויק געזאָגט ערגרייפענדיג דעם שוואַכען יונגען מאַן פאַר'ן אָרם, אום איהם צו שטיצען.

עטליכע געסט האבען זיך דערווייל ארומגעשטעלט און האבען בעטראַכטעט אַלבערט מיט שטוינען און מיט שרעק. מיט די איינגעפאַלענע באַקען, טיעפע אויגען און ווייסליכע ליפּען האט ער אויסגעזעהן ווי א טויטער וואס האט זיך ארויסגעהאַפּט פון קבר.

פּלוצלונג האט זיך דערהערט פון אַנדערן זייט זאַל א שניידענדער אַנגסט־געשריי, א געשריי ווי פון א מענש'ן וואס ראַנגעלט זיך מיט'ן טויט, און אַלע אַנוועזענדע אין זאַל האבען זיך מיט שרעק אומגעקוקט נאָך יענער ריכטונג.

דאָרט איז פאָרגעגאַנגען פאָלגענדעס: אַלס מאַריע איז אריין אין טואַלעטען־צימער איז זי צוגעגאַנגען צום טיש, וועלכער איז געשטאַנען צווישען בלומען־טעפּ אין פערשיעדענע פלאַנצונגען. אַנטקעגען איז געשטאַנען א גרויסער שפּיעגעל, ארומגעראַהמט מיט שפּיצען, און פון די זייטען האבען געברענט קרוין־לייכטער, צו דריי גרויסע פלאַמען אין יעדערן. די לופט איז געווען דורכדרינגען פון אַנגענעהמע ריחות. געהענדיג פון טהיר צום טיש האט מאַריע ארויפגעטרעטען מיט'ן פוס אויף עטוואס ווייכעס און גלאַטעס, עס האט זיך געלאָזט הערן א צישען און א פייפען ווי זי האט עס נאָך קיינמאָל אין איהר לעבען ניט געהערט, און זי האט זיך איינגעבויגען זעהן וואס דאס איז אזוינס, אָבער מיט אויסגעגלאָצטע אויגען, מיט אַ אָפענעם מונד און שטום פון שרעק האט זי א שפּרונג געטהאן צוריק, אַלס געגען איהר האט זיך אויפגעהויבען א שלאַנג, מיט אָפענעם ראַכען, צישענדיג און פייפענדיג.

— דאס איז געווען דיא וויפער פון פאַנטיינבלאָ, וועלכע האט זיך אויפגעהאַלטען פון איהר ווינטערשלאף דורך דיא היטץ.

דאס אַבשייליכע צישען און פייפען האט נאך אימער אנגעהאַלטען און דיא שלאנג האט זיך א ווארף געטהאן אויף דאס יונגע מיידיל, אבער זיא האט נור דערגרייכט דאס קלייד און האט זיך אראפגעגליטשט צוריק.

מאַריע האט געוואלט פליהען, אבער מיט צוויי שפרונג איז דאס שרעקליכע רעפטיל (זוזל עפר) געווען פאר איהר, פאראמענדיג איהר דעם וועג, אויפגעריכטעט וויא א שטעקען, מיט אפענעם ראכען און גליהענדע אויגען וויא צוויי דיאמאנטען. צום צווייטען מאהל האט דיא שלאנג א שפרונג געטהאן אויף איהר אָפּפער, האט דער־גרייכט איהר ארעם, האט זיך שנעל ארומגעדרעהט און איז אריינגעפאהרען מיט דיא גיפטיגע ציינער אין דאס פלייש ביין האנדגעלענק. דורך דעם שרעקליכען שמערץ פון ביס און דורך דיא עקליגע בעריהרונג מיט דעם קאלטען טויטבריגנענדע ארמבאנד, האט דיא אונגליקליכע מאריע ווידער געפונען איהר שטימע. זיא האט ארויסגעשטויסען א שרעקליכען געשריי וואס האט אפגעהילכט אין אלע זאלען און איז געפאלען אין אהנמאכט.

לודאָוויק ברעסאָל, וואלענטינע, אלבערט מיט זיינע לעצטע קרעפטען, מאַריס און פיעלע געסט האבען זיך א ווארף געטאהן נאך דער ריכטונג פון וואנען דער געשריי איז געקומען. אלבערט איז געלאפען פריהער פון אלעמען, וויא נור א מענש אין פיבער איז אימשטאנדע, וועהרענד ברעסאָל איז געווען הינטער איהם, מורמלענדיג אין טויט־שרעק: „מיין גאָט, מיין גאט, וואס געהט דאָ פאָר?!“

אלבערט האט א ריס געטהאן דעם פארהאנג, איז אריינגעשפרונגען אין טואַ־לעטען־צימער און האט דערזעהן דיא אונגליקליכע מאַריע ליעגענדיג אהן לעבען אויפ'ן באָדען, מיט דער שלאנג נאך אימער ארומגעדרעהט ארום איהר נאקעטען ארעם.

— מיין גאט! שנעל! ברייגנט מיר א שער! — האט ער געשריען מיט דיא לעצטע קרעפטען.

— ניט פערשטעהענדיג אום וואס דוא האנדעלט זיך האט וואלאנטינע געעפענט א שופלאד פון א טיש און האט ארויסגענומען א שער און האט זיא דערלאנגט צו אלבערט. לודאָוויק האט געקרעכצט וויא א שטערבענדער און האט אויסגעזעהן וויא איינער וואס איז געריהרט פון שלאג.

מיט איינגעהאלטענם אטהעם האבען זיך אלע געסט גערדענגט נעהנטער צו אלבערט'ן.

ביי וואלענטינען איז געשטאנען מאָריס און האט געווארפען בליקען פון האס אויף אלבערט'ן, וועלכער איז איצטער געווען דער מיטעלפונקט פון אלעמעס אויפמערק־זאמקייט. שנעל האט ער ארונטערגערוקט א האלבע שער אונטערן קאפ פון דער שלאנג און האט איהם אראפגעשניטען דעם קאפ. דער קערפער פון שלאנג האט זיך אראפ־געדרייט פון ארעם אין קאָנוואולסיווע בעוועגונג, וועלכע מען זעהט ביי שלאנגען ווען מען טעדטעט זיי. דאן האט דער יונגער מאן ארויסגעריסען פון דער וואונד דעם איינ־געביסענעם קאפ מיט דיא בלישצענדיגע אויגלאך, האט איהם פון זיך א ווארף געטהאן

און האט זיך דאן צוגעלייגט מיט דיא ליפען צו דער וואונדע. דריי פיער מאהל האט ער געזויגען אן דער וואונדע, ביז דאס בלוט האט אנגעהויבען שטארק צו פליעסען.

יעדער האט פערשטאנען אין וואס פאר א געפאהר מאריע געפינט זיך און וואַלענטינע, וועלכע האט זיך דורכאויס געוואלט ווייזען אין אזא גרויסער געזעלשאפט אלס צערטליכע מומער, האט זיך אראפגעלאזען אויף דיא קניע נעבען מאריע, זיפצענדיג און בעמיהענדיג זיך ארויסצופרעסען חאטש א פאר טרעהרין פון איהרע טרוקענע אויגען. לודאָוויק ברעסאַל איז געלעגען אויף א סאָפא אניעדערגעווארפען מיט אויסגעגלאצטע אויגען און האט אויסגעזעהן וויא איינער וואס וויסט ניט וואס ארום איהם געהט פאר.

— דער ארעמער קערל איז געריהרט פון שלאג — האט מאריס געטראכט — וואלענטינע קען נאך בלייבען אן אלמנה.

— מען מוז רופען א דאקטאר — האט ד'ארפעל געזאגט.

— איך האב געזעהן דאקטאר דופרען אין שפיעל־צימער — האט איינער געמעלדעט. א פאר געסט זיינען אהין געלאפען און אין נעכסטען אויגענבליק איז דער דאקטאר שוין געווען נעבען מאריען, דערזעהנדיג איהם, איז ברעסאַל געקומען צו זיך; ער איז אויפגעשפרונגען, און אנצייגענדיג אויף מאריע האט ער געזאגט: רעטעט מיין קינד, ליעבער פריינד!

— וואס איז דען געשעהן?

— א שלאנג האט זיא געביסען.

— איך קען ניט מעהר טהאן אלס דאס וואס הערר ניברייא האט שוין געטהאן — האט דער דאקטאר געזאגט, בעטראכטענדיג שנעל דיא לאגע — זיינע אויפאפפערונג האט פריילין מאריע גערעטעט. אויסצוזויגען אזא וואונד איז פיעל בעסער וויא אויסצוברענען. איך דארף יעצט האבען א מאניאק און ליינוואנד.

אויף לודאוויק'ס בעפעהל איז א דיענער געלאפען און האט געבראכט דאס פערלאנגטע.

— איז דאס ווירקליך געוועזען א וויפער, ניט א נאטער אדער איין אנדער שלאנג? האט דער דאקטאר געפרעגט.

— א וויפער, איך וויים עס גאנץ גענוי — האט אלבערט געענטפערט — איך פערשטעה מיך אויף שלאנגען, און איך האב שוין א מאהל געצייכענט א וויפער נאך דער נאטור.

— וויא אזוי קומט זיא אבער אהער?

— וואהרשיינליך האט מען דאס אריינגעשלעפט מיט דיא מאָך און פלאנצען — האט ברעסאַל ערקלערט שלוכצענדיג — און פון ווארעמקייט האט זיך דיא שלאנג אויפגעכאפט.

— פאר אלעם מוזען מיר האבען מעהר לופט — האט דער ארצט געזאגט — איך בעט אלזא דיא הערשאפטען זיך צוריקצוציהען.

אלע האבען געפאלגט און ביי מאריע זיינען נור געבליעבען דיא עלטערן, דער דאקטאר און אלבערט.

— זיא קומט ניט צו זיך! — האט ברעסאל געשריען אין פערצווייפלונג.

— איין אוינענבליק געדולד, מיין פריינד! איך וויל דיא וואונדע אויסוואשען און איהר הערר גיבריי, זאלט אויך אויסוואשען דעם מונד.

דער דאקטאר האט גענומען א גלאז וואסער, האט אריינגעטהאן א שטארקע דאָזיס אמאָניאק און האט עס דערלאנגט דעם יונגען מאן, וועלכער האט איהם גלייך געפאלגט. מיט דערזעלבינער פלייסינקייט האט ער אויך גוט אויסגעוואשען דיא וואונדע און האט זיא ארומגעבונדען.

מאריע האט געמאכט א בעוועגונג.

— זיא קומט צו זיך — האט דער דאקטאר געזאגט — מאכט שנעל דאס בעט פיר זיא און ברייגנט זיא אריין אין איהר צימער.

זיינע בעפעהלע זיינען גלייך אויסגעפיהרט געוואָרן.

לאנגזאם איז מאריע געקומען צו זיך. א קאלטער שוויס האט בעדעקט איהר שטירן. זיא האט זיך אויפגעריכטעט, אונטערשטיצט פון דאָקטאָר און האט זיך פער־וואונדערט ארומגעקוקט. ענדליך האט זיא דערזעהן איהרע עלטערן, דעם דאקטאר און אלבערט. זיא האט א שמייכעל געטהאן, האט אויסגעשטרעקט איהרע ארעמס און איז ווידער געפאלען אין אהנמאכט.

אלבערט, וועלכער האט דיא גאנצע צייט מיט מערקווירדיגער ווילענסקראפט אויסגעהאלטען, האט שוין ניט מעהר געקענט איינשטעהן און האט צוזאמענגעבראכען. ברעסאל האט איהם אונטערגעחאפט און אוועקגעזעצט אויף'ן סאפא.

צוויי דיענסט־מיידלאך און וואלענטינע האבען מאריע אריינגעבראכט אין איהר צימער און האבען זיא געלייגט אין בעט, וועהרענד דער דאָקטאר איז צוגעגאנגען צו אלבערט'ן. ער האט איהם געפיהלט דעם פולס, האט איהם אונטערזוכט און האט אויסגערופען: „הערר גיבריי איז דאך זעהר קראנק!“

— געוויס! — האט ברעסאל געענטפערט טרויעריג.

— אבער וויא אזוי קומט ער אין דעם צושטאנד אהער?

— דאס פערשטעה איך אליין ניט! ער האט עטוואס געריעדט פון אונרוהע, פון שלעכטע חלומות, אבער וויא עס שיינט איז ער פון פיבער ארויסגעשפרונגען פון קראנקען־בעט און איז געקומען אהער.

— עס איז זעהר געטהיג, אז דער יונגער מאן זאל גלייך פאהרען נאך הויזע.

— איך וועל איהם אליין בעגלייטען, אויב איהר פערזיכערט מיך, אז מאריע איז ארויס פון געפאהר — האט ברעסאל געזאגט.

— איך קען אייך דאס פערזיכערן. פאהרט שנעל, דען איך וואלט וועלען, אז דער יונגער מאן זאל זיין אין בעט אזוי שנעל וויא נור מעגליך.

פינף מינוטען שפעטער איז אלבערט געלעגען ווארם איינגעוויקעלט אין וואגען. נעבען איהם איז געזעסען לודאָוויק ברעסאָל.

אימער דיעזער אלבערט גיבריי! — האט מאָרים געקריצט מיט דיא ציין. אלס ער האט געזעהן דעם וואגען אפפאהרענדיג — דיעזער שטיין פון וועג מוז אפגערוימט ווערן! רעכט אויף איהם, זאל ער ניט שטעלען זיך אין וועג.

דיא זאלען האבען זיך שנעל אויסגעלײדיגט ביז איינס אוהר און נור דאָקטאָר דופרע איז געבליעבען, וועלכער האט נאך א האלבע שטונדע פערווײלט נעבען מאריע און איז דאן אויך אוועקגעגאנגען, נאכדעם וויא דיא קראנקע איז זאנפט איינגעשלאפען.

קאלט און בייז איז איצטער געשטאנען וואלענטינע ביין בעט פון איהר קראנקער טאכטער און בעזע געדאנקען זיינען איהר דורכגעגאנגען דורכ'ן קאפּ. אָ, ווען זיא זאל זיך קענען בעפרייען פון דיעזער אונערטרעגליכער טאכטער, וואס פארביטערט איהר דאס לעבען און ליעבט זיך מיט איהר טויטפיינד!

מאָרים האט געאײלט צו ווערדיע, וועלכער האט געווארט מיט'ן וואגען אויף דער עקע פון דער שטראסע און האט געקלאפּט א צאהן אן א צאהן פאר קעלט.

— נוא? — האט ער געפרעגט.

— לאמיר פאהרען נאך דער רוע סורען; דארטען דערצײל איך אייך אלעס!

דער וואגען איז אוועקגעפאהרען.

לודאוויק ברעסאָל איז שנעל אָנגעקומען צו דער וואהנונג פון העררן גיברײ. עס איז ניט צו בעשרייבען דעם שרעק פון'ם אונטערזוכונגסריכטער, אלס מען האט איהם אויפגעוועקט פון שלאף מיט דער מעלדונג, דאס הערר ברעסאָל ברײנגט איהם זיין זאהן, וועלכען ער האט איבערגעלאזען שלאָפענדיג אין זיין צימער. דער בעאַמטער האט געציטערט ביי דעם געדאנקען אן דיא אונגעהײערע לײדענשאפט, וועלכע רופען ארויס ביי אלבערט אזעלכע איבערנאטירליכע קערפּערליכע אנשטרענגונגען.

שנעל איז גיבריי'ס הויזדאקטאָר גערופען געווארן און לודאָוויק ברעסאָל האט פארלאזען גיבריי'ס הויז מיט דער געוויסהייט, דאס דער יונגער מאן, וועלכער האט זיין טאכטער גערעטעט דאס לעבען, איז אויסער געפאהר.

מאָרים און ווערדיע זיינען אנגעקומען נאך דער רוע דע סורען, וואו לאטירג האט זיי אונגעדולדיג ערווארטעט. מארים האט זיי ביידען דערצײלט וויא דיא זאכע איז צוגעגאנגען און וויא אזוי דער נייער פּלאן איז ווידער צושטערט געווארען דורך א צו־פאל, וועלכען ער האט ניט געקענט ערווארטען.

— דיעזער אלבערט איז פאר אונז א שטיין אין וועג! — האט ווערדיע געזאגט.

— דאן ראמט איהם אראפּ פון וועג! — האט לאטירג געראטהען.

— עס איז גלייכער אז ניט — האט ווערדיע געמיינט — צו וואס זאלען מיר אונזער וועג בעדעקען מיט לייכען, וועלכע ברײנגען אונז קיינע נוטצען ניט? איך גלויב, עס זיינען דא בעסערע מיטעל, וועלכע זיינען אויך זיכערער און מען זאל דאך ניט דארפען אנגרײפען דעם יונגען מאן.

— וועלכע מיטעל?

— מארים מוז הייראטהען מאריע ברעסאָל און דאן וועט לייכט זיין דיא זאכע דורכצופיהרען.

— איהר זאגט זיך דאס אזוי רוהיג, פּונקט וויא דאס וואלט געווען אזוי לייכט וויא אויסצורויכען א ציגאַר — האט מארים געענטפערט.

— איהר זייט גענוג קלוג, אום איבערצוקומען דיא שוועריגקייטען! אויך מוז איך אייך זאגען, דאס איך זעה ניט פאר וואס דאס זאל זי אזוי שווער. איהר האט מיר

אליין דערצעהלט, דאס דיא מוטער האט אייך אויפגעפאָדערט, איהר זאלט זיך דרייען ארום איהר טאכטער און זיא וויל איהר זאלט ווערען איהר איידעם.

— אבער דאס יונגע מיידיל איז פערליעבט אין אלבערט'ן.

— וואס שאדעט דאס? אלבערט קען סיי־ווי־סיי ניט הייראטהען מאריע ברע־סאָל, ווייל זיין פאטער וועט עס ניט צולאזען; זיא איז וואלענטינע דהארוויל'ס טאכטער

— דאס איז מעגליך; אבער צו וועט מיך הערר ברעסאָל וועלען אנגעהמען פאר א שוויגערזאהן — דאס איז א פראגע.

— דאס מוזט איהר זעהן צו ערגרייכען.

— אבער אלבערט?

— ער איז קראנק און וועט נאך געוויס לאנג בלייבען אין בעט און ווען ער זאל שטארק הינדערן, קען מען איהם שפעטער אפראמען פון וועג.

— אבער פיל לייכט שטארבט נאך מאריע פון דעם גיפטיגען ביס.

— געוויס ניט — האט ווערדיע געזאגט — אויסזויגען גלייך נאכ'ן ביס איז א גוטעס מיטעל. בענוצט דערוויילע דיא צייט וואס אלבערט איז קראנק און זעהט מאריע צו ערזאָבערן. איהר דארפט אויך ערפאהרען וועגען פאמיליע איז און האלטען אייערע דאָקומענטען בערייט.

— זאל זיין אזוי — האט מאָרים ענטשיעדען — איך וועל פרובירען, אבער איך זאג אייך ניט צו, אז עס וועט געראטהען.

— איהר זייט זעהר בעשיידען.

— איהר האט צו א הויכע מיינונג פון מיר. איצטער געה איך נאך הויז, דען איך בין טויט מיעד.

מאָרים האט פארלאזען זיינע קאמעראדען אין דער רוע סורען און אום האלב דריי אוהר איז ער אנגעקומען אין זיין וואהנונג און איז גלייך געגאנגען צו בעט.

35טעס קאפיטעל.

דאס געשטענדניס פון א מוטער.

דיא אונטערזוכונג פון דעם דאָפעלפערברעכען איז זיך דערוויילע געגאנגען איהר גאנג. אין דער שווייץ, אין בעלגיען, אין ענגלאנד און אין דייטשלאנד האבען פאָליציי־אגענטען נאכגעשפירט דיא מערדער. דיא גרענצען זיינען זעהר שטארק איבערוואכט געווארען און יעדער פאסאזשיר איז אויפמערקזאם בעטראכט געוואָרען.

דיא פאָליציי האט שוין אנגעהויבען צו צווייפלען אן דעם ערפאלג. יעדען טאג פלעגט זיך עמא זשובערט צוזאמענטרעפען אין רוע מעזליי מיט זשאָדלע און מאָרטעל, קארנו און גאלובעט, פלעגט ערטהיילען איהרע אינסטרוקציאנען, אבער עס איז געווען אומזיסט. דיא לייטע האבען אנגעהויבען צו פערליערען דעם מוטה און דיא געדולד. נור עמא זשובערט אליין האט נאך דיא האָפנונג ניט פערלארען. „זוכט ווייטער!" פלעגט זיא אלץ זאגען „דער צופאל קען אונז נאך אריינפיהרען אין דיא הענד איינעם פון דיא שורקען און דאן וועלען דיא אנדערע אויך זיין געפאנגען!"

אזא אונטערעדונג האט עמא זשובערט געהאט מיט איהרע אגענטען, אויך

אויף מארגען נאך דיא בעשריבענע עראייגניסע אין דעם הויז ברעסאָל. נאך דער אונטעררעדונג האט זיא גענומען א וואגען און איז געפאהרען צו זיך נאך הויזע. אלס זיא איז אויסגעשטיעגען און האט בעצאהלט דעם קוטשער איז איהר אנגעקומען מאָרים אנטקעגען.

— איהר פאהרט יעצט אוועק, ליעבע פריינדין? — האט ער געפרעגט.

— ניין איך קום שוין צוריק. דער אונגליקליכער פראָצעס וואס איך האב, מאכט מיר פיעל אונרוהע און וויל גאר קיין סוף ניט נעהמען. מעז מוז האבען געדולד אויף דער וועלט. פריהשטיקסט דוא מיט מיר?

— ניין, איך וויל מיט אייך האבען איינע ערנסטע אונטעררעדונג.

— מיט מיר? — האט מאדאם ראָזיע געפרעגט אונרוהיג — וועגען וואס?

— דאס וועל איך אייך היינט אבענדס זאגען.

— דאן ערווארטע איך דיך צום אבענדעסען.

— איך וויים אפילו ניט אויב איך וועל זיין פריי, אבער יעדענפאלס קום איך, דען איך מוז ביי אייך עטוואס פרעגען?

— דא אויפ'ן גאס קען איך דאס מיט אייך ניט ריידען, אויך האב איך איצטער קיין צייט ניט. אויף וויעדערזעהן, בעסטע פריינדין!

מארים האט דער אגענטין געדריקט דיא האנד, האט גענומען דעם לעערען וואגען פון וועלכען זיא איז אויסגעשטיעגען און איז געפאהרען צו ברעסאָל, וואו ער האט געטראפען דעם מאן מיט דער פרוי ביים פריהשטיק.

— וויא געהט עס היינט פריילין מאָריע? — האט ער געפרעגט.

— דער דאָקטאָר געפינט איהר צושטאנד זעהר צופריעדענשטעלענד; דאס מיטעל פון יונגען הערצן גיבריי האט מערקווירדיג געהאָלפען — האט לודאָוויק געענט־פערט.

— גאט זיי דאנק! — האט מאָרים געענטפערט — דארף עס נאך לאנג געהמען ביז זיא וועט קענען פארלאזען דאס בעט?

— נור איינינע טעג רוהע, דאס איז אלעס וואס דער דאקטאר עמפפעהלט.

— דאס איז ניט שווער אויסצופיהרען; האט איהר עטוואס ערפאהרען פון דעם ארעמען הערצן גיבריי?

— געסטערן איז זיין צושטאנד געוועזן זעהר בעדענקליך; איך וויל איצטער געהן אהין און מיך ערקונדיגען וויא ער האט צוגעבראכט דיא נאכט.

דערמיט האט זיך לודאָוויק אויפגעהויבען אוועקצוגעהן.

— ברייננ אונז גוטע נייעס! — האט איהם וואלענטינע נאכגערופען און האט זיך דאן געווענדעט צו מאָרים, מיט וועלכען זיא איז געבליעבען אליין; „האט איהר נאכגעדאכט וועגען דעם, וואס איך האב אייך געסטערן געזאגט אויפ'ן באל?"

— איהר האט מיר געזאגט עטליכע זאכען.

— איהר ווייסט גאנץ גוט אום וואס עס האנדעלט זיך און וואס פיר איין אפפער איך פערלאנג פון אייך. איך רייד פון דער מעגליכקייט, אז איהר זאלט הייראטהען מאָריע. איך האב אמאהל געזעהן אזא טהעאטער־שטיק אין דער „קאָמעדיע פראַנסעז־

טהעאטר און איך בין איצטער נעפאלען אויף דעם. איך גלויב, אז דאס וואלט אונז געמאכט גאנץ זיכער.

— געווים — האט מאַרים גענענטפערט מיט א בייזען שמייכעל — און איהר וואלט דאן בעפרייט געווארן פון א גרויסער זארג.

— איך פערשטעה אייך ניט! — האט וואַלענטינע געזאגט.

— ווארום זאלט איהר מיך וועלען נארען, ליעבע פריינדין, איך בין נענען מיין ווילען געווארן דער מיטוויסער פון אייער געהיימניס.

מאדאם ברעסאַל האט איהם אנגעקוקט גאנץ ערשטוינט: „מיין געהיימניס?" האט זיא איבערגעפרעגט.

— יא, ליעבע פריינדין; דער צופאל האט מיך געמאכט צום אונזיכטבארען עדות פון אייער אונטעררעדונג מיט פאול גיבריי, וועלכער האט אייך ווידער געפונען נאך דריי־און־צוואנציג יאהר און האט פון אייך געפאדערט זיין טאכטער. איך וויים אויך, אז אלבערט ליעבט מאריע, אבער דער אונטערזוכונגס־ריכטער וועט קיין מאהל ניט מסכים זיין צו א פערבינדונג מיט אייער פאמיליע. איהר האט מורא, אז הערר ברעסאל קען נאך ערפאהרען ווארום דער אונטערזוכונגס־ריכטער איז נעגען אזא פאר־טיע, וועלכע זעהט אויס זעהר פאסענד צו זיין און דאס וועט אויך געווים געשעהן, אויב מען זאל גיבריי צו וויט טרייבען ווען אייער טאכטער זאל אבער ווערן מיין פרוי, דאן איז דיעזע געפאהר פערשוואונדען. האב איך אייך גוט פערשטאנען?

— יא, יא! — האט וואלענטינע האסטיג געענטפערט, גאנץ אויפגערעגט — דיעזע הייראט וואלט מיך גערעטעט.

— דאן מוז זיא געשעהן, און זיא זאל געשעהן פון אייערטוועגען, מיין שיינע פריינדין, דאס איז אבער אלעס נור גערעדט, ווען מאריע זאל וועלען.

— זיא מוז וועלען, איך וועל זיא צווינגען דערצו. איך וויים נאך ניט וויא אזוי, אבער איך וועל שוין מיטעל געפינען דערצו.

א שטונדע האבען זיך דיאביידע אזוי אונטערהאלטען, ביז ברעסאל איז צוריק־געקומען. וואלענטינע איז איהם געגאנגען אנטקעגען און האט געפרעגט: „וויא געהט עס דעם יונגען גיבריי?"

— עטוואס בעסער; דער דאקטאר האפט אז ער וועט געזונד ווערען; אבער דאס קען דויערן לאנג, וואכען און פיעלייכט מאָנאטע.

וואלענטינע און מאַרים האבען זיך שנעל איבערגעקוקט. אזוי לאנג וויא אלבערט גיבריי איז געלעגען קראנק האבען זיי געהאט צייט צו ארבייטען.

מאַרים האט גענומען אבשיעד און איז אוועקגעגאנגען מיט דעם פערשפרעכען צו קומען מארגען ווידער, אום זיך צו ערקונדיגען וואס מאריע מאכט. ער איז געגאנ־גען צו מאדאם ראָזיע, וועלכע ער האט געפונען זעהר אונרוהיג און אונגעדולדיג. דיא עטליכע ווערטער וואס ער האט איהר אין דער פריה געהאט געזאגט האבען איהר גע־לאזען טרעפען וואס מאַרים האט אין זינען, און דעריבער איז זיא אזוי דערשראָקען גע־ווען. זיא האט געוואוסט דאס ער וועט זיא אויספרעגען וועגען זיין פאמיליע און געבורט,

וועלכע זיא האט געוואלט אויף אייביג פון איהם בעהאלטען. זיא האט איהם ערוואר-טעט מיט אונגעדולד, און האט דאך געציטערט ביין געדאנקען וועגען איהם.

עמא זשובערט, דיעזע שטארקע פרוי מיט דעם שטארקען גייסט, איז געווארען שוואך און קליינמיטהיג אזוי שנעל וויא זיא האט געטראכט וועגען איהר קינד.

מאָריס איז געקומען. זיא האט איהם עמפפאנגען מיט דער געוועהנליכער צערט-ליכקייט, אבער זיא האט זיך דערביי געפיהלט ניט אנגענעהם. איהר הערץ האט גע קלאפט האסטיג און ניט רעגעלמעסיג, פונקט וויא עס וואלט איהר אנזאגען, דאס איהר ערווארטעט איין קומער.

— ליעבע פריינדין — האט דער יונגער מאן אנגעהויבען — איהר זעהט איך האלט וואָרט, און האָף מיט אייך צו פערברייננען א געמיטהליכען אבענד.

— גוט, מיין קינד; דוא ווייסט אז דאס פערשאפט מיר דיא גרעסטע פריידע מיט דיר צו ריידען און מיט דיר צו פלוידערן.

— ריעזע פריידע וועט איהר היינט געניעסען, דען איך האב מיט אייך פיעל צו פלוידערן.

— האסט דוא ווירקליך עטוואס ערנסטעס מיט מיר צו ריידען? — האט זיא געפרעגט מיט אנגסט, וועלכע זיא האט פארבאָרגען הינטער א געצוואונגענעם שמייכיל.

— עט־וואס זעהר ערנסטעס, איהר וועט עס גלייך הערן.

— דאַ רייד, מיין קינד, לאז מיך הערן.

דיא ארעמע פרוי האט זיך בערייט געמאכט צו א קאמפף, זיא האט אבער נאך ניט געזעהן, אויף וועלכען באָדען דער קאמפף וועט שטאטטפינדען.

מאָריס האט זיך געזעצט ביין פייער פון קאמין און האט פאררויכערט א ציגאר, וועהרענד מאדאם ראָזיע האט זיך געזעצט ניט וויט פון איהם.

— געדיינקט איהר נאך, טהייערע פריינדין, וואס מיר האבען ניט לאנג געשפראָ-כען וועגען מיין לאגע?

— איך געדיינק אלעס, מיין קינד; אלעס וואס נעהערט זיך מיט דיר איז מיר אזוי וויכטיג, דאס איך פערגעס קיין זאך ניט. איך געדיינק, אז איך האב געפונען דיין לאגע זעהר גינסטיג, דען דוא פערדיענסט גאָט זיי דאנק ניט שלעכט אלס סעקרעטער ביין קאפיטאן פון האָלאנד, און פון דעם קליינעם פערמעגען וואס דיין מוטער האט ביי מיר איבערגעלאָזען, האסט דוא אויך זעכס טויזענד פראנק יעהרליך, און דאס איז זעהר אנשטענדיג.

— ניין, ניט דאס מיין איך.

— איך געדיינק אויך אז דוא האסט געזאגט, דאס דוא האסט נאך בדעה לאנג צו בלייבען פריי און צו געניעסען דיא פריידען פון דער פרייער יוגענד, און דיינקסט ניט פון הייראטהען.

— אָט וועגען דעם מיין איך, ליעבע פריינדין — האט מאָריס געזאגט, ארויס-לאָזענדיג א וואלקען רויך פון מונד — איך וויל זאגען, אז איך האב דאמאלס זעהר נארעש גערעדט.

די געהיים־פּאָליציסטין האט אנגעהויבען צו ציטערן. איהר איז ארויף אויפ'ן געדאַנקען אלעס וואס עס קען ארויסקומען דורך איינע ענדערונג אין לעבען פון איהר זאָהן, און זיא האט געפרעגט דערשראָקען: „האסט דוא זיך דאן געענדערט דיין מיינונג?“

— יא.

— דוא דיינקסט אלזא צו נעהמען א פרוי?

— יא, ליעבע פריינדין.

— דאס בעגרייף איך ניט; ערשט מיט עטליכע וואָכען פריהער האסטו גערעדט מיט ענטציקונג פון דיינע פרייהייט, און פלוצלונג ווילסט דוא ארויפלייגען אויף זיך די קייטען. איז דאס ניט צו פריה פיר דיך?

— מיט עטליכע וואָכען פריהער האב איך נאך ניט געקענט יענע וועלכע איך ליעב.

— דוא ביסט פערליעבט?

— ביז איבער די אויערן.

— אין וועמען?

— אין די שענסטע מיידיל וואס איז דא אויף גאָטס ערד; זיא איז אויך די בעסטע און די קלוגסטע. ווען איהר וואלט זיא געקענט, וואלט איהר זיא אויך ליעב געהאט.

די ארעמע פרוי האט איהם צוגעהערט מיט א צוזאמענגעפרעסטען הערצען און האט געמוזט אנשטרענגען איהר גאנצע ווילענסקראפט אום זיך ניט צו פערראטהען.

— ליעבער מאַרים — האט זיא געזאגט מיט בלאסע ציטערנדע ליפען — דוא האסט ניט איבערלעגט, עס פעהלט דיר די נייטיגע ערפאהרונג; דוא נעהמסט פיעלייכט אָן איין פאָראיבערגעהענדען קאפריז פיר אמת'ע ליעבע, און דוא קענסט דער־נאך זיין שרעקליך ענטטוישט ווען דאס וואס דוא האלטסט פיר ליעבע ועט דערנאך צופליעסען ווי א טרוים.

— איהר האט א טעות, געעהרטע פריינדין — האט מאַרים געענטפערט שאָק־לענדיג דעם קאָפּ — איך בין דריי־און־צוואנציג יאהר אלט, איך בין א מאַן און קען די וועלט. מיין כאראקטער איז ערנסט און פעסט און איך קען אזא טעות ניט מאכען אנצונעהמען א קאפריז פיר ליעבע. דורך מיין הייראטה מיט דער געליעבטען וועל איך ניט נור געפינען דאס גליק פון מיין הערצען, זאנדערן אויך א גלענצענדע שטעלונג אין דער וועלט, איינע פאמיליע.

די לעצטע ווערטער „איינע פאמיליע“ האבען דערוועקט די גאנצע ענערגיע פון דער פּאָליציסטין. „דא איז די געפאהר!“ האט זיא געטראכט און האט דאן צוגע־זעצט אויפ'ן קול: „וואס פאר א פאמיליע?“

— זיא געהערט צו א געוועזענעם ארכיטעקט, וועלכער איז רייך און אנגעזעהן. ער הייסט ברעסאָל. בעזיצט מעהר וויא הונדערט־טויזענד פראנק איינקונפט א יאהר, און וועט זיין טאכטער געבען א פיינעם נדן.

— איך האב מורא דוא וויענסט זיך אין א זיסען טרוים, מיין ליעבעס קינד! דוא

ביזט אהן א שטעלונג, אהן א נאמען אין דער וועלט און דיין גאנצע איינקונפט בעשטעהט פון זעכס טויזענד פראנק יעהרליך, וויא קענסט דוא האפען דאס א יורש'טע פון הונדערט טויזענד פראנק איינקונפט זאל דיר רייכען איהר האנד?

— און דאך איז עס מעגליך און וועט גאר אין קורצען געשעהן.

— האסטו שוין פראבירט ריידען מיט איהרע עלטערן?

— ניין, און איהר וועט געוויס בעגרייפען וואָרום. איך ווייס צו גוט וויא פיעל איך האב אייך צו פערדאנקען, מיינע טהייערע פריינדין, און איך האב קיין זאך ניט געוואלט טאהן איידער איך וועל הערען אייער ראטה. איהר האט ביי מיר פערטרעטען דיא שטעלע פון א מוטער, איהר האט מיך ערצויגען, איהר זייט געוועזען מיין בעשיצערין, מיין בעסטע פריינדין, און איך וויל אייך דעריבער בעטען איהר זאלט מיר העלפען אין דער זאכע.

— מיך? — האט דיא פאליציסטין אויסגערופען אין טויט שרעק.

— נאטירליך — האט מאריס געענטפערט, אנקוקענדיג זיא גאנץ ערשטוינט — וויא קען אייך אזא איינפאכע זאך אזוי אויפרעגען און דערשרעקען?

— זיא רעגט מיך ניט אויף און דערשרעקט מיך ניט — האט דיא ארעמע פרוי געענטפערט פערלעגען — זיא מאכט מיך נור פערוואונדערט, און איך פרעג זיך אליין אויב דוא ביזט ביין פולען פערשטאנד.

— איהר דארפט ניט צווייפלען אין דעם — האט מאריס געזאגט לאכענדיג און האט זיא אנגענומען פאר ביידע הענד — דיא הייראטה פון וועלכער איך רייד וועט געוויס זיין, טראטץ אלע הינדערניסע פון וועלכע איהר רעדט, און זיא וועט מיר זיכערן מיינע צוקונפט. איהר ווייסט זעהר גוט דאס ביז היינט בין איך נור א סארט גליקזוכער, וועמעס געבורט עס איז ארומגערינגעלט מיט געהיימניסען. איך האב קיינע שטעלונג אין דער געזעלשאפט, און קיין פערמעגען. איצטער מאכט זיך מיר א גליקליכע געלעגענהייט צו עראבערן איין אנשטענדיגען פלאטץ אין דער וועלט, און איך דארף אזא געלעגענהייט ניט פארביילאזען. ווען איך בעט אייך מיר אין דער זאכע צו העלפען, בין איך זיכער אז אייער מיהע וועט ניט זיין אומזיסט, דען איהר וועט געוויס האבען ערפאלג און דיא פריינדליכסטע אויפנאהמע.

מאדאם ראזיע האט געלאזען זינקען איהר קאפ אויף דער ברוסט און איז געזעסען וויא פערניכטעט. זיא האט ערווארטעט שטום דיא פראגען, יענע שרעקליכע פראגען, וועלכע מאריס וועט איהר שטעלען.

— ביז היינטיגען טאג — האט מאריס פארטגעזעצט — האב איך געלעבט אזוי גלאט אין דער וועלט אריין, ניט קימערנדיג זיך ווער איך בין און פון וואנען איך בין, און וואוהין איך געה. היינט איז עס אנדערש געווארען; איך האב פאר מיר א ציעל, א צוועק, א גלענצענדען צוועק, וועלכער איבערשטייגט נאך אלע מיינע האפנונגען, און איך ברען פאר אונגעדולד איהם צו דערגרייכען. איך ווייס אז איך הייס מאָרים וואסייר, איך האב אבער קיינמאהל ניט געזעהן מיין געבורט־שיין, און ניט דעם טויטען־שיין פון מיינע עלטערן. איך בין פיעלייכט אויך קיין פראנצויז, דען מען האט מיך קיינמאהל ניט אויפגעפאָדערט צום דיענסט אין דער ארמעע. יעצט אבער מוז איך דאס אלעס וויסען,

און איך בעט אייך דעריבער, בעסטע פריינדין, מיר אויסצוליעפערן מיינע פאמיליען־פאפיערען, אויב איהר האט וועלכע, אדער מיר אנצודווייזען, וויא אזוי איך קען מיר דאס פע־שאפען. איך וויל אייך אויך בעטען מיר צו ענטדעקען ווער איך בין און ווער זיינען מיינע עלטערן.

מאדאם ראזיע האט אויפמערקזאם צוגעהערט; איהר געזיכט איז געוועזן בלייך, איהרע הענד איידקאלט, און איהר גאנצעס בלוט האט געשטרעמט צום הערצען. ווען דער יונגער מאן איז ענטשוויעגען געוואָרן, האט זיא אויפגעהויבען דעם קאָפּ און האט געזאגט מיט א פארשטיקטער שטימע: „דיעזע הייראט איז אונמעגליך".

— אונמעגליך! ? — האט מאָריס איבערגעפרעגט און האט אויפגעציטערט — ווארום דען?

מאדאם ראזיע האט זיך אויפגעהויבען, איז אריבערגעגאנגען א פּאר מאל איבערן צימער מיט שנעלע טריט, און האט אויסגערופען; פרעגט מיך ניט, איך קען דיר נור איין אנטוואָרט געבען: „דיא הייראט איז אונמעגליך!"

— אבער, ליעבע פריינדין, דאס איז נאך קיין ענטפער — האט מאָריס געזאגט גאנץ קאלטבלוטיג — דאס איז נור א רעטעניס אויף וועלכע איך מוז פערלאנגען דעם בעשייד. ווארום איז דיעזע הייראט אונמעגליך?

— מיין גאָט, מיין גאָט, וואס פאר איין עלענד, וואס פאר א פאלשע פּיין! — האט דיא אונגליקליכע פרוי געזיפצט, ברעכענדיג דיא הענד.

— בערוהיגט אייך, ליעבע פריינדין — האט מאָריס געבעטען מיט זאנפטער שטימע — אייער אויפרעגונג, אייער אונרוהע מאכט מיך נאך געשפאנטער. אייער אונערקלערליכער ענטפער „דיא הייראט איז אונמעגליך" ברייננט מיך אויף דעם געדאנקען, דאס פיעלייכט איז מיין געבורט ארומגערינגעלט מיט שאנדע, פיעלייכט מיט פערברעכען! אזעלכע ווערטער גיבען מיר דאס רעכט צו גלויבען, דאס מיין פאטער איז פיעלייכט איין שורקע, מיין מוטער א שענדליכע בריאה!....

מעהר האט מאדאם ראזיע ניט געקענט אויסהאלטען. און דאס שלוכצען וועלכעס זיא האט אין זיך אזוי לאנג אונטערדריקט, האט איצטער אויסגעבראָכען מיט שרעקליכער הערצברעכענדער געוואלד. איהר ברוסט האט זיך שטארק געהויבען, און טרערין האבען געשטרעמט איבער איהרע וואנגען.

ביי דיעזען אנבליק האט מאָריס בעגריפען, דאס זיין אננאהמע מוז זיין ניט ווייט פון אמת, און [illegible]ין וואונש דיא גאנצע וואהרהייט צו ערפאהרען איז אין איהם געוואָרען שטארקער.

— צו וואס נוטצען דיא טרעהרין? — האט ער אויסגערופען — איך דארף ניט דיא טרעהרין, איך דארף איין ענטפער. איהר ווילט מיר אפילו ניט זאגען דעם נאמען פון מיין מוטער — איז זיא דען געוועזן אזוי שענדליך, דאס איהר שאנדע דווערט אפילו נאך איהר טויט אויך?

הערענדיג דיעזע ווערטער האט מאדאם ראזיע האסטיג געענדערט איהר האלטונג, האט זיך אויפגעריכטעט מיט א געוויסען שטאָלץ, און מיט שרע[illegible] גליקענדע

אויגען איז זיא צוגעגאנגען צו מאָריס און האט אויסגערופען: „שווייג, אונגליקליכער, שימפף ניט אויף דיין מוטער!“

— אויב איך טהו עס, זייט איהר אליין אין דעם שולדיג! אייער שווייגען ווארפט מיך אין אבגרונד פון שרעקליכע געדאנקען! זאגט מיר ווער איז געוועזן מיין מוטער און וואס זיא האט געליטען, כדי איך זאל זיא קענען בעדויערן, אנשטאט צו בעשימפפען. זאגט מיר אלעס, פיעלייכט וועל איך דאן פארשטעהן, ווארום מיינע הייראטה מיט מאריע ברעסאָל איז אונמעגליך.

— דוא ווילסט ווירקליך אלעס וויסען? — האט עמא זשובערט געפרעגט.

— יא, איך וויל עס!

— זאל זיין אזוי! הער מיך אויס, און דוא וועסט אלעס בעגרייפען.

מאדאם ראָזיע האט א ווייל געשוויעגען, וויא אום צו זאמלען איהרע ערינערונגען, און האט דאן אנגעפאנגען אזוי: „דיין מוטער איז געבאָרען געוואָרען ביי ניט רייכע עלטערן, אבער זיא האט דאָך גענאָסען א גוטע ערציעהונג, און האט געזאלט ווערען לעהרערין אין א שולע. אבער איהר פאטער איז געשטארבען איידער זיא האט צו ענדע געבראכט איהר אויסבילדונג, און זיא האט געמוזט העלפען איהר מוטער. זיא איז געוועזן א קורצע צייט אונטער־לעהרערין אין א פּענסיאָן אין דיזשאָן, האט עס אבער דערנאָך אויפגעגעבען אום צוריק צו קעהרען צו איהר מוטער, וועלכע איז קראנק געוואָרען. נאָך א מאָנאט איז דיא קראנקע געשטאָרבען, און דיין מוטער, ליעבער מאָריס, איז דאן געבליעבען מיט נייגצעהן יאהר א יתומה, אהן אלע מיטעל. זיא האט געהאט איין איינציגען קרוב, איהר פאטערס א ברודער, א גאנץ רייכער אלטער מאַן, אונפערהייראטעט. ער איז אבער געוועזן צו גייציג, אום זיין ברודערס טאָכטער צו העלפען, און זיא איז מיט פערצווייפלונג אין הערצען אוועק נאָך פאריז, וואו זיא האט געהאָפט צו געפינען איהר מוטערס א פריינדין, וועלכע איז דארטען געוועזן פערהייראטהעט. זיא האט זיא ווירקליך אויך געפונען, און דיעזע פריינדין האט דיא פארלאָזענע יתומה פריינדליך עמפפאנגען, האט איהר געטרייסט און געמאכט מוטה, און האט איהר פערשאפט דיא שטעלע פון א גובערנאנטין אין א רייכען הויז, וויא זיא האט צוויי יאהר רוהיג און גליקליך פערלעבט. דיא פאמיליע האט נאכהער פעררייזט, און דיין מוטער האט ערהאלטען א ווארעמע עמפפעהלונג, וועלכע האט איהר פערשאפט איינע אנדערע שטעלע. זיא איז געווארן געזעלשאפטערין און פאָרלעזערין ביי א רוסישער פירסטין, איינע זעהר עדלע, גוטהערציגע פרוי, און דאָרט אין הויז האבען אנגעפאנגען איהרע ליידען.

מאָריס האט צוגעהערט מיט פיבערהאפטער שפאנונג. מאדאם ראָזיע האט אפגעצויגען דעם אטהעם, איהר אויסדרוק איז געוועזן פינסטער, און צוויי גרויסע טרעהרין האבען זיך געקייקעלט איבער איהרע וואנגען.

— ווייטער, ווייטער! — האט מאָריס געבעטען — איהר האט קיין בעגריף וויא מיך שפאנט אייער ערצעהלונג.

מאדאם ראזיע האט מיט דער האנד אויסגעווישט איהרע פייכטע אויגען און האט מיט א מאַטער שטימע פאָרטגעזעצט: „ביז צו דעם אויגענבליק איז דיין מוטער

געוועזען רייַן און אונשולדיג וויא איינע אונשולדיגע מיידיל קען נור זיין, האט נור געוואוסט פון טוגענד און פון גוטהערציגקייט און ניט מעהר. צו איהר אונגליק איז גלייך מיט איהר איינגעטרעטען אין דעמזעלביגען הויז איין טייפעל אין דער געשטאלט פון א מענשען, אלס פערטרויטער דיענער אין דערזעלביגער רוסישער פאמיליע פון גראף קוראוויאָוו".

מאָרים האט אויפגעציטערט ביי דעם נאמען, וועלכען ער האט דא אמוועניגסטען ערוואַרטעט צו הערען און האט פערדאָפּעלט זיינע אויפמערקזאמקייט.

— דיעזער מאן — האט מאדאם ראָזיע ווייטער דערציילט — האט געקענט איינעם פערפיהרען מיט זיין אויסזעהען און איז אנגעקומען צום גראף דורך איינע עמפּפעהלונג פון זיינעם א פריינד. ער האט זיך אבער דערנאך ארויסגעשטעלט אלס דער גרעסטער שופט, וועלכער האט ווייניג פון זיין גלייכען. ער האט זיך אזוי גוט געקענט פערשטעלען און האט אזוי זיס געקענט ריידען פון טרייער ליעבע, פון הייראטהען און פון גליק, דאס דיינע אונגליקליכע מוטער, אונשולדיג און אונערפאהרען וויא זיא איז געוועזען, האט זיך איהם איבערגעגעבען מיט ליב און זעעלע און איז געווארען זיין געליבטע אין דער האפנונג באלד צו ווערען זיין פרוי.

— זיין געליעבטע! — האט מאָרים איבערגערעדט.

— יא, זיין געליעבטע! האט מאדאם ראָזיע געזאגט, מיט פייערינ=גליהענדע אויגען קוקענדיג פאר זיך — דער שורקע האט בעשמוצט דיא ריינע זעעלע, וועלכע האט זיך איהם אנפערטרויעט. דיא אונגליקליכע האט ערוואַרטעט איהרע ניעדערקונפט מיט א קינד, וועלכעס איז אונשולדיגערוויזע בעשטימט געוועזען צו טראגען דיא שאנדע פון זיינע עלטערן און קיינמאהל ניט צו קענען זיין פאטער.

— דאס קינד בין איך! — האט מאָרים זיא אונטערבראָכען.

— דאס קינד ביזט דוא! — האט מאדאם ראָזיע געענטפערט — אבער דוא ווייסט נאך ניט אלעס; הער מיך אויס ווייטער! צוויי טעג נאך דעם וויא דער שורקע האט ענטעהרט דיין מוטער, איז דיא גרעפין געפונען געווארען טויט אין איהר בעט, מיט צוויי מעסערשטיכע אין איהר קערפּער. דער פערטרויטער דיענער פון גראף האט דיא גרעפין ערמאָרדעט און איז אנטלאָפען. ער האט איבערגעלאזען בעווייזע, נאך וועלכע מען האט געקענט מיינען, דאס דיין מוטער איז אויך שולדיג אין פערברעכען. מען האט זיא פערהאפטעט און געבראכט אין געפענגניס.

מאָרים האט אויפגעציטערט; עמא זשובערט איז געווארען נאך בלייכער און איהר געזיכט האט אנגענומען כמעט א ווילדען אויסדרוק. פיעבערהאפט, מיט בייזקייט אין איהר שטימע, האט זיא ווייטער דערצעהלט:

— דיא אינטערזוכונג האט אנגעפאנגען, וועלכע האט זיך געצויגען א לאנגע צייט. אכט טעג פאר'ן פראָצעס האט דיין מוטער געבאָרען איין זאהן.

— דער בין איך! — האט מאָרים אויסגערופען און מיט ביטערקייט האט ער צוגעזעצט: „איך בין אלזא געבאָרען געווארען אין א גוטען אָרט; וויא האט געהייסען מיין פאטער?"

— פיערר לאַטירג.

מאַריס איז געבליעבען גלייכגילטיג, אזוי וויא ער האט דיעזען נאמען צום ערשטען מאהל געהערט.

— וואס איז געוואָרען מיט מיין מוטער?

— עס איז איהר געראטהען צו בעווייזען איהרע אונשולד און זיא איז פריינגעשפראכען געווארען.

— וואס האט זיא דערנאך געטהאן, וואוהין האט זיא זיך געקעהרט?

— זיא האט געשוואָרען זיך נוקם צו זיין אן דעם רויבער פון איהר עהרע, וועלכער האט זיא דערצו נאך געוואָלט ברענגען אויפ'ן עשאפאט, זיא האט זיך פאַרגענומען איהם צו געפינען, איהם איבערצוגעבען אין דיא הענד פון דער יוסטיץ און צו דעם צוועק איז זיא איינגעטרעטען אין דער געהיים פּאָליציי. פופצען יאהר האט זיא געדיענט דער פּאָליציי.

— מיינע מוטער! — האט מאַריס געמורמעלט און האט בעדעקט זיין געזיכט מיט ביידע הענד. א ווילע שפּעטער האט ער אויפגעהויבען דעם קאפּ און האט געזאגט גאנץ רוהיג: „וואס שאדעט דאס מיר, מיין מוטער איז טויט, קיינער וועט ניט געהן נאכזוכען אין איהר לעבען; מיין געבורטס-שיין זאגט ניט, אז איך בין געבאָרן אין געפענגניס און איהר טויטענשיין ווייסט ניט, אז זיא איז געוועזען פּאָליציסטין.

— דיין מוטער איז אבער ניט טויט! — האט מאדאם ראַזיע בייז געזאגט.

מאַריס איז אויפגעשפרונגען פונקט וויא א שלאנג וואלט איהם געביסען:

— מיין מוטער איז ניט טויט! — האט ער אויסגערופען מיט ערשטיקטער שטימע.

— ניין זיא לעבט נאך און אפגלייך זיא האט שפּעטער געירש'ט צוויי-הונדערט-טויזענד פראנק פון איהר קארגען אָנקעל, איז זיא דאך נאך איינגעטרעטען נאך אמאל אין דיענסט פון דער פּאָליציי. נאך אימער פערפאָלגט זיא פיערר לאטירג, דיין שור-קישען פאטער, דעם מיטשולדיגען פון דעם מערדער פון פער-לאשעז און רוע מאָנטאָרגע, דען זיא האט געשוואָרען זיי ביידען, איהם און דעם מערדער צו ברייננען אויף דער גילאָטינע!

מאַריס האט געציטערט אם גאנצען קערפּער, און א קאלטער שווייס האט איהם ארויסגעשלאגען אויפ'ן שטערן.

— איצטער געה — האט מאדאם ראַזיע ווייטער געזאגט מיט ביטערקייט — געה און פערלאנג דיא האנד פון פריילין ברעסאָל פון איהר פאטער, און אויב ער וויל וויסען ווער דוא ביזט, קענסט דוא איהם ענטפערן: איך בין דער ממזר פון א געוויסע לאטירג, א פעראורטהיילטען מערדער, און א געוויסער עמא זשובער, וועלכע איז פריי-געשפראכען געווארען און האט געדיענט אלס געהיימפּאָליציסטין. דאס בין איך, מיין הערר, און איצטער גיט מיר אייער טאכטער פאר א פרוי!

— מיינע מוטער, מיינע מוטער! וואו איז מיינע מוטער? — האט מאריס געשריען -- זיא וועט מיר קומען צו הילפע, זיא וועט אלע הינדערניסע אראפּראמען פון מיין וועג! וואו איז מיין מוטער? פיהרט מיך צו מיין מוטער!

מאדאם ראַזיע האט זיך א ווארף געטהאן אויף דיא קניע, און אויפהויבענדיג דיא

הענד צו איהר זאהן, האט זיא אויסגערופען: „איך בין דיינע מוטער! האסט דוא עס פריהער ניט פערשטאנען, האסט דוא ניט געזעהן וויא איך ליעב דיך?!“

אנשטאט אויסצושטרעקען זיינע ארעמס און צרציהען די אונגליקליכע צו זיך, איז מאָרים ענטזעצט אפגעשפרונגען צוריק.

— איהר? איהר? — האט ער געשטאמעלט — איהר זייט מיין מוטער? איהר געהערט צו דער פאליציי? איהר ווילט איבערגעבען מיין פאטער און דעם מערדער פון פער־לאשעז צו דער גילאָטינע? (עשאפאָט).

— יא, איך! — האט דיא אונגליקליכע געשלוכצט — פלוך מיך ניט מיין קינד, פארשטויס מיך ניט פון זיך; איך ליעב דיך אזוי אונענדליך! דיין האס און דיינע פער־אכטונג קענען מיך טויטען!

דער ווירדיגער קאמראד פון וואן ברעקע און אבבע מעריס איז געוועזן וויא פער־שטיינערט. קיין ברעקיל געפיהל האט איהם איצטער געצווינגען צו דער פרוי, וועלכע איז אימער געוועזן צו איהם אזוי צערטליך און ליעבעפאָל, און וועלכע ער האט אימער מיט צוניגונג גערופען זיין פריינדין. זיא האט איהם גיכער איינגעפליעסט שרעק, אלס ליעבע. דער איינציגער געגענשטאנד וואס האט איהם איצטער בעשעפטיגט איז געוועזן דיא נייע לאגע, אין וועלכע ער איז פלוצלונג פערזעצט געווארען דורך דיא ענטדעקונג פון זיין געבורט. וואס ער איז דער זאהן פון א מערדער האט איהם גאנץ ווייניג געקימערט; איז ער דען ניט אליין אויך א מערדער, און ווירדיגער זאהן פון זיין פאטער? איהם האט אויך ווייניג געקימערט וואס זיין מוטער איז ענטעהרט און בעטראגען געווארען, און איז דורך זיין פערברעכערישען פאטער געבראכט געווארען אלס מיטשולדיגע אויף דער אנקלאגע־באנק. אויך דיא אונמעגליכקייט צו הייראטהען מאריע ברעסאָל האט איהם ניט מעהר אנגעריהרט; ער וועט אלזא מוזען געפינען איין אנדער מיטעל וויא אזוי דיא מיידיל צו פטרן. אבער דער געדאנקען דאס זיין מוטער איז געהיימפאליציסטין, און זוכט נאך איהם, דעם מערדער פון פער־לאשעז, און איהם צו ברייגגען אויף דער גילאָטינע — דאס האט איהם געוואָרפען אין טויט־שרעק. „איין ווארט, איינע בעווע־גונג, איינע אונפארזיכטיגקייט קענען מיך ארויסגעבען — האט ער ביי זיך געטראכט — און זיא קען מיך אויסליעפערן!“

באלד אבער איז ער געווארען רוהיגער, און זיינע אלטע זיכערהייט האט צוריק־געקעהרט צו איהם. „זיא ליעבט מיך מעהר וויא אלעס אין דער וועלט — האט דער באנדיט געזאגט צו זיך אליין — ווען איך זאל מיך אפילו פערראטהען וועט זיא מיך דאך ניט אויסליעפערן, איך האב ניט פאר וואס מורא צו האבען“.

דער געדאנקען האט איהם אין גאנצען בערוהיגט, און ער איז ווידער געווארען דער געשיקטער שוישפיעלער וויא פריהער. ער האט אנגענומען דיא הענד פון זיין מוטער זיא אויפצוהויבען, דאן האט ער זיא צוגעצויגען צו זיך, האט זיא געקושט און גערופען: „דיך זאל איך האסען און פעראכטען!? דיך, מיינע מוטער, דוא ארעמע דולדערין! וויא אונדאנקבאר וואלט איך געמוזט זיין! איך האב דיך געליעבט נאך איידער איך האב געוואוסט ווער דוא ביסט; היינט וויים איך עס, און ווייס אויך וואס

דוא האסט אויסגעליטען, אויסגעדולדעט! מיין ליעבע וואכסט מיט דיינע ליידען, און נאך מעהר וויא מיינע ליעבע איז מיינע פערעהרונג פאר דיר!“

וויינענדיג האט עמא זשובערט גענומען דעם קאפ פון איהר זאהן אין איהרעביידע הענד און האט בעדעקט זיין שטערן מיט קושען: „איז דאס וואהר — האט זיא געשטאמעלט — דוא פערצייהסט מיר אלעס?“

— איך האב דיר קיין זאך ניט צו פערצייהען, איך בעוואונדער דיך נור; דוא ביסט געגאנגען אויפ'ן ריכטיגען וועג און האסט זיך געזוכט נוקם צו זיין אן דעם פערוואָרפענעם. וועלכען איך וויל ניט אנערקענען אלס פאטער. ווען ער זאל מיר קומען אין וועג, מעג ער טויזענד מאהל זיין מיין פאטער, וואלט איך איהם דער ערשטער דיר איבערגעגעבען אין האנד, איהם אויסצוליעפערן אין דיא הענד פון דער גערעכטיגקייט.

דיא אונערוואַרטעטע פריידע האט מאדאם ראַזיע שיער ניעדערגעדריקט: „מיין ליעבער מאַריס, מיין קינד! — האט זיא עטליכע מאל ווידערהאָלט — וויא גליקליך דוא מאכסט מיך, וויא מיך בעלעבען דיינע ווערטער!

דער זאָהן האט נאך אמאל געקושט זיין מוטער, האט זיך מיט איהר אוועקגעזעצט און האט אנגעהויבען דאס געשפרעך אויף דאס נייע.

— דוא זוכסט אלזא נאך אימער נאך יענעם מאן? — האט ער געפרעגט.

— נאך אימער, און איך וועל איהם אויך ווייטער זוכען, און וועל ניט מיעד ווערען.

— האסט דוא דען א שפור פון איהם?

— יא, איך ווייס אז ער איז אין פאריז; איך האב איהם געזעהן און האב מיט איהם געשפראָכען; איך האב איהם שוין כמעט געהאט אין האנד, אבער דער טייפעל איז איהם געקומען צו הילפע און ער איז מיר פערשוואונדען געוואָרען.

— און דוא גלויבסט אז ער איז דאס בעגאנגען דעם דאָפּעלמאָרד, אויפ'ן „פערלאַשעז“ אין רוע מאָנטאָרגע, מיט וועלכען גאנץ פאריז איז אויף?

— ווענינגסטענס האט ער א האנד דארין.

— פון וואנען ווייסט דוא דאס?

— דורך ערקונדיגונגען וועלכע איך האב געלאָזען איינציהען, דורך בעאָבאכטונגען, און נאך אלע וואהרשיינליכקייטען.

— ווען ער איז נור דער מיטשולדיגער, ווער איז אלזא דער אייגענטליכער מערדער?

— דאס ווייס איך נאך ניט, אבער דאס הארץ זאגט מיר אז איך וועל עס באלד וויסען.

— וויא האסטו געזאגט הייסט דער מאן, לאַטירג?

— יא.

מאַריס האט זיך א ווילע פארטראכט. „צו איז ער ניט איינער פון דיא פינף?“ האט ער צו זיך אליין געזאגט — איך מוז דאס דערגעהן!“

מאדאם ראַזיע האט נאך אימער געהאלטען איהר זאָהן ארומגענומען.

— ארמעס קינד — האט זיא געזאגט — דוא זעהסט אין וואס פאר א לאַגע

דיך ברייננט דיינע געבורט? האב איך ניט רעכט ווען איך שלאג דיך אפ פון הייראטהען?

— ניין, מוטער, איך האב אנאנדער מיינונג וועגען דעם.

— וויא אזוי? — האט עמא זשובערט געפרעגט ערשטוינט.

— דיא זאכע שטעהט בעסער וויא דוא גלויבסט. איך בין איבערצייגט, אז דיך ליעבט מען און מען אכטעט איבעראל, און מיט דיין איינפלוס אויף דער פרעפעקטור וועל איך פיעל שוועריגקייטען איבערקומען.

— דוא ענטזאגסט זיך אלזא ניט פון דיינע פלענער?

— אָ דורכאויס ניט!

— דוא ביזט אלזא ערנסט פערליעבט אין דאס יונגע מיידיל?

— גאנץ ערנסט; אבער דערפון וועלען מיר שפעטער ריידען; וואס איך וויל דיך איצט פרעגען איז, אויב דוא ביזט צופריעדען אויפצוגעבען דיין אמט ביי דער פאליציי?

— אין דעם אויגענבליק קען איך דאס נאך ניט טהאן.

— ווארום?

— ווייל איך האב איבערגענומען איין אויפטראג, וועלכען איך וויל פון דיינעטוועגען אויספיהרען.

— פון מיינטוועגען? — האט מארים איבערגעפרעגט ערשטוינט.

— יא, וועניגסטענס פון דיין צוקונפט־וועגען! א האלב מיליאן פראנק איז מיר פערשפראכען געווארען פון דעם יונגען גראף קוראוויאוו אלס בעלאהנונג, אן דעם טאג ווען איך וועל אויסליעפערן דער גערעכטיגקייט דעם מערדער פון זיין מוטער. און אויסער דעם קען איך ווירקליך ערוארטען פיעל געפעליגקייטען פיר דיך, ווען איך זאל ניט אוועקווארפען מיינע איבערגענומענע ארבייט אין מיטען.

— דאן טהו וויא דוא דיינקסט אם בעסטען — האט מארים געזאגט — און גאט זאל געבען דיא זאלסט באלד זיין צו ענדע מיט דיינער ארבייט און קומען צום ציעל.

— דיינע ווערטער פערדאפלען מיין מוטה! יא, גאט וועט מיך פיהרען דאס איך וועל ארייננקריעגען דיא שורקען אין מיין האנד און זיי בריינגען אויפ'ן עשאפאט. דאן וועסט דוא אויך גליקליך זיין!

מארים האט דערביי געפיהלט וויא ווען א פעטליע וואלט זיך פערצויגען ארום זיין האלדז. פלוצלונג האט עס געקלאפט אין טהיר, און באלד דארויף האט זיך מאדליין בעוויעזען מיט א וויזיטע־קארטע.

מאדאם ראָזיע האט זיא בעטראכט און האט זיך דאן עטוואס פערלעגען געווענדעט צו מארים: ענטשולדיג מיר, ליעבעס קינד ווען איך וועל דיך דא לאזען אלייז. איך מוז מיט דעם העררן ריידען.

— אָ געוויס, ליעבע מוטער, איך געה סיי־וויא־סיי.

— ווילסט דוא ניט בלייבען און מיט מיר עסען? מיר האבען אונז נאך אזוי פיעל איינער דעם אנדערן צו זאגען!

— וועגען געפינען דעם מערדער וועלכען דוא זוכסט?

— ניין, איך בעט דיך מיט מיר קיינמאהל ניט צו ריידען וועגען דעם.

— איך זאג עס דיר צו.

דער יונגער מאן האט גענומען זיין הוט.

— דוא געהסט ווירקליך שוין אוועק ?

— יא, איך בין היינט בעשעפטיגט.

— דאן לעב וואהל! אויף באלדיגעם וויעדערזעהן !

מאַריס האט געמאכט א פאר טריט צום טהיר און האט זיך גלייך אומגעקעהרט.

— איידער איך געה — האט ער געזאגט — וויל איך דיך בעטען דוא זאלסט מיר ערלויבען דא אויפצושרייבען א פאר ציילען, וועלכע איך וועל מיט א דיענסטמאן פון דאנען אוועקשיקען. אונזער לאנגער געשפרעך האט מיך צוריקגעהאלטען פון א גער שעפטליכען צוזאמענטרעפען מיט איינעם און איך מוז מיך ענטשולדיגען.

— דוא בוסט ביי זיך צו הויזע; דארט אויפ'ן טיש געפינסט דוא אלעס, וואס דוא דארפסט; איך געה אין סאלאָן.

נאכדעם וויא זיא האט נאך אמאהל אומארעמט איהר זאהן, איז דיא געהיים פאָליציסטין אריין אין סאלאָן, וואו דער גראף סאמילאוו האט זיא ערווארטעט.

איך מוז וויסען ווער עס בעזוכט זיא — האט מאריס צו זיך אליין געזאגט — דא אין הויז איז מיר אלעס פערדעכטיג.

אויף דיא שפיטץ פינגער איז ער צוגעגאנגען צום טהיר פון סאלאָן און האט צוגעליינט זיין אויער צום שליעסעל-לאָך.

— אה, הערר גראף! — האט מאדאם ראָזיע אויסגערופען איינטרעטענדיג — איהר מוזט מיר ברייגגען עטוואס זעהר וויכטיגעס, ווען איהר זייט אהער געקומען.

— יא, מאדאם, עטוואס זעהר וויכטיגעס! — האט דער יונגער רוסע געענטפערט מיט עטוואס אויפרעגונג אין דער שטימע.

— ביטע נעהמט פלאטץ און דערצעהלט מיר וואס דאס איז הערר גראף.

ביידע האבען גערעדט גאנץ שטיל, אבער מאָריס האט אנגעשטרענגט זיין געהער און האט קיין ווארט פערלארען פון זייער געשפרעך.

— וואס קען דארטען זיין פאר א גראף? — האט מאריס געטראכט — זאל דאס זיין דער יונגער גראף קוראוויאָוו פון וועלכען זיא האט מיר איצטער דערציילט, אז ער גיט איהר א האלב מיליאן פראנק פאר דיא אויסליעפערונג פון מיין פאטער?

— האט איהר נאך יענעם מאנשעטען-קנאָפ וואס איהר האט געפונען אין פיאַקער אין דער רוע ערנעסטין? — האט איוואן סאמילאָוו געפרעגט.

מאָריס האט געפיהלט וויא זיינע האר שטעלען זיך איהם קאפויר.

— יא, איך האב איהם דא — האט דיא געהיים-פאָליציסטין געענטפערט.

— קענט איהר מיר איהם ווייזען?

— געוויס!

מאדאם ראָזיע איז צוגעגאנגען צו א קליינעם שראנק, האט איהם געעפענט, און האט אויסגעשטרעקט צום גראף דעם קנאָפ.

דער גראף האט ארויסגענומען פון זיין וועסט-טאשע א צווייטען קנאָפ און האט

עס דערלאַנגט דער געהיים־פּאָליציסטין מיט דיא ווערטער: „ווילט איהר אזוי גוט זיין און דיאביידע קנעפּ פערגלייכען!“

מיט פיבערהאַפטער האַס האט עמא זשובערט א חאַפּ געטהאָן דעם קנאָפּ פון גראַפ'ס האנד און האט זיך איינגעגראבען אין איהם מיט דיא אויגען.

מאָריס האט צוגענומען זיין אויער פון שליעסעל־לאָך און האט אריינגעקוקט מיט איין אויג. ער האט בעטראכטעט יעדע בעוועגונג פון דיא פּערזאָנען אין סאלאָן, אבער דאס געזיכט פון גראַף האט ער ניט געקענט בעמערקען. ער אליין איז געוועזען בלאַס וויא א לייכע, זיינע הענד האבען געציטערט, און גרויסע שוויים־טראָפּען זיינען איהם געהאנגען איבערן געזיכט.

— דיא ביידע קנעפּ זיינען גלייך וויא צוויי טראָפּען וואסער — האט עמא זשובערט געזאגט נאך א קורצע ווײלע.

— איך האב אויך אזוי געמיינט, און ביי מיר איז קיין צווייפעל, דאס איין קנאָפּ געהערט צום אנדערן, און מיר האבען אלזא א גוטע שפּור פון מערדער.

— וואו האב איך דיא שטימע שוין פריהער געהערט? — האט מאָריס זיך געפרעגט זובענדיג אין זיין געדעכטניס.

— יעדענפאלס קומען מיר פיעל נעהענטער צו דער שפּור; וואו האט איהר דעם קנאָפּ געפונען?

— ביי א דאמע מיט וועלכער איך שטעה אויפ'ן פריינדליכען פוס און וועלכע איז בעקאנט אונטער דעם נאמען דיא שיינע אָקטאַוויע.

מאָריס האט געמוזט אנווענדען זיינע גאנצע קראַפט אום ניט אויפצושרייען. „איך האב געוואוסט אז דיא שטימע איז מיר בעקאנט — האט ער געזאגט צו זיך — דאס איז דער גראַף איוואן!“

— אבער וויא אזוי? וואו האט זיא דעם קנאָפּ געהאלטען? — האט דיא געהיים־פּאָליציסטין געפרעגט.

— דאס איך האב איהם ענטדעקט, איז נור א ריינער צופאַל — האט דער גראַף אנגעהויבען צו דערציילען; — איך בין אונגעפעהר מיט א שטונדע צוריק געקומען צו אָקטאַוויע און האב זיא געטראָפען אונטערהאנדלענדיג מיט א יובעליער וועגען פערקויפען איהם א גאנצען בארג מיט אלטע ציערונג און שפּיעלזאכען, וועלכע זיינען געלעגען אויפ'ן טיש פאר איהר. נור אויס לאנגווײלע האב איך געוואָרפען א בליק אויף דיא אלע באַגאַטעלען און האב צו מיין גרעסטען ערשטוינען בעמערקט אויך דיזען קנאָפּ, וועלכער איז געלעגען אן א זייט. אלס איך האב איהם גענומען אין האנד און האב איהם אויפמערקזאם בעטראכטעט, איז זיא געווארן גאנץ פערלעגען און רויט.

— האט איהר זיא אויסגעפאָרשט וועגען דעם קנאָפּ?

— נאַטירליך! איך האב מיך געמאכט אייפערזיכטיג, און האב זיא אנגעהויבען אויסצופרעגען, וואו זיא האט גענומען דעם מאנשעטען־קנאָפּ, וועלכער געהערט צו א מאן; ווערענד זיא האט מיך געוואלט דורכאויס מאכען גלויבען, דאס עס איז אמאל געוועזען אין דער מאָדע פיר דאמען צו טראגען אזעלכע קנעפּ, דאס זיא האט איינעם יאָרן, און דיינקט צו צומאכען נאך איינעם אזעלכען. איך בין איבערציינט, אז זיא

האט מיר געזאגט א ליגען, און ווען מען זאל זיא ארעטירען וועט זיא שוין פארן ריכטער זאגען פון וואנען דער קנאָפּ שטאמט. איך האב פון איהר גענומען דעם קנאָפּ מיט דעם אויסרייד, דאס איך וועל איהר ערשפּארען דיא מיהע און וועל פיר זיא בעשטעלען א צווייטען, און האב איהם גלייך געבראכט צו איהם.

מאָריס'ן איז געווארען פינסטער פאר דיא אויגען און ער איז שיער אומגעפאלען.

— דאס איז אויסגעצייכענט! — האט מאדאם ראָזיע געענטפערט — נור היינט איז עטוואס צו שפּעט דאס אויסצופיהרען, אבער מארגען פארמיטאג זאל עס גלייך געשעהן.

— דאס איז אויך בעסער — האט דער גראף בעמערקט — דאן קען דיא זאכע צוגעהן אהן אויפזעהן צו מאכען. קיין געפאהר איז דערביי סיי־ווי־סיי ניטא, דען אָקטאַוויע וויים פון קיין זאך ניט צו זאגען און וועט ניט אנטלויפען. איך האלט זיא אויך ניט פיר מיטשולדיג אין דעם פערברעכען; זיא מוז נור שטעהן אין וועלכער בעציהונג צו דעם מערדער און קען איהם אנגעבען.

— איך בין פערלארען! — האט מאריס געזאגט צו זיך — ניט מיליאנען, נור דיא נילאָטינעווארט אויף מיך!

— וועט איהר נאך היינט זעהן אָקטאַוויע? — האט מאדאם ראָזיע געפרעגט.

— ניין, איך האב איהר געזאגט אז איך קום היינט ניט מעהר; אבער ווען איהר דיינקט אז עס איז בעסער....

— אין געגענטהייל, עס איז ניט גוט פיר אייך איהר זאלט דארטען זיין אין דעם אויגענבליק ווען זיא וועט פערהאפטעט ווערען.

— דאן איז נאך ניט אלעס פערלארען — האט מאריס געזאגט אויפאטהעמענדיג — איך מוז איילען!

ער האט פערלאזען זיין פּלאטץ ביין טהיר און האט זיך אזוי שטיל ארויסגעכאפּט פון הויז, דאס אפילו מאדליין האט איהם ניט בעמערקט וויא ער איז אוועקגעגאנגען.

אין זאל איז דאס געשפּרעך ווייטער געגאנגען.

— איך הויב אן צו האָפען, דאס מארגען וועלען מיר וויסען דעם נאמען פון מערדער — האט מאדאם ראָזיע געזאגט — און דאס וועלען מיר האבען אייך צו פערדאנקען, העדר גראף.

אזוי ווי סאמילאָף האט גענומען אבשיעד און איז אוועקגעגאנגען, און דיא געהיים־פּאָליציסטין האט געקלינגעלט נאך איהר דיענסט־פרוי.

— איז העד וואסייר אוועקגעגאנגען? — האט זיא געפרעגט מאדליין.

— איך האב איהם גאר ניט בעמערקט, ער האט שוין לאנג געמוזט אוועקגעהן. דאס אבענד עסען איז פערטיג, זאל איך גרייטען צום טיש?

— ניין, איך וועל שפּעטער עסען; שטעל אלעס אוועק אין דער ווארם, איך האף אין א שטונדע צו זיין צוריק.

דיא אגענטין האט זיך שנעל אנגעטהאן, האט גענומען דעם ערשטען פיאַקער וואס זיא האט אנגעטראָפען ביין ארויסגעהן פון הויז, און איז געפאהרען גלייך צו דער

פערפעקטור, וועהרענד מאַרים איז געקומען אין פערניכטעטער נאך דער רוע דע סורען, וואו דער שטומער דאָמיניק האט איהם געעפענט דיא טהיר. דער יונגער מאַן איז איהם פאַרביינעלאפען וויא א ווינד און האט אריינגעפלאצט וויא א באָמבע אין עסס־צימער פון קאַפיטאַן וואַן־ברעקע, וועלכער איז געזעסען מיט ווערדיע ביים עסען.

— וואס איז געשעהן! — האבען ביידע באנדיטען אויסגעשריען מיט שרעק.

— מיר זיינען פערלאָרען! — האט מאַרים געענטפערט און איז געפאלען אויף א שטוהל.

— פערלאָרען? — האבען ביידע מענער איבערגעפרעגט, בלאס ווערענדיג.

— מינדעסטענס איז עס מיט מיר אויסגעשפיעלט!

— דערציילט! דערקלערט!

— איך וועל אייך קיין וואָרט דערקלערען ביז איהר וועט מיר ענטפערן פריהער איין פראגע! איך קען אייך ביידען, אבער נור אונטער פאלשע נעמען, וויא זשול טהערמיס, קאַפיטאַן וואַן־ברעקע, אבבע מערים און דאסגלייכען. אייערע ריכטיגע נאמען האב איך ביז איצטער ניט געוואוסט, און מיר זיינען אויך ניט בעקאנט דיא נאמען פון דיא אנדערע צוויי מיטגליעדער פון דיא „פינף שטערן". ביז איצטער איז דאס מיר געווען גאנץ גלייכגילטיג. איצטער אבער איז דיא זאכע גאנץ אנדערש; איך מוז וויסען וועלכער פון דיא פינף איז מיט דריי־און־צוואנציג יאהר צוריק פעראורטהיילט געוואָרן אונטער דיא אויגען צום טויט פיר דיא ערמאָרדונג פון דער גרעפין קוראוויאָוו, און הייסט פיערר לאַטירג.

וועהרענד דער יונגער מאַן האט דיעזע ווערטער גערעדט מיט דער אויפרעגונג אין מיט דיא בעוועגונגען פון א וואהנזיניגען, האט ווערדיע געגעבען א וואונק דעם קאַפיטאַן וואַן־ברעקע ער זאל שווייגען. ער האט געפונען אז מאַרים איז ווירדיג אויפגענו־מען צו ווערען אלס מיטגליעד אין דער באנדע פון דיא פינף, אויף וועלכע ער האט זיך אנגעוואָרפען אונגעבעטענערהייד, אבער האט אימער מורא געהאט דאס מאַרים קען בעגעהן וועלבע נארעשקייט, וועלבע וועט זיי ארויסגעבען, און ער האט דעריבער גע־האלטען פיר קלינגער צו האלטען דיא מאסקע אויף זיך, ווען ער האט געהאנדעלט מיט מאַרים'ן.

— פיער לאַטירג לעבט ניט מעהר — האט ווערדיע געזאגט — און איהר ווייסט עס אם בעסטען.

— איך? — האט מאַרים געפרעגט.

— געוויס, דען ער פלעגט זיך בעהאלטען אונטער דעם נאמען גוסטאוו פעררייער, און איהר האט איהם געטעדטעט אין דער רוע מאָנטאָרגע אלס ער איז אנגעקומען נאך פאריז!

— דער שליח פון מישעל ברעמאָנט, דער מאַן וואס איך האב ערמאָרדעט האט געהייסען פיערר לאַטירג!? — האט מאַרים געפרעגט מיט א דערשטיקטער שטימע.

— יא, אבער וואס בעדייטעט דיעזע אויפרעגונג?

מאַרים האט ארויסגעשטויסען פון זיך א דופפען אויסגעשריי און האט זיך

נעהאפט מיט ביידע הענד פאר'ן קאפ, פונקט וויא ער וואלט מורא האבען, אז ער זאל ניט צושפרינגען: „איך אונגליקליכער! איך האב ערמאָרדעט מיין פאטער!“

וויא א דאָנערשלאג איז געפאלען דיזער שרעקליכער אויסרוף פון מאריס פיר זיינע ביידע קאמעראדען.

— אייער פאטער!? — האט לאטירג אויסגערופען אויסער זיך פון אויפרעגונג — וואס זאל דאס הייסען?

ווייטער האט ער ניט גערעדט, דען ווערדיע האט איהם געכאפט פאר'ן ארעם און האט איהם א דריק געטהאן, ער זאל שווייגען, וועהרענד ער אליין האט זיך געווענדעט צו מאָריס:

— ערקלערט אייך דייטליכער! — האט ער איהם אויפגעפאָדערט.

לאטירג האט זיך געפיהלט שטארק בעוועגט און האט געשריען: רעדט דאך א מאהל ארויס, וואס שווייגט איהר!?

מאריס האט מיט ציטערנדער האנד געכאפט א פלאש פון טיש און האט זיך אנגעגאסען א גלאז וואסער, וועלכעס ער האט אויסגעלעדיגט מיט איין צוג און האט זיך דאן ענדליך אויף אזוי פיעל בערוהיגט, דאס ער איז אים שטאנדע געווען צו דערציילען זיינע ערשטוינטע און דערשראָקענע צוהערער, אלעס וואס מאדאם ראָזיע האט איהם מיטגעטהיילט, ביז צו דעם אויגענבליק ווען גראף איוואן האט ארייננעשיקט זיין וויזיטענקארטע.

ביידע, לאטירג וויא ווערדיע, האבען איהם צוגעהערט מיט ערשטוינונגען און שרעק. דער ערשטער האט ניט געוואגט צו ריידען א ווארט און האט נור אנגעקוקט דעם יונגען מאן מיט בעוואונדערונג און מיט ריהרונג.

— דער זאהן פון דער גרעפין קוראַוויצוו איז אלזא אין פאריז — האט ווערדיע געזאגט נאכדעם וויא מאריס איז ענטשוויעגען געוואָרן — און ער האט זיך פערבונדען מיט עמא זשובערט, אום צו געפינען פיערר לאטירג! דאס ווערט ערנסט, מיר זיינען ווירקליך אין געפאהר!

— עמא זשובערט מוז אונשעדליך געמאכט ווערן — האט לאטירג געזאגט.

— וויא אזוי? — האט מאריס געפרעגט.

— נון, זיא מוז שטערבען.

— ניין, איהר וועט זיא ניט אומבריינגען! — איז מאריס אויפגעשפרונגען — זיא איז מיין מוטער און איך וועל זיא פערטהיידיגען! איך וויל ניט איהר זאלט זיא טויטען.

— האלט איהר עס פאר בעסער, זיא זאל אונז בריינגען אויפ'ן עשאפאט?

— זיא איז מיין מוטער — האט מאָריס ווידערהאָלט — עס איז מעהר וויא גענוג דאס איך האב מיין פאטער אומגעבראכט, און וועל וויסען וויא אזוי מיין מוטער צו פערטהיידיגען.

— זאל זיין גענוג צו פלוידערן אומזיסט — האט איהם ווערדיע אונטערבראכען. ווען מיר זיינען ביז היינט געווען אים שטאנדע אויסצומיידען דיא נאכפארשונגען פון'ם גראף מיט דער אגענטין, וועט עס אונז ווייטער אויך געלינגען. לאמיר נור זיין

פארזיכטיג, לאָמיר פערדאָפּלען אונזער בעהוטזאמקייט, און לאָמיר ארבייטען אין דער דורכפיהרונג פון אונזער גרויסען פלאן; אזוי שנעל וויא מיר האבען דיא מיליאָנען געהען מיר נאך אמעריקא, וואו מיר וועלען ניט מעהר האבען וואס מורא צו האבען.

— איהר ווייסט נאך ניט אלעס — האט איהם מאָרים אונטערבראָכען — דיא געפאהר איז פיעל נעהענטער וויא איהר דיינקט, און מארגען וועט עס פיעלייכט שוין זיין צו שפעט דיא געפאהר אויסצומיידען.

— מאָרגען! ? — האבען דיא ביידע קאמראדען אויסגעשריען אין טויט־שרעק.

— יא, דען מארגען וועט מיין אמאהליגע געליעבטע, דיא שעהנע אָקטאוויע, דיא יעצטיגע געליעבטע פון גראף סאמילאָוו, ארעטירט ווערען. זיא וועט געוויס ריידען, — און איך בין פערלאָרען, און אלע אונזערע פלענער פלאטצען וויא זייף־בלאזען.

— אָקטאוויע? ! גראף סאמילאָוו? ! — האט ווערדיע איבערגערעדט — וואס הייסט דאס?

מאָרים האט אומשטענדליך דערצעהלט דיא געשיכטע מיט דעם מאנשעטען־קנאָפּ און אלץ וואס ער האט געהערט אונטערן טהיר ביי זיין מוטער אין הויז.

— טייפעל און העללע! — האט לאטירג אויסגערופען — ווען דאס מיידיל זאל ריידען דאן איז מארים פערלאָרען! איך וואלט זאגען, ער זאל נאך היינט פערלאָזען פאריז!

— אנטלויפען איז דאס זעלבע וויא זיך ערקלערן פאר שולדיג — האט ווערדיע אריינגערעדט — אָקטאוויע זאל ניט פערראטהען וועמען דער מאנשעטען־קנאָפּ געהערט, זיא זאל ניט ריידען!

— וויא קענען מיר דאס דען פערהינדערן? — האט מארים געפרעגט — ווען זיא ווערט פערהאפטעט וועט זיא פאר ש״עק אויסזאגען אלעס וואס זיא ווייס.

— קענט איהר זעהן אָקטאוויע נאך היינט ביי נאכט?

— אָ, יא.

— אבער דער גראף?

— איך ווייס אז זיא וועט היינט ביי נאכט זיין אליין, און איך האב דעם שליסעל צו איהר טיהר. איך קען צו איהר קומען אז קיינער זאל ניט מערקען.

— דאן איז אלעס גוט — האט ווערדיע געענטפערט. וועהרענד ער האט ארויס־גענומען זיין בריעף־טאשע, און האט ארויסגעזוכט א קליינע לעדערנע טאשע, וועלכע האט ערהאלטען א גאָלדענע נאָדעל פון אונגעפעהר אנדערהאלבען צאָל לאנג. דיעזע נאָדעל האט ער איבערגעגעבען מאָרים'ן מיט דיא ווערטער: געהט צו אָקטאוויע, און דערמיט וועט איהר אפקויפען איהר שווייגען! ווען מען קומט איהר מארגען פריה פער־האפטען וועט מען זיא געפינען טויט.

דער יונגער מאן איז ענטזעצט צוריקגעטרעטען.

— איך זאל דיא אונגליקליכע ערמארדען? — האט ער געשטאמעלט — איך וועל קיינמאהל ניט האבען דעם מוטה, אזא מארדטהאט אָהן גרונד צו בעגעהן.

ווערדיע האט געצוקט מיט דיא אקסלען:

— איך בעדויער אייך זעהר! האט איהר דען אין דער נאכט פון 19־טען דעצעמבער

אויך געהאט אזא ישוב הדעת, איידער איהר האט אומגעבראכט דעם מאן מיט דער פרוי? און דאך איז דאמאלס אייער קאָפּ ניט געווען אין געפאהר. עס האנדעלט זיך היינט ניט וועגען א פערברעכן, נור וועגען רעטען זיך. ווען איהר לאזט אקטאוויע׳ן לעבען, דאן זי׳ט איהר געוויס טויט. איהר האט אלזא אויסצוקלייבען צווישען אייער לעבען און איהר לעבען.

מאריס איז געווען אונענטשלאסען, אבער דיא בעווייזע פון ווערדיע זיינען געווען שטארק און האבען ענדליך געזיעגט.

— זאל זיין אזוי! — האט ער געמורמעלט — דער שיקזאל וויל אזוי! אָקטאוויע וועט ניט רעדען.

ער האט דיא גאלדענע נאדעל מיט דעם לעדערנעם שיידיל אריינגעליינט צו זיך אין וועסט-טאשע, האט גענומען אבשיעד פון דיא קאמעראדען און איז געפאהרען צו זיך נאך הויזע.

אלס ער איז ארויף צו זיך אויף דיא טרעפּ האט איהם זיינע אלטע הויזמייסטערין נאכגעשריען: „דא איז א בריעף פיר אייך, הערר וואסייר!“

ער האט גענומען דעם בריעף און האט גלייך דערקענט אָקטאוויעס האנדשריפט. קוים איז ער געווען אין צימער, האט ער אנגעצונדען א ליכט, האט אויפגעריסען דעם קאנווערט און האט געלעזען פאלגענדעס:

ליעבער מאָריס!

איך ערווארטע דיך היינט ביי נאכט, אום האלב איינס אוהר. זעהר וויכטיגע נייס. אָקטאוויע.

דאס וויל זיא מיר געוויס מיטטהיילען דעם אויפטריט וואס זיא האט געהאט מיט׳ן גראף וועגען דעם מאנשעטענקנאָפּ — האט ער געזאגט; — ניט נייטיג, מיינע ארעמע אָקטאוויע, איך וויים שוין אלעס אהן דיר! אבער זיא רופט מיך צו זיך, זיא פעראורטהיילט זיך אליין!

ער האט זיך אנגעטהאן אין א רייזע־אנצוג, וועלכער האט איהם אין גאנצען פערענדערט, האט אריינגעשטעלט צו זיך אָקטאוויעס שליסעל און האט פארלאזען זיין וואהנונג רוהיג, קאלט, ענטשלאסען, גאנץ אזוי וויא אונזערע לעזער האבען איהם געקאנט אין אָנפאנג פון אונזער ערצעהלונג.

זיינע צוויי קאמעראדען אין דער רוע דע סורען האבען זייער געשפרעך פארט־געזעצט אין זיין אבוועזענהייט. קוים איז מאָרים פון דארט ארויסגעגאנגען האט לאטירג אויסגערופען אין דער גרעסטער ענטציקונג: „ער איז מיין זאהן! מיין זאהן! און דוא האסט מיר ניט געלאזען איהם אומארמען, האסט איהם געמאכט גלויבען, אז ער האט ערמארדעט זיין פאטער!

— געוויס, און דאס איז מיר זעהר ליעב! — האט ווערדיע געענטפערט — איך האב געהאנדעלט וויא א קלוגער מאן. מאָרים איז שוין אזוי אויך געווען אויסער זיך און האט זיך קוים געקענט בעהערשען — צו וואס וואלט עס געקענט פיהרען, ווען מען זאל איהם אין אזא אויגענבליק ענטדעקען אזא וויכטיגע געהיימניס!? ווען ער וועט אונז האבען בעפרייט פון מאריע ברעסאל און סימאָנע דאן זאל ער ערפאהרען אז דוא

ביסט זיין פאטער. ווען מיר זאלען האבען דהארווילס ירושה וועט איהר דאן האבען צייט זיך צו פרייען איינער מיט'ן אנדערן.

— איך וואלט איהם אבער אזוי וועלען אומארמען, איהם דריקען צו מיין ברוסט!

— נעהם זיך אין אכט! — האט ווערדיע געשפאסט — דוא ווערסט סענטי־מענטאל (געפיהלפאל), דאס איז א שרעקליכער סימן; דוא ווערסט אלט, מיין ליעבער!

— וואס ווילסטו, ער איז מיין זאהן, און וואהרהאפטיג איין בענאבטער זאהן! — האט לאטירג געזאגט, וועהרענד זיינע אויגען האט געגלענצט פון פייכטקייט.

— איך בעט דיך, זיי ניט קיין אלטע ווייב — האט ווערדיע זיך געבייזערט — זייא א מאן! שפעטער מענסט דוא זיין א פאטער פיעל דיין הערץ געלוסט: מיר זיינען ארומגערינגעלט מיט געפאהר, און מוזען זעהן זיך אויסצודרייבען.

— איז דיא ערמאָרדונג פון אָקטאוויע קלוג און נויטווענדיג? — האט לאטירג געפרעגט.

— מעהר אלס פון עמא זשובערט! פון דער פאָליציסטין האבען מיר ניט וואס מורא צו האבען, איהר זאהן וועט אונז שיטצען.

— מארים?

— געוויס! לאָמיר אננעהמען, זיא ענטדעקט אז ער איז דער מערדער פון פער־לאשעז, דיינקסט דוא אז זיא וועט איהם אויסליעפערן?

— ניין.

— איך דיינק דאס אויך ניט; אין געגענטהייל, זיא וועט אונז געבען דיא מעג־ליכקייט צו אנטלויפען; איך זאג דיר נאך אמאל, מאָרים איז אונזער בעסטער שוטץ.

36טער קאפיטעל.

דער אונערווארטעטער טויט.

עמא זשובערט האט אפגעליינט איהר אבענד־עססען אויף א שטונדע און איז שנעל אוועקגעפאהרען נאך דער פערפעקטור. דער פאָליציי־שעף האט זיא גלייך עמפ־פאנגען, און זיא האט איהם בעריכטעט פון אלץ וואס זיא האט ערפאהרען פון גראף איוואן. דער פאָליציי־שעף האט זיא בעשטעלט זיך איינצוגעפינען מאָרגען אום 8 אוהר אין א וואגען אויף דער עקע פון דער רוע קאָמארטען, אויף דעם פאל ווען מען זאל זיא דארפען האבען ביי דער פערהאפטונג פון אָקטאוויע.

דיא ענטדעקונג פון דעם מאנשעטען־קנאָפ ביי א שיינער דאמע פון דער האלב־וועלט האט מאדאם ראָזיע וויא דעם פאָליציי־שעף זעהר איבערראשט.ביידע האבען פערשטאנען אז אָקטאוויע האט וואהרשיינליך נים צו טהאן מיט דעם פערברעכען, אבער דערנאך האבען זיי געהאלטען פיר וויכטיג דאס הויז גוט צו בעאָבאכטען וועה־רענד דער נאכט. דער פאָליציי־שעף וויא דיא אגענטין זיינען ביידע געפאלען אויף דעם געדאנקען, אבגלייך זיי האבען עס איינער דעם אנדערן ניט געזאגט. עמא זשובערט האט אוועקגעשיקט זשאדלע צו אָקטאוויע'ס וואהנונג אויף דער רוע קאָמארטען, מיט דעם בעפעהל צו בעוואכען דאס הויז, און צו זעהן ווער עס געהט אריין און ווער ארויס, און קוים איז זיא פערטיג געווען מיט איהר עסען איז זיא אליין אויך צוגעפאהרען אהין.

דער פּאָליצײ-שעף װיעדער האט אום עלף אוהר מיטגענומען מארטעל און איז אויך אהין צוגעפאהרען, און איז ניט װעניג פערװאונדערט געװען, אלס אין דער דיקער חמארע װאס האט דיזע נאכט אלעס בעדעקט, האט ער פּלוצלונג דערזעהן זשאָדלע, צװאנציג טריט פון אָקטאװיע'ס טהיר.

— גיעבט עס װאס נײעס ? — האט דער פּאָליצײ-שעף געפרעגט.

— נײעס גראדע ניט, אבער איך גלויב דאך אז איך האב מײן צײט ניט אומ־זיסט פערלארען. דארטען איז דאס הויז װאו דיא דאמע װאוינט. איך האב געזעהן עטליכע לײטע זײנען ארײנגעקומען ניט קלינגענדיג, דען זײ האבען שליעסלען. אויב דאס זײנען בעװאהנער פון הויז מוזען זײ בלײבען אינעװײניג, און אויב דאס זײנען פרעמדע װעלכע קומען מיט א פערדעכטיגען גרונד, מוזען זײ דאך װיעדער ארויסקומען, און איך װעל פערפאָלגען יעדען אײנציגען װאס װעט ארויסגעהן װעהרענד דער נאכט.

— איהר האט רעכט — האט דער שעף געענטפערט — און מיר װעלען אײך מאכען קאָמפּאניע, דען עס קענען נאך ארויסקומען צװײ פּערזאן מיט אמאל, דאן װעט איהר נאכגעהן דעם ערשטען, מארטעל דעם צװײטען, און איך בלײב אויף דעם פּלאטץ צו היטען װײטער.

— דיא חמארע שטערט אונז זעהר פיעל! — האט זשאדלע בעמערקט.

— אבער זיא האט אויך א מעלה װאס דיא בולװארדס זײנען צוליעב איהר זעהר שטיל און קײנער װעט אונז ניט שטערן. לאמיר זיך צושטעלען אויף אונזערע ערטער. איך שטעה אויף דער אנדער זײט, זשאָדלע צעהן טריט פון טהיר רעכטס און מארטעל לינקס. אויף דעם אויפ'ן װעלען מיר קײנעם ניט פערליערען, װער עס קומט נור פון דעם הויז. אלזא, אויף אונזערע פּלעטצער!

דיא דרײ מענער זײנען זיך צוגאנגען און האבען זיך אויסגעשטעלט אויף זײערע פּלעטצער. קלאפּענדיג א צאהן און א צאהן פאר קעלט, און ניט זעהענדיג אײנער דעם אנדערן אין דער דיקער חמארע.

ארום צװעלף אוהר איז מאָריס פארבײגעגאנגען דעם פּאָליצײ-שעף, װעלכען ער האט אין דער פינסטערניס ניט בעמערקט, און מיט א פינסטערן בליק און געקרײטש־טען שטערן איז ער צוגעגאנגען צום טהיר פון הויז און האט זיא געעפענט מיט א שליעסעל, און האט זיא דאן װיעדער גאנץ שטיל פערמאכט. אלס ער איז גאנץ שטיל ארויפגעגאנגען דיא טרעפּ װאס זײנען געװען בעדעקט מיט א דיקען טעפּיך, האט זיך אויבען געעפענט א טהיר און אָקטאװיע איז איהם ארויס אנטקעגען. זיא האט איהם ערװארטעט מיט דער גרעסטער אונגעדולד. זיא האט איהם שנעל ארײנגעפיהרט צו זיך אין צימער און האט הינטער זיך פערריגעלט דיא טהיר.

— ביסט דוא ענדליך דא ? — האט זיא געזאגט — איך בין מעהר טויט װיא לעבעדיג פאר אנגסט און זארג.

— װאס איז דען געשעהן ? דײן קורצער בריעף האט מיך זעהר נײגיעריג גע־מאכט, און איך ערװארטע צו הערן פון דיר אײן ערקלערונג.

— צוערשט װיל איך דיך פרעגען אויב דוא האסט געפונען דעם מאנשעטען

קנאָפּ וואס דוא האסט אין דעצעמבער פערלארען. דוא געדיינקסט דאָך, דיא פּאָדקעווע? האסט דוא מיט וועמען געשפּראכען וועגען דעם?

— ניין, איך האב איהם ניט געפונען און האב מיט קיינעם ניט גערעדט וועגען דעם.

— גאט צו דאנקען! — האט אָקטאוויע געענטפערט מיט א זיפץ — דאס איז מיט א לאסט וועניגער.

— וואס מיינסט דוא דערמיט?

— דער פערפלוכטער קנאָפּ האט מיר שיער פערדאָרבען מיין גאנצען פּלאן פון הייראטהען.

— וויא אזוי?

— מאהל דיר, דער גראף איז אייפערזיכטיג וויא א טיגער, און מיט א מאהל געפינט ער ביי מיר דעם איינציגען קנאָפּ, און איז געווארען זעהר בייז אלס ער האט פערשטאנען, אז דאס געהערט א העררן.

דיינע אונרוהע איז פיעל איבערטריעבען, מיינע ליעבע אָקטאוויע; עס קען זיין אז דער גראף איז געוועזן עטוואס אייפערזיכטיג, אבער דאס קען דיר ניט שאדען.

— איך בין אויך איצטער עטוואס רוהיגער, אבער פריהער בין איך זעהר דערשראָקען געוועזן. דוא פערשטעהסט אויך געוויס ווארום. איך האב עס מיר אריינגענומען אין קאָפּ, דאס איך מוז ווערן גרעפין סאמילאָיו, ווען אפילו דיא וועלט זאל אונטערגעהן! איך וויל ווערען אן אמת'ע גרעפין מיט א גרויסען פערמעגען! וויא וועט זיך פרייען מיין מוטער מיט מיר! דוא ביזט דאך א קלוגער ערפאהרענער מאן, גיעב מיר א ראטה וויא איך קען דאס אם שנעלסטען ערלייכען.

— דיא איינפאכסטע חוה'ס טאכטער וויים דערפון מעהר וויא דיא גאנצע נעזעלשאפט פון דיא קליגסטע מענער — האט מאריס געלאכט.

ביז צווי אוהר זיינען זיי אזוי געזעסען און געפּלוידערט, דאן אבער האט אקטאוויע אנגעהויבען צו ווערן מיעד. דיא אויגען האבען זיך האלב צוגעמאכט, דער קאָפּ האט זיך געניינגט פון איין זייט אויף דיא אנדערע, ביז זיא איז זיצענדיג אזוי איינגעדרעמילט.

— דער אויגענבליק איז געקומען! — האט מאָריס געזאגט, און האט ארויסגעצויגען פון דער טאשע א נאָדיל־טעסעלע פון לעדער.

ער האט זיך איינגעבויגען איבער אָקטאוויע, האט זיך א ווילע צוגעהערט צו איהר אטהעם, און האט דאן צוגעטראגען דיא שפּיטץ נאָדעל צו איהר געניק. ער האט מיט דיא שפּיטץ־פינגער אנגעטאפּט דעם פּלאטץ צווישען צוויי אָדערן און האט מיט קראפט אריינגעשטויסען שנעל דיא גאנצע נאָדעל, וועלכע איז אין גאנצען פערשוואונדען געווארען, אזוי דאס קיין איינציגער טראָפּען בלוט האט זיך בעוויזען.

אקטאוויע האט אפילו דיא אויגען ניט געעפענט. איהר קערפּער האט נור לייכט אויפגעציטערט, און דאס איז געוועזן אלעס. דיא גאלדענע נאָדעל האט בעריהרט דאס געהירן און דער טויט איז געקומען אזוי שנעל וויא דער בליטץ. קיין ליידען, קיין טויטעסקאמפף, אפילו קיין זיפץ האט זיך ניט געהערט.

מאריס האט אונבעוועגליך בעטראכטעט א ווילע זיין אָפּפער. ער איז פיעליכט

געווען עטוואס בלאַסער וויא געוועהנליך, אבער זיין געזיכט האט ניט אויסגעדריקט ניט קיין שרעק און ניט קיין שטוינען. „עס האט אזוי געמוזט זיין" האט ער געמורמעלט „דאָ אונטען מוז יעדער קוקען פאר זיך!"

מיט שרעקליכער רוהע האט ער אראפּגעצויגען דיא קליידער פון דער טויטער פרוי און האט זיא אוועקגעלייגט אין בעט, האט זיא צוגעדעקט, און האט צרוואָרפען דיא דעקען און דיא קיסענס, אום צו מאכען גלויבען אז זיא האט זיך געראנגעלט מיט'ן טויט. דאן האט ער פערלאזען דאס צימער, האט פערשלאָסען דיא טהיר הינטער זיך, און איז אראפּגעגאנגען דיא טרעפּ.

אלס ער האט ארויסגענומען דעם שליסעל אום דיא אונטערסטע טהיר צו עפענען, האט ער פּלוצלונג דערהערט טריט פון דרויסען און איז געבליעבען שטיל. ער האט א קורצע ווייַלע געווארט ביז דיא טריט האבען זיך דערווייטערט און האט דאן געעפינט דיא טהיר.

וואס פאר א חמארע! — האט ער געטראכט ביי זיך — דאס איז גוט!

ער האט אראפּגעשלעפּט זיין הוט עטוואס איבערן געזיכט, האט אויפגעהויבען זיין שאהל און האט צוריק פארשלאָסען דיא הויזטהיר. אבער וויא שטיל ער האט עס געמאכט, האבען דיא דריי בעאמטע דאך דערהערט דעם גערויש פון צומאכען דיא טהיר און האבען אלע דריי אָנגעשפּיצט דיא אויערן און איינגעהאלטען דעם אטהעם.

מאָריס האט זיך געווענדעט נאך לינקס, וואו מארטעל איז געשטאנען. דיעזער האט זיך פארשטעלט פאר א שכור'ן וואס פאלט פון דיא פיס און האט כלומר'שט ניט־ווילענדיג אנגעשטויסען מאָריסן מיט עלענבויגען.

דער מערדער פון דער שעהנער אָקטאוויע האט קיין ווארט געענטפערט. א שיכור'ר אין דער געגענד און אין אזא נאכט איז איהם פארגעקומען עטוואס פערדעכטיג און ער האט אנגעהויבען שנעלער צו געהן. אבער דער געשיידטער מארטעל האט שנעל ארויפגערוקט אויף זיינע שטיפעל א פאר ווייכע פילץ־שוה, וועלכע ער האט אימער געטראגען ביי זיך און מיט א שטילען, קוים הערבארען טריט איז ער געלאפען הינטער איהם, האלטענדיג זיך א 15 טריט ווייט פון איהם.

דער פּאָליציי־שעף איז אריבערגעגאנגען צו זשאָדלע אויף דער זייט פון איינגאנג.

— מארטעל איז נעגאנגען הינטער דעם מאן וואס איז ארויסגעקומען פון הויז? האט ער געפרעגט.

— יא, — האט דער פּאליציי־אגענט געענטפערט — מיר איז דער קערל פאָר־געקומען פערדעכטיג. ווער ווייס אויב ער איז אליין געווען צו הויז.

— יעדענפאלס וועלען מיר ערפאהרען וואו ער וואהנט — האט געענטפערט א שטימע פון דער חמארע, אבגלייך מען האט ניט געקענט זעהן ווער עס רעדט — און דאן וועלען מיר איהם בעטען אונז צו ערקלערן, וואס ער האט דא אין הויז געזוכט.

— מאדאם ראזיע! — האט זשאָדלע אויסגערופען, דערקענענדיג דיא שטימע.

— שטיל רופט מיך ניט ביין נאמען, אדער מינדעסטענס ניט אזוי לויט! איך בין שוין דא זייט א שטונדע.

— האט איהר געזעהן דעם מאן וועלכען מארטעל איז נאכגעגאנגען?

— ער איז מיר פארביינגעגאנגען, אבער אין אזא פינסטערניס איז אונמעגליך איינעם גוט צו זעהן. זיין שאל האט איהם פארדעקט ביז צו די אויגען און זיין שריט האט אויסגעזעהן וויא פון א קרעפטיגען מאן.

— מארטעל איז א גוטער פוס־געהער און ער וועט איהם ניט פערליערען פון די אויגען.

— אויף אונזערע פלעטצער! — האט דער פאליציי־שעף בעפאהלען — מאדאם ראזיע וועט זיך שטעלען אויף מארטעלס פלאטץ.

מארים איז געגאנגען זעהר שנעל ווייטער, מיט אנגעשפיצטע אויערן. טראטץ דעם וואס מארטעל האט געטראגען ווייכע שוהע, האט מארים דאך געהערט דעם גערויש פון זיינע טריט הינטער זיך. „טייפעל און העללע!“ — האט ער געפלוכט קריטצענדיג מיט די ציין — „איינער פערפאלגט מיך; דאס איז א קונסטשטיק פון מיין מ׳טער! גוטע ליעבהארציגע מוטער מיינע! וויא גערן וואלט זיא וועלען האבען מיין קאפ פיר די גילאטינע! אבער מיר וועלען זעהן!“

מארים האט פערדאפעלט די שנעלקייט פון זיין גאנג, אבער אנשטאט צו פערקעהרען אין דער רוע נאווארין, וואו ער האט געוואהנט, איז ער אוועקגעגאנגען מיט דער רוע ד׳אמסטערדאם.

מארטעל האט זיך אימער געהאלטען פופצעהן טריט הינטער איהם. „לויף נור לויף, מיין בחור׳ל!“ — האט ער געזאגט — „איך בין דיין שאטען און דוא וועסט פון מיר ווייט ניט אוועקגעהן.“

די שטונדען זיינען זיך דערווייל געגאנגען איינע נאך די אנדערע, די פאליציסט׳ן אין דער רוע קאמארטען האבען אנגעהויבען צו ווערען אונגעדולדיג איבער דאס אונגיטציגע ווארטען ביי די פערשלאסענע טהירען פון אקטאוויעס הויז. די אוהר האט געשלאגען דריי, פיער און פינף; אין גאס האבען זיך אנגעהויבען צו ווייזען וואגען; ארבייטער האבען אנגעהויבען צו געהן צו דער ארבייט; די גאסען־קעהרער האבען זיך גענומען צו זייער געציינ און די שענקען האבען זיך געעפענט.

דער פאליציי־שעף האט געגעבען א צייכען מאדאם ראזיע און זשאדלע, וועלכע זיינען צו איהם צוגעקומען. „מיר קענען אוועקגעהן פון דאנען“ — האט ער געזאגט צו מאדאם ראזיע — „און איהר זשאדלע וועט דא בלייבען ביז מיר וועלען צוריקקומען. מיר וועלען אין צוויי שטונדען זיין צוריק.“

זשאדלע האט זיך געהארזאם פערנייגט.

אום זיעבען אוהר זיינען דיעביידע ווידער געוועזען ביי זשאדלע. זיי האבען די צוויי שטונדען בענוצט, אום צו חאפען א דרעמיל און זיך ארומצו־וואשען. זיי האבען אויך געבראכט מיט זיך דעם געריכטס־קאמיסאר.

— גיעבט עס וואס נייעס? — האט דער שעף געפרעגט זשאדלע.

— ניין.

— איז מארטעל צוריק געקומען?

— נאך ניט; איך האב געמיינט דאס ער איז פיעלייכט געגאנגען נאך דער פרעפעקטור.

— מיר האבען איהם ניט געזעהען, דאס איז זאָנדערבאַר!

— זעהר זאָנדערבאַר; דער מאן וועלכען ער האט פערפאלגט האט זיך געוויס געמוזט ארויפחאפּען אויפ'ן אייזענבאהן, און מארטעל איז איהם נאכגעפאהרען.

— זאלען מיר איצטער פאַרגעהן מיט דער ארבייט? — האט דער געריכטס־קאמיסאר געפרעגט.

— טהוט אייער פליכט.

דיא בעאמטע מיט דיא אגענטען זיינען אריין אין הויז וועלכעס האט זיך איצטער ערשט געעפענט.

— וואס פערלאַנגט איהר, מיינע הערען? — האט געפרעגט דיא טהיר־וועכטערין, וועלכע איז גאנץ ערשטוינט געווען איבער אזא פריהען בעזוך.

— פריהער מאכט צו דיא טהיר און לאזט קיינעם פון הויז ניט ארויס, ביז מיר וועלען אייך ווייטער בעפעהלען; מיר קומען אים נאמען פון געזעץ. אריינלאזען מעגט איהר יעדען, אבער קיינעם ניט ארויסלאזען.

ציטערנדיג האט דיא פרוי צוגעמאכט דיא טהיר.

— וואהנט ביי אייך א דאמע מיט'ן נאמען אקטאוויע? האט דער קאמיסאר געפרעגט.

— יא, מיין הערר.

— וואס טהוט זיא?

— זיא איז שעהן, און הייסט דיא שעהנע אָקטאוויע.

— אין וועלכען שטאָק וואהנט זיא?

— אין ערשטען.

— איז זיא צו הויז?

— יא, מיין הערר, זיא איז געסטערן געקומען פריה נאך הויז.

— ווילט איהר אזוי פריינדליך זיין אונז צו איהר ארויפצופיהרען?

דיא פרוי איז ארויפגעגאנגען דיא טרעפּ און האט געקלינגעלט. א קאַמערמעדכען האט געעפענט, אבער ביין אנבליק פון דיא הערען פון געריכט איז זיא דערשראקען אָפּגעשפּרונגען צוריק.

— וואס ווינשען דיא הערען? — האט זיא געפרעגט גאנץ פערווירט.

— שרעקט זיך ניט, מיין קינד — האט דער פּאליציי־שעף זיא בערוהיגט — מיר קומען ווענגען א גאנץ איינפאכען געשעפט אין נאמען פון געזעץ. דיעזער הערר דאָ איז געריכטס־קאמיסאר! זאגט אייער ווירטהין, דאס מיר ווינשען מיט איהר צו ריידען.

— אונמעגליך, מיינע הערען! עס איז נאך ניטא אכט אוהר, און דיא מאדאם שטעהט קיינמאהל ניט אויף פריהער וויא צעהן, און מיר האבען שטרענגען בעפעהל ניט צו בעטרעטען איהר צימער ביז זיא האט געקלונגען.

— טהוט פונקט וויא זיא וואלט געקלונגען.

— אבער....

— קיין אבער! געהט און וועקט דיא דאַמע! איך בעפעהל עס אייך אים נאמען פון געזעץ.

דיא דינערין איז מיט איין אראפגעלאזענעם קאפ געגאנגען אויספיהרען דעם בעפעהל און איז פערשוואונדען אין דיא אינערע צימערן פון דער וואהנונג.

פלוצלונג האבען דיא בעאמטע דערהערט א שרעקליכען געשריי, און דאס יונגע קאמער־מיידיל איז געלאפען צוריק, פאלענדיג פון דיא פיס, ציטערנדיג, און בליקענדיג פאר זיך מיט שטארע אויגען. זיא האט זיך א ווארף געטהאן אויף איינעם פון דיא שטוהלען אין פארדער־צימער און מיט א פערשטיקטער שטימע פון שרעק און אויפרע־גונג האט זיא געקרעכצט: „אך, מאדאם, ארעמע מאדאם!“

— וואס איז דען, וואס האט פאסירט? — האבען דיא בעאמטע געפרעגט.

דאס קאמער־מיידיל האט צוזאמענגעליינט דיא הענד ברעכענדיג דיא פינגער און האט ארויסגערעדט: „זיא איז טויט!“

— טויט? — האבען דיא מענער איבערגעפרעגט מיט ענטזעטצען.

— יא, טויט — האט דאס מיידיל געשטאמעלט — איהר געזיכט איז בלוי, זיא איז קאלט און שטייף, און איהרע אויגען שטעהן אפען!

דער פאליציי־שעף און דער געריכטס־קאמיסאר האבען אין דעם אויגענבליק אין גאנצען פערגעסען זייער ווירדע און זיינען געלאפען וויא אינגלאך נאך דעם צימער פון דער דאמע. דיא פאליציי־אגענטען האבען זיי געפאלגט.

דער פאליציי־דירעקטאר איז צוגעגאנגען צום בעט וועלכעס איז געוועזען ניט בע־זאנדערס אין אונארדנונג, און האט בעטראכט דאס געזיכט פון דער טויטען. דאן האט ער אנגענומען דיא האנד פון דער לייכע: „דיא פרוי איז ווירקליך טויט — האט ער געזאגט — און אויב איך האב ניט קיין טעות איז דער טויט איינגעטרעטען נאך פריה אין דער נאכט“.

באלד איז אויך אנגעקומען גראף איוואן, וועלכער איז געקומען מיט דער אבזיכט צו בערוהיגען אקטאוויע ביי דער פערהאפטונג, פון וועלכע ער האט געוואוסט. אלס ער האט ערפאהרען פון אקטאוויע'ס טויט איז ער געווען גאנץ ענטזעצט פון איבעררא־שונג און ערשטוינען.

— דאס איז וואונדערבאר! — האט ער אויסגערופען נאכדעם וויא ער האט זיך עטוואס בערוהיגט — געסטערן איז זיא געוועזען פריש און געזונד, פון וואס האט זיא געקענט שטערבען?

אויף דיא פראגע האט קיינער ניט געקענט ענטפערן. עס איז גלייך גערופען גע־ווארן איין דאקטאר וועלכער האט אונטערזוכט דיא לייבע און האט ערקלערט דאס דיא יונגע דאמע איז געשטארבען פון א געהירן־שלאג.

— גלויבט איהר ניט אז דא איז בעגאנגען געווארן א פערברעכען? — האט דער פאליציי־שעף געפרעגט.

— ניין.

— דאן האבען מיר נור צו מאכען א פראטאקאל פון דעם פאל. דער שיקזאל איז געגען אונז און ער האט געשלאסען דעם מונד, וועלכער האלט אונז געקענט ענט־דעקען א וויכטיגע וואהרהייט.

— איך גלויב ניט אין שיקזאל — האט מאדאם ראזיע ערקלערט — און איך

וויל אום יעדען פרייז וויסען ווער דער מאן איז, וואס האט ביי נאכט פארלאזען דאס הויז.

— צו מיין גרעסטען בעדויערן קען איך דאס ניט זאגען — האט געענטפערט א האלב-פערשטיקטע אומעטיגע שטימע.

אלע האבען זיך אומגעקעהרט. דאס איז געוועזן מארטעל. זיין געזיכט איז געוועזן אפגעמאטערט, זיינע קליידער פערשמוצט און צוריסען, זיינע אויגען פארלאפען מיט בלוט.

— איהר האט פערלארן זיינע שפור? — האבען דיא בעאמטע געפרעגט.

— יא.

— וויא אזוי האט עס געטראפען? איהר זייט דאך אימער אזוי געשיקט!

— איך קען אייך שווערען דאס איך בין ניט שולדיג! פיער שטונדען בין איך איהם נאכגעגאנגען וויא זיין שאטען, און ער איז געלאפען פאר מיר וויא א האז פאר'ן יאגד-הונד. ער האט בעמערקט דאס איך געה הינטער איהם און האט זיך געלאזען אויף אונמעגליכע וועגען. ער איז אוועק מיט דיא בולווארדס ביז נאך בעלוויל, דאן האט ער פערקעהרט אין דיא ענגסטע געסלאך, אין שמוטץ און קויט. וואס מעהר ער איז געלאפען בין איך אלץ שטארקער געלאפען הינטער איהם, טראכטענדיג ביי זיך: „דער יונג וויל מיך פארמאטערן! ווארט נור, מיין בחור, דאס וועט דיר ניט געראטהען“. ווען מיר זיינען געקומען צו דיא פארטס האט ער זיך פארקעהרעוועט נאך וועגסען. איך האב געהאפט ער וועט וועלען אין פארק, און דא וואלט איך איהם געפאקט ביי דער באריער (צאם) אבער פלוצלונג האט ער זיך א דרעה געטהאן אויף דיא וועגלאך הינטערן פערלאשעז. איך האב מיט מיינע פילץ-שוה ניט מעהר געקענט טרעטען אויף דעם שמוציגען באדען, דיא ווייטקייט צווישען מיר מיט איהם איז געווארען גרעסער, און דא האב איך מיך צום אונגליק אויסגעגליטשט און בין אריינגעפאלען אין א גראבין. אלס איך האב מיך וויעדער אויפגעהויבען איז דער מאן געוועזן פערשוואונדען.

— ער האט זיך פון אונז ארויסגעדרעהט! — האט עמא זשובערט געזאגט מיט טיעפען בעדויערן אין איהר שטימע — דאס הערץ זאגט מיר אז ער איז דער מערדער פון דער אונגליקליכער דאמע.

— איהר האט א טעות, מאדאם, — האט דער ארצט געענטפערט — דא איז קיין פערברעכען פאראנען! איך זאג אייך נאך אמאל, דאס איז א געהירנשלאג.

— דאס וועט זיך געפינען, מיין הערר — האט דער פאליציי-שעף געזאגט — דען איך וועל לאזען פאלמעסין דיא לייכע.

— דאס איז גאנץ אומזיסט.

— פיעלייכט אבער וועט זיך דאך וואס ארויס.

א מאנאט איז אריבער צייט דעם טויט פון דער שיינער אקטאוויע. דיא אונטערזוכונג האט אויסגעפינען דיא גאלדענע נאדעל אין געניק פון דער ערמארדעטער און האט פעסטגעשטעלט דאס פערברעכען, דיא הויזמייסטערין און דיא דיענערשאפט פון אקטאוויע איז אויסגעפארשט געווארען וועגען אלע אקטאוויעס בעזוכער, אבער עס איז

קיין זאך ניט דערגאנגען געווארען. אויף מאַריס וואסייר איז בעזאנדערס אונמעגליך געוועזן צו קומען, אזוי וויא דיא דיענערשאפט האט איהם דארט שוין זעהר לאנג אדער כמעט גאר ניט געזעהן קומענדיג אהין. ביי אַקטאַוויען אין הויז איז קיין זאך ניט געפונען געווארן וואס זאל קענען געבען וועלכע אויפקלערונג, קיינע וויכטיגע בריעף, קיינע פאפיערען און אפילו קיין געבורטס-שיין. נאך וועלבען עס זאל מעגליך זיין צו ערפאהרען ווער זיא איז. אבער טראָטצדעם אלעם האט עמא זשובערט נאך אימער ניט פערלארען דעם מוטה.

איצט, אז זיא האט שוין פאר מאַריס'ן ניט געהאט וואס צו בעהאלטען, פלעגט זיא אָפט בלייבען דעם גאנצען טאג אויסען הויז, צום גרעסטען בעדויערן און ערגער פון דער עהרליכער מאדליין, וועלכע פלעגט זעהר אונרוהיג זיין דאריבער.

מאַריס האט געשפיעלט דיא ראָלע פון א צערטליכען זאָהן, און דיא ארעמע פרוי וואלט זיך געפיהלט גאנץ גליקליך, ווען דיא זאָרגען פון איהר שוועדער אויפגאַבע און פון איהרע אנשטרענגונגען וואלטען זיא ניט שטענדיג בעשעפטיגט אזוי שטארק. מאַריס האט מעהרערע מאהל פערזוכט זיא אויסצופאָרשען, צו דערגעהן ביי איהר וואו זיא האלט מיט איהר זוכען, אבער זיא האט איהם יעדעס מאהל נור געענטפערט אויסווייכענדיג: „געדיינק, מיין זאָהן וואס דוא האסט מיר צוגעזאגט, מיט מיר וועגען דיא זאכען ניט צו ריידען; איך וואלט אליין וועלען זיי פערגעסען אזוי שנעל וויא איך וועל נור ערגרייכען מיין ציעל".

— איז דער ציעל נאך וויים? — האט דער יונגער מאן געפארשט.

— אי, וואס ווייטער איך געה, שיינט מיר אלץ, אז מיין ציעל דערווייטערט זיך פון מיר.

דיעזע אנטווארט איז געווען גענוג אום מאַריסן צו בערוהיגען. דיא אַגענטין האט נאך ניט אין אויסזיכט קיין ערפאלג און ער האט אלזא ניט וואס מורא צו האבען.

אבער דיא זאכע פון דיא באנדיטען איז דערווייל נאך אויך ניט געגאנגען פאָרווערטס. מאריע ברעסאָל האט נאך געלעבט, אבגלייך זיא איז געלעגען שווער קראנק און סימאָנע איז נאך אלץ ניט געפונען געווארן. מאַריס פלעגט אפט קומען אין ברעסאָל'ס הויז, אום זיך צו ערקונדיגען וועגען מאריע'ס צושטאנד און פלעגט זיך ווייזען זעהר פערליעבט און צערטליך צו וואלענטינען און מעהר וויא דאס האט זיא ניט געווינשט. מאריע'ס לאגע האט איהר קיין זארג ניט געמאכט, אין געגענטהייל, זיא האט זיך געפרייט, דאס מינדעסטענס שטעקט זיא ניט פאר דיא אויגען און מען זעהט זיא ניט. דיא פערגיפטונג דורך דעם ביס פון דער שלאנגע איז שוין לאנג ארויסגעטריעבען געווארן פון איהר קערפער, אבער דיא ארעמע מאריע האט געליטען גייסטיג דורך דאס בעוואוסטזיין, דאס אלבערט ליעגט געפעהרליך קראנק און נור דורך דאס וואס ער האט זיא געראטעט. וואלענטינע איז געווען גענוג גרויזאם, דער קראנקער מיידיל צו דערצעהלען, דאס אלבערט ליעגט אין שטערבען און דיא ערצטע האבען איהם שוין לאנג אויפגעגעבען.

דער ארעמער לודאָוויק, וועלכער האט זיין טאכטער געליעבט מעהר וויא אלעס אין דער וועלט, האט פערבראכט זעהר טרויריגע טעג און נעכט.

אין דעם הויז פון אונטערזוכונגס־ריכטער גיברייַ האט עס אויך ניט פריילינבער סגעזעהן. דורך זיין ערשיינען אויפ'ן באל, האט זיך אלבערט צוגעצויגען א געפעהר־ליכע לונגען־ענטצינדונג. ער איז דערפון געהיילט געווארען, אבער דאס האט פערשטארקט זיין הערץ־ליידען. דיא ערצטע האבען געגעבען האפנונגען, אז ער וועט געזונד ווערען, האבען אבער דיא זאכע זעהר ערנסט גענומען.

פאול גיברייַ, וועלכער איז דיא לעצטע עטליכע וואכען עלטער געווארען אויפ'ן אויסזעהן מיט יאהרען, האט זיך געגעבען דיא גרעסטע מיהע צו ווייזען א פרעהליכע מינע ביים קראנקענבעט פון זיין זאהן, קוים אבער איז ער געווען בייא זיך אין צימער אליין, האט ער געוויינט.

אלבערט האט ביי זיך אין הארצען געוואוסט דאס זיין פאטער וועט קיינמאהל ניט צושטימען, דאס ער זאל הייראטהען דיא טאכטער פון וואלענטינע דהארוויל און דיזע איבערצייגונג האט געווירקט אויף זיין קראנקהייט וויא גיפט און האט איהם ניט געלאזען געזונד ווערען.

אזוי איז דיא זאכע געשטאנען און דיא דריי באנדיטען האבען יעדען טאג אפ־געהאלטען א ראטה אין דער רוע דע סורען, וועגען וואס עס איז ווייטער צו טהאן און זיינען דאך ווייטער ניט געקומען.

ענדליך האט ווערדיע אנגעהויבען צו ווערען אונגעדולדיג און אלס עס איז שוין אריבער א מאנאט נאך אקטאוויע'ס טויט, האט ער אנגעהויבען אנצוטרייבען זיינע קאמעראדען, דאס מען זאל זיך נעהמען פלייסיגער צו דער ארבייט.

— עס איז צייט מיר זאלען זיך צואיילען — האט ער געזאגט ביי איינער פון אזעלכע בעראטהונגען — דעם לעצטען מאנאט ארבייטעט דיא פאליציי מיט איהרע כחות. דיא פאליציי ווייס, דאס דער מארד פון אקטאוויע האט צו טהאן מיט דיא ביידע מארדטהאטען פון רוע מאנטארגע און פערלאשעז, און זיא הערט ניט אויף צו גריבלען. מען דארף זיך ניט שפיעלען צו פיעל מיט'ן פייער; לאמער זעהן וואס שנעלער צו קומען צום ציעל און פערשווינדען.

— פאלג מיר א גאנג! — האט לאטירג געשפאסט — דאס איז לייכטער צו זאגען וויא צו טהאן; האבען מיר שוין געפונען סימאנע?

— ניין.

— זיא מוז דאך אבער זיין אין פאריז — האט מארים געזאגט — דען ערשט מיט פינף וואכען צוריק האט איהר אקטאוויע בעגעגענט.

— איך האב פון דענסמאהל אן בעזוכט פיעלע קונסט־ווערקשטאטען פון מאה־לער אין דער האפנונג צו געפינען א שפור פון סימאנע, אבער מיינע ארבייט איז אומזיסט.

— איך האב געטהאן דאסזעלבע און האב ניט מעהר ערפאלג געהאט — האט לאטירג געזאגט.

— יעצט וועל איך פרובירען א זאך טהאן — האט מארים אריינגערעדט — און סיידען דער טייפעל אליין וועט זיך מיר שטעלען אין וועג וועו איך זאל זיא ניט געפינען. סימאנע האט פאזירט פאר א בילד, דאס האט אקטאוויע געזאגט, איך וועל אלזא

בעזוכען דיא בילדער־הענדלער און בילדער־גאלעריען און זעהען, אויב איך געפין ניט ערגעץ א בילד מיט סימאנעס געזיכט, וואס זאל האבען עהנליכקייט צו דער פאָטאָ־גראַף־קארטע. אויב דער מאהלער איז נור ניט א צו גרויסער קאַליקע קען דאך דאס גאר אנדערס ניט זיין. האב איך געפונען דאס בילד, דאן ווייס איך אויך דיא אדרעסע פון מאלער און אלעס איז געפונען.

דיאביידע קאַמראדען האבען געפונען, אז דער פּלאַן איז גוט און מארים האט ווייטער געזאגט: „טהוט איהר דאסזעלבע, אבער זעהר פארזיכטיג. ביי טאג זאלט איהר זיך ניט ווייזען זעהר פערקליידעט אין דיא גאסען. דיא פּאָליציי שלאפט ניט און זיא ווייס, אז עס עקסיסטירט א בונד.“

— האט אייך עמאַ זשובערט עטוואס מיטגעטהיילט דערפון? — האט לאַטירג געפרעגט.

— ניין, דען זיא ווייכט אוים צו ריידען וועגען איהר טהעטיגקייט ביי דער פּאָ־ליציי, אבער איין ווארט איז גענוג אום איך זאל דאס פערשטעהן.

— זיא זוכט לאַטירג — האט ווערדיע געזאגט — און לאַטירג איז טויט.

— זיא זאגט פונקט פארקעהרט — האט מאָרים געענטפערט, אנקוקענדיג שארף ביידע מענער. אבער ביידע באנדיטען זיינען געבליעבען רוהיג.

— איהר ווייסט אליין אז זיין קערפּער איז אויסגעשטעלט געווארן אין דער מאָרג.

— זיא האט אין איהם ניט דערקענט לאַטירג.

— גאנץ נאַטירליך! דריי־און־צוואנציג יאהר פערענדער, א מענשען. עמאַ זשר בערט האט איהם געזעהן אלס יונגען מאן און האט איהם געפונען טויט, אלס איין אלטען מאן. וויא זאל זיא איהם דען דערקענען?

מארים האט נאכדענקליך געשוויגען.

— פיעלייכט איז גלייך, אז מיר זאלען עמאַ זשובערט בעוואכען און האבען אין אויג איהרע בעוועגונגען? — האט לאַטירג געפרעגט.

— אום טייפעלס ווילען — ניין! — האט מארים אויסגערופען — דאס הייסט, ארויפציהען דיא געפאהר אויף זיך אליין! ווען דער צופאל זאל ארויפפיהרען עמאַ זשו־בערט אויף דיא שפור פון איינעם פון אונז, דאן וועט זיא עס ניט קענען בעהאלטען; דיא האפנונג אויף ראַבע׳ וועט איהר ארויסשטראהלען פון געזיכט. זייט אהן זארגען, פון איהר זייט האבען מיר פאר קיינע איבערראשונג מורא צו האבען, פערלאזט אייך אויף מיך.

— זאל זיין אזוי, האט ווערדיע געזאגט — אבער איצטער פון עטוואס אנדערס: איהר האט אונז צוגעזאגט צו בעפרייען פון מאריע ברעסאל און זיא לעבט נאך.

— זיא האלט ביין שטערבען.

— יא, אבער איהר קראנקהייט קען זיך אזוי פארציהען וואכען און מאנאטע לאנג, און איהר ווייסט גאנץ גוט אז דאס געהט ניט. אזא פארשלעפּען־זיך קען צושטערן אונזער גאנצען פּלאַן.

— וואס זאל איך אבער טהאן?

— מאכען איינע

— אויף וועלכען אופ'ן ?

— דאס וועלען מיר צוזאמען איבערלייגען: איך וואלט פארגעשלאגען ניפט — האט ווערדיע געזאגט.

— רעדט ניט מיר פון ניפט — האט איהם מאריס אונטערבראכען — יערעס ניפט לאזט צוריק שפורען.

— אבער איך וויים א ניפט וואס לאזט קיינע שפורען צוריק.

— צו וואס ניצט עס מיר ? איך קען מאריע ברעסאל קיין גיפט ניט איינגעבען, און איך וויל מיך בעסער ענטזאגען פון מיין טהייל אין דהארווילי'ס ירושה, איידער אװעקצוגעבען מיין קאפ אויף דער גילאטינע. איך זאג אייך גאנץ אפען, דאס איך האב יענע נאכט פון אקטאוויע'ס טויט געפיהלט א קעלט אין האלז, אלס דיא פאליציי איז געװען הינטער מיר, פונקט וויא דאס מעסער פון דער גילאטינע וואלט מיך בעריהרט. איהר וויסט אז איך האב גענוג קאלט־בלוטיגקייט, אבער אזעלכע אויפרעגונגען קענען איינעם מאכען גרויע האר.

— וואס זאגט דער דאקטאר וועגען מאריע'ס קראנקהייט ?

— ער זאגט דאס א טהייל פון דעם שלאנגען־גיפט איז דאך נאך געבליעבען אין קערפער פון דער יונגער מיידיל, און דערפון ווערט זיא אויסגעצעהרט. איך גלויב אבער אז ער האט א טעות. דיא אורזאכע פון מאריע'ס ליידען איז איהרע ליעבע צו אלבערט גיברייי, וועלכע שיינט צו זיין איינע אונגליקליכע.

— דאס קלינגט זעהר ראמאנטיש — האט לאטירג בעמערקט.

— ראמאנטיש אדער ניט, אבער עס שיינט וואהר צו זיין — האט ווערדיע געזאגט.

— דער דאקטאר דיינקט, דאס ווען מאריע זאל הייראטהען און ווערען מוטער, וואלט עס איהר וואהרשיינליך גערעטעט, דען דאס קינד נעהמט אין זיך אריין דאס גיפט פון דער מוטערס קערפער.

— דאס איז דאך אויסגעצייכענט! — האט ווערדיע אויסגערופען — איהר דארפט זעהן אז דער פאטער זאל דארויף אויפמערקזאם געמאכט ווערען, און אויס ליעבע צו זיין טאכטער וועט ער זיא זעהן וואס שנעלער צו פערהייראטהען. אלבערט ליעגט קראנק, און איהר האט איצטער דיא בעסטע אויסזיכטען. קוים איז זיא אייער פרוי, דאן גיעב איך אייך א פלעשעלע בלוי־זויערע פון וועלכע זיא דארף נור א שמעק טהאן, און זיא איז פערטיג! דאס לאזט ניט איבער קיין סימן און בריינגט קיין חשד.

מאריס האט א ווײלע איבערלעגט און האט דאן געזאגט: „גוט, איך וועל פרובירען ארבייטען אויף דעם פלאן".

— און האנדעלט אויך שנעל, דיא צייט ווערט קורצער, און מישעל ברעמאנט איז לאנדאן ווערט אימער אונגעדולדיגער.

— זאגט מישעל ברעמאנט, ווען איהר שרייבט איהם, ער זאל איינהאלטען אביסל זיינע אינגעדולד: עס טהוט זיך ניט אזוי לייכט וויא ער דיינקט. — איצטער געה איך, אויף וו־ערע וערע.

— נאך א וואָרט איידער איהר געהט — האט לאַטירג איהם צוריקגעהאלטען: — ווייסט איהר וואס גראַף איוואַן טהוט? האט איהר איהם געזעהן?

— צייט אָקטאָוויע איז טויט האב איך איהם צווייא מאהל געטראָפען אין געזעלשאַפט.

— דערציילט ער וואס פון זיינע פלענער?

— קיין וואָרט; ווען ניט דיא געשיכטע מיט דעם מאַנשעטענקנאָפּ, און ווען ניט זיין געשפּרעך מיט מיין מוטער, וועלכען איך האב צו מיין גליק אונטערגעהערט, וואלט איך נאך ביז היינט ניט געוואוסט זיין ריכטיגען נאמען און וואס ער טהוט אין פּאַריז.

— האט ער גערעדט מיט מאדאם ראָזיע וועגען לאַטירג, אלס ער האט איהר געבראַכט דעם קנאָפּ?

— ניין, אבער איך ווייס אז ער האט פריהער מיט איהר געשפּראָכען וועגען איהם, און דאס ער האט אויך ניט בעמערקט לאַטירג אין דעם טויטען מאַן פון דער מאָרג.

— ניט דערקענט? — האט דער פאַלשער וואַן ברעקע אויסגערופען — האט ער איהם איבערהויפּט דען געקאַנט?

— גאַנץ געוויס!

— פון וואַנען ווייסט איהר דאס אלעס?

— פון מיין מוטער אליין. אלס זיא האט זיך מיר געגעבען צו דערקענען האט זיא מיר פערשיעדענעס דערציילט. איך קען מיך דעריבער אויף קיין פּאַל ניט איבערציינען, דאס דער גוסטאַוו פּעררייער, וועלכען איך האב אומגעבראַכט אין וואַגען איז ווירקליך געוועזן פּיער לאַטירג.

— מאַכט זיך ניט לעכערליך! — האט לאַטירג געענטפערט — וואס פאַר איין אינטערעסע האבען מיר דען אייך אָפּצונאַרען?

מאַריס האט א ווײַלע אַנגעקוקט דעם פאַלשען קאַפּיטאַן וואַן־ברעקע גלייך אין דיא אויגען און האט נאך א קורצען שטילשווייגען געזאגט: „הערט מיך אויסביידע! אויב איהר האט מיר געזאגט א ליגען, און דער מאַן וואס איך האב אומגעבראַכט איז ניט לאַטירג, און אויב איהר בענענענט אמאָהל דעם אמת'ן לאַטירג וועלכער לעבט נאך, זאלט איהר איהם זאגען אין נאמען פון זיין זאהן, דאס איך האב ניט פערלאַנגט געבאָרען צו ווערען! מיין מוטער האט געגלויבט דיא פערזיכערונגען פון א שורקען, וועלכער האט איהר געשווארען טרייהייט, איך בין געבאָרען געוואָרען אין שמאַך און שאַנדע, מיט אלע לאַסטער פון מיין פאַטער און מיין הערצען. איך בין געבאָרען געוואָרען צו זיין א מערדער ווייא ער, אבער איך בין בעסער פון איהם. דיא ערגסטע פערברעכער האבען דאך נאך א מאהל עטוואס עהרע, ער האט עס ניט! ווען איהר האט מיר צום ערשטען מאהל ענטדעקט דאס איך האב אומגעבראַכט מיין פאַטער, האט איהר מיך געזעהן ציטערנדיג און בלאַס; פיעלייכט האט איהר געמיינט אז דאס איז פאַר שרעק, ענטזעטצען און געוויסענסביסע. אין ערשטען אויגענבליק איז דאס אפשר אויך אזוי געוועזן. דאַן אבער האב איך דיא זאכע איבערלייגט, און איצטער בעדויער איך נאר איין זאך, נעהמליך, וואס דער שטערבענדער לאַטירג האט ניט געוואוסט אז איך בין זיין זאהן.

דער זאהן פון דעם פערוואָרפענעם שורקע, וואס האט מיך געלאזען געבאָרען ווערן אין געפענגניס און האט געפרופט בריינגען מיין אונשולדיגע מוטער אויפ'ן עשאפאָט, אויך וועלבען איך אליין וועל פריהער אדער שפעטער אויך מוזען געהן. סיי ער לעבט און סיי ער איז טויט — איך פערפלוך זיין נאמען!"

דיאביידע באנדיטען זיינען געווען איבערראשט פון דיעזע ווערטער און בעזאנדערס פון דעם טאן פון זיין שטימע און פון דער פינסטערער ליידענשאפט מיט וועלבע דיא ווערטער זיינען געשפראכען געווארען. לאטירג האט אויפגעשוידערט, וועהרענד מאריס האט נאך אמאהל וויעדערהאלט: „האט עס אין זינען, מיינע הערען און ווען מיין פאטער לעבט נאך און איהר טרעפט איהם, זאלט איהר איהם זאגען אלעס וואס איהר האט פון מיר געהערט."

— מיר וועלען אייער רעדע געדיינקען — האט ווערדיע געזאגט מיט א געצוואונגענעם געלעכטער — אין א דראמא אויפ'ן סצענע פון טהעאטער וואלט זיא געמאכט א גרויסען איינדרוק, אבער אייער פאטער, זאג איך אייך נאך א מאהל, איז טויט.

— יא, יא, אזוי איז עס! — האט לאטירג געפונען פיר נייטיג בייצושטימען.

אין דעם אויגענבליק איז ערשינען דער שטומער דאָמיניק, און האט דורך א צייכען אנגעזאגט, אז מיטאג־עסען איז פערטיג. דיא באנדיטען זיינען געגאנגען צו טיש, איבערלייגענדיג ביים עסען זייערע פלענער פון מאָרד און רויב, פונקט וויא קויפלייטע בעשפרעכען זייערע טעגליכע געשעפטען.

37טער קאפיטעל.

דיא ליידען דער ליעבע.

צייט אָקטאוויע'ס טויט האט זיך דער יונגער גראף קוראוויאוו זעהר ווייניג געוויעזען אין געזעלשאפט. אנשטאט דיא פרעהליכע מאהלצייטען און בעלער ביי בערבאנט און אנדערסוואו האט ער עס פאָרגעצויגען צו מאכען נור שטילע פריינדליכע בעזוכע ביי אזעלבע לייטע וועלבע האבען איהם געקענט ניטצען אין זיין אויפגאבע. ער האט א פאָר מאהל בעזוכט דעם אונטערזוכונגס־ריכטער גיברייי צוזאמען מיט זיין פריינד ד'ארפעל, און דארט איז ער בעקאנט געווארען מיט דעם יונגען קראנקען אלבערט, וועלבען ער האט זעהר ליעב געקראָגען. גיברייי איז זעהר צופריעדען געווען מיט דיא בעזוכע פון דעם יונגען גראף, וועלבער איז איהם געפעלען געוועזען, און האט מיט דער גרעסטער צופריעדענהייט צוגעזעהן דיא וואכסענדע פריינדשאפט צווישען איהם און אלבערט.

ביי דעם קראנקענבעט פון דעם יונגען גיברייי פלעגען זיך אָפט צוזאמענטרעפען דער גראף, ד'ארפעל און דער יונגער ארט־לעריע־אָפיציער, דער פריינד פון אלבערט, וואס האט איהם ארויסגעשלעפט פון וואסער אין ווענסען, ווען ער איז איינגעבראָכען.

אויך היינט, אין דעם טאג פון וועלבען מיר דערציילען, האט דער גראף קוראוויאוו געפריהשטיקט ביי פאול גיברייי און האט זיך געהאלטען בערייט צו צובריינגען א פאָר שטונדען ביי דעם קראנקען אלבערט.

ביים עססען האט דער רוססע בעמערקט: „האט איהר שוין וועלבע שפור פון אָקטאוויע'ס מערדער, הערר גיברייי? וויא עס שיינט וועט זיך דיעזער מערדער ארויס־

דרייען פון דיא הענד פון דער גערעכטיגקייט, פונקט וויא דער מערדער פון פערלאשעז.“

—ליידער שיינט עס אזוי, מיין ליעבער גראף; איך בין פערצווייפעלט און איך שעם מיך, אבער איך מוז צוגעבען דאס מיר זיינען אהנמעכטיג.

— און דאך זאגט מען אין אויסלאנד אז דיא פאריזער פאליציי איז דיא בעסטע אין איירָאפא.

— דאס איז אויך אמת; איך האב זיך אנגעזעהן גענוג קונסט־שטיקער פון אונזערע אגענטען, אין דעם פאל אבער שיינט עס אז זיי געהן מיט פערבונדענע אויגען.

— דאן מוזען דיא שורקען געווים אונגעהייער געשיקט זיין, ווען מען קען זיי ניט געפינען נאך אזוי פיעל זוכען.

— פיעלייכט יא, און פיעלייכט איז עס נור צופאל; יעדען אויגענבליק גלויבען מיר אז מיר האבען עטוואס געפונען, אז מיר זיינען אויף דער שפור, אבער דיעזעס עטוואס צורינט אין אונזערע הענד, און דער פאדעם רייסט ווידער צווישען אונזערע פינגער אין מיר ווייסען ניט וואו מיר האלטען.

— גלויבט איהר אז אָקטאוויע'ס טויט שטעהט אין פערבינדונג מיט דיאביידע אנדערע פערברעכען? — האט דער גראף געפרעגט.

— מיר שיינט דאס גאנץ געווים.

— האט איהר ווייניגסטענס ערפאהרען ווער אָקטאוויע איז, פון וואנען זיא שטאמט?

— ניין, קיין האר!

— און לאטירג?

— איז ניט צו געפינען! איך גלויב מיר וועלען מוזען צום שיין אויפהערן נאכצר זוכען, דאמיט דיא פערברעכער זאלען זיך אנהויבען זיכערער צו פיהלען און אויפהערן זיך אזוי צו היטען. מיר טרייבען עס פיעלייכט אזוי ווייט דורך דיא צייטונגען בעקאנט צו מאכען, אז אין דעם קאמפף מיט דיא אונבעקאנטע פערברעכער פיהלט זיך דיא פאליציי אונטערלעגען.

— דאס שיינט זעהר פיין אויסגעדאכט און א גוטער מיטעל צום פאנגען א פערברעכער.

— דאס איז ניט ניי, אבער עס האט אימער זיינע גוטע ווירקונג. דיא געשייטסטע פערברעכער פאלען אריין אין דעם נעטץ.

אזוי פלוידערנדיג איז דער אונטערזוכונגס־ריכטער אויפגעשטאנען פון טיש; דער גראף האט געטהאן דאסזעלבע און ביידע זיינען געגאנגען אין אלבערט'ס צימער.

דער ארעמער אלבערט האט אויסגעזעהן זעהר פערענדערט. זיינע באקען זיינען געווען איינגעפאלען, דיא געזיכטס־פארבע טויט־בלאס און דיא אויגען טיעף געזונקען.

ניברויי האט ניט לאנג געקענט בלייבען אין צימער, דען דער אנבליק פון דעם געליעבטען זאהן, וועלכער איז אמאהל געווען אזוי בליהענד־שעהן און געזונד, האט איהם צוזאמענגעפרעסט דאס הערץ און ער האט געמוזט שנעל פערלאזען דאס צימער, אום צו פארבארגען זיין אויפרעגונג פון דעם קראנקען.

אלס אלבערט האט זיך געפונען אליין מיט דעם גראף קוראוויאָוו, האט ער זיך

צו איהם געווענדעט: „מיין ליעבער גראף, איך האב פאר מיין פאטער ניט געוואלט דערמאהנען א נאמען, וועלכער איז איהם ניט אנגענעהם צו הערן, אבער מיט אייך וויל איך וועגען דעם ריידען.“

— איהר מעגט ריידען, ליעבער פריינד, וואס ווילט איהר וויסען?

— איך וואלט וועלען ערפאהרען, אויב הערר ברעסאל איז דא היינט געווען, אום נאכצופרעגען וואס איך מאך.

— ליידער קען איך אייך דארויף קיינע אנטווארט געבען, דען אייער פאטער האט מיר דערפון גאר ניט געזאגט, אבער איך בין שוין דא אזוי לאנג און וואלט געוויס געהערט, ווען איינער וואלט אהער געקומען פון דיא ברעסאלס.

אלבערט האט זיך טיעף אפגעזיפצט: „אויך היינט קיינער ניט — האט ער געקלאגט — שוין אכט טאג וויא קיינער איז דא פון זיי ניט געווען; זיי פערגעסען מיך אין גאנצען, האלטען מיך שוין פיעלייכט טויט!“

— מען האט אייך ניט פערגעסען, איך וויים עס גאנץ בעשטימט — האט דער רוסע געענטפערט.

— ווארום אבער קומט קיינער ניט פון זיי אהער, אדער ווארום שיקען זיי ניט מינדעסטענס וועמען עס איז, אום זיך צו ערקונדיגען וועגען מיר?

— אזוי וויט וויא איך האב ערפאהרען פון מיין פריינד ד'ארפעל, איז מאריע קראנק און ברעסאל, אלס צערטליכער פאטער, דיינקט ניט מעהר פון קיין זאך אי דער וועלט.

— מאריע איז אזוי קראנק וויא איך — האט אלבערט געמורמעלט — פון איהר האב איך דאס געוואלט ריידען מיט אייך; ווייסט איהר וויא איהר געהט?

— איך האב געהערט זיא איז ארוים פון געפאהר, אבער נאך אימער שוואך.

— עס איז אונרעכט פון איהר, ניט צו שרייבען א פאר ווערטער צו מיר.

— דאס וואלט ניט געפאסט, מיין ליעבער אלבערט, א יונגע מיידיל זאל שרייבען צו א יונגען מאן.

— ווארום ניט? ווען דער יונגער מאן ליעגט אין שטערבען, האט ער דאס רעכט פון איין אלטען. איך בין נעהענטער צום קבר וויא מאנכער אלטער.

— אָ, אלבערט, רעדט ניט אזא אונזינן — האט דער גראף זיך אנגעבייזערט— עס איז אונרעכט און ניט אמת! איהר ווייסט אליין אז אייך געהט איצטער בעסער, צו וואס זאלט איהר אייך שווער מאכען דאס הערץ מיט אזעלכע פאלשע געדאנקען?

— איך בעט אום ענטשולדיגונג — האט אלבערט געזאגט, רייבענדיג דעם גראף זיין האנד — אבער איך ליעב מאריע מיט דער גאנצער זעעלע, און מיר ווערט שרעקליך ביי דעם געדאנקען, דאס פיעלייכט זעה איך זיא ניט מעהר.

דער גראף האט זיך געפיהלט זעהר בעוועגט, האט אבער זיין בעוועגונג אונטערדריקט און האט געזאגט: „איהר האט אייך געגענזייטיג ליעב, און נור דער שיקזאל האט איהם געשיעדען; דער בייזער שיקזאל וועט אריבערגעהן, און איהר וועט ווידער זיין פעראייניגט.

— אך, ווען איך זאל דאס קענען האפען! דער געדאנקען וואלט מיר ניי בע־לעבט. איך וויל אייך בעטען א געפעלינקייט, ליעבער גראף.

— איך זאג אייך אין פאראוים צו אלעס פיר איך צו טהאן, אבער איך בעט אייך, רעדט וואס וועניגער, און בעזאנדערס, רעדט ניט פון אזעלכע זאכען וואס מאכען אייך בעטריעבט. איהר האט נייטיג רוהע אום געזונד צו ווערען.

— קענט איהר גאבריעל סערוועט?

— דעם יונגען מאלענטפאלען מאלער? — געוויס, איך קען איהם און בעוואונ־דער איהם.

— איהר ווייסט, ער איז מיין פריינד; איידער איך בין קראנק געווארען האב איך געארבייטעט אין זיין קונסטווערקשטאט; דארט האט ער אנגעפאנגען א בילד פון מאריע, וועלכעס ער האט נאך ניט געענדיגט. ווילט איהר אזוי פריינדליך זיין און אריבערגעהן אהין?

— אום צו זעהען דאס בילד? — האט דער גראף געפרעגט שמייכלענדיג.

— ניין, דעם מאלער. איך וויל איהם בעטען, ער זאל מיר מאכען א קליינעס מעדאליאן־פארטרעט נאך דעם בילד. איך האף, ער וועט עס מיר ניט ענטזאגען, וויל ער ווייס וואס פאר א פריידע ער וועט מיר דערמיט פערשאפען, ווען איך וועל אימער קענען זעהן פאר מיר דאס זיסע געזיכט פון מאריע.

אלבערט האט דיא לעצטע ווערטער ווידער געזאגט אין אויפרעגונג, און דער גראף האט איהם געזוכט צו בערוהיגען, דערמאהנענדיג איהם, וויא שעדליך דיא אויפ־רעגונג איז פאר זיין געזונד, און האט איהם צו גלייכער צייט פערשפראכען אויסצופיה־רען גלייך זיין אויפטראג.

גראף איוואן איז פון גיבריי גלייך אוועקגעפאהרען צום מאלער סערוועט, האט איהם אבער ניט געטראפען צו הויז, און האט איבערגעלאזען ביין דיענער זיין וויזיט־קארטע מיט דער בעמערקונג, דאס ער וועט מארגען ווידער קומען.

ניט וועניגער פון אלבערט האט אויך געליטען דיא קראנקע מאריע, וועלכע האט אן דעמזעלבינען טאג אויסגעדריקט איהר טרויעריגען צושטאנד, אין דעם בריעף, וועלכען זיא האט געשיקט צו סימאנע, נאך דעם פאנסיאן פון מאדאם דיבעף, וואו זיא איז נאך אימער געווען אויפזעהערין פון וועשע, געליעבט און געאכטעט פון דער הויז־ווירטהין וויא פון אלע שילערינען און אנגעשטעלטע. דער בריעף האט געלויטעט וויא פאלגט:

מיינע ליעבע סימאנע,

„איך האב געהערט אז איהר זייט דא עטליכע מאל געווען אום זיך צו ערקונ־דיגען וועגען מיר, אבער איהר האט ניט געקענט ריידען ניט מיט מיר און ניט מיט מיין פאטער. איך בין געוועזן קראנק, זעהר קראנק; היינט פיהל איך מיך עטוואס בע־סער. אבגלייך איך בין נאך וויט פון געזונד, און איך וואלט מיך זעהר פרייען, ווען איך זאל אייך קענען זעהן. מארגען איז זאנטאג, דער טאג ווען איהר קענט אויסגעהן. איהר וועט מיר פיעל פערגעניגען מאכען, ווען איהר וועט צו אונז אריבערקומען. איהר ווייסט וויא איך האב אייך ליעב, און אייער בעזוך וועט מיך זעהר פרייען. איצטער זייט

איהר דיא גליקליכע, ווייל איהר זייט געזונד, וועהרענד איך וועל פיעלייכט מוזען שטארבען אלזאָ, אויף מארגען. מיינע ליעבע סימאנע,

אייער פריינדין, מאריע ברעסאָל.“

וועהרענד מאריע האט געשריעבען דיעזען בריעף ביי זיך אין צימער, איז מאריס געקומען אין הויז פון דיא ברעסאָלס. ער האט געפאסט דעם ענטשלוס דורכצופיהרען דעם פאָרשלאג פון זיינע קאמעראדען אזוי שנעל וויא נור מעגליך, און צו מאכען אז זיין הייראט מיט מאריע זאל צו שטאנדע געבראכט ווערען וואס פריהער. זיינע יעצטיגע עקזיסטענץ וואס איז פול פערברעכען, געפאהרען, שרעקען און אנגסטען האט איהם אנגעהויבען מיעד צו מאכען. ער האט געוואלט וואס שנעלער קומען צום ציעל, עררייכען זיין זיסען טרוים, ערהאלטען זיין טהייל אין דער ירושה, און דאן לעבען אלס גוטער בירגער און מיליאָנער.

— איז נור דיא ירושה צוטהיילט — האט דער יונגער מאן געזאגט צו זיך אליין — דאן מעג דער אבבע מעריס מיט דעם קאפיטאן וואן-ברעקע געהן צו אלע טייפעל נאך אמעריקא אדער אסט-אינדיען; מיט זיי וועט אויך פערשווינדען יעדע מעגליכקייט פיר דיא פאָליציי אויסצוגעפינען א מאהל וועלכע שפור. דאן איז פיר מיך מעהר קיין געפאהר ניטא; דאן וועל איך האבען רוהע און פריעדען פיר גייסט און הערץ, קיינע געוויסענביסע און פיעל געלד. דאס איז א גלענצענדע אויסזיכט!

מיט דיעזע געדאנקען איז ער אנגעקומען אין ברעסאָל'ס הויז גראדע צו דער צייט ווען דער הויז-דאקטאר מאכט זיין טעגליכען וויזיט. דיעזער איז געקומען נור עטליכע מינוטען נאך איהם און ביידע האבען זיך צוזאממענגעטראפען אין פאָרדער-צימער.

— גוט מארגען, הערר וואסייר! — האט איהם דער דאקטאר בעגריסט — וואס הערט זיך דאָ נייעס?

— איך וויים עס נאך ניט, דאקטאר, איך בין איצטער-ערשט אהער געקומען.

— וואו איז הערר ברעסאָל? האט זיך דער דאקטאר געווענדעט צו א דיענער.

— אין זאל, הערר דאקטאר, אין געשעפטען מיט מאדאם און איין אדוואָקאטען.

— איז פריילין מאריע אויסגעגאנגען?

— אָה, ניין, זיא איז אין איהר צימער.

— אין צימער ביי אזא שיינעם וועטער! — האט זיך דער דאקטאר געערגערט — זיך איינצומויערן, אנשטאט צו אטהמען פרישע לופט און צו געניעסען זאָנענשיין! צו ליעגען אין פינסטערע געדאנקען, וועהרענד מען האט נייטיג צערשטרייאונג! ווען דאס וועט ניט באלד אויפהערן ענטזאג איך מיך איבערהויפט אין דעם הויז צו פראקטיצירען און הערר ברעסאָל מעג שיקען נאך אנאנדער ארצט.

— געהט איהר גלייך צו פריילין מאריע ארויף, הערר דאקטאר?

— ניין, איך וויל פריהער נאך ריידען מיט הערן ברעסאָל און וועל איהם דא ערווארטען.

— דען ווארטען מיר צוזאמען — האט מאריס געזאגט — לאָמיר געהן אין רויכ-צימער, מיר וואלט זעהר ליעב געווען מיט איך עטליכע ווערטער צו ריידען.

ביידע מענער זיינען אריין אין רויכ־צימער, און נאכדעם וויא דער דאקטאר האט אנגעצונדען א ציגאר, האט ער געפרעגט: „אום וואס האנדעלט זיך דא?“

— אום פריילין מאריע — האט מאָרים געענטפערט.

— אין וועלכער הינזיכט?

— אין בעצוג אויף איהר קראנקהייט. און האב געהערט, הערר דאקטאר, וויא איהר האט ארויסגעזאגט דיא מיינונג, דאס א טהייל פון דעם שלאנגען-גיפט איז נאך געבליעבען אין פריילין ברעסאַל'ס קערפער, און פאַלשטענדיג געהיילט דערפון וואלט זיא נור דאן ווערען, ווען זיא זאל הייראטהען און ווערען מוטער. איז עס אזוי?

— גאנץ ריכטיג, דאס איז דיא אנזיכט פון דיא גרעסטע קעפּ אין מעדיצין.

— האט איהר וועגען דעם געפּרופט ריידען מיט הערן ברעסאַל?

— ניין.

— אבער ווארום ניט?

— צו וואס זאל איך ריידען פון א זאך וואס קען ניט דורכגעפיהרט ווערן?

— פאר וואס קען זיא ניט דורכגעפיהרט ווערען?

— פריילין ברעסאַל ליעבט דעם יונגען גיבריי, וועלכער האט זיך אזוי מוטהיג פיר זיא געאָפּפערט; אבער הערר גיבריי איז זעהר קראנק און, וויא וויט איך האב געהערט, צווייפלען דיא דאָקטוירים אויב ער וועט געזונד ווערן. עס איז אלזא אונמעג־ליך פון איהם צו דיינקען. נור לאָמיר שוין אננעהמען, דאס פריילין ברעסאַל וועט נאכ־געבען דעם וואונש פון איהר פאטער, און אום זיך צו רעטען פון דער שלעפענדער קראנקהייט, וועט זיא איינווילינגען צו ווערען דיא פרוי פון איין אנדערן — אבער וואו וועט זיך געפינען דער מאן וואס וועט וועלען הייראטהען א שוואכע, קראנקע, אויסגע-דארטע פרוי?

— דיעזער מאן איז דא, הערר דאָקטאר!

— מיט וואס פאר א געוויסהייט איהר זאגט עס! זייט איהר פּילייכט......

— יא, יא — האט זאהן פון דער פאליציי־אגענטין געענטפערט — איך ליעב פריילין ברעסאל שוין פון לאנג; איך ליעב זיא מיט מיין גאנצער זעעלע און ווען איך האב איהר עס ביז היינט ניט ארויסגעוויזען, איז עס נור דערפאר וואס איך האב געוואוסט, דאס איהר הערץ געהערט צו אנאנדערן. אבער יענער אַנדערער איז איצט גּר טויט־קראנק, וויא איהר אליין האט איצטער געזאגט און עס איז ניט פיעל האפנונג דא ער זאל געזונד ווערען. גאט איז מיין עדות, דאס ווען איך זאל וויסען, אז אלבערט גיבריי איז אים שטאנדע מאריע צו רעטען, דורך דעם וואס ער זאל זיא הייראטהען, וואלט איך ווייטער געשוויעגען. איך וואלט דאס געהיימניס פון מיינע ליעבע בּגראבען אויף דעם גרונד פון מיין הערצען, וויא איך האב געטהאן ביז היינטיגען טאג; אבער אלבערט גיבריי ליעגט אין שטערבען און דעריבּער רייד איך. עס איז מיין היליגסטער וואונש, פריילין ברעסאַל צו הייראטהען און זיא צו רעטען.

— עס פרייט מיך צו וויסען — האט דער דאקטאר געענטפערט — איהר זייט איין עדלער מענש, גיט מיר אייער האנד! איצטער הּנדערט מיר קיין זאך ניט צו

רעדען מיט הערן ברעסאל װעגען אזא דעליקאטע זאך, פון װעלבע איך האב פריהער ניט געװאוסט צו דערמאהנען. דא קומט הערר ברעסאל מיט מאדאם.

לודאװיק און װאלענטינע זיינען ארויסגעקומען פון זאל און זיינען געגאנגען גלייך צו דיא געסט.

— ענטשולדינט מיר װאס איך האב אייך געלאזען װארטען, ליעבע פריינדע — האט ברעסאל אנגעפאנגען, — איך האב געהאט געשעפטע.

— איך האב געפלוידערט מיט הערן װאסייר און דיא צייט איז מיר ניט לאנג־װייליג געװען — האט דער דאקטאר געענטפערט — װען איהר ערלויבט, געהען מיר איצטער צו אונזער חולה.

— מעג איך אייך אויך בעגלייטען, אום צו ערפאהרען שנעלער װאס מאריע מאכט? — האט מארים געפרעגט.

— געװיס — האט װאלענטינע געענטפערט — מאריע איז שוין פון צװוי שטונ־דען אויפגעשטאנען.

אלע זיינען א רויף אויף'ן ערשטען שטאק, װאו עס האט זיך געפונען דאס צימער פון מאריע. אין א מארגען־קלייד פון װייסען קאשמיר איז מאריע געזעסען האלב־ליעגענ־דיג אויף א דיװאן, װייס װיא אלבאסטער און אזוי מאגער, דאס זיא איז כמעט געװען דורכזיכטיג, מיט איין אראפגעלאזענעם קאפ. איהר פינסטערער בליק האט בעװיזען, װעלבע טרויעריגע געדאנקען עס געהן איהר דורכ'ן קאפ. ביין איינטריט פון דאקטאר האט זיא קוים א שמייכעל געטהאן און האט איהם געררייכט דיא האנד.

— װיא געהט עס אייך, ליעבעס קינד? — האט דער דאקטאר געפרעגט.

— װיא געסטערן און פארגעסטערן — האט זיא טרויעריג געענטפערט — איך גלויב עס װעט מיר װיעדער געהן גוט.

— לאמיר נור זעהן װאו איהר האלט.

דער דאקטאר האט זיך געזעצט נעבען מאריע, האט גענומען איהרע הענד אין זיינע און האט געפיהלט איהר פולס. ער האט געשלאגען אונרעגעלמעסיג און דיא הענד זיינען געװען הייס און פייכט.

— קוקט מיר אריין אין געזיכט — האט ער דאן געזאגט.

מאריע האט אויפגעשלאגען איהרע גרויסע אויגען, װעלבע ער האט אויפמערק־זאם בעטראכטעט.

װעהרענד דער אונטערזוכונג האט דער דאקטאר געקנייטשט דעם שטערן װעל־בעס איז געװען א בייזער סימן, און װיא ברעסאל אזוי מארים האבען עס בעמערקט.

— האט איהר היינט גענומען מעדיצין? — האט דער דאקטאר געפרעגט.

— יא, צו דער בעשטימטען שטונדע.

— און װאס האט איהר דערנאך געטהאן?

— איך האב געװאלט לעזען, אבער דאס האט מיך מיעד געמאכט; איך האב אװעקגעװארפען דאס בוך, און האב אנגעהויבען צו דיינקען.

— דאס פערביעט איך אייך איינמאל פאר אלע מאל!

— איהר װילט מיר פערביעטען צו דיינקען?

— יא, דאס דיינקען, דאס פאנטאזירען און ריידין מיט זיך אליין מאכט אייך טרויעריג; איהר מוזט האבען ווירקליכע צערשטרייאונג, איהר מוזט זיך בעוועגען, איהר מוזט אויסגעהן!

— איך בין נאך אבער צו שוואך.

— דיא שוואכקייט מוז דורך בעוועגונג פארטריעבען ווערען.

— אבער מיר איז אזוי אנגענעהם צו זיין אליין אין שטוב!

— אט־דאס איז דאס אונגליק! — האט דער דאקטאר אויסגערופען — אייך ווילט זיך פאנטאזירען, קלערן איבערן קאפ — דאס געהט גיט! איהר דארפט האבען פרישע לופט, בעוועגונג און קערפערליכע מיעדיגקייט. פון היינט אן זאלט איהר יעדען טאג געהן איין שטונדע אין פארק און א פאר שטונדען ביי א קאנצערט אדער אין א מוזעאום אום מיעד צו ווערען, דאן וועט שוין דער שלאף קומען. איך וועטע, איהר האט היינט ביי נאכט ניט געשלאפען.

— מינדעסטענס זעהר שלעכט געשלאפען.

— נו, זעהט איהר, דאס מאכט אלץ וואס מען זיצט פערשפארט אין צימער. ווען איהר וועט מיר פאלגען וועט איהר באלד געזונד ווערען און איהר וועט בערוהיגען אייערע גוטע פריינדע און אייערע עלטערן. וועלכע ווילען אייך גליקליך מאכען.

א בייזער שמייכעל האט זיך בעוויזען אויף וואלענטינעס געזיכט, וועהרענד לודאוויק ברעסאל האט מיט דער טיעפסטער ריהרונג גענומען מאריע אין זיינע ארעמס און האט איהר איינגעראמט אין אויער: „פאלג דעם דאקטאר, ליעבע טאכטער, ווער געזונד מיר צוליעב; פארטרייב דיא פינסטערע געדאנקען און דיא שווערע זארגען, וועלכע דוא נעהמסט זיך גאנץ אומזיסט. ווער ווידער מונטער און געזונד אויב דוא ווילסט ניט אז איך זאל אומקומען פון קומער“.

מאריע האט אפגעשפארט איהר קאפ אויפן שולטער פון איהר פאטער און האט געענטפערט: „דוא ווייסט וויא ליעב איך האב דיך, פאטער, איך וויל אלעס ריכטיג טהאן, זיי אונבעזארגט ווענען מיך, איך וועל מיך שנעל ערהאלען“.

דאס יונגע מיידיל האט זיך צו־וויינט אין דער אומארמונג פון פאטער, און לודאוויק האט געשלוכצט פאר אויפרעגונג. וואלענטינע האט זיך געמאכט ווישענדיג דיא אויגען, און ביי מאריס'ן זיינען דיא אויגען געווארען פייכט. ער האט עס פארשטאנען זיך צו מאכען א רחמנות־פנים ווען ער האט געוואלט.

— נו, נו, געגוג זיך אויפצורעגען, מיין ליעבער חולה — האט דער דאקטאר געזאגט — איהר זאלט נור טהאן וואס איך הייס און אלעס וועט גוט זיין. גלייך היינט מוזט איהר אנהויבען אויסצוגעהן, און אייער הערר פאטער מיט הערן וואסייר וועלען אייך בעגלייטען. הערר וואסייר האט מיך פערזיכערט דאס ער וועט זיך פיהלען גליקליך און שטאלץ צו זיין אייער פיהרער דורך פאריז, וועלכעס ער קען אזוי גוט.

מאריע האט אויפגעהויבען דיא אויגען אויף מאריס, וועלכער האט צו איהר געשמייכעלט, און האט געזאגט: „איך נעהם אן אייערע דיענסטע“.

קוים האט מאריע ברעסאל ארויסגערעדט דיעזע ווערטער, אלס מאריסעס געזיכט האט אויפגעשטראהלט פאר פריידע. „א, פריילין! — האט ער אויסגערופען —

וויא גליקליך מאכט איהר מיך דערמיט וואס איהר נעהמט מיך פאר אייער פיהרער! איהר וועט עס קיינמאהל ניט בעדויערן! איך נעהם זיך אונטער אייך יעדען טאג צ ווייזען עטוואס נייעס און אינטערעסאנטעס. מארגען ווערט געעפענט דיא בילדער־אויסשטעלונג אין אינדוסטריע־פאלאסט; ווילט איהר מיט מיר געהן אהין?

— זעהר גערן! — האט מאריע לעבהאפט אויסגערופען — דאס איז א גוטער געדאנקען; מיר וועלען אלזא קענען זעהן דאס בילד וואס העררן גאבריעל סערוועט וועט אויסשטעלען. ווען דאס פובליקום זאל אורטהיילען ריכטיג, מוז יענעם בילד האבען א גרויסען ערפאלג, ניט וואהר פאטער?

— דוא דיינקסט וויא איך, מיין טאכטער — האט לודאוויק געענטפערט.

— איהר זאלט נור ניט מורא האבען פאר ערמיעדונג — האט דער דאקטאר נאך אמאל געזאגט — איך זעה שוין אין פאראויס דאס א ביסל צערשטרייאונג און בעוועגונג וועט האבען אויף אייך דיא בעסטע ווירקונג.

— איך וועל מיך בעמיהען אייך צו פאלגען.

— אויסגעצייכענט! אלזא, אויף מארגען, מיין פריילין!

אלע פיר האבען פארלאזען דאס צימער און זיינען אריין אין זאל.

— נור פירצעהן טאגע צערשטרייאונג און דיא גייסטיגע ליידען פון אונזער קראנקער וועט זיין וויא פערשוואונדען. איצטער מוז מען זיך אבער אויך בעשעפטיגען מיט דער היילונג פון איהר קערפער, וועלכעס איז ניט וועניגער וויכטיג. ליעבער העררר וואסייר, איך מוז אייך בעטען מיך איבערצולאזען א ווײלע אליין מיט העררן און מאדאם ברעסאל.

— איך וויל אבשיעד נעהמען — האט מאריס בעמערקט.

— א, ניין — האט איהם דער דאקטאר אונטערבראכען — מען דארף אייך דא האבען. איך האב אויף אייך גערעכענט איהר זאלט פריילין מאריע אביסל אויפמונטערן, קיינער פערשטעהט עס אזוי גוט וויא איהר. געהט יעצט, אבער קומט גלייך צוריק, אונזער געשפרעך וועט נעהמען ניט מעהר וויא פינף מינוטען.

— דאן וועל איך ווארטען אין רויך־צימער — האט מאריס געזאגט און איז ארויסגעגאנגען.

— מיין ליעבער פריינד, אום וואס האנדעלט זיך דא? — האט לודאוויק זיך געווענדעט צום דאקטאר — רעדט שנעל, דען איך שטעה וויא אויף קאהלען

— איהר וועט ניט לאנג ווארטען: דא האנדעלט זיך נור דארום, איהר זאלט אייער טאכטער פערהייראטהען.

— פערהייראטהען!? — האבען אויסגערופען לודאוויק און וואלענטינע צוגלייך.

— יא, און דאס וואס שנעלער!

— ערקלערט אייך דייטליכער, ליעבער דאקטאר.

— דאס וויל איך. איך האב אייך שוין פריהער אמאהל געזאגט דאס אין דעם קערפער פון אייער טאכטער איז נאך געבליעבען עטוואס שלאנגען־גיפט, וועלכעס לאזט זיא צו זיך ניט קומען און דאס בעסטע מיטעל דערצו איז צו הייראטהען און מוטער צו ווערען. איהר מוזט עס אבער טהאן שנעל.

וואלענטינע האט געציטערט אין גאנצען קערפער, דען זיא האט אנגעהויבען צו פערשטעהן, אז דא האנדעלט זיך וועגען מארים. לודאוויק האט טרויעריג געשוויעגען.

— וויא, איהר ענטפערט גאר ניט? — האט דער דאקטאר געפרעגט.

— וואס קען איך אייך ענטפערן? — האט דער אונגליקליכער פאטער געזיפצט, איך זעה פאר מיר אזעלכע הינדערניסע, פון וועלכע איהר דענקט גאר ניט. איהר ווייסט דאך עטוואס פון דעם וואס עס געהט פאר אין מאריע'ס הערצען; זיא ליעבט אלבערט גיבריי און דיעזער איז געפעהרליך קראנק. ווען ער זאל אפילו געזונד ווערען — ווער וויים וויא לאנג דאס קען נאך נעהמען. און ריידען מיט מאריע פון הייראטהען איין אנדערן וועט עס זיא טעדטען.

— דאס איז ניט אזוי געפעהרליך — האט דער דאקטאר געענטפערט — איך בין ניט אזוי ראמאנטיש און איך דיינק, אז ווען איהר זאלט עס פון איהר פארדערן וועט זיא אייך פאלגען.

— זיא וועט זיך אויפאפפערן צוליעב מיר.

— וואס שאדעט עס, ווען דאס אפפער איז צו איהר אייגענער רעטונג.

— אין מאריע'ס יאהרען ווייס נאך דאס הערץ ניט וואס עס פערלאנגט — האט וואלענטינע אריינגערעדט — זיא וועט זיך שנעל טרייסטען און פערגעסען; איבריגענס וועט מאריע'ס ליעבע צו אלבערט גיבריי באלד ניט מעהר זיין וויא איינע ערינערונג, וועיל דיא דאקטורים האבען איהם שוין לאנג אויפגעגעבען.

— מאדאם האט רעכט — האט דער דאקטאר בעשטעטיגט.

— אבער ווען אפילו אזוי — האט לודאוויק געענטפערט — ווער וועט דאס וועלען הייראטהען א שוואכע קראנקע מיידיל וואס האלט זיך קוים אויף דיא פיס, מיט דער געפאהר צו בלייבען איין אלמן אין א האלב יאהר?

— איהר דיינקט עס וועט זיך ניט געפינען א מאן וואס האט ליעב גענוג אייער מאריע, אז ער זאל וועלען טהאן אזא טריט אום זיא צו רעטען?

— איך וויים ניט פון אזא מאן.

— און איך ווייס.

— קענט איהר איהם פיעלייכט?

— יא, און איהר קענט איהם אויך. ער איז א ליעבענסווירדיגער עדלער מאן, וועלכער פערגעטערט אייער טאכטער און פערעהרט אייך אלס איהר פאטער.

— וויא הייסט ער דען, דיעזער מאן?

— מארים וואסייר!

— איך האב עס שוין פריהער פערשטאנען — האט וואלענטינע אויסגערופען מיט טריאומף און צארן געמישט — איך האב געוואוסט אז ער קומט אהער נור צוליעב מאריע. איך האב עס דיר שוין געזאגט, און דוא מוזט דיר דיא זאך איבערלייגען.

— אייער טאכטער איז אין הערצען וואסייר ניט פערליעבט, אבער זיא שיינט צו פיהלען א פריינדשאפט צו איהם — האט דער דאקטאר געזאגט — און דערפון ווערט שוין זעהר אפט בעשאפען א ווארעמערעס געפיהל. מארים וועט דערמיט אנפאנגען מאריע צו בעגלייטען איבעראל, זיא צו צערשטרייען, און זיא וועט באלד ניט קענען

אויסקומען אהן איהם. איך האב איהם דעריבער אויך בעשטימט צום בעגלייטער און פיהרער פון אונזער קראנקער. האב איך אונרעכט געטהאן?

— ניין, געוויס ניט — האט ברעסאל געענטפערט, דריקענדיג דעם דאקטאר'ס האנד — אייערע אבזיכטען זיינען געוויס גוט און איהר האנדעלט וויא א פריינד.

— וועט איהר אלזא פאלגען מיין ראטה?

— וויא קען איך דען אנדערש טהאן? ווען איהר זאגט אז דיעזע הייראטה איז נייטיג אום מאריע צו רעטען, קען איך דען אנדערש האנדלען? אזא פעראנטווארט־ליכקייט אויף זיך צו נעהמען וואלט געווען א פערברעכען.

— איהר וויללינט אלזא איין אין דיא הייראטה, און מארים וואסיר איז אייך רעכט אלס שוויגערזאהן?

לודאוויק ברעסאל האט זיך טיעף אפגעזיפצט און האט נאך א קורצען שטיל־שווייגען געענטפערט: „געוועהלט וואלט איך איהם ניט, אבער ביי דיעזער לאגע מוז איך זיין אפפער אננעהמען. נאך היינט וועל איך מיט מאריע רידען.

— ניין, ניין, דאס איז צו שנעל האט דער דאקטאר אונטערבראכען — צו פיעל האסט קען אלעס פערדערבען. דאס דארף געטהאן ווערען שנעל, אבער ניט צו איבער־איילט. אזוי שנעל וויא אייער טאכטער וועט געווינען עטוואס מונטערקייט און וועט ווערן שטארקער וועל איך אייך געבען א צייכען צו האנדלען.

— ווארטען וועל איך גערן, דען דער געדאנקען אן דאס וואס איך האב מאריע צו זאגען ערפילט מיך מיט שרעק.

— אויך צו מארים זאלט איהר קיין ווארט ניט זאגען, איידער איהר ווייסט וואס מאריע דיינקט טאר מארים ניט האפען.

— אבגעמאכט!

— אלזא, אויף מארגען!

דער דאקטאר האט וואלענטינע און לודאוויק געדריקט דיא הענד, און איז גע־גאנגען אין רויכצימער, וואו מארים האט איהם ערווארטעט, וויא עס האט אויסגעוויזען, זעהר פערטיעפט אין א צייטונג. אלס ער האט דערזעהן דעם דאקטאר האט ער אויפ־געהויבען דעם קאפ און געפרעגט: „נון?"

— אלעס געהט גוט, ליעבער פריינד! נאך אלע וואהרשיינליכקייטען וועט אין פיער וואכען מאריע זיין אייער פרוי! איהר וועט איהר רעטען דאס לעבען, און זיא וועט אייך גליקליך מאכען, דען זיא איז א זעלטענע מיידיל.

— רעבענט אויף מיינע דאנקבארקייט, ליעבער דאקטאר.

דער דאקטאר האט גענומען אבשיעד און איז אוועקגעגאנגען און מארים האט צו זיך אליין געמורמעלט: „דער דאקטאר האט רעכט, אלעס געהט דא גוט, איך מוז נאר יעצט זעהן צו געפינען סימאנען". און שמייכלענדיג האט ער דא צוגעזעצט: „איך בין א בעלן צו וויסען וואס דיינקט איצטער וואלענטינע? „דאס וועט עס זיין א רייסעריי צווישען איהר מיט מיר!"

באלד זיינען אין רויכצימער אריינגעקומען ברעסאל און זיין פרוי. לודאוויק האט אויסגעזעהן מונטער, וועהרענד זיינע פרוי האט געקוקט פאר זיך זעהר פינסטער. אין

אין אונבעוואכטען אויגענבליק האט זיא זיך צוגערוקט צו מאריס און האט איהם איינ־געראמט אין אויער: „איך האב מיט אייך צו ריידען, קומט מארגען פריה!“ דער זאהן פון דער פאליציי־אגענטין האט צוגעשאקעלט מיט'ן קאפ.

39טער קאפיטעל.

דיא באנדיטען ביי דער ארבייט.

אלס מאריס האט פערלאזען זיינע צוויי קאמראדען, לאטירג און ווערדיע, אום צו געהן צו דיא ברעסאלס, זיינען דיא ביידע אוועקגעגאנגען דעמזעלבינען נאכמיטאג צום באהנהויף פון ווענסען. איידער זיי האבען בעטרעטען דעם באהנהויף האט ווערדיע אנגענומען זיין קאמראד פארן ארביל און האט אויסגערופען: „ווארט, ברידערל, איך גלויב מיר וועלען בעסער ענדערן אונזער רייזע-פלאן, ווען מיר זאלען אפילו מוזען אנקו־מען אין פארט־קרעטעל שפעטער. נישקשה, דער שליח פון גראף וואראוו וועט אונז דערווארטען נאך אביסעל. איך האב זעהר מורא פאר דיא באהנהויפען, וואו עס שווי־מעלט און גריבעלט אימער פון אלערליי פאליציי־אגענטען. דיינע קענצייכען זיינען דער פאליציי בעקאנט, און אבגלייך דוא ביזט פארקליידעט וויא א האלענדער, מוז מען דאך אימער גוט פארזיכטיג זיין.

— דוא האסט רעכט — האט לאטירג צוגעגעבען — וואס פאר א רייזע פלאן שלאגסט דוא פאר?

— מיר וועלען נעהמען א שיפעל און פאהרען מיט דער סיינע ביז שארענטאן, און פון דארטען מיט דער מארנע ביז פארט-קרעטעל.

דיא ביידע באנדיטען זיינען געגאנגען נאך דער אויסטערליטץ־בריק און זיינען דארט אריין אין א שיפעל, וועלכעס איז געלעגען אנטקעגען דעם פלאנצען־גארטען פון פאריז (זשארדען דע פלאנט).

ווערדיע איז געווען זעהר פארזיכטיג און איז געווען גערעכט ווען ער האט אויפ־געפאדערט לאטירג זיך צו נעהמען אין אכט, דען טראטצדעם וואס דיא פאליציי האט זיך כלומר'שט געוויזען גאנץ אונטהעטיג, האט זיא דאך אין דער שטיל פארטגעזעצט איהרע אונטערזוכונגען און נאכפארשונגען. אלע פאליציסטען האבען געהאט דיא קענ־צייכען פון לאטירג און ווערדיע. נאטירליך זיינען זיי געווען גוט פארשטעלט, אבער עמא זשובערט האט ניט אומזיסט געטראגען דעם נאמען „דאס אויג פון מלאך המות“. און דעריבער האט ווערדיע געטהאן זעהר געשיידט וואס ער האט געענדערט זיין רייזע פלאן, דען ווען זיי וואלטען געקומען אויפ'ן באהנהויף פון ווענסען וואלטען זיי דארט ווירקליך געפונען דריי פערזאן ווארטענדיג אויף א צוג, און וועלכע וואלטען זיי פילייכט דערקענט. דאס זיינען געווען מאדאם ראזיע, קארנו און גאלובעט.

מאדאם ראזיע איז געווען פערקליידעט וויא א געמיזע־פערקויפערין פון דער אומ־געגענד פון פאריז, א רויטעם קאפ־טיכל, א גרויע קלייד און א גרויסען בלויען פארטוך. אויפ'ן ריקען האט זיא געטראגען א קארב מיט קליינע קערבלאך, און אין איינינע פון זיי איז געלעגען גרינס. קארנו און גאלובעט זיינען געוועזען אנגעטהאן וויא ערד ארבייטער.

דיא דרייא פאָליציסטען זיינען אויך געגאנגען נאך פאָרט־קרעטעל, אבער ניט וויל זיי האבען געוואוסט דאס אהין געהען היינט לאַטירג און ווערדיע, זאָנדערן גאנץ צופעליג. עמא זשובערט, וועלכע האט נאך אימער דעם מוטה ניט פערלארען, האט ניט אויפגעהערט צו אַקערן און צו זוכען נאך אלע זייטען און ריכטונגען. יעדען טאג פלעגט זיא זיך איינטהיילען מיט מארטעל, זשאָרלע, קאָרנו און גאָלובעט איבער פערשיעדענע געגענדען פון פאריז און אומגעגנד.

מאדאם ראָזיע האט געוואוסט, דאס ווען פערברעכער פיהלען זיך אין פאריז צו אונזיכער און שפירען דיא פאָליציי הינטער זיך, זוכען זיי געוועהנליך בעהעלטניסען אין דיא פיעלע אומגעגענדען פון פאריז. מאדאם ראָזיע זיינען בעקאנט געווען דיא מייסטע בעהעלטניסען און זיא האט זיי איינציגווייז דורכגעזוכט. זיא האט נאטירליך ניט גע־האָפט צו געפינען דארט לאַטירג, וועלכער האט געהערט צו דיא אריסטאָקראַטיע פון דיא פערברעכער, אבער זיא האט ערוואַרטעט מאנכעס מאהל צו ערפאהרען עטוואס ניצליכעס פון קלענערע פערברעכער.

דיא דריי פאָליציסטען זיינען געפאהרען צוזאמען אין א וואגאָן דריטער קלאַסע וועלכען זיי האבען פארלאזען מיט איין סטאציאָן פאר פאָרט־קרעטעל. פון דארט זיינען זיי געגאנגען צו פוס אין דאָרף, וועלכעס איז פיעל בעוואינט געווען פון צוריקגעצויגענע קויפלייטע און צופעליגע איינוואינער, וועלכע מיעטהען מעבלירטע צימער.

ביי דעם ערשטען הויז פון דאָרף איז מאדאם ראָזיע געבליעבען שטעהן. — גיט אכטונג — האט זיא געזאגט צו איהרע צווייא בעגלייטער — אונזער פלאַן איז אזוי! איך געה אין פערשיעדענע הייזער זיך נאכפרעגען אויף גרינס צו קויפען און אין אנדערע ווידער צו פערקויפען גרינס, און איהר וועט מיך ערווארטען ביי דעם לעצטען וויינ־הענדלער, וועלכער געפינט זיך אויפ'ן אנדערן זייט דאָרף. ער הייסט קאַביסאָן, און איז א פלוידערזאק. לאזט איהם טרינקען און זייט אליין פאָרזיכטיג. ווען ער איז אנגעטרונ־קען פלוידערט ער, און ער קען אייך וועלכע אויסקונפט געבען איבער דיא לייטע וואס פארקעהרען דא, דען ער קען יעדערן.

— זעהר גוט מאדאם, — האט גאָלובעט געענטפערט — ביי קאַביסאָן טרעפען מיר זיך.

דיא ביידע מענער זיינען אוועקגעגאנגען גלייך, וועהרענד מאדאם ראָזיע איז גע־גאנגען פון הויז צו הויז. זיא האט שוין געהאט דורכגעמאכט א גרויסען טהייל פון דאָרף, אבער זיא האט קיין זאך ניט ענטדעקט.

לאַטירג און ווערדיע זינען נאַטירליך פיעל שפעטער אנגעקומען אין דאָרף אלס מאדאם ראָזיע, אזוי וויא זיי זיינען געפאהרען מיט'ן וואסער אנשטאט דיא אייזענבאהן, און וועהרענד מאדאם ראָזיע איז געווען ווייט אין דאָרף איינגעפאהרען האבען זיך דיא ביידע באנדיטען בעוויעזען ביי דיא ערשטע הייזער פון דאָרף, אויף דער אנדערן זייט.

— מיר געהן צו קאַביסאָן — האט ווערדיע געזאגט — דער גאנג האט מיך געמאכט און איך בין דורסטיג.

דיא ביידע באנדיטען האבען זיך געווענדעט צו דערזעלביגער שענקע, וואו גאָלובעט זיינען שוין געזעסען דרויסען פאר'ן טהיר, אין דער געזעלשאפט

פוןווירטה, וועלכער האט ביי א גלאז וויין געפלוידערט. דיא פאליציסטען האבען גע־לאכט איבער דיא געשיכטען פון שיינקער, וועלכער האט גערעדט מיט א זיד־פראנצע־זישען אקצענט און איז ניט מיעד געווארן דערציילענדיג.

דיא אנקונפט פון דיא נייע געסט האט דעם שיינקער ניט געשטערט אין זיין פלוידערן. ער האט זיך נור צופריעדענגעשטעלט דערמיט וואס ער האט א קלאפ גע־טהאן מיט זיין גלאז אויפ'ן טיש און האט גערופען מיט זיין באסען־שטימע: הע, מא־דאם קאביסאן! געסט זיינען דא! פאס אויף, אלטע!

סילוויאן קארנו און גאלובעט האבען אויסגעדרעהט דיא קעפ צו דיא ניי־אנגע־קומענע, זיינען אבער געבליבען גאנץ גלייכגילטיג, און מאדאם קאביסאן איז באלד ערשיענען אום דיא געסט צו בעדיענען.

— ביער! — האט פיער לאטירג בעשטעלט.

— אין זאל אדער אין גארטען? — האט מאדאם קאביסאן געפראגט.

— זאל זיין אין גארטען.

— זעהר גוט, מיינע הערען.

עס איז געווען זעהר א לינדער ווינטער טאג וואס האט שוין שטארק געשמעקט מיט פריהלינג, און אין פרייען איז געווען גאנץ אנגענעהם צו זיטצען.

מאדאם קאביסאן האט געבראכט א קרוג ביער און צוויא גלעזער, וועלכע זיא האט אויסגעשטעלט פאר דיא געסט אויפ'ן טיש. דיא פאליציסטען זיינען געזעסען צו זיי מיט'ן ריקען און האבען אויף זיי ניט געאכטעט.

פלוצלונג האט זיך גאלובעט שנעל אומגעדרעהט און האט גענוי בעטראכטעט דיאביידע געסט. ער האט געהערט וויא איינער פון זיי האט געזאגט: „דיא קליינע פוס רייזע האט מיך אויפגעמונטערט" און דיא שטימע איז איהם פארגעקומען זעהר בעקאנט. דאס האט איהם געמאכט אנצושפיטצען זיינע אויערן און זיך אומצודרייען. אבער ווערדיע אין אנצוג פון א געוועהנליכען בירגער מיט א קינסטליך־פערענדערטען פנים, איז איהם פארגעקומען גאנץ פרעמד.

— אהא, דיא שטימע הער איך ניט צום ערשטען מאהל — האט דער נייגיעריגער פאליציסט געזאגט צו זיך אליין — איך מוז דעם פארשוין בעסער בעטראכטען.

גאלובעט האט שנעל ארוקגעטהאן זיין שטוהל פון אנדערן זייט טיש, געהענטער צו קאביסאן, אזוי דאס ער איז אויסגעקומען מיט'ן געזיכט פונקט אנטקעגען דיא ביידע באנדיטען. ער האט שארף בעטראכטעט ווערדיע, וועהרענד דיעזער האט דערווייל ווייטער געפלוידערט גאנץ שטיל מיט לאטירג. א היבשע ווילע האט גאלובעט בע־טראכטעט יעדע בעוועגונג פון דעם קליינעם מאן, וועמעס שטימע איהם האט אזוי בעקאנט געקלונגען, האט אבער דאך ניט געקענט בעשטימען ביי זיך, אויב דאס איז ווירקליך ווערדיע אדער ניט. ער האט אויסגעזעהן זעהר פערענדערט.

צופעליג האט ווערדיע אויפגעהויבען דיא אויגען און האט בעגעגענט דעם בליק פון גאלובעט, וועלכער האט איהם אזוי שארף בעקוקט. גאלובעט האט פערשטאנען דיא געפאהר, ווען ווערדיע, אויב דאס איז ווירקליך ער, זאל איהם דערקענען, און זאל זיך ארויסדרייען איידער ער וועט האבען צייט זיך צו איבערצייגען אז דאס איז ער, און

האט פרזוכט שנעל צו פארשטעלען זיין געזיכט מיט דער האנד, אנשפארענדיג זיך מיט'ן עלענבויגען אן טיש.

דאס איז געווען צו שפעט!

ווערדיע האט צייט געהאט איהם צו דערקענען; „דער מאן פון אפערדבאלל!— האט ער געזאגט צו זיך אליין — דער צווייטער מוז זיין דער צווייטער פארשרעלטער דאקטאר; ניט שוין זשע איז מען אונז אויף דער שפור? אונמעגליך! קיינער האט ניט געקענט וויסען אז מיר געהן נאך פארט קרעטעל! פיעלייכט שטעקט דא ווידער מאדאם ראזיע, דאן איז בעסער צו פערשווינדען!

ער האט זיך צוגעבויגען צו לאטירג און האט איהם איינגעראמט אין אויער: „בעצאהל און לאמיר געהן!“

— שוין?

— מאך עס שנעל, דיא פאליציי איז דא! קוק זיך ניט אום, בעצאהל און קום!

לאטירג האט מיט זיין גלאז אנגעקלאפט אין טיש, ניט אומקוקענדיג זיך.

קאביסאן האט נאך אימער געפלוידערט און האט זיך ניט געאיילט צו נעהמען דאס געלד אליין: „מאדאם קאביסאן! — האט ער גערופען צו זיין ווייב — דוא הערסט?“

דיא פרוי איז צוגעקומען, האט ערהאלטען דאס געלד, און לאטירג מיט ווערדיע האבען פערלאזען דעם פלאטץ מיט דיא רוהיגסטע געזיכטער וואס זיי האבען נאר געקענט מאכען.

— זיי געהען, א פיינע געשיכטע! — האט גאלובעט געמורמעלט.

— ווער איז עס? — האט קארנו געפרעגט.

— דיא ביידע הערען דא.

— וואס געהט עס אונז אן?

— זעהר פיעל, דען זיי זיינען יענע פאר ווען איך האלט זיי.

— קאביסאן האט דערהערט עטליכע ווערטער פון דעם אפגעריסענעם געשפרעך פון דיא ביידע פאליציסטען, און איז געווארען נייגעריג.

— פון וועמען רעדט איהר, מיינע הערען? — האט ער געפרעגט.

— פון קיינעם ניט, מיין פריינד — האט גאלובעט געענטפערט; ער האט א ווארף געטהאן דרייא פראנקען אויפ'ן טיש און האט האסטיג פארלאזען דעם פלאטץ מיט זיין קאמראדען.

דיא ביידע פערדעכטיגע הערען זיינען שוין געווען א הונדערט טריט ווייט און האבען איצטער אנגעהויבען שנעלער צו געהן.

— זאג מיר נור — האט קארנו אנגעהויבען צו פרעגען.

— איינער פון דיא ביידע מוז זיין דער פאלשער פריעסטער; איך האב דערקענט זיין שטימע, און ער האט דערקענט מיין געזיכט. דוא זעהסט וויא שנעל זיי דערווייטערן זיך.

— אויב דוא ווייסט זיכער, דאן מוזען מיר לויפען, און זיי פאקען, און רופען אום הילפע, ביז מאדאם וועט אונטערקומען.

גאלובעט האט זיך געקראַצט פערלעגען הינטער דיא אויערן: „זעהר [illegible] בין איך ניט, אבער זעה נור וויא זיי לויפען!“

— עס קען יעדענפאלס ניט שאדען ווען מיר זאלען זיי פערפאָלגען — האט קאַרנו געזאגט.

ביידע מענער האבען גענומען געהן שנעל נאך דער ריכטונג פון דיא ביידע פער־דעכטיגע פערזאָנען, אלס מאדאם ראָזיע איז זיי אנגעקומען אנטקעגען, מיט איהרע קערבלאך גרינס אויפ'ן ריקען. זיי האבען דערזעהן נאך פון ווייטען, אלס זיא האט זיך צוזאמענגעטראָפען מיט דיא ביידע געסט, וועלכע זייא האבען פערפאָלגט.

— זיא וועט זיי דערקענען און וועט אונז רופען — האט גאלובעט געזאגט.

— איך בין פערטיג — האט קאַרנו געענטפערט — אבער איך גלויב אז מיר זיינען איהר ניט נייטיג; מאדאם ראָזיע איז זיי פארביי־געגאנגען און האט אין זיי גאר ניט געזעהן; ווען פיער לאַטירג וואלט געווען איינער פון דיא ביידע מענער, וואלט זיא זיי ניט אזוי לייכט געלאזען פארבייגעהן.

— איך וויל איהר אבער דאך זאגען וואס איך דיינק.

ביידע מענער זיינען איהר שנעל געגאנגען אנטקעגען.

לאַטירג און ווערדיע האבען זיך פערקעהרעוועט אום איינע עקע.

— וואס האט פאסירט? — האט מאדאם ראָזיע געפרעגט, גאנץ ערשטוינט איבער דיא האסטיגקייט פון דיא פּאָליציסטען.

— עס זיינען אייך איצטער פארביי־געגאנגען צוויא מענער, האט איהר זיי געזעהן? — האט גאלובעט געפרעגט אהן אטהעם.

— גאנץ גענוי.

— האט איהר זיי ניט דערקענט?

— ניין! קאן איך זיי דען?

— האט איהר בעמערקט דעם קלענערן פון זיי?

— דעם מאן מיט דיא ברילען? יא! וואס איז דען מיט איהם?

— איך גלויב דאס איז דער פאלשער אבבע (גלח), און זיין בעגלייטער איז פיעלייכט לאַטירג.

עמא זשובערט איז בלאַס געוואָרען.

— לאַטירג! האט זיא א געשריי געטהאן — וועה איז מיר אויב דאס איז ער און איך האב איהם בעגעגענט און ניט דערקענט! דאס איז ניט מעגליך! איהר זייט בלינד! איהר זייט משוגע! איהר ווילט מיט איינמאהל זיך אויסצייכענען און אייך חלומ'ט זיך אומעדום לאַטירג!

— איך זאג דאך ניט בעשטימט — האט זיך גאלובעט פערענטפערט — איך זאג נור אז מיר שיינט אזוי, און עס איז יעדענפאלס גוט זיי צו פאָלגען.

— אין דעם האט איהר רעכט! איינער פון אייך זאל זיי נאכשפּירען.

— איך געה, און וועל זעהן זיי ניט צו פערליערען פון מיינע אויגען — האט גאַ־לובעט געזאגט.

אבער קוים האט ער געמאכט צעהן טריט איז ער געבליעבען שטעהן. „צו

שפעט! — האט ער געזאגט גאנץ ניעדערגעשלאגען — זיי זיינען שוין פון יענער זייט— און ער האט אנגעוויעזען אויף א שיפעל וועלכע איז שוין געוועזען באלד ביין אנדערן ברעג פון דער מארנע.

— זיי ווילען געווים צו דער אייזענבאהן — האט מאדאם ראַזיע געזאגט — און מיר מוזען זיי נאכגעהן.

— אבער מען מוז זיין פאָרזיכטיג — האט גאַלובעט בעמערקט — אויב דער מאן אין דיא ברילען איז ווירקליך ווערדיע, דאן האט ער מיך דערקענט און זיי זיינען געווים געוואָהר געווארען דאס מען פאָלגט זיי נאך.

— אויף יעדען פאל מוזען מיר שנעל אריבערגעהן דעם פלוס צו דער אנדערן זייט — האט עמא זשובערט בעפאָהלען — זוכט שנעל א שיפעל! אויב גאַלובעט האט קיין טעות ניט, דאן מוזען מיר זעהן אנצוקומען צום באהן־הויף איידער זיי ווערען חא־פען א צוג.

א פאר הונדערט טריט ווייטער האט קאַרנו דערזעהן א קליינעס שיפעל, וועלכעס האט געהערט צום שיינק־ווירטה. ער איז שנעל געלאָפען אהין און האט עס אפגעבונ־דען. גאַלובעט און מאדאם ראַזיע זיינען אויך אונטערגעלאָפען, און אלע דריי האבען זיך אריינגעזעצט אין שיפעל. מאדאם ראַזיע האט ניט אראפגענומען דיא אויגען פון דעם שיפעל וואס האט זיך נאך געזעהן פון ווייטען, וועהרענד קאַרנו און גאלובעט האבען מיט אלע כחות געראודערט.

— שנעל, שנעל! — האט דיא פאָליציסטין גערופען — יענע שיפעל קומט שוין צום ברעג!

דיא שיפעל פון דיא פאָליציסטען האט זיך ערוויעזען צו קליין פיר דריי פערזאָן. אלס זיי זיינען אפגעפאהרען א שטיקעל פון ברעג איז אונמעגליך געוועזען שטארק צו רודערן, דען דיא שיפעל איז געזעסען צו טיעף אין וואסער און ביי א צו שטארקען בייג האט זיא אויך אנגעשעפט א ביסעל וואסער. עס איז געווארען געפעהרליך צו בליי־בען אזוי.

— מיר זינקען! האט עמא זשובערט געשריען אין פערצווייפלונג.

גאלובעט און קאַרנו האבען שנעל געראודערט צוריק צום ברעג, וועלכען זיי האבען עררייכט מיט לעבענס־געפאהר, דען דיא שיפעל איז שוין געווען אנגעפיהלט מיט וואסער, און דיאביידע מענער האבען צוגעבראַדזעט צום ברעג, נאכדעם וויא דיא שיפעל איז צוגעקומען נעהענטער צום ברעג, וואו עס איז שוין ניט זעהר טיעף געוועזן.

עמא זשובערט איז ארויסגעקראכען פון שיפעל אויפ'ן ברעג נאס, ציטערנדיג, פערצווייפעלט און פערניכטעט.

דיא ביידע מענער האבען שנעל אויסגעשעפט דאס וואסער פון שיפעל און זיינען צוריק אריינגעשפרונגען אין איהר, איבערלאזענדיג מאדאם ראזיע אויפ'ן ברעג.

דאס שיפעל איז איצטער געגאנגען לייכטער, און אבגלייך דער שטארקער שטראָם פון דער מארנע האט זיא אראָפגעטראָגען ווייט, האבען זיי דאך גליקליך עררייכט דעם אנדערן ברעג.

— אי, אי, דאס הייסט זיך געשפּיעלט מיט׳ן מלאך המות! — האט מארנו געזאגט.

— דערטרונקען זיינען מיר ניט — האט גאליבעט געזאגט — אבער איך האב מורא פאר א לונגענענטצינדונג.

— ווייל דוא האסט נאסע פיס?

— עס פערשטעהט זיך!

— עט! אונז וועט דער שווארץ יאהר ניט נעהמען, אבער מאדאם ראָזיע, אויף איהר זעהסטו, איז א רחמנות! נאר לאמיר ניט פלוידערן, לאָמיר פליהען צום באהנ־הויף. עס איז אויך זעהר גוט פאר אונז איצטער זיך אביסעל דורכצושאָקלען.

אוןביידע מענער האבען אנגעהויבען צו לויפען.

עמא זשובערט איז געבליעבען שטעהן אויף׳ן ברעג פון דער זייט, מיט איהרע נאסע קליידער קלעפּענדיג צו איהר קערפּער, קלאפּענדיג א צאהן אן א צאָהן, ציטער־רענדיג און שוואך, ניט אים שטאנדע צו געהן פון אָרט פון שוואכקייט און גייסטיגער יעדערגעשלאגענהייט. דער געדאנקען, דאס פיעליכט זיינען דאס ווירקליך געווען דיא צווייא באנדיטען, און זיא פערליערט זיי ווידער — דיעזער געדאנקען האט זיא אונגליק־ליך געמאכט. זיא איז אניעדערגעפאלען האלב־אהנמעכטיג אויף׳ן ברעג און איהר האט אין ערשטען אויגענבליק אויסגעוויזען דאס זיא מוז פערגעהן פון יסורים און פערצווייפלונג נאך אזוי פיעל ניעדערשלאגען, און נאך אזא אונפאל אין ווינטער, ווען אויך דאס וועטער איז געווען לינדער.

— אבער ניין, איך מוז לעבען — האט זיא אויסגערופען פלוצלונג — איך מוז דאס אויך איבערקומען און ערגרייכען מיין ציעל! איך מוז עס פיר מיין געליעבטען זאָהן, פיר מיין טהייערעס קינד!

זיא האט אנגעשטרענגט אלע איהרע קרעפטען, האט זיך אויפגעהויבען און האט גענומען געהן, אבער איהרע קניע האבען זיך געבויגען, איהר קערפער האט אנגעהויבען נאך שטארקער צו ציטערן פון קעלט, עס איז איהר דונקעל געווארען אין דיא אויגען און איהר האט זיך געדאכט אז דער באָדען ביגעגט זיך אונטער איהרע פיס. אין נעכסטען אויגענבליק איז זיא ווידער אומגעפאלען גאנץ אהנמעכטיג זעהר נאהענט צום ברעג, צווישען עטליכע געדיכטע קוסטעס, וועלכע זיינען איצטער געשטאנען נאקעט פון בלעטלאך.

ווערדיע און לאטירג זיינען אנגעקומען צום צווייטען ברעג א היבשע צייט פריהער, און א גרויסע שטיק העבער ארויף־שטראָם אלס דיא צוויי פאליציסטען. זיי האבען פון וויטען געזעהען דיא צוויי מענער מיט דער פרוי וויא זיי געהען אריין אין שיפעל, און האבען פערשטאנען אז זיי האבען דאָ צו טהאן מיט עמא זשובערט. זיי האבען געררדערט מיט אלע כחות, און ווען זיי האבען דערזעהען דאס דיא אנדער שיפעל וואס פערפאלגט זיי קעהרט זיך אום צוריק, האבען זיי לייכטער אויפגעאטהעמט. דיעזע צייט האבען זיי בענוצט, ארויסצוגעהן אויף׳ן ברעג, און צו בעהאלטען דיא שיפעל צווישען קוסטעס. אליין האבען זיי זיך אויך בעהאלטען הינטער דיא קוסטעס און האבען בעט־ראכט וואס עס געהט פאָר אויף׳ן אנדערן ברעג. זיי האבען געזעהן וויא עמא זשובערט

איז ארויס אויפ'ן ברעג און וויא דיא צוויי פאליציסטען האבען זיך צוריק אריינגעזעצט אין שיפעל.

— דאס שיפעל איז צו לייכט פאר דרייען — אה ווען זיי וואלטען בעסער דער־טרונקען געווארן.

— וואס טהוען מיר איצטער ? — האט לאטירג געפרעגט.

— גאר ניט. מיר לאזען זיי געהן צום באהנהויף אונז זוכען. עמא זשובערט וועט קומען אהין מיט דער יבשה איבערן בריק, און איהרע צוויי בעגלייטער וועלן קומען גיכער מיט דער שיפעל. מיר אבער געהען אין אנדערן זייט מיט'ן ברעג, ארויף־שטראם.

— אבער וואס טהוט מען ? איך מוז נייטיג זעהן דעם שליח פון גראף וואראוו, האט לאטירג געזאגט — איך מוז מיט איהם ריידען.

— דאס וועלען מיר אויך טאהן. דיא פאליציסטען וועלען אונז פערפאלגען נאך פאריז, און וויא עס ווערט נאר דונקעל נעהמען מיר דאס שיפעל און געהען צוריק אריבער צום אנדערן זייט, וואו דער מאן ערווארטעט דיך. קוק זיך איין, דא שטייען דיאביידע מענער אויס אויף אונזער זייט ; איך קען וועטען מיין קאפ אנטקעגען א הארטע איי אז זיי לויפען גלייך צום באהנהויף מיט'ן גרעסטען אימפעט.

ווערדיע האט רעכט געהאט. דיא צוויי פאליציסטען זיינען געלאפען מיט'ן ברעג שטראם אראפ, וועהרענד דיא ביידע באנדיטען האבען זיך א קעהר געטהאן נאך דער נעגענזעצטער זייטע.

אלס עס האט אנגעהויבען דונקעל צו ווערען האבען זיך דיא צוויא קאמראדען אומגעקעהרט צו זייער בעהאלטענער שיפעל, און האבען זיך שטיל און לאנגזאם גערודערט צו דער צווייטער זייטע, ווייניג בעקימערנדיג זיך וועגען דעם וואס דער שטראם האט זיי געטראגען ניעדריגער און נעהענטער צו יענעם פלאטץ, וואו פריהער האבען דיא פאליציסטען אראפגעלאזען עמא זשובערט.

זיי האבען ארויפגעשלעפט דאס שיפעל האלב אויפ'ן ברעג און זיינען געגאנגען צוריק צו קאביסאן'ס שענקע. דארט איז ביי א פענסטער געזעסען א מאן נעבען א טיש, און האט ארויסגעקוקט אין דרויסען מיט דער גרעסטער שפאנונג. אלס דיא צוויא קאמראדען האבען איהם דערזעהן האט לאטירג געזאגט צו ווערדיע : „דאס איז ער! איך דערקען איהם פון ווייטען".

צוקומענדיג נעהענטער האט לאטירג געגעבען א צייכען, און דער מאן האט בעצאהלט און איז צו זיי ארויסגעקומען. ער האט לאטירג געגעבען דיא האנד און האט אנגעהויבען א געשפרעך אין רוסיש, וועלכעס נור לאטירג אליין האט עטוואס פאר־שטאנען.

— ווער איז דיין בעגלייטער ? — האט ער געפרעגט, אנווייזענדיג אויף ווערדיע.

— א זיכערער פריינד, וועלכער וויים אלע מיינע געהיימניסע.

— קען איך איהם טרויען ?

— פאלשטענדיג !

— רעדט ער אויך רוסיש ?

— ניין.

— דאן קענען מיר ריידען פראנצעזיש.

לאַטירג האט איהם פאָרגעשטעלט צו ווערדיע אונטער דעם נאמען פון ניקאָלאַי גאָלאָוואיסקי.

— דיא גאס איז אפילו שטיל — האט ווערדיע אנגעפאנגען — אבער מיר זיינען צו נאהענט צו א הויז, און גיהן צו אייזענבאהן איז זעהר ניט געשיידט; לאָמיר זיך אריינזעצען צוריק אין אונזער שיפעל און קומען מיט'ן וואסער אין פאריז; דאס איז דער זיכערסטער וועג און איך קען איהם זעהר גוט.

אונטערהאלטענדיג זיך זעהר שטיל זיינען דיא דריי מענער אנגעקומען צו יענעם פלאַטץ, וואו דיא שיפעל איז געשטאנען בעהאלטען. דא ביי דעם איינזאמען ברעג האבען זיי זיך געפיהלט זיכערער און דאס געשפרעך איז געווארען לעבהאפטער. אזוי וויא פון ווייטען האט זיך בעוויעזען א שיפעל מיט א לאנטערנע, האבען זיי ווידער אנ־געהויבען צו רעדען שטילער.

— דאס מיינט מען ניט אונז — האט ווערדיע געזאגט — דאס איז א טייך־וועכטער וואס היט דעם טייך פון פיש־גנבים.

— ווערט איהר דען נאכגעשפירט? — האט גאָלאָוואיסקי געפרעגט.

— יא; איין אונגליקליכער צופאל האט אונז דא צוזאמענגעפיהרט מיט אונזער ביטערסטער פיינדין, מיט א פרוי וועלכע איז אייך אויך שוין פון לאנג אן בעקאנט....

— ווער איז זיא?

— עמא זשוברט.

— דאס איז ווירקליך א געפעהרליכע פיינדין — האט דער רוסע בעמערקט — האט זיא אייערע שפור?

— ניין, אין דיעזען אויגענבליק ניט — האט לאַטירג געענטפערט — זיא זוכט אונז געוויס אין פאריז.

— האט איהר ניט מורא דאס מען וועט ענטדעקען דאס דיא שיפעל פעהלט?

— ניין, ביז מאָרגען פריה וועט זיך קיינער ניט חאפּען, און מאָרגען וועט מען דיינקען אז דאס שיפעל האט זיך אפגעריסען און איז אוועק מיט'ן וואסער — האט לאַטירג בערוהיגט.

אין דער צייט וואס לאַטירג האט דיא לעצט ווערטער געשפראכען, האט זיך א קערפער געצויגען איבער דער ערד פונקט וויא א שלאנגע; צוויי הענד האבען פאנאנ־דערגעטהיילט גאנץ שטיל דיא דארע צווייגעלאך פון א קוסט און צוויי גליהענדע אויגען האבען געפונקעלט אין דער דונקעלהייט.

ווען לאַטירג וואלט צופעליג אויפגעהויבען דעם קאפּ ארויף צום בערג וואלט ער אויפגעציטערט געווארען פאר דיעזע פונקעלדיגע אויגען, דען זיי האבען געהערט צו עמא זשוברט, וועלכע איז דארט געלעגען קראפּטלאז און אין פיבער. דיא שטימע פון לאַטירג וועלכע זיא האט דערהערט האט אויף איהר געווירקט מיט א שרעקליכער קראפט און זיא האט געמוזט אנווענדען איהרע אלע גייסטיגע קרעפטען אום ניט אויפצושרייען פאר שרעק און איבערראשונג.

א שוואכער שטראל פון דער לבנה איז געפאלען אויף דיא דריי מענער, וועלכע

זיינען זיך אזוי געזעסען פארן שיפעל, הארט ביין וואסער. דיא פּאָליציסטין האט זיך אנגעשפארט אויף איהרע עלענבויגענס, האט זיך ארויסגעבויגען אזוי פיעל וויא עס מעגליך געווען דורכן קוסט און האט מיט פירבטערליכער שפאנונג זיך צוגעהערט.

— לאמיר דאס מאכען שנעל — האט דער רוסע גענומען דאס ווארט — דען איך וואלט וועלען מארגען אוועקפאהרען גלייך מיט דעם ערשטען צוג. פאר אלעם לאזט גראף וואראוו אייך פרעגען, אויב איהר זייט בערייט איהם נאך אמאהל צו דיענען, וויא איהר האט איהם שוין צוויי מאל געדיענט?

— איך בין בערייט און איך האף, אז ער קען זיך אויף מיר פערלאזען, בעזאנדערס ווייל ער וויס, דאס איך האב מיט איהם גלייכע אינטערעסען.

— איהר וועט שווערען, דאס איהר וועט דעם גראף קוראוויאָוו קיינמאהל ניט פערראטהען דעם נאמען פון גראף וואראוו.

— איך קען עס שווערען, ווייל איך קען קיינע נוטצען ניט האבען ווען איך זאל זיין נאמען פערראטהען, ווען איך בין ענטדעקט בין איך סיי־וויא־סיי פערלארן.

— וויטער מוזט איהר אין דריי טעג פערלאזען פאריז.

— דאס קען איך ניט, ווייל איך האב דא וויכטיגע געשעפטען, וועלכע וועלען מיך דא צוריקהאלטען וועניגסטענס נאך א מאנאט.

— וואס וועט אייך ארויסקומען פון דיא געשעפטען ווען איהר וועט אריינפאלען אין דיא הענד פון דער פּאָליציי?

— אויב איך וועל אריינפאלען איז מיין מזל! איך שטעל אין קאָן אלעס פיר אלעס! דער פערדיענסט איז צו גרויס אום ניט צו וועלען רעזיקירען.

— גוט, אבער ווען דאס געשעפט וועט זיין צו ענדע?

— דאן שטעה איך אייער הערען צו דיענסט.

— איהר וועט קומען נאך רוסלאנד, וואו דער גראף וועט בעזארגען פיר אייך און אייערע קאמעראדען א זיכערן אויפענטהאלט־פּלאטץ און רוהע און פריעדען אונטער זיין מעכטיגען שוטץ.

— אזוי שנעל וויא מיין אויפטראג אין פאריז איז פערטיג רייזע איך נאך סט. פעטערבורג; איך קען מיר אבער ניט דענקען, אז דער גראף האט אייך געשיקט אהער שפּעציעל אום מיך איינצולאדען נאך רוסלאנד; קומט אלזא צום ציעל.

— מיין הערר האט אייך געוואלט געבען דריי טעג צייט אויסצופיהרען א געוויסע זאך, רעכענענדיג דאס דריי טעג איז גענוג; איהר ווילט א מאנאט דא בלייבען — זאל זיין אזוי, אבער אין פערלויף פון דעם מאנאט מוז עס געשעהן.

— וואס דען?

— פערשטעהט איהר נאך ניט?

— פיעלייכט יא, אבער איך וויל עס פון אייך הערן.

— נון, גוט, גראף איוואן קוראוויאָוו מוז אויפהערען געפעהרליך צו זיין!

— מען איז געפעהרליך אזוי לאנג וויא מען לעבט, דאס הייסט אלזא, גראף קוראוויאָוו זאל שטארבען — האט לאָטירג דערקלערט קאלטבלוטיג.

— יא.

— וויא פיעל וויל מיר דער גראף וואראוו בעצאהלען פאר זיין טויט ?

— צוויי הונדערט טויזענד פראנק.

מאדאם ראזיע האט געפיהלט וויא דאס הערץ בלייבט שטעהן אין איהר בוזים און וויא דאס בלוט ווערט פערקיהלט אין איהרע אדערן. „דאס געהט דא פאר — האט זיא געטראכט — און איך בין דא אליין, קראנק, אהנמעכטיג און קען זיך ניט ריהרען! א בייזער טייפעל פערפאלגט מיך! אבער דיא שורקען רײדען ווייטער, פיעלייכט הער איך דעם נאמען פון א גאס, פון א פלאץ.“

לאטירג איז געזעסען מיט איין אראפגעלאזענעם קאפ, איבערלייגענדיג, וועהרענד ווערדיע, וועלכער האט דיא גאנצע צייט געשוויגען, האט זיך איצטער אריינגעמישט אין געשפרעך: „איהר ווייסט דאס מיר ווערען פערפאלגט פון א שרעקליכע פיינדין, פון עמא זשיבערט, וועלכע איז אמאהל געווען דיענערין פון דער גרעפין קוראוויאוו און דיענט יעצט דער פאליציי.“

— ווארום ראמט איהר דיעזע פרוי ניט אראפ פון וועג ?

— אונז הינדערט אין דעם א גאנץ בעזאנדערער אומשטאנד.

מאדאם ראזיע האט אנגעשטרענגט איהר געהער, קיין איינציגעס ווארט איז איהר פערלארען געגאנגען, און זיא האט וויעדערהאלט צו זיך אליין: „א גאנץ בעזאנ־דערער אומשטאנד — וואס קען דאס זיין אזוינס ?“

— אונז שטעהט א געוויסע פערזאן אין וועג — האט ווערדיע ווייטער געזאגט — און אזוי לאנג וויא דיעזע פערזאן קען ערפאהרען, דאס מיר זיינען איהרע מערדער, איז עס פיר אונז געפעהרליך זיא אומצוברייגגען.

— און איז עס דען אזוי שווער צו מאכען אז יענע פערזאן זאל ניט וויסען ווער איהרע מערדער זיינען ?

— כמעט אונמעגליך! וויא פארזיכטיג מיר זאלען זיין, וועט יענע פערזאן דאך איבערצייגט זיין דאס לאטירג האט ערמארדעט עמא זשובערט, און דאן קען ער אונז פערניכטען, ווען אפילו ער אליין זאל אויך פערניכטעט ווערען. דאס וועט אלזא הייסען, אויסבייטען איין געפאהר אויף דיא אנדערע. איך דערצייל אייך דאס נור וויל איך האב מורא, דאס מיר ברייגגען עמא זשובערט אויף אונזער שפור, ווען מיר זאלען בעגעהן נאך א פרישעס פערברעכען, איידער מיר פערלאזען פאריז. אויך שיינט מיר אז דיעזעס פערברעכען האט קיין צוועק און איז נוטצלאז.

— נוטצלאז ? — האט דער רוסע איבערגעפרעגט פערוואונדערט.

— יא, דען דער גראף קוראוויאוו קען געקען אייער הערען קיין זאך ניט בעווייזען.

— ווען ער זאל אפילו האבען בעווייזע קען ער אויך דעם גראף ווארוו קיין זאך ניט טהאן געריכטליך, אזוי וויא דאס פערברעכען איז שוין צו אלט. אבער ווען עס זאל איהם דענאך געלונגען צו בעווייזען דאס זיינע עלטערן זיי.ען ערמארדעט געווארען דורך דעם בעפעהל פון מיין הערען, קען דאס מיין הערען פערניכטען, וויל דיא קוראוויאוס האבען פריינדע ביים טראהן אין רוסלאנד, און דעריבער מוז דיא גאנצע פאמיליע קוראוו־יאוו אויפהערען צו עקזעסטירען.

— אבער וויא קען איך דעם יונגען מאן פטרן, ווען דיא פאליציי שיצט איהם ?—

האט לאַטירג געפרעגט — דאס איז א געפעהרליכער אנגריף, וועלכער קען אונז אויס-ליעפערן צו דער פּאָליציי.

— דאס פערשטעה איך גאַנץ גוט, אבער עס זיינען דאָך פאַראַנען אנדערע מיטעל וויא אזוי אוועקצושאַפען א פיינד אויף יענער וועלט אויסער א מעסער אדער גיפט; עס איז דא היבשע ביסעל אונפעלע, א פאַל פון א פערד, א דועל מיט א שטאַרקערן געגנער....

— א דועל איז פיעללייכט דאס ריכטיגסטע — האט ווערדיע געזאגט.

— אויב איהר האט מורא ענטדעקט צו ווערען ווייל דיא פּאָליציי שפירט אייך נאך — האט גאָלאָוואַיסקי ווייטער גערעדט — דאן דינגט איין אנדערן וואס זאל דאס טהאן פאר אייך, איך גלויב, עס זיינען דא אין פאַריז געגוג לייטע וועלכע וואלטען זיך דאס גערן אונטערנומען צו טהאן.

— לייטע זיינען דא געגוג, מיר וועלען זיך אבער היטען מיט זיי אריינ-צולאזען. קיין זאך איז ניט אזוי געפעהרליך וויא א בעצאהלטער מיטוויסער. ניין, קיינע פרעמדע! אבער איך וויים איין מאַן, וועלכער וועט אויף זיך קיין חשד ניט ציהען, און וועלכען עמאַ זשובערט וועט ניט איבערגעבען אין דיא הענד פון דער גערעכטיגקייט, ווען זיא זאל איהם אפילו דערשפּירען.

— וואס מיינט ער? ווער איז דיעזער מאַן? — האט עמאַ זשובערט זיך אליין געפרעגט מיט שטוינען.

— און יענער מאַן וועט אלזא איינוויליגען דיא טהאט אויסצופיהרען — האט דער רוסע געפרעגט.

— ער מוז.

— וועט ער ערהאלטען דאס געלד דערפאַר?

— מיר וועלען זיך טהיילען.

דער רוסע האט אויפגעעפענט א בריעף-טאַשע פון וועלכער ער האט ארויסגע-נומען א פּאַפּיער און האט עס איבערגעגעבען לאַטירג:

— דא איז איין אנווייזונג אויף הונדערט טויזענד פראנק אויף דאס באַנק-הויז פון ראָטשילד. עס ווערט געצאהלט דעם איבערברייגגער. דיא אנדערע הונדערט-טויזענד פראנק וועט איהר ערהאלטען ווען איהר וועט אנקומען אין פּעטערבורג.

עמאַ זשובערט האט געציטערט פאר פריידע. „איצט האב איך אייך! — האט זיא געזאגט צו זיך אליין — געהט נור צו ראָטשילד, איך קום אויך אהין!“

וויא שוואַך דיא בעוועגונג איז געוועזן וואס זיא האט געמאכט, איז עס דאָך געגוג געוועזן אום צו פעראורזאַכען דאס א קליינער שטיינדעלע זאל זיך אראפּקייקלען און אריינפאַלען אין וואסער. זיא האט עס בעמערקט מיט טויט-שרעק, דען ווערדיע איז געווארען אויפמערקזאַם. זיא האט איינגעזעהען דאס מען וועט זיא ענטדעקען, און האט זיך אויפגעהויבען אום צו פליהען.

— איינער האט אונז אונטערגעהערט — האט ווערדיע געזאגט אין פליסטער-טאָן.

— ווירקליך? — האט דער רוסע געפרעגט דערשראָקען.

— שטיל! — האט לאַטירג בעפעהלען.

עמא זשובערט איז געוועזען האלב טויט פאר שרעק. נור צוויא טריט פון איהר געפינען זיך דיא פערברעכער וועלכע זיא פערפאלגט; ווען זיא זאל פון זיי ניט געטויטעט ווערן דא אויפ'ן ארט, קען זיא זיי מארגען פאקען אין באנק. זיא האט זיך אויפגעהויבען, אבער זיא האט זיך ניט געקענט ריהרען פון פיבער און פון שרעק. צום צווייטען מאהל האט עס איהר געפלימערט פאר דיא אויגען, אפגעריסענע געדאנקען זיינען איהר גע־פלויגען דורכ'ן קאפ, און זיא האט געפיהלט דאס איהר ענדע קומט. זיא האט געפרופט געהן, אבער דער באדען האט זיך געוויעגט אונטער איהרע פיס. מיט א הערץ־ערשי־טערענדען קרעכץ איז זיא צוזאמענגעזונקען און האט ווידער פערלארען דאס בע־וואוסט זיין.

— האט איהר געהערט? — האט ווערדיע געפרעגט.

— יא, — האט גאלאוואיסקי געענטפערט — איך האב געהערט וויא א קרעכץ און א פאל.

— דארטען מוז אויבען עטוואס זאנדערבארעס פארגעהן — האט לאטירג געזאגט.

— מיר מוזען ארויפגעהן און ערפאהרען, קומט!

דיא דריי מענער זיינען באלד געוועזען אויבען, און וויא דונקעל עס איז געוועזען האבען זיי דאך געקענט בעמערקען, דאס ארום זיי איז קיינער ניטא.

— איך האב אבער געהערט זעהר שארף א טריט און א קרעכץ — האט ווערדיע געזאגט.

— איך אויך — האט דער רוסע געזאגט.

פלוצלונג האט לאטירג אויפגעשריען און האט אנגעוויזען אויף א דונקעלע מאסע וועלכע איז געלעגען איינינע טריט פון זיי אויף דער ערד. זיי זיינען צוגעקומען נעהנטער און האבען בעטראכט וואס דאס איז.

— א פרוי! — האט לאטירג אויסגערופען — א פרוי אין אהנמאכט!

ווערדיע האט ערגריפען איינע פון איהרע הענד און האט געטאפט נאך איהר הערצען. „דיא הענד זיינען קאלט — האט ער געזאגט — דאס הערץ איז שטיל, איהרע קליידער זיינען נאס — דיא פרוי איז טויט!“ — האט ער אויסגעפיהרט.

לאטירג האט אנגעצונדען א שוועבעלע און האט זיך איינגעבויגען אום צו בעמער־קען דיא ציגע פון איהר געזיכט. קוים האט ער עס א פאר אויגענבליקע בעטראכטעט איז ער אויפגעשפרונגען מיט אלע צייכען פון שרעק.

— וואס איז מיט דיר? — האט ווערדיע געפרעגט ערשטוינט — קענסט דוא זיא?

— א פראגע אויב איך קען זיא! דאס איז זיא, עמא זשובערט!

— דיא שפיאנין?

— יא, דיא זעלבינע! אונזער איינציגע פיינדין, וועלכע איז אונז געפעהרליך.

— דער טייפעל העלפט אונז אין אונזער שפיעל—האט ווערדיע אויסגערופען, זיך רייבענדיג דיא הענד פון פערגניגען — זיא איז טויט און מארים קען אונז ניט בעשול־דיגען אז מיר האבען זיא אומגעבראכט. זאלען מיר זיא דא לאזען ליעגען?

— ניין, מיר ווארפען זיא אריין אין דער מארנע!

אין דעם אויגענבליק האבען זיך געלאזען הערען פון וויטען שטימען. דיא דרייא באנדיטען האבען אויפגעהאָרכט מיט אנגסט.

— שנעל — האט לאטירג בעפֿעהלען — נעהם דוא דיא פיס און איך דעם קאָפּ; מיר לאזען זיא גאנץ זאכט ארונטער אין וואסער.

ביידע מענער האבען צוגעטראגען דיא אונגליקליכע צום ראנד, וואו דער ברעג איז געווען שטארק משופע, לאטירג האט זיא א שטופּ געטהאן מ׳ט׳ן פוס און מיט א דומפּפען גערויש האט זיך דער קערפּער א״אָפּגעקייקעלט אין וואסער.

— איצטער פארווערטס! דער טייפעל האט פיר אונז געארבייטעט!

שנעל זיינען דיא דריי מענער אוועקגעגאנגען, און געגען האלבע נאכט זיינען זיי געווען אין זייערע וואהנונגען.

לאטירג האט דעם שליח פון גראף ווארא‌וו פערשפּראכען, דאס אין פיער וואָכען וועט איוואן קוראוויאָוו ניט מעהר זיין צווישען דיא לעבענדיגע.

40טער קאפּיטעל.

דער שליח פון ליעבע.

אויף מאָרגען נאך דיעזען פינסטערען אבענד איז דיא זאָננע אויפגעגאנגען שטראהלענד העלל, און האט פערשפּראכען א שעהנעם טאג פיר שפּאציער־געהער, דען עס איז געווען זאנטאג.

דאָפּעלט גליקליך איז געווען סימאָנע, דיא וועש־אויפזעהערין אין פּאנסיאָן פון מאדאם דיבעף, וועלכע האט מיט אונגעדולד שוין געהאט ערווארטעט דעם זאנטאג, ווען זיא איז פריי אויסצוגעהן. זיא האט געהאט ערהאלטען דעם בריעף פון מאריע און איז גליקליך געווען מיט דעם געדאנקען זיא ענדליך צו זעהן. אום האלב־צעהן אוהר אין דער פריה האט זיא גענומען אבשיעד פון מאדאם דיבעף, וועלכע האט איהר א״ך מיטגעגעבען עטליכע ווערטער צו פריילין ברעסאָל, איהר אמאליגער שילערין.

אום עלף אוהר איז זיא געוועזען אין דער רוע דע ווערנייל, און האט געפרעגט דעם טהיר־היטער אויב זיא קען זעהן פריילין ברעסאָל.

— אויב איהר זייט פון פּאנסיאָן פון מאדאם דיבעף, דאן ערווארטעט אייך פריילין ברעסאָל ביי זיך אין צימער.

העכסט ערפרייט דאס צו הערן איז סימאָנע אריינגעקומען אין פאָרדער־זאָל וואו איין אנדער דיענער האט זיא אנגעמעלדעט און א קאַמער־מעדכען איז ארויסגעקומען און האט זיא אריינגעפיהרט צו מאריע.

מאריע ברעסאָל איז געוועזען אליין. דיא געצוואונגענע פריליכקייט פון פאריגען טאג איז אין גאנצען פערשוואונדען געווען, און זיא איז ווידער געוועזען טרויעריג און שווערמיטהיג. אבער אלס זיא האט דערזעהן סימאָנע האט איהר געזיכט אויפגע־שטראהלט פאר פריידע. „סימאָנע! — האט זיא אויסגערופען — וויא פרייע איך מיך אייך צו זעהן, אומארעמט מיך שנעל!“

סימאָנע האט ניט געענטפערט. איצטער איז געקומען איהר רייהע צו ווערען

טרויעריג, און דער פרייליכער אויסדרוק פון איהר געזיכט איז אויגענבליקליך פערשוואונדען געווארען.

מאריע איז אנפאנגס ערשטוינט געוועזען איבער דיזע פלעצליכע פערענדערונג, דאן אבער האט זיא באלד בעגריפען דיא אורזאכע דערפון און האט געזאגט: „יא, יא, מיינע ליעבע סימאָנע, אזא פערענדערונג האט איהר ניט ערווארטעט; איהר זייט ערשטוינט איבער דיא פערוויסטונג וועלכע דיא קראנקהייט האט ביי מיר אנגעמאכט. איך האב פיעל געליטען, סימאָנע, און לייד נאך איצטער איך; פיעלייכט ווער איך שוין גאר ניט געזונד".

און מאריע איז צוריקגעפאלען אויפ'ן דיוואן פון וועלכען זיא האט זיך אויפגעהויבען.

סימאָנע האט דיא קראנקע מיידיל איינגעשלאסען אין איהרע ארמע און האט בעדעקט איהר געזיכט מיט קיסע: „אָ פרייליין, — האט זיא אויסגערופען — רעדט ניט אזעלכע זאכען, איך בין ניט דערשראָקען, דאס זיינען נור פריידע-טרעהרין, ווייל איך זעה אייך ענדליך ווידער און קען אייך זאגען וויא ליעב איך האב אייך. ווען איהר זאלט וויסען וויא פיעל איך האב פון אייך געטראכט, און וויא גערן איך וואלט געוועזען ארום אייך!

— ליעבע סימאָנע, איהר האט א גאָלדענעס הערץ.

— אבער איהר זעהט גאר ניט אזוי שלעכט אויס, ליעבעס פרייליין, איהר זייט מאגער און בלאס, אבער מען זעהט דאס איהר קומט ווידער צו זיך.

— רעדט אויפריכטיג, ליעבע סימאָנע.

— גאנץ אויפריכטיג! געדיינקט איהר נאך וויא ליידענד און אבגעצעהרט איך בין געוועזען דורך קראנקהייט, אלס איהר האט מיך צום ערשטען מאל געזעהן אין הערן סערוועט'ס אטעליער (קונסט-ווערקשטאט)! איך בין שוין געוועזען געשטאנען מיט איין פוס אין קבר! און זעהט מיך אז איצטער, געפינט איהר אין מיר א סימן דערפון? ! איהר, פרייליין, אייער פאטער, הערר סערוועט און הערר גאבריעל גיברייו האבען מיך גערעטעט און איך בין אומגעשאפען וויא דורך א וואונדער! איהר זעהט אלזא אז מען דארף ניט פערצווייפלען.

אלס מאריע האט געהערט אַלבערט'ס נאמען האט זיא הערצליך געדריקט מאַריע'ס האנד און האט געפרעגט: „האט איהר זיך אמאל וועגען מיך נאכגעפרעגט?"

— צוויי מאל, פרייליין, אבער דער דאקטאר האט שטרענג פערבאָטען מען זאל צו אייך קיינעם ניט צולאָזען, און איך האב אייך ניט געקענט זעהן.

— דאמאלס בין איך ווירקליך געוועזען אין געפאהר. האט איהר עטוואס געהערט פון הערן סערוועט?

— שוין זעהר לאנג ניט.

— דאן ווייסט איהר גאר ניט אז הערר אַלבערט איז קראנק?

— אָ, יא, מיין פרייליין, איך האב עס געהערט, און ווייס אויך דורך וועלכע אורזאכען; הערר סערוועט האט מיר דערצעהלט.

— ער איז טויט־קראַנק — האט מאַריע געזיפצט — און דיא דאָקטוירים האבע איהם אויפגעגעבען.

— און דעריבער קענט איהר אויך ניט געזונד ווערען, מיין ארעמעס פריילין — האט סימאָנע געזאגט רויט־ווערנדיג, מיט אויפריכטיגער טהיילנאהמע.

— וויא קען איך דען לעבען ווען ער שטארבט! — האט מאַריע אויסגערופען שלוכצענדיג.

— יא, פריילין, איהר קענט און מוזט לעבען, וואס עס זאל אויך געשעהן! — האט סימאָנע געענטפערט מיט פעסטער שטימע — איהר האט א פאטער וואס פער־געטערט אייך, און א מוטער וועלכע וועט פיליכט דעם פערלוסט ניט אריבערטראגען! עס איז א זינדע צו פערצווייפלען!

— איהר האט רעכט סימאָנע — האט מאריע ברעסאל געזאגט אין א ווילע ארום — אבער איך קען אלבערט קיין איינציגען אויגענבליק פערגעסען. אויב ער שטארבט, בין איך דיא אורזאכע דערפון און איך פיהל דאס מיין לעבען שווינדעט גלייך מיט איהם. איך זעה דיא טרעהרן פון מיין פאטער, איך זוך מיין שמערץ צו בעהאלטען, מיינע ליידען צו בעזיעגען, אבער איך קען ניט. איין אויגענבליק בין איך עטוואס מונטערער, אבער אין נעכסטען אויגענבליק בין איך גלייך ווידער ביי מיינע פערצווייפלונג. ווען איך בערעכען זיך, זאג איך אליין, אז דאס איז וואהנזין, אבער איך קען ניט פערטרייבען דעם געדאנקע, דאס ווען אלבערט שטארבט, שטארב איך אויך.

— ווייסט איהר דען אזוי גענוי, דאס העור גיבריי מוז שטערבען?

— דיא ערצטע זאגען אזוי.

— דיא ערצטע האבען אויך אמאהל א טעות; זיי האבען מיר אויך אפגעזאגט דאס לעבען און איך בין דאך געזונד געווארן. וואס האט איהר פון איהם דיא לעצטע צייט געהערט.

— זייט אכט טאג האב איך פון איהם גאר ניט געהערט.

— אכט טאג! וויא פיעל קען זיך אין אזא צייט ענדערן!

— ווילט איהר מיר טהאן א געפעליגקייט, ווען איך וועל אייך בעטען, ליעבע סימאָנע?

— פון גאנצען הערצען! איך וועל זיין גליקליך ווען איך זאל פיר אייך עטוואס קענען טהאן.

— איך האב אייך היינט ערוואַרטעט און האב דעריבער אויפגעשריעבען עטליכע ציילען......

— אן הערן גיבריי — האט סימאָנע ערלייכטערט.

— יא, אן אלבערט; פיעלייכט איז עס איין אונרעכט, אבער דער ליידענדער צושטאנד אין וועלכען איך געפין זיך איצטער וועט מיך ענטשולדיגען. מיר שיינט דאס עס וועלען מיר צוקומען נייע כוחות, ווען איך וועל וויסען, דאס אלבערט האט ערהאלטען מיין בריעף. ווילט איהר דאס בעזאָרגען, סימאָנע?

— זאל איך עס טראגען צו הער גיבריי?

— אָ, ניין, צו הערן סערוועט און איהם בעטען ער זאל עס איבערגעבען צו זיין שילער.

— יא, מיין פריילין, איך וועל עס בעזארגען און איך בין איבערצייגט, דאס איך בעגעהה קיין אונרעכט ווען איך בעזארג דעם בריעף.

מאריע האט ארויסגענומען פון טאשע א נאָטיץ־ביכעל פון וועלכען זיא האט ארויסגעצויגען א צוזאמענגעלייגטען בריעף.

— איידער איך וועל אייך דעם בריעף געבען — האט זיא געזאגט — וויל איך אייך איהם איבערלעזען.

— אבער פריילין! — האט סימאָנע געזאגט פערלעגען.

— איך פערלאנג איהר זאלט עס הערן. נאך דעם איינדרוק וואס דער בריעף וועט אויף אייך מאכען, וועל איך וויסען וויא אלבערט וועט עס אויפנעהמען.

מאריע האט געעפענט דעם בויגען פאפיער און האט געלעזען פאלגענדעס:

מיין פריינד!

„איך בין קראנק און ליידענד וויא איהר, אבער פיעל מעהר אן דער זעעלע וויא אם קערפער. דיא קראנקהייט האט אונז געשיעדען, דער טויט וועט אונז פעראייניגען; ווען איך זאל אייך דא אונטען ניט מעהר וויעדערזעהן, דאן וויל איך בעסער שטערבען; אבער איך האב א פאטער, וועלכען איך האב ליעב און וועלכער ליעבט מיך און ער ווייס, אז דיא ליידען פון מיין זעעלע זיינען געפעהרליכער וויא דיא שמערצען פון מיין קערפער. מיין טויט וואלט איהם אויך טעדטען. ווען איהר זאלט בלייבען לעבען, קען איך אויך לעבען, ווען איהר מוזט דיא וועלט פערלאזען, דאן מוז איך אייך פאלגען. איך ערווארטע אייער אנטווארט, וועלכער וועט ענטשיידען מיין שיקזאל.“

מאריע.

סימאָנע האט געוויינט הערענדיג אזעלכע ווערטער, אבער אין הארצען האט זיא געטראכט: „ארמעס קינד! דיא ליעבע האט איהר פערדונקעלט דעם פערשטאנד!“

מאריע האט צוזאמענגעלעגט דעם בריעף און האט איהם איבערגעגעבען סימאָנען בעמערקענדיג: „איך האב דעם קאָנווערט געלאזען אפען, דאמיט הערר סערוועט זאל איהם לעזען און זאל וויסען אין וואס זיין אויפטראג בעשטעהט.“

מאריע האט געוואלט ענטפערן, אבער אין דעם אויגענבליק האט עס געקלאפט אין טהיר און מאריע האט געגעבען א וואונק סימאָנען צו בעהאלטען דעם בריעף, דאן האט זיא גערופען: „העראיין!“

הערר ברעסאל איז אריינגעקומען מיט דעם דאקטאר.

— זייט איהר עס, מיין קינד! — האט ברעסאל געזאגט צו דער גריסענדער סימאָנע — איך פרייע מיך אייך צו זעהן געזונד און מונטער; האָפענטליך געהט עס אייך גוט, און איהר פיהלט אייך גליקליך ביי מאדאם דיבעף.

— זעהר גוט, הערר ברעסאָל, און איך פיהל מיך גליקליכער וויא איך קען ארויסזאגען; איך בין עטליכע מאהל געקומען אהער אום אייך און אייער טאָכטער צו דאנקען פיר דיעזעס גליק, אבער דער דאקטאר האט יעדען בעזוך צו פרייליין מאריע געהאט פערבאטען.

— דערפאר מעגט איהר איצטער קומען וויא אָפט איהר ווילט, מיין פריילין — האט דער דאקטאר געזאגט — פריילין ברעסאָל דארף האבען צערשטרייאונג.

— ווען איך זאל פריי זיין, וואלט איך דא געוועזן יעדען טאג, אבער מיין צייט געהערט ניט מיר, איך וועל אבער קומען אזוי אָפט וויא איך קען. אדיע, מיין פריילין.

— ניין, ניט אדיע, סימאָנע, נור אויף ווידערזעהען!

דיא ביידע יונגע מיידלאך האבען זיך אומארעמט און סימאָנע האט זיך דאן פערנייגט פאר ביידע הערען און איז ארויסגעגאנגען פון צימער.

אראָפּגעהענדיג אונטען אין זאל האט זיא נאך געוואלט פון יוצא־וועגען גריסען מאדאם ברעסאָל, אבגלייך זיא איז איהר ניט בעזאנדערס געפעלען געווארען ביי זייער ערשטען צוזאמענטרעפען, אבער א דיענער האט איהר געזאגט, דאס מאדאם איז מיט הערן וואסייר אין ווינטער־גארטען, און זיא איז אוועקגעגאנגען, אהנע מאדאם ברעסאָל געזעהן צו האבען.

ארעמעס קינד! ווען זיא זאל וויסען דאס זיא געפינט זיך אין הויז פון איהר מוטער, דיא אויסגעלאָסענע געליעבטע פון יענעם מאן, וועלכער זוכט אזוי שטארק נאך איהר לעבען! ווען זיא וואלט פינף מינוטען פריהער אריין אין זאל וואלט זיא זיך גע־טראפען מיט וואסייר, וועלכער האט דא מיט וואלענטינען געפלוידערט. דאן אבער האט זיא איהם גערופען נאך דעם ווינטער־גארטען, בעמערקענדיג דאס אין זאל פיהלט זיא זיך ניט זיכער גענוג איהם צו זאגען וואס זיא האט אויפ'ן הערצען.

קוים זיינען זיי אריין אין ווינטער־גארטען, האט וואלענטינע אויסגערופען: „איהר זאלט מיר גלייך געבען איינע ערקלערונג וועגען דעם וואס דאקטאר דופרען האט אונז נעכטען פארגעלעגט!“

וואלענטינע'ס געזיכט איז געוועזן פערצערט פון ליידענשאפט און צאָרן אלס זיא האט דיעזע ווערטער געשפּראָכען.

— וועגען וואס רעדט איהר? — האט מאריס געפרעגט.

— איך רייד וועגען אייער איינוויליגונג....

— אבער, ליעבע וואלענטינע, דא איז דאך ניטא וואס אויפצוקלערען! — האט מאריס גאנץ רוהיג געענטפערט — איך גלויב איהר ווייסט אלעס, און איך וויליג איין מאריע צו הייראטען ערפיעל איך נור אייער וואונש....

— מאריס, איהר מאכט זיך לוסטיג איבער מיך! — האט מאדאם ברעסאָל אויסגעשריען גאנץ וויטהענד.

— איך שווער אייך אז ניט! איך וויל אייך נור דערמאָהנען אייערע אייגענע ווערטער וואס איהר האט מיר געזאגט אין יענעם אבענד, ווען עס האט פּאסירט דאס אונגליק מיט דער שלאנג.

— איך האב קיין זאך ניט פערגעסען, איך געדיינק מיין פּלאַן גאנץ גוט! דאַ־מאלס האב איך געוואלט אפּפערן מיינע אייפערזוכט, ווייל איך האב מורא געהאט דאס אלבערט גיבריי וועט וועלען הייראטהען מאריע און זיין פאטער וועט איהם מוזען אלעס ענטדעקען אום איהם דאריין צו הינדערן, און עס וועט ארויסקומען א סקאַנדאל

— ווארום אלזא זייט איהר היינט אזוי ערשטוינט? ווארום ווערט איהר אויפגערעגט ביי דעם געדאנקען פון א הייראט, וועלבע איהר האט אליין אויסגעטראכט?

— ווייל דיא הייראט איז איצטער ניט מעהר נייטיג, ווייל איך האב ניט מעהר וואס מורא צו האבען אזוי וויא אלבערט גיבריי האלט ביין שטערבען. איך האב מורא געהאט דיך צו פערליערען. און דעריבער האב איך איינגעווילינגט אין דיא הייראט, איצטער וויל איך זיא ניט מעהר!

— אלבערט גיבריי קען געזונד ווערען און דאן וועלען אייערע אונרוהען ווידער אנפאנגען, און ווען מאריע זאל דאן ווידער געזונד ווערען, דאן וועט שוין זיין צו שפעט. מען טאר זיך מיט דער געפאהר ניט שפיעלען.

אבער מאדאם ברעסאל האט געשאקעלט דעם קאפ: „מאריע קען ניט לעבען— האט זיא געזאגט — טראָטץ אלע אנשטרענגונגען פון דאקטאר געהט זיא איין פון טאג וויא א ליכט, און וועט נאכגעהן איהר געליעבטען.“

— גוט, און וואס וועט זיין ווען מאריע וועט שטארבען. און איך וועל זיא ניט האבען געהייראַטהעט? דאס איז נאך ערגער פיר אונזערע ליעבע.

— איך פארשטעה אייך ניט.

— דאס איז דאך גאנץ איינפאך. ווען איך בין איצטער אימער ביי אייך אין הויז האב איך איין אויסרייד; וואו וועל איך נעהמען איין אויסרייד ווען מאריע וועט ניט זיין? מיר וועלען דאן מוזען אויפהערן זיך צו טרעפען, מינדעסטענס דא אין הויז. ווען מאריע שטארבט אבער אלס מיינע פרוי דאן געהער איך צו דער פאמיליע און בלייב ביי אייך און קיינער קען זיך ניט וואונדערן. יעצט בעגרייפט איהר דאס איך האב רעכט?

דיעזע אבשייליכע ערקלערונג איז געוועזען זעהר לאניש און וואלענטינע האט עס געמוזט איינזעהן. זיא האט ניט געענטפערט, אבער אויף איהר געזיכט איז געוועזען צו זעהן, דאס מאַרים האט איהר מיינונג אומגעמאכט און דאס זיא וועט זיך דער הייראט ניט אנטקעגענשטעלען.

— עס איז מיטאג־צייט — האט זיא געזאגט — און מיר געהן אין זאל צוריק.

אין זאל האבען זיי שוין געטראפען הערען ברעסאַל און דעם דאקטאר.

— קומט ניט מאריע ארונטער? — האט וואלענטינע געפרעגט.

— אין פינף מינוטען — האט לודאוויק געענטפערט — איך קען איך דיר מעלדען, דאס אונזער פריינד, דאקטאר דופרען וועט אונז מאכען דיא פריידע מיט אונז צו עסען.

— איהר זייט זעהר ליעבענסווירדיג, הערר דאקטאר! האט איהר געשפראכען מיט מאריע פון אונזער פלאן?

— דערווייל נאך ניט; מיר מוזען אבווארטען א גינסטיגען אויגענבליק.

— איך האב שוין יעצט געשפראכען מיט הערען וואסייר וועגען דעם.

דער דאקטאר און ברעסאַל האבען אנגעקוקט דעם יונגען מאן, וועלבער געמאכט זעהר א פערלגענע מינע.

— דוא האסט געטהאז אונרעכט — האט ברעסאל געזאגט — מיר קענען אונזער טאכטער ניט צווינגען, און ווען זיא וויל ניט....

— איך וועל מיך ניט בעקלאגען — האט מאריס אריינגערעדט, שטעלענדיג זיך בלומר'שט זעהר בעוועגט — און איך וועל מיך קענען ענטזאגען פון דעם גליק, אבער איך האף צו געפינען געגענליעבע אלס בעלאהנונג פיר איין אויפריכטיגעס געפיהל.

גראדע ביי דיא ווערטער איז מאריע אריינגעקומען אין זאל, און האט געפרעגט אין שפאס: „וועמעס ליעבע ווילט איהר דען געווינען?"

— אייערע, מיין פריילין — האט ער געענטפערט און האט זיך פערניינט.

דאס יונגע מיידיל האט איהם געגעבען דיא האנד:

— דיא האט איהר שון — האט זיא געענטפערט — איהר זייט מיין פריינד און איך האב אייך ליעב.

דער דאקטאר און ברעסאל האבען געוועכסעלט א בליק, וועלכער האט געהייסען אזוי פיעל וויא „אלעס געהט גוט!"

וועהרענד דיעזער צייט איז סימאנע געגאנגען נאך דעם אטעליער פון סערוועט, אום איהם איבערצוגעבען מאריע'ס בריעף פיר אלבערט. דארטען איז דער מאהלער יעצט געווען פארנומען אין א געשפרעך מיט דעם גראף איוואן, וועלכער איז אויך גע- קומען צו סערוועט מיט א ביטע פון אלבערט. דער מאהלער האט שוין פריהער געהאט ערפאהרען פון זיין דיענער דאס דער גראף איז געסטערן געווען און האט פערשפראכען ווידער צו קומען. ער האט פערשטאנען דאס ער קומט וואהרשיינליך פון אלבערט, און האט איהם זעהר פריינדליך און הערצליך עמפפאנגען.

— וועלכען אומשטאנד האב איך צו פערדאנקען דיא פריידע פון אייער ווערטהען בעזוך? — האט ער געזאגט.

— איך קום פון אונזער ביידענס פריינד, אלבערט ניברוי, מיט א ביטע צו אייך.

— אייער ביטע איז שוין צוגעזאגט אין פאראוים; אבער איידער איהר זאגט מיר וואס זיא איז, זאגט מיר פריהער וויא געהט עס דעם ליעבען יונג.

— זיין צושטאנד איז אימער ד.רזעלביגער: דיא קראנקהייט שיינט צו שטעהן אויף איין ארט און דיא דאקטוירים פ-עגען זיך, אויב דיא ענדערונג וועלבע מוז דאך ענדליך איינטרעטען וועט זיין צו גוטען אדער צו בייזען. הלוואי זאל זיא זיין צום גוטען. יעצט צו זיין ביטע! איהר ווייסט דאס אלבערט טראגט איינע ליעבע אין הערצען.

— יא, צו דער רייצענדער מיידיל, וועלכע ער האט קענען געלערנט דא ביי מיר אין אטעליער.

— זעהר ריכטיג; איהם וואלט עס געווען א גרויסער טרייסט צו האבען א בילד פון איהר.

— איך פערשטעהע; ער וויל א קאפיע פון דעם בילד וואס איך האב מיט איי- ניגע וואכען צוריק אנגעפאנגען און האב נאך ביז היינט ניט געענדיגט צוליעב דער מיידיל'ס קראנקהייט.

— ניין, הערר סערוועט, אלבערט פערלאנגט נור א קליינעס מעדאליאן-בילד.

— איך וויל עס איהם גערן מאכען, אבער דאס מוז אימער נעהמען איינגע צייט. דערווייל קען איך איהם געבען איינע זעהר עכטע פאטאגראפיע פון פרייליין ברעסאל, מיט וועלכע איך האב מיך צייטענווייס בעהאלפען ביים מאהלען, ווען זיא איז ניט

געזעסען פאר מיר. ברייננ איהם דיעזעס בילד, דאס איז בעסער וויא יעדעס אנדערע בילד.

מיט דיעזע ווערטער האט דער מאהלער איבערגעגעבען דעם גראף איינע פאָטאָגראפישע קארטע, וועלכע דיעזער האט אויפמערקזאם בעטראכט און האט דאן געזאגט: „דאס יונגע מיידיל איז ווירקליך שעהן וויא איין ענגעל“.

— דאס איז זיא אויך! — האט דער מאהלער בעשטעטיגט — אין איהר געזיכט שפיעגעלט זיך אפ איהר צארטע זעעלע און איהר ווייכעס הערץ. אָ, זיא וואלט אלבערט גליקליך מאַכען!

— ווארום איז זיין פאטער אזוי שטארק געגען דיעזע הייראט, וועלכע שיינט צו זיין אזוי פאסענד?

— דארויף קען איך ניט אנטוואָרטען; דא שיינט צו זיין עפּעס א פאמיליען־געהיימניס, אבער ווען איך וואלט געוועזען אויף זיין פלאטץ וואלט איך שוין לאנג אלבערט געלאָזען הייראטהען מאריע, דאן וואלט פיעלעס פארשפּאָרט געווען, און אנשטאט א שטערבענדען זאהן וואלט ער געהאט צוויי גליקליכע קינדער.

יעצט האט עס שטיל געקלאפּט אין טהיר, און דער מאהלער האט געעפענט. אויפ'ן שוועל איז געשטאנען סימאָנע, פריש און ראָזיג, וויא איצטער אויסגעריסען פון בעט אין גארטען.

— סימאָנע! — האט דער מאלער אויסגערופען איבעררא֫שט, ערגרייפענדיג איהר האנד — וויא פרי'ע איך מיך אייך ווידער צו זעהן!

— איך בין אויך זעהר גליקליך, הערר סערוועט, און איך בין שוין דא פריהער געוועזען....

— איך ווייס, איך ווייס, מיין קינד, מען האט עס מיר געזאגט; אזעלכע ליעבע קינדער פערגעס'ען ניט א גוטען פריינד! אבער לאזט מיך אייך אנזעהן, איהר זייט דאך גאנץ אנאנדערע געווארען! איך קען מיך גאר ניט זאט אנקוקען! זעהט איהר דיעזע דאמע? — האט זיך דער מאלער געווענדעט צום גראף.

— געוויס! און איך קען אייך פערזיכערן, מיט דעם גרעסטען פערגעניגע — האט דער רוסע געענטפערט שמייכלענדיג.

— ווען איהר וואלט זיא געזעהן מיט דרייא מאָנאטע צוריק, וואלט איהר זיא יעצט ניט דערקענט. זיא איז געוועזען טויט־קראנק, און מען וואלט איהר שווערליך געגעבען נאך אכט טאג צו לעבען. איבריגענס קענט איהר אייך איבערצייגען פון דער אויסשטעלטענער פערענדערונג, ווען איהר וועט בעטראכטען מיין בילד אויף דער אויסשטעלונג, וועלכעס שטעלט פאר א קראנקע מיידיל אין איין אויבערשטיבעל מיט א שוועסטער דער בארמהערציגקייט אלס פפלעגערין. סימאָנע איז געוועזען דיא קראנקע.

— איך וואלט עס אויך וועלען זעהן — האט סימאָנע געזאגט פערלעגען.

— איהר וועט זיך אליין ניט דערקענען; מיין ליעבעס קינד, און קיינער וואלט עס מיר איצטער ניט גלויבען, ווען איך זאל דערציילען אז איהר האט מיר געדיענט אלס מאָדעל צו יענעם בילד. וויא געהט עס אייך ביי מאדאם דיב..ף?

— זעהר גוט, הערר סערוועט, איך פיהל מיך זעהר גליקליך.

— איהר פערדיענט גליקליך צו זיין, מיין קינד, און הערר ברעסאַל אונד זיינע טאָכטער מעגען זיך פרייען, דאס זיי האבען אייך צו דיעזען גליק פערהאָלפען.

— איהר האט רעכט, הערר סערוועט, איך געה יעצט פון דארטען, און ביידע פרייען זיך מיט מיין גליק.

— איהר געהט פון דאָרט? — האט דער גראף וויעדערהאָלט — קענט איהר אינז פיעלייכט זאגען וואס פריילין ברעסאַל מאכט?

סימאָנע איז עטוואס פערלעגען געווארען און האט געצעגערט מיט איהר אנטוואָרט.

— איהר מעגט זאגען אלעס, ליעבע סימאָנע, דער גראף איז א פריינד פון ניבריי, און ער וועט זיך פרייען צו הערען א גוטע נייעס.

ביי דעם נאמען ניבריי האט סימאָנע אויפגעציטערט פון איבערראשונג. איהר איז איינגעפאלען, דאס אויב דער גראף איז יא אלבערט'ס פריינד קאן זיא פיעלייכט דורך איהם בעזארגען דעם בריעף.

— געהט עס הערען ניבריי בעסער, הערר גראף? — האט זיא געפרעגט.

— לייד ער ניט; ער איז זעהר קראנק און ליידעט אַ קערפער וויא אַן גייסט.

— אָ, מיין הערר, פריילין מאריע געפינט זיך אין פונקט אזא לאגע.

— האט זיא מיט אייך גערעדט פון אלבערט?

— יא, הערר גראף, זיא זאגט דאס אויב הערר אלבערט זאל בעהיטע גאָט שטארבען, וועט זיא איהם ניט לאנג איבערלעבען.

— און אזוי טענה'ט אויך אלבערט.

— זעהט איהר הערען ניבריי אָפט, הערר גראף?

— אלע טאג, מיין פריילין.

— ווילט איהר פיעלייכט אזוי גוט זיין און איהם איבערצוגעבען א בריעף פון פריילין ברעסאַל?

סערוועט און דער גראף האבען זיך פערוואונדערט אנגעקוקט, וועהרענד סימאָנע האט ווייטער גערעדט; „צייט אכט טאג האט מאריע פון איהם ניט געהערט; זיא ליידעט זעהר דערפון און איהר צושטאנד ווערט דורך דעם פערשלימערט. פריילין מאריע האט מיך געבעטען איך זאל דעם בריעף איבערגעבען הערען סערוועט, נור אזוי וויא איהר זעהט איהם אלע טאג, הערר גראף, דיינק איך אז דאס איז נאך בעסער. דא איז דער בריעף, הערר גראף, לעזט איהם דורך.

— איך זאל דעם בריעף לעזען? האט דער גראף געפרעגט פערוואונדערט.

— פריילין ברעסאל האט איהם דעריבער ניט צוגעמאכט.

— לעזט איהם, ליעבער גראף — האט דער מאלער געזאגט — איהר וועט דאן קענען אורטהיילען, אויב איהר קענט דעם בריעף איבערגעבען, איהם ניט צו שאדען.

איוואן סאמילאוו האט דעם בריעף געלעזען לויט, וועהרענד זיין שטימע האט געציטערט פון בעוועגונג. דער מאהלער איז ניט ווייניגער גערירט געווען און סימאָנע האט געוויינט.

דער גראף האט גענומען דעם בריעף צו זיך מיט דעם פערשפרעכען איבער

צוגעבען אלבערט'ן, אויב ער וועט נור זעהן, אז ער איז אים שטאנדע איבערצוטראגען די אויפרעגונג, וועלכע דער בריעף קען איהם פעראורזאכען. ער האט גענומען אבשיעד פון סערוועט און סימאָנע, וועהרענד די לעצטערע איז נאך א ווײלע געבליעבען בײן מאהלער און האט איהם דערציילט אלעס וואס זיא ווייס פון מאריע ברעסאל.

41טעס קאפיטעל.

ענטריסען דעם טויט.

גאלובעט און קאַרנו זיינען נאַסערהייט געקומען אהן אטהעם צום אייזענבאהן. ביי א שענקדווירטה דערביי האבען זיי אומגעביטען קליידער, פיר וועלכע זיי האבען געלאזען א משכון געלד, האבען אויסגעטרונקען צו פאר גלעזער ווארעמען וויין און האבען דאן געוואַרט ביז עטליכע אייזענבאהנציינגע זיינען אוועק נאך פאריז. אלס זיי האבען איינגעזעהן, דאס דיא צוויי לייטע וועלכע זיי האבען פערפאלגט קומען ניט, זיינען זיא געגאנגען צוריק צום ברעג פון מארנע, זוכענדיג מאדאם ראזיע. דאס זיינען געווען דיא טריט און דיא שטימען וועלכע דיא צוויי באנדיטען און דער רוסען האבען דערהערט, אלס זיי זיינען געשטאנען ביין קערפער פון דער פרוי, וועלכע זיי האבען געהאלטען פאר טויט. אלס דיא צוויי פּאָליציסטען זיינען צוגעקומען נעהענטער צו דעם פּלאַץ, האבען זיי דערהערט דעם פלושק וואס דער פאלענדער קערפער האט געטהאן אין וואסער און זיינען אויפמערקזאם געווארן. גאלובעט האט זאגאר בעהויפּטעט, אז ער האט געהערט וויא א קרעכץ. זיי זיינען שנעל צוגעלאפען אהין, דיא דריי מענער זיינען נאטירליך געווען פערשוואונדען, אבער זיי האט אויסגעוויעזען ביין בלאסען שיין פון דער לבנה, דאס זיי זעהען א דונקעלע מאסע ביין ברעג, אין וואסער. גאלובעט איז שנעל אריין ביז איבער דיא ברוסט אין וואסער, האט אנגעכאפּט א ברעג פון עמא זשיבערט'ס קלייד און האט אויסגעשריען מיט שרעק און איבעררראשונג מיט אלע קרעפטען: „סילוואן, דאס איז זיא, אונזער מאדאם!“

אויף דעם געשריי איז אויפמערקזאם געווארען א וואסער־וועכטער, און אין א פאר מינוטען האט זיך בעוויעזען א שיפעל מיט א זשאנדארם, וועלכער האט געפרעגט ווער דא איז און וואס מען טהוט דאָ ביי נאכט. עטליכע ווערטער זיינען גענוג געווען, אום אלעס אויפצוקלערן. דער קערפער פון דער פרוי איז שנעל געבראכט געווארען אין הויז פון זשאנדארם, וועלכער האט געוואהנט ניט ווייט, א דאקטאר איז גערופען געווארן און סילוויאן קארנו, וועלכער איז געוועזען טרוקען, איז שנעל געלאפען צום באהנהויף, אום צו געהן נאך פאריז און צו מעלדען אויף דער פערפעקטור וואס עס האט פאסירט.

אזוי וויא ער איז געקומען אין פאריז שפעט נאך האלבע נאכט, האט ער געטראפען דעם פאליציי־שעף ערשט אויף מארגען, אלס ער האט אין זיין ביורא אפגענומען ראפּאָרט פון זשאָדלע און מארטעל.

— וואס גיעבט עס נייעס? — האט איהם דער פּאָליציי־שעף געפרעגט.

— איין גרויסעס אונגליק הערר שעף, מאדאם ראָזיע איז דערטרונקען!

דער פּאָליציי־שעף, זשאָדלע און מאַרטעל האבען אויפגעשריען פאר ענטזעצען.

— דערקלערט אייך! — האט דער פאָליציי־שעף בעפאהלען אין אויפרעגונג.

קאָרנו האט אומשטענדליך דערציילט אלעס וואס עס איז פאָרגעפאלען און וואס דער לעזער ווייס שוין.

— דאס איז ווירקליך איין גרויסעס אונגליק! — האט דער שעף אויסגערופען — זשאָדלע און מארטעל, איהר האט דיא בעפעהלע פיר היינט! נאך אלעס שיינט עס, אז דיא פערברעכער זיינען דאך נאך אין פאריז; זוכט היינט אין קווארטאל אנטען, מארגען נעהמען מיר איין אנדער קווארטאל, ביז מיר וועלען דאך וואס געפינען. איהר קאָרנו געהט מיט מיר נאך פאָרט־קרעטעל, צו מאדאם ראָזיע.

דער פאָליציי־שעף האט נאך מיטגענומען דעם געריכטס־קאָמיסאר, און אין דער בעגלייטונג פון קאָרנו זיינען זיי אוועקגעפאהרען צום באהן.

אנקומענדיג אין פאָרט־קרעטעל האבען זיי געטראפען אויפ'ן באהנהויף דעם דארטיגען פאָליציי־קאָמיסאר, וועלכער האט מיטגעטהיילט דעם שעף, דאס ער האט יעצט געוואלט צו איהם שיקען, אום צו ערהאלטען אויסקונפט איבער א קארטע וועלכע ער האט געפונען ביי דער פרוי.

— איהר האט גאנץ רעכט — האט דער פאָליציי־שעף געענטפערט — דא האנדעלט זיך וועגען איינע פון אונזערע בעסטע אגענטינען, וועמעס טויט מיר בעדויערן פון טיעפסטען הערצען...

— טויט? — האט דער פאָליציי־קאָמיסאר זיך געוואונדערט — דיא פרוי איז דאך גאר ניט טויט!

דיא געזיכטער פון דיא דריי אנקומענע האבען אויפגעשטראהלט פון פריידע.

— גאָט זיי דאנק! — האט דער שעף אויסגערופען — דאס איז פיר מיך דיא גרעסטע פריידע. זיא לעבט אלזא?

— יא, הערר שעף — האט דער פאָליציי־קאָמיסאר געענטפערט — און מיר האבען עס צו דאנקען דעם דאקטאר וועלכער איז איהר שנעל געקומען צו הילפע. זיא ליעגט אבער אין פיעבער און קען ניט ענטפערן.

— וואו איז זיא?

— פאָלגען זיא מיר געפעלינגסט!

אין איניגע מינוטען זיינען זיי געווען פאר דעם קראנקען־לאגער פון דער אונגליקליכער פרוי. מאדאם ראָזיע איז געלעגען אין שטארקסטען פיבער. דונקעלע פלעקען האבען געברענט אויף איהרע וואנגען און דער קאָפּ האט זיך אונגעדולדיג געוואָרפען אויפ'ן קיסען.

ביים קלאנג פון בעקאנטע שטימען האט דיא קראנקע אנגעהויבען צו ריידען פון פיעבער, וועהרענד אלע אין צימער האבען מיטליידיג געקוקט אויף איהר, איינהאלטענדיג דעם אטהעם.

— לאזט מיך! — האט דיא אונגליקליכע געשטאמעלט, זיך וועהרענדיג מיט דער האנד — טעדטעט מיך ניט!... לאטירנ... ווערדיע... זיי זיינען דאס! דער רופע בעפעהלט... גראף א.ו.א. זאל שטארבען!... זיי טאָרען מיך ניט טערטען!... אין דועל זאל ער פאלען!... הונדערט־טויזענד ביי ראָטשילד!

איהרע שטימע איז ערלאָשען געוואָרען און איהרע ארעמס זיינען מאַכטלאָז אראָפּגעפאַלען.

— דיא פרוי האט געמוזט ערפאהרען א שרעקליכעס געהיימניס! — האט גע־זאגט דער דאָקטאָר, וועלכער האט אויפמערקזאם צוגעהערט איהר פאַנטאַזירען!....
איהר זייט אונבעזאָרגט, זיא וועט דאס איבערקומען; מאָרגען וועט זיך דער פיבער לייגען און זיא וועט אים שטאנדע זיין צו ריידען.

— דאן קומען מיר מאָרגען ווידער — האט דער פּאָליציי־שעף געזאגט — מיר לאזען אייך דא איבער צוויא מאן פיר יעדען פאל, ווען איהר זאלט אונז דארפען, און היער זיינען הונדערט פראנק פיר אייערע און איהרע בעדירפניסע.

פינף מינוטען שפּעטער זיינען דיא ביידע בעאמטע צוריקגעקעהרט נאך פאריז, ערגעהענדיג זיך אין אלערליי פאַראויסזעצונגען און פערמוטהונגען, אויב דא איז ווידער ניט פאָרגעקומען עפּעס א פערברעכען פון דיא שרעקליכע פינף.

דעם נעכסטען טאג, אום ניין אוהר, אלס דער דאָקטאָר האט פערזוכט ארונ־טערצונעהמען דעם קאלטען אומשלאג פון מאדאם ראזיע'ס קאָפּ, האט זיא לאנגזאם און מיט גרויס מיהע געעפענט דיא אויגען

— פיהלט איהר זיך בעסער? — האט דער דאָקטאָר געפרעגט.

— זיא האט ניט געענטפערט, האט איהם אבער אנגעקוקט; פון איהם האט זיא איהר בליק געלאזען פאלען אויף קאָרנו און גאלובעט און אויף דעם זשאנדאַרם, דעם ווירטה פון הויז.

— וואו בין איך? — האט זיא געפרעגט מיט א שוואכער שטימע.

אבער נאך איידער איינער האט צייט געהאט איהר צו ענטפערן, האבען זיך דערהערט טריט אין פאָרצימער, און ביידע פאריזער בעאמטע, דער שעף מיט דעם געריכטס־קאָמיסאר, זיינען איינגעטרעטען.

דער בליק פון דער קראנקער איז אויף זיי געבליעבען רוהען. אין איהר געדעכט־ניס האבען זיך אנגעהויבען אויפצוקלערען קלארערע בילדער און ערינערונגען פון דעם וואס מיט איהר איז פארגעגאנגען, און זיא האט צוגעוואונקען דיא ביידע בעאמטע:
„קומט, שנעלער, קומט!"

דיא ביידע הערען זיינען צוגעגאנגען און האבען איהר געדריקט דיא האנד, וועהרענד דער דאָקטאָר האט געזאגט: „רוהיג, רוהיג! יעדע אויפרעגונג מוז פערמיי־דען ווערען!"

— אבער וואו בין איך דען? — האט זיא נאך א מאָהל געפרעגט.

— אין פאָרט קרעטעל.

— מאדאם ראזיע האט זיך געחאפּט מיט א האנד פאר'ן שטערן, און עס האט אויסגעוויעזען דאס ביסלאכוויים קלערט זיך אויף איהר געזיכט און זיא הויבט אָן צו בעגרייפען וויא אזוי זיא קומט אהער.

— וואס איז מיט מיין זאהן? — איז געוועזען איהר ערשטע פראגע.

— מיר האבען איהם ניט געזעהען — האט דער שעף געענטפערט — ווילט איהר איהם לאזען רופען?

— ניין, ניין, אויב ער ווייס ניט איז בעסער!

— מיר זיינען שוין דא געסטערן געוועזן ביי אייך, אבער איהר האט אונז ניט דערקענט.

— אָה, דיא עלענדע, דיא שורקען! — האט זיא געמורמעלט.

— רוהיג, מאדאם! — האט דער דאקטאר דערמאהנט — אויב איהר מוזט ליידען טהוט עס מינדעסטענס אזוי רוהיג וויא מעגליך.

— איך וועל עס פּרובירען; וויא לאנג בין איך שוין דאָ?

— מען האט אייך געבראכט אהער אין דער נאכט פון שבת אויף זאנטאג.

— און וואס איז היינט?

— מאנטאג.

— מאנטאג! — האט דיא פּאליציסטין אויסגערופען — דאן איז דער רוסע שוין פערשוואונדען!

דער פּאליציי־שעף האט אנגעקוקט דעם דאקטאר, פּונקט וויא ער וואלט איהם פרעגען, צו רעדט ניט דיא קראנקע פון פיעבער. עמא זשובערט האט דיזען בליק פערשטאנען און האט געזאגט: אָ ניין, איך בין ביי מיין פולען פערשטאנד, איך פאנ־טאזיר ניט, איך דערמאָהן מיך נור וויא דיא זאכען זיינען פאָרגעפאלען. דער רוסע פון וועלכען איך רייד איז מיט־שולדיגער פון לאטירג און ווערדיע, ער הייסט ניקאלאי גאָל — גאָל — לאמיך זיך דערמאהנען — גאָל — אָ — וואי — סקי; דאס איז א שווערער נאמען, אבער איך האב מיר עס איינבוכשטאבירט מיט סימנים — ער איז דער שליח פון גראף וואראוו, וועלכער האט פערארזאכט דיא ערמאָרדונג פון דער גרעפין קורא־וויאָוו, און וואהרשיינליך אויך איוואן'ס פאטער.

— האט איהר איהם געזעהען? — האבען ביידע בעאמטע אויסגערופען.

— געזעהען און געהערט!

— וואו?

— ביין ברעג פון דער מארנע.

— וויא אזוי?

גאנץ לאנגזאם, אנשטרענגענדיג איהר געדעכטניס אויף דאס אייסערסטע אום קיין האר צו פערגעסען, האט מאדאם ראָזיע דערציילט פון אנפאנג ביז צו ענדע אלעס וואס זיא האט געפיהלט, געזעהען און געהערט. „קיין וואָרט האב איך פערלאָרען — האט זיא געענדיגט איהר דערציילונג — אבער א שטיינדיל האט זיך דורך מיינע א בעוועגונג אראָפּגעקייקעלט, און זיי זיינען געווארען אויפמערקזאם. איך האב געוואלט פליהען, אבער מיינע כחות האבען מיך פערלאזען, און איך בין אומגעפאלען אין אהנמאכט.

— דיא שורקען האבען אייך געווארפען אין וואסער — האט דער שעף געזאגט. און ווען קארנו און גאלובעט וואלטען אייך ניט ארויסגעשלעפּט צו דער רעכטער צייט, וואלטען מיר אייך געהאט פערלארען!

— איינער פון אייך, מיינע הערען, מוז שנעל צוריקגעהן נאך פּאריז. געסטערן איז געווען זאנטאג און דיא באנדיטען האבען דיא אנווייזונג ניט געקענט אויסוועכסלען

אין באנק; אבער זיי קענען דאס היינט טהאן. איהר מוזט דעם מאן ארעטירען וואס וועט מיט דעם וועכסעל קומען; אויב דאס איז ניט לאטירג אדער ווערדיע, דאן איז עס א מיטשולדינער פון זיי.

— איך געה — האט דער קאמיסאר געזאגט — און וועל בעאויפטראגען דער־מיט זשאדלע און מארטעל; איהר הערר שעף בלייבט דא, דען מאדאם האט אייך נאך געוויס פיעלעס מיטצוטהיילען.

דער קאמיסאר איז שנעל געלאפען צום באהנהויף, וועהרענד דער פאליציי־שעף האט געפרעגט ביי דער קראנקער:

— האט איהר ניט געהערט עפעס איין אדרעסע, א פלאטץ אנרופען און דאס גלייבען?

— ליידער ניט! איך האב געהאפט צו הערן דעם נאמען פון א גאס, אדער א ווארט וואס זאל אנדייטען דעם פלאטץ, אבער אומזיסט.

— זיי האבען אלזא געוואלט טויטען דעם גראף דורך א דועל?

— בייא דעם געדאנקען זיינען זיי געבליעבען, אבער פיעלייכט ענדערן זיי איהם נאך. אויף יעדען פאל מוז מען דעם גראף מיטטהיילען ער זאל זיך היטען. פיעלע זאכען האב איך גאר ניט געקענט פערשטעהן. זיי האבען צום ביישפיעל געזאגט דאס א בע־זאנדערער אומשטאנד לאזט זיי ניט מיך אומצוברייננגען; זיי ווילען ניט דאס א געוויסע פערזאן זאל וויסען אז זיי האבען מיך אומגעבראכט.

— און איהר הייבט גאר ניט אן צו פערשטעהן וואס דאס בעדייט?

— וויא קען איך דאס?

— פיעלייכט איז דאס נור געווען איין אויסרייד פאר'ן רוסען?

— דאס איז מעגליך.

דער דאקטאר, וועלכער איז וועהרענד דער אונטערעדונג צווישען דער קראנקער און דעם שעף פון דער זיכערהייטס־פאליציי געווען אין פארדערצימער, איז יעצט ווידער איינגעטרעטען און האט אויפגעפאדערט דיא קראנקע זיך ניט צופיעל אנצושטרענגען. ער האט איהר פעראררנעט זופ, וויין און רוהע און האט איהר צוגעזאגט, דאס אין צוויי טעג וועט זיא ווידער זיין אויף דיא פיס. דער פאליציי־דירעקטאר האט דאן גענומען אבשיעד פון דער קראנקער, איבערלאזענדיג ביי איהר קארנו און געלובעט אלס טרייע וועכטער.

אין דער צייט וואס דער פאליציי־שעף האט גערעדט מיט דער קראנקער עמא זשובערט, איז איהר זאהן געזעסען ביי לאטירג און האט זיך אונטערהאלטען מיט איהם און ווערדיע, ניט וויסענדיג קיין האר וואס מיט זיין מוטער איז געשעהן. ער איז יעצט געקומען אהער, וויל ער האט געסטערן, קומענדיג א היים, געפונען א צעטעלע פון לאטירג: „קומט מארגען פריה, 10 אוהר. וואן ברעקע.“

— וואס גיבט עס דען? איז סימאנע געפונען? — האט מאריס געפרעגט איינ־טרעטענדיג.

— ליידער ניט, אבער היינט האנדעלט עס זיך ווענען א גאנץ אנדערע זאך; נאר פריהער זאגט אונז וויא געהט עס ביי אייך מיט ברעסאָל?

— אלעס זעהר גוט; אין פיער וואכען האָף איך צו זיין אם ציעל. איך גלויב איהר קענט זיך אויף מיינע נעש קליכקייט ניט בעקלאגען.

— מיר ווייסען, אז איהר זייט קליג און געשיקט און דעריבער זאלט איהר אונז געבען א ראטה.

— א ראטה? — האט מארים איבערגעפרעגט — אום וואס האנדעלט עס זיך?

— א געפעהרליכען פיינד אוועקצוראמען פון וועג.

— ווער איז ער?

— גראף איוואן סאמילאָוו קוראָוויאָוו.

מארים האט זיינע ביידע קאמעראדען אנגעקוקט מיט א פאָרשענדען בליק.

— וואס זאל דאס בעדייטען? — האט ער געפרעגט — ערשט ניט לאנג האט איהר ערקלערט, אז דער טויט פון גראף איז ניט נייטיג און איצטער האלט איהר איהם פיר געפעהרליך! וואס געהט פאָר?

— פריהער איז אונז זיין טויט געווען גלייכגילטיג און איצטער ברייננט ער אונז איין צוויי־הונדערט־טויזענד־פראנק. אויף א העלפט האבען מיר שוין איין אנווייזונג, וועלכע דאָמיניק איז יעצט געגאנגען וועקסלען אין ראָדשילד׳ס באנק.

— איהר האט געזעהן א פיינד פון גראף?

— ניין, נור א שליח פון איהם.

— ווען?

— פאָרגעסטערן.

— וואס פאר א ראטה אלזא פערלאנגט איהר פון מיר אין א זאכע, וועלכע געהט נור אייך אליין אן?

— אייך אזוי גוט וויא אונז, מיר זיינען פערבונדען און אלעס ווערט געטהאן געמיינשאפטליך.

— אבער דער גראף איוואן הינדערט מיך ניט; אויב ער שטערט אייך מעגט איהר איהם טעדטען.

— איהר ענטזאגט אונז אלזא אייער ביישטאנד? — האט ווערדיע געפרעגט מיט ערגער.

— ליעבער פריינד — האט מארים געזאגט מיט א בייזען שמייכעל — איך געדיינק א פאבעל פון איין אפען מיט א קאטץ; דיא קאטץ שארט דיא קאשטאניען פון פיער און פארברענט זיך דיא לאפעס, וועהרענד דער אפע לאזט זיי זיך אפקיהלען, שיילט זיי און פרעסט זיי און לאכט פון דער קאטץ. יעדער פיר זיך מיינע העררען! דיא גאנצע מענשהייט אויסראָטען, נור אייך א געפעלינקייט צו ערווייזען — איך בעדאנקע מיך שעהן!

— אבער צוויי הונדערט טויזענד פראנק! — האט ווערדיע געזאגט.

— דאס איז דער גרעסטער אונזין צו נעהמען צוויי הונדערט טויזענד פראנק פיר דען קאפ פון גראף! אויף פינף חלקים קומט אויס פירציג טויזענד פראנק אויף

א טהייל, פיר דעם וואס טהוט דיא ארבייט וויא פיר דעם וואס זיצט צו הויזע! דאס איז א געשעפט פיר נארען און צו זיי גוהער איך ניט!

— דער גראף ווארוואו זיכערט אונז א רוהיגעס היים אין רוסלאנד — האט ווערדיע געזאגט.

— אבער ליעבע פריינדע, איך דיינק גאר ניט אויסצו־וואנדערן! איך בין פאר־ריזער פון ריינסטען וואסער און האב ליעב דיא בולווארדס. ווען איך וועל האבען מיין טהייל אין דיא מיליאנען וואס אונזער זאך וועט אונז איינבריינגען, דאן וועל איך דא רוהיג און גליקליך לעבען. און איך זאל אויף זיך אויפמערקזאם מאכען דיא פאליציי? דאס וואלט געווען צו דום. אזוי שנעל וויא דיא יורש'טעס זיינען טויט, געה איך מיט אייך נאך לאנדאן און ערהאלטע מיין געלד, וועלכעס איך וויל געניעסען אין פאריז. איהר ווילט האבען מיין ראטה, דא איז ער: נעהמט ניט אויף זיך נאך א מארד, עס איז גענוג דיא צוויי אונפערמיידליכע וואס מיר האבען אין אויסזיכט!

— גראף אידוואן קען אהן א מארד אפגעשאפט ווערען, וויא צום ביישפיעל דורך א דועל.

מאריס האט זיך פאנאנדערגעלאכט.

— קיין זאך איז ניט אזוי דום וויא א דועל. אויב דער געגנער איז געשיקטער וויא איך און האט מעהר גליק, דאן טערטעט ער מיך.

— מען קען דערביי מאכען איין אונפאל — האט לאטירג פארגעשלאגען.

— איהר האט שוין געזעהן וויא וועניג אונפאל העלפען ביי ברעסאק.

— קורץ, איהר ווילט אונז ניט העלפען? — האט ווערדיע נאך אמאהל געפרעגט.

— בעווייזט מיר, אז דער טויט פון גראף איז נייטיג. איבריגענס לאמיר דאס לאזען אויף אנאנדער מאהל, דערווייל דארף איך האבען געלד. קענט איהר מיר וועלכעס געבען?

— געווים! — האט לאטירג געענטפערט און האט ארויסגענומען א פעקיל באנקנאטען פון זיין פולט, וועלכעס ער האט איבערגעגעבען מאריס'ן און האט געפרעגט: „ווען זעהען מיר אייך ווידער?"

— אזוי שנעל וויא איך האב אייך וואס מיטצוטהיילען.

אין דעם אויגענבליק איז דער שטומער דאמיניק איינגעטרעטען אין צימער.

— האסט דוא דאס געלד? — האט לאטירג געפרעגט.

דער שטומער האט צושטימענד געשאקעלט מיט'ן קאפ און האט ארויסגענומען פון זיין בריעף־טאשע א פעקיל באנקנאטען.

— א העלפט בעצאהלט! האט מאריס געלאכט — פאלגט מיר און שיקט דאס געלד אפ צוריק; דאס וועט זיין גלייכער וויא צו טערטען דעם גראף!

דערמיט איז ער אוועקגעגאנגען.

— דאס איז איינגעזין! — האט ווערדיע געזאגט.

— אבער איך עראינער מיך, אז דוא האסט לעצטען זאנטאג געזאגט דעם שליח פון גראף ווארואו דאסזעלבע וואס מאריס זאגט אונז איצטער.

— עס איז ריכטיג, אבער מיר האבען דאך דאס געשעפט אפגעמאכט. איבריגענס

האט ער רעכט, עס איז לעבערליך צו נעהמען צוויי הונדערט טויזענד פראנק פאר אזא שטיקעל ארבייט; מיר האבען געזאלט פערלאנגען א מיליאן!

— איך קען דאס נאך איצטער אויך פערלאנגען! — האט לאטירג געענטפערט.

דיא אונטערהאלטונג איז אונטערבראכען געווארען דורך דאמיניק, וועלכער האט אנגעזאגט אז דער טיש איז געגרייט צום מיטאג־עסען.

מארים איז צו מיטאג אנגעקומען צו ברעסאל, דען עס איז געווען אפגערעדט, דאס ער זאל בעגלייטען וואלענטינע און מאריע צו דער אויסשטעלונג.

גלייך נאך מיטאג האבען זיך אלע דריי געזעצט. און וואגען וואס האט זיי ערווארטעט, און זיינען אוועקגעפאהרען צו אינדוסטריע־פאלאסט.

שפאציערענדיג איבער דיא זאלען און בעטראכטענדיג דיא בילדער, האט וואלענטינע געטראפען פיעל בעקאנטע. אלע האבען זיך געוואונדערט איבער דיא פערענדערונג פון איהר טאכטער, און אויף יעדען געזיכט האט זיך בעוויזען איין אויסדרוק פון מיטלייד און בעדויערן, וואס וואלענטינע און מארים האבען אויך בעמערקט. וואלענטינע דאנגעגען האט געשטראהלט פון שיינהייט.

נאך א קורצען וואנדערן דורך דיא גאלעריען איז מאריע מיעד געווארען.

— ווען מיר באלד געפינען דאס בילד פון הערן סערוועט? — האט זיא געפרעגט.

— וואס שטעלט דאס בילד פאר? — האט מארים געפרעגט.

— עס שטעלט פאר א שוועסטער דער בארמהערציגקייט, וועלכע פפלעגט איינע ארעמע קראנקע אין א קליינעם דאך־צימער. עטוואס ריהרענדערעס און עבטערעס האב איך נאך ניט געזעהן.

— וואס פאר א בעגייסטערונג! — האט מארים געלאכט

— לאכט ניט, איהר וועט באלד אויך זיין בעגייסטערט.

נאך עטליכע מינוטען האבען זיי געוואנדערט איבער דיא זאלען פון דער אויסשטעלונג, בעטראכטענדיג דיא בילדער, אלס פלוצלונג איז מאריע געבליעבען שטעהן, און א שמייכעל האט געשפיעלט אויף איהרע בלאסע ליפען. „דא איז הערן סערוועט'ס בילד!" האט זיא געזאגט, אנווייזענדיג אויף א בילד, ארום וועלכען עס איז געשטאנען א היבשע רעדיל מענשען, וועלכע האבען בעטראכטעט דאס בילד מיט בעוואונדערונג. עס האט געדויערט מינדעסטענס פינף מינוטען ביז זיי האבען זיך געקענט צושלאגען נעהענטער צום בילד.

מארים האט זיך אונגעהייער פעראינטערעסירט מיט דעם געזיכט פון דער קראנקער מיידיל אויפ'ן בילד. „דאס געזיכט איז מיר אזוי בעקאנט! — האט ער געזאגט צו זיך אליין — וואו האב איך עס געקענט זעהן?"

א היבשע ווייל האט ער נאכגעדאכט און פלוצלונג האט ער א ציטער געטהאן אם גאנצען קערפער און האט איינגעגראבען זיין בליק אין דעם געזיכט פון דער שטערבענדער מיידיל אויפ'ן בילד.

— נו, וואס זאגט איהר איצטער, הערר וואסייר? — האט מאריע געפרעגט — האב איך איבערטריעבען?

מאָריס האט זיינע רוהע װיעדער געפונען און האט געענטפערט:

— װירקליך, דאס בילד איז הערליך! מען מוז זיין א גוואַלטיגער קינסטלער אום צו ערפינדען אזא ליידענדען ריהרענדען קאָפּ פון א פרוי.

— אין דעם האט איהר א טעות — האט מאריע געזאגט — דאס איז ניט ערפינדען, זאָנדערן געמאהלט נאך דער נאטור.

— דיעזע קראנקע לעבט אלזא?

— זיא איז זאגאר געסטערן ביי מיר אין צימער געװען!

— ביי אייך? דיעזעס מעדכען? — האט מאָריס געפרעגט ערשטוינט.

— יא, זיא האט מיך געסטערן בעזוכט. זיא איז איין ארעמע יתומה, װעלכע האט שוין פיעל אונגליק געליטען, אבגלייך זיא פערדיענט גליקליך צו זיין. איצטער געהט עס איהר אבער בעסער; מיין פאטער און איך האבען איהר געפונען א שטעלע אלס װעש-אויפזעהערין אין מיין אלטען פּאַנסיאָן ביי מאדאם דיבעף, אין דער רוע דע-לאַ-װיל-ד'עװעק, און זיא פיהלט זיך דארט זעהר גליקליך.

— און װיא הייסט דאס אינטערעסאנטע װעזען? — האט מאָריס געפרעגט מיט א קלאַפּענדען הערצען.

— סימאָנע!

מיט איהר האט מאָריס צוריקגעהאלטען דעם פריידענגעשריי, װעלכער האט זיך געדריינגט אויף זיינע ליפּען. „ענדליך האב איך זיא!" — האט ער זיך געזאגט — זיא איז עס. איך דערקען זיא! און לויט האט ער דאן געפרעגט: „דיעזע ארמע יונגע מיידיל לעבט אלזא אין אייער פריהערע פּאַנסיאָן?"

— יא, און װען איהר װאלט זיא איצטער דערזעהן װאלט איהר אין איהר ניט דערקענט דאס קראנקע מעדכען פון הערר סערװעט'ס בילד.

אזוי װיא מאריע איז שוין געװען זעהר מיעד, זיינען אלע דרייא געפאהרען נאך רוע דע װערנייל, פון װאנען מאָריס איז גלייך געפאהרען צו זיינע קאמראדען, אום זיי מיטצוטהיילען זיין װיכטיגע ענטדעקונג.

מאָריס האט געטראָפען לאַטירג אליין װעלכער האט איהם געפרעגט: „גיבט עס װאס נייעס?"

— עטװאס גוטעס! איך האב געפונען סימאָנע!

— בראװאָ! דאס איז א נייעס ערשטער קלאסע! דערציילט װיא אזוי!

מאָריס האט איהם אין קורצען אלעס דערציילט, און האט דאן צוגעזעצט: „דאס זאָנדערבארסטע דערביי איז װאס איך האב אלעס ערפאהרען פון איהר אייגענער שװעסטער!"

— פון װעלכער שװעסטער? — האט לאַטירג געפרעגט ערשטוינט.

— פון פריילין ברעסאָל. װען זיי האבען דיא זעלבע מוטער זיינען זיי דאך שװעסטער.

— פריילין ברעסאָל קענט סימאָנע?

— זיא און איהר פאטער זיינען איהרע בעשיטצער.

— זיי װייסען דאך אבער ניט װער זיא איז!

— נאטירליך ניט! איהר מוטער אליין האט זיא געזעהן און ניט דערקענט.

— געזעהן? וואו?

— ביי ברעסאַל אין הויז!

— דאס איז צום ערשטוינען, וואס דער צופאל קען צוזאמענברייינגען! וואו וואינט סימאָנע?

— גאר ניט ווייט פון דאנען, ערגעץ וואו אין א פּאנסיאָן אין דער רוע דע־לאַ־וויל־ד'עוועק, ביי א מאדאם דיבעף.

לאטירג האט א קלאפּ געטהאן מיט'ן פויסט אין טיש, דאס דער טיש האט געציטערט, און האט זיך דאן געריבען דיא הענד, זאגענדיג: „מאדאם דיבעף? זייט איהר זיכער אז עס איז אזוי?"

— גאנץ זיכער.

— דאן מעגען מיר זיך ריהמען אז מיר האבען זעלטענעס גליק.

— וואס זאל בעדייטען דיא בעגייסטערונג? — האט מאַריס געפרעגט.

— דאס בעדייטעט אז אונזער גארטען איז פעראייניגט מיט דעם פּאנסיאָן פון מאדאם דיבעף!

— דאָנער־וועטער! — האט מאריס אויסגערופען — דאן איז דאך שוין דיא זאכע האלב אפּגעטהאן!

— זאגט בעסער דריי פיערטעל. וואס טהוט זיא אין פּאנסיאָן?

— זיא איז אויפזעהערין איבער דיא וועשע.

— פּאַרטרעפליך!

— זעהט איהר נאך היינט אבבע מעריִם?

— ניין, ערשט מארגען.

— זייט אזוי גוט איהם נאך היינט מיטצוטהיילען. איך גלויב מיר וועלען דתאר־ווילס מיליאָנען באלד האבען אין האנד.

— יא, און דאן שיידען מיר זיך, וויא איהר אליין זאגט האט לאטירג געזאגט עטוואס אומעטיג.

— א מאן אין מיינע יאהרען מיט מיליאנען דערצו דארף לעבען נור אין פּאריז.

— רעכענט איהר דיא געפאהר פאר גאר ניט?

— אויב איהר מיינט פון דער זייט פון דער פּאליציי, האב איך קיין מורא ניט. איך בין געוועזען געשיקט ביז איצטער, און ווען איך וועל האבען מיליאנען בין איך גע־שיצט. דיא פּאליציי קימערט זיך ניט אום דיא מיליאנערן.

— וועט איהר דען אימער לעבען אליין?

— ווארום ניט? איך וועל מיך אין דער איינזאמקייט ניט לאנגווייל ען.

— האט איהר ליעב אייער מוטער?

— איך האב קיין גרונד, זיא איז ניט שולדיג וואס איך בין איהר זאהן, און איך וואלט זיא פערטהיידיגען ווען איך זאל וויסען אז זיא איז אין געפאהר, אבער מיין ליעבע איז גאנץ קיהל. איך גלויב אז איך האב פון מיין פאטער קיין בעזאָנדערס ווארעמעס הערץ ניט געירש'עט.

— האט איך אייער מוטער ליעב?

— אָ יא, אבער אויף איהר אַרט, דען ווען זיא זאל מיך ליעבען פון מיינטוועגען האט זיא מיר געזאלט אראפדרייען דעם קאפ גלייך וויא איך בין געבאָרען געווארען. דאס וואלט פיעל בעסער געווען וויא מיך צו לאזען לעבען מיט לאטירג אלס מיין פאטער און מיט דעם עשאפאט אין אויסזיכט.

— דאס עשאַפאַט? איהר האט דאך איצטער געזאגט, דאס וויא באלד איהר זייט רייך האט איהר ניט מעהר וואס מורא צו האבען?

— ווער וויים? אזוי לאנג וויא מען לעבט איז מען ניט זיכער דאס מען וועט שטארבען ביי זיך אין בעט.

לאטירג איז געווארען אומעטיג פון דעם געשפרעך, און מאַריס האט גענומען אבשיעד און איז געגאנגען ווידער נאך דער רוע דע ווערנייל.

42טער קאפיטעל.

דיא פיינליכע פראבע.

אם אבענד פון דעמזעלביגען טאג, אלס גראף איוואן איז געקומען מיט מאריעס בריעף אין דער טאשע אין הויז פון אלבערט גיבריי, האט ער געטראפען דעם אונטער־זוכונגס־ריכטער, וועלכער איז יעצט צוריקגעקומען פון געריכטס־פאלאץ.

— איך פרייע מיך אייך ווידער צו זעהען — האט הערר גיבריי געזאגט — איך האב מיט אייך צו ריידען, ליעבער גראף.

— דאס האט זיך גוט צוזאמענגעטראפען, הערר גיבריי, אויך איך האב מיט אייך וואס צו ריידען.

— זעהר גוט; אבער פריהער וויל איך אייך מאכען איינע זעהר וויכטיגע מיט־טהיילונג: מיר האבען נאך איין האר געקענט פערליערען אונזער ארעמע מאדאם ראָזיע.

— פערליערן? — האט דער רוסע אויסגערופען — וויא איז דאס מעגליך?

— זיא האט געקענט בעצאהלען מיט דעם לעבען פיר איהרע ערגעבענהייט צו דער זאכע, וועלכע ליעגט אייך אויך נאָהענט אם הערצען.

— ערקלערט עס מיר, ליעבער הערר גיבריי.

אין קורצע ווערטער האט איהם גיבריי דערצעהלט אלעס וואס ער האט ער־פאהרען פון פאליציי־שעף.

— מיינע פיינדע ווייסען אלזא דאס איך בין אין פאריז — האט דער רוסע גע־זאגט טרויעריג — און ניט צופריעדען דערמיט וואס זיי האבען ערמאָרדעט מיינע עלטערן, מוז איך נאך אויך קומען אין דער רייהע. ווען וועט קומען דער טאג פון בע־צאהלונג?

— דיא מערדער זיינען בעזארגט וועגען זייער איינענע הויט און דעריבער וועלען זיי זיין פערצווייפעלט און אהן ערבארמען! מיר וועלען אייך שיטצען, אבער איהר אליין דארפט אויך זיין פאָרזיכטיג. איך וואלט אייך פאָרגעשלאגען אנצונעהמען א צימער ביי מיר אין הויז, דא וועט אייך קיינער ניט זוכען. זייט איהר דערמיט איינפערשטאנדען?

— איך דאנק אייך טויזענד מאהל פיר אייער זאָרגע וועגען מיך, און איך וואלט

אייער פאָרשלאַג גלייך אננענומען, איך וויל אבער פריהער ריידען מיט אייך וועגען דעם געגענשטאנד צוליעב וועלכען איך בין יעצט אהער געקומען. אבער נאך איין וואָרט וועגע לאַטירג און ווערדיע: האבען דיא באנדיטען אויסגעוועכסעלט דיא אנווייזונג ביי ראָטשילד?

— יא, גלייך וויא דיא קאַסע איז געעפענט געוואָרען, נאך איידער מאדאם ראָזיע איז אים שטאנדע געוועזען צו ריידען. דער מאן וואס איז געקומען מיט דער אנווייזונג איז געוועזען א שטומער, אדער מינדעסטענס האט ער זיך געמאכט שטום, דען ער האט געהאלטען ביי זיך א קליינע טאפעל און האט געענטפערט אויף אלע פראגען פון קאסירער נור שרייבענדיג מיט א גריפעל אויף'ן טאפעל.

— א, דאס איז א פאַלשטענדיג אָרגאניזירטע באנדע.

— און אָרגאניזירט מיט טייפלישער שלויהייט.

— וועלען זיך דיעזע שורקען אימער ארויסדרייען?

— איך האָף אז ניט; אבער נאך אמאל, נעהמט זיך אין אכט!

— איך וועל עס טהאן, הערר גיבריי, אבער יעצט ערלויבט מיר צו קומען צו מיין געגענשטאנד. איך בין נאך יונג, הערר גיבריי, און ווייס אז איך האב קיין רעכט ניט אייך צו פרעגען אדער אייך צו ראטהען, און דאך מוז איך ביידע זאכען טהאן. איך טהוע עס נור דורך מיינע אויפריכטיגע פריינדשאפט וועלכע איך פיהל פיר אייער זאָהן.

דער אינטערזוכונגס-ריכטער איז דערשראקען געוואָרען.

— ווילט איהר מיט מיר ריידען פון אלבערט און פון איהר, וועלכע ער ליעבט?

— בעזאָנדערס פון איהר. איך ווייס אז איהר האט אלבערט ליעב און איהר וואָלט אוועקגעגעבען אייער לעבען אום איהם צו רעטען, אום איהם גליקליך צו מאכען.

— דאס וואלט איך גערן געטהאן. אבער ווארום זאגט איהר מיר דאס?

— ווייל איך ווייס דאס איהר האלט אין אייער האנד דאס לעבען פון צוויא אויסגעצייכענטע, ליעבענסווירדיגע מענשען, וועלכע וועלען אונטערגעהן, אויב זיי וועלען ניט פעראייניגט ווערען. הערר גיבריי, לייענט דיעזען בריעף!

מיט דיעזע ווערטער האט דער רוסע ארויסגענומען פון טאש'ן דעם בריעף, וועלכען מאריע האט געשריעבען אן אלבערט, און האט איהם איבערגעגעבען דעם אונטערזוכונגס-ריכטער. דיעזער האט איהם געלעזען מיט איינער בעוועגונג, וועלכע האט איהם געטריעבען דיא טרעהרין אין דיא אויגען, און האט געזאגט וויא פאר זיך: „ארמעס קינד, ארמעס קינד! וויא זיא ליעבט איהם!“

— איהר בעדויערט זיא, ניט וואהר?

— קען איך דען אנדערס?

— ווען דאס איז דער פאל, הערר גיבריי, דאן טהוט איין גוטעס ווערק, רעטען זיא מאריע ברעסאַל און וויליגט איין צו איהר הייראטה מיט אייער זאָהן און דאן וועט אויך אייער זאָהן ניט שטערבען אבזיכטליך.

— אלבערט שטארבט אבזיכטליך? — האט גיבריי אויסגערופען אין אנגסט.

— יא, הערר גיבריי. נור פון אייך הענגט עס אפ איהם צו רעטען.

האט איהר איהם געצייגט דיעזען בריעף?

— איך האב מיך געהיט דאס צו טהאן; ביי זיין יעצטיגער שוואכקייט וואלט עס איהם געקענט שאדען!

— וויא שרעקליך דאס אלעס איז! — האט ניברייא געזאגט וויא צו זיך אליין, אפשפארענדיג אין פערצוויפלונג דעם קאפּ אין זיינע ביידע הענד — דאס עלענדע פארדארבענע פרויענצימער איז ניט צופריעדען צו טעדטען איהר קינד, זיא וויל אויך מיין זאהן טעדטען! אך, ווען ניט זיא, וויא גערן וואלט איך יעצט געגאנגען צו העררן ברעסאל, צו בעטען דיא האנד פון זיין טאכטער פיר אלבערט!

גראף איוואן האט געהערט דיעזע ווערטער, און אבגליך ער האט ניט געוואוסט דעם צוזאמענהאנג צווישען ניברייא און מאדאם ברעסאל, האט ער דאך געגוג פערשטאנען אום צו זאגען:

— געהט דאך הין, הערר ניברייא, פערגעסט איצטר אלעס, אויסער אלבערט און מאריע ברעסאל.

— יא, איך וויל אלעס פערגעסען! — האט ניברייא אויסגערופען — האס, צארן און פעראכטונג, אבער ווען מאריע ווערט מיין טאכטער דאן זאל זיא איהרע מוטער ניט מעהר זעהן. העלפט מיר רעטען מיין זאהן, ליעבער גראף, און איך שווער אייך דאס איך וועל פיר איהם זוכען דיא האנד פון מאריע ברעסאל.

דער גראף איז אויפגעשפרונגען פאר פריידע.

— א, איך דיינק אייך, איך דאנק טויזענד מאהל, אלבערט איז גערעטעט! איצטער נעהם איך אויך אן אייער פארשלאג און וועל אריינציהען צו אייך. איך וועל אויך קענען בעאבאכטען בעסער אייער אלבערט. יעצט געה איך צו איהם.

— ווילט איהר מיט מיר שפייזען?

— ניין, איך דאנקע; איך מוז זארגען דאס מיינע זאכען זאלען געבראכט ווערען אהער פון גראנד האטעל, דען שוין היינטיגע נאכט וועל איך זיין אייער גאסט.

אלס דער גראף איז מיט א פרייליכען געזיכט אזוי אריינגעקומען צום קראנקען, האט איהם דיעזער אויסגעשטרעקט ביידע הענד אנטקעגען, און האט אויסגערופען: „ענדליך!"

— וויא געהט עס אייך, ליעבער פריינד? — האט דער גראף געפרעגט.

— וויא איינעם מאן וועלכער לאנגווייל'ט זיך צום טויט; איך האב אייך ניט געזעהן א גאנצען טאג.

— און איך האב מיך דאך וועגען אייך בעשעפטיגט.

— זייט איהר געוועזען ביי הערר סערוועט?

— יא, דא האב איך פאר אייך איין פאטאגראפישעס בילד פון פריילין ברעסאל, ביז הערר סערוועט וועט מאכען פאר אייך דאס פערלאנגטע בילד, און איך האב פיר אייך נאך עטוואס בעסערעס אלס דאס.

— פילייכט א גרוס פון איהר?

— געטראפען! איך האב געזעהן ביי הערר סערוועט א פריילין סימאנע, וועלכע

איז פון מאריע געקומען; זיא האט דערצעהלט דאס פריילין ברעסאָל איז זעהר שוואך, אבער זיא ווערט געזונד.

— דיינקט זיא נאך פון מיר?

— זיא הערט ניט אויף פון אייך צו דיינקען, און זיא האט עס סימאָנען געזאגט.

אלבערט'ן האט זיך אויסגעדוכט דאס דער הימעל עפענט זיך פאר איהם פון פערגעניגען; א שמייכעל האט זיך בעוויזען אויף זיינע ליפען אלס ער האט אויסגע־רופען: „עס געהט איהר אלזא בעסער און זיא דיינקט וועגען מיר!" באלד אבער איז ער ווידער אריינגעפאלען אין זיין געוועהנליכע מרה־שחורה און האט געזאגט: „אבער איך געה אונטער!"

— צו וואס זאלט איהר זיך אריינגעהמען אין קאָפּ אזעלכע נארעשקייטען? איהר ווערט נור געזונד ווען שוין אלעס רעכט ווערן.

אלבערט האט טרויעריג געשאָקעלט דעם קאָפּ:

— מאריע וועט קיינמאהל ניט זיין מיינע — האט ער געזאגט מיט א טיעפען זיפץ.

— פיעלייכט אבער יא?!

דער יונגער מאן האט א ווילע אנגעקוקט פערוואונדערט דעם גראף:

— רעדט איהר דאס אין ערנסט? — האט ער געפרעגט — גלויבט איהר וויר־ליך דאס א הייראטה צווישען מיר און מאריע איז מעגליך?

— ניט נור איך גלויב, נור איך בין איבערצייגט. יא, איהר וועט זיא הייראטהען, אבער פריהער מוזט איהר געזונד ווערען.

— איך קען עס ניט גלויבען דאס איך וועט געלינגען צו בעזיעגען דעם האס פון מיין פאטער געגען מאדאם ברעסאָל.

— ווען דאס איז מיר אבער שוין געלונגען?

— וואס זאגט איהר?

— דיא וואהרהייט! הערר גיברייי האט מיר געגעבען זיין ווארט, דאס אן דעם טאג ווען איהר ווערט געזונד געהט ער פערלאנגען פיר אייך דיא האנד פון מאריע.

— שווערט איהר מיר דאס?

— איך שווער אייך דאס!

דיעזע אויפרעגונג איז פיר אלבערט געוועזען מעהר אלס ער האט געקענט דער־טראגען און ער איז אהנמעכטיג ניעדערגעזונקען אויף זיין קיסען. גראף איוואן האט עס ערוווארטעט און האט איהם שנעל געוואשען זיינע שלייפען מיט קאלטע וואסער.

— זעהט איהר וויא אונפערשטענדיג איהר זייט — האט ער דאן געזאגט — עס איז דאך גאר ניט מעגליך פיר אייך עטוואס צו טהאן, ווען איהר לאזט זיך אזוי הינ־רייסען פון אייערע געפיהלען.

— מען שטארבט ניט פון פריידע — האט דער יונגער מאן געענטפערט — ווען דער שמערץ האט מיך ניט געטעדטעט, וועט עס פריידע געוויס ניט טהאן. דא זאלט איהר זעהן וויא שנעל איך וועל קומען צו זיך.

— איצטער אבער מוזט איהר רוהען; איך קום נאך היינט אבענד ווידער. און דער גראף האט פארלאזען אלבערט'ס צימער.

אום דיעזעלביגע צייט איז אין ברעסאל'ס הויז פארגעקומען א סצענע פון א גאנץ אנדערער נאטור.

דאקטאר דופרען איז זעהר פריה אהין געקומען און וואלענטינע האט איהם עמ־פפאנגען, אזוי וויא זיא איז אויך געקומען צו דער איבערצייגונג, דאס דיא הייראטה צווישען מארים און מאריע איז נייטיג צו זיכערן מאריסעס אנוועזענהייט אין דער פאמיליע, האט זיא געזוכט מיטלען וויא אזוי דיעזע הייראטה וויא אם שנעלסטען דורכ־צופיהרען. צו דעם צוועק האט זיא געוואלט האבען אונטעררעדונג מיט'ן דאקטאר. דעריבער האט זיא אפגעווארטעט גלייך אין דער פריה, ביי זיין ערשטען וויזיט און האט איהם אונטער דער מאסקע פון א ליעבענדער מוטער אויסאיינאנדערגעזעצט דיא נויט־ווענדיגקייט פון א הייראטה פיר מאריע.

— האלט איהר דעם יעצטיגען אויגענבליק פיר גינסטיג, מאדאם? — האט דער דאקטאר געפרעגט.

— איך גלויב, איהר האט אליין געזעהן, דאס מיין טאכטער איז ווידער היי־טערער; הערר וואסייר געפעלט איהר וועניגסטענס אלס א פריינד און פון פריינדשאפט ביז ליעבע איז ניט וויט. לאמיר זיך בעאיילען מיט דער פערבינדונג, וועלכע וועט אונז רעטען איין געליעבטעס קינד.

וואלענטינע האט פערשטאנען צו שפיעלען איהר ראלע וויא א געשיקטע שוי־שפיעלערין.

— זעהר גוט — האט דער דאקטאר געענטפערט — איך וועל נאך היינט מיט מאריע ריידען; וואו איז אייער מאן?

— ביי זיך אין צימער; זאל איך איהם רופען?

— ניין איך געה צו איהם — האט דופרען געענטפערט און איז געגאנגען צו לודאוויק ברעסאל'ס ארבייטס־צימער.

מיט א געפרעסטען הערצען האט לודאוויק אויסגעהערט דעם דאקטאר. דיא הייראט פון מאריע מיט וואסייר איז איהם געווען צרווידער, אבער ער האט דורכ־אויס געוואלט רעטען זיין קינד. ער האט טרויעריג אראפגעלאזען דעם קאפ און האט געשוויגען.

אלס ביידע מענער זיינען נאכהער אריינגעקומען צו מאריע אין צימער, האבען זיי איהר געפונען זיצענדיג אויף א סאפא, טראכטענדיג וועגען אלבערט, וועלכען זיא האט שוין כמעט געהאפט ווידערצוזעהן.

— וויא געהט עס אייך היינט, ליעבעס קינד? — האט דער דאקטאר געפרעגט.

— עטוואס בעסער.

— און דאס פיעבער?

— איך וויים ניט אויב דאס איז פיעבער, אבער ווילענווייז דוכט זיך מיר אז דאס בלוט ברענט מיר אין דיא אדערן, און גלייך דארויף פיהל איך וויא א פראסט אין גאנצען קערפער, און א זעלטענע מיעדיגקייט.

— קומט דאס אָפּט, מיין קינד ? — האט דער דאקטאר נעפרעגט דערשראָקען.
— דיא לעצטע דריי טעג זעהר אָפּט.
לודאוויק ברעסאָל איז געווארען טויטענבלאס ביי דיזע אנטווארטען.
— ליעבעס קינד — האט דער דאקטאר אנגעהויבען — דאס וואס איהר זאגט מיר דא, גיט מיר דיא געוויסהייט דאס אין אייער בלוט איז נאך געבליעבען עטוואס שלאנגענגיפט, אבער איהר דארפט זיך דערפאר ניט שרעקען, דען עס איז דא איין זיכערעס מיטעל דאגעגען.
— דאן קען איך אלזא געזונד ווערען ?
— געוויס, אבער דאס הייננט פון אייך אפ ; ניט וואהר איהר וואלט גערן ווע־לען לעבען ?
מאריע איז געווארן אבוועכסעלנד בלייך און רויט, און אין קאָפּ ביי איהר האבען זיך אנגעהויבען צו דרייען וויעדערשפרעכענדע געדאנקען. יעדע מוסקעל, יעדעס גליעד אין איהר קערפער האט געשריען „איך וויל לעבען, איך בין נאך זא יונג !" אבער וואס טויג דאס לעבען אהן איהם, אהן דעם געליעבטען אלבערט ? אבער זיא האט א בליק געטהאן אויף איהר פערצווייפעלטען פאטער און האט געענטפערט מיט א שוואכער שטימע : „יא, איך וויל גערן לעבען !", און מאריע האט געשלאָסען דיא אויגען אום ניט צו לאזען מערקען איהרע טרעהרין.
— דאן טהוט איהר זעהר רעכט, ליעבע מאריע — האט דופרען געענטפערט— איהר מוזט לעבען און ניט פיר זיך אליין, זאנדערן אויך פיר אייער פאטער, וועלכער וואלט אייך ניט איבערלעבען.
געריהרט פון דיזע ווערטער איז מאריע אויפגעשפרונגען און האט ארומגעשלינגען ביידע ארעמס ארום איהר פאטערס האלדז :
— אָ, פאטער, ליעבער פאטער ! — האט זיא געשטאמעלט.
— פאלג דעם דאקטאר, מיין געליעבטעס קינד, — האט ברעסאָל געזאגט מיט א געבראָכענער שטימע, וועהרענד טרעהרין זיינען איהם גערונען איבער דיא וואנגען— כאז דיין הערץ רוהיג ווערען. פעראורטהייל אונז ניט ביידען צום טויט, עס איז נור דא איין מיטעל דיך צו רעטען, און איך קען ניט לעבען אהן דיך.
שנעל האט זיך מאריע געווענדעט צום דאקטאר : „וואס מוז איך טהאן ?" — האט זיא געפרעגט מיט פיעבערהאפטער האסט.
— איהר מוזט הייראטהען, מיין קינד ! — האט דער דאקטאר געענטפערט.
דאס יונגע מיידיל האט אויפגעציטערט אם גאנצען קערפער.
— הייראטהען ! — האט זיא געשטאמעלט — איז דאס דאס איינציגע מיטעל נעגען מיין ליידען ?
— דאס איז דאס איינציגע מיטעל ! הייראטהעט, און איהר ווערט געזונד !
— אבער ער איז דאך קראנק, ער קען מיך ניט הייראטהען !
— עס האנדעלט זיך אויך ניט וועגען איהם.
— איהר מאכט מיך וואהנזיניג ! איך קען דאך קיין אנדערן ניט הייראטהען וויא אלבערט !

— מיין קינד, מיין געליעבטעס קינד, טערטע מיך ניט! — האט ברעסאָל זיך געבעטען — רייס ארויס דיין טרוים פון דיין הערצען, איין טרוים וועלכען דער טויט וועט שנעל פארטרייבען.

מאריעס אויגען זיינען געווארן וויא ערשטארט אין א בליס פון שרעק און פירב־טערליכער פערצווייפלונג:

— אלבערט איז טויט! — האט זיא אויסגערופען.

— ער האלט ביין שטארבען — האט דער דאקטאר געזאגט.

— און איהר קוועלט מיך מיט הייראטהען! — דאס קען ניט זיין, מיין פאטער, ווען אלבערט שטארבט, פאָלג איך איהם נאך.

יעצט האט ברעסאָל אויפגעהויבען דעם קאָפּ, און האט געזאגט מיט פינסטערער ענטשלאָסענהייט; „ווען דוא ווילסט ניט אנדערש זאל זיין אזוי! דוא פאָלגסט איהם נאך, און איך דיר!"

אלס מאריע האט דערהערט דיעזע ווערטער און דעם פינסטערן טאָן אין וועלכען איהר פאטער האט זיי געזאגט, האט זיך דער אויסדרוק פון איהר געזיכט פערענדערט, און זיא האט אויסגעזעהן עטוואס רוהיגער צו ווערען. דאן האט זיא געזאגט גאנץ שטיל, וויא צו זיך אליין: „אלעס איז אויס! קיינע האָפנונג מעהר! ווען איך בין ניט געשטארבען פון דיא אלע ליידען וואס איך בין איבערגעקומען ביז איצטער איז א סימן דאס גאָט וויל ניט איך זאל שטארבען, איך דארף לעבען פיר מיין פאטער!" איהר בליק איז געפאלען אויף דעם אונגליקליכען מאן, וועלכער איז געשטאנען וויא א פער־ אורטהיילטער; זיא האט איהם גענומען פארביידע הענד און האט געזאגט מיט א וויכער צערטליכער שטימע: „וויין ניט, מיין פאטער, דאס אָפּפער איז געבראכט! לאָמיר ניט מעהר ריידען פון דער פערגאנגענהייט, איך זאג דיר צו, איך וועל זעהן געזונד צו ווערען; דוא קענסט ריידען אלעס אהן פורכט, איך וועל דיך אויסהערן רוהיג פונקט וויא עס האנדעלט זיך גאר ניט וועגען מיך. וועמען בעשטימסט איהר פאר מיין מאן?

— מאָריס וואסייר!

— איך האב עס מיר געדאכט! איך האלט איהם פאר א בראווען מאן און איך וועל איהם זיין א גוטע פרוי. איך וועל טהאן מיין פפליכט, אבער מעהר דארפט איהר פון מיר ניט פערלאנגען.

— דוא וויליגסט איין? — האט ברעסאָל אויסגערופען דערפרייט און טרויעריג צו גלייך.

— יא, פאטער, איך וויליגע איין! ווען זאל זיין דיא האָכצייט?

— אונגעפעהר אין פיער וואכען.

— ווארום אזוי לאנג ווארטען? — האט דער דאקטאר אריינגערעדט — ווארום ניט באלד אלס מעגליך?

— דאס איז נאטירליך בעסער — האט ברעסאָל געענטפערט — אבער מאריע...

— זאָרגט ניט וועגען מיך — האט איהם מאריע אונטערבראָכען — אלעס וואס איהר טהוט איז מיר רעכט.

— אָ, מיין קינד, מיין שאַטץ! — האט דער ארמער פאטער געשטאַמעלט — איך דאנק דיר פיר דאס גליק וואס דוא גיבסט מיר אויף מיינע אלטע יאהרען; ווִיש אפּ דיינע טרעהרין און אומאַרמע דיין פאטער.

מאַריע האט געפאָלגט.

אלע דרייא זיינען ארונטער געגאנגען אין זאַל. אלס וואלענטינע האט דערזעהן איינטרעטענדיג אזוי גאנץ רוהיג אויפ'ן אויסזעהן, האט זיא געמיינט דאס דער פאטער און דער אַרצט האבען נאך מיט איהר ניט גערעדט פון דער בעאַבזיכטיגער הייראַט. איהר ערשטוינען איז אבער געווען אונגעהייר גרויס, אלס לודאָוויק ברעסאָל האט איהר געזאגט: „זיא ווייס אלעס און ווילינט איין!"

באלד איז אויך מאַרים געקומען, און מאדאם ברעסאָל האט געפיהלט א שטיך אין הערצען אלס זיא האט בעמערקט מיט וואס פאר א רוהיגע מינע מאַריע רייכט איהם דיא האנד.

— וויא זיא ווינט גאר ניט? — האט זיא ביי זיך געטראכט — ניט שוין־זשע ליעבט זיא מאַרים'ן און דער געדאַנקען וועגען אלבערט איז איהר שוין ארויס פון קאָפּ?

זיא האט געווארפען א פינסטערן בליק אויף מאַרים אלס מאַריע האט איהם געזאגט: „איך האב אייך עטוואס מיטצוטהיילען, הערר וואסייר".

— עטוואס גוטעס, מיין פריילין?

— דאס מוזט איהר אליין בעאורטהיילען. מיין פאטער האט מיר איצטער געזאגט דאס נאך אין עטליכע וואכען וועל איך טראגען אייער נאמען.

— און וואס האט איהר איהם געענטפערט? — האט דער יונגער מאן געפרעגט איבעררַאשט.

— דאס בין איך דערמיט איינפערשטאנדען, און איך דאנק אייך פון גאנצען הערצען פיר אייער אָפּפער.

— פיר מיין אָפּפער? האט מאַרים געזאגט רויט ווערענדיג געגען זיין ווילען.

— אָ, איך בין ניט גענאַרט אין דעם — האט דאס יונגע מיידיל געענטפערט — איהר טהוט עס נור ווייל איהר האט איין גוטעס הערץ, איהר הייראַטעט מיך אויס מיטלייד, אום מיך צו רעטען.

— דערפאר וועל איך אייך בעלאהנט ווערען — האט מאַרים געענטפערט גע־ווינענדיג צוריק דיא גאנצע גראָבקייט פון א קאלטען מערדער — איהר וועט ניט מעהר לאנג ליידען.

קיינער אויסער איהם האט ניט פערשטאנען דעם שרעקליכען דאָפּעלזינן פון דיא ווערטער.

וואלענטינע האט פאר ערגער געביסען איהרע ליפּען ביז בלוט, וועהרענד לודאָ־וויק ברעסאָל האט זיך געווענדעט צו מאַרים און האט געזאגט: „נאך מיטאג וועלען מיר ריידען וועגען געשעפטע".

מאַרים האט זיך דאנקענדיג פערנייגט.

נאך א קורצען מיטאג, ביי וועלכען עס איז געטרונקען געווארען פיר דיא געזונד־הייט פון דעם יונגען פאר, האט לודאוויק אריינגערופען מאַרים'ן צו זיך אין צימער, או

האט מיט איהם אנגעהויבען אזוי: „ווען אייך איז רעכט, ליעבער זאהן — איהר ערלויבט מיר דאך אייך אזוי צו רופען — לאמיר גלייך רעגולירען אלעס נעטהיגע פיר מאריע'ס און אייער צוקונפט. איך קען אייך ערשט זייט א קורצער צייט, אבער איך גלויב אז איך מעג אייך אנפערטרויען דאס גליק פון מיין טאכטער, דען איך קען ניט צווייפלען אין אייער ליעבע, וועלכע בריינגט אזא אָפּפער. איהר ליעבט מאריע, און דאס איז פיר מיך גענוג אויך אייך צו ליעבען. דערצעהלט מיר אלזא פון זיך, פ.ן אייער פאמיליע".

— פאר אלעם מוז איך אייך עטוואס מודה זיין, הערר ברעסאל — האט מאָרים אונגעפאנגען.

— עטוואס אונרעכט? — האט לודאָוויק געפרעגט.

— ניין, איין אונגליק; איך בין ניט געזעצליך געבארן.

— דאס איז איין אונגליק, אבער קיינע זינדע. אייך קען איך קיין פאָרוואורף ניט מאכען, דער איינציגער שולדיגער איז אייער פאטער. לעבט ער נאך?

— ניין, ער איז טויט.

— אבער אייער מוטער לעבט?

— יא, און זיא איז דיא בעסטע מוטער אויף דער וועלט, דיא עהרליכסטע פרוי, וועלכע האט אין איהר לעבען נור איין שוואכען אויגענבליק געהאט, מיט וועלכען איין אונעהרליכער מענש האט זיך בענוצט.

— איך וועל מיך פרייען אייער מוטער קענען צו לערנען! אבער נאך א פראגע: בעזיצט איהר קיינע אנדערע מיטעל וויא דיא, וואס איהר פערדיענט פון אייער פעדער?

— ניין, איך האב נאך אויסערדעם זעקס טויזענד פראנק יעהרליך פון מיין מוטער.

— פיר א יונגען מאן איז עס גאנץ גענוג, אבער ניט גענוג פיר מיין שוויעגער־זאהן. איהר מעגט זיך בעשעפטיגען מיט ליטעראטור, ווען דאס מאכט אייך שפאס, אבער דאס מיין טאכטער זאל דערפון דארפען לעבען, פאסט מיר ניט. זיא קריעגט א האלבען מיליאן פראנק, דאס מאכט אלזא פינף־און־צוואנציג טויזענד פראנק יעהרליך איינקאָמען.

— הערר ברעסאָל, איהר פארדעקט מיך מיט אייער גרויסמיטהיגקייט און מיינע דאנקבארקייט....

— קיין דאנק זייט איהר מיר ניט שולדיג, איך טהו מיין פליכט צו מיין טאכטער. איך וועל לאזען דערוויילע אויפזעטצען דעם קאָנטראקט און איהר גרייט אן אייערע פאפיערע אין אָרדנונג; איהר וועט גאר אין קורצען קענען געהן נאך דער פרעפעקטור אום דעם קאָנטראקט צו אונטערצייכנען.

— מארגען אדער איבערמארגען וועל איך האבען מיינע פאפיערען אין אָרדנונג און וועל קומען מיט מיין מוטער, אום זיי אייך איבערצוגעבען.

— גוט, דער קאנטראקט זאל אין פיערצעהן טאגע אונטערצייכענט ווערען, זייט איהר דערמיט איינפערשטאנדען?

— פאָלשטענדיג.

— דאן אומאַרעמט מיך זאָהן.

מאָרים האט זיך געוואָרפען אויף דער ברוסט פון דעם אונגליקליכען מאַן, וועלכען ער האט אזוי ש־עקליך בעטראָגען און האט איהם געגעבען א קוס.

— יעצט געה איך צו מיין נאָטאריוס — האט ברעסאַל געזאגט — און איהר געהט צו דיא דאמען.

מאריס האט אזוי געטהאן, האט אבער אין זאל געפונען נור וואלענטינע אליין, דען מאריע איז געגאנגען אין איהר צימער, אום זיך אויסצו־רוהען.

— מאָרים! — האט וואלענטינע אויסגערופען אין ווילדען צארן — איך הער אייך אויף צו טרויען.

— ווארום?

— מאריע האט צו שנעל איינגעווילינט.

— וואס בעווייזט דאס? דער דאקטאר האט זיא איבערצייגט, דאס איהר פאטער זיא ניט איבערלעבען און זיא אָפפערט זיך פיר איהר פאטער. אבער זיא איז טויט קראנק און קען ניט געדעטעט ווערן! עטליכע טעג נאך דער האכצייט וועל איך זיין אליין, אבער פריי און א מיטגליעד פון דעם הויז, וועלכעס איך וויל ניט פערלאסען.

— און דוא וועסט מיך אימער ליעבען? — האט וואלענטינע געפרעגט עטוואס בערוהיגט.

— אייביג!

מאָרים האט גענומען זיין הוט.

— דוא געהסט שוין? — האט וואלענטינע געפרעגט.

— יא, איך האב פיעל זאכען אין אָרדנונג צו ברייגגען. צום אבענד־עסען קום איך צוריק.

— אלזא, אויף וויעדערזעהן!

— אויף וויעדערזעהן!

— מאָרים איז גלייך געגאנגען נאך דער רוע דע סורען, וואו ער האט געפונען לאָטירג און ווערדיע אין האט זיי אנגעזאגט, דאס אין פיערצעהן טעג וועט זיין דיא האכצייט פון איהם מיט מאריע ברעסאַל. דיא באנדיטען זיינען געוועזען אויסער זיך פאר פריידע. זיי האבען בעשלאסען פון זייער זייט זיך צו נעהמען פאר סימאָנען און צו ענדיגען מיט איהר וואס שנעלער.

פון דאנען איז מאָרים געגאנגען שנעל צו זיין מוטער, אום פון איהר צו פער־לאנגען דיא נייטיגע פאפיערען. ער איז געוועזען גאנץ איבעררואשט צו ערפאהרען פון דער דיענסט־פרוי, דאס מאדאם ראָזיע איז שוין זייט דריי טעג אוועק פון דער היים און האט פון זיך ניט געלאזט הערן.

וואהרשיינליך איז דאס אין פאָליציי־אנגעלעגענהייטען — האט זיך מאָרים גע־טראכט — און וועט ניט לאנגע אויסבלייבען; אבער דאך שטערט עס מיר פונקט אין א צייט ווען איך האב דיא פאפיערען נעטהיג.

ער האט אנגעזאגט דער דיענסט פרוי, אז ער קומט מארגען וויעדער און איז אוועקגעגאנגען.

אלס ער איז געקומען דעם נעכסטען טאג האט ער געפונען זיין מוטער צו הויז,

אבער אין בעט, קראנק. ערשט דיענסטאג פריה איז זיא אימשטאנדע געווען צו פאה-
רען פון סאינט מור נאך הויזע, וואו מאדליין איז איהר געקומען אנטקעגנען מיט דעם
אויסדרוק פון שרעק און פריידע צוזאמען.

אויף זיינע פערוואונדערטע פראגען האט איהם עמא זשובערט דערציילט נור
עטוואס פון דעם פארפאל ביים וואסער, האט אבער קיינע נאמען דערמאהנט, טראָטץ
דעם וואס מאַריס האט זעהר שטארק געפרעגט ווער און וואס. אלס ער האט איינגע-
זעהן דאס זיין פרעגען ניטצט ניט, האט ער אומגעענדערט דאס געשפרעך און האט
געזאגט: „איך האב דיר מיטצוטהיילען א גוטע נאבריכט, מוטער".

— וועגען וואס, מיין זאָהן?

— וועגען מיין הייראט.

— דוא דיינקסט אלזא נאך אימער דערפון? — האט מאדאם ראָזיע געפרעגט
טרויעריג.

— מעהר וויא אימער. דיא זאכע איז ענטשיעדען, דיא עלטערן ווילינגען איין,
און איך דיינק אז דוא געהסט מאַרגען מיט מיר אהין אריבער.

— צו וואס דען? דוא זאגסט דאך אז דוא ביסט מיט דער פאמיליע איינינ?

— יא, מוטער, אבער עס פאסט ניט אנדערש. דוא וועסט זעהר פריינדליך
אויפגענומען ווערען, און דוא וועסט ניט האבען פיעל צו ריידען, דען אלעס האב איך
שוין אפגעמאכט.

— וויא אזוי?

— גאנץ צו מיין פאָרטהייל. איך ברייננ מיט זעכס טויזענד פראנק יעהרליך,
וועלכע דוא ביסט אזוי גוט מיר צו געבען, און מיין כלה קריעגט א האלב מיליאן פראנק.
דוא זעהסט אלזא, אז איך קום אין א גוטע לאגע.

עמא זשובערט האט אמארעמט איהר זאָהן, און האט איהם גראטולירט צו זיין
גליק.

— נאך עטוואס וויל איך דיך בעטען — האט מאַריס געזאגט — איך מוז נאך
היינט געהן מיט הערן ברעסאל צו זיין נאטאר, און איך דארף דערצו האבען מיינע
פאפיערען.

עמא זשובערט האט אויפגעציטערט.

— זיי וועלען זעהען פון דיין געבורטס-שיין, דאס דוא ביסט געבאָרען אונגעזעצליך.

— דאס מאכט ניט, הערר ברעסאָל ווייס שוין אלעס.

— אלעס! — האט מאדאם ראָזיע אויסגערופען אין שרעק.

— בערוהיג דיך מוטער, ער ווייס נור אזוי פיעל אום דיך צו בעדויערן און צו
אכטען.

ליידענשאפטליך האט עמא זשובערט געפרעסט דעם יונגען מאן צו איהר ברוסט
און האט געזאגט: „ליעבעס קינד, דוא ביסט דיא פריידע און שטאָלץ פון דיין או:
גליקליכער מוטער".

אלס זיא האט זיך עטוואס בערוהיגט, האט זיא געפרעגט: וואס פאר א פאַ-
פיער האסט דוא דען נייטיג?

— מיין געבורט־שיין, און מיין טויפ־שיין.

מאדאם ראַזיע איז געוואָרען בלאַס וויא א לייכע.

— איך אונגליקליכע! — האט זיא אויסגערופען — אבער דוא ביסט אין גע-פענגעניס פון סאַנט־לאַזאר געבאָרען, און דער גייסטליכער פון געפענגעניס האט דיך געטויפט, און פון דאָרט מוזען מיר ערהאַלטען דיין טויפ־שיין, וועלכער וועט זאגען ווער דוא ביסט און וואס איך בין געוועזען.

— זאל עס דער טייפעל נעהמען! — האט מאַריס אויסגערופען און איז אויך בלאַס געוואָרען — איך קען פון דער שאַנדע ניט אנטלויפען! פערפלוכטע געבורט!

— מאַריס, מאַריס! האט עמאַ זשובערט געיאָמערט.

— דער נאַרישער טויפ־שיין צושטערט מיינע גאַנצע צוקונפט! — האט מאַריס געזאָגט בייז.

— דעם טויפ־שיין דאַרפסט דוא דאך אבער מעהר ניט וויזען וויא דעם גייסט־ליכען, וועלכער פיהרט דורך דיא טרויאונג, און איהם מעגסט דוא זעהען פריהער און זיך איהם פערטרויען; ער וועט דיך ניט פערראַטהען.

— דוא האָסט רעכט מוטער — האט מאַריס געענטפערט עטוואס בערוהיגט — ענטשולדיג מיר מיין צאָרן.

— אך, ליעבעס קינד, איך מוז אליין בעטען אום ענטשולדיגונג.

און דערמיט האט מאַריס גענומען אבשיעד און איז אוועקגעגאַנגען.

42טער קאַפּיטעל.

דער ריכטיגער שליסעל.

עטליכע טעג נאך דיא בעשריבענע פּאַרפּעלע איז גראַף איוואַן געזעסען ביי זיך אין צימער, אין הויז פון אונטערזוכונגס־ריכטער גיבריי, און האט געלעזען א צייטונג. פּלוצלונג האט ער א שפּרונג געטהאָן פון זיין שטוהל, פּונקט וויא א ספּרונשינע וואָלט אונטער איהם לאָז געוואָרען. ער האט מיט אויסגעגלאָצטע אויגען נאך א מאל געקוקט אויף דיא צייטונג וואס ער האט געהאַלטען אין האנד, און האט אויסגערופען: „איז דאס מעגליך? מאַריס וואַסייר און מאַריע ברעסאַל זיינען פערלאָבט? איך קען דאס ניט גלויבען, אבער דא שטעהט עס שוואַרץ אויף וויים! אונגליקליכער אלבערט, דיא נייעס וועט איהם טויטען! זיא מוז דענקען אז אלבערט איז טויט, וויל זיא הערט ניט פון איהם; איך מוז איהר געבען צו וויסען, אז אלבערט לעבט און ווערט געזונד! אבער וויא זאל איך עס טהאָן?

א ווייל איז דער רוסע ארומגעגאַנגען אויפגערעגט הין און צוריק אין זיין צימער און האט דאן הייטער גערעדט צו זיך אליין:

— ווער איז דען איבערהויפּט דיעזער מאַריס וואַסייר? טייפעל! דאס איז דאך דער זשורנאַליסט, דער זאָהן פון דער פּאָליציסטין! איך גלויב אזוי האט זיא איהם אנגערופען! ער איז אלזא דער זאָהן פון דעם מערדער לאַטירג — א קנאַפּער יחוס מיט איהם, איף מיין וואָרט! דאס זוכט איהם וואהרשיינליך דיא מוטער צו פערשאַפען

אום יעדען פרייז א לאנגע אין דער וועלט; אויב אזוי רייס איך זיי בײדען ארונטער דיא מאַסקע! איך מוז דיעזע הייראט מאכען אונמעגליך, זיא קען קאָסטען אלבערט'ן דאס לעבען. מאריע ברעסאַל מוז אלעס ערפאהרען! איך מוז איהר שרייבען.

דער רוסע האט זיך אנגעקליידעט און האט געקלינגעלט נאך גיבריי'ס דיענער.

— איך געה אויס — האט ער איהם געזאגט — און וועל באלד צוריק קומען; הערר אלבערט שלאפט, וועקט איהם ניט אויף.

— גוט, הערר גראף.

גראף איוואן איז אוועקגעפאהרען צום מאלער סערוועט, און האט איהם אין קורצען דערציילט וואס ער האט געלעזען אין דער צייטונג, און וואס ער דיינקט פון דעם. ער איז געווען אויסער זיך פאר אויפרעגונג.

— פריילין ברעסאַל מוז בענאכריכטיגט ווערען — האט סערוועט אויסגערופען.

— דאס האב איך שוין אויך געטראכט; איך מוז איהר שרייבען אז אלבערט וועט באלד געזונד ווערען און וועט קומען מיט זיין פאטער צו איהר נאך הויז, אום פון איהר פאטער צו פערלאנגען איהר האנד. אבער דער בריעף קען לייכט אריינפאלען אין שלעכטע הענד, און דעריבער קום איך צו אייך, איהר זאלט מיך ברייגגען אין בעריה־רונג מיט סימאָנע.

— איין אויסגעצייכענטער געדאנקען! איבערמאָרגען איז זאָנטאג און זיא האט צייט; זיא וועט געווים אהער קומען.

דער גראף האט געדאנקט און איז אוועק געגאנגען צוריק נאך הויזע, וואו ער האט געפונען אלבערט איצטער זיך אויפחאפענדיג פון שלאף. דיעזער האט אויסגעזעהן בלאס און מאָגער, אבער דאך מונטער, און עס איז געווען לייכט צו מערקען דאס ער האלט אין געזונד ווערען. זייא האבען ביידע אנגעפאנגען איינע פון זייערע פריינדליכע אונטערהאלטונגען, וועלכער דער אונטערזוכונגס־ריכטער האט זיך אויך באלד נאך דעם אנגעשלאָסען, אלס ער איז געקומען זעהן וואס זיין זאָהן מאכט.

אין דעמזעלביגען טאג איז עטוואס פאָרגעפאלען ביי מאדאם ראָזיע, וועלכעס האט איהר גענעבען אין האנד דעם ריכטיגען שליסעל צו איהר שווערער אויפגאבע. זיא איז יעצט וויעדער געווען אין גאנצען הערגעשטעלט און האט פערפאָלגט איהר פלאן מיט דעמזעלביגען מוטה און מיט דערזעלביגער ענערגיע וויא פאר דעם אנפאל. אין דעם טאג האט זיא דורכגעזוכט דעם קווארטאל דע־טערן, אזוי וויא זיא פלעגט יעדען טאג אויפנעהמען אנאנדער קווארטאל, מיט דער פעסטער איבערצייגונג, דאס אזוי זוכענדיג מוז זיא ענדליך דאך עטוואס געפינען.

עמא זשובערט איז געווען געקליידעט וויא א וואָהלהאבענדע בירגערליכע פרוי, וועהרענד סילוויאן קאָרנו האט געטראגען דעם אנצוג פון א שיפסקאפיטאן. גאלובעט דאגנגען האט פאָרגעשטעלט א מאטראָז. דער שארפזיניגסטער בעאָבאכטער וואלט אין דיעזע דריי פערזאָנען ניט געקענט ענטדעקען דריי „גומערן" פון דער זיכערהייטס־פאָליציי.

פון פריהמאָרגען ביז ניין אוהר אבענדס איז געגאנגען דיא אונטערזוכונג דורך האָטעלס, רעסטאָראנס, שפיעלהייזער און דאס גלייבען, אונטער אלע מעגליכע אויס־

ריידען. ערשט אום ניין אוהר האבען דיא דרייא זיך גזעצט עסען אין א רעסטאָראַן, האבען זיך עטוואס אויסגערוהט, און האבען זיך דאן פארנומען מיט דעם רייכען בול־ווארד סאנט־האָנאָרע, אום לאנגזאם צו געהן נאך הויזע, ביז זיי וועלען אנטרעפען א וואגען.

צופעליג האט זיך גאלובעט פארוואַלט פאררויכערן א לולקע, און ער האט זיך ארומגעזעהן אז ער האט קיין טאַבאַק ניט ביי זיך. אזוי ווייט וויא זיין אויג האט גע־קענט זעהן ביי דעם שיין פון דיא גלאז־לאַנטערנעס האט ער געקוקט פאר זיך, ביז ער האט ענדליך דערזעהן א רויטע לאַנטערנע אויפ'ן טראָטואר, דער אונצווייפעלהאַפטער צייכען פון א טאַבאַק־לאַדען.

— איך געה נור אריין נעהמען א פעקעל טאַבאַק — האט ער געזאגט צו מאדאם ראָזיע און קאָרנו — איהר געהט פאָראויס, איך וועל אייך שוין אָניאָגען.

ער האט זיך אריינגעחאפט אין לאַדען וועהרענד מאדאם ראָזיע און קאָרנו זיי־נען געגאנגען ווייטער.

הינטערן לאנגען טיש פון לאַדען איז געזעסען איינע פרוי, מיט א בוך אין האנד, שלומערנדיג, וואהרשיינליך ווארטענדיג אויף איהר מאן וועלכער דארף קומען צושליעסען דעם לאַדען.

— א פעקיל פפייף־טאבאק פיר פופציג סאַנטים, מאדאם — האט גאלובעט געבעטען.

דיא פרוי האט זיך לאנגזאם אויפגעהויבען, אום צו נעהמען פון פאָליצע דאס פעקעל, וועהרענד גאלובעט האט דערווייל צורעכט געמאכט זיין טאַבאַק־בייטעל אויפן טיש. אין דעם אויגענבליק האט זיך דיא לאַדענטיר געעפענט און עס איז אריינגעקומען איין אלטער גייסטליכער, מיט ווייסע האר, לייכט־בלויע ברילען, איינגעבויגען און געלעהנט אויף א דיקען שטאָק.

— וואס ווינשט מיין העדר? — האט דיא קרעמערין געפרעגט, איבערגעבענדיג גאלובעט דאס פערלאנגטע פעקיל.

— ווילט איהר אזוי גוט זיין מיר געבען א פאָסטמארקע פיר פינף־און־צוואנציג סאַנטים? — האט דער גייסטליכער געבעטען ריידענדיג אונטערן נאָז. דיא שטימע האט ניט נאַטירליך געקלונגען און גאלובעט איז עטוואס אויפמערקזאם געווארן אויף דעם אלטען.

וועהרענד ער האט בעצאהלט פיר זיין טאַבאַק און אריינגעשאטען דאס פעקיל אין טאַבאַק־בייטעל און האט דערנאך פעררויכט א לולקע, האט ער בעטראכט וויא דער גייסטליכער האט ארויסגעשלעפט פון זיין בריעפטאַשע א געלבליכען קאָנווערט און האט ארויפגעקלעפט אויף איהם דיא געקויפטע מארקע. מיט דיא ווערטער „דאנקע, מאדאם" איז דער גייסטליכער ארויס פון לאַדען און איז צוגעגאנגען צו א בריעפקאסטען וואס איז געווען אנגעבראכט ביין לאַדען פון דרויסען און האט אראפגעלאזען דעם בריעף. גאלובעט האט עס בעטראכט דורכן שויפענסטער פון לאַדען, האט בעצאהלט פיר זיין טאַבאַק און האט לאנגזאם אויך פארלאזען דעם לאַדען.

צוואנציג טריט פאראויס איז געגאנגען דער אלטער גייסטליכער איינגעבויגען

און אנגעשפּאַרט אויף זיין שטעקען. אין דעם אויגענבליק איז א לעדיגער פיאַקער פאַר־ביינעפאהרען און דער גייסטליכער האט צוגערופען דעם קוטשער ער זאל בלייבען שטעהן. ער האט אבער ניט מעהר גערעדט אונטערן נאז וויא אין טאבאק־לאַדען, נור מיט א טיעפער קלאַנגפאלער שטימע.

גאלובעט איז געבליעבען א ווײלע שטעהן, קלערענדיג ביי זיך. וואו האט ער גע־קענט הערן דיעזע שטימע, וועלכע קומט איהם אזוי בעקאנט פאר פּלוצלונג איז איהם וויא איין עלעקטרישער פונק דורכגעפלויגען א געדאנק דורכ'ן קאפּ: „העללע און טייפעל! — האט ער אויסגערופען — דאס איז דאך אבבע מעריס, איך האב זיין שטימע געהערט ביי קאביסאַן אין פּאַרט קרעטעל!“

דער גייסטליכער האט זיך דערווײלע אבער אריינגעזעצט אין פיאַקער, און דאס פערד האט זיך גערוהרט פון אָרט. גאלובעט האט זיך א לאז געטהאַן הינטער איהם, אבער דער פיאַקער האט אנגעהויבען צו געהן אלץ שנעלער און ער האט איהם ניט געקענט דעריאָגען. פּלוצלונג איז גאָלובעט געבליעבען שטעהן: „דומקאָפּ וואס איך בין! האט ער זיך אליין געשימפּפט — צו וואס יאג איך מיך הינטער איהם, מיר וועלען איהם סיי־וויא־סיי פאַקען!“

ער האט זיך פּארקעהרעוועט צום בולוואַרד הינטער מאדאם ראָזיע און קאַרנו, וועלכע ער האט אויך באלד דעריאָגט.

— עס איז צו פּלאַטצען פאר פערדרוס! — האט ער אויסגערופען צו זיי.

— וואס איז געשעהן? — האט מאדאם ראָזיע געפרעגט, אלס זיא האט בע־מערקט דיא אויפרעגונג אויף גאלובעט'ס געזיכט פאר'ן שיין פון א לאַנטערנע.

— איך בין איין עזעל וועלכער פערדיענט מען זאל איהם אלע האר אויסרייסען! איך האב געזעהן דעם פאלשען גלח און ער האט זיך ווידער ארויסגעדרעהט.

— ווערדיע? וואו? וויא אזוי?

גאלובעט האט אין קורצען אלעס דערציילט, וויא עס איז פארגעפאלען.

— איהר זאגט איהר האט געזעהן וויא ער האט אריינגעווארפען א בריעף אין קאַסטען? — האט מאדאם ראָזיע געפרעגט נאך א קורצען טראכטען.

— יא, אין א געלבליכען קאָנווערט, מיט א 25־סאַנטים מארקע.

— זעהר גוט. קאַרנו קלאַפּט מיר אויף איין אפּטייק און קויפט מיר פאר א האַלבען פראַנק א גלעזיל גוטען פויגעל־ליים (קליי) און איהר גאלובעט פיהרט אונז צום בריעף־קאַסטען.

אין פינף מינוטען איז אלעס געווען בעזארגט און אלע דריי פּאָליציסטען זיינען געשטאַנען ניט ווייט פון בריעף־קאַסטען.

— מיר מוזען איצטער בעגעהן איין אונגעזעצליכע טהאַט, פיר וועלכע איך האב קיין ערלויבניס — האט מאדאם ראָזיע געזאגט צו איהרע בעגלייטער — אבער מיר מוזען דאס טהאַן, ווייל מארגען קענען מיר פערליערען דיא טהייערע געלעגענהייט. איהר זאגט מיר צו קיינעם דערפון קיין ווארט צו רעדען.

— איהר מעגט זיך אויף אונז פארלאָזען, מאדאם — האבעןביידע געענטפערט.

— איך פארלאָז מיך אויף אייך. פערשאפט מיר נור א לאַנגע רוט, און שט[illegible]

זיךביידע צעהן טריט ווייט פון בריעפקאסטען פון ביידע זייטען, און זעהט אז קיינער זאל אונז ניט שטערן.

פון איין אָפענעם רעסטאָראנט אויף דיא בילוואַרדס האט נאַלובעט נעבראכט עטליכע ריטער פון א בעזים, וועלכען ער האט געבאָרגט פון דער קעכין, און האט עס איבערגעגעבען מאדאם ראָזיע. זיא איז געבליעבען ביין בריעפקאסטען, וועהרענד קאַרנו און נאַלובעט האבען זיך אויסגעשטעלט אויף זייערע פּאָסטען.

שנעל האט מאדאם ראָזיע איינגעטונקט דאס ריטעל אין גלעזעל מיט דער קלעבינער מאסע, און האט עס פאָרזיכטיג אריינגעשטעקט אין בריעפקאסטען.

אלס עמא זשובערט האט דאס ריטעל ארויסגעצויגען גאַנץ לאַנגזאם, איז אויפ'ן שפּיטץ געהאנגען א בריעף, אבער א ווייסער.

— דאס איז ניט דער! — האט דיא פּאָליציסטין געזאגט מיט ערגער, און האט ווידער אראפּגעלאזען דאס ריטעל אין בריעפקאסטען. א צווייטער בריעף איז ארויפגעשלעפּט געוואָרען דורך דיא שמאלע עפנונג, און אלס דיא געהיים־פּאָליציסטין האט בעמערקט דיא פאַרבע האט זיא אויסגערופען מיט פריידע: „מיר האבען איהם!“

— גאָט צו דאנקען! — האט סילוויאַן אויסגערופען.

מאדאם ראָזיע האט שנעל אוועקגעוואָרפען דיא רוט, האט אריינגעוואָרפען דעם ערשטען בריעף צוריק אין קאסטען און האט געהייסען נאַלובעט ברייננען א וואַגען, וועהרענד זיא מיט קאַרנו זיינען נעגאנגען הינטער איהם. א פיאַקער איז באלד אנגעקומען, און אלע דרייא זיינען באלד געווען אין דער רוע מעזליי. מיט א שליעסעל וואס זיא האט ארויסגענומען פון איהר טאַשע האט זיא געעפענט דיא טהיר פון דער וואוינונג וועלכע דיא פּרעפעקטור האט געשטעלט צו איהר פערפיגונג, האט שנעל אנגעצונדען פייער, און האט דאן אויך אנגעצינדען א קליינע שפּיריטוס־לאַמפּ, אויף וועלכע זיא האט אוועקגעשטעלט קאָכען א קליינעם געשיר מיט וואסער. ווען דאס איז געווען געטהאן, האט זיא ארויסגענומען דעם בריעף פון איהר טאַשע און האט גענומען שטודירען זיין אדרעסע. זיא האט איבערגעלעזען: „העררן XZZ 21, לאָנדאָן, ענגלאנד, רעגענט־סטריט, פּאָסט־רעסטאַנט“.

— זעהר פאָרזיכטיג! — האט מאדאם ראָזיע געמורמעלט — ווען נאַלובעט האט קיין טעות ניט געהאט, דאן זיינען דיא שורקען אין זאַך.

מאדאם ראָזיע האט געהאלטען דעם בריעף א היבשע ווייל איבער'ן דאַמפּף פון דעם קאָכענדיגען וואסער אויף דער שפּיריטוס־לאַמפּע, און האט דאן זעהר געשיקט געעפענט דעם בריעף מיט א דיינעם פּאַפּיער־מעסער.

מאדאם ראָזיע האט פארשלונגען דעם בריעף מיט דיא אויגען און איהר בליק האט אויפגעשטראַהלט. דאן אבער האט זיא בעמערקט וויא איהרע צוויא אונטערגעאָרדנעטע שטעהן און ציטערן פאַר נייגיערדע, און האט זיי פאָרגעלעזען דעם אינהאלט אויפ'ן קול:

„ליעבער פריינד!

„אלעס געהט דא גוט, וויא איך האב דיר געשריעבען. אין אנפאנג יוני וועט אלעס זיין צו ענדע. מיר וועלען דיא טויטענשיינע האבען אין אונזערע הענד. שרייב

מיר אויב מיר זאלען פאהרען אום זיך מיט דיר צוזאמענצוטרעפען, נאכדעם וויא דאס געשעפט וועט זיין געמאכט, און געבען אונזער יונגען מאן דעם אויפטראג, דיא טויטענ־שיינע צו ברייננען. ער קען אונז דאן אין לאָנדאָן טרעפען".

„דיא שפיאָנין מאטערט אונז שרעקליך. מיר ווערען פערפּלאָנט און עס וואלט זעהר קלוג געווען, ווען מיר זאלען זיך קענען אפּטראגען פון דאנען אזוי שנעל וויא נור מעגליך. איך ערווארטע דיין אנטוואָרט אויף מיטוואָך. איך וועל דיין בריעף אפּנעהמען אין פּאָסט־ביוראָ אין דער רוע ד'ענגען. דיא אדרעסע אימער דיא זעלבינע .K. J. I 50".

מיט פונקלענדע אויגען האט זיך עמא זשובערט אויפגעהויבען פון איהר שטוהל. „ענדליך האבען מיר זיי! — האט זיא אויסגערופען — פערשטעקט אייך וויא איהר ווילט, איהר שורקען, מיטוואָך זייט איהר אין מיינע הענד!"

א ווײלע האט זיא געשוויעגען און האט דאן אין אויפרעגונג פאָרטגעזעצט: „איך האב געוואוסט דאס זיי האבען נאך איינעם וועלכער האנדעלט פאר זיי, און וועלכען זיי שטעלען אימער ארויס! דאס איז דער יונגער מאן פון וועלכען זיי ריידען; אבער וואס ווילען זיי מיט דיא טויטענשיינען? וואס פאר א פערברעכען ליעגט הינטער דיעזע ווערטער בעהאלטען? דאס פערברעכען זאל ניט געשעהען! איך מוז עס פערהינדערן! דאן שטעל איך לאַטירג'ן פאר זיינע ריכטער, און מיין רעכנונג מיט איהם וועט זיין אויסגעגליכען!"

גאלובעט און קאַרנו האבען געציטערט, אלס זיי האבען געזעהן דיא פלאַמענדע אויגען פון זייער „מאדאם", דעם אויסדרוק פון האס אויף איהר געזיכט, און האבען געהערט איהר שטימע, וועלכע האט געקלונגען מיט ליידענשאפט און אויפרעגונג.

— אייער שארפער בליק האט אונז ערוויעזען א גרויסען דיענסט, ליעבער גאלו־בעט — האט זיא ענדליך געזאגט עטוואס בערוהיגט — איצטער האבען מיר אלע קאָזירען אין האנד. איך בעטראכט דיא פּאַרטיע וויא געוואונען און אונז דרייען געהערט דיא עהרע! אבער קיין וואָרט זאל פון דעם געשפּראכען ווערן אויף דער פּרעפעקטור! דיא פערהאפטונג פון דיא שורקען זאל זיין איין איבעררעשונג פיר דיא גאנצע שטאדט.

— מיר ווילען שטום זיין וויא דיא פיש — האט גאלובעט געענטפערט — דאס וועט זיין א שפּאס, וויא מען האט עס נאך נאר קיין מאל ניט געזעהען. איך גלויב אז אין דער פּרעפעקטור וועלען זיך אלע איבערקולענען פון פערוואונדערונג, ווען מיר וועלען זיי פּלוצלונג ברייננען איינעם פון דער באנדע.

מאדאם ראָזיע האט זיך דערווײלע פערצייכענט דיא לאָנדאָנער אדרעסע פון בריעף, און אויך דיא אדרעסע אויף וועלכע דיא אנטוואָרט דארף צוריק קומען אין פּאַריז, און האט דעם בריעף צוריק אריינגעלעגט אין געלבען קאָנווערט און האט איהם צוגעקלעפּט.

— יעצט קענען מיר געהן — האט מאדאם ראָזיע געזאגט — מיר וואַרפען אריין דעם בריעף אין א פּאָסט־קאַסטען און דיא זאכע איז פערטיג.

אלע דריי האבען פערלאָזען דאס הויז אין רוע מעזליי, פון וואנען מאדאם ראָזיע איז געפאָהרען נאך הויזע, נאכדעם וויא זיא האט בעזאָרגט דעם בריעף.

43טער קאפיטעל.

שלויהייט געגען שלויהייט.

אויף מארגען נאך דיא בעגעבענהייטען פון פאריגען ארטיקעל איז געוועזען זונ־טאג. אין דעם טאג האט מאָריס וואסיער בעגלייטעט זיין מוטער צו דיא ברעסאָלס, וואו זיי זיינען ביידע געוועזען געלאַדען צו מיטאג, און סימאָנע האט צייט געהאט צו בעשיטצען איהרע גוטע פריינדע און בעשיטצער.

דעם ערשטען בעזוך האט סימאָנע אָבגעשטאטעט, וויא אימער, דעם מאַלער סערוועט, וואו זיא האט אויך געפונען דעם גראף איוואַן. דיעזער האט זיא שוין גע־האט מיט אונגעדולד ערווארטעט, אום אויסצופיהרען דורך זיא זיין אויפטראג אן מאַריע ברעסאָל.

— איהר קומט וויא גערופען, ליעבע סימאָנע — האט הערר סערוועט געזאגט נאך א פריינדליכער בעגריסונג — אייך שטעהט פאר א גוטע זאכע אויסצופיהרען, או מיין פריינד דער גראף וועט עס אייך ערקלערן.

— איך דאנק אייך הערצליך פיר אייער צוטרויען צו מיר; אום וואס האנדעלט זיך דאָ?

— דאָ האנדעלט זיך אום א גרויסע געפעלינקייט, וועלכע איהר וועט ערוויזען הערר ניבריי און פריילין ברעסאָל — האט גראף איוואן ערקלערט.

— איך בין גליקליך, פיר זיי עטוואס צו טהאן.

— זיי זיינען ביידע ארויס פון דער געפאהר פון זייער קראנקהייט, אבער זיי שטעהט פאָר אנאנדער געפאהר. עס זיינען דא פיינדע וועלכע ווילען צושטערן דאס גליק פון דיא ביידע יונגע קינדער.

— איהר מיינט דערמיט געוויס דיא הייראט פון פריילין ברעסאָל?

— פון וואנען ווייסט איהר, דאס פריילין מאריע געהט הייראטהען?

— איך האב עס ערשט נעסטערן ערפאהרען פון איין איינלאדונג וועלכע מאדאם דיבעף האט ערהאלטען.

— נו, גוט זאלט איהר אלזאָ וויסען, דאס מען צווינגט מאריע צו הייראטהען, אדער זיא אפפערט זיך פיליכט צוליעב איהר פאטער.

— דאס האב איך אויך פערשטאנען — האט סימאנע געענטפערט — דאס האט מען געקענט זעהען פון דעם בריעף וואס זיא האט געשיקט דורך אייך צו הערר ניבריי.

— אויף דעם בריעף ווילען מיר איהר יעצט אנטווארטען, און דורך אייך וועלען מיר דיא אנטווארט בעזארגען. מיר מוזען וויסען וואס מיט איהר געהט פאָר, און דורך אייך קענען מיר דאס ערפאהרען.

— איך וויל טהאן אלעס וואס פיהרט צו מאריעס גליק. וואס זאל איך איהר זאָגען?

— איהר זאלט איהר איבערגעבען א בריעף.

— מיט דער גרעסטער פריידע.

גראף איוואן האט זיך געזעצט צום שרייב־טיש און האט אויפגעשריעבען פאל־גענדע צייליען:

„מיין פרייליין,

„אלבערט איז גערעטעט און וועט לעבען. ער בעט אייך אויך ווייטער צו „לעבען, איהם צו ליעבען און זיין פרוי צו ווערן. מיר, זיינע און אייערע פריינדע, „מוזען אבער וויסען דעם גרונד, צוליב וועלכען מען וויל אייך אפפערן. האט קיין „מורא, עס וועט אייך קיין זאך געשעהן. לאזט אלעס זיין וויא עס געהט, דען אין „לעצטען אויגענבליק נאך וועט דער אונגליעליכער פלאן צושטערט ווערן. דאס האב „איך געשווארען אין אלבערט'ס נאמען. האט גלויבען, מוטה און האפנונג, און „צווייפעלט ניט אין מיר, אלבערט'ס בעסטען פריינד, און אייער ערגעבענער,

גראף איוואן סאמילאוו“

— דיעזען בריעף וועט איהר איבערגעבען מאריע, ליעבעס קינד — האט דער יונגער רוסע געזאגט — און אבענדס וועט איהר אונז אהער בריינגען איהר אנטווארט.

— זעהר גוט, הערר גראף — האט סימאָנע געענטפערט.

סימאָנע און דער גראף האבען ביידע גלייך פערלאָזען דאס הויז פון מאלער סער־וועט. אלס זיי זיינען ארונטערגעקומען אויף דער שטראסע איז זיי אנטקעגען געקומען א מאן מיט א גרויסען בלאנדען בארד, ארעם געקליידעט, טהיילענדיג צעטעל אלס אנאָנסע. דערזעהענדיג דעם גראף האט ער אויפגעציטערט, און איז שנעל אריבערגעגאנגען אויפ'ן אנדערן טראטואר.

ביין לוקסעמבורגער גארטען האט דער גראף גענומען אבשיעד פון סימאָנע, און איז אוועקגעגאנגען צו גיבריי'ס הויז, וועהרענד סימאָנע האט זיך פארנומען נאך דער רוע דע נערוויל. דער מאן מיטן גרויסען בארד וואס האט געטהיילט דיא צעטעל, איז נאכגעגאנגען דעם גראף פון ווייטען.

עס איז געוועזען פונקט אום צוויא אוהר, אלס סימאָנע איז אָנגעקומען אין הויז פון לודאָוויק ברעסאָל. דארט איז דיא גאנצע פאמיליע, און מאריס מיט זיין מוטער, נאך געזעסען ארום טיש, טרינקענדיג קאפע נאך מיטאג. דער דיענער האט אנגעמעל־דעט, דאס א יונגע דאמע ווינשט צו רעדען מיט פריילין ברעסאל.

— דאס איז געוויס סימאָנע! — האט מאריע אויסגערופען מיט פריידע.

— יא, פריילין, אזוי האט זיא געהייסען זיך אנמעלדען.

מאריס האט געהאט פיעל מיהע צו פערבארגען זיין ערשטוינונג, אדער פיעל מעהר זיין שרעק.

— בעט פריילין סימאָנע אהער אריינצוקומען — האט מאריע געזאגט — מיין פאטער וועט מיר מאכען דיא פריידע און וועט איהר ערלויבען מיט אונז קאפע צו טרינקען.

— סימאָנע איז אונז אימער ווילקאָמען — האט לודאוויק געענטפערט — און איך וואלט אייך ראטהען, מיינע קינדער, דאס נאך אייער האכצייט זאלט איהר נעה־מען סימאָנע צו זיך.

— דאס איז א קעסטליכער געדאנקען, ליעבער פאטער, און איך דאנק דיר

דערפאר — האט מאריע געזאגט, וועהרענד מארים האט פאר כעם געקנייטשט זיין שטערן.

אלס סימאָנע איז ערשיענען אין טיהר פון שפייז זאל, איז איהר מאריע געקומען אנטקעגען מיט אויסגעשפרייטע ארעמס: „ליעבע סימאָנע — האט זיא אויסגערופען — וויא פרייע איך מיך אויף אייער בעזוך! קומט, זעצט זיך צווישען מיר און מיין פאטער, מיר האבען זיך פיעל צו דערציילען".

דיעזע פריינדליכע ווערטער האבען סימאָנען ערמוטהיגט צו בעגריסען גאנץ פיין דיא געזעלשאפט און צו נעהמען דעם אנגעוויזענעם פלאטץ.

וואלענטינע האט געטראכט וויא אזוי מארים נעהמט ניט אראפ קיין אויג פון סימאָנע. אויך מאדאם ראָזיע האט בעטראכטעט דאס יונגע מיידיל און איז גאנץ ענטציקט געוועזען פון איהר ליעבליכקייט און פון דעם זאנפטען אויסדרוק פון איהר געזיכט.

טראָטץ דער אויסערליכער רוהע, איז מארים אין הערצען דאך זעהר אינרוהיג געוועזען. איהם האט אויסגעזעהן, דאס פון סימאָנעס אנוועזענהייט אין ברעסאל'ס הויז קען ארויסקומען א געפאהר פיר וואלענטינע, און פיר איהם אליין אויך. עטוואס עהנליכקייט איז דאך געוועזען צווישען סימאָנע מיט איהר מוטער, און זעהענדיג זיי איינע ביי דער אנדערען קען דאס נאך פיעלייכט איינעם אויפפאלען, און פיעלייכט ערפאהרט דערפון ניברייי, און סימאָנע וועט אויף אייביג זיין גערעטעט פון זיי; פיר וואלענטינע וועט עס זיין אן אונגליק. פון דער אנדערן זייט ווידער, ווען מאריע זאל ווירקליך אריינ־נעהמען צו זיך סימאָנען נאך דער האָבצייט, דאן וועט עס פיעל געפעהרליכער און שווערער זיין פאר איהם, זיי ביידען צו בעזייטיגען. אום דאס צוזאמענזיין פון ביידע מיידלאך צו אונטערברעכען וואס שנעלער, האט מארים ארויסגענומען זיין אוהר, און האט דערמאָהנט, דאס ער און מאריע האבען נאך א שפאציער־פאהרט צו מאכען, און עס איז שוין צייט.

סימאָנע האט איינגעזעהן אז אונטער פיער אויגען וועט זיא שוין דיעזעס מאהל מיט מאריע ניט קענען ריידען, און האט דעריבער געפונען אנאנדער פלאן וויא אזוי איהר איבערצוגעבען דעם נראף'ס בריעף. זיא האט אריינגעשטעקט איהר האנד צו זיך אין טאשע און האט צוזאמענגעלייגט דעם בריעף גאנץ קליין, האלטענדיג איהם אזוי צווישען דיא פינגער. דאן האט זיא זיך אויפגעהויבען אוועקצוגעהן. מאריע האט נאך מיט איהר געוועכסעלט עטליכע פריינדליכע ווערטע, און האט זיא דאן בעגלייט צום טהיר.

— ווען איהר וואלט וויסען, ליעבע סימאָנע, וויא אנגענעהם מיר איז אייער געזעלשאפט, וואלט איהר מיך גאר ניט אוועקגעוואָרפען — האט מאריע געזאגט אומעטיג.

— איך האף פרייליין, אזא צייט וועט אויך קומען, און איך וועל טהיילנעהמען אין אייער גליק.

— יא, אין מיין גליק — האט מאריע געזאגט מיט ביטערקייט, וועהרענד זיא האט ערגריפען סימאָנעס האנד, וועלכע דיעזע האט איהר געדייכט צום אבשיעד. דא האט זיא דערפיהלט דעם צוזאמענגעלייגטען בריעף אין סימאָנעס פינגער ציטערנדיג

האט זיא איהם גענומען און האט איהם אריינגעשפיעלט צו זיך אין טאשע, אזוי דאס קיינער האט עס ניט בעמערקט.

— ברייננט איהר מיר א גוטע נאכריכט? — האט זיא געפרעגט גאנץ שטיל.

— יא, פון העררן אלבערט — האט דיא אנדערע געענטפערט.

דאן איז זיא אוועקגעגאנגען.

מאָריס האט דיא גאנצע צייט קיין אויג ניט אראפגענומען פוןביידע מיידלאך. ער האט בעמערקט וויא מאריע איז בלאס געווארען, און איז דאן וויעדער דונקעל־רויט געווארען אין געזיכט, און האט פארשטאנען אז דא איז איהר עטוואס מיטגעטהיילט געווארען. ער איז געווארען וויטהענד און האט געקריצט מיט דיא ציינער פון צאָרן.

מאריע האט זיך וויעדער צורעכטגעפונען פון איהר אויפרעגונג און איז צוגעקומען צום טיש צוריק. „ליעבע מוטער, — האט זיא געזאגט — איך וועל מיך שנעל פערטיג מאכען צום געהן, אין פינף מינוטען בין איך צוריק".

דערמיט האט זיא געאיילט צו איהר צימער, וואו זיא האט זיך איינגעשלאסען און האט געעפענט דעם בריעף פון גראף. טרעהרען פון פריידע האבען געפלאָסען אויף איהרע וואנגען אלס זיא האט געלעזען דיא טרעסטענדע ווערטער. איינינע מאהל האט זיא איהם געלעזען, און אלס זיא האט אלעס בעגריפען האט זיא צוריסען דעם בריף, האט זיך דאן אנגעקליידעט און מיט שט־אהלענדעם געזיכט איז זיא וויעדער ארויס אין זאל.

וועהרענד דיעזער צייט האט מאדאם ראזיע געפלוידערט מיט העררן ברעסאַל אין זאל. דיא ארמע מוטער האט זיך געפיהלט דאפעלט גליקליך אין דעם גליק פון איהר זאָהן, אלס זיא האט געהערט וויא ברעסאל ליבט איהם.

מאָריס האט וואלענטינען געגעבען צו פערשטעהן דורך א ווינק, דאס ער האט איהר וואס צו זאגען. זיא האט דעריבער אין א ווייַלע ארום פארלאזען דעם זאל און איז אריין אין ווינטער־גארטען, וואו מאָריס איז איהר באלד נאכגעגאנגען.

— וואס האט איהר מיר צו זאגען? — האט זיא געפרעגט מאריסן.

— עטוואס זעהר ערנסטעס! פון היינט אן דארף דיעזע סימאָנע ניט בעטרעטען אייער הויז און דארף אייער טאָכטער ניט וויעדערזעהן.

— ווארום ניט?

— וייל סימאָנע געהערט צו סערוועט און אלבערט מיט אלע זייערע פריינדע. און אויסערדעם איז סימאָנעס געגענווארט פאר איך זעהר געפעהרליך.

— פיר מיך? — האט וואלענטינע געפרעגט מיט שרעק.

— יא; ווייסט איהר ווער סימאָנע איז?

— א פערלאַזענע יתומה; ווארום פרעגט איהר מיך דאס?

— וייל סימאָנע איז דאס קינד פון פאול גיברייי און פון יענער פרוי, וועלכען האט אמאל געהייסען וואלענטינע דהארוויל. בעגרייפט איהר איצטער?

— מיין קינד! — האט וואלענטינע אויסגערופען און איז בלאס געווארן — מיינע טאָכטער!

— יא, אייער טאכטער, איך האב דיא בעווייזע דאפיר, און דעריבער דארף זיא

צו אייך אין הויז ניט קומען. דער קלענסטער צופאל וועלכען מען קען גאר ניט פאר־אויסזעהן, קען אמאהל אלעס אויפדעקען און דאן זייט איהר פערלארען.

— אבער וואס זאל איך טאהן, וואס זאל איך טאהן? — האט וואלענטינע גע־רופען אין פערצווייפלונג — וויא קען איך איהר פערהינדערן צו קומען אין מיין הויז, ווען מיין מאן און מיינע טאכטער רופען זיא?

מאריס האט איהר געוואלט געבען איין עצה וויא דאס דורכצופיהרען, אבער אין דעם אויגענבליק האבען זיך געלאזט הערען טריט, און זיי האבען שנעל אומגעביטען דעם געגענשטאנד פון זייער געשפרעך. דאס איז געקומען מאריע אנגעקליידעט און פערטיג צום אויסגעהן. נאך אין א פירטעל שטונדע האבען זיך אלע דרייא ארייננעזעצט אין פיאקער וואס האט זיי ערווארטעט און זיינען אוועקגעפאהרען.

א פאר שטונדען שפעטער האט זיך סימאנע ווידער צוזאמענגעטראפען מיט גראף איוואן אין סערוועט'ס אטעליער און האט איהם מיטגעטיילט וויא אזוי זיא האט אויסגעפיהרט דעם אויפטראג, און וואס זיא האט פארשטאנען פון מאריע'ס בענעהמען, און דאס דער היראטס־קאנטראקט מיט מאריס וואסייר דארף אונטערצייכענט ווערן נעכסטען דאנערסטאג. דער גראף האט איהר הערצליך געדאנקט, און דאן איז סימאנע געגאנגען נאך איהר פאנסיאן, און דער גראף צו הערען גיבריי.

דער ערשטער גאנג וואס מאדאם ראזיע האט געמאכט אויף מארגען נאך דיעזען זאנטאג, איז געווען צום פאליציי־שעף, נאך דער פרעפעקטור; און דיא ערשטע פראגע וואס דער שעף האט איהר געשטעלט, איז געווען: „ווייסט איהט עטוואס נייעס?“

— יא, איך האב ענטדעקט דאס דער זאנגנאנטער אבבע מעריס, וועלבער איז קיין אנדערער אלס ווערדיע, וואינט אין קווארטאל סאינט־האנארע. דארט מוז טאג און נאכט בעוואכט ווערן.

— האט איהר ווערדיע בעגעגענט?

— ניין, גאלובעט האט איהם געזעהן אין א טאבאק־לאדען. לײדער האט ער איהם צו שפעט דערקענט, אלס דער שורקע איז שוין געזעסען אין א וואגען און איז אוועקגעפאהרען.

— ליעבע מאדאם ראזיע, איך גלויב, דיא שורקען זיינען קלוגער פאר אונז.

— דאס וועלען מיר זעהן — האט עמא זשובערט געענטפערט מיט א שמייכעל.

— דריי מאל האט איהר דיא שורקען געהאט במעט אין דיא הענד, און יעדעס מאל האט איהר זיי געלאזען זיך ארויסגליטשען אויף מערקווירדיגער וויזע.

— איהר מיינט אויף אונגעשיקטע וויזע — האט עמא זשובערט געענטפערט. זיך פיהלענדיג געקריינקט דורך דיא בעמערקונג פון איהר שעף — איהר ווייסט דאס אויף דעם אפערן־באלל האבען מיר געפעהלט לייטע, אין פארט קרעטעל האב איך שוער בעצאהלט מיט דעם לעבען, און ווערדיע איז פון גאלובעט צו שפעט דערקענט געווארען.

— וויא דיא זאכע איז — דערוויילע האט איהר זיי ניט.

— איך וועל זיי אבער האבען.

— וויא זיכער איהר זאגט עס — האט דער שעף געזאגט אנקוקענדיג מאדאם ראָזיע מיט גרויסע אויגען — האט איהר וועלבע נייע שפור?

— יא, הערר שעף.

— איז זיא אויך זיכער?

— איך גלויב יא; אבער איך בעט אייך, הערר גראף, פרעגט מיך יעצט ניט מעהר אוים; אויגענבליקליך קען איך אייך קיינע בעפריעדיגענדע אנטוואָרט געבען, שיינקט מיר פאָרלויפיג אייער פערטרויען.

— גוט, איהר זאלט עס האבען.

— אויסערדעם פערלאנג איך צוויי קרעפטיגע מענער, וועלבע זאלען מיר קענען ביישטעהן מיט זייערע שטאַרקע הענד מעהר וויא מיט שכל, ווייל איך האב אין אויס־זיכט א פערהאַפטונג.

— אזוי נאהענט זייט איהר צום ציעל?

— יא, הערר דירעקטאָר, אבער מעהר זאלט איהר מיך ניט פראגען. איין זאך קען איך אייך זאגען, דאס אויב איך וועל נעבסטען מיטוואָך אייך ניט האבען אויסגע־ליעפערט דיא מענער וואס מיר זוכען, דאן בין איך פאַרפיהרט פון אנפאנג ביז ענדע, און איך האב ניכטס פון דיא פעהיגקייטען, וועלבע מען האט מיר צוגעשריעבען.

— גיעב גאָט! איך וועל שטעלען צו אייער פערפיגונג מאסאָן און שאמפּ, זייט איהר צופריעדען?

— פאָלקאָמען, איך דאנקע אייך!

— אויף וויעדערזעהען! ווינשע גליק!

עמא זשובערט האט זיך עמפּפאָהלען און האט פאַרלאָזען דאס צימער מיט קאָרנו און גאלובעט.

— דער הערר שעף איז אונגעדולדיג — האט גאלובעט בעמערקט.

— יא, מיר שיינט ער הייבט אן אין מיר צו צווייפלען — האט עמא זשובערט געענטפערט — מיר וועלען זעהן! ביז מיטוואָך מוזען מיר בעוואַכען יענע געגענד ארום טאבאק־לאַדען.

וועהרענד דיעזער צייט איז מאַרים געקומען צום קאַפּיטאַן וואַן ברעקע, וועלבען ער האט געפונען אליין צו הויזע. „קומט היינט אבבע מערים?“ — האט ער געפרעגט גלייך ביים אריינגעהן.

— איך ווייס ניט; גיעבט עס וואס וויכטיגעס?

— מען מוז זעהן שנעל צו בעזייטיגען סימאָנע, נאך דיא וואָך. זיא קומט נאך רוע ווערנייל און ברייננט צו מאַריע נייעס פון אלבערט גיברייי; זיא קען פערניכטען מיין גאנצען פּלאַן.

— איך האב זיא געסטערן געזעהן מיט דעם גראף איוואַן — האט לאַטירג גע־זאגט — איך האב זיי געפאָלגט אין דער פערקליידונג פון א צעטעל־טהיילער.

— טויט און טייפעל! דאָרט מוז זיין א גאנצע פערשווערונג געגען אונז, מיר זיינען אימגעבען פון געפאהר! — האט מאַרים גערופען.

— דיעזע געפאהר הייסט גראף איוואן! — האט לאטירג געזאגט — ער מוז בעזייטיגט ווערען גלייך מיט מאריע און סימאָנע!

— האט איהר ארויסגעפונען וואו ער וואהנט?

— יא, איך בין איהם נאכגעגאנגען און האב איהם געזעהען אריינגעהענדיג אין הויז פון אונטערזוכונגס־ריכטער גיבריי, אין רוע דע רענן.

— עס איז ביי מיר געוויס דאס אין יענעם הויז ווערט געפלאנט א פערשווערונג געגען אונז. וואס קען זיין מיט אלבערט גיבריי?

— איך וויים פון גאר ניט! האט לאטירג געענטפערט.

— אונזער לאגע וועט זעהר שווער זיין, אויב סימאָנע זאל ניט בעזייטיגט ווערען נאך דיעזע וואך. דער קלענסטער פערצוג קען צושטערן אלע אונזערע פלענער. מיר מוזען זעהן דעם אבבע. ווען מיר איהם געפינען צו הויז?

— פיעלייכט.

— דאן לאמיר געהן צו איהם.

— איך בין בערייט.

פאטער און זאהן זיינען ארויסגעגאנגען. און אין א פיערטעל שטונדע זיינען זיי געווען אין דער רוע בעראנזשע. פאר דעם בעקאנטען הויז מיט צוויי אויסגאנגע לאטירג האט געקלאפט אין טהיר פון העררן מארטין, און ווערדיע האט באלד געעפענט. ער האט פערשטאנען דאס ווען מארים קומט אויף, דאן האנדעלט זיך וועגען עטוואס וויכטיגעס. אלס ער האט ערפאהרען דאס מארים איז אונרוהיג וועגען סימאנען, האט ער איהם געטרייסט: „זייט רוהיג, ליעבער מאָרים, מאָרגען זיינען מיר מיט איהר פערטיג!“

— וויא אזוי? מיט וואס? האט איהר שוין עטוואס אויסגעפינען?

— יא; איך האב געסטערן א גאנצען טאג געארבייטעט ביין פייער, און האב ארויסגעקראָגען א פלעשעלע בלוי־זויערע גאר איינס אין דער וועלט. דא וועט איהר באלד זעהן א פראָבע דערפון.

— א פראָבע? — האט מאָרים אויסגערופען ערשטוינט.

— יא, קוקט זיך נאָר צו — האט ווערדיע געענטפערט, און האט א פייף געטהאן צו א קליינעם הינטיל, וואס איז צוגעשפרונגען און האט איהם געלעקט דיא הענד — איהר וועט זעהן וויא שנעל מיין פלעשעלע ווירקט.

ווערדיע האט ארויסגענומען פון טאשע א כריסטאלענע פלעשיל, האט איהר געהאלטען ביין הונד אונטערן נאז און האט מיט'ן פינגער א דריק געטהאן אויף א קנעפעלע ביין העלדזיל פון פלעשיל, דער דעקיל האט איפגעשפרונגען, און דער הונד איז אומגעפאלען וויא געטראפען פון בליטץ.

— איז דאס מיר געראטהען? — האט ווערדיע געפרעגט.

— וואונדערפאָלו — האט מארים אויסגערופען.

— דיעזעס גיפט לאזט קיין צייכען ניט צוריק, דאס איז דיא הויפטזאכע — האט ווערדיע געזאגט — מען דארף זיך נור אליין היטען ווען מען עפענט דיא פלאשע.

אזו זאגענדיג האט דער פאלשער גייסטליכער איינגעפאקט דאס פלעשיל אין

א שיידיל און האט עס אויסגעשטרעקט צו מאַריס'ן; אבער מאַריס האט ניט בעוועגט מיט קיין גליעד.

— וואס? — האט ער געשריען — ווידער איך? אזוי שנעל וויא מען דארף איינשטעלען דאס לעבען ווער איך אויסגעקליעבען! פאר וואס איך און ניט איהר?

— איך בין דער אנפיהרער פון דיא פינף אויף דיזען פלאַטץ, און האב נור צו בעפעהלען.

— דער אנפיהרער מוז איינשטעלען זיין פּערזאן וויא דער סאָלדאַט.

עס איז ענטשטאַנדען איין ערנסטער ווארט-שטרייט צווישען דיא ביידע באנדיטען, פון וועלכע יעדער האט זיך געהאלטען אן דאס זייניגע, ביז ענדליך האט זיך לאַטירג אריינגעמישט:

— אין טייפעלס נאמען, קריעגט זיך ניט אין דעם אויגענבליק וואו עס מוז געהאנדעלט ווערן. לאָמיר וואַרפען גורל.

— דאס הייסט אויפגעבען אונזער רעכט — האט וועררדיע פּראָטעסטירט.

— נור אזוי בין איך צופריעדען — האט מאַריס זיך אנגעהאפּט.

ווערדיע האט ענדליך צוגעשטימט. אויף דריי צעטעלאך האט ער אויפגעשריבען דיא דריי נאמען און האט זיי צוזאמענגעוויינטערהייט אריינגעוואָרפען אין א הוט.

— וועמעס נאמען עס ווערט געצויגען צום ערשטען דער מוז אויספיהרען דיא טהאט — האט ווערדיע געזאגט.

— גוט — האט מאַריס צוגעשטימט.

מאריס האט געצויגען. אויפ'ן פּאַפּיער איז געשטאנען זיין אייגענער נאמען. „דער טייפעל האט ענטשיעדען פאר אייך — האט ער געזאגט — גיט מיר דאס פלעשל! היינט ביי נאכט געה איך נאך דעם פּאנסיאָן".

מאַריס האט פערלאסען זייגע ביידע קאַמראַדען, און ווערדיע האט געזאגט צו לאַטירג: „דער יונג איז אזוי שארף, דאס איך הויב אן פאר איהם מורא צו האבען".

— און איך בעוואונדער איהם — האט לאַטירג געענטפערט — דאס איז מיין בלוט, איך דערקען זיך אין איהם.

44טער קאפּיטעל.

דאס נעסט פון א רויבפויגעל צושטערט.

דיא גאנצע אומגעגענד פון דעם טאבאַק-לאַדען, וואו גאלובעט האט געזעה דעם פאַלשען פריעסטער, איז בעוואכט געווארען פון געהיימע אגענטען. אויך מאדאם ראָזיע מיט איהרע צוויי בעגלייטער זיינען געוועזען ניט וויט פון דארטען. מאדאם ראָזיע איז געוועזען פּערקליידעט וויא א פערקויפערין פון גרינס און האט געפיהרט א וועגעלע מיט גרינס; קאָרנו איז געזעסען אלס קוטשער אויף א וואגען אויף דער עקע פון דער נעבסטער קווער-גאסע צום טאבאַק-לאַדען; גאלובעט ווידער האט ארומגעשפּאציערט צו פוס און האט געווארפען בליקען אויף דיא פארביינגעהער און אויף דיא פארבייפאהרער.

דעם גאנצען דיענסטיג'דיגען טאג האבען זיי צוגעבראַכט אזוי, אבער אהן ערפאָלג. אונגעפעהר אום אכט אוהר אבענדס האט מאדאם ראָזיע צום הונדערטען מאל

פארבייגעפיהרט איהר ווענעלע גרינס אויף דער ענטגעגענגעזעצטער עקע וואו קאָרנו איז געשטאנען מיט'ן וואגען, און איז אין דער דונקעלהייט און אין איהר צערשטרייטהייט ארויפגעפאהרען אויף צוויא אנשטענדיג געקליידעטע הערען וועלכע זיינען אנגעקומען איהר אנטקעגען.

— ענטשולדיגט, מאדאם — האט איינער פון דיא צוויי הערן געזאגט אנריהרענדיג מיט'ן האנד דעם ראנד פון זיין הוט.

דיא צווייא מענער זיינען געגאנגען זעהר וועג, וועהרענד עמא זשובערט איז געבליעבען שטעהן, און האט זיי שיער פארשלונגען מיט דיא אויגען. דאן איז זיא שנעל צוגעלאפען צו קאָרנו וועלכער איז געזעסען אויפ'ן באָק פון וואגען און האט אויסגערופען: פייפט אהער גאלובעט, און געהט מיר נאך, מיר מאָרען יענע צוויי לייטע ניט פערליערען פון דיא אויגען.

— ווער איז אונטער זיי, דער פאלשער פריעסטער, אדער לאטירג?

— איך גלויבביידע צוזאמען!

— אלע טייפעל! דאן מוזען מיר דיא אויגען אָפען האלטען!

מאדאם ראָזיע האט זיך ניט געאירט. נאך מאָריסעס אוועקגעהן זיינען דיא ביידע באנדיטען געגאנגען שפּייזען אין א רעסטאראנט, האבען דארט פערבראכט א היבשע צייט ביי א גלעזעל וויין און זיינען איצטער געגאנגען צו ווערדיע נאך הויז, אום נאך וואס פארצובערייטען צו דער רייזע נאך לאנדאָן, וואוהין זיי האבען געוואלט פערריזען אזוי שנעל וויא סימאָנע וועט זיין טויט, און מאָרים וועט האבען געהייראטהעט.

קאָרנו האט געלאזט הערן א פייף, וועלכער איז בעקאנט אונטער געהיים-פאליציסטען און גנבים צוגלייך. אין אויגענבליק איז גאלובעט געווען לעבען איהם.

— וואס האט געטראפען, מיין אלטער?

— שטייג איין אין וואגען, מיר שיינט אז מיר האבען צוויי.

גאלובעט האט זיך אריינגעהאפט אין וואגען און קאָרנו האט א טרייב געמאהן זיין פערד הינטער מאדאם ראָזיע, וועלכע איז געגאנגען שטופענדיג איהר ווענעלע נור א 20 טריט הינטער דיא ביידע מענער.

ווערדיע איז אויפמערקזאם געוואהר אויפ'ן פייף און האט זיך אומגעקוקט. דאן האט ער זיך צוגעבויגען צו לאטירג און האט איהם איינגערואמט אין אויער: „ברידערל, מיר ברענען דיא פאדעשוועס, מיר שיינט מען איז הינטער אונז".

לאטירג האט אויך ניט ווילענדיג א דרעה געטהאן דעם קאָפּ און האט געטראָפען דעם פונקלענדען בליק פון דער גרינס-פיהרערקע.

— טייפעל און העללע! דאס איז זיא! — האט ער געהויכט און איז געווארען בלאס וויא א לייבע — וואס טהוט מען, מיר שטעלען זיך דיא האר קאפויר!

— דא שטעהט א ליידיגער וואגען, שנעל אריין, און צו מיר נאך הויז, היינטיגעס מאל דרייען מיר זיך נאך ארויס, עס איז דונקעל.

ווערדיע האט נור בעוויזען צו זאגען דעם קוטשער: „רעפובליק-פלאטץ, שנעל, גוטעס טרינק-געלד!", און ביידע זיינען געווען אין וואגען.

עמא זשובערט האט א וואונק געטהאן קאָרנו צו צופאהרען שנעלער, און האט

זיך אליין אויף אריינגעחאפט אין וואגען, איבערלאזענדיג איהר וועגעלע גרינס אויף הפקר.

— שנעל, קאָרנו, פערפאָלגט זייער וואגען, דיעזעס מאל האבען מיר זיי!

עמא זשובערט איז געזעסען לעבען גאלובעט. וועהרענד קאָרנו האט אנגעווענדעט זיינע גאנצע קראפט און פעהיגקייט צו האלטען זיך אזוי נאהענט וויא מעגליך הינטער דעם וואגען פון דיא ביידע באנדיטען. אבער דאס געדרענג פון פיאקערס און עקיפאזשען אויף דיא בולווארדס האט איהם פיעל געשטערט, אבער ער האט יענעם וואגען דאך ניט פערלארען פון דיא אויגען. עמא זשובערט האט דיא גאנצע צייט אויך געהאלטען דעם קאפ ארויסגעשטעקט פון וואגען און האט געהיט דעם וואגען מיט דיא צוויי באנדיטען. פלוצלונג האט זיא בעמערקט וויא יענער וואגען איז געבליעבען שטעהן אויפ'ן בולווארד אנטקעגען פלאס דע לא רעפובליק, און ביידע מענער האבען זיך שנעל ארויסגעחאפט פון וואגען. ווערדיע האט אריינגערוקט דעם קוטשער אין האנד א גאָלדענע מינצע וואס ער האט וואהרשיינליך געהאלטען אנגעגרייט, און ער מיט לאָטירג האבען זיך ארויפגעחאפט אויף א טרעפ וואס קומט ארויס אויפ'ן בולווארד.

— האלט! — האט עמא זשובערט אויסגערופען צו קאָרנו, און וויא א קאטץ איז זיא ארויסגעשפרונגען פון וואגען, און אים נעכסטען אויגענבליק איז זיא געשטאנען ביי דיא טרעפ, אויף וועלכע זיא האט נאך געזעהן ווערדיע און לאָטירג, עפענענדיג דיא טהיר פון א וואוינונג.

איבערלאָזענדיג קאָרנו און גאלובעט ביי דער טרעפע מיט דעם בעפעהל אכטונג צו געבען אז קיינער זאל ניט ארויסגעהן, האט עמא זשובערט געחאפט איין אנדער וואגען וואס איז פארביינעפאהרען, און האט זיך געווארפען צום פאָליציי־שעף, נאך דער פרעפעקטור. זיא האט איהם געטראָפען פארלאָזענדיג זיין ביורא, און האט איהם אהן אטהעם דערציילט אין קורצען וואס דא איז פאָרגעקומען. האסטיג איז הערבייגערופען געווארן נאך א וואגען, און עמא זשובערט מיט'ן פאָליציי־שעף, אין דער בעגלייטונג פון נאך עטליכע לייטע, האבען זיך בעגעבען צו יענעם פלאטץ וואו קאָרנו און גאלובעט זיינען געשטאנען וואכע.

— איז ווער ארונטער געגאנגען? — האט עמא זשובערט געפרעגט דיא ביידען.

— קיינער, מאדאם — האט גאלובעט געענטפערט.

דאן שנעל, צו דער טהיר! — האט דער פאָליציי־שעף בעפאָהלען.

עטליכע פאָליציסטען, דארונטער אויך גאלובעט, זיינען ארויף דיא טרעפ, און האבען אנגעקלאפט אין טהיר פון ערשטען שטאָק. קיינער האט פון אינוועניג ניט געענטפערט. דער פאָליציי־שעף אליין האט געקלאפט נאך אמאל, אבער עס האט געהערשט א טויטע שטילקייט אינוועניג.

— ברעכט איין דיא טהיר! — האט דער שעף בעפאָהלען.

עטליכע שטארקע פאָליציסטען האבען זיך איינגעשפארט אין טהיר און נאך עטליכע סעקונדען איז זיא געווען ווייט אָפען. מיט רעוואָלווערן אין דיא הענד זיינען עטליכע פאָליציסטען אריין אין הויז, וועלכע האט אויסגעוויעזען צו זיין לעער.

— ניט שוין־זשע זיינען זיי ווידער ענטרונען פון מיינע הענד? — האט עמא זשובערט געמורמעלט ציטערנדיג.

דער הויז־מייסטער פון דעם הויז, וועלכער האט געהאט זיין וואוינונג פון דער אנדערן זייט הויז, וואס קומט ארויס אויף דעם בולוואַרד די טעמפּעל, האט דערהערט דעם גערויש און איז געקומען צו פליהען אהן איין אטהעם. ער איז שיער אומגעפאלען פאר שרעק אלס ער האט דערזעהן דיא פּאָליציי.

— ווער וואוינט אין דיעזער וואוינונג? — האט איהם דער פּאָליציי־שעף גע-פרעגט.

— א רענטיער מיט'ן נאמען מארשע — האט דער פּאָרטיער געענטפערט — זעהר א שטילער הערר, וועלכער איז אָפט אויף רייזען.

— וואס ווייסט איהר פון איהם?

— ניט פיעל, ער צאהלט פינקטליך זיינע מיעטהע.

— ווייסט איהר וואו ער איז איצטער?

— ניין. איך זעה איהם קיינמאהל ניט קומענדיג, אזוי וויא מיין וואהנונג איז פון דער אנדערן זייטע.

— האט דיעזע וואהנונג נאך א טרעפּ?

— ניין דיא טרעפּע פון דיעזער זייט איז דער איינציגער איינגאנג.

— דאן מוזען זיי דא ערגעץ וואו בעהאלטען זיין! — האט עמא זשובערט אויס-גערופען — זוכט, זוכט! טויזענד פראנקען פיר יענעם וואס וועט זיי ענטדעקען!

ווידער האבען דיא לייטע אנגעהויבען דורכצוקוקען אלע ווינקעלאך אין דיא צימערן, האבען געקלאַפּט אויף דיא דיעלען, אויף דיא וואנד, פּיעלייכט וועלען זיי ענט-דעקען וועלכען געהיימען פערשטעק. עמא זשובערט האט געציטערט פון צאָרן און אויפרעגונג. פּלוצלונג האט איינער פון דיא לייטע געלאזט הערן איין פריידענרוף. ער האט אויסגעפונען אין וואנד פון זאל א פּלאַטץ וואס האט געקלונגען פוסט ווען מען האט אנגעקלאַפּט.

— ברעכט איין דיא וואנד! — האט דער שעף אויסגערופען.

האמערס און ברעכאייזענס זיינען באלד בעשאַפען געווארען, און דער מעכאַניזמוס וואס ווערדיע האט געהאט איינגעריכטעט אריינצוקומען פון דיא אויבערשטע וואהנונג אין דיא אונטערשטע, איז באלד געלעגען אָפען פאר דיא אויגען. דער הויז־מייסטער איז געשטאַנען מיט איין אָפענעם מויל און האט ניט געגלויבט זיינע אייגענע אויגען. דיא ענטדעקונג אין דעם הויז וואו ער וואהנט זייט צוואנציג יאהר, האט איהם מעהר וויא אלע אנדערע פערזעצט אין ערשטוינען. נאך מעהר ערשטוינט איז ער געווען, אלס ער האט געזעהען וויא דיא אגענטען זיינען מיט דעם מעכאַניזמוס ארויף אין דעם אויבערשטען שטאָק, אין א גאנץ אנדערן טהייל פון הויז, וואו עס האט געוואהנט גאר א געוויסער מארטין

— צו שפּעט! צו שפּעט! — האט דער פּאָליציי שעף געזיפצט און האט זיך א ווארף געטהאן אויף א שטוהל מיט דעם קאפּ אויף דער ברוסט.

— מוטה, הערר שעף! — האט איהם עמא זשובערט געטרייסט.

— מוטה?! — האט דער שעף איבערגערעדט — וואס קענט איהר נאך יעצט האפען?

— וואס איך האב געסטערן געהאפט! איך וועל האלטען מיין פערשפרעכען. האלבע נאכט איז פאראיבער און עס קומט מיטוואך. ווארט נור ביז אבענד.

מיט געזונקענעס מוטה און מיט ליידיגע הענד זיינען זיך דיא פאליציסטען צוגאנגען.

וועהרענד דיעזער צייט זיינען שוין ווערדיע און לאטירג געקומען צוריק נאך דער רוע דע סורען, וואו מארים האט זיי מיט אונגעדולד ערווארטעט, און האבען איהם דערציילט, וויא זיי האבען געשפיעלט מיט גליק, און וויא נאהענט זיי זיינען געוועזען ארייצופאלען אין דיא הענד פון עמא זשובערט.

— אלע טייפעל! — האט מארים אויסגערופען — נאך אזא צופאל, און מיר זיינען פערלארען! פון איצטער אן וועט דער אבבע מערים מוזען זיין דא. אבער איהר מוזט ביידע שנעל פארלאזען פאריז.

— גאנץ ריכטיג! — האט ווערדיע געזאגט — אזוי שנעל וויא איהר בעפרייט אונז דיעזע נאכט פון סימאנע, און איהר הייראטהעט און מארגען פאהרען מיר אוועק מיט רוהיגע הערצער און ערווארטען אייך אין לאנדאן מיט דיא טויטענשיינע פון דיא ביידע יורש'טעס.

— דעריבער ערווארט איך אייך דא — האט מארים געענטפערט — איך בין ניט בעקאנט מיט דעם פלאן פון פאנסיאן און וויים ניט וואו סימאנעס צימער איז; איך מוז האבען אייער ביישטאנד.

— האט איהר דאס פלעשיל? — האט ווערדיע געפרעגט.

— יא.

— א געלאדענעם רעוואלווער אויף יעדען פאל?

— יא.

— דאן געהן מיר.

דיא דריי מענער זיינען ארויס אין קליינעם גארטען און האבען אויפגעזוכט דיא טהיר אין וואנד וואס האט זיי אפגעטהיילט פון גארטען פון פאנסיאן. אין פאנסיאן זיינען אלע פענסטער געוועזען שטאק־פינסטער, מיט דער אויסנאהמע פון איינעם, וואו עס האט זיך נאך געזעהן ליכט. ווערדיע האט אויפמערקזאם בעטראכטעט דאס פענסטער און האט ביי זיך גערעכענט, צו וועלכען צימער דאס ליכטיגע פענסטער קען געהערן.

עס איז סימאנע'ס צימער — האט ער ענדליך געזאגט — דיא קליינע שלאפט נאך ניט, מיר מוזען אלזא ווארטען.

א האלבע שטונדע זיינען דיא מענער געשטאנען בעאבאכטענדיג דיא בעוועגונגען פון שאטען אין פענסטער, ביז ענדליך איז דאס פייער אויסגעלאשען געווארען, און דיעזעס פענסטער איז געווארען פונקט אזוי דונקעל וויא דיא אנדערע.

— איצטער מוזען מיר איהר לאזען איינשלאפען, און דאן איז עס צייט.

דיא דרייא מענער זיינען צוריק אריין אין הויז, וואו מארים האט נאך זיך פאר־

געזעהן מיט א בלענד-לאנטערנע, האבען גענעבען דעם שטומען דאָמיניק אינסטרוק-ציאָנען וויא צו שטעהן וואכע, און האבען זיך צוריק בעגעבען אין גארטען, צו דער אָפענער טהיר, וועלכע האט געפיהרט צום פּאנסיאָן.

— שליינגעלט זיך פּאָרזיכטיג דורך דיא געוועכסע ארום טהיר, און היט זיך ניט צו צוברעכען קיין צווייגען און קיינע בלעטער אראפּצורייסען, ווייל דאס קען איבערלאזען א שפּור — האט ווערדיע געזאגט — מיר וועלען דיא טהיר ניט מעהר צושליעסען און ווארטען אויף אייך.

— נור מוטהיג! — האט לאטירג געזאגט ערגרייפענדיג דעם יונגען מאַן'ס האנד ביי דער קלענסטער שטערונג זאלט איהר געבען א פייף.

עס איז געוועזען עטוואס שרעקליכעס אין דער ערמוטהיגונג צום פערברעכען פון זאָהן צום פאטער.

דער יונגער מאן האט זיך פּאָרזיכטיג דורכגעצווינגען דורך דיא פלאנצען וואס האבען פארשטעלט דיא גארטען-טהיר פוןביידע זייטען, און איז געווען אין גארטען פון פּאנסיאָן. ער האט זיך אומגעקוקט ארום זיך, דרינגענדיג מיט זיין שארפען בליק אין דער פינסטערניס אזוי ווייט וויא ער האט געקענט, אבער ער האט קיין זאך ניט גע-זעהן וואס זאל איהם בעאונרוהיגען. נעהענטער צום הויז איז דער באָדען געוועזען געפלאסטערט, און ער האט געמוזט געהן אויף דיא שפּיטצען פינגער, אום ניט צו מאכען קיין גערויש. ענדליך איז ער געווען ביין וואנד פון הויז און האט זיך געשלעפּט פאזע-וואנד וויא א שאטען ביז צו דער טהיר, וועלכע ער האט שטיל אויפגעשלאָסען, און האט איין האלבע טהיר געלאזען עטוואס אָפען. ארויסציהענדיג דיא בלענד-לאנטערנע האט ער זיך געלויכטען דעם וועג אויף דיא טרעפּ, ביז ער איז געקומען אין קארידאָר פון ערשטען שטאָק. דא איז ער געבליעבען א ווײלע שטעהן און האט גע-ציילט דיא טהירען נאך דיא צאהל פון דער פענסטער, ביז ער איז צוגעקומען צו דער טהיר וואו נאך זיין רעכנונג איז סימאָנע פריהער געזעסען ביי א ליכט. ער האט צוגע-לייגט דאס אויער צום שליסעל-לאָך און האט זיך צוגעהערט מיט איינגעהאלטענעם אטהעם. עס האט זיך קיין זאך בעוועגט אינווייניג. לאנגזאם און שטיל האט ער אויף דיזע טהיר געעפענט, און איז באלד געשטאנען אין מיטען צימער. ער האט ארויסגע-צויגען א גאנץ קליינעם טהייל פון זיין בלענד-לאנטערנע, אום נור צו זעהן עטוואס אין צימער. ער האט דערזעהן סימאָנע ליעגענדיג אין איהר בעט, מיט איהרע שנעע-ווייסע ארעמס אויף איהר דעקע, דער שיינער קאָפּ איז געווען אומראַהמט פון דיא רייכע האר און אויף איהרע ליפּען האט געשפּיעלט א שוואכער שמייכיל. מאָרים האט געציטערט א שוידער דורך זיין גאנצען קערפּער, אבער דאך איז ער צוגעגאנגען צום בעט, האט זיך אראָפּגעלאזען אויף דיא קניע אויף'ן קליינעם דיוואן פארן בעט און האט אויסגעשטעלט זיין האנד מיט דעם טויט-ברייגנענדען פלעשעל צו סימאָנעס נאָז. ער האט א דריק געטהאן אויפ'ן קנעפּיל וועלכער עפענט דעם פראָמפּפען. דער גאנצער קערפּער פון דער מיידיל האט אויפגעצוקט, וויא פון א שטארקען עלעקטרישען שלאג. דיא ארעמס האבען זיך א הויב געטהאן, דיא אויגען האבען זיך געעפענט, אבער דיא הענד זיינען

אראפּגעפאַלען שטייף צוריק, דיא ברעמען זיינען ווידער צוזאמענגעפאלען און דער אטהעם איז געבליעבען שטיל.

— זיא איז טויט! — האט מאַריס געזאגט צו זיך, פיהלענדיג איהר הערץ.

ער האט פארשלאָסען דאס פלעשיל, דאן האט ער ארויסגעצויגען פון זיין טאשע א פאפּיער א צוזאמענגעלייגטס שטיק פאפּיער און האט עס אריינגעלייגט אין דיא אויבערשטע שובלאדע פון א קאמאָד וואס איז דארטען געשטאנען ניט ווייט פון בעט.

— אזוי — האט ער געזאגט — דאס וועט דערציילען ווער זיא איז און איך וועל קענענען קריגען איהר טויטענשיין, וועלכען מיר מוזען האבען.

דאס פאפּיער איז געווען סימאָנע'ס געבורטשיין און אויף איהם איז געשטאנען: „סימאָנע, דיא אונגעזעצליכע טאָכטער פון וואלענטינע דהארוויל און איין אונבעקאנטען פאטער.“

דארויף האט ער פארלאזען דאס צימער, דאס הויז און דעם גארטען אזוי פאַרזיכטיג וויא ער איז געקומען.

ביין טהיר וואס האט אפגעטהיילט דעם גארטען פון לאַטירגס גארטען, האט מאַריס אנגעטראפען ווערדיע און לאַטירג ווארטענדיג.

— סימאָנע איז טויט! — האט ער אויסגערופען מיט דומפּפער שטימע.

— בראוואָ! — האבען דיא באנדיטען געענטפערט.

אלע דריי זיינען אריין אין הויז.

— איצטער געה איך נאך הויזע — האט מאַריס געזאגט — איך בין מיעד און איך מוז מיך אויסשלאפען. מאָרגען מוז איך אונטערצייכנען מיין הייראטהס־קאָנטראַקט. איהר מיינע פריינדע זאלט ניט ארויסגעהן פון שטוב ביז צו דעם אויגענבליק וואס איהר וועט אוועקפאהרען.

— אייער עצה איז זעהר גוט, אבער איך מוז מאָרגען געהן אויף דער פּאסט אפּנעהמען זעהר א נייטיגען בריעף פון לאָנדאָן.

— איך וועל איהם אָפּנעהמען פאר אייך און וועל אייך איהם ברייגנען — האט מאַריס פארגעשלאגען — איהר טארט זיך ניט ווייזען אין פּאריז, נאכדעם וויא אייערע ביידע וואהנונגען זיינען ענטדעקט פון דער פּאָליציי.

— זאל זיין אזוי האט ווערדיע געענטפערט — דאן מוזט איהר וויסען וויא דעם בריעף צו פערלאנגען. דא איז דיא אדרעסע, אויף וועלכער דער בריעף דארף אנקומען.

מיט דיא ווערטער האט ער איהם איבערגעגעבען א קאָנווערט פון א בריעף, וואס ער האט שוין פריהער אמאהל געהאט ערהאלטען.

— מיר מוזען אבער דעם בריעף פון לאנדאן גלייך דא האבען — האט לאַטירג צוגעזעצט.

— זייט אהן זארגען, איך וועל אייך איהם גלייך ברייגנען אהער, וויא איך וועל איהם נור קריעגען. איצטער אבער גוטע נאכט! צווישען אונז און אונזערע מיליאָנען איז נור נאך פאראַנען א קליינע הינדערניס, וועלכע מיר וועלען אויך שנעל אריבערקומען, העכסטענס אין אכט טעג.

לאטירג האט בעגליים דעם יונגען מאן ביז צו דער הויזטהיר, וואו זיי האבען זיך געדריקט דיא הענד און האבען זיך נאך אמאהל געוואונשען גוטע נאכט.

45טער קאפיטעל.

דער אונערווארטעטער דאנערשלאג.

אם פריהמארגען נאך דיעזער נאכט, איז מאדאם ראזיע געוועזען ביי זיך צו הויזע און האט זיך אנגעקליידעט שנעל, אום זיך צו בעגעבען נאך דער רוע מעזליי, וואו זיא האט זיך געוואלט טרעפען מיט דיא לייטע, וועלכע דער פאליציי שעף האט פיר זיא בעשטימט. זיא איז געווען אין שרעקליכער אונרוהע. דיא ענטדעקונג וואס זיא האט דעם לעצטען אבענד געמאכט האבען געווארפען איהרע זעעלע אין צווייפעל און זיא האט זיך געפרעגט, אויב דיא שורקען וועלען זיא ניט איבערליסטען און אויב דאס שיקזאל איז ניט געגעבען איהר.

אלס זיא איז געזעסען ביים פריהשטיק האט זיא געהערט קלינגען, און מאריס איז אריינגעקומען, שטראהלענדיג פאר גליק.

— דוא אזוי פריה מיין קינד? — האט זיא געפרעגט אומארמענדיג איהם — דאס מאכט מיך גאנץ פערוואונדערט.

— איך בין היינט פריה אויפגעשטאנען און האב דיר געוואלט זאגען „גוט מארגען." איך זעה דוא קלייבסט זיך אויסצוגעהן.

— יא — האט עמא זשובערט געענטפערט פערלעגען — איך האב עטוואס צו בעזארגען.

— אין אויפטראג פון דער פאליציי? האט מאריס געפרעגט מיט א פארוואורף.

— וואס ווילסטו, מיין קינד? איך בין וויא א סאלדאט, איך ערהאלט מיינע בעפעהלע און איך מוז געהארכען.

— ועסט דוא קיינמאהל ניט אויפגעבען דיעזע געפעהרליכע בעשעפטיגונג?

— אין געגענטהייל, איך האף עס גאר באלד אויפצוגעבען.

מאריס איז דערשראקען געווארן.

— גאר באלד? — האט ער געפרעגט — זאגסט דוא דאס נור אום מיך צו בערוהיגען, אדער איז עס ווירקליך אזוי?

— איך קען עס דיר שווערן.

— דאס הייסט אלזא אז דוא ביסט באלד ביים ציעל?

— פיעלייכט וועל איך שוין היינט אבענד האבען דורכגעפיהרט מיין אויפגאבע, וועלכע איך האב איבערנומען נור צוליעב דיין גליק.

— היינט אבענד? — האט מאריס געפרעגט און איז בלייך געווארען — ווייסט דוא דאס גאנץ געוויס?

— אין פאליציי־זאכען ווייס מען איבערהויפט קיין זאך ניט געוויס, אבער איך האף אז מיר וועט דיעזעס מאל געראטהען.

— דוא האסט אלזא געפונען דיא שפור פון דיא פערברעכער, וועלכע דוא האסט אזוי לאנג אומזיסט געזוכט?

— איך גלויב אזוי.

— און דוא דיינקסט זיי היינט צו האבען אין דיינע הענד?

— איך האָף.

— ווייסט דוא וואו זיי פערשטעקען זיך? — האט ער געפרעגט מיט א ציטער־רענדער שטימע.

— אָה, ווען איך וואלט דאס וויסען וואלטע זיי שוין געווען אין דיא הענד פון דער גערעכטיגקייט.

— איהר האלט נאך אימער אין זוכען?

— יא, מיר זוכען — האט מאדאם ראָזיע געענטפערט אונגעדולדיג — אבער איך בעט דיך, פרעג מיך ניט מעהרער, איך דארף דיר ניט ענטפערן. זאג מיר בעסער אויב דיין יעצטיגער בעזוך האט ניט עטוואס מעהר צו בעדייטען אלס מיר צו זאגען „גוט מאָרגען“.

— איך וויל דיך עראינערן אז מארגען וועל איך אונטערצייכנען מיין הייראטס־קאָנטראקט, און דוא וועסט מיט מיר דארפען זיין ביי ברעסאָל.

— איך ווייס ניט וויא מארגען וועט עס מיט מיר שטעהן און אויב איך וועל פיעל צייט האבען, אבער ביז צום צייכענען דעם קאָנטראקט וועל איך דארט גע־ווים זיין.

— אלזא, אויף מארגען, מוטער!

— אויף מאָרגען, מיין קינד!

ארויסגעהענדיג פון זיין מוטער'ס הויז האט דער יונגער מאן ביי זיך איבערלייגט אויב דיא ווערטער וואס ער האט געהערט פון זיין מוטער זיינען ווירקליך אזוי וויכטיג וויא זיי שיינען צו זיין, אדער זיא האט א טעות. נאך א לאנגען נאכדענקען איז ער אבער געקומען צו דעם שלוס, דאס דיא פאליציי מוז דאס מאהל אויך זיין אויף א פאלשע שפור.

מאדאם ראָזיע איז געפאהרען נאך דער רוע מעזליי, וואו גאלובעט, קאַרנו און צווייא אנדערע פאליציסטען האבען זיא ערווארטעט. אלע פיער זיינען געקליידעט געווען וויא איינפאכע בירגער און זיינען געגאנגען פאָר־וויז הינטער מאדאם ראָזיע צום פאָסט־ביוראָ אין רוע ענגען, וויא לייטע וואס געהען ווענען געשעפטען.

מאדאם ראָזיע האט זיך געווענדעט צום דירעקטאר פון פאָסט־ביוראָ, האט זיך איהם געגעבען צו ערקענען און האט איהם ערקלערט, דאס פון דיזען בריעף וועלכען זיא וויל זעהען וויא ער ווערט ארויסגעליעפערט היינגט אָפּ דיא ענטדעקונג פון א שרעק־ליכער מערדער־באנדע.

דער פאָסט דירעקטאר האט גערן ערפילט איהר וואונש און האט זיא געפיהרט אין דיא אבטהיילונג וואו פאָסט־רעסטאנט בריעף ווערן ארויסגעליעפערט.

— האט איהר א בריעף פון ענגלאנד, אדרעסיר I. J. K. 50? — האט דער דירעקטאר געפרעגט דעם בעאמטען וועלכער קאָנטראָלירט דיא פאָסט־רעסטאַנט אבטהיילונג.

דער בעאמטער האט גענומען א פאק בריעף, האט זיי דורכגעקוקט און האט ארויסגעשלעפט איינעם פון פאק: „א, דא איז ער!"

— גוט — האט דער דירעקטאר געזאגט — איהר וועט לאזען דיא מאדאם נעהמען פלאטץ נעבען אייך, אזוי דאס מען זאל זיא ניט קענען זעהען, זיא אבער זאל יא קענען זעהן דעם מאן וואס וועט קומען נאך דיעזען בריעף. דאס איז אטטס־זאכע!

— זעהר גוט, הערר דירעקטאר.

— אבער איידער איך נעהם דא נעבען אייך מיין פלאטץ — האט מאדאם ראזיע געזאגט — מוז איך נאך פריהער געבען מיינע לייטע וועלכע אינסטרוקציאנען.

— ביטע, מאדאם.

עמא זשובערט איז ארויס צו איהרע פיער העלפער און האט זיך געווענדעט צו זיי מיט פאלגענדער אינסטרוקציאן: „איהר גאלובעט און קארנו זאלט שטעהן ביין ארייינגאנג אנטקעגען דעם פענסטערל, וואו איך וועל זיטצען פון אינווענייג. ווען איהר וועט דערהערן דריי קלעפ אויפ'ן שויב פון פענסטער, זאלט איהר וויסען, אז דיא פערזאן האט ערהאלטען דעם בריעף און איינער פון אייך זאל גלייך ארייינרופען דיא צוויי לייטע וואס ווארטען דרויסען דעם גאנצען טאג אין א וואגען. איך וועל קומען הינטער דעם מאן מיט דעם בריעף און וועל אייך איהם אנווייזען."

— זעהר גוט, מאדאם, מיר ווארטען אויף אייער סיגנאל — האט גאלובעט געענטפערט.

— אלזא אויף אונזערע פלעטצער! — האט עמא זשובערט קאמאנדירט און איז אריין אין ביורא פון דיא פאסט־רעסטאנט בריעפע, און האט זיך געזעצט נעבען דעם בעאמטען וועלכער גיט דיא בריעפע ארויס.

עס איז אריבער איין שטונדע נאך דער אנדערן, אבער קיינער איז ניט געקומען נאכ'ן בריעף. מאדאם ראזיע, וועלכע האט ערווארטעט לאטירג, ווערדיע אדער איינעם פון איהרע מיטפערשווארענע, איז געווארען אונרוהיגער און אויפגערעגטער מיט יעדער שטונדע.

דיא אורזאכע פון דער פערצעגערונג און אפנעהמען דעם בריעף איז געוועזען מאריס. נאכדעם וויא ער האט פארלאזען זיין מוטער איז ער געגאנגען צו א בעקאנטען יובעליער, אום צו קויפען אייניגע שמוק־זאכען, וועלכע ער האט געוואלט איבערגעבען זיין כלה ביין אונטערצייכענען דעם קאנטראקט. ער האט דיא זאכען געלאזען ביי זיך צו הויז און איז אוועקגעגאנגען צו דיא ברעסאלס צוריק. ער האט געפונען מאריע, וויא אימער אין דיא לעצטע צייט, גאנץ רוהיג, אבגלייך ביי איהר אין הערצען האט עס געשטורמט פון שרעק און האפנונג. בעזאנדערס אונרוהיג איז זיא געווען דערפון וואס סימאנע לאזט פון זיך ניט הערן און האט געבעטען איהר פאטער ער זאל איהר שרייבען.

נאך מיטאג האט ער איינגעלאדען מאריע צום שפאציערען געהן, און ערשט אויפ'ן וועג האט ער זיך דערמאהנט פון דעם אויפטראג וואס דער אבבע מעריס האט איהם גיגעבען, אפצונעהמען פאר איהם דעם לאנדאנער בריעף וועלכער קומט פון ברעמאנט. ער האט געפונען איין אויסרייד צו נעהמען אבשיעד פון מאריע, צוזאגענדיג

צו קומען צום אבענד־עססען ווידער. דאן ערשט איז ער געגאנגען אויף פאסט.

בײ מאדאם ראָזיע זיינען אבער דערווייל שיער אויסגעגאנגען די כחות וואר טענדיג. „זיי קומען ניט — האט זיא געטראכט — פיעלייכט האבען זיי א חשד, און זיי דרעהען זיך ווידער ארום, און דאן איז אלע האָפנונג פערלאָרען!“ פינסטערע גע־דאנקען האבען זיא געקוועלט, און דער צווייפעל איז געווארען אלס שטארקער און שטארקער.

עס האט געשלאגען פינף אוהר.

— קיינער! נאך אימער קיינער!

מיט אידר אוהר אין דער האנד איז עמא זשובערט געזעסען און האט געצעהלט די מינוטען וועלכע האבען איהר אויסגעוויזען וויא שטונדען. דער בעאמטער וואס איז געזעסען נעבען איהר האט געזאגט מיט א רחמנות־קול: „די צייט ווערט אייך צו לאנג מאדאם! איך בעגרייף דאס. ווען מען ערווארטעט איינעם קען עס ניט אנדערש זיין. איך האב מורא, היינט קומט שוין קיינער ניט, און איהר וועט מוזען מאָרגען אנ־הויבען פון דאס נייע.

— ווען שליעסט איהר דאס ביורא?

— אום אכט אוהר.

— ביז דאן קען ער נאך קומען!

— מעגליך איז עס נאטירליך. זאל דער בריעף גלייך אויסגעליעפערט ווערען?

— געוויס; דער מאן דארף ניט האבען דעם קלייגסטען פערדאכט. איך האב שוין דרויסען אלעס בעזאָרגט. זאל ער נור קאָמען, אנטלויפען פון אונז קען ער ניט!

די פאָליציסטין האט נאך ניט געהאט אויסגעשפראָכען דאס לעצטע וואָרט, אלס א מאן איז צוגעקומען צום אָפענעם פענסטעריל, און פאָרהאלטענדיג א קאָנווערט, האט ער געפרעגט: „האט איהר פיעלייכט א פאָסט־רעסטאנט בריעף אויף דיעזע אדרעסע?“

— I. J. K. 50; יא מיין העדר, דא איז ער — האט דער בעאמטער געענטפערט און האט דעם פראָגענדען איבערגעגעבען דעם בעטרעפענדען בריעף.

אלס מאדאם ראָזיע האט דערהערט די שטימע פון דעם מאן וואס איז געקו־מען נאכ'ן בריעף, איז איבער איהר געקומען וויא א שווינדעל. זיא האט זיך שנעל איינגעבויגען אום צו זעהן דאס געזיכט פון דעם מאן דורך דאס אָפענע פענסטערל, און — א קאָנוואולסיע האט זיא ערגריפען אין אלע גליעדער, פונקט וויא א בליטץ וואלט זיא געטראָפען. איהרע אויגען זיינען געווארן שטאר, איהרע ליפען האבען גע־ציטערט, זיא האט געוואלט שרייען, אבער קיין לויט האט זיא געקענט ארויסברייגגען. זיא האט אנגעהויבען צו פאָכען מיט ביידע אָרעמס דורך די לופט, און איז דאן גע־פאלען וויא טויט אויף דר'ערד, צו די פיס פון דעם בעאמטען, וועלכער איז געוועזען וויא פערשטיינערט פון שרעק און איבערראשונג.

מאָריס איז זיך דערווייל ארויס אויפ'ן גאס, איז אריין אין זיין וואגען און איז אוועקגעפאהרען.

די בעאמטע אין פאָסט־ביורא וואס האבען געוואוסט אום וואס דא האנדעלט

דיך, זיינען געווען ניינעריג צו זעהן דיא סצענע פון דער פערהאפטונג. און אלס דער מאן וואס איז געקומען נאכ'ן בריעף האט אויסגעשפראכען I. J. K. 50, האבען זיך אלע אויגען געקעהרט צו מאדאם ראזיע, אבער אנשטאט צו זעהן א סצענע פון פער־האפטען א פערברעכער, האבען זיי גאר געזעהן וויא דיא פרוי האט אנגעהויבען צו ציטערן, צו דרייען זיך אין קרעמפפע, און וויא זיא איז געפאלען צו באדען.

דיא בעאמטע זיינען איהר געקומען שנעל צו הילפע.

— דיא פרוי האט קרעמפפע — האט איינער בעמערקט — מיר מוזען אריינרופען איהרע לייטע וואס ווארטען אויף דער שטראסע.

א בריעפטרעגער האט אריינגערופען קארנו און גאלובעט.

— וואס האט דען פאסירט? — האבען זיי געפרעגט.

— דאס וויים איך אליין ניט — האט געענטפערט דער פאסט־בעאמטער, לעבען וועלכען עמא זשובערט איז געזעסען ווארטענדיג — עס איז אויסגעליעפערט געווארען א בריעף מיט דער אדרעסע I. J. K. 50, און אין דעמזעלבען אויגענבליק איז מאדאם ראזיע אומגעפאלען אין קרעמפפע צו באדען.

— מיין גאט! — האט גאלובעט אויסגערופען — דער מאן איז ווידער אוועק־געגאנגען און זיא האט דאס צייכען ניט געגעבען!

— דיא געשיכטע פאנגט ווידער פון דאס נייע אן — האט קארנו געזאגט מיט פילאזאפישער רוהע.

— מיר מוזען פאר אלעם ברייי[illegible]ם ראזיע צו איהר נאך הויזע — האט גאלובעט פארגעשלאגען.

ביידע אגענטען האבען דיא אונגליקליכע פרוי ארויסגעטראגען אונטער דיא ארעמס פון ביורא און האבען זיא אריינגעזעצט אין וואגען, זעצענדיג זיך אליין נעבען איהר. דיא אנדערע צוויא אגענטען האבען זיך געזעצט אויפ'ן באק, און באלד איז מאדאם ראזיע אנגעקומען צו זיך אהיים, צום גרעסטען שרעק פון דער געטרייער מאדליין.

נאכדעם וויא מאדליין האט איהר אונגליקליכע ווירטהין געבראכט צו בעט, האט גאלובעט גערופען א דאקטאר, וועלכער האט ערקלערט פיר נייטיג צו עפענען איין אדער. דער וויינענדער מאדליין האט ער געזאגט, אז איהר ווירטהין וועט שנעל קומען צו זיך, זיא האט נור געמוזט האבען א גרויסען שרעק. ער האט פארשריעבען מעדיצין און האט פערזאגט מען זאל איהר ניט לאזען ריידען ווען זיא וועט זיך אויפכאפען און שפעטער וועט ער קומען נאך אמאהל.

גאלובעט און קארנו זיינען געבליעבען ביי דער קראנקער, וועהרענד דיא אנדערע צוויי אגענטען זיינען שנעל געגאנגען נאך דער פרעפעקטור, אום צו מעלדען דאס גע־שעהענע. אלס גאלובעט איז געגאנגען בעזארגען דיא מעדיצין האט מאדליין געפרעגט ביי קארנו: „וואס איז אייגענטליך פארגעפאלען?"

— איך וויים אליין ניט — האט קארנו געענטפערט — איך בין דערביי ניט געווען און האב נור געהערט, אז מאדאם איז אומגעפאלען, וויא געריהרט פון שלאג.

— וואו האט עס דען פאסירט?

— אויף דער שטראסע — האט קאַרנו געלאָגען, טראכטענדיג ביי זיך: „ווארט א ווילע, אלטעשקע, פון חדר זאגט מען ניט אוים.“

דאן איז נאלובעט געקומען מיט דער מעדיצין און ביידע האבען מיט גרויסע מיהע אריינגעגאסען א לעפיל דערפון דער קראַנקער אין מונד.

— בלייבט יעצט ביי מאדאם און איך וועל געהן מאכען פאר אייך צו עסען — האט מאדליין פאַרגעשלאגען.

— א טהייערער געדאנקען, ליעבע פרוי; איהר קענט רוהיג געהן, מיר בלייבען ביידע דאָ.

מאדליין איז אוועק אין קיך, וועהרענד קאַרנו האט געזאגט צו זיין קאמראדען: „וואס האט דארט אזוינס געקענט פאסירען?“

— איך וויים אזוי וויא דוא.

— זיא האט געמוזט בעקומען א שרעקליכען שרעק! פיעלייכט איז זיא אויפגעד רעגט געווארען אלס זיא האט דערזעהן לאטירג!

— דערווייל איז אונז לאטירג פערשוואונדען!

— און מיר האבען ניט דיא קליינסטע האפנונג איהם ווידער צו פאנגען!

א האלבע שטונדע שפעטער האבען זיי דער קראַנקער איינגעגעבען נאך א לעפיל מעדיצין און זיינען דאן געגאנגען צום טיש אין שפייזע צימער, וואו מאדליין האט זייא סערווירט א פיינעם אבענד-עסען, וועלכעם האט זיי בעזאנדערס גוט געשמעקט נאך א טאג פון הונגערן.

וועהרענד דיעזער צייט האט מאָרים רוהיג געבראכט דעם בריעף וואס ער האט אפגענומען פון פאסט נאך דער רוע דע סורען, צו זיינע קאמראדען, ניט וויסענדיג קיין האר, פון דער שרעקליכער סצענע, פון וועלכע ער איז געוועזן דיא אורזאכע. ווערדיע האט האסטיג אויפגעריסען דעם בריעף און האט געלעזען פאלגענדעס:

„רייזט ביידע, וואן ברעקע און מערים, נאך לאנדאן אויף פערשיעדענע וועגען, דער יונגער מאן זאל אונטערקומען שפעטער מיט דיא בעגלויביגטע טויטענשיינע. אלעס געהט גוט.“

— דיא רייזע אין מילאָנענלאנד איז אלזא ניט וויט — האט מאָרים געלאכט, פון היינט איבער אכט טאג קענען מיר אלע זיין אין לאנדאן.

— זעהען מיר אייך מאָרגען?

— ניין, מארגענדיגער טאג געהערט מיין כלה; אבער איבערמאָרגען פריה, פאר אייער אפרייזען, וועל איך מיט אייך פריהשטיקען.

צעהן מינוט פאר זיעבען אוהר איז מאָרים ווידער געוועזן אין דער רוע ווערנייל, ביי ברעסאָל.

נאלובעט און קאַרנו האבען נאכ'ן עסען זיך ווידער געזעצט ביים בעט פון דער קראַנקער. זיי האבען איהר רעגעלמעסיג איינגעגעבען מעדיצין און האבען פון איהר קיין אויג ניט אראפגענומען. מיט שרעקען האבען זיי בעמערקט דיא פערענדערונג וואס איז אין איהר פארגעקומען אין אזא קורצע ווילע. זיא האט אויסגעזעהן גרויער און עלטער מיט צעהן יאהר.

אום צען אוהר איז דער דאקטאר נאך אמאהל געקומען און האט בעקוקט דיא קראנקע.

— עס איז גוט — האט ער געזאגט — גיט איהר דיא מעדיצין ביז צו ענדע און לאזט איהר רוהען, געהט אבער פון איהר ניט אוועק. איהר זאלט זיך ניט וואונדערן און ניט שרעקען ווען זיא וועט אין דעם צושטאנד נאך בלייבען ביז מארגען, אדער זיא וועט זיך אויפכאפפען אין פיבער. דאס וועט ניט לאנג אנהאלטען און איז ניט געפעהרליך.

אלס דער דאקטאר איז אוועקגעגאנגען האבען זיך דיא ביידע פאליציסטען אזוי איינגעריכטעט, דאס זיי האבען זיך אלע צוויי שטונדען געביטען און וועהרענד איינער האט איבערוואכט דיא קראנקע האט דער אנדערער געשלאפען.

א גאנצע נאכט איז עמא זשובערט געלעגען אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד, אבער געגען פינף אוהר מארגענס האט זיא אנגעהויבען צו זיך צו קומען. זיא האט זיך ווילד ארומגעקוקט אין צימער, און איהר בליק איז ענדליך געפאלען אויף דעם שלאפענדען גאלובעט. זיא האט זיך, וויא עס האט אויסגעוויזען, געפרעגט, וואס ער האט דא צו טאהן. איהרע ליפפען האבען זיך בעוועגט און זיא האט געוואלט ריידען.

אבער סילוויאן קארנו, וועלכער האט געהאט אין זינען דעם בעפעהל פון דאקטאר, האט ארויפגעלייגט זיין פינגער אויף זיינע ליפען און האט געזאגט: „ניט ריידען מאדאם, שטרייננג פערבאטען!“

מאדאם ראזיע'ס קאפ איז געפאלען צוריק אויפ'ן קישען און זיא איז ווידער געבליעבען ליגען אהן בעוועגונג.

אין דעם צושטאנד האט איהר געפונען דער דאקטאר אלס ער איז אום ניין אוהר מארגענס ווידער געקומען.

קארנו האט איהם מיטגעטהיילט וויא דיא נאכט איז פאראיבער, און דער דאקטאר איז געוועזען צופריעדען מיט דער לאגע פון דער קראנקער.

— עס געהט אלזא מאדאם בעסער? — האט דיא טרייע מאדליין געפרעגט.

— יא. עס שיינט געוועזען צו זיין א הארטע שלאג, אבער דיא קראנקע שיינט צו האבען א שטארקע נאטור און שטארקע נערווען.

ביי דיעזע ווערטער האט דער דאקאר ארויסגענומען אנאנדער פלעשיל פון זיין טאשע און האט איינינע טראפפען דערפון איינגעפלאסען דער קראנקער אין מונד. יעצט האט זיא געעפענט דיא אויגען און האט אנגעקוקט דעם דאקטאר.

— וויא געהט עס אייך מאדאם? — האט דער דאקטאר געפרעגט — זעהט איהר מיך? קענט איהר מיך פערשטעהן?

— יא — האט דיא קראנקע געענטפערט מיט א שוואכער שטימע — איך זעה אייך און קען אייך פערשטעהן.

— פיהלט איהר שמערצען?

— דאס קען איך ניט זאגען, אבער אלע גליעדער זיינען מיר וויא צובראכען.

— און דער קאפ?

— דער קאָפּ איז מיר גאנץ קלאר; פון פינף אוהר אן האב איך ניט געשלאפען, נור געטראכט.... וויא פיעל איז דיא אוהר?

— באלד צעהן.

— שוין צעהן? דאן מוז איך אויפשטעהן!

— זיא רעדט פון פיעבער — האט גאלובעט געמורמעלט.

— אויפשטעהן? האט דער ארצט אויסגערופען — דערפון איז גאר ניט צו דיינקען.

— איך מוז אויפשטעהן, איך האב וויכטיגע געשעפטען צו בעזאָרגען.

— ווייסט איהר דען וואס געסטערן איז געוועזען דיא אורזאכע פון אייער צופאל?

מאדאם ראָזיע האט אנגעהויבען צו ציטערן אם גאנצען קערפער:

— יא — האט זיא געזאגט — איך וויים; מיר האט אויסגעוויעזען וויא איינער וואלט מיר איינגעשלאגען דעם מוח מיט א האמער. אלעס האט זיך אנגעהויבען צו דרייען ארום מיר און איך בין געפאלען צו באָדען.

— איהר האט איהם אלזא געזעהן? — האט גאלובעט געפרעגט.

דיא פּאָליציסטין האט איהם אנגעקוקט שטאר: „וועמען מיינט איהר?"

— דעם מאן מיט דער בריעף.

עמא זשובערט האט צוזאמענגעצויגען איהרע ברויען, איהר געזיכט איז געווארען נאך בלאַסער, און זיא האט ארויסגערעדט מיט א זיפץ: „איך האב איהם געזעהן!"

— האט איהר איהם דערקענט?

— יא.

— ווער איז ער דען געוועזען?

— לאַטירג.

— טויזענד טייפעל! און איהר האט אונז ניט געגעבען קיין צייכען!

— איך האב אייך דאך געזאגט, אז מיר איז אין דעם אויגענבליק געוועזען פונקט וויא מען וואלט מיר איינגעשלאגען דעם קאָפּ מיט א האמער.

— דאן איז דער צופאל געקומען פון דעם אונערווארטעטען ערשיינען פון א מאן, וועלכען איהר רופט לאַטירג? — האט דער דאקטאר געזאגט.

— יא, יא, אזוי איז עס! דיעזער מאן האט מיר פריהער אמאהל פיעל בייז געטהאן, זיין ערשיינען האט מיך ניעדערגעשמעטערט, אבער איצטער איז דאס שוין פארביי; איך בין פאָלשטענדיג געזונד און קען אויפשטעהן. לאזט מיך נור איין אויגענבליק אליין, דאן וועט איהר זעהן וויא איך בין אין פאָלען בעזיטץ פון מיינע קרעפטע.

— איך זאג אייך נאך אמאל מאדאם, דאס נאך דעם שטארקען שלאג וואס איהר האט אריבערגעטראגען איז פאר אייך געפעהרליך דאס בעט צו פארלאזען.

— איך פיעל אבער אן מיינע קרעפטען אז עס איז קיין געפאהר ניטא, איך וויל פּרובירען.

דער דאקטאר האט איהר אנגעקוקט ערשטוינט, און איהם איז בשעת מעשה איינגעפאלען, אז ער האט דא צו טהאן מיט א משוגענע. דעננאך אבער האט ער א

ווינק געטהאן צו דיא ביידע מענער און האט מיט זיי גלייך פארלאזען דאס צימער.

מאדליין האט אויך געוואלט פארלאזען דאס צימער, אבער מאדאם ראזיע האט זיא צוריק גערופען צו זיך צום בעט: „מאדליין — האט זיא געזאגט — איהר זאלט קיין אויגענבליק אפטרעטען פון פארדער־צימער און זאלט קיינעם ניט ארייננלאזען. ווער עס זאל מיך ניט פרעגען, זאלט איהר ענטפערן אז איך בין אויסגעגאנגען; איך וויל קיינעם ניט זעהן, קיינעם ניט!

— אויך הערן מאָריס ניט?

— אויך איהם ניט! ווען ער קומט זאגט איהם, אז וויכטיגע געשעפטען האבען מיר פערהינדערט איהם צו ערווארטען, אבער איך וועל היינט אבענד פינקטליך זיין אין דער רוע דע ווערניי, ביי ברעסאָל.

— זעהר גוט, מאדאם.

— האט איהר אלעס פערשטאנען?

— יא, מאדאם; זאל איך אייך העלפען זיך אנציהען?

— ניין, איך בין גאנץ געזונד, און ברויך קיינע הילפע.

מאדליין איז ארויסגעגאנגען.

אזוי שנעל וויא עמא זשובערט האט זיך געזעהן אליין אין צימער, איז זיא ארויס־געשטיגען פון בעט, אבער זיא האט זיך נאך ניט געקענט האלטען אויף דיא פיס און איז געזונקען אויף א שטוהל.

— נו, נו, גערוהרט זיך! — האט זיא צו זיך אליין געזאגט — איצטער איז קיין צייט ניטאָ פיר שוואכקייטען! וואס מען וויל דאס קען מען! גערוהרט זיך! עס מוז געטהאן ווערן.

בלייך וויא א טויטער מיט א פינסטערן געזיכט און מיט מורא'דיג־לייכטענדע אויגען, האט זיך דיא פאליציסטין אויפגעהויבען און איז לאנגזאם צוגעגאנגען צו א שראנק, פון וועלכען זיא האט ארויסגענומען א מאַרגענראָק פון ברוינער וואָל. אנציע־הענדיג איהם האט זיא צופעליג א בליק געטהאן אין א גרויסען שפיגעל וואס איז געשטאנען אין איהר צימער, און האט פון שרעק געמאכט א טריט הינטערווערטס. זיא האט זיך אליין ניט דערקענט, אזוי פערענדערט און אזוי פעראלטערט איז געוועזען איהר געזיכט צייט געסטערן.

— יא, יא — האט זיא גערעדט צו זיך אליין — איך האב אריבערגעטראָגען דאס שרעקליכסטע וואס א מוטער קען דערלעבען. איצטער וויים איך, אז מאָריס איז דאס געוועזען דער מאן וואס האט יענעם א'נגליקליכען בריעף געפאָרדערט. מאָריס האט איהם ערהאלטען. מיין זאהן געהערט צו א רויבער־באנדע, צו א מערדער־באנדע, און איז פיעלייכט אליין א מערדער! וועה, א וועה!

ביי דעם געדאנקען האט עמא זשובערט אויפגעציטערט און האט פארבאָרגען איהר געזיכט אין איהרע ציטערנדע הענד.

— ניין, ניין — האט זיא דאן איבערלעגט — דאס איז משוגעת פון מיין קראנ־קען קאָפּ, דאס איז ניט מעגליך! דאס קינד וואס האט מיך נאך געסטערן אומאַרמט און גערופען מוטער, דאס קינד וואס ליעבט און ווערט געליעבט, און פיר וועלכען עס

עפענט זיך אזא שעהנע גליקליכע צוקונפט — ער זאל זיין א מערדער! ניין, ניין! דאס איז ניט מעגליך!.... אבער ווען אלעס רעדט דאך געגען איהם! ווען אלעס קלאגט איהם אן! האב איך ניט געהערט מיט מיינע אייגענע אויערן אין פּאַרט קרעטעל, וויא דיא באנדיטען האבען גערעדט וועגען מיך צו טויטען, און ווערדיע האט ערקלערט דאס זיי קענען דאס ניט טהאן, ווייל א געוויסע פרויאַן שטעהט זיי אין וועג; דאס האבען זיי גערעדט פון איהם, פון מאַריס'ן, אין וועלכען לאַטירג האט דערקענט זיין זאהן און האט איהם פארפיהרט צום פערברעכען....

— אבער ניין! — האט זיא ווייטער גערעדט צו זיך אליין — אויך דעם בעוויין וועל איך ניט גלויבען! דאס איז ניט מעהר וויא א שיין! אויב מיין זאהן איז געווארען א קאַמראד פון דיא שורקען האט ער עס געטהאן אונבעוואוסט. ער וויים ניט פון דעם אונגליק אין וועלכען ער העלפט מיט. זיינע הענד זיינען ריין פון בלוט, ער קען ניט זיין קיין מערדער!.... מיין גאט, ערבארעם דיך איבער מיך! לאז מיר וועניגסטענס איבער דעם צווייפעל! לאז מיך פערגעסען דיא שרעקליכע פראגען וועלכע ענטשטעהען אין מיין קאפּ איינע נאך דער אנדערן! לאז מיך פערגעסען דאס ער האט מיך געזוכט אויסצופרעגען נעכטען וואו עס האלט מיט מיין זוהן! לאז מיך פערגעסען, דאס אין דער צייט וואס איך האב דא גערעדט מיט'ן גראף וועגען טאַנשעטען-קנאַפּ האט ער געקענט זיין אין שפּייזע־צימער און הערן אונזער געשפּרעך. און ווער איז דער מאן וואס איז אין יענער פינסטערער נאכט ארויסגעגאנגען פון אָקטאַוויעס הויז? ער איז מיט איהר בעפריינדעט געוועז! עס איז צו שרעקליך! אלעס איז געגען איהם! נור איך קען עס ניט גלויבען! ווען איך וועל איהם מוזען אנקלאגען, איהם מוזען אויסליעפערן אין דיא הענד פון דער גערעכטיגקייט — איך, זיין מוטער!

ביי דעם שרעקליכען געדאנק איז דיא אונגליקליכע מוטער ווידער שיער געפאלען אין אהנמאכט, אבער זיא האט צוזאמענגענומען איהר גאנצע גייסטעס-קראַפט אום זיך צו האלטען אויף דיא פיס.

— איך מוז אנדערע בעווייזע האבען — האט זיא געטראכט — מיינע פערנונפט זאגט מיר קיין זאך ניט בעשטימט. פיעלייכט איז ער נור א ווערקצייג אין געשיקטערע הענד... ווער וויים אויב יענער האַלענדער, יענער וואַן-ברעקע....

זיא איז א ווײַלע געבליעבען שטעהן נאכדענקליך און א שוואכע רויטקייט האט זיך צוגאָסען איבער איהר געזיכט.

— וואַן-ברעקע! — האט זיא געזאגט — ווער איז דיעזער מאן? ווען דאס זאל זיין לאַטירג! לאַטירג, וועלכער האט אויס האס צו מיר צוגענומען פון מיר מיין זאָהן און געמאכט איהם צו זיין ווערקצייג! דאן קען נאך מאַריס פיעלייכט אונשולדיג זיין! דאס מוז איך וויסען און וועל עס וויסען!

האסטיג איז מאדאם ראָזיע ארויס אין צימער, וואו דיא דריי מענער האבען געווארטעט. דער דאקטאר האט שיער אויפגעשריען פון פערוואונדערונג און דיאביידע פּאָליציסטען האבען אויפגעשוידערט. מאדאם ראָזיע האט אויסגעזעהן פּונקט וויא זיא וואלט ערשט ארויס פון קבר. איהרע ליפּען זיינען געוועז וויים, און נור איהרע אויגען האבען אונהיימליך געפּונקעלט.

— דא בין איך דאקטאר — האט זיא געזאגט — איך בין גאנץ געזונד.

— אבער אונגליקליכע, איהר זעצט אייער לעבען אין שפיעל.

מאדאם ראָזיע האט געציקט דיא אכסלען. „און ווען אזוי, וואס איז דען? — האט זיא געזאגט — איז דען דאס לעבען אזוי קאָסטבאר? איבריגענס פערזיכער איך אייך נאך אמאל, אז איך פיהל מיך גאנץ קרעפטיג“.

— דאס איז דיא ווירקונג פון דער מעדיצין, אבער דאס האלט ניט לאנג אן. יעדענפאלס זאלט איהר דיא מיקסטור ניט אויפהערן צו נעהמען און בלייבען רוהיג אין בעט, אויב איהר ווילט געזונד ווערען.

— איך דאנק אייך, דאקטאר; איך וועל געהאָרזאם זיין און מיך לייגען אין בעט; יעצט אבער מוז איך ריידען מיט גאלובעט און קאָרנו.

דער דאקטאר איז אוועקגעגאנגען. מאדאם ראָזיע האט זיך צונעלייגט אנגעקליידעט אויף א סאָפא אין שפייזע־צימער, וועהרענד מאדליין האט צוגעגרייט דעם טיש פאר דיא ביידע פּאָליציסטען צו פריהשטיקען, און האט זיי איבערגעלאזען מיט מאדאם ראָזיע.

— איצטער הערט מיך צו — האט זיך עמא זשובערט געווענדעט צו איהרע ביידע בעגלייטער — ווייסט איהר דאס מיר האט עטוואס שרעקליכעס פאסירט?

— מען קען דאס זעהן: מאדאם איז גאנץ פערענדערט.

— דאס איז דאס וועניגסטע; זאגט מיר אָפען, זייט איהר מיר געטריי?

— מיר זיינען בערייט צו געהן פאר אייך דורך פייער און דורך וואסער, מאדאם האבען ביידע געענטפערט.

— אויב אזוי וועל איך היינט פערלאנגען פון אייך א דיענסט, אבער מיט דער בעדינגונג איהר זאלט מיר קיינע פראגען שטעלען, ביז איך וועל אייך אלעס אליין אויסזאגען.

— מיר זיינען בערייט צו טהאן אלעס וואס איהר פערלאנגט.

— קענט איהר אייך פערשאפען נאכט־שליסעלע און ברעך־אייזענס?

— סילוויאן האט אנגעקוקט פערוואונדערט גאלובעט און האט דאן געזאגט: „גאנץ לייכט, איך ווייס א שלאָסער ביי וועמען איך קען דאס בארגען פיר צוואנציג פראנק.“

— דאן געהט און קריעגט עס אזוי שנעל וויא איהר קענט.

— אין צוויי שטונדען האב איך זיי דא.

דרויסען האט מען געהערט קלינגען, נאכהער ריידען און דאן איז אריינגעקומען מאדליין און האט געמעלדעט, אז מאָריס איז דאָ געוועזען: „דער העדר איז געוועזען אין פערדרוס, מאדאם, דאס ער קען מיט אייך ניט ריידען און ער ערוואַרטעט אייך היינט אבענדס.“

ביי דיא איינפאכע ווערטער איז מאדאם ראָזיע ערגריפען געווארען פון א טויט־שרעק. זיא איז געווארען נאך בלאסער וויא זיא איז געוועזען, האט פערשטעקט דעם קאָפּ אין קיסען און גרויסע טרעהרען האבען זיך געקייקעלט איבער איהרע וואנגען.

אויף דער פערפעקטור און אין דער גאנצער פאריזער פאליציי איז דערוויילע געווען א שרעקליכע סומאטאכע און איין אויפרוהר. דיא ענטדעקונג פון דער דאפעל טער וואהנונג מיט דער געהיימער פערבינדונג האט אנגעמאכט א שרעקליכען גערודער און האט ווידער אויפגעפרישט דיא מארדגעשיכטען פון פערלאשעז און פון דער רוע עדנסטין. דער פאליציי־שעף, דער קאמיסאר און דער אונטערזוכונגס־ריכטער האבען כמעט פערבראכט דעם גאנצען מיטוואך'דיגען טאג אין אונטערזוכען דיא הייזער ארום יענעם הויז, וואו דיא וואהנונג פון ווערדיע איז ענטדעקט געווארן. אלעס איז געווען אין דער שרעקליכסטער אויפרעגונג. דיא נאמען מאשע און מארטין זיינען געלעגען אין דיא מיילער פון גאנץ פאריז.

זיינען מאשע און מארטין געווען צוויי פערזאנען אדער איינע? זיינען דאס געווען לאטירג און ווערדיע, אדער וועניגסטענס מיטגליעדער פון דער מארד־באנדע, וועלכע איז אויך שולדיג אין דעם פערברעכען פון פער־לאשעז און רוע מאנטארגע, וויא אויך אין דער ערמארדונג פון דער שעהנער אקטאוויע?

דיא צייטונגען האבען געקעהרט דיא וועלט איבער דיא פאליציי, וועלכע לאזט עס צו, דאס אין מיטין פאריז זאל א מארד־באנדע אויסארבייטען מעשים און מען זאל זיי ניט קענען פאנגען.

פאול גיבריי האט דיא גאנצע נאכט צוגעבראכט אויסערהאלב זיינער וואהנונג און דיא פאליציי בעאמטע זיינען 48 שטונדען געווען אין טהעטיגקיים.

קיין זאך איז ענטדעקט געווארען, קיין שפור פון דיא פערברעכער איז אויסגע־פונען געווארן אין ענטמוטהיג, מיעד פון דער אומזיסטער אנשטרענגונג זיינען זיך דיא בעאמטע צוגאנגען דאנערסטאג פריה נאך זייערע וואהנונגען, אום זיך אביסעל אויס־צורוהען.

ערשט זעהר שפעט איז דער פאליציי־שעף געקומען אין זיין ביורא און זיין סעק־רעטער האט איהם מיטגעטהיילט, דאס מאסאן און גראנדשאמפ, דיא צוויי אגענטען, זיינען געווען געסטערן מיט עמא זשובערט, האבען געבראכט זייער בעריכט נאך נעכטערן, אבער זיי האבען דעם פאליציי־שעף ניט געפונען. דער סעקרעטער האט איבערגעגעבען דעם שעף דעם ראפארט פון דיא ביידע אגענטען.

אלס דער שעף האט אנגעהויבען צו לעזען דעם בעריכט, האט ער מיט'ן פויסט א קלאפ געטהאן אין שרייב־טיש, דאס אלעס ארום האט געציטערט.

— ווידער דיעזעלבינע געשיכטע! — האט ער זיך געערגערט — זיא האט א שפור, זיא שטעלט איהר נעטץ און ער גליטשט זיך דורך!

ער האט געלעזען ווייטער און האט געזאגט וויא צו זיך אליין: „עס זעהט אויס וויא דאס שיקזאל וואלט זיך פערשווארען געגען אונז, צו צערשטערן אלע אונזערע פלענער. פון דער געשיכטע אין פאסט־אפיס האב איך קיין האר ניט געוואוסט; וואהרשיינליך איז עס געווען יענער אויף וועמען עמא זשובערט האט אזוי געהאפט. פיר מיטוואך אבענדס האט זיא מיר צוגעזאגט דיא פערהאפטונג פון לאטירג, אדער איינעם פון זיינע קאמעראדען. וואס האט זיא געוואלט אויף דער פאסט? וואס בעדייטעט דיא פלעצליכע אהנמאכט? זיא מוז עס מיר ערקלערן!“

ער האט פארלאזען זיין ביוראָ און איז גלייך געפארען נאך דער רוע דע לא וויקטאָר, צו מאדאם ראָזיע.

אויך איהם האט מאדליין געזאגט, דאס מאדאם ראָזיע איז אויסגעגאנגען.

— טראָגט איהרער קראנקהייט? — האט דער שעף געפרעגט ערשטוינט.

— אָ, מאדאם האט געהאט א רוהיגע נאכט און איז היינט מאָרגען אויפגעשטאנען גאנץ מונטער.

— קענט איהר מיר ניט זאגען וואוהין מאדאם איז געגאנגען?

— ניין איך ווייס ניט.

— איז מאדאם געווען אליין?

— ניין, צוויי הערען זיינען געווען מיט איהר.

— ווייסט איהר ווי זיי הייסען?

— איינעם האט זיא גערופען „הערר גאלובעט."

— דאנקע! — האט דער פּאָליציי־שעף געזאגט און איז אוועקגעגאנגען. פון דאנען איז ער געפאהרען גלייך נאך דער פאסט אין דער רוע ד'ענגען, טראכטענדיג ביי זיך: „דאס איז מערקווירדיג! געסטערן איז זיא געקומען אהיים א נוסס'ע און היינט איז זיא שוין ווידער ארומ מיט איהרע ביידע בעגלייטער, וועלכע פּאָלגען איהר, וויא עס שיינט מעהר אלס מיר. דיא מעשה איז ניט גלאט.

אלס ער האט פון פאסט־בעאמטען ערפאהרען אלעס וואס האט זיך געסטערן דארט אין ביוראָ אפּגעשפּיעלט מיט עמא זשובערט אין דעם אויגענבליק ווען דער גע־היימניספאלער בריעף איז אויסגעליעפערט געווארען און דער מאן איז רוהיג אוועק מיט'ן בריעף איז ער געווארן אזוי ערשטוינט, דאס ער האט אין ערשטען אויגענבליק ניט געפינען קיינע ווערטער אויסצודריקען זיין ערשטוינען.

— האט ווער עס איז פון אייך געזעהן דעם מאן? — האט דער פּאָליציי־שעף געפרעגט דעם פּאָסט־בעאמטען.

— יא, איינינע האבען איהם געזעהן.

— איז ער איין עלטערער מאן?

— ניין, א יונגער, שעהן — אויסזעהענדער יונגער מאן פון א יאהר פיער־פינף־און־צוואנציג.

— דאס ווערט אימער וואונדערבארער — האט דער שעף געמורמעלט — דאס בענעהמען זיך פון עמא זשובערט לאזט זיך גאר ניט דערקלערן און עס זעהט אויס עהנליך צו פעררעטה.

ער האט זיך געמאכט איינינע נאטיצען און איז איועקגעפאהרען נאך דער פּרע־פעקטור. אלס ער האט ערפאהרען דאס מאדאם ראָזיע איז נאך ניט געווען, איז ער אוועקגעפאהרען צום פּאָליציי־קאמיסאר פון איהר קווארטאל, אום צו פרעגען אויב ער האט פון איהר ניט געהערט היינט.

דערזעהענדיג דעם שעף האט זיך דער פאליציי־קאמיסאר דערפרייט.

— איצטער־ערשט האב איך געוואלט צו אייך שיקען, הערר שעף — האט ער געמעלדעט — מיר איז היינט פריה מיטגעטהיילט געווארען פון זעהר א פערדעכטיגען

טויט פון א יונגער מיידיל אין א פאנסיאן אין דער רוע דע־לא־וויל־ד׳עוועק, און קיינער ווייס ניט ווער זיא איז און פון וואנען זיא קומט. איך האב אויך געשיקט מעלדען דעם הערן גיבריי פון דעם פארפאל, און איך דיינק אז איינע אונטערזוכונג וועט נייטיג זיין טראָטץ דעם וואס א דאקטאר בעהויפטעט אז דער טויט איז א נאטירליכער.

— מיר וועלען דיא זאכע גלייך פארנעהמען, ערשט אבער האב איך מיט אייך וואס ערנסטעס צו ריידען אין בעצוג אויף עמא זשובערט.

אין דעם אויגענבליק איז ערשיענען הערר גיבריי, און האט אויפגעפאָדערט דעם שעף און דעם קאמיסאר גלייך צו געהן מיט איהם נאך דעם פאנסיאן אין דער רוע דע־לא־וויל־ד׳עוועק.

— האט איהר פיעלייכט געזעהען היינט מאדאם ראָזיע, הערר גיבריי? — האט דער פאליציי־שעף געפרעגט.

— ניין, איך האב איבערהויפט ווענינ דירעקטע בעציהונגען צו איהר; וואס טהוט זיא דען, פערפאלגט זיא וועלכע שפור?

— זיא האט געהאט א שפור, אבער איך האב ניט געוואוסט וועלכע, און דער־ריבער האט זיא אונז געקענט בעקוועמער בעטריגען.

— בעטריגען?! — האט גיבריי אויסגערופען — דאס איז אונמעגליך!

— הערט אויס און אורטהיילט אליין.

דער דירעקטאר האט אין קורצען דערציילט וואס עס איז פאָרגעקומען אויף דער פאָסט, און דאס ער האט זיא ניט געפונען צו הויז, טראָטץ דעם וואס זיא איז בלומר׳שט געוועזען שטערבענד אלס זיא איז געסטערן געקומען נאך הויז.

— וואס שליעסט איהר דערפון? — האט ער געפרעגט זיינע ביידע צוהערער וועלכע האבען אויסגעגלאָצט דיא אויגען פאר פערוואונדערונג — איז דאס ניט פערראטה און בעטרוג

— דער שיין איז ווירקליך געגען איהר; וואס דענקט איהר צו טהאן?

— איך וועל איהר פון היינט אן לאזען נאכשפירען און איבערוואכען איהר יעדען טריט, און אויב עס וועט נייטיג זיין וועל איך זיא לאזען ארעטירען און פאָרדערן פון איהר רעכענשאפט, און א ערקלערונג איבער דעם פאָרפאל אויף דער פאָסט.

— פערהאפטען? — האט גיבריי געפרעגט.

— איך האב איין רעכט דערצו.

— געוויס, אבער איך וואלט אייך דאס ניט ראטהען צו טהאן. מאדאם ראָזיע קען יעדען אויגענבליק קומען און בריינגען איהר בעריכט. איהר ווייסט בעסער וויא איך דאס פאליציי־אגענטען האבען אָפט ליעב צו האלטען פיר זיך זייערע אייגענע פלענער. און צו ריידען וועגען זיי נור נאכדעם וויא זיי זיינען מיט ערפאָלג דורכגעפיהרט. דאס קען אויך זיין דער פאל מיט מאדאם ראָזיע.

— איהר האט פיעלייכט רעכט, אבער גאר גלאט איז דא דיא זאך ניט. וואס האט געקענט זיין דער גרונד צו אזא העפטיגער ערשיטערונג ביי דעם אנבליק פון דעם יונגען מאן וואס האט אפגענומען דעם געהיימניספאלען בריעף? זיא קען וואהרשיינליך דעם יונגען מאן און האט איהם דא ניט ערווארטעט, און דעריבער איז דער שלאג

נעוועזען אזוי שטארק — אבער ווער איז דער יונגער מאן? מיר זאגט דאס הארץ אז דער מאן וואס האט אפגענומען דעם בריעף מוז זיין צו איהר עטוואס מעהר אלס איין איינ־פאכער קאמראד פון דער מערדער־באנדע, זיא מוז איהם קעננען, זאנסט וואלט איהר שרעק ניט געוועזען אזוי גרויס!....

— דאס איז אלעס זעהר מעגליך — האט גיברייי געענטפערט — און איך האף אז ביז מארגען וועט זיך דיא זאכע אויפקלערן. איצט מוזען מיר זיך בעאיילען און געהן נאך דעם פאנסיאן, דען עס ווערט שפעט.

אלס דער שעף, הערר גיברייי און דער קאמיסאר זיינען געפאהרען דורך דיא רוע דע מארטיר אין דער ריכטונג צום פאנסיאן פון דער מאדאם דיבעף, זיינען זיי פאר־בייגעגאנגען דריי נוט־געקליידעטע מענער, צוויי הויך־געוואכסענע און איינער א קלייננער, מיט געמעסענע לאנגזאמע טריט. ווען עס וואלט ניט געוועזען שוין דונקעל וואלט דער פאליציי־שעף אין זיי דערקענט נאלובעט, קארנו און מאדאם ראזיע, וועלכע איז אויך געוועזען אין דער פערקליידונג פון א מאן. נור אזוי וויא עס איז שוין געוועזען אבענד, און דער וואגען איז פארבייגעפאהרען שנעל, האט ער זיי ניט דערקענט.

מאדאם ראזיע איז געוועזען בלאס וויא א לייבע און האט זיך געהאלטען פעסט אן קארנו'ס ארעם, אום ניט צו פאלען. אלע דריי האבען זיך פארנומען נאך דער רוט נאווארין, וואו זיי זיינען געבליעבען שטעהן פאר דעם הויז, אין וועלכען מאריס האט געוואינט.

— זיינען מיר אנגעקומען, מאדאם? — האט נאלובעט געפרעגט.

— יא — האט דיא פאליציסטין געענטפערט — אין דעם הויז מוזען מיר אריינ־געהן. אויבען וואינט אויך א דאקטאר, און ווען דער הויז־מייסטער זאל אונז פרעגען וואהין מיר געהן, ענטפערן מיר איינפאך, צום דאקטאר שעניע.

דיא הויז־טהיר איז נאך געוועזען אפען און דער ערשטער האט זיך אריינגעחאפט גאלובעט, וועלכער איז ארויף ביז צום דריטען שטאק און איז ניט בעמערקט געווארען פון קיינעם. גליקליכער וויזע איז דער הויז־מייסטער ניט געוועזען צו הויז. און דיא אלטע פרוי איז וואהרשיינליך בעשעפטיגט געוועזען מיט'ן צובערייטען אבענד־עסען. נאך גאלו־בעט זיינען אויך ארויף קארנו מיט מאדאם ראזיע, דיא לעצטערע איז מעהר געטראגען געווארען פון קארנו אלס געגאנגען מיט איינענע קרעפטען.

— דארטען, שנעל! — האט מאדאם ראזיע געזאגט אנווייזענדיג אויף א טהיר.

גאלובעט האט ארויסגעצויגען א ברעך־שליסעל פון זיין טאשע, און דיא געשיק־ליכקייט מיט וועלכע ער האט עס גענדרייט, האט בעוויזען דאס ער איז אמאהל זעהר געאיבט געוועזען אין דער סארט ארבייט.

דיא טהיר איז באלד געוועזען אפען, און אלע דרייא זיינען אריבער דיא שוועל און האבען גאנץ שטיל פארשלאסען דיא טהיר הינטער זיך.

קארנו האט אנגעצונדען א ליכט וועלכע ער האט געבראכט מיט זיך, און אלע דריי זיינען אריין אין מאריסעס ארבייטס־צימער; דאס איז אין יענעם צימער, וואו דער לעזער האט איהם געזעהן אין אנפאנג פון דיעזער ערצעהלונג פארברענענדיג זיינע בלוט־בעפלעקטע קליידער, און איבערשרייבענדיג דיא פאפיערען וואס ער האט צוגענומען פון

קוראוויאָוו'ס קברים־שטיבעל אויפ'ן פערלאשעז און פון דעם ערמאָרדעטען אין וואגען, אין רוע מאָנטאָרגוע.

אלס מאדאם ראָזיע איז ארייגגעטרעטען אין דיעזעס צימער האט זיא זיך געמוזט אנהאלטען אן טיש אום ניט צו פאלען פון העפטיגער ערשיטערונג. מיט פייכטע אויגע האט זיא געקוקט ארום זיך, אלעס וואס זיא האט דא געזעהן האט איהר דערמאהנט אן איהר קינד, אן איהר געליעבטען, פערגעטערטען זאָהן. דארטען אויפ'ן פולט איז גע־לעגען איין אָפענעס בוך און האט אנגעצייגט דאס ער האט דארט געלעזען, דא אויפ'ן שרייבטיש איז געלעגען איין האלב־בעשריעבענעס בלאט; ניט ווייט דערפון — איין האנדשוה וועלכער האט געצייגט דיא פאָרם פון זיין האנד, אויף וועלכע זיא קומט איצטער זוכען פלעקען פון בלוט.

צוויי גרויסע טרעהרען האבען זיך געקייקעלט פון דיא אויגען פון דער אונגליק־ליכער מוטער.

— ניין, ניין, דאס איז ניט מעגליך — האט זיא געטראכט, אלס זיא האט ווידער אנגעהויבען צו האָפען — איך וועל דא געפינען א בעוויז אז מאָרים איז ניט שולדיג. קען ניט שולדיג זיין! ער וויס פון גאר ניט, ער איז נור געווען א ווערקצייג, א שפּיעל־באל אין דיא הענד פון יענע שורקען! מאָרים איז קיין פערברעכער, דאס איז ניט מעגליך!

קאָרנו און גאלובעט זיינען געשטאנען, ערווארטענדיג איהרע בעפעהלע.

— לאזט ארונטער דיא פאָרהאנגען, מען זאל ניט זעהן אז דא איז פאראנען ליכט.... אזוי!.... איצטער מוזען דורכגעזוכט ווערן אלע פאפיערען, אלעס וואס האט נור א בעצוג אויף לאטירג, ווערדיע און א געוויסען וואן־ברעקע. אונטערזוכט אלע קאסטענס, ברעכט אויף אלע שלעסער, זוכט אין אלע ווינקעלאך, לאזט קיין זאך ניט פארביי.

דיא ביידע מענער האבען זיך גענומען צו דער ארבייט, וועהרענד מאדאם ראָזיע האט זיך געזעצט צום טיש. קארטען און נאָטיצען און אויסגעשריעבענע אלטע טאשען־ביכלעך זיינען געלעגען אין אָרדנונג אין דיא שובלאדען פון טיש, און עמא זשובערט האט זיי אויפמערקזאם דורכגעבלעטערט. אויסער ציפער, רעכנונגען און אונבעדייטענדע נאָטיצען האט זיא אין זיי ניט געפונען. ענדליך האט זיא גענומען אין האנד א ביכעל געבונדען אין רויטען לעדער און האט עס געעפענט. א שטיקעל פאפיער איז פון איהם ארויסגעפאלען, און איז געפאלען אויף דער ערד. זיא האט עס אויפגעהויבען, און וויא זיא האט עס אויסאיינאנדערגעפאלטעט האט איהר אויסגעוויעזען, דאס זיא האלט א גליהענדען אייזען אין האנד. זיא האט עס ווידער געלאזען פאלען, און א דומפּפער געשריי האט זיך ארויסגעריסען פון איהר ברוסט.

— האב ערבארמען, מיין גאָט! האסט דוא גאר מיט מיר קיין מיטלייד ניט!— האט זיא געיאמערט שטיל — וואס האב איך דא געזעהן? א פאפיר מיט איינשניטע פונקט וויא יענעס וואס מען האט געפונען ביי דעם ערמאָרדעטען אין טויטענהויז, מיט וועלכען איך האב געלייענט דעם בריעף פון לאנדאן. איך קען ניט מעהר צווייפלען,

מיין זאָהן איז דער מיטשולדיגער פון יענע פערברעכער, דער מיטשולדיגער פון זיין פאטער!

זיא האט וויעדער אויפגעהויבען דאס פערעטהערישע שטיק פאפיער און האט עס אויסגעשפרייט פאר זיך.

— מאַריס איין מערדער! — האט זיא ווייטער גערעדט צו זיך — דא האב איך א קלארען בעווייז. לאטירג האט מיר מיין זאהן צוגענומען, אבער וואו האט ער איהם געפונען? און וואס האט ער איהם דערקענט און וויא אזוי האט ער איהם אריינגעקראגען אין זיינע הענד? און דיעזער זאהן האט מיך אומארעמט, האט מיך גערופען זיינע געליבטע מוטער און האט ניט געציטערט מיט קיין אבר. ווערהענד איך האב איהם געזאגט דאס איך זוך דעם מערדער פון פער-לאשעז און רוע ערנעסטין. וואס פאר איין אונגעהייער האב איך געבראכט אויף דער וועלט! דער זאהן פון א מערדער האט אליין אויך געמוזט ווערען מערדער.

אלע קוואלען פון איהר זעעלע האבען זיך אפגעשפיעגעלט אויף איהר געזיכט און דיא אונגליקליכע פרוי האט ווייטער גערעדט:

— פיעלייכט אבער ווייס מאַריס גאר ניט דיא בעדייטונג פון דעם איינגעשניטענעם פאפיער? פיעלייכט האט ער עס נור צופעליג גענומען פון קאפיטאן וואן ברעקע?

אין דעם אויגענבליק זיינען צוגעקומען צום טיש גאלובעט און קאַרנו,ביידע מיט פולע הענד פאפיערען.

— זעהט וואס מיר האבען געפונען, מאדאם! — האט גאלובעט געזאגט — דאס האבען מיר געפונען אין דעקעל פון א קאַפער אין יענעם דונקעלן צימערל!

מיט פיעבערהאפטער האסט האט עמא זשובערט גענומען דיא פאפיערען און האט זיי אנגעפאנגען צו לעזען. אין אנפאנג האט זיא פאר אויפרעגונג גאר ניט בעגריפען וואס זיא לייענט, ביסלאכווייז אבער האט זיא זיך עטוואס בערוהיגט און אלעס איז איהר קלאר געווארען. דאס איז געוועזען דיא בריעפע וואס מאַריס האט ארויסגענומען פון קוראוויאָוו'ס גרופט און דאן אלע פאפיערען מיט ארמאנדס צוואה וואס ער האט צו־גענומען פון דעם ערמאָרדעטען אין וואגען. זיא האט אלעס געלעזען און צום ערשטען מאהל אין דער אונטערזוכונג האט זיא ערפאהרען דעם צוועק פון דער פערברעכער־באנדע.

דיא צוואה פון ארמאנד דהארוויל האט איהר אלעס קלאר געמאכט. מען וויל אפראמען פון וועג דיא יורש'טעס און דאַרום מוז מאַריס הייראטהען איינע פון זיי. איהרע האר האבען זיך אויפגעשטעלט קאפויר פאר שרעק פון דער קאלטער גרויזאמקייט פון דיא פערברעכער. און איינער פון זיי איז איהר זאהן! „אבער וויא אזוי קומט ער צו זיי?" — האט זיך דיא מוטער געפרעגט.

לייענדיג דיא פאפיערען ביז צו ענדע איז מאדאם ראָזע געזעסען מיט איינער אונהיימליכער רוהע. אבער אונטער דיעזער מאסקע פון רוהע האט עס שרעקליך געשטורמט.

ענדליך האט זיא צוזאמענגעלייגט דיא פאפיערען, האט זיי אדיינגעלעגט צו זיך

אין טאש און איז אויפגעשטאנען. אויף איהר טויט־בלאסען געזיכט האבען נור געפינקעלט א פאר אויגען.

— נוא, מאדאם, האבען מיר געהאט גליק? — האט גאלובעט ענדליך געפרעגט, האבען מיר וועלכע בעווייזע?

— יא — האט דיא מוטער געענטפערט מיט א דומפפער שטימע.

— ביי וועמען זיינען מיר איינגענטליך, אויב מיר מעגען וויסען?

— ביי א מיטשולדיגען פון לאטירג און ווערדיע, ביי א אונגעהייער!

— ווייסט איהר איצטער וויא מיר קענען זיי אלעמען פאנגען?

— אלע איינפאנגען! — האט מאדאם ראָזיע וויעדערהאלט ציטערנדיג — יא, יא, זיי מוזען געפאנגען ווערן! דאָ האב איך ערגיץ וואו געזעהן דיא אדרעסע אין דעם רויטען ביכעלע, איך גלויב איך האב זיא!

זיא האט וויעדער גענומען דאס רויטע ביכעל און האט א ווילע געבלעטערט.

— דא איז עס! — האט זיא געזאגט — ק. וו. ב. 22 רוע סורען. דאס איז קאפיטאן וואן ברעקע און אהין געהען מיר!.... איצטער האב איך איהם! — האט זיא געזאגט במעט מיט ווילדער פריידע — איצטער וועל איך איהם דיא מאסקע ארונטער־רייסען און איהם זעהן אין געזיכט. קומט! אבער מאכט צורעכט אייערע וואפען!

דיא ביידע אגענטען האבען גֿעריכטעט זייערע רעוואָלווערן און אויך מאדאם ראָזיע האט ארויסגענומען א קליינעם רעוואלווער און האט איהם צורעכטגעמאכט צום שיסען.

— נאך איינמאהל האט דיא אונגליקליכע מוטער ארומגעפיהרט איהר בליק איבערן צימער, האט פארדעקט שנעל איהרע אויגען מיט דער האנד און איז ארויס־געגאנגען. גאלובעט און קאָרנו האבען איהר געפאלגט און האבען וויעדער צוגעשלאסען דיא טהיר הינטער זיך.

קוים זיינען זיי געוועזען אויפ'ן גאס, האבען זיי זיך געזעצט אין דעם ערשטען וואַגען וואס זיי האבען בעגעגענט און זיינען שנעל געפאהרען נאך דער רוע דע סורען. נאכדעם וויא זיא האט א ווילע בעטראכט דאס איינציגע קליינע הויז פון נומער 22, האט זיא שנעל אוועקגעשיקט קאָרנו נאך דער פאָליציי־וואכע פון יענעם קווארטאל מיט דער ביטע צו שיקען שנעל לייטע און צו בעוואכען דיזעס הויז.

— אויב איהר געפינט מיך דאָ צוריק־קומענדיג ניט, דאן בין איך אינעווייניג — האט זיא געזאגט — אויף מיין צייכען מוזען דיא לייטע פון דער וואכע דריננגען אין דאס הויז.

— וואס פיר א צייכען, מאדאם?

— א שאָס פון מיין רעוואלווער.

סיליוואן קאָרנו איז אוועקגעלאפען, וועהרענד גאלובעט האט זיך אריינגעשטעלט אין ראהם פון א טהיר אין נעבסטען הויז. מאדאם ראָזיע איז צוגעגאנגען צום קליינעם הויז און האט אנגעקלונגען.

אין טהיר האט זיך אויפגעעפענט א קליין פענסטערל, און דער שטומער דאָמיניק האט ארויסגעקוקט.

— קען איך ריידען מיט קאפיטאן וואן־ברעקע? — האט עמא זשובערט

געפֿרעגט, פֿאַרשטעלענדיג איהר שטימע אזוי, אז עס זאָל פּאַסע מיט איהר מענליכער קליידונג.

דער שטומער האט געשאָקעלט דעם קאָפּ אויף „ניין“.

— איך ווייס אבער אז אייער הערר איז צו הויז — האט מאַדאַם רעזיע ווייטער געזאגט גאנץ רוהיג — איך מוז איהם זעהען, אבער גלייך. דען עס איז זעהר נייטיג, איך קום פֿון דער רוע דע נאוואַרין, פֿון הערן מאַריס וואַסייר.

ביי דעם נאָמען האט דער שטומער האסטיג געעפֿענט דיא טהיר, און עמא זשוּ־בערט איז איינגעטרעטען. דער שטומער דיענער האט איהר דערמאָהנט, דאס דער מאַן וואס האט אפּגענומען אין ראָטשילד'ס באַנק דיא הונדערט טויזענד פֿראַנק אויף דיא אנווייזונג פֿון גראַף וואַראַוו, איז געוועזען א שטומער. זיא איז געוועזען זיכער צו זיין אדער ביי לאַטירג אדער ביי ווערדיע אין הויז.

דאָמיניק האט איהר געגעבען א צייכען צו וואַרטען, און אליין איז ער ארויפֿגע־לאָפֿען דיא טרעפּ צו דעם צימער וואו לאַטירג איז געזעסען מיט ווערדיע ביי א פּאַרטיע שאַך.

46טער קאַפּיטעל.

דער קריטישער אוּנגליק.

א פֿיערטעל שטונדע נאָך דעם וויא הערר גיברייַ און דער פּאָליציי־שעף מיט דעם פּאָליציי־קאָמיסאר האבען אנגעטראָפֿען עמא זשובערט מיט איהרע צווייַ בעגלייַ־טער, געהענדיג צו מאַריסעס וואָהנונג, זיינען זיי אנגעקומען צום פּאַנסיאָן פֿון מאַדאַם דיבעף, אין דער רוע דע לאַ־וויל־ד'עוועק.

— דיא הערען קומען געוויס וועגען דאס יונגע מיידיל וואס איז פּלוצלונג גע־שטאָרבען? — האט זיי מאַדאַם דיבעף גרפֿרעגט.

— יא, מאַדאַם — האט הערר גיברייַ געענטפֿערט — וויכטיגע אנגעלעגענהיי־טען האבען אונז פֿערהינדערט פֿריהער צו קומען. דיא אונטערזוכונג וועט ניט לאַנג דויערן, און איהר וועט קיינע אונאַנגעהמליכקייט האבען. פֿיהרט אונז געפֿעלינגסט אין דאס צימער פֿון דער פֿערשטאָרבענער.

דיא פֿאַרשטעהערין פֿון פּאַנסיאָן האט גענומען א ליכט און האט ארויפֿגעפֿיהרט דיא בעאַמטע צו סימאָנעס צימער.

דאס יונגע מיידיל איז נאָך אימער געלעגען אונפֿערענדערט; איהר צאַרטעס געזיכט האט נאָך אימער געהאט דעם פֿריעדליכען אויסדרוק, און טראָטץ דער בלאַס־קייט פֿון טויט האט זיא מעהר אויסגעזעהן וויא א שלאָפֿענדע אלס א טויטע. אין צימער האבען געברענט צווייא ליכט, און א נאָנע (מינישקע) האט געבעטען ביים טויטען־בעט.

וועהרענד הערר גיברייַ האט ארומגעקוקט דיא אויסערליכע ערשיינונג פֿון צימער איז אויך אונטערגעקומען דער געריכטס־דאָקטאר און צווייא געהיימע אגענטען. דער דאָקטאר האט אונטערזוכט דיא לייבע און האט ערקלערט אז דער טויט אין דעם פֿאַל שיינט צו זיין א נאַטירליכער.

— דער טויט איז פֿעסטגעשטעלט — האט דער אונטערזוכונגס־ריכטער געזאגט

איצטער בלייבט אונז נור איבעריג פעסטצושטעלען אויך דיא פערזענליכקייט פון דער פערשטאָרבענער. קענט איהר אונז אין דעם בעהילפליך זיין, מאדאם?

— ליידער ניט פיעל, מיין הערר — האט דיא פאָרשטעהערין געענטפערט — איך ווייס נור דאס זיא איז איין אונגעזעצליך געבאָרענעס קינד, און מיר איז זיא נור בעקאַנט געוועזען אונטער דעם נאָמען סימאָנע. אבער זיא איז מיר עמפפאָהלען געוואָרען דורך א זעהר אנגעזעהענע בירגער פאַמיליע, דורך העררן לודאָוויק ברעסאָל און זיין טאָכטער, און דורך דעם מאַלער סערוועט. פיעלייכט וויסען יענע העררן עטוואס מעהר איבער דאס אונגליקליכע קינד, וועלכעס איז געוועזען איין וואהרער ענגעל פון טוגענד און גוטהערציגקייט.

— הערר סערוועט איז מיין פריינד און אויך הערר ברעסאָל איז מיר בעקאַנט — האט גיברייַ געזאגט — און איך וועל זעהן אויב איך קען ניט פון זיי עטוואס נעהערעס ערפאהרען איבער דיא פערשטאָרבענע. פריהער אבער דארפען מיר אויך ניט פארגעסען צו אונטערזוכען דיא זאכען פון דער פערשטאָרבענער, פיעלייכט געפינען זיך אירגענד וועלכע בריעפע אדער פאפיערען וואס זאלען געבען וועלכע אויפקלערונג, און דאס וועלען מיר טהאן אין אייער געגענוואַרט, מאדאם.

דער דאקטאר האט געגעבען א ווינק זיינע צווייא אגענטען, און זיי האבען זיך גענומען זוכען. זיי האבען געעפענט אלע קעסטלאך, שובלאדען, האבען דורכגעזוכט אלע טאשען פון דיא קליידער, און וואו נור זיי האבען געפונען א פאָטאָגראפיע, א קארטע, א שטיקעל פאפיער, האבען זיי עס איבערגעגעבען דעם אונטערזוכונגס־ריכטער, וועלכער האט עס איינציגווייז דורכגעזעהן.

ענדליך איז איינער פון דיא אגענטען אויך צוגעקומען צום קאמאָד, און האט גע־עפענט דיא אויבערשטע שובלאדע. דערזעהענדיג דעם געשטעמפעלטען פאפיער וואס מאָרים האט אהין אריינגעלייגט, האט ער אויסגערופען: „איך גלויב, איך האב עטוואס וויכטיגעס!“

— וואס דען?

— א געבורטס־שיין!

גיברייַ האט האסטיג גענומען דאס פאפיער און וויא ער האט אויף איהם א בליק געטהאן איז ער געוואָרען בלאס, און האט דאן מיט ציטערענדער שטימע געלעזען: „סימאָנע דהערוויל, טאָכטער פון וואלענטינע דהערוויל, און פון איין אונבעקאַנטע פאטער, געבאָרען אין פאריז, אם 15טען נאָוועמבער, 1854“. ער איז געבליעבען וויא פערשטיינערט, איין אויגענבליק, דאן האט ער זיך געחאפט מיט דער האנד פא ־ן שטערן, און האט געלעזען נאך אמאל: „אם 15טען נאָוועמבער, 1854, טאָכטער פון וואלענטינע דהערוויל.... מיין גאָט, וועלכע ענטדעקונג! דאן איז דיעזעס קינד....“

ער האט זיך אונטערבראכען און איז צוגעגאנגען צום בעט. מיט דעם אויסדרוק פון שמערץ און אנגסט האבען זיינע אויגען גערוהט אויף דעם אונבעוועגליכען אלבאַס־טער קלארען געזיכט פון דער טויטער. זיין ברוסט האט זיך שטארק געהויבען און ער האט געמוזט אנווענדען זיינע גאנצע וויקענסקראפט אום ניט אויסצוברעכען אין שלוכצען.

אלע ארומיגע האבען איהם פערוואונדערט אנגעקוקט און האבען ניט בעגריפען, וואס דא געהט פאר מיט איהם.

— קענט איהר דען דאס יונגע מיידיל? — האט דער פאליציי־שעף ענדליך געפרעגט.

— איך גלויב אזוי — האט גיבריי געקרעכצט — דער נאמען און די צייט שטימען, מיר וויל מיין הערץ ברעכען....

— ווער איז זיא דען, ווען איך דארף פרעגען?

— דאס קינד וואס איך האב אזוי לאנג אומזיסט געזוכט.... „מיין טאכטער!“ און גיבריי איז געזונקען אויף דיא קניע ביין טויטען־בעט און האט פארבארגען זיין געזיכט אין דיא הענד.

א ווילע האט געהערשט א טיעפע שטילקייט אין צימער, ביז ענדליך האט זיך גיבריי אויפגעהויבען און האט זיך גע ווענדעט צו מאדאם דיבעף: „וויא איז עס מעגליך מאדאם וואס דיא פערשטארבענע האט איך ניט געזאגט איהר ריכטיגען נאמען, זיא האט דאך איהם געוואוסט, ווען זיא האט געהאט איהר געבורטס־שיין?“

— דאס האט זיא פיעלייכט געטהאן נור אויס גוטסקייט, אום איהרע עלטערן צו שוינען, אדער......

— און וויא קומט זיא צו ברעסאל? — האט גיבריי ווייטער געפרעגט — און זיא איז געגאנגען צו מאדאם ברעסאל, צו איהר מוטער? דא שטעקט געוויס א געהיימניס! דא האבען מיר ניט מעהר צו טהאן מיינע הערען, מיר קענען געהן!

וועהרענד אלע האבען זיך געמאכט פערטיג צו געהן האט זיך גיבריי נאך אמאל אראפגעלאזען אויף דיא קניע און איז אזוי געבליעבען אייניגע אויגענבליקע אין וועהמיטהיגער אנדאכט.

דא האט פלוצלונג פאסירט עטוואס אונגעוועהנליכעס. אין דער פייערליכער שטילקייט וואס האט געהערשט אין צימער, וועהרענד גיבריי האט געקניעט, האט זיך דערהערט וויא א שוואכער זיפץ פון דעם טויטען־בעט. אלע אנוועזענדע האבען זיך ענטזעצט אנגעקוקט און דיא דאמען (מאדאם דיבעף און דיא נאנע) זיינען שיער אהנמעכטיג געווארען פון שרעק. דער ערשטער איז צוגעלאפען דער דאקטאר, וועהרענד גיבריי איז אויפגעשפרונגען אין שרעקליכער אויפרעגונג.

— זיא לעבט! זיא לעבט! — האט דער דאקטאר ערקלערט נאך א קורצער אונטערזוכונג — דאס איז נור געוועזען זעהר א שווערע פארם פון א לעטהארגישען שלאף. שנעל מעדיצין!

אלס אונערפאהרענער בעמיקער האט ווערדיע געמאכט דיא בלויזיערע אביסעל צו שוואך, און אנשטאט צו טעדטען האט עס נור פערזעצט דאס אונגליקליכע מיידיל אין א לעטארגישען טויט-עהנליכען שלאף, פון וועלכען זיא האט זיך נאך אונגעפעהר 20 שטונדען אנגעהויבען אויפצוחאפען.

אבער נאך איידער דיא אנוועזענדע זיינען געקומען צו זיך פון דעם פלעטצליכען ערשטוינען האט זיך געלאזט הערען א שוס פון א רעוואלווער, און באלד דארויף נאך איינער, און האסטיג איז דער פאליציי־דירעקטאר מיט דיא אגענטען ארויסגעלאפען,

אום צו זעהן פון וואנען דער שום קומט. דער קנאל האט זיך געהערט פון דער גארטען־זייט פון פאנסיאן, און אהין זיינען זיי געלאפען. הינטער זיי איז אויך געקומען ניברייי, וועהרענד ביין בעט פון סימאָנע איז געבליעבען דער דאקטאר מיטביידע דאמען.

דיא ביידע שיסע זיינען אפגעפייערט געווארען אין דער וואוינונג פון קאפיטאן וואן־ברעקע, וועלבע איז געוועזען אפגעטהיילט פון פאנסיאן נור מיט דער גארטען־מויער, אונטער פאלגענדע אומשטענדען:

אלס דער שטומער איז ארויף צו לאטירג און ווערדיע און האט זיי אויפגעשריע־בען אויף זיין טאפעל, וויא אימער, דאס איינער איז געקומען פון מארים מיט א שליחות, זיינען זיי ביידע דערשראקען געווארען, און לאטירג האט געפרעגט: „איז ער אליין?"

דער שטומער האט צוגעשאקעלט מיט'ן קאפ.

— שנעל פיהרט איהם ארײן אהער!

אבער עמא זשובערט האט ניט געווארט ביז דער שטומער וועט איהר ארויפ־רופען, דען זיא איז שוין געשטאנען אויבען אין טהיר פון צימער וואו דיא באנדיטען זיינען געזעסען. דיא מענליכע קליידונג און דאס טויט־בלאסע געזיכט האבען זיא אונ־קענטליך געמאכט פיר לאטירג, וועלכער איז איהר געגאנגען אנטקעגען און האט גע־פרעגט: „איהר קומט פון הערן מארים?"

מאדאם ראזיע איז ארײן אין צימער ביז דאס ליכט פון דער לאמפע איז אין גאנצען געפאלען אויף איהר, און האט געענטפערט מיט א שניידענדער שטימע:

— „יא, לאטירג, איך קום דיך פרעגען וואס דוא האסט געמאכט פון מיין קינד?"

דער שרעק פון דיא ביידע באנדיטען אלס זיי האבען דיעזע שטימע דערהערט, איז ניט צו בעשרייבען. זיי זיינען אויפגעשפרונגען פונקט וויא א שלאנג וואלט זיי גע־ביסען און האבען מיט טויט־אנגסט אויפגעשריען: „עמא זשובערט!"

וואס מעהר זיי זיינען צוריקגעוויכען פון שרעק האט זיא זיך אימער צוגערוקט נעהענטער צו זיי און האט גערעדט ווייטער:

— לאטירג, ענדליך געפין איך דיך ווידער נאך פיעלע יאהרען, דוא ביסט ניט פערענדערט, אימער דערזעלביגער מערדער און אהן עהרע. איך קען אלע דיינע פער־ברעכען, דיא וועלכע דוא האסט בעגאנגען און וועלכע דוא ווילסט בעגעהן. איך שפיר דיר נאך צייט יאהרען און דיין קאמראד ווערדיע צייט מאנאטען, אבער איך האב קיינע אהנונג געהאט, דאס דער שיקזאל האט אייך אריינגעפיהרט אין האנד מיין קינד, דאס קינד פון לאטירג, דאס קינד פון שאנדע. ערשט געסטערן האב איך עס ערפאהרען, ערשט געסטערן האב איך ערהאלטען דעם בעוויז, וויא עלענד דוא האסט מיך געמאכט! אבער איך וויל דאס נאך ניט גלויבען! דוא, לאטירג, דוא, זיין פאטער, זאלסט מיר דאס זאגען, אויב דאס שרעקליכסטע איז אמת! ענטפער מיר, פון דיין ענטפער העננט אפ דיין לעבען!

עמא זשובערט איז אנטשוויעגען געווארען, צוזאמענליינענדיג איהרע הענד אויף

דער ברוסט. לאטירג און ווערדיע זיינען עטוואס געקומען צו זיך פון דעם פלעצליכען שרעק און דער ערשטער האט ענדליך געפונען צוריק זיין שפראכע:

— וואס זאל איך דיר ענטפערן, וואס דו ווייסט ניט אזוי גוט וויא איך? איך בין געקומען אויף דעם וועג פון פערברעכען און בין איהם ענטשלאסען געגאנגען ביז צו ענדע און ווען איך וואלט איהם וועלען פארלאזען וואלט איך ניט געקענט. דיא גילאָ-טינע האט פערלאנגט מיין קאפ, אבער מיר איז עס געלונגען ביז איצטער צו בעהאלטען דעם קאפ אויף מיינע פלייצעס. דו ביסט מיר געקומען אין וועג, בין איך איבער דיר אריבערגעגאנגען וויא איבער פיעלע אנדערע! מאָריס האט מיין בלוט אין זיינע אדערן, פריהער אדער שפעטער האט ער געמוזט ווערן א מערדער!

— דו זאגסט ליגען! — האט עמא זשובערט געשריען וויטהענד — מאָריס האט קיינעם ניט ערמאָרדעט!

לאטירג האט געצוקט דיא אקסלען.

— מעהר וויא איך! — האט ער קאלט געענטפערט — ער האט ענטדעקט דורך א צופאל אונזער געהיימנים, וועלכעס דו זאגסט אז דו ווייסט. ער האט בענוצט דיזע ענטדעקונג און אום צו דערלאנגען דיא מיליאָנען, וועלכע ער האט געזעהן גלענצען פון וויטען, האט ער זיך גענומען צום מעסער!

— דו זאגסט ליגען! — האט דיא אונגליקליכע מוטער ווידערהאלט.

— אויב דו גלויבסט מיר ניט, דאן פרעג ביי דיין זאהן, ווער עס האט ערמאָר-דעט ווערדיע'ס דיענסטפרוי, אין קוראוויאָו'ס גרופט אויפ'ן פערלאשעז און ער וועט דיר ענטפערן: „איך!"

— ער! — האט מאדאם ראָזיע געקרעכצט.

— פרעג איהם, ווער האט ערמאָרדעט אין וואגען אונזער שליח פון לאנדאן און ער וועט ענטפערן: „איך!"

עמא זשובערט האט זיך געחאפט מיט דיא הענד פאר'ן קאפ און האט געשטא-מעלט: „מיין גאט, דאס איז אונמעגליך!"

— אונמעגליך? דאס איז נאך ניט אלעס! פרעג מאָריס'ן ווער האט אריינגע-שטאָכען דיא גאלדענע נאָדעל אין געניק פון דער שיינער אָקטאוויע! פרעג איהם, ווער האט אויסגעזוכט דאס שטיק אייז אויף דער אָזערא אין ווענסען, ווען מאריע ברעסאָל האט געוואלט געפינען איהר טויט! ווער האט פארבאָרגען אונטער בלומען דיא שלאַנג וואס האט מאריע ברעסאָל געביסען? און ענדליך, ווער האט געטעדטעט סימאָנע מיט בלויזוירע? ער וועט דיר ענטפערן: „איך" און אימער „איך"! אויף מיין ווארט, דיין זאהן איז געשיקט!

— סימאָנע טויט! — האט דיא אונגליקליכע מוטער געשריען ווילד — און מאריע ברעסאָל געהט הייראטהען דעם אונגעהייער! דאס איז מעהרער אלס שרעקליך! דאס איז טייפליש! און דאס אלעס האט מאָריס געטהאן!

— יא, און מיר האבען איהם ניט פיעל געבעטען! ער האט עס אליין אויף זיך גענומען! איך האב איהם ניט געזוכט, ער האט זיך אונז אויפגעדרענגט. איך האב איהם אפילו ניט געקאנט, און ער ווייס נאך איצטער ניט דאס איך בין זיין פאטער!

W. B.

מאדאם ראָזיע האט געפיהלט דאס זיא ווערט דערשטיקט. איהר האט אויסגע־וויעזען דאס זיא אטהעמט איין פייערינגע לופט און איהר קאָפּ וועט צושפּרינגען פון דער היטץ. „ער א מערדער, ער א מערדער!“ האט זיא פיעל מאל וויעדערהאָלט.

— איצטער האב איך דיר אלעס געענטפערט — האט לאַטירג ווייטער גערעדט, אויב דיין זאהן איז מערדער געווארן, האט ער עס אליין געוואלט, אבער דאך קענסטו איהם און אונז רעטען!

עמאַ זשובערט האט אויפגעציטערט און דיא אונהיימליכע רוהע האט צוריקגע־קעהרט צו איהר.

— איך רעטען? איך?! — האט זיא געשריען — דאס גלויבסט דוא אליין ניט, לאַטירג!

— אבער פערגעס ניט דאס דיין זאהן וועט טהיילען אונזער שיקזאל!

— מיין זאהן!? איהם אויסליפערן צום טויט? — האט דיא אונגליקליכע גע־רעדט וויא צו זיך אליין, ציטערענדיג אם גאנצען קערפּער.

— צו דער גילאָטינע! — האט לאַטירג בעשטעטיגט — לאז אונז פליהען צו־זאמען מיט איהם, נאך היינט ביי נאכט פארלאזען מיר פראנקרייך!

— דאס וועט קיינמאהל ניט געשעהן! — האט עמאַ זשובערט אויפגעשריען — קיינמאהל ניט!

— אויב אזוי מאַדאם — האט זיך ווערדיע אריינגעמישט — וועט איהר דיעזעס הויז ניט מעהר פערלאזען לעבענדיג — (און ציהענדיג זיין רעוואלווער האט ער צוגע־זעצט): איך בין א פריעדליכער מאן מיט זאנפטע זיטען און ריהר ניט אן א פליעג אן וואנד אבער יעדערער היט זיין אייגענע הויט.

אויך מאַדאם ראָזיע האט שנעל געצויגען איהר רעוואלווער און האט געציעלט אויף לאַ־ירג; איהר שוס האט פערפעהלט דעם ציעל, ווערענד ווערדיע האט ריכטיג געציעלט און עמאַ זשובערט איז געפאלען, געפעהרליך פערוואונדעט.

ווערדיע האט זיך צוגעבויגען צו איהר אום צו זעהן אויב זיא איז טויט, אלס פון דרויסען האבען זיך געלאזט הערן שטימען און קלעפּ אין טהיר.

— העללע און טייפעל! זיא האט דיא פּאָליציי הינטער זיך! — האט לאַטירג אויסגערופען — שנעל! דיא שליסלען פון גארטען און פון פּאנסיאָן, דיא איינציגע רעטטונג.

אין האסט האט ער ארויסגעהאפּט פון זיין שרייב־טיש א פּעקיל באַנקנאָטען און גאָלד און האט געקלונגען נאך דאמיניק. אלע דריי האבען שנעל פערלאזען דאס הויז, זיינען אריין אין גארטען, האבען זיך דורכגעהאפּט דורך דיא פערבארגענע טהיר אין גארטען פון פּאנסיאָן און האבען זיך אויף דיא שפּיטצען פינגער געצויגען וויא שאטענס ביין וואנד פון הויז, אום צו געלאנגען צום אויסגאנג. נאך דער רוע דע לא וויל ד'עוועק. אבער וויא זיי זיינען שוין צוגעקומען צום אויסגאנג זיינען זיי מיט טויט־שרעק אפּגעשפּרונגען צוריק. א גרופּע מענער זיינען געשטאנען פאר זיי.

— מיר זיינען פערלארען! — האט לאַטירג געזאגט — דאס הויז איז פון אלע זייטען ארומגעשטעלט.

ער האט געהט א טעות. דאס זיינען געווען גיברייי, דער פאליציי־שעף און דער פאליציי־קאמיסאר וואס האבען דערהערט דעם שוס, און וועלכע האבען דא די רויבער־באנדע אם וועניגסטען ערווארטעט.

— ווער איז דארט? — האט דער פאליציי־דירעקטאר געפרעגט.

— לאמיר פערקויפען אונזער לעבען טהייער! — האט ווערדיע געשריען.

א שוס איז געפאלען, א צווייטער און א דריטער, אבער פון הינטען זיינען ארויס־געבראכען זעקס לייטע פון דער וואכע, וועלכע האבען דערווילע איינגעבראכען די טהיר פון לאטירג'ס וואהנונג און האבען זיי נאכגעיאגט. אין אויגענבליק זיינען די דריי באנדיטען ענטוואפענט און געבונדען געווארן.

— ווער זיינען די קערלס? — האט דער פאליציי־קאמיסאר געפרעגט, ארייני־לייכטענדיג זיי מיט דער לאטערנע אין די געזיכטער.

— הערר קאמיסאר — האט איינער פון דער וואכע געזאגט — דארט אין הויז איז דא איינער וואס וועט אייך דאס זאגען.

אלע בעאמטע מיט די געפאנגענע זיינען אריין אין לאטירג'ס וואהנונג, וואו זיי האבען צו זייער גרעסטען שרעק און ערשטוינונג געפונען עמא זשובערט טעדטליך פערוואונדעט אונטערשטיצט פון קארנו און גאלובעט, און א דאקטאר וועלכער איז אין דער איילע גערופען געווארן האט דערקלערט איהר צושטאנד האפנונגסלאז.

— מאדאם ראזיע! — האט דער פאליציי־שעף גערופען.

— יא — האט זיא געענטפערט מיט שוואכער שטימע — איך האב אייך גע־ליעפערט לאטירג און ווערדיע!.... נור אין איין טאג האב איך מיך פאררעכענט!....

— לאטירג און ווערדיע! — האבע די בעאמטע גערופען ערשטוינט — און ווער איז דער דריטער?

— א שטומער, זייער קאמראד.

— עס איז דא נאך א פיערטער! — האט לאטירג גערופען מיט ביטערן שפאט.

עמא זשובערט איז אויפגעשפרונגען, ניט אכטענדיג אויף די קויל וואס זיא האט געהאט אין קערפער: „פיהרט ארויס די באנדיטען, — האט זיא געבעטען דעם שעף איהר וועט אלעס ערפאהרען!"

אויף איין צייכען פון בעאמטען זיינען די דריי פערברעכער אפגעפיהרט געווארען.

מאדאם ראזיע האט ארויסגעצויגען פון איהר מאנליכען ראק א פעקיל פאפיערען און האט עס איבערגעגעבען העררן גיבריי. „לעזט עס גלייך, מיין הערר, בעזאנדערס דא צואה!"

דער אונטערזוכונגס־ריכטער האט האסטיג דורכגעקוקט א פאר פאפיערען, וועהרענד די אנדערע בעאמטע האבען איהם אריבער געקוקט איבער די שולטערן.

— איצטער בעגרייף איך אלעס — האט ער געזאגט — צוליעב דיעזער ירושה איז געמאכט געווארן דער פערזוך צו טעדטען סימאנע און דעריבער זאל אויך מאריע ברעסאל שטערבען! די עלענדע שורקען!

— אבער איהר האט זיי איצטער אין אייער האנד!

— אייך צו פערדאנקען, אומעטע אונגליקליכע פרוי! — האט געזאגט דער

פאָליציי־שעף, פיהלענדיג געוויסענסביסע פיר דעם פערדאכט וואס ער האט אויף איהר געוואָרפען.

— און צו פערדאנקען גאלובעט און קאָרנו — האט עמא זשובערט צוגעזעצט.

— זיי זאלען זייער לאָהן ערהאלטען!

— איך בין נאך מיט מיין ארבייט ניט פערטיג — האט דיא אונגליקליכע גע־זאגט מיט א שטימע קוים צו הערן — מיר מוזען געהן נאך דער רוע ווערנייל און רעטען מאריע ברעסאָל!

— אבער מאדאם — האט דער דאקטאר זיא אונטערבראכען — איך האב נאך ניט ארויסגענומען דיא קויל און איהר קענט זיך קוים האלטען איינינע מינוטען אויף דיא פיס, און אייער צושטאנד איז זעהר בעדענקליך!

— דעסטאָ בעסער! איך מוז מיין ווערק ענדיגען! דיעזע הערען און סילוואן מיט קאָרנו וועלען מיך בעגלייטען.

— דיא וואגען! — האט דער פאָליציי־שעף בעפאָהלען.

צווייא מאן זיינען צוריק געלאזען געווארען אין הויז אלס וואכע, און דיא דרייא פערברעכער זיינען אונטער שטרענגער וואכע אפגעפיהרט געווארען אין געפענגניס. דאן האט מען מאדאם ראָזיע אריינגעטראגען אין א וואגען און אונטערשטיצט מיט קיסענס, און אזוי איז מען געפאהרען נאך רוע ווערנייל.

47טער קאפיטעל.

דער לעצטער בעוויז פון מוטערליעבע.

מאָרים האט דעם גאנצען טאג פיעל צו טהאן געהאט, און איז אויך זעהר טהע־טיג געוועזען.

אלס ער האט אין דער פריה ערפאהרען פון מאדליין דאס זיין מוטער איז אויס־געגאנגען, איז ער געוועזען זעהר ערנערליך דאריבער. „אימער דיא פאָליציי־געשיכטען!— האט ער געזאגט צו זיך — דאס מוז איין ענדע נעהמען, דען ווען ניט קען זיא מיר דאך נאך אמאל אויפשפיעלען א שיינעם טאנץ!“

ער האט דאן געמאכט עטליכע איינקויפע און איז געגאנגען נאך הויזע, וואו ער האט זיך אנגעקליידעט, און איז געפאהרען צו ברעסאָל, וואו מען האט איהם ערוואר־טעט צום מיטאג־עסען.

דא איז ער פאָרגעשטעלט געווארען צו פיעלע פריינדע און פערוואנדטע וועלכע זיינען זיך צוזאמענגעקומען אום בייצרוואוינען דיא צייכנונג פון דעם קאָנטראקט.

דיא גאנצע געזעלשאפט און בעזאָנדערס מאָרים זיינען געוועזען זעהר מונטער און ביים טיש וויא נאכהער איז זעהר פיעל געשפאסט און געלאכט געווארן. נור דרייא פון דיא הויפטפערזאָנען האבען געפיהלט זעהר שלעכט צו מוטה, און דאס זיינען געוועזען מאריא, לודאָוויק און וואלענטינע ברעסאָל.

מאריע האט געהאָפט אויף דאס פערשפרעכען פון גראף און האט ניט אויפגע־הערט צו האָפען, אבער וואס נעהענטער עס איז געקומען דיא צייט פון אונטערצייכענען דעם קאָנט־אקט, איז איהרע אנגסט געוואכסען, און זיא האט זיך קיין אָרט ניט

געפונען. זיא האט געהערט דאס אלבערט ווערט געזונדער, און ער איז שוין זאגאר ארויס פון בעט, אבער ווארום לאזט ער זיך ניט זעהן און ניט הערן? דיעזער געדאנקען האט איהר ניט געלאזען רוהען.

וואלענטינע האט געפיהלט דעם ווארום פון אייפערזיכט אין איהר ברוסט און איז געווען גאנץ ניעדערגעשלאגען.

לודאָוויק האט זיך געזוכט צו ווייזען מונטער, אבער דאס איז איהם ניט אין גאנצען געראטהען.

אום פינף יאהר אבענדס האבען זיך אנגעהויבען צוזאמענצוקומען דיא געסט וועלכע זיינען איינגעלאדען געווארען פיר דען אבענד. דיא אונרוהע פון מאריע איז געוואכסען מיט יעדער פירטעל שטונדע. זיא האט געענטפערט צערשטרייט אויף דיא גליק־ווינשע וועלכע דיא געסט האבען איהר געבראכט, און האט ניט אויפגעהערט צו קוקען יעדען אויגענבליק אויפ'ן טהיר. לויט דעם פערשפרעכען פון גראף איוואן מוז קומען א בעפרייער, אבער ווארום פערזאמט ער זיך אזוי? דיא צייט דריינגט אלץ מעהר און מעהר, דער נאָטאר איז שוין געקומען וועלכער דארף אויסמאכען דעם קאָנטראקט, און קיין בעפרייער איז נאך אימער ניטא.

מאָריס איז אויך געווען אין שרעקליכער אויפרעגונג. זיין מוטער, וועלכע האט פון אנשטאנדס־וועגען געזאלט זיין דיא ערשטע אונטער דיא געסט, איז נאך ניט געקומען. אונטער דיא געסט האט מען זיך שוין אפילו אנגעהויבען צו שושקען וועגען דעם, און צו קוקען אויף מאָריס'ן מיט פיעל־זאגענדע בליקען. דאס האט איהם געמאכט נערוועז. דיא גאנצע פערזאמלונג האט יעצט נור געווארט אויף זיין מוטער, מיט דעם אונטערשרייבען דעם הייראטס־קאָנטראקט.

מאריע דאַגעגען האט אין הארצען געדאנקט גאט דאס מאָריס'עס מוטער איז נאך ניטאָ. „וועניגסטענס וועט דיא אונטערצייכנונג פון קאנטראקט נאך אביסעל אָפּגעצויגען ווערן" — האט זיא געטראכט.

אלס עס האט געשלאגען עלף אוהר, האט דער דיענער אנגעמעלדעט: „הערר גראף איוואן סאמילאָוו, הערר סערוועט, הערר אלבערט ניברייו!"

דערהערענדיג דיעזע נאמען האבען מאָריס און וואלענטינע צוגלייך ארויסגעשטויסען איין אויסגעשריי פון שרעק, וועהרענד מאריע האט ניט־ווילענדיג אויפגעשריען פאר פריידע.

דערזעהענדיג אלבערט ניברייו געשטיצט אויף גראף איוואַן'ס ארעם איז מאָריס צוריקגעטרעטען א פּאָר טריט. וואלענטינע האט זיך אין גאנצען פערלאָרען און האט געקוקט מיט שטאַרע אויגען ארום זיך, וועהרענד מאריע איז צוגעלאָפען צו איהם, האט איהם געכאפט איהרע ביידע הענד, און פונקט וויא אָנגעצויגען דורך א מאגנעט זיינען זיי זיך געפאלען איינער דעם אנדערן אין דיא ארעמס.

— ענדליך, ענדליך! — האט מאריע געשריען מיט טרעהרען אין דיא אויגען און מיט ענטציקען.

דיא צושויער פון דיעזער איבערראשענדער סצענע האבען אין דעם ערשטען

אויגענבליק גאר ניט געקענט בעגרייפען וואס דא קומט פאר, דען אלעס איז צוגעגאנגען פיעל שנעלער וויא מען קען דאס בעשרייבען.

דער ערשטער וואס איז געקומען צו זיך פון דער פלוצליכער איבעררראשונג איז געוועזען מאַרים. ער איז צוגעגאנגען צו וואלענטינע און האט איהר איינגערוימט אין אויער: „נעהמט זיך צוזאמען, זייט ניט אזוי ניעדערגעשלאגען, בעהערשט אייך!“

לודוויק ברעסאל איז געשטאנען וויא צוגענאגעלט, און האט זיך געפרעגט, אויב דאס געהט אלעס צו אין חלום אדער אויפ'ן וואהר. ענדליך אבער איז ער צוגעגאנגען לאנגזאם צו אלבערט און האט מיט א פארוואורף געזאגט: הערר גיברי, אייער געגענווארט דא, אם היינטיגען אבענד....

— איז זעהר נייטיג, הערר ברעסאל — האט איהם אלבערט גיבריי איבערגעשלאגען — דער קאנטראקט צווישען אייער טאכטער און הערן וואסייר דארף אונטער קיינע בעדינגונגען ניט געשלאסען ווערען.

עס האט אויסגעבראכען א ליארם אין זאל אונטער דיא געסט און א שטורם פון פארווירפע און בעליידיגונגען אנטקעגען דעם בלאסען יונגען גאסט, וועלכער ערלויבט זיך אזוי פיעל.

מאַרים האט זיך געוואלט ווארפען אויף אלבערט'ן, אבער דער גראף איוואן האט איהם א חאפ געטהאן פארן שולטער און האט איהם פעסט צוריקגעהאלטען.

— וואס זאל בעדייטען דיעזע קאמעדיע? — האט מארים געשריען אין דער העכסטער וואוטה?

און מיט שרעקליכער רוהע האט דער גראף איוואן געענטפערט: „דאס בעדייטעט, דאס פריילין ברעסאל וועט קיינמאהל ניט הייראטען דעם זאהן פון א....“

נאך איידער ער האט צייט געהאט צו ענדיגען דעם זאטץ, האט דער דיענער ביים טהיר אנגעמעלדעט: „מאדאם ראזיע, הערר פאול גיבריי!“

אלע אויגען האבען זיך געקעהרט צום טהיר און יעדערער אין זאל האט געפיהלט ניט־ווילענדיג וויא א שווערער איבערן לייב.

לאנגזאם איז הערר גיבריי אריבערגעטרעטען דיא שוועל. הינטער איהם איז אריין עמא זשובערט, געשטיצט אויף דיא ארעמס פון צוויי אנדערע בעאמטע. דיא אינגליקליכע איז געפאלען פון דיא פיס ביי יעדען טריט, און דער פארינט פון דעם מענליכען ראק וואס זיא האט געטראגען איז געוועזען פול מיט בלוט.

מאריע האט זיך ציטערנדיג צוגעטולעט צו אלבערט גיבריי.

וואלענטינע איז געשטאנען נעבען מארים'ן, קלאפענדיג א צאהן אן א צאהן פאר שרעק, און בעטראכטענד דעם אונטערזוכונגס־ריכטער מיט דעם אויסדרוק פון ענטזעטצען אויף איהר געזיכט.

— איז דאס א שרעקליכער טרוים? — האט זיך לודוויק ברעסאל געפרעגט — קען איך גאר ניט אויפוואכען?

אין מיטען זאל איז מאדאם ראזיע געבליעבען שטעהן, האט זיך ארומגעקוקט און האט דערזעהען מאַרים'ן, וועלכער איז געשטאנען פאר איהר בלייך, אבער רוהיג. דורך איין איבערמענשליכע בעוועגונג אונטער איהרע שרעקליכע שמערצען האט

זיא זיך פריי געמאכט פון דיאביידע בעאמטע וואס האבען זיא אונטערגעשטיצט, און ווי א דורך א וואונדער איז זיא געבליעבען שטעהן אליין.

— איך קים שפעט, הערר ברעסאל — האט זיא געזאגט מיט א דומפפער שטימע — אבער איך קום צו דער רעכטער צייט, דען דער קאָנטראַקט איז נאך ניט אונטערגעשריעבען. איך האב מיין זאַהן נור איין ווארט צו זאגען!

זיא האט געוואלט געהן ווייטער, אבער זיא האט זיך ניט מעהר געקענט האלטען אויף דיא פיס

מאָרים איז צוגעשפרונגען, און האט זיא אונטערגעהאפט זיא זאל ניט פאלען.

האסטיג האט זיא זיך אנגעהאפט אן זיין ארעם און האט איהם שארף אריינ־געקוקט אין דיא אויגען. דיעזען בליק האט מאָרים ניט אויסגעהאלטען, און האט אראָפגעלאזען דעם קאָפּ וויא איין פערבארטעהילטער, ער האט פערשטאנען איהר בליק; אלעס איז ענטדעקט געווארען!

מאדאם ראָזיע האט אריינגעשטעקט דיא האנד אין דער טאשע פון איהר ראָק, האט ארויסגענומען א רעוואָלווער, און האט עס איבערגעגעבען מאָריס'ן מיט דעם איינציגען וואָרט: „נעהם!"

מאָרים האט איהם גענומען, עס האט געטהאן א קראך, און מיט א צושמע־טערטער שלייף איז ער אומגעפאלען, רייסענדיג דיא מוטער מיט זיך צום באָדען.

אינמיטען פון דעם אלגעמיינעם ענטזעטצען וואס דיעזע שרעקליכע סצענע האט הערפאָרגעבראַכט אין דעם העל־בעלייכטעטען זאל אונטער דיא פערזאמעלטע, בין פופציג אן צאהל, האט זיך פלוצלונג געלאזט הערען איין מארך־ערשיטערנדער, שרעק־ליכער אויסגעשריי, און גלייך דארויף נאך א פיעל שרעקליכערעס געלעכטער.

וואלענטינע ברעסאָל האט פון זיך געלאזט הערען דעם אויסגעשריי און דאס גע־לעכטער — יעצט האט זיא לייכט צוגעגליטשט זיך צו דער לייבע פון דעם יונגען מאַן, האט זיך אראפגעלאזען אויף דיא קניע, האט זיך איינגעבויגען איבער איהם און האט צוגעפרעסט איהר מונד צו דער צערשמעטערטער שלייפע, איינשמירענדיג אין בלוט איהר גאנצעס געזיכט. דאן האט זיא זיך אויפגעהויבען מיט א וואהנזיניגען שמייכעל און האט געזאגט שטיל: „ער שלאפט! וועקט איהם ניט אויף!"

— מיין גאָט, וואס איז מיט איהר? — האט ברעסאָל געפרעגט מיט ענטזעטצען.

דער דאָקטאר דופרען וועלכער איז געוועזען אונטער דיא געסט, איז הערפאָרגע־טרעטען, און האט געענטפערט: „מיין ארעמער פריינד, זיא איז וואהנזיניג געווארען!"

דאן האט ער בעטראכט מאדאם ראָזיע און האט ערקלערט: „דיעזע אונגליקליכע איז טויט!“

— איהר זאָהן איז געווען א מערדער! — האט דער פּאָליציי־שעף ענדליך גע־נומען דאס וואָרט — און זיא האט איהם געגעבען דעם לעצטען בעוויז פון מוטערליעבע, דערמיט וואס זיא האט איהם גערעטעט פון דער גילאָטינע (קעפּ־מאשינע).

* * *

אכט טעג שפּעטער איז וואלענטינע ברעסאל געשטאָרבען אין א אירען־הויז.

נאָך דער גראף וואראָוו האט ערפאהרען דאס לאטירג איז אריינגעפאלען אין דיא הענד פון דער גערעכטיגקייט, און דאס זיין נאמען וועט געשטעמפּעלט ווערן אלס אויפּטראָג־געבער פון דעם מערדער לאטירג, האט ער איינגענומען גיפט און איז געשטאָרבען.

פיער מאָנאטע נאָך דער סצענע אין ברעסאל'ס הויז, וועלכע מיר האבען ערשט יעצט געשילדערט, זיינען לאטירג און וועדריע פעראורטהיילט געוואָרען צום טויט, און איינינע טעג נאָך דעם זיינען זייערע ביידענס קעפּ געפאלען אין קאָרב ביי דער גילאָטינע.

מישעל ברעמאָנט, דער מיטגליעד פון דיא פינף שטערן אין לאָנדאָן, וועלכער האט פון דיא פראנצעזישע צייטונגען ערפאהרען וואס אין פאריז געהט פאָר, האט זיך געאיילט צו פערשווינדען, איבערלאזענדיג דאס גאנצע פערמעגען פון דהארוויל ניט אנגעריהרט. סימאָנע און מאריע זיינען ערקלערט געוואָרען פון געריכט אלס דיא גע־זעצליכע ערבינען (יורש'טעס) פון דיעזען פערמעגען.

איין יאהר שפּעטער האט שטאטגעפינען א דאָפּעלטע האָכצייט אין הויז פון גיבריי, צווישען אלבערט גיבריי מיט מאריע ברעסאל, און צווישען גראף איוואן מיט סימאָנע גיבריי. דער גראף האט זיך אין סימאָנע פערליעבט, נאכדעם וויא ער פלעגט כמעט טעגליך בעזוכען גיבריי'ס הויז און פלעגט זיך מיט סימאָנע אונטערהאלטען, וועלכע פאול גיבריי האט אנערקאנט אלס זיינע געזעצליכע טאָכטער.

אום אבשיעד צו נעהמען פון אלע איבריגע פערזאָנען פון דער ערצעהלונג, בלייבט נור נאָך איבער צו בעמערקען, דאס מיט א פאפּיער וואס מאדאם ראָזיע האט גע־שריעבען דעם טאג פון איהר טויט און איבערגעלאזען ביי זיך צו הויז אויף איהר שרייב טיש, איז איהר פערמעגען צוטהיילט געוואָרען אונטער מאדליין, קאָרנו און גאלובעט, נאכדעם וויא איין פירטעל איז צוטהיילט געוואָרן אונטער ארעמע.

מאדליך האט צוריק געקעהרט אין איהר דארף פון וואנען זיא איז געקומען. את דיא ביידע אמאליגע גנבים האבען זיך צוריקגעצויגען פון דער פאליציי, האבען פריעד־ליך געלעבט פון זייערע קליינע אייננאהמען, און האבען יעדען מאנאט געטראגען קרענצע אויפ'ן קבר פון זייער וואהלטהעטערין, יענע אונגליקליכע פרוי, וואס האט געטראגען דעם ביי־נאמען „דאס אויג פון מלאך המות“, און וועלכע האט זיי געמאכט פאר עהרליכע מענשען.

ענדע.

ראטהשילד.

א בעשרייבונג פון ר׳ מאיר אַנשעל ראַטהשילד אוים פראַנקפורט, וועלכער איז געוועזן דער פאטער פון דער איבעראַל בעוואוסטע רייכע פאַמיליע ראַטהשילד.

פון נ. מ. שייקעוויטש.

כמעט יעדער איד האט געהערט, אז דיא בעריהמטע פאמיליע ראַטהשילד איז דיא רייכסטע אין דער גאנצער וועלט, אָבער זעהר וועניג וויסען וויא אזוי זייא זיינען געקומען צו אזא אונגעהייער רייכטהום.

אין דיעזען בוך ווירד ערצעהלט אלעס גענוי אונד פינקטליך וויא

ר׳ מאיר אנשיל ראטהשילד,

דער גרינדער פון דיא באנק־הייזער ראַטהשילד, א בית־המדרש אינגעל האט זיך דורך פלייס אונד ארבייט, אונד איבערהויפט דורך עהרליכקייט זיך ארויפגעארבייט אויף א רייכע באנק־הויז, אונד איז ענדליך געווארען דיא רייכסטע באנק־געשעפט אין דער וועלט.

יעדער איד וואס אינטערעסירט זיך צו וויסען דיא געשיכטע פון זיין פאלק, דארף דיעזען בוך לעזען, ווייל אויסער וואס זיא איז זעהר שפאנענד אונד אינטערעסאנט, איז זיא אויך בעלעהרענד אונד דערצעהלט אייך א שטיק אידישע געשיכטע וואס מיט אידען האט פאסירט צו יענער צייט.

דאס בוך ראַטהשילד איז פול מיט דיא מערקווירדיגסטע אונד איבערראשענדע פאסירונגען אונד צייגט אייך דעם קאמפף פון עהרליכקייט געגען פערדארבענהייט, פון מאראל געגען אויסגעלאסענהייט אונד איז נור דורך עהרליכקייט אונד דערבייא פלייס אונד ארבייט קען מען קומען צו דעם לייטער פון הצלחה.

פרייז 15 סענט.

צו בעקומען אין אלע בוכהאנדלונגען און צייטונגס־סטענדס, וויא אויך בייא
HEBREW PUBLISHING CO., 50-52 Eldridge St., New York.

דער וועלט־בעריהמטער בוך

אנקעל טאמ'ס קעבין

פון העררייעט ביטשער סטאו

איז יעצט איבערזעצט געווארען אין אידיש

פון י. יאפפא.

דיזער בעריהמטער בוך האט מיט פופציג יאהר צוריק אויפגעשטורמט די גאנצע וועלט און האט געפיהרט צו דער אבשאפונג פון דער שקלאווערייא וועלכע האט דאן עקסיסטירט אין אמעריקא.

אין „אנקעל טאמ'ס קעבין" ווערט גענוי און פינקטליך געשילדערט דער גאנצער העסליכער האנדעל וואס עס איז אנגעגאנגען אין אמעריקא מיט די שווארצע שקלא־ווען, ווי מען האט זיי געקויפט און פערקויפט אזוי ווי בהמות.

מען פלעגט פערקויפען א פאטער פון א פאמיליע, א מוטער פון קינדער, קינדער פון עלטערן און שוועסטער פון ברידער, מען האט ניט געוואוסט פון קיין רחמנות, מען האט ניט געקוקט אויף טרעהרען און מען האט זיך ניט צוגעהערט צו קיין וויינען.

מען פלעגט אויך פערקויפען א מוטער צו איינעם און איהר קינד צו איין אנ־דערן, און די שיידונג צווישען מוטער און קינד איז געוועזן הימעל־שרייענד.

מען פלעגט מיט זיי ארבייטען אזוי ווי מיט פערד און זיי שלאגען גאר אהן ערבארמונג.

מען פלעגט זיי שמייסען ביז בלוט און נאכדעם אויסוואשען זייערע וואונדען מיט עסיג און זאלץ, אז דער בראנד זאל ניט צופאלען.

יונגע שקלאווינס פלעגען בערויבט ווערען פון זייער עהרע און געטריבען ווע־רען צו פערדיענען שאנד־געלד.

דיעזע גרויל־טהאטען, וועלכע זיינען דורך דיעזען בוך בעקאנט געווארען, האבען ארויסגערופען א שטורם אין דער גאנצער וועלט, און האבען געבראכט צו דער בירגער־קריעג און צו די אבשאפונג פון דער שקלאווערייא.

„אנקעל טאמ'ס קעבין" איז ארויסגעגעבען געווארען אין א פראכט־אויסגאבע. א גרויסע צאהל בילדער קומען אין בוך אריין, וועלכע שטעלען פאר די פערזאנען און די סצענעס, וועלכע ווערען דארטען געשילדערט, און דאס מאכט דעם בוך אויס־סערגעוועהנליך רייך און שעהן.

א פראכט־אויסגאבע פון „אנקעל טאמ'ס קעבין" אין אנדערע שפראכען קאסט ניט וועניגער ווי 2 דאלאר. אונזער פרייז פיר א פראכט־אויסגאבע אין אידיש איז

בלויז $125

(פארטא פריי).

HEBREW PUBLISHING COMPANY,

50-52 Eldridge St., New York.

עס איז ערשיענען פון דרוק דער בעריהמטער ראמאן

פריהלינג שטראָמען

— פון —

א. טורגעניעוו

איבערזעצט פון לעאָן קאָברין

„פריהלינג שטראָמען“ איז איינע פון די בעסטע ווערק וואָס דער גרויסער רוסישער שרייבער א. טורגעניעוו האט געשאפען. אין דיעזע ווערק גיט ער אונז אַ בילד פון איין עלטערען אונפערהייראַטען מאַן, וועלכער בערייעט זיין אויסגעלאסענעם און פרייליכען לעבען אין דער יוגענד; ערינערונגען קומען איהם אין קאָפּ אזוי ווי פריהלינג־שטראָמען, זיי לאָזען איהם ניט רוהען און פערפאָלגען איהם ווי שווארצע שאָטענס, ער דערמאָהנט זיך ווי ער האָט אמאָל געלעבט, געליעבט און האָט געקענט פיהרען אַ גליקליכען פאמיליען־לעבען און האָט עס אליין צושטערט און פערניכטעט צוליעב זיינע דומע און רייצענדע פאנטאזיעס. אָט דיעזע געדאנקען דערטרינקט ער אין בערוישענדע געטרענקע.

„פריהלינג־שטראָמען“ איז אַ מייסטערהאפטע שילדערונג. איהר זעהט ווי אין אַ שפּיגעל אַלעס וואָס די ריינע פאנטאזיע פון פערפאסער האָט געוואָלט ארויסברייגען, און איהר ווערט בעגייסטערט לעזענדיג.

„פריהלינג שטראָמען“ איז געדרוקט אויף אַ שעהנעם פאפּיער און געפּאסט אין אַ פראַכטפאָלען קאָווער.

פרייז 40 סענט

צו בעקומען ביי אַלע בוכהענדלער, ווי אויך ביי די פערלעגער

HEBREW PUBLISHING COMPANY,

50-52 Eldridge St., New York.

פּאָליטישע עקאָנאָמיע

איהר ענטשטעהונג און געשיכטע

פון א. ש. זאַקס.

פּאָליטישע עקאָנאָמיע איז די וויסענשאַפט פון דעם מענשען'ס שאַפען און ווירקען, האנדלען און וואנדלען ווען ער איז צוזאמען מיט נאָך אנדערע אין געזעלשאַפט.

פּאָליטישע עקאָנאָמיע איז די לעהרע פון די געזעלשאַפטליכע ווירטהשאַפט, זי לערענט דעם מענשען ווי ער זאָל ארבייטען און ווי ער זאָל זיין ארבייט בעסער אויסנוצען.

פּאָליטישע עקאָנאָמיע לערענט ווי אזוי אַלע זאַכען וועלכע זיינען נעטהיג צום מענשען'ס לעבען ווערען פּראָדוצירט, ווי אזוי זיי ווערען פאַר־נאַנדער געטהיילט און ווי אזוי זיי ווערען פערברויכט.

ווילט איהר וויסען ווי אזוי די געזעלשאַפטליכע ווירטהשאַפט פיהרט זיך יעצט ?

ווילט איהר וויסען ווי אזוי די געזעלשאַפטליכע ווירטהשאַפט האָט זיך אמאָל געפיהרט אין די אַלטע צייטען ?

ווילט איהר וויסען ווי די געזעלשאַפטליכע ווירטהשאַפט דארף ווערען געפיהרט צום וואָהל און בעסטען פון דער גאַנצער מענשהייט ?

ווילט איהר וויסען וואָס עס הייסט געזעלשאַפט ?

ווילט איהר וויסען וואָס עס איז דעם מענשען'ס אויפגאַבע אין דער געזעלשאַפט ?

ווילט איהר וויסען ווי אזוי זיך צו מאַכען ניצליך אין דער געזעלשאַפט ?

ווילט איהר וויסען וואָס עס הייסט פּראָטעקשאָן און פרי טרייד ?

ווילט איהר וויסען וואָס עס הייסט קאַפּיטאַליזמוס און סאָציאַליזמוס ?

דאַן קויפט און לעזט „די פּאָליטישע עקאָנאָמיע" פון א. ש. זאַקס, וועלכע איז יעצט ביי אונז ערשיענען אין א פּראַכט־אויסגאַבע און ווערט פערקויפט צו א ספּעשעל ביליגען פרייז פון

פּרייז בלויז $1.25

(פּאָרטא פריי).

HEBREW PUBLISHING COMPANY,

50-52 Eldridge St., New York.